

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — *Redakce, administrace a expedice v Přerově, Blahoslavova 41.* Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 298.249. — *Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.*

A. K.:

Ještě pohled zpátky . . .

Je dobré občas ohlédnouti se zpět.

Pohled na uplynulé období má v sobě zvláštní kouzlo. Poskytuje možnost přehledu a srovnání událostí i osob a ukazuje je nezřídka ve zcela jiném světle, než se jevíly v okamžiku, kdy na jeviště života vstupovaly. V tom pohledu nazpět jeví se totiž zhusta přirozenými věci, které se zprvu zdály podivnými, malými ty, které se zdály velikými, nutnými, které se s počátku jevíly zbytečnými. Je tedy pohled na minulost zajímavý i poučný zároveň.

A takový je i pohled na minulý školní rok.

Začal v oboru výchovy rodičovskými sdruženími, která měla být podle ministerského výnosu při školách hned na začátku školního roku založena a která tisk pokrokových pp. kolegů prohlásil za zřízení nejen užitečné, ale i nutné a sliboval si od něho pro školu mnoho, velmi mnoho. Avšak bilance, kterou přinesla zkušenost uplynulého roku, není tak skvělá. Vymyká se rámci tohoto článku její důkladný rozbor, ale přesto nelze neupozorniti na závěr, který z tohoto zjevu učinilo „Národní osvobození“, orgán, jehož finanční základy kladli pokrovní kolegové a jejichž mluvčím pro veřejnost je. Když zjistilo, že rodičovská sdružení ujala se jen u neveliké části škol českých — poměrně méně než při školách německých — vysvětluje to mimo jiné také tím, že prý němečtí kolegové jsou disciplinovanější než my a cítí prý více povinnost vyhověti úřednímu výnosu než my. Tu to tedy máme černé na bílém: jsme špatnějším občany než Němci. Pěkná poklona! I bodejž tě husa kopla!

Zase jeden důkaz, že tisk pp. kolegů „od pokroku“ je hotov vždy spíše urazití stav, jehož ústy prý mluví, než odsouditi kterýkoliv výrobek t. zv. pokroku.

Ostatně — a to zcela v duchu současné doby — všimla si výchova více tělesné než duševní stránky dítěte. Byly to jednak články v časopisech, (zmínky zasluhují zejména Skořepovy, který se specialisoval na pubertu), tak sjezdy (III. pedagogický týden v Praze rázu hvězenického a bratislavský sjezd pro výzkum dítěte).

te). Podobně je tomu i na vysokých školách pedagogických, kde přísně vědecký ráz mají přednášky tělovědné, kdežto v otázkách, které souvisí s výchovou duševních stránek dítěte, spíše se stálo na místě a urputně bojovalo o význam slov a oprávněnost názorů, než se šlo kupředu.

Ve vyučování prožila obecná škola první rok s novými osnovami. První okamžiky sladkých nálad má za sebou a hlásí se teď zase rozum o své právo. Přísluší mu už posouditi ne tak novosti, jako skutečné přednosti a výhody nových osnov. A tu více než kdykoliv jindy se pocituje potřeba úředních konferencí, které se zatím obcházejí tím způsobem, že se otázky školního vyučování úředně projednávají a řeší na schůzích pokrokových organizací, do jejichž nevolnictví se tak nepřímou vlnou vtahují ti, kdož nejsou dostatečně silní, aby dovedli i přes takový „úřední“ nátlak jíti svou cestou. Bylo by třeba, aby se obnovy úředních konferencí konečně chopili poslanci všech občanských stran, poněvadž tak zvané odborové organizace učitelské stojí zcela na platformě socialistické. Konečně pokyny rázu všeobecného by mohli inspektoři sdělovati spíše v úředních listech než na schůzích pokrokových organizací.

Jinak ve vyučování kvetlo pokusnictví více než v roce předešlém, ač — a bylo to lze i v tisku konstatovati — nejsou dosud stanovena přesná pravidla, jimiž by mohla býti zjištěna přesnost a vědeckost pokusů, o niž právě některým (škola Příhodova) jde skoro více než o skutečný výsledek a cíl nových směrů, třebaže vyplynuly pokusy původně ze snahy, jak by děti nabývaly nových poznatků cestami snadnějšími a přirozenějšími. Aby tyto cesty nebyly příliš drahé, tomu se má odpomoci standardisací školních pomůcek, jež by tím, že by byly jednotné, byly zároveň velmi laciné. Snad kratší cestou k těmto cílům by byla monopolisace, ač se při tomto svém názoru nikterak za ni nestavím. Jakými divnými cestami se dostane člověk do středověků!

Dále a stále se sváděly urputné boje mezi globatisty, z nichž se vytvořila zvláštní organizace, a jejich odpůrci, kteří se bijí každý na svou pěst. Medonos spouštěl hrubou kanonádu na náš pravopis bez patrných úspěchů. Dále hledány schůdnější cesty v kreslení, nelze však dosud říci, že by byly definitivně nalezeny, třebaže Vránovo-Konvičkovu Kreslení jest jistě knížka pozoruhodná, mimo jiné také tím, že jsou v ní vysloveny zásady hájené a hlásané přispívatelem a našim členem Josefem Kachlíkem.

Ze vnějších zařízení ve prospěch školy zasluhuje zmínky zařazení školského rozhlasu, jenž se uvedl velmi slibně a snad bude postupně zdokonalen. Značná pozornost byla v tisku také věnována devítileté školní povinnosti, jejíž propagace vyšla z ciziny, ale pro niž se u nás rychle mnozí rozhnili. Naším poměrům, jak se zdá, hovoří zatím velmi dobře devátý rok fakultativní (4. měšťanky), poněvadž na východě státu ještě se ani dokonale nevžila školní povinnost osmiletá.

V oboru školní administrativy nutno připomenouti zřízení komise pro osnovu zákona o nové úpravě školní správy, již by rádi mluvčí pokrokového tábora oddělili od správy politické. Dále vypuštěna byla z korábu školství pokusná holubice s ratolestí návrhu nového řádu školního a vyučovacího o 600 paragrafech, ale nenalezla, kde by se s tím břemenem usadila. Vydána byla prováděcí nařízení k obsazovacímu zákonu, která dala na sebe hodně dlouho čekat. Snad proto, aby zase dlouho vydržela. Bez ozvěny zůstal hlas po novém školském zákoně pro Prahu, který se ozval z Národního osvobození.

Další vzdělání učitelstva obstarávaly Vysoké školy pedagogické jako dříve, ale dověděli jsme se od samých pánů s druhého břehu, že jsou neživotné, nepraktické (naš Věstník nám to řekl ve verších o rok dříve). Ony takové už tehdy skutečně byly, ale nikdo se to z těch, kteří bojují za pokrok, neodvážil říci, dokud nevyšly dvě vrcholné instituce organizační ČsOU. a ŘSUČs. a dokud zápas mezi nimi nedostoupil svého kulminačního bodu. Říšský svaz, když upozoroval, že ŠVSP. zůstanou už doménou ČsOU., pokusil se ji předběhnout sdružením Pedagogického centra, jehož úsilí odvésti posluchače ŠVSP. vyústilo ve zřizování krajských seminářů.

Zápas o moc mezi těmito dvěma tábory přenesl se i do hospodářských

institucí, zejména vydavatelských, a bylo jej také velmi dobře cítiti v debatě (či spíše bitvě) o osnovy škol měšťanských, která se rozvinula letos na jaře.

Rozladění a zápas mezi oběma organisacemi pohnul shnilými vodami a blahodárné následky toho jeví se v odborném tisku, v němž řevnivost vede ke zdokonalování odborných časopisů, k nimž přibyla Spirála a Tvořivá škola se objevila v nové úpravě i redakci.

Avšak organizační časopisy rozbředly ve svých odborných částech povážlivě a jen ve svém poměru ke katolicismu zachovaly linii! Letošní sčítání lidí jim zase poskytlo příležitost vyznamenati se a ony ji použily opravdu znamenitě! Uspořádaly závody v útocích na ty, kdož dosud nevystoupili z katolické církve, a věru, těžko rozhodnout, který z nich útočil ostřeji a — hloupěji! V hrubosti však se zcela vyrovnaly. Nádherný rekord! V ohledu sociálním pak zůstaly plně a nešmlouvavě na základně socialistické, takže kolegové, příslušníci agrární strany, uznali za potřebné obnoviti po 10 letech svůj časopis. Inu, mnohý zmoudří časem — někdo nikdy.

Tak by byl kaleidoskopický obrázek minulého roku hotov. Snad jsem jen zapomněl na nás. I kdepak! Ale myslím si, že Věstník sledujete, a můžete-li jej přirovnati k jiným publikacím toho druhu, uděláte si snadno samí úsudek jak o našem životě spolkovém, tak o Věstniku samém. Jestli vás náhodou neuspokojil, navrhněte změnu, poraďte, pomozte — a bude dokonalejší. Pomozte jej rozšířit — bude lacinější! Sledujte také Vychovatelské listy — dávejte naše časopisy čísti jiným — nemusíme se za ně stydět. Také naše kursy budí zaslouženou pozornost. V tomto oboru zásluhou našich mladých pracovníků vedeme.

Tedy radostně a s chutí do nového roku! Vpřed!

Zpráva o II. prázdninovém kursu čsl. katolického učitelstva v Českém Krumlově

od 3. do 18. srpna 1931, schváleného min. škol. a nár. osv. ze dne
27. května 1931, čís. jedn. 74438/31-I.

Nositeli nových myšlenek obrozeného katolicismu československého jsou lidé mladí, vyšší z nových moderních škol republikánských. Tato svěží pružná inteligence katolická jde do aktivity, jde dobývati svých míst, aby všechno katolické bylo náležitě respektováno! Z katolických inteligentů první místo patří učitelům a profesorům, jichž není už máličko, protože tito usilují o splnění svých ideálů generací, kterou vedou a vychovávají.

Ve svatováclavském roce vznikla u kolegy J. Kuncka myšlenka pořádati vzdělávací kursy pro katolické učitelstvo o prázdninách a rok nato byla tato myšlenka za spolupráce dp. Alfonse Daňhy, CSSR., prof. dra J. Drábka a prof. Frant. Skoumala uskutečněna. V útulné kapli frýdlantského kláštera klečeli první katoličtí kursisté před svatostánkem, čerpajíce sílu, odvahu a nadšení od svého Mistra, Učitele a Přitele, v cenných přednáškách pak nabývajíce širších rozhledů a hlubších pohledů v taje věd a umění. Kurs se líbil. Myšlenka, pořádati takové kursy každoročně, byla přijata s nadšením.

Uplynul rok a katolické učitelstvo ve dvojnásobném počtu — 140 účastníků — sjíždělo se do starobylého Českého Krumlova, na pokraji dumavé Šumavy, kde nám půdu připravil J. M. infulovaný prelát msgr. dr. Ladislav Dvořák, který vycházel pořadatelstvu ve všem laskavě vstříc, místnosti své residence kursu propůjčil a hostil řadu docentů a vzácných našich hostů.

V pondělí 3. srpna byl slavnostním způsobem zahájen v Českém Krumlově II. prázdninový vzdělávací kurs československého katolického učitelstva. Po slavné pontifikální mši svaté, kterou celebroidl ndp. ThDr. Ladislav Dvořák, vyslechli jsme plamenná slova duchovního vůdce kursu P. Daňhy: „Vloni v malé klášterní kapli ve Frýdlantě, dnes v nádherném gotickém chrámu Páně. Výše srdcem, výše duší, výše vypneme své snahy a skutky. Ať kursy vedou nás výše k Bohu, k Pravdě všech pravd, ke Kráse nejčistší a nejvyšší!“ Prvním svým kázáním zachytil duše 140 přítomných a přivedl je do ovzduší kursovního. Ve dvoraně hotelu Růže, bohatě a vkusně vyzdobené palmovými a květinami, které k dekoraci laskavě a nadmíru ochotně zapůjčila správa zá-

meckého parku švarzenberského, byl kurs zahájen předsedou učitelem Janem Kunckem: „Scházíme se po druhé. Je nás více než vloni. Úkol máme daleko větší a všichni, jak tu jsme, musíme se starati, aby kurs uspokojil na 100 proc. Kurs je zatěžkávací zkouškou. Odvážili jsme se do jižních Čech. Nebojíme se prostředí národnostního ani kulturního. Chceme své. Jsme ve městě s většinou německou. Jdeme do Českého Krumlova s plným sebevědomím českým, jako uvědomělí katolíci a jako učitelé.“ Celé shromáždění bylo přivítáno po staročesku chlebem a soli. Překvapení toto připravil jihočeský odbor katolického učitelstva v čele s kolegyní Špengrovou, v národních krojích doudlebských. Pietní vzpomínkou vzdána čest zemřelým účastníkům I. kursu vdp. děkanovi Bartol. Spisarovi a učitelce A. Tomáškové. Z pozvaných hostů mezi velice četnými jinými byli přítomni jmenovitě: okresní hejtman Jan Blažek, ndp. prelát dr. Ladislav Dvořák, senátor a děkan Frant. Kroiher, náměstek starosty města Českého Krumlova Jan Jakeš, vrchní ředitel schwarzenberských statků inž. Schulz, ředitel záložny Engel, ředitel poštovního úřadu Hluchý, centrální archivář Gross, předseda Lidové jednoty Harazim, ředitel měšťanské školy Mařík, za Řemeslnickou jednotu Jindřich Činátl, za odbor Ústřední matice školské Josef Loužanský atd. Tajemník kursu učitel Ant. Slezáček přečetl pozdravné a omluvné přípisy a telegramy, které zaslali: Arcibiskup olomucký dr. Leopold Prečan, biskup dr. Šimon Bárta z Českých Budějovic, biskup dr. Karel Kašpar z Hradce Králové, světicí biskup pražský dr. Antonín Podlaha, biskup dr. Kupka z Brna a biskup dr. Čárský z Košic, kapitulní děkan a prelát dr. Josef Kachník z Olomouce, kapitulní probošt S. H. Ledóchowski, universitní profesor dr. Jan Hejčl za Matici cyrilometodějskou, vicepresident senátu dr. Mořic Hruban, člen zem. zastupitelstva dr. Jaroslav Řehulka, prof. dr. Otakar Tauber z Lipníka, šéfredaktor „Našince“ L. Zamykal, ředitelka státní hospodyňské školy S. M. Malurová, univ. prof. msgr. dr. Josef Foltynovský, poslanec František Světlík, kníže Jan N. Schwarzenberk, prof. Frant. Skoumal, prof. dr. K. Závadský, děkan P. Šťastný, odb. učitel JUC. Jindřich Hrbáček, provinciální představená S. M. Celestýna z Frýdlantu, ředitel učitelského ústavu z Chrudimě, odb. učitel Jan Jančařík, msgr. Frant. Jemelka a senátor Artur Pavelka. Kurs byl pozdraven okresním hejtmánem Blažkem, prelátem drem Dvořákem, převorem drem Silv. Braitem, archivářem Grossem, spirituálem P. Rebanem, ředitelem Maříkem, předsedou Lidové jednoty Harazimem; učitel Slezáček citoval projev svatého Otce Pia XI., který měl k poutníkům římským letos v dubnu. Za kursisty promluvila učitelka Kavková a učitel Kašpar. Závěrečné slovo si vyžádal duchovní vůdce P. A. Daňha. Když pak předseda Kuncek vzdal hold svrchovanosti československého státu, prezidentu republiky T. G. Masarykovi, ministru školství a národní osvěty, poděkoval ministerstvu železnic, jež povolilo 50proc. slevu jízdného, a všem úřadům, které vyšly a vycházejí kursu vstříc, byl prohlášen II. prázdninový kurs za zahájený.

Po společném obědě vyslechli účastníci přednášku básníka dra Jaroslava Durycha: Cesty umění. Síla inspirace plynoucí z Krista, kterou přednesl vzorně dr. Braito za nepřítomného básníka, jenž se omluvil (manévry mu jako vojenskému lékaři nepředvídaně znemožnily účast) a poslal svůj referát v rukopise. Pak podal profesor dr. Jan Drábek historicko-orientační výklad o kráji jihočeském. Svou přednáškou „Rožmberkové a Český Krumlov“ vhodně uvedl kursisty do věkopamátného prostředí šumavského a poskytl jim tak nezbytných informací historických. Po referátě kursovní lékař MUDr. Jul. Kuncek vykonal lékařskou prohlídku všech účastníků. Večer prvního dne byl zakončen táborovým ohněm na Husově kopci nad Českým Krumlovem. Dr. Drábek úvodem řekl: „Katolické učitelstvo zapaluje na jihu české země tuto hranici, jako symbol své práce a svého snažení. Přišlo sem zaplašiti tmou nevěry a zažehnouti pochodeň víry sv. Cyrila, Metoděje a sv. Václava,“ načež byla předsedou hranice zapálena. S nadšením zapěny národní hymny a chorál svatováclavský. V záři plamenů hořící vatry, družně okolo seskupeni, pěli přítomní krásné národní písně, jež tichem večerním nesly se k městu do údolí Vltavy a k vrcholům blízké Šumavy.

V úterý 4. srpna odjeli učitelé do Zlaté Koruny. V chrámu Páně celebroidal mši sv. dp. Daňha a po ní nadšeně a s vroucností kázal dr. Silv. Braito na téma „Inteligent a Kristus“. Po prohlídce starobylého, někdy slavného kláš-

tera cisterciáckého — příslušná vysvětlení podala dr. Alžběta Birnbaumová, asistentka Karlovy university — byl podniknut výstup na horu Klet vysokou 1083 m a zde po obědě absolvována skvělá přednáška dra Braitto: „Výchovné momenty z evangelií“ a hluboce založená přednáška tajemníka MCM. J. Papici: „O encyklice svatého Otce Pia XI. O výchově“. Přednášky byly prosloveny v přírodě; účastníci seděli na roztroušených balvanech a na trávníku, přednášející promlouval s nejvyššího balvanu. V tomto prostředí působily zvláštním hlubokým dojmem.

Ve středu 5. srpna vyslechli kursisté obsažnou a na vědecké šíři založenou přednášku universitního profesora Spectabilis děkana CM, fakulty bohoslovecké v Olomouci dra Josefa Vašici: „Prameny dějin svatováclavských“. O nových osnovách promluvili uč. Jan Kuncek a řídící učitel Josef Kachlík. Odpoledne přednášel pan tajemník Papica na téma „O dnešní výchově mládeže a o školských zákonech“, dr. Birnbaumová: „O architektuře v Čechách“ (se světelnými obrazy), a p. Papica dokončil svůj referát večer. Po večeri konán společenský večer.

Čtvrtek 6. srpna byl věnován exkursi do Vyššího Brodu. Výprava odjela autobusy do Vyššího Brodu, kde celebroidal mši sv. P. Daňha. Po mši svaté prohlédli si účastníci za odborného výkladu dr. Birnbaumové nádherný kostel a veškeré památnosti kláštera. Pan převor kláštera vyšebrodského ukázal kursistům zlatý drahocenný kříž Závišův, který se jinak návštěvám neukazuje. Po obědě odejela výprava na hrad Rožmberk, na jehož nádvoří, ve stínu věkovitých stromů, přednášela dr. Birnbaumová „O ochraně památek uměleckých a přírodních“. Po prohlídce hradů vrátila se výprava do Krumlova v dobré náladě.

Pátek 7. srpna byl věnován výhradně přednáškám. Po prohlídce překrásné zámecké zahrady v Českém Krumlově v památném letohrádku přednášel prof. Vladimír Petr „O Einsteinově principu relativity“ a spirituál Karel Reban na téma „Sebevýchova základem životního štěstí“. Odpoledne byla prohlídka krumlovského zámku, archivu a obrazárny. Toto dne zavítal mezi kursisty vážený přítel našeho hnutí pan poslanec Bohumil Vaculík.

V sobotu 8. srpna vykonána pout na šumavské poutní mariánské místo Kájov. Při mši svaté, celebroidané P. Daňhou, přistoupila řada kursistů ke stolu Páně. Po kázání duchovního vůdce prohlédli si účastníci kostel, zajímavou to architektonickou památku s dvojí lodí, ojedinělý to případ v Čechách. Výklad podala pí dr. Birnbaumová. Universitní profesor dr. Josef Vašica přednášel v útulné starobylé kapli „O vývoji českého básnictví od počátku literárního tvoření až do doby obrozenské“. Ukazoval na dosud neznámé skvosty literárního tvoření doby, tak zvaného „temna“ a odhaloval jejich krásu a hodnotu. Několik ukázek z této tvorby přednesli kursisté: Priknerová a Štěpán. Před polednem zastavili se kursisté v kostele a v tiché adoraci odpořučili všechny své bolesti i radosti pod záštitu Panny Marie. Po obědě v Českém Krumlově bylo věnováno odpoledne odpočinku a koupání v krásných lázních městských. Večer zúčastnili se kursisté večírku, pořádaného p. hotelierem z Růže. V pozdních hodinách večerních přijel do Českého Krumlova dr. R. W. Hynek z Prahy.

V neděli 9. srpna v ranních hodinách přijel autem s drem Kunckem na krumlovský kurs duchovní vůdce katolické inteligence F. X. Novák. Po slavných bohoslužbách a duchovní promluvě duchovního vůdce přednášel MUDr. R. W. Hynek na téma: „Síla z víry u stigmatizované Terezie Neumannové z Konnersreuthu“. Po něm pak podle programu přednášel spisovatel Albert Vyskočil, odborný učitel z Prahy: „Jak vzniká kniha“. Referát byl podán tak mistrně a s takovou živostí a názorností, že učitelé přemluvili spisovatele Vyskočila, aby se zdržel do podnělka a pověděl jim o básnickově tvoření. Nedělní odpoledne ztrávili učitelé na orelském cvičení a veselici v zámecké zahradě, která byla pořádána u příležitosti kursu. Cvičení poctil návštěvou sám kníže Jan Nep. Schwarzenberg, při kteréžto příležitosti byli knížeti představeni členové předsednictva prázdninových kursů. Navečer byla připravena pro veřejnost krumlovskou kursem slavnostní akademie v sále hotelu Růže. Sál byl do posledního místečka naplněn. Přítomné uvítal předseda Kuncek a profesor dr. Drábek promluvil na téma „Rodina a škola“. Filosoficko-pedagogický referát sledován byl s napjatou pozorností. Pak následovala

číslo zpěvní, rytmika, recitace a jednoaktovka. Smíšený sbor dirigoval kolega Huvar, Březinovu báseň „Ó sílo extasí..." přednesl kolega Polčík, kolega Opočenský svým příjemným barytonem zapěl národní píseň za klavírního doprovodu kolegyně Maděrové. Kol. Rambousková a Prášková velice jemně podaly rytmický valčík na Straussovou hudbu, kol. Vinuše Charvátová zatančila rytmicko-symbolickou skladbu „Letěla bělounká holubička" a známou skladbu dra Šetiny „Tři doby země české", která byla korunou a závěrem programu. Za režie p. aktuára J. Dostála sehrána jednoaktovka „Čtyři boty a dva podpatky" za účinkování kol. Geyera, Štěpána, Kachlika ml. a Huvara. Tím byl první týden kursu ukončen. Pokračování zprávy přineseme příště.

S. D. K.

Iks.:

Školská věda živá a mrtvá.

Před válkou bylo naše školství na stupni starokamenném, protože vládla římská tma. Po převratu nastala doba zlatá; vytáhly se příručky a zavládla věda.

Slovo věda vyslovovalo se s velkým V, bylo vysvěčeno na tabu, znamenalo nejvyšší věž ve hradu pokrokových nadějí a kladlá se za ním tečka. Učitelstvo vstávalo a lehalo s výtěžky experimentální pedagogiky, skloňovalo ve spoustě pádů vědeckou morálku a občanskou nauku, pěstovalo historii podle Cahy, zúčtovalo s Římem, nechalo varhan a stouplo si rozkročmo před úhor převýchovy lidu. Situace byla dobrá, vlivní činitelé ve státě šli na ruku. Mareše prohlásili za starého podivína, Pekař byl odhalen jako reakcionář, Babák včas umřel, případ Rádlův vysvětlen bohatými fondy Ymky. Ohavné jednotlivce, kteří se vyskytovali mezi učitelstvem v podobě klerikálních skvrn, nebylo nutno do národa počítat. Učitelský pokrok pod nákladem vědecké pedagogiky vesele vyhazoval všemi čtyřmi, protože se neživil ničím jiným než otýpkami čisté vědy.

Na jaře jsme se dověděli, že kobyla učitelského vědeckého pokroku ztrácí elán, zvolňuje a plete krok. Krisi způsobila i v tomto případě nadprodukce. Jak vysvětlovalo „Národní osvobození", octla se na rozcestí, a to po způsobu jistého antického zvířátka před otýpkami dvěma: vědou dra Příhody a vědou dra Chlupa. Dr. Příhoda narovnal ji tak příhodně, že voněla líbeznými popřevratovými náladami, neobsahovala protivných travin metafysiky a vzbuzovala nadějně představy pohodlí zracionalisovaného vyučování. Záludně vystrčená otýpka druhá byla opatřena důraznou výstrahou: „Pozor na zboží staré a přeželé — co předkládá dr. Příhoda, je mezinárodně odložená veteš, moderní před 30 lety! Nejčerstvější zboží jen u mne na skladě!"

Zasmušili se vůdcové. Fakt, že jsou tu dvě vědy proti sobě, musil do hloubi duše zarmoutiti českého učitele, který vědu již za Rakouska hlásal, v ni věřil a za ni i v republice v temném koutě zsr. trpěl. Jménem té vědy otloukala se tak vesele zpátečnickům o hlavy zaostalost a zastaralost, jménem té vědy mělo býti konečně vyprovozeno ze škol náboženství, vědou měl padnouti Řím, pod její jasnou oblohou měly se rozlít po českých vlastech vítězné proudy levičácké kultury — a nyní oběšenec ve vlastním domě!

Objevil se anděl dobrý a zašeptal: „Vědecký duch předpokládá sebezapíravou objektivitu. Máte tu zřejmě sešlý obsah kvantitativní psychologie s pozitivistickým trucovitým sebevědomím, těch několik frází z Ellen Keyové ani pragmatické povříslo situaci nezachrání, nechte věci být!"

Vystoupil sedlák Jíra a mínil: „Jsou tu trhliny, ale stačí pár došků a ta kvantitativní psychologie vydrží ještě trochu."

Podle jeho rady bylo uděláno a dnes je to hotovo: Věda dra Chlupa a Uhra není vhodná pro potřebu doby, mluví o věcech pokroku jen s 50 proc. jistoty, není to věda živá — pro organizace se zakazuje!

Kobyla školského pokroku dostala ostruhy, pohnula se dál, ale jde s hlavou schýlenou a kulhá, bujarost je ta tam. Už nedostává vědu čistou, nýbrž třídnou, protože jsou školské vědy dvě: živá a mrtvá.

(Poznámka: Živou vědu obstarává a v podezřelých případech správnost rozezná „Národní osvobození" v Praze.)

Sněmování polského učitelstva katolického ve Varšavě.

Letošní valný sjezd Stowarzyszenia chrzes.-narod. Związku nauczycielstwa konal se ve dnech 3. až 6. července ve Varšavě. Náš Říšský svaz vyslal mne sem jako delegáta. Sjezd konal se v zasedací síni varšavské městské rady a byl zahájen předsedou senátorem Sycinskim. Předtím byly slavné bohoslužby v katedrále, které sloužil p. biskup Szlagowski.

Ačkoliv vzhledem k špatné situaci hospodářské očekávalo předsednictvo menší účast, přece i letošní účast byla velmi veliká ze všech krajů Polska. Sjezdu se zúčastnili: Viceministr školství a národní osvěty Zongollowicz, prezident města Varšavy Sloninski, biskup Szlagowski, delegát katolické mise polské ve Francii X. Tworek a mnoho jiných významných hostů. Zvláště zastoupení ministerstva školství bylo sjezdem velmi radostně uvítáno.

V řadě proslovů promluvil i náš delegát o spolupráci česko-polské, zdůrazniv, aby tato spolupráce se děla nejenom srdcem, ale i rozumem, aby přinesla dobré ovoce. Proslov našeho delegáta byl přijat neobyčejně nadšeně a jeho uvítání jak od představitelů spolku, tak i od delegátů z řad učitelstva bylo, jako ostatně vždy, velmi srdečné.

Na sjezdu promluvil jako první řečník bývalý ministerský předseda a ministr financí profesor Wlad. Grabski, jako druhý ředitel škol Josef Jastrzebski. Pak byly podávány zprávy. Odpoledne měly schůze komise spolku a večer se konal přátelský večírek, na kterém náš delegát rovněž promluvil několik srdečných slov k přítomným.

Druhý den byl věnován celý poradám. Mezi jiným byly dojednány také směrnice k utvoření slovanského Svazu katolického učitelstva. Nenastanou-li nepředvídané překážky, bude možno ještě letos realizovati tento Svaz.

Účastníci si při sjezdě zároveň prohlédli výstavu polské poštovní spořitelny a záloženských spolků, která je v budově radnice. Výstava je uspořádána velice vkusně a podává dobrý obraz polského peněžnictví.

Jinak ovšem v Polsku mají starosti tytéž jako my. Finanční situace je špatná a ministerstvo skarbu v Rymarské ulici je nějak zachmuřeno. I učitelstvo velmi pocituje tíživou hospodářskou situaci. Před několika měsíci byly pronikavě sníženy platy učitelstva. Na venkově o 15 procent, ve Varšavě o 30 i více procent. Hospodářská situace polského učitelstva, i přes některé výhody, kterých u nás učitelstvo nemá, není tedy dnes záviděníhodná.

Těžká hospodářská situace se jeví i jinak. Varšavští autodrožkáři právě stávkují jako protest proti velikému zvýšení daní. Ve Varšavě se chodí tedy dnes bezpečněji než na vesnici. Jenom tramvaje, autobusy, několik soukromých aut a řada izvozců s bídnými koníky, kteří jsou ostatně na vyměření, udržují provoz. Nápadný je skutečně malý počet soukromých automobilů, motorek a kol. U nás je toho mnohem více.

V restauracích ovšem není vidět nějaké újmy. Hotely jsou ovšem mnohem dražší než u nás.

V Polsku je tedy nespokojenost. Hospodářská situace dává mnoho podnětů k ostré kritice vlády. Při srovnání s naší republikou, poměrů našich a polských, konstatují, že i při naší bídě jsme na tom celkem lépe, což je stále i zde zdůrazňováno.

Přesto, myslím, nechybí ani v Polsku zdravého optimismu. Zdůrazňuje se, že je třeba práce, uvědomení a statečnosti k překonání krise. Německé nebezpečí se tu cítí mnohem živěji než u nás. A je pozoruhodno, že proniká, zatím sice ojediněle, ale velmi vážně myšlenka, že je v zájmu Polska nějaká dohoda s Ruskem, protože tato by měla i velký vliv na poměr polsko-německý.

Pokud se týče školství, v samé Varšavě je několik škol vybavených vším možným komfortem: zvláštní pracovny pro různé předměty, šatny, koupelny se sprchami, kinematograf, observatoř astronomická i povětrnostní atd. Jsou to zvláště školy na periferii. Město Varšava vynakládá na školství velmi mnoho peněz. Jinak je tomu ovšem na vesnicích.

Znalost poměrů u nás jest celkem dosti dobrá. Setkal jsem se s lidmi, kteří byli dobře informováni, ač ovšem omylů je také dost. Ale třeba konstatovat,

že kurs republiky je v Polsku velmi dobrý. Poučení i pro nás, když někdy tuze bručíme.

Doufejme, že styky česko-polské se budou stále ulužovat, a přejeme Polsce, aby brzo a šťastně skončilo u nich období hospodářské krise, které velmi brzdi zdravý vývoj tohoto velikého a bohatého státu. F. Hanzelka.

Pedopsychologické předpoklady v rámci denního zaměstnání na mateřské škole.

Jaké potíže bývají s výběrem, sestavováním a účelným uspořádáním denního zaměstnání na mateřských školách, vědí nejlépe učitelky mateřské školy samy. V dnešní době pak zvláště, kdy jeví se značně zvýšené požadavky ve výchově, diktované ať už výnosy a nařízeními úředními, nebo přirozeným vývojem za účelem zlepšování vychovávání dětské psychy, anebo konečně názory a potřebami vyslovenými více nebo méně zkušenými pedagogickými a psychologickými teoretiky a praktiky, je kladeno dosti odpovědnosti na učitelky mateřské školy ať už ve věcech praktické výchovy nebo ve věcech sebevzdělání. Jisté je, že, čím vzdělanější a zkušenější vychovatel, tím dovedněji modeluje dětskou duši. Totéž platí i v uspořádání a výběru náplní pro denní zaměstnání.

Chceme-li, aby škola mateřská dosáhla svého cíle aspoň minimálně, musíme již v průběhu výchovy řídit veškerou vnitřní dění se zřením na cíl maximální. Je tedy nutné, abychom sestavováním celého programu výchovného pro školu mateřskou podřídili určitým ustáleným faktorům anebo také těm, kteří přicházejí během výchovy v úvahu nepravdělně.

Vychovatel musí především dbáti vývinu a požadavků dětské duše v době předškolní. Tužby, přání, potřeby a modulace dětské duše musí být viděti jako v zrcadle v celoročním přehledu vykonané práce.

Jistě důležitým činitelem při výběru látky jest i počet dětí a jejich stáří. Nežádáme po dětech v útlém věku to, co možno požadovati od dětí, které odcházejí do obecné školy. I k počtu nutno přihlížeti, zvláště při společných hrách a společném zaměstnání.

Zařízení učebny, množství a jakost věcí a pomůcek k zaměstnání nemají býti vodítkem při vyhledávání vhodných zaměstnání.

Příroda pak sama okolo místa, kde mateřská škola je, je snad nejlepším zdrojem, odkud lze čerpati látku. Při tom je nutno přihlížeti k ročním počasím.

Ovšem, i rodinné a ostatní společenské prostředí nutí k tomu, aby bylo při sestavování využito.

I nepravdělně se vyskytující činitelé při mateřsko-školské výchově jsou pobídkou nebo podkladem celodenního zaměstnání. Na příklad: Požár, povodeň, bouře, sucha, slavnosti a pod.

Jako ukázkou toho, že je možno a účelno řídit se vytčenými činiteli, uvádím zde celodenní zaměstnání z 19. května 1931, které jsem měla na své škole.

Přehled a celodenní práce: Konvalinka vyzvání po lesíčku u řeky Dyje. Středem zaměstnání celého dne byla konvalinka. V přehledu chce se zachytiti výstižně všechno, co možno na konvalince pozorovati. Vyzvánění konvalinky děje se zvonky — tedy květy mají podobu zvonků. — Po lesíčku u řeky Dyje; v tomto výrazu je vyjádřeno, že konvalinka miluje les, stín a vlhko.

Každý pojem a výraz je patřičně vysvětlen, aniž by byla uváděna celá věta. Na konci výkladu potom je dětem věta uvedena v přehledu řečená a tyto si ji zapamatují. Dětská duše zde pracuje: Jednak při vnímání, jednak při sdružování a jednak vybavování.

Vnímá to, co mu učitelka mateřské školy vypravuje o konvalince, vnímá to, co na konvalince vidí, okamžité srovnává s jinými květinami, eventuelně i věcmi nepatřícími do říše rostlinné.

Účelem všeho potom je, aby při vybavení se mu při zmínění některého výrazu z naučené věty v přehledu vybavila konvalinka.

Jádrem všeho zaměstnání na mateřské škole je jistě prvouka, z níž odvozuje se potom vše ostatní. Výše zmíněné nebude jinde zajisté probíráno

než v prvouce, pro kterou jsem volila heslo: Konvalinka — nejkrásnější a nejmilejší květinka jara.

Tímto heslem bude dítě absorbovat krásu a milost konvalinky. Dobré vlastnosti může mít květinka. Tyto jsou potom buď dětmi samými bez návodu anebo po upozornění učitelky mateřské školy aplikovány na lidi. Vzdělává se cit estetický i etický, který potom nerušeně přechází do „Výchovy mravní a společenské“, kde vyvodí se credo slušnosti vzhledem ke konvalince. Ošetřujte ji — važte si ozdoby lesů!

V tělovýchově a zdravotnictví byla konvalinka cílem vycházky, kterou jsme podnikli za tím účelem, abychom zjistili všechno to, co jsme se předtím učili. Vyzvání, žije v lese na vlhkých místech. Ohýbání a vzpřimování, hledání konvalinky je pěkným programem pro tělesnou výchovu a zdravotnictví. Spojí se s cviky dechovými a pochodovými. Čichání, prohlídka květu a srovnání květenství se známým pojmem je přiléhavé bystření čichu, zraku a schopnosti srovnávací a usuzovací a tím uspokojena je výchova smyslů.

Každé dítě natrhalo si několik konvalinek, které upravilo a svázalo v kytíčku a přineslo domů. Projev výtvarný byl zde samozřejmý. Ve škole potom pro utvrzení byla ještě nakreslena. Kytíčky ponechaly si děti pro matičku ke svátku matek.

Připomenuto a dětem vštípeno, že matku svoji takto odmění nejkrásnější a nejmilejší květinou jarní za její těžkou práci a péči. Tím je oceněna maminkina starostlivost o dítě.

Cestou na vycházku a s vycházky je nacvičena a zpívána pochodová píseň „Na tom pražském mostě...“; i jiné pochodové písně jsou zpívány.

Je pozoruhodné, že i sociální úkol mateřské školy byl zde dotčen podotknutím, že chudobné děti vážou konvalinky do kytíček a tyto prodávají ve městech. Vydělávají buď pro sebe na potřeby nebo peníze odevzdávají otci jako příspěvek na udržování domácnosti.

Během celodenního zaměstnání tedy jsou pokud možno vyčerpány všechny mohutnosti dětské duše tak, aby činnost jejich, jsouc spojena, dala vyznění všem psychologickým předpokladům, které nutno vésti vždy v patrnosti.

F. Viktorinová.

Vplatní lístky budou vloženy do 3. čísla z 1. října 1931.

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Učitelé a učitelky všech kategorií, opravdového katolického přesvědčení, ať v činné službě či ve výslužbě, jsou organizováni jediné v zemských spolcích katolického učitelstva. Předsedou spolku v Čechách jest profesor Ant. Novák, redaktor „Lidu“, v Praze, jednatelkou Růž. Budělovská, odb. učitelka v Praze. Předsedou moravskoslezského spolku jest poslanec Josef Vičánek, odb. učitel v Uherském Hradišti, jednatelem František Hanzelka, odborný učitel a redaktor v Hodslavicích. Vyzvěte své známé, ať vstoupí v naše řady! Hk.

Valná hromada zemského Spolku katolického učitelstva v zemi moravskoslezské. Valná hromada konala se letos ve Slavkově, aby tak umožněno bylo zároveň členstvu shlednouti je-

dinečnou výstavu, o níž se československý tisk vyslovil velmi pochvalně.

Jako obvykle byl před ní přátelský večírek 1. července a 2. července byly při společné schůzi s duchovenstvem, které konalo svůj sjezd, přednášky. Kanovník V. Zavadil přednášel o poměru francouzského kněžstva k francouzskému státu před velikou revolucí, za ní a po ní, a prof. dr. Viktor Šaur z Bučovic o významu veliké revoluce. Přednášky byly podány bez zbytečného učeného balastu, pochopitelně a jasně, jak zřídka míváme příležitost slyšet.

Po společném obědě byla prohlídka výstavy a po ní zájezd k Mohyle míru, životnímu to dílu nedávno zemřelého brněnského katechety prof. Al. Slovák.

Dne 3. července po službách Božích za členy spolku zahájil v Lidovém do-

mě předseda poslanec Vičánek valnou hromadu uvítáním přítomných a vzpomínkou na zemřelé členy, jejichž památka uctěna povstáním.

Potom přečetl omluvné dopisy a pozdravy a pak podal obsáhlý a jasný přehled toho, co se v uplynulém roce objevilo nového na poli školského života.

Nejprve poukázal na ideovou rozháranost v otázkách školských reforem a na jisté rozčarování, k němuž přivedla hesousťavnost a nepromyšlenost v jejich provádění. Připomněl dále to, co se vykonalo v otázce školského zákonodárství, a také objasnil, jaký vliv má na vše celková hospodářská situace státu, s níž nutno vždy počítati, jde-li o uskutečnění velkorýsých plánů. Ujistil, že v otázce hmotných poměrů státního zaměstnanectva a učitelstva bude vykonáno vše, co se vykonati dá.

V závěru své řeči zdůraznil, že veliká doba velkých žádá činů a že katolické učitelstvo půjde v ní svou přímou cestou, vytyčenou jasným rozumem a svým náboženským a vlasteneckým přesvědčením.

Zpráva jednatelská, sestavená kol. Hanzelkou byla přečtena předsedou, poněvadž jednatel byl v poslední chvíli vyslán do Varšavy v záležitosti utvoření Svazu slovanského katolického učitelstva.

Za debaty o jednatelské zprávě objevila se otázka krajských svazů, pro něž se vyslovil jeden z přítomných, ostatní však je pokládají za zbytečný organizační článek.

S uspokojením vzata na vědomí zpráva pokladní pí prof. M. Váňové, z níž bylo viděti nový vzrůst spolko-
vého jmění, které překročilo 30.000 Kč.

Volných návrhů k valné hromadě formálně podáno nebylo, proto byla skončena doslovem předsedovým a zapěním státních hymen. —e—

Krajinský odbor katolického učitelstva v Brně konal členskou schůzi v neděli 14. června 1931.

Na schůzi se projednávaly časové otázky školské a učitelské. Předseda, řídící učitel *Otakar Paulík*, radil brzdit příliv žactva na studie. Poměry jsou již nyní těžké, budou ještě horší. Jako mimoškolní činnost učitelskou označujeme do úředních výkazů i činnost v katolických spolcích! Upozornil také na knihovnické kursy a na výstavu napoleonskou ve Slavkově. —

Jednatel, odborný učitel *Vladimír Klement*, navrhl, aby vedení Říšského svazu katolického učitelstva se zasa-

dilo znovu ve spojení s jinými organizacemi učitelskými (nebo samostatně) o vydání *stálých průkazek na zlevněné jízdné ve vlacích*. Poněvadž železniční správa odmítá vydati učitelstvu stále bezplatné legitimace, jelikož nejsme zestátněni, nechť se vedení našeho Říšského svazu pokusí zatím o vydání stálých legitimací *za určitý roční paušál*, ovšem takový, aby zlevnění se nestalo ilusorním!

Dále upozornil, že na některých měšťanských školách mají zákyně III. a IV. třídy *vaření v pátek*. Tím se stává, že po celý rok katolické děti jsou nuceny požívat v pátek masitých pokrmů. Děti pravověrných Židů nikdo v našich školách nenutí, aby v sobotu psaly, kreslily a šily. Tedy více laktu i ke katolickým dětem!

Vedení Říšského svazu nechť se domáhá v dohodě s katechetskými spolky, s Katolickou akcí a lidoveckými delegacemi v Národním shromáždění nápravy u ministerstva.

Na nějaké dohody v této věci ve školách se mnoho nespolečejme! Někde dobré vůle vůbec není.

Jednatel podal pak zprávu o *závodech žactva brněnských škol* v pravopise a v přednesu básní.

Prof. M. Váňová připomněla, že dosud platí nařízení o *Husových oslavách* na konci školního roku. Nepouštíme této věci se zřetele! Katolické děti nechť jsou zproštěny povinností účastniti se těchto oslav!

Odborná učitelka *Josefa Cvečková*: Braňme se *proti automatickému převádění učitelské kvalifikace* do nové (vlastně staré) stupnice! Z výtečných známek stávají se velmi dobré, z velmi dobrých dobré atd. — Odborný učitel *V. Vácha* promluvil o dovolené učitelélek mateřských škol a o ústředně dia-
positivů v Brně na Staré ulici. *Prof. L. Kučerová* přinesla pozvání na sjezd katolického učitelstva polského ve Varšavě 3. července t. r.

Učitelka náboženství *M. Friebová* promluvila o zkušenostech laické katechetky. Osobním vlivem mnoho se získá. Debata měla živý průběh.

Příští schůze bude oznámena ve *Věstníku* a ve *Dni*. V. K.

Zpráv z odborů posílejte včas! Noviny mají jen tehdy význam, přináší-li zprávy nové, časové. Odtud také jejich jméno. Red.

Jihočeský odbor konal dne 21. srpna v 10 hod. dopoledne výroční valnou schůzi za účasti 45 osob. Na programu byla přednáška vdp. duchovního rádce: „Katolická liturgie, souhrn

Skupina účastníků při zahájení II. prázdninového kursu katol. učitelstva 3. srpna.

výchovy duchovní, mravní a. společenské", jednateľská zpráva, po níž následovala debata. Obsahovala kritiku činnosti posledního roku, jež dopadla velmi příznivě, a směrnice pro práci příštího roku.

Zpráva pokladní vykazovala tentokrát větší vydání, která byla spojena s pořádáním kursů. Výbor zůstal beze změny, až na to, že za zemřelou členku Elišku Pomijovou zvolena kol. Žofie Vyžrálková. Návrh přijat všemi hlasy.

Mezi volnými návrhy byl zvláště sympatický návrh na zřízení fondu pro podporování vdov a sirotek učitel-

ských. Každý člen věnoval by ročně k tomu účelu 5 Kč, kterýžto obnos by se vybíral s členskými příspěvky. Z obnosu takto získaného mohly by se věnovati čtyři pětiny na vánoční a jarní podpory, jedna pětina by se uložila jako fond pro katolické vdovy a sirotky učitelské. Další podpory udílely by se z úroků, až by fond dostoupil určité výše, rozmnožen o dobrovolné sbírky a odkazy příznivců katolického učitelstva. Žádosti, doložené legitimací, by vyřizovalo Ústředí. - Návrh podáme Ústředí a čekáme, jak bude přijat ostatními odbory. Provedením myšlenky vzejde nám nová.

platební povinnost, ale v zájmu lidu-
milnosti nelze se takové vyhýbat.

Dále bylo přítomným správcem ško-
ly, který působí na Podkarpatské Ru-
si, navrženo zřízení odboru tamtéž.
Také tento návrh předán Ústředí k
dalšímu provedení.

Duchovní cvičení pro učitelky. ří-
zená vdp. drem Smržem, měla 34 ú-
častnice a vydařila se jako obvykle
skvěle. V nich načerpaly jsme sil k
nové práci a utužily svazky vzájemné
lásky a důvěry, ve které se nám tak
pěkně pracuje.

Pravda a láska! Kristovy ideály! To
heslo ať nám svítí do nového roku
naší činnosti a za ním se ubírejme
bez ohledu na to, co děje se na-
pravo a nalevo! Naše cesta je přímá
a jasná, kráčíť před námi Kristus.
Rozsvítil znovu plameny milosti v
těchto dnech v našich duších, dal sí-
lu srdci a klid nebes — víc — dal
jim sebe! — Poneseme jej v srdcích
svých do svých měst a vesniček, do
svých tříd a celým svým zjevem a
životem budeme hlásati všem: Náš
Bůh je Pravda, Dobro, Krása a Láska!

Uhersko-hradištský krajský odbor
katolického učitelstva konal dne 7.
června 1931 schůzi v Napajedlích, v
klášteře ctihodných sester.

Pro nepříznivé počasí zúčastněno
bylo pouze 29 členů odboru a cho-
vanky ústavu jako hosté.

Schůze zahájena byla mší svatou s
promluvou. O 10. hod. zahájil schůzi
předseda odboru Al. Reček. První
přednášku měl dr. M. Mikulka, pro-
fesor náboženství v Uherském Hra-
dišti, na téma „Inkvisice církevní a
španělská ve světle historie“. V před-
nášce objasnil dobu a poměry ve XII.
a XIII. století po stránce historické,
sociální a náboženské, poukázal na
tehdejší zjevy středověku — čaroděj-
ství, bludařství a inkvisici. Dokázal
příklady z dějin, jaký účinek měly
bludy na státní zřízení, soudnictví, na
sociální a rodinný život a kterých
prostředků používal stát i církev pro-
ti bludařství. Vysvětlil původ inkvisi-
ce, její působení a následky působe-
ní. Upozornil také na to, v čem in-
kvisice pochybila. Vytkl rozdíl mezi
inkvisicí církevní a španělskou.

Další referát měl předseda Al. Re-
ček „O IV. mezinárodním sjezdu pro
rodinnou výchovu v Lutychu“. Dopor-
učuje, abychom žetbou pedagogic-
kých časopisů rozšiřovali okruh vědo-

mostí a rozhled po současných udá-
lostech školských doma i v cizině.

Program zpestřily chovanky ústavu
svými pěveckými sbory a hudební
vločkou na housle a klavír.

Po společném obědě v ústavu ko-
nán byl zájezd autobusem na zámek
Lešnou u Zlína, kde si členové a cho-
vanky ústavu prohlédli park, sklení-
ky, oboru s cizokrajnými ptáky a zví-
řaty a vzácné přírodopisné museum.
Za veselé nálady vraceli jsme se ke
vlaku do Napajedel.

Tim byla poslední schůze ve škol-
ním roce 1930—1931 skončena. -oř-

Inspektorský pokyn.

*Pane kolego, půjdele do Lhoty!
Vezměte s sebou si sokolské kalhoty,
čapku na hlavu, kamaše na nohy,
na plece čamaru!*

*Byl byste ubohý,
kdybyste neměl snad červené košile,
mělo by pro vás to následky nemilé!*

Puntík.

*

*Puntík? U ďasa!
Nového kde sebral
zase Pegasa?*

*Měl on tetu starou,
bylo ji ho žal,
koupila Pegasa
dala mu ho v dar.*

(Z rozhovoru redakční rady.)

HLÍDKA MLADÉ GENERACE

Úvaha na začátku školního roku.
Jsme naloděni. Shromážděni za slav-
nostní nálady na palubě — vyhlížíme.
Raději ještě zpátky. Tam klid, pevné
kontury břehů a přístavních objektů.
Oko má na čem spočinout. Méně od-
vážně se hledí vstříc vodním spous-
tám, zneklidněným, bičovaným příbo-
jem.

Tam jsme byli, tam směřujeme. K
idei, metodě, k organizaci máme si ra-
ziti vlastní cestu.

Náš koráb je dílo stavovské, pocti-
vé práce, zbudovaný podle sil našich,
ne však sdostatek odolný proti silám,
jimž bude vydán.

Proto s Boží pomocí, pod ochranou
Nejvyššího!

Hle, obraz! Dokud pevnina, hledme k ní. — Čeho možno rozumem postihnouti, přičiňme se o to!

„Nejsou lajemství jiná než božská,“ pravil k nám v Českém Krumlově ústy milovaného hlasatele pravd evangelických dra Braitlo vůdce básnické katolické generace Jar. Durych.

Všecko poznejme, nejlepšího se držme! To nejlepší určuje nám božský Spasitel, Arciučitel pokolení lidského.

Všechny své poznatky zkoušejme zhoubou lučavkou zjevených pravd, všech svých poznatků užívejme k oslavě Boha-Tvůrce, k upevnění víry v Něho, k rozšíření království jeho.

Kterak za každým rozvázným krokem, na přírodnině nepatrné, na tvorečku skromném, lze člověku popatřiti na Boha a přítomnost jeho stopovati, ukázal přesvědčivě ve svých výkladech na vzpomínutém již kurse nadšený vyznavač dr. Závadský.

Chodbami školními ozvou se znovu skotačivé kroky dětské, nekrocený dětský smích. Ty, katolický učitel a vychovatel, předstupuj před děti s láskou, ale vážnou, naplněn obsahem slov Ježíšových: Nechte maličkých přijíti ke mně..., zvláště pak oněmi důtklivými slovy: Běda tomu, skrze něhož pohoršení pochází!

Koráb náš — korábem následování Krista!

Ukáží-li se nám na roční pouti mělčiny, narazíme-li na úskalí tvrdých dogmat zaslepenosti nevěrecké, potkáme-li se s Bludným Holanďanem či piráty, zažijeme-li hrůzy bouře, rovné oné na moři, včas volejme, modleme se: Pane, zůstaň s námi...!

Připomeňme si významné a jímavé chvíle čtrnáctidenního družného života v Českém Krumlově. Tento kurs byl pravým zdrojem užitečnosti i krásy, fontánou, jejíž proud dosahuje výšin ducha, ducha lidského, přivedeného blíže ku Pravdě. Tříšť padajících kapek je pro nás tou omilostňující rosou, která ve světle vzpomínek září nám tu na vyprahlé půdě domova.

Pohroužení, brouzdáme se po květinici uvadlé a očekáváme zázračný účinek rosy. Rosa, která je schopna udržovati život tam, kde kořeny své úlohy nekonají, ta rosa, již jsme my, katoličtí učitelé, okráli, nechť dána je k dobru i dětem nám svěřeným.

Vždyť tyto namnoze nekoření, ztratily souvislost s půdou katolictví, ztra-

tily vláhu Božího Slova, ne vinou vlastní!

Vy všichni, kteří jste tam v milých prostorách chrámu krumlovského přijali Tělo švátostné, vdechněte, rozdávejte jej jako manu, která zázračně živí. Živí Bohem! Jan Kachlík.

PRÁZDNINOVÉ KURSY KATOLICKÉHO UČITELSTVA

Všem účastníkům II. kursu v Čes. Krumlově mnoho srdečných pozdravů a vzpomínek. S mnoha dojmy v duši rozjeli jsme se do svých domovů, mnoho námětů pro reorganizaci svého života duchovního, náboženského, mnoho námětů pro práci školní i mimoškolní. Kéž dobrý Bůh dá nám všem tu milost, abychom ve svých třídách zavedli vždy a ve všem ducha Kristova. Máme tak vznešený ideál pro život a všechnu práci. Nesmíme se nechat ovlivnit ani slovy ani tiskem kohokoliv k jednání proti Bohu. Budme důslednými katolickými učiteli ve svých třídách a v celém svém životě soukromém i veřejném. K této práci v novém školním roce 1931-32 přeji všem čtenářům těchto řádků hojně Božího požehnání a zdaru.

Jan Kunec.

Informace o prázdninových kursech zimním v prosinci 1931 (na severní Moravě), v červenci 1932 (v Išlu) a v srpnu 1932 (na Sv. Kopečku u Olomouce) vám vždy ochotně podá předse-
da kursů Jan Kunec, učitel, Křemovice p. p. Kojetín na Moravě.

Budme v písemném styku po celý školní rok. Adresy jsou v loňském ročníku Věstníku. Kdo by si přál na někoho adresu, nechť si o ní dopíše na předsedu kursů.

ROZHLEDY

Vzpomínka. Letos, kdy vstupujeme do desátého, jubilejního ročníku Věstníku, nutno vzpomenouti počátků organizačního tisku čsl. katol. učitelstva. Prvním listem toho druhu, předchůdcem Věstníku byl Katolický učitel. Vycházely u nás sice již dříve časopisy zabývající se problémy katolické výchovy a katolické školy, Vychovatelské listy a Křesťanská škola, ale otázky organizace katolického učitelstva byly jim cizími. Vychovatelské listy vycházely až do roku 1919 nákladem Spolku katolického učitelstva na Moravě a ve Slezsku, nyní pak je vydává Matice cyrilometodějská v O-

lomouci za redakce univ. docenta a arch. rady PhDr. Jos. Kratochvila. Letos vychází 31. ročník. Křesťanskou školu vydávalo nakladatelství Kotrbovo v Praze, ale před několika lety list zanikl. Posledním jeho redaktorem byl řídící učitel Václav Špaček. Vyšlo celkem asi 20 ročníků.

První číslo Katolického učitele vyšlo 1. ledna 1909 nákladem Katolického spolku českého učitelstva na Moravě za redakce řídícího učitele Dagoberta Berga. (Žije nyní na odpočinku v Lipníku n. Bečvou.) Odpovědným redaktorem byl JUC. Vlad. Červenka, nynější gen. tajemník poslaneckého klubu čsl. strany lidové. List se tiskl v Arcibiskupské knihtiskárně v Olomouci (nynější Lidové závody, kde i Věstník se tiskne). Prvního ročníku, jenž byl měsíčníkem, vyšlo 10 čísel o celkovém počtu 120 stran. Autoři článků nejsou uváděni. Z velké části je ale jistě psali předseda moravského spolku katolického učitelstva J. M. Kadlčák, ředitel a poslanec ve Frýdlantě n. O. († 1924) a jednatel téhož J. Mezírka, ředitel měšťanské školy v Příboře (žije tamtéž na odpočinku). Spolek existoval tehdy již dvanáctý rok. (Příště dále.)

Letošní velehradské exercicie. K nejkrásnějším dnům letošních mých prázdnin patří 17.—21. srpen, dny akademických duchovních cvičení na posvátném Velehradě.

Sešlo se nás 113. Exerzitátorem byl milý vldp. P. Leopold Škarek T. J., provinciál. Svým melodickým hlasem, jenž se tak vmlouval do našich srdcí, přednášel jako pravý duchovní otec.

Všechny přednášky, jichž bylo 15, protkal četnými, přímo umělecky časovými příklady a přirovnáními, neunavuje, nepřepíná, poutá. Proto jeho slova uchvacovala, zapalovala a utkvěla, jako na příklad poukaz na *dnešní krizi*, jež má základ v krizi lidského ducha. Krise nejprve nastala u jedince a nyní rozleptává celou lidskou společnost. Náprava musí začít od jedince jako v apoštolských dobách. — Světem proniká vědomí, že bez Krista není pravého pokroku. Lidská srdce jsou zklamána vším tím jalovým osvětovým žvastem a humanitou. — *Nevěra je nevědomost*. Kde ochabuje víra, tam začíná *pověra*, neb člověk potřebuje náboženství. Křesťanství je náboženství, odpovídající potřebám duše. Křesťanství je *motorem* pokroku, idealismem, který povznáší člověka. Křesťanský názor vrhá reflex na všechno, učí nás vše správně hodnotit.

— Všecko máme od Boha, v Bohu je naše velikost. Odhodíme-li Boha, stavíme na písku. Hřích je tajemstvím zloby, atentátem proti Bohu, tragikou vzdějšho života. Rozvrací život jedinců i celé společnosti. Má následky na věčnosti. Kristus je centrem našeho života. Eucharistie živí a sílí nadpřirozený život. Posvěcuje, zušlechťuje, obnovuje. Duchovní život není formalism.

O časně naše potřeby se staraly svědomitě a laskavě sestřičky, výtečné kucharinky. Nesmím zapomenouti ani na našeho technického vůdce dp. P. Němce, který neúnavně obětoval.

Pročlal jsem již mnoho exercicií, ale tyto mne zaujaly podáním a obsahem tak, že jsem s nimi velmi spokojen a nelituji, že jsem k vůli nim vykonal cestu skoro šest set km dlouhou. Jen na jedno upozorňuji: třeba zpívat písně více známější.

Navrhuji kolegovi J. Kunckovi, aby se pokusil k příštímu zahraničnímu kursu v Išlu, připojit exercicie s vldp. P. Daňhou v čele.

Doufám, že se mu to podaří. Ovšem bylo by nutno zahájit výpravu již třetího července. Na shledanou v Išlu!

Orátor.

Ocenění práce učitele. Je sice pravdou, že se najdou ještě dnes lidé, kteří neuznají práci učitele, ani školní, ani mimoškolní, byť by tento přičiňoval se sebevíce, ale tyto prosáčky nemůžeme považovati za měřítko veřejného mínění. Člověk určité vyšší duševní úrovně dívá se na učitele jinak. Mladý učitel nechť se tedy nepozastaví nad „kritikou“ občana prvé kategorie, ale jde cestou svých ideálů — ve snaze prospěti spoluobčanstvu, vlasti a církvi.

Jak se dívá na práci učitele ten, kdo o ní uvažuje, vidíme z článku, jež přinesla nedávno „Čsl. republika“.

Nedoceněná práce našich učitelů. „Teprve, když žijeme nějakou chvíli v prostředí venkovském, poznáváme, jak velikou práci kulturní, hospodářsky buditelskou a organisátorskou zejména v krajích odlehlych a zapadlých koná naše učitelstvo.“

Učitel (učitelka) organisuje všechny spolky kulturní, stojí v čele osvětových sborů, pracuje nejhorlivěji v osvětových složkách všech politických stran, bývá kronikářem obce, vzbuzuje úctu k slavným rodákům obce a křísí jejich památku, podporuje památkový úřad a konservátory v jejich ušlechtilých snahách, zakládá a vede

kroužky divadelní, snaží se, aby i biograf na venkově konal kulturní povinnost, propaguje radio jako prostředek styku se světem kulturním, pořádá přednášky, je knihovníkem obecních knihoven, ustavuje a řídí spolky zpěvácké a hudební sdružení, fedruje turistiku, stojí v čele spolků tělovýchovných, je novinářem svého kraje, je duší spolků dobročinných a humanitních, zaučuje lid hospodářské svépomoci, fedruje družstva, diriguje drobné venkovské peněžní ústavy, ve-

své vzdělání odborné, touží po vyšším, nezastavuje se! Kolik významné práce pro zájem školy koná dnes i jako iniciátor a organisátor sdružení rodičovských!

Náš učitel může být vzorem všem ostatním našim intelektuálům, často pohodlným a všeliké práci mimo okruh svého povolání se vyhýbajícím.

Aby nebylo nedorozumění: pisatel těchto řádků sám není učitelem, a proto jeho slova jsou tím upřímnější."

kš.

Vedoucí II. prázdninového kursu katol. učitelstva v Českém Krumlově: první pokladník kol. R. Kudělka, druhý profesor dr. J. Drábek, třetí duchovní vůdce dp. Daňha, čtvrtý předseda učitel J. Kuncěk, pátý tajemník kol. Ant. Slezáček.

de organizace včelařské, podporuje radou a přispěním spolky hospodářské, zkrátka je všude, kde je třeba rady, pomoci a pilné, pracovitě ruky, nebojící se překážek a nelitující obětí.

Učitel kupuje knihy a půjčuje je často občanům desetkrát zámožnějším, než je on sám, odebírá časopisy a snaží se, pokud jeho síly stačí, udržeti krok s dobou.

Jak by byla zajímavá statistika, která by alespoň přibližně všechnu tu mimoškolskou práci učitelovu mohla vyličit číselně, statistika, jež by dovedla také podat obraz učitelovy účasti na samosprávě.

Připomeňme, že největší část této práce je nehonorovaná, zcela nezískaná, často a často ještě ke všemu vysmívána a podceňována, a vidíme, kolik ryzího, krásného idealismu je v učitelském počínání.

A to, prosím, náš učitel sleduje ještě horlivě a snažně všechny moderní proudy pedagogické, prohlubuje stále

NÁLEZY NEJV. SPRÁVNÍHO SOUDU

Pensijní příspěvek. Nařídila-li zem. školní rada placení pensijního příspěvku, při čemž hodnotila skutkové okolnosti na základě určitých dokladů a subsumovala pod určité právní normy, jest její opatření považovati za rozhodnutí, schopné vejíti v moc práva, třebaž nebylo opatření takové učiněno na žádost strany, přece nelze říci, že se jedná o pouhé pokladniční opatření, které právní posici strany založiti nemůže. (Nss z 23-10 1930, čís.16.238-1930.)

Předpis článku II, par. 5, čís. 541-1919 Sb. z. a n. o započítání 50procentního místního (činovného) přírůstku pro Prahu do pensijní základny civilních státních úředníků, pozbyl vzhledem na ustanovení par. 154 ve spojení s par. 214 zákona č. 103-1926 Sb. z. a n. od 1. ledna roku 1926 platnosti; netvoří tudíž od té doby činovné součást pensijní základny státních

úředníků, kteří odešli do výslužby po 3. prosinci 1925. Vzhledem k tomu, že podle par. 32 učitelského zákona z 24. června 1926, č. 104 Sb. z. a n., ustanovení platná pro státní učitele, na něž se vztahuje služební pragmatika učitelská (zákon číslo 319-1917 ř. z.) se uvádějí zásadně v platnost pro učitelstvo obecných a měšťanských škol, platí ustanovení par. 154 zákona čís. 103-1926 i pro učitele obecných a měšťanských škol. — Nález ze dne 14. září 1929 číslo 16.762.

I. Definitivní učitel veřejné školy národní bez určení místa, který ustanoven byl vedlejším učitelem německého jazyka na měšťanské škole s českým jazykem vyučovacím, nemá nároku na požitky ve výměře stanovené pro učitele škol měšťanských podle par. 7, odst. 3. zákona č. 104-26.

II. Okolnost, že učiteli tomu byly dříve před zákonem č. 104-26 požitky upravovány podle předpisů platných pro učitele měšťanských škol (t. j. podle par. 6 zákonem číslo 274-1919 ve znění čl. I, par. 2, zákona číslo 251-1922) na stanovisku sub. I. ničeho nemůže změnit; ježto po změně právního stavu, provedené po té stránce právě par. 7 zákona číslo 104-26, nelze mluvit o pravomoci příslušných výnosů školských úřadů, kterými byly upravovány jeho požitky před zákonem č. 104-26, ani o nějakém „nabytém právu“ pro něho těmito výnosy založeném. — Nález ze dne 24. září 1929, číslo 12.290.

Nároku na zvýšení činovného nabude učitel při změně místa teprve tehdy, když na tomto novém působišti stane se definitivním. Důsledně může učitel pozbyti určité výše činovného teprve, když pozbyt svého trvalého ustanovení na škole v určité obci a činovné se nemění, je-li učitel jen dočasně přidělen na jinou školu. — Nález z 25. června 1930, číslo 1055-30.

Pense učitele měšť. školy. Učitelům těchto škol, pensionovaným před 1. lednem 1925, přísluší podle par. 1 zákona č. 287-1924 pensijní základna, jaká by tu byla se zřetelem na ustanovení zák. č. 251-1922 ze dne 1. ledna 1925, kdyby učitel takový v den ten byl v aktivní službě. — Nss. z 19. prosince 1930, číslo 19810-30.

Neuplatňovala-li strana ve své žádosti nějaký (ať skutečný, ať domnělý) právní nárok na státní požitky, nýbrž dovolávala se jenom dobré vůle úřadu, nemůže ve své stížnosti k Nejvyššímu správnímu soudu s úspěchem namítati, že záporným vyřízením žá-

dosti té bylo porušeno nějaké její subjektivní právo po rozumu par. 2 zákona o správním soudě. — Nález ze dne 7. listopadu 1929, čís. 19.645.

Pensijní požitky. Předpis par. 30 učitelského zákona č. 104/1926 Sb. z. a n. o opravě nesprávné výměry nebo výplaty služebních příjmů nevztahuje se na platy odpočívne a zaopatřovací. (Nález ze dne 8. ledna 1931, číslo 20.659/30.)

Převod do nových platů. Při počítání (zaokrouhlování) služební doby k 1. lednu 1926 nelze počítati i den 1. ledna 1926 do služební doby, rozhodné pro převod, nýbrž jako poslední den jest 31. prosinec 1925. Nss. ze 4. X. 1930, č. 15.300/30.

Nárok na výchovné. Praxe lékařnická, která jest podmínkou pro vstup aspiranta lékařnického na vysokou školu, není studiem na veřejném učilišti a není proto po dobu tu nároku na výchovné. Nss. ze 16. X. 1930, č. 15.777/30.

ZPRÁVY

K obecním volbám. Blíží se obecní volby. Máme se o ně, my katolíci učitelé a učitelky, zajímati? Zjistě. Máme k tomu právo, ba je to naši povinnost. Jsme občany, poplatníky, kteří musejí míti zájem na tom, kdo obce vede, ale co více, jsme katolíky, uvědomělými v každém ohledu, tedy i v politickém, kteří se tedy starají, by měli možnost o svých záležitostech a svém majetku v obcích rozhodovati. Mají-li volby pro nás, politicky organisované katolíky, pro lidovce, dobře dopadnouti, musejí se o všem náležitě připraviti. Vzhůru tedy do volebního boje! Pracujte pro zdar a úspěch těch, kteří to s obcemi dobře myslí, pracujte pro vítězství kandidátek čsl. strany lidové! Hk.

Dotazy o otázkách školsko-právních zasílejte kol. Old. Vařekovi, odbornému učiteli ve Strážnici. Připojte 3 Kč ve známkách na odpověď!

Do stavu manželského vstoupili během prázdnin z řad našich odběratel, pokud jest nám známo, kol. František Kupka, kol. A. Praxlová-Svozilová a snad i jiní. Všem vše nejlepší a hojné Boží požehnání na další cestě životem. Redakce.

Z řad našich odběratel odešel 25. srpna msgr. dr. Alois Kolísek, univ. profesor v Bratislavě. Tělesné ostatky byly uloženy k věčnému odpočinku 29. srpna na sv. Hostýně. R. I. P.

Odklad pres. služby čekatelům ve státních službách a učitelům. Minist. národní obrany provedlo změnu v bran. předpisech a povolilo, aby o odklad pres. služby mohli žádat také učitelé v počáteční službě učitelské až do vykonání zkoušky způsobilosti a čekatele v ostatních státních (veřejných) službách, kteří jsou povinni vykonávat před ustanovením úředníkem, profesorem, soudcem atd. odbornou zkoušku, až do vykonání této zkoušky. Odklad pres. služby (jeho prodloužení) lze povolit zásadně jen do 1. října roku, ve kterém žadatel dosáhne 24. roku věku. Přes tuto hranici lze odklad povolit jen výjimečně. Žádosti o povolení takového odkladu podávají se obvyklým způsobem, t. j. u odvodní komise nebo u domov. politického úřadu I. stolice. V roce 1931 možno takové žádosti podati nejpozději do 1. září 1931. Žádosti musejí býti opatřeny potvrzením úřadu, který je příslušný k vyřizování osobních věcí žadatelových o tom, že žadatel je v přípravné službě (čekatelském praporu) a o době, kdy normálně může konati předepsanou zkoušku.

První kostel svaté Terezičky v naší republice má býti postaven v Praze-Kobylisích.

Kol. Kachlík, známý výtečný kreslíř, jehož přednášky v Českém Krumlově těšily se velkému zájmu, bude ke konci září přednášet o vyučování kreslení po celý jeden den v Přerově. Datum bude oznámeno v příštím čísle. Výhodné spojení umožní, že kolegové a kolegyně nejen z celé Hané, ale i ze severní Moravy, Slovácka, Va'aška a Ostravska mohou přednášky slyšeti.

Co to má býti? Do naší redakce dostal se kolega, který jako středoškolský abiturient učí výpomocně na Slovensku, a sdělil, že před prázdninami dostal leták s pozváním k dvouměsíčnímu kursu, jež pořádá uč. L. O. o prázdninách v Košicích, jako přípravu ke zkoušce dospělosti učitelské. Podepsána byla nějaká socialistická organizace. Kursovné 104 Kč poslal předem a počátkem prázdnin přijel do kursu. Jako on, tak přijelo do Košic na 250 učitelů a učitelek jiných, ale kdo nepřišel, byl pořadatel. Rozjeli se, peníze ovšem nedostali.

Z administrace. „Věstník“ vychází 1. a 16. v měsíci. Toho dne její většina P. T. odběratel dostane již do rukou. Přijde-li vám list s více jak 1—2denním zpožděním, sdělte nám to! Ihned budeme jednati s poštovní správou.

První číslo ročníku vychází vždy výjimkou až dne 5. září, poslední 20. června.

Kdo se zajímá o provádění rušení klášterů za Josefa II., nechť si přečte příslušnou studii kol. Kolka v „Našinci“ ze dne 29. srpna a násl.

Vicepresidentem zem. škol. rady v Čechách byl jmenován JUDr. Jaroslav Hendrych.

Josef Kepl, vrchní rada Stát. nakladatelství v Praze, jmenován byl vládním radou (II. platová stupnice).

Konkurs na místo okresního inspektora jest vypsán v okrese dubském do 15. září.

Okres. škol. inspektorem v okrese tišnovském jmenován Antonín Krejčí, odb. učitel v Brně-Král. Poli.

Resoluce prázdninové valné hromady Zemského ústředního spolku jednot učitelských v Čechách žádá: aby v zájmu státu a mladého učitelstva byla příznivě vyřešena otázka započítání presenční vojenské služby do postupu i do pense; aby bylo ustoupeno ode všech pokusů o restriktci osobního stavu na školách a o snížení platů, jakož i o zvýšení pensijních příspěvků a daní; aby bylo urychleně vydáno vládní nařízení k zákonu č. 104-26; aby se zvýšily odměny za nadpočetné vyučovací hodiny; aby byl přestupný přídavek učitelů měšťanských škol stanoven tak, aby vystihl cenu a význam odborné zkoušky; aby bylo zrušeno činovné skupiny D, stanovené jen pro učitelstvo; aby byli učitelé národních škol postátněni a učitelům menšinových škol se dostalo přiměřeného nadlepení; aby bylo změněno ministerské nařízení z 24. ledna 1931 k provádění čl. IV. zákona ze 7. dubna 1920 číslo 306 jako odporující zákonu; aby se změnil nový výnos o kvalifikaci učitelstva národních škol; aby se zrušilo vypisování konkursů jen jednou za rok, poněvadž je nepraktické, poškozují učitelstvo a přiči se zákonu; aby se nerušily naturální byty správců a ředitelů škol; aby se vrátila místním školním radám práva, porušená novými ustanoveními.

LITERATURA

Karel Kumprecht: Německo-český a česko-německý slovník nejužívanějších slov v němčině, zpracovaný na základě statistiky 11 milionů slov. Každé slovo je opatřeno stručnou mluvnicí (k podstatnému jménu připojeny koncovky všech pádů, silná slovesa časo-

vaná v odlišných časech atd.) Část I. a II. abecední část německo-česká a česko-německá (každá obsahuje asi 5500 hesel, 292 stran v elegantní vazbě Kč 18). Část III. srovnaná podle toho, kolikrát se to které slovo mezi 11 miliony vyskytlo. (Obsahuje asi 5500 hesel, 160 stran v elegantní vazbě Kč 12). Vydal A. Neubert v Praze-II.

Životopisy svatých v pořadí církevních dějin. Napsal Isidor Vondruška. Část třetí. V redakci Ant. Stříže, vydal Ladislav Kuncič v Praze-II.

V tomto svazku ukazuje se ještě více než v předchozích výhoda uspořádání chronologického postupu „Životopisů svatých“. Přicházejí zde na řadu nové řeholní řády, jež vznikly z potřeby obnovy náboženského života a jsou zde tyto řády zasazeny do dobového prostředí a k obšírnějším životopisům svatých zakladatelů přidruženy životopisné obrazy jejich význačných duchovních synů a dcer. Tak čtenář má před sebou celý rozvoj řádu sv. Františka, sv. Dominika, Tovaryšstva Ježíšova, řádu karmelského a jiných nových neb obnovených řeholí. Proti reformátorům nepovolaným, kteří způsobili ještě větší rozklad mravnosti a zbožnosti, postaveno obrodné dílo sněmů církevních a reformátorů-světců. Autor přiblíží k časovým otázkám.

Životopisy mnoha vynikajících svatých nebyly dosud českému čtenářstvu přístupny; leckdo pak se ani nedostane k četbě podrobnějších životopisů. V tomto díle však se každý seznámí se všemi aspoň v hlavních rysech, s četnými světci i dosti podrobně.

I ti, kdož opomenuli příležitost získati subskripci za velmi levný peníz toto bohaté čtyřsvazkové dílo, mohou bez lítosti dosaditi na normální krámskou cenu, neboť i tak zůstává toto dílo nepoměrně levné.

Čtete univ. docenta dra Jos. Kratochvila Základní směrnice křesťanské nauky sociální! Brožura vyšla vlastním nákladem Brno, Zemský dům II.

Maďarsky v 1000 slovech. Právě vyšel sešit 8. Nakl. A. Neubert v Praze. Sešit 420 Kč.

Doc. dr. V. Příhoda versus prof. dr. O. Chlup. Málo knih vvolalo takovou polemickou odezvu jako dílo doc. dra V. Příhody: Racionalisace školství. Na útoky prof. dra O. Chlupa ve známé brožuře o měšťanské škole odpovídá Příhoda sešitkem „Školská reforma“. Vydalo ji nakladatel. Orbis, Praha-XII, Kč 5.

Bogenovo „Knihomilství“ připravu-

je Zd. Gintl v nakladatelství Elzevir v Praze, Václavské náměstí 42. Knihu upraví K. Dyrink. Nakladatelství na ni vypisuje krátkou, ale výhodnou subskripci za snížené ceny. Doporučujeme svým členům požádati o prospekt. Kniha tato, opravdu jedinečná, bude skvěle vypravena a vydána jako kniha užitková i bibliofilská ve trojím vydání. Prospekt obsahuje bližší.

Upozorňujeme na Domácí učení Masarykova lidovému ústavu. Písemné jazykové kursy, Praha-XII, Fochova 62.

K oslavám sv. Antonína. Kytice, obsahující písně, litanie a zázračnou modlitbu. Vydalo knihkupectví G. Franci v Praze-I. 1 Kč, při hromadných objednávkách sleva.

Vlastivědná čítanka: Město Lipník nad Bečvou a hrad Helštýn. Napsali Antonín Fröhlich, řídící učitel, a Marie Fröhlichová, býv. lit. učitelka. Vydáno nákladem vlastním. Objednávky vyřizuje časopis Záhorská kronika v Dolním Újezdě u Lipníka n. B. Publikace má 70 stran, 29 obrázků, z nichž většina je původních, a určena je dětem středního stupně školy národní. Velikost, úprava i tisk, obrázky velmi pěkně vyhovují svému určení. Cena pěkně vázaného výtisku Kč 7, poštou Kč 8. Vlastivědné čítanky možno používat na středním stupni jako pomůcky při vyučování vlastivědy, která je často didaktickým oříškem. Psaní jako prostředek při vyučování ostatním předmětům více a častěji bývá používáno než čtení, které na obecné škole pěstuje se většinou jen v hodinách čtení. Tu lze vlastivědě dáti do služeb čtení výše uvedenou publikaci (vlastivědné čítanky), jako t. zv. Mimočítankové četby (výnos minist. školství a národní osvěty ze dne 10. února 1923, č. 7531-I. Také nové učebné osnovy nařizují doplňovací četbu).

Enormní dílo církve. Atheism nepřiznává oprávněnosti církvi v moderní době. Uznává, že kdysi církev něco znamenala, že vykonala ohromné dílo v umění, ale dnes nemá prý té tvůrčí schopnosti jako dříve.

Přátelé, upozorněte atheisty na veliké dílo Arensovo o misiích, misijnářích a jejich vysilující práci mezi nekulturními národy!

Takové mohutné kněžské charakterystiky dovede vytvořit jedině naše církev. Arens podává statistiku škol, vybudovaných a udržovaných misionáři v necivilisovaných krajích.

Arens udává dále statistiku charitativního díla: nemocnice, sirotčince, chudobince. A ty statistiky přímo ohromují! Více nemohu říci pro nedostatek místa. Brevi manu: katolická církev přináší pravou a zdravou kulturu do všech krajín, do nichž posílá misionáře — pionýry evangelia. Církev jimi buduje, utěšuje, kultivuje. Církev koná enormní dílo, za které ji musí býti každý vzdělaný člověk vděčen.
Krlin-Velimský.

Doporučujte žactvu „Květy mládeže“! Vydává nakladatelství čsl. Orla v Brně, Francouzská 34. Ročně 10 čísel za 6 Kč, při odběru 10 výtisků 5 Kč a jedenáctý výtisk zdarma.

Číslice mluví pravdu.... Nejvyšší stupeň vědecké přesnosti podávají číslice. Poslyšte, co mluví číslice o kamnech Fenom:

Hon, docent nauky o topeništích na vysoké škole báňské v Příbrami, inž. J. Čipera, vyzkoušel v květnu 1930 kamna Fenom a zjistil, že zužitkují hnědého uhlí průměrně z 88.72 proc. Při pokusech prováděných doc. inž. Čiperou dokázala kamna Fenom také schopnost dokonalého zužitkování veškerého paliva, docilivše 68.61 procent průměrného stupně užitečnosti při topení koksem. Dva výsledky, nedocilené dosud žádnými jinými kamny. A ještě dva pozoruhodné rekordy, docilené kamny Fenom během pokusů: Násyp 10 kg hnědého uhlí v ceně 1.92 Kč hořel bez nejmenší obsluhy nepřetržitě 22 a půl hodiny, násyp 8 kg koksu pak nepřetržitě 36 hodin, s možností dalšího nepřetržitého topení pouhým přiložením.

Ve vašem zájmu: Kupujte pouze otopná tělesa vyzkoušená s uveřejněným výsledkem zkoušky. Jedině ta jsou vám zárukou jistého výkonu. Kamna s nejlepším výsledkem budou vám pak zárukou nejlepšího výkonu. Neboť číslice mluví pravdu.

Kamna Fenom můžete obdržeti při nezměněném vnějším modelu ve dvojí vnitřní konstrukci: V dosud běžné s cirkulačními výhřevnými spalovacími tahy, která docílila výše uvedeného výsledku zkoušky, a v druhé — nové — zařízení na stáložární topení veškerým palivem, tedy i uhlím. Tato nová konstrukce je výsledkem zkušeností, získaných stáložárními kamny Fenom — III, vyráběnými již v roce 1923.

A do kuchyně mladšího bratra ka-

men Fenom — stolokrb Fenom. Patří mezi nejlevnější stolokrby vůbec, při čemž má více než všechny přednosti sporáků drahých. Dělá opravdu čest svému jménu.

Těm, kdož dávají přednost kamnům kachlovým, je určena novinka: Přenosná kachlová kamna Terno v keramické kostře, sestavovací a rozkládací, vnitřního systému Fenom.

Napište si o prospekt těchto výrobků firmě Temper — Pelikán, Praha-II, Václavské náměstí 33, — k ničemu vás to nezavazuje. Jde o váš prospěch!

Anděl strážný. Časopis pro křesťanskou mládež. Za redakce katechety Em. Masáka vydává Občanská tiskárna v Brně. Roční předplatné Kč 9, při hromadném odbírání velké slevy. Nejstarší náš dětský časopis vstupuje do druhé padesátky stále stejně svěží, obsahově i obrázkově bohatě vybavený. Snaží se přinášeti dětem všech stupňů i dorostlejší mládeži hojnost ušlechtilé čelby zábavné i poučné, pěstuje hádanky, filatelii, amatérskou fotografii a podporuje i vlastní dětskou tvořivost různými soutěžemi. Andílek bude dětem vždy milý a užitečný, a proto zaslouží opravdu všude jen doporučení. Ukázková čísla zašle administrace Brno, Starobrněnská 19-21.

Čtete unionistický měsíčník Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje! Administrace v Olomouci, Wilsonovo nám. 16!

Děti a tisk. Časopisy pro mládež vydávají politické strany, učitelské sbory, soukromí nakladatelé v jednotlivých okresech atd. Vzájemně zápasí vydavatelstva mezi sebou, aby na list strhli co nejvíce čtenářů, počeďadž chtějí si zabezpečiti vliv na jejich výchovu. Podle této výchovy formuje se duše dětí.

Nám — jako katolíkům — záleží přirozeně na tom, aby duše dětí byla utvářena k obrazu a podobnosti Božímu, aby z nich vyrostli řádní Češi a katolíci. K této cestě vede děti Dětský svět. Proto i tento časopis zápasí s ostatními časopisy a chce získati děti všech katolických rodičů, aby v nich byla zachována víra svatováclavská a pro budoucí boj byly vyzbrojeny a upevněny ve víře.

Nyní před začátkem školního roku je nejvhodnější doba k rozšíření Dětského světa.

Dětský svět vychází každých 14 dní. Je jedním z nejlevnějších katolických časopisů dětských. Stojí pouze 9.50 Kč ročně.

Rozšiřujte jej a získávejte odběratele. Každý, kdo získá větší počet od-

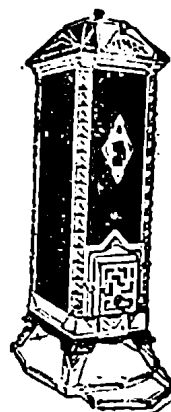
běratelů; dostane odměnu. Číslo na agitaci zašle zdarma administrace Dětského světa v Praze-II, Karlovo nám. číslo 5. Redaktorem jest kol. Václav Šlajs, odborný učitel v Plzni.

Místa říd. učitele a učitele (učitelky) na dvoutřídní škole v Čechách budou vypsána v září. Romantická krajina. Příhodné i pro uchazeče velmi mladé. Blíže sdělí redakce. Dvojlístek.

Kdo by byl ochoten prodati I. ročník „Věstníku“ z roku 1922—1923, neb aspoň jednotlivá čísla téhož, jež má snad náhodou schována; nechť to sdělí naší administraci zároveň s udáním ceny.

Katolická tradice byla inspirátorkou českých buditelů, byla také vůdčí ideou nejlepších našich učenců, spisovatelů a básníků Jungmanna, Zeyera, Vrchlického, Čecha, Heyduka, Nerudy, Němcové, Třebízského, V. V. Tomka a j. Tradice tato byla respektována nejlepšími českými politiky Riegrem, Gregrem, Bráhem. Fr. Palacký, ač evangelík, se ji podroboval, jako rozumný člověk uznával, že český národ,

v němž je převážná většina katolíků, musí vystupovat jako národ katolický. Palacký se zastával katolické církve, byl zásadně nepřítelem „protiklerikálního“ boje a r. 1867 zúčastnil se procesi při slavnosti 900letého trvání biskupství pražského. Tak dokázal, že cti smýšlení většiny obyvatelstva českého. Jako Palacký jednali všichni reprezentanti veřejného života českého až do let devadesátých minulého století.
M. Sadovská.

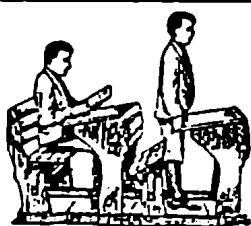

Kamna a stolokrbý „Fenom“

dobré výrobky za
levnou cenu.

Praha II.,
Václavské n. č. 33.
Tel. 23264

Školy a učitelé
zvláštní cenné výhody!

ŠKOLNÍ NÁBYTEK

vyrábí odborný závod

FRANTIŠEK TALLA V PŘEROVĚ,

Kojetínská ulice (bývalý cukrovar).

Vlastní vynálezy.

Prospekty zdarma.

SUKNA, módní vlněné pánské i **Hezina a sp., Humpolec!**
dám. látky kupujte u

Vzorky obratem na požádání. Vyjde i ochotně vstříc plateb, podmínkami, odvoláte-li se na Věstník

TUŽKY tuhové, kopírovací a pastele **GRAFO**

jsou zaručeně prvotřídní české výrobky,

Vklady

přijímá

Ústřední jednota
českých hospodářských společenstev
úvěrních v Brně,

na knížky a běžné účty
za výhodných podmínek

Dominikánské nám. čís. 5.

Složeny poštovní spořitelny na požádání.

PIANA LÍDL BRNO Zelný trh 10.
Výhodné splátky.

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — *Redakce, administrace a expedice v Přerově, Blahoslavova 41.* Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — *Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.*

V. Praxl:

Nejmladší generaci učitelské.

Před málo dny započali jste vyučovati. Dovolte, abych vám k těmto prvním krokům napsal několik slov na uváženou.

Ředitel ústavu příborského a inspektor — blahé paměti — Josef Lošťák radíval nastávajícím učitelům, aby na význačné místo svého bytu napsali si slova: „Bože, nedej mi zevšedněti!“

Kontrastem všednosti jest nadšení. Ideálů neníčí stáří, nemoc, bída, ale nedostatek dobré, pevné vůle, pohodlnost těla i ducha, nedostatek kritiky vůbec a autokritiky zvlášť.

Přisvědčíte mi jistě všichni, že vám dosavadní školní vědomosti pro život nestačí. Když jste přicházeli ve cvičných třídách do styku s mládeží a měli uplatňovati teorii v praxi, když jste se ocitali v tak četných případech před záhadami dětské duše a naráželi na tvrdost vychovatelského umění, snad se vás zmocňovala malomyslnost a zachvacovaly vás snad obavy, jak to půjde ve vaší samostatné práci. V tomto případě „Bože, nedej mi zevšedněti“ znamená: Bože, dej mi sílu tělesnou i duševní, abych neztratil důvěru v sebe a tvou pomoc, abych nezůstal státi, ale hledal cesty a cestičky, jimiž bych, třeba pomalu, ale dále vpřed kráčel.

Kdo omezuje svůj pobyt jen na údolí, nížiny, ten nemůže mítí tak širokého rozhledu po krajině, jako ten, kdo, nelekaje se obtíží cesty, vstoupí na hory. A stravu plic onoho a tohoto! Onomu zahatí se plíce brzy prachem, dýmem a nečistými výpary, tomuto však se rozedmou ozonem, vzduchem prosyceným vůní pryskyřice a horských květín. „Bože, nedej mi zevšedněti“ v tomto případě znamená: Bože, povznášej mě nad veškeru nízkost myšlení a jednání! Oživuj ve mně snahu vystupovati k výšinám vědeckého a mravního poznání, abych rozeznával pravdu od nepravdy a měl sílu zastati se posmívaných a pošlapávaných pravd.

Mladá učitelka měla by býti opatrnou ve styku s okolím.

Slyšte, co soudí Foerster o „volných mravech“. („Jak žíti.“ Stran 115.) Výrazu „volné mravy“ užívá se většinou o mladých dívkách, které ve styku s mladými muži nemívají nijakého ohledu

na obyčeje a řeči. Nechápu, proč by mladá dívka neměla s mladým mužem konati společných výletů, jej navštěvovati v bytě, choditi s ním do divadla a dovolovati mu v řeči i chování všelijakých důvěrností. Míti „volné mravy“ je vlastně tolik, jako nemíti žádných mravů. Kdyby měly dívky „volných mravů“ jen potuchu o tom, že veškerá něha a důstojnost jejich je nerozlučnou od zdrženlivosti a že ženy nejkrásnější a které jsou nejvíce k pomilování se stávají přímo ošklivými, pozbudou-li jejich pohyby a posunky jemné vázanosti a ostychu, třikrát by si rozmyslily zřici se poddanství forem... Mladé dívky ať spatřují svou hrdost v tom, zůstatí v ovzduší „volných mravů“ zcela nedotknutelně pevnými. V době, ve které tolik žen věnuje se povolání, je dvojnásobně důležité, aby ženy byly charaktery a nedaly se posměšky ani tupením zmásti v tom, že nejvyšším povoláním ženy je vždycky čistota. — Potud Foerster.

Prátele! Škola budiž vaším prvním působištěm. K ní směřuj veškeru vaše citění a konání. Při studiu přípravném buďte opatrnými. — Není všecko zlato, co se třpytí! Ne každá novota jest dobrá a ne všecko staré — špatné. Těžiště vaší školní práce nebuď v hromadění učiva, ale hleďte vždy rovnováhu mezi učením a výchovou. Tato spíše převládej, než aby měla býti zanedbávána. Konejte s dětmi časté vycházky do přírody a poutejte zde jejich mysl nejen k výtvorům lidské práce, ale učte je zde hledati i Tvůrce mocného, moudrého a milostivého. Nesmí vám býti ovšem náboženství „přežitou věcí“, ale kvasem, který všecko jednání vaše proniká. V hledání Boha, v účtě k němu a ve výchově pro Boha může se sejíti učitel katolík s učitelem česko-bratrským, Židem i s učitelem bez vyznání.

Nedejte se zmásti posměchem těch nešťastníků, kteří víru v Boha ztratili! Snad vám řeknou, že náboženství jest pro staré báby. Nuže, vzpomeňte básníka Otakara Březiny, dějepisce Palackého, maršála Focha, fysika Volty, lékaře Pasteura a j. a budete mítí dosti síly, abyste v lepším poznání setrvali.

Ve škole dbejte o řádnou kázeň. Víte přece, že Komenský přirovnává školu bez kázně ke mlýnu bez vody. Rozumí se, že pravé kázně nedocílíte křikem a rákoskou, ale opět vlastní ukázněností a svým chováním. Řádná příprava, názorné, zajímavé vyučování, trpělivost, láska a důslednost pomohou vám k vzorné kázní a dobrým výsledkům vyučování i výchovy.

Doporučuji vám vřele, abyste si vedli deník svých zkušeností a v prvních letech i deník svých příprav. Já učím již 39 roků a dosud si vedu takový deník.

Ke školní kázní náleží i pořádek ve třídě, ozdoba stěn a vkus v každém zařízení. Věřte, že každý, kdo má cit pro krásno, postřehne na té nejmenší věci ve vaší třídě záchvěvy vaší duše. V této věci ničeho nepodceňujte, ničeho nepovažujte za malicherné, titěrné, zbytečné vybíjení energie. Praobyčejný obal třídní knihy, jednoduchá větévka za obrázkem, útulný vnitřek vašeho školního stolu, vaší školní skříň učiní vám povolání učitelské posvátnějším. Totéž platí i o vašem mládeneckém a panenském býváníčku.

Je-li ve třídě plno špíny, prachu, papírků, pavučin, mazanců od inkoustu, odřenin, mezi okny jakéhosi haraburdí nebo sta muších mrtvol, jak to má slouiti dílnou lidskosti? Je-li v takové šalandě pánem muž-učitel, nesvědčí to v jeho mravní prospěch; je-li však takový nepořádek ve třídě ženy-učitelky, no, to ať nečiní nároků na přívlastek „něžného pohlaví!“ V jisté dívčí škole bylo všude tolik prachu, že to nedalo bezděčnému kritikovi, aby prstem nenapsal v tlusté jeho vrstvě slova „chvála hospodyňky!“ Kolik jest, prosím vás, v takové slečně učitelce ženskosti, té pravé, vonné ženskosti? Jak může taková tupá osoba vychovati ženský dorost za řádné hospodyně? Svalovati veškeru vinu na nědbalost školníkovu, bylo by lacinou omluvou vlastní nečestnosti.

Učitelský stav jest stavem vysoce cenným a důstojným. Prátele! Budou vám svěřeny dítky národa, avšak též dítky Boha. Vy máte šlechtiti stromky, které mají býti kdysi přesazeny do zahrady národa, ale též do veliké zahrady Boží. Na začátku své samostatnosti a na začátku každého školního roku dobře si to uvědomte a pomněte, že přijde jednou doba, kdy se vás Nebeský zahradník zeptá, jak jste s těmi stromečky zacházeli. Blaze vám, budete-li moci ukázati na ty nepřehledné řady svých bývalých žáků a říci spravedlivému Soudci:

„Hle, Pane! Tolik jsi mi vykázal stromků ku šlechtění a mou vínou žádný nezakrnl.“

Jak to řekl Kristus? — „Běda tomu, kdo by jedno z těchto maličkých pohoršil“ — Jen jedno a běda! Vám jich bude svěřeno tolik!

Uvažujte a zhrozíte se při myšlence, že by mělo býti pohoršení vaše i s následky pro vás tolikanásobné. Zato však můžete se kojiti blahou nadějí, že tolikanásobná bude i vaše odměna, když povedete dítky podle vůle Boží.

Na konec ještě několik slov stavovských. Víte, že člověk jest tvor společenský a z denního života máte příklady, jak jest prospěšno lidem za určitým cílem se sdružovati.

I učitelstvo si vybudovalo stavovská sdružení. Neorganisovaný učitel, neorganisovaná učitelka jsou podobní trubcům, kteří se dívají na ten Boží svět zcela pohodlně a čekají, až jim pracující včelky něco donesou. Věru, málo čestné postavení v té velké rodině učitelské. Proto se přihlaste do učitelských spolků! Nejsou na světě všichni lidé stejných tváří, nejsme všichni stejného smýšlení.

Každý podle svého přesvědčení a sklonu přihlas se do té učitelské organisace, která ti vyhovuje!

Vás, mladí přátelé, kteří byste svým otevřeným katolictvím jinde překázeli, zvu za členy Spolku katolického učitelstva v zemi moravskoslezské, sdruženého ve Svazu katolického učitelstva v republice československé.

Možno se přihlásiti u tajemníka spolku pana Fr. Hanzelky, odborného učitele v Hodslavicích. Svazovým časopisem pro stavovské věci jest „Věstník“, vycházející v Přerově. Redakci i administraci vede kol. JUC. Hrbáček, odborný učitel. Vědeckým časopisem našim jsou „Vychovatelské listy“, jež řídí redaktor filosof Kratochvíl a vydává Matice cyrilometodějská v Olomouci.

Kolegové a kolegyně v Čechách ať se hlásí u svého Zemského spolku katolického učitelstva, Praha II., Bredovská 3. Předsedou spolku jest profesor A. Novák, red. „Lidu“, jednatelkou odb. učitelka R. Budělovská.

PhDr. Amalie Svobodová:

Technická kultura a naše školy.

Bylo již mnoho psáno o ideovém pozadí školských reforem tak zvaných Dererových, navrhovaných docentem dr. Příhodou. Cílem reformistů je dáti škole takový ráz, aby žák, z ní vyšedší, byl „úspěšným mužem praxe, tvořícím praktické hodnoty, ať pomocí obchodu, či techniky“, aby byl jakýmsi dokonalým inženýrem. Inspektor Vojta Beneš prohlásil, že „budoucnost lidstva závisí na vyspělosti technické“, odtud požadavek, aby technické vědy měly význačné místo ve školách. Mnozí si dokonce přejí, aby měly přednost před kteroukoli jinou disciplinou vědní. Známe jistě návrh učitele Pěkárka, aby přírodní, technické vědy úplně ovládly školu a vlastivěda aby byla odstraněna z rozvrhu učebního, neboť „zaneřádí školu a je psychologickým i didaktickým omylem“. Stanovisko Pěkárkovo je ovšem extrémní, ale skutečnost ukazuje, že technickým vědám se přisuzuje větší význam; než takovému země- dějepis nebo klasickému humanitnímu vyučování. Vždyť reformisté posunuli na středních školách latinu až do tercie a navrhli tak radikální změnu osnov, že podle ní zeměpis a dějepis na všech typech zkrácen je o několik hodin! Velebitelé technických věd všechno ostatní odsunují do pozadí. A jaké místo dávají ve školách náboženství? To je předmětem, na kterém záleží ještě méně, než na zeměpisu či dějepis, ano, na něm naprosto nezáleží a může se naprosto vynechat; viděli jsme, že v návrzích osnov pro čtvrté třídy občanských škol vůbec není náboženství jako předmět vyučovací uvedeno. Je-li již dnes ve školách namnoze popelkou, po provedení reforem Dererových bude snad ještě více odstrčeno?

Proti požadavku, aby technické vědy měly ve školách význačné místo, nikdo rozumný se jistě stavěti nebude. Je však třeba žádati, aby technické vědy ovlivněny byly věrou, aby žáci učili se posuzovati výtěžky lidského badání ve světle nadpřirozeném, aby byli vychováni tak, že by vycházeli do života nejen vyspělí rozumově, ale také mravně (a k takové vyspělosti mravní nelze

jinak dojít než cestou, k jaké dává návod encyklika sv. Otce Pia XI. o výchově, cestou modlitby a svátostného očišťování). V tom se právě rozcházejí pedagogové katoličtí s pedagogy rázu Dererova. Pedagogové katoličtí dokazují, že je nutno, aby všechno vědění, ve školách podávané, ozářeno bylo světlem věčné pravdy Kristovy, aby křesťanský názor světový byl jednotící ideou ve změní různých poznatků, neboť jedině jím je možno zušlechtit srdce a působiti na vůli, pedagogové okruhu Dererova pak myslí, že sama věda lidstvo spasí a že žactvo nepotřebuje ničeho jiného, než škol přísně vědeckých, na nichž triumfovat bude naturalistický individualismus a empirický pozitivismus. Kdo má nyní pravdu?

Vývoj se ubírá takovými liniemi, že se ukáže veliký omyl reformistů, věřících ve všemohoucnost vědy, domnívajících se, že budoucnost lidstva závisí pouze — na technické vyspělosti. Technická vyspělost; nesnoubí-li se s vyspělostí srdce, posvěceného milostí Boží, přináší zkázu; jen se podívejme, jak dokonalé stroje, jichž se zmocnili sobečtí, křesťanským ideálům odcizení kapitalisté, vyhnaly miliony dělníků z továren a tak způsobily nezaměstnanost, uvažme, jak jemné přístroje, chirurgické, jimiž může šlechetný lékař mnoho chorých ubožáků uzdravit a zachrániti před jistou smrtí, v rukou nesvědomitého odborníka stávají se pomocníkem při vraždě nezrozených a jsou takto, přispívajice k depopulaci, zkázou a neštěstím národa, uvažme, že chemik může vynalézt nové látky, sloužící k zdokonalení výživy a k oblažení života, ale také může vynalézt otravné plyny k vyvražďování lidstva — a takových bylo vynalezeno právě za posledních 10 let 40! Werner Sombart, vynikající národohospodář a profesor berlínské university, poukazuje na stíny současné kultury, chlubicí se technickými úspěchy; praví: „Co přináší tato kultura? Zevně hrozná válka, uvnitř vzpoura, revoluce, krutý třídní boj, ve světě hospodářském nemilosrdný boj, podvod, sobeckost. V technice nesmyslné závodění o rekordy ve vyrábění požívačných i válečných přístrojů.“

Na sjezdu učenců v Chicagu mluvil známý americký chemik Hilton Jones o nových vynálezech, jichž užito bude — v příští světové válce. Romanopisec francouzský Romain Roland nastínil perspektivu „nedaleké“ války tak, že nemožno čísti jeho pojednání bez údesu. Jaká je budoucnost lidstva, technicky dnes tak pokročilého? Zda bude lidstvo šťastnější, dospěje-li v technickém ohledu k vynálezům ještě dokonalejším? Samotné vynálezy mu nedají, čeho potřebuje pro svou mravní záchranu. Dr. Kozák, přední zástupce Masarykovy filosofie, pravil ve své přednášce, kterou reprodukovalo „Národní osvobození“ dne 6. listopadu 1930, že pouhá věda není samospasitelnou, že nesmí býti jejím úkolem jen hromadit fakta, popisovat. A tu prohlašuje: „Věda musí hodnotit, musí vést a musí vědět, kam chce vést. Musí pomáhat ve tvoření mravní orientace. Jak obnovíme víru v mravní hodnoty, jež jsou konec konců rozhodující a na nichž jedině lze zbudovati novou Evropu? Zde je s'la problému náboženského.“

Dr. Kozák tvrdí totéž, co tvrdíme my, katoličtí vychovatelé, že totiž věda musí býti ovlivněna věrou. Nestane-li se tak, pak nastane ještě větší rozvrat, než je dnes. Na současné rozvrácené poměry stěžuje si univ. prof. dr. Velenovský ve své „Přírodní filosofii“ řka, že „honba za ziskem, otupělost k vyšším ideím, zesurovělost myslí, násilnictví, vraždy, choroby tělesné, nemravnost všeho druhu, nespokojenost, zoufalství, boj všech proti všem jsou příčinou současného úpadku a rozkladu“. A čím tento úpadek a rozklad odstraníme? Pouhou racionalisací škol nikoli. Racionalisace, dr. Příhodou navrhaná, je napodobením amerikanismu. Máme se u nás ve školství opíčiti po Americe, ne ovšem po katolické Americe, ale po té pokrokové Americe, která vychovává mládež silně individualisticky a pozitivisticky. Jaká je mládež, takto vychovaná, o tom výstižně psalo „Osservatore Romano“ z 9. a 10. února, reprodukujíc přednášku generála dominikánského P. Gilleta, nedávno se vrátivšího z Ameriky. Citují aspoň část: „Ideje samy o sobě, ať vědecké či mravní, dnešní americkou mládež nezajímají. Nemá řídicích ideí, pokud se týče života, jeho potřeb, jeho mravních a sociálních požadavků. Individualisace je bez hranic. Zdá se jim dobrým vše, co uspokojuje jejich potřebu činnosti a zábavy. Nedovedou posouditi, co se zve v latinské a křesťanské vzdělanosti mravní povinností. Cítí se neschopnými posuzovati v sobě nebo v jiných dobro nebo mravní špatnost činů. Jedinou jejich mírou je prospěch. Tento

defekt individuální morálky se projevuje přirozeně i v morálce rodinné. Nikde na světě není rodina tak rozvrácena, jako v Americe, kde jsou rozvody něčím samozřejmým a kde se navrhuje manželství na zkoušku. Proto stoupá i denatilita. I morálka sociální je tím velice dotčena. Průmyslový a obchodní svět prodělává těžkou krizi. Nezaměstnanost se stala ranou a všechny prostředky, jimiž má býti odstraněna, ukazují se nedostatečnými. Ale spekulovatí se při tomu musí." Ano, hlavním cílem Američanů je — spekulovat, hromadit kapitál. Americké spekulantsví, americký kapitalismus škodí celému světu, působí i krizi u nás. A pedagogové směru dr. Příhody chtějí krizi odstranit — výchovou mládeže k tomu, co krizi vyvolalo, výchovou ke spekulantsví? Bylo by to věru — vyhánění „dávla belzebubem". Výstižně praví profesor J. L. Fischer v brněnském „Indexu": „Jako vssál Příhoda v sebe naturalistickou teorii v dnešní její formě, tak i kapitalistickou její náplň obsahovou, t. j. ruku v ruce s ní jdoucí společenský ideál, aby jej prohlásil za vrcholný smysl dnešního kulturního i sociálního usilování. Nepochybuji, že tak učinil bonafide, buď si neuvědomuje, nebo přezíraje kapitalistický základ tohoto kulturního pojetí. Ba více věřím, že tak učinil v přesvědčení, že tyto zásady přivodí období kulturní konsolidace, poklidu, střídmosti, uměřenosti a celistvosti — nevida při tom, že prozatím dovádějí k trvalým krisím hospodářským i sociálním, a že, kdyby měly zůstat i nadále vedoucími principy sociálními a kulturními, přivodí katastrofální kulturní rozvrat."

Jak oprávněny jsou tedy požadavky katolických vychovatelů. Chceme-li aby k „racionalisaci školství", navrhované dr. Příhodou, přistoupila idea „zduchovnění škol", t. j. ovlivnění jich katolickým názorem světovým, takové ovlivnění, že by pravá věda a pravá víra snoubily se v dokonalou harmonii jako u Ampèra, Laeneca, Pasteura, Barranda, Ferriniho a největších badatelů 19. a 20. věku, kteří byli horlivými katolíky, chceme-li, aby ještě větší význam než empirismus pozitivistický měl ve školách „empirismus náboženské praxe" (t. j. povinná účast na náboženských úkonech, hlavně mši sv. a svatých svátostech), chceme tím vlastně ochrániti vlast před katastrofálním kulturním rozvratem, ke kterému by podle slov J. L. Fischera vedla příhodovská racionalisace. Pravdou je a pravdou zůstane: Nikoli racionalisace škol, ale pokatoličení jich v tom smyslu, aby vychovávaly mládež podle ideálů katolických, přivodí záchranu.

Zpráva o II. prázdninovém kursu čsl. katolického učitelstva v Českém Krumlově

Část II.

Druhý týden šel k vyvrcholení úkolu, významu, nálady a celého programu. V pondělí 10. srpna dopoledne přednesl několik ukázek z chystaného spisu „O lásce a manželství" naší inteligenci milovaný ThDr. F. X. Novák. Spisovatel Albert Vyskočil pak přednesl vyžádaný referát „Básníková cesta" a zapsal se nesmazatelně do srdcí všech posluchačů. Následoval referát kursovního lékaře MUDra Jul. Kuncka „Dětská hygiena, výchova dítěte k ní a život podle ní". Ukázal na nedostatky dětské hygieny doma i ve škole a poradil, jak se o dítě po stránce zdravotní starati. Po obědě pokračoval v dopoledním referátě o významu očkování proti nakažlivým nemocem a o preventivní hygieně vůbec. Pak promluvila pí dr. Birnbaumová „O architektuře v Čechách" a přednášku doprovodila světelnými obrazy. Po přednášce prohlédli si kursisté vzácnou gotickou sošku P. Marie, uchovanou u minoritů jako poklad. Před sochou Madony budějovické prodleli kursisté v tiché adoraci. Krátkou promluvu měl duchovní vůdce.

V úterý 11. srpna ve 4 hodiny ráno odjížděla výprava na 5 autobusech na celodenní exkursi na Šumavu. Ze Želnavy vystupovala početná společnost za veselé nálady a v družném rozhovoru k Plöckensteinu. U jezera Plešného po krátkém občerstvení přednášel prof. dr. Karel Závadský z Prahy „O významu přírody pro člověka" a „Jak buditi lásku a pozornost k přírodě". Zastavili jsme se u Stifterova pomníku, abychom se pokochali krásným pohledem

Vzpomínka na Český Krumlov.

kursovních ilustrací, které pořídili ilustrátor kursu Josef Kachlik a kol. Jos. Krajiček. Výstavka 114 obrazů byla rozhojněna 300 druhy různých fotografií z prostředí kursovního, pořízenými fotoamatéry ústředním tajemníkem Papi-cou, kol. Smažinkou, Janem Kuncířem a Romualdem Kudělkou. Obrazy byly všechny prodány zájemcům a na fotografie učiněny objednávky na několik tisíc Kč. Odpoledne a večer vykonali všichni kursisté u dp. Daňhy, dr. Ha-báně a ředitele P. V. Průši sv. zpověď.

.Mariánský svátek, sobota 15. srpna, byl dnem oficiálního zakončení II. prázdninového kursu. Při slavné mši sv., kterou sloužil ndp. prelát dr. Ladi-slav Dvořák, přistoupili všichni kursisté ke stolu Páně. Byl to nezapomenu-telný okamžik a pro krumlovskou českou menšinu nad jiné poučný. Jakou odezvu měla přítomnost duchovního vůdce P. Daňhy, každodenní duchovní promluva a příležitostné promluvy na exkursích, každodenní přítomnost celé mši sv. nejlépe patrné z toho, že denně přistupovalo ke stolu Páně na 40 kursistů a za celý kurs podáno na 600 sv. přijímání.

Po společném snídání vyslechli kursisté přednášku dra M. Habáně: „Problém sexuality ve výchově“. Málokdo dovedl by podati toto ožehavé téma tak jasně a přesvědčivě a s takovou delikátností jako tento docent kursu. Ve 12 hodin zasedli kursisté naposledy ke společnému obědu. Čestné místo bylo vyhrazeno ndp. prelátu dru L. Dvořákovi, který přišel, aby ještě několik okamžiků ztrávil v učitelské společnosti, tolik mu milé a tak mu oddané. Při obědě pronesl předseda J. Kuncek přípitek J. M. p. prelátovi, P. Daňhovi, docentům a všem přítomným kursistům. P. Daňha připítek předsedovi kursu a jeho spolupracovníkům. Uderem 2. hodiny zahájeno slavnostní zakončení kursu. Dostavili se opět všichni významní činitelé krumlovští a v stručných děkovných proslovech oceňovali kulturní práci katol. učitelstva a významu toho, že byl kurs pořádán ve zněmčeném území jihočeském.

Krátkým proslovem končí předseda Kuncek II. kurs: „Myslí probíhá nám celý průběh kursu, před očima mihají se desítky milých tváří, mnohá podoba se nám více vlila v paměť, mnohé slovo zapadlo hlouběji do duše a naděje, že vzkličí mnohý ideál, hlásaný na kurse pro větší slávu jména Božího na zemi, pro lepší zítřek naší mládeže, naší rodiny a našeho nám tolik drahého státu.

Láska k našemu programu vytvořila tak milé prostředí 140členné rodiny učitelské. Ubíhal den za dnem, mocné dojmy, velké plány, duše plná údivu nad vším, co se jí dotklo a co přijala. Těch 14 dní jsme byli účastníky duchovních hodů. Slovo Boží, hlásané s takovým temperamentem duchovním vůdcem, vytvořilo zvláštní ovzduší, z něhož jsme dýchali všichni sílu pro upevnění charakteru a sebevědomí katolického pro život soukromý i pro práci ve škole a mezi lidem.“

Nato předseda poděkoval pohostinnému městu Čes. Krumlovu, ndp. prelátu dru Dvořákovi, všem významným a vzácným našim hostům, kteří tolik přičylnosti osvědčovali vůči kursu, kursovnímu lékaři MUDr. Jul. Kunckovi a jeho asistentu MUC. Vykydalovi, dr. Drábkovi za výjimečnou spolupráci, všem docentům kursu, pokladníkovi kursu Romualdu Kudělkovi za nevšední pilnost a přesnost, tajemníku kursu Ant. Slezáčkovi za spolupráci v organizaci v Krumlově, kol. Kašparovi za vedení kroniky, uč. L. Geyerovi za vedení kursovní agendy během prázdnin, aktuáru J. Dostálovi z Olomouce za všecku vydatnou spolupráci, manželům Zamazalovým za spolupráci, správě a personálu hotelu Růže, duchovnímu vůdci P. A. Daňhovi za tolik lásky a obětavosti, zkrátka každému, kdo jen trochu se zasloužil o hladký a šťastný průběh krumlovského kursu. Vyžvednuta byla předsedou náležitě i vzorná pozornost, trpělivost a dobrovolná kázeň všech kursistů. Deputace z řad kursistů oceňila pak v děkovném pozdravu veliké a ušlechtilé zásluhy předsedy kursu učitele Jana Kuncka. Po společném fotografování byl pak kurs oficiálně zakončen. Tajemník Slezáček rozdál všem kursistům frekventační vysvědčení, kterým se mohou kursisté vykáhati v osobním výkaze, jako doklad dalšího sebevzdělání. Večer konala se za srdečné nálady veselá starokantorská zábava na rozloučenou. Při kurse byla instalována p. nakladatelem Lad. Kuncířem z Prahy stálá výstava knihy. Pan nakladatel věnoval všem účastníkům Durychovy „Naděje katolictví“. Dr. R. W. Hynek věnoval svou brožuru „Věda a zázrak“ s vlastnoručním podpisem a věnováním. V neděli v ranních hodinách rozjížděli se kursisté část přes Brno, 40členná skupina za vedení předsedy Kuncka do Prahy. Pokračování zprávy přineseme příště. S. D. K.

K. B. Hroch:

O testech.

Mluví a píše se o nich mnoho: pro ně i proti nim. Po světové válce zaplavily testy americké školství a namnoze odstranily vůbec starý způsob zkoušení. Poslední dobou pronikají hojně i do Anglie a do střední Evropy. Návrh nových osnov pro měšťanské školy doporučuje testy zejména v přírodovědě.

Testy jsou značným pokrokem ve školství. Netajíme se ovšem tím, že nejsou úplně novinkou. U nás již dříve zkušeni učitelé nespokojovali se pouze ústním zkoušením, nýbrž dávali žákům písemné práce z reálií, ukládali hotoviti náčrty atp. Mohli jsme tedy docela dobře navázati na domácí tradici.

Princip testů je jednoduchý a takřka ideálně objektivní. Klasifikuje se tu ne vědomost nebo nevědomost v jedné věci, nýbrž v celku.

Rozlišujeme rozmanité druhy testů. Nejvhodnější je tento systém: I. Učitel diktuje věty. Je-li věta zcela správná, žák napíše +. Není-li úplně správná, žák napíše —. Na př.: Špičáky sloni se nazývají kly. (Žák — nebo chybně.) V embryu papouška se objevují zuby. (Žák + nebo správně.) Jiné formy:

II. Učitel diktuje: K hoření je nutná(ý) síra? dusík? kyslík? vodík? Žák napíše: kyslík. Zelené barvivo v listech se nazývá protoplasma? chlorofyl? celuloza? Žák napíše: chlorofyl. Při tomto testu žák vlastně vybírá z předloženého mu seznamu správné slovo na doplnění věty. Z praxe lze dosvědčit, že lépe se osvědčuje tento způsob, diktujeme-li větu až na poslední slovo (nebo slova), která mají napsati žáci. Na př.: Nervy po stranách páteře slují... sympatické.

III. Učitel diktuje čtyři nebo pět slov. Tři z nich jsou sobě blízká, čtvrté je odlišné. Napíšte slovo, které je odlišné. Pták, žába, strom, motýl. Žák napíše: strom.

IV. Učitel: Zaznamenejte si tato čtyři jména: Pasteur, Cuvier, Mendel a Darwin. Nyní nadiktuji několik vět. Napíšte ke každé jméno badatele, které tam patří. Nehodí-li se tam žádné, napíšte nulu.

Význačný badatel o dědičnosti. Žák napíše Mendel.

Objevil Ameriku... 0.

V. K procvičení systematiky se dobře hodí tento druh testů: Učitel diktuje jméno živočicha, rostliny, nerostu, žák napíše nejbližší nadřazenou skupinu. Na př.: Křeček... hlodavec. Vrabec... pěvec kuželozobý. Test lze ztížit tím, že žák musí vypočítati všechny nadřazené skupiny až k typům. Drozd... pěvec šídlozobý, pták, obratlovec.

VI. Domácího původu jsou testy náčrtové na př. Načrtněte nohu hrabavou, šplhavou. Nakreslete zobák tuhýkův, holubův. Vývoj žab.

Tento test lze na vyšším stupni vhodně kombinovati s testem srovnávacím: Srovnaj vývoj žab a mloků.

Americké testy zdají se býti povrchní. Odpověď lze hádati. Nemusíme však cizí myšlenky kopírovati bezduše. Můžeme je ovlivňovati našimi myšlenkami, které nejsou vždycky bezcenné a přizpůsobovati našim poměrům. Proč bych místo dohadovacího testu nemohl dáti tento samostatný úkol:

Napište seznam uhličitánů. Přehled užitku kysličníků a p.

V Americe se klasifikují testy tak, že od počtu všech otázek se odečte počet chybně zodpověděných. Na př. bylo 30 otázek, 15 zodpověděno chybně, 5 nezodpověděno. Žák získal 30—15 to jest 15 bodů. Tak chtějí zabrániti opisování a dohadování. Proto také řadí vždy více otázek k sobě (50—100). Nezdá se nám tento způsob správný. Odmítá částečně chybné odpovědi a oceňuje vlastně nevědomosti. Také počet chyb zvětšuje se příliš velikým počtem otázek. Méně znamená někdy více.

Testy kontroluje buď učitel nebo je dá zkontrolovati jiné třídě. Tím způsobem se zvětší užitek z testu opakováním na př. ve vyšší třídě. Největší nevýhodou testování v našich třídách je opisování, kterému napomáhají přeplněné třídy. Tomu je třeba zabrániti ať již morálním vlivem či exemplárním trestem (na př. odebráním práce).

Nepovažujeme testy za jedině správný způsob zkoušení. Jsou pouze doplňkem ústního zkoušení, kterého nelze odstraniti, dokud se člověk nezřekne řeči. Dívejme se tedy na testy kriticky, ale použijme jich. Mají dobrou stránku a přizpůsobíme-li je domácímu prostředí, přispějí k objektivnější klasifikaci.

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Z jihočeského odboru. Významnou událostí pro český jih a zvláště náš odbor byl prázdninový kurs v Českém Krumlově a zájezd jeho účastníků do Budějovic. Byly to jistě krásné a povznášející chvíle, když seskupili jsme

se kolem pomníku Jirsíkova, tam plni nadšení slibovali věrnost jeho heslu: „Bůh, církev a vlast!“ — a po zapění hymny a písně svatováclavské kladli k nohám biskupa-vlastence kytici bělostných květů jako symbol čistoty víry a křesťanského charakteru, které chceme si uchovati stůj co stůj! — Vy

všichni bratři a sestry, kteří přišli jste k nám na český jih, posílili naše nadšení a povzbudili k další práci o vítězství pravdy Kristovy — mějte náš dík! Rozptýlily se zase naše řady po všech končinách vlasti, ale jedno nás přes všecku vzdálenost spojuje: láska k našim křesťanským ideálům. A ta nechť nás zas všechny svolá v jediný šik, jakmile bude třeba a až zavolá Bůh!

Těšínský odbor koná v neděli 20. září 1931 o 10. hodině dopol. v kláš. škole v Orlové první poprázdňinovec schůzi pro své členstvo a všechnu katolickou inteligenci na Těšínsku s přednáškou předního vůdce duch. života nábož., zakladatele a redaktora duch. revue „Na hlubinu“, vldp. ThDr. Silv. M. Braita z Olomouce na téma „Inteligent a Kristus“. O 9. hod. dop. vldp. převor bude sloužiti v orlovském chrámu Páně mši svatou, při níž bude také krátká promluva. Na přednášku hodlá předsednictvo odboru pozvat všechny školní inspektory z Těšínska, neboť toto téma je důležité nejen pro inteligenta katolíka, ale pro všechny, kteří se za inteligenty počítají. Kolegové a kolegyně těšínského odboru, zveme vás všechny srdečně. Dokažme všichni, že jsme a chceme býti skutečnými inteligenty. Přiveďte i nové kolegy a známé. Zveme také kolegy a kolegyně odboru ostravského. Chceme začít nový školní rok s Kristem. On nechť je naším vůdcem, mistrem. Proto na shledanou v neděli 20. září v Orlové. — Jednatel.

Krajinský odbor katol. učitelstva na Novoměstsku sejde se s kolegy velkomeziříčskými ve Městě Žďáře ve čtvrtek, dne 24. září. Přijďte do jednoho!

Přednáška kol. Kachlíka koná se v Přerově dne 7. října. V polední přestávce schůzka členstva přerovského odboru s kolegyněmi a kolegy z odborů okolních. Přijďte v hojném počtu! Blíží v čísle z 1. října!

PRÁZDNINOVÉ KURSY KATOLICKÉHO UČITELSTVA

Kurs v červenci v Išlu v Rakousích. Pro informaci sděluji, že kurs bude začátkem července 1932, o pěkné ubytování a dobré stravování (u sestríček) jest již dnes postaráno. Výlohy budou minimální. Kdo by se chtěl kursu účastniti, ať si dopíše předsedovi Kunckovi o složenky a může si spořít celý rok. Přihlášky se přijímají již teď, počet přijatých bude omezen.

Již teď jest přihlášeno na 15 účastníků.

Kurs v srpnu na Sv. Kopečku u Olomouce v roce 1932. Pro III. prázdninový kurs vyhlédnut Sv. Kopeček. Místo samo v klínu lesů, překrásný rozhled po celé Hané až k Dražanské vysočině, blízko kulturně, historicky, průmyslově zajímavý a památný Olomouc. Exkurse budou na sev. Moravu na Kralický Sněžník, Praděd atd. Program bude bohatý, jako docenti budou význační katoličtí kulturní pracovníci. Značné místo v programu bude zaujímati praktické probírání kreslení a tělovýchovy, vzhledem k potřebě školní. Pamatujte, řekněte známým, ať účast na kurse na Sv. Kopečku je reprezentativní a hodnotná. Informace řiďte na kol. J. Kuncka.

Na všeobecné přání povede se nadále rubrika „prázd. kursy“. Zde bude místo pro informace a propagaci. Rubriku vede předseda Kuncek. Pište též sami do rubriky a příspěvky pošlete na kol. Kuncka. Napište své dojmy z kursu krumlovského, z návštěvy u p. opata Zavorala a pouli do Sv. Boleslavě. Ať tato rubrika se stane středem zájmu všech přátel kursu.

Fotografie budou v září rozeslány těm, kteří si je v Č. Krumlově objednali. Kdo by si přál fotografie ještě, ať dopíše na předsedu.

Almanach (památník) II. kursu v Č. Krumlově se připravuje. Kdo z neúčastníků kursu přeje si míti Almanach, ať si oň dopíše kol. Kunckovi. Cena bude 30 Kč. Almanach bude formátu jako je náš „Věstník“, na pěkném papíře s četnými ilustracemi a původními články předních docentů kursů a našich význačných přátel.

Informujte o krumlovském kurse ve svých odborech všichni, kteří jste se kursu účastnili. Konáte tím kus práce — katolické akce na poli školském.

Prázdninové kursy katolického učitelstva. Fotografie ze zakončení II. kursu v Č. Krumlově je k dostání u předsedy, velikost pohlednice po 2 Kč, zvětšená 3 Kč. Dopíšte si na předsedu Kuncka.

III. prázdninový kurs katolického učitelstva na Sv. Kopečku 1932. Jednáno s generální představenou a zajištěno překrásné ubytování v klášteře a též i stravování. Bude připraveno pro 140 kursistů. Přineseme v některém z příštích čísel „Věstníku“ obrázek malebného koutku pro III.

kurs. Kéž nám dobrý Bůh žehná v
přípravných pracích. Program bude
náboženský, teoretický, praktický,
exkurse. Již dnes jeví se o III. kurs
veliký zájem. Kdo máte dobrou vůli,
pomozte nám budovat toto dílo, roz-
šiřujte ideu kursu mezi své kolegy a
kolegyně, mezi známé. Připravujte se
již nyní, ať na Sv. Kopečku vydaří se
kurs po všech stránkách.

Ve všem se obraťte na předsedu
kursů Kuncka.

Ta mimoškolní činnost!

*Ve Zlamané Lhotě kohosi napadlo,
že mohl zahrát zas Sokol divadlo.*

*Starosty pak dcerka už prožloutlých
měla jak vždy hráti první milovnici.*

*„Kdopak as nám zahrá jenom milov-
níka?“*

Z prvního vyhrklo náhle činovníka.

*V nouzi pomáhá mu věrný jeho přítel:
„Načpak je tu ještě mladý náš
učitel?“*

*„Ale ten hrát nechce!“ „Pane, to je
vina!“*

*Pan inspektor ztrestá zbloudilého
syna!“*

*Trojku naměřil mu ihned bez milosti.
mimo školu prý dli v sladké nečin-
nosti!*

*Co prý je mu po tom, že studuje dále,
pro Sokola dělat má být hotov stále!*

*Že studuje dále, moh' by každý říci
a kde by se brali první milovníci?*

Pohádka to zvláštní?!

Ne! Skutečnost holá:

*Sokolem kdo není,
práv se nedovolá!*

Puntík.

ROZHLEDY

Trestní soudnictví nad mládeží.
Dnem 1. října 1931 vstoupí v platnost
nový zákon o trestním soudnictví nad
mládeží. Do té doby bude k němu vy-
dáno vládní nařízení, jež je právě
předmětem připomínkového řízení pří-
slušných úřadů. Nařízení obsahuje
podrobnosti o provádění nového zá-
kona, jenž velmi podstatně mění dosa-
vadní trestní soudní praxi nad mláde-
ží. Nový zákon nazývá trestní čin,
spáchaný ve věku mladistvém, provi-
něním (§ 3). Podle § 1, dopustí-li se

nedospělý, starší než 12 let, činu, na
který zákon stanoví trest smrti nebo
doživotní ztráty svobody, nařídí poru-
čenský soud jeho ochrannou výchovu
ve výchovně, nebo umístění v léčeb-
ném ústavu. Jako nejcitlivější potres-
tání proviněného udává nový zákon
trest zavření. V § 8 se praví: Na místo
trestu smrti nebo trestu na svobodě,
stanoveného trestními zákony, uloží se
mladistvému trest zavření, bez jakého-
koliv zostření. Závisí-li užití některých
zákonných ustanovení na druhu trestu
na svobodě, rozhoduje druh trestu,
který na čin stanoví zákony trestní.
Hořejší a dolejší hranice sazby dočas-
ných trestů na svobodě, stanovené
trestními zákony, se snižují na polovi-
ci; hořejší hranice snížené sazby však
nesmí činiti více než 5 let a dolejší
ne více než 1 rok. Stanoví-li trestní
zákon na trestní čin trest smrti nebo
doživotní ztráty svobody, uloží se trest
zavřením mezi jedním až deseti lety,
a byl-li vinník v době trestného činu
starší 16 let, mezi dvěma až patnácti
lety. Snížení trestu pod uvedené do-
lejší hranice je nepřipustné. Podle
§ 10 nenastávají následky odsouzení,
stanovené trestními nebo jinými záko-
ny při odsouzení za čin spáchaný ve
věku mladistvém. Rovněž nemohou bý-
ti vysloveny přípustnost policejního
dohledu, přípustnost dodání do nucen-
né pracovní kolonie nebo do donuco-
vací pracovny, ztráta úřadu a újmy na
právech občanských. Uveřejnění roz-
sudku, přípustné podle zákonů trest-
ních, může býti nařízeno jen tehdy,
má-li jím býti poskytnuto zadostiuči-
nění osobě soukromé. — O výkonu
trestu zavření uvádí § 13: Trest za-
vření do 6 měsíců vykonává se v soud-
ních věznicích, určených k tomu mi-
nistrem spravedlnosti. Trest zavření
delší než šest měsíců se vykonává v
polepšovně. Vězňové jsou tu rozdělení
ve tři třídy kázeňské. Příslušnost
soudní vymezuje zákon v § 29. Místo
porotního a kmetského soudu naslu-
puje senát mládeže. Senátu mládeže
přísluší rozhodovati také ve věcech
příkázaných, jinak odvolacímu sená-
tu, a není-li třeba neodkladného roz-
hodnutí, také ve věcech, příkázaných
jinak radní komoře. V senátě mláde-
že zasedají dva soudcové z povolání
(soudcové mládeže), z nichž jeden
předsedá a jeden přisedící. Ve věcech,
které by jinak náležely ku přísluš-
nosti porotního soudu, koná se hlavní
přelíčení před senátem mládeže, v
němž zasedají: 2 soudcové mládeže a 2
přisedící. Od 1. října vstupuje v plat-

nost v rámci tohoto zákona tiež zákon uverejňovanie správ o provinčení mladistvých osob a o súdnych jednaniach. V § 60 sa o veci praví: Kdo uverejní zpravu o trestnom činu, spáchanom osobou mladistvou, alebo zpravu z trestního řízení proti mladistvému provinilci, uvede jeho jméno nebo jiné okolnosti, z nichž lze usuzovati na jeho osobu, nebo kdo uverejní podobiznu mladistvého provinilce, budiž potrestán pro přečin peněžitým trestem od 100 Kč do 5000 Kč, nebo vězením od 3 dnů do 1 měsíce. Čin není trestný, stalo-li se uveřejnění toliko k účelům trestního řízení, nebo se svolením soudu nebo stát. zastupitelství. Ministerstvo spravedlnosti vyzvalo v těchto dnech Zemské komise pro péči o mládež, aby veškeré příslušné okresní komise navrhly přisedící do senátů nad mládeží nejpozději do 20. září.

Bulharské národné školstvo. (Niekoľko čísiel.) Keď prídete na bulharský vonkov, príjemným dojmom pôsobia školy. Spravidla najväčšia budova v dedine je škola. Niektoré školy bulharské sú vybavené veľmi moderne. Ale sú tiež kraje v Bulharsku, kde školy umiestnené sú v núdzných budovách — tam na príčine je chudoba ľudu. Rozmach národného školstva v Bulharsku je však pri tom veľký. Bulhár vyniká veľkou túžbou za vzdelaním. Bulharsko zo štátov balkanských má najmenšie proc. analfabetov. Asi 30 proc. Bulharov nevie písať a čítať. Bulharské dieťa vstupuje do školy až po skončení 7. roku. Podľa poslednej štatistiky je na bulharských školách 704.000 detí medzi 7 až 14 rokom; z toho pripadá na mestá 122.000 a na vonkov 581.000 detí, z nich je 366.000 žiakov a 338.000 žiačok. Tohto roku školopovinných detí bolo o 8.500 viac ako minulého roku.

Podľa národností bolo 608.000 Bulharov, 75.000 Turkov, 9200 cigánov, 5200 Židov a ostatní boli Gréci a Arménovia.

V celom Bulharsku je temer 6000 škôl. V poslednom roku vydala vláda na stavbu nových škôl 140 miliónov lvov. Učiteľstvo Bulharské združené je v bulharskom Sväze učiteľskom. (Balgarski učiteliski sajuz) ktorý začiatkom prázdnin odbavoval výročný sjazd v Sofii. Sväz má 9833 riadnych členov, rozdelených na 92 odbočiek (okresných jednôt). Učiteľky sú v prevahe (5105 učiteliek a 4728 učiteľov). Učiteľský sväz vydáva ča-

sopis „Saznania“ a revui „Učiteľská misa“.

V učiteľskom „Sväze“ zápasi o moc niekoľko prúdov. Niektorí sú za tým, aby Sväz zachoval v politickou boji svoju neutralitu, a bol organizáciou len čiste odborovou. Druhí sú za to, aby Sväz robil politiku sociálne demokratickú, lebo komunistickú — to z tých príčin, že materiálne postavenie bulharského učiteľa je nie ružové. Medzi bulharským učiteľstvom je veľká nezamestnanosť. Na začiatku laňského roku školského na 53 národných školách sofijských bolo 30 učiteľských miest, o ktoré sa uchádzalo vyše 300 uchádzačov.

(Národná škola slov.)

Příjem za „práci“. Uvádime obnosy vyplacené niekoľika správním radám jako tantiemy. Připojujeme počet členů dotyčných správních rad a kolik připadá na jednoho jejich člena. Ústecký chemický spolek 676.648, 17, 39.802. „Solo“, zápalky 1.152.935, 19, 60.680. Rakovnické keram. závody 286.000, 6, 47.670. Poldina huť 464.753, 10 46.475. Sellier & Bellot, Žižkov 378.656, 6, 63.103. České mědárny 508.706, 8, 63.588. Královská cementárna 2.395.586, 22, 108.890. Česká obchodní společnost 740.000, 9, 82.222. Horní a hutní společnost 3 mil. 68.915, 23, 133.431. Českomor.-Kolben-Daněk 2.930.648, 11 268.240. Škodovy závody 5.708.087, 19, 300.425. Křižíkovy závody 545.635, 8, 68.204. Mléčný průmysl 142.123, 10, 14.212. Pražská železářská společnost, Kladno 771.964, 18, 42.835. Průmysl magnetů 726.173, 14, 51.869. Červ.-kostelecká přádelna 305.692, 11, 27.790. Káblůvka, Bratislava 626.866, 13, 48.220. Olšanská papírna 214.170, 15, 14.278. Pojišťovna Sekuritas 289.521, 8, 36.190. „Centrokomise“, obch. spol. 150.000, 7, 18.750. Kolínská chemička 298.204, 12, 24.857. Severočeské elektrické závody 234.650, 7, 33.521. Stabenov, kovodílny 100.000, 5, 20.000. Pražská továrna na akum. 233.284, 6, 37.214. Lihovar Brosche, Praha 200.904, 9, 22.322. Pivovar Gambrinus 402.831, 19, 21.201. Banka Union 1.880.887, 22, 85.494. Průmyslová banka 1.040.000, 9, 115.555. Eskomptní banka 2.249.000, 26, 78.461. Banka pro obch. a prům. 1.577.138, 19, 83.007. „Boskin“, prům. kůží 200.000, 8, 25.000. „Odra“, prům. mineralií 332.588, 14, 23.756. Živnobanka 2.438.406, 15, 162.560. Ringhofferovy závody 450.051, 14, 32.146. Po-

jiřtovna „Moldavia“ 531.746, 12, 44.312. Západočeské záv. kaolinové 657.011, 9, 73.001. „Szolyva“, akc. spol. dřeva 302.699, 9, 33.633. Mannesmann, rourovny, Chomutov 872.373, 11, 79.306. Pražský mēřl. pivovar 639.000, 9, 71.000. Tato čísla by měli znáti, kdo se rádi diví „obrovským“ příjmům učitelstva a kněžstva.

Vzdělání učitelů v Polsku bylo stanoveno dekretem vlády v roce 1919. Kandidát musí vychodit sedmitřídni školu obecnou a pětiletý seminář učitelský. Pro maturanty středních škol jsou zřizeny roční kursy a od roku 1928-29 také dvouletá pedagogia. V roce 1927-28 bylo 218 státních a soukromých seminářů s 38.055 žáky. Nutno poznamenati, že v roce 1918-19 bylo jich v Polsku pouze 95 s 9486 žáky. Semináře jsou ústavy všeobecně vzdělávacími i odbornými. V prvních třech letech převládají předměty přírodo-matematické a umělecko-technické, ve dvou posledních letech humanistické a obecně vychovatelské. Osnova klade velký důraz na duševní svědomitost a způsobilost pro praktické vyučování. Též v seminářích je zařazena řada dílen i laboratoří biologických, fyzikálně chemických a pro ruční práce. V roce 1918 nebylo ani jediné laboratoře, nyní jsou ve všech ústavech. Semináře starají se o žáky nejen po stránce vyučovací, ale též vychovávací; k tomu jim napomáhají internáty, zřícené u většiny seminářů. Jednoroční kursy učitelské a dvouletá pedagogia pro maturanty začínají se silně rozvíjeti. Po dvouleté praxi je učitel povinen vykonati zkoušku způsobilosti (egzamen praktyczny). Od r. 1918—1928 uspořádala vláda polská 1586 měsíčních kursů, na nichž bralo účast 70 tisíc posluchačů-učitelů, kteří byli přijati do služby s neúplnou kvalifikací. I kvalifikované učitelstvo zvyšuje své vzdělání jak na kursech státních, tak i soukromých; těchto bylo 419 s 16 tisíci posluchači. Ministerstvo sleduje rovněž cíl vytvořiti elitu učitelů, kterým poskytuje důkladnou pomoc při dalším sebevzdělávání. Pro tyto založilo ve Varšavě vyšši pedagogickou školu (Państwowy Instytut Nauczycielski). Ve větších městech jsou pořádány roční kursy učitelské, které poskytují učiteli možnost rozšířiti vědomosti zvolené skupiny předmětů pro potřebu výše organizované školy obecné. K návštěvě

těchto kursů dostávají učitelé placenou dovolenou. Rozsahem látky podobají se našim vysokoškolským kursům pro školy měřtanské. V roce 1927-28 bylo jich uspořádáno 7 s 383 absolventy. Péce polského státu o učitelské vzdělání ve srovnání s tím, co naše školní úřady v této věci podnikají, je nesporně značnější.

(Škola měřtanská.)

Odborné vzdělání učitelů pokračovacích škol. Pokračovací školství, které je velmi významnou vzdělávací složkou, protože jím prochází mládež do praktického života a osvojuje si teoretické znalosti oboru, kterému v praxi se věnuje, bylo dosud značně zanedbáváno. Teprve v poslední době věnuje se mu větší pozornost a zejména ministr školství a nár. osvěty dr. Dérer se snaží, aby pokračovací učňovské školy vnikly pokud možno do všech míst, kde ještě nejsou, aby byly dále přizpůsobeny potřebám místním a aby byla zvýřena jejich úroveň. Vážným nedostatkem těchto škol dosud bylo, že neměly dost kvalifikovaných učitelských sil. Nyní bylo přikročeno k zakládání speciálních ústavů pro učitele živnostenských pokračovacích (učňovských) škol. První ústav toho druhu v republice bude zřícen od přířtího školního roku v Plzni při tamní vyšši průmyslové škole, a to tak, že k její odborné škole stavitelské bude přičleněno učiliřtē pro vzdělání učitelů pokračovacích škol pro obor živností stavitelských a dřevodělných. Vyučování je jednoleté, učebný plán obsahuje 36 hodin týdně. Do ústavu mohou býti přijati absolventi odborné školy stavitelské, kteří vykáží nejméně dvouletou činnost ve stavitelské praxi, a zvlářtē bude přihlířeno k těm absolventům, kteří na pokračovací škole už učili. Absolventi školy po jednoročním působení na pokračovací škole budou se moci hlásiti ke zkoušce způsobilosti: Z těchto absolventů po zkoušce způsobilosti stanou se interní učitelé pokračovacích škol. Plzeňský ústav, který je první toho druhu, bude svými zkušenostmi vzorem pro školy ostatní, které postupně vzniknou pro výchovu učitelů pokračovacích škol v dalších skupinách, mechanicko-technických, uměleckých, potravních atd.

(Právo lidu.)

Z anglického školství. Požadavky učitelē. Na konferenci učitelē v

Dartmouth byl přednesen požadavek, aby po 10leté službě měla každá učitelka právo žádati šestiměsíční placenou dovolenou, aniž by pozbyla svého místa. Příčinou této dovolené může být „odpočinek, cestování nebo studium“. Na konferenci bylo zdůrazňováno, že v anglických koloniích mají učitelé po 6 letech vždy delší prázdniny (mimo každoroční pravidelné), aby nabyli nových zkušeností. — Mluvicí filmy ve školách. V anglických školách chtějí zjistiti cenu mluvicích filmů pro vyučování mládeže 4—14leté. V 15 školách byly umístěny nejnovější typy přenosných reprodukcí aparátů. Pro tyto školy bylo vybráno 16 filmů poučných, které byly rozděleny do čtyř skupin, jež budou postupně předvedeny ve všech 15 školách. V jedné skupině jsou na př. filmy: Kypr. — Návštěva uhelných dolů. — Život záby — a recitace Masfieldovy básně „Západní vítr“. Po předvedení všech skupin filmů mají se zjistiti přesně poznatky žáků. — Roční školní rozpočet města Londýna. Školní rozpočet londýnských škol je 13,391.400 liber (t. j. Kč 2.196 mil.), z čehož bude hrazena daněmi téměř polovina. Všechny stupně škol vykazují zvýšený náklad proti roku předcházejícímu. Rozpočet obecných škol je téměř 10 milionů liber, vyšších škol 3,218.230 liber, universit 132.500 liber, průmyslových 73.530 liber. Daně ze školních budov činí 71.000 liber, pense 113.690 liber. — Vyplácení podpor rodičům na děti 14—15leté. Ve sněmovně byl zásadně přijat návrh o vyplácení podpor na děti 14 až 15leté po uzákonění povinné docházky školní do 15 let. Rodičům, jichž veškerý příjem nedosahuje určité výše, má se poskytnouti týdenní podpora 5 shil. (t. j. 41 Kč). Místní organizace mají právo přesvědčiti se o správnosti údajů příjmů.

(Škola měšť.)

Okolo obecních knihoven. Masarykův lidovýchovní ústav vydal seznam 500 nejlepších knih pro obecní knihovny. Z toho je vybráno opět 50 — a ty byly prohlášeny za základ každé obecní knihovny. To znamená: každá knihovna je musí mít, nesmí dříve jiných knih kupovati, dokud nemá všech z oné padesátky. Žádná knihovna nedostane subvence, dokud nemá všech knih oné padesátky. (Tiskopis Kraj. osvět. sboru v Uh. Hradišti.) Uvažme několik momentů

tohoto zařízení: Výběr 50 nejlepších knih obsahuje básně, romány a knihy poučné. Je dosti problematické, zdali knihy tam uvedené, vskutku jsou nejkrásnější s hlediska literárního, uměleckého, zda odpovídají úkolu, jaký mají obec. knihovny, zda vyhoví prostředí atd. Výběr je čistě subjektivní a již třeba u Jirásků se bude mínění rozcházeti, zda vskutku nejlepší jeho práce jsou: Proti všem a Temno. — A podobně je tomu jinde. Tedy čirý subjektivismus a jednostranné hledisko. Výbor je pro všechny knihovny stejný — pro města i venkov, pro kraj zemědělský i průmyslový atd. Potom strohý předpis: musí to býti, jiného nesmíte objednat, dokud tohoto nemáte. To všechno jsou momenty, které mohou vážně ublížiti našemu obecnímu knihovnictví. Je nutno ponechat výběr místním knih. radám, aby samy podle místních poměrů a potřeb rozhodly, co je vhodné a potřebné. Je to nutné. I když třeba je některá kniha literárně hodnotná — pro místní knihovnu může býti bezcenná, bez významu, protože se třebas solva jednou za rok vypůjčí. Nesplní svého poslání. Jen knihy častěji přicházející do rukou čtenářů působí na jejich mysl, poskytou něčeho pro jich duševní život, odvrátí od jiné, snad škodlivé činnosti — zkrátka — takové knihy působí, že knihovna plní svůj úkol. Dejte tam knihy třebas hodnotné — ale pro ono prostředí nevhodné — a zabijete knihovnu, vyhodíte zbytečné peníze. Proto je třeba, aby knihovní rady měly volnost výběru — však je kontrola knihoven, aby výstřelky extrémní zamezila. Každý diktát, šňěrování, vytyčování určitých „maršrút“, každé těsnání do uniformy je škodlivé mravně i hmotně. Je to sice pohodlnější vydat jednoduchý předpis než hleděti k individualitě prostředí — ale v tom pohodlí je právě záhuba.

Čtení v elementární třídě. Okr. škol. inspektor Alois Menšík v Boskovicích vydal letos brožurku „Čtení celých slov v prvním školním roce postupem syntetickým“. Objednávky brožurky i skládací abecedy u autora přímo. Cena skládací abecedy 8 Kč. Učitel skládá na tabuli, žáci pak sami hledají písmenka, skládají je jednotlivě, pak je srážejí a tvoří tak slabiky a slova. Celá slova se skládají na boční tabuli a žáci po skupinách je čtou. Na tabulích se skládají vždy

slova, jež budou žáci čísti v čítance či slabikáři. Metoda tato podporuje dětskou hravost, samostatnost, žáci se sami diferencují.

Žáci vyhledávají pak písmena po vjemu zrakovém. Písmeno se ukáže, žáci je čtou, pak se písmeno schová, za několik vteřin se vysloví a žáci je hledají v příruční abecedě. Vyhledávání písmen jen po vjemu sluchovém záleží v tom, že písmeno se vysloví a žáci je vyhledají v abecedě. Později tímto způsobem vyvozujeme slabiky a slova.

Této metody lze užiti při čtení Poupat nebo Studánky, ale i Jursových slabikářů.

Zajímavě referuje autor o t. zv. fixačních bodech. Vliv na body fixace mají písmena nadřádková a podřádková. Proto hůlkové písmo, vedle jiných vad, na př. pozdní psaní, nepraktičnost, protože v obyčejném čtení se nevyskytují, je obtížné, jelikož dominantních písmen nezná.

Autor dochází pomoci skládací abecedy ke čtení celých slov, což je úkolem i globální metody. Ale tento postup, který tu autor rozvíjí, zdá se mi psychologičtější, rychlejší a jistě úspěšný. Zvláště i proto, že děti se seznamují ihned s praktickým písmem, kterého se užívá, a podporuje se jejich samočinnost, aniž by se kladly na žáky přepjaté požadavky. A dodáme: i učitel je lentu postup, pohodlnější než u metody globální, která vyžaduje nadměrné námahy. Učitel sám dobře ví, že, lze-li s vynaložením menší energie dojiti téhož cíle, je to pro něj výhodné, neboť nejsme ve škole na to, abychom vynaložili síly jen na naučení čtení.

Doporučuji proto vřele kolegům a kolegyním jmenovanou brožurku, která je důkladně o postupu při čtení poučí. Základní požadavek, aby totiž žák četl očima napřed, který je fyziologicky i psychologicky nyní už dostatečně zdůvodněn, je tímto postupem nejen umožněn, ale i usnadněn.

Uvážíme-li, že skládací abecedu lze použiti po několik roků, uznáme, že cena je nepatrná, v metodě čtení znamená Menšíkova metoda rozhodně plus. Jistě bude také hodně používána.

Fr. Hanzelka.

John Dewey mění školy ve skutečně dílny lidskosti. Jsou to školy činné a praktické. Ale v jeho pedagogických zásadách jest i prvek úpadku, jenž se

časem jistotně projeví. Americká škola, půjde-li tímto směrem, bude vychovávat lidi, jimž jest život především pro zkoušku a omyl. Biologické založení Deweyovy pedagogické metody formuluje její cíle též biologicky: jest to experimentování životem. J. B. Kozák se obává, že tento směr výchovný stane se příliš experimentálním, že ztratí vlastní mravní elán a bude podporovati utilitní směr života.

Z PRAXE PRO PRAXI

Nové osnovy. Nové osnovy mají podle výnosu mšano býti prozatím v platnosti pouze 3 roky; teprve po této době budou vydány def. osnovy. Nyní ošv. zasílají správám škol podrobné učebné osnovy. Nebylo by snad potřeba, aby tyto prozatímní osnovy byly opisovány k potřebě správce školy. Při svých hospitacích mohl by se orientovat v osnovách, uložených v jednotlivých třídách. Teprve, až budou vydány osnovy definitivní, byly by opsány pro správce školy. Času, získaného tím, že by nebyly opisovány prozatímní osnovy pro správce školy, mohlo by býti využito k důkladnějšímu prozkoumání nově vydaných osnov a k případnému jejich opravení a upravení pro vydání definitivní.

Sbírání hub. Letošní podzim (konec léta) jest přízniv vzrůstu hub. Žáci na vycházkách tělovýchovných, vlastivědných a přírodopisných mohli by nasbíratí dcsti hub. Poučili by se, a nasbírané houby by mohli prodati a koupiti za získanou částku chudým dětem potřebné knihy (ve škole by jim byly půjčovány) nebo jiné potřeby pro školu. Byly by to vycházky zvláště radostné a zároveň užitečné i po stránce finanční. Ulomily by nejeden zub nynější hospodářské krizi ve škole.

Strašení dětí. „Strašení“ dětí není zajisté prospěšno. V některých případech však může strašení dětí (malé) uchrániti neštěstí. Malé dítko ještě nemá rozumu a proto neuposlechne často rozumových příkazů rodičů nebo sourozenců. V tom případě pomůže zastrašení: aby dítě automobil nepřejel, řekneme mu, aby k němu blízko nechodilo, protože lidé v automobilu by je mohli odvézt (skutečně ovšem již také někdy někoho násilně odvezli); aby se neutopilo, řekneme mu, že když neumí plovati a neuposlechlo by rodičů a vlezlo dále do vody, že by je vodník stáhl do vody a pod.

Chystám se opustiti tento svět... Vám je známo, že jsem se již od dětství posmíval mšlence náboženství. Celá se mnou vyrostlá generace smála se stejně jako já. Nyní ale, kdy strojíme se k odchodu, prostě bázně a výčitek prohlašuji, že jsem byl v hlubokém omylu a že jsem na zemi způsobil veliké zlo. Jsem si nyní plně jist, bez pochybnosti, že je naprosto nemožno založiti společnost lidskou na materialismu a bezbožectví. Náboženské vysvětlení tajemství, nás obklopujících, není sice našemu ubohému lidskému rozumu zjevným a jasným, ale materialistické a mechanické vysvětlení jest ještě méně jasným a jistě mnohem méně útěšným. Kdybych pravdu tu dříve objevil, byl bych ji šířil jako Vy, bez bázně, co tomu lidé řeknou, prostě obavy před směšností, nelekaje se posměchu! Zmocňuji Vás, abyste toto uveřejnil. Tím jsem svému svědomí ulehčil...

Z projevu, který uveřejnil před smrtí významný francouzský publicista E. Vaughana, kdysi nepřítel katolíků.

NÁLEZY NEJV. SPRÁVNÍHO SOUDŮ

Slovenská výhoda. Platí jen pro dobu působení na Slovensku. Při převodu do nových platů k 1. lednu 1926 má ale zlepšení to (zrychlený postup o 1 třídu a dva stupně) význam jen pro případné vyměření vyrovnávacího přídatku. Ujednání užší min. komise z 23. března 1928 nemá povahu závazné normy právní. (Nález z 28. června 1930, číslo 986-30.)

Právní moc úředního výroku. Výrok zem. šk. rady, vydaný z úřední moci bez jakéhokoli podnětu některé zeúčastněných stran, jenž omezil ze výslovně na opravu pokladničního pokazu okresního školního výboru potud, že vyloučil náhradu ušlých požitků za dobu presenční služby vojenské, aniž obsahoval pro opatření toto jakékoliv odůvodnění a uvedení určité právní normy, sdílí-li — vzhledem k okolnostem právě vytčeným — právní charakter původního výnosu, to jest taktéž opatřením pokladničním, resp. doplňkem původního pokladničního opatření právní moci neschopným. Touto opravou pokazu pokladničního nebyla tudíž strana zbavena práva, aby se domáhala pořadem stolic správních uznání svého nároku na do-

platek za dobu presenční služby voj. na základě určitého právního předpisu. (Nález z 1. října 1929, čís. 17.727.)

Přeložení učitele na odpočinek. Za platnosti zemského zákona moravského číslo 4/1906 z. z. mor. nemá rekurs do rozhodnutí zemské školní rady ex lege odkladného účinku. Rozhodnutí zemské školní rady — o pensionování učitele — jest tudíž vykonatelné ihned jeho doručením; předmětem event. rozhodování ministerstva na základě rekursu do onoho rozhodnutí jest jenom otázka, zda stěžovatel byl pensionován právem či nikoli. (Nález z 6. listopadu 1930, číslo 16.829.)

Nesplnění procesní povinnosti. Úřad nemůže zamítnouti žádost strany pouze všeobecným rčením, že není pro to zákonitěho důvodu. Má udati skutkovou podstatu a právní normu, pod níž ji subsumuje. Že tak neučinil, ztížil straně podstatně obranu a bylo proto rozhodnutí zrušiti pro vady řízení. (Nález z 8. září 1930, čís. 17.661/28.)

Pense podle par. 34 učit. zákona. Přísluší ji vypočítati podle počtu hodin za celou služební dobu. Když stížnost uváděla námitku, že nebylo při tom přihlédnuto k cestám, konaným učitelkou do 31. května 1922 a úřad na tuto námitku nereagoval, dopustil se podstatné vady řízení. (Nález ze 17. dubna 1930, č. 5994/30.)

Diety, cestovné. Nelze odpírati učitel, který byl na dobu potřeby pověřen vyučováním na jiné škole, podle dekretu dvorní komory z 13. září 1804, č. 31, proto, že učitel příkázanému přibýlo na příjmech. Cit. dekret týká se otázky diet a nákladů cestovních při přeložení učitelově, nikoli při dočasném příkázání. (Nález z 28. června 1930, č. 16.045/29.)

Pohřebné po učitelích veřejných škol národních. (K výkladu par. 32 odst. 4 zák. číslo 274-1919.) Vzhledem k tomu, že předpis § 32, odstavec 4 zákona číslo 274-1919 (paritního) užívá výrazu „zákonitý dědic“ neomezuje na uvedeném místě výrazu toho, nutno výrazu tomu rozuměti v obvyklém významu jeho, jak podán je v hlavě XIII. obecného zákoníka občanského (zejména v §§ 730, 731 a násl.). Ježto pak v uvedených předpisech není podkladu pro úsudek, že by kvalita určité osoby jakožto zákonitěho dědice byla podmíněna tím, že došlo v nesporném řízení k projednávání pozůstalosti, že tu bylo v době rozhodné pro projednávání nějaké pozůstalosti jmění, resp. že snad pozůstalost byla aktivní, jest i ve smyslu cit. § 32,

odstavec 4, pokládá za zákonitého dědice každého, kdo in abstracto spadá pod tento pojem, třebaže snad in concreto po zemřelém učiteli cestou zákonné posloupnosti nedědil (Nález z 5. ledna 1931, čís.o 17.447/30.)

Rízení před Nejvyšším správním soudem. Pouhý odkaz stížnosti, noda-
né k Nejvyššímu správnímu soudu, na
vývody ministrského odvolání
strany není dostatečnou konkrétní-
sací, jakou požaduje § 18 zákona o správ-
ním soudě. (Nález ze dne 17. března
1931 číslo 3787.)

---

*Mezi vědou a věrou nemůže býti sporu, protože oba obory jsou oddě-
leny nepřekročitelnou hranicí. Věda
jest omezena na lidskou zkušenost,
pohybuje se v oblasti smyslové, objas-
ňující jevy, o jejichž jsoucnosti je
možno přesvědčiti se cestou experi-
mentální. Věda má své hranice a za
nimi teprve začíná náboženské filoso-
fování; věda se pohybuje ve světě při-
rozeném, náboženství ve světě nadpři-
rozeném a tedy si nemohou navzájem
překážeti. Univ. prof. dr. Mareš ve
svém díle „Pravda nad skutečností“ na
str. 124 napsal: „Náboženství, jakožto
úsilí člověka povznést se k výši ideálů
pravdy, mravnosti a krásy, a věda,
jakožto poznání vztahů vešicín, nalé-
zaných v přírodě, nemohou si odporo-
vati, ježto se nemohou potkati. Věda
nemůže náboženství nahraditi, aniž
může náboženství vytvořiti; může jen
sloužiti životu v jeho úsilí po vyšších
ideálech. Není sporu mezi nábožen-
stvím a vědou.“*

Z P R Á V Y

Chtějí-li katolíci uplatnití svůj vliv
na školu a nechtějí-li, aby katolické-
mu přesvědčení jejich dětí dalo se ve
šcole příkoří, potom musejí také do
obecních zastupitelstev katolicky vo-
liti a posílati tam zástupce, kteří bu-
dou v nich práva katolíků hájit.

Z svolání Výkonného výboru čl.
strany lidové v Čechách.

**Nejdůležitější úloha katolických
ženských spolků.** Při ženském proje-
vu, konaném v Norimberku u příleži-
tosti generálního shromáždění němec-
kých katolíků, promluvil arcibiskup
dr. šl. Hauck delší řeč, v níž mimo
jiné pravil: Nejdůležitější úloha kato-
lických ženských spolků je boj proti

nemravnosti. Ženy přinesou církvi pro
tento boj nejsilnější pomoc, když bu-
dou jednotně v katolických ženských
svazech bojovat pro posvátnost man-
želství, vysokou cenu dětského po-
žehnutí a ochranu nenarozených, ná-
vrat ke slušnosti a cudnosti v odí-
vání. To je nejen jejich božské po-
slání, ale i jejich jemný ženský cit je
k tomu předurčuje.

**Největší význam pro náboženskou
výchovu lidu má katolická škola.** Ho-
landští katolíci se včas dali do boje za
náboženskou školu a také si ji vítězně
vydobyli. Dnes mají svobodně, s átem
vydržované a státěm pouze kontrolo-
vané, jinak však úplně nezávislé ka-
olické školství, které je nejvlivnějším
činitelem veřejného života. Podle škol-
ského zákona z roku 1920 je katolická
náboženská škola úplně rovnoprávná
se školami státními. Katolíci se cho-
pili příležitosti a zřídili si i v nejmen-
ší farnosti svou katolickou farní ško-
lu, na níž prakticky a doopravdy farář
se zástupci lidu rozhodují o jmeno-
ání a ustanovování učitelských sil. Před-
pokladem důsledného uplatnění ka-
tolického školství jsou katolické učí-
telské ústavy, kde se učitelský dorost
vychovává v náboženském duchu. I o
to se Holanďané zavčas posazali, aby
učitelský personál na náboženských
školách vycházel výlučně z ka-
olických učilišť. Velmi dobře jest také p-
čováno o dorůstající inteligenci. Právě
se staví nová katolická universita v
Nymwegenu. Tři fakulty jsou již pod
střechou a bylo na nich v minulém ro-
ce zapsáno 500 posluchačů.

Kolik je náboženství na světě? Vše-
ho obyvatelstva na zemi je 1.850 mil.
174.334, z toho je podle nového sčítá-
ní v létě roku 1929: 1. Katolíků
351.839.665, 19 procent. 2. Konfucio-
vů 304.027.114, 16.4 proc. 3. Muslemí-
nů 238.997.594, 13.0 proc. 4. Hinduistů
224.008.819, 12.1 proc. 5. Budhistů
199.461.632, 10.8 proc. 6. Protestantů
164.683.026, 8.9 proc. 7. Řeckokatol.
131.460.822, 7.1 proc. 8. Pohanů 122
mil. 239.817, 6.6 proc. 9. Nevěrců 76
milionů 598.195, 4.1 proc. 10. Šionto-
istů 16.644.437, 0.9 proc. 11. Židů 15
mil. 731.475, 0.9 proc. 12. Neznámých
4.481.738, 0.2 proc. Celkem 1.850 mil.
174.334.

**Počet rodičovských sdružení při
školách** činil podle úředního zjištění k
1. lednu 1931 celkem 5325. Z nich
bylo 185 při školách středních a učí-
telských ústavech, ostatní při školách
národních. Podle národnosti byla ro-

dičovská sdružení zřízena při 27 proc. národních škol českých a při 53.7 proc. škol německých. Ze škol středních a učitelských ústavů mělo je 31.8 proc. ústavů českých a 54.4 proc. německých.

Praktiky pokrokových ředitelů. Požádáte s počátku ředitele, aby laskavě oběžníkem oznámil sv. zповěď, služby Boží na začátku nebo na ukončení školního roku. Ochoťně vám vyhoví, ale jakým způsobem? Napiše se: „Katoličtí žáci mají zповěď, služby Boží na zahájení a ukončení vyučování. Kdo chce, může se zúčastnit!“ Srozumitelně řečeno: Upozorňuji vás, že to není povinnost, že vám tedy nikdo nemá co předpisovati, a žáci tomu rozumí a nedostaví se. Vtipnější a smělejší si dokonce zaagitují, katecheta ovšem se o tom doví až po letech. Jest však otázka: Je ředitel vykladačem a rozhlasem zákona anebo pouze jeho plnítelem. V uvedeném případě je obojím, ovšem protizákonně. Jeho povinností je vyplniti povinnost svou takto: „Týká se katolíků! Tito mají své náboženské úkony tehdy a tehdy!“ Toto stačí. Ředitel má sice o všem věděti, co žáci podnikají, ale agitace protikatolická mu dovolena není. Sdělte nám laskavě, vedou-li si tak ještě někde ředitelé škol.

(Rodina a škola.)

Dotazy v otázkách školsko-právních neadresujte mně, ale z Čech sekretariátu Zem. spolku katol. učitelstva, Praha III., Bredovská 3, z moravskoslezské země kol. O. Vařekovi, odb. učitelů ve Strážnici, právnímu rádci moravskoslezského spolku katolického učitelstva. Vše sám zpracovat nemohu a přec přes všechny připomínky jsem zaplavován dopisy.

Hrbáček.

Velmi mnozí z našich P. T. odběratelů dluží nám za uplynulý, devátý ročník, ba přes všechny upomínky i poštovní příkazy někteří nezaplatili ještě ani ročník předložský. Jak si ovšem představují vydávání listu, nemůžeme pochopit. Čtrnáctideník potřebuje již velkých obnosů, musíme se proto starat, by tyto se sešly, a to včas. Prosíme proto: Neotálejte a poukažte nám obnosy, jež nám dlužíte, zároveň s předplatným na běžný ročník vplatněním lístky, jež budou vloženy do čísla z 1. října. Mnozí P. T. odběratelé mají možná ještě zásobu našich vplatních líst-

ků, jak byly vloženy do listu dříve a jak jim byly poslány v upomínkách. Použijte již těchto, prosíme vás. Číslo našeho účtu jest 208.349.

Opřeme-li morálku o běžné ideály, dosáhneme ovšem jistě relativní pevnosti. Ale běžné ideály mohou býti divoce nesprávné. J. B. Kozák.

Slábnoucí posice pozitivismu katolického má protiklad: vzrůst katolické filosofie (novothomismus). Zatím co francouzský modernismus končí aliancí s pozitivismem, dobývá katolicismus francouzský nových posic a jest reprezentován lidmi vysoké úrovně (Maritain, Gilson). J. B. Kozák.
(Přítomný stav etiky.)

LITERATURA

Nakladatelství A. Neuberta v Praze. Prof. Jan Svozil: Umění nestárnouti. Šesté přepracované a doplněné vydání spisu „Domácí tělocvik a vzduchové lázně“ s 43 obrázky. (23.—27. tisíc.) Uvádí se zde, jak možno zachovati svěžest tělesnou i duševní a dlouhý spokojený věk způsobem přirozeným, jistě, trvale a lacině: dokonalou výměnou látek, k čemuž přispívá na prvním místě správné dýchání, pak náležitá výkonnost kůže a dostatečná, přiměřená výživa. 104 str., 10 Kč.

Právě vyšel 6. díl Zelenkova lístkového sborníku katolíka. (Praha-Břevnov 535.) List 41. až 50. Obsah: Atheismus, Písmo sv., Dějiny, Anketa, Encyklika „Rerum novarum“, Řečnictví. 5 Kč.

Velmi mile působí nový, čtvrtý ročník Malého kalendáře pro mládež na rok 1932. Jeho redaktor, kolega Václav Šlajs, odb. uč. v Plzni, vynaložil veškeru pílí, aby mládeži se dostalo skutečně cenného dílka. Básně, články, obrázky, hádanky, drobnosti a ostatní pestrý obsah jistě zaujmou drobotinu jak náleží. Cena 4 Kč. Vydala Čsl. akc. tiskárna v Praze.

Nakladatelství L. Kuncíře v Praze II. Senzační dílo „Satan v Ilfur-tu“. Případ ďábelské posedlosti dvou hochů v naší době. Napsal P. Sutter, farář ve Wickerschwihu. Jak málo se dnes věří v Boha, tak málo se věří v existenci Satana a zlých duchů. Ďáblům je to příjemno, neboť tak se jim lépe daří jejich svody. Případ

illfurtský, v němž byl satan demaskován, způsobil veliké vzrušení. Svědkové jeho dosud žijí. Byl úředně zkoumán. Ďáblové mluvící z posedlých hochů činili pozoruhodná vyznání. Případ illfurtský poučuje o moci exorcismu a svěcení. Cena Kč 10. — Život s v. Antonína z řádu bratří menších, slavného kazatele a divotvorce, řečeného Paduánského. 56 stran. — C. F. Ramuz: Krása na zemi, román. Přeložila A. Kučerová. 260 stran, 30 Kč. Celý román jest vlastně jedinou oslavnou básní na krásu. Je to dílo, v němž jsou podivuhodně prostoupeny věci prostého všedního života zvláštním kouzelným lyrismem. Všecko se účastní oslavy: lidé i celá příroda se svými vodami, lesy i horami a nebem. Autor byl vyznamenán r. 1930 velkou literární cenou 400.000 franků.

Prof. K. Bradáč: „Elementární tělesná výchova“, 1931, cena 55 Kč, stran 544, obrázků 374. Pořídka jsme překvapeni nějakou novinkou v literatuře tělovýchovné. Začátkem roku 1931 vyšla jmenovaná kniha. Úmyslně jsem nepsal posudek, chtěje nejdříve vyzkoušet (podávané knihou) ve své třídě. Byl jsem překvapen. Kniha vyrostla z prostředí bezprostřední práce s dětmi, to znát na každé stránce. Materiálu je snešeno veliké množství. Kniha je psána moderním duchem tělovýchovným. Je to věc odvážná před stávající kritikou, ale věc tisíckrát žádaná venkovskými školami. Dosud jsme byli zvyklí na příručky, které počítaly se zařízenou zimní tělocvičnou neb letním hřištěm, náradím a vůbec všemi vymoženostmi. Též kurzy tělovýchovné předpokládají podobné věci. Zatím insp. Bradáč uhodil na úplně jinou strunu. Primitivní tělocvik, předpokládat, že máme spoustu dětí, málo místa ve třídě, žádné hřiště, málo náradí. Cvičební program jest rozdělen na I. tělesná cvičení na cvičišti, II. tělovýchovné vycházky, III. a IV. tělovýchova ve třídě. V knize jest uvedeno 155 her různých, 73 růzností, 189 napodobivých cvičení, 119 příkladů pro rozcvičení, pořadová cvičení, odpory, přetahy, přetlaky, hody, cvičení pro správné držení těla, cviky rovnováhy, poskoky, skoky, stoupání, visy, vzpory, vycházky, při koupání, zábavy v zimě, hádanky, říkadla a básničky, skupiny, zábavky a zdravoučné články. Látka cvičební není zešněrována metodou.

Kniha je od začátku do konce praktickou pomůckou. Doporučuji knihu všude na kursech, doporučuji ji i zde p. učitelům, správám škol i cvičitelům žactva ve spolcích. Kniha jest psána s láskou k dítěti a s láskou k tělesné výchově. Zasluguje největšího rozšíření. — Objednávky u K. Bradáče, okr. škol. inspektora, Rychnov nad Kněžnou. J. Kuncek.

„Fysiologie a hygiena tělovýchovy“, vydal prof. dr. T. Vacek, Brno, Pražská ul. 67, stran 193, 40 vyobrazení, cena 29 Kč. Doporučujeme.

Jan Kuncek a MUDr. Kuncek: „Metodika cvičení žactva“, stran 300, obrázků 127, cena 23 Kč, výborná pomůcka pro praxi školní a vzdělání v tělesné výchově vůbec. Objednávky vyřídí časopis „Tělesná výchova“, Brno, Francouzská ul. Doporučujeme do učitelských knihoven.

Je dobré číst knihy a časopisy takového rázu, kde dovede autor říci své mínění bez ohledu na to, je-li to někomu vhod nebo není.

Kdo řekne „sv. Václav.“ řekne „dějiny české“.

Jen národ s věrou v Boha má v dějinách budoucnost; národ bez víry v budoucnost nemá. J. W. Goethe.

Náš pravopis je praktičtější než anglický a tak praktický jako německý; jím se cvičí duševní schopnosti.

Mluvi-li se o čsl. národním obrození, je nutno připomenouti svatováclavský chorál, který byl na rtech všech buditelů.

Fakt, že sami máte smýšlení, jehož důvody analysovat se necítíte povinností, neodstraňuje nebezpečí, že bez těch důvodů skepse moderní doby bude leptati dále...

Lázeňská léčba v Karlových Varech. Státní a veřejní zaměstnanci, kteří potřebují lázeňskou léčbu v Karlových Varech, mohou býti ubytováni a stravováni v lázeňském domě Belle Alliance, který jest otevřen od 1. března do 30. listopadu za mimořádně výhodných podmínek. Poplatky za byt, stravu, světlo, úklid a otop činí Kč 42—45 denně. V domě jest lift. Strava poskytuje se přísně dietní podle lékařského předpisu. Lázeňský dům Belle Alliance, který jest majetkem Fondu sociální péče poštov-

nich' zaměstnanců, nachází se v bezprostřední blízkosti lázní a pramenů (3 minuty) v pohodlně přístupné nejkrásnější lázeňské čtvrti. Prospekty zašle a dotaz vyřídí: Správa lázeňského domu Belle Alliance v Karlových Varech, Sadová třída, tel. 1304.

Stručný popis, volba, vysazování, pěstování a rozmnožování alpiek, stavby školek, květinových podezdívek, schodišť, úpravy cest a pod, to vše obsaženo jest v brožurě inž. dra B. Kavky „Zakládání alpin v dom. zahradách“. 102 obrázky. 132 str. 15 Kč. — M. Benešová—M. Kašparová: Nakládání, zavařování a používání všeho ovoce i zeleniny. Deváté vydání této vždy ještě časově knihy. 1200 předpisů, četná

vyobrazení. 420 stran, 24 Kč. — Obě knížky vydalo Nakl. A. Neuberta v Praze II.

Moravan, kalendář na rok 1932. Ročník 81. Kč 7. Redaktor P. V. Horák. Nákladem Obč. tiskárny v Brně.

Učitelé-začátečníci, kteří dosud nemají místa, nechť se hlásí v redakci t. l. Dvojlistek!

Místo říd. učitele bude brzy vypsáno na Hané. Bližší sdělí redakce t. l. Dvojlistek!

Mladí kolegové, kteří mají zkoušku pro pomocné školy a kteří případně ovládají i jiný jazyk, oznamte redakci t. l. obratem své adresy. Dvojlistek!

Otázte se Matice CM. v Olomouci, Wilsonovo n. 16, na učitelská místa. Dostanete informace.

ZDARMA! Za každého počasí zbavíte se v několika dnech revmatismu, nastuzení, nervosy, hostce, ischiasu, zánětů nervů, bolesti klížových, dny, zácpy, tělnatosti slatinými suchými zábalý neb láznemi. Žádejte zdarma prospekt u Iv. Jos. Zelený, vyvoz minerální slatiny, Česká Čemná u Náchoda — Jediný nekl. mý prostředek

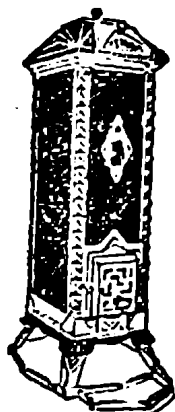
Projekční stroje - epidiascopy - kinostroje

Liesegang

v prvotřídním provedení a v každé ceně. — Rozpočty a informace zdarma.

Representace: Inž. Gustav Brady, Praha II., Národní tř. 38-p.

Všechny stroje ochotně a nezávazně předvádíme. Pohlednice, diapositivy, diafilmy ze všech oborů s textem pro přednášky.

**Kamna
a stolokrbý
„Fenom“**

dobré výrobky za
levnou cenu.

**Praha II.,
Václavské n. č. 33.
Tel 23264**

**Školy a učitelé
zvláštní cenné výhody!**

TISK

Lidových závodů

tiskařských a nakladatelských

v Olomouci

rychle, vkusně,

levně.

PIANA LIDL BRNO Zelný trh 10.
Výhodné splátky.

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čsl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/Vl. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — *Redakce, administrace a expedice v Přerově, Blahoslavova 41.* Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — *Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.*

Do celého dnešního nákladu vloženy jsou šekové vplatné listky Poštovní spořitelny. Použijte jich k laskavému poukazu předplatného na ročník X., případně k dodatečnému zaplacení ročníku loňského a příloh. Učiňte tak, pokud možno, ihned! Budeme vám za to povděční. I my máme platební povinnosti. Administrace.

Jan Ev. Trávníček:

Právo a povinnost.

(Učitelské epístoly.)

Úvodem nemohu učiniti lépe, než citovati z hluboké knihy dra F. X. Nováka „Kněžské problémy“ tento pasus:

„Právo je m r a v n í moc č l o v ě k a něco č i n i t i, nebo též něčeho p o m í n o u t i, z á r o v ě ň pak na jiných p ř e s ň ě vymáhati, aby mu v jeho konání n e p ř e k á ž e l i, po případě v něm jemu n ' a p o m o c n í byli.

Toto vymezení má svou platnost o kterékoli takové jednotlivé mravní moci, o právu jednotlivém. Lze ho užiti též o větší nebo menší snůšce takových mravních mocí, a pak se nazývá právní obvod, sphaera iuris. Mluvíme o právním obvodu kněze, učitele, důstojníka atd.

*

Každé právo tudíž předpokládá alespoň dvě fysické nebo mravní osobnosti. Někoho, jenž právní nárok má, a jiného, jenž onen nárok plní.

A každé právo předpokládá i dvojí druh konání. Vlásti a odvislým býti. Získati a utrpěti. Chtíti a činiti. Rozkazovati a poslouchati. Celkem konání a k t i v n í a konání p a s i v n í.

*

Jako právo a povinnost jsou nám svaty, tak náleží úcta i těm, kdož je chrání a střeží. Ne pro osobu, ale pro věc. I zde je protivná

arogance jak zdola, tak shora, ale je též protivné podlizání, službičkování, hrbení páteře.

*

Katolický učitel musí si přesně vymeziti svůj poměr k právu i povinnosti. Ke svým představeným i k úřadům. Je-li sám představeným — tož i ke svým kolegům podřízeným. Domáhati se všech práv, která mu patří. Dbáti svých povinností. Půjde zpříma, se vztyčeným štítem a nezakrytým hledím. Vyhne se extrémům, které uvádějí často v pravý opak, než bylo míněno.

Jen tak přispějeme k odstraňování předsudků a pověr, kterými jsme stíháni. Vynutíme si opravdu otevřených oken, aby spravedlnost — jediný podklad všeho práva i povinností — zavanula i k nám. Abychom byli i my opravdu svobodnými občany — nejen v teorii zákona, ale i v jeho praktikování.

Jura vigilantibus!

Glosy.

Letošní září by Karel Havlíček nazval měsícem bláznivým. Tolik vzruchu a neočekávaných překvapení najednou! V Rakousku pokus fašistické domobrany o státní převrat, v Maďarsku neslýchané železniční neštěstí, v Anglii vypovězení poslušnosti námořnictvem a olřes měny, pokládané na celém světě dosud za nejbezpečnější, spor japonsko-čínský, bezradná sněmování Rady Společnosti národů v Ženevě, u nás pak rozčilující volby obecní — to všechno je opravdu příliš mnoho na nervy průměrného pozorovatele věci a události. Britská finanční tíseň a prudký pohyb světových hodnot peněžních dosvědčuje, že hospodářská krise dostoupila vrchu. Největší zmatek zavládl v Maďarsku; krise hospodářská zkřížila se tu s nesnázemi politickými do té míry, že vláda vyhlásila nad celou zemí stanné právo. Zlé znamení pro našeho nepokojného souseda, dětinně věřícího ve vzkříšení Uher! Výjimečný stav byl v Maďarsku formulován s takovou přikrostití, že na první pohled je patrné, že nemá nic společného s útokem na mezinárodní rychlík u Bia Torbagy, kterého patrně nikdy nebylo, nýbrž je namířen proti každému pokusu o změnu kursu v domácí politice. Každé psané i mluvené slovo, každý soukromý dopis nebo poznámka mezi čtyřma očima může býti kvalifikována jako zločin proti vládě a vládním orgánům. Každé kritické slovo, každý projev vznětlivého temperamentu, každá sebemenší schůzka může mít v zápětí zákrok náhlého soudu a každý výbuch nespokojenosti na venkově vydá jeho účastníky katy. Maďarská vláda bojí se v první řadě svých venkovanů, kteří hrozí povstáním z hladu. Vyhlášení náhlého stanného práva nad Maďarskem nesvědčí zrovna o politických schopnostech a čistém svědomí vládních činitelů. Dějepis však učí, že vládní režimy stojí a padají svou ultima ratio, výjimečným stavem.

*

Ministr školství dr. Dérer dotknul se nedávno ožehavých problémů školských a po právu konstatoval, že nejsou zcela uspokojivě vybaveny naše školy odborné. Zatím co každé téměř okresní městečko chlubi se svou střední školou, je síť škol obchodních a průmyslových velmi řídká. Nával na tyto školy, trvající už řadu let a stále se ještě zvyšující, ukazuje jejich nezbytnost. Pokud se týká jejich namnoze nedostatečného vybavení, možno tuto slůžnost uplatnit i u učitelských ústavů. Obchodní a průmyslové školy mají však proti pedagogickým tu značnou výhodu, že jsou v jejich profesorských sborech velmi dobří odborníci, nezřídka zvučných jmen. Větší péče by proto po této stránce zasluhovaly naše učitelské ústavy, které především s odborníky v pedagogice na tom bývají tuze bídně.

*

Nával žactva na střední školy není toho měřítka a rázu, aby nezaměstnanost profesorského dorostu byla řešena v té míře, jak se tvrdí. Denní tisk zazname-

nává dokonce přijeti 250—300 profesorských sil. Veřejnost si zpravidla všímá početnosti prvních tříd a zapomíná, že na vyšším stupni poboček ubývá; kvarty bývají třeba dvě, ale kvinta je už jedna. Někteří žáci zde propadli, jiní odešli za studiem odborným. Tedy, jsou-li na příklad někde tři primy, to neznamená, že budou za rok z nich tři sekundy, anebo že v téže síle, jako je náhodou letos prima, bude postupně celý ústav. Většina středních škol vzhledem k pravidelnému úbytku studentů ve vyšších třídách udržuje se velkým počtem primánů jen v číselné rovnováze a nových učitelských sil se nedožaduje. Není tedy ustanovování nových profesorů tak houfné, jak se dennímu tisku snad zdá, a ještě dlouho budeme se setkávat s plně aprobovanými kandidáty profesury na našich měšťankách. Dk

Zpráva o II. prázdninovém kursu čsl. katolického učitelstva v Českém Krumlově

Část III.

U J. M. ndp. opata dra M. Zavorala.

Je po kurse. Čtrnáctidenní pobyt nás sblížil, milé prostředí se nám zalíbilo a neradi se loučíme. 40 kursistů, za vedení předsedy Kuncka, odjíždí do Prahy. V C. Budějovicích je zastávka v kostele redemptoristů a pak se již loučíme s Budějovicemi a jižními Čechami. Hlouček kursistů nás vyprovází na nádraží, ještě vyměňnec několik srdečných slov a stisk ruky. „Na shledanou!“ zní na peroně a vlak nás nese k Praze. V Praze nás očekávají na nádraží kol. Kudělka, Slezáček, manželé Zamazalovi. Ubytování jsme v Bubenči u jezuitů. Po krátkém odpočinku se scházíme na Strahově, abychom byli o 17. hod. přijati J. M. ndp. opatem dr. M. Z a v o r a l e m na terase strahovské zahrady. U příležitosti naší návštěvy pořádán u J. M. Garden Party. J. M. ndp. opat přichází v průvodu otcovského přítele katol. učitelstva prof. msgra Em. Žáka. Utvořen špalír a vzácný hostitel vchází do našeho středu. Předseda učitel Kuncek tlumočí jménem všech účastníků kursu velikému našemu příznivci srdečný pozdrav a oddanost a seznamuje J. M. s jednotlivými členy výpravy. J. M. přerušuje proud jeho řeči a podává nám bohaté občerstvení. Pak zvedají se číše a provoláním „Živio“ přeji všichni J. M. zdraví. Nastává živý a srdečný rozhovor mezi účastníky našimi a J. M. pan opat chválí, že naše kursovní hnutí vzniklo z popudu těch nejmladších („dobrá věc přichází zpravidla ze spodu“), zmiňuje se o milém našem duchovním vůdci P. Daňhovi. Pak nám vypravuje o svých cestách Francií, líčí příkladnou zbožnost katolíků a mládeže zvláště. Zdůrazňuje, jakých obětí přinášejí francouzští katolíci pro školství, poněvadž od liberální vlády nemohou očekávat podpory. A katolíky musejí vychovávat kněží a katoličtí učitelé. „Buďte jen opravdovými katol. učiteli, neboť, nejsi-li ani horký ani studený, vyplivnou tě z úst.“ Vzpomíná p. arcibiskupa dr. A. C. Stojana, jak neměl rád polovičatost a jak uměl získávat svým jednáním i srdce protivníků. Od jednotlivých členů výpravy dává se J. M. informovat o náboženských a církevních poměrech v různých krajích RČS. — Vážný rozhovor je přerušen idylickou skupinkou našich, kochajících se pohledem na krásnou matičku Prahu. Hrdinkou skupiny je kol. Chudějová. Pak jsme si prohlédli vzácnou strahovskou knihovnu. Vracíme se znovu k vzácnému hostiteli do zahrady. J. M. se zmiňuje o návštěvě rodného místa sv. Terezie od Ježíška. Dnes staví se v těch místech ohromná katedrála. „Je zajímavé, že bezvěrecká, voltairiánská Francie je zároveň zemí velikých svatých.“ Na poznámku některých kolegyně, že by chtěly býti sestřičkami, praví J. M.: „Potřebujeme zvláště mnoho laických pracovníků na vinici Páně, ti mohou mezi lid a zmohou často více než misionáři a řádoví kněží. A buďte veselými! Vidíte toho Ostraváka (kol. L. Štěpán, takto zvaný „koleda Štěpáne“), jaké má špiclovské a šelmovské oči, ale upřímné. Krásná radost jest čistá. Vychovatel má býti veselý — a stále mladý. Dlouho si zachovávají mladost sestřičky, ty se dovedou z každé maličkosti radovati a veseliti.“ Pak vypráví kol. Kuncek o životě v našem kurse a o snášlivém styku našem s německou společností krumlovskou. J. M. prohlíží si také fotografie kursu

a prosí o připravovaný „Almanach“. Na pozvání předsedovo slibuje již, dá-li P. Bůh zdraví, navštívit nás na III. prázdninovém kurse na Sv. Kopečku.

O půl 8. hod. nastává loučení. Klečme kol ndp. opata a přijímáme svaté jeho požehnání pro všechnu práci, kterou konáme a budeme konati. Nezapo-
menutelný okamžik. Doprovázíme J. M. p. opata, pějeme písně „Čechy krásné, Čechy mé“ a „Moravo, Moravo, Moravěčko milá“ a provoláním „Sláva“ J. M. loučíme se s milým a šlechetným hostitelem. Po chvíli odcházíme ze Strahova pohnuti, ale také posílněni k další práci pro katolickou výchovu našich dětí. „Nedá zahynouti nám ni budoucím“ znělo mnohým v uchu, máme-li tak učené, slavné a svaté muže za vůdce, jako je J. M. ndp. opat dr. Zavoral. — Účastníci kursu, kteří nejeli s námi do Prahy, mají čeho litovati. Jaký ohromný rozdíl mezi tím šedým schůzováním a vším tím, co jsme prožívali. — — —

V pondělí 17. srpna odjeli jsme o půl 9. hod. autobusem v počtu 30 do St. Boleslavi. Není ani jinak možno, než kleknouti na kolena na posvátných místech a vroucí modlitbou poděkovati Pánu Bohu za tolik krásy a tolik radostí ušlechtilých. Milý náš duchovní vůdce nás přijal a představil ndp. rektoru Loulovi, který nás v kostele P. Marie Staroboleslavské srdečnými slovy přivítal. Po mši sv. následovala prohlídka památného kostela a vzácného pokladu, načež jsme navštívili památná místa mučednické smrti sv. Václava. Poklekli jsme v kryptě u mučedniště a zde, na místě zkropeném krví světcovou, v tiché adoraci zhloubí duše prosili sv. Václava o přimluvu u Boha. „Sv. Václave, trpíme v dnešní době mnoha nedostatky. Chybí nám opravdové víry, chybí nám křesťanské statečnosti a náboženského sebevědomí. Probud v nás svědomí, dej nám zahořet láskou ke Kristu a ke všemu, což jest Kristovo a s Kristem. Posvěťme své úmysly a očistíme je od úmyslů nepravých: V zásadách i v životě vnitřním budme bez kompromisů.“ Škoda, přeskoda, že všem kursistům nebylo dopřáno prožiti tento okamžik. Zde bylo dílo kursu dovršeno. Cítili jsme sestupovati milost Boží do duší našich. Společně s duchovním vůdcem vzývali jsme české svaté, odporoučeli se do jejich ochrany a rozloučili se. — — Po společném obědě v lázních Houštky odjela výprava k prohlídce kbelského letiště. Ministerstvo národní obrany nám vyšlo ochotně vstříc, dovolilo nám prohlídku vojenského letiště a jako průvodce nám přidělilo důstojníka. Po prohlídce jsme se vrátili do Prahy a prohlédli si palác „Charity“, tiskárnu a celé zařízení moderního spolkového domu. V úterý dopoledne byli jsme přijati v ústavě slepců na Hradčanech. Vysvětlení nám laskavě podala ct. s. ředitelka ústavu. Po společném obědě v paláci „Charity“ rozloučili jsme se a rozjížděli k domovům. Kéž Bůh požehná našim snahám. — D. Š. K.

(Dokončení přineseme příště.)

Ant. Zelnitius:

Otázka Velehradu velkomoravského.

Tato otázka zajímá musí především každého učitele: Nejpozději ve třetím školním roce vypravují se ve vlastivědě dějiny říše velkomoravské. Kam umístíme sídlo knížat velkomoravských a věrozvěstů slovanských?

Dříve ovládal názor V. Brandla, že velkomoravský Velehrad dlužno hledati v okolí Starého Města-Uh. Hradiště. V posledních desetiletích ale zdálo se, že zvítězí názor Zavadilův a Červinkův, že Velehrad třeba hledati jinde, především na Děvině.

Dnešní stanovisko učeného světa vrací se opět k názoru V. Brandla, který podepřely velevýznamné, přebohaté a jedinečné výkopávky ve Starém Městě u Uh. Hradiště, kde se podařilo zachrániti ještě kus pohřebiště z doby velkomoravské, které celá tři desetiletí bylo soustavně ničeno, byla tam pískovna, aniž se někdo oň blížejí zajímal.

Aby učitelstvu bylo jasno, kterak učiti, zodpovídám otázku: Proč klademe Velehrad do Starého Města-Uh. Hradiště a okolí?

1. Lidové podání či tradice umísťuje Velehrad do kraje kolem Starého Města-Uh. Hradiště. Že by tradice tato měla původ od cisterciáků a jimi byla šířena, je při nejmenším názor mylný. První se zde usadivší cisterciáci byli Němci, neměli zájmu na slovanské tradici, byli dále tak řečení ultramon-

táni, tedy nepřátelé bohoslužby slovanské, podle jejich názorů heretické.

2. Dějinné památky mluví pro Velehrad v kraji Starého Města—Uh. Hradiště.

Dávno před příchodem cisterciáků do tohoto kraje již v roce 1131 jmenuje listina Zdikova osadu Staré Město—Veligrad. V roce 1198 sem přišli cisterciáci vystavěli si od roku 1202—1228 slavný klášter s chrámem, ale teprve po roce 1300 přijali pro tento svůj klášter jméno Velehrad, když původní Veligrad byl nazván Starým Městem oproti novému v roce 1257 založenému městu Hradišti. Benediktini kláštera rajhradského, již v roce 1048 založeného, ničeho nenamítali, když cisterciáci si pomalu osvojovali pro sebe a své okolí a celý kraj historii o působení sv. věrozvěstů zde a spolu s nimi knížat velkomoravských.

Latinská legenda „Život sv. Václava“, o níž se opírá kronikář Kosmas († 1125), praví v českém překladě ze XIV. století: „Bořivoj a sv. Ludmila v tom městě, ježto Velehrad slove, tu ježto moravského arcibiskupství stolec a sláva biše, v kostele sv. Víta od blaženého biskupa Methodia oba sv. křest jsta přijala.“

Dalemil (1260—1318) ve své kronice praví: „Bořivoj prosí krsta ot Svato-pluka Moravského a ot Methodie, arcibiskupa velehradského. Ten arcibiskup Rusín biše, mšu svatú slovansky slúžiese; u Velehradu křtí Čecha prvého.“

Historikové Brandl, Jireček, Palacký, dr. Dudík, ale i Dobrovský kladou Velehrad sem do tohoto kraje. P. Hirschmenzl, P. Hermann a Středovský uvádí doklady, které viděli a slyšeli. Není rozumné přičítat, proč bychom jim nevěřili.

3. Kraj tento byl od pravěku již osídlen. Je tu dosti památností: především les Rákoš a nedaleko kámen „Králov stol“. Tento je znám z listiny velehradské z roku 1228, kde stojí psáno „lapis, qui dicitur Kralou stol“, t. j. kámen, kterému se říká Králov stol.

Ve Starém Městě jest rozsáhlé pohřebiště „na Valách“, velmi bohaté, čítající na 1000 (tisíc) hrobů, z nichž teprve 300 je prozkoumáno. 300—600 hrobů bylo v předcházejících 30 letech zničeno, tím přišlo mnoho památek vniveč. Nálezy jsou z IX. a počátku X. století.

4. V malé obci na malém území jsou 4 kostelíky: sv. Víta, sv. Jana Křtitele, sv. Michala a sv. Jiří. Lidové podání jmenuje i jiné kostely jako P. Marie, sv. Magdaleny, sv. Petra a Pavla.

Kostel sv. Víta byl zbořen za Josefa II. v roce 1789 z rozkazu guberniálního ze dne 10. května 1786 č. 8405—2143.

5. Okolní osady mají staré názvy: Veligrad—Staré Město, Hradiště, Bílovice, Mařatice, Hluk, Polešovice, Stříbrnice, Zlechov, Tupesy, Tučapy, Sušice, Traplice, Osvětimany, kde jsou zbytky kláštera „sv. Klimenta“.

Zajímavé je, že kostel sv. Klimenta v Jasenici na Moravě má úplně stejnou podobu jako kostel sv. Klimenta v Mojstrani pod Triglavem nedaleko Jesenice na Kranjském neb Gorenskem.

6. Kraj je způsobilý pro slovanské osídlení jako žádný jiný. Řeka, močál, návrší, pole, lesy — a v blízkosti tepna života, jantarová cesta, která spojovala Balt s Byzancíí a s Římem, a dobrá spojka s východem Vlára.

7. Hojnost potoků, vždy 7 po obou březích, poskytovaly dostatek pitné vody pro velké osídlení a věnec hor či vrchů (Holý kopec, Buchlov, Modla, Komínky, Brdo, Maková, Tresný, Sudná, Rovnina, Hluboček, Roháč a sv. Antoníček) tvořily přirozené opevnění celého kraje.

8. Vše, co posud proti umístění Velehradu v tomto kraji namítáno bylo, třeba po 30 let, bylo a jest bezpředmětné, jsou to planá tvrzení, pouhá slova, která dokázati nelze.

Také protidůkaz musí míti správné premisy — předpoklady, jinak padá.

Kdo nevěříš, přijď a podívej se! a uvěříš.

9. Naposled ještě upozorňuji, že poříčí Moravy jižně od Hradiště až po ústí nebylo příhodné pro velké osídlení, protože nikde nebylo řádného brodu. Před více než 1000 lety vypadal kraj jinak — řeka a rovina byly asi o 5 m hlouběji, návrší a okolní vrchy byly opět o mnoho vyšší.

Dobrá mapa také každého poučí.

Mnozí očekávají, že se někdy najde nějaký zápis. To je marné čekání. I bez toho všeho jsme jisti, že velkomoravský Velehrad stával jedině tady, že tady

okolo Starého Města—Hradiště bylo středisko světské i duchovní zašlé říše velkomoravské.

Nedávno došel mne lístek seniora archeologů Jana Hellicha z Poděbrad, kde píše doslovně: „Otázka velehradská nabyla vašimi výzkumy nového směru a konečného rozřešení a pochybuji, že se někdo ještě najde, kdo by do věci šfoulat chtěl.“ Doufám, že nám toto stačí.

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

My, katoličtí učitelé a učitelky, staráme se snad o všechny složky katolického hnutí víc než o svou vlastní učitelskou organizaci. Obyčejně slyšeti: „Staral bych se, ale jsem přetížen prací v jiných spolcích a organizacích.“ Myslím, že funkce, které zde zastáváte, zastal by i někdo jiný — rolnický syn, rolnická dcera, dělník, dělnice atd. Učitelskou organizaci můžete však vybudovati jediné vy sami a nikdo jiný! Nemáte-li na okrese řádné organizace, nejste úřady respektováni. J. H.

Odbor katol. učít. okresu prostějovského koná členskou schůzi 11. října o půl 10. hodině v místnostech Lidového domu (dvůr) v Prostějově.

Výborová schůze Spolku katol. učitelstva v zemi moravskoslezské koná se v neděli, dne 4. října o 9. hod. dopolední v klášteře na Šířavě.

Krajinský odbor katol. učitelstva v Uh. Brodě konal svou poslední předprázdninovou schůzi ve čtvrtek 18. června. Přednášel kol. Ant. Slezáček „O cestě do Říma“. Upoutal živým slovem, jímž líčil půvaby cesty, prohlídek měst a audience u sv. Otce a jež doplnil řadou alb, pohlednic a nejruznějších památek z Říma, Florencie, Assisi, Padovy, Ostie, Benátek a Salcburku. Každý zatoužil rovněž spatřiti věčný Řím a někteří si umínili šetřiti na cestu do Říma. Po přednášce informoval členstvo o prázdninovém kurse v Čes. Krumlově, kam všechny zval. Několik členek se přihlásilo. S přáním radostných prázdnin se všichni rozešli. — První schůze po prázdninách konala se ve čtvrtek 17. září. Předseda odb. uč. Jančařík všechny uvítal, zvláště nové členy, kol. říd. uč. Fr. Vařeku, uč. J. Mihala a kolegyně M. Šimečkovou, dr. Poppovou, Boženu Stromčíkovou a Em. Termanovou. Nepřítomní se omluvili čtvrtečním vyučováním. Předseda podal zprávu o řadě aktualit školských, učitelských a organizačních z poslední doby, načež přednášel kol. Alois Jasek „O situaci na druhém břehu“, jak

ji poznal před prázdninami na schůzi zem insp. z Čech Vojty Beneše v Uh. Brodě, který, podle vlastních jeho slov „přišel se posílit ve svém boji do kraje Komenského“ a byl — zklaman. Hledala se vina na neúčasti pokrokového učitelstva na schůzi a pokrokový předseda svedl vinu na velké procento „klerikálních učitelů“ na okrese, jako by tito měli vyplnit na jejich schůzi velkou mezeru po téměř dvou třetinách chybějících pokrokových učitelů. — Obrazem radostné a tvořivé práce v táboře katol. učitelstva byl druhý referát kol. A. Slezáčka „O významu a úkolu kursů katolického učitelstva“, v němž podal i řadu zajímavých momentů z kursu v Č. Krumlově. Z odboru se zúčastnilo pět členů. Členstvu byly doporučeny k odběru „Vychovatelské listy“, „Věstník katol. učitelstva“, revue „Na hlubinu“, Hanzelkovy Dějiny a encyklika sv. Otce „O výchově mládeže“. Usneseno pojistiti členstvo proti povinnému ručení. Bylo také uvažováno o ustavení pěveckého a hudebního kroužku. Za radostné nálady byla schůze skončena.

Krajinský odbor katol. učitelstva v Brně pořádá v neděli 4. října t. r. o 10. hod. dopol. členskou schůzi na Kolišti č. 5. Odborný učitel Vladimír Klement přednáší o prázdninové cestě katolické inteligence po Jugoslavii, učitel Bohumil Boček z Rajhradu podá zprávu o chystané Durychově přednášce v Brně. Zvláštních oznámení neposíláme. Výbor spolku všechny své členy zdvořile zve.

Odbor katol. učitelů na Kroměřížsku zahájil letošní schůze dne 20. září v obvyklou hodinu. Každý z přítomných účastnil se s velikým zájmem různých rozhovorů a debat, dotazů, poznámek, zajímavých dodatků nebylo konce. Cenný obsah našeho „Věstníku“ letos rozmnožen o sdělení kursovní činnosti v Krumlově, byl ode všech pochvalně uznán. Do kursu išelského chce se přihlásiti několik kolegyn, prosí však na tomto místě pana pořadatele kursu o bližší sdělení (rozsah, trvání). P. předseda J. Pavlík

žádal důtklivě, abychom si všímali mládeže — nejen svých žáků, nýbrž školních dětí vůbec. Po téměř dvouhodinové schůzi rozešli jsme se sblížení více než jindy.

Krajinský odbor katol. učitelstva v Uh. Hradišti konal dne 13. září 1931 schůzi v Lidovém domě o 9. hod. dopoledni. Zúčastněno bylo 31 členů odboru. Hostem byl člen okr. šk. výboru M. Červenák z Ostrožské Nové Vsi. Na programu byla přednáška profesora P. Koláčka z Velehradu na téma „Katolický učitel v praxi školní a mimoškolní“. V první části své přednášky poukázal katol. učitel na vzor nejlepšího učitele a pedagoga — Krista, ve druhé části zobrazil práci v besídkách dětských i dorostu. Procitěná jeho slova utkvěla v duši posluchačů. Pak byly projednány záležitosti organizační, přijati nových členů a uslanoveno, že příští schůze koná se dne 4. října 1931. Přednášet bude učitel A. Kolek na téma „Vpád Bočkajevců na Moravu r. 1605“. —K.

Schůze krajinského odboru katol. učitelstva v okrese místeckém konala se v neděli 20. září dopol. v Katolickém domě v Místku. Projednávány byly hlavně záležitosti organizační. Referoval kol. Jindřich Hrbáček. V brzké době bude svolána valná hromada.

HLÍDKA MLADÉ GENERACE

Úvaha II. Je s dostatek známa cena drobné, až zdánlivě malicherné denní práce, a přece nečiní se vždy a platí totéž o naší praxi školní, vždy podle toho. Je to, řekl bych, všeobecně uznávaná didaktická zásada, že v tak zvaných maličkostech záleží dokonalost. V tom smyslu citujeme rádi výrok slavného Michelangela, který na pohrdlivé gesto svého přítele, má-li několik skvrn barevných, dodatečně na plátno nanesených, jakou cenu, odpověděl: „To není maličkost, stalo-li se tím dílo dokonalé!“

Je to vůbec divné. Pravda tak průkazná, zásada tak moudrá, shoda o ní tak naprostá a přece skutky nerozvážené. Způsobem drastickým přímo ukazuje na toto článek v minulém čísle Věstníku našeho s nadpisem: Školská věda živá a mrtvá z pera pana Iks.

„Velkorysé pojetí“ reformátorů školských zabraňuje jim přihlídnouti k takovému „maličkostem“, mezi nimiž je i důkladnost, prostota a stálost. Dojde

se k jednostranným závěrům! A ve jménu téže věci třeba i k protichůdným!

Ukažme dnes na šíři a hloubku psychologie vůbec a pedagogické zvláště!

Duše, tato mohutnost, po stránce projevovala tak záhadná, kterou rád bych přirovnal k monumentálním varhanám od geniálního tvůrčího ducha, jenž vložil v ně tak bohaté možnosti zvukové, jejichž registratura je z nejodvuhodnějších vůbec! Tato duše, triumf Boha-Tvůrce, který ji tajemně sloučil s tělem nápadně, lidsky slabým, tato duše má jistě nezbadanou registraturu. Není zajisté veličinou konstantní, ale schopna růstu, prolíná tělo, ale není jím pohlcována, je suverénem, ale i „podnožím“ těla...., kdo vystihne ty všechny relace?

To tušíme, to v intuici postřehujeme, že naše duše má stavy, nálady nejjemnějších a nejrozmanitějších odstínů. Od takového *con amore* (v přednesu hudebním) přes *con brio* až ke *con tutta la forza*, že má svoje majestoso, svoje *appassionato*, t. j. půvab vznešený i hrůzu ze zatíženosti a z prázdnoty, dále své *religioso* i *risoluto*, že je schopna strhujícího *vivace* přesto i podmaněna tíhou *larga*. A jaká bohatost přechodních stavů, jaké bych srovnal s postupováním tonin způsobem překvapujícím, se změnami tempa způsobem strhujícím, registrací hlasů způsobem delikátním. Hnutí duše, jež mají původ ve vztahu jejím k svému Stvořiteli, k tělu-nositeli a k světu-podmaniteli, tato hnutí upozorňují na sebe celým komplexem zásadních i podružných otázek.

Kdo a kdy je v celé šíři a hloubce rozřeší! Co se dosud řešilo? Vedle vztahu duše k Bohu, který dnešní škola chce nechat tranou, pokusil se psycholog řešiti další vztahy. Zkoumá stav tělesný za přispění vědy lékařské, řeší celý soubor otázek sociologických.

Žel, podobá se mi, „hrajeme“ stále ještě neuměle, diletantsky. Sbíráme stále nová psychologická témata moderní, americké ražby tak rádi, jako rádi přijímáme tamodtud jazz-band.

Stará klasická díla nemají následovníků. Ano či ne?

Které obory má psychologie? Je její podstatou psychologie experimentální? Nejsou psychologie statická (absolutní), vedle dynamické (relativní), neméně ctnými družkami?

Jen školská měření, testy? — Labo-

ratorni psychotechnik ovládá jednostranně psychologii. Koreláty, score, indexy, vývojové křivky a diagramy, stačí to postihovati celou šíří psychologických problémů.

Zase mne tu napadá ukázati na obdobu „s vývojem“ hudby. Na místo klasické motivace, instrumentace a dramatisace nyní jen náznak, schéma, zdůraznění rytmu.

Zachycuje se takto plně duševní stav? Míníme, že experiment psychologicky zpracovává jen kvantitativně, nikoliv kvalitativně problém duševních jevů a pochodů. Neříkám, je to žádoucí, je to nutné, ale není to všel. Je to více méně průkazná snůška známek (značek) k hodnocení oněch problémů, ne podstata sama.

Píší nám — když již se té hudební terminologie držím — z oboru psychologie jen noty, etudy s krkolomnými pasážemi v chromatických postupech. Je nouze o skladbu, třeba i skladbičku. Hudba není pouze notopisem; potřebuje tedy i psychologie inspirace a invence.

A teď abych se vrátil k úvodním slovům. Buďme malými! Skromně, s mravenčí pílí shromažďujme poznatky o duši vůbec, dětské zvláště. Buďme objeviteli na úseku malém, chcete-li přirovnání — zůstaňme třeba jen u těch zubonosek (z předn. v II. prázd. kurse!), ale buďme velkými v hledání vznešeného cíle.

Píší tato slova jako apostrofu překrásného výroku hlubináře dra Braito, z jeho kázání v chrámu zlatokorunském (II. prázd. kurs): Buďte malými skrze své pokorné srdce, ale velkými v oddané službě Bohu.

Doba naše dělá opak: S velkými, hlučnými prostředky jde vpravdě za malým cílem. Jan Kachlík.

Ideový pracovník.

*Jel jsem známým krajem
a jak už to bývá,
chvilí hledím oknem.
chvilí člověk živá.*

*Jaký hovor vedou,
nevím věru ani,
v témže kupé spolu
neznámi dva páni.*

*Pozornost však moji
přece jeden vzruší
(ve svých věcech všichni
jsme přec nejmíň hluší).*

*Obrátí se toliž
náhle na přítele:
„Jakého pak máte
teď tam učitele?“*

*„Brachu, to je chlapík,
tomu není hany!
V neděli prý hrává
pěkně na varhany.*

*Raiffeisenky naši
pokladník je bdělý,
tajemník pak obce
znamenitý — skvělý!*

*Jinak že je člověk
správný, pokrokový.
dokazuje skutky
ne snad jenom slovy.*

*Selskou jízdu vede,
Sokola je duši
a sokolská čapka
nejlépe mu sluší.*

*Socialistou je
čilým v politice,
co si člověk může
přáti po něm více?“*

*„Sotva,“ praví druh mu.
„povaha to rovná,
jak to jenom všechno
s sokolskou cťou srovná?“*

*„Nerozumíš tomu!
Náš učitel nový
pracovník je každým
coulem ideový!*

*Klerikálům slouží
jenom za peníze,
a tak kapsa jeho —
necítí dnes krise.*

*pokroku však slouží
s nadšením a zdarma
a ta práce jeho
dnes už není marná.*

*Pochvalný prý debet
inspektor mu poslal,
z jiných stran prý také
uznání už dostal.“*

*Obracím se k oknu:
„Ó, proč nejsem chluchý
bych nestvšel chválit
také veleduchy?“*

Puntík.

HLÍDKA UČITELEK MATEŘSKÝCH ŠKOL

Vzdělání učitelek mateřských škol. Důležitost mateřských škol dnes už nikdo nepopírá ani nezlehčuje. Významem těchto roste i význam učitelek, které jako jediní aktivně činní exponenti dovedou se pohybovati v pro-

středí mateřsko-školském. Čím větší požadavky kladeny jsou na učitelky na mateřských školách, tím jistě zvyšuje se požadavek vzdělání. Dosud, jak prováděna byla praxe vzdělání jejich, dostačila a dostačí dosud; nebude tomu však v budoucnu, které přinese i zintenzivnění činnosti na mateřských školách. Nedá také všechno vzdělání, co pro praxi učitelka potřebuje, nutno vyhledávat poznatky stále, sledovat nové proudění ve školství všech kategorií, seznamovat se s metodami, věnovat peníze i čas publikacím pedagogickým, věnovaným zvláště těm nejmenším dětem, slovem neustrnouti na tom, co učitelce dá její přípravné vzdělání, nýbrž doplňovali a pokračovali.

Dosavadní vzdělání dá se získati v dvouletých kursech, organisovaných při státních učitelských ústavech pro vzdělání učitelek. Jsou i při ženských učitelských ústavech soukromých. Zvláště podotýkáme, že ženské klášterní řády velmi dobře připravují pro povolání učitelky mateřské školy ve zvláštních desetiměsíčních kursech jimi organisovaných a vedených.

Vzdělávati se úplně sám nebo za přispění osoby druhé je dnes dosti riskantní, poněvadž kursy státní a soukromé dodávají dostatek učitelek. Samoukům jest přístup ke zkouškám ztěžován. Má-li snad již někdo nejméně 10měsíční hospitaci a teoretickou přípravu pro uč. mateřských škol anebo nebyl-li snad pro menší věk (do 18 let) připuštěn ke zkoušce, může nyní začátkem tohoto školního roku udělati přijímací zkoušku do II. ročníku zmíněných kursů, které počínají vždy po dvou letech (II. ročník kursů pro uč. mateřských škol začne se 2. září 1931; I. ročník potom začne v září 1932.)

Míst obsazuje se počet omezený a vykázaný učitelkám vzdělaným v kursech. Připomínáme, že vzdělání v kursech i soukromému musí předcházeti absolvování 3. nebo 4. třídy měšťanské školy a předběžné vzdělání (na příklad průmyslová škola Vesna, rodinná škola a j.).

Jest si přát, aby i ve vzdělání učitelek mateřských škol byl učiněn krok vpřed a bylo upraveno úměrně k jejich práci, kterou musejí fakticky konati. Požadavků se na ně klade dosti. Dítě přichází do školy obecné připraveno velmi dobře — to nezapře nikdo.

T. Viktorinová.

PRÁZDNINOVÉ KURSY KATOLICKÉHO UČITELSTVA

Zimní lyžařský kurs bude letos o vánočních svátcích uspořádán ve dnech 27. až 30. prosince opět pod vedením prof. Fr. Skoumala, pravděpodobně v Šilperku na sev. Moravě. Je tam velmi příhodný terén, krásná krajina a sněhu vždy dostatek. Výlohy pro účastníky kursu budou minimální: 20 Kč poplatek na režii kursu, denní strava 11 až 12 Kč; o ubytování se vyjednává. Přihlásiti se mohou úplní začátečníci i pokročilejší. Budou zřízena proto dvě oddělení. Počet účastníků jest omezen na 30, proto si včasnou přihláškou zajistíte místo. Bude to pro vás nejlepší osvěžení a zároveň získáte i pro svoji školskou činnost, budete-li moci své žactvo sami učiti zdravému lyžařskému sportu. Přihlášky řiďte na adresu: Jan Kuncek, učitel, Křenovice, p. p. Kojetín.

Vzpomínka. Uplynulo již několik týdnů od té doby, co jsme si podali v Č. Krumlově naposledy ruce s přáním všeho nejlepšího, a dnes zbývají nám pouze krásné a milé vzpomínky. Vzpomínky! Jediné, co nám nemůže nikdo vzíti a co nás také nejvíce blaží. Každou chvíli mě „zákeřně“ přepadnou a odvedou do zcela jiného světa. Mysl bloudí krásnou krajinou českokrumlovskou, zavádí mě k novým známým vždy s usměvavými tvářemi a připomíná mi vše v živých barvách. Duše chvěje se zvláštním pocitem, zvláštní touhou těžko vysvětlitelnou, která nemá snad žádného cíle a tkví ve vzpomínkách samých. A než se naděješ, kuješ už nové plány do budoucnosti. Skvělý program minulého kursu přinutí tě, aby ses přihlásil do příštího opět. Snad ještě chvíli váháš, rozmýšlíš se — ale hned jsi rozhodnut pro to lepší, krásnější a vznešenější. Pátráš snad po příčině svého rozhodnutí. A tu poznáváš, že právě vzpomínky na všechny milé a známé, na všechno krásné a tolik zajímavě poučné tvoří zlatý rámec ke všemu, s čím jsme se setkali v Čes. Krumlově a co nás překvapilo. Tonda.

Oprava. V prvním referátě o kurse ve „Věstníku“ na str. 6 bylo omylem uvedeno, že „kol. Rambousková a Prášková tančily valčík“. Správně mělo býti „tančily kol. Čejková a Prášková, u klavíru sl. Rambousková“. Prosím jménem pisatelů referátu o laskavé prominutí. J. Kuncek.

Pro informaci. Fotografie II. kursu v Č. Krumlově byly rozesílány. Příloženými složenkami zaplatte, prosím, včas obnos za fotky. — **Kurs v I. šlu** bude i s cestou tam a zpět 14denní. Dnes ještě není možno podati přesný podrobný program, ale v nejbližších měsících tak učiníme. Asi po Novém roce.

Pro III. kurs prázdninový na Sv. Kopečku u Olomouce jest již vše na místě zamluveno. Na programu se již teď pracuje. Bude dbáno přání z II. kursu. Exkurse do krásného okolí Olomouce a na Jeseníky (Praděd, Kralický Sněžník, Šerák, Keprník atd.) budou tvořiti kus programu rekreačního.

Přednáška dr. Met. Habáně O. P. „Problém sexuality ve výchově“, přednesená v Č. Krumlově, vyjde v říjnu tiskem a bude všem rozeslána. — Postupně uveřejníme některé význačnější přednášky, o něž byl zájem. Tak zkráceně vyjdou přednášky prof. dr. K. Závadského S. J. z přírodovědy, samostatně „O kreslení“ od kol. Kachlíka, „Cvičení v přírodě“ a „Desetiminutovky“ od prof. Františka Skoumala a uč. J. Kuncka. Upozorňujeme a prosíme o doporučení jmenovaných publikací ve sborech učitelských i pro chovance a chovanky učitelských ústavů. Cena bude za publikaci 2.25 Kč, str. 24, formát „Věstníku“.

O almanach prázdn. kursu jest již nyní zájem. Almanach bude vzorně a pečlivě vypraven za redakce prof. dr. J. Drábka. Mezi články budou původní práce vynikajících katolických intelektuálů, kteří buď spolupracují přímo s kursy jako docenti neb iniciátoři, nebo chovají k myšlence sympatie. Přihlaste se za odběratele u předsedy kursů. Cena 30 Kč, stran 100, četné ilustrace. Grafickou úpravu navrhne kol. Kachlík.

ROZHLEDY

Pedagogické akademie. Vzdělání učitelstva národních škol je v popředí zájmů vědeckých i politických již několik desetiletí. Za šedesát let nezměnilo se takřka nic na vzdělávání učitelstva, ač za těch šedesát let změnil se velice poměry společenské a civilizační. V současné době pak měšťanská škola pro nedostatek kvalifikovaného učitelstva je v krizi, v jaké nebyla dříve. Otázka vzdělávání učitelstva

národních škol je jistě velmi těžkou otázkou. Vidíme, že samy učitelské organizace učitelstva škol obecných a měšťanských nejsou jednotny v názorech na tuto otázku a řeší ji podle svých stavovských zásad. V posledních letech shodly se aspoň na tom, že se dožadují absolvování střední školy jako předběžného vzdělání pro další vzdělání učitelské. Avšak sociální poměry zasahují zde mocněji, než se očekávalo. Nadbytek absolventů středních škol nutí tyto, aby se věnovali učitelství, a tak dnes již takřka a jistě v letech nejbližších bude se hlásiti ke zkouškám učitelské dospělosti více absolventů středních škol, než kolik bude abiturientů dnešních učitelských ústavů. Je proto potřeba řešit nejen otázku učitelského vzdělání, ale i vzdělání těch abiturientů středních škol, kteří se věnují povolání učitelskému a o jejichž vzdělání nebylo postaráno ke škodě národní školy a vzdělání žactva. Ministerstvo školství zřizuje nyní po zkušenostech z Bratislavy pedagogické akademie v Praze a v Brně, na kterých se mají za rok vzdělati pro povolání učitelské abiturienti středních škol. Je třeba jen uvítati, že se tu současně řeší i otázka řádného a vyššího vzdělání, než jakého mohly poskytnouti dnešní učitelské ústavy a že tedy pedagogická akademie má míti ráz vysokoškolského studia. Projevem toho je i jmenování ředitele a všech docentů pedagogických z řad universitních profesorů. Z hlavních předmětů bude se vyučovati na pedagogické akademii filosofii, pedagogice, psychologii, didaktice, školní hygieně a hudební výchově. Speciální výcvik v praxi a metodikám budou vyučovati profesori učitelských ústavů a praktikové. Pedagogická akademie v Praze je administrativně přičleněna k státnímu mužskému učitelskému ústavu, jemuž třeba také do 28. června podávati žádosti o přijetí, doložené křestním listem, maturitním vysvědčením, osvědčením o státním občanství, lékařským vysvědčením, semestrálními vysvědčeními z V. až VIII. třídy (nebo V.—VII. z reálky), průkazem o případném hudebním vzdělání a vysvědčením zachovalosti u těch, kteří v roce 1930—31 nechodili do veřejné školy. Přednost mají mít abiturienti, kteří mají již předběžné hudební vzdělání a kteří mají z češtiny a matematiky známku dobrou.

Přijato bude 80—100 posluchačů. Zřízení pedagogické akademie je vážným krokem k vybudování skutečně odborného vzdělání učitelstva škol národních, prozatím především učitelstva škol obecných. Otázka vzdělání učitelstva měšťanských škol není tím ovšem vyřešena.

Vzpomínám při této příležitosti, že „Vychovatelské listy“ již v roce 1912 předložily úplný plán takovéto pedagogické akademie, ovšem katolické. Ale hlasu našeho nebylo dbáno. Teď po 20 letech přichází na nátlak pokrokového učitelstva stát čsl., aby uskutečnil to, co jsme v roce 1912 s nsgrem drem Jos. Kachníkem chtěli vybudovati za podpory Matice cyrilometodějské. Kolik to mohlo za těch 20 roků vyjít z naší akademie hluboce vzdělaných, filosoficky i odborně vyskolených katolických učitelů?!

(Vychovatelské listy.)

Absolventi pedagogické akademie v Praze zažili po dvouletém studiu krušnou dobu nejistoty, vyplývající z toho, že ani zakladatelé její ani min. školství a národní osvěty nepostarali se závčas o její právní zabezpečení a přesnou úpravu poměrů jejich žáků. Zejména nebylo postaráno o to, aby se předem vědělo, kde se budou konati zkoušky absolventů. Ministerstvo slibovalo, že v komisích zkušebních budou docenti, kteří na pedagogické fakultě přednášeli. Výnos o tom měl být uveřejněn ve 4. seš. Věstníku ministerstva školství a nár. osvěty. Ale nestalo se tak. A tak absolventi fakulty, kteří už vykonali zkoušku dospělosti na střední škole a kolokvia ze všech předmětů na fakultě, musili konati novou zkoušku dospělosti na ústavech učitelských, a to zkoušku písemnou, metodickou i věcnou ze všech předmětů u zkoušejících, kterých neznají vůbec a kteří měli mnohdy zcela jiné názory nežli ti, kdo na fakultě přednášeli. Měli tedy daleko obtížnější postavení nežli externisté, kteří nemusili dvě leta studovat a na něž se nekladou zvýšené požadavky. Tím se ovšem nikterak neprospěje snaze po zvýšení učitelského vzdělání, když se činí takové obtíže lidem, kteří z idealismu a s velkým nákladem prodělali dvouleté studium na pedagogické fakultě. — Konečně věc rozumná.

Vzpomínka. (Pokračování.) Počínaje II. ročníkem (1910) tiskl se „Katolický učitel“ ve Strážnici u Rob. Veselého, který také za redakci odpovídal. List

redigovali Dagobert Berg a Matěj Koutný. V druhém ročníku byla většina článků nepodepsaných. Jen u některých uvedeni jsou autoři: D. Polanský, A. Dostal, Alois Vehovský, K. Volařík, M. Šebíková. Mnoho statí má značku O. B. L. Kdo se pod ní skrýval, je neznámo. Kromě článků byly rubriky: Feuilletony, Hlídky, Rozhledy světem. List vycházel 1. a 15. v měsíci. Druhého ročníku vyšlo 23 čísel o počtu 392 stran. Předplatné 4 Kč ročně. (Předplatné na I. ročník bylo 1.20 Kč ročně.) V ročníku III. (1911) není již rubriky Rozhledy světem, ale zato přibyla nová Literární hlídka. K podepsaným autorům přibyli: Anna Dohnalová, Perůtka. Mnoho článků je podepsáno opět jako dříve O. B. L. a K. V. (asi Konst. Volařík). Vydáno bylo 24 čísel o 376 stranách. Ročník IV. (1912) začíná vzletnou básní Em. Masáka „Nové jitro“. Počet rubrik i vydaných čísel jest jako dříve. V ročníku V. (1913) jsou nová jména: Alois Věník, Karel Cvrk, J. Studený. (Příště dále.)

Ředitelství „Dětského Apoštolátu Krista Krále“ sděluje, že počátkem prázdnin došlo k uskutečnění duchovních cvičení profesorů, učitelů a učitelek. Konalo je 7 učitelek, 2 ředitelky, 1 profesorka, 4 profesori, 3 řídící učitelé a 1 odb. učitel. Stačí podotknouti, že slíbili vykonati co největší agitaci na rok a že vycítili, že jsou mezi námi úplně doma, že se drží sourodého tělesa, že duchovní cvičení Dětského Apoštolátu Krista Krále odpovídají jednak jejich stavovskému založení a jednak touze jejich duší, dojít duchovními cvičeními oněch blahých cílů, k nimž volá hlas Velekněze P. P. Pia XI. Několik poznámek jednoho z účastníků: „Exercicie působily na každého účastníka hlubokým dojmem. Přednášející (vedoucí) dovedl unést posluchače do mystické nálady a povzbudit k meditaci svým výkladem, logicky naprosto jasným a vroucně procítěným. Hluboká zbožnost, která prolínala každé slovo duchovního vůdce, přenášela se na posluchače a tak se vytvořilo ozduší, kdy přednášející i posluchači zajedno byli v hluboké lásce k Bohu. Takto, byvše posvěcena, nemohla zůstat duchovní cvičení bez trvalého dojmu na účastníky, kteří jistě všichni odcházeli z nich duchovně posíleni. Přednášející dovedl své výklady oživit vhodně volenými příklady ze ži-

vota, podal mnoho praktických pokynů pro výchovu dětí rodičům a učitelům, dovedl spojití výtěžky nejnovějších poznatků vědeckých s věrou a podal důkaz, že věda (rozuměj pravá věda) a víra si neodporují, nýbrž navzájem doplňují. Na př. jeho výklad, kterým dokazoval existenci Boží, byl přímo strhující, jedinečný. Výklady jeho byly podloženy optimistickým nazíráním na svět jakožto dílo Boží, leckdy oživeny vtipem.

Ti, kteří upírají neoprávněně církvi demokratism, měli slyšeti názory pana přednášejícího. Jistě by potom netvrdili, že církev nepřeje demokracii. Neobvykle příznivým dojmem působila vřelá slova uznání p. přednášejícího československé republiky a jejímu představiteli p. prezidentu Masarykovi. Jsem jist, že by P. František byl uchvátil i nevěrce, kdyby byli jeho výklady poslouchali, a snad přivedl k víře.

To jsem jen úryvkovitě načrtl, jsou to dojmy laika, který nemůže odepřít P. Františkovi svůj nejhlubší obdiv a úctu, jakož i vřelý dík za duchovní povzbuzení. — Prof. Schubert."

Nemám rád ony doby, kdy se církev příliš opírala o státní moc. Stát obyčejně žádal za to velké náhrady, nejednou ovládl církev, zvukl její důstojnost a vynutil si pro hříchy svých zástupců tolik shovívavosti od církve, že si tím sama velice uškodila. Vzpomeňme na Francii před revolucí! Církev se nejlépe daří, když jen sama na sebe spoléhá a raději stojí po straně chudých a utiskovaných. Vždyť její úloha není okázalost, nýbrž povznesení unitární síly lidských srdcí.

Vůdce katolíků Apponyi.

Z PRAXE PRO PRAXI

Nebuďte nudní! Správně píše La Bruyère, že nuda byla na svět přivedena leností. Kdo miluje práci, postačí si. Ale nuda vychovatelova má ještě svůj odraz v dětech. Jaký učitel, tací žáci. Mnoho vynikajících pedagogů odpuzuje mládež jen proto, že jsou nudní nebo nervosní. Nedovedou pochopit mládí a proto také mládež je nechápe. Zachmuřené čelo nepřitáhne jistě nikoho. Snažme se zvláště my, katol. učitelé, vytvořit kolem sebe ve škole radostnou náladu. Máme

k tomu plné právo. Kde jiní se rouhají, my věříme, kde jiní zoufají, my doufáme, a kde jiní nenávidí, my milujeme. Je v tom kus našeho programu, jak o tom dobře psal vloni Kunceček v 17. čísle. My máme pravdu, ostatní ji mohou mít jen prostřednictvím nás, my jako katolíci jsme u cisterny vody živé. Máme Boha a tím všecko. To jest si potřeba uvědomiti a podle toho jednati. „To je smutný svatý, který je tak smutný.“ Neodstrašujme děti svou přísností, nechtějme jim svými pohledy a skutky říkati, že ctnost je něco kromobyčejného, že je k tomu potřebí zvláštní pózy a jiné řeči. Ne, takhle nevychovávejme! Ukažme raději, že lze žítí radostně a ctnostně, že i moderní člověk se sportem může plniti své náboženské povinnosti a nemusí se zříkati svého sportu, svých radostí. Nečiňme ctnost podezřelou a nezabalujme ji do chmury a přísnosti. Vychováváme pro Boha, který je Láska sama a proto i Radost a Veselí. K. B. H.

Perspektiva. Podobně, jako poučujeme žáky o různých věcech na všech stupních školy obecné (na př. na nižším stupni v prvouce (mohla by míti název „životní vztahy“), na středním stupni ve vlastivědě a na horním stupni ve věcných naukách), můžeme na perspektivní jevy upozorňovati již od 3. škol. roku (na př. telegrafní sloupy, stromořadí, kolejnice a j.). V tomto školním roce perspektivním jevům žáci ještě plně rozuměti nebudou, ale oko již si na ně bude zvykat a žáci budou o nich míti nějaké vědomí. Čím dále (čím vyšší stupeň), tím těžší perspektivní věci se probírají.

*

Na počátku škol. roku mohli bychom v prvních hodinách mluvnice napsati na tabuli (píší žáci) a do sešitů toto cvičení: Jan Novotný (každý žák napíše své jméno a příjmení), obec Voděrady, Českomoravská výsočina, pošta Ondřejov, osob. zastávka Mnichovice, nádražní stanice Strančice, soudní okres Kostelec n. Č. Lesy, politický okres Český Brod, země Čechy, stát: Československá republika, díl světa Evropa. (Procvičí se vlastní jména.) Slohové práce nechť žáci ve škole hodně předčítají, při čemž se upozorní na slohové chyby, částečně i na mluvnické.

*

V hodinách přírodopisu nebo ruč.

práci mohli by žáci vykopávat křeč-
ky a sysi. sbírali houby, ostružiny a
j. a koupili si z. ně učební pomůcky.
Je-li nedostatek hnoje, možno školní
zahradu osívat směsí na zelené hno-
jení. Zavařovati a nakládati ovoce
(ostružiny) a j. (v nauce o dom. hosp.).
Naučiti žáky psát francouzským pe-
rem pro psaní plakátů (i dřevěným).

✱

Pro naučení pravopisu jest důležité
naučiti žáky středního a vyššího stup-
ně rozdělení hlásek. Na tvrdé a měk-
ké slabiky vyjmenují mnoho slov.
Mluví jen krátce (na př.: nohy —
tvrdá slabika hy). Aby nám žáci ne-
dělalí na počátku mnoho chyb, zběžně
zopakujeme v prvních hodinách tato
pravopisná pravidla: o—ů (koně—
kůň), ou—ú (oudy—údy), ej—ý, e—í i
(chvíle—chvíli), a—y (mapa—mapy,
tvrdé a měkké slabiky, upozorniti, že
v koncovkách —ami, —emi, —ými,
—ími se píše na konci měkké i, že v
neurčitěm způsobu slovesa na př. le-
piti jest po obou stranách měkké i,
tedy ve slově lepil jest po p opět
měkké i. Později se vše teprve dů-
kladně probírá. Aspoň bystřejší žáci
uvarují se některých chyb od počát-
ku.

✱

V občanské nauce a vých. bylo by
dobře procítati často výňatky z dob-
rých spisovatelů. Pro sloh si vypiso-
vali pěkná rčení a věty.

NALEZY NEJV. SPRÁVNÍHO SODU

Náhrada stěhovacích výloh při pře-
ložení. Předpokladem pro přiznání
náhrady stěhovacích výloh podle
dvorského dekretu z 13. září 1804, č.
29.311 Sb. pol. z. svaz. 22, č. 31, o
přiznání odškodného při přeložení
státních zaměstnanců, není toliko pře-
stěhování nábytku ve vlastním slova
smyslu, nýbrž také jiného bytového
zařízení (svršků). Odepře-li tudíž úřad
přiznání straně t. zv. nábytečné proto,
že nebylo provedeno přestěhování ná-
bytku, jest rozhodnutí ono v rozporu
se zákonem.

(7. března 1931, čís. 2881.)

Rízení před nejvyšším správním sou-
dem. I. Nejvyšší správní soud může
podle par. 2 zákona o správním sou-
dě zkoumati toliko, zda výrokem ú-
řadu bylo porušeno nějaké subjektiv-
ní právo strany, plynoucí jí ze záko-

na, po případě jiné platné normy,
anebo právo založené konkrétním
správním aktem, vydaným příslušným
úřadem; naproti tomu musí nejvyšší
správní soud ponechat stranou pří-
padné úvahy efektivní.

II. Pouhý slib, daný úřadem, resp.
osobami za úřad jednajícími, není o
sobě přiznávacím aktem samotným a
nelze v nesplnění jeho shledati poru-
šení subjektivního práva strany.

(6. května 1931, čís. 7030.)

ZPRÁVY

Projevujeme kol. Vičánkovi, po-
slanci a našemu předsedovi, upřím-
nou soustrast nad úmrtím jeho ma-
minky. Zesnula již o prázdninách, do-
stali jsme však o tom zprávu teprve
nyní. Rovněž projevujeme upřímnou
soustrast kol. Spáčilovi, říd. učiteli na
Sv. Kopečku a předsedovi olomucké-
ho krajského odboru, nad ztrátou
jeho 20letého syna. Redakce.

O kreslířský kurs v Přerově, pro-
jektovaný na středu 7. října t. r., na-
němž bude přednášeti kol. Kachlík,
jeví se velký zájem. Kolegům a kole-
gyním z Hané a sev. Moravy byly
poslány dotazníky, zda se kursu sú-
častní. Mnozí již je vrátili zodpově-
deny. Zodpovězte je všichni, i případ-
ně záporně. Výhodné vlakové spojení
umožňuje, že i kolegové a kolegyně
z jiných krajů mohou na kurs přijeti.
Také již nějaké přihlášky od těchto
došly. Dopište přerovskému od-
boru (Blahoslavova 41), kdo se miní
súčastníti. Obsah přednášek byl by
asi: 1. Význam kreslení v řadě učeb-
ných předmětů. 2. Požadavky nových
účelných osnov (jako úvod). 3. Hlavní
příčiny chaosu a nezdrav v kreslení.
4. Cesty k nápravě. 5. Cíl kreslení,
prostředky, metody. 6. Technický vý-
cvik oka a ruky. 7. Kreslení dolního,
středního a horního stupně. (Ilustrace
plošné, prostorné, ornament, pís-
mo.) 8. Kresebný materiál a technika.
9. Požadavek dalšího kreslířského
vzdělání učitelstva. 10. Organizace
kreslířské práce na okresích. 11. Dis-
kuse o nadhozených otázkách.

V případě, že kurs by se konal ně-
které příští středy a nikoli již 7. t.
m., příslušné oznámení bylo by včas
v „Našinci“ a ve „Dni“.

V polském ministerstvu nábožen-
ských vyznání a národní osvěty byl
od počátku státní samostatnosti zvlášť-

ní odbor katolický, jenž spravoval církevně-státní záležitosti polských katolíků. Nyní trusí se zprávy, že má dojít k „reorganisaci“ tohoto ministerského odboru, a to v tom smyslu, že budou utvořeny odbory dva: pro vyznání křesťanská a nekřesťanská. Je to nový útok zednářstva proti prestiži katolické církve v Polsku, jež jest jim trnem v oku. Za tím účelem snaží se pozvednout různé sekty, kterým zůstalo jen jméno křesťanské, na roveň církvi katolické. Když už chtějí provádět dělení nábožensky, tož je nejspравnější rozdělení na katolíky a nekatolíky.

Duchovní cvičení pro abiturienty středoškolské uspořádal polský Svaz mariánských kongregací studentských letos už po desáté. Shromáždil za tu dobu ve 44 kursech na 1500 abiturientů na exercicie, jež u nejednoho rozhodovaly o jeho životním povolání. Duchovní cvičení konají gymnasiální abiturienti každoročně na zámku hr. Kurnatowskich v Gościeszyně, abiturienti seminární pak v klášteře OO. filipínů v Gostyni. U příležitosti desítiletého jubilea exercičního vyzývá kard. Hlond všechny středoškolské katechety, aby svým vlivem podporovali co nejvíce blahodárnou akci exerciční mezi studentstvem.

Ty testy! V Americe měřil Brigham inteligenci příslušníků rozličných národů a určil tak inteligenční jejich kvocient, který byl největší u Angličanů. Po něm jej určoval Příhoda a zjistil, že největší inteligenční kvocient mají Židé. —e—

Jak ušlechtilé! Edmont Konrád apostrofuje v „Nár. osvobození“ lebku Komenského takto: P r á z d n á l b i tam pod hlinou, teď zaletovaná do nové rakve, schráno veliké myšlenky míru, tichá líhni moderní výchovy... —e—

Důslednost. Na 151 stránce „Racionalisace“ navrhuje dr. Příhoda fylogenesi, t. j. domněnku, že dítě prochází touž řadou vývojovou, jako kdysi lidstvo, a na str. 153 se jí ohání. —e—

Stojí za přemýšlení tvrzení dra Příhody v „Racionalisaci“: „Především není hranic ani skoků vývojových.“ Té neexistenci skoků lze ještě věřit, ale o neexistenci těch hranic můžeme silně pochybovati. —e—

Zajímavé zdání dra Příhody. „U nás se zakořeňovala vlivem Tainovým pověra, která připisovala každému kraji

jinou kouzelnou moc na jedincovo chování a chápání světa. Jižní Čechy (kraj Husův a Chelčického, pozn. pisatele) byly s docela vážnou tváří prohlašovány za kraj, který produkuje hloubavé charaktery, Haná hrdé povahy a podobně. Zdá se, že dokazatelný vliv přírodního milieu jest nepatrný, je-li jaký.“ Co teď budou dělat ti romanopisci a slavnostní řečníci? —e—

Co všechno dělají volby. Ve své brožuře „Školská reforma“ píše dr. Příhoda: Po volbách roku 1929 scházelo se k poradám o nové situaci pro školskou politiku šesť mužů, mezi nimi také dr. Chlup, kteří viděli vhodnou dobu pro první kroky k provedení reformního programu. Nový ministr školství a n. o. dr. I. Déřer ustavil pak dvě komise expertů pro reformu školy... Ten si dospíší! —e—

Prorokuje dozadu. Dr. Bláha, který píše ve svém „Pokrokovém obzoru“ o náboženském reformismu a praví, že nebude mít úspěchu leč ten, že se lidé zase od sebe trochu rozvedou, prouče se navzájem o jemná rozlišení theologická. Škoda, že to nevěděl nebo neřekl dříve, než reformu začali a trvale se rozešli a že jim nezahřimal do duše a nevaroval je, dokud nenadělali tolik škod. —e—

Divnou úroveň má „Pokrokový obzor“, časopis, jehož vydavatelem a majitelem je dr. I. A. Bláha, universitní profesor v Brně. Časopis je vlastně hláskou trobou Volné myšlenky a bývá nabit invektivami proti katolicismu. Připomínáme to zejména proto, že každý posluchač školy vysokých studií pedagogických v Brně bývá tímto — promiňte — plátkem obšťastněn. —e—

Slabota! Potřebu žakovské samosprávy odůvodňuje dr. Příhoda tím, že jí užívali naši pedagogové, jmenovitě Oldra J. Novotný. Ten důvod nějak zvláště nedrží! —e—

Konkursy jsou v Čechách vypsané v okresech: broumovském, čáslavském, domažlickém, chrudimském, jiřimském, kamenickém n. L., kladenském, kralupském, královédvorském, královéhradeckém, kutnohorském, lanškrounském, ledečském, litomyšlském, lounském, milevském, náchozském, německobrodském, novoměstském n. M., novopackém, pelhřimovském, poděbradském, poličském, přeštickém, roudnickém, semilském, strakonickém, tábořském, turnovském,

vltavotýnském, vysokomýtském, žamborském. Lhůta do 31. října.

Stížnosti do přijímání žactva do učitelských ústavů jsou velmi čelné a množí se zejména v posledních letech. Zvláště venkovské učitelstvo těžce nese, že jeho děti jsou téměř soustavně odmítány, ač prospěchem i výsledkem přijímacích zkoušek nezůstávají nikterak za žactvem jiných stavů, které však má daleko větší protekci nežli příslušníci stavu učitelského. Protekce rozbujela se tak, že bez ní nelze se domoci i nejnadanějším přijetí do ústavu. Vlivné osobnosti přimlouvají se za své chráněnce — a spravedlnost pouze na výsledku zkoušek založená těžce to odnáší. Děti všech kategorií zaměstnaneckých mají přednost při přijímání před ostatními, na př. u berních úřadů, u pošty, u dráhy, na lesnických školách a j., kdežto u učitelského dítěte stačí, že je dítě učitelské, aby přijato nebylo, třebaže prospěchem vyhovuje. Apelují na cit pro spravedlnost, aby děti učitelské nebyly odmítány a byla jim dávána přednost, jako je tomu u jiných stavů. (Škola našeho venkova.)

Kolportáž časopisů na středních školách. Zem. škol. rada v Brně výnosem ze dne 7. května 1931, č. 18.471 připomíná, že „podle par. 37 služební pragmatiky jest nepřipustno, aby profesori své vlastní nebo cizí literární plody přímo nebo nepřímě ke koupi nabízeli nebo předplatitele pro ně mezi žactvem získávali“. Tento výnos neplatí asi pro časopisy sokolské, neboť jsou dosud střední školy, kde profesori horlivě doporučují žactvu odebíráni Sokolských besed a Vzkříšení. Tím jsou mnozí žáci z ohledu na profesora nuceni tyto časopisy odebírat a jsou tak pozvolna zpracováváni pro Sokola. Výnos, jak se zdá, zůstane na papíře, neboť jde o Sokola.

Nadprodukcia učitelův v Rumunsku. Rumunské min. školstva nariadilo, aby v tomto školskom roku neboli přijímaní kandidáti do 1. ročníka učitelských ústavů, lebo v Rumunsku je prebytok učitelstva, na každé uprázdnené miesto pripádajú traja kandidáti. Toto opatrenie ministerstvo má dotiaľ ostať v platnosti, kým nebude docielené rovnováhy medzi počtom uprázdnených miest a počtom kvalifikovaných a neumiestnených mladých učiteľov. Pomýšľa sa na nútené penzionovanie preslúhujúcich učiteľov (po

35 ročnej službe), na zákaz vyučovania literárnym predmetom kňazmi. I v kňazskom stavu javí sa nadprodukcia, preto zákaz prijímania nových poslucháčov vzťahuje sa aj na kňazské semináre.

Zaplnovanie učiteľských miest. V júlovom čísle Věstníka min. šk. je uverejnený výnos min. šk. z 11. júna 1931, č. 73.075-I, tohoto znenia: Podľa § 10, odst. 7. zákona z 13. júla 1922, č. 226 Sb. z. a n., ustanovuje sa s platnosťou do konca školského roku 1933-34, aby všetky uprázdnené definitívne miesta učiteľské na štátnych školách ľudových a meštianskych v zemi Slovenskej boli konkurzom rozpisované zásadne bez jakéhokoľvek obmedzovania pre určité pohlavie, teda pre voľnú kompetenciu učiteľov a učiteľiek.

Pošlete pekné feuilletony z učiteľského života. Rádi je otiskneme. Red.

Vdova po učiteľ, ktorý se oženil po 60. roce. Umřel „zrovnoprávněný“ pensista, který se oženil před 9 lety ještě v aktivitě, když mu už bylo přes 60 let. Po jeho smrti povoleno a vyplaceno bylo vdově pohřebné čtvrtinou ročního pensijního platu, ale její žádost o pensii byla zem. školní radou zamítnuta. Nárok na pensii jí podle zákona nenáleží, poněvadž její muž při sňatku překročil 60. rok. Ministerstvo školství a národní osvěty jí může za okolností, zvláštěního zřetele hodných, povolit na žádost, náležitě odůvodněnou, zaopatřovací požitky ve výši, kterou uzná podle svého uvážení za přiměřenou.

Katolická škola společenská (sociální) v Poznani má za účel vychovat odborné pracovníky pro přemnohé už dnes katolické organizace a instituce sociální v Polsku. Má ráz vyšší školy a klade velký důraz na duchovní výchovu svých posluchačů. Sídlo polského primasa Poznaň i na tomto poli přebírá průkopnickou vůdčí roli v polském katolicismu.

Italské školství. V Itálii jsou obecné školy v 32.530 obcích a mají 91.307 budov. Všechny obecné školy mají 108 tisíc 93, z nichž je 21.257 chlapeckých, 19.966 dívčích a ostatní smíšené. Z celkového počtu 142.098 tříd je 22.439 chlapeckých, 21.101 dívčích a ostatní smíšené. Z povinných 4.574.362 dětí bylo do škol zapsáno 3.897.479, z nich 1.829.122 dívek. Školy řídilo 2890 didaktických ředitelů. Učitelů bylo 94 tisíc 497.

Přemýšlejte, kolegyně a kolegové,

kteřé články by se hodily pro „Čítanku“ ducha opravdu katolického, neb aspoň katolicismu přejícího. Po několik let posílají redakci sice jednotlivci občas nějaký článek, ale jest poměrně ještě málo látky takto snesené. Zajímejte se tedy o věc i jiní a to nálezitě. A. Irbáček.

LITERATURA

Josef Vlček: Přehled počtů v I. se- n estru živnostenské pracovní pro šiti šatů při odborných školách pro ženská povolání a příbuzné školy. Autor v sedmi logicky posloupných statích stručně, ale neobyčejně jasně shrnuje požadavky osnov pro živnostenské pracovní šiti šatů a d. provází každou stat vhodnými příklady z praktického života. Přehlednost učebnice zvyšují nadpisy jednotlivých odstavců ve formě marginalií a rejstřík. Nákladem vydavatelského odboru USJU, Brno. Cena 6.60 Kč.

Pro vítězství mládeže v boji o mrav- ní čistotu dostalo se mládeži nové zbraně a tou jest knížka P. Adolfa Pelikána S. J., bývalého generálního duchovního rádce SKM, „Vino ze Sodomských vinic“. Zkušený exercitátor a znalec mladých srdcí složil v ní tolik rad a pokynů mladým lidem, že vedle Schilgenových spisů nutno ji postaviti na přední místo. Možno říci, že svou formou, stručností a jasností výkladů, populárním a poutavým slohem a hojností příkladů spisy Schilgenovy i předčí a mládež bude ji čísti až do konce jistě s velkým užitkem. Vydalo Sdružení katolické mládeže v Československu, Praha II., Spálená ul. 96 stran, 4 Kč.

Upozorňujeme na knihu ndp. dra Karla Kašpara, biskupa královéhradeckého, „Po stopách božského Spasitele v Egyptě a Svaté zemi“. 176 str., ilustrace, krásná úprava. Objednejte v knihkupectví G. Francla, Praha I., Melantrichova 536.

Čtete Durychovy „Essaye“. Právě vydal Lad. Kuncíř v Praze II. Obsah: Tajemství dívčí krásy, Zápas Jakubův, Hrůza z radosti, Praxe mlčení, Poetika, Vidění básníků a vidění světců. Summa víry a umění, Hranice umění. Počátek a konec, 158 stran.

Širým světem. Zeměpisný měsíčník. Nakladatelství Unie v Praze II. Ročně 10 čísel za 52 Kč. Redaktor profesor St. Nikolau. Právě vyšlo 1. číslo IX. ročníku. Čtenář tohoto měsíčníku pro-

dělá nejlevnější cestování. Doporučujeme.

Raná setba. Je to nejlepší povídková knihovna pro naši katolickou mládež. Vycházejí v ní opravdu vybraná, literárně cenná díla dobrých autorů, domácích i cizích, jež cele zaujmou děti i dospělé, ušlechtilou tendencí blahodárně působí na jejich srdce, rozšíří duševní obzor a značnou měrou vyplní mezeru v naší dětské literatuře. Svenssonova poselství kniha „Na Skipalónu“, v níž autor jedinečným uměním prostě a nad míru poutavě vypravuje pět příběhů ze svého mládí na Islandě, velenapinavý Finnův „Milek z Kampionu“, jenž zajímavým námětem z amerického prostředí upoutá a strhne každého, je toho nejlepším dokladem. „Za lepším chlebem“, vzpomínková idyla ze života malého studenta, kterou napsal H. Havránek, autor „Duše Hané“, a jež začne vycházeti po vánocích, jistě nezůstane za nimi. — Upozorňujeme členstvo na tuto výbornou knihovnu, jež by neměla chyběti v žádné knihovně žákovské, orelské atd., s prosbou, aby ji vřele doporučovalo, jak zasluhuje, dětem i rodičům a zařadilo do knihoven. Vydává ji měsíčně v dvouarchových sešitech Československá akciová tiskárna v Praze II., Karlovo náměstí 5 za 15 Kč ročně.

Josef Koudelák, člen Kola moravských spisovatelů, vydá k vánocům pro své přátele 2. vydání populární básnické knihy „Senička“. Vydání prvé bylo ihned rozebráno, kritika díla přijala vesměs velmi pěkně (Lid. noviny, Venkov, Zvon, Lidové listy, Našinec, Pozor atd.). 2. vydání vyjde v omezeném počtu výtisků, v pěkné úpravě a bude přepracované, čímž hodnota získá. Kdo se o „Seničku“ zajímá, ať se o ni přihlásí korespondenčním lístkem (na adresu: Josef Koudelák, učitel měšťanské školy v Novém Jičíně). Ti, kdož se přihlásí do 1. prosince tohoto roku, dostanou knihu o třetinu levněji. Cena 10—12 Kč.

Bedřich Beneš Buchlovan: Besídky o básnících, II. svazek Nedělních besídek. Vydává A. Novotný v Hradci Králové.

Spisovatel Beneš podává tu pro školní potřebu (hodí se pro vyšší školní roky škol národních) ve formě povídek charakteristický úsek ze života četných českých spisovatelů (Kollár, Čelakovský, Mácha, Němcová, Světlá, Neruda, Sv. Čech, Vrchlický, Zeyer,

Sládek, Jirásek, Machar) i slovenských (Janko Král, Svetozar Hurban Vajanský, Hviezdoslav). Povídky již názvem prozrazují, ke kterému spisovateli se vztahují. Za národní písní (Erben), Strakonická idyla (Čelakovský), Litoměřický požár (Mácha) atd. Povídky, zvláště některé, vyznačují se plným porozuměním pro spisovatele, vidět, že autor hledal nejlepší cestu k charakteru spisovatelskému i lidskému. Některé portréty se plně nepodařily, ale musíme tu uznat, jak těžko je se dostat třeba k takovému Máchovi! Celek však přináší jistě mnoho cenného materiálu k vyučování literatuře na národních školách. Takové knihy bylo dávno třeba! J. K.

Základní pravidla pravopisná s cvičeními metodicky uspořádanými. Vyšlo v Příboře jako 1. a 2. sv. sbírky „Praktické příručky školní“, klerou vede a vydává odb. učitel Jan Filipský. Cena 5 Kč.

Tato knížka, která chce naučit žáky hlavním pravidlům pravopisným, není věru špatnou. Od nejjednoduchých cvičení (hlásky souzvučné) k nejtěžším je postupováno cestou bezpečnou a metodicky správnou. A ne těžkou! Žáci se naučí pravidlo, jež stojí v čele, a hned pod ním je několik odstavečků k procvičení. Hlavní předností knížky je, že je přehledná, pravidla srozumitelná a hodně zjednodušená, takže pilní žáci mohou Pravidel upotřebiti pro své dobro. A knížka se hodí jako diktáty i pro učitele. J. K.

Českokrumlovským kursistům! Právě vyšlo mimořádné číslo „Akordu“, věnované literární činnosti znamenitého jesuity P. Bedřicha Bridela, které sestavil prof. dr. Josef Vašica z Olomouce a připsal je mistru naší vědy historické prof. dru Josefu Pekařovi, „který první poukázal na kladné hodnoty Temna“. Prof. dr. Vašica nás všechny na prázdninovém kurse zasvětil do krás české poesie doby rekatolizační a již tenkrát upozornil na toto Bridelovo číslo „Akordu“; máme proto zvláštní poměr k této vědecké novince, která v kruzích odborníků jistě vyvolá úžas. Nechť není jediného kursisty, který by neměl ve své knihovně Bridelovo číslo. Začtete-li se do této Vašicovy studie, neodpoutáte se od ní tak lehce a její četba připraví vám nejednu chvíli tichého, hřejivého štěstí. Před duševní zrak vystoupí vám mariánská svatyně v Kájově, objeví se svatojanská kaplička,

která proměnila se na dvě hodiny v posluchárnu a literárně-historický seminář, vzpomenete si, jak jsme se uvelebili, kde se prostě dalo, i zpovědnice jsme zabrali k svému pohodlí — vždyť nás v té neveliké kapličce bylo všech dohromady přes půl druhého sta! —, vyvoláte si obraz pana prof. dra Vašici, temperamentně, s láskou a vědeckým zápalem překrásně přednášejícího na kazatelně, zazní vám hlas sl. Priknerové, recitátorky ukázek Bridelovy poesie, a při četbě „Jak se má ženich a nevěsta přihořívati, když mají jíti k potvrzení manželského stavu“ vybavíte si pěkný přednes recitátora kol. Štěpána. Tolik radostí a milých vzpomínek přinese vám toto číslo „Akordu“! Zasteskne se při tom po té veliké kantorské rodině krumlovské, zasteskne se po šumavských hvozdech, ale také pýcha se v člověku ozve, pýcha nad absolvovaným programem posledního prázdninového kursu tak vysoké úrovně, a nadobro zvítězí předsevzetí býti účastníkem III. prázdninového kursu na Sv. Kopečku. Nuže: co krumlovský kursista, to Bridelovo číslo „Akordu“! Lecturis salutem! Dr. Drábek.

Doporučte mladým dělníkům! Ústav pro zvelebování živností (Technologické průmyslové museum, Praha II., Lützowova ulice č. 25) pořádá každoročně státní běhy (kursy) pro dámské krejčovské, krejčí (střihačské), pro malíře a natěračce (napodobování dřev), kožišníky, koláře, karosáře, autokováře, autogenního sváření kovů, truhlářské a podkovářské. Přihlášky přijímá a informace podává shora uvedený ústav. Nemajetní na žádost, doloženou vysvědčením nemajetnosti, k ministerstvu obchodu a živností obdrží stipendium. (Vysvědčení přiloží se k přihlášce.)

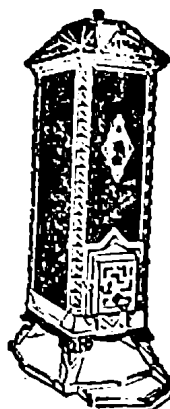
Podporujte Družinu sv. Petra Klavera pro africké misie zakoupením „Klaverského kalendáře“ pro rok 1932. 5 Kč. (Brno, Petrov 7.)

Upozorňujeme na knížky vydané Sestrami Neposkvrněného početí Panny Marie v Přerově na Šířavě, Willam: „Pán Bůh na návštěvě“. 72 stran, 4.50 Kč. „Bílé květy“, povídky pro mládež, 80 stran 5.50 Kč.

Důležité! Ve svém vlastním zájmu prohlédněte si ceník továrny Lidl a Velík, přiložený k dnešnímu nákladu.

Mezi učitelstvem jest mnoho výborných hudebníků, kteří častěji bývají tázáni, kde koupiti dobré piano, harmonium neb jiný hudební nástroj. Firma poskytuje učitelstvu za taková doporučení značné výhody, které na požádání sdělí přímo. Vskutku výborná jakost při poměrně nízké ceně a výhodných platebních podmínkách (těž pohodlné splátky) usnadňují značně zakoupení nástroje. Firma Lidl a Velík jest dodavatelem ministerstva školství a jest sesterským podnikem již 40 let existující a mezi učitelstvem dobře známé továrny hudebních nástrojů Josef Lidl v Brně, kamž račte adresovati veškerou korespondenci.

Upozorňujeme na dnešní insert pře-
rovské firmy Bedřich Fert.

Kamna a stolokrbv „Fenom“

dobré výrobky za
levnou cenu.

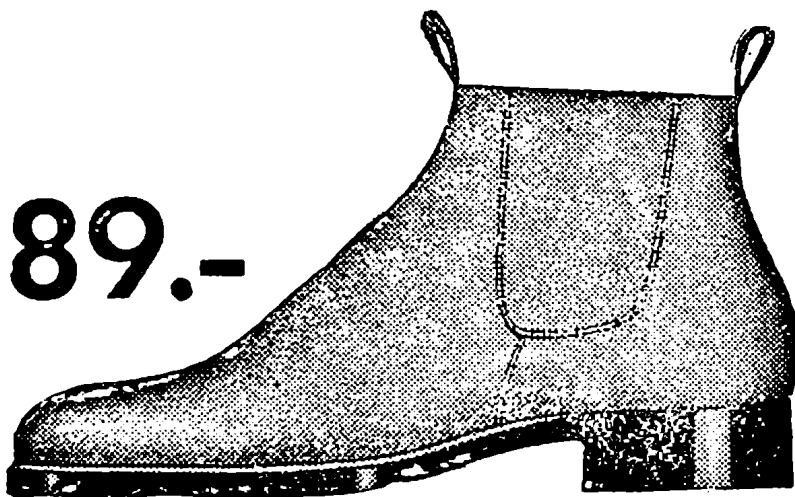
Praha II.,
Václavské n. č. 33.
Tel 23264

Školy a učitelé
zvláštní cenné výhody!

PÁNŮM UČITELŮM!

Bedřich

89.-

Druh 7607-00

Pánská perka z lemného telecího boxu. Jsou
zvlášť důležitou součástí steinokrojů lentýž druh
167-000

Nezbytným doplň-
kem Vašeho oděvu
je jednoduchá a
vkusná obuv. Naš
zlepšený druh
7607-00 nejlépe
 Vám poslouží. Svr-
šek je z lemného
telecího boxu úpl-
ně hladký a pod-
šev iadrná na ráh-
nítku, takže obuv
je lehká a ruční
a velmi pohodlná.

O. 177

Malá a velká abeceda
zak. chráněno 7074

Nejlepšími odborníky doporu-
čena pro první třídy škol
obecných a pro školy pomoc-
né. Krabice 33×9×3 cm se
26 příbrádkami a tabulkou
kuzasunování písmen. Obsa-
huje 390 velkých i malých
písmen se všemi značkami.
Cena 1 krabice Kč 7.—, při
bromad. objednávce 10 %
slevy. Zasilá výrobce

BEDŘICH FERT,
knihár a papírník
PŘEROV
Barlošova 25. Morava.

Již dnes! Zahajujeme sezonu. Vítězíme cenami!

Rozprodali jsme z jara veškeré své obrovské zásoby a svou nynější výrobu jsme zdokonalili podle nejnovějšího amerického způsobu, pročež buďme nyní zasílati své světoznámé zboží daleko lepší jakosti a při tom ceny jsou ohromně snižené. Každému darujeme pěkný dárek jako upomínku na náš závod. Nečekejte do zítřka, dopište si ještě dnes! — Zašleme i méně než 3 kusy.

Kalhoty „Hamburačky“ do práce, v každé délce, troje již 54 Kč. Kalhoty z nejsilnější jelenice zn. „Herkules“, k nerozbití, troje 90. Kalhoty zn. „Mamut“ s 3letou písemnou zárukou při nejtěžší práci, teplé, na dešti nepromokavé, troje jen 96, kalhoty chlapecké zn. „Mamut“, troje jen 59. Kalhoty manšestrové nejlepší i na svátek, troje 139. Kalhoty černé, proužkované, na svátek, troje 99. Kalhoty štoťové, módní, z anglických látek na svátek, troje 139. Jezdecké kalhoty (rajtky) z mamutí kůže, se zárukou, troje jen 96. Jezdecké kalhoty z nejlepších sibiřských kordů na svátek, troje 99. Rajtky manšestrové, pevné, troje 149. Kabáty a vesty s podšívkou, teplé, zn. „Mamut“, jen 89. Dámské sukně neušité, polovl. do práce, tři jen 39. Sukně kriset., krásně vyšíváné, tři již za 53. Košile pánské, teplé, zn. „Tygr“, tři již za 48, košile bílé na svátek zn. „Gigolo“, tři kusy 49. Spodky do práce, komisní, silné, troje jen 39, na svátek grádl., bílé, troje 42, spodky trikot. teplé, troje pouze 42. Dámské košile nádherně vyšíváné, zn. „Marica“, tři jen 39. Košile zimní, tři 39. Reformky dámské, zimní, troje jen 39. Kombiné dámské, hedv., vyšív., troje 45. Šátky na hlavu, zimní, tři nejlepší za 27. Punčochy dámské, zimní, nejlepší, troje 24. Ponožky pánské, troje 8, lepší na svátek 18. Vázanky hedv. dlouhé, tři jen 25. Dětská trička hnědá, nejsil. druh, do 7 let, tři kusy 45, od 7 do 12 let, tři kusy 52. Kapesníky bílé, tucet nejlepších 28. Ručníky nádherně květované, 12 kusů jen 59. Kanafasy stálobarev. nejsil., rukodílné, 12 m jen 59, v šíři 140 cm 12 m za 89. Sýpkoviny nejhustější, 12 m pouze 69. Plátno bílé zn. „Moravanka“, osvědčený náš druh, 12 m jen 49. Plátno na prostěradla, nejsil., 12 m jen 119, každý tímto překvapen. Zbytky barchetu, flanelu, zefíru a modrotisku na dámské šaty a prádlo, nádherné, 15 m kteréhokoliv pouze 75. 3 m nejlepší zimní pánské látky na oblek, nejlepší angl. druh, černé, modré, hnědé neb světlé, jen 115. 3 m látky do štrapace zn. „Mamut“, na celý oblek 65. Přikrývky na dvě postele a stůl, hedv., nádherně květované, pouze 169, pěkný dárek pro nevěsty. Slamníky do postelí, silné, pruhované, dva již 48.

Pozor! Naše osvědčené pánské obleky z nejlepšího anglického sukna pouze 199. Zimníky vatované, krátké, s kožeš. límcem 199. Oblečky štoťové, dětské 75. Pánské a dámské módní svetry, čistě vlněné, 2 kusy jen 89.

Rolníci, hospodáři! Houně na koně, nejtěžší, největší velikosti, zaručeně vlněné s barevnými pruhy, dvě 89 Kč, tyto každého překvapí. Deky na koně, impregnované, nepromokavé, nejlepší druh, dvě jen 139.

Zasílá poštou dobírkou světoznámá tkalcovna

Bohumil nást. F. Tušla, Jimramov 38.

Vzorky od serií se nezasílají. U obleků udejte délku kabátu, rukávu a objem prsou. Nepřehlédněte! Slíbený dárek obdržíte při objednávce za 150 Kč 1 kg nejlepšího porculánového neb skleněného nádobí. Při větší objednávce za 300 Kč obdržíte 2 kg nejlepšího skleněného neb porculánového zboží, neb. jedny dobře jdoucí švýcarské kapesní hodinky, neb 1 nejlepší čistě vlněný svetr. Podařilo se nám koupiti několik vagonů porculánu a skleněného nádobí ze zrušené továrny, proto si pište, co si zdarma přejete, zda talíře, hrníčky, sklenice, vázy, přebory atd. — Tuto firmu administrace zvláště čtenářům doporučuje.

(estné seznámení s katol. inteligentem hledá katol. def. odborná učitelka, zdravá, 32letá, turiska, střední postavy. Soukromé jmění 250.000 Kč. Zn.: „Katol. svět. názor 2812“ do administrace t. l.

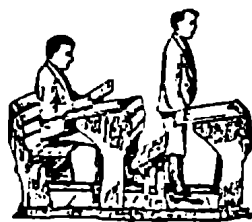
Hravě a rychle naučíte čísti,
užijete-li mé praktické
příručky:

„NÁVOD

k přípravěmu cvičení čtení
ve třídě elementární.

S 54 barev. nástěn. obrazy
pouze 120 Kč. Se 40 dvou-
barevnými tabulkami velké
tiskací abecedy o 10 Kč více.
Těž na splátky nebo z příští
dotace. Jan Kopsa, učitel
v Doudlebových n. Orli.

ZDARMA! Za každého počasi zbavíte se v několika dnech revmatismu, nastuzenin, ner-
vosy, hostce, ischiasu, zánětů nervů, bolesti křížových, dny, zácpy, tělnatosti slatinými suchými
zábaly neb láznemi. Žádejte zdarma prospekt u fy Jos. Zelený, vyvoz minerální slatiny, Česká
Černá u Náchoda. — Jediný nekl. muý prostředek

ŠKOLNÍ NÁBYTEK

vyrábí odborný závod

FRANTIŠEK TALLA V PŘEROVĚ,

Kojetínská ulice (bývalý cukrovar).

Vlastní vynálezy.

Prospekty zdarma.

SUKNA, módní vlněné pánské i **Hezína a sp., Humpolec!**
dám. látky kupujte u fy

Vzorky obratem na požádání. Vyjde i ochotně vstříc plateb. podmínkami, odvoláte-li se na Věstník.

TUŽKY tuhové, kopírovací a pastele **GRAFO**

jsou zaručeně prvotřídní české výrobky,

Vklady

přijímá

Ústřední jednota

českých hospodářských společenstev
úvěrních v Brně,

na knížky a běžné účty
za výhodných podmínek

Domínkánské nám. čís. 5.

Složeny poštovní spořitelny na požádání.

PIANA LIDL BRNO Zelný trh 10.
Výhodné splátky.

Reumatismus

kloubový i zastaralý osvědčeným mazáním
SVALAN-em. Objednávky v administ. t. l.

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný re-
daktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských
v Olomouci. Novinová sazba povol. výt. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — *Redakce, administrace a expedice v Přerově, Blahoslavova 41.* Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — *Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.*

František Hanzelka:

Podivné zjevy.

Letos opět opustilo několik učitelů pokusnou školu ve Zlíně. Je mezi nimi i známý pedagogický pracovník F. Jančík, o němž tu bylo psáno před prázdninami ve studii o vyučování dějepisu, jak byla uveřejněna v *Tvořivé škole*.

V 7. čísle brněnského Indexu odpovídá F. Jančík, proč opustil zlínskou školu. Moto jeho dopisu: *Er handelt nie gegen seine Überzeugung, auch dann nicht, wenn ihm daraus Unbequemlichkeiten erwachsen.*

Už samo moto napovídá mnoho. Dále pak cituje Dostojevského: *Povaha se neběří v úvahu, povaha se vylučuje, povahy se nepředpokládají.* — Sociální systém, který vyšel z nějaké matematické hlavy, rázem uspořádá celé lidstvo. Ale živá duše potřebuje život, živá duše neposlouchá mechaniky.

Jančík sám nepřičiňuje ničeho. Zůstává na těchto citátech a říká, že je mu jasno, proč odešel, a nám snad také. Kdyby se tu nejednalo o tak vážnou věc, o to, že člověk vynaložil úsilí snad celého života, aby něco přivedl k realizaci, a ono to zklame, mohli bychom mít škodolibou radost.

Ale my pohlížíme také na výchovu s vážností, velmi vážně. A tak se nám tento útěk jeví jako tragika poválečné pedagogiky. Tragika lidí, kteří přišli s velikými nadějemi a s velikými ilusemi přijali systém, o němž předpokládali, že tento je pravý.

Nebyl. Nemohl být. Vylučuje povahy. Žádá uniformitu v zájmu určitého hospodářského řádu. V tom je právě to celé. Celá výchova má směřovat k udržení a posílení určitého hospodářského řádu. Kulturní hodnoty jsou tu jen proto, aby sloužily tomuto řádu hospodářskému. Pro nic jiného. Naznačil jsem to již ve studii o učení dějepisu.

Ať jakkoliv, vychovatel si musí být vědom (a není-li, výchova sama jej k tomu přivede), že jsou určité hodnoty, které sice nelze zrovna směniti za peníze nebo za kousek životního pohodlí, ale

kteřé jsou přece nutné, aby lidstvo žilo. To jsou kulturní hodnoty v pravém slova smyslu. Swet Marden a Paul Valéry. Kultura životní pohody za každou cenu, přes hlavy jiných, a kultura, která vidí funkci člověka ještě v něčem jiném. Snad jen v tom jiném — v jeho vztahu k duši, k abstraktním hodnotám. Něco z toho, co vyjadřuje Julien Benda v Zradě kleriků.

Novodobá škola, to není jen otázka metody, to je otázka cíle. K čemu nová škola? K hospodářskému řádu materialistických hodnot? Nezáleží na tom, jak se tomu hospodářskému řádu říká. Anebo škola kultury duševní?

A v tom je, zdá se, ta tragika. Lidstvo, společnost, žáci nemohou být sešněrováni uniformitou. Nemohou chodit v khaki úborech jako na vojně. Tam to jde. V životě nikoliv. Škola má úkol odlišný. Škola tvoří kulturu duše. V tom je její cíl. Opustí-li se tento cíl, je konec. Ani toho druhého nelze dosáhnouti. Totiž toho hospodářského zabezpečení, protože člověk i tu selhává.

Je nám upřímně líto, že až tam se dostávají pokusy, které byly vyvolány nadšením. Ale nutno zdůrazniti, že přece jenom jsme měli a máme pravdu, když zdůrazňujeme, že výchova musí být křesťanská svou podstatou. Křesťanství není ani matematika ani logika, je to život.

Živá škola, to jest křesťanská škola. A budou se vracet doby, protože překážky pedagogiky neleží v metodě, ale v podstatě věci. Podstata musí zůstat v kontaktu s životem. Podstata musí býti tím oživotňujícím. V tom smyslu je to pro nás zadostučiněním i pobídkou: neboť my musíme podat pomocnou ruku. Ovšem, aby nám bylo rozuměno. Křesťanství, katolicismus, umí mluvit řečí každé doby. I této, která se zdá tak vzdálená ideálu křesťanskému.

Jančíkův případ je typický. Generační případ. Případ tragiky učitele, učitelství a školy.

Glosy.

Obecní volby, které se konaly 27. září 1931 v celé řadě politických obcí našeho státu, přinesly v nejednom směru poučení. třebaže ve složení voličstva nenastal žádný nápadný přesun, který by volal po důsledcích politických. Z těchto voleb číselná obecná únava, přesto že jim byl přikládán mimořádný význam. To, že náš venkov byl na hony vzdálen volební hořčiky a že na mnohých místech došlo k vzájemné dohodě, je fakt velmi výmluvný, a nic na něm nemění ani předvolební hysterie hlavního města republiky. S nečekaným ziskem vyšla z pražských obecních voleb Národní liga Stříbrného, proti které vedly socialistické strany nejvášnivější útok. Za poznamenání stojí, že se agitace proti Stříbrnému velmi pilně účastnila — církev československá a náboženské společnosti evangelické. Zde si může poslanec Jiří Stříbrný právem povzdychnouti: Čiň čertu dobře, peklem se ti odmění. Rádi konstatujeme opětne posílení občanského bloku a s potěšením zaznamenáváme nový celkový vzrůst lidovců. Na tyto voliče nepůsobí žádná umělá agitace z vnějška, žádné skandalisování, žádné časové heslo, žádná nálada ulice. Jsou ukázněni na tolik, že vědí, co chtějí. Tento pozátek a tato zkušenost ze zářijových voleb jest opravdu cenná a povzbuzující.

*

Kulturní boj, který jako neblahá sudička stál u kolébky novorozené republiky španělské, narazil tu konečně na odpor probuzeného sebevědomí katolického obyvatelstva. Nedemokratické články nové ústavy, jež by ráda přišlápla španěl-

ské katolictví, jsou v parlamentě, kde většina patří socialistům a radikálům vůbec, při hlasování rozváznými poslanci zamlženy. Lid si vynutil u vládních kruhů, aby otázky církevně-politické byly ve Španělsku řešeny v dorozumění se svatou Stolicí. Vládě přišel tento požadavek národa docela vhod, protože byly bez průtlahu navázány přátelské styky s nunciaturou v Madridě a šťastně zahájeno jednání o poměrech mezi církví a státem.

✱

Ministerstvo zemědělství s neobvyklou žárlivostí střeží si své odborné školy a věnuje jim péči sychovanou. Málokteré učiliště může se chlubit tak dokonalým zařízením, jako školy hospodářské. Ministertvu jde však nyní o jednotného a jednotného ducha zemědělských škol a proto svěřuje všechny učební předměty, s výjimkou češtiny a němčiny, toliko profesorům-agronomům. Zatím co dříve působili na školách hospodářských a lesnických vedle odborníků zemědělských odborní profesori matematiky, fyziky, chemie, přírodopisu, zeměpisu, jsou dnes na tato místa povoláváni výhradně inženýři agronomie. Že tímto opatřením leckde trpí vědecká úroveň zemědělského školství, je na bílé dni, protože zeměpisu nebo matematice může s absolutní jistotou vyučovat toliko odborník s předepsaným vzděláním a ne inž. agr., jehož vysokoškolská příprava byla docela jiného rázu. Bezpodmínečně pak žádají školské úřady zemědělské po svém učitelstvu vydatnou činnost mimoškolní.

Šťastně jsme se dočkali třináctého výročí své samostatné státní existence. Opravdu šťastně, při uši té hospodářské a sociální bidě, která obklopuje svět. Nedávno řekl ministr zahraničí dr. Ed. Beneš, že u nás není ještě tak zle. A měl pravdu, porovnáme-li naše poměry se současnou situací Německa, jež dokonce sáhlo na všechna práva ústavní a zrušilo je — směrodatní činitelé snaží se vysvětliti tento krok jako nouzové opatření, vyvolané neutěšeným stavem říšských financí — přihlídneme-li k zoufalým poměrům Maďarska a Rakouska a konečně i k měnovým problémům anglickým. Ochromený život hospodářský, sociální a mravní krise, nezaměstnanost, především pak otázka studovaného proletariátu, těžce doléhá na naše státníky, než tyto dočasné naše potíže, které jsou jedním z článků neutěšené situace světové, nesmějí zatemňovati podstatnou sílu našeho postavení středoevropského. Mějme pověstnou třináctku šťastně, bez úrazu. Dk.

Zpráva o II. prázdninovém kursu čsl. katolického učitelstva v Českém Krumlově.

Část IV. Dokončení.

Byl mi dán úkol dokončiti referát o krumlovském kursu. Nemyslete si však, že tímto referátem ukončí se také vzpomínky na krásný kurs. Tím by nebylo splněno poslání kursu. Duch kursu musí žíti nadále v těch 140 duších účastníků, musí je povzbuzovati, když budou malomyslněti, siliti v boji životním a vzpomínky budou chvílí radosti a štěstí.

Jsmo po kurse v písemném styku. Denně dostávám od těch usměvavých tváří vzpomínky, pozdravy, návrhy a přihlášky pro další kursy. Žiji v duchu kursovním dále. Poslyšte několik úryvků z korespondence: „Ano, vzpomínáme pořád na tu milou kantorskou družinu a Český Krumlov. Byly to chvíle, které nevymizí nikdy z paměti. Těším se opravdu již na příští kurs.“ — „Přihlašuji se do obou kursů v příštím roce. Při loučení jsem se smála, že máme zůstat v písemném styku všichni, ale nyní přiznávám, že mne ‚chytly‘ snad největší ‚tesknice‘ na celou milou družinu..., proto se těším velmi na znovushledání.“ — „Těší mne zájem veřejnosti o kursy a vaše šlechetné nadšení pro další. Přeji mnoho požehnání Božího.“ — „Vždyť ani já — třeba starý — nemohu zapomenouti krásných dojmů, jež jsem zažil mezi tolika mladými a nadšenými v krásném rámci pošumavském.“ — Přihlášený kolega se kursu nezúčastnil, byl v Lurdech, a píše: „Ale ani v pozemském ráji před Pyrenejemi jsem na Vás nezapomněl a obětoval za všechny účastníky v Krumlově“

před Grottou Otčenáš a Zdravas. Jako malou vzpomínku přikládám obrázek svěcený v Lurdech a dotýkaný u blahoslavené Bernadety." — „Šumava posílá za Vámi proudy vděčných vzpomínek. Dovolte, abych jich aspoň hrstku zachytila, hrstku těch nejlepších, ryzejších než zlato naší Otavy, dražších než její perly. A to proto, že se zastavily u svatostánku kostela v klášteře Školských sester de Notre Dame v Horažďovicích. Plny dojmů z krumlovského kursu prosily jsme Učitele učitelů, aby požehnal II. prázdninovému kursu katolického učitelstva, aby tento velkolepý, překrásný podnik ukázal ovoce dříve ještě, než budete, pane učitelé, 'vousatým dědou'. Prosily jsme o požehnání Boží všem účastníkům kursu. Předsednictvo kursu bylo zvědavé, jak chtějí kursisté uskutečňovati v praxi, k čemu kurs nabádal. Můžeme a musíme a chceme se však více modlití a modlitbou podporovati i Vás. Slyšela jsem v exerciciích, že svatá Terezie nazvala modlitbu pákou a Boha opěrným bodem, jež hledal Archimedes, aby mohl pohnouti světem. Hle, my můžeme pohnouti světem... Bůh to dej!"

Takové a desítky jiných jsou výrazem dobrého ducha, jaký vládl v Českém Krumlově. Jest mnoho krásných momentů hodných zaznamenání, ale je též lepší nepsati o všem. Na poli kulturním vykonal kurs kus práce. Význační vědečtí pracovníci byli docenty kursu, vážíme si jejich sympatií ke kursu, oceňujeme plně jich vědecké dílo a přijímáme výsledky jejich vědecké práce a životní zkušenosti jako vůdčí ideje oboru vědního i poslání práce a života. Uznáváme veliké oběti všech pánů docentů, které přinášeli kursu. Prosíme je o důvěru a spolupráci i pro příští kursy.

Účastníci kursu ukázali, že dovedou pro další své sebevzdělání přinést ty největší oběti finanční. Dlužno počítati, že příprava na kurs a vlastní kurs stál každého účastníka nejméně 1000—1200 Kč.

Kursy chtějí mít tendenci čistě vědeckou, kulturní vůbec, výchovně náboženskou, společenskou a rekreační. Nechceme a neustoupíme od tohoto programu k jinému. Kursy jsou potřebou doby a bylo by hříchem měniti tendenci. Těm, kdož kursy připravují, a účastníkům jest celá věc jasná. Jsou-li ještě někteří, kteří s jakousi nedůvěrou se dívají na celou věc, zveme je srdečně mezi nás. „Přijďte a vizte!" Chceme, aby kursy byly vpravdě kursy katolických učitelů a duchem stály na výši doby. Prosím všechny dobré vůle, kteří s námi se těšili po celých 14 dnů, aby těm, kteří pochybují, vysvětlili, oč nám tu běží. Kurs není podnikem osobním, ale je to prožívaná idea, je to škola pro výchovu katolických učitelů tak, jak si je představují naši duchovní vůdcové v intencích encykliky svatého Otce Pia XI. „O výchově mládeže". Škola nedala nám ani zdaleka to, čeho od nás žádá praxe školní a celý život. Nechceme zůstatí pozadu ve vědě ani ve školní praxi. Neutíkáme před životem. Chceme se dokonale vyzbrojiti, abychom v dnešní bouři života zachraňovali mládež, dospělé přiváděli na pravou cestu a získali naše spolukolegy a kolegyně, kteří z ostychu bojí se v praxi školní a v soukromém životě hlásiti ke Kristu.

Uzavíráme referát o II. prázdninovém kursu v Českém Krumlově. Poděkujeme Pánu Bohu, že nám dopřál načerpati tolik síly pro boj životní. Modleme se, aby kursy příští provázelo požehnání Boží a abychom nepřišli na scestí.

Jan Kunce.

Antonín Krejčíř:

Reformní ruch.

(Myšlenky, průhledy, poznámky.)

Pedagogický souboj.

Svou kritikou návrhu učebných osnov pro měšťanské školy (viz loňský ročník str. 263!) hodil dr. O. Chlup rukavicí komisi expertů pro osnovy. Komise však nechala ji zvednouti dru V. Příhodovi. Potvrdilo se tak mínění, jež proneseno bylo v tomto listě hned při

vypuknutí nepřátelství v březnu t. r., že komise expertů stala se pouhou štafází osobnosti Příhody a že jen propůjčila k tomuto podniku (osnovám) svou firmu našemu odvážnému reformistovi.

Tak došlo k zajímavému souboji dvou vynikajících zástupců naší pedagogické vědy, který ukazuje slabiny současné pedagogiky i obou zápasících protivníků.

Vědecké poznatky, jedním zastávané, jsou druhým se stejnou vehemencí popírány, ba i to, co včera ještě bylo cenným výsledkem vědeckého badání, je dnes již bezcenným brakem. Není jednotného cíle, jsou jen cesty, o nichž jeden tvrdí, že jsou správné, druhý pak, že jsou nesprávné. Zkrátka: „mámení a motání“, jak to řekl kdysi Komenský.

Těm, kteří věří v cokoli pokládali za nehodnou součástku lidské důstojnosti a spoléhali na vědu ve všem a všude, dává lekcí sám dr. Příhoda, když praví, že lze těžko doufat, že se někomu podaří vědecky dokázat nutnost jednotné školy, respektování individuality dítěte a mnohé jiné zásady, k nimž, myslím, bychom mohli právem přiřaditi i heslo nepotřebnosti náboženství, které tak mnozí se domnívají míti za vědecky zdůvodněné.

Pro ty, kteří věřili v neomylnost nových cest a jejich naprostou jistotu, jest jistě rozčarováním přiznání, že nelze čekat, až vše bude vědecky zjištěno a ověřeno a že lze prováděti reformu s určitými myšlenkami, které se zdají (snad chtěl napsati: jsou) sporné. Ten však, kdo chce jednat, nesmí prý pochybovati, poněvadž pro jednání je potřebí jistoty jako základního mravního požadavku. Jinými slovy: k reformě je především potřebí pevné víry, třebaš v principy nedokázané a dále: reformátoři nás chtějí vésti na cesty, o nichž sice sami věří (pevně?), že jsou lepší, ale nemožnou nám to vědecky dokázat. To by byla celkem řeč dosti jasná, ale bylo třeba ji slyšeti trochu dříve.

Laickou mravní výchovu opírá dr. Příhoda o ideu pospolitosti nebo společenské solidarity, kterážto prý jediné dává sankci mravnímu jednání na základně nenáboženské. Přiznává se sám, že hledání této „skály“, na níž spočívá tato laická církev, bylo spojeno s obtížnou prací a stěžuje si, že k ní nemá dr. Chlup náležité úcty.

Pokud se té úcty týká, bylo by jí snad u nás vůbec více potřebí. Zvláště však, když se vyměňují názory vědecké.

Tak na příklad vytýká dr. Příhoda dru Chlupovi, že skresluje fakty, sešmodrchává věci v originále jasné, vykleštuje citáty, není informován v moderní psychologii natolik, aby o ní mohl pronášet soudy, kritizuje, co přímo nezná, uchyluje se k nepravdám (my obyčejní smrtelníci tomu říkáme také jinak), stále mění svá hlediska. Mimo to shledal, že trpí zvláštní filosofickou nemocí, která se nazývá náladová skepse a projevuje prý se nedostatkem poctivé snahy po pravdě, spojeným s intelektuální slabostí a touhou po vnějším zdání starosti o pravdu.

Korunu však všemu tomu nasadil konstatováním, že dr. Chlup je nejvýznamnějším mluvčím reakce.

Dr. Chlup zachoval celkem značně více gentlemanství, třebaš nemá za sebou tak dlouhý pobyt v Americe jako dr. Příhoda, ale

vytkl autorovi Racionalisace, že nemá zřetelného poměru ani k myšlenkovým soustavám, ani k vlastnímu vědeckému oboru, že uvázl na písku jakési odpadkové drti amerikanismu, dále slepou důvěru v praktiky dnes již překonané a opouštěné, kazatelskou a apodiktickou dedukci, choulení hlavy do písku, aby neviděl vědeckého vývoje psychologie a vědeckou zaostalost.

Konečně servíruje komisi poklonu reakce, ale poněvadž komise zůstala za kulisami, slízl ji dr. Příhoda, který prý se vrhá do proudu reakce, ale říká tomu pokrok.

Tak, tu to máme!

Příhoda je reakcionář a Chlup je také reakcionář.

Pro pána krále; kde je teď pokrok?

Sám Příhoda přiznává, že jsme ještě uprostřed bojů o základní otázky psychologické a pedagogické, takže stěží můžeme posouditi novost či zaostalost názorů.

Zabil tak jednou ranou obludu reakci, ale zhasnul i slunce pokroku. Dnes tedy není vlastně reakcionářů ani pokrokářů. Je čas, aby si dosavadní nepřátelé padli do náručí.

Proč to neudělají?

Snad jim chybí dostatek vzájemné úcty, již jest ovšem více povinován dr. Příhoda dru Chlupovi než naopak.

Zase o jeden důkaz více, že apoštolé krásných idejí, jako na příklad společenské solidarity, jež se projevuje především vzájemnou úctou, v praktickém životě je prostě odhazují a řídí se hodně pudovými sklony, byť by i seděli na nejvyšších schodcích lidské kultury.

Copak potom chceme po těch, kteří sedí o řadu stupňů níže?

Koho odnesou s místa souboje?

Podle dosavadní situace bude prý to dr. Chlup, protože si na něho vzal dr. Příhoda tank reformy a podařilo prý se mu protivníka přejet. Tak to aspoň tvrdí ve své brožůře „Školská reforma“.

Zatím jest jisto, že ten právě přejetý bojovník na nějakou dobu přinutil tank reformy se zastaviti a změnití cestu — snad tím směrem, kde na něj nachystal minu. Pojede proto asi také volněji a opatrněji. Bude to k prospěchu samého školství, protože se ten tank reformy rozjel příliš rychle. Řidičům jeho se totiž zdálo, že vyjeli s přílišným zpožděním, chtěli je příliš rychle dohoniti a mohli tak přivodit snadno nějakou katastrofu.

Potřeba klidné rozvahy a opatrnosti se cítí ostatně dnes všude a bude dobře, když ji ucítí i tam, kde by ji měli především míti a kde se nejméně sluší honění módy a nervosa.

Dr. K. Závadský T. J.:

Jak budit pozornost a lásku k přírodě?

Moto: „Delectasti me, Domine, in factura tua!“ „Rozkoší mne naplnilo dílo tvé, Pane.“ (Žalm 91.)

„Zázraky Boží, jimiž Bůh řídí svět a spravuje veškerou přírodu,“ praví sv. Augustin, „trváním svým nám lidem zevšedněly, že si téměř nikdo nevšímá

podivuhodných skutků Božích v kterémkoli semínku." Mluvě pak o zázracích Kristových tvrdí, že nejsou podivuhodnější než divy v přírodě Boží. Budí však pozornost proto, že jsou nezvyklé. Divy přírodní obklopují nás na každém kroku a proto nám zevšedněly. Jediné milovník přírody, máje vhléd do tajů přírodních, žasne nad uměleckým dílem buňky, diví se důmyslné souhře činnosti všech součástí různorodých, ať v jediné buňce, ať v souboru milionů buněk, a to i v listě trávy, po které šlapeme. A nemluvíme ani o důvtipném způsobu lovení ani o dovednosti při stavbě hnízda různých umělců a lovců živočišných.

Když přírodopisec, biologicky školený, poodhrne clonu všednosti s očí nezasevěných, když začne vyprávět podrobně, co četl a co sám pozoroval, když ukáže posluchačům, co v přírodě odkoukal, buď ve skutečnosti nebo alespoň v modelu nebo ve výkresu, pak „chytne“ každého, probudí zájem a pozornost k divům přírodním způsobem nevídaným. Lásku a úctu k přírodě budí jeho nadšení, kterým vykládá tyto divy jako díla rukou Božích v přírodě Boží.

Má-li katolický učitel týž úkol jako nadšený přírodopisec, musí znát alespoň několik děl Božích podrobně a odborně. V tomto písemném referátě nakreslím podrobný obraz života mravenců, nemoha psát o všech věcech, o kterých jsem obšírně promluvil u Plešského jezera, v Jirsíkově domě v Budějovicích a v Č. Krumlově.

I. Sociální poměry ve složitých mraveništích.

Družnost několika tisíců mravenců téhož druhu, na př. v ohromných hromádách mravence lesního, vzorná spolupráce dělníků pro dobro jednotlivců a celku, příkladná práce až do udření — to vše jsou jevy životní „nejinteligentnějších“ živočichů, více méně dobře známé. Ale méně známé jsou přátelské styky a spolužití mravenců různorodých, a ještě méně známé přátelství s hmyzem cizorodým.

1. Mravenec červený a hnědý.

Všimněme si nepatrných mravenišť lesních u pařezů a kamenů. Oko, klidně pozorující hemžení tohoto náručka mravenčího, brzy postřehne dvojí druh: statného červenočerného mravence v převaze a pak zcela hnědého v početní menšině. Červený mravenec (*Formica sanguinea*) žije svorně ve společné domácnosti s mravencem hnědým (*Form. fusca*).

Toto složitě mraveniště představuje nám rodinu lidskou z občanských kruhů, ať venkovských nebo městských, kde kromě členů vlastní rodiny žije čeleď nebo alespoň pomocnice v domácnosti, lidově zvané služebné a služky.

Člověk přidružuje sobě člověka smlouvou práce a služby za příslušnou mzdu a odměnu. Tak to odpovídá důstojnosti svobodné přirozenosti lidské. U mravenců neexistuje nic podobného. U nich platí zákon přesily a násilí. Červený mravenec jako silnější přepadne hnízdo slabšího mravence hnědého a odnese mu jeho dorost v kuklách t. zv. „mravenčí vajíčka“. Přivlečený lup se doma pečlivě třídí; kukly dělníků se ponechají, kdežto kukly matek-královen a samečků se zničí. Služebník — mravenec hnědý — nesmí se v cizí domácnosti jinak množit než opětovaným únosem z rodného hnízda. Podle zákona mravenčího „kde se narodíš, tam pracuješ“ bývá služebník, jenž se z uloupených kukel vylihne v cizím mraveništi, včleněn do rodinného svazku bez zvláštních formalit, bez přinucení nebo lichocení. Všichni obyvatelé takového složitě mraveniště pracují a živí se stejnou měrou. Proto bychom neradi nazvali mravence hnědého otrokem červeného. Ztrátu vlastní matky a tepla rodného hnízda oželí náš služebníček, jestliže vůbec želeť dovede, rád, dostav v náhradu teplo a vůni hnízda silnějších příbuzných, kteří s ním nakládají jako se svým bratrem.

2. Amazonka a mravenec hnědý.

Horší úděl připadl našemu služebníčkovi — mravenci hnědému ve společné domácnosti s amazonkou. Amazonka (*Polyergus rufescens*), mravenec to nesmírně, ba výlučně bojovný, představuje se jako šlechtický lapka a loupežník. Bohudík, nemůže za to, že jí na srpovitých kusadlech nenarostly ozubené lopatičky, jimiž by mohla konat podzemní práce a se poctivě živit. Je tudíž zcela odkázána na cizí pomoc, na mravence hnědého, jenž za ni koná veškerou práci domácí i polní, ba má na starosti i krmení své paní a jejího dorostu.

Chce-li si amazonka opatřit dostatek služebníků, musí často, někdy denně i dvakrát, podniknout loupežné tažení na hnízda sousedů.

Pouze jedenkrát jsem byl svědkem takové výpravy amazonky. Bylo to v polním úvoze na Velehradě. S levého úbočí táhla nespořádaná řada (v délce 1 m a šířce 20 cm) ryšavých mravenců — jsou celí krvaví i na venek. Řady spěšně překročily úvoz, vystoupily po pravém úbočí na břeh, kde bez otálení přepadly mraveniště, odkud už nejednou si odnesly bohatou kořist. Netrvalo to ani deset vteřin, když jsem viděl první vítěze odnášet kukly mravence hnědého. Za prvními se trousili druzí vítězové; ale nečekali na sebe, nýbrž každý pádil k domovu s uloupeným pokladem. Přišedše k díře podzemních a jistě nehostinných skrýší, položili přivlečené kukly, ponechávajíce ostatní práci svým služebníkům. Vítězové pak bez břemene sestupovali do komnat podzemních, aby se radovali a tančili kolem kořisti.

Srpovitá kusadla amazonky hodí se výborně k únosu „mravenčích vajíček“, nadto jsou hroznou zbraní v boji s mravencem napadeným; neprobodnou-li jej, pak jej přeštípnu. Ale ani amazonka se nevrátí vždy zcela zdravá a neporaněná.

Tato loupežná tažení amazonky, po případě také mravence červeného, na mravence hnědého, jsou ty války, o nichž se dosti často mluví a píše. Jsou zajisté u amazonky nutností, danou degenerací kusadel. Nejsou však nutné u mravence červeného, jenž se sám dovede uživit. Proto jsou nám tyto války mravence červeného záhadnější než u amazonky.

Za stručnou zmínku stojí zlodějství u mravenců. Mrňaví zloději z rodu mravenčího se uhnízdí přímo v domě mocných a bohatých svých příbuzných, aby se nerušeně oddávali nekalému řemeslu.

II. Přátelství mravenců s hmyzem cizorodým.

Známé příklady přátelských styků s hmyzem cizorodým pouze připomínáme: mšice jako dojné krávy pro sladké šťávy, jež milují mravenci mlsouni; brouček kyjoroh (*Claviger*), jehož tykadla poskytují voňavku; brouček z rodu drabčíků zv. *Dinarda* a slepá берушка bílá (*Platyarthrus*) patří mezi hosty trpěné.

Zvláštními oblíbenci, hosty vřele milovanými jsou dva broučci, zase z čeledi drabčíků: *Lomechusa* a *Atemeles*. *Lomechusa* najdeme u mravence červeného, o němž už byla řeč. Drabčík není delší než hostitel, je však zavalitější, širší a má barvu podobnou, červenou. Mezi štětkami, rostoucími na širokém zadečku, brouček vypocuje vonné oleje, vítanou to lahůdku a voňavku mravenců. Oleje vonné a těkavé platí jako vstupné a stravné za pobyt v mraveništi. Mravenci na potkání broučka poprosí tykadly o kapku alkoholu, o ždíbec tabáku; výpotky kapalně se lížou, oleje těkavé se vdechují. Větší dávky až omamují, zvláště když dotěrný mravenec netrpělivě tahá za štětky.

Za dodávání narkotik mravenci se broučkovi odměňují potravou, ochranou a péčí o jeho dorost. Slouží hostu horlivěji než své vlastní krvi. V okamžiku nebezpečí musí larva hostova býti rychleji zachráněna než larva mravenčí. Ani velké škody nedbají, kterou hostova larva natropí užíráním a mrzačením plodu mravenčího. Ba může se přihodit, že větší množství larev hostových zničí nadějný plod a tím i celou kolonii. Živí tedy mravenci škůdce ve svém hnízdě.

Než taková pohroma úplného zániku mraveniště bývá zažehnána moudrým zařízením, že totiž většina larev hostových předčasně propadá zkáze. Dospělá larva hostova se zamotává v kukelní košilku podobně jako larva mravenčí. Ale přize hostova je velmi slabá, řídká a chabá. Vyzvedají-li mravenci kukly z hrobečků, aby je od písku a hrudek očistili, tu se slabá košilka protrhne, což se u mravenčích kulek nestane. Poněvadž se larva hostova po druhé už nemůže zamotat, nemajíc k tomu látky, bývá od mravenců sežrána. Tím se zabraňuje přílišnému rozmnožování hosta-škůdce. Na druhé straně, je-li larev hostových poskrovnu, hlídají mravenci hrobeček jako poklad a kukly z něho nevybírají. Tak jsem to v umělém mraveništi pozoroval v roce 1920.

Nejzajímavější stránkou pohostinství u mravenců je ta okolnost, že drabčíka-hosta (*Lomechusa*) nikde jinde ve volné přírodě nenajdeme leda v mraveništích. Opustí-li jednoho hostitele, musí vyhledat jiného, ale zase téhož druhu. od něhož bývá ihned přijat jako starý známý. Vonné oleje cení se výše než puch mraveniště. Zato drabčík *Atemeles* střídá své hostitele, v létě se spřátelí s Myrmikou, na podzim a v zimě s Formikou.

Závěr o mravencích. V životě mravenců společenských je podivuhodným způsobem znázorněn a předobrazen život člověka s jeho projevy sociálního rázu, ať již rodinného nebo služebného a panského. U mravenců děje se tak pudově, u člověka pudově, rozumově a dobrovolně, to vše podle vloh a darů, které vložil Tvůrce — Otec všech — do svých tvorů.

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Výborová schůze moravskoslezského spolku katolického učitelstva konala se dne 4. října v Přerově. Přítomní: Vičánek, Praxl, Hanzelka, Hrbáček, Boček, Borek, Spáčil, Žamberský, Krejčíř, Kučerová, Kuncek. Omluvena Vánová. Jednání: Předseda referoval o vládním návrhu o měšť. školách, o návrhu školské kanceláře katolíků čsl., o platových učitelských záležitostech a jiném. Kol. Žamberský navrhl, by spolek zaujal určité stanovisko k otázce IV. tříd měšť. škol. Necht proto se o věci pojedná v některé příští schůzi. Obšírně bylo jednáno o II. prázdninovém kurse v Českém Krumlově. V jednání se bude pokračovati ve schůzi příští. Příjem byl 64.957 Kč 50 hal., vydání 64.234 Kč 90 hal. Schválen návrh předsedy kursovni sekce kol. Kuncka na pořádání zimního kursu o vánocích tohoto roku na severní Moravě. Mezi jednáním navštívil schůzi MUDr. Jaroslav Durych.

Opavský krajský odbor katol. učitelstva konal dne 28. září 1931 svatováclavskou schůzi v Opavě. Ač bylo nepříznivé počasí, byla účast pro nový školní rok slibná. Jako host mezi nás zavítal pan poslanec P. Rýpar a ukázal nám „bedny“ pohlednic ze svých cest Evropou. Přednášku o letošním zájezdu na slovanský Jadran měl pokladník. Doprovodil ji fotografickými snímky. Přítomné kolegyně nadchly spatřit krásy moře. S politováním konstatujeme, že z prusko-polského pomezí zdvihl kotvy a odplul náš dobrý kolega rektor V. Lisek. Vzpomněli jsme naň lístkem a zdravicí. Veřejnou pochvalu udělujeme kol. J. H., který, ač bydlí za poslední dešti velmi rozvodněnou řekou Opavicí, přece mezi nás přišel a slíbil vykonati příští přednášku. Za kol. Miladu Paličkovou byl navržen do výboru moravskoslezského spolku katolického učitelstva ředitel Jaroslav Švidrnoch z Oldřišova. Ani na Kuncův zahraniční kurs v Alpách nebylo zapomenuto, neb byl tam delegován pokladník. S pomocí Boží pod praporem sv. Václava kupředu! Na shledanou 18. října! — Hradecký.

Těšínský odbor konal v neděli 20. září t. r. první poprázdninovou schůzi v Orlové. Přednášel vzácný host vdp. ThDr. Silv. M. Brait, převor z Olomouce, na téma „Inteligent a Kristus“. Psát referát o přednášce je velice obtížné, neboť hluboké myšlenky redaktora „Hlubiny“ nutno vyslechnout, promyslet a prožít. Jaký je poměr inteligenta ke Kristu? Kristus je naším životem — cestou k hledání Pravdy nejvyšší. Inteligent touží po pravdě absolutní, naprosté, na Boha naraziti musí vždy. Všechna filosofie světa proti této jednoduché Pravdě je ničím. Pojítkem musí tu býti Kristus. Pravda Kristova z našeho života — příkladu ať rozlévá se po okolí — toť zároveň úkol Katolické akce. Tedy větší prohloubení duchovního našeho života je nám potřeba. — Katol. učitelstvo těšínské vzdává vám, vdp. převore, za krásnou přednášku srdečné „Zaplať Bůh“. Zaseté símě ponese zajisté hojné ovoce. Kéž Bůh všemohoucí dopřeje vám hojné zdraví a síly, byste dále naši inteligenci učil hledat tuto nejvyšší Pravdu — Krista — a učil ji žít duchovním životem. Myšlenka založit kroužek „Hlubinářů“ bude se realizovat. Po přednášce debatováno o praktických otázkách katol. učitelstva, hlavně o modlitbě ve školách a vyučování náboženství. Příští členská schůze koná se 18. října v Orlové v obvyklé místnosti. Přednáší p. prof. dr. Josef Špaček z Hlučína na téma „Vyučování počtům“. Referát o II. prázdninovém kurse katol. učitelstva v Č. Krumlově podá účastník kursu kol. jednatel.

Kraj. odbor katol. učitelstva v Přerově pořádal 7. října celodenní kreslířský kurs, na němž přednášel kolega Kachlík, řídící učitel v Podomí. Účast 54 účastníků ze všech hanáckých krajských odborů a jedinců z Valašska, Slovácka atd. S velkým zájmem byly vyslechnuty cenné rady a pokyny k práci. Škoda, že den nestačil ku probrání rozsáhlé látky. Vysloveno přání, aby v podobných praktických kursech intenzivně se pokračovalo. Kolega Kachlík zasluhuje za své velmi pěkné přednášky plný dík.

Krajinský odbor katolického učitelstva v Uherském Hradišti konal dne 4. října 1931 obvyklou měsíční schůzi v Lidovém domě o 9. hod. dopoledne. Program schůze vyplnila přednáška učitele Antonína Kolka „O vpádech Bečkejovců na Moravu r. 1605“. Poněvadž v přednášce líčeny byly zajímavým způsobem události týkající se různých obcí okresu uh. hradištského a uh. brodského ze 16. stol., v slechnuta byla s velkým zájmem. V žádné příručce dějepisné nečteme tak podrobného a jasného výkladu dějin našeho kraje. Učitel Antonín Kolk studuje ke svým pracím v archivech. Pro svou zajímavost uvede Antonín Kolk svou přednášku v některé čtvrtletní schůzi, jež se konávají pro širší veřejnost v Lidovém domě v Uher. Hradišti v zimním období. —ová.

Společná schůze odborů ostravského, hluchčinského, opavského, těšínského a místeckého koná se v neděli, dne 25. října 1931 o 10. hodině dopoledne v klášteře sester sv. Kříže v Moravského Ostravě. Na programu přednáška profesora dra Jana Drábka z Opavy, učitele Jana Kuncka z Křenovic a referát poslance Boh. Vaculíka z Moravské Ostravy. Agitujte ve svých odborech pro největší účast. Přesný program bude rozeslán kolegům a kolegyním přímo.

„Co je nejkrásnější na světě?“ — „Nejkrásnější na světě jsou — matčiny oči.“

Nejlepší z 1025 odpovědí na otázku švédského listu „Dagbladet“.

Pravého Boha neznalost jest nejhorší rána moravá všeobecných záležitostí; všeliké společnosti základ boří ten, kdo náboženství boří. Plato.

Jsi-li na jednom místě, nespěchej, abys odešel jinam. Svatý Antonín.

HLÍDKA UČITELEK MATEŘSKÝCH ŠKOL

Nevěřte jim! První číslo „Věstníku svazu stát. uč.“ píše o svém umění organizačním, zahrnuje v to i organizování pěstounek nikoliv učitelek. Nevěřte jim, jsou to vlci v rouše beránců — chtějí vaše peníze — nic víc.

Doopravdy nebo ve špás. Nevím, kde jsem se dověděl, že správy škol mají všem kolegům připomenouti je-

jejich organizační povinnost (velmi pěkně, pozn. pisatele) a zvláště potom učitelkám mateřských škol — to je novinka ve Svazu st. uč. — vždyť u nich jsou stále pěstounky. Ani „Věstník“ jejich nepíše o učitelkách mateřských škol. Kolegyně, at nenaletíte — nové — pozdní lakadlo!

—r—

Co nového v organizování mateř. škol? 7. č. „Věstníku ped.“ zmiňuje se o novém organizačním řádu pro mateř. školy hlavního města Prahy, schváleném 11. května 1931. Tento organizační řád nahrazuje nevyhovující řád z roku 1909. Hlavní zásady nového org. řádu jsou: 1. Budoucnosti národa a státu jsou veřejné korporace přinuceny ujmouti se péče o vývoj dítěte. 2. Extensita jest přednější než intensita. Dostačující péče o mnoho dětí. 3. Rodina nestačí přizpůsobovati svoji výchovu novým zkušenostem a směrům v oboru výchovy. 4. Mateřská škola má velký význam sociální. Jest velmi poléšitelné, že hlav. město pochopilo význam mateřské školy a svůj org. řád pro tyto zařídilo podle výše uvedených zásad. Dovolíme si však podotknouti k bodu 2., že musíme mít na zřeteli i hloubku a veškeré zachvěvy dětské duše a ostatního duševního dění u dítěte. I mnoho, i dobře vychovávat; vyžaduje však mnoho materiálních prostředků. Tyto musejí však býti obětovány už proto, co vyjadřuje bod 3. a 4. (Dovoluji si podotknouti, že o soc. významu mateřských škol psala již red. této rubriky v dřívějších číslech tohoto „Věstníku“.) Povinnosti z org. řádu plynoucí pro město jsou potom tyto: 1. Město bude dobrovolně zřizovati mateř. školy. 2. Vydržovány budou pro všechny děti. 3. Bráti na sebe risiko vznikající z proměnlivého počtu dětí. Povinnosti pro rodiče plynou z org. řádu v tom smyslu, že jsou zavázáni zapsané děti do mateř. školy posílati, jinak jsou pokutováni, jsou povinni částečně nahrazovati stravování dětí, snad i ve formě odškodného. Jinak vše hradí správa města. Jest to velmi pěkný krok vpřed a jsme tomu rádi, že zahájilo jej hlavní město republiky. Snad poznají výhody mateř. škol i jiná města a budou takto spolupůsobiti v oboru dobrého vývoje dětského.

Nový časopis učitelek škol mateřských uvádí pěkný článek M. Volko-

ve: Racionelní zkoušení žactva. Zásady Komenského o mateř. školách jsou tam též uvedeny.

Vojna, vojna veselá! Ve svazu čsl. učitelek škol mateřských se velmi solidně válčí. Cítit z toho až příliš zájmy osobní. My je přehlédneme — my chceme pracovat.

Mládež učíme složitým pravidlům hudby, matematiky a přetěžujeme ji neživými vědami, od života a jeho pravidel ji ale oddalujeme. Hledejme přirozenost a přiblížíme se životu tak, že v rudých rtech, teplém stisku ruky, v těle, jeho činech, pohybech a výkonosti, najdeme jeho smysl, krásný cíl.

„Kdo mne pomlouvá, aby mne zlehčil, tomu se usměji, kdo mne nomlouvá proto, že sám je špatným, tomu odpouštím, kdo mne pomlouvá, že se na mne rozzlobil, toho polituji, kdo mne pomlouvá a pravdu mluví, tomu poděkuji.“ Theodosius.

PRÁZDNINOVÉ KURSY KATOLICKÉHO UČITELSTVA

Lyžařský kurs o vánočních svátcích. O tento kurs je veliký zájem a proto radíme každému, kdo se chce zúčastnit, aby podal v brzké době přihlášku, neboť počet míst bude omezen. Program uveřejníme v některém z příštích čísel. Kdo ještě nemá lyže, tomu radíme, aby si je koupil co nejdříve, pokud nejsou přebrány a nestoupnou v ceně. Až začne sezona, budou dražší. Hlavní věcí je, aby leta šla podélně, ne šikmo; ani dovnitř ani ven. Vázání nejlepší Huitfeldovo, boty speciální lyžařské. Kdo máš již své lyže, udržuj je v místnosti se stejnou měrou nižší teplotou a napuť je na spodní straně smrkovým olejem. Šaty nejlépe tmavé, lyžařské; kalhoty až po kotníky a na sponu nebo gumu do bot. Rukavice aspoň dvojí, obyčejné palčáky. Čapku také lyžařskou se štítkem a chránilky na uši. — Pořídte si rekvisity včas a uveďte je do pořádku. Uvádíme opět adresu, na niž posílejte přihlášky: Jan Kuncek, učitel, Křenovice, pp. Kojetín.

Aby rozuměli všichni. „Slušnost — ctnost.“ „Tážete se, jak jsem mohl hodit onu poznámku na kurse v Krumlově o „slušných lidech“. Protože vedle slušnosti — ctnosti jest též slušnost, která je prostředností, blahobytným rozvalením v prostřednosti,

nažehleným, namodleným obličejem, nenávisť k ohni, mládí, odvaze, prcháním před riskem, před věrou v Prozřetelnost, capáním po vyježděných, osvědčených cestičkách, hrůzou před originalitou. — Tak odpovídal docent kursu, redaktor dr. Silv. Braito v 8. čísle „Hlubiny“.

Přednáška univ. prof. dra Jos. Vašíci, přednesená na kurse v Českém Krumlově, vyšla tiskem v Akordu rozšířená a doplněná. Objednejte u Lad. Kuncíře, Praha II., Vršilská ulice. Cena 4 Kč.

Přednáška spisovatele, básníka dra Jaroslava Durycha, přednesená na kurse v Českém Krumlově vyšla tiskem v 7. čísle „Na hlubinu“. Objednejte si v administraci časopisu, Olomouc, Slovenská 14.

Na II. zimní kurs v Šilperku mohou se přihlásiti přátelé našich kursů i z řad nečitelských z Omladiny a Orla. Dp. *Daňha* bude s námi po celé 4 dny na zimním kurse.

Informace o kursech v roce 1932 budou uveřejněny později, po zimním kurse. Nebude tudíž zvláště odpovídáno na mnohé dotazy. Zatím setřete. O složenky piště kol, Kunckovi.

Pošlete peníze za fotografie.

Propagujte Almanach kursu mezi přáteli kursů katol. učitelstva. Přihlašujte se u kol, Kuncka. V Almanachu bude bohatá obrázková příloha. Almanach vyjde v březnu 1932.

Pamětní deska první katolické školy.

Na domě, kde byla před 100 lety první katol. škola, zasazena byla pamětní deska v květnu 1931 v Paříži, kdy slavili katolíci jubileum, že je tomu sto let, co začali francouzští katolíci bojovat o katol. školu pro katolické děti. Slavní průkopníci katolicismu Lacordaire, Montalambert a De Court založili roku 1831 v Paříži první katolickou školu. Přihlásilo se 18 žáků. Ale již za tři dni byla škola policií zavřena a zakladatelé byli pohnáni před soud, ale hájili se tak skvěle, že se jejich šlechtetné myšlenky ze soudní síně dostaly do celé Francie. Zanedlouho potom zmohutnělo katolické školství víc, než zakladatelé očekávali.

(Vychovatel.)

Z PRAXE PRO PRAXI

Podzim — příroda — práce. Podzim přišel, než jsme se nadáli. Aby se nám nestýskalo po prázdninách, dává nám

ještě úsměvy sluníčka, ale ty nás zastihují již za okny, ve třídě, před drobotinou. Jsme zase v práci. V hlavě se nám rodí plány, co a jak si uspořádáme, přemýšlíme, zkoušíme. Nebojíme se práce, byť nebyla nejjednodušší. Nepochceme být škarohlídy a vychovávat pesimisty. S jasným okem se snáze přemáhají trudy života.

Příroda dokončuje zase jeden rok života. Listnaté lesy začínají prozrazovat své vnady. Rozhýří se ty naše stráně zlatem a krví pod dotykem teplé dlaně sluneční. Zůstaneme ve třídě?

Vycházka nebývá považována za práci — aspoň ne za rovnocennou s prací ve třídě. Zcela neprávem. Rolníkovi nikdo nepředhazuje, že jeho práce na poli je lehčí než doma, zahradníkovi toho rovněž nikdo nevytýká, ač nepracují venku vždy tělesně. Je třeba s rozvahou a láskou odstraňovat předsudky. Vyjdeme s dětmi k poli, kde se pracuje! Nebojme se lidí! Šlo by věc provést takto: Učitel se nejprve sám domluví s hospodářem, kdy a na kterém poli bude pracovat. Pak ve třídě vyloží žákům, že se půjdeme podívat na tu a tu práci, přičemž i my se budeme učit. Dospělí lidé budou tedy pozorovat zase naši práci. Funkcionáře z třídní samosprávy pošleme pak k hospodářovi, aby nám šel „exkursi“ vyjednat. Je sice již vše zařízeno učitelem (pro přesnost a taktost), ale děti se musí vychovávat k samostatnému jednání. Kromě toho: nebudme bázlivi a nebojme se ukázat rodičům celou školní výchovu. Nedovedeme vždycky dosti dobře udělati vhodnou reklamu své práci a jejím výsledkům. Proto jsme podezíráni.

Vyjdeme k poli, kde pracují lidé. Pozorujeme jejich práci a dáme si ji vyložit (na příklad obsluha stroje). Při tom uplatníme samosprávu (zejména na vyšším stupni) a ukažme, že děti dovedou se slušně dotazovat, poděkovat, zachovat klid, pořádek a pod. Zápisníčky mohou mít v ruce k náčrtům a poznámkám. Potom se začneme sami učit. *Teoreticky jaksi doplníme část praktickou.* Myslím, že by to bylo docela zajímavé při hromadě okrouhané řepy vykládati si kapiťolku z kuchyně rostlin, jak si řepa „vařila“ cukr, co k tomu potřebovala a pod. Vyskytne se snad kopa námitek, že to nepůjde, že lidé nejsou k tomu vychováni atp. *Chťěme a půjde vše!* Jistě že z hlavních účelů rodičovských sdružení je *vzbudit zájem*

v širokých vrstvách o školní práci a na tomto zájmu vybudovati účelnou spolupráci rodičů a školy. Nevyhýbejme se proto na vycházkách styku s lidmi, ale dejme jim nahlédnouti do dílny školní práce.

Jdeme pouštět draka, dělat ohniček, péci brambory, sbírat semena, studovat podzimní květen (podle stupně), jdeme ven do podzimní přírody, učme a vychovávejme systematicky, krok za krokem. Škola je pro život — neškodí tedy dětem přijít mezi dospělé, ani dospělým nebude škodit styk s dětmi.

Láska k práci a k dítěti zvítězí nad překážkami!

Novotářství.

Mnozí z nás jsou jako malé děti: musejí mít stále nové hračky. — po čase je hodi snad do smeti — o nové však vedou tuhé rvačky.

Puntík.

NALEZY NEJV. SPRÁVNÍHO SOUDU

Pensijní požitky. Platy, na něž měl učitel nárok při odchodu do výslužby ve smyslu par. 28 odst. 3., zákona č. 274/1919 Sb. z. a n., rozuměti možno jediné ony služební požitky, které byly straně autoritativním výrokem příslušného úřadu pravoplatně přiznány, t. j. služební požitky (pouze) v tom rozsahu, v jakém byl její nárok na ně autoritativním způsobem od úřadu uznán.

(Nález z 2. června 1931, č. 8612.)

Prekluse nároku na doplatek aktivních požitků podle par. 30, odst. 6., zák. č. 104/1926. Právní názor, že předpis par. 30, odst. 6., zák. číslo 104/1926, přípustno jest aplikovati jen na platové nároky vzniklé teprve za účinnosti jeho, t. j. před 1. lednem 1926, poněvadž bez výslovného ustanovení zákona nelze jeho předpisů použití na poměry založené před jeho působností, nemá opory v zákoně, ježto zákon mluví zcela všeobecně o nárocích na doplatky resp. o jejich zániku a nerozeznává, jde-li o nároky na doplatky vzniklé za účinnosti zákona platového nebo v době dřívější.

(Nález z 2. června 1931, č. 8612.)

Nabytá práva, porušení. Z výroku úřadu, „že by bylo možno vzít v úvahu započítání určitého období do výměry odpočívacích požitků strany, až bude mu předložena žádost za

pensionování", nelze nikterak dovozovat, že by jím úřad chtěl zaručiti straně započítání tohoto období do doby rozhodné pro výměru pense, resp. že jí započítání to povolil.
(Nález z 2. června 1931, č. 8851.)

Pedagogika.

*No, to je vám pěkná věda!
Pravdu stále jenom hledá,
najít však ji — ne a ne!
A naděje? — Zklamané!*

*Hledáním as zkazila si oči:
dokola se teď jen stále točí,
neřekne vám ani snad,
kam je vpřed a kam je vzad!*

Puntik.

ZPRÁVY

Kolega Václav Praxl, řídící učitel cvičné školy ve Valašském Meziříčí, místopředs. moravskoslezského spolku katol. učitelstva, dožil se 30. září šedesátin. Pozdě se dovídáme o tom, až ze zprávy místního krajského lidového listu. Musí proto milý jubilant již prominout. Jest výborným učitelem, pravým katolíkem, pečlivým otcem rodiny, dobrým kolegou. Jest činným členem neb členem výboru všech místních lidových institucí. Ve svém působišti je znám jako znalec léčivých bylin, který již mnohým trpícím dobře poradil. Kolega Praxl jest šedesátníkem, ale nelze říci, že by byl stár. Vždy čilý a svěží, ochotný zasáhnout, kde jest jeho přispění potřeba. Jest nejstarším členem výboru moravskoslezského spolku katol. učitelstva, ke kterému se hrdě hlásí jistě již od jeho založení. Kéž Všemohoucí Bůh dopřeje milému kolegovi i nadále zdraví a sílu, by mohl ještě dlouho s námi spolupracovati na velkém díle — budování katolické školy. Mnohaja ljetal J. H.

Jak se šíří v ČSR. exerciční hnutí, možno aspoň částečně poznat z těchto číslic: na Velehradě byla letošního roku duchovní cvičení učitelů (68), studentek (96), železničářů (100), studentů z Mor. Budějovic (113), akademiků a inteligence (113), studentů z vyššího gymnasia (152), t. j. celkem 642 účastníků. (Pozn. red. Dále nevíme, jaká byla návštěva druhých železničářských exercičií.)

U nás není náboženské nesvobody. V jistém moravském okrese dosti zatazeném „černými mraky“ působí oši Hadovec. Ten se dověděl, že takřka

před branami jeho velmi pokrokového sídla působí mladá katolická učitelka-Orlice. Co učinil? Vyzval ihned tamního říd. učitele, aby vyšetřil, zda zmíněná učitelka jest opravdu v Orle, a když dostal kladnou odpověď, prostě učitelku dostal z okresu pryč. — I při zatímním obsazování učitelských míst vládne tu dvojí loket. Učitelka-katolička, která maturovala s vyznamenáním, místo na okresu nedostala, ač několik jiných abiturientů — ovšem pokrokářů — místo dostalo ihned. Pak prý u nás není náboženské nesvobody.

Dvojí srovnání. Srovnání mladé pokrokové generace učitelské s generací staršími vypadlo podle „Věstníku ÚS“ v neprospěch generace mladé, my můžeme říci, že naše mladá generace ve srovnání se staršími velmi čestně ob stojí. —e—

Souhlasíme s „Věstníkem ÚS“, který píše, že charakterem dnešní doby je naprostý nedostatek kulturní autority, která jediná by byla schopna řešiti obtížný problém současného, téměř beznadějného stavu věcí. —e—

Pochybujeme, že by demokratický princip sám stačil k náplni tuh po dokonalejším životě, a tvrdí-li dr. Bláha, že člověk demokratický nepotřebuje žádných vnějších metafysických opor, nýbrž uvědomuje si sebe jako zdroj vši moci a nechává z této duchovní a tvůrčí moci v sobě vyrůstati duchovní řád a všechny hodnoty světa, pak bloudí a opájí se bláhovou nadějí. —e—

Hezky! „Hvězda“ a „Pražanka“, listy to čs. socialistů, velmi rády by uvalily učitelstvu za krk dozor na děti po škole v místnostech školních, aby si děti mohly napsati úkoly. Inu — listy moderních žen, které vidí jako dr. Příhoda v domácnosti jen společnou noclehárnu! —e—

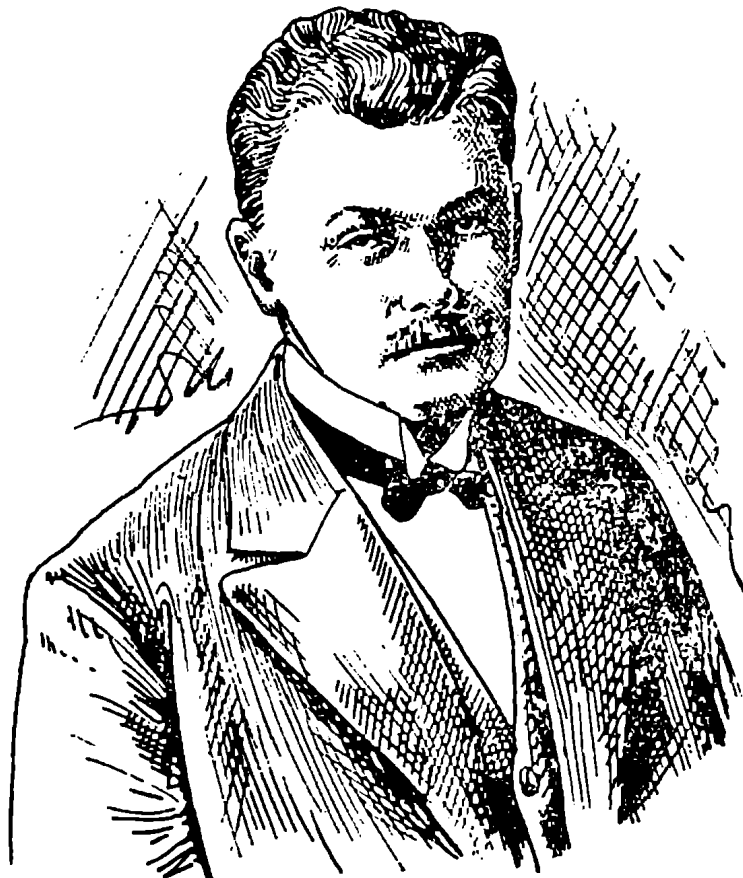
Přesvědčivý důkaz. Stále jsme věřili, že lze naučiti se čtení dobře i metodou synthetickou, F. Pátek však nás přesvědčil, že touto metodou se člověk nenaučí čísti do smrti, byť se stal třebaš inspektorem nebo spisovatelem. Není možno, aby tak psal (v „Nár. osvobození“) o sporu Příhoda—Chlup, kdyby uměl dobře číst. Kdyby uměl dobře číst, byl by napsal, že docela osobní je celá brožura Příhodova a že Chlup, pokud se zmínil o osobě protivníkově, učinil to

tak opatrně, že by se mohl Příhoda od něho lecčemu ještě přiučil. Místo dokazování solidnosti základů zkoumá Příhoda solidnost kritiky. Daří se mu sice snadno tento důkaz „ad hominem“, ale obecně tím pravdu svých tvrzení naprosto nedokazuje. —e—

Skvělý „úspěch“ ručních prací výchovných. Stěžují si na ně knihaři, že poškozují jejich živnost, píše o nich Společenstvo dekorativních řemesel, že jsou příčinou, že mnozí žáci dnes

více než pro kterýkoli jiný zákon přirovnání s pavučinou. —e—

Nepolitické? Obě vrcholné učitel-ské organizace pokrokové stále tvrdily ve svém tisku, že jsou nepolitické. Onehdy však najednou vylezlo čertovo kopýtko v ČČOU, které se přiznal, že to byly právě věci politické, které se staly lučavkou ČOU. My si myslíme, že to byly také věci osobní, finanční a potom teprve věci politické. —e—

Řidící učitel Václav Praxl šedesátníkem.

opouštějí školu bez náležitých znalostí psaní a počtů. Tak to je: dokavad se v ručních pracích bude jen kazit materiál, tak nikdo proti nim nic nebude mít, leda rodiče, jakmile však se tu k nějakým výsledkům dojde, bude to „nekalá soutěž“. Prašť jako uhoď! Kdo to zavedl? My ne!

—e—

Drahý důkaz. Spor o fondy točí se o otázku existence ČOU, jež podle tvrzení „Věstníku ÚSJU“ vlastně právně neexistovala. ČOU zase svou právní existenci dokazovala a soudně dokázala. Důkaz ten stál jenom přes 30.000 Kč. —e—

Smutné! Kolik bojů stál obsazovací zákon a dnes si z něho dělá smích sama Obec učitelská. Platí pro něj

Spravedlivý požadavek. Horní stupeň školy obecné a škola měšťanská měly by býti zbaveny povinnosti doučovati triviu. M. S.

Smířovací komedií nazývá „Měšť. škola“ pokusy o smír mezi ČOU a ŘS a ostře odsuzuje názor dra Mrázka o všeučitelské základně. —e—

Také demokrat. K. J. Topinka vytýká agr. senátorovi Smrčkoví, že „diktátorsky vnutil proti vůli všeho učitelstva úřadům nepodařený novotvar občanská škola“. —e—

Dvojitá radost. Jedna trápí ČOU při vzpomínce na výhru u nejvyššího soudu ve sporu o fondy, neboť ji kalí vědomí, že příjem z výhry jest jen okamžitý a potom, že nastane potřeba utahovat řemen. Druhou mají ad-

vokáti, kterým ten spor poskytl slušný výdělek. —e—

Také útěchal Prohra sporů o fondy dojímal silně Říšský svaz, který však dělá hrdinu a dále si vemlouvá, že je přec jen právo na jeho straně. -e-

Za zemřelým říd. učitelem Josefem Kavkou. Starší generace katolického učitelstva jistě se na něj pamatuje. Kolegové a kolegyně z Čech ovšem více než my Moravané. Pokud si vzpomínám, mluvil na kterémsi naší valné hromadě na Velehradě ještě v dobách předválečných a tamtéž slyšel jsem jej mluvit na nádvoří při nějaké manifestaci po převratě. Z kalendáře „Vlasti“ dovídám se právě, že zesnul 3. dubna t. r. ve Žďetíně, dočkav se 79 let. Byl předsedou Jednoty katolického učitelstva českého od roku 1903 až do jejího rozjitření roku 1929. Po leta redigoval kalendář Štítný. Napsal mnoho životopisů starých učitelů od doby probuzení národa. R. i. p.!

Ředitel čes. státního ústavu pražského ku vzdělání učitelů, řed. čes. zkušební komise pro obecné a měšťanské školy, adm. ředitel Státní pedagogické akademie Frant. Švadlenka zemřel. Pohřben byl 7. t. m. na olšanských hřbitovech. Býval také v letech světové války okr. škol. inspektorem v Praze.

Epištoly velmi naléhavé. Přišly vhodné uč. epištoly kol. J. Ev. Travníčka v posledním č. „Věstníku“. Právo a povinnost jsou zde dobře rozvedeny a glosovány. Což. katolický učitel jest jistě dobře s těmito věcmi obeznámen a dobře se podle nich řídí. Jinak je tomu na druhém břehu. Známý jsou případy, kdy představený jest tak brutálním vůči svým podřízeným — vlastně ani ne — snad pouze kolegům a kolegyním, že si vzpomeneme maně na bývalé pány France s akty pod pažďí. „Já si nepřeji, aby mně někdo skákal do řeči.“ „Já to nařizuji a tak to musí býti.“ „Já jsem zde šéfem“ a pod. A zvláště ní je, že jsou to právě členové uč. organizace, které ústa kolegiálnítou přetékají. Menšinové kolegové a kolegyně, dejte si pozor! —j—

Osobní změny v ministerstvu školství a národní osvěty. Jmenováním ministerského rady JUDr. Jaroslava Hendrycha vicepresidentem zemské školní rady v Praze a vysláním ministerského rady JUDra Antonína Dvořáka k řízení referátu ministerstva

školství a národní osvěty v Bratislavě stala se nutnými některá personální opatření v ministerstvu školství a národní osvěty. Řízením oddělení pro věci římskokatolické a řeckokatolické v odboru VI. po min. radovi dru Hendrychovi pověřuje se vrchní odborový rada dr. Čeněk Šofferle. Řízení oddělení pro ochranu památek, musejnictví, archivnictví a archeologii po min. radovi dru Dvořákovi ujímá se přednosta odboru V. dr. Zdeněk Wirth. Na místo v oddělení legislativním, uprázdněném úmrtím vrchního odborového rady JUDra Zdeňka Tlamicha, přiděluje se odborový rada dr. Jaroslav Smetana. Na jeho místo v rekursním odboru škol národních jest přidělen vrchní ministerský komisař dr. Václav Plocek. Odborový rada JUDr. Josef Drnec přiděluje se z presidia do oddělení živnostenských škol pokračovacích v odboru III. Na jeho místo povoláván je do presidia vrchní ministerský komisař dr. Adolf Klimek. Vrchní ministerská komisařka inž. dr. Marie Tumlířová. v oddělení pro věci organizační, studijní a legislativní vvsckých škol přiděluje se do odboru V. do oddělení pro věci lidové výchovy a vrchní ministerský komisař Vladimír Hataš tohoto oddělení do oddělení výše jmenovaného.

To už je trochu moc! „Každý menšinový uč. musí býti organisován v naší organisaci. Měl jsi slyšet kol. předsedu!“ povídá mně ve vlaku kol. organisovaný ve Svazu st. uč. Monopol na zápalky, petrolej, prodej dobytka a pod existuje, na učitelstvo však snad ne! —j—

Modlitba redaktorů k sv. Františku Saleskému. Drahý patrone utrápeného stavu! Dej nám, svým sluhům, více kritického ducha a trochu méně našim čtenářům. Uděl našim odběratelům milost shovívavosti v přehlížení našich chyb, milost osvícení v uznání naší dobré vůle a milost přesnosti v placení účtů. Přiveď naše spolupracovníky světské i duchovní k tomu, aby své rukopisy zkracovali a nás netrápili! Potom budeme my, tvoji věrní sluhové, věrně stát pod tvou ochranou, věrně bojovat tvé boje, odhánět vlka od našich dveří a ďábla od našeho stáda a budeme požívat pokoje. — P. Gille S. J., red. „Catholic Herald of India“.

Odborových organizací bylo u nás k 31. prosinci 1930 589 (v r. 1909 609) s 1,730.494 (1,715.193) členů. Počet organizací klesl o 20, počet členů stoupl o 15.301. Je to zcela opačný zjev, než

byl pozorován roku 1929 v poměru k roku 1928. V roce 1930 jest patrna snaha po větším semknutí organizací, při čemž malé, bezvýznamné a života neschopné útvary buď zanikají anebo splývají s většími. Průměrně připadalo v roce 1930 na jednu odborovou organizaci dělnickou 6.081 (roku 1929 5.507), na jednu úřednickou organizaci 1.785 (1.740).

Školy pokračovací prodělávají důležitou vnitřní obrodu, *jelikož od dosavadního teoretického vyučování přecházejí k vyučování praktickému v dílnách, čímž stávají se školami činnými.* Veškeré výklady ve škole vycházejí od zaměstnání učňova a veškeré předměty mají spolu souviseti a vzájemně se doplňovati. Dříve se cpa-lo do učně, co bylo předepsáno, bez ohledu na jeho zájem, dnes vycházíme od něho samého, od jeho řemesla. Dnes má býti zlatým hřebem vyučování v dílně, ne, že by se učňové měli učit ve škole dílenské práci, to v těch 8 školních hodinách provésti nelze, *ale že na zvoleném předmětě, který se má ve školní dílně udělati, provedeme nejdříve nákres, pak rozbor práce, výpočet materiálu, kalkulaci a sčítování.* Z toho učeť pozná, že, má-li jeho živnost prospívat, musí *ve své dílně u každého výrobku tyto práce předem také provést, aby předem věděl, s jakým výsledkem tyto práce se potkají.* Čeněk Hybler v časopise „Zlín“.

Návrh zákona o obvodných meštianských školách. Vláda predložila parlamentu ešte pred prázdninami návrh zákona o obvodných meštianských školách, ktorého hlavným cieľom je rozdeliť vecný náklad meštianských škôl na všetky obce patriace do obvodu školy (5 km), ktorý dosiaľ musela niesť samotná obec v ktorej bolo sídlo školy. Návrh prejednával kultúrny výbor posl. snemovne 30. sept. O návrhu a zasadaní výboru sa zmienime v budúcom čísle.

Kdy má manželka státního zaměstnance nárok na pensí? Manželka po zemřelém státním zaměstnanci nabývá nároku na pensí v těchto případech: a) Vdala-li se za něho v jeho činné službě před jeho 60. rokem věku. Pak má nárok na pensí ať s ním byla jakkoliv dlouho. b) Vdala-li se za něho v činné službě, ale když mu již bylo přes 60 roků věku, má vdova nárok na pensí pouze tehdy, když manželství s ním trvalo aspoň čtyři leta (třeba i potom v pensí), nebo když z manželství toho vzešlo aspoň jedno dítě. c) Vezme-li si pensistu, nároku na pensí

sama po něm nemá. Má-li státní zaměstnanec nebo jeho manželka soukromé jmění (nikoliv tedy výdělek, na příklad plat služební v úřadě a.p.), nemůže mu býti ani plat, ani pense snížena. Každá žena (i cizinka), provdávší se za čsl. státního zaměstnance, nabývá dnem sňatku jeho domovského práva (státní příslušnosti).

Dne 20. srpna 1931 slavil 75. narozeniny říd. učitel v. v. Václav Špaček, spisovatel a redaktor.

Katolickou universitu si založili také holandští katolíci. Každý rok konají pro ni všeobecnou sbírku. Každá farnost má z nařízení holandských biskupů zvláštní universitní výbor. Letos vybízejí biskupové naléhavě, aby katolíci neztenčovali příspěvky na universitu; porozumějí-li, jak velký význam má katolická universita pro všechny stavy, pak si v nynější tisni raději v jiných výlohách uloží šetrnost, ale na universitu spíše ještě něco přidají.

Více sňatků — méně dětí, jest posledním smutným překvapením statistiky v Československu, a to nejen ve městech, ale i na venkově. Tak stoupl počet sňatků ve městech přes 10.000 obyvatel z 26.000 v r. 1925 na 28.858 v minulém roce, podobně jako v menších osadách stoupl počet sňatků ve stejném období ze 103.918 na 107.499. Vzдор tomu ale přebytek porodů nad úmrtími v uvedeném období klesl ve větších městech s 11.510 na 7538 a dále v menších osadách se 28.889 na 18.339.

Pověz mi, co čteš a já ti povím, jaký jsi.

„Masám lidu se nedostává nejen hmotného kapitálu, ale také kapitálu duchovního.“

Arcibiskup dr. Kordač.

Muž, který běží za davem, ač tento je v nepravu, muž který souhlasí s resolucí schůze, poněvadž se mu vlastní názory na konec zdají fantastickými, politik, který naslouchá hlasu zástupů, občan, který s neomylnou jistotou přidává se k mínění, jež právě je populární, ti jsou zbabělci a zrádci nové doby. (Rev. Stephan. Democracy and Character!)

LITERATURA

Ke studiu dětí hluchoněmých jest dobrou příručkou práce J. Válka, em.

ředitele ústavu hluchoněmých, „Hluchoněmý a jeho školní výchova“. 196 stran. Vyšlo vlastním nákladem.

K. Hlava: *Nauka o dětech mravně ohrožených, porušených a vadných pro IV. ročník učitelských ústavů.* 114 stran, 11 Kč. Nakladatelství Unie v Praze. Vhodné pro učitele, zajímající se o tuto otázku.

K. Čondl: *Školy našeho pohraničí. Vývoj, růst, podmínky a ustalování pohraničních našich škol* podává tato

Mahatma Gandhi: Můj život. Přeložila Pavla Moudrá. S předmluvou profesora dra V. Lesného. Obsáhlá práce, která dává možnost nahlédnouti do veřejného života v Indii. 256 stran. Vyšlo v nakladatelství Orbis v Praze XII.

Aventinské novinky. Standard Library aventinská anglo-americká knihovna přinesla nový svazek Johna Galsworthyho „Na burse Forsytů“, doplňující slavnou Ságu rodu Forsytů.

Josef Koudelák.

člen Moravského kola spisovatelů, autor několika básnických knih, vydává 2. vydání své populární básnické knihy „Senička“, která oslavuje jeho rodiště i celou Hanou.

práce. 112 stran, 15 Kč. Nakladatelství B. Kočího v Praze.

V. Féra: *Čtení, psaní, počítání ve II. školním roce.* Tato brožurka jest dobrou příručkou pro počáteční praxi učitelskou. Vyšla u J. Bačkovského v Praze, 44 stran.

Porterová - Smithová: *Pollyanniny klenoty.* Čtvrtá kniha radosti. Výbušný humor drobného, však pronikavého života Pollyanniny dobroty, obklopenými vážností, strastí a radostí soužití v rodině i v sousedstvu, nemálo rušném a různorodém, jako by tryskal z jediného zdroje: z radostiplného, milostně planoucího srdce. — Pokračováním díla jest *Pollyannin čestný dluh*, pátá kniha radosti. Každá kniha jest trojsvazek o více jak 300 stranách za 27 Kč. Vydala Slinx v Praze.

Nově založená aventinská Knihovna životní moudrosti, zahájena byla dvěma význačnými novinkami: „Česká přísloví“, vybraná prof. K. Krausem, a dvoudílnou knížkou „Proč mám rád své povolání“, která je dílem 555 autorů. Soubor Otakara Theera byl doplněn II. svazkem *Próz*, který obsahuje povídky a jediný román, který autor napsal.

Josef Endl: *Místní školní rady a osvětová činnost samosprávy.* 3. svazek knihovny veřejné správy a samosprávy. 316 stran. Velmi dobrá kniha, která přináší opět něco nového proti dosavadním podobným publikacím.

Jar. Vavřík: *Lidová píseň ve Slezsku.* Hudební rozprava. 64 str., 10 Kč. 12 kapitol, vesměs zajímavých, s hojnými notovými příklady. Vhodné pro učitele, který má zájem porozuměti národní písni.

*Zásadně pevně, ve způsobu mírně.
Svatý Augustin.*

*Napomínej v lásce,
kárej v lásce!*

Svatý Augustin.

Redakční. Doslechl jsem se, že bylo vysloveno přání, by „Věstník“ měl články, jak se říká „ohnivější“. Proti tomuto přání netřeba ničeho namítati a P. T. naši přispivatelé a dopisovatelé mohou tedy i v tomto směru pracovati, ale jest nutno uvážiti, zda hlučnými frázemi se opravdu něčeho docílí. Katolické učitelstvo má jinou a osvědčenou zbraň, práci, která vždy a každého a tedy i nás musí vésti k dosažení úspěchů. Redakce je se svou čtenářskou obcí stále v kontaktu a ví tedy, že by odběratelé „Věstniku“ s nějakým ostřejším postupem v listě asi nesouhlasili. Ostatně vyprošuje si redakce v tomto ohledu od P. T. zájemců návrhy a náměty a žádá o jejich laskavé zaslání. — J. H.

Z administrace. Administrační práce jest u nás počátkem každého školního roku skutečně „nad hlavu“. Přihlášky nových odběratel, rozšiřovací akce a hlavně změny adres zaneprazdňují nás úplně. Ulehčete nám agendu a sdělte nám změnu pobytu vždy pokud možná co nejdříve. Neoznámili-li jste nám změnu, přijde list zpět jako nedoručitelný, a musíte jej reklamovati. Tím vším vzniká chaos, který agendu expedice jen brzdí.

Místo řídícího učitele na dvojtřídní škole je vysáno blízko Brna. Blíže sdělí redakce. Dvojlistek!

Obecním funkcionářům k novému období doporučujeme přehlednou informační publikaci z pera Ant. Syrového: *Reforma obecní správy v zemi české a moravskoslezské*. Stran 152. Cena 10 Kč. — Mládeži do školy a pro život časopis „Anděl strážný“. Roč. 51. Předplatné 9 Kč celoročně. Hádankářský koutek, filatelie, fotostoutěž, poutavý obsah, četné ilustrace. — Příloha „Zálesák“ od světového spisovatele Coopera, pro děti velmi vhodná četba jemné romantiky z pralesů a ze života amerických Indiánů. Předplatné 5 Kč samostatně. Vydali jsme separát přílohy „Anděla strážného“ loňského ročníku: „Přísaha náčelníka Huronů“. Život Indiánů, divoká příroda, vypravování skutečných příběhů misionářů z činnosti

mezi Indiány. Druhá povídka „Jak jsem se stal velrybářem“, poučné vyprávění z přímořských krajů. Obě povídky v jednom svazku za Kč 5.—. — Dětem do kostela velmi vhodný misálek „Před oltářem Páně“. Postup mše sv. jest zde slovem i obrazem velmi poučně podáván. V pěkné úpravě, vázáno v plátně, Kč 7.—. — V překladu J. Rozmahela vyšlo našim nakladem dílko: „Duše dítěte“. II. vydání. Cena Kč 3.50. Výchova, život a smrt malého „světce mezi dětmi“ Vítá de Fontgallanda. Velmi výchovné a proto naší mládeži vhodné. Objednejte v nakladatelství Občanské tiskárny v Brně, Starobrněnská ul. 19-21.

Katolická učitelka domácích nauk z Moravy táže se na informaci o kurse učitelek domácích nauk pro školu měšťanskou, jež má navštěvovati, o němž ale nemůže se ničeho dopátrati. Budeme se snažit dostat příslušnou informaci, ale přesto prosíme o laskavé sdělení o věci ty kolegyně, jimž je věc známa.

Čtete díla vydaná Literární a uměleckou družinou v Olomouci! Wilsonovo nám. č. 16.

Doporučujeme Chardonovo dílko: *Vzpomínky Anděla strážce*, jehož český překlad vyšel právě v Edici Smíru v Přerově, Šířava 7. Skvost náboženské literatury.

„Běda tomu, kdo by pohoršil jedno z maličkých, lépe by mu bylo, kdyby zavěšen kámen mlýnský na hrdlo jeho a on uvržen do hlubokosti mořské.“ Tato slova božského Spasitele platí zejména těm rodičům, kteří nedbají na četbu svých dětí. Velmi dobře působí na mysl dětskou dobrý časopis a tím je nesporně „Dětský svět“, jež bez obavy lze dáti do rukou mládeže a jež lze umístiti do každé knihovny pro mládež.

Frant. Weisbauer, Stará Voda, p. Chlumec n. Cidl.: *Radostné čtení*, hrst textů pro žáky 1. škol. roku. Oživí čtení nejmenších, nutí žáky myslet a zabraňuje tak mechanismu, navyká představitosti při čtení, které slává se takto hrou. Cena 2.50 Kč.

P. T. odběratelům. Zajímáte-li se o loutkářství, sdělte! Bude-li dosti interestů, bude ihned zavedena zvláštní rubrika. Spolupracovník jest již získán. — Redakce.

Vplatní listky byly vloženy do minulého čísla. Nenechte je ležet nepovšimnuty! — Administrace.

Již dnes! Zahajujeme sezonu. Vítězíme cenami!

Rozprodali jsme z jara veškeré své obrovské zásoby a svou nynější vý-
robu jsme zdokonalili podle nejnovějšího amerického způsobu, pročež bu-
ceny nyní zasílají své světoznámé zboží daleko lepší jakosti a při tom
mínku na náš závod. Nečekejte do zítřka, dopište si ještě dnes! — Zašleme
i méně než 3 kusy.

Kalhoty „Hamburačky“ do práce, v každé délce, troje již 54 Kč. Kalhoty
z nejsilnější jelenice zn. „Herkules“, k nerozbití, troje 90. Kalhoty zn.
„Mamut“ s 3letou písemnou zárukou při nejtěžší práci, teplé, na dešti
nepromokavé, troje jen 96, kalhoty chlapecké zn. „Mamut“, troje jen 59.
Kalhoty manšestrové nejlepší i na svátek, troje 139. Kalhoty černé, prouž-
kované, na svátek, troje 99. Kalhoty štoťové, módní, z anglických látek na
svátek, troje 139. Jezdecké kalhoty (rajtky) z mamutí kůže, se zárukou,
troje jen 96. Jezdecké kalhoty z nejlepších sibiřských kordů na svátek,
troje 99. Rajtky manšestrové, pevné, troje 149. Kabáty a vesty s podšív-
kou, teplé, zn. „Mamut“, jen 89. Dámské sukně neušité, polovl. do práce,
tři jen 39. Sukně kriset., krásně vyšíváné, tři již za 53. Košile pánské,
teplé, zn. „Tygr“, tři již za 48, košile bílé na svátek zn. „Gigolo“, tři kusy
49. Spodky do práce, komisní, silné, troje jen 39, na svátek grádl., bílé,
troje 42, spodky trikot. teplé, troje pouze 42. Dámské košile nádherně vy-
šíváné, zn. „Marica“, tři jen 39. Košile zimní, tři 39. Reformky dámské,
zimní, troje jen 39. Kombiné dámské, hedv., vyšív., troje 45. Šátky na
hlavu, zimní, tři nejlepší za 27. Punčochy dámské, zimní, nejlepší, troje
24. Ponožky pánské, troje 8, lepší na svátek 18. Vázanky hedv. dlouhé, tři
jen 25. Dětská trička hnědá, nejsil. druh, do 7 let, tři kusy 45, od 7 do 12
let, tři kusy 52. Kapesníky bílé, tucet nejlepších 28. Ručníky nádherně
květované, 12 kusů jen 59. Kanafasy stálobarev. nejsil., rukodílné, 12 m
jen 59, v šíři 140 cm 12 m za 89. Sýpkoviny nejhustější, 12 m pouze 69.
Plátno bílé zn. „Moravanka“, osvědčený náš druh, 12 m jen 49. Plátno na
prostěradla, nejsil., 12 m jen 119, každý tímto překvapen. Zbytky barchetu,
flanelu, zefíru a modrotisku na dámské šaty a prádlo, nádherné, 15 m kte-
réhokoliv pouze 75. 3 m nejlepší zimní pánské látky na oblek, nejlepší
angl. druh, černé, modré, hnědé neb světlé, jen 115. 3 m látky do štrapace
zn. „Mamut“, na celý oblek 65. Přikrývky na dvě postele a stůl, hedv.,
nádherně květované, pouze 169, pěkný dárek pro nevěsty. Slamníky do
postelí, silné, pruhované, dva již 48.

Pozor! Naše osvědčené pánské obleky z nejlepšího anglického sukna
pouze 199. Zimníky vatované, krátké, s kožeš. límec 199. Oblečky što-
ťové, dětské 75. Pánské a dámské módní svetry, čistě vlněné, 2 kusy jen 89.

Rolníci, hospodáři! Houně na koně, nejtěžší, největší velikosti, zaručeně
vlněné s barevnými pruhy, dvě 89 Kč, tyto každého překvapí. Deky na
koně, impregnované, nepromokavé, nejlepší druh, dvě jen 139.

Zasílá poštou dobírkou světoznámá tkalcovna

Bohumil nást. F. Tušla, Jimramov 38.

Vzorky od serií se nezasílají. U obleků udejte délku kabátu, rukávu a
objem prsou. Nepřehlédněte! Slíbený dárek obdržíte při objednávce za 150
Kč 1 kg nejlepšího porculánového neb skleněného nádobí. Při větší ob-
jednávce za 300 Kč obdržíte 2 kg nejlepšího skleněného neb porculánového
zboží, neb jedny dobře jdoucí švýcarské kapesní hodinky, neb 1 nejlepší
čistě vlněný svetr. Podařilo se nám koupiti několik vagonů porculánu a
skleněného nádobí ze zrušené továrny, proto si pište, co si zdarma přejete,
zda talíře, hrníčky, sklenice, vázy, přístroje atd. — Tuto firmu administrace
zvláště čtenářům doporučuje.

Reumatismus

kloubový i zastaralý osvědčeným mazáním
SVALAN-em. Objednávky v administraci 1.

Projekční stroje - epidiaskopy - kinostroje

Lieseegang

v prvotřídním provedení a v každé ceně. — Rozpočty a informace zdarma.

Representace: **Inž. Gustav Brady, Praha II., Národní tř. 38-p.**

Všechny stroje ochotně a nezávazně předvádíme.

Pohlednice, diapositivy, diafilmy ze všech oborů s textem pro přednášky.

Z D A R M A ! Za každého počasí zbavíte se v několika dnech revmatismu, nastuzení, nervosy, hostce, ischiasu, zánětů nervů, bolestí křížových, dny, zácpy, tělnatosti slatinými suchými zábaly neb lázněmi. Žádejte zdarma prospekt u **fy Jos. Zelený**, vývoz minerální slatiny, Česká Černá u Náchoda. — Jediný neklamný prostředek

Hravě a rychle naučíte čísti,
užijete-li mé praktické
příručky:

„NÁVOD

k přípravnému cvičení čtení
ve třídě elementární.“

S 54 barev. nástěn. obrazy
pouze 120 Kč. Se 40 dvou-
barevnými tabulkami velké
tiskací abecedy o 10 Kč více.
Též na splátky nebo z příští
dotace. Jan K o p s a, učitel
v Doudlebských n. Orl.

Kupujte u firem u nás inserujících.

Kamna
a stolokrbý

„Fenom“

dobré výrobky za
levnou cenu.

Praha II.,
Václavské n. č. 33.
Tel 23264

Školy a učitelé
zvláštní cenné výhody!

TISK

Lidových závodů

tiskařských a nakladatelských

v Olomouci

rychle, vkusně,

levně.

PIANA LÍDL BRNO Zelný trh 10.
Výhodné splátky.

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/Vl. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — *Redakce, administrace a expedice v Přerově, Blahoslavova 41.* Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.249. — *Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.*

J. K.:

Katolická třída.

Jest dosti potřeb u čsl. katolíků, o nichž se mnoho mluví. Leč skutky zůstávají mnohdy na slovech.

Jak jest tomu s katolickou školou? Heslo katolické dítě do katolické školy stalo se působivým tématem řečí na různých schůzích a táborech. Je záslužné domáhati se něčeho mocí a energicky, ale mnohdy jest lépe z taktických důvodů voliti cestu jinou, aby bylo dosaženo cíle. Volání po katolisaci škol v Československu musí za dnešní situace vyjít od *učitelstva*. Abychom jen cestou politické mocí dosáhli pro katolické dítě katolické školy, jest dnes i v blízké budoucnosti nemožné. Bylo by moudré ~~čekati~~, až zákon prohlásí školu konfesijní za státní?

Zákony republiky čsl. dávají učitelům právo řídit vyučování dětí svou metodou. Osnovy jsou předepsány, ale co z nich udělá učitel, takové jest pak vyučování podle nových osnov. *Nikde se nemluví o náboženském neb politickém přesvědčení učitelově v zákoně.* Z toho vyplývá, že *katolický učitel řídí celého ducha vyučování a výchovy svých žáků duchem Kristovým. Má na to právo dané zákonem.*

Jak málo jsme si vědomi tohoto práva a mocí vyplývající z práva zákona. Můžeme velmi mnoho, chceme-li a známe-li účel poslání školní práce.

Jsem si vědom, že nevíme si rady, jak vyučovati tu kterou věc o tom kterém předmětu, aby slovo naše, podávané žákům, odpovídalo učení Kristovu. Víme, že pro mnohé a velmi mnohé starosti zapomínali jsme na to hlavní, *vybudovati novou, demokratickou, československou, katolickou třídu.*

Dnes nestačí jen věřiti, žiti podle víry, ale při vyučování užívati metod Kristu nepřátelských neb lhostejných, užívati knih a pomůcek, kde o Bohu není úmyslně ani zmínky. Katolický učitel musí býti Kristův nejen svým životem, ale i v podávání vědy ve škole před dětmi a před každým. Sebevědomí katolické musí proniknouti

osobou učitelovou, musí býti nekompromisní i před p. inspektory, před správci škol a celým učitelským sborem.

Krista zavolejme do duší svých! Duchem Kristovým naplníme třídu a starejme se, aby, když ne katolická škola, tedy *katolická třída byla naším programem pro celý školní rok 1931-32 a pro leta následující. Katolická třída, toť náš opěrný bod, a čím více těchto opěrných bodů, tím spíše dáme katolickému lidu a dítěti katolickou školu.*

Pro tuto práci není třeba organisovati tisícové zástupy. Zde i neorganisovaní, ale *katoličtí* vychovatelé pomohou nám zachrániti dítě a národ od úkladů ďábových.

*

Poznámka. Výborným vodítkem a pomůckou je „Encyklika sv. Otce Pia XI. o výchově“, kterou vydala Matice cyrilometodějská v Olomouci, Wilsonovo náměstí 16, za nízkou cenu 3 Kč. Encyklika by neměla chyběti v rukou žádného katolického učitele a učitelky. Hanáckým odborům katolického učitelstva se právě rozesílá.

Prof. dr. Jos. Špaček:

Zemětřesení na Opavsku a Hlučínsku.

(Pro nával látky otisknuto později.)

Zřídiv narychlo po Opavsku a Hlučínsku soustavu 45 pozorovacích seismických stanic, mohl jsem s pomocí svých pozorovatelů sestaviti obraz letošního slezského zemětřesení.

V denních listech psalo se o věci namnoze velmi nesprávně. Na př., že zemětřesení je původu tektonického a proto netřeba se ničeho obáhati; ale v Levici u Krnova (Hlubčicko) nachýlila se a popraskala věž tak, že musí býti snesena; v Kravařích se zřítíla zeď od stodoly, v Markovicích popraskaly zdi na domech atd. Bylo to tedy zemětřesení sice geotektonické stejně jako v Messině, Lissabonu, v Managui, na Novém Zélandu, atp. a zasáhlo území celkem přes 10.000 km čtverečných, totiž celou kulmskou soustavu mezi Ratiboří, Cukmantlem, Bohumínem a Úsovem, ale nebylo tak mohutné. Veliká seismická kra skládá se ze soustavy zlomů a menších ker. Všechny byly v pohybu. Hlavní poruchové čáry omezující celý zemětřesný terén jsou: ratibořsko-bohumínská, bohumínsko-přerovská, přerovsko-úsovská a úsovsko-cukmantelská. Otrásané kry jsou: ratibořsko-kravařská, děhylovsko-hrabyňská, benešovsko-krnovská a vedlejší čáry poruchové jsou vítkovsko-opavská a bruntálsko-levická. V místech, kde se tyto poruchové čáry protínají, byly zemětřesy nejsilnější, a to v okolí Opavy a Levic. Otrasy velmi citelné, ale nikoli katastrofální, byly na lineamentu hlučínsko-opavském, který jsem stanovil na výchozích zdejších kulmských vrstev už roku 1928. Nynějším zemětřesením byl potvrzen; neboť v jeho blízkosti a na něm byly otrasy na Hlučínsku a Opavsku nejmohutnější.

Názory o dutinách po vyluhování sádry atd. jsou mylné; neboť by se jednalo nikoli o zemětřesení tektonické, ale pouze lokální, t. zv. krasové, k němuž patří otrasy vzniklé též v podnicích dolovacích. Otrasy takové působí jen v nejbližším okolí a seismografy jich vůbec nezaznamenávají, leč by stály v bezprostřední blízkosti. Podobné účinky má zemětřesení sopečné, vznikající při výbuchu sopky. Otrásá se jen blízké okolí.

Kapitola sportovní.

Nazývají-li mnozí naše dvacáté století stoletím páry, elektřiny, radia a jiných technických vynálezů, můžeme je plným právem na-

zvatí také stoletím sportu. Proč? Poněvadž sport se stal v nynější době nezbytnou složkou moderního života.

Lze říci, že, kdo dnes nepěstuje sport, nežije plně svůj život, nepéčuje s dostatek o své zdraví a nedoceňuje jeho výchovný a hygienický význam. Má sport své výstřelky; zajisté. Ale je bláhový ten, kdo pro surovosti řemeslných hráčů kopané zatracuje všechen sport.

Čím více využíváme pracovní schopnosti a výkonnosti strojů, tím pečlivěji dbáme o jejich mazání a ošetřování. Nechce-li si rozvážný člověk předčasně prací podryti své zdraví, tento nejdražší svůj klenot a provozovací kapitál pro celý život, musí nezbytně popřátí svému organismu oddechu, odpočinku, rekreace. Netřeba choditi k lékaři tomu, kdo dbá o své zdraví správnou tělesnou výchovou a životosprávou.

Sedm hodin denního spánku, péče o čistotu (voda!), hluboké dýchání, denní procházka, časté větrání atd., jest minimum, které musíme popřátí svému otroku — tělu, chceme-li, aby nám sloužilo co nejlépe a nejdéle.

Dobře však jedná, kdo nad toto minimum často se koupe, plave a se sluní, pěstuje míčové hry, turistiku, atletiku a jiný tělocvik, v zimě pak sáňkuje, bruslí a lyžuje.

Nesmírných zásluh o zdraví i duševní prospěch příštích generací si získává učitel, který vede vychovávanou mládež k rozumnému pěstění sportů, majících blahodárný účinek hygienický i pedagogický.

A nyní pohledte, prosím, do svého nitra a přiznejte si poctivě: Nezanedbáváte své zdraví a nepřetěžujete svůj tělesný organismus přílišnou prací duševní? Nešidíte svého otroka-tělo hubenou dávkou osvěžení? Nemyslíte, že by se vám to mohlo vymstít, a že se vaše zdraví může dříve nebo později porouchat či dokonce zhroutit? Jste dostatečně sečtělí a honění v moderních směrech tělovýchovných? Pečujete s dostatek o zdraví svých svěřenců ve škole správně vedenou tělesnou výchovou? Jste si plně vědomi své odpovědnosti i v tomto ohledu?

Obávám se, že pocítíte značné výčitky svědomí.

Pak vám tedy poradím: Přihlaste se ihned do lyžařského kursu, který bude pořádán koncem prosince na severní Moravě.

Lyžování je jedním z nejlepších sportů. Poznáte nové kraje ve spanilém zimním hávu, zocelíte své porouchané nervy, zaženete chronickou rýmu a zastaralé úporné katary a kašle pohybem na čistém, mrazivém lesním a horském vzduchu, provětráte plíce, posílíte srdce a proženete línou krev celým tělem, zaženete nervosu, bolení hlavy a nespavost, zesílíte svalstvo nejen nohou, nýbrž i celého těla, poznáte, co je to příjemná únava, poznáte život v zimě na horách a v lesích, okusíte slasti pohybu na dvou kouzelných dřívkách, seznámíte se s novými přáteli... no zkrátka, proč bych vám vypočítával všechny výhody a krásy prkynkářského sportu, kdybyste nepřijeli a nepoznali jich? Nebojte se, není to nic těžkého, ani životu nebezpečného. I nohám necvičeným je zaručen úspěch pod odborným vedením.

Přijďte a uvidíte, že jsem vám nesliboval nemožnosti. Lyžařství je daleko krásnější, zdravější a prospěšnější, než vám mohu vyličiti. Přesvědčíte se a dáte mi za pravdu. Na shledanou na lyžích! X

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Ustavující schůze krajského odboru katol. učitelstva okresu hranicko-lipenského konala se 18. října v Lid. domě v Hranicích. Přítomno 17 osob. Zahájil člen zšr. kol. Hrbáček. Schůzi řídila kol. J. Koubková, zapisoval J. Dohnal. Přítomní byli pozdraveni členem městské rady a starostou Orla. Kol. Hrbáček podává informace a směrnice. Organizace začíná jako úplně nová. Bývalý kraj. odbor podle sdělení okr. úřadu byl úředně škrtnut r. 1924 pod č. 104.793/VIII. Heslem budiž: ne počet, ale práce. I když málo, přece se sejít a pracovat. Přednášky: náboženské, školské, jubilejní, ideové úvahy. Pracovat s jinými odbory ruku v ruce. Msgr. dr. O. Tauber nastiňuje ideový program odboru: Materialismus už je překonán, je návrat k nadpřirozenu (cituje učence dr. Vorovku, Babáka, Veleminského). Katolicismus obsahuje všecku moudrost světa. Je nás 360.000.000 katolíků a jdeme kupředu, netřeba se bát. O katolicismus se může člověk opřít. Studujeme konvertity, naše i cizí autory (Krlín, Hruška... Bazin...). — Volba předsednictva: předseda kol. Met. Gregorek, učitel v Hustopeči, místopředsedkyně kol. J. Koubková, odb. uč. v Hranicích, jednatel kol. J. Dohnal, uč. v Bohuslávkách, pokladní kol. Marie Hanelová, uč. v Lipníku n. B., revisori kol. Lud. Klevetová, uč. v Partutovicích, a kol. Mil. Koláčková, uč. v Týně u Lipníka. Výbor bude později doplněn. Schůze budou každý druhý měsíc. —

Z Litovelska. Časopis „Litovelsko-Konicko“ přináší 16. října tuto výzvu, Učitelům — katolíkům našeho okresu. Jak jest vám všem jistě známo, jest katolické učitelstvo čsl. organizováno v Říšském svazu katolického učitelstva československého. Ten vydává čtrnáctideník „Věstník katol. učit. českoslov.“, pořádá prázdninové kursy, uděluje svým členům porady právní i jiné. Není tedy potřebí, aby učitel-katolík z různých důvodů a ohledů byl členem organizací nepřátelských. I na našem okrese je mnoho učitelů-katolíků, kteří se bojí přihlásiti ke

katolické organizaci. V jiných okresech a krajích má náš Spolek již krajské odbory, jen náš kraj stále zůstává pozadu. Je potřeba jen několika nebojácných jednotlivců a budeme míti krajský odbor též. Velká chyba je v tom, že se neznáme, že se nescházíme. Jak pěkné by to bylo, kdybychom si občas udělali schůzku v Litovli nebo v Konici, pohovořili o věcech školních i stavovských. Kdo by měl zájem o katol. organizaci učitelstva na našem okrese, nechť oznámí svou adresu fil. redakci Litovelska-Konicka v Litovli, Lidový dům. — Poznámka redakce: Dosud navštěvovalo katolické učitelstvo z Litovelsko-Konicka schůze olomuckého odboru. Osamostatněním by se ovšem velmi získalo.

Společná schůze krajských odborů katol. učitelstva na Horácku. 8. října 1931 měli jsme ve Městě Žďáře *sváteční den*. Sjeli se tu kolegové a přátelé katolické školy v Novoměstsku a Velkomeziříčsku, učitelé, kněží i laikové. Činovníci obou krajských odborů i někteří hosté překvapili řadou námětů, o nichž jenom stručně mohlo býti referováno a debatováno: Učitel a kněz, Ochraný dozor a ochranná výchova, Kvalifikační komise, Obsazování míst, Revise učebnic, Náboženství ve 4. třídách měšťanských, Rodičovská sdružení, Exercicie atd. Referenti vyzváni, aby své práce uveřejnili ve Věstníku, Vychovatelských listech, případně v našich denních listech. Účastníci prohlédli se v zámku Žďáře vzácné stavby a památky z dob Josefa II. vyzdviženého konventu cisterciáckého, ve Městě Žďáře budovu a sbírky školní. Pozornost tu upoutaly záky zhotovené pomůcky přírodopysné, pak sbírka australských nerostů, již své mateřské škole daroval rodák žďárský, nyní konsul ČSR. Děkujeme všem za účast, těšíce se na další spolupráci ve prospěch našeho milého horského kraje.

Katoličtí učitelé Novoměstska.

Z jihočeského odboru. Měsíční členská schůze konána 11. října. V ní věnována posmrtná vzpomínka zemřelému členu p. říd. učiteli Rudolfu Pizingerovi. Byl to jeden ze starých vzácných učitelů, kteří svou práci ne-

nadělali mnoho hluku, ale v zapadlých vesničkách vychovali nám celé generace dobrých, ryzích lidí a byli jim otci a vůdci po celý život žijíce v jejich prostředí životem proniknutým hlubokou věrou a ryzími křesťanskými zásadami. Takový byl náš dobrý pan řídící Pizinger. Jsa dlouho churav, neúčastnil se osobně našich schůzek, ale při každé příležitosti dával najevo vřelé sympatie našim snahám a byl s námi spjatými těmiž zásadami. Pán Bůh, jehož zájmy nebojácně zastával, budiž jeho odplatitelem! Na programu schůze byla přednáška sl. předsedkyně Fr. Daňhové o vznešenosti vychovatelského poslání ve světle víry a přednáška vdp. duch. rádce, která pojednávala o námitkách proti křesťanské výchově a dokonale je vyvrátila. Následovaly záležitosti spolkové a stanovení programu příští činnosti, zvláště podrobnosti přednášky se světelnými obrazy pro rodiče, „Děti“. Příští schůze bude v listopadu.

Krajský odbor katolického učitelstva v Brně konal členskou schůzi v neděli 4. října t. r. Předseda, říd. učitel Otakar Pavlík, promluvil o nových směrech vyučování; chybí jim jedno potřebné: víra. Vzpomněl zemřelého dra Al. Kolíska i jubilantky, členky odboru, Hedviky Rubrové. Do schůze zavítal jako host říd. učitel Jakub Doležal z Bosonoh a učitel-voják Janík z Uh. Hradištska. Jednatel, odb. učitel Vladimír Klement, přednášel pak o letošní třicetičlenné výpravě katol. inteligence do Jugoslaviie. Zájezd trval tři neděle. Mezi účastníky byli dva učitelé a čtyři učitelky. Navštívili Lublaň, Bled, Záhřeb, Plitvičská jezera, Sušak, Krk, Ráb, Šibenik, Trogir, Split, Solín, Dubrovnik, Kupari, Kotor, Cetyni, Sarajevo a Bělehrad. — Odbor projevil souhlas s plánem učitele Bohumila Bočka z Rajhradu, aby koncem listopadu byla pořádána v Brně Durychova přednáška, knižní výstava a společná schůze sousedních odborů. Příští schůze bude v neděli 8. listopadu. Přednáší říd. učitel Bohumil Šťastný na téma: Památce starých kněží a učitelů. — V. K.

Vyškovský odbor na Slavkovsku—Bučovsku se sešel 18. října v Křenovicích. Po přednášce předsedově o racionalisaci školství projednána řada časových otázek. Příští schůze bude svolána do Slavkova.

Z místeckého odboru. Málo jest těch, kteří se otevřeně hlásí do odbo-

ru katol. učitelstva, ale také víme, že ti, kteří na naše schůze chodí, jsou opravdoví a přesvědčení katoličtí učitelé a ne obojživelníci, kterých máme na našem okrese velmi mnoho. Odebírají „Věstník“, stojí dokonce v popředí Orla, Lidové jednoty a zvláště Raiffeisenky (ta nese kapitál), ale organizování jsou v organizaci pokrokové. Prý pro dobrou shodu s pokrokovými řídícími a členy uč. sborů, ačkoliv my s nimi také velmi dobře se snášíme. Jiní zase prý z obavy. Konejte svou povinnost a nebojte se nikoho. Víme, že jsou to vše jen plané výmluvy pro utišení hlasu svědomí, a čekáme, kdy tito lidé budou brát ohled také na ty, s nimiž stojí v jedné organizaci orelské nebo v jiném katol. spolku. To ovšem jen tak mimochodem. My, kteří nejsme nuceni ohlížeti se po pánech od pokroku, „abychom si s nimi udržovali dobrou shodu“, budeme se dále scházeti a svůj odbor udržovati, i kdyby nás byla jen hrstka. A nebude-li nám povzbuzením velký počet členů při našich schůzích, bude to jistě vědomí, že se hlásíme všichni otevřeně ke svému křesťanskému přesvědčení a nebojíme se veřejně pracovati pro náboženskou a mravní obrodu našeho národa v duchu katolickém. —ák.

Opavský krajský odbor konal dne 18. října 1931 druhou poprázdňinovou schůzi v Opavě. Přednášel kol. Jožka Holeš na téma „Co lidé jedí“. Se zájmem byl vyslechnut pestrý jídelní lístek nekulturních národů, z nichž někteří blechy a vši považují za delikatesu. Po přednášce bylo debetováno o praktických otázkách a životních zkušenostech. Příští schůze bude 15. listopadu a doufáme, že nás navštíví pan rektor Vladimír Gardavský a pan prof. dr. Josef Drábek. Bude přednášet kol. ředitel Jar. Švidernoch. Zároveň prosíme kol. Vl. Klementa z Brna o uveřejnění letošního zájezdu na Jadran. Podolská.

Básník Jaroslav Durych přijal pozvání katol. učitelstva kraje brněnského a slíbil přednášku v Brně. Přijede v neděli 29. listopadu a bude mluvit ve velkém sále Besedního domu o duchovním obrazu a potřebách současné doby. Pro Brno bude to kulturní událost prvního řádu. Přijde studentstvo, brněnská katolická inteligence, budou pozvány i kruhy literární. Katolické učitelstvo sjede se z dalekého okolí, aby poznalo osobnost

ně u Stříbra, po 3 letech stal se kaplanem v Amině v Římě, kde odbyl dvojí doktorát; r. 1898 se stal kaplanem u svatého Mikuláše v Praze III., r. 1899 spirituálem a profesorem v Akademii hraběte Straky v Praze, r. 1907 zvolen byl kanovníkem u sv. Víta, brzo poté kancléřem arcib. konsistoře v Praze, r. 1920 byl jmenován světicím biskupem a koadjutorem biskupa Doubravy v Hradci Králové a téhož roku biskupem tamtéž. Nový pan arcibiskup vyniká jako znalec církevního práva a pilný literární pracovník. Jest to kněz vzorných mravů a svatého života, pln něžnosti a dobroty, který všude těší se sympatiím a lásce, kamkoliv vstoupí. Jest muž vpravdě apoštolský a proto i velmi milovaný samým svatým Otcem. Jeho duše cítila vždy vřele se svým národem, ale přes to byla vždy spravedlivá i k národu druhému. Jeho srdce jest plno hluboké lásky k sv. církvi a nadšené pro každou dobrou věc. V Praze čeká ho velká a těžká práce, ale on jest pilný, rozvážný a energický. Jeho heslem jest: Nejlepším klíčem k srdci člověka jest láska a milosrdenství. — Biskupem v Hradci Králové jmenován byl J. E. nejdp. *dr. Mořic Pícha*. Jest kolegou pana arcibiskupa a zároveň s ním byl roku 1893 v Římě vysvěcen. Narodil se roku 1869 na Moravě. Studoval v Kolině, působil jako kaplan v Chýši, r. 1896 se stal kaplanem v Praze ve Spálené ulici a brzo poté arcibisk. ceremonářem a sekretářem kardinála Schönborna. Roku 1912 zvolen za kanovníka u sv. Víta, kde působil jako kancléř arcibiskupské konsistoře a za arcibiskupa Huyna jako jeho gen. vikář; po jeho odchodu se stal kapitulním vikářem a apoštolským protonotářem. Vyniká nevšední znalostí církevního práva, přísnou objektivností a spravedlností. Pražská arcidiecése neráda ho ztrácí a četné duchovenstvo uchová mu vřelé vzpomínky. — Biskupem v Brně jmenován J. Ex. nejdp. *dr. Josef Kupka*, který po resignaci biskupa Kleina stal se apoštolským administrátorem v diecési brněnské, již spravuje již několik let. Svou milou povahou a laskavostí získal si v době té jak mezi klerem, tak i u věřících všeobecné obliby. Býval profesorem pastoraálky a proto má značné porozumění pro potřeby duchovní správy. Vyniká jako dobrý znalec duchovní správy a vydal v tomto směru různé praktické spisy. — Biskupem v Litoměřicích jmenován J. E. nejdp. mons. *Antonín Weber*, kanovník kapituly li-

toměřické. Jest mu 54 let. Studoval v Litoměřicích a v Římě. Působil jako kaplan v Litoměřicích, později jako katecheta obec. škol v Ústí n. L., pak stal se profesorem divčího pedagogia v Litoměřicích, načež zvolen kanovníkem. Býval velmi pilným spolupracovníkem biskupa Grossa. Jest národností německé, ale český jazyk dobře ovládá. Požívá lásky jak mezi Čechy, tak i mezi Němci; vyniká neobyčejnou pracovitostí a nadšením pro sv. věc církve.

Za ř. kol. Františkem Bočkem. Pokynul Pán a na Jeho volání opustil tento svět v úterý 13. října v časných hodinách ranních vzácný člověk, pan František Boček, řídící učitel v Jamolicích, dlící teprve 2 měsíce v Ivančicích na trvalém odpočinku. Užitek z 35leté, tiché, houževnaté a vytrvalé práce na našem venkově na školách jedno- a dvojtřídních, na nichž je práce nejtěžší, zanechává zesnulý po sobě svým bližním a těm, s nimiž ho osud spojil. Pro každého měl slova útěchy, dobrou radu a vlídný úsměv, jímž prozrazoval jemnou, ušlechtilou duši a jenž s jeho tváří nikdy nezmižel. Do Ivančic vedla jej touha býti aspoň poslední leta svého života na blízku Kristu Králi eucharistickému. Denně býval Jeho hostem v ivančickém chrámu Páně a k Jeho cti a chvále hrával při druhé mši svaté na varhany. Katolíci ivančičtí pohlíželi na něj s velikými nadějemi, poněvadž pan řídící zachoval si i přes svou srdeční chorobu a věk 55 let chuť k práci a celou duši lnul k lidovému hnutí. Jiná však byla vůle Boží. A tak ve čtvrtek 15. října o 3. hod. odpo. doprovázeli kněží a učitelé z Krumlovska, občané a děti z Jamolic, přátelé z Ivančic a příbuzní zesnulého jeho tělesnou schránku k dočasnému odpočinku. Odpočivej v pokoji! J. K.

Neupravené právní poměry okresních školních inspektorů a přidělených učitelů poškozují i učitelstvo národních škol. Podle čl. VIII. zák. číslo 251/22 byli za ně ustanovováni zatímni ředitelé a zatímni učitelé. Učitelstvo ztrácelo tím řadu definitivních míst, ale poněvadž místa byla zatímně obsazena, nebyl tím nikdo poškozován finančně, kromě ředitelů a říd. učitelů, kteří z těchto míst odcházeli do výslužby bez ředitelského přídatku. Zákonem číslo 104/26 bylo toto opatření zrušeno. Od platnosti tohoto zákona směji býti za okres. školní inspektory a přidělené učitele ustanovováni ře-

dítele a učitelé pouze zastupující. Tím učitelstvo přichází nejen o celý řetěz definitivních míst, ale ztrácí tím i finančně a) ředitel a říd. učitel 40 proc. na přídavek ředitelském, b) odborný učitel celou služební dobu, ztrávenou v této substituci, ježto se mu tato služba do služební doby na škole měšť. vůbec nepočítá, c) učitel obecné školy celý příjem def. učitele, protože místo může býti obsazeno pouze výpomocným učitelem s počátečním adjutem. Učitelstvo na těchto místech při této praxi každoročně se střídá, čímž zejména vyučovací výsledky na celé řadě škol značně trpí. Nejtíže dolehl pak na odborné učitelstvo nález nejv. správního soudu z 5. ledna 1931, číslo 29.318/28, podle něhož zastupující odborný učitel nemá ani nároku na dosavadní substituční přídavek měsíčních 100 Kč. Za všechny okr. šk. inspektory a přidělené odborné učitele vyučují tedy nyní na měšť. školách zkoušení, kvalifikovaní odborní učitelé za plat učitelů obecných škol. — Stať otiskujeme se „Školské správy“. Pokud pak se týká poměrů přidělených učitelů, uvádíme ještě aspoň toto: Jeden z moravskoslezských učitelů, přidělený okr. škol. inspektor, učí denně do 10 hodin, pak jde k okr. šk. výboru a členové sboru za něj suplují. Jiný (odb. uč.) při plném počtu hodin za nepatrnou odměnu úřaduje celý jeden den v týdnu u okr. šk. výboru, ostatní práce vykonává tam po vyučování a večery doma.

Vdovská pense. Učitelka, jež se provdala za učitele, ale jejíž manželství bylo rozloučeno, nemá ani za platnosti zákona č. 104/1926 nároku na vdovskou pensí, poněvadž není vdovou ani v důsledku rozluky manželské ani v důsledku úmrtí bývalého manžela. Rozhodující jsou tu předpisy zák. čís. 74/1896 ve znění zákona číslo 2/1919 ex 1920.

Tendenční. Věstník čsl. profesorů píše: „Nával do učitelských ústavů byl letos veliký a není se mu proč diviti. Dnes už i širší obecnost ví, že výhody tohoto studia jsou veliké. Absolvent ústavu nastoupí do služby, při ní si udělá zkoušku pro měšťanské školy a má nejen až do 42. roku života větší úhrn platu než profesor na střední škole, ale podaří-li se mu dostat se do Prahy, má ještě zvláštní přídavek od města (ten dostávají od města všichni učitelé obecných a měšťanských škol, ale ne profesori, ani když působí na městských ústavech a

ani když jejich plat je nižší než plat učitele) a dále má v Praze stejný počet hodin jako profesor na střední škole. K čemu se tedy namáhají universitním studiem a přísnými zkouškami?“ — Píše-li takto pokrokový profesorský orgán, divme se pak, když kmotrové u půllitru projevují někdy trochu divné názory na učitelské povolání. Musíme pana pisatele (možná je dokonce profesorem na učit. ústavě) upozorniti, 1. že zkouška na měšť. školy „neudělá“ se jen tak obratem ruky, vyžaduje práce, času a nákladu a její fin. výsledek je skoro nula a 2. že s tím „dostáním se do Prahy“ je to hodně problematické! Ať si srovná pan pisatel počet obyvatel Prahy s obyvatelstvem celé republiky a podle toho pozná, kolik asi procent všeho učitelstva může se „dostat“ do Prahy. Že má pražský učitel stejný počet hodin jako pan pisatel a tedy také tolik volného času jako on, jest ovšem do nebe volající.

Zajímavé přiznání objevilo se na valné hromadě moravského Ú. S. V r. 1929 zdály prý se oprávněny naděje, že dojde k dalekosáhlým změnám v ustrojení čsl. národního školství, dnes se optimistický pohled značně zúžil. K řadě nepříznivých okolností přibyl v posledním roce vážný činitel nový, a to přímo mezi učitelstvem: vzrůstající se skepse vůči reformám vůbec. Lze prý souditi na těžkou práci, kterou čeká provedení reformy... My se takovému vývoji situace nedivíme, překvapuje nás nejvíc, že vystřízlivění přichází tak záhy. Úsilí, které se vynakládalo na fedrování hesel o vědeckém řízení školní práce, racionalisaci, psychologisaci, amerikanství a p., považovali jsme za předem ztracené a beznadějně, protože příslušná filosofická orientace je bludná a jako taková byla již před válkou od inteligence opouštěna. Myšlenky naší školské reformy byly moderními před 40—50 lety. Světovou válku nepřežily, leda v Americe. Naše pokrokové učitelstvo zůstalo jedinou vrstvou české inteligence, která změnu v kulturní situaci světa nevzala na vědomí a setrvala v předválečných pokrokových bludech s tvrdšími lepší věci hodnou. Je potěšitelné, že důvěra v možnosti exaktních metod na poli pedagogiky se drobí a že i naše učitelstvo se konečně dostává svou mentalitou z ovzduší 19. století. Bylo už dávno na čase! lks.

Hustopečský odbor, který od počátku svého trvání má téměř všechno kněžstvo okresu mezi svými přispívajícími členy, ztratil jednoho ze svých nejhorlivějších a nejslechetnějších příznivců dp. konsistorního radu P. Filipa Buchtu, faráře v Diváčích. Odešel sice v podzimu života, ale přece jen nenadále. Svaté kněžské srdce, krásná, dětsky ušlechtilá duše, pokorný dělník na vinici Páně. Krásně žil, překrásně zemřel. Je mnoho těch, kteří jej milovali a kteří v modlitbě vzpomínají. Ave, anima beatissima!

Vzpomínka. (Pokračování z 3. čísla.) Ročníku IV. bylo 364 stran, rovněž tak V., ročníky další byly však již poměrně méně objemné. Tak ročník VI. (1914) má jen 288 stran, VII. 248 atd. Příčina? Doba světové války. Do poloviny července 1914 vycházel list pravidelně jako jindy. Tehdy vyšlo 15. číslo, ale pak vyšel list až 15. listopadu jako trojčíslo (16.—18.) a podobně 1. prosince (číslo 19.—21.) a 15. prosince (číslo 22.—24.). Na číslech z 1. prosince a 15. prosince stkví se nadpis: „Po konfiskaci opravené vydání.“ Rubriky v tomto ročníku byly pouze: Feuilletony (v 8 číslech) a Hlídka (v každém čísle). Redaktorem Hlídky byl nadučitel M. Koutný. Velká část článků obsahuje polemiky s moravským učitelstvem z druhého tábora. Většina článků je opět nepodepsána. U některých jsou jména: J. M. Kadlčák (tehdy čestný předseda spolku katol. učitelstva na Moravě a ve Slezsku), Dag. Berg, Jitka Vařeková, D. O. Vrtěl, Ilja, O. B. L. (překlady), P. Lička, koop. v Cholině, a také již jeden z okruhu přispívatelů dnešního orgánu katol. učitelstva „Věstníku“ — Ant. Dražovský. Pisatel této „Vzpomínky“ na začátky a vývoj katolického učitelského tisku, jsa s ředitelem Kadlčákem po leta stále v osobním styku, přispíval sice do „Katolického učitele“ takřka od počátku jeho vycházení, ale, jak tehdy bylo zvykem, statě nepodpisoval. Jest třeba se zmíniti, že na Moravě a ve Slezsku byl tehdy vlastně ještě jeden list katolického učitelstva. Tímto byla „Katolická učitelka“, příloha katol. ženské revue „Eva“, jež vycházela za redakce P. L. Zamykala ještě do nedávna v Olomouci. Ročník VII. (1915) má na titulním listě seznam přispívatelů: Frant. Adámek, nadučitel v Lešné (zemřel nedávno), Dag. Berg, nadučitel v Nov. Hrozenkově, Jan Bu-

rian, odb. učitel v Troubelicích, Bož. Binková, odb. učitelka v Hranicích (nyní ředitelka v. v. v Brně), P. Boh. Deutsch, katecheta v Kelči (výborný koncertní cellista, mrtev), Max Dvorský, řed. měšť. škol v Kroměříži, Krist. Ječmínek, ředitel v Brně, P. Ant. Ježek, katecheta z Čech, J. M. Kadlčák, ředitel ve Frýdlantě, Jaromír Kadlčák, revident ve Frýdlantě (dnes redaktor „Lidových listů“ a „Našince“ v Praze), Matěj Koutný, nadučitel v Krčmaně, Čeněk Kramoliš, ředitel v Hranicích, Rud. Ludvík, ředitel v Mor. Ostravě, Jiří Mezírka, ředitel v Příboře, Václav Praxl, učitel ve Val. Meziříčí, P. Jos. Rybák T. J. na Velehradě, Jos. Šamalik, rolník a poslanec v Ostrově, P. Jos. Veselý, kaplan v Dubě, Konst. Volařík, nadučitel ve Věteřově, P. Ant. Zamazal, katecheta v Mar. Horách, P. Vojtěch Zapletal, katecheta v Kroměříži. Redaktorem byl ředitel Kadlčák. Válečné ovzduší jest z onoho ročníku velmi zřejmé: zprávy o válečných poměrech školských, pokyny pro učitele-vojáky, zmínky o nastoupení vojenské služby členů Spolku katol. učitelstva, o jejich ranění, onemocnění, úmrtí atd. Rubriky byly: Hlídka a Písemnictví.

(Příště dále.)

Francúzske národné školstvo. E. Krček, český učitel zdržující sa v Merlebachu vo Francúzsku píše v 23. čísle Mešťanské školy o školských pomeroch vo Francúzsku (Padesát let francouzské laické školy), jako sa tam školstvo zlaicizovalo. Záver článku uvádzame doslovne: „Pravdaže iná otázka je, či si vedúce kruhy boli vedomé významu tohoto ohromného diela a či v ďalšom jeho budovaní pokračovali tak, jako by si to bol priatel Ferry sám a jako by to boli vyžadovaly záujmy francúzskeho ľudu. Podivná vec. Zem kultúry, pochodeň civilizácie, čo sa týka výšky rozpočtu verejného vyučovania k výške celkového štátneho rozpočtu, je až na 36. mieste medzi 46 štátmi Európy, Ázie a Ameriky, ktorých náklady na školstvo zisťoval Medzinárodný výchovný ústav v Ženeve! Medzi týmito štátmi na prvom mieste stojí Švajčiarsko, ktorí venuje na svoje školstvo 19,2 proc. z celkového rozpočtu, Francúzsko prichádza so svojimi 6—7 proc. až po Maďarsku, Bulharsku a Veľkej Británii! Po nej nasleduje už len Rakúsko, Itália, Španielsko, Turecko, Haiti, Venezuela, Ceylon, Palestína, Perzia a Siam.

Francúzske školstvo obecné (ľudové) a vyššie primérne (asi naše meštianske školy) je v smutnom stave. Vyššie primérne školy a učiteľské ústavy nedostačujú, v mnohých departamentoch sú školské budovy v desolátnom stave. Učiteľstvo obecných škôl je biedne platené, veľké procento má úplne nedostačujúce vzdelanie. Následok toho je, že je stav učiteľský stavom opovrženým. (Fakt!) Povinná školská dochádzka existuje len na papieri, procento analfabetov je v niektorých departamentoch neuveriteľne vysoké. Secundárne školstvo (stredné) je vzorné. Myslím, že bude múzeum Francúzska mnoho dokázať, aby napravilo všetky krivdy, čo boli príbehom doby napáchané na laickom ľudovom školstve a jeho učiteľstve."

Tento obrázok o francúzskom školstve nech si dá do výkladu Sväz slovenského učiteľstva, ktorí vidí ideál školy v štátnom školstve. Franciá bude múzeum mnoho doháňať, aby napravila chyby, ktoré popáchala *na cirkevných školách* a ktoré si vydržujú včul katolíci úplne sami bez príspevnia štátu obrovskými obetami. Ale tieto školy kvitnú a štátne hynú a sú prázdne! Na niektorej štátnej škole vyučuje učiteľ len svoje vlastné 2—3 deti. Sem sa dopracoval „pokrok“. Aj u nás by to nakoniec tak dopadlo. Ono by to z pokrokárskeho stanoviska fiškálneho nebolo zle. To sa vie, čo aj v prípade všeobecného poštátneho školstva aj u nás by ostalo preto mnoho cirkevných škôl, ale na tie by už štát neprispieval ničím stojac na stanovisku, kto chce mať katolícku školu, nech si priplati sám. Bolo by to teda vlastne odbremenie štátnej pokladne, ale veľké nespravodlivé zafaženie poplatníkov, ktorým záleží na správnej výchove svojich dieťok. Najsprávnejšie stanovisko je: štátom platená podľa konfesii diferencovaná škola ako je v Holandsku.

---

*Čím více trpíš,
tím jsi mně milejší.
Čím jsi více tupen,
tím jsi mi bliž.
Čím jsi ubožejší,
tím's mi podobnější.*

Z PRAXE PRO PRAXI

Naše řeč. Při jednání s dětmi musí učitel dbáti různých ohledů. Zvláště u záležitostí, týkajících se pohlavního

života. Úkolem vychovatele není, aby upravoval život hochů a děvčat tak, aby si zvykli, ale aby jejich myšlení a mluvení o pohlavních věcech pokud možno nejdále oddaloval. Děti takoveto záležitosti nemohou plně chápat, nemají též dosti pevné vůle, aby předčasně probuzené pudy mohly ovládnouti, a mysl musí se obíratí věcmi pro život nejdříve potřebnými. Nutno se napřed pro život řádně připraviti vědomostmi, dítěti zdánlivě méně zajímavými. Je-li ve škole myšlení dětí vzdalováno od záležitostí sexuelních, potom ani sexuelní poměry veřejného života (co kde dítě vidí a slyší) nevykonávají příliš velikého vlivu na sexuálnost dětí. Zájem dětí o ostatní vyučování jest potom mnohem větší. Chceme-li nacvičiti nápěvy některých pěkných národních písní, by si žáci po vyjítí školy, po propuštění ze školy při svých zábavách mohli písně zazpívati, vynecháme sloky, které obsahují milostné zmínky, jiné upravíme. Až k tomu bude vhodný čas, bývalí žáci si pravý text snadno opatří. Na př. v písni: „Pres zelené žitečko“ místo slov „má milá“ vložíme slovo „maměnka“ a místo „kerý mňa nosíval k mému potěšení“ zpíváme „kerý mňa nosíval, kerý mňa nosíval, pres vodičku“, některé sloky vynecháme. V písni „Jenom ty mně, má panenko, pověz“ zpíváme „Jenom ty mně, má sestřičko (nebo „má maměnko“) pověz“, a podobně v jiných písních. Postačí malá změna a zdravý duch žáků jest zachován i při nacvičení nápěvu písně jinak pro děti ještě nevhodné. Takoveto nepatrné změny mají pro duševní i tělesné zdraví dětí ohromný význam. Kéž by to pochopili ti, kteří dosud to pokládají za titěrnost. Samy děti dávají najevo, že milostné zmínky jsou jim podivné, pro ně nevhodné, zpívají-li na př. „má milá“, „můj milý“. Před propuštěním ze školy mohli by snad žáci býti poučeni o nebezpečí nenáležitěho pohlavního styku (o pohlavních nemocích — před rozdáním propouštěcího vysvědčení.) F. M.

Perspektiva. K zachycení krásných koutků naší vlasti (obcí a krajinek), kromě zachycení fotografickým aparátem, k vydávání národopisných publikací, ke skizování a k rozmnožení našich čistých radostí jest třeba perspektivního zobrazování.

Osnovy předpisují perspektivní zobrazování pro 7. a 8. šk. r. na školách

čtyřtřídních (ve 2. oddělení IV. třídy) a dalších. Ale perspektivně možno kreslit i na školách ménětřídních, a i na nižších stupních školy obecné. Podobně jako v mluvnici jsou partie snadnější a proto přiměřeně pochopí je i žáci na nejnižším stupni, jsou i v perspektivě věci menším žákům (i 3. škol. roku — nejlépe se přesvědčiti zkouškou) po náležitém pozorování a upozornění pochopitelné a proveditelné. Čím déle (více škol. r.) jsou žáci cvičeni v perspektivě, tím více se poznatky o ní v jejich mysli zakoření, oko je lépe vidí, ruka lehčeji naznačuje.

Visováním zjistí se správně nejen směr hran, ale i jejich zdánlivá délka, avšak jen potud, pokud je visovátka udržována v rovině rovnoběžné s cílem čili v rovině průčelné. Visovátka je v průčelné poloze, nesměruje-li žádný jeho konec ani ke kreslíři, ani k předmětu. Cvičení ve visování konají se nejlépe venku na předmětech dlouhých hran, jako jsou železnice, silnice se stromořadím a telegrafní sloupy, chodby, průčelí domů a j. Na těchto předmětech lze také nejnázorněji vyložiti nejdůležitější perspektivní jevy, a to: 1. přímky průčelné jeví se vždy v pravé poloze a velikosti, 2. přímky vodorovné ale ke kreslíři jedním koncem bližší (neprůčelné), a) jsou-li nad okem, sklánějí se vzdálenějším koncem dolů (k rovině oka), b) jsou-li pod okem, stoupá tento konec nahoru (k rovině oka), c) přímky od oka vlevo ustupují zadním koncem napravo (k rovině oka), d) přímky napravo od oka sbíhají se ke straně levé (k rovině oka). Úhel sklonu zjistí se v každém případě visováním.

Díla znamenitých českých malířů budou nám aspoň částečně dostupným cílem. Jest třeba žáky vésti k tomu, aby dobře pozorovali, aby, majíce zdravé oči, také skutečně viděli. V rýsování jest nutno stále pamatovati na v životě často potřebnou dovednost-průmětnictví.

F. M.

Násobilka. Žáci se musejí násobilce naučiti mechanicky. Jest však třeba mladším žákům rozumově ji napřed osvětliti, aby se jí dříve naučili. Číslo, která máme v násobilce násobiti, nejdříve sečítáme. Můžeme je též napsati vedle sebe; mezi ně sčítací znaménko (+) a pod ně $1 \times$, $2 \times \dots$. Nebo napíšeme na př. pod sebe tři trojky (nebo třikrát po třech jednot.), nad ně $3 \times$ a pod ně násobek (9) a

tak podobně dále. Když žák neví, kolik jest 9×9 , zeptáme se ho, kolik jest 10×9 a potom 9×9 , nebo řekneme 10×7 , potom 5×7 , 3×3 , potom 9×3 (třikrát tolik). Žáci říkají jen násobky, stejným číslem násobí různá čísla násobilky (2×1 , 2 , 3 , $4 \dots$), zeptáme se, co jest 64 (8×8), napíší si čísla od 1 do 20, oddělí potom dvě a dvě a říkají $1 \times 2 = 2$, 2×2 . Při cvičení násobilky můžeme již ve 4. a 5. šk. r. upozorniti na počet procentový. (Lehčí věci z počtu procentového mohly by býti procvičeny již ve 4. a 5. šk. r., neboť o procentech (úrocích) v praktickém životě děti často slyší.) Na př. 1 procento z 500 Kč jest 5 Kč, 2 procenta = 10 Kč... až do 10 proc. Žáci s velkou pamětí mohli by říkati až do 20 proc. Nejlépe však jen do 10 proc., protože velká násobilka jest zbytečným obtěžováním paměti a marným vyčerpáváním sil. Též dělení a měření, které cvičíme současně s násobilkou, přispěje k upevnění násobilky a odstranění jednotvárnosti při učení násobilky. Ve 4. a 5. šk. r. opakujeme násobilku (a dělení a měření) stále (po chvílkách), až se řádně vryje do paměti.

Jižní ovoce. Jižní ovoce daří se asi mezi 40° s. š. a 40° j. š. v nižších polohách. Na př. v jižním Španělsku (asi od 40° j. š. k jihu) daří se mandle, datle, svatojanský chléb, citrony, pomoranče, fíky, olivy. Konec australské pevniny jest u 40° j. š., jižní cíp Argentiny a Chile jest ještě 15° k jihu od 40° j. š., již. cíp Afriky končí u 34° j. š. (přibližně). U 40° s. š. jest Madrid, Neapol (42°), Soluň, Cařihrad (42°). (Mimo to řečeno: Evropa sahá k 72° s. š., Asie k 78° s. š., konec Špicberků jest u 80° s. š. (severní strana), Země cis. Františka Josefa sahá k 84° s. š., Nový Zéland k 47° j. š.).

V obč. n. a v. nacvičujeme prakticky zejména zdvořilost: pozdravování venku, pracujících lidí, při vstupu do místnosti, ve třídě, při příchodu k tabuli, při vstupu učitele do třídy, při odchodu ze třídy, jak se vyhnouti při pozdravu atp. Čistota: denní kontrola čistoty rukou, nehtů, uší, krku, vlasů. Čistota v lavicích, ve třídě, na chodbě. Prach je náš vrah! Vypověděti válku nečistotě. Takové kampaně jsou velmi účinné. K. B. H.

Rozmanitost při opakování. 1. Jeden vypravuje souvisle bez názoru. 2. Podle názoru (analogie výkladu). 3. S doprovodem náčrtů. 4. Dva žáci se

zkoušejí vzájemně. 5. Všichni žáci zkoušejí jednoho (kdo nejvíc otázek správně zodpoví — hodí se k přehlednému opakování). 6. Jeden žák zkouší všechny. 7. Písemné zkoušení (testem). K. B. H.

Společný nákup. Na nákup některých potřeb (pastelek, barev, plastilíny a j.) může si každý žák přinést určitý peníz a potřeby jsou najednou koupeny; společně jich třída používá.

Rodičovská sdružení. Nebojme se styků s rodiči! Jako kněz musí jít mezi lid, chce-li, aby lid šel za ním a s ním (viz Bazin: Obilí, které vzchází...), tak i učitel. Naříkat, že lidé škole nepřejí, nepomůže. Jít a získávat porozumění pro školu a pro naši práci. Němečtí učitelé jsou mnohem výbojnější. K. B. H.

Slohová úloha, která děti i učitele potěší, jest název článku ve Škole našeho venkova. Pisatel čl. doporučuje dáti dětem při hodině slohu občas vybrané pohlednice — každému žáku jinou. Děti ať naučí se hledati, co je libivé, hezké, zajímavé, a hovořiti o tom. Pěkný obrázek působí vždy, že se žák rozhovoří. Žáci pracují samostatně a docílí krásných výsledků. Pro prosinec hodí se roztočilé pohlednice vánoční. (Podobně velikonoční — využijme obrázků náboženského obsahu!)

Soľi, koření a žertu jen po trochu užívej!

Přehnaný sport zesurověl dnešní mládež.

Kdo kupředu počítá, s tím nouze o peníze nezmitá.

Vzdělání a šetrnost základ života a blahobytu.

LOUTKÁŘSKÁ HLÍDKA

Něco o loutkovém divadle ve škole. Mám za to, že přicházím třeba dosti pozdě, abych mluvil něco o loutkovém divadle ve škole. Nesledoval jsem dřívější roč. „Věstníku katol. učitelstva“, snad o loutkovém divadle bylo již psáno, ale dovolu mi, abych znovu začal propagovati loutkové divadlo, jeho činnost a poslání, zvláště na škole ve výchově mládeže. Myslím, že horečka zřizování loutkového divadla na školách přešla, nebo že činnost loutkových divadel ochabla následkem

prudkého vzplanutí učitelstva pro tuto věc v době popřevratové, když poznalo se, že loutkovým divadlem dá se vychovávat mládež. Jinde zase odchodem některého pána, který měl o věc zájem, přestaly se loutkové hry hrát. Přišel druhý, nevěděl si s tím rady, tak divadlo spalo. Jisto jest, že loutkové divadlo, jestliže jest ve škole, jest dobrou věcí, na které se mohou i ostatní předměty pěkně ve vyučování navazovat. Jest řada případů, že nejsou a nebyly prostředky k zřízení loutkového divadla. Ale při dobré vůli a trochu práce dá se snadno těmto odpomoci. Ukázal bych vám, jak snadno a rychle i bez prostředků dá se loutkové divadlo pořídit. Byl-li by zájem strany vaší, psal bych něco o loutkovém divadle, o hrách, vedl bych takovou hlídku těm, kteří nejsou loutkáři a rádi by na škole měli divadlo, a radil a pomáhal všem pánům učitelům. Je nyní řada na vás, co byste si tak přáli, čím bychom tak začali, v čem bych mohl radit, poněvadž nevím, jak daleko sahají nedostatky, které lehko odstraníme. Pište do redakce, zajímali-li byste se o tuto věc, a čím bychom začali. — J. Kr.

Pozn. red. Na náš dotaz v posledním čísle došly nám zprávy, že naši P. T. odběratelé zajímají se o loutkářství, a proto ihned začínáme s otiskováním příslušných statí.

Po konferencích.

*Všude plno referencí
z podařených konferencí,
se dvou stran se o nich křičí
z Gruně, též i z Meziříčí.
Prší na ně chvály vláha,
píše o nich Uher, Bláha,
vzpomíná jich také znova
milostpani Kladiťová,
Přival hrne se dopisů,
básní, úvah., popisů!
Lidě zlatí, honem, deštník!
Sic promokne chválou Věstník.
Puntík.*

NALEZY NEJV. SPRÁVNÍHO SOUDU

Správní řízení. Podle všeobecných zásad řízení správního platí pro proces před úřady správními princip slyšení stran a sluší za jejich účasti zjišťovati skutkovou podstatu pro rozhodnutí směřodatnou. Nebyla-li straně

poskytnuta možnost, aby seznala průvody, o něž se správní úřad ve svém rozhodnutí opírá, a znemožnilo-li jí toto opomenutí obranu před nejvyšším správním soudem, jde o vadu podstatnou ve smyslu par. 6 zákona o správním soudu.

(19. listopadu 1930, č. 13594.)

Rízení před NSS. Opírá-li se stížnost o listiny ve správním řízení předložené, avšak straně vrácené a nelze-li jich obsah ze správních spisů zjistiti, může NSS k obsahu těchto listin přihlížeti jen tehdy, byly-li podle par. 18 zákona o správním soudu v prvopisu nebo opisu připojeny ke stížnosti.

(14. listopadu 1930, čís. 9094.)

Učitelé národ. škol veřejných — přeložení na odpočinek před 1. lednem 1926. I. Za platnosti zem. zákona čís. 4/1906 z. z. pro Moravu nemá rekurs do rozhodnutí zemské školní rady ex lege odkladného účinku. Rozhodnutí z. š. rady — in concreto puncto pensionování učitelské osoby — jest tudíž vykonatelné ihned jeho doručením; předmětem event. rozhodování ministerstva — na základě rekursu do onoho rozhodnutí — jest jenom otázka, zda stěžovatel byl pensionován právem či nikoli.

II. Článek II., odst. 3. zákona č. 274/1919 Sb. z. a n. vztáhl na učitele veřejných škol národních jenom ustanovení služební pragmatiky úřednické, týkající se příjmů, t. j. jenom předpisy, týkající se hmotného postavení státních úředníků, nikoli úřednické předpisy o povaze služebního poměru, jeho založení, změně nebo rozvázání. Nevztahuje se tudíž na učitele veřejných škol národních předpis par. 82, odst. 3. služební pragmatiky úřednické ze dne 14. ledna 1914, č. 15 ř. z., podle něhož jest po celou dobu rekursního řízení posuzovati učitele, podávajícího stížnost do rozhodnutí zemské školní rady tak, jako by byl na dovolené.

(6. listopadu 1930, čís. 16.829.)

Učitelé veřejných škol národních — výslužné. Právnímu názoru, že platy, na které měl učitel nárok při odchodu do výslužby ve smyslu par. 28, odst. 3. zákona číslo 274-1919, Sb. z. a n., nutno rozumět tak, že jsou to jediné ony služební požitky, které byly straně autoritativním výrokem příslušného úřadu pravoplatně přiznány, t. j. služební požitky v rozsahu, v jakém byl nárok na ně autoritativním

způsobem od úřadů uznán, při čemž okolnost, že pravoplatný výrok úřadu o těchto požitcích spočíval snad v konkrétním případě na nesprávném právním výkladu příslušných předpisů zákonných, nemůže nic na věci měnit, neboť i nezákonné rozhodnutí úřadů, pokud není ztíženo absolutní zmatečností, může vejíti a také vejde v moc práva a jest jím subjektivní nárok strany modifikován, neodporuje zákonu. (26. května 1931 č. 8647-31.)

Pracovat a šetřit! Ježtů jsme národ malý, musí každý z nás pracovat za dva, a stane-li se tak, budeme národem velikým.
Dr. A. Rašin.

Komu jest umění životem, toho život je velkým uměním.

J. Šeb. Bach.

Láska nezávidí.

Svatý Pavel.

ZPRÁVY

Vysokoškolské kursy učitelské. Aby učitelstvo z celé republiky, učící na měšťanských školách, mohlo procházeti vysokoškolským studiem, budou v Praze zřízeny zvláštní kursy. Týden se bude učit o vánocích, týden o velikonicích a pět týdnů v prázdniny. Účastníci obdrží poloviční slevu na drahách, skoro bezplatné ubytování a levné stravování. V listopadu ohlásí škola vysokých studií pedagogických v Praze sama program a zápis do těchto kursů.

Rád školský a vyučovací. V novembri počne opäť pracovať odborná komisia znalcov pri ministerstve školstva, ktorej bolo uložené pripraviť znenie nového školského a vyučovacieho poriadku. Komisiu predsedá min. radca K. Buzek.

Pochvala kněží starostovi. „Naše zájmy“ v Boskovicích, list pokrokařský, který jinak bije do katolíků, napsal pochvalný posudek o vldp. Kolářovi, starostovi ve Velkých Opatovicích, který jest nyní farářem poutního místa Jaroměřic. Píše otevřeně. „A nemožno říci, že by tento mladý kněz, který dnes je farářem v Jaroměřicích, nebyl se dobře staral o zájmy obce a svou starostenskou povinnost dobře dělal.“ Jak jinak píše „Obecná škola“ o jiném moravském knězi-starostovi. Způsob ten není opravdu vhodný!

Komisia odbor. pre reformu narod. školy pod predsedníctvom prof. dr.

V. Příhodu zahájí další práce v nejbližším čase. Vyhlášení osnov pre školy meštianske bolo — podľa autentickej zprávy — odložené iba preto, pretože komisia stredoškolská svoje práce na osnovách pre stredné školy neskonzultovala. Osnovy majú byť v niektorých predmetoch jednoduché, preto spomenutý odklad. — Zdá sa pravdepodobné, že aj rozhodný odpor učiteľstva meštianskych škôl zapríčinil pomalejšie tempo reformnej komisie, lebo je nemysliteľné, že by komisia chcela uskutočniť výsledky svojej práce diktátom.

Pozdní povolání kněžské. 36 hoto- vých mladých mužů přihlásilo se k povolání kněžskému a hledají podporovatelů, aby se mohli tomuto povolání věnovati.

K nebezpečí zvýšení daně důchodové. Index zvýšení je u daně důchodové oproti době předválečné nejvyšší mezi daněmi přímými, zaměstnanci na služební plat vykazují mnohem více poplatníků daně důchodové než ostatní vrstvy občanstva, zaplatí na daně důchodové více jak polovinu částky, která těmto dohromady se předpisuje, takže jest oprávněno tvrzení, že ostatní vrstvy obyvatelstva nejsou plně jako gážísté ve svých příjmech ze všech pramenů příjmových postiženi a zdaněni.

Po volbách v obcích. „Obecná škola“ píše 20. října: Jest na učitelstvu, aby svým vlivem posilovalo v pokrokových stranách občanských smysl pro kulturní a sociální potřeby doby, ve stranách levice pak aby vzrostla odvaha pokrok ten postupně a v rámci daných poměrů vymáhati. Budem tedy pomáhat k politické převýchově českého lidu, i když se o voce této drobné a trpělivé práce neukáže hned. Zvláště na venkově, kde posice lidové strany jsou dosud značné, čeká naše učitelstvo vděčná, ač osobně často nepřijemná práce. Doufáme, že ji každý pokrokový učitel s pochopením a celou vážností vykoná. Poslouží tím lepší budoucnosti národa i jeho kulturnímu a sociálnímu pokroku.“ — Jsou to starostl. Kdyby aspoň nebylo onoho naivního tónu. Katolické učitelstvo ovšem na vše bude reagovat právě účelnou prací v čsl. straně lidové.

Proti veřejné nahotě. „Všem jest známo, jak se, bohužel, nerušeně šíří nahota v nejhorší plnosti i na našich ostrovech, nahota, která ničí stydlivost i povinné ohledy vůči česným zvykům v našem obyvatelstvu. Šíří se svobodně

a svobodně otvírá dveře mravnímu úpadku lidu. Není to pokrok, který se slaví často tu zde, tu onde, nýbrž je to zpátečnictví a upadání do nízkých kulturních obyčejů divokých národů. Ale co je hlavní a co nás nejvíce bolí, toto pěstění a toto šíření nahoty je v očividném rozporu se zákonem Božím, hlavně se šestým přikázáním Božím desatera a je přemnohým duším k pohoršení a veliké duchovní škodě. Někdy tento kult a toto šíření nahoty nebude národu a státu k pravému prospěchu, ani jim nepřinese požehnání Božího. Víte, kterak pozvedám rok co rok svůj hlas proti nestoudné svobodě, která se dovoluje v našich lázeňských místech. Jest mou povinností, abych tak činil, poněvadž se jedná o obranu svaté čistoty v řadách naší mládeže a o obraně největších duchovních statků svých věřících.“ Dr. Josip Szebrnič, biskup ostrava Krku.

Redakci „Věstníku katol. učitelstva“ a neméně i ústřednímu sekretariátu Matice CM. v Olomouci dochází ze všech krajů mnoho žádostí o katol. učitele a učitelky. Pochopitelně. Lid chce učitelstvo své ho smýšlení, nelze se proto podobným žádostem diviti. Ba, i když jsou lidem žádáni učitelé a učitelky, kteří by také pracovali v místních katolických spolkách, jsou tyto žádosti samozřejmě. Jistě vedení Sokola a jiných „pokrokových“ spolků se také stará, a to dobře, by všude měli učitele a učitelky ke zdolání své agendy.

Kol. Frant. Šnajdrovi, říd. učiteli v. v. v. Července, místopředsedovi Matice CM. a neochvějněmu bojovníku za katol. školu, vysloveno bylo při pensionování zem. školní radou moravskoslezskou pochvalné uznání za dlouholeté a úspěšné působení ve školní službě.

Ústav pro vzdělání učitelek mateřských škol povolán byl ministerstvem ct. sestrám Neposkvrněného Početí v Přerově.

Klíč, podle něhož se dostává u nás jednotlivým vyznáním od státu finanční pomoci: u katolíků příspěvek (pro 11.5 mil. 6 mil. Kč) 0.50 Kč na hlavu, u církve československé (pro 666.000 stoupenců 4.050.000 Kč) na hlavu 7 Kč, u církve evangelické (234.000 věřících 2.740.000 Kč) skoro 12 Kč a u církve Českých bratří 15 Kč.

Direktorium „volného sdružení čsl. nakladatelů a vydavatelů“: univ. prof. msgr. dr. J. Hejčl, předseda, dr. V.

Janda, jednatel, dále řed. St. Beneš, nakladatel L. Kuncir, msgr. Pöstenyi a šéfredaktor L. Zamykal.

„Pokrokaři“ vidí záchranu ve vědě, vychloubajíce se, že i bez Boha to půjde. Může však zachrániti taková věda lidstvo tonoucí v bahně nemravnosti? Což jsme nečetli právě v poslední době, že i ti, kteří pili z pramene vědy, dopustili se zločinů nejhorších? Nebyváme svědky toho, že i tak zvaná inteligence, a ta ještě více nežli prostý lid, oddává se hříchům všeho druhu? Věda bez Boha pomáhá lidem oddaným vášním, bohužel, k větší ještě rafinovanosti při provádění zločinů. Totéž nám potvrzuje celý starověk s jeho proslulou pohanskou filosofií: nejen nebyl jí vyléčen z bahna, ve kterém tonul, ba naopak doporučovaná požívačnost vedla k četným sebevraždám, znehodnocení chudého lidu a mocným otřesům v životě rodinném, obci i státu. — Hradecká.

Min. výnos o organizaci běhů pro vzdělání učitelů obec. a měšť. škol k vyučování na živn. školách pokračovacích (28. října 1931, čís. 143.000-III) uveřejněn jest v 10. čísle min. Věstníku.

Školský kurz pro děti našich krajanů v Sibíři v Rumunsku. Toho roku sa utvoril v Sibíři v Rumunsku Československo-rumunský krúžok, ktorý nešie meno dvoch vynikajúcich členov obidvoch národov, Jarníka Urbana a Barseanuho. Krúžok sdružuje okrem príslušníkov rumunského národa, členov asi 40 českých a slovenských rodín, usadených trvale v Sibíri. Krúžok už od svojho vzniku vyvíja neobyčajne plodnú činnosť a v najnovšej dobe chystá pre deti našich krajanov a ovšem i pre širšiu verejnosť rumunskú kurz jazyka československého. Hlásia nám, že už dosiaľ je do tohoto kurzu zapísaný značný počet detí našich krajanov. Podotýkame ešte, že nový krúžok je vlastne oživením starého predválečného českého spolku Beseda, ktorý zdarne trval celú radu rokov, až do svetovej vojny.

IV. pedagogický týden v Praze je pořádán od 29. října do 31. listopadu. Dovolená účastníkům je povolena výn. min. šk. a n. o. č. 136.253 z 8. října 1931. V žádosti nutno naznačiti, jak bude vyučování zařízeno, aby nevznikly vydržovatelům školy výlohy. Průkazky na dráhu (pro účastníka kursu) nutno vyplniti, opatřiti 5 Kč kolkem, podepsati, ověřiti u obec. ú-

řadu a odeslati kanceláři Ped. týdne v Praze V. ul. E. Krásnohorské 10. Přednášky se konají v posluchárně přírodovědecké fakulty v Praze II., Albertov 6. Přednášejí: min. E. Beneš, univ. profesori, lékaři a jiní odborníci na téma: sociologie dítěte a učitele. Vedle toho jsou konference učitelstva ref. škol, ukázky vyučování jejich dětí, recitace atd.

Všimněte si vypsanych konkursů v 10. čísle „Věstniku min. školství“. Někteří páni ředitelé a řídící učitelé neradi prý „Věstník“ členům svých sborů půjčují. Upozorňujeme, že „Věstník“ k nahlédnutí půjčit musejí.

Marně budeme stavět katolické domy, marností jest pořádání schůzí, přednášek, divadel a jiných podniků, dokud mládež nebude vedena ke stupním oltáře. Všechny jmenované věci jsou jen berly, jak se jeden francouzský farář vyslovil. Musíme se naučit chodit bez nich. — Z dopisu odběratelky, kol. učitelky dom. nauk, redakci „Věstniku“.

Zklamání málo příjemné způsobily školám ménětrídním nové učebné osnovy. Na jedné schůzi vytýkal jim dobrý praktik: 1. nejasnou stilisaci, 2. přílišné zdůrazňování samoučení, které se hodí jen pro mizivou menšinu žáků, 3. klamný předpoklad, že lze nepřímým vyučováním naučiti právě tolik, kolik vyučováním přímým, 4. zacházení s koncentrací do krajnosti, 5. neúměrný příděl učiva rozličným kategoriím škol, 6. nepřiměřené požadavky pro některé školní stupně. A to jest jenom asi třetina výtek, které jim učinil učitel obecné školy. Dělal prý je experti. Byli to opravdoví experti? Dr. Příhoda se chváli, že prý byly osnovy pro obecné školy přijaty příznivě. Snad by bylo bývalo lépe, kdyby jejich přijetí bylo méně příznivé, ale posudek jejich po zkušebném roce příznivější.

Chytrost nejsou žádné čáry. Co se natěšili někteří kolegové z ménětrídních škol na Krieblov rozvrh učiva podle nových osnov a jak byli překvapeni, když seznali, že učivo pro školy osmitřídní bylo ponecháno i pro školy ménětrídní a označeno prostě jen příslušným oddělením ménětrídní školy a rozvrh byl hotov.

Státní vysokoškolské kursy pro přípravu ke zkouškám na měšťanské školy jsou jednoleté. Učivo je však tak rozsáhlé, že sotva bude lze je důkladně probrati, takže mohou snad

míli význam pro ty, kteří již učivo ovládají a budou si je chtít zopakovat. Opakování to bude ovšem spojeno s velikou ztrátou času i peněz. Dokud byla práce na měšťanských školách náležitě honorována, bylo zkoušených sil nadbytek. Teď se jich nedostává a podle toho, co se dělá, zdá se, že v ministerstvu školství se raději vidí náklady na universitní docenty a ideové ředitele (byť práce na měšťanských školách jim byla zemí neznámou) než na zlepšení odměny za práci na měšť. školách. —e—

Zbožňování Ameriky, jemuž propadl náš pokrokový učitelský tisk, odsoudil po zásluze v M. Š. Topinka a připomíná zejména výtěžnou práci dětí, které místy v masách zůstávají bez školního vyučování, dále sociální necitelnost a bezohlednost trustů i soukromníků. —e—

Nemrav. Na Humpolecku (jinde ne?) v úředních obálkách jedné školy posílány byly podle M. Š. oběžníky jisté organizace učitelské. Škoda, že se tam nepíše, zda nešly pod ochranou hesla: Úřední věc školská — od poštovního osvobozeno. Nebylo by to nic divného. Někteří nemohou zapomenouti na ty staré triky, které byly ve staré monarchii, která nás všude šidila, snad omluvitelné, ale ve vlastním státě by to nemělo být. —e—

Obrátil na čtyráku M. Skořepa v otázce koedukace. Napřed v Pubertě vědecky dokázal neoprávněnost koedukace, která prý je po 12. roce nutným zlem a ještě se k ní stavěl kriticky v posudku Racionalisace Příhody a pojednou se vrhá na Chlupa v „Nár. osvobození“ po boku Příhodově za to, že ji napadl. Kol. J. J. v M. Š. vidí v tom nedůslednost vědeckých poznatků, my si myslíme, že tu působilo snad něco více než krásné oči dra Příhody, který je asi teď osobností velmi vlivnou, když slíbil v Brně, že se postará o odstranění přijímacích zkoušek absolventů měšťanských škol na obchodní akademie. —e—

Nepříznivá kritika americké inspektorky z Los Angeles o naší škole byla příznivě přijata „Nár. osvobozením“. M. Š. se nad tím pohoršuje a vybízí ji, aby si lépe všimla Ameriky, jejíž veřejná mravnost ani školství nemůže poskytnouti ideál, k němuž by se snad Evropa měla bráti. —e—

Občanská — měšťanská. Po dlouhých tahanicích dověděli jsme se, že nový název občanská škola byl vyna-

lezen vicepres. zem. šk. r. v Praze dr. Metelkou, a ne — jak se tvrdilo v M. Š. — senátorem Smrtkou. My jsme ochotni tomu věřit bez dalšího dokazování, poněvadž nemáme příčiny, proč bychom měli jeden název popravovat a druhého hájit. Nás jen zajímal ten náhlý soud a způsob, jakým byl název „měšťanská škola“ popraven. —r—

Rádi bychom uvěřili, že sen. Smrtka je příznivcem měšťanské školy, ale brání nám v tom zatím způsob, jakým se o ní píše v časopise jím redigovaném (viz na př. str. 309!). Notickou na str. 322, IX. roč. jsme — tušíme — přes všechnu stručnost správně vystihli to, co v M. Š. napsal K. J. T., jehož vývody jsme nemínili — a na 3 a půl řádku ani nemohli — zkoumat. Rádi doznáváme, že by tam snad bylo dobře slušelo slůvko „prý“. —r—

„Odpírá poznané pravdě a závažné důkazy a svědectví prostě ignoruje“, napsal Jirásek o Vrbovi, který historii Chodska ve svých knihách zmrzačil zcela asi sveden zlým duchem našich dějin, který posedl i některé současné dějepisce a literáty, kteří slouží modle Pokroku. Ono to jde hezky shora: bartošoviny, vrboviny, cahoviny... —e—

Ten to umí! Ve „Věstníku ÚS“ čteme na str. 4. letošního ročníku: My, kteří jsme se ženili „jen“ z lásky, nemůžeme si ničeho dopřát a musíme se celí dívat na jejich pohodlné a klidné živobytíčko (totiž těch, kdož oba vydělávají, p. red.). S...., až mne někdy čert bere! Tak píše ušlechtilé St. Šulc, kulturní referent spolku! —e—

**K vládnímu návrhu zákona o újezd-
ních školách.** Pod tímto názvem ve velmi dlouhé úvaze ve Šk. našeho venkova obává se J. Smrtka, „že uzákonění návrhu zákona o újezdních školách občanských způsobí přetížení venkovských obcí náklady na školu občanskou a že pak obecná škola se bude mít jako obecní dítě na chudé dědině, nebude ani na nejnutnější potřeby, ani na udržení krovu nad hlavou“.

Proč vystupují z církve? Ze 189 odpadlíků v Berlíně 24 jich neodpovědělo na otázku, proč odpadli, 81 nechťelo platiti náboženské daně, 27 opustilo církev na domluvu volnomyšlenkářů, 27 vystoupilo pro manželství s nekatolíky, 15 jich bylo získáno protestanty, 2 nebyli spokojeni s kněžími a jeden chtěl způsobiti o vánocích

radost svému otci, který také dříve odpadl.

Nejčtenější výstřednosti naší doby mají svůj původ v rozšířené nevěře. Ale skepse je chronickým chřadnutím a nemoci celé duše. Těmito slovy, jak se zdá, skotský dějepisec a žrec, Carlyle, přímo zobrazil moderní nemoc. Podobně soudí vídeňský lékař a znalec duši Feuchtersleben: Skepticismus jest slabost. Skepticismus nemůže stavěti. Nevěra jest jako oslnění slabých očí silným světlem. Lidé nevěří, poněvadž je jim milost Boží příliš veliká. Jak slepí blázní bloudí dokola, nepřátelsky odvrácení od světla Božího. Lang-behn.

LITERATURA

„Hudba a škola“, časopis pro hudební výchovu školskou a lidovou za redakce prof. A. Cmírala zahajuje IV. ročník. Vydává stát. nakladatelství v Praze. Ročně 10 čísel za 28 Kč.

E. Novák—J. Řehoř—F. Zrno: „Domovina“, sbírka písní pro tři a čtyři dětské neb ženské hlasy, I. a II. díl po 12 Kč. Nakladatelství „Nová škola“ v Praze V.

Josef Flegl: *Pestré květy*. Pět melodických skladeb pro klavír na 2 ruce v snadném slohu. — A. Biebl: *Lehké etudy oktávové* pro klavír zručně. Nakladatelství Mojmir Urbánek v Praze.

Truhlářové-Špalkové „Diktáty“ pro školy měšť. a vyšší třídy škol obecných, chlapeckých i dívčích, i nižší střední školy vyšly právě v nakladatelství Unie v Praze II. v šestém vydání. 256 stran, 24 Kč.

Slavný kruh epických básní Julia Zeyera „Vyšehrad“ objevuje se v novém velmi důstojném rouše, totiž s barev. ilustračním doprovodem Artuše Scheinera. Vystrojuje je dobově a přibližuje nám Zeyerovo dílo jak s jeho mystickou národní tradicí, tak i s jeho velkorysou složkou kosmogonickou. Dílo vyjde v 16 sešitech po 10 Kč v nakladatelství Unie v Praze.

Ke 150. výročí tolerančního patentu vyšlo právě důležité historické dílo o dějinách „Temna“, založené na dokladech konsistorního archivu v Hradci Králové. Práce jest důležitá pro každého katol. inteligenta, protože přináší mnoho nových zpráv, které onu dobu předvádějí zcela jinak nežli

dílo Jiráskovo. Napsal docent CM. fakulty v Olomouci dr. Neumann. Vydalo Tiskové družstvo v Hradci Králové. 214 stran, Kč 40.

J. Š. Baar: *V různých barvách*. 25. svazek Sebraných spisů. Velmi pěkné povídky. Vhodné pro knihovny. 396 stran. Vydala Novina v Praze II.

Jos. Bartovský, prof. učít. ústavu v Plzni: *Cvičebnice zpěvu sborového* pro ústavu učít. a školy střední a hudební. Autor vede žáka od jednohlasu ke dvojhlasu, trojhlasu a čtyřhlasu. Předpokládá ovšem určitou znalost intonace podle slabik solmizačních. Již v předmluvě najdeme mnoho nového, mnoho didaktických zkušeností. Ministerstvem schváleno. 96 stran, 15 Kč. Nakladatelství A. Neuberta v Praze II.

Dominik Pecka: *Oheň na zemi*. Myšlenky a příklady. Vydalo Cyrilometodějské knihkupectví Gustav Franci v Praze I., 536. 232 stran. Kč 26.50. — Dominik Pecka novou knihou, které dává skromný podtitul — myšlenky a příklady — ukazuje se nám jako český Klug nebo Ušeničník, skvělý náboženský causer a stylista hutného slohu. Nepodává myšlenek a příkladů, ale hlubokých citových úvah o životě a náboženství. Kde byl stržen vynikajícím zjevem středověké mystiky nebo našel ohlas svého nitra u vzácného autora cizího, stává se jeho skvělým improvisátorem. Kniha rozdělena jest na pět dílů: Věčný Otec, Boží Syn, Utěšitel, Duchovní život a Šlépěje apoštolské.

Rondina-Gentile: *Starý křtitel*, dramatický obraz z doby pronásledování křesťanů v Anamu. Z italského přeložil Fr. Vsetečka. Nakl. Jos. Birnbaum v Brtnici, 12 mužských úloh. 5 Kč.

Právě vyšlý 3. svazek XIX. ročníku čtvrtletníku „Archy“ obsahuje práce A. Remizova, J. M. Slavíka, J. Opaska, J. Bauše, F. S. Horáka, K. Busse, Abrahama Santa Clary, Jar. Hrubana, A. Šerého, J. M. Svobody, Michelangela Buonarroti, B. Slavíka, dra V. Vilinského (velmi vítané ctitelům Durychovým!), Stefana George, M. Gasquety, F. B. Děrdu, L. Marsauxe a j. Obrázkové přílohy: Jul. Pelikán — Sv. Václav, Odevzdaná, Opuštěná, Dr. A. Breitenbacher. Ročně 40.30 Kč. Administrace v Olomouci, Wilsonovo n. 16.

Krajem Mohyly míru. II. svazek knihovny Společnosti pedagogického

musea v Brně vychází pod tímto nadpisem jakožto kolektivní práce učitelského sboru v Újezdě u Brna a představuje ukázkou práce, která zasluhuje uznání. Kniha vysvětluje a pro budoucnost zachovává práci, věnovanou komplexu učebné látky, související s bitvou u Slavkova. Insp. Baráčkovi podařilo se tu zorganizovat dílo, jež je příkladem, jak lze učebnou látku ustrojit v přirozený celek. Úsilí o koncentrační metodu učebného projektu vystupuje tu úspěšně a přesvědčuje, že je to metoda didakticky výhodnější. (Brno 1931, redakci vrch. škol. rady V. Komárka, cena 15 Kč.)

Iks.

Rozpravy Aventina. Druhé a třetí číslo letošního ročníku obsahuje řadu švihně psaných článků i studií trvalé ceny od významných osobností dnešního světa literárního a uměleckého, pronikavých kritik vyšlých knih a celé množství kulturních poznámek a divadelních a filmových referátů. Nakladatel dr. O. Štorch-Marien, Praha II., Purkyňova 6. —e—

„Literární noviny“ přináší v 17. čísle Horův nekrolog o Antalu Staškovi a pietní vzpomínku na něho, A. Hoffmeister v nich otvírá zajímavý výhled na současné ruské divadlo a Ivan Suk vylicuje poutavě začátky „Devětsilu“. Mimo to tu najdeme řadu instruktivních recensí nových knih. Má tu svou rubriku i současná literatura cizí. Číslo je ozdobeno fotografiemi a vtipnými karikaturami. Vychází nákladem Sfinxu, Praha II., Karlovo n. 15. —e—

Nakl. Čin v Praze vydá na začátku podzimní sezony 1931 tyto knihy: sbírku drobných prós Josefa Kopty „Nedělní okno“, studii dr. F. M. Bartoše „Husitství a cizina“, knížku dr. Zdeňka Smetáčka „Kozák, Rádl, Hromádka“ a dva romány Teodora Dreisera „Sestra Carrie“ a „Jena Gerhardtová“. Dne 3. září 1931 vyšlo v nakladatelství Čin 1. číslo III. ročníku týdeníku „Čin“ redakcí Frant. Fajfry, Josefa Kopty, Bohuslava Koutníka, Marie Majerové a Zdeňka Smetáčka.

Nic nepropůjčuje větší krásy obličeji, postavě a způsobům, než snaha šířit dobro a nikoli bolest ve svém okolí.

Katol. učitelstvu nemohu než vřele doporučit nové vydání Římského mi-

sálku ve znění česko-latinském u Kotrby v Praze. „Je to prozřetelnostní podoba, v níž se Slovo Boží chtělo státí přístupným všem duším.“ (Msgr. Gay.) Mějme každý svůj misál! Nebojte se vydání 90 Kč za vázaný v kůži — vždyť je to věc pro celý život. Misálek se vám stane nejbližším přítelem, naučí vás chápat liturgii a čerpat z jejích nepřehledných pokladů. Vdp. katecheti na středních školách měli by misálek doporučit našemu dorostu, aby s ním vstupovali do života. Lze dostati i na mírné splátky.

Vhodným doplňkem Misálu je knížka „Základy liturgie“ od Dom. Gaspar. Lefebvre O. S. B. Uvádí nás do znatosti liturgie a širě vykládá to, co nelze krátce shrnouti v úvodu k Misálu. Je psána důkladně s hojnými citáty Písem sv. a sv. Otců. Překlad je svěží. Vyšla jako 6. svazek Edice Krystal, knihovny revue „Na hlubinu“ v Olomouci. Cena 12 Kč. Doporučujeme.

K. B. H.

K vládnímu návrhu zákona o újezdských školách, otisk článku býv. senátora Smrtky, ze „Školy našeho venkova“, jenž pojednává podrobně o této otázce. Stran 32, cena 4 Kč. Vydala administrace „Školy našeho venkova“, Praha II.

Oblíbeného kalendáře „Naše omladina“ vychází právě nákladem „Selských hlasů“ v Brně III. roč. pro rok 1932. Cena 7 Kč.

K nastávající sezoně doporučujeme bohatý a úplný seznam divadelních her: veseloher, sólových výstupů, scén k sv. Mikuláši, k vánocům, různých výstupů silvestrovských, dramát, vydání vlastního i cizího nákladu. — Zdarma k výběru zasílá knihkupectví Občanské tiskárny v Brně, Starobrněnská ul. 19-21.

Upozorňujeme na brožuru M. Sádovské „Jesuité a český národ“. 2 Kč, 10 výtisků za 15 Kč. Objednávky vřizuje autorka v Uh. Brodě.

Doporučujeme příručku pro besídky mládeže „Mikulášská akademie“. Vydalo Tiskové družstvo v Hradci Králové. Cena 5.40 Kč.

Upozorňujeme na dílka vyšlá v Dědictví maličkých v Hradci Králové.

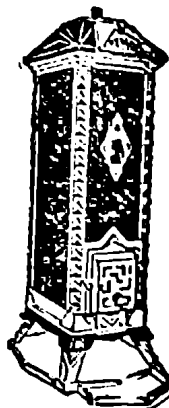
Místa ředitele měšť. školy, říd. uč. obecné školy a učitele III. odboru obadí se ve východní části země moravskoslezské. Kolegové, hlaste se! Bližší v sekretariátě Matice CM. v Olomouci.

Je opravdu škoda nemít ji. Hlučinské brožurky „Životem“ nemají sobě rovných, proto na ně upozorňujeme. Právě vyšlo nové číslo (114) „Kristus Král“, jež jest tak pozoruhodující, že myslíme nikdo jiný než sám zakladatel celé sbírky vdp. profesor P. Rudolf Schikora musel toto číslo napsati a ze skromnosti se nepodepsal. Vždyť tytéž myšlenky před námi autor rozváděl při exerciciích, o nichž se jistý bývalý řeholník vyjádřil:

Místo učitelky

vypsáno je na trojtřídní škole na Hané. V obci jsou vesměs katolíci a proto také katoličku žádají. Mnoho služebních let nebude třeba. Blíží v administraci.

„Ač jsem vykonal již 35 duchovních cvičení, nepoznal jsem tak praktického exercitátora, jakým je prof. P. R. Schikora!“ (Druhý farář arský — pozn. red.)

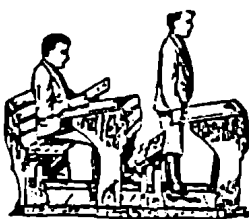
Kamna a stolokrbý „Fenom“

dobré výrobky za levnou cenu.

Praha II.,
Václavské n. č. 33.
Tel 23264

Školy a učitelé
zvláštní cenné výhody!

Z D A R M A ! Za každého počasí zbavíte se v několika dnech revmatismu, nastuzení, nervosy, hostce, ischiasu, zánětů nervů, bolestí křížových, dny, zácpy, tělnatosti slatinými suchými zábaly neb lázněmi. Žádejte zdarma prospekt u fy Jos. Zelený, vývoz minerálních slatin, Česká Cermná u Náchoda. — Jediný neklamný prostředek

ŠKOLNÍ NÁBYTEK

vyrábí odborný závod

FRANTIŠEK TALLA V PŘEROVĚ,

Kojetínská ulice (bývalý cukrovar).

Vlastní vynálezy.

Prospekty zdarma.

SUKNA, módní vlněné pánské i dámské látky kupujte u fy **Hezína a sp., Humpolec!**

Vzorky obratem na požádání. Vyjde i ochotně vstříct plateb. podmínkami, odvoláte-li se na Věstník.

TUŽKY tuhové, kopírovací a pastele **GRAFO**

jsou zaručeně prvotřídní české výrobky.

Vklady

přijímá

Ústřední jednota

českých hospodářských společenstev
úvěrních v Brně,

na knížky a běžné účty
za výhodných podmínek

Dominikánské nám. čís. 5.

Složeny poštovní spořitelny na požádání.

Reumatismus

kloubový i zastaralý osvědčeným mazáním
SVALAN-em. Objednávky v administr. t. l.

PIANA LÍDL BRNO Zelný trh 10.
Výhodné splátky.

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čsl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — *Redakce, administrace a expedice v Přerově, Blahoslavova 41.* Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — *Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.*

Katoličtí učitelé a nová škola.

Označením „nová škola“ rozumíme soubor reformních opatření, která mají za úkol vytvořit novou školu. Tato opatření jsou veřejností dostatečně známa. V hlavních rysech směřují k tomu, aby místo pasivity nastoupila do školního života činnost a samočinnost žáků, po stránce vnější pak aby byla provedena reorganizace dosavadních typů škol a bez jakéhokoliv vyzkoušení (tedy zcela proti vědeckým zákonům, opřeným o zkušenost nebo experiment) byly utvořeny nové stupně ve schodišti školního vzdělání od národní školy až po university. Toť reforma v kostce. Silueta nové školy.

Nezdravý a nepromyšlený spěch, který chce novou školu beze všech potřebných příprav zavést již od příštího škol. roku, zavedl příčinu k nadbytečné kritice reformních snah. Jsou sice dobré studené obklady při horečce, ale nesmíme zacházet za meze povinné slušnosti. Při této příležitosti ukázalo se opět, že rozčilení není argument. A nám je nejméně potřeba nassávat rozčilení odpůrců. Mají-li reformní opatření v sobě momenty, které dráždí a provokují část naší veřejnosti, nemají katolíci příčiny tvořit zeď komukoliv: náš program je zřetelný.

Situace katol. učitelstva není nepodobná situaci, která zastihla dra J. Šrámka při projednávání ústavy. Lidovci byli v oposici. A přece Šrámek nezničil představu o svém diplomatickém a státnickém talentu ztřeštěnou kritikou, nýbrž na vážkách odvažoval slovo za slovem a kladnou spoluprací přispěl k vytvoření ústavy, která, přes nedostatky vlastní každému kompromisnímu dílu, zabezpečila našemu státu klidné první decenium vývoje.

Katol. učitelstvo je též v oposici — o všem rozhodují organizace pokrokového učitelstva. Je potřebí naučit se trochu Šrámkově diplomacii anebo aspoň porozumět jeho státnickému duchu. Nemáme, pravda, příčiny být nadšeni reformami, které zase cestou administrativní budou uvedeny v chod. Ale nebylo by vhodné nerozvázně mlátit kolem sebe — padni, kam padni — když se takové kritikaření protíví katolictě. Katolictví nezná negace. I zlému (hříchu) nutno

čelit pozitivně, odporem, bojem, cvikem v ctnostech. Katoličtí učitelé mají ve svém středu řadu odborníků, uznávaných i na druhém břehu. Jsou to hlavně Moravané, ale i v Čechách není jich tak málo, jak by soudila veřejnost. Kvalita vítězí nad počtem.

Proč by tito katol. učitelé nemohli spolupracovati na reformních otázkách?

K. B. H.

Glosy.

Hospodářská situace světová se den ze dne zhoršuje. Ke krizi průmyslové která vypukla ve státech, v nichž se dělnictvo domohlo zlepšení svých hmotných poměrů, kde však v zápětí za tím začaly tovární podniky zaváděti stroje aby takto ušetřily na drahých lidských silách, přidružila se krise zemědělská a nezaměstnanost. Zásob obilnin je prý aspoň na dva roky a přece není možno dostati obilí za přístupnější ceny. Brání tomu silné organizace zemědělské, jimž napomáhá zemědělské dělnictvo, bojící se poklesu mezd. Dnešní kritický stav, v němž ocitla se celá lidská společnost, není něčím trvalým, ale doba přechodu z tohoto výkyvu do polovice normální působí již a způsobí ještě mnoho potíží a vyžaduje zvláštní obezřetnosti. Národohospodářští znalci prohlašují, že nejlépe jsou dnes na tom majitelé hotových peněz, které nabývají ceny a ulivu, jako nikdy před tím, a unikají všemu takřka zdanění. Ceny plodin, tvrdí odborníci, zregulují se vbrzku automaticky, o krizi průmyslové lze prý doufat, že pomine nejpozději nástupem válečných populačních ročníků do trhu práce, i krise bytová, která pořád ještě nás rdousí vzdor všemu stavebnímu ruchu, se ukončí v nedlouhé době stavebním krachem, který stlačí ceny bytů v novostavbách na polovinu. Na každou palčivou otázku dneška snaží se povolání činitelé dáti uklidňující odpověď, jen k otázce, co bude se studovaným proletariátem, všichni svorně, bezradně mlčí.

*

Zdálo se už, že se do Španěl vrátila politická rovnováha, a zatím se tu rozpoutalo nové běsnění. K jakým výstřednostem tu dochází, ukazuje nezvyklá republikánská obava před monarchismem. Je-li pochopitelný zákaz používati k frankování listovních zásilek poštovních známek s obrazem odstaveného krále, nelze pochopiti nové vládní nařízení, podle něhož se pro budoucnost zapovídá výroba hracích karet, na nichž by byli vyobrazeni karetní králové. Zdali se i tento podivný zákrok proti monarchismu potká s úspěchem, těžko lze předvídati, protože tihle králové bývají i nejradikálnějším socialistům tuze sympatičtí...

※

Východní země naší republiky zcela právem a po zásluze těší se značné blahověli státní správy. Nejen ve školství, nýbrž všemi směry a všude jest patrný pokrok. Nyní ještě přišlo se na to, že ze 4096 obcí na Slovensku a Podkarpatské Rusi má jen asi 1000 obcí řádné pozemkové knihy na podkladě katastrálního měření. V ostatních obcích budou pozemkové knihy postupně zakládány, což se stane během desíti let a vyžádá si okrouhle částky 160 milionů Kč.

※

V boji proti komunismu jako materialistické myšlence a odporné revoluční organizaci vyzkoušelo své síly už-hodně složek veřejného našeho života, ale s úspěchem poměrně malým. Dlouho se mylně věřilo, že nejúčinnějším odpůrcem komunismu jest sociální demokracie a reformní socialismus vůbec. Není tomu tak; sociální demokracie ideově stojí na téměř stohém materialistickém základě jako komunismus a u porovnání s ním jeví se toliko menším zlem. Boj s tímto nepřítelem spořádaného světa může vésti nejrozhodněji a se zdarem jedině myšlenka a akce, která se od marxismu diametrálně liší jak svou ideovou základnou, tak i rozdílným chápáním života a jeho smyslu. Sami komunisté, pokud dobře sledují poměry, nijak se netají poznáním, že v hospodářském a sociálním pokroku daleko se neskrývá pro ně takové nebezpečí jako v rozmachu katolické akce. Charitativní činnost Katolické akce, již nejvíce se vyznavači komunismu lekají, jest velmi rozsáhlá, upřímná a srdečná, prostá všech po-

stranních úmyslů, a nespekuluje s bidou lidskou jako komunismus. Hlomoživými hesly a demagogickými plány a přestavbě lidské společnosti se nouze a strádání nezažene. Katolická akce nabízí potřebným svou pomocnou ruku a osvobozuje myslícího člověka od blouznivých sociálních pověr tohoto století. Její křesťanský účinná lidumilnost zasluhuje největší podpory nás všech. Dk.

Dr. Karel Závadský T. J.

Význam přírody pro člověka.

Moto: „Krásný vzhled je na ten Boží svět.“

Úvod: Jan Ev. Trávníček zhodnotil správně účel kursů a zvláště účel II. prázdninového kursu katol. učitelstva v Č. Krumlově. Kurs podle něho „nedává uceleného vzdělání. Ukazuje však kursistům, jak mají nazírat na jednotlivé obory, aby nabyli zvláštního kritického postřehu, který by jim umožnil správné hodnocení, zpracování a použití vědomostí... Kurs má ukázat, že dovede i heslům zprofanovaným dáti pravý smysl, že chce oživit věci moderní doby myšlenkou Boží, že dovede v labyrintu najíti pravou orientaci, orientaci světla, jasu a tepla.“ (Věstník katol. učít. 1931, str. 390.)

Jedno z mnoha zprofanovaných hesel zní „Matka příroda“. Příroda — naše zeměkoule bez Boha — Tvůrce a Vůdce jest modernímu člověku nejenom příbytkem a živitelkou všech ustrojenců — rostlin, zvířat a člověka — nýbrž je také matkou jejich a hrobem. Lepý tvar kmenů, listů a květů, krása a něha barevných květů, důvtipné umění broučků a ptáků v době hnízdění atd. nemá prý jiného smyslu než kterákoli hříčka živlů slepých, na př. vyhlodání koryta tekoucí vodou, utvoření jezera a soutěsky v horách.

Nepochybíme, nazveme-li přírodu *chůvou*, kterou Bůh — Tvůrce, Pán nebe i země, dal veškerému tvorstvu ústrojnému za živitelku.

I. Příroda — živitelka.

Země slouží ústrojencům všemi prvky svými. Pevné horniny se rozpouštějí vodou a kyselinami; jsouce rozpuštěné, vssávají se kořínky rostlin, aby putovaly do všech částí těla rostlinného. Ze vzduchu pak rostlina vybírá si kyslíčník uhličitý k výrobě škrobu, která se odehrává v zeleni listové, ale také kyslík k dýchání. Světlo a teplo budí a podmiňuje všechny životní jevy. Zvířata pak se živí rostlinami a dýchají kyslík ze vzduchu, jiná zvířata loví zase zvířata a přikusují k tomu trochu zeleniny, člověk konečně užívá stejnoměrně rostlin a zvířat k výživě, k ošacení, k obveselení, mrtvé hmoty k stavbám a strojům.

Razil-li člověk pro svou nadvládu nad přírodou heslo „mens agitāt mole“, t. j. „duch lidský ovládá hmotu“ — kteréžto heslo lze často a právem čísti nad výstavou průmyslovou atd. — pak platí toto heslo také pro rostliny a zvířata, neboť duše rostlinná nebo živočišná nakládá s hmotou neživou potud podobně jako člověk, pokud z ní staví své tělo a údy, po případě hnízda a doupata.

Je tedy v přírodě na naší zeměkouli určitý pořádek služebnosti, buď rovné rovnému, nebo nižší vyššímu se podrobuje volky nevolky, a to podle záměrů vůle Nejvyššího, Tvůrce a Otce všech tvorů, Pána nebe i země.

II. Příroda — kniha.

Význam knihy, ať poučné ať zábavné, je dobře znám. Učí nás milovat dobro a krásu, nenávidět zlo. Méně známa je kniha přírody. Význam této knihy se sice někdy zdůrazňuje, ale neoceňuje se po zásluze. Sám pan prezident promluvil ke skautům 29. VII. 1931 v tom smyslu, že příroda může být knihou života.

„Vy se snažíte žít v přírodě. Příroda je prostá a učí vás zdravému oproštění. V přírodě se naučíte být praktickými a čestnými.“

Pro praktický výcvik a čestné jednání skautů a vůbec všech milovníků přírody, jest les a louka, hora a údolí, pouhou příležitostí, pouhým místem, kde člověk vzájemným stykem s bližním se učí, ale neučí se od přírody a z přírody. Zato příroda sama o sobě učí nás zdravému oproštění od mnohých knižních —ismů a v nich zahrnutých negací. V přírodě se oči otvírají dokořán, rozum zbavuje se všech předsudků, které v něm utkvěly z naukového mechanismu nebo panpsychismu, z abiogenese a upřílišného evolucionismu. Pobyt v lese stává se zážitkem duše v dílně Boží. A nikdo jí to nemusí dokazovat; stačí, aby byla někým vidoucím a vědoucím upozorněna na krásu a moudrost, projevující se ve tvorech. Jakmile se jí dostane návodu k bedlivějšímu pozorování přírodních jevů, krás, rozmanitosti a při tom ladtosti i účelnosti, sama začne číst tuto knihu, psanou všemohoucí moudrostí a dobrotou Boží. Všady se vidí obklopena dílem rukou Božích, obdivuje se trávě podobně jako bělostné lilii, neboť všechno nosí pečeť Božího díla. Tato pečeť zní ve všech řečech, takže ji vidět a číst může každý, kdo má dobrou vůli. V sebenepatrnějším tvorů odráží se moc a moudrost, krása a dobrota Boží. „Neviditelné vlastnosti Boží od stvoření světa se spatřují, jsouce poznávány z věcí stvořených, a to i jeho věčná moc i božství.“ (K Řím. 1, 20.)

Celá příroda hlásá Boží díla dnes, zítra i včera. A právě do minulosti vede i dnešní příroda lidského ducha, jenž se táže po původci života na zemi. Zákon přírodní zní dnes „vše živé ze živého má svůj původ“ — omne vivum ex vivo, „každá buňka z buňky má svůj původ“ — omnis cellula ex cellula. — Tento zákon věčný, nezměnitelný musí platit také včera a na začátku stvořeného života. A právě tam na začátku pozemského života stojí Bůh — Otec živých, jenž v sobě máje náplň veškerého života může stvořit bytosti živé podle stupňů a dokonalostí, jež jim dobrota a moudrost Boží určuje. Stvořil-li na začátku pouze jednu prabuňku nebo více typů, na tom už nezáleží.

Závěr: To, co rozum zdravý z knihy přírody vyčtl, to kniha Zjevení potvrzuje a doplňuje. Vzpomeňme výroku Kristova: „Velebím Tebe, Otče, Pane nebe i země.“ (Luk. 10, 21.) Raduje-li se člověk z krásy a velkoleposti přírodní, ať se raduje z díla Božího, ať vzdává dík a čest tomu, komu patří, nikoli matce přírodě, nýbrž Otci všech světél a všech živých, Pánu nebe i země, Bohužel, člověk miluje více přírodu — chůvu, kterou nazývá matkou, než Otce nebeského.

„Gratias agimus Tibi, propter magnam gloriam Tuam!“

„Díky vzdáváme Tobě pro velikou slávu tvou!“ (Gloria.)

Iks.:

Ano, ano — ne, ne!

„Pro tuto práci není třeba organisovati tisícové zástupy. Zde i neorganisovaní, ale katoličtí vychovatelé pomohou nám zachrániti dítě a národ od úkladů ďábelských,“ praví kol. K. v úvodníku minulého čísla.

Nevěřím, mýlí se, s té strany není naděje. Býti v organisaci katolického učitelského spolku nebo ne, neznamená vybrati si odborový spolek ten či onen v předpokladu, že stejně všechny dohromady nestojí za nic; jde o to, zda se přihlásiti veřejně do tábora katolického nebo ne. U učitele *skutečně* katolicky žijícího, nemůže nabýti vrchu nějaká nechť ke spolkovým formám nad *vědomím mravní povinnosti*. Je sice příjemné, nevázat se, ukazovat se hodným na všechny strany, zachovat si svatý pokoj — ale to je svědectví vnitřní pohodlnosti, opatrnické oportunity, povahové nevyhraněnosti, často mravní méněcennosti a nevalné charakternosti. Je rozdíl spolek a spolek, jako je rozdíl církev a církev. Přiznat barvu ve věcech víry je *povinnost*. Býti katolíkem s výhradami se nepovoluje. Býti katolickým učitelem a vyhýbat se spolku katolického učitelstva je protimyslné. Ty věci patří k sobě, nedostatek na jedné znamená i závalu na straně druhé.

Otázka neorganisovaných *katolických* učitelů neexistuje. Mimo organisaci jsou jen učitelští matrikové „ale-katolíci“, katolíci papíroví; z různých důvodů v církvi zůstali, ale příslušností necítí se vázání. *Katolictví zavazuje!* Když zavazuje málo nebo nic, je nedostatečné, povrchní, neexistuje. Přímocaré myšlení ve věcech světských nebývá výhodné a chytří lidé je nepěstují. U katolického učitele příslušnost ke spolku znamená více, projev jeho náboženské *opravdovosti*. Netečnost, pohodlnost a laxnost ve věci světového názoru u dvou třetin příslušníků lidových vrstev čsl. katolíků lze omlouvat neuvědomělostí. U učitelstva nikoliv. Nemohou blahodárně ve škole působiti, právě takoví lidé vychovávali před válkou současnou generaci! Nacházíme u nich nehotovost, mizerii vnitřního života, mravní unavenost, náboženskou chudobu a úpadkovost — to nejsou lidé, kteří mohou něco vykonat jako katolíci. Nemají katolické hrdosti, nemají kulturního sebevědomí, pro naše snahy neznamenaí ničeho. *Čeho nemají, dětem nedají*. Nepomohou, sami pomoci potřebují. Nejsou ani horcí, ani studení, nejsou k ničemu. Stydívám se za tyto „katolíky“, kteří nejdou mezi nás, aby neutrpěli v očích učitelů pokrokových. Tvoří polovinu našeho učitelstva. Ostatní jsou bezvěrci a nepřátelé, ale více škody nenadělají!

Stýkat se s nimi, získávat příkladem, vnitřně utvrzovati, povzbuzovat a stavět na nohy — prosím! Aspoň u mladých to může mít smysl. Přijímat jejich organizační negativitu, tolerovat jejich opatrnictví, nevybarvenost a pohodlnost, počítat s jejich pomocí a dokonce se na ni spoléhat, přizpůsobovat se, aby k nám neměli tak daleko, a to všechno proto, aby se nás zdálo víc — nikdy ne! Náš spolek katolického učitelstva není spolkem v běžném smyslu, jako jím není církev. Je *shromaždištěm, společným táborem učitelů*,

věrných Kristu. Není účelem sám sobě, vlastní činnost spolková jistě není důležitou částí našeho poslání; k úspěchům nelze přispěti než osobními podíly jednotlivců. — Avšak kdo nejde s námi, jde proti.

Nečítejme plev, na našem počtu nezáleží. Je-li nás málo, nechť, porosteme, časem bude víc. Budeme-li *kvásem opravdovosti*, zmo- hutníme a vzrostem *vnitřní silou*, požehnáním, dílem milosti.

Doba zraje, myšlenkové dílo posledních století, postavené odboj- ně proti osobnímu Bohu, leží v bedných troskách; společnost stojí přeč bankrotem světských řádů. Bude-li jaká budoucnost, může být jen katolická. V tom očekávání zachovejme čistotu opravdovosti, zůstaňme v hrdé osamělosti, nehleďme na plevy a varujme se kvasu starého: „*také katolíků*“, *kteří způsobili mdlobu přítomnosti, protože se sami nenaučili mluvit řeči „ano, ano — ne, ne!“*

Jan Kachlík:

Příspěvek k naší vyučovací praxi.

Mají-li reálné předměty obecněškolské býtí žáky dokonale pochopeny a má- li tato škola dáti žákům spolehlivé vodítko k dalšímu, platnému studiu, či do- konce, v duchu nových osnov, uzpůsobiti žáka k samostatné rozumové činnosti, nutno základy jejich, dnes ve vlastivědě tkvící, klásti solidně, hluboko a širo- ce. Neobávejme se! Nezapředneme, „probereme“, aniž bychom třeba došli k zá- věrečné tečce v našem vyučovacím plánu.

Jde o zásadní věc. Dovolím si v této stati, zatím, ukázati na zeměpis, a tedy, kterak mu ve vlastivědě připravovati ono žádoucí porozumění. K tomu hned předesílám, že vlastivěda nemůže proto podávati jen sladkou všehochuť z nad- řazených disciplín.

Školy málotřídí, kde učitel má střední a horní stupeň pohromadě, mohou proto vyhověti náležitě onomu zásadnímu požadavku.* Dvou- a tříletý turnus vyučovací je tu též dán k dobru. (Je-li již pravdou, že školy obecné blíže vět- ších školských středisk mají žactvo horního stupně již „přebrané“, neplatí to, míním, o našich venkovských školách obecně!)

Poznání domova, kraje (okresu), země má zprostředkovati vlastivěda na zá- kladě zeměpisné — přírodovědecko — kulturní. To prvé bude tedy před- mětem další statě.

Nelze žáky postaviti před mapu, byť i katastrální, a ukonejšiti se vědomím, že jsme již (se žáky) pojednali o světových stranách, měřítku, resp. pořídili pláněk třídy (školy) a náčrt polohopisný. Mapa stále je ještě příliš abstraktní, chaotickou změti čar, žáků chybí důvody objasňující, oživotňující. Nesnáze, s kterými se žák na mapě orientuje, ukazují, že k odstranění jich musí přistou- piti řada činitelů dalších. Již termín „hranice“, musí míti svoje zdůvodnění ve slově „mez“ a tato musí býtí ukázána, viděna. A což její běh! Bývá zajisté vý- sledkem přírodních podmínek, zvláštních okolností, úmluv, ujednání a podobně.

Terén a jeho vkreslování, s použitím stupnice barevné, šrať, vrstevnic — za- jisté činitele významní, jejichž zdůvodnění, každého zvláště a jejichž úloha na mapě musí býtí objasněna — o běžných značkách ani nemluvě!

Tu bych pak zvláště ukázal, kterak zdůvodniti žákům zakreslování (způsob) vodních toků na mapě a objasniti jejich úlohu v rámci daných podmínek pří- rodních, které ale také spoluvytváří, (t. zv. morfologické změny povrchu zem- ského!).

Tedy k věci samé: Na vycházce, za tím účelem řízené, seznáme síť vodních toků v okolí, kraji. Nejdříve přihlížíme k směrům, dále posoudíme prameny, délku toku, ústí atd. Upozorňuje se zvláště na souvislost mezi spádem toku a šíří řečiště, výši břehů, na ohýbání toku, či klikatý tok, s patřičným zřením k okolí resp. údolí. Zjišťujeme tíšiny (vír), mělčiny (náplav), dno, vymílání břehů, nalézáme řečiště vyschlé, posunutá a pod.

* Pisatel je správcem školy jednotřídní.

Při výkladu ve třídě stále se dovolávám těchto nabytých zkušeností a na tabuli, pokud lze, markantně naznačuji.

Podrobnosti výkladu pro omezenost místa nevypisuji, ale sestavím dále po způsobu dnešních testů otázky, aby bylo patrné, který je obsah celého „problému“, jak se tomu dnes říká, a jaký má dosah vzhledem k porozumění mapy.

Podle osnovy otázek je možno zase dobře učivo procvičovat a opakovat. (Otázky mohou být vypsány na tabuli — půlarchu balicího papíru, se schématy kresebnými a vyvěšeny.)

Rozumí se, že na obecné škole se neomezím jen na mluvu těchto otázek, ale při ústním zkoušení pomáhám zvláště slabším žákům předivem otázek podružných k uspokojivé, správné odpovědi.

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Odbor prostějovský konal 11. října první členskou schůzi po prázdninách. — Kolegyně Hrabalová promluvila zajímavě a názorně o kursu z kreslení, který byl pořádán v Přerově p. kol. Kachlíkem, takže členky, jež se minily kursu zúčastniti a jimž nebylo možno pro nedostatek času zaříditi vyučování, litovaly. — Projednány otázky organizační a stavovské. Zpráva o valné hromadě Spolku katol. učitelstva a jejím usnesení vzhledem ke zřízení Krajského svazu kat. uč. na Olomucku přijata s velkým zklamáním. — Jest nás málo, proto semkněme se pevněji ke společné práci! Ať nikdo při schůzích bez vážné příčiny nechybí. Tak dokážete organizační kázeň.

Krajský odbor katol. učitelstva v Uh. Brodě konal 18. října 1931 členskou schůzi za účasti 23 členů. Před schůzí byla první zkouška pěveckého sboru za řízení kol. Frant. Veselky z Uh. Brodu. Je žádoucí, aby kolegyně i kolegové naučili se rozdaným sborům doma, aby zkouška měla rychlejší spád a aby se v ní věnovala pouze pozornost čistotě harmonické a jemnému vybroušení dynamiky a přednesu. Učte se svým sborům z paměti. Potom referoval kol. Antonín Kolek, nám známý Kleofáš Pistorius, spisovatel, o vpádech Bočkajovců r. 1605 na Moravu a hlavně do Uh. Brodu a okolních vesnic. Přednáška byla velmi poutavá i poučná. Přispěla velmi k poznání historie našich působišť i celého kraje. Kol. Kolek neopisuje historii z knih a časopisů, nýbrž badá v archívech slovenských a moravských. Jeho práce jsou tedy původní a umělecky vysoce hodnotné, jak povolaná kritika jednomyslně se vyslovila. Víme, že jsme připravili kol. Kolka o drahocenný jeden den, pročež naše díky a vděčnost za jeho námahu a laskavost

jsou tím větší. Těšíme se, že jej opět uslyšíme na velké schůzi v Uh. Brodě 22. listopadu 1931.

Kolegům a kolegyním ze severní Moravy. Kdo má zájem na oživení Krajského odboru šumpersko-zábřežského, to jest, kdo chce v něm súčastniti se práce, nechť dopíše redakci „Věstníku“. Vyskytli se již jednotlivci, kteří mají snahu obnoviti tento Krajský odbor katol. učitelstva skutečně v aktivní. Netečnost nepřináší úspěchů.

Mariánská družina učitelek na Moravě se sídlem v Přerově konala svou členskou schůzi místo 27. září v neděli 18. října v Brně v klášteře cti. sester boromejek. Oznámena byla dvakrát nebo 3krát v týdnu před tím ve „Dnu“ a také v „Našinci“. Leč málo sodálek asi zprávu četlo, takže účast byla slabá. Mši sv. sloužil o 10. hod. vojen. superior dp. Karel Kolísek za družinu a na její úmysly, družinskou pobožnost řídil a promluvu měl dp. Domes T. J. Schůzi řídila starostka řed. Šebíková. Oznámila nejprve, že dp. ředitel družiny P. Vlad. Dreiseitel byl přeložen do Hradce Králové trvale a tím přestal býti ředitelem družiny. Požadáno o ustanovení jiného dp. ředitele, ale dosud není záležitost vyřízena. (To bylo též příčinou, že schůze odložena a že dosud nevydána tištěná zpráva, čímž se tajemnice omlouvá a prosí o prominutí.) Usneseno dp. řediteli poslati děkovný přepis. — Dále oznámila, že 4. října odvolal Pán z útrap tohoto života horlivou sodálku sl. Františku Gottwaldovou, učitelku ruč. prací na odpočinku. Působila v Měrotíně, pak v Cholině u Litovle, zemřela na Moravci, kam se v poslední době uchýlila. Každá sodálka bude za ni obětovati jedno (je-li v Euchar. kroužku dvoje) sv. přijímání a po 8 dni se za ni pomodlí Otčenáš a Zdrávas, Maria. Mše

sv. za ni byla obětována v Brně a bude ještě v Přerově. (Více o ní snad příště.) — Potom blahopřála přítomné sodálce Hedvice Rubrové, horlivé pracovníci v Brně k jejím 70. narozeninám, jež 19. t. m. slaví v plné svěžesti tělesné i duševní. Také vzpomněla jmenování dosavadního administrátora diecése ndp. dra Karla Kupky brněnským biskupem a usneseno, aby tříčlenná deputace (Šebíková, Friebová, Tenciánová) mu vyslovila ústně projev úcty a oddanosti a blahopřání družiny. Poté teprve přikročeno k dalšímu jednání: tajemnice přečetla protokol, o jehož některých bodech bylo debatováno. Tak po uvážení obtíží s dojížděním na schůze v neděli usneseno, aby příští schůze, stanovená na 6. prosince v Přerově, konala se až po vánocích na svátek Mladátek 28. prosince. Schůze titulární stanovená na úterý velikonoční. Omluveny některé sodálky. Hovořeno o dětských besídkách a činnosti katol. učitelek při nich. Bylo si stěžováno, že mladé učitelky (brněnské a z okolí) odjíždějí na prázdné dny domů k rodičům a tak se vymykají vši práci. Sod. Rubrová upozorňuje, jak pěkně, názorně a prakticky k činnosti v besídkách a vůbec v Kat. akci vede P. Štork T. J. ve svých promluvách. Pí řed. Binková vypravuje o činnosti horlivé apoštolky brněnské neučitelky. Zbožný úmysl: Znovuoživení křesťanského ducha ve školství, v učitelstvu, žactvu a v zákonodárství školním. Pí řed. Binková upozorňuje na encykliku svatého Otce o pomoci nezaměstnaným a předkládá prosbu o příspěvek na dobudování basiliky velehradské. Vykonaná sbírka 250 Kč odeslána na Velehrad k tomu účelu. Po 1. hod. odpol. schůze skončena. Ještě při obědě hovořeno čile o stavovských záležitostech, prázdninových kursech a j. — Na shledanou v hojnějším počtu 28. prosince v Přerově. — Tajemnice.

Těšínský odbor konal 18. října obvyklou měsíční schůzi s přednáškou prof. dra Josefa Špačka z Hlučína na téma: Vyučování počtům ve třídě elementární. Po zajímavé přednášce byla čilá debata, v níž mnohé ještě p. profesor objasnil. Kolega jednatel Štěpán podal referát o II. prázdninovém kurse katolického učitelstva v Českém Krumlově. I po tomto referátu mnoho se debatovalo a — vzpomínalo. Posluchačům ukázal množství fotogra-

fických snímků a upozornil na almanach, který bude po kurse vydán, a Briedelovo číslo Akordu, vydané nákladem L. Kuncíře v Praze. Ohlašuje také společnou schůzi odborů v Mor. Ostravě 25. října, která bude místo naší schůze listopadové. — Příští schůze členská koná se 6. prosince v Orlově v obvyklé místnosti a hodině. Přednáší kol. odborný učitel Král z Petřvaldu: Vznik a zánik světů, se světelnými obrazy. Pozvánky budou včas rozeslány.

Slavkovsko-bučovská skupina výskovského odboru má schůzi v Lido-vém domě ve Slavkově v neděli, dne 22. listopadu o půl 10. hodině. Přijďte všichni!

Politika je hrozná... těžká... všichni odpovídáme za osud vlasti... politika musí mluvit pravdu... bezchlednou... nedovedeme-li mluvit pravdu sami o sobě... ztratíme... ztratíme samostatnost... jsem optimista... věřím, že u nás bude více takových, někdy se musí pravda zamlčet... když ji národ nesnese... vyčkat pravého okamžiku... ale pak ji říci bezchledně, a to hned... hned!

Poslední slova dr. Al. Rašina.

HLÍDKA UČITELEK MATEŘSKÝCH ŠKOL

Nové osnovy. V dohledné době vydány budou nové osnovy pro školy mateřské. Velmi pozoruhodný článek o těchto přináší 1. č. „N. č. uč. šk. mateř.“ Zvláštní potom je zde naprosto nová orientace školy mateřské. Důvody, jež vedou k zakládání škol, nejsou již rázu ideálního, nýbrž více sociálního, jsou to důvody, které přináší doba se svými rozmanitými způsoby životního boje. Doufejme, že i na odpovědných místech bude jednou pochopení pro dalekosáhlý význam mateřských škol a že tomuto významu bude dána sankce zákonem. Středem nových osnov je věcné učení. Toto vyžadovalo se již dříve ve formě neuspořádaných výnosů a nařízení a také úpravou třídní knihy, nyní je to systemisováno v nových osnovách. Nestálé, hravé mládí je zde soustředěno k něčemu účelnému. Vnitřní život dětí je ukázněn. Neděje se to ovšem „prušácky“, nýbrž nenápadně. Je zde tedy již určitý cíl, vytknutý novými osnovami, které mají školy mateř. do-

sáhnouti. Starost o dobrou budoucnost dítěte především.

E. Strnad v tomtéž časopise píše o tom, že při výchově mateřskoškolské „neznepokojuje nás věčné spasení, nás povzbuzuje k práci ideální, k výchově starost o budoucnost tohoto světa“. Nás ovšem znepokojuje věčné spasení dítěte. My chceme, aby bylo spaseno. Přejeme mu toho, tak jako sobě. Kol. E. Strnade, nepohrdejte tak hmatatelně nejvážnější složkou výchovy dítěte v době předškolní. V dnešní době potom zvláště; dítě je vystaveno všem vlivům jen ne dobrým, je mu vedení v duchu náboženském a se zřením na věčnou spásu a blaženost potřebí zrovna tak, jako chleba.

Aby nás Pán Bůh při zdravém rozumu zachoval ráčil. Ve „Vychovatelské čítance pro matky“ doporučuje J. Jarníková, aby se mateř. školy přeměnily na ústavy pro tělesně zmrzačené a duševně úchylné. Bez poznámky.

Ministr školství I. Déřer je pěkně vyplácen v „N. č. uč. šk. mateř.“ proto, že nezřizuje nové menšinové ob. a mateř. školy, ba, že stávající zavírá. Jistě mu to patří.

Videň má 110 mateřských škol, které pojmu 10.000 dětí. Nejvíce v Evropě.

Čas. uč. škol. mateř. se přimlouvá za zrušení externích zkoušek. Je to právně odůvodněno a dovozeno. Je to i náš názor.

Německo má pěkně vybudované mateřské školy a stále je zdokonaluje. Z tohoto sluší zvláště pochváliti Prusko, kde ruch mateřskoškolský je největší. Němci vždy chápou dobře poslání výchovy dítěte.

Uzákonění mateř. škol naráží nejvíce na potíže finanční. Jeví se však vážný zájem i v poslaneckých klubech.

Žádáte-li katolickou učitelku mateř. školy, řiďte dotazy na redakci tohoto „Věstníku“ nebo na ústř. sekretariát Matice cyrilometodějské v Olomouci, Wilsonovo n. 16. T. Viktorinová.

Zpropadený návrh.

Objevil se návrh — je už tomu dávno — netýkal se subvencí a býků,

týkal se jen dětí — příštích poplatníků. Snad jen proto nebylo mu žití přáno.

Podezřelý byl vám, budil strach a hrůzu: zavádět chtěl školy pro všelikou lůzu.

Uvažoval o něm statkářů sněm valný: Kdopak bude potom jezdit s voly,

měšťanské až budou obvodové školy? Protož návrh stihl věru osud žalný.

Marného by nenaháněl lidem strachu, pochován byl v tajném koutě v prachu.

Jednou odtud vyklouz' šelma. Hejsa! Způsobil tím jedněm potěšení, druhí však tím byli velmi poděšeni. A ty doved' uklidnit pan Hrejsa.

Aby zbavil hodné lidi leku, dal mu jakéhosi kouzelného léku.

Návrh ve svou náruč jala náhle Smrtka. A když vytrhl se z hrobu noci, vrací jej vši silou temnot moci v objetí pan senátor J. Smrtka.

Uklouzne-li opět, kdož to může vědět? Zatím kolo času klidně může běžet.

Puntík.

PRÁZDNINOVÉ KURSY KATOLICKÉHO UČITELSTVA

O významu, rekreace pro učitele. Již několikrát bylo o tomto tématě v této rubrice psáno. Při dnešním vypětí tělesné i duševní energie v zaměstnání učitelském je třeba účinnějšího osvěžení tělesných i duševních orgánů. Organismus těla je velmi citlivý, odolný, ale zná hranici vypětí a překročení této je provázáno poruchami orgánů těla i nervů a ohlašuje se zpravidla jako nemoc. Sami dobře víte, jak působí na vás rozčilení, jak jste kolikrát unaveni po celodenním vyučování, vyčerpání duševně i hlasově, cítíte bolení hlavy atd. Nemyslete si, že neklesá tělesná odolnost. Je třeba posílit nervy a vůbec celé tělo. Kurzy sledují i účel rekreační vedle vzdělávacího. Kdo byl s námi vloni na Bílé, vzpomíná si, jak odcházel osvěžen po čtyřdenním pobytu v horách. Všichni nemají chuti lyžovatí neb sáňkovatí, ale každý má snahu o vánocích se osvěžití pro práci další. Naskytá se příležitost zúčastniti se II. zimního kursu v Šilperku na severní Moravě. Využijte této příležitosti a přihlaste se do kursu u kol. Kuncka.

Program II. zimního kursu katolického učitelstva, pořádaného od 27. do 30. prosince 1931 v Šilperku na severní Moravě. A) Část teoretická: 1. Zimní sporty, jako prostředek při výchově školní mládeže. 7. Teorie jízdy na lyžích. 3. Hygiena sportu. 4. Organizace zimních sportů ve škole

podle osnov z roku 1930. B) Část praktická: a) Výcvik v jízdě na lyžích. 1. Chůze a jízda na lyžích. 2. Krok přivrátý, odvrátý, pluh. 3. Sjezd, výstup. 4. Telemark. 5. Kristiania. 6. Přeskok. 7. Jízda v terénu. b) Sáňkování a rekreace. Tato skupina bude mít svého vůdce, který vysvětlí základní pravidla a ukáže řízení sání za jízdy. Zimní kurs vede profesor Frant. Skoumal z Přerova.

Pokyny pro účastníky II. zimního kursu. Výstroj a výzbroj: Lyže (pro začátečníky doporučuji levné), hole, boty (od Bati za 149), oblek (stačí kalhoty lyžařské), dva páry rukavic lyžařských (palčáky), svetr (náhrada za lyžařský krátký kabát, který se zpravidla při lyžování svléká), trepky, rezervní ponožky teplé (dostane u Bati), batoh, mazání na boty a vosk na lyže, elektrická svítilna. Vemte fotografický aparát. Začátečníkům budou poslány zvláštní podrobné pokyny. Pište o ně kol. Kunckovi. Nekuňte zbytečných věcí. Přihlaste se ihned, abyste si zajistili účast. Počet přijatých je omezen na 20—25. Ke kursu budou pozváni okres. škol. výbor v Olomouci, Přerově, Zábřeze, Šumperku a menšinový inspektorát pro severní Moravu.

Fotografie ze zakončení kursu v Č. Krumlově jsou již hotovy a rozesílá je kol. Geyer. Prosím, vyrovnejte obnosy za fotografie!

Důstojné pány katechety zvou k zimnímu kursu. Vloni byli s námi 3 vevební pání.

Zajímavá čísla z II. kursu v Českém Krumlově. Kurs byl propagován tiskem ve Věstníku, v Lidových listech, Pražském večerníku, Našinci, v Hlubině, Vychovatelských listech a ve všech katolických listech krajinských, dále slovem od osoby k osobě, na schůzích krajinských odborů, 26. června 1931 promluvila paní dr. Birnbaurová o kurse v pražském rozhlase. V záležitosti kursu bylo odesláno předsedou Kunckem 1125 jednacích čísel korespondence, mimo korespondenci tajemníka Slezáčka, pokladníka Kudělký, duch. vůdce P. Daňhy, členů přípravného výboru dr. Drábka, MUDra Kuncka a j. Kursu dostalo se schválení MŠANO ze dne 27. května, č. 74.438/31-I, ministerstvo železnic povolilo 50proc. slevu výnosem ze dne 14. července 1931, čís. 34.121/31. Platících kursistů bylo 141, docentů 20,

stálých hostů učitelů 12; průměrně 10 denních hostů na přednáškách neb exkursích. Průkazek na dráhu vydáno 102. Do 25. července se přihlásilo 155 kursistů. Vysvědčení vydáno 125 kursistům. Z prostředí kursovního vzalo na 300 fotografických snímků, z nichž bude pořízeno album. Příjem pokladny obnášel 64.957.50 Kč. Účty nejsou ještě všechny vyplaceny, ale vydání do dnešního dne činí 64.634.90 Kč. Peněžní obrát ukazuje, že kurs byl podnikem velikým. Na kurse přednášelo 20 docentů a přednášejících. Přednášek prosloveno 40, duchovních promluv P. Daňhy 14 a 1 kázání dp. dra Braitto. Denně přijímalo tělo Páně průměrně 40 kursistů, na konci kursu přistoupili až na 2 všichni ke stolu Páně; celkem podáno na 600 sv. přijímání. Na památku kursu vydáno 1000 pohlednic a 200 odznaků. Z těchto čísel dovedou si čtenáři učiniti aspoň malý obrázek, jak vypadá organizace našich kursů. Zatím jest nás málo pro organizaci příprav příštích kursů, ale doufáme v pomoc Boží. Prosím ty, kteří stejně cítí s námi, aby svým způsobem pomáhali nám budovati dílo započaté a v modlitbách o pomoc a požehnání Boží prosili. — Kuncek.

Četná korespondence ukazuje, že se nezapomnělo. Denně docházejí vzpomínky, přihlášky, dotazy, náměty atd. Vyřizuji, pokud možno, poštu ihned, ale při nejlepší vůli není mi často možno odpověděti obratem. Odpovídám však na každý dopis. Od začátku září do dnešního dne jsem přijal 89 dopisů a odeslal 183 čísel jednacích. — Předseda.

Nikdo z nás nemá práva nařikati na neúspěch, kdo si nedal ani tolik práce, aby si plně uvědomil svůj hospodářský cíl, stanovil svůj hospodářský plán a kdo není ochoten se pak podle tohoto plánu řídit. Tomáš Bata.

ROZHLEDY

Katoličtí učitelé a vzdělání. Mluvívají někteří nepěkně o vzdělání učitelském, nerozlišujíce osob. Jest patrné, že sami nevědí, v čem spočívá vzdělání — zajisté že předně v ušlechtilém chování a mluvení! Ostatně takový učitel Otakar Březina předčí mnohé akademiky a známe i jiné učitele, kteří se vzdělali odborně a tím-

lo vzděláním vynikají. Nadto učitelské vzdělání v metodice a didaktice předčí dnes i vzdělání profesorské, kde celá metodika a didaktika odbude se nějakým náslechem v hodině zkušenějšího kolegy, kdežto učitel musí z obou předmětů vykonati zkoušky a má řadu výstupů na různých stupních obecné školy za sebou, než počne vyučovati. V této věci patrně bude i pro profesory zjednána v dohledné době náprava. — Výtky mohly by se týkati t. zv. pokrokových pánů, kteří mají pokrok v potírání náboženství, čehož katol. učitelé nečiní. Naopak na svých schůzích a prázdninových kursech nechají mluvíti pp. filosofy a theology o těchto vysokých problémech a rádi se přiučují. Z jejich chování rovněž není patrné, že by byli tak nevzděláni nebo polovzděláni. Uvedené výtky jsou tudíž nesprávné, nespravedlivé a charakteru těch, kteří takto mluví nemohou prospěti. Ve společnosti, kde se takto mluví, nemohou katoličtí učitelé bráti účast. —

PhDr. J. Šp.

P o z n. r e d a k c e: Pisatel článku byl žádán katolickým učitelstvem o zastání při schůzi jednoho ze slezských krajských odborů.

Zemřelé kněze vědátory s nadšením oslavují Francouzové. Tak oslavují na př. faráře Tauleigna, který byl velikým vynálezcem v oboru optiky, fotografie, nauky o elektřině, elektrochemie, teoretické radiologie a jenž zemřel r. 1926. V červenci 1927 Společnost pro literaturu, umění a vědy v Aveyronu odhalila v Rouerque pomník velikému botaniku, r. 1924 zesnulému kanovníku Costeovi. Coste byl členem Botanické společnosti francouzské, byl členem Akademie a četných vědeckých institucí, od nichž se mu dostalo několikerych vyznamenání. Značnými počty byl zahrnován v Belgii a v celém kulturním světě kardinál Mercier, r. 1926 zemřelý, který byl nejen badatelem sociologickým a unionistickým na poli theologie, ale prakticky uskutečňoval veliké plány lidumilné, mezi jiným zorganizovav péči o výchovu mládeže ruské emigrace. S jakou pietou vzpomínají Němci velikého svého biskupa Kettelera! V nakladatelství „Volksverein Verlag“ v Mnichově vyšla r. 1927 velká biografie, obírající se dílem Kettelerovým; v ní rozebráno je důkladně, jak geniálně řešil veliký biskup problémy sociální, charitativní i politické.

Trnitá cesta katol. učitele. (Z dopisu redaktorovi „Věstníku“.) Už na ústavě neměl jsem pro svoje přesvědčení a pro práci v Orle na různých ústlano. Jsem ale povaha tvrdá a nemohl bych ani bez toho „otesávání“ od pokrokářů být živ. Dne 1. září 1928 měl jsem obdržeti místo na našem okrese v X. Za tím účelem dostavil jsem se k tehdejšímu známému inspektorovi N. N. Když mně ale bylo řečeno jeho sekretářem, že místo mám pod podmínkou, že vstoupím do jeho učitelské organizace, odpověděl jsem, že doufám ještě v republice nalézt svobodu přesvědčení, a se slovy „S Bohem“ odešel jsem z úřadu, nehodlaje za skývu chleba zrazovat neb zapírat svoje přesvědčení. Byl jsem si toho ovšem dobře vědom, že v tak kritickém roku mohl jsem zůstat na delší dobu bez zaměstnání. Ale nezoufal jsem u víře v Boha. Tentýž den psal jsem koresp. dvojlistky na víc okr. úřadů, mezi jiným do Y., a tak za 3 týdny po shora uvedeném výstupu nastupoval jsem místo výp. učitele na okrese Y. Už ale v Y. bylo u p. inspektora nemilé překvapení, když mně oznámil, že v obci, kam mám přijíti, potřebují dobrého mladého pracovníka do Sokola. Už tady se p. inspektor poněkud zarazil, když jsem mu s politováním konstatoval, že jsem Orel. To prý ale nevadí, Orel je také těl. spolek, namlouval si chudák p. inspektor. A stalo se, že jsem zjistil, že moje působiště jest čistě katolická vesnice s lidovým starostou v čele a s naprostou většinou katolíků v obec. zastupitelstvu. Sokolici tam spali a nový učitel pracoval v Orle. P. inspektor v čele pokroku si ale řekl: „Zmýlená neplatí“ a už v listopadu mně dal najevo soukromým listkem, že prý budu muset uhnout z okresu, poněvadž... atd. Okresní hejtman, který byl spravedlivý člověk, vzkázal mi po p. starostovi obce, abych se ničeho nebál, že v místě zůstanu. A stalo se dále, že paní říd. řekla na trhu ve městě před našimi lidmi, že nový pan učitel je moc hodný člověk, ale že je osel za to, že chodí do kostela. (Hodně silný výraz!!) A když jsem začal hrát divadla, bylo už zle. Snažili se dostat mne z okresu pryč. Odešel jsem dobrovolně jinam. Na okrese Z. už to bylo lepší. Tam také sešel jsem se s katolicky org. kolegy. Uznával jsem nutnost organisovat se v katol. spolku, ale neučinil jsem tak

zatím, máje před vojenskou službou. Letos přišel jsem z vojny a s velikými potížemi dostal jsem výp. místo opět na okrese X. Teď po prázdninách „pokrok“ ještě víc přitáhl, takže jsem měl být zase pro své přesvědčení vyřazen z okresu, ačkoliv míst bylo dost a kolegové služebně mladší dostali místa daleko lepší.

Inteligence středoškolských abiturientů. Dr. Ot. Matoušek, profesor přírodovědecké fakulty Karlovy university v Praze, podává v „Nár. listech“ několik poznámek o svrchu uvedeném tématu. Při zkoumání inteligence a vědomostí našich středoškolských abiturientů došel k zajímavým výsledkům, s nimiž chci krátce čtenáře seznámiti.

Studentky jsou průměrně inteligentnější než studenti. Je to způsobeno tím, že absolutně nenadaná děvčata dál nestudují, kdežto u hochů jich přijde dosti, kteří naprosto nepatří na studie. Ukázalo se, že po stránce významu a hodnoty vysvědčení škole dosti křivdíme. Školní vysvědčení má dobrou hodnotu. Všechny školy nejsou stejně přísné a některé jsou až příliš přísné. Pokud se týče poctivosti studentů, byly učiněny zkušenosti velmi smutné. Aspoň tak trochu švindluje každý druhý student a opisování u nás patří k studentskému bontónu. Nadaní studenti švindlují méně, studentky o moc více než studenti.

Znalost jazyků — pokud byla zkoumána — ukázala se velmi slabou. Naše škola nedovede naučit správně česky pravopisu a je dokonce i několik studentů, kteří si nevědí rady s i a y. Z němčiny neumělo mnoho studentů ani slova. Lepší byla francouzština. Všeobecné vědomosti jsou však u studentů lepší než u studentek. Ukázalo se, že ve škole hledí se příliš k podrobnostem, kdežto nejdůležitější myšlenky utíkají. Celkem dobře dopadl při zkoušce dějepis. V současné politice a národohospodářství se hoši vyznají lépe než dívky. Zvláště slabé bylo národohospodářství. Velmi špatné to bylo se zeměpisem, ač ovšem u jiných, větších národů to není lepší. Také přírodopis byl slabý. V umění však bylo to nejhorší, poněvadž se ve škole nijak soustavně neprobírá. Na konec byl dán seznam 50 jmen, některá zcela známá, jiná méně známá. Studenti měli napsat sebe menší slůvko, aby bylo vidět, že vědí, kdo to je. Stačilo napsat třebaš jen vojevůdce,

tedy jistě mírné měřítko. Z uvedených jmen zůstala téměř úplně neznáma: Malthus, Carnegie, Savonarola, Rodin, Mommsen. Plných 70 proc. neznalo vůbec Mendla, zakladatele nauky o dědičnosti, Moravana. Einstein prý založil vývojovou teorii atd. Z toho vyvozuje dr. Matoušek, že jest třeba střední školu připoutati blíže k životu.

K tomu přidávám několik svých poznámek a zkušeností. Závěry, k nimž došel dr. Matoušek, nejsou žádnou zvláštní novinkou. Také není možno zcela přesně usuzovati z malého počtu pozorování na inteligenci a vědomosti všeho našeho studentstva. V jádru jsou však závěry Matouškovy správné. Myslím však, že se u nás sotva najde optimista, který by se odvážil tvrditi, že poslední Dérerova středoškolská reforma přinese nápravu. Zkušenosti — zatím ovšem krátké — ukazují na zcela něco jiného. Nával na střední školy a přeplněnost prvních tříd způsobuje, že zde není možná řádná práce. Studii se věnují stále více dívky i nenadané a nejsou řídké případy, že tvoří i polovinu celkového počtu žáků ve třídě. Dřívější zkoušky přijímací byly sice již zastaralé, ale nové zkoušky informační neposkytují rovněž řádného obrazu o vědomostech žakových. Znalost jazyka českého a pravopisu zvláště jest stále menší a již po několik let, co učím češtině v I. třídě, musím největší část hodin češtiny věnovati pravopisu. Snad jsou poměry jinde lepší, ale z toho, že nové osnovy češtiny, vydané r. 1930 nařizují soustavné probírání mluvnické, kdežto dříve se probírala jen příležitostně, soudím, že obecná škola nedává žákovi již té jazykové přípravy, jako tomu bylo dříve. Není to výtka ani podceňování práce kolegů-učitelů. Prostě to jinak dělat nemohou, když osnovy zavedly na obecných školách spoustu předmětů více méně nepotřebných nebo docela zbytečných. Na staré trivium, v němž měla obecná škola žáka důkladně vycvičiti, pak ovšem času nezbývá. Byl bych velice rád, kdyby některý kolega-učitel zaujal k těmto mým vývodům své stanovisko. Ještě jednou podotýkám, že jsem dalek podceňování práce učitelů a že jen uvádím fakta, která jsem již po několik let pozoroval na jedné střední škole. Víím dobře, že i střední škola má dosti vad i nedostatků, které ani nové osnovy neodstraňují. Zapomíná se především při všech školských reformách,

že třeba v první řadě připravit pro ně učitele. A toho na středních školách nebylo. — Jos. Veselý.

Není nesnášenlivosti pevné přesvědčení a dynamika náboženského života, pokud se omezuje na intenzivní snahu přesvědčiti nezaujaté lidi o své ceně.
Chlup.

Moderní člověk si hraje na revolucionáře vůči Bohu volaje: „Jsem autonomní.“

Jakmile odhodíme Boha, máme pod nohama písek a stavíme na písku.

Z PRAXE PRO PRAXI

O metodách fysiky. Snad se usmějete a řeknete: Uč jak uč, jen když naučíš. Jsou však jiní, kteří připisují metodě téměř všemohoucnost. Nuže, mají pravdu první i druhí, ovšem s určitými výhradami. Metod je mnoho a předepsána není žádná. V tom má právě učitel ukázati zručnost a dovednost, jak dovede metod užívat, aby přiléhaly k látce a vyhovovaly prostředí. Pro orientaci pokusím se o schematický (neúplný ovšem) přehled důležitějších metod fysiky: 1805 vysvětlovací: 1. Přetlumočení. 2. Výklad názorem. 3. Užitek. 4. Zopakování. 5. Čtení. 1885 genetická: 1. Příprava. 2. Pokus. 3. Rozbor. 4. Zákon. 5. Užití. 1907 Dannemannova: Pokusy žáků (podle problémů okolí). Záznamy a pozorování. 1900 daltonský plán: dílčí úkoly: návod — výklad jen na požádání. Metoda vysvětlovací nechává žáka celkem v klidu. Metoda genetická upoutává jeho pozornost k pokusu. Poslední dvě metody dávají práci do rukou žáka a vyžadují proto laboratorní zařízení. Ale i bez stolečků s nadbytkem pomůcek lze učit prakticko-heuristickou metodou Dannemannovou. Pokusy provádí buď jeden žák nebo skupina žáků u pracovního stolu před zraky ostatních žáků. Návod k pokusu buď podává učitel ústně, nebo jej napíše. Jeden žák pak návod přečte, ostatní pracují a vykonanou práci oznámí v krátkých větách. Až budeme mít učebnice fysiky, ve kterých budou pouze návody k pokusům, bude možno čísti je z knihy. Ostatní žáci v lavicích si poznamenávají stručně průběh. Konkrétně: A. Návod: Vnoř hořící třísku do sklenice obrácené dnem vzhůru! (Řekne buď učitel,

nebo přečte žák.) B. Provedení: Vnořil jsem hořící třísku do sklenice. Zhasla. Ohořelé místo je černé. Otírá se o prsty i o papír. C. Zápis žáků bude téhož či podobného znění. Při provádění pokusů se žáci střídají (nejlépe po hodinách), aby všichni postupně se zaměstnali. Dobře je mít návod k pokusům napsaný, dáti jej žákům dříve, aby sami si mohli obstarati potřebné rekvizity v kabinetě. Netřeba ovšem připomínati, že pokusy těžší provede učitel sám, neboť nikdo na něm nemůže žádati, aby je svěroval žákům. Napíště o svých zkušenostech s touto metodou na školách chudě vybavených! — Karel B. Hroch.

Nové ideály ve vychovateltví. Práce učitelů stala se jedním z nejromantičtějších a nejdobrodružnějších zaměstnání v naší době. Vůdcovství lidstva přechází zručně z rukou politiků do rukou vychovatelů. Dr. L. P. Jacks.

Čím více mne Bůh pronikne, tím větším budu člověkem.

Hřích nešťastným činí národy.
(Pismo sv.)

NÁLEZY NEJV. SPRÁVNÍHO SOUDU

Kumulace požitků podle zák. čís. 287/1924. Jestliže odvolací stolice, jejíž kognice se strana dovolala proti rozhodnutí I. stolice pcto aplikace § 18 zákona čís. 287/1924, změnila — jednajíc o odvolání strany — rozhodnutí I. stolice, pokud šlo o aplikaci předpisů § 18 zákona č. 286/1924, zároveň pak sama, tedy jakoby ve funkci stolice první, aplikovala na stěžovatele ustanovení § 17 zák. čís. 286/1924, což mělo v zápětí zhoršení jeho právní polohy, jest vydané rozhodnutí v rozporu se zákonem, neboť dotčeným postupem úřad jednak rozhodl in peius stěžovatele, jednak zkrátil jej o instanci ubíraje mu možnost, aby proti případnému rozhodnutí stolice, vydanému podle § 17 cit. zák., mohl si vymoci opravným prostředkem rozhodnutí vyšší stolice. (Nález ze dne 24. března 1931, číslo 4535.)

Vdovské pense. Bývalé manželce učitele veř. školy národní v Čechách, jejíž manželství bylo rozloučeno, nepřísluší za platnosti zák. č. 104/1926 (srov. par. 32 zák. ve spojení s par. 56 služební pragmatiky čís. 319/1917 a par. 17 zákona 74/1896 a čl. I. par.

5, 10 zák. č. 2/1920 Sb. z. a n.) právě tak jako za účinnosti zákona ze dne 10. prosince 1875 č. 86 z. z. čes. právní nárok na vdovskou pensii. (Nález z 26. května 1931 č. 7233/29.)

Pensijní požitky. Platy, na něž měl učitel nárok při odchodu do výslužby ve smyslu par. 28, odst. 3. zákona č. 274/1919 Sb. z. a n. rozuměti možno jediné ony služební požitky, které byly straně autoritativním výrokem příslušného úřadu pravoplatně přiznány, t. j. služební požitky (pouze) v tom rozsahu, v jakém byl její nárok na ně autoritativním způsobem od úřadu uznán. — (Nález z 26. května 1931 č. 8647.)

Nabytá práva: porušení. Z výroku úřadu, „že by bylo možno vzít v úvahu započítání určitého období do výměry odpočivných požitků strany, až bude mu předložena žádost za pensionování“, nelze nikterak dovzovati, že by jím úřad chtěl zaručiti straně započítání tohoto období do doby rozhodné pro výměru pense, resp. že ji započítání to povolil. (Nález z 2. června 1931 č. 8587.)

Státní učitelé; převod do platů podle zákona čis. 103/1926. Služební požitky po rozumu odst. 1. par. 168 platového zákona (t. j. požitky hodnostní třídy a platového stupně, v němž jsou učitelé v den činnosti tohoto zákona), lze rozuměti jenom požitky, které pro dotčenou třídu hodnostní byly stanoveny podle zákonného schematu platného v době, kdy platový zákon nabyl účinnosti. Nelze tudíž k požitkům v tomto smyslu počítati osobní přídatky přiznané zaměstnanci individuálním aktem a to tím méně, když platový zákon sám v par. 196, odst. takovéto osobní přídatky zřejmě odlišuje od požitků zákonně systemisovaných. Přídavek t. zv. „slovenské výhody“, i když byl vyměřen ve vyšší diference jedné třídy hodnostní a dvou stupňů, jest svou podstatou přece jen pouhý přídavek osobní a byla řečeným způsobem vyznačena toliko jeho míra; není proto zaměstnanec zařazen takovým způsobem do požitků, odpovídajících vyšší třídě hodnostní ve smyslu zákonného schematu platového.

(Nález ze dne 24. března 1931, č. 4534.)

Rízení před nejvyšším správním soudem. Vzhledem k ustanovení par. 18 zákona o správním soudě lze přihlížeti pouze k námitkám, které byly

řádne formulovány v písemné stížnosti. (Nález ze dne 26. února 1931, čis. 2067.)

Napřed Pán zakřeše, než oheň vznítí.
Bohuslav Hasištejnský z L.

Nejlepší prostředek, jakým může člověk zlepšiti sebe sama a své postavení, je, učit se na dobrém příkladě.

Opravdový život počíná jen tehdy, kdy počíná sebezapření. Carlyle.

ZPRÁVY

Upřímnou soustrast ke ztrátě milého otce vyslovujeme předsedovi krajského odboru hranického kol. Met. Gregorkovi, učiteli v Hustopečích n. B.

Státní rozpočet na rok 1932. Úhrnné příjmy 9.323,376.000 Kč — Úhrnné výdaje 9.318,708.600 Kč — Přebytek 4,667.400 Kč. I. Rozpočet vlastní státní správy: Obor správní: V tisíci Kč: President republiky 18,877, zákonodárné sbory 43,203, předsednictvo vlády 50,390, ministerstvo zahraničí 155 tisíc 483, ministerstvo národní obrany 1,309,500, ministerstvo vnitra 697,604, ministerstvo spravedlnosti 323,144; ministerstvo unifikací 2,247; nejvyšší správní soud 6,824; ministerstvo školství 1,014,199; ministerstvo zemědělství 231,300; Pozemkový úřad 23,021; ministerstvo obchodu 44,280; ministerstvo veřejných prací 762,490; ministerstvo pošt 13,448; ministerstvo železnic 24,927; ministerstvo sociální péče 872,753; ministerstvo zásobování 14,531; ministerstvo zdravotnictví 149 tisíc 865; pense 881,122; min. financí 2.672.625; nejv. kontrolní úř. 6,867 Kč. II. Správa státních podniků: Úhrn zisku a ztráty 1.578,866. III. Podíly samosprávných svazků a fondů ze stát, daní: Podíly samosprávných svazků 1.520,688; podíly fondů (silničního atd.) 301,260. IV. Státní dluhy: Kapitál 37.550,514; úrok 1.592,680; úmor 561,743 Kč.

K mikulášským zábavám, konaným v našich spolcích, hodí se výborně dvouhodinová veselohra o 3 dějstvích J. M. Svobody, katechety v Moravské Ostravě-Přívoze, „Dárek k svátku“. Ilraje 8 osob, jedna scéna po všecka jednání. Předposlední výstup autor upravil pro mikulášské zábavy tak, že Mikuláš přijde na scénu, ukončí divadlo velmi působivě, potom se obrátí k publiku, koná svůj výstup a nato rozdává dárky. Cena 8 ex. s

právem autorským jen 40 Kč. Autor má na skladě již jen 35 serií. Mikulášský výstup od téhož autora se přiloží.

Proč se nás nezastanou, když je nám ubližováno? Ve 4. čís. letošního Věstníku Ústř. spol. jednot učitelských na Moravě na několika místech s velkým nářkem křičí o křivdě, spáchané přeložením podle par. 55 kol. Františka Hoffmanna ve Velkém Újezdě, školní okres Hranice. Má definitivu od roku 1927, vždycky pilný, svědomitý, ideový zastánce socialismu atd. Nedověděl se příčinu, proč jest přeložen ani u okres. škol. výboru ani u zem. školní rady. Nevěříme, že by kol. postřižený neznal příčiny přeložení na školu do Budkova, okres Mor. Budějovice, ale jest pravdou, že nechce s nimi na světlo. Co našich katol. kolegů bylo během škol. roku přeloženo jen proto, že vystupovali jako katolíci a svou prací podpořili rozkvět katolických spolků? Vzpomínám na příklad kol. Š n y r y c h a, správce menšinové školy na severní Moravě, kol. Š v e j n o h y na Hlučínsku, pronásledování kol. říd. učitele S p á č i l a na Svatém Kopečku, kol. Ž i d k a na Těšínsku atd., atd. Máme mnoho trpkých vzpomínek a nechceme staré rány jítřiti. Téměř každý náš kolega a kolegyně ucítil sám na své kůži takové „slušné“ zacházení. Přesadí-li liberálního kol., vězí v tom zpravidla nějaký řádný háček.

Věstník pokrokového učitelstva na Moravě maluje svému čtenářstvu straky na vrbě. Píše v jednom z posledních čísel, jak královsky je honorováno anglické učitelstvo, kde základní plat začátečníka obnáší více jak 12.000 Kč ročně. Kde jsme pryč za nimi u nás. Ano, na pohled mají v Anglii více, převedeno na naši měnu, ale uvážíme-li, jak drahé se kupuje v Anglii, shledáme, že anglické učitelstvo má čtyřikrát menší plat, je-li ovšem obnos udaný v pokrok. Věstníku správný. Praktický příklad: Co bych v Anglii zaplatil za jízdu vlakem z Prahy do Pardubic, mohl bych u nás jeti za stejný poplatek z Prahy do Moravské Ostravy; místo na představení v kině u nás je za 6 Kč, ale za stejné místo zaplatím v Anglii 24 Kč.

Výzval Kolegové a kolegyně, jsou vypsána v 10. čísle min. věstníku místa učitelská. Podejte si žádosti, kteří jste vzdáleni od našich středisk pracovních. Bude se nám lépe pracovat,

budeme-li blíže sebe. Kolegyni s 10 služebními lety jest možno umístiti v krásném místě. Dopište kol. Kunckovi o informace.

Dr. Karel Mrázek, okresní školní inspektor na Vyškovsku, dožil se šedesátin. Osobně mu nepřejeme ničeho zlého, i když víme, že je to zarytý nepřítel všeho katolického. Při jeho šedesátinách však máme největší radost z jednoho: že učitelská generace lidí jeho typu odchází a ustupuje nové generaci mladší. Vyrostli před válkou v ovzduší divoké nenávisti proti církvi, přísahali na protestantský výklad českých dějin, věřili ve vědu a laickou morálku, naočkovali široké vrstvy lidové ideologií socialismu a získali si smutnou zásluhu o úpadek jeho náboženského cítění. Positivních výsledků se nedočkali, jejich pokroková ideologie udělala po převratě bankrot. Učitelstvo vidí, že revize předválečných pokrokových ideálů je nezbytná. Svrchní vrstva inteligence českého národa už plachty obrátila, učitelstvo tak učiní, jen co starší pracovníci, zatížení předválečnou minulostí, z veřejného života odejdou. Jsou dnes mezi 40 a 50 lety a počínají odcházeti. Buďme rádi, mladí už nebudou takoví. — Iks.

„Zažraní pokrokáři z Činu“, to je opravdu přiléhavý název pro kroužek hlavních spolupracovníků tohoto týdeníku. Smetáček, Gutwirt, Koutník, Cháb a jiní s vytrvalostí lepšího užití hodnou glosují ironicky a posměšně nejen katolickou pětiletku, případ Kordačův, Katolickou akci, luďáky, dra Fuchse, theologickou morálku, sv. Alfonse, mrtvolnou poslušnost katolíků a pod., ale dovedou si dělat posměšky i z encykliky svatého Otce o křížovém tažení křesťanské lásky. Pryč milosrdenství dělá z nezaměstnaných žebráky, odkázané na veřejnou dobročinnost.

Stejně často dovedou psáti jeř o sovětském Rusku, ale to ovšem s nadšením a s citem. Vidí-li tam demokracii, duchovní svobodu, volnost přesvědčení, pravou kulturnost a ideální společenské řády, nezaslouží než politování. Polemika s tak zaujatými a jednostrannými lidmi je zbytečná. Snad by bylo lépe deportovat je na nějakých pár let do toho ruského ráje. — Iks.

Chytristika. Věstník ÚS. útočí od obsazení brněnského inspektorátu na zemskou školní radu a vidí v každém

jejím úředniku zašitou celou smečku nepřátel pokroku. Nevíme, že by bylo po převratě tam došlo k nějakým zvláštním změnám, a přece pamatujeme doby, kdy se o zemské školní radě ve Věstniku vůbec nepsalo. Zato o ministerstvu buď byly pěny celé hymny nebo se na ně zuřivě útočilo (Hodža-Mlčoch). Zdá se, že Věstník — nezávislý — je zatím poután nějakými sympatiemi k ministerstvu samému, a poněvadž musí stále na někoho si stěžovat, našel si za svou oběť zemskou školní radu. Zapomíná ovšem, že zemská školní rada je podřízena ministerstvu a že tak své kopance uštěďruje nepřímo jemu.

Tak, už je to hotovo? Porada inspektorů usnesla se doporučiti svým členům, aby měli na okrese 25 proc. učitelů s prospěchem velmi dobrým, 20 až 25 proc. s uspokojivým a ostatní s dobrým. To je dobré. A co potom, kdyby to tak nevypadlo?

Mluv pravdu... haj pravdu až do smrti! Mladí kolegové mají prý být opatrní ve svých projevech, zejména v cizích místnostech (kavárnách, hostincích a pod.), kde poslouchají cizí lidé. Tuhle radu dává svým čtenářům Věstník ÚS., který prý narovná shrbené hřbety našich pokrokových lidí a vychovává k charakteru. My si myslíme, že má každý řádný člověk mysliti i mluvit tak, aby to dovedl odpověděti před Bohem, před svým bližním i před svým svědomím bez ohledu na to, mluví-li to v soukromí nebo veřejně.

Dvoji loket. Když po prvé pochoval návrh o újezdných měštanských školách evangelický farář Hrejsa, bylo v našem pokrokovém tisku — ticho po pěšině. Kdyby to tak byl katolický farář — i jinak dosti klidné Měštanské škole by, myslím, byla vzkypla krev.

Mnohomluvné a okázalé jsou resolute pedagogických týdnů. Tak se zdá, že pořadatelstvo se drží vzácného pokynu: Mojsl mach dich grojs!

Těžký zločin byl spáchán na ÚS., neboť jej zapomněli pozvat k zahájení kursů pro měštanské školy. Tohleto přec jen nebylo za Rakouska možné!

Tohle to už přestává všechno! Představte si, že se někdo kromě ÚS. opovažuje agitovati v učitelstvu pro jinou organizaci, než je ÚS. Víte, co to je? A víte, jakou má moc? Nevíte, že

pro něj mají právo agitovati jenom inspektoři a správci škol, třebaš tak nevinně, že je to skoro jako úředně?

Kam jste se poděly, moje zlaté časy? může si zpívat ÚS., když otiskuje takové zprávy, jako na příklad o jednotě na Dačicku, kde se dovídá, že má 29 členů a z nich 1 inspektor, 23 učitelů, 3 učitelky a 2 pensisty. Schůze prý se zúčastnilo 11 členů. Ohromné — ne?

Nepěkné zjevy. Měštanská škola se pohoršuje nad činem jednatele ÚS. Mlejnk, který prý z Ročenky měštanských škol si vypůjčil jenom 6 tisícových stran platových tabulek. Jestlipak se tam také dočteme někdy o procesu Hoffmeister—Čaha, při němž se mluvilo o literárním pirátství nebo o skromnosti Jana Vrbu a jeho pravdomluvnosti v Chodských rebéliích.

Americký rekord. Chicago prý nevyplatilo svým učitelům od dubna platy. V Los Angeles prý je na 60.000 školních dětí zaměstnáno výdělečně a nechodí proto do školy. Nemělo by se to zavést z rozkazu reformní komise také u nás? Ono je to — víme — z Ameriky!

Barnumskou reklamu dělá Věstník ÚS. Vojtu Benešovi. Mluví se tu o vůdcím duchu (kolik těch vůdců mají?), apoštolské práci, nejvýznamnější roli v revolučním poslání (ti ostatní i s p. presidentem byli by podle toho méně významní), připisují se mu jakési divy (ale! ale!) a povyšuje se na literáta významných kvalit.

Pohoršení Svazu národ. osvobození vzbudilo zamítavé stanovisko ministerstva vnitra ke stanovám tohoto svazu, které nejsou zbudovány na zásadách ústavy, ale na zásadách washingtonské deklarace. Zapomínají, že ústavní listina je základní státní zákon, a jako takový projev vůle národní, kdežto washingtonská deklarace je projev jen jedné skupiny národních zástupců a mimo to projev, který nepostrádá cíle propagačního. Dělalí něco, co v úsilí Slováků o smlouvu pittsburskou pokládají skoro za vlastizradu. Duchu našich dějin dobře nerozumějí a citují z nich vždy jen nečistého ducha nesvornosti, pýchy, malichernosti a sektářství.

Básník Jaroslav Durych v Brně. Jak již v minulém čísle bylo předběžně oznámeno, přijede spisovatel ppluk. MUDr. Jaroslav Durych v neděli 29.

listopadu do Brna a bude přednášet ve velkém sále Besedního domu o duchovním obrazu a potřebách současné doby. Nehledíme-li ke krátké recitaci vlastní básně při premiéře jeho svatováclavského dramatu v r. 1929, bude tato přednáška jediným jeho větším veřejným vystoupením na brněnské půdě za posledních let. Začátek byl určen na 11. hodinu dopoledne. Předtím, v 10 hodin dopoledne, zahájí básník výstavu dobré knihy, kterou v týž den otevírá akademický spolek Moravan ve výstavních prostorách Průmyslového musea. Katolické učitelstvo, kněžstvo a ostatní inteligence širého okolí jistě využije co nejhojněji vzácné a řídké příležitosti, neboť přednáška slibuje býti nejvýznamnější kulturní událostí brněnské podzimní sezony. Ji opravdu důstojně ukončí Lidová akademie svůj cyklus významných přednášek o důležitých otázkách poslední doby. Všichni na shledanou v Brně!

Kdo má zájem na uspořádání asi třidenního kreslířského kursu (asi o vánocích v Přerově), necht dopíše kol. Ant. Smažinkovi, učiteli v Němčicích na Hané, neb redakci. Byl by velmi potřebný. Snad by kolega Kachlik opět vyhověl našemu přání.

Z řeči poslance profesora P. Rýpára k rozpočtu ministerstva školství 7. listopadu. Pokud jde o středoškolskou reformu, zdůrazňuje řečník, že by se již mělo přestat mluvit o stálém přetěžování žáků, abychom se nedostali tak daleko, že žáci jako v první třídě obecné školy se mají všemu naučiti ve škole a doma se učení vůbec nevěnovali. Kdybychom takto chtěli reformovati, degradovali bychom střední školu. Podle řečnickova názoru není možno vyrovnati školu občanskou s nižší školou střední, poněvadž směr občanské školy je praktický, kdežto směr středních škol je příprava pro vyšší studia na vědeckém základě. Jestli však toto vyrovnání se dá provést, žádá, aby na občanských školách vyučovali učitelé, kteří vystudovali celou střední školu, složili maturitní zkoušku a absolvovali dva ročníky pedagogického vzdělání.

Vzdělání učitelstva občanských škol nutno věnovati větší péči a nebylo by snad třeba při tak velikém počtu kvalifikovaných a probovaných profesorů, kteří se hlásí o místa na občanských školách, aby ještě nyní vyučovalo na slovenských školách občan-

ských padesát procent učitelů, kteří nemají kvalifikace pro tyto školy. Mluví zdůrazňuje nutnost prohloubiti styky učitelů s rodiči a promlouvá dále o menšinových školách, jež nazývá českými státními školami, jak by se správně měly podle jeho názoru nazývat.

Važ si každého člověka, ale stokrát více váž si dítě a střež se, abys neporušil jejich dětské čistoty. Tolstoj.

Sloužím-li Bohu, zabezpečuji si dobré svědomí, a to je poklad a štěstí, které je tam, kde se plní vůle Boží.

Slaboši věří v náhodu a ve štěstí. silní lidé věří v příčinu a účel.
Emerson.

LITERATURA

Kavky na věži, nový román dra Fr. Odvalila, vydáný nákladem Družiny literární a umělecké v Olomouci, Wilsonovo nám. čís. 16, jest dokumentární ceny, zachycuje věrně poměry náboženské v prvních letech popřevratových. Některé kapitoly, jako VII. a XIV. týkají se školy a zůstanou jedinečným památkem této doby. Románek lásky, končící smírlivě smrtí dívky a návratem k rozumu inteligentního muže, má kapitoly, kde čtenář dozví se tolik o pevné skále Petrově, zvláště pokud se týká katolického manželství, že jsou takřka malou apologií v tématu dnes tak akutním. Krákorající kavky podávají často postřehy z labyrintu lidského pod věží, jak je myslící autor zachytil ve své hloubavé duši. Dílo pozoruhodné, zajímavé. Objednávejte si hned! — J. M. Svoboda.

V populárně vědecké knihovně nakladatelství Slinx v Praze, nazvané Škola vševědná, vyšla cenná práce *Dějiny českého písemnictví*, napsána drem B. Jedličkou. Dílo je rozvrženo celkem na 3 svazky; dva z nich obsahují novou dobu, jeden starší dobu. Každý svazek tvoří samostatný celek. Ve vyšším svazku podává autor obraz české literatury od doby buditelské až po Svatopluka Čecha. Kniha je nejen pomůckou pro ty, kdož hledají první poučení o české literatuře, ale i vědeckou příručkou k odbornému studiu. 240 stran, 29 Kč, váz, 36 Kč.

Dějiny filosofie od univ. prof. dra E. Rádlá započaly vycházeti v Laich-

terově nakladatelství. Veliká dvou-svazková práce, jež zdůrazňuje novým způsobem potřebu studia myšlenek, plánů a reformních snah, kterými prošlo lidstvo od počátku civilisovaného života až po naše dny.

Čtete Životopis T. A. Edisona. Napsal I. S. Bryan. Vydal Orbis v Praze XII. Kč 36.—

Z nakladatelství Jana Laichtera v Praze. Stuart Chare: Člověk a stroj. Vyšlo jako 63. kniha sbírky „Otázky a názory“. V době otřesů, které zasahují celý svět, jest vítán obraz a rozbor veškeré technické civilisace, který vypráví, kde všude a jakého druhu byly a jsou účinky strojů na jednotlivce a společnost. Kniha amer. národohospodáře a kult. filosofa řeší vhodně otázku, je-li stroj dobrodincem či škůdcem lidstva, 436 str., 40 Kč.

Z nakladatelství Lad. Kuncíře v Praze II. Dr. Frant. Roubík: Český rok 1848. Nádherné dílo, vítané každému Čechu. Všechny dosavadní studie o roku 1848 musely se spokojiti zpracováním v první řadě jen soukromých pramenů, kdežto úřední spisy zůstávaly až do převratu v r. 1918 uzavřeny zraku badatelů. Zpřístupňování zachovalých pramenů úř. povahy umožnilo teprve vrhnouti jasné světlo na dosud temné stránky tehdejšího politického hnutí. Kapitoly: Předpoklady. První petice. Druhá petice. Boj o Frankfurt. Slovanský sjezd. Do červnových událostí. Svatodušní bouře. Následky bouří. V soumraku konstituce. 444 strany, 123 ilustrace. 70 Kč, váz. 90 Kč. — Sigrid Undsetová: Kristina Vavřincová. Přeložil dr. Emil Walter. 450 stran. Z ankety „Lidových novin“: Kterou nejzajímavější knihu jste četli? Dr. Josef Cibulka, profesor Karlovy university v Praze: Sigrid Undsetová: Kristina Vavřincová. — Dr. J. B. Foerster, prezident České akademie věd a umění: Sigrid Undsetová: Jaro. — Sylva Macharová, ředitelka státní ošetrovatelské školy: Sigrid Undsetová: Jaro. — Dr. Antonín Trýb, profesor Masarykovy university v Brně: Sigrid Undsetová: Jaro zaujalo mne křišťálovou čistotou líčení přírody a lidských vztahů k ní.

Tobiáš Bébul. Povídky z valašského kraje. Napsal Jan Ev. Trávníček. Na knížce si nejvíce vážím přirozenosti. Na počátečních pracích Trávníčkových zdály se mi některé detaily knižní vyumělkovaná, tendenci,

kdežto Bébul je figura uhnětená už mistrnou rukou, bylost přirozeně vyrostlá ze svého prostředí — ale ne produkt prostředí — psychologicky propracované. Považuji ji za jednu z nejpěknějších a nejhlubších našich realistických povídek z prostředí venkovského. Bébul mi připomíná jednak ty klasické ruské prostáčky, tak typicky slovanské, jednak klasickou figuru Dona Quichota, slepě se honícího za svým ideálem a bojujícího za něj, takže se lidem zdá směšný. Bébul je také takový „rytíř ubohý“ moderní doby, zvláště doby poválečné, jejímž ideálem je mít se dobře, mít se líp než druzí, sehnat hodně peněz, které dávají všechny požitky a moc (tak líčil XIX. buržoasní století Balzac) —. I náš Bébul snaží se všemožným způsobem dostat se z ubohého prostředí, hraje si na vzdělaného, chce se bohatě oženit, obchoduje atd., ale při tom zůstává poctivcem a idealistou (vrací s rozhořčením špatné zboží), že celkem je směšný. Jaký by jinak mohl být, jak říkal Molière: Kdyby člověk se nesmál, musel by plakat a zoufat si nad ubohostí lidskou. Právě největší klad knížky vidím v tom dobrosrdečném humoru, s jakým je hrdina podán. Netřeba autorovy obavy, že by zesměšnil ubohé Valachy, kteří potřebují soucitu, právě naopak takovými figurkami budí se zájem; napřed se člověk zasměje, ale nato začne uvažovat: neboť dobrá knížka musí vzbudit u čtenáře úvahy. Menší nedostatky: Rozuzlení povídky trochu sentimentálně naladěné. Rozmarná svěhlavička nezasloužila snad tak přísného trestu (dítě, zhrzená láska); pro ni je dostatečným trestem, že ona, nejhezčí dívka, musí si nakonec vzít pohrdaného Bébula. Závěr: K nové knize lze upřímně blahopřáti. — Jan Gotvald, profesor gymnasia.

Krise nastala u jedince, náprava musí počít také od jedince, jako v dobách apoštolských.

Ó, čemu nevěrci musejí věřit, aby nevěřili! Klément Hofbauer.

Nebyl bych upřímný, kdybych neřekl, že naše inteligence prožívá krizi. President Masaryk 28. října 1931.

Upozorňujeme na díla, vydaná Družinou sv. Petra Klavera, Brno, Petrov 7.

Klaverský misijní kalendář 1932 s pěknou obrázkovou přílohou a mnoha ukázkami z misijního života, Vychází již šestnáctý rok, Cena 5 Kč. Při koupi 10 výtisků jedenáctý zdarma.

Dětský misijní kalendář 1932 vychází již sedmý rok. Obsahuje 64 stran a má pěknou obrázkovou přílohu provedenou umělým tiskem, která jistě potěší každého. Při koupi 10 výtisků jedenáctý zdarma.

Příspějte dárky k zmírnění bídy v západní Africe!

Nákl. Občanské tiskárny v Brně. „Svatí tři králové“. Podle Vl. Šťastného upravil K. Kuchyňský. Vánoční hra o 4 dějstvích. Provozovací právo: 5 výtisků a poplatek 20 Kč za jedno představení.

Místo učitele a místo učitelky obsadí se na severní Moravě. Bližší sdělí red. Dvojlistek! Našinci, hlase se!

Místo učitelky II. odboru obsadí se na sev. Moravě. Uchazečka bude mít naději státí se tamtéž ředitelkou. Bližší red. Občané žádají opravdovou katoličku. Dvojlistek!

Místo říd. učitele je vypsáno na trojtř. škole v jihozáp. Moravě. Bližší sdělí redakce, Dvojlistek! Jest potřebí asi 10 služebních let. Občané žádají katolíka. — V městě severovýchodní Moravy bude v brzkou vypsáno několik míst. V jiném městě na severovýchodní Moravě s dobrým spojením do Ostravy vypsána do 15. prosince III. odbor, měšť. škola chlapecká (přednost muži), I. odbor, měšť. škola dívčí (přednost ženy), III. odbor, měšť. škola dívčí volná soutěž, obecná škola pětiřídní dívčí místo učitelské, volná soutěž. Informace ihned u jednatele Spolku katol. učitelstva Fr. Hanzelky, odbor. učitele v Hodslavicích. Dvojlistek!

Místo řídícího učitele na dvojtřídní škole v obci blízko většího, velmi čilého města ve střední Moravě vypsáno je do 15. prosince. Jedná se ještě o přístavbu dvou tříd, neb rozvoj obce rychle postupuje. Obec jest ryze katolická, proto žádá katolíka. Bližší v red. Dvojlistek!

Místo ředitele měšť. školy v záp. Moravě bude brzy vypsáno. Velký čtyřpokojový byt, velká zahrada. Obec leží na hlavní trati. Občané žádají katolíka. Bližší v red. Dvojlistek! Potřeba aspoň 30 let služebních.

Místo odb. učitele (II.) a odb. učitelky (III.) obsadí se ve východní části země moravskoslezské. Rovněž tam-

též čtyři místa učitelek a jedno místo učitelky dom. nauk. Bližší sdělí jednatel Spolku katol. učít. v zemi moravskoslezské Fr. Hanzelka, odb. učitel v Hodslavicích. Dvojlistek!

V okrese Brno-venkov na Moravě jest vypsáno na dvojtřídce do konce listopadu 1931 místo řídícího učitele. Kraj jest velmi zdravý, vesnička je položena v krásných lesích, přiléhá k Mor. Krasu, 35 minut vzdálená od zastávky stát. autobusu (dojíždí dvakrát denně do Brna), a zastávky řady autobusů, udržujících spojení od každého téměř vlaku hlavní trati. U školy jest pěkná zahrada. Lid jest hodný, škole přeje, je katolický a přeje si katolického řídícího. Jest zapotřebí asi 20 služebních let. Bližší sdělí redakce. Dvojlistek!

Místo učitele neb učitelky vypsáno je ve vých. Moravě. Občané žádají katolíky! Bližší sdělí Matice CM v Olomouci. Dvojlistek!

Z komise pro standardisaci učebných pomůcek při mín. školství a nár. osvěty. (Dejvice 618.) Návrhu na přírodovědeckou laboratoř pro měšťanské školy rozeslala komise dosud na požádání 135 výtisků. Podle tohoto plánu je již zařízena a vybavena laboratoř měšťanské školy chlapecké na Kladně, která překvapila návštěvníky svou účelností. Komise upozorňuje že návrh je pracován na podkladě zkušenosti a prošel rukama odborníků praktiků. Vše, co se v něm navrhuje, je náležitě uváženo a odůvodněno. Někde, prý z bezpečnostních ohledů, zamítají elektrické vedení do žákovských stolků. Komise výslovně uvádí v textu, že toto vedení nesmí být v nijakém spojení se síťovým proudem, nýbrž jen s proudem ze školních zdrojů, které jsou již standardisovány o naprosto bezpečném napětí 35 V. Neprovede-li se přímé vedení elektrického proudu do stolků je potřebí při pakusech napínat lanka od stolku ke stolku. Co svízelů je s tím spojeno, ví zase jen praktik. Dobré věci se daleko více prospěje, požádá-li se komise při odchýlných návrzích o dobré zdání. Komise je si vědoma, že veškerá zařízení a přístroje, které doporučuje, lze zdokonalovati. Hlavní její snahou jest, aby pomůcky a zařízení, které schvaluje, vyhovovaly co nejlépe potřebám škol. Jest ochotna uvažovati o všech návrzích, které mají stejný cíl a ráda posoudí všechny návrhy na změny, které by se snad zdály leckde nutnými. Komise vyřešila též návrh na

pracovnu pro obecné školy a standardisovala pomůcky z oboru chemie, magnetismu, elektřiny pro obecné a měšťanské školy a počíná řešiti pomůcky z mechaniky. Navrhuje jediný typ zkumavek, jediný průměr trubek, jen dva druhy baněk, dva druhy zátek, jediný stojan pro nejrozmanitější potřeby v chemii i ve fyzice. Je oprávněná naděje, že v lednu 1932 bude již v Praze-Dejvicích otevřena stálá přírodovědecká laboratoř při měšťanské šk. chlapecké, v níž se bude moci učitelstvo seznámiti s pomůckami již standardisovanými.

Kolegům, samosprávným pracovníkům, doporučujeme „Finanční hospodářství obcí. Jeho správa a kontrola“. Sepsal Frant. Heiter. Nákladem ústřední politické kanceláře čsl. strany lidové v Brně.

Místo ředitele měšť. školy vypsáno je na jihozápadní Moravě. Kolegové, hlaste se! Občané žádají katolíka! Blíží v redakci. Dvojlistek!

Dvě místa učitelek vypsána jsou ve východní části země moravskoslezské v těsné blízkosti velkého města. Zádoucné, by se tam hlásily naše kolegyně. Místa jsou velmi výhodná. Blíží sdělí redakce. Dvojlistek!

Místo říd. učitele je vypsáno na trojtřídní škole na moravském Slovácku. Občanstvo si přeje katolíka. Je třeba asi 20 služebních let. Hlaste se! Blíží sdělí redakce. Dvojlistek!

Do celého nákladu vloženy jsou letáky, upozorňující na právě vydané dílo sv. Tomáše Akvinského „Summa Theologica“. (Edice Krystal, Olomouc.)

Místo učitelky

vypsáno je na trojtřídní škole na Hané. V obci jsou vesměs katolíci a proto také katoličku žádají. Mnoho služebních let nebude třeba. Blíží v administraci.

Projekční stroje - epidiaskopy - kinostroje

Liesegang

v prvotřídním provedení a v každé ceně. — Rozpočty a informace zdarma.

Representace: Inž. Gustav Brady, Praha II., Národní tř. 38-p.

Všechny stroje ochotně a nezávazně předvádíme. Pohlednice, diapositivy, diafilmy ze všech oborů s textem pro přednášky.

TISK

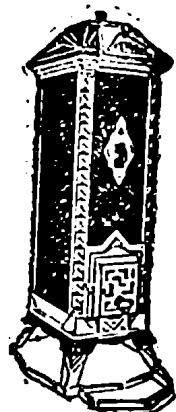
Lidových závodů

tiskařských a nakladatelských

v Olomouci

rychle, vkusně,

levně.

Kamna a stolokrby „Fenom“

dobré výrobky za levnou cenu.

Praha II.,
Václavské n. č. 33.
Tel. 23264

Školy a učitelé
zvláštní cenné výhody!

PIANA LÍDL BRNO

Zelný trh 10.
Výhodné splátky.

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čsl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — Redakce, administrace a expedice v Přerově, Blahoslavova 41. Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.

Ant. Krejčíř :

Reformní ruch.

Jazyk vyučovací v reformě.

Touha reformovati vyrůstá buď ze skutečné nebo domnělé potřeby reformy.

Skutečný stav naší jazykové vyspělosti není opravdu nijak potěšitelný. Není snad jediného mluvnického zjevu, proti němuž by se nehřešilo a nehřešilo mnohdy dosti těžce. Hříchy ty hledá a pranýřuje Naše řeč. Už její existence ostatně nás usvědčuje z viny.

Čteme-li časopis tento systematicky, snadno se v nás vzbudí přesvědčení, že neumí opravdu česky ani prostý lid, ani inteligence, ani inženýři, ani doktoři, spisovatelé, ani redaktori, a což ostatně je nejžalostnější, ani učitelé, ani profesori. —

Ovšem je dobré nezapomínati, že Naše řeč je časopis pro očistu spisovné řeči a že tam právě proto najdeme vždycky spíše výtky. A zdá-li se nám těch výtek přece jen mnoho, je dobré nezapomínati, že jsme dlouho byli závislí na literatuře německé a že dosud se uchovává stále živý styk s němečtím, které nejen prolíná naše národní tělo, ale i se projevuje, ba musí projevovati i v životě duševním, jehož projevem je řeč. Mimo to dnešní snadný styk s ostatními národy západní Evropy a k tomu dosud tak živá nářečí ve své rozmanitosti nabízejí těm, kteří jsou tak neprozřetelní a svěrují své myšlenky papíru, takový výběr slov i forem, že si těžko vybírají a lehko přeberou.

Namítne někdo, že i u jiných národů nemluví lid spisovným jazykem, ale my si musíme nad to přiznati, že náš spisovný jazyk není ještě náležitě ustálen, a pak je za našich časů dosti nedouků, kteří buď si nejsou ani vědomi, jak špatně svůj spisovný jazyk znají, a přesto jím píší, nebo drzých smělců, kteří se nebojí vlastní jazyk beztrestně mrzačit, a k tomu se najdou buď důvěřiví nebo nestoudní nakladatelé, kteří to vydají — a národní neštěstí je hotovo.

Zpravidla se však na to na všechno zapomíná a vina za tak smutný stav našeho spisovného jazyka se svaluje jen a jen na školu a k pořádku se volá ten, kdo vlastně skoro sám jen proti té záplavě cizoty bojuje: učitel národní školy. Méně už viny se svaluje na

profesory, ač vina za mrzačení naší mateřštiny od lidí inteligentních, jejichž projevy jsou svěřovány tiskárnám, padá jim na vrub, zvláště když jest jim vlastně svěřován již výběr žákovského materiálu.

Dříve nám na střední škole říkali: „Ani vás maminka nenaučila správně mluvit.“ Teď hned vyhrknou: „Jak vás ten učitel naučil mluvit?“

Učitel se všech stran zahrnovaný výčitkami, zhusta neoprávněnými, v pochopitelné snaze zbaviti se jich — vždyť ani nejdokonalejší škola nebude nikdy moci dělati z dětí nenadaných mudrce — začíná sám nevěřiti vlastní práci a podezíráti ji. A poněvadž každý tvor má aspoň trochu sebe rád, tak i on hledá vinu dál od sebe.

Jak si oddechne, když se dočte: „Jazykové vyučování je ve vleklé krizi.“ Tu to máme! Tak tedy krize? Podívejme se! I tam? Není těch jiných krisí ještě dost?

Než — žert stranou!

Je-li tu krize, objevuje se zároveň s ní otázka: Odkud ta krize? Jestli až po tu otázku byly odpovědi svorné, pak tu se už rozcházejí.

Jedni vidí příčinu krize v obtížném pravopisu, jeho učení ztravuje příliš mnoho učebné doby, jiní ji zase vidí v nesprávném učení mluvnici, jejíž systém byl kdysi rozbit Antonínem Janů, jini v tom, že škola nedovede dosud najíti správného poměru k lidové mluvě a proto prý vyučování ztroskotává (Ůlehla), a nechybí konečně ani těch, kteří vinu svalují na způsob, jímž se seznamují záčkové s počátky čtení.

O tom ostatním jsem ostatně již psal. Zbývá jen ještě dodat, že se z globalistů vytvořila zvláštní organisace (nepřátelé jejich říkají jim církev globální), jejíž hlavou je dr. Příhoda a rukama vydavatelé nových čítanek pro třídu elementární, a jsou hotovi dáti do klatby toho, kdo by popíral kteroukoli z těch předností, jimiž novou metodu vyzdobili. Do boje se pouštějí s opravdovým elánem, který pochopitelně velmi vzroste, dovedou-li se dopracovati aspoň nějakých výsledků. Nezáleží však jen na čtení elementárním. Jde ovšem i o čtení na dalších stupních. Pro lepší porozumění a z toho důvodu, že se v praktickém životě opravdu nahlas málo čte, doporučují a zavádějí ve škole čtení potichu, ale přiznávají, že čtení hlasité je nutné, chceme-li naučiti čísti krásně. Čítanky nestačí — čtou se výňatky z klasických spisů naší literatury.

To všechno — kromě tichého čtení — není nic nového a můžeme právem pochybovati, že by se změnou metody ve vyučování čtení odstranila krize jazykového vyučování.

Větší naději byl snad bylo lze skládati do reformy ve vyučování mluvnici.

Je tomu již pěkná řada let, co Antonín Janů rozbil systém mluvnický, který byl kdysi cestou i cílem vyučování ve školách národních, a rozbil prý jej proto, aby z něho nadělal hraček pro děti v nejlepší snaze vyhověti hravosti dětí. Hlasy, které se už tehdy ozvaly na obranu pořádku ve vědomostech, byly umlčeny, ale dnes se ozývají opět a tvrdí, jistě právem, že logické uspořádání učiva nemůže býti protipsychologickým aktem, když každé myslící individuum řadí si stejné ke stejnému a podobné k podobnému.

První hlas na obranu mluvnice ozval se z Brna, a byl to hlas dra Chlupa. Bude nutno ovšem často a důrazně připomínati, že mluvnice na škole národní je a musí býti vždy jen prostředkem — nikdy cílem. Tak by byla v tomto směru první část reformní práce hotova a je nutno teď ještě upravit pro děti vhodnou mluvnici. Kdy se jí dočkáme? Solva asi brzy, vždyť dosud není rozluštěna základní otázka: Jak uspořádati učivo? Cyklicky? Postupně? Protože nynější škola je upravuje cyklicky, musí to býti špatné a je bezpochyby lepší uspořádání postupné. Po čase se můžeme k cyklickému vrátit, až se zase postupné poněkud omrzí.

Zatím vytýkají cyklickému uspořádání učiva, že svádí k učení věcem mnohým, nutí ke kvapu a odvádí od důkladného nacvičování. Při postupném uspořádání učiva však zase hrozí nebezpečí zapomínání, o němž se vyjádřil jeden známý odborník, že mu musíme odučit, ale zapomněl sám říci jak. Kromě toho je tu nebezpečí nepřehlednosti.

Inu, není a nebude žádný způsob na sto procent dokonalý. Ani ty testy, třeba máme již dvoje, ale — promiňte — když se tak na ně dívám, zdá se mi, že jsou to jen nové nádoby na staré víno. Či jsme dříve neurčovali druhy

slov, vzory podstatných jmen a všechno to ostatní, čeho se dosud docela nevzdali ti, kteří chtějí z mluvnice něčemu naučit. Nepočítali jsme ovšem procenta a neměřili čas. To je na tom nové. Chci říci k nim ještě to, že ani v těch procentech a číslech nenajdeme duši žáků, ani jsme nezískali dokonalé a naprosto přesné měřítko duševních schopností. Také nemůžeme ústní zkoušení nazývali zbytečnou zrádou času, protože rozumně vedené zkoušení ústní je potřebným opakováním učiva a mnohdy také znamená osvětlení učiva s jiné stránky, když neúplně pochopené žáku jiným způsobem vysvětlíme, ale je snad příliš jednoduché a manipulace s ním přijde příliš lacino. Zdá se, že nová doba přes ten všechn primitivismus v umění přece jen v umění všech umění, ve výchově a vyučování, nerada vidí.

Jednu nespornou službu by mohly testy vykonati, kdyby ovšem byly dokonalé, že by totiž mohly zavíratí a otvíratí žákům dveře do vyšších tříd — že by totiž nemohl býti přijat do vyšší třídy žák, který neovládl učivo třídy předešlé dokonalé. Nemohl by také právem postoupiti, poněvadž při postupném uspořádání učiva by se již o učivu dříve probíraném nedověděl. Zůstalo by pro něho již země neznámou, často bez jeho viny, onemocněl-li na příklad a zůstal delší dobu doma. A necháme-li žáky procházet třídami bez potřebných znalostí, pak všechno zkoušení, ať s testy nebo bez nich, nemá žádného smyslu, protože není rozumné lrestati malé nadání a odměňovati veliké. Snad by pak mělo potom jenom smysl vysvědčení s jedinou známkou: z pilnosti. To je ovšem zase správné jen vzhledem k žákům. A posuzujeme-li je vzhledem k veřejnosti, to je k další upotřebitelnosti žáka v práci a povolání? To by na vysvědčení za zmíněných podmínek mohl býti celkový posudek žakových schopností s poznámkou o zvláštních zálibách a zvláštním směru nadání. Neuškodili bychom některým a snad i mnohým navždy? A což, opatří-li si lépe situovaní rodiče testy a nacvičí je s dětmi, jež mají býti zkoušeny? Mnoho dělá i podobná forma otázek!

Užití testů k uvolňování nebo zamezování postupu žactva na školách naráží zase na školskou úmrtnost, již nové směry vyhlásily vyhlazovací boj.

Ostatně se v mluvnici mluví o testech nejvíce, méně se o nich mluví ve čtení na stupních vyšších, nemluví se o nich mnoho ani v pravopise a vůbec již se na ně zapomíná ve slohu.

Také se mnoho nedovídáme v současném tisku o tom, jak uskutečniti základní požadavky reformní: diferenciaci, konsolidaci a samočinnost. Jenom E. Havelka poukázal na to, že bezpečný návod v tomto směru skýtá kniha T. Glosa: Uvedení do metodiky jazyka českého.

Nejvíce buší reformní kladivo do pravopisu zásluhou V. Medonose (sic!).

Náš pravopis je nejnepohodlnější ze všech pravopisů pod sluncem, takže ani obtíže francouzského a anglického pravopisu nejsou vlastně ničím proti jeho obtížím. Je to opravdu zvláštní, že nám osud uštědřil nejhorší věci pod sluncem. Nemíním se o tom ostatně příliš šířit, zvláště když i v Moravském i Českém slově „objevili se o tom správi i důkladné úvahy“.

Za zmínku však stojí, jak po tom svém prudkém útoku na ypsilon shlédli nakonec na ten náš pravopis nyní milostivěji a kritičtěji, když ve svém osnování napsal, že všechny jeho obtíže neodstraní ani dokonalá poprava ypsilonu.

Pokusil se nastíniti novou cestu — těžko zatím říci, jestli krátkou, jistou a bezpečnou — ke zvládnutí naší pravopisné soustavy.

Pro obecnou školu určuje pravopis statický, to je psaní slov, jež se vždycky stejně píší, jejichž pravopis vyplývá jen ze slov samých, kdežto slova s pravopisem dynamickým, to jest zjevy pravopisnými, které vyplývají ze syntaktické souvislosti slov, posunuje do školy měšťanské. Dále dělí slova na fonetická, to je ta, která napíše správně každý, kdo zná hlásky a písmena, a potom afonetická, to je ta, která lze napsati foneticky správně několikerým způsobem, a nefonetická, která se vyslovují jinak a píší jinak. Doporučuje psáti několik slov těžších každý den a občas je opakovati, a to několikrát, když je toho potřebí, žáky slabší ve skupinách cvičit zvláště a ke zvýšení prostředků vyučovacích doporučuje prostředky nazývané v našich pokrokových časopisech jesuitskými, totiž: pravopisné turnaje, vyvěšování výsledků, aby

prý dítě vidělo, jak překonává jiné i sebe. Ovšem může také vidět, jak je překonáváno, zmalomyslněti a předmět nenávidět.

Zdá se, že se píše o tom příliš mnoho a nedomyšluje se. Zato o slohu se píše celkem málo. Zdá se, jako by se mu reformní snahy vyhýbaly anebo se snad bály toho chaosu, který z něho číší. Jestli však se o něm někdo zmíní, cítíme, jak má na něj nachystanu svěřací kazajku.

Tak na příklad píše pravdivě Medonos, že tomuto předmětu se dosud nepodařilo dáti linii a vnitřní konstrukci, že se mu neučí dosud soustavně a metodicky. Jinde pak se dovídáme, že se mu musí také učit. Bylo nutno uvolnit sloh na začátku XX. století, aby se ke konci první třetiny téhož století dospělo k poznání, že je mu nutno opět učit. Tedy formovat dětský projev, jenž po tu nedlouhou dobu musil býti pokládán za vzácný a nedotknutelný majetek dítěte.

Mám obavu, aby se s tím formováním nezašlo zase příliš daleko. Tendence šněrovati tu je. Není tomu dávno, co se horovalo pro volnou školu, teď horujeme pro činnou školu, ale pokud lze i na jazykovém vyučování pozorovati, zdá se opravdu, že spějeme ke škole strojové, kde bude vše přesně odměřeno, otestováno a vypočítáno, kde se nebudou vychovávat individua, ale kde se z individuí bude hnísti jednotná masa a cpáti do jednotných forem.

Sám podle svého přesvědčení bych pro školu takového druhu nebyl ani dost málo nadšen.

O reformě pak si myslím, že ji lze docela dobře srovnati s operací. Jako při operaci, tak i při ní by měla býti především zjištěna naprostá nutnost a pak teprve by se k ní mělo přistupovati s naprostým klidem, potřebným aparátem, bystrým okem, obratnou rukou a jemným citem. Stává se, že i po velmi zdárných operacích pacient umře. Proto se nedivíme, že dobří lékaři dobře uvažují, je-li operace nezbytná, a nesahají k ní nikdy, lze-li nemoc vyléčiti jinými méně nebezpečnými prostředky.

Čtenáři nemusejí příliš přemýšlet, aby se domyslili, pokud naše reformní snahy lze srovnati s dobře připravovanou operací. Přál bych si sám slyšet i vidět, že operace se zdařila a pacient je živ a zdrav, jako nikdy před ní.

Ostatně — abych neutekl od svého tématu — nemáme již ve vyučování jazyku českému vlastně žádných problémů. I toto, co píši, je vlastně zbytečné, protože vše najdete ve zmíněném Úvodu do metodiky jazyka českého od T. Glosa, jak bezpečně zjistil E. Havelka. Není to řečeno o tom Úvodu ironicky, ten je opravdu kniha vzácná, ale to zjištění, které zabírá v Pedagogických rozhledech několik tiskových archů, dalo by se povědět i právě na tolika řádcích. Ale jakýpak by byl za to honorář? Ani ne takový, jako za toto moje říkání. A to je, myslím, zbytečné, protože na metodě prý ostatně nic nezáleží. To neříkám já, to řekl Thorndick, a proto není dovoleno o tom pochybovati.

Glosy.

Poslanecké sněmovně má býti předložen návrh zákona, kterým by se odstranila osmihodinová doba pracovní a zavedl se čtyřicetihodinový pracovní týden. Počítá se — především mezi socialisty tímto návrhem nadšenými — s tím, že bude snížena takto nezaměstnanost a stoupne poptávka po pracovních silách. Přes zkrácenou dobu pracovní má býti zachována výše mezd. Je samozřejmé, že zkrácení pracovní doby při zvýšeném počtu dělnictva a při zachování výše mezd vedlo by ke zdražení výroby. Kupní schopnost konsumentů by v důsledku podražení silně klesla, čímž nemálo by utrpěl výrobce, který, nemaje dostatečného odbytu, pracoval by na sklad, a posléze by byl nucen výrobu zastaviti nebo aspoň podstatně omeziti. Nezhoršil by se jen náš vnitřní konsum, nýbrž a hlavně by byl poškozen náš odbyť v zahraničí. Obchodní bilance byla by veskrz pasivní. Se současného hlediska hospodářského jest podobný zákonný projekt nepřijatelný. Znamená by nové zauzlení neutěšených poměrů.

*

Komunistické tiskoviny si velmi libují v různých duchaplných zkratkách. „Rudé právo“ má „děldop“, což je značka dělnických dopisovatelů, a komunistické „učitelské noviny“ (s malým u podle nejmodernějšího pravopisu!) mají „uč-

dop" a „profdop" jako značku dopisovatelů učitelských a profesorských. Je to ale špásové čtení v takových bolševických „učitelských novinách"! Řešivají zde přechasto problém inteligence vůbec, inteligence pokrokové pak zvláště. Jenže tito tygři revoluční, kouzla zbavení, pozbývají víc a více na popularitě. Jejich revoluční hesla jsou příliš už ořelá a upachtěná.

*

Censura všeho tisku byla v poslední době silně zosřena. Není takřka dne, aby censorova modrá tuška někde neřádila. Je to zjev nad jiné smutný a zarážející, který výmluvně ukazuje, že cosi není u nás, v demokratické a svobodné republice, v pořádku. Dk.

Jan Kuncck:

Prováděti tělesnou výchovu na venkovských školách i v zimě?

Každého roku zmiňuji se na tomto místě o tomto palčivém tématě z důvodů pochopitelných. Na většině škol je tělesná výchova hodně zanedbávána v době letní, o zimní ani nemluvě. V zimě se místo tělesné výchovy počítá, čte, zpívá, cvičí pravopis, připravují různé besídky, divadla a jinak se čas utratí, vždy na úkor tělesné výchovy. Považuji za svou povinnost vytknouti to a ukázati lepší řešení.

Tělesnou výchovu nutno chápati s vyššího hlediska, pro jiný úkol, než je pouhé cvičení. Mluvilo se mnoho o výchově tělesné, a vzdalovali jsme se více a více onomu ideálu „výchovy". A právě ti, kteří nás měli vésti k ideálu praktické tělovýchovy, prováděli pravý opak. Jen si vzpomínám, jak jsme byli honěni v potu, udýchání, unavení a zmoření. A což ti slabší? A když jsme si stěžovali na únavu, měl náš profesor největší radost z nás a říkával: Jen cvič, to se ta lenost vyžene! Vzpomínám si na kamarády slabší tělesné konstrukce, jak vysilující bylo jejich vystoupení na náradí. A to se muselo cvičiti, ať to koho osvěžilo či ne. A ty časy nejsou daleko za námi. Jak zklamán býval člověk v prvních hodinách tělovýchovných, jako začátečník. Nezbyvalo, než poohlédnouti se po dobré příručce. A kolíkráte i příručka zklamala. Mnohý se snažil a hledal dále, mnohý se ani nesnažil o pokrok, a když se nedařila tělovýchova, odpouštěl si mnohou hodinu tělovýchovy. Samy staré osnovy byly tak zpátečnické.

Starší profesori na učitelských ústavech mají zastaralou metodu, na ní si zakládají a nové směry nazývají „ulejvácstvím". Jsou to žalostné poměry a těžko se přes ně přechází.

Stará sokolská metoda, jak ji mnozí na školách pěstují, nevyhovuje dnešnímu duchu a musí býti nahrazena novou, dnes všeobecně nazývanou „primitivní", hlásanou již před válkou Aug. Očenáškem, insp. těles. výchovy v ministerstvu zdravotnictví a tělesné výchovy v Praze. Vzpomínám si, že našel mezi svými bratry mnoho nepřátel. Ale dobrá věc si razí cestu sama. Metodu primitivního tělocviku hlásala francouzská škola v Joinville, vedená Hébertem. Dnes ji již vidíme v Dánsku (Niels Bukh), v Německu, Rakousku. U nás zavádí do školského tělocviku metodu primitivního tělocviku prof. Pivoňka v Nymburce a prof. Skoumal v Přerově. Osnovy z r. 1930 jsou krokem kupředu. Zatím jsou však snahy kolegů v této metodě velmi

řidkým zjevem. Na kursech tělovýchovných sám vždy propaguji tuto metodu a shledávám mezi posluchači zájem a pochopení. V praxi tělovýchovné a sportovní u nás jest viděti značné zlepšení ve prospěch této metody. O této metodě pojednám šířeji v samostatném díle. Zde pokusím se o krátký nástin.

Podle Bukha: Cvičení pro přehled mohou býti rozdělena vždy podle toho, mají-li řešiti úkol více praktický, či mají-li odstraniti vady a chyby na údech nebo trupu.

I. Cvičení pořadová. II. Cviky nohou. III. Cviky paží. IV. Cviky šije. V. Cviky boků. VI. Cvičení bederních předklonů. VII. Cviky břišní. VIII. Cviky hřbetu. IX. Chod a klus (běh). X. Skoky a cviky obratnosti.

V těchto 10 částech jsou obsaženy i cviky nápravné, zdvihání, cviky rovnováhy a dechu.

Pohyby nutno prováděti právě tak *jednostranně* jako *různostranně*, nejlépe ve *volném rytmu* a v *hodně velké dráze pohybové*.

Cviky dechové netvoří zvláštního oddílu, poněvadž *dýchání se nejlépe a nejpřirozeněji cvičí racionelně a stále stupňovanými požadavky* při cvicích tělesných vůbec, nikdy s vkládáním výdrží, co by napětím přivodilo ochablost; volné rytmické pohyby nejlépe dýchání prospívají. Cviky rozděluje Bukh na cviky ohebnosti a pružnosti, síly a dovednosti.

Zásadou pro postup při cvičení je *a) všestrannost* ve cvičení, *b) znenáhly vzestup a sestup po námaze*.

Cílem tělesných cvičení je pak pořádek, teplota, ohebnost, dovednost, síla, držení a volnost.

Francouzský směr na škole obecné (podle instrukcí ministerského výnosu z roku 1923 — propagátor prof. C. Dacheville ve Vesoul).

Metoda budiž *jednoduchá a přesná, racionelní a vábívá*.

Cíl tělocviku napravovati špatné držení těla, nucené životem školním. Rozvíjeti tělesné vlastností, sílu, obratnost, hbitost. — Tělesná výchova má se díti přiměřenými cviky s přesností pro příslušný věk. Především je hygienická, směřuje k usnadnění a urychlení normálních funkcí, dýchání, oběhu krve, pohybů v kloubech a ke zdokonalení koordinace nervové. Nemá výlučného cíle získání svalové mohutnosti. Odmítá vše, co způsobuje ztvrdnutí svalů. Zaměstnáváti jednotlivě ony svaly, které v běžném životě málokdy se uplatňují.

Praktická hodina obsahuje uvedení do proudu, pochody, šplh, žebře, kladina, vstávání, nošení, běhy, skoky, útoky a obrana, návrat do klidu.

Užívá se metody *analytické* či *lokální* na rozdíl od jiných metod se cvičením *synthetickým* a *všeobecným*.

Cínitelé tělovýchovy analytické jsou: 1. Umístění přesné, ne přehnané. 2. Opakování dostačující (asi 20×) přivádějící lehkou únavu do činných svalů. 3. Tempo dosti živé, kterého dosáhneme postupně. 4. Odpor ve vztahu ke skupině svalové, která pracuje.

*

Krátce jsem nastínil dva směry ve výchově tělesné na podkladě metodického postupu a výběru. U nás jsou na školách jiné poměry.

Jen 11 proc. všech škol má tělocvičny, větší procento škol má letní hřiště, ale většina škol nemá ani tělocvičny ani hřiště. Vzhledem k těmto těžkostem doporučuji *zavedení každodenního cvičení* 10 minut, t. j. $5 \times 10 = 50$ minut (v týdnu) a 1 hod. týdně věnovatí pobytu v přírodě s případným pochodovým cvičením, hrami, cvičením v přírodě (jak je uvádějí osnovy učebné), sáňkování, bruslení, lyžování, koupání, kulování sněhem, stavění sněhuláka a pod.

U nás se buduje reformní školství, ale na zdraví tělesné a speciálně tělovýchovu se v praxi zapomíná, neb macešsky je odbývána. Teoreticky se o tělesnou výchovu mnoho pečuje, ale praxe je žalostná. Pádým důkazem jsou poměry na zlínské škole pokusné, kde tělesná výchova byla popelkou, ve statistikách se vykazovala velická péče o tělesnou výchovu (na výstavách, na př. v Pardubicích), ale teprve ve školním roce 1931-32 byla tělesná výchova svěřena odbornému vedení. Je to též pokrok?

Dítě potřebuje pohyb; raduje se ze sebemenšího pohybového projevu. Dopřejme této radosti dítěti.

Touto úvahou chtěl jsem říci, že je nutno i v zimní době prováděti tělesnou výchovu, nemysle tím *cvičení*, ale *péči o zdraví a radost dítěte*.

Zpráva o „Věstníku katolického učitelstva čsl.“

za správní rok 1930—1931, IX. ročník, přednesená na mimořádné valné hromadě Říšského Svazu katolického učitelstva čsl. v Brně, dne 22. listopadu 1931.

Snažil jsem se i tentokrát jako v letech předešlých, by list vyhovoval potřebám organizačním, stavovským, by zdůrazňoval význam ideje katolické školy a katolicismu vůbec a sloužil tedy nejenom potřebám katolického učitelstva, ale katolického tábora vůbec.

K dosavadním rubrikám přibýly v uplynulém roce: „Hlídky učitelek mateřských škol“, „Prázdninové kurzy katolického učitelstva“ a „Z praxe pro praxi“. Poněvadž do dneška bylo již zase vydáno 6 čísel ročníku nového, desátého, dodávám ještě, že v tomto jsou ještě dvě rubriky další: „Loutkářská hlídka“ a „Hovorna“, ve které se otiskují zprávy o místech a různá jiná oznámení. Ne-li v každém, tedy aspoň v druhém čísle jsou nyní kursivou psané Glosy z pera vynikajícího spolupracovníka. Ke všemu, co významného se ve školství děje, zvláště k reformám, zaujímá své stanovisko. O věcech menšího významu nepíše se však nikterak obšírně.

Spolupracovníků a dopisovatelů jest ke 40. S některými jsem stále v písemném spojení, s některými jednáám i osobně.

Redakce, jako byla v letech minulých, žádána opět mnohokrát o rady a informace ve velmi četných případech, a to nejen od odběratel, ale i od četných jiných, jako kněží, lidových a odborových sekretariátů, redakcí katolických listů, lidových důvěrníků, funkcionářů katolických spolků a rodičů. V posledních letech posílají redakci četní abiturienti a abiturientky učitelských ústavů a středních škol dopisy s prosbou o přispění k dosažení místa. Četné ze shora uvedených osob dostávají se do redakce i osobně, takže redakčních návštěv je stále dosti.

Pokud redakce zjistila, byli odběratelé s listem spokojeni. V desátém čísle byl ohledně přání odběratel otisknut i dotazník.

Ve školní prázdniny, kdy „Věstník“ nevychází, byla zjednána redakci pro nutné naše zprávy rubrika v denních listech, za což těmto bylo po prázdninách poděkováno.

Administrace pilně hleděla k tomu, by odběratelé list měli v rukou včas, dne 1. a 16. každého měsíce, což se také pravidelně dělo a bylo odběrateli jako přednost listu zdůrazňováno. Na počátku školního roku vydává se vždy

1. číslo nového ročníku později, dne 5. září, na konci roku pak rovněž později, dne 20. nebo 25. června z důvodů pro odběratele praktických. Padne-li datum vydání čísla do delších svátků, vydá se číslo o něco později nebo dříve, neb jinak by mnohým odběratelům nebyl list vůbec doručen.

List jest aktivní, ovšem třeba se o jeho aktivitu přičiňovat neustálým sledováním celého jeho chodu.

Velkou potíž má administrace s neustálými změnami adres. Přes častější připomínky v listě nejsou nám všechny změny oznamovány, list pak dochází dotýcným odběratelům ovšem nějaký čas nepravidelně.

Účetní stránce listu věnuje se veliká pozornost. Vše se vede přesně, neb jen tak jest možný náležitý chod finanční stránky listu nesubvencovaného.

Ve správním období 1930—1931 bylo posláno dopisů redakčních, administračních a dopisů insertního oddělení 782, dále četné upomínky, poštovní příkazy, pozvánky na valnou hromadu Moravskoslezského spolku katolického učitelstva a různé tiskopisy. Čísla jsou ukázkou rozsahu agendy listu.

Věnuji se listu rád. Vzpomínám na těžké doby v roce 1926, kdy bylo mi svěřeno vydávání listu i po stránce administrační. Znal jsem list, jeho úkol a potřeby. Byl jsem tehdy již po dva roky jeho redaktorem a dal jsem si proto pak všemožnou práci, bych listu dal to, čeho mu třeba. Neměl jsem tehdy jediné adresy odběratel, jediné koruny na výdaje. Rozsáhlou korespondencí získal jsem odběratele, do pokladny jsem pak vložil zatím své peníze, než vypomohla organisace. Pak se již šlo vpřed. List se rozšiřoval, obsahem byl objemnější a po dvou letech se změnil ve 14deník. Jest kusem mé životní práce.

Po prázdninách vstoupil list do X., jubilejního ročníku. Děkuji všem, kteří se dosud přičinili o zdar listu jak po stránce redakční, tak administrační! Zdař Bůh naší další práci!

J i n d. H r b á č e k.

Kleofáš Pistorius:

Oni.

Nudná historie, která se dosud neskončila.

Pan řídící Ignác Loktuška šel dnes do školy ve svátečním klobouku a bez obligátního čibuku v ústech, kteréžto věci světle ukazovaly, že v záhořské škole se děje cosi divného. A dělo se. Pan řídící svolal „všecku rotu“ do sborovny, vylovil z náprsní kapsy dva dopisy, pečlivě uložené ve starém „Věstníku“, beze slova je podal senioru sboru učitelé Roháčovi. Učitelé a učitelky, kteří ještě nedostoupili tak závratné výše na žebříku učitelské hierarchie, ztrnuli posvátností okamžiku.

Ano — dva dopisy. Prvý ráčil vlastnoručně napsati Jeho Slovtnost pan Valerián Bouřka, okresní školní spectator etc., etc., a co hlavního — byl to list neouřední, psaný Klapsovým perem na Alšovém papíru, slovtnou rukou Jeho Slovtnosti a nezačínal suchým: Správě obecné školy v Záhoří — alebrž: Milý pane řídící! — Druhý nebyl od osoby tak vzácné, byl dokonce hektografován — aj! kterýpak medle člen sboru by nepoznal přípis Spytihněva Boleslava Lanškrounského, předsedy jedné ze sedmera okresních organisací pokrokového učitelstva? Roháč čte a sbor koprní. Vskutku — velké události visí na Záhořím! Na Moravu — do Záhoří, zavítá Jeho Demokratická Vele-slovtnost pan Vendelín Beneda, zemský spectator a spolu truchses strany zelených socialistů, přijede, aby potřel tmu, roztrousil světlo, posílil své věrné krajany na temné Moravě a Římu zasadil ránu, z níž by se nevzpamatoval, a toho všeho docílí přednáškou „Osvobozený učitel a jeho práce ve škole a venku“. Oba Slovtní hodlají pak přespat u zdejší slavné správy školy.

To ovšem byly věci, jež přivedly i dobrého pana řídícího Loktušku z chodu normálního života a zasáhly rušivě veškerou jeho bytost. Sotva odzvonila poslední vyučovací hodina, vracel se rychle pan Loktuška domů, shromáždil veškeré, rozumu užívající obyvatelstvo své domácnosti, a prohlásil slavnostně, že dnes pro nikoho, vyjma Jeho Slovtnost, není doma, neodbytům ať řeknou, že šel do hor botanisovat, pak uzamkl se v bytě, opásal se zástěrou, kapsy naplnil hřebíky, háčky, dráty, provázky a pustil se do práce, kterou jinak vykonával pouze jednou do roka, a to tehdy, když číchal inspekci. Ihned následovalo bouchání, tajemný šramot — to pan řídící se oddával mimořádnému

obrazoborectví — sundával Madony s Děťátkem, sv. Aloise, sv. Cyrila a Metoděje, křížek se svazkem velikonočních kočiček, památky na první sv. přijímání a na jejich místo tahal z komory mrzutý, nevlídný kontrfekt Husův, busu Žižkovu, Brožíkovu defenestraci, Jíříka za krále zvoleného. Když byl s touto prací hotov, pustil se do knihovny. A zase z tajemných úkrytů v komoře na Boží světlo vyhlédly krásné vázané spisy Macharovy, Herbenovy, Cahovy, bible Kralická, Jiráskovo Temno, vázané ročníky Věstníku, Volné Myšky, a do tmy se stěhovali Kosmák, Dostál, Pravda, Vlast, Hlídka, Tomek, Bečákův kancionál a vůbec všechna literatura, stojící na pokrokovém indexu. Pak skočil ještě k harmoniu a k ostatním zavržencům putovala Řihovského mše, Lisztovo Pange lingua, a na jejich místo nedbale rozhodil Hubičku, Prodanou, několik Hašlerek a československých písní, o nichž mu bylo známo, že byly pro svůj kacířský a nemastný, neslaný obsah shledány dosti dobrými, aby nahradily římskou, zpátečnickou hudbu, byť pocházela od Bacha či Haydena. Ještě se rozhlédl pozorně pan řídící, ještě „topil“ růženec nad nočním stolkem visící, kroupenku u dveří, uklidil stojan na fajfky i s dýmkami, umínil si, že přísně poručí služce, aby tři dni a tři noci nepřetržitě větrala a kadidlem prokouřila kabinet — byť Jeho Slovnost abstinencem od kouře i truňku zároveň. Pak spokojen sám sebou i novou tvářností své residence, napsal oběžník na mimořádnou poradu „za příčinou imposantní účasti zdejšího učitelského sboru na přednášce Jeho Demokratické Veleslovnosti, pana zemského spectatora Vendelína Benedy...“. Načež — a to už byla tma — otevřel dveře, a domácím oznámil, že už je doma.

Tak a podobné se dělo na všech školách okresu.

*

Čtvrtek — feriální den národa učitelského i všech, vědy se štítících discipulů. Poctivé město Záhoří hemží se od časného jitra pokrokovými oficíry i mistrnými školními. Poznáš je lehko podle pruhovaných deštníků, rozšafného vystupování, velebných řečí a vztyčených ukazováčků. Všichni míří vládním, důstojným krokem k hostinci u „Zlaté hvězdy“, cestou řeší pro národ předléžitelné otázky metodické i pedagogické, zda je správné vyžadovati na středním stupni „krásného čtení čili nic“, zda se u prváčků osvědčuje tradiční tabulka s kamínkem nebo papír s uhlem, jsou-li lepší ve školních plivátkách piliny nebo písek či voda, který inkoust je lepší — alizarinový s modravým leskem, nebo vyrobený z koupeného prášku — bez lesku. Věztež však, že učitelští mládenci a učitelské panenky nevedou takových marných řečí, vesele se hihotají, škádlí, nahlédnou do té, či oné výkladní skříně, ti usedlejší se zahloubají do čerstvých novin své parlaje a všichni pod vedením starých pánů rychleji či pomaleji pospíchají nebo se loudají ke „Zlaté hvězdě“. Tam honorační místnost plná lidu učitelského, ale boubelatý hotelier se mračí dnes jako Napoleon před abdikací ve Fontainbleau, a jak by se nemračil pořádný hospodský?

„Limonádu! Malý sifon, prosím! Sodovku! A mně malinovku!“ to jsou služební rozkazy, které — prší-li v té míře jako dnes — jsou s to přivést z duševní rovnováhy každého pořádného hostinského, byť by jeho figura byla na pět centimetrů prorostlá flegmatickým sádlem.

Hostinský stoicky mlčí — navenek — ale uvnitř — v tučných útrobách zuří bouře: „Jó, to všechno skrývá toho partyku špektátora-abstydenta, jó, sodovku, malinovku — jděte si naproti k bábě do boudy a ne do poctivého šenkul Mladým se nedivím, vono jim ani na truňk nezbejvá, ale ti staří... ejnu, divnej folk tidle kantoři. Když špektatoroval gredykář Hronek, bylo půl okresu v třetím řádu a starej Loktuška chodil s růžencem po Záhoří pro ten pád, že, kdyby jako potkal špektátora — jó, jó — ale byly to časy. Hronek pil plzeňský jak duha, a tak pili plzeňský jak duha kantoři z celého okresu...“

„Haló, malý sifon, prosím!“

Hotelier na znamení, že jeho muka dosáhla právě vrcholu, zaloupl strašlivě očima k ušoučenému stropu, uštedřil namanuvšímu se pikolíkovi hlasný pohavek a nemoha déle přiblížeti řádění „abstidentů“, ponechává hosty proti svému obyčeji na pospas pikolíkovi a odchází do kuchyně uhasit spravedlivý hněv kališkem pravé chartrésky.

*

V sále u „Zlaté hvězdy“ o půl desáté hodině dopolední místního času je šumno jako v úle. Stále a stále přicházejí nové hloučky vzdělavatelů mládeže. Tito opozdilci jsou zdrcující většinou ve věci „pokroku“ málo zdárná mládež — být dnes obyčejná spolková schůze, nepáchla by do ní ani pětina mladých. Zato staří, ač přednáška má započít po 10. hodině, zasedli už o 9. přesně podle žebříčku učitelské hierarchie a pokrokového věhlasu. V první řadě před sokolským jevištěm na křeslech sedí učitelská aristokracie, ředitelé měšťanských škol — tak zvláště vidíme pana Rychtáře — bývalého fundatistu kláštera starobrněnského, mocně břichatého, hladce oholeného pána, slavného orátora přijímá Bilá hora, kterýžto čestný titul si vysloužil jako slavnostní sokolský řečník, začínající svou řeč s báječnou pravidelností chronometru: „Je známo, že český národ po bitvě na Bílé hoře...“ Po jeho pravici sedí suchý, dlouhánský Pažitka, ředitel měšťanské školy, sociální demokrat a spolu farář církve československé, jediný z ředitelů, řidících a správců škol okresu, jenž vytrvale a velmi zarputile vzdoruje abstinentským snahám „suchého spectatora“, což mu vynáší častější „libé“ návštěvy tohoto hodnostáře a v očích mladých gloriolu mučedníka, „persekvovaného zkostratělou byrokracií“. Zrovna u budky nápoje sedí Kniž, pán řeznického zevnějšku, který po úmorných studiích a po třetím, zoufalém už pokusu dosáhl titulu i charakteru odborného učitele a poněvadž podle osobního výkazu a služebních let věnoval se vznešenému stavu učitelskému už jako žáček — sylabikant první třídy — stal se brzy i ředitelem a pak už se protrhl měch s tituly a funkcemi — okresní předseda dorostu publikánů, správce konumu „Kompost“, štábní oficír místního sboru hasičského, president tamburášů, jednatel odboru „Vlné Myšky“, preses skupiny bezvěrců...

Za řediteli sedí na obyčejnějších židlích řady řidících a šarže všech sedmera pokrokových organizací okresu záhořského. Vidíme starého známého — pana Loktušku — dnes ve svatebním šosatém kabátu, toť se ví bez obligátního čibuku — je dnes ve zvláštní, vzrušené náladě, vždyť je docela možno, že Jeho Demokratická Veleslovutnost — zemský spectátor a Jeho Slovuťnost okresní spectátor ráci ztráviti noc v jeho lozumentu, kteroužto prvotřídní událost svého školského života si umiňuje zapsat kaligrafickým písmem do kroniky pro paměť a příklad budoucím. Sedí jaksi ve snách a ani hrubě nedbá starých kamarádů — Bidrmana z Křelova, slavného štěpaře a tarokáře, Vlka ze Zlebů, který se honosí, že po roce 1918 první z učitelů shodil „římské jho“ a z Mariánské družiny rovnýma nohama skočil k adventistům, Morávka z Křečkovic, jenž v místním Sokole „řeže“ basu a fouká bombardon, Hoška z Vesce, přejasného světlonoše, o němž jde slavná fáma, že se skioptikonem na zádech přešel vlastnonožně celý školský okres a ustal ve své činnosti — jedni praví, že náhle vyschl zlatý pramen, který živil jeho svaté nadšení, druzí — zlomyslnější, prý po nehorázném výprasku, jímž nevděčně odměnila samorostlá horská mládež civilizační snahy horlivého apoštola „pokroku“. A tak tu svorně sedí agrární zástěnková šlechta ve vysokých botách a krátkých kožíšcích — takto ponejvíce majitelé širých latifundií rozmarýnu, muškátu, pelargonií, vlnících se za mušelínovými záclonami učitelských kvartýrů, proletariát všech tříd socialistických konfesí, národně demokratická buržoasie — lidé — podle náтуры tlustí i bédní hubenci, vousatí i hladce vyholení, nevěrci i obojživelníci.

Za řadami učitelských vrchností — jež vzhledem k svému důstojnému ouřednímu postavení pohybují se velmi velebně a mluví přidušeným, zastřeným hlasem ponejvíce o posledních inspekcích, pochvalách i nosích, normáliích, globální metodě, koedukaci, občanské nauce, osvětové činnosti — kolotá masa — plebs misera — učitelé i učitelky definitivně definitivní, definitivní ad personam, zatímni i výpomocní, vesměs nepokojná mládež, málo loyální ve svých citech k „nadřízené vrchnosti“ ať už nižšího či vyššího řádu, budící hrůzu a zděšení u svých pokrokových patronů svou lhostejností, netečností, nespokojeností s názory staré učitelské generace, mládež, které se nelíbí starožitný, odřený pozitivistický nábytek v učitelské organizaci, jež proto provedla několik nákladných adaptací, které však nicméně nemohly zabránit řadě důkladných kraválů, skončivších vyhazovem nebo dobrovolným exodem rebelujících, „nevydáním otcovského podílu“, ale zato založením vlastních, nových „krbů“. Chumle cigaretového dýmu zahalují skupiny hovořících, smějících se pánů a dám, a působí — totiž ten dým — nervositu starým pánům, kteří ke

své největší hrůze objevili v „lese“ sokolského jeviště ohavný pelech čili doupě školských oficírů, nestydatě holdujících truňku nemírnému a bohu Bacchovi — ne ve znamení limonády nebo sodovky, ale za bateriemi jako křen výtečného plzeňského, kterýžto politováníhodný objev způsobil nejprve čtvrtéhodinovou krizi v předsednictvu, načež vyslána deputace — nejctíhodnější oud ze všech pokrokových organizací — pan ředitel Rychtář alias Bílá hora — aby mladici vzhledem k očekávanému příchodu Jejich Slovnosti zanechali pivních korbelíků i potvorného smradu z cigaret vyfukování, chovajíce se pokorně, skromně, jakož se na školské mládence sluší a patří, na což veselí preceptoři odpověděli trojnásobným připílkem, řinčením hubatek a hromovým „živio“ na zdraví všech věkem starožitných pánů dole. „Bílá hora“ zbělela ještě více, zachrochtala cosi o neváznosti k oufadu, špatné disciplíně a Sodomě a vrátila se mezi učitelskou šlechtu rozhněvaná, uvítána škodolibým úsměškem československého faráře Pažitky — jenž — aby jaksi dokumentoval a utvrdil svou solidaritu s mladou generací — ostentativně si zapálil vonné trabuko.

Cosí temně buchlo mezi židlemi... spatřili pana řídícího Ignáce Loktušku v lehkých mdlobách — ne — takové neváznosti k Jeho Slovnosti nesnesla poddajná dobrá jeho duše...

Byla by snad povstala rumrejška nebo potrzka mezi starými a mladými, abstinenty a trunkáty... když...

Tú, tú — lútú ...

„Pan zemský! Slovnosti...!“

Tyto výkřiky vrátily Loktuškovi plné vědomí — neboť — vyletěli ze svých křesel — Bílá hora, československý farář i mnohonásobný funkcionář Kníž, jakož i předsedové a štábní šarže sedmera pokrokových organizací, item cti-hodní páni řídící s Ignácem Loktuškou v čele, a všichni se vyhrnuli před „Zlatou hvězdu“. Zatím obyčejní preceptoři rychle hasili cigarety, trunkánský cech pod ochranou sokolského jeviště chvatně dopíjel říznou chmelovinu, ohnivé bzenecké, slečinky střídavě rudly a bledly vážností okamžiku.

Dlouhán řídící Knotek, takto velký komediant, neodolal divadelnickému pudu a vytáhl na zkoušku oponu právě v témže okamžiku, když Józsa Křepelka, zatímni učitel II. hodnostní třídy, 3. stupně, dopíjel náramně labužnický čtvrtku červeného, kterýžto zjev vyvolal ohromné haló u plebejské části učitelstva — aristokracie odvrátila oči od nezdárnika s moudrými povzdechy o příliš bujném mládí...

Bílý ubrus na stůl, váza s umělými květinami — židle „do lesa“ na sokolské jeviště, pěvecký sbor „Dalibor“, komediant Knotek zkouší své umění po druhé, vytahuje oponu definitivně...

Dveře do sálu se samočinně otevřely...

Sálem zahřmělo „Věno“ a dobře, že zahřmělo, neboť oudové sedmera pokrokových organizací zkoprněli, ztuhli — vždyť za zvuků „Věna“, obklopeni suitou vyvolených — za vedení nejstaršího předsedy všech učitelských organizací, vyznávajících koran „Volné Myšky“, procházeli sálem a vstupovali na podium Veleslovný zemský, první Slovný, druhý, třetí, čtvrtý.

„Alah s námi! Pět, pět, zrovna pět. Pětka je šťastné židovské, ale nešťastné učitelské číslo. Alah akbar — tolik spektátorů“ — vzdychl si truktát Křepelka v kruhu výpomocných. Zatím co znělo „Věno“, nejstarší předseda Spytihněv Boleslav Lanškrounský trpěl hrozná muka. Čekal nejvýše dva okresní spectatory a teď najednou — čerte — tu máš kropáč — přikolébají se místní lokálkou čtyři a jako naschvál — každý z jiné politické strany. Co teď? Vzletný, pečlivě nastudovaný proslov jaksi povážlivě klesl pod práh vědomí a jenom nešťastná pětka tančila ubohému panu řídícímu po oponě, oknech, hlavách kolegů, kolegyně... Pohodil hlavou a spolehl na svou hvězdu.

(Příště dokončení.)

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Mimořádná valná hromada Říšského Svazu katolického učitelstva konala se 22. listopadu v Brně. Přítomni: Vičánek, prof. Novák, Daňhová, Han-

zelka, Hrbáček, profesor dr. Libický, prof. Kučerová, Boček, Hlavačka. Z programu: Zpráva o slovanském Svazu katolického učitelstva, zpráva pokladníka, zpráva o „Věstníku“, újezdné měšťanské školy.

Opavský odbor konal obvyklou členskou schůzi 15. listopadu 1931 za velmi četné účasti. Jako vzácný host se dostavil pan profesor dr. Josef Drábek, který s nadšením referoval o prázdninových kurzech katolického učitelstva ve Frydlantě a v Krumlově, jichž se zúčastnil jako docent. Gratulujeme kol. Kunckovi k takovému propagátoru nových směrů! „O krachu nových reforem“ výstižně s praktického stanoviska promluvil kol. ředitel Jaroslav Švindroch. Jeho přednáška bude uveřejněna ve „Věstníku“. Potěšili nás noví mladí členové. Příští schůze 8. prosince o 3. hodině odpoledne. Na programu „Nová organizace vzdělání katolického učitelstva“, profesor dr. Josef Drábek.

Přerovský krajský odbor katolického učitelstva konal 18. listopadu svou měsíční schůzi. Hlavním bodem byla přednáška vdp. dra Met. Habáňe na téma O filosofii a jejím užití v životě. Ujednáno pořádat o pololetních prázdninách třídní pracovní kreslířský kurs za vedení kol. řídícího učitele Kachlíka, k němuž bude pozváno veškeré naše učitelstvo ze země moravskoslezské. Výhodné železniční spojení jest pro návštěvu kursu velmi příznivé. Kurs bude zakončen společenským večírkem. Bylo upozorněno na lyžařský kurs na severní Moravě o vánocích. Jednáno bylo o každoročním sjezdu hanáckého a severomorav. učitelstva, na jehož uspořádání byl již podán návrh. Doporučuje se účast na krajském sjezdu čsl. strany lidové v Olomouci dne 6. prosince.

Společná schůze krajského odboru ostravského, těšínského, hlavičského, opavského a místeckého konala se dne 25. října 1931 v Moravské Ostravě v klášteře sester sv. Kříže. Schůzi zahájil v 10 hod. předseda ostravského odboru odbor. učitel Antonín Zamazal uvítáním přítomných členů i hostů, zvláště vdp. msgra Kubíčka, ostravského děkana. Nato předal slovo prvnímu přednášejícímu, jímž byl profesor dr. Jan Drábek, milý host z Opavy. Na naše přání promluvil na téma „Několik poznámek k metodice vlastivědy“. V hodinové řeči, jejíž obsah přinášíme na jiném místě, seznámil nás milým a poutavým způsobem s nejnovějším metodickým rozdělením historie a objektivním nazíráním na její světla a stíny. Vzácná přednáška vyslechnuta byla s

nevšedním zájmem. Po přednášce přihlásil se ke slovu vdp. msgr. Kubíček. Těší ho velice, že katolické učitelstvo se zajímá o historii. Historie zasluhuje, aby byla studována. Musí se ale poctivě v ní hledat pravda a nezaměňovat světla. Musí se studovat a vykládat historie skutečná a ne románová. Ke konci řeči přeje katolickému učitelstvu k další práci mnoho zdaru. Nato následovala přednáška učitele Jana Kuncka z Křenovic na téma „Tělesná výchova na národní škole v nových směrech“. V úvodě se zmínil, že nové osnovy jsou zpracovány ne na podkladě sokolské soustavy, nýbrž vojenské. Zdůrazňována je v nich rytmika na několika místech, odpadají zdlouhavé kapitoly nářadového tělocviku a doporučován je hlavně pobyt na zdravém vzduchu a vycházky. Ze své praxe doporučuje, aby tam, kde není zvláštních tělocvičen, místo celé hodiny zavedeny desetiminutovky každého dne a druhá hodina tělesné výchovy věnována vycházce. V hodinách tělovýchovy at přistupuje též poučení o hygieně třídy, šatstva, péče o zdraví osobní at se stane zvyklostí každého žáka. Ke konci přednášky uvedl mnoho příkladů nenásilných a bezděčných cvičení dechových a prostných, při kterých žák na cviky nemyslí a koná je rád. Z řady mnohých je to hra na cyklistu, zvoníka, sekáče, brusiče nožů, vonění růží atd. — Referát p. poslance Vaculíka odpadl, jelikož týž byl na jiné schůzi a nedostavil se. Bod o přistoupení k Lidové akademii byl vzat zatím z programu, jelikož předseda Lidové akademie poslanec Vaculík nebyl přítomen, tudíž nemohlo se vyjednávati o výši příspěvků a možném zastoupení ve výboru. — Ve volných návrzích podány náměty k pořádání samostatného kursu pro vzdělání učitelstva, připravujícího se ke zkouškám na školách měšťanských, a to v Morav. Ostravě. Profesor dr. Drábek se uvolil k pořádání celého cyklu přednášek z oboru historie. — Kol. Štěpán z Karvinné oznamuje, že těšínský odbor bude pořádati mikroskopický kurs za vedení profesora Tryba. — Kol. Kuncek vyzývá členstvo k hojné účasti na zimním kurse v Šilperku. — Zdařilá schůze ukončena vhodným závěrem předsedy a vzdáním díků oběma přednášejícím.

Krajský odbor katolického učitel-

stva v Hranicích konal 11. listopadu 1931 svou členskou schůzi v Lidovém domě. Kol. Jan Kunczek z Křenovic přednášel o metodice tělesné výchovy. V části teoretické osvětlil metody a soustavy. Každý učitel měl by si osvojit metodu vlastní. Ne kopírovat! Nezůstat stát! Všimati si časopisů! — Vše 8 školních roků rozdělujeme na 3 stupně: na nižším stupni se cvičí ve hře (určitá představa), dítě si ani neuvědomuje, že svaly pracují; také na středním stupni pracujeme ve formě her, ale se zvýšenými požadavky: rychlost, obratnost, pohotovost; přesné vyplnění rozkazu, netrpíme nepoctivostí ve hře; vyšší stupeň: osvěžení ducha i těla k radosti. Důležité, aby rodiče měli své děti na zřeteli (pohlavní výchova), aby je nezanechali samy, ale zaměstnaly fyzickou prací. Výhodné odpolední vycházky, hry (osnovy vycházejí vstříci). Ve třídě zařídit „desetiminutovky“ a druhou hodinu věnovat vycházce. Před spaním se nedoporučuje cvičit. U chlapců dbát výběru cviků. Až k maximum, ale nepřepínat! U dívek požadavek estetiky. Tělesná výchova má sloužit ke zdraví, k radosti, ne k rekordům! — Několik příkladů z praxe: Ke kupci pro cukr. Oheň! Pohádka o chlapečkovi Větríčkovi. — Honěnka: dřevěná, lutecká, kožená. Želva. Závodění v donášení věcí.... Doporučuje, aby si učitel poznačil, co se mu zvláště podařilo. Dát také dětem možnost, aby si hru samy vymyslely. — Následovala debata. Příští schůze stanovena na neděli 13. prosince 1931 v Lipníku nad Bečvou. — l.

Nejmladší. SSSd. v Českých Budějovicích u sv. Josefa je sdružení katolických kandidátek učitelství, příštích katolických učitelek. Chceme ve sdružení načerpat síly a odvahy pro budoucí svůj život, abychom i tehdy, až trny zklamání zraní nás svými ostny, vytrvaly a byly skalami proti útokům nepřátelským. Víme, co nás čeká, a přece se již tolik těšíme, až za necelý rok budeme moci v útlá dětská srdečka vštěpovati lásku ke Stvořiteli. Náš duchovní rádce dp. Reban rozvíjí neúnavně náboženskou stránku spolku, Doufáme, že nejen nyní, ale i nadále zůstane laskavým otcem svých dětí. — Za ochotného přispění ctihodných sester konaly jsme přednášku „Děti“, doprovázenou světelnými obrazy. Chceme i dále s nadšením a láskou pracovat pro vlastní

upevnění a obrodu. Práci naší žehnej Bůh!
M. Š.

Krajininský odbor katolického učitelstva v Hlučíně pořádá po prázdninách dvě členské schůze. Prvá byla v Hlučíně, druhá na přání členů ve Věsině. Členové zúčastnili se sv. požehnání v tamním novém kostele a po něm odebrali se na schůzi. Projednány byly došlé přípisy a organizační zprávy. Pak následovala přednáška kol. prof. Josefa Frydrycha na téma „Rozumový vývoj a výchova člověka“. Pro její obsáhlost probrána byla jenom část, pokračování přislíbil v některé příští schůzi. Velmi zajímavá a časová přednáška byla vyslechnuta členy se zájmem a členové se těší na její pokračování. Odbor koná řádnou valnou hromadu za správní rok 1931 dne 8. prosince 1931 v Hlučíně v hotelu National (modrá) o 4. hodině odpoledne. Pozvánky budou včas rozeslány. Předseda.

Krajininský odbor katolického učitelstva v Brně konal členskou schůzi 8. listopadu 1931 za pěkné účasti. Řídící učitel Bohumil Štastný přednášel na téma „Památce starých kněží a učitelů“. Vzpomněl Vydry, Dobrovského, Jablonského, Pravdy, Ehrenberga, Vinařického a Douchy, Sušila, Ignáce Wurma, profesora Bartoše a Jana Ev. Kosiny. Zajímavým způsobem vypravoval osobní vzpomínky na svého strýce Vladimíra Štastného a na návštěvu V. B. Třebízského na tvaroženské faře u Kosmáka r. 1882, i na nedávno zemřelého prof. Al. Slovák. Vzdal úctu všem neznámým raišovským zapadlým vlastencům, učitelům a kněžstvu. — Jednatel, odborný učitel Vladimír Klement, doplnil přednášku vzpomínkou na svého děda Benedikta Glötzera, který jako podučitel působil v letech 1836—1839 v Sulkovci a v Nyklovicích, později jako správce školy v Borači u Tišnova a po 52 služebních letech odešel r. 1888 na odpočinek. Místodržitelství vyslovalo mu třikrát pochvalné uznání, zemská školní rada ocenila jeho dobré výsledky ve vyučování a konsistoř udělila mu pochvalné uznání „za mnoholetou snahu vésti mládež k dobrému“ a za jeho „stálý, dobrý, osobní příklad“. Zemřel roku 1914. — Učitel Bohumil Boček pojednal pak o připravované Durychově přednášce v Brně. Příští schůze bude v lednu.
V. K.

PRÁZDNINOVÉ KURSY KATOLICKÉHO UČITELSTVA

Naše ideály. Ať se ohlédneme kamkoliv, vidíme dnes všude plno různých spolků, z nichž mnohé zdají se býti na pohled neutrálními, ale ve skutečnosti shodují se téměř všechny v jednom cíli — v útoku na naše náboženství. A my zatím klidně spíme nebo se na jejich počínání díváme s mrazivou lhostejností, ba, často je dokonce i podporujeme. Máme sice také své spolky, v jichž čele stojí obětaví a horliví pracovníci, ale přesto neseťkává se naše práce se žádoucím výsledkem. Je nás málo, protože se stydíme veřejně vyznat své katolictví, přihlásit se pod prapor Kristův a rozšířit tak jeho řady. Chybí nám více nadšení, sebeobětavosti a vzájemné pomoci. Zapomínáme na to, že máme určité povinnosti nejen k sobě, ale i k církvi, vlasti a národu. K církvi v dnešní době především. Nemáme často pevného programu, podle něhož bychom postupovali. Je to trpká pravda, ale skutečná. Pouhé organisování pro spolkaření je málo.

A tu je třeba, abychom se vzájemně poznali, seskupili se do jednoho hloučku, utvořili jednu velikou rodinu, jejíž cíle a zájmy by vedly ku prospěchu sociálnímu, mravnímu a náboženskému, a postupovali podle přesně vytčeného cíle za vzájemné pomoci všech. A aby se toto uskutečnilo, pořádá čsl. katolické učitelstvo každoročně kursy, které mají na programu důležitou a odpovědnou práci, která je plně uznávána, a které docházejí pochopení téměř všude. Vždyť ideály katolického učitelstva jsou veliké a vznešené a tkví v ideálu největším — v Kristu. Tonda.

Pokyny pro zimní kurs v Šilperku. Kurs započne v neděli ráno. Sraz všech přihlášených v sobotu, na Štěpána, 26. prosince. Všichni po příchodu se hlásí v Národním domě v Šilperku, kde budeme stravovati. Večer v sobotu budou vydány všechny pokyny pro celý kurs. — Kursu se mohou zúčastnit i neučitelé! Informace adresujte na učitele Jana Kuncka, Křenovice, pošta Kojetín, Morava. — Vypřavte si na dráze sníženku na 33 proc.!

Fotografie. Kol. Geyer již rozeslal všem, kteří o fotky žádali, fotografie. Někteří fotografie nedostali, což se mohlo státi tím, že kursisté se zapsali

na nesprávný papír. Fotografie obdrželi kol.: Ž. Bergrová, E. Burešová, M. Borovanská, R. Čámská, Fr. Daňhová, Fr. Faktorová, E. Fluxová, L. Hrochová, V. Charvátová, R. Hlava, B. Irová, A. Jurák, A. Korvasová, R. Kasková, M. Krylová, M. Ludvíčková, A. Pfeiferová, V. Průša, Š. Petrusová, S. Polčík, M. Pavlovičová, L. Pilát, L. Pokorná, S. Rohovský, A. Římská, M. Smrčková, A. Slezáček, M. Šimková, L. Štěpán, M. Sebestová, M. Špengrová, Fr. Večeřová, L. Vlčková. — Fotky ze zakončení byly též rozeslány. Vyrovnějte laskavě doplatky za fotky. Kdo jste fotografie nedostali, napište kol. Kunckovi a označte, které si přejete.

Docent kursu spisovatel Albert Vyskočil, který se těšil takové oblibě v Čes. Krumlově, vydal knihu básní „Na pokraji dnů“. Kniha bude všem kursistům krumlovským poslána. Ponechte si ji, nevracejte, obnos zašlete přiloženou složenkou!

„Problém sexuality“ od prof. dra M. Habáně, docenta kursu, jest již v tisku. Bude rozeslán ještě před vánočními. Rozšiřujte tento spis, který tlumočí správný názor učení katolického. Kořen dnešního zla ve světě tkví v nesprávném pojmání života sexuálního.

Jak uplatňujete zásady, hlásané na kurse v Čes. Krumlově? Často mi napadá, zda to, co jsme slyšeli a prožívali v milém prostředí Čes. Krumlova, našlo ohlas v soukromém životě, v práci, ve škole i mimo školu. Zamyslete se, uvažujte, stavte lepší život.

Na základě výnosu kanceláře presidenta republiky v Praze obdržel předseda kursu Kuncek dík p. presidenta za zasláný pozdravný projev ze zakončení kursu.

Nový arcibiskup pražský dr. K. Kašpar zaslal krumlovskému kursu pozdravný dlouhý přepis, z něhož vyjímáme: „Přeji z té duše jednání nejhojnější požehnání Boží, děkuji vřele svolavatelům kursu a prosím dobrotivého Pána Boha, by řady katolických učitelů se množily; vždyť nebojácní, charakterní, katoličtí učitelé jsou pátěří národa a republiky.“ — Vážíme si sympatií primase českého a slibujeme, že kursy svými chceme vzbuditi dosud spící učitele katolíky, aby se stali katolickými učiteli uvědomělými. Nechceme jen slepě organisovati, aby rostl počet katolických učitelů, ale

aby kvalita jejich byla lepší. K tomu nám dopomáhej Bůh!"

V referátech o krumlovském kurse nedopatřením vypadla zmínka o raních půlhodinkách. Mimo dní, ve kterých byly konány exkurse do okolí, prováděny každodenně před nebo po mši svaté ranní prostocviky. Těšily se veliké oblibě. Rádi si s námi zacvičili i starší kursisté. Cvičení vedl předseda Kuncek.

Všeho moc škodí.

*Vidte, Vojte Beneši,
že už vás to netěší,
co chce všechno dělat z vás,
Věstník a s nim Říšský svaz!*

*Veliký prý jste vy muž,
který dělal všechno už;
dokonce prý také div,
Nedělá jej snad váš vliv?*

*Literát jste vzácných kvalit —
(báseň jakous zulaště slyšet chválit).*

*Nevidí prý jenom snop,
apoštolských vašich stop —
a nepojme ani vzduch,
kadidla už všeho puch.*

*Skromnost vaše klopí oči,
hlava se vám závratí až točí?*

*No, na trochu chvály můžem' snad být
hrdi,
ale tolik chvály přec jen trošku...*

ROZHLEDY

Vedoucí životní motiv. Člověk potřebuje v celém svém životě ustavičné jakési pohnutky; jakási základní nota jako v hudební skladbě musí procházeti životem, aby život se stal příjemnou harmonií. Vyčteme tuto harmonii jen v některých osobnostech, ve vynikajících četbách, na příklad ve Fabiole je stať o jinochu Pankráci. Vyvíjel se jako římský šlechtic pod vlivem vedoucí a hlavní pohnutky a dospěl až k výchování svého pevného charakteru, že za své přesvědčení ještě v útlém věku klade život. Šel ze školy se spolužákem, mluvili o přednášce, v níž Pankrác ukázal své vlohy a vynikl nad ostatní. Závistivý prefektův syn ho napadl a udeřil ho. Aristokratická Pankrácova krev se bouří, ale najednou si vzpomněl na svůj vedoucí motiv, na svou životní pohnutku, kterou se řídil, přemáhá svůj ky-

pící hněv a podává mu ruku a odpouští mu, a jde s klidem v duši domů. Jeho vedoucí silou byl Kristus, tichý Beránek. Bez vedoucí pohnutky nedospějeme nikdy v životě daleko, nanejvýše to dovedeme k pohodlné lenosti, která je nejhorší věcí v lidském životě neb odplácí se člověku děsnou nudou. — M. Gener.

„V náboženství Kristově není ani nejmenšího, co by odporovalo zdravému rozumu nebo co by člověka nezuschleťovalo. Je-li zásadou pedagogickou, ovšem míním pedagogiku, jak ji rozuměli ne vychovatelští příštípkáři, ale opravdu pedagogové, jako na příklad Komenský, pěstovat u mládeže zdravý rozum a zuschleťovati srdce, pak se to nedá provést bez nauky Kristovy. Ale symbolem Krista a jeho učení je kříž. Proto nejen nemůže kříž ve škole překážeti, ale je tam jeho nejvlastnější místo. Kříž je znamením největší lásky. Proto proti kříži brojí vždycky ti, kdo lásku ubíjejí, ale to nejsou dobrodyncové lidstva, nýbrž jeho kati a pochopové. Odstraňte ze škol kříže a uděláte z nich místo domů vzdělání a radostné spolupráce místa rozporů, různic, nevraživosti, nekázně a opovržení. Připravíte si v nich peklo pro sebe i pro jiné, pro nevinné děti. Bůh včera a dnes, na věky. — Dne 28. října 1918 nepadlo nebe, neumřel Bůh, nestaly se duše smrtelnými a nepřestal existovati zákon o dobru a zlu. A odstraníte-li dnes nebo zítra kříže, proto církev Kristova, církev katolická nezanikne, ale vy jste dali ránu smrtelnou budoucnosti národa a budoucnost vás odsoudí.

Vzpomínka. (Pokračování z 5. čísla). Ročník VIII. (1916) „Katolického učitele“ má nové přispívatele: Karla Cvrka, odb. uč. v Bludově, Frant. Janotku, odb. uč. v Bystřici n. Pern., Marii Jiříčkovou, uč. v Jitících, dra Jos. Kachníka, univ. profesora v Olomouci, Václava Sehnala, cvič. uč. v Příboře, Frant. Šnajdra, nadučitele v Dubčanech, dra Bedřicha Vaška, profesora v Kroměříži, Rich. Skácela, naduč. v Paskově. Za zmínku stojí, že i v tak těžké době, jako byl rok 1916, sledovalo katolické učitelstvo otázku vyššího vzdělání. Ve článku na str. 180 jest návrh: střední škola po vyznání latiny a řečtiny (7 let) s maturitou a potom 2 až 3 leta učít. akademie s vysvědčením způsobilosti. Hned pak se navrhuje převzetí učitel-

stva státem. Ročník IX. (1917). K dosavadním některým přispívatelům přibyli: J. Berák, řed. učitelského ústavu v Příboře, Frant. Pelan, katecheta ve Žďáře, dr. Jar. Řehulka, advokát. koncipient v Olomouci, dr. Ot. Tauber, profesor v Uher. Hradišti, Frant. Zajíc, učitel v Lipniku. Roč. X. (1918) nepřináší změn. Ve všech těchto ročnících jsou často dvojčísla, známka nepříznivých poměrů. Roč. XI. (1919). Noví přispívatelé: P. J. Hanáček, Oldřich Oláhal, odb. uč. v Příboře, Dion. Polanský, legionář v Sibiři (dnes PhDr. et JUDr., advokát v Praze), Alois Sládeček, profesor ve Valašském Meziříčí. V posledním čísle z 15. prosince jest úvodník z pera redaktora ředitele Kadlčáka „Na odchodnou“, ve kterém se tento loučí se čtenáři, neb list již pak dále nevycházel samostatně, ale jako příloha „Vychovatelských listů“.

Poslanec Vičánek promluvil v rozpočtové rozpravě v poslanecké sněmovně za lidový klub o školských otázkách. Upozornil především na některé závady na našich vysokých školách. Často opakovaná hnutí v řadách studentů přesvědčují, jež, že na našich vysokých školách jest něco nezdravého. Podle novinářských zpráv na universitě bratislavské je zapsáno 600 cizinců, z nichž 90 procent je národností a náboženství židovského. Jsou to cizinci, jimž vlády jejich států, kde mají domovskou příslušnost, odpírají právo studovati na vysokých školách z té příčiny, že tento živel nabývá všude značné převahy nad původními obyvateli. Brání se prostě nadprodukcí vysokoškolské inteligence z určitého okruhu národnostního nebo náboženského. Všichni tito cizinci obracejí se proto do Československé republiky, která jim dává možnost vystudovat na vysokých školách. Náš stát doplácí značné částky na každého takového cizince, a tito cizinci odměňují se nám nejenom tím, že se často usazují v republice jako lékaři a právníci a ubírají tak chléb naší vysokoškolské inteligenci, nýbrž rozrušují dokonce veřejný život, hlavně mezi studentstvem a jsou příčinou častých incidentů. Mezi českými a německými vysokými školami je nepoměr. Není udržitelným stavem, aby v československé republice téměř 10 milionů Čechů a Slováků mělo pouze dvě vysoké školy technické, zatím co necelé 3 miliony Němců mají rov-

něž 2 takovéto školy. Jest z toho zřejmé, že brněnskou německou techniku vydržujeme pro cizince. To není vhodné zejména v dnešní těžké době. Naše strana souhlasí proto s tím, aby brněnská technika německá byla bezpodmínečně zrušena. — Ačkoliv uznáváme právo Slováků na zřízení slovenské techniky, přece jen dnešní doba je málo vhodná, aby brněnská technika německá přeměnila se na slovenskou techniku se sídlem v Košicích. Samozřejmě, že požadavek Slováků bude nutno v lepší době ihned uskutečniti. Vysokoškolské inteligence máme dnes téměř nadbytek, což dokazuje zejména značný počet neumístěného profesorského a lékařského dorostu. S neutěšeným stavem vysokoškolské inteligence souvisí také problém středního a odborného školství. Jaké důsledky bude mít letošní značný příliv do prvních ročníků středních škol, když již letos jejich abiturienti stojí zde bezradně? Usnesení vlády o zastavení přijímání do státních služeb zabránilo umístění středoškoláků v tomto oboru a řečník soudí, že velmi brzy bude nutno zabývat se otázkou, zda nebude pro náš stát a národní život rozumnější provést restrikcii ve středním a odborném školství a dávat možnost ke studiu opravdu nadaným žákům v rozsahu, jaký může snést náš státní organismus a hospodářský život. Školská administrativa jest zpolitisována směrem ke straně ministra školství. Školním inspektorem nemůže být jmenován než ten, kdo má legitimaci strany sociálně demokratické. To přirozeně vyvolává nedůvěru ke školské správě. Nezaměstnanost učitelstva je již přede dveřmi. V zemích historických je nadbytek učitelských sil. Před tímto faktem nesmíme zavírat oči. V době, kdy přibývá nezaměstnaných učitelů, bude nutno přikročit k řešení otázky, co s provdanými učitelkami a úřednicemi ve státní službě. Jakmile u obou bude dosaženo určitého existenčního minima, které ovšem musí být vyšší, než je určeno různými zákony, bude nutno vyvoditi z toho důsledky a takové zaměstnankyně propustiti. Za tento požadavek musí se postavit i socialistické strany, neboť nelze trpěti, aby někteří státní úředníci žili přímo přepychově a na druhé straně aby rozmnožována byla nezaměstnanost. Tvrdí se, že u nás není kulturního a náboženského boje. Mů-

žeme říci, že by náboženská práva katolíků byla vždycky respektována a hájena? Nejvíce to pocítujeme v ministerstvu školství. Českoslovenští lidovci dokázali, že zájem státu jest jim nade vše, že žádná oběť nebyla jim dosti veliká, šlo-li o upevnění státu. To ovšem neznamená, že bychom mohli někdy sleviti ze svých hodnot duchovních, ze svých zásad náboženských a mravních. — (Podle „Lidových listů.“)

Pokrokoví demokrati.

*Protože jim není zdrávo,
aby vládl jenom právo,
čertu hodí zásady
své drží se výsady,
a svou s právem diferencí
vyřizují intervenci.*

*Na veliký biji buben:
„Dělat budem, co chtit budem,
aby republika byla zdráva,
ať se drží druzí práva,
pro nás jeho cesta ouzká —
chcem ji mít jak za Rakouska!“*

Puntík.

LOUTKÁŘSKÁ HLÍDKA

Rád bych s potěšením zaznamenal, že se začíná probouzeti zájem o loutkové divadlo, zvláště někde na škole, kde některý kolega učitel loutkář odešel a přišel nový, ne zrovna loutkář a chápe se díla, uvědomujíc si jeho poslání ve výchově mládeže. Pamatuji se docela dobře, jak jako malý kluk těšil jsem se na loutkové představení. Vím docela dobře, čím jest loutkové divadlo dětem. Hrají již celých 10 roků. A dnes, když srovnávám různé rekvizity, rekonstruuji divadlo, oblékám rytíře, aby nastoupili, že začíná nová sezona u nás v Olomouci, uvědomuji si velice dobře, že mně to dá mnoho práce, mnoho volného času, ale těším se zrovna tak, jako tenkrát, jako malý chlapec, na loutkové divadlo. Ten, kdo děti má rád, nečeká nikdy nějakého zisku, tomu stačí ty rozradostněné oči dětí v hledišti. Dětská duše je takový čistý papír, jak dobře řekl jeden pán při otevření loutkového divadla, na který se dá zapsat všechno, s něhož se nedá ale nic smazat. Naší povinností jest, abychom jej popsali písmem zlatým, větami ušlechtilými, krásou, dob-

rem a ctností. Svět ilusí, fantasie — to jest vlastní svět mládí, to jest říše dítěte. Obratný vychovatel musí dětskou fantasií využít až do dna. Děti nestačí pár slov pěkně mluvených, to chce všemu vidět, jak se říká, až do žaludku. Jediným účinným prostředkem jest příklad. Příklad na jevišti předvedený v celém souběhu okolností, v celém vývoji událostí, s chybami a tresty. Dítě potřebuje zápletky jednoduché, zcela srozumitelné, ctnosti a chyby, jakých samo se dopouští. V tom vyhoví mu jediné loutkové divadlo. Na scéně loutkového divadla předvádějí se děti postavy, jež vynikají nápadně svými ctnostmi. Dobro vždy vítězí. Dítě přilne ve své důvěřivosti ihned k postavám šlechtěným a při svém nadání napodobí vše, co se mu líbí, naučí se těmto zásadám. Při tom začne pohrdati povahami lstivými, násilnými a špatnými. Pomocí loutek, které představují tyto charakterystiky osob, začíná dobré od zlého rozpoznávat. Takto usnadňuje loutkové divadlo výchovu povahy a ctnosti, která se nedá žádným mluvením vštípit. Nemusím ani připomínati, jestliže učitel začne pracovati s loutkovým divadélkem s dětmi, že ony se budou samy snažiti, zvláště ve slohových pracích, různé motivy z her zpracovávat. Samy začnou tvořiti slohové práce o Kašpárkovi, o princezně atd., jako jest ne jeden případ na školách, kde loutkové divadlo mají, ale kde se též učitel o ně stará. To platí zvláště pro ty pány učitele, kteří mají loutková divadla ve škole a nehrají. Ti, kteří nemají loutkové divadlo a rádi by v takovém směru pracovali a na škole nejsou prostředky, těm povím, jak lehce si jej a za jak laciný obnos ve škole v ručních pracích udělají.

Těm účastníkům, kteří pojedou příštího roku na kurs na Sv. Kopeček, mohu říci, že mimo jiné bude tam i loutkové divadlo, možná největší na Moravě. Nebudou tam děti, ale budeme tam my, kde si něco zahrajeme z kursovní kuchyně a předvedeme několik vzorných loutkových her.

Pouzdech:

*Otče národa konferenčního,
nás zbav minění diferenčního
a své učň fanfáristy,
životu svého jen evangelisty!*

Puntík.

Nezapomeň, že lidé lidmi jsou; nejslavnější muž jest své matky dítě.

ZPRÁVY

Na chudej lid muší bejt přisnost. Hlavní vinu na tom, že prý nejsou členské příspěvky členů ÚS. (70 Kč s časopisy) včas inkasovány, mají prý správce škol. Frant. Vaculovič se chlubit, jak je dostal vždy snadno do kasy. Strhl si je totiž jednoduše od mladých hned na prvního, aby je nemohli utratit, a poslal Ústřednímu spolku. Dělal prý tak i neorganizovaní správce škol, a kasa Jeho Výsosti byla v pořádku. Špatné je to dnes: jiná doba, jiní lidé. Dnes by, myslím, řekli mladí kolegové takovým šéfům, že jim po této věci nic není — a měli by pravdu.

Úžas prý budí smutné zjevy mezi pány na druhém břehu. Považte, že jeden pokrokově organizovaný kolega začal pilně varhانیčiti a chodit na prosebné průvody, a člověk ten je vzdělavatel Sokola! Když však jiný pokrokový kolega mival kázání v protestantském kostele a jiní jsou faráři a jiní dokonce jakýmsi konsisterními radami církve československé, tu se přejemné pokrokové svědomí jejich kolegů nebouří.

Jemný pokyn. Na kulturních podnicích prý není vidět inspektory a okresní hejtmany, stěžuje si redaktor Věstníku ÚS. To jsou asi tvorové nekulturní. Kdo je tím vinen? Zemská školní rada. A kdyby tak nařídila na příklad, aby se inspektor zúčastnil svěcení školy ve svém okrese, to by jí Věstník vyčínil. No tak!

JUC. Vlad. Červenka, generální tajemník čsl. strany lidové a tajemník obou našich klubů v Národním shromáždění, první odpovědný redaktor předválečného „Katolického učitele“, dožil se 24. listopadu padesátin. Ad multos annos!

Poslušensství, jež pochází z lásky, vždy více váží, než vynucené bázní.

Sv. Jarolím.

Naposled odpovídá za člověka vykonaná práce.

J. V. Sládek.

LITERATURA

Literární noviny všímají si v 19. čísle psychologie obecnstva v pražských

divadlech, podávají pěknou informaci o současné expozici čsl. průmyslu ve Štokholmu, kreslí výrazně básnický profil Tomanův, píší o současných školských poměrech na Podkarpatské Rusi. Najdeme tu zmínky o všech současných aktualitách kulturních.

Také doporučení! J. Jahoda vydal nákladem Nedělní besídky v Hradci Králové knížku „Jak ho máme rádi“. Bylo na ni upozorněno již ve „Vychovatelských listech“ pro její zarytý protikatolickou tendenci a podle doznání E. Havelky v „Pedagogických rozhledech“ ztrácí namnoze půdu psychologie, dětské přirozenosti a vůbec reálných možností — mnohé vrcholné závěry a pointy jsou přitaženy za vlasy, ale přesto ji doporučuje. Havelku chápeme jako protestanta, ale nechápeme, proč by takovou duševní stravu měly býti krmeny dítky katolíků.

Kolega V. Šlajs, odborný učitel v Plzni, Radýňská 16, redaktor „Dětského světa“, vydal právě tři povídky prof. Hrušky: Moje první škola, Pout za vdolkem a Naše Můrka. Jsou skutečně krásné a vhodné pro děti i pro dospělé. Mohou býti odměnou pro návštěvu kostela nebo jako upomínka na první svaté přijímání, přiloží-li se obrázek. Knižka o 32 str. bude jen za 1 Kč. Dlužno ovšem objednat nejmeně 10 kusů, a to ihned, aby se mohl stanovit náklad.

Civilisace odsoudila umění k pobytu na ostrovech ducha, kam je jezdi lidé jen navštěvovati. A to jen lidé, kteří mají kdy na luxus.

Literární noviny V—19.

Doporučujeme měsíčník „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje“, propačující unionistické snahy. Administrace: Olomouc, Wilsonovo nám. 16.

Vypsání učitelství. Místo ředitele měšťanské školy, místo učitele III. odboru, místo řídícího učitele. Všechna na Ostravsku, velmi výhodná. Termín do 15. prosince. V obci na západní Moravě vypsáno jest místo učitelství. Termín do 15. prosince. Občané si velmi žádají katolíka. Hlaste se! Bližší v redakci. Dvojlistek!

Pro účastníky krumlovského kursu vloženy jsou do dnešního čísla upomínkové autografy gratis.

Upozorňujeme na insert fy Tušla v Jimramově, otisknutý v dnešním čísle.

Upozornění. Do dnešního čísla jest

Každého čtenáře obdarujeme!

Čtete pozorně!

Kdo neobjedná, ten neuvěří!

Jelikož chceme, aby naše neznámé kalhoty značky „Mamut“, na dešti nepromokavé, zvlášť na zimu teplé, se co nejvíce v nastávajícím zimním období rozšířily mezi čtenáři tohoto listu, přidáme každému, kdo objedná jednu serii těchto kalhot, jeden nejlepší dámský neb pánský svetr b. revný ÚPLNĚ ZDARMA. Zde naše nové levné ceny pro letošní zimu:

Kalhoty pánské zn. „Mamut“ s 3letou písemnou zárukou do nejtěžší práce, teplé, na dešti nepromokavé, náš nejlepší výrobek, troje pouze Kč 96 a jeden nejlepší svetr úplně zdarma.

Kalhoty „Hamburačky“ do práce, v každé délce, troje již Kč 54.

Kalhoty chlapecké značky „Mamut“, pevné, troje Kč 59.

Kalhoty manšestrové, nejlepší i na svátek, troje Kč 139.

Kalhoty štoťové, módní z angl. látek na svátek, troje Kč 139.

Jezdecké kalhoty (rajtky) z mamulí kůže, se zárukou, troje jen Kč 96.

Jezdecké kalhoty z nejlepších sibiřských kordů na svátek, troje Kč 99.

Rajtky manšestrové, pevné, troje Kč 149.

Kabáty a vesty s podšívkou, teplé, značka „Mamut“, jen Kč 89.

Dámské sukně neušité, polovlněné do práce, tři jen Kč 39.

Sukně kriset, krásně vyšív. tři Kč 53.

Košile pánské, teplé, zn. „Tygr“, tři za Kč 48.

Košile bílé na svátek, zn. „Gigolo“, tři za Kč 49.

Spodky do práce, komisi, silné, troje za Kč 39.

Spodky na svátek, grádl., bílé, troje Kč 42.

Spodky trikotové, teplé, troje Kč 42.

Dámské košile, nádherně vyšíváné, zn. „Marica“, tři jen Kč 39.

Košile zimní, dámské, tři Kč 39.

Reformky dámské, zimní, troje Kč 39.

Kombiné dámské, hedv., vyšíváné, troje Kč 45.

Šátky na hlavu, zimní, tři nejlepší za Kč 27.

Punčochy dámské, zimní, nejlepší, troje Kč 24.

Ponožky pánské, troje jen Kč 8.

Ponožky pánské, lepší na svátek, troje Kč 18.

Vázanky hedvábné, dlouhé, tři Kč 25.

Dětská trička, hnědá, nejsilnější druh, do 7 let, tři kusy Kč 39.

Dětská trička, hnědá, nejsilnější druh, od 7 do 12 let, 3 kusy Kč 47.

Kapesníky bílé, tučet nejlepších Kč 28.

Ručníky nádherně květ., 12 kusů jen Kč 59.

Kanafasy stálobarevné, nejsilnější, rukodílné, 12 m jen Kč 59.

Kanafasy, šíře 140 cm, 12 m za Kč 89.

Sypkoviny nejhustější, 12 m Kč 69.

Plátno bílé, zn. „Moravanka“, osvědčený náš druh, 12 m jen Kč 49.

Plátno na prostěr., nejsil., 12 m jen Kč 119, každý bude tímto překvapen.

Zbytky barchetu, flanelu, zefíru a modrotisku na dám. šaty a prádlo, nádherné, 15 m kteréhokoliv pouze Kč 75.

3 m nejlepší zimní pánské látky na svátek na oblek Kč 115.

Nejlepší anglický druh, černé, modré, hnědé neb světlé, vlněné, 145 cm šíře, 3 m jen Kč 129.

3 m látky do štrapace, zn. „Mamut“ na celý oblek jen Kč 65.

Příkrývky na dvě postele a stůl, hedvábné, nádherně květované, pouze Kč 119.

Slamníky do postelí, silné, pruhované, dva za Kč 69, a 1 deka zdarma.

Pozor! Naše osvědčené pánské obleky z nejlep. angl. sukna, zimní, pouze Kč 199.

Zimníky vatované, krátké s kožišin. límcem Kč 159.

Pánské a dámské módní svetry, čisté vlněné, dva kusy jen Kč 89.

Rolníci, hospodářil Houně na koně, nejtěžší, největší velikosti, zaryčené vlněné s barevnými pruhy, tyto každého překvapí Kč 89.

Deky na koně, impregnované, nepromokavé, nejlepší druh, dvě jen Kč 139, s kroužky podocasníkem, dosti velké.

Zasílá poštou dobírkou zvětovaná firma

Bohumil nám. F. Tušla - Jímramov 38.

Vzorky od serií se nezasílají. U obleků udejte délku kabátu, rukávu a objem prsou. Nepřehlédněte! Kdo objedná zboží za 300 Kč, obdrží jeden švýcarský, dobře jdoucí hodinky v noci svítící, neb dva pánské neb dámské svetry zdarma, jako upomínku na náš chvalná světloznámý závod. Zásilky též do ciziny. Tuto solidní firmu administrace zvl. čtenářům doporučuje.

vložen prospekt knihy okresního školního inspektora K. Bradáče: „Elementární tělesná výchova pro I. školní rok“, která v necelém roce vychází již ve II. vydání. Četné posudky v prospektu obsažené zasluhují pozornosti kolegů.

Mnoho volných míst pro učitele i učitelky je na okrese prostějovském na obecných i měšťanských školách. Hlaste se!

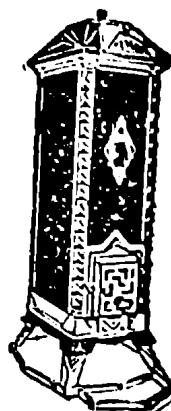
Místo ředitele měšťanské školy vypsané je na jihozápadní Moravě. Krásná krajina. Blíže sdělí redakce. Dvojlistek! Žádají katolika. Termín do 15. prosince.

Místo správce jednotřídní školy vypsané je na střední Moravě do 15. prosince. Blíže sdělí redakce. Dvojlistek!

Místo učitele nebo učitelky vypsané je na dvojtřídní škole na severozápadní Moravě do 15. prosince. Kato-

lici, hlaste se! Blíže sdělí redakce. Dvojlistek!

Místo pro učitele neb učitelku je vypsané na pětileté škole na střední Moravě. Termín do 15. prosince. Třeba asi 5 služ. let. Blíže sdělí redakce. Dvojlistek! Žádán je katolík.

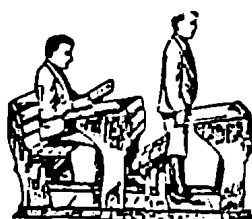
Kamna a stolokrbý „Fenom“

dobré výrobky za
levnou cenu.

Praha II.,
Václavské n. č. 33.
Tel 23264

Školy a učitelé
zvláštní cenné výhody!

JAK UMÍŠ POČTY? toť živelní otázka rodičů k dětem. Kdo si je vědom velkého významu počtů, nemešká si objednat originální knihu: **Moderní metoda počtů** ^{za} 13.50 Kč.
RUDOLF MALÁTEK, učitel v KOSTELCI n. Orlicí.

ŠKOLNÍ NÁBYTEK

vyrábí odborný závod

FRANTIŠEK TALLA V PŘEROVĚ,

Kojetínská ulice (bývalý cukrovar).

Vlastní vynálezy.

Prospekty zdarma.

SUKNA, módní vlněné pánské i dámské látky kupujte u **fy Hezina a sp., Humpolec!**

Vzorky obratem na požádání. Vyjde i ochotně vsítce plateb. podmínkami, odvoláte-li se na Věstník

TUŽKY tuhové, kopírovací a pastele **GRAFO**

jsou zaručeně prvotřídní české výrobky.

Vklady

přijímá

na knížky a běžné účty
za výhodných podmínek

Ústřední jednota
českých hospodářských společenstev
úvěrních v Brně,

Dominikánské nám. čís. 5.

Složenký poštovní spořitelny na požádání.

PIANA LÍDL BRNO Zelný trh 10.
Výhodné splátky.

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — *Redakce, administrace a expedice v Přerově, Blahoslavova 41.* Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — *Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.*

Jan Ev. Trávníček.

Škola a rodina.

Dnes už není sporu o tom, že škola má spolupracovati s rodinou, aby výchovné výsledky buď se vůbec objevily anebo byly znatelnější. Avšak nesmíme se spokojiti pouze tím, že s rodiči jednáme, že se s nimi stýkáme soukromě nebo v rodičovském sdružení, že se snažíme získati je pro své myšlenky a plány.

Musíme vycházeti od rodiny. Poznatí její hmotnou i duševní úroveň, poznati směr smýšlení, seznati nedostatky i přednosti — a podle toho teprve upravíme svůj program, abychom skutečně podávali, co je třeba, získávali tam, kde je naděje. Z rodinných poměrů žáků celé třídy nebo školy určíme si podle jednotlivých zkušeností průměr — a ten udává směrnice práce.

Abych mluvil konkrétněji: Bylo by zbytečno chtít nadchnout pro výzdobu školy rodiče nebydlící — nebo postrádající nejnutnějších potřeb. Stejně potíže by byly, kdybychom chtěli vzbuditi zájem o úpravný zevnějšek žáků.

Rodiče musejí míti aspoň nejnutnější potřeby pro dítě — potom se dá o něčem mluvit. To už je otázka sociální — jak zabezpečiti tyto nejnutnější potřeby. Škola může i zde částečně zasáhnout (opatření školních potřeb, stravování žáků, opatření oděvu od Péče o mládež atp.), ale tento zásah nemůže býti zcela dostačující — to je samozřejmo.

Proto vidíme, že vždy při snaze o součinnost a spolupráci setkáváme se s obtížemi, které tkví v sociálních poměrech rodinných. Nemyslím ani tak na okolnost, že v prostředí sociálně slabých těžko lze získati hmotnou pomoc — ale je obtíž se získáním zájmu i pro věci čistě ideové, případně teoretické, které nevyžadují přímo hmotných obětí. A tato obtíž se stupňuje tam, kde učitelstvo ideově je lidu cizí, kde není mezi oběma žádného styčného bodu. Je-li obec založena nábožensky, těžko se získá u rodičů zájem pro školu a vše, co s ní souvisí, když na ní působí učitelé smýšlení a cítění protikatolického. Toho si mnozí neuvědomují. Nadávají, že katolíci či klerikáli nepřejí škole. A zatím věc je docela jiná, je třeba na ni popatřit, abych tak řekl — sociologickým okem.

A tu by každý poznal, že zájem pro určitou věc možno získati jen tehdy, jestliže se dbá daných podmínek v prostředí — jak v ohledu duševním, tak v ohledu hmotném. A ještě i tu nebude výsledek na sto procent.

Jako doklad uvádím zkušenost ze svého působiště v horské, chudé vsi. Jeden dobře známý občan, který uvažuje o každé věci, se kterou se setká — vy-
znal se mi upřímně asi takto (reprodukuji téměř doslovně):

„Pozastavil jste se nad tím, že na schůzi nebyli všichni rodiče. (Jednalo se o schůzi rodičovského sdružení s přednáškou.) Já vám řeknu upřímně, že *kdybyste nebyl náš, kdybychom neměli ve vás důvěry*, že by jich chybělo mnohem více. A nedivte se. Člověku, který si z mládí velmi málo nebo nic odnesl ze školy, který má hlavu plnou trampot, různých záměrů, nebo se chce v neděli trochu povyrazit — tomu těžko mluvit o sebekrásnějších věcech. On bez toho vyrostl, nenají se toho, neošatí se tím. Naopak, vidí, kolik potřebuje nynější škola, kolik pomůcek žáci potřebují. A pak často přijde takový rozpor: Každé dítě školou povinné zastává doma nějakou práci — kolikrát hodně namáhavou. Ve škole pak se učí črtat po papíře, aby měl lehkou ruku na kreslení. Má jak do školy, tak do práce jedny šaty i boty, v tom je od rána do večera. Večer je celý zablácený a ráno má jít do školy čistý. Ráno chci já nebo matka, aby něco udělal než odejde do školy, ale on si musí uvést vše do pořádku. Vím sice, že obuv řádně čištěná dále vydrží — ale když ji musí často černit sazemi z komína, není-li na jiné černidlo. Anebo onehdy: žena donese z kurníka dvě vajíčka a praví mně: „Chvála Bohu, už budu měř zač soli a Václavkovi krupice koupit.“ Děti přijdou ze školy a chlapec povídá: „Maminko, prosím vás, dajte nám 1 Kč na náčrtník (nebo něco jiného). Šak slečna praví, že tu korunku nám můžete dát.“ A maminka neví — jak to udělat, aby bylo na obě strany dobře. Čteme také, že by se mohla povinnost školní prodloužit do 15 let jako v Anglii. Tím se chce řešit nezaměstnanost. Že my v horách jsme rádi, když dítě o 14 letech může nám pomoci — na to se nikdo neptá.“

To je asi obsah *soukromého* projevu průměrného občana chudé horské vesnice. (Zdůrazňuji: *soukromého*, ne snad na schůzi; poněvadž je dobře známý, mám zaručenu jeho upřímnost.)

Tento projev je zajímavý z několika důvodů:

1. Potvrzuje zásadu, že škola musí pracovat v duchu rodiny, aby si získala důvěru a lásku rodičů. Tím není řečeno, že by si měla nechat předpisovat, čemu a jak má učit, nýbrž tvrdí se pouze tolik, že škola musí šetřit kulturně-náboženského podkladu (ducha), ze kterého rostla výchova rodinná. Jediné tak navazuje správně tam, kde rodina přestala předávajíc dítě škole a může opravdu pokračovat v přímé linii výchovy.

2. Sociální prostředí je důležitým činitelem v nazírání na působení školy.

3. Rodiče namnoze přinášejí značné oběti pro školu; je nutno dbát, aby byly vyváženy řádným působením školy.

4. Často i občané školy a učitelé oddaní mají rozmanité předsudky vůči škole a vyučování. Ty se neodstraní ani tak poučováním rodičů, jako promyšlenou, cílevědomou a důslednou prací, aby bylo zřejmo, že naše úsilí výchovné i vyučovatelské je prospěšno žákům, že se děje jenom v jejich zájmu. Tak nejen mladá generace bude škole získána, ale i starší generace poopraví mnohý názor, neboť vždy platí, že „podle skutků poznáte je“.

5. Nejsprávnější a věrohodný názor rodičů na školu získáme v soukromém rozhovoru, nikoli na schůzi rodičů. Tam mnozí nemluví vůbec, někteří lichotí a chválí vše, někteří pronášejí frázovitě řeči, aby se před ostatními „blejskli“ svou smělostí, pohotovostí a znalostí všeho, jiní konečně snad chtějí se škodolibě svést na učitelé, vypořádají si s ním starý účet atd. Zkrátka — na schůzích možno slyšet vše možné — jenom upřímné pravdy málo. Proto nedejme se mýlit snad skvělým průběhem slavnostních schůzí, nemysleme, že tím je vše upraveno, nýbrž pamatujme též na příležitostný soukromý styk s rodiči (nemyslím snad chození po chalupách a shánění klepů). Tehdy můžeme nejlépe poznati individuální poměry a také individuálně působiti.

Škola, která založí své působení protichůdně duchu rodinnému (a nikde se ta protichůdnost necítí palčivěji jako v ohledu náboženském), může sice skvěle plnit úkol vyučovatelský — ale vychovatelského úkolu nemůže splnit — neboť láme linii výchovnou, láme to, co mělo býti oporou tvořící se povahy a charakteru.

Glosy.

Na veřejnost proskočila zpráva, že ministerstvo národní obrany připravuje osnovu zákona o zkrácení nynější 18měsíční presenční služby vojenské na dobu 14 měsíců a že generální štáb chystanou osnovu schválil. Je však známo, že z odborných kruhů a zejména též z kompetentních míst vojenské správy byly vznášeny proti zkrácení presenční služby četné námitky. Bylo zdůrazňováno mimo jiné, že vojenské úřady nedosáhly stále ještě toho stavu děsloužících poddůstojníků, jaký by zkrácení presenční služby vyžadovalo a předpokládalo. Byla uváděna také potřeba předvojenské výchovy mládeže. Do posledních dní bylo prohlašováno zkrácení vojenské služby za neproveditelné z důvodů věcných i finančních, protože řešení služebního poměru děsloužících a úprava otázky předvojenské tělesné výchovy je spojena s nemalými výdaji peněžními. Náhlé rozhodnutí ministerstva národní obrany je překvapující a budiž dojem, že je výsledkem čistě politické akce socialistických stran. Národní socialisté už ohlašují podání návrhu na zavedení 12měsíční presenční služby, sociální demokraté mluví o službě 9měsíční a o milici, komunisté pak popírají brannou povinnost vůbec. Zatím co Německo řinčí zbraněmi až hrůza a tamní studentstvo se domáhá zřízení stolice pro vědy vojenské na vysokých školách, zatím co pikle rakouských heimwehrů a Gömbösových žoldnéřů v Maďarsku nevytvářejí zrovna ovzduší důvěry, zatím co v pohotovosti stojí rudá armáda bolševická i italská fašistická, chce si hrát naše republika na holubici miru. Máme prý předcházeti v odzbrojovacích snahách příkladem. Při vši mirumilovnosti a při veškerém odporu vůči přehnanému vojančení s podobnými záměry uvědomělý občan ČSR. prozatím za daných poměrů světových souhlasiti nemůže.

*

Nejvyšší soud definitivně rozhodl, že každý státní zaměstnanec musí ovládati bezpodmínečně státní jazyk. O tuto samozřejmost vedl se u nás do dneška spor a Němci nijak ji nechtěli rozuměti. Teprve ve čtrnáctém roce našeho státního života jest veškerá diskuse o tom nejvyšším rozhodnutím ukončena.

*

Sociální demokracie v poslední době zřejmě nadbíhá komunistům. Její námluvy jsou v nepochybné souvislosti s návratem dr. B. Šmerala z Moskvy. Ruským bolševikům jde o to, aby nemusili již déle vydržovati komunistickou stranu v Československu z vlastních prostředků, protože sami těžce peníze shánějí a kromě toho všechen náklad na vyvolání nepokojů u nás ukázal se marným. Šmeral je vybaven plnou mocí a čl. straně komunistické má ukázati novou vývojovou linii. O stycích našich komunistů se sociálními demokraty nedávno bylo prozrazeno, že německý sociální demokrat ministr Czech nabídl značnou částku peněz rudým odborům bolševickým z dvacetimilionového sanačního fondu. V době peněžní tísně, kdy se snižuje plat prezidentu republiky, ministrům, poslancům a senátorům, kdy se bezohledně sáhlo státním zaměstnancům na vánoční přídavek, kdy se z poplatnictva nemilosrdně ždímají peníze na daních, nabízí, ba vnucuje ministr sociální péče, německý sociální demokrat, veliké peníze odborovým organizacím protistátní strany. Zdalipak vyvodí z toho Národní shromáždění důsledky?

*

Ústřední výbor Československé akademie zemědělské udělil k letošnimu 28. říjnu odměny po 1000 Kč patnácti učitelům lidových škol hospodářských za obětavou a úspěšnou činnost v šíření zemědělského pokroku a v lidovém školství hospodářském.

Dk.

Jan Kachlík:

Příspěvek k naší vyučovací praxi.

Pokračování ze 6. čísla.

Sledujme, prosím, otázky:

I. Pozoruj tok v celku!

1. Udej šipkou, kam proudí voda!
2. Ukaž v pořadí hlavní tok a přítoky!

3. Označ stříškou ◀ (takto) pramen, ▶ (takto) ústí hlavního toku, přítoků!
  4. Ukazuj podél pravého břehu (levého), hlavního toku, přítoků!
  5. Označ — (takto) délku horního, (středního, dolního) toku u hlavního toku i přítoků!
  6. Ze situace náčrtu urči běh toku hlavního vzhledem k světovým stranám na mapě (tabuli)!
  7. Načrtni, kterak potoky (řeky) vyúsťují, a pojmenuj!
  8. Kam se půda svažuje?
- II. Pozoruj tok v jednotlivostech (ohbí, zákruty)!
1. Opakuj otázky 1—8!
  2. Usuzuj na spád (horního, středního, dolního toku)!
  3. Usuzuj na výši břehů a ráz údolí!
- Poznámka. Sem přísluší poučení, kterak voliti výrazy: hlavní údolí (podélné), příčné; sevřené, prohloubené, široké, rozlehlé a pod.
4. Udej příčinu ohbí (toho či onoho)!
  5. Udej příčinu klikatého toku!
- III. 1. Opakuj otázky ad II. 1—5!
2. Popiš terén podél hlavního toku (celé vodní oblasti)!
  3. Pokus se vkresliti terén podél hlavního toku (v celé vodní oblasti)!
- IV. 1. Který název polohopisný by příslušel kraji na horním (středním, dolním) toku, při celém toku hlavním, celé oblasti vodní? Poznámka: Žák rozumí: rovina, kotlina, nížina, úval a podobně.
2. Kde by nejlépe (podle členitosti ve vodní oblasti) svědčilo vesnici, městu? Uvaž možnost spojení (komunikace), vol chráněnou polohu a pod.
- V. 1. Udej rozvodí řek (potoků) a vysvětli příčinu!
2. Je v našem okolí (kraji) tento zjev? Kde?
- A nyní na horním stupni v 6. školním roce, či na počátku tříletého vyučovacího turnu přikročíme k vlastnímu zvládnutí zeměpisu. (Udávám zase jen osnovu!)
- VI. 1. Vykreslete do náčrtu (orientuj jej podle světových stran) našeho domova (kraje) hlavní toky a význačnější přítoky!
2. K čemu přihlédneš, když dopodrobna neznáš běh potoku (řeky)? Poznámka: Míňeno, čím, kterými podmínkami je určován? (Spád, břehy, údolí, stráň, hora atd.) — Otázka tato vynucuje si obrácený způsob usuzování.
  3. Ověřme, dokažme si tyto poznatky na hlavní řece země — Moravě: Přistupme k mapě a sledujme tok této řeky!
- To je tedy zamýšlená ukázka postupu vyučovacího. Pojednáme-li se zřetelem k těmto poznatkům též o komunikaci, osídlení, složení půdy, vegetaci a srážkách, objasnili jsme si přírodní podmínky k životu domova, kraje, územních celků a posléze kontinentu.

Pokladniční zpráva „Věstníku katol. učitelstva čsl.“

za správní rok 1930—1931, to jest od 26. července 1930 do 30. června 1931.

Příjem:

Hotovost 26. července 1930

na kontě Poštovní spořitelny	Kč 352.80	
na běžném účtě Měst. spořitelny v Přerově	Kč 4505.—	
v pokladně	Kč 206.12	Kč 5.063.92
Doplatky odběratel a inserentů na účet starších ročníků	Kč 14.526.85	
Předplatné a inserce IX. ročníku	Kč 36.674.55	
Úrok z běžného účtu v Městské spořitelně	Kč 44.45	
Předplatné na X. ročník	Kč 25.—	
Příspěvek na pojistné, náhrada poštovních výloh	Kč 212.80	
Inkaso pro I. prázdninový kurs ve Frýdlantě	Kč 110.—	
Průběžná položka	Kč 200.—	
Na účet listu „Občan a škola“	Kč 8.291.60	
Půjčka	Kč 4.300.—	
	<u>Kč 69.449.17</u>	

V y d á n í :			
Redakční: honoráře, pomůcky	Kč	4.389.62	
Administrační, daně	Kč	8.604.72	
Tisk a expedice	Kč	30.431.90	
Účet insertního	Kč	634.05	
Účet starších ročníků	Kč	4.239.48	
I. prázdninový kurs ve Frýdlantě	Kč	4.888.—	
Průběžná položka	Kč	200.—	
Na účet listu „Občan a škola“	Kč	9.291.50	
Jiná vydání: Na účet Říš. Svazu mor.-slez. spolku atd.	Kč	481.35	
Hotovost 30. června 1931			
na kontě Poštovní spořitelny	Kč	5585.55	
na běžném účtě Městské spořitelny	Kč	665.—	
v pokladně	Kč	38.—	Kč 6.288.55
			<u>Kč 69.449.17</u>

Bilance IX. ročníku „Věstníku katol. učitelstva čsl.“ 1930—1931.

A k t i v a :			
Hotovost 30. června 1931	Kč	6.288.55	
Pohledávky u odběratel a insertné firem	Kč	15.266.—	
II. prázdninový kurs	Kč	45.90	
Říšský Svaz za porto, Mor.-slez. spolek za porto a za rozesílání pozvánek k valné hromadě	Kč	502.30*	
Inventář	Kč	414.75	
Zásoba tiskopisů	Kč	20.—	
Novinové známky, obnos omylem za ně zaúčtovaný	Kč	240.—*	
Pohledávka	Kč	598.—*	
	Celkem	<u>Kč 23.375.50</u>	
P a s i v a :			
Za tisk	Kč	4.315.10*	
Honoráře	Kč	1.312.—*	
Zápůjčka	Kč	4.300.—*	
Daň obrátová, doprava listu na poštu, vymáhání pohledávek	Kč	636.15*	
Čisté jmění 30. června 1931	Kč	12.812.25	
	Celkem	<u>Kč 23.375.50</u>	

Poznámka: Obnosy poznačené hvězdičkou (*), byly do 14. listopadu 1931 vesměs vyrovnány.

Kleofáš Pistorius:

Oní.

Nudná historie, která se dosud neskončila.

(Pokračování.)

Velebné akordy zmlkly a v téže chvíli našel nejstarší předseda ze sedmera předsedů pokrokových organizací svou hvězdu. Postrčil malounko pravou nohu dopředu, palec levé ruky zavěsil ve vestě a už dunivým, mocným hlasem za hrobového ticha vítá a představuje knížata učitelská všemu lidu. A ajta, první vstává, němě se uklání Jeho Demokratická Veleslovutnost pan Vendelín Beneda, zemský speciátor, zelený socialista, nevelký pán v bezvadném salonním úboru, bledé sladce usměvavé, poněkud unavené, snad básnicky zasněné tváře, a právě tento výraz činí ho u ženské části učitel. publika tolik zajímavým, že začínají zuřivě tleskati, nejprve industriálky z hor, pak všechny literární, s nimi mládenci do 10. hodnostní třídy nejvýš, až neodolatelný plamen nadešení zapaluje i vážnou aristokracii pod sokolským podiem. A když tleskot poněkud ustal, šeptá starý hluohý pensista Šroubek sousedovi, ale tak, že půl

sálu slyší, jak že by to bylo krásné, kdyby se trouvalo a bubnovalo intrádo.

Za potlesku poněkud slabšího uklánějí se čtyři obyčejné Slovutnosti. Vysoký, starý elegán Nosáč, kněžského vzhledu, podle partaje zelený socialista, tedy jako pan Vendelín, ale to nevadí, aby neměl „nahore“ kaňku, protože je známo, že jeho dcera vystudovala v klášteře. Rebelanti vzadu šuškaří, že tenhle pán na Lužicku strašlivě „jezdí“ na třídních knihách, přepočítává absence, miluje štěpaření, nenávidí záporového genitivu, ale jinak je klidný, hodný pán. Učitelský národ je z valné části podle slovutného příkladu — zelený. Dále obrejený pán, na ježato načesaných vlasů, se zrzavou špičatou bradkou, zlých očí, pán — jak se sám podpisuje — Munda Bouchal, spectator na Skalicku, sociální demokrat, miláček vysokých úřadů školských, který — ač je bez konfese — třikráte se při vousu Mohamedově zapřisáhl, že ani noha „kredykárního“ sukcentora neb mistřyně školské nesmí poskvřnit rudé území školského jeho pašaliku. Potlesk je značně slabší — agrárníci, národní demokraté a komunisté zarputile mlčí. Vzadu mezi 11. hodnostní třídou zase pomluvy. Prý ohromný sekant, sjíždí každého, kdo není rudý a bez vyznání, a proto učitelstvo je ze 70 procent rudé a ze 45.8 procent bez konfese. Ve školách ředruje vlastní vynález, hygienická plivátka, štárá v nich při inspekci hůlkou a zjišťuje, obsahují-li správný poměr písku, vápna, popelu a pilin, pořádá po okresích turné obávaných přednášek o užitečnosti natírání školních učeben dřevěným olejem, nechce, aby žáci nosili zabalené knihy, sešity, a chce, aby každá škola pěstovala za okny mořskou cibuli. Představil se — jako třetí — pan Ezechiel Vodňanský, štíhlý, stárnoucí, ale přece žádoucí — protože svobodný krasavec růžových lící — národní demokrat. Učitelky přímo třeští, vstávají se svých míst, mávají navoněnými šátečky — pan Ezechiel se znovu s rajs-kým úsměvem na červeňoučké tváři — maličko uklání. — Tentokráte mlčí zarputile ti nejmladší, bez rozdílu politické příslušnosti. A zas analyza krutá, protože zpepřená žárlivostí bláhového mládí. Jeť pan spectator orátor — u všech sedmi pokrokových organizací známý, propagátor tureckého tělocviku, obávaný organizátor tělocvičných kursů, v nichž driluje nemilosrdně učitelstvo bez rozdílu věku a pohlaví, až při dřepch, podřepch, podporech šle praskají, knoflíky lítají, vlasy se lepí, nozdry těžce dech lapají. Řídícímu Mrázkovi praskl při podobných exerciciích maturitní frak, následoval ostrý výstup se Slovutným a Mrázek nechtěje snášeti tělocvičných tortur, šel raději po prázdninách do pense. Jeho koníčkem — šeptají si rebelanti dále — je občanská nauka. Dává si s oblibou předváděti „slavné sliby“, desatera čistoty a slušného chování, pravidla pro život, pro koupání, nemoci, plačtivé scény slunovratu, svátku matek, při nichž k vůli zvýšení efektu roní vlastnooční slovutné slzy, neúprosně žádá, aby v učitelských knihovnách byly zařazeny bible Kralická a Komenského Informatorium a na obsah těchto starožitných, formou nezábavných knih se nenápadně při inspekcích vyptává. Je demokratem od kosti a proto ustálil se chvalitebný zvyk, že při jeho slavných řečnických výkonech, jež začínají obvykle o 10. hodině dopolední a končívají průměrně za čtyři hodiny — jeho obdivovatelé z řad mladého učitelstva při každém „já“ udělají čárku. Na základě průměru, získaného z desíti schůzí, vypočítali slavní matematikové-preceptoré z druhého odboru, že na schůzi připadá průměrně 183 a na hodinu přednášky 45 a tři čtvrtiny já.

Konečně uklonil se domácí spectator Valerián Bouřka, pán mocné, atletické postavy, jejíž půvab je zvýšen bujně nakrouceným husarským knírem a lví, geniálně zjezenou hřívou. Pokud sahá pomezí republiky, pokud se učitelský národ zabývá ručními pracemi žákovskými, potud s láním a horoucími klětby-mi na rtech vyslovuje preceptorstvo jméno propagátora nového, „vítaného“ předmětu a ovšem s největším citem a vervou na Záhořsku. Bože, co všechno nechce ten člověk v ručních pracích! Z bláta trenčanské dráteníky vrabce, krávy, upálení Husovo, Žižkův dub, výrobu cukru, brambory, černou hodinku, ze šíšek a peří papoušky, slony, Krakonoše, Žižkovu smrt, hnízdění ptáků, z deštíček a vůbec ze dřeva bitvu na Bílé hoře, kladiva, gotická okna, českou chalupu, auta, slepice, čsl. Národní shromáždění, chrousty, Komenského, z papíru husitské vál. vozy, světelné zdroje, draky, chameleony, Sokoly, aligátory, příchod jara senoseč, parní pluh — na jeho okresu rektori ševcůjí, krejčují, stolaří kniharí, drátují, pekaří, lepí, řezou, malují — ne — nic jiného nežádá záhořský Slovutný — jen aby učitelé „prohloubili a zdokonalili své vědomosti

v ručních pracích", a tato jeho jediná libůstka stačí, aby do dna duše otrávil učitelskou generaci i její potomstvo do třetího kolena. Má-li učitel „v pořádku“ ruční práce a může-li se kromě toho vykázt několika přednáškami o chovu slepic plymoutek, o výhodách parcelace a komasace pozemků, zvýšení cukrnatosti řepy, hygieně vepřového dobytka, je v milosti u Slovatného, který — mimochodem řečeno — je příslušníkem strany publikánů, k tomu zuřivým abstinentem a proto je téměř celý okres zelený a suchý.

Následuje řada uvítacích proslovů — místní spectátor je hlavou nekonečné tasemnice vzletných řečí, jež z 50 procent sestávají ze slov demokracie, pokrok, tmářství, zpátečnictví, svoboda, volná škola, dílna lidskosti, Hus, Žižka, Komenský, Bílá hora — — —

Jeho Demokratická Veleslovutnost poslouchá — oči přimhouřeny, za ta léta slyšel tyhle řeči stokrát, tisíckrát, nuda, strašná nuda — tajně zívá do bílého kapesníčku, no, ale nutí se do zdvořilosti, sladkých úsměvů, jsme přece v demokracii, kde všelicos jde, kde se lze všeliskde s promínutím kvalifikace dostat a proto nutno si učitelský „lid“ udržet v dobrém poměru, za čas se mu hodí nějaká ideová kůstka, aby si měl s čím hrát, školským oficírům cdjak-živa stačila idea — kosti — a maso?

Nejstarší předseda sedmera pokrokových organizací učitelských — pan Spytihněv Boleslav Lanškrounský září jako měsíček — inu, jeho napoleonská hvězda ho neopustila ani v této kritické chvíli, však je hrdý sám na sebe, jak hladce vyvázl z mrzuté uvítací situace. A v duchu vidí: Prvý Jeho Veleslovutnost — zelený socialista — nu a pak nemůže nikdo přijít než zase zelený socialista, potom rudý jeho bratr — pak — ovšem, měl následovat publikán, ale národní demokrat je host — dobře, dobře, milý Spytihněve Boleslave Lanškrounský.

Pan Vendelín Beneda, vysoké kníže školské, pomaloučku rozevívá přimhouřené unavené oči a zvolna, důstojně, jak se na zemského spectatora patří, vstává.

Ticho — hluboké, jako na hřbitově o půlnoci — nevázně, prásknutím dveří porušil tučný, na nejvyšší míru rozvzteklý hoteliér, jehož — sotva otevřel dveře do sálu — učitelská šlechta vykázala výmluvnými posunky do užší sféry hostinské působnosti a proto spěchá do kuchyně spláchnout zlost kalíškem — pro změnu — tentokráte — benediktinky.

Zemský spectator počkal shovívavě pět, šest vteřin.

„Vážené kolegyně, velectění kolegové! Prauda — nemohu jinak začít svou dnešní přednášku, než perlou literatury české — překrásnou básní známého pokrokového básníka kolcgy Blahoboje Brněnského:

Surové násilí chauvinů krve
ještě se v kouřící krvi dnes koupá,
sup naše živoucí srdce nám klve,
na moři bolů, jež bouřně se houpá,
Neronů žiznivost krve a žalu
dosud zde člověčství zuřivě rdousí,
— — — — —
— — — — —

Násilí infallibility Říma,
krutosti východních despotů předčí,
ale již tupená Myšlenka hřímá,
po žezle míří, jež Rozumu svědčí.
Snílkové laskají blaženství víru:
Lidstvo, tož občané jediné vlasti,
v pokoji žít bude, v lásce a míru,
všem bude k blaženství základy klásti.

Aáno, prauda — tadle básnička — toť program pokrokového učitele. Den převratu byl dnem osvobození z jařma Vědně a Říma z prokletí tři set let. Smradlavá — prauda — ruka římské cirkve se rozpadá tudlenc ve smrtelných křečích, světlo pravdy vniká i do tudlenc zapadlejoh vesniček, oživuje a křísí se duchové — či — chci říci duch starých husitů, nositelů a bojovníků za humanitní zásady a praudu Husovu, Komenského, popravených sedmadvaceti

pánů — — a — — aa — naše pokrokové učitelstvo jde v čele této vlny, ono první odhodilo a každé jednotlivce jistě brzy odhodí — tudlenc zpátečnickou škrabošku, římskej chomout, kterej nosil tři sta let, a tak učitelstvo bude nyčko volné, smělé, odvážné, revoluční. Proto vystoupit z církve římské je první, nejsvětější povinností všech pokro — — —“.

„— — — borněl Slávaava! Zdarrr!“ hřmí to sálem. Ignác Loktuška slzí pohnutím, pensista starý Šroubek řve mocným svým basem: „Hanba jim!“, protože je hluchý jako peň — což ovšem vyvolává ohromné gaudium u 11. hodnotní třídy, ale nelibost u knížat učitelských a aristokracie.

„Prauda, revoluce jde světem, zvítězila revoluce francouzská — revoluce Ruská. Jsme — tudlenc — tak blízko Ruska. Dnešní telegrafy a jiné dopravní prostředky — prauda — nepotřebují století. Jsme — jak nám s vysokých míst řečeno — v počátcích revoluce sociální. Neklamme se — prauda — o tom, že buší i na dveře našich školních síní. Proto nečekejme na byrokracii. Rozhodujeme sami, zapalujeme ze spodu! Jak slyším, zdejších sedm pokrokových organizací postupuje revolučně. Zrušili jste týdenní úlohy — — —!“

„Hanba jim!“ řve hluchý Šroubek, až sklo v oknech řinčí.

„Zrušte svátky! Učte na Dušičky!“

Shromáždění se kyselí.

„Zrušili jste dozor v kostele, zrušte náboženský ráz školy!“

„Sláaava — ať žije Jeho Veleslovutnost — sláá — váá!“ hřmí sálem.

Shromáždění vstává a za taktování československého faráře zpívá internacionálu, industriální učitelka Šipovská — předsedkyně místní ligy za práva žen podává knížatům učitelským kytice rudých růží.

„Prauda — v demokracii každé — tedy i učitel musí bejt tvůrcem zákonů a vskutku, učitelstvo si tvoří své zákony samo. Aáno — nepotřebujeme plesnivých, zpuchřelých, byrokratických školních rad, služek staré monarchie a Říma. Tudlenc — dělník chce mít podíl na správě podniku, v němž pracuje, usiluje tak o demokracii, kterou uskutečňuje jedině socialismus a proto i učitelstvo nahradí vládu byrokracie školské vládou těch, kteří — prauda — ve škole skutečně pracují — to jest jediný důsledek, logický důsledek vývoje. I u nás — jako v Rusku — socialismus zvítězí. Kdy — je otázkou krátké doby.

Vážené kolegyně, vážení kolegové — k revoluci je třeba pevné páteře, a vy, přátelé, mnozí ji ještě nemáte, protože vám — tudlenc — na hřbelech narostly vředy, boláky, paraziti a ty musíte vyřezat, vypálit. Co je to? Je to prokleté varhanictví. Stále o tom mluvíme, že je povinností každého organizovaného učitele pověsiti tuto plísni rakouskou prolezlou kutnu na hřebík, ale přece jsou takoví, kteří — prauda — z mamonářství, vypočítavosti, otrocké poniženosti, v bílé komži s ministrantskou čepičkou na hlavě — tudlenc kráčí — prauda — jako pes za svým pánem, za sluhou Říma a čekají na vtevření jeho úst — — —“

„A to prrr — — —“ vstává pensista Šroubek, „žádný bolačky — já mám oudy jako lilium a taky žádnéj votrok — a to prrr — jak povídám. Já jsem s nebožtíkem panem děkanem Šindlerem — dej mu Pán Bůh nebe — hrával taroky třikrát tejdně, vínečko jsme cucávali jako bratři a — a jak povídám, Veleslovutnej pane krajaně — a to prrr!“

Výpomocní a 11. hodnotní třída šílí, prskají smíchem, knížata učitelská strkají hlavy dohromady, z řad aristokracie povstalo několik pánů s obočím nadmíru staženým, aby napomenulo staříka a pan Lanškrounský vysvětluje cosi kysele se usmívajícimu Veleslovutnému.

„Prauda“ — navazuje natrženou nit řečník, „hlavy vzhůru, páteře narovnat. Cistý vzduch do vašich hlav, domácností a především do škol. Očistěte školu od násilnictví, autoritářství, lámajícího osobnost dítěte, vyžadujícího slepé poslušnosti a komandujícího příštího občana k úkolům — prauda — jež uvědomělý demokrat koná — tudlenc — ochotně, rád, bez poručení. Tedy — pryč s autoritou. Autoritu učitelovu odsuňte do pozadí, oprostěte se od autoritářství, hlásaného — prauda — církví římskou. Připravujte situace, z nichž by vyrůstaly projevy ušlechtilého citu, buďte v mládeži smysl pro společenské soužití, sociální solidaritu. Toť — jinými slovy řečeno — zdravý vzduch ve zdravém těle. Ano. — Zdravého ducha potřebuje učitelstvo a toho pěstujte obzvláště študíem. Nemyslím abyste — prauda — polykali tlusté folianty, mořili se všelijakou odbornou literaturou — to dělali za starého

Rakouska — máme krásných, lehounce přístupných knih plno, z nichž se můžete vzdělávat na procházce, když se sluníte, a tak — prauda — dále — tak jsou tu pomníky monumentálního pokrokového ducha — Čahovy dějiny, významované cenou našich oufadů, tudlenc báječné jsou brožury Habsburkové, Řím a národ český, vydané Volnou Myškou, pro hluboké duše doporučuji Mertovy filosofické příručky. To zatím — dokud nebudeme mít universitního vzdělání — pak se všechno naučíme na universitě. Mimochodem řečeno — varuji před takovým Pekařem — lépe by bylo, kdyby se psal malým pé — neboť tendle člověk otravuje náš pokrokový vzduch stále novými a novými klerikálními bajkami o Janovi z Pomuku, českém baroku, jenž kritizuje nepříznivě pozemkovou reformu — který — slyšte — velectění — prauda — i na vás, světlo a naději národa, se rozhořčuje an dí, že „národ Husův dosáhnul svobody, kříže ze škol a i náboženství ze škol vyhazuje — — —“

„— — — amba muu! Ham — baa!“ volá celý sál a zvláště 11. hodnostní třída, že se naskytá laciná legrace a pensista Šroubek vytrubuje svým ohromným basem nade všechny: „Dolů s ním! Hanba mu!“

Veleslovutný se mračí, ale záhořská Slovutnost hned vysvětluje, to že ze starého Šroubka křičí alkohol, stará římskorakouská výchova, jinak je to člověk pokrokový, ale totálně hluchý.

„Vzdělávejte se a vzdělávejte lid. Jako zářný příklad svítí — prauda — na vašem okrese — tendlenc — hm — kolega Hošek, který třikrát se skioptikonem na zádech prošel celý okres a za to vše dostal skromný ten pracovník — — —“

„— — — správně vejprask — chachacha,“ zahřmi strašný bas Šroubkův.

„Hohoho — chichi — hahaha — ha,“ burácí sálem a neodolává ani šlechta, když vidí hrdinu osvětové činnosti zrudlého skláněti hlavu v nesmírných rozpacích.

„Žádám pana kolegu Šroubka, aby své eventuelní poznámky a dotazy sdělil po řeči Jeho Demokratické Veleslovutnosti,“ ozývá se podrážděně nejstarší předseda sedmera pokrokových organizací a černé své oči vyhrůžně zabodává na pensistu.

„Bohužel, trpka je mnohdy odměna našich předních kulturních pracovníků,“ mluví nazlobený už zemský spectator, „ale prauda, dámy, pánové, vy vytrváte ve své zásadě — lidu blíž. Příklad kolegy se skioptikonem budiž vám pobídkou v další čínorodé práci v Sokole, Dělnických jednotách, u Volné Myšky, burcujte i dále svědomí národa, mluvte mu o nesmrtelném Mistru Husovi, Bílé hoře, době Temna, účinkujte všude, kde troufáte, že věc pokroku získá, hřejte divadla, půjčujte knihy, promítejte obrazy, ve všem a všude potírejte církev římskou — dnes už se nemusíte skrejšvat, že bojujete proti klerikalismu. Katolictví a klerikalismus — toť identický pojem. Proto pokrokový učitel nebude se — prauda — stýkat s černým sluhou Říma a zvláště pak ne s klerikálním učitelem. Klerikální učitel, ten naším kolegou není. Jest naši stavovskou a organizační povinností, abychom ho ignorovali.“ (Věstník 1921. 17. února.)

Pan zemský spectator se dostal do proudu a mluvil a mluvil nerušeně, neboť pensista Šroubek zatím usnul a nepokojnou mládež udržet na uzdě stačilo samojediné místní kníže školské.

Bylo půl jedné hodiny po poledni, podle místního času, když řečník skončil opět pokroovým básníkem Blahobojem Brněnským:

„Na troskách zřícené budovy klamu
vyšlehne osvěty plamenem Rozum,
Pravda pak zazáří v požáru plamu,
zapřáhne myšlenku k vítězným vozům.“

Následoval skvělý banket na útraty pokrokového učitelstva, účastnila se ho knížata školská, aristokracie, předsedové sedmera pokrokových organizací, jakož i skioptikonový hrdina Hošek. Školští oficiři, kteří dosud nedosáhli 11. hodnostní třídy, zásadně vyloučení ze stolování. Byla pak tato pamětihodná událost také smutným faktem, že Jeho Slovutnost — pan Valerián Bouřka se prohřešil proti zásadě své abstinentské, což mělo brzy mít za následek všeobecný krach abstinentských kroužků učitelstva na okrese.

(Příště dokončení.)

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Kurs kreslení pod vedením pana řidiho učitele Kachlika pořádá ve dnech 28. a 29. prosince Jihočeský odbor ZSKUČ. v Českých Budějovicích v ústavě sv. Josefa. První den 28. prosince: V 8 hodin ráno mše svatá v kapli ústavu sv. Josefa s promluvou vldp. duchovního rádce K. Rebana. Od 9. hodin do 12. hodin, a odpoledne od 2. do 5. hodin kurs v kreslirně ústavu. Poznámky k praxi školní, pokud platí obecně. Poté praktické probírání učebné látky na dolním a středním stupni. — Druhý den: V 8. hodin ráno členská schůze s přednáškou vldp. duchovního rádce a referátem odborné učitelky Emilie Vejvodové: „Otázka kcedukace ve škole.“ V 10 hodin pokračování kursu: Kreslení na vyšším stupni (případně na škole měšťanské). Na konci každého dne debata a dotazy. Posluchači připraví si náčrtníky a tužky a poznámkový sešit. První den kursu 28. prosince o 6. hodině večer pořádáme přátelský večírek u vánočního stromku se zábavným programem. Kursové 10 Kč. Přihlášky s poznámkou, zdali reflektujete na nocleh a stravu, přijímá Marie Ratajová, učitelka v Českých Budějovicích, Třída čsl. legií číslo 28.

Krajinský odbor na Vyškovsku (skupina Slavkov—Bučovice) sešel se ve Slavkově 22. listopadu. Po přednášce předsedově o jazyku vyučovacím v reformě, rozproudila se čilá debata o vyučování mluvnici, pravopisu a čtení. Poté věnována pozornost současným kulturním, stavovským a organizačním aktualitám. Schůze byla radostná a rušná. Sešla se bez zvláštních pozvánek. Bylo by dobře, kdyby se to stalo zvykem. Ušetřilo by se výloh a práce s korespondencí: Příští schůze v neděli po Třech králich.

Opavský odbor čsl. katol. učitelstva konal svou měsíční schůzi o mariánském svátku, 8. prosince t. r. Předse-da prof. Cebuský uvítal srdečně nové, mladé kolegy, kteří se přihlásili za členy odboru, a udělil slovo PhDr. Janu Drábkovi, profesoru v Opavě, který přednášel za napjaté pozornosti přítomných na téma „Nové organizační úkoly čsl. katolického učitelstva“. Referentovy náměty a pokyny vyvolaly cílou, užitečnou rozpravu. Zvláštní pozornost byla v debatě věnována stavovskému tisku. S „Věstníkem“ za vedení odb. uč. JUC. Jindřicha Hrbáč-

ka, byla vyslovena všeobecně spokojenost. Pokud v jednotlivostech zasluhuje zdokonalení — několik bystrých postřehů tlumočil kol. ředitel Jaroslav Svidrnoch — bude redakci sděleno. Do schůze zavítal též vdp. rektor F. Štok T. J. ze svatého Hostýna, aby seznámil shromážděné učitele se vznešenými úkoly Katolické akce. Opavský odbor má se čile k životu. Jeho zdařilým schůzím příslušel by vpravdě název pracovních konferencí. Příští schůze se koná 10. ledna a přednáseti bude kol. řed. Svidrnoch: „Učitelské časopisy“.

Schůze místeckého odboru katolického učitelstva konala se v neděli 29. listopadu 1931 v Místku. Přednášel kolega J. Kuncek z Křenovic na téma: „Duchovní život katol. učitelstva.“ Přednáška byla velmi zajímavá a poučná a bylo vysloveno přání, aby kol. Kuncek častěji mezi nás zavítal a vždy něco tak pěkného a časového nám pověděl. Doufám, že tomuto přání bude vyhověno.

Po přednášce rozpředla se debata o organizačních záležitostech odboru. Pak pojednáno také o „Věstniku katol. učitelstva“. Bylo všemi konstatováno, že se „Věstník“ v posledních letech značně zlepšil, a vysloveno přání, aby v tomto směru dále pan redaktor pracoval. Mnozí však žádají, aby bylo ve „Věstniku“ více článku pro školní praxi a hlavně, aby bylo hojně referováno o moderních směrech ve výchově mládeže. Navrhováno dále, aby redakce vydávala jako přílohu „Věstniku“ pedagog. knižnici — alespoň 3—4 čísla za rok, aby nemusel býti rozšířen rozsah listu a přece nebyla odborná stránka učitelská zanedbána.

Vzata na vědomí zpráva o pouti katolického učitelstva z celého Ostravska a Hlučínska do Hrabyně v květnu příštího roku.

Aby bylo umožněno zúčastnění se schůzi odboru i těm, kteří v neděli nemohou, usnešeno konati příští schůzi ve čtvrtek odpoledne. Datum a program bude všem oznámen. — cha

Odbor boskovský uspořádal 27. září spolu s ostatní katolickou inteligencí oslavu svatováclavskou v Katolickém domě v Letovicích. Skvělou řeč o významu svatého Václava v minulosti i pro dobu přítomnou pronesl PhDr. Vladimír Macourek, profesor z Boskovic. Ostatní program doplněn čísly zpěvními a hudebními, z nichž zejména sólový zpěv kol. Veselé a opravdu mistrov-

ská hra kol. Lahodného na housle vzbudily zaslouženou pozornost. Kol. Novák recitoval Medkovu a Tomanovu báseň. Tímto podnikem nesporně vysoké úrovně splatili jsme teprve mileniový dluh, neboť tehdy pro přílišnou roztržitost oslav nebylo lze samostatný podnik inteligence uspořádati.

V neděli, dne 6. prosince konala se schůze odboru ve Skalici. Kol. Peterka sdělil nám velmi zajímavě svoje zkušenosti ze svého pobytu ve Francii; zejména pokud se týče školství katolického. Jsme mu za tuto velmi cennou přednášku vděční a blahopřejeme mu ze srdce k úspěšným zkouškám z franštiny: odborné a lektorské, jež právě nyní složil. Po přednášce probrány záležitosti organizační a návrh uspořádati v pololetních prázdninách společenský večírek v Letovicích.

Krajinský odbor Spolku katolického učitelstva v Kyjově usnesl se ve schůzi dne 12. listopadu 1931 konaném, na této resoluci:

1. Odbor spolu s okresním svazem Lidových jednot a celou lidovou stranou podá protest proti jmenování členů do ošv. jenom z řad pokrokového učitelstva, organisovaných to členů ve spolku Komenský na Kyjovsku se žádostí, aby zřšk. se zřetelem na její vyzvání jmenování zrušila a při novém jmenování aspoň jednoho člena a jednoho náhradníka odboru Spolku katolických učitelů jmenovala.

2. Jako delegát do okresního svazu Lidových jednot zvolen Volařík Konstantin, ř. uč. z Mistrína.

3. Spolek katolického učitelstva se žádá, aby buď Občanskou tiskárnu v Brně nebo Lidové závody tiskařské a naklad. v Olomouci požádal, aby tyto převzaly do nakladatelství všechna díla a dílka, jichž autoři jsou z řad katolických učitelů. Aby obě tyto tiskárny neb alespoň jedna z nich byla ústředním učitelským knihkupectvím, které by katolickým učitelům zaopatřovalo za levnější peníz odborové a jiné knihy, případně i na mírné splátky.

4. Aby jedna nebo obě tiskárny pak rozeslaly svůj ceník knih jak katolickým učitelům, tak i farním úřadům. Tyto také by upozornily členy místních školních rad, našich i cizích, aby do učitelských a zejména do žákovských knihoven dostaly se za katolické peníze i knihy náboženské neb v duchu náboženství katolického psané.

5. Ať Spolek katolického učitelstva

zřídí záložnu katolického učitelstva nebo ať naváže styky s některou záložnou, která by beze všech obtíží vy-pomáhala katolickému učitelstvu peněženě při stavbě rodinných domků — na mírný úrok s umořováním na delší dobu proti zajištění buď na služném — nebo proti životní pojistce. Je-diné katolické učitelstvo je bez takové výpomoci, ostatní stavy a zvláště pokrokové učitelstvo má své záložny, které organisovaným členům vklady úrokují 5 proc. a poskytují půjčky na 6 a 3 čtvrté proc. s 1 a čtvrtproc. umořováním.

6. Každý katolický učitel ví, což jest jeho programovou a svatou povinností, a proto pouhé deklamování o povinnostech musí přestatí a spolek musí se i po stránce praktické svépomoci a pomoci o své organisované členy postarati. Spojí se ideální s praktickým a posilní se chuf liknavým a Nikodemům ke vstupu do našich odborů.

7. Usnáší se, aby Spolek katolického učitelstva organisoval knižní práce a podával zřšk. se žádostí, aby zřšk. na tyto upozornila všechny ošv.

8. Ať administrace pošle všem farním úřadům náš „Věstník“ s prosbou, aby aspoň k vůli informaci časopis náš odebíraly. Vele důstojné duchovenstvo ať přistoupí za přispívající členy odborů!

Stojan.

(Skizza.)

*Šel svatý člověk před námi,
šel věčně chud a při tom stále vesel.
své srdce jiným rozdával
bez křiku a hlučných hesel.*

*Obměkčit uměl ministry,
odměnit jejich sluhy —
a proto mival na světě
vždy dluhy jen a dluhy.*

*V paláci nakonec octl se
a v síních plných křesel,
však chudé a dluhy dále měl,
a proto zemřel chud a vesel.*

Puntík.

PRÁZDNINOVÉ KURSY KATOLICKÉHO UČITELSTVA

**II. zimní kurs na severní Moravě od
27. prosince do 30. prosince r. 1931.
Poslední pokyny pro účastníky. Jak**

stanoveno, koná se kurs v Šilperku. Sraz účastníků v sobotu na svátek sv. Štěpána. Od Přerova přijedou osobním vlakem do Zábřeha v 13.06 hodin, od České Třebové do Zábřeha v 13.07 hodin. Odtud autobusy vyjedeme společně. Podrobné pokyny dostane každý přihlášený účastník. V neděli ráno mši sv. celebruje vldp. Daňha, po ní začne profesor Skoumal výcvik ra lyžích! Mše sv. bude denně s promluvou P. Daňhy, večer krátká adorace; 29. prosince večer budou moci účastníci vykonati vánoční sv. zpověď a ve středu 30. prosince ráno bude sv. přijímání. *V případě, že by nebylo dostatek sněhu, bude dána všem přihlášeným zpráva, že se kurs nekoná. Oznamte kolegovi Kunckovi svou adresu o vánocích! Nezapomeňte!!!* Učastníkům kursu dostalo se milého pozvání do Horní Studénky u Šilperka, kde budou pohoštěni. Všichni, kteří se dosud přihlásili, jsou přijati. *Na shledanou o vánocích na lyžích!* Kuncek.

Učastníkům krumlovského kursu byly poslány básně A. Vyskočila: „Na pokračí dne“. Kdo si knížku ponechal, ať laskavě zaplatí obnos 15 Kč přiloženou složenkou.

Přípravný výbor prázdninových kursů katolického učitelstva všem přeje, aby naplnili svá srdce čistou radostí a štěstím o vánocích.

Od 22. prosince 1931 do 3. ledna 1932 adresujte poštu týkající se kursů na učitele J. Kuncka, Olomouc, Wurmova 11.

Lyžařský kurs o vánočních svátcích. Připomínáme všem, kdož se dosud nerozhodli přihlásiti se do tohoto kursu, že už zbývá málo míst, aby déle neotáleli s přihláškou. Kdož jsou úplní začátečníci, nemusejí se obávat neúspěchu. Bude jim věnována veškerá péče, aby jim postup ve výcviku byl co nejvíc usnadněn. Veškeré obavy jsou nemístná skromnost. I starší lidé se naučí lyžovat bez velké námahy, a tak, že jim to bude stačit k mírným výletům pro pozdější dobu.

Nepořizujte si nic nákladného a drahého do výstroje. Laciné lyže se začátečníkovi nejvíce vyplatí. Až budete dobrými lyžaři, pořídte si dobrou dřívku. Hlavní věcí je, aby leta šla podélně a nevycházela ani ven ze spodku ani do stran.

Dobře promastte boty (třeba Mars-olejem) a lyže napusťte ihned vespod tučným olejem.

Vzpomínka. Když jsem přijel o prázdninách domů z českokrumlovského kursu katolického učitelstva čsl. se zvláštním vysvědčením v kapse a vypravoval o všem, co jsem tu prožil, nemohli si naši a později i jiní nikterak srovnati v hlavě, jak jsme mohli spojit zábavu s něčím užitečným a prospěšným. Vždyť dvěma pánům nelze sloužiti a výlety s veselou zábavou, společenskými večírky a tancem nesrovnávají se nikterak s odbornými přednáškami a vážnou prací vůbec. Pochopili teprve tehdy, když jsem jim vykládal obsah opravdu krásných, poutavých a pro život praktických přednášek, zmínil se o nových známých, s nimiž jsem po celou dobu kursu žil jako v jedné rodině, o nové krajině, typické svým tákřka romantickým rázem, a vůbec o všem, co se mi tu líbilo, co bylo tak krásné a na co se nerado zapomíná. Vždyť vše bylo tak milé a příjemné a svým vlivem udělalo i z člověka bytost jinou, veselou a sdílně družnou, jež nedovedla klamat a šálit. Připadá to dnes po tak dlouhé době spíše jako sen, leč byla to přece jen skutečnost, na kterou člověk vždy rád vzpomíná a která ho přinutí zúčastniti se i příštího kursu. Tonda.

Pro věřícího křesťana je Řím cílem a vrcholem všech jeho cest. Ukojením jeho žhavé touhy, aby spatřil počátky, vývoj a střed viry, která obnovila tvářnost světa a dosud ji obnovuje v duších lidských Dr. R. V. Hynek.

ROZHLEDY

K vánocům! Vánoční doba je prohráta teplem štěstí rodinného; vzpomínka na narození Ježíše Krista naplňuje duši nezměrným štěstím. V době adventní máme se připravit na příchod Spasitele. „Posvěťte se a buďte připraveni, neboť zítra spatříte velebnost Boží mezi sebou... Zítra vyjdete a Pán bude s vámi... Zítra polžena bude nepravost země a panovati bude nad námi Spasitel světa.“ Prožijme vánoce s Ježíšem, nechme sestoupiti štěstí a radost do duše své a slibme si něco z lásky k Ježíši pro Nový rok 1932, který tak těsně jest spjat se svatou dobou vánoční. Starý rok za námi. Co nám přinese nový? To, co mu dáš do vínku a čím vyplníš vše-

chny jeho chvíle. Život je rozdělen na závratně krátké okamžiky. A tyto okamžiky vyplňujeme projevy své vůle. Rodí se úsměv, pláč, bolest, hřích, dobro; tvoří se dílo, boří se postavené. Ve chvílích života poznáváme Boha, ale ve chvílích se Bohu šílenou rychlostí vzdalujeme, upadající do hříchu. Jaký bude rok 1932? Jsi vůdcem ve svém prostředí, jako učitel. Budiž ti heslem: Modli se a pracuj! — Kdykoliv poznáš pocit neuspokojení z vykonané práce, hledej příčinu neúspěchu a naprav, co jdel — — — Buď hrdým, upřímným a chtěj! — — — Veď děti k Bohu a k lásce k vlasti! Buď dochvilným, přesným, nedej se másti krásou, za níž se zlo často skrývá! — — — Hledej práci, nalézej v ní Boha a jako daru Božího si ji važ! — — — Buď opatrným na vše, co z rukou tvých vychází mezi lid, ať tiskem, slovem, či příkladem! — — — Klesneš-li kdy, vzpamatuj se a očisti se lítostí! Pros Boha za odpuštění a jdi zase prací a životem Bohu vstříc! Celý náš život otáčí se kol jedné osy a tou je Bůh. „Děťátko narodilo se nám. Slova rozechvívající. Slova, jež v tisícerych obměnách zaznívají z písní a modliteb, jimiž zvučí naše chrámy v době vánoční. Slova nevýslovně tklivá... Maličký... Bůh... Děťátko... Nekonečný, nesmírný, nevystihlý, jehož velebnosti nebesa nemohou obsáhnouti, vkročil mezi nás jako dítě, aby byl na š í m. Slovo věčné stalo se maličkým pacholátkem — pro nás. Nám, nám narodil se... Děťátko narodilo se nám a syn dán jest nám... Narodil se nám, pro nás, aby se nám dal..." (Mše svatá v bohoslužebném řádu církevního roku od dra Cinka, str. 351.)

V Jugoslavií. Na přání opavského odboru uveřejňuji zde s malými změnami svůj článek ze „Dne“ o prázdninové výpravě katolické inteligence do Jugoslaviie. Mezi 30 účastníky byly čtyři učitelky (Marie Surmová ze Slavkova, Marie Spačková z Brna, Vlasta Spačková z Velkého Meziříčí, Marie Rambousková z Mor. Ostravy) a dva učitelé: odb. učitel Jaroslav Slanař z Krnova a já.

Vyjeli jsme z Brna 2. července časně zrána. V přeplněném rychlíku jeli jsme do Vídně a odtud přes Semmering, Styřský Hradec a Maribor do Lublaně. Překvapila nás svou čistotou a klidem v ulicích. Z bývalé

starořímské Aemóny zbyly jen kusy zdi a vodovod. V letech 1805—1813 — v době válek napoleonských — patřila Lublaň s okolím Francii. Slovinci na tuto dobu francouzské okupace rádi vzpomínají. Proto postavili před několika lety v Lublani Napoleonovi pomník s nápisem:

Pri nas si pal,
za nas si pal,
daje naš rod
iz mraka vstal.

Pobavili jsme se se slovinskými bratry a odjeli jsme z Lublaně druhého dne na Bled. Potěšili jsme se krásnou alpskou krajinou, osvěžili jsme se koupeli v teplých vlnách jezera a večer jsme odjeli do Zá h ř e - b u.

Dojeli jsme tam v noci se značným zpožděním, ale dosti bylo chorvatských přátel, kteří celé dvě hodiny trpělivě čekali na náš příjezd. V neděli 4. července provedli nás po Zá h ř e b ě. Je to pěkné, výstavné město s rozlehlými náměstími. Velmi ochotní Zagrebčané zavedli nás do krásného domu sv. Štěpána, pochlubili se budovou Jugoslovanské akademie, ukázali nám ve Strossmayerově obrazárně vzácná díla Giovanni da Fiesole „Stigmatizace sv. Františka“ a „Sv. Petr“ (cení se na 14 mil. dinarů, t. j. 8 milionů Kč), pak Tizianův obraz „Žena Zebedeova a Kristus“ i obraz našeho krajana Čermáka „Raněný Cernohorec“. Dopoledne jsme si prohlédli ještě národopisné museum a univerzitní knihovnu, odpoledne jsme se podívali do zoologické zahrady. Dlouho do noci zaznívalo veselé město vojenskou hudbou.

Pak nás vedla cesta k Plitvickým jezerům. Jsou vzdálena asi 25 km od stanice Vrhoviny. Jeli jsme k nim autobusem. 16 jezer v devíti patrech je spojeno pěknými vodopády. Nevycházeli jsme z překvapení. Nezapomenu nikdy na nádherný večer, kdy jsme se ubírali cestičkou podél jezírek. „Sláva Tobě, velký Bože, jenž jsi stvořil tento svět!“

V noci odjeli jsme autobusem do Vrhoviny a přes Ogulin jeli jsme tmavou nocí do Sušaku. Když jsme si ráno protírali oči, byli jsme již u moře. Sušak je bývalé předměstí Rjeki, má asi 15.000 lidí. V r. 1920 byla Rjeka po dlouhých sporech mezi Jugoslavií a Itálií prohlášena samostatným státem, ale zanedlouho se jí Italové přece zmocnili. Rjeka nemá však zá-

zemí, rychle upadá; jugoslávský Sušak zato roste. Vycházejí z něho všechny jugoslávské paroplavební linky. Nad Sušakem je hora Trsat s památným poutním chrámem. Brzo jsme se rozloučili se Sušakem a malým parničkem jsme jeli na ostrov Krk. Je tak velký jako tišnovský okres a má 25.000 obyvatel. Biskup Srebrnič, velmi milý pán, již nás očekával ve své skromné residenci. Byli jsme jeho hosty. Když jsme druhého dne odjížděli parníkem na Ráb, dlouho, dlouho nám mával na pozdrav. Rádi naň vzpomínáme. Na Ráb u je místy bujná subtropická vegetace, zejména obrovské agave. Jinak jugoslávské ostrovy jsou většinou kamenné, chudé, chudší, než jsme si mysleli. V Šibeniku jsme si prohlédli biskupský chrám, který byl založen právě před 500 lety.

Na cestě do Splitu jsme se zastavili v Trogiru. Kdo zná u nás toto jméno? A přece je to město téměř půl třetího tisíce let staré. Dnes má Trogir jen 4000 lidí, ale ve 14. století byl městem velmi významným. Vysoké hradby u moře, tvrz sv. Marka, dóm sv. Vavřince s nádherným portálem, patricijské budovy na náměstí a četné opuštěné kostely vypravují o zašlé slávě města. Ve Splitu jsme se zdrželi několik dní. Nejvýznamnější historická budova ve Splitu jest palác Diokleciánův. Dioklecián se narodil roku 245 po Kr. Zajímavá byla jeho kariéra: syn otroka — voják — římský císař. Za něho bylo desáté, poslední a nejhorší pronásledování křesťanů. Po dvacetileté vládě Dioklecián odstoupil a odešel do rodné Dalmácie. U moře si vystavěl ohromný palác. Do jeho paláce je dnes vestavěna řada budov, které obývá 3000 lidí. Mausoleum Diokleciánovo je křesťanským chrámem, chrám Jupiterův je dnes křesťanská kaple. Split je největší jugoslávský přístav; pěkné písčité lázně jsou kus cesty za městem. U Splitu jsou zříceniny Salony-Solinu, rodiště Diokleciánova. V 7. století rozvrácen byl Solin Avary a zříceniny pokrýl čas třímetrovou vrstvou země. Solin upadl v zapomnutí. Před 100 lety začalo se s vykopávkami a dnes značná část města jest odkryta. Je tam amfiteatr větší než v Pompejích, zbytky lázní, městských bran a basiliky. Pompeje jsou však mnohem zachovalejší. Četné náhrobky, vázy, lékařské náčiní, sochy, min-

ce, hrací kostky a jiné věci jsou uloženy ve splitském museu.

Když začalo přibývat veder a ubývat dinarů, podívali jsme se do Dubrovníka. Je to odkvetlá kráska. Před 500 lety vřelo 40tisícové město bujným životem; 300 lodí zajižďelo na břehy černomořské do Syrie, Egypta a Tunisu, dubrovnické lodi brázdily i vody španělské a anglické. Bohatí kupci malé dubrovnické republiky ozdobili město nádhernými kostely a paláci. Objevem Ameriky byl Dubrovnik těžce poškozen. Jeho úlohu převzaly přístavy na Atlantiku. Hrozné zemětřesení r. 1667 úpadek Dubrovníka zpečetilo. Přístav jeho je mělký, proto větší lodi kotví v sousední Gruži. Jenom palác rectorů, nádherný ochoz na nádvoří františkánského kláštera a kruhová kašna Onofriova jsou svědky staré slávy Dubrovníka. O starobylosti Dubrovníka jsme se přesvědčili i jinak. Pracovali jsme po durychovsku: „Sváby jsem tloukl v noci a štěnice; lezly jich s velkou mocí tisíce... Byli tak slepi, syti a vznešení..." — Sužovaly nás ty potvůrky nemilosrdně a my jsme nestačili natírat svá hříšná těla Alpou.

V blízkém Kupari jsou české lázně s obláskovým dnem. Z Kotoru, velké námořní pevnosti, jeli jsme autem po 28 serpentínách po svazích Lovčenu do Cetyně. Cestu 43 km ujeli jsme za 1 a tři čtvrti hodiny. O tyto pusté skály černohorské dlouho marně Rakousko za války usilovalo. Teprve 16. ledna 1916 Lovčen neodolal přesile rakouské a německé a vzdal se. Stalo prý se tak spíše penězi než rakouskou statečností. Cetyně byla letos obsazena Němci, tentokrát turisty. Malý královský palác, klášter s bohosloveckou pravoslavnou školou a kostelem P. Marie, rodný dům krále Alexandra a ve zvláštním paviloně umístěný obrovský reliéf Černé Hory jest vše, co stojí za prohlídku. Draho se tam žije: za řízek s brambory a 0.3 litru červeného vína platí jsem v hotelu 33 dinarů, t. j. 21 Kč.

Vrátili jsme se z Cetyně do Dubrovníka a odtud jsme jeli přes Mostar úzkokolejnou drahou do Sarajeva. Zajímalo nás tam zejména místo atentátu r. 1914; jest označeno pamětní deskou a sousední most jest nazván Principův. Pak jsme si prohlédli katolickou a pravoslavnou katedrálu, nádhernou Begovu džamiji a bazary. Sto

třiceti osmi tunely projeli jsme cestou do Bělehradu. Přijeli jsme tam v neděli 19. července ráno, ale lidé poblíže města pracovali na polích jako leckde u nás. Hlavní město Jugoslaviie roste velmi rychle. Významných budov nemá Bělehrad mnoho. Je to především stará pevnost Kalemegdan a starý a nový palác královský. V parku Topčideru byly svedeny tuhé boje za světové války. Rozlehlou rovinou jeli jsme pak z Bělehradu do Záhřebu a odtud přes Vídeň domů. V úterý 21. července vítaly nás věže Petrova.

A. celkový dojem z Jugoslaviie? Zije se tam dražší nežli u nás. Na protikatolický kurs slyšeli jsme mnoho stížností; těžce se dnes dýchá katolíkům v Jugoslavii. S pravoslavnými snášejí se katolíci celkem dobře. I pravosláví trpí desercí inteligence. Mluvili jsme o těchto věcech s mladým františkánem v Bělehradě. Byl pln optimismu. Zahrávání s diktaturou je věc povážlivá, neboť takhle nějak se také vyrábějí republiky. Jinak se nám v Jugoslavii velmi líbilo a rádi na ni vzpomínáme. — Vladimír Klement.

Federace učitelstva národních škol v republice československé konala 21. listopadu 1931 v Praze výroční schůzi delegátů svých organizačních složek a vydala tuto resoluci: I. Vánoční příspěvek učitelstva národních škol. — II. Rád školní a vyučovací, jehož nové znění se právě připravuje v ministerstvu školství, buď jen služební instrukcí pro vnitřní práci školy národní. Nebuďtež v něm opakována zákonná ustanovení jinde obsažená, zvláště ne předpisy služební pragmatiky. — III. Kvalifikace. Výnos ministerstva školství z 8. dubna 1931 o kvalifikování učitelstva jest třeba změnití tím způsobem, aby nebyla většina učitelstva vylučována z výhod čl. IV. zákona č. 306, jak se děje při nynější kvalifikační praxi. — IV. Vzdělání učitelstva. Učitelstvo sdružené ve FUNŠ posuzuje první krok, učiněný k reformě učitelského vzdělání zřízením Pedagogických akademií, celkem příznivě, žádá však naléhavě, aby počet posluchačů na těchto akademiích nebyl v dalších školních letech omezován, aby učitelské ústavy byly postupně rušeny, a Pedagogické akademie aby byly co možno nejdříve proměněny na dvouleté. Žádá se také, aby s všemožným urych-

lením byl připraven zákon, kterým by vysokoškolské vzdělání všech kategorií učitelstva národních škol bylo trvale upraveno. FUNŠ také doporučuje, aby nynější soukromá německá Pedagogická akademie v Praze byla převzata státem a aby pro všechny Pedagogické akademie byly již nyní zřízeny samostatné zkušební komise. — V. Učebné osnovy pro měšťanské školy. S povděkem vzata na vědomí zpráva, že návrhy učitelských organizačních, zaslané reformní komisí při MŠANO ve věci normálních učebných osnov pro školy měšťanské, byly touto komisí respektovány a použity při nové stylisaci osnov. Složky FUNŠ vyhrazují si vysloviti konečné stanovisko k osnovám, až budou publikovány. — VI. Žádost o urychlené vydání prováděcích předpisů k zákonu č. 104 z r. 1926. — VII. Léčebný fond. Žádáno zachování a zabezpečení Léčebného fondu. Dosavadní zákon o nemocenském pojištění veřejných zaměstnanců budiž novelisován ve smyslu podrobných návrhů, připravených organizačními složkami FUNŠ.

Výkony dětí ze sirotčinců. Pomocí psychologických testů byly zkoumány duševní výkony 34 dětí, umístěných v sirotčinci a 200 dětí v obecné škole průmyslového města středoněmeckého. Srovnáním výsledků vyšlo najevo, že výkony sirotek podle kvantity i kvality byly v 19 proc. nad průměrem, v 29 proc. stejné s průměrem a v 52 proc. pod průměrem výkonů žáků uvedené školy obecné. Závěr z tohoto výzkumu a srovnání ukazuje, že způsoblost k duševním výkonům u dětí vychovávaných v sirotčincích, které ovšem téměř vesměs pocházejí z rodin hospodářsky slabých a nejslabších a často i z rodin mravně oslabených, jest zcela zřetelně nižší, než způsoblost dětí z rodin středostavovských a dělnických. (Zeitschrift für angewandte Psychologie.)

Církevní Otcové jsou svatí a učení muži starších století, které svatá církev výslovně za své „Otce“ uznala. Někteří z nich jsou ještě poctěni názvem „učitelé“; nejslavnější jsou: sv. Ambrož († 397), sv. Jeronym († 420), sv. Augustin († 430), sv. Řehoř Veliký († 604), na východě: sv. Athanáš († 373), sv. Basil, sv. Řehoř Nazianský, sv. Jan Zlatoústý († 407). Název „učitel“ se dává i světcům z novější doby, na příklad sv. Alfonsu Liguori, nebo sv. Petru Kanisiovi († 1597), za-

kladateli pražského Klementina; a teprv v těchto našich dnech byl svatým Otcem vyhlášen za učitele církevního sv. Robert Bellarmin († 1621). Někdy se dává omylem název „církevního otce“ Tertullianovi, Origenovi, Eusebiovi a j., kteří se správně mohou pouze nazývat: církevní spisovatelé.

Vývoj našeho listu.

V několika číslech byla otisknuta stručná vzpomínka na list „Katolický učitel“. Dnešní organ. časopis katolického učitelstva čsl. „Věstník“, jenž vychází již devátý ročník, neznají všichni naši odběratelé od jeho počátků. Uvádím proto několik údajů z jeho vývoje:

První číslo listu vyšlo v lednu 1923 za redakce prof. Rich. Vojáčka v Praze. Odpovědným redaktorem a zároveň hlavním iniciátorem byl profesor Ant. Novák. List se nazýval „Věstník Svazu křesťanského učitelstva čsl.“. Majitelem a vydavatelem byl Svaz křesťanského učitelstva. Úvodník vyšel z pera prof. Ant. Nováka. První číslo přineslo dále články: Lidová akademie, Sdružení katolických rodičů a přátel křesťanské výchovy, Komise pro výbor dobrých knih pro mládež, Vládní návrh zákona o úpravě platů státních zaměstnanců, Naše učitelské ústavy. Rubriky byly: Zprávy spolkové a organizační, Drobné zprávy, Literatura, Uprázdňená místa. Tytéž rubriky měla i další čísla I. ročníku, jichž vyšlo do června téhož roku celkem 7. Přispívateli byli, pokud dnes možno ještě zjistiti, kromě již jmenovaného prof. Nováka (dnes předseda Zemského spolku katolického učitelstva v Čechách, a I. místopředseda Říšského svazu katolického učitelstva čsl.): Dr. Josef Novák (dnes poslanec), odborný učitel Josef Chudáček, redaktor „Dětského světa“ (dnes komerční rada), profesor Rich. Vojáček a sekretář Svazu P. Svátek (již zemřel).

Číslo byla osmistránková.

V říjnu 1923 začal vycházeti druhý ročník listu, jenž nesl již ale název „Věstník katolického učitelstva čsl.“ za redakce Jos. Janáčka, učitele v Chotěboři, a prof. Ant. Nováka. Administrace byla přenesena z Čsl. akc. tiskárny ve Spálené ulici do ulice Jindřišské, a vedl ji shora zmíněný P. Svátek. Číslo byla již o 16 stránkách a vycházela pravidelně měsíčně. Přispívateli byli: J. Horušická, Jind.

Hrbáček, Josef Janáček, inž. Al. Janáček, J. Jek, J. Juda (tehdy sekretář moravskoslezského Spolku katolického učitelstva), dr. J. Novák, A. Podlena, P. Karel Reban, M. Roudnická, dr. O. Tauber, řed. A. Trnka a ovšem i prof. A. Novák. Rubriky: Zprávy spolkové a organizační, Právní hlídka, Drobné zprávy, Literatura, Hlídka mladých.

Ročník třetí, 1924—1925, vycházel asi za týchž okolností jako ročník předešlý. K dosavadním přispívatelům přibyli: Josef Mašát (později tajemník a pak předseda Říšského svazu katolického učitelstva, zemřel r. 1930), M. Rabajová, Fr. Meloun, J. Panocha, Al. Brynych, kand. učitelství J. Novák, V. Opatrný (nyní ředitel gymnasia), K. Frydrych, Želmír, Mistřínský (K. Volařík), dr. Klement Žůrek. Dne 28. prosince 1924 byl v Praze založen Říšský Svaz katolického učitelstva čsl. a „Věstník“ se stal jeho orgánem. Redaktorem byl zvolen tehdy Jindřich Hrbáček. Předsedou Svazu byl Leopold Bartoš, I. místopředsedou prof. A. Novák, II. místopředsedou J. Vičánek, tajemníkem J. Mašát, pokladníkem řed. Alb. Klimová.

V ročníku IV. přibyli noví přispívatelé: Max. Dvorský, Fr. Hanzelka, B. Kuzník, PhDr. Bl. Koukl, St. Lukan, Frant. Pospíšil, Aug. Rozsypalová, A. Zelnitius. Nové rubriky: Pedagogická literatura, Učitelské časopisy. Čtvrtletně vycházela příloha „Svatojanský list“. Ročník měl pouze 9 čísel.

Ročník pátý, 1926—1927, vycházel již na Moravě. Na základě usnesení valné hromady Říšského Svazu dne 24. srpna 1926 byl dosavadní redaktor pověřen i vedením administrace. Takto přešla administrace do Přerova, a list se tiskl nadále v Lidových závodech tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Noví přispívatelé: B. Boček, V. Cvečková, Frant. Duha, J. V. Hauerland, A. Krejčíř, J. Kuncek, Kouřimský, Jind. Šťastný, J. Ev. Trávníček. Nové rubriky: Hlídka učitelů domácích nauk, Hlídka pensistů, Nálezy nejvyššího správního soudu, Různé, Z cizího školství. Vyšlo 11 čísel, z nichž některá měla již 18 a 20 stran.

Ročník VI., 1927—1928. Noví přispívatelé: Dr. Josef Beran, dr. Alfr. Fuchs, universitní profesor dr. Josef Kachník, A. Kolek, L. Kučerová, dr.

VI. Libický, A. Podlena, J. Valoušek, K. Žamberský. Nová rubrika: Dětská literatura.

Na valné hromadě Říšského Svazu, konané dne 5. července 1928 v Českých Budějovicích, usneseno změnit „Věstník“ na čtrnáctideník. Noví přispívatelé v ročníku VII., 1928—1929: V. Drahanský, Frant. Puntík (pseudonym), J. Sedlák, Frant. Borek, S. B. Hejníková, J. Janovský, M. Sadovská. Nové rubriky: Svatováclavské dni Orelstva, Léčebný fond, Zrnka. Číslo vycházelo již nadále pravidelně nejméně o 20 stranách.

V ročníku VIII., 1929—1930, přibyl přispívatel: S. Brdař, R. Stupavský, M. Holková, K. Hroch, J. Kachlík, A. Kloss, Vl. Kobylka, univ. docent dr. Josef Kratochvíl, R. Krivánek, MUDr. Jul. Kuncek, Frant. Weisauer. Nová rubrika: Svatováclavská literatura. V ročníku VII. se objevila po prvé již i perokresba.

Ročník IX., 1930—1931, přinesl nové rubriky: Hlídky učitelek domácích nauk, Hlídky učitelek mateřských škol, Hlídky mladé generace, Z praxe pro praxi (vedl F. M.), Prázdninové kurzy katolického učitelstva (vedl J. Kuncek). Noví přispívatelé: P. Daňha C. SS. R., prof. dr. J. Drábek, Halfar, M. Jiříčková, Al. Krejčí, A. Slezáček, profesor dr. J. Špaček, Boh. Štastný. — J. H.

Čím více jsem pozorovala církev katolickou, tím jasněji jsem poznávala, že má na sobě vlastnosti a známky, kterých ji nemohl dát muž obyčejný, které nemohly býti původu lidského.

Konvertitka Bakerová.

Z PRAXE PRO PRAXI

Domněnky ve škole. Učívali jsme se sice kdysi v pedagogice, že pro domněnky není ve škole místa a že žákům se má podávat jen pravda. Ve skutečnosti se však ve škole bez domněnek nelze obejít. Výklad zjevů elektrických i magnetických je domněnka, teorie. Výklad zjevů světelných a tepelných — domněnka. O stavbě hmoty — hypotéza. Uznáváme, že některé domněnky prospěly rozvoji věd přírodních. Byly totiž později dokázány matematicky a staly se zákonem (Koperník—Kepler).

Nás zajímá hlavně domněnka o vzniku světa, kterou pojal na příklad

Krejčík do svého Přírodopisu (II.) pro školy měšťanské. Jaký je vztah mezi věrou a touto domněnkou, či lépe mezi biblí a teorií Kant-La-Placeovou?

Vypravoval jeden kolega ze své zkušenosti: Začal jsem výklad o vzniku země biblí, chtěje žákům zdůraznit, že mezi věrou a vědou není rozdílů v tom slova smyslu, jak se tvrdívá, jako by totiž víra potlačovala rozum a byla protivou vědy. Děti mě přerušily: „Pan učitel nám vloni říkal, že jsou to báchorky a že to není pravda...“ Co teď? Polemisovati s dětmi? Obviňovati nepřítomného učitele, že učil nepravdě? Poukázal jsem stručně na okolnost, že bible je učebnicí náboženství a ne učebnicí přírodopisu. To, co napsal Mojžíš o stvoření světa v šesti dnech, mělo za účel dokázati:

1. že svět nepovstal sám ze sebe, nýbrž že původcem jeho je Bůh; 2. že Bůh dal zákony, podle kterých se svět vyvíjel, čili že nepovstal svět najednou. Není tedy rozporu mezi biblí a teorií Kant-La-Placeovou. Naopak, bible doplňuje tuto teorii tam, kde si neví rady. Svět prý povstal z praslunce. Kde se vzalo toto praslunce? Mlhovina, tvořící praslunce, byla uvedena do otáčení. Kým? Proč? Tyto důležité otázky nechává domněnka o vzniku země nezodpověděné. Víra a bible na ně určitě odpovídají: „Původcem světa je Bůh, první zákonodárce.“

Tolik z vypravování kolegy. Překvapuje, jak se nevěrecké a volnomyšlenkářské názory působením školy zažirají do těla venkova, o kterém se říkalo, že je hrází proti nevěře. Děti papouškují názory slyšené ve škole, rozhazují rukama: „To jsou báchorky“ a posuzují vážné otázky s diletantskou povrchností.

Krejčík správně předeslal své kapitole o vzniku země, že je to podle domněnky učenců. Uvedl-li domněnku, mohl klidně vedle ní položit i názor církve, že Bůh je původcem světa a že dal zákony, podle kterých se svět vyvíjel a vyvíjí. Či by ministerstvo odepřelo takové učebnici schválení? Materialisticky posuzováno: domněnka jako domněnka. Co by kdo mohl udělati učiteli, který by Kant-La-Placeovu teorii nazval báchorkou, když se nic nestane tomu, kdo říká biblí báchorky?

Je mezi vědou a věrou rozdíl. Veliký. Kde si neví t. zv. věda rady, tam

spolehlivé odpovědi dává víra, která je o to cennější vědy. Proč děti zbavovati opory víry, když dnes velikáni ducha uznávají, že je třeba člověku opory, má-li růsti v mravnosti.

Poskytnou této opory dětem — domněnky? — Omega.

Náboženství není jen pro učenné lidi, nýbrž pro každého živého člověka, není předmětem živého badání, nýbrž je nutnou nepostradatelnou podmínkou rozumného života,

L. N. Tolstoj.

ZPRÁVY

Čtrnáctideník, týdeník? V jednom z největších moravskoslezských krajin-
ských odborů bylo proneseno v poslední době opětné přání, by náš list byl rozšířen na týdeník. Přání ta byla již pronesena častěji, a bylo by také záhodno je realizovati. Při dobré vůle možnost by k tomu byla. Za dnešních okolností nelze mnohé věci otisknouti a to jedině proto, že po týdnu neb i více dnech nejsou již akutními a katolické učitelstvo o nich četlo již několik úvah v tisku denním neb i krajin-
ském.

Jásot nad 440 žáky, kteří se v Brně odhlásili z náboženství není odůvodněný. Vždyť to není výsledek nějaké uvědomovací (ohlupovací) práce Volné myšlenky, anebo snad nějakého pokroku, ale výsledek komunistické agitace.

Dvoji tvář. Říšský svaz spouští ve svých Věstnících bouři, kdykoliv vysoká byrokracie — myslí tím obyčejně jen zemské školní rady, poněvadž ministrem je socialista — použije par. 55 služební pragmatiky o přesazování osob učitelských, ale potichoučku pomáhá svým členům podle téhož paragrafu s pomocí těžce vysoké byrokracie na teplá místa. To je jistě znamením pevných, přímých charakterů a neohrožených zastánců demokracie „až do těch hrdel a statků“. Neříkáme to my na ně, ale prozrazuje to ČČOU, jíž není dopřávána možnost používati vhodně zmíněného paragrafu.

Inspektorská definitivita je opět na obzoru. Podle posledních zpráv dostali by inspektoři funkční příplatek vyšší o 1800 Kč, než je ředitelský a triennálky po 600 Kč. Jejich místa učitel-
ská a ředitelská by se pak platově i systemisačně uvolnila; Bude to již o pravdu rozřešeno definitivně?

Konfesi bez absoluce složil K. Čondl v ČČOU. Vyslechl ji K. J. Topinka a shledal, že se hříšník vyznal ze svých ctností a zásluh a zapomněl na své chyby a neuvedl nectností. Inu, dobrá zpověď není maličkost!

Nepříznivým dojmem působí lelošný způsob zachraňování a pochovávání vánočního příplatku poslaneckými kluby. Ani učitelský tisk se neukázal na výši. Zachraňovali jej jen poukazováním na to, co kdo má, nestačí. Jistě je správnější dokázati jeho oprávněnost.

Divné jiskry vyšlehly z pí Plamínkové: 1. radost, že vysoká byrokracie nedostane na vánoce nic (to je malá útěcha pro tu nízkou byrokraci!) a za 2., že se bere při tom jakýsi ohled na rodinu. Toto poslední není nic nového. To tu již bylo, ale pak se na to zapomnělo, zvláště od těch, kteří chtěli rodiny uchrániti před zbytečnými členy: A ti nejsou od pí Plamínkové daleko.

Zná své. V ČČOU. uveřejnil Frant. Springer článek „Trochu kritiky“, v němž velmi ostře posvítí na poměry v pokrokovém táboře. Píše o časopisech, že jejich plačtivé kapitoly k mladým jsou bezúčelné a prázdné, všední a bezmocné projevy lidí, kteří nemají už co dáti a chtějí z toho odvažovati třesoucí se dlaní. Je prý neprozíravé živování mátoh, jako: vyšeptalého boje proti klerikalismu, zastárlého pojetí lidovýchovy s kalendáři a skioptikonem a lidovou četbou, nevkusy příležitostných slavností. Povídá pravdu, ale hlas jeho zůstane asi hlasem volajícího na poušti. On sám si vlastně velikou nadějí nedává, vždyť dobře zná chyby svého prostředí, když praví, že „učitelstvo (myslí pokrokové) bojí se podívat do vlastního zrcadla a nerádo se přiznává ke svým omylům a bludům, nevydrží u věci do důsledků a dá se snadno zlákatí fantomem. Mimo to je často nekritické a obklopuje se (lépe by bylo: omamuje se) povrchními výpary všelijakých příruček (Cahovin), místo aby sáhlo po pramenech až ke dnu“.

Neměla by buditi podiv znalost pedagogické literatury, ale měla by býti všedním zjevem. Nemůžeme přece jíti světem se zavřenýma očima a ucpány-
ma ušima.

Noví inspektoři na Moravě. A. Bolart, cvič. učitel ve Znojmě, ustanoven na Morav. Budějovicko, St. Sedláček, okr. školní inspektor v Zábřehu, na Vyškovsku, J. Kolařík, odb. uč. v Po-

lešovicích, na Vsetínsku, Fr. Úlehla, odborný učitel v Bystřici p. H., pověřen funkcí na Zábřežsku.

Klasifikácia žiakov má byť podľa návrhu nového školského rádu prevádzaná iba dva razy do roka. Mravné chovanie a pilnosť majú byť triedené iba 3 stupňami miesto dosavadných 5, zovňajšia úprava len štyrmi. Stupnica prospechu má zostať nezmenená. Prcti tomu navrhujú zástupcovia učiteľ. organizácií v min. komisi stupnicu prospechu (aspoň pre školy meštianske) ako na školách stredných (veľmi dobre, dobre, dostatočne, nedostatočne), triedenie pilnosti odstrániť vôbec, pre zovňajšiu úpravu pís. prác len 3 stupne. Známká z mravného chovania má z vysvedčení priepustných odpadnúť vôbec.

„Národní učitel“, orgán učitelstva strany nár. demokratické, která se ráda chlubí počtem svých příslušníků z řad učitelstva, není právě listem, který by tuto chválu potvrzoval. Vychází si ce již sedmý rok, ale ač jest nazýván měsíčníkem, vychází jen občas, a to ve dvojčíslech. Ročník právě končící měl jen 8 čísel, a to ještě číslo 6.—8. vyšla v jednom svazčku o 8 stranách, z čehož 2 strany byly tit. list a obsah.

Z doplňovacích zkoušek. Kandidát drží v ruce aneroid. „Vypadá to jako budík, ale nebude to budík, protože neliká.“ — Kandidát u modelu mozku po delší úvaze: „Na střeva je to hochu tenké...“ Omega.

Recept proti zpátečníkům.

Orel je a zpátečnický
vězí prý v něm duch?
Přeložíme jednoduše
na horský ho vzduch.

Recept na pokrokovost.

Přečti si Dejмка, Příhodu trochu,
vynadej církvi, Sokolem buď,
rázem ti světlo rozžehne mozek,
pokroku záře vydme ti hruď.

Omega.

Není na světě místa, které by tak šileně, ba až s nepřičetnou zuřivostí bylo hanobeno, tupeno a vysmíváno, zneuctěno řádky jedem a žluči přetékajícími jako právě Řím.

Dr. R. V. Hynek.

LITERATURA

Českokrumlovským kursistům! Právě vyšla roztomilá sbírka básní Alber-

ta Vyskočila, odb. učitele v Praze, kterého jsme poznali na kurse v Ces. Krumlově jako člověka vysoké kultury a literáta nevšedního rozhledu. Jeho přednášky prostě uchvacovaly. Nic dokonalejšího nikdo z nás do té doby neslyšel. Skromný básník a jemný literární psycholog rázem se stal mezi učitelskou inteligencí populárním. Ny-ní k vánocům vyšla ladné tištěná a sličně upravená kniha jeho básní „Na pokraji dnů“, jež ve svém celku je ušlechtilým přínosem v krásné tisky československé. Albert Vyskočil dobře rozumí umění slovesnému, takže četba jeho výtvorů na každého zapůsobí; tím větší dojem vyvolají v čtenáři křehké verše „Na pokraji dnů“. Knížka, jež vyšla v omezeném počtu výtisků, patří především do knihoven účastníků II. prázdninového vzdělávacího kursu, poněvadž jejich vztah k osobě autorově jest jiný, nežli bývá poměr běžného milovníka krásného písemnictví k jeho původcům. A protože kniha je vždy nejučinnější a nejtrvalejší součástí vánoční nadílky, sahňte po této Vyskočilově novince a učiníte obdarovanému velikou radost. — Dr. Drábek.

Nakladatelství Unie v Praze. K. Novák: *Základy metodiky jazyka českého na českých školách národních*. Pro kandidáty učitelství. Sedmé pozměněné vydání, 100 stran, 10 Kč.

Tisk. družstvo v Hradci Králové. *Vánoční akademie*. Příručka pro besídky mládeže, 80 stran, 6 Kč 50 hal. Před vánocemi vyjde ještě dětská „Masopustní akademie“ a později „Velikonoční akademie“.

Nakladatelství G. Francla v Praze I. *Život Krista Pána podle čtyř evangelií*. Náčrty rozjímání pro kněze. Svazek IV.: Apoštolský život Krista Pána od poslední cesty jeho do Jerusalema až do počátku jeho utrpení. Napsal ThDr. Boh. Spáčil T. J., stran 211, 15 Kč. Veleduš, duchovenstvu vřele doporučujeme toto původní dílo, na němž autor při toliké vědecké práci s takovou trpělivostí a pilí pracuje, aby jím vyplnil mezeru v naší původní asketické literatuře a odevzdal našemu kněžstvu cennou pomůcku ke konání rozjímavé modlitby.

Naklad. J. Birnbauma v Brtnici. Fr. Bučák: *Bez lásky*. Obraz ze života se zpěvy o šesti jednáních s proměnou. Podle románu Vl. Javořické. 6 Kč. — Jiřina Dvůřková: *Evičiny dvoje vánoce*. Hra o 4 jednáních. 5 Kč.

Pro přítele nového nespouštěj se starého.

Všimněte si vypsaných konkursů ve „Věstniku ministerstva školství“!

V městečku nedaleko Brna, blízko je střední škola, je uprázdňeno místo řídícího učitele na 4třídní škole. Občanstvo si přeje katolika. Je potřeba aspoň 30 let služebních.

Škola a úrazová zábrana. Moderní škole vzniká svědomitým poučováním a udílením odborných rad o úrazové zábraně nový důležitý úkol. Učitelé i žáci musí tudíž pokud možno podporovat, po případě sami pěstovat úrazovou zábranu.

Výtečnou učebnou pomůckou jest v tomto směru *Knížka úrazové zábrany*, jež při 64 stránkách obsahu a 57 poučných vyobrazení byla rozšířena za lidovou cenu 1 Kč 50 hal. mezi deseti tisíci pracujících lidí. Knížka obsahuje

poznámkový kalendář s poučnými vyobrazeními, výtečný návod pro první pomoc při úrazech, dopravní pravidla atd. Aby byla veškeré školní mládeži umožněna koupě této pomůcky, snížilo nakladatelství cenu při hromadných objednávkách škol z 150 Kč na 1 Kč, při čemž pro nemajetné žáky bude ke každým 60 objednaným kusům přidáno 40 volných výtisků.

Objednávky s udáním počtu kusů přijímá dr. Milo Kotrba, Praha VII-1212, jenž zašle na požádání ukázkové číslo.

Místo odborného učitele na ústavě pro děti hluchoněmé, spojené se všemi zákony požitky, obsadí se ve velkém městě v Čechách. Podmínkou jest s úspěchem absolvovaná zkouška učitelské způsobilosti. Speciální zkouška z vyučování dětí hluchoněmých koná se teprve později. Bližší informace dá Zemský spolek katolického učitelstva v Praze II., Spálená ul. č. 15.

JAK UMÍŠ POČTY? toť živelní otázka rodičů k dětem. Kdo si je vědom velkého významu počtů, nemešká si objednat originální knihu: **Moderní metoda počtů** za 13.50 Kč.
RUDOLF MALÁTEK, učitel v KOSTELCI n. Orlicí.

Projekční stroje - epidiaskopy - kinostroje

Liesegang

v prvotřídním provedení a v každé ceně. — Rozpočty a informace zdarma.

Representace: Inž. Gustav Brady, Praha II., Národní tř. 38-p.

Všechny stroje ochotně a nezávazně předvádíme.

Pohlednice, diapositivy, diafilmy ze všech oborů s textem pro přednášky.

TISK

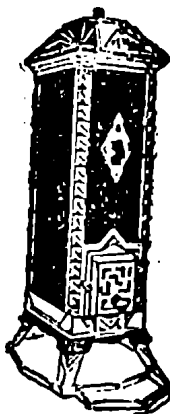
Lidových závodů

tiskařských a nakladatelských

v Olomouci

rychle, vkusně,

levně.

Kamna
a stolokrbý

„Fenom“

dobré výrobky za
levnou cenu.

Praha II.,
Václavské n. č. 33.
Tel. 23264

Školy a učitelé
zvláštní cenné výhody!

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný daktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výt. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — Redakce, administrace a expedice v Přerově, Blahoslavova 41. Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.

F. F. Hájek:

Do nového roku!

(Věstníku katol. učitelstva čsl.)

Zdař Bůh dál tvoji velké práci,
již silí svaté nadšení —
já volám „zdař“ našemu listu,
zdar všemu dobra snažení!

Dej Bůh Ti svaté posilnění,
štěp ducha v pravdě, milosti —
by mocen stál a neumdléval,
unes v srdce plamen zbožnosti!

Dej vzrůsti vznešenému dilu,
své dítky uchraň nevěry,
přej radosti a pravé kráse,
střež syny zášti příšery!

Dej ve svornosti kráčet, v lásce
všem sdruženým v tvůj věrný voj,
svíť světlem víry ve úskali,
dej zdraví, silu v svatý boj!

Nutné předpoklady s udržení mateřské školy v menšinových místech.

Význam českého školství v menšinových místech je nad slunce jasnější. Mateřská škola potom má postavení tak svízelné, že si ani mnozí nedovedou představit. Postavení proto tak špatné, že není zde povinné docházky školní. S tímto je spojeno mnoho věcí, které dovolím si zde předvésti.

Nežli vám pošle mnohý ten úplný anebo poloviční Čech (poloviční je ten, kde žena anebo muž nejsou znalí jazyka českého)

dítě do mateřské školy, dá to mnoho práce a prošení. Skoro všude musejí toto obškákati správcové škol; nebývá však ani učitelka mateřské školy tohoto nemilého poslání ušetřena. Nepošle dítě však za pouhá slova. Správce školy musí mu opatřiti práci, zajistiti byt, obšlápnouti pronájem pozemků u kolonizačních družstev, přimluvit se u pána toho a toho a pod. Celá řada je těch „proseb“. On však neprosí — on diktuje. A ubohý český menšinový učitel běhá, prosí, „pucuje kliky“, snáší útky, výsměšky. A víte, proč? Aby udržel český živel na oné německé vsi do budoucnosti. A myslíte, že vás všude v českých úřadech přijmou s vlídnou tváří, podají ruku pomocnou? Ale kdepak. No jo, budeme vidět — a jdete tak, jak jste přišel. Ubohý český učitel na menšinách. Odpuští úřadům určité neomalenosti. Však si zajde do Ústředí různých národních korporací — však tam ho plně pochopí, poradí, ujmou se ho — pomohou. Zmýlil se — chudák — český menšinový učitel. I tam vidí, že přijímá milosti.

No konečně se vám podaří skončiti tu cestu křížovou a výsledek je ten, že dítě do mateřské školy chodí.

Rodiče však se nespokojí. Dělaří ze sebe dále národní mučedníky. Musíte nastrkovati záda za ně. Každý prý jim ubližuje. Nevychovíte-li, v zápětí je zde pohružka, že nebude posílati dítě do české mateřské školy. A český menšinový učitel, jsa prodchnut ideálem národního sebevědomí — podporovaného pohodlně psanými fermany z různých těch národních korporací, znovu zachraňuje — jen aby nebyl obviněn z toho, že jeho vinou klesl počet českých hlasů v jeho působišti.

Cítíte, vážení čtenáři, tíhu mimoškolní práce, která naskytá se menšinovému učiteli.

Proč právě zde píší o mateřských školách? Je nutné, abychom i my, učitelky mateřských škol, veřejně uznaly velké zásluhy, které patří těm nepovšimnutým správcům českých škol v zamořeném německém území. Cítíme s nimi celou tíhu vysoce odpovědné práce národního probouzení, poněvadž udržování mateřských škol musíme se účastniti i my.

Přicházívali za námi správcové škol se slovy: „Slečno, buďte na ně mírná, musíte se už s nimi trápit, já vím, jsou nevychované. Víte, musíme to udržeti, stůj co stůj. Pomluvili by nás vlastní, vysmáli by se nám cizí.“ I jinak podobně se mluvívá. Učitelka mateřské školy zná toto vše už, zvláště měla-li příležitost se podobné práce již účastniti, přikývne k souhlasu.

Mateřská škola potom sama je vždy základem pro školu obecnou. Není-li této v místě, je nutné ji založiti (nyní však je to dosti těžké), poněvadž existence obecné školy se potom na žádný způsob nezaručuje.

V mnoha případech potom se stává, že s lidmi, jejichž život soukromý není zrovna vábný, musíte býti v dosti častém styku. Tím nikterak si ani učitel ani učitelka mateřských škol neposlouží svojí reputací. Jsou za to potom i úřady pronásledováni.

Nyní potom je doba vánočních nadílek. Měli byste vidět ten hon

menštinového učitele. Prosí, běhá, píše, shání, peníze vydává, jen aby ty ubohé hraničářské děti oblekl, obul a obdaroval. Podotýkám, že to je jedno z největších pojitků, které mnohé ty ani-Čechy, ani-Němce drží v české škole.

Bývá to smutný a uštváný život menštinového učitele. Přidejte k tomu ještě pronásledování takového učitele nebo učitelky pro politické nebo náboženské přesvědčení a uvidíte před sebou člověka, kterému mohla by se přiznati mučednická koruna. O tom by byla kapitola jiná — trapnější.

Kleofáš Pistorius:

Oní.

Nudná historie, která se dosud neskončila.

(Dokončení.)

Po schůzi. Na rynku. Pan ředitel Rychtář, pan děkan:

„Pozdrav Pán Bůh, zdravičko, co vy tu honíte, pane řediteli?“

„Ale, to víte, vysocedůstojný pane děkane, nemilá povinnost, pracovní konference jsme měli k vůli ručním pracím chlapeckým. To víte, páni nahoře pořád chtějí cosi nového — čerty, ďábly — — —“

Pan děkan kývá hlavou.

„Apropos, veledůstojný pane děkane, psaníčko jste ráčil odeslat? Bratrovi na tom velmi záleží, aby byl kluk v dobrých rukou, také miň to stojí — — —“

Pan děkan zvažněl. Hledí chvíli nerozhodně do země, pak prudce vztyčuje hlavu: „Pane řediteli, nemějte mi za zlé, ale nejde to. Jak mohu doporučovat pana bratra, když dávno vystoupil z církve a chlapec — — —“

„Dobře, děkuji, pane děkane. Má úcta!“ A Bílá hora, vztekem zelená, upaluje k „Zlaté hvězdě“.

„Běž, lišáku!“ ulehčuje si pro sebe pan děkan.

*

Slavný sokolský basista Morávek z Křečkovic a jeho resolutní polovice. Děj příští neděle.

„Byl jsi v kostele?“

„Byl, ženuško drahá, a na modlení jsem dal za tatínka a celý náš rod. Pak jsem si zašel do Lidového domu na čtvrtečku — — —“

„No, dobře, dobře a abych nezapomněla, byla tu Mařka z fary, panáčci vzkazují, že přijdou jako obyčejně po požehnání na partii, no, a pana učitele Skřítku, co je v katolické organizaci, jsi pozval už sám.“

A dvě hodiny nato „černí pochopové Říma“, „kléríkál“ Skřítek a pan řídící, jenž na schůzích učitelstva dští oheň a síru na všecko katolické — ve vzácné shodě mažou mariáš. Jak by ne — pan farář má svůj vlastní sklep a v něm víno, skvostné jako nebe Mohamedovo, a pan řídící je vyhlášený tarokář, že mu daleko široko rovna není.

*

Luna sije, kladvo bije. Venku teplo, hvězdy se mihotají.

Trunkát Jožka Křepelka, zatímni učitel 11. hodnostní třídy 3. stupně, slibuje v žudře pod révou své předrahé Růžence — takto člene třetího řádu sv. Františka — nejen věrnost věčnou, že ji na rukou nosit bude — ale současně se rozhořčeně, slavně odřiká pokroku, jedné ze sedmera pokrokových organizací, truňku i egyptek. Je dobře, že si přečetl volnomyšlenkáře Kopeckého — hloupá pověra o jesuitech — účel světi prostředky — uvázla v jeho mozkovici a vykonala své blahodárné dílo.

*

Předseda organizace „kredykárního“ učitelstva otevírá rekomandovaný dopis. Aj — aj — jak se stalo, že se veleosvícená Pokrokovost pan Spytihněv Boleslav Lanškrounský snížil, že píše „přisluhovači Říma — — —?“

Ano, stalo se. „— — — kolego, uctivě Vás prosím, informujte se laska-

vě, jsou-li starší žadatelé na místo řídícího v Křovákovi. Byl bych ochoten i varhaničit, víte, že jsem ze staré kantorské rodiny. Poněvadž je mi známo, že je dědina katolická, byl bych ochoten vstoupit do vaší organizace. Neodpadl jsem, polichu jsem vždy s katolickou věcí sympatisoval, na důkaz čehož jsem ochoten ukázat staré ročníky „Katolického učitele“, jež s pietou uschovávám.”

Dvířka od kamen bouchla — — —

„Černý sluha Říma“ si pečlivě umývá ruce.

*

Pan řídící Ignác Loktuška leží, dlouho už leží. Návštěva Veleslovutného a čtyř obyčejných Slovutností — ne — to bylo příliš mnoho pro dobrou, měkkou jeho duši. Nejen, že žádné kníže učitelské u něho nepřenocovalo a tudíž nebylo mu dopřáno tuto velevýznamnou událost zapsat kaligrafickým písmem do školní kroniky, ale domácí Slovutný ho vůbec neuznal za hodna promluvit k němu slovíčko, stisknout ruku. Tento smutný fakt zdrtil pana Loktušku, a když druhého dne stěhoval „národní naše veličány“ do temného jejich ložmentu v komoře, spadl mu Žížka a poranil ho škodně palcátem na hlavě, což zajisté jest ouraz tělesný nemalý. Nyní leží na bolestném loži a přemítá usilovně o zajímavé thesi, zda otázka náboženství či pokroku není u mnohého inteligenta spíše otázkou charakteru než otázkou svědomí.

Polské školstvo.

Ktorého slovenského učiteľa by nezaujímaly školské pomery nášho najbližšieho súseda a bratra, Poliaka. Na mojej študijnej ceste Poľskom som tejto otázke venoval nemalú pozornosť. Pri jeho pozorovaní som mal vždy na zreteli školstvo naše, srovnával som a krátky výsledok všetkého podávam celkom stručne v tomto článku.

Poľské školstvo pozná iba takzvanú paňstvovú (štátnu) školu. Len veľmi zriedka najst u nich školu obecnú, súkromnú alebo náboženskú.

Školy si tu stavajú len obce s podporou štátu, ktorá, zdá sa mi, nebýva veľká, ba ani primeraná, sebo v Poľsku nových a menovite zodpovedných škôl vidieť veľmi málo. Človek by ani veriť nechcel, že najsriedanejšie a vôbec najvyspelejšie školstvo má Galícia. Zato i školy galícijské by ťažko bolo postaviť do jednej linaže hoci len s našim slovenským školstvom. Sú to prevážnou väčšinou školy staršieho pôvodu, vystavené ešte za dávnejších predvojnových čias, keď sa na budovu školskú nekládla toľká váha. Po stránke vonkajšej je na dosť vysokom stupni školstvo v Poznańsku, ale celkom pod kritikou je ono na pomorí a v kráľovstve a menovite na samom východe.

V novších časoch venuje poľská vláda školstvu značný zreteľ; ale čože sa dá robiť, keď nieto dostatok peňazí. Veď skoro od nova treba bolo postaviť svetovou vojnou rozbúrané východné Poľsko a Galíciu. Treba bolo vystaviť nejednu dedinu, mestečko, most, cestu, železničnú stanicu; celé vidieky jakoby od nova vyvábif z rumov krvavej kataklizmy a oblieť do slušného pokojového rúclia. A sotva pominula štyri roky trvajúca búrka, prišla bolševická invázia, ktorá pokračovala v ničivej práci. Tedy nemožno sa divif, že poľské školstvo hlavne po stránke materiálnej je s našim vôbec neporovnateľné.

Celkom neuspokojuje i zariadenie školstva; jeho pomôcky sú neobyčajne chudobné a nedostatočné. Už sama tá okolnosť, že sa ne sa starajú obce, bez podpory štátu, je dostatočná, aby si človek o tomto utvoril mienku. Pri tom všetkom štát nenúti obce, aby kupovali pomôcky, jako sa to robí u nás. Videl som školy, kde si ešte i štátny znak sami žiaci maľovali, aby ho v škole mali. Inde som videl prezidenta Moščického vytrhnutého z jakéhosi kalendára, primitívne zarámovaného a vyveseného na stenu. No nedivil som sa tomu, poznám tú krajinu zo svetovej vojny, viem že bieda tu štyri roky pustošila a ustielala si lôžko, teraz vyhnaf ju razom je nemožné.

Súkromné školy majú v Poľsku iba Židia, menujú sa ony cheideri. Do týchto škôl chodia väčšinou najchudobnejší Židia, ktorých jesto v Poľsku hodné množstvo. Učebná látka týchto škôl je hlavne náboženského obsahu, len letmo preberajú reálie a iné predmety. Pravda, z týchto škôl sa nedá postupovať na žiad-

ne ine štátne školy, ich chovanci idú hlavne za šachterov a iných cirkevných funkcionárov.

Ľudová (povšechná ľudová) škola je tu sedemročná. Mimo týchto siedmich mali ešte do tohoto roku jeden rok opakovacej školy, ale tento rok je už zrušená. Učebná látka poľskej sedemročnej školy je celkom podobná našej osemročnej, len to mi nijako nejde do hlavy, prečo je predpísaný pre siedmy ročník i algebra. Jtko ju môžu chápať tí dedínski Wadkovia a Zošky, ktorí aspoň tretinu roka ztrávia v spoločnosti kráv, lebo skoro v celej Poľskej sa pasú kravy osve, nie v kŕdľoch, a to je vždy úlohou školských detí. Tiež nechápem, ako tamojší učitelia vyučujú fyzike a iným reáliám, keď nielo po ruke skoro nijakých pomôcok. Nábožcnstvo vyučujú kňazi, ale bezplatne.

Sedem ročníkov povšechnej školy ľudovej skončivší žiačik je zato veľkým pánom. Keď si on vychodí siedmy ročník hoci i nižšie organizovanej školy (dvojtriednej) na príklad v Gubalówke, celkom sme si zajachá do Krakówa, podrobí sa zkuške a stane sa žiakom prvej preparandie, štvrtej gymnázie alebo prvého ročníka školy handlowej (obchodnej).

Predbežné vzdelanie učiteľstva je to isté čo u nás. Rozdiel je iba to, že „naučiteľský“ seminár trvá päť rokov. Učiteľ po dvojročnom učinkovaní sa tiež musí podrobiť spôsobilke. Jak chce byť správcom viactriednej školy, ide do Warsawy, Krakówa, Wilna, Pozňanu alebo Łwowa, a tam zapíše sa do vyššieho kurzu naučiteľského. V tomto kurze, ktorý trvá jeden rok, študuje jeden blavný predmet, ktorý si sám vyvolí. Môže to byť hoci i telocvik alebo kreslenie. Mimo toho sa učí iným veciam vedľajším.

Ohromnou výhodou poľského učiteľstva je menovite to, že po tomto jednoročnom kurze má otvorený prístup na univerzitu. Kedy sa my dožijeme niečoho podobného?

Správcu školy platí štát; ale to je ozaj tak malý honorár, že správcovstvo je tu považované skôr jako titul a honor, na ktorý Poliaci dajú mnoho.

Kým u nás dnes najväčšiemu rozkvetu sa tešia školy meštianske, — ved onedlho bude mať u nás každá väčšia obec takú školu — v Poľsku sú už celkom na vymretí. Dnes ich už najdeme iba vo veľkých mestách, ale i tam im už odzváňajú. Ich úlohu prevzaly rozličné gymnáziá (reálne, reformné, klasické atď.) Ináč tá vymierajúca škola tam mala ten istý účel čo naša, s tým rozdielom, že žiaci vyšších tried išli nie do prvej triedy uč. ústavu, ale dľa schopnosti i do vyšších. Učiteľstvo mešt. škôl má to isté vzdelanie čo u nás, len primerane je lepšie platené.

Gymnáziá, handlowe (obchodné) školy, priemyselné, hospodárske a iné odborné školy majú tú istú organizáciu jako u nás.

Najboľavejšou stránkou poľskej školy sú platy učiteľské. Nebol by som veril, keby mi učitelia neboli ukázali platobné listiny, že poľský učiteľ s tými istými služobnými rokmi čo ja, má iba polovicu môjho platu, keby som bol učiteľom ľud. škôl. Učiteľ so šestnást ročnou službou má mesačne iba stojedenásť zlotých platu, z toho platí dosť hodnú daň — o mnoho väčšiu ako u nás — a ešte niektoré poplatky. Výhodou učiteľstva je to, že mladí majú primerane dosť vysoký začiatočný plat, ktorý sa v prvých rokoch služby značne stupňuje, v ďalšej službe pomalšie. Pripomenúť musím, že pred nedávnom boli o 15 percentov snižene platy všetkého poľského úradníctva. Len vojáci boli tí šťastní, ktorým odobrali iba 5 percentov.

Keď hľadáme čisto na výživu, plat by nebol taký malý, ved učiteľka, ktorá má mesačne dvesto zlotých platu, platí na dedine za stravu iba sedemdesiat i menej; ale o mnoho drahšie jako u nás je tu šatstvo (mimo kožušín), obuv, železnica, auto a strašne drahé sú poľské knihy. Veru tunajší učitelia nemajú takých pekných súkromných knižníc jako my. Hudobniny sú u nás neobyčajne drahé, ale v Poľsku sú dvakrát tak drahé.

Učitelia sú iba v zriedkavých prípadoch organistmi. V Poľsku je to celkom zvláštny úrad. Organistiskú prípravovňu majú v Přemysli, a väčšina ich je diplomovaných. Po menších farnostiach, zagajduje hocijaký ameter. Organistovia sa tu nemajú zle, ved poľský ľud je neobyčajne nábožný, cirkevným funkcionárom by dal i posledný kúsok chleba.

Detí, jako i u nás, v Poľsku nechýbuje, populácia je tam ohromná a škôl ba ani učiteľov nielo nedostatč. I tam sa vypomáhajú všelijako. Nie je zriedkavým zjavom v chatrči umiestnená škola s pánom učiteľom, ktorého hlavnou pomôckou a nozumom je palica a modliaca knižka.

Mimoškolská práca sa od učiteľa tak prisne nepožaduje jako u nás, ale zato poľské učiteľstvo, ktoré je až šovinisticky vlastenecké a s ľudom vo veľmi srdečnom styku nažívajúce, nezaháľa. Riadi divadla, spolkové knižnice — obecných tu niet — roľnícke kolá atď. Žiadalo by sa od poľského učiteľstva, keby malo viac znalosti o našich pomeroch v Československej republike, keby počovalo národ, že jestvujú i Slováci nielen Česi a Wengři a že Slováci sú duchom, obyčajou a rečou ich národu veľmi podobní a blízki.

Majú poľskí učelia i mchutné organizácie, ktoré bdejú nad svojim stavom a starajú sa o jeho pozdvihnutie všemožným spôsobom. Takej organizačnej rozcapranosti tam nepoznajú jako je to u nás, a oni sú učelia tridsať milionovho národa.

Konečný výsledok môjho pozercovania bol ten, že som musel konštatovať, že naša ľudová a mešt. škola je už dnes rozhodne na moc vyššom stupni, naše osnovy a celá organizácia je o mnoho vyspelejšia; ale verím, že húževnatý poľský duch skoro dchóní, čo zameškal pre neprajné vojnu zapríčenené pomery.

Ján Dafčík v „Slov. učiteľ“.

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Založení východočeského odboru zemského spolku katolických učitelů v Čechách v Litomyšli. Na svátek Početí Panny Marie konala se v Litomyšli ustavující valná hromada nového odboru zemského spolku českého, založeného péčí dr. Vl. Libického, který vykonal všechny přípravné práce. Valná schůze byla svolána na 10 hodin na litomyšlské proboštství a byla velmi uspokojivě obeslána. Svolavatel uvítal přítomné učitele i vzácné hosty J. M. ndp. P. Františka Mimru, probošta litomyšlského, který, máje neobyčejné porozumění pro školské otázky katolického lidu, velmi ochotně zapůjčil na proboštství sál, a p. prof. Ant. Nováka, redaktora a předsedu spolku katol. učitelů v Čechách, kterého představil, a jemuž poděkoval za velkou ochotu, s níž obětavě zajel do Litomyšle, aby byl přítomen založení spolku. Vysvětliv pak účel schůze a zmíniv se o provedení přípravných prací, udělil dr. Libický slovo p. prof. Novákovi, který v delší pěkné řeči velmi výstižně nastínil úkoly spolku i jeho členů jak v organisaci, tak ve škole i mimo školu a úkoly katolické školské politiky vůbec. Netajil, na jaké obtíže a překážky narážíme při uskutečňování svého programu, ale vyslovil i přesvědčení, že za součinnosti všech dojdeme s pomocí Boží cíle. Poděkovav p. přednášejícímu za pěkný referát, který byl posluchači pozorně vyslechnut, přečetl předsedající stanovy odboru, schválené již zemským úřadem; po zodpovězení dotazů byly stanovy jednomyslně přijaty, načež předsedající prohlásil v 11 hod. východočeský od-

bor za ustavený, dal instrukce k organisaci výboru a vyzval, aby přítomní přikročili k volbě předsednictva. Na návrh svolavatele byl jednohlasně zvolen za předsedu senior katolických učitelů východočeských a zasloužilý školský pracovník p. Václav Peterka, učitel v D. Újezdě u Litomyšle: přijav blahopřání svolavatele a přání, aby vedl odbor k stálému rozkvětu, přejal zvolený předseda další řízení schůze a vyzval valnou hromadu, aby přistoupila k volbě výboru. Ve výboru jsou zastoupeny všechny okresy tvořící oblast východočeského odboru, totiž poličský, litomyšlský, vysokomýtský a lanškrounský. Zástupce okresu rychnovského bude kooptován výborem. Rovněž jsou zastoupeny všechny kategorie učitelstva (za katech. volen p. katech. P. Dolák): zástupkyně učitelek domácích nauk bude kooptována. Po provedených volbách poděkoval první předseda jménem celého výboru členům za důvěru, hostům pak za jejich milou přítomnost a zakončil schůzi. Po ustavující valné hromadě byla ihned krátká ustavující schůze výboru. Z rozhodnutí předsednictva byly poslány projevy oddanosti J. E. ndp. arcibiskupu pražskému dr. K. Kašparovi (který osobně odevzdal jednatel) a J. E. ndp. biskupu královéhradeckému dr. M. Pichovi.

Krajinský odbor katol. učitelstva na Vyškovsku (skupina Slavkov—Bučovice) pořádá svou pravidelnou měsíční schůzi ve Slavkově v Lidovém domě v neděli 10. ledna o půl 10. hod. Zúčastněte se všichni.

Těšínský odbor konal svou měsíční členskou schůzi 6. prosince t. r. v obvyklé místnosti. Jednatel podal refe-

rát o společné schůzi odborů v Mor. Ostravě. Příští společné schůze budou se konat za dohody všech kraj. odborů ostravských. Do užšího výboru za náš odbor vyslán kol. jednatel. — Pak debatováno o záležitostech organizačních. Členstvem projevena spokojenost s vedením Věstníku. Myšlenka, aby Věstník vycházel jako týdeník, přijata s radostí a porozuměním. Jen, aby se brzy uskutečnila.

Příští schůze bude v neděli 14. února 1932 o 2. hod. odpo. v obvyklé místnosti v Orlové. Bude zároveň valnou hromadou odboru. Pro členstvo a širší veřejnost bude pak o 4. hod. v tělocvičně klášterní školy vzdělávací přednáška kol. odb. uč. Al. Krále z Petřvaldu — O tajemství vesmíru (se světelnými obrazy). Přítomným a všemu členstvu odboru kol. předseda přál potom příjemných svátků vánočních a mnoho zdaru a Božího požehnání v roce 1932. Tím zdařilá schůze skončena.

Společná schůze katolického učitelstva odboru ostravského, hlavičského a těšínského koná se v neděli, dne 24. ledna 1932 o 10. hod. dopol. v Mor. Ostravě v klášteře sester sv. kříže. Na programu přednášky prof. dr. J. Drábka z Opavy a člena zem. školní rady, odbor. učitele JUC. Jindřicha Hrbáčka z Přerova. Účast všeho členstva uvedených odborů jest žádoucí. Rovněž členstvo přílehlých odborů, t. j. misteckého a opavského, ať se také na schůzi dostaví. Budou vítáni.

Krajinský odbor katol. učitelstva na okrese holešovském konal svou první valnou hromadu 13. prosince 1931 v Holešově. Po zahájení předsedou říd. uč. Konečným podal zprávu jednatel L. Vymětal. Odbor vešel v život ustavující schůzi 13. listopadu 1930. Vykazuje za první rok svého trvání pěknou činnost. Počet členstva byl na začátku malý, ale dnes vykazuje odbor 18 členů činných a 5 přispívajících. Doufáme, že tento vzrůst dodá odvahy mnohým bázlivcům ke vstupu do našich řad. Schůzi bylo celkem 7; 6 bylo v Holešově, 1 ve Zlíně. Průměrná účast na schůzích činila 47 procent. Neúčast je omluvena tím, že jsme roztroušeni po všech koutech rozlehlého okresu a někteří kolegové mají několik hodin cesty na dráhu (z Vizovska). Že je příjezd na schůze do Holešova spojen mimo jiné obtíže s finančními obětmi, netřeba

podotýkati. Přes to všechno možno říci, pracovali jsme dobře. Snažili jsme se dostáti našemu programu, pokud bylo možné, ze všech sil. Přednášek bylo 9, a to: kol. JUC. J. Hrbáček („Proč zakládáme odbory katol. učitelstva“), kol. Fr. Hanzelka („Katolický učitel ve škole a mimo školu“), kol. Kolek („Příčiny mravní krise v dnešní inteligenci“), P. Dreiseitel („Vědy, jejich prameny a historie církevní“), kol. Kuncek („Tělesná výchova podle nových osnov“), kol. L. Vymětal („Zpěv a hudební výchova podle nových osnov“), kol. Sláma („Vyučování násobilce podle metody Tomáškovy“), vdp. prof. Kvasnička („Nekšové z Landeku na Lukově“), vdp. kanovník Hikl („Cesta na Velký Zvon“). Po prázdninách utrpěl náš odbor těžkou ztrátu odchodem p. dra Roztočila, místopředsedy, jenž byl přeložen do Velkého Meziříčí. Ze sv. Hostýna přeložen na Velehrad P. V. Dreiseitel T. J., duchovní rádce odboru. Želíme obou a děkujeme jim za všechnu práci, již nám věnovali. Po zprávě jednatele přečetl zprávu pokladník a účty jeho byly schváleny. Pak přikročeno k volbě nového výboru. Voleno akla- mací a byli zvoleni: předsedou p. říd. Konečný, místopředsedkyní kol. Vrlová, jednatelem kol. L. Vymětal, pokladníkem kol. říd. Sláma, členem výboru vdp. profesor Kvasnička. Do Okr. osvětového sboru navržen byl p. říd. Sláma. Po vyřízení organizačních záležitostí měl přednášku p. říd. Konečný na téma „První měsíc v elementární třídě“. Nastínil obšírně život a práci elementární třídy na začátku škol. roku. Vyložil první počátky čtení, počtů a probral stručně užívané metody, ukázal, jak děti navykne školnímu řádu. Svou zajímavou přednášku doprovodil četnými příklady. Příští schůze odboru bude v únoru 1932. Datum bude oznámeno. Kolegové a kolegyně! Rok života našeho odboru již uplynul. Nejhorší začátky již máme za sebou. Můžeme býti s tím, co jsme vykonali, spokojeni. Doufám a jsem přesvědčen, že náš odbor katol. učitelstva vyvine v budoucnu ještě větší činnost, která nás více seznámí s katol. veřejností a která povzbudí všechny ty bázlivé a zakřiknuté ke vstupu do organizace katolického učitelstva. Zdař Bůh!

Lad. Vymětal, jednatel.

Schůze výboru moravskoslezského spolku katol. učitelstva konala se 28.

prosince v Přerově. Přítomni: Vičánek, Hanzelka, Spáčil, Borek, Žamberský, Hrbáček, Krejčíř. Omluven Trávníček. Jednání: Započtení vojenské služby. Usneseno zaslat vládě, presidiu obou sněmoven a poslanecům klubům memorandum pro urychlené uzákonění započítání pres. služby vojenské učitelům-vojákům. Upozorněno bylo na akci učitelstva měst. škol o změně čl. 10. malého škol. zákona o paritě učitelů a učitelek. Jednáno dále o otázce provdaných učitelek, o vánočním přídavku, o event. srážkách ze služného a o přípise Matice CM. ohledně uspořádání kursu pro funkcionáře místních škol. rad. Jednáno o žádosti kyjovského odboru o zastoupení katol. učitelstva v okr. šk. výboru a o obsazení spolkového sekretariátu. Všechny kraj. odbory budou vyzvány zaslati jednatelem seznamy svých členů a otisky razítka. Zařídí se, by tato byla jednotná. Hlášeny změny ve stavu členstva. Učiní se pokus v oživení některých krajinských odborů. O pololetních prázdninách koná se v Praze valná hromada Říšského svazu katol. učitelstva. Určení byli delegáti moravskoslezského spolku. Projednávány byly organizační záležitosti.

Krajinský odbor katol. učitelstva v Uh. Brodě konal svou členskou schůzi 8. prosince. Předseda uvítal nové 2 členy kol. O. Polcarovou a S. Karbana, načež přednášela pí PhDr. O. Svobodová-Sadovská na téma: „Katolicismus a český národ.“ Ukázala na rozvoj katolicismu v cizině, na obrat ve vědách, které opravují své odmítavé stanovisko ke katolicismu, a jen část učitelstva ještě bojuje „proti Římu“, ačkoliv katolictví je prvním a nejvyšším zjevem našeho života. Příští schůze koná se 6. ledna, na níž promluví uč. J. Kuncek: „O tělovýchově“ a uč. Ant. Slezáček: „O výchově k pacifismu.“ Zý.

Hlučinský odbor konal svou řádnou val. hromadu dne 8. prosince 1931 v Hlučíně za účasti většiny členstva odboru. Po zahájení podala jednateiskou zprávu kolegyně Ludmila Hrochová. Schůzí bylo celkem 10 a dne 1. května vykonali členové tradiční pout do Hrabyně. Činnost odboru byla pěkná a bylo by si jen přát, aby stále vzrůstala. Pokladní zprávu přednesl kol. Jan Bauer, který opravdu se ukázal obezřetným pokladníkem. Na návrh revisora kol. Oldřicha Knettiga uděleno mu jednohlasně absolutorium.

Katol. studentstvu bylo ze spolkové pokladny poukázáno na mikulášský dar 10 Kč, neboť většina členů zaslala dary ještě zvlášť. Předseda kol. Teodor Ševčík poděkoval všem za spolupráci a ihned provedena volba výboru. Zvoleni: Předsedou Teodor Ševčík, uč. chlap. ob. šk. v Hlučíně, místopředsedou Vladimír Nejedlý, uč. smíš. ob. šk. v Bohuslavicích, jednatelem Ludmila Hrochová, uč. mateř. šk. v Hlučíně, pokladníkem Jan Bauer, uč. smíš. ob. šk. v Hlučíně, revisory účtů Oldřich Knettig, uč. smíš. ob. šk. ve Vřesině, a Hilda Škovránková, výp. uč. němč. smíš. ob. šk. v Kozmicích. Členem výboru Josef Frydrych, profesor reál. gymnasia v Hlučíně. Duchovním rádcem odboru P. Alois Wyka, prof. náboženství reál. gymnasia v Hlučíně. Nově se přihlásili čtyři členové. Kéž by již jednou všichni ti liknaví a ohleduplní kolegové a kolegyně, kteří ze strachu a jiných směšných důvodů jsou v protichůdných řadách, pochopili, že je nedůstojno setrvávat tam, kde jsou trpěnou přítěží jen proto, aby rozmnožili řady a byli pouhým materiálem k vydávání statistik. Prostě si neuvědomují, že jsou svobodnými občany ve svobodném státě, a raději se dělají směšnými v očích všech rozumných lidí. Kolegové, kolegyně, hlavu vzhůru! Jděte tam, kde vaše nejsvětější city nebudou napořád tupeny a zesměšňovány. Jen lidem pevné vůle patří budoucnost! — Příští společná schůze koná se dne 24. ledna 1932 o 10. hod. dopol. v obvyklé místnosti v Mor. Ostravě. Dostavte se určitě všichni! Pozvánky zvlášť nebudou rozesílány. Předseda.

Ze zprávy revisora o vedení „Věstníku katol. učitelstva čsl.“ Podle předložené bilance k 30. červnu 1931 za období 1930-31 jeví se hospodářství „Věstníku“ tak, jak uvádí celková bilance, předložená s knihami a doklady k revisi. Revise zkoumala všechny položky bilanční a shledala, že jsou v pořádku. Hotovosti jsou správné. Odběratelé jsou vedeni správnou cifrou. Náklad na jednotlivá čísla je v průměru asi Kč 2.500 až Kč 2.600, při ročním vydání na 20 čísel asi Kč 30.000. Revise dospěla k názoru, že list je veden velmi svědomitě a poctivě a možno říci i se značnými obětmi osobními, takže odměna, poskytovaná redaktoru a administrátoru v jedné osobě, není úměrna jeho práci. To pokládá revise konstatovat, aby snad nezasvěcenec

nepokládá činnost redaktora za výdělečnou.

Poměr k listu „Občan a škola“, který se k „Věstníku“ přikládá, jest jasný. List si všechny své náklady zaplatil, takže jím není „Věstník“ nijak zatížen.

Revise provedena podepsaným v prosinci 1931.

V Plzni 9. prosince 1931.

Václav Šlajs, t. č. revisor, v. r.

Kolego Omega,

*ty verše Ti jak náleži sluší,
jádro v nich je a mluví též
opravdu zřetelně k duši!*

*Mnoho jim daru ze srdce přeje
ten, jehož jméno tu dále se skvěje.
Puntík.*

ROZHLEDY

Dr. Hynek Dostál, redaktor „Hlasu“ v St. Louis v Sev. Americe, dožil se dne 29. prosince 1931 šedesátin. Vzácnému příteli našeho listu přejeme hojného zdraví a požehnání jeho práce i v dalších desetiletích. Ad multos annos!

Komenský: „A zajisté důstojnost nás křesťanů nedopouští nám tak zahazovati a vystavovati sebe i dítky své, abychom se světskými pohany tak úzce obcovali a jimi se kochali. Neboť synům králův a knížat zajisté nebývají dáváni za vychovatele cizopáskové, šprýmaři a šaškové. nýbrž mužové vážní, moudří a zbožní. A my nestydíme se dávat synáčkům krále králů, bratříčkům Kristovým a dědicům věčnosti za vychovatele šprýmaře Plauta, rozpustilého Řatulla, nečistého Ovidia, bezbožného Lukiana, jenž posmívá se Bohu, oplzlého Martiala a jiné z toho davu jenž nepoznal pravého Boha a neměl bázně Boží? Neboť poněvadž sami žili nemajíce naděje v lepší život a pouze brodili se v kalu přítomného života, musí nutně strhnouti v tu též špínu ty, kteří s nimi obcojí.“

Svatá rodina nazaretská. Jak dokonale to obraz společnosti rodinné! Zde panují mravy čisté a prosté, jedna mysl, pořádek bez porušení, vzájemná pozornost a konečně láska, nikoliv strojená a vyhlaná, nýbrž založená v neúnavném konání povinností, neustále kvetoucí i pozorovatele uchvacující. I tam přičinlivost a pracovitost v potu tváří, ale při tom svrchovaný klid a

srdečná veselost, kteréžto s dobrým svědomím vždycky bývají spojené. Kdo těmto příkladům ctivosti, skromnosti a pokory, pracovitosti a laskavosti k bližnímu, pečlivosti o ty drobné služby každodenního života porozumí, u toho zajisté v chování nastane žádoucí změna. Mravy budou jemnější, rodinný život pln lásky a útěchy, život společenský daleko bohatší na upřímnou vážnost a uctivou šetrnost. (Papež Lev XIII. v okružním listě dne 8. září 1893.)

Boj o církevní školu na Slovensku. „Sváz slovenského učitelstva“ jest organizací pokrokového učitelstva na Slovensku. Předseda Kapinaj libuje si v „Národní škole slovenské“, že jest již slušný počet organisovaných luďáků v pokrokovém svazu, kteří se nedali otrávití tukismem a pocítili prý na vlastním těle dobrodiní církevní školy a tohoto dobrodiní prý nepřeji více již ani sobě, ani jinému. Na to odpovídá redaktor katolického „Slovenského učitele“: Jsou přímé rozpor mezi „Svazem“ a „Zemským učitelským spolkem“. Ludová strana hájí církevních škol. Svaz je chce postátniti. Kterak někdo může býti zároveň organisovaným luďákem a také členem svazu? To může býti jen šplhavec. Takových má svaz podle doznání předsedy slušný počet. Nechť je má, přejeme mu jich. Tam patří všichni takoví šplhavci. Nechť jsou tam a vyplazují jazyky na katolický učitelský spolek a svaz je ještě pochválí. Roku 1924 vyslovilo se 775.000 katolických voličů písemně pro církevní školy. Kde jsou mimo to ještě evangelici, reformovaní a Židé, kteří si též hájí svých škol. A přece pokrokářská „Národní škola“ tvrdí, že lid si nepřeje církevních škol. Pokrokář zapře i hvězdy s nebe. Pokroková „Národní škola“ se ohrazovala proti tvrzení Františka Mojta, redaktora katolického „Slovenského učitele“, že svaz je předním šikem protináboženského boje. Za doklad uvádí, že „Národní škola“ vychvaluje sociálního demokrata, který se nechce vyzpovídati ani na smrtelné posteli, vychvaluje rodinu, která nechodí do kostela, kde se neozývá modlení, lituje učitele pokrokaře, který musí zapírat v sobě tyto rodinné tradice v horské obci mezi katolickým lidem, aby si mohl léčiti svoje plíce, posmívá se zpovědi pravdám katechismus. Redaktor katolického listu pak volá ve svém boji proti pokrokovému chameleonství: „Lidem, kteří vychvalují bezcharakternost, posmí-

vají se víře, zbožnosti, mají katoličtí rodiče světit své děti? Katolické školy mají být postátněny, aby mravně zkrachované existence mohly léčit své plíce? Budou si léčit plíce, v přírodě se modlit (asi jako trampové!) a duševně kazí Slovensko! Takoví lidé vůbec do školy nepatří! Do žádné! Neznaboh nechť nepřekročí prahu školy, prohlásil Komenský. Takové existence jsou nejlepším ospravedlněním našeho boje. Proti nim žádný boj není dosti ostrý. Proto jim smrdí katolická škola, proto jest jí třeba postátnit, nebo by jich žádná obec nepřijala za učitele. Proto se brání i vlivu občanstva na školy. Třeba vysvléci je (pokrokáře) do naha, aby je občanstvo poznalo. Vředy třeba operovat! Proti nákaze se bránit! Budeme to činit do posledních sil." (Vychovatel.)

Jaké opatrnosti třeba, aby člověk užitečně pracoval. Nejlepší prostředek proti maření času je mít bystrou soudnost. Nestůj pořád na témž místě, sice nikam nedojdeš. Čím více se věnuješ lidem chudým a prostým, tím více posloužíš blahu národů. Může-li vývoj událostí přinést mnoho užtku nebo mnoho škody, nesmí se nechávat v moci nepřátel. Někteří lidé nvidia než to, co mají před sebou, jiní zase nepřestávají myslit na to, co je za nimi. Nedovedeš-li nic začít, dokud se všichni nepodrobí tvému mínění, místo velkých činů sklidiš leda mnoho sporů. Můžeš-li způsobit mnoho dobrého, nestřílej ze své zbraně po komárech. Neumíš-li překonat ani nějaké nechuti, nemysli že jsi velký, neboť tvé srdce je velmi těsné. Tehdy budeš opravdu velký, dovedeš-li se usilovně přemáhat. — Paláu, Katolík činem.

„Bajka o poněmčování Srbů.“ Pod tímto nadpisem přinesly saské časopisy články, na které Lužičtí Srbové nemohli dále mlčet a proto ve svých časopisech na ně řádně odpověděli. Za celé Srbstvo promluvil předseda Sebskeje Ludoveje Rady, čelné to organisace celého srbského národa, katolický farář Jan Čyž z Hajnicy. Ve své odpovědi mimo jiné píše: „My Srbové nemilujeme novinářských hádek, ale nemůžeme již mlčet k tak jednostranným informacím, podávaných německému lidu. Jak německý pisatel článku „Bajka o poněmčování Srbů“, který se představuje čtenáři jako „dobrý znatel“ poměrů v saské Lužici, skutečně zná poměry v Lužici, ukazuje poslední řádek jeho článku, ve kterém praví o častém zpívání hla-

se: „Sláva, sláva, jednota!“ Skutečně je nám Srbům takový zpěv nebo volání neznámé. My je tu čteme po prvé! Tento „dobrý znalec“ nechce srbskému lidu dopřát žádných vůdců. Volá na ně státní všemohoucnost a nejraději by je oznámil jako zrádce, s kterými se má zkrátka jednat. Bohužel bývá to los téměř všech menšinových vůdců, zvláště vůdců menšin národních, že jim málo uznání dopřává vlastní lid, neřku-li pak vládnoucí národní většina. Má tedy každý národ a každá národní menšina zůstat bez vůdců? Jistě svědčí to o zmužilosti a lásce k lidu, že o jeho životní potřeby bojují. Dále však k „Bajce o poněmčování Srbů“. To však je skutečnost, že žádný lid a žádná národní menšina, která nemá své školy, ale která je nucena posílat své děti do škol národní většiny, nemůže se na dlouho udržet, ale musí zahynout. Proto je první a největší starostí každého národa škola. Proto bojují tyrolští Němci o svoje německé školy, neboť v italských školách zahubí jejich děti německou národnost. Jak je to s námi Srby? Bohužel musíme uznat: velmi smutné! V celé pruské Horní i Dolní Lužici není ani jediné srbské školy. Pro srbské děti jsou tam jenom školy německé, v kterých se ani v jedné hodině nevyučují ve své mateřštině, ba dětem je kruté zakázané ve škole též mezi sebou slůvka promluvit ve své mateřské řeči. A to samé i v Sasku, kde povšechně, což chceme rádi uznat, nacházíme jen něco málo porozumění. Byl totiž vydán zákon, který rozeznává tři druhy škol: německou, německo-srbskou a srbskou, ale škola posledního druhu ve skutečnosti se nepovolí, i když je 99 až 100 proc. srbských dětí. Každý člověk bez předsudků, který toto čte, bude nevěřivě kroutit hlavou a řekne: „To je nemožné!“ A přece je to hořká skutečnost. Snad se nás potom bude ptát: „A proč se, milí Srbi, nečiníte?“ Musíme jim na to odpovědět: Rok po roku jsme my Srbi německé vládě, resp. zemským vládám, předkládali svá dlouhá memoranda. Skoro u všech čekáme až dodnes na odpověď. S 13 tisíci podpisů jen ze samé saské Lužice žádali jsme před rokem pro sebe srbskou školu. Až dodnes vše je potichu! Jsme věrní občané a chceme též takovými nadále zůstat. Předlouho jsme již mlčeli. Naše děti musejí též ovládat naši mateřskou řeč a jí si vážit!

Každá národnost je velký poklad. Tento musíme udržet a zachovat! Silný musí slabému pomáhat! Početný německý národ nemusí se obávat 150 tisíc Srbů. Poslední pozůstatek dobrého lidu nesmí býti úplně vykořeněn! My chceme aspoň to zdravé a domorodé udržet a velmi sobě vážit své tradice a odkazu svých otců. A tu doufáme, že nám všichni rovně smýšlející pomohou. Vláda pak má na čase, přistoupit konečně k velikosáhlému a velkomyslnému rozřešení srbských požadavků a tak může celému světu dát velký a jasný příklad pro nejnужnější menšinové žádosti v Evropě!" — Tento výkřik utlačovaného národa každého krátce a dobře informuje o poměrech v slovanských menšinách v Německu. Snadno si každý představí, jak těžko se pracuje na národním poli v Lužici, obklopeném to ostrůvkem mořem Německva, kde lid stálým utlačováním ztrácí trpělivost a pozvolna poddává se germanisaci. — František Zezula.

O bursách. V přítomné době více než kdy jindy poutá se zájem naší veřejnosti ke zprávám, jež uveřejňují naše denní listy o pohybu kursů různých cenných papírů na bursách i o poklesu či stoupání kursu zahraničních valut. V souvislosti s tím přijde na mysl otázka, co vlastně je bursa a jak se na ní obchoduje. Je dobré, je-li v tomto ohledu učitel informován pro potřebu svou i jiných. Především musíme si uvědomiti, že bursa není žádnou hernou, kde jsou jen lidé, kteří spekulaci prohrávají neb vyhrávají, ale že jest to vlastně pouhý trh, kde jsou kupci a prodáváci a kde vedle nich jsou také ještě spekulanti, kteří těží z nahodilého vzestupu neb poklesu cen neb kursů. Rozeznáváme v základě dva druhy burs: bursy peněžní pro obchod cennými papíry, valutami a devisami a bursy pro různé druhy zboží (obilí, cukr, káva, bavlna, kovy, dříví a pod.). — Bursy peněžní jsou v činnosti v důležitých peněžních střediscích a nejznámější jest bursa londýnská, pařížská, berlínská, vídeňská, amsterodamská a newyorská; bursa pražská nabývá většího významu teprve v posledních letech a obchoduje se na pražské burse cennými papíry, devisami, valutami a cukrem. — Peněžní bursy jsou považovány v dnešní době za ukazatele hospodářského života, neboť podle nich se odhaduje současná hospodářská situace jednotlivých států, poněvadž na ně

působí všechny význačné události hospodářské a mnohdy i sociální a politické. Viděli jsme na příklad, jak při španělské revoluci ozvala se hned bursa poklesem kursů španělských papírů i španělské měny (peset). Jestliže v takových případech prudce klesají kursy státních papírů, zasáhne zpravidla stát tím, že papíry ty za pomoci domácích bankovních skupin kupuje a zabraňuje tak dalšímu prudkému poklesu; zároveň pak také na ochranu měny zakročí na velkých mezinárodních bursách cedulové banky. Peněžní bursy jsou ovládány určitým míněním (říká se: tendencí), jež se vytváří na podkladě posuzování současných hospodářských a politických událostí; při tom je nejdůležitější stav domácího i zahraničního peněžního trhu; je-li mimořádná potřeba peněz, stoupají úrokové sazby krátkodobých peněžních zápůjček; jestliže tato potřeba se stále stupňuje, dochází pak ke zvýšení diskontu, jak jsme toho byli svědky v minulých dnech. Kursy cenných papírů řídí se podle nabídky a poptávky; je-li větší nabídka na jich prodej než poptávka po jich koupi, kursy se oddrobují, klesají; je-li tomu opačně, tedy kursy cenných papírů stoupají. Na velikost poptávky neb nabídky mají vliv různé okolnosti. Tak na př. se rozšíří pověst, že nějaký podnik akciový dostal veliké objednávky, jež slibují velký zisk: ihned zájemci počítají s větší dividendou, poptávka po akciích podniku toho roste a kursy stoupají. Nebo vypukne stávka v kovoprůmyslu: mezi akcionáři kovoprůmyslových podniků to způsobí neklid, někteří počnou akcie těchto podniků prodávati, není dostatek zájemců o jich koupi za dosavadní kursy, proto kursy pak klesají a pod. Jestliže na burse trvá delší dobu vzestup kursů (lendance je pevná), říká se tomu hausse (óz), jestliže ale kursy delší dobu klesají, čili je tendence slabá, říká se tomu baisse (bés) a v novinách se dočteme, že nálada bursy byla pevná, haussovní neb slabá, baissovní. Podle toho se pak řídí i u t. zv. spekulantů spekulace buď na očekávaný vzestup kursů neb na očekávaný pokles kursů. Oba druhy spekulací však již mnoho a mnoho lidí trpce poškodily. (Podle Spořitelních besed).

Nábytočné. Je-li učitel preložený z moci úradnej (tedy nie na svoju žiadosť) má nárok na stahovacie výlohy. Stahovacie výlohy sa skladajú z diet

za dobu sťahovania, z náhrady cestného pre učiteľa, členy jeho rodiny a služobní a náhrady skutočných sťahovacích výloh.

Podľa dekrétu dvorskej komory zo dňa 13. septembra 1804, čís. 29.311, Sb. zák. pol. sv. 22, st. 135, ktoré nariadenie stanoví nárok na hore uvedené sťahovacie výlohy, má učiteľ, preložený z moci úradnej, nárok, aby mu bolo na miesto náhrady skutočných sťahovacích výloh vyplatené nábytočné (okrem príslušných diet za dobu sťahovania a náhrady cestného pre učiteľa a členy jeho rodiny so služobnou).

Výnosom ministerstva financií zo dňa 12. mája 1928, čís. 53.691/28-VI 20 svolilo toto ministersvo, aby až do vydania vládneho nariadenia podľa § 147, platového zákona (§ 27, učiteľského zákona) bolo v celej oblasti republiky Československej nábytočné poskytované podľa citovaného už dvorského dekrétu, poukazované podľa služného, stanoveného zákonom číslo 103 26 Sb. z. a n., rešpektíve pre učiteľstvo zákonom čís. 104/26 Sb. z. a n.

Nábytočné činí u slobodného jednomašné služné, u ženatého dvojmašné služné a u ženatého s dvoma deťmi trojmašné služné.

Nábytočné je podľa obežníku ministerstva financií zo dňa 11. marca 1925, č. j. 28.401/25-VII/20 možné povoliť len v prípade, že sa ho učiteľ dožaduje na miesto náhrady skutočných sťahovacích výloh, alebo jestliže sťahovanie nábytku nebolo prevedené vôbec pretože bol predaný a v novom úradnom mieste bol zakúpený nábytok iný.

Podmienkou však je, aby zamestnanec mal v predchádzajúcom služobnom mieste vlastný nábytok. Ďalšou podmienkou určujúcou výšku (len) nábytočného je, že sa žena a deti skutočne do nového miesta presťahovali, čo je treba dokázať policajným ohlasovacím lístkom.

Nábytočné má teda byť podľa zásady, vyslovenej v uvedených zákonných ustaveniach náhradou za presťahovanie zariadení, ktoré úradník v došlým pôsobíšti skutočne mal a bolo-li sťahovanie prevedené a preukázané.

Je preto dôležité objasnenie, ktoré učinil najvyšší správny súd v nálezu zo dňa 14. marca 1930 číslo 4168/30 (Vestník mšano, roč. VII., 1930, str. 363) čo jest rozumieť pod výrazom „zariadenie“ nábytok.

Ako sa deje a v danom prípade tiež

bolo, slobodní úradníci nemajú vlastného bytového zariadenia (nábytku), nakoľko najímajú si už zariadený pokoj. Mávajú však niektoré vlastné súčiastky, ako knihovne, obrazy a podobne. V takýchto prípadoch úrady odmietly výplatu nábytočného s tým; že taký úradník vlastného nábytku nemá.

V citovanom nálezu rozhodol najvyšší správny súd že výraz „meubles“ jest odvodzený od francúzskeho slova „meuvair“ a znamená všetky movitosti vôbec. Výrazom „meubles“ nelzá rozumieť len nábytok vo vlastnom slova smyslu, ale také iné bytové zariadenie (svršky).

Preto nelzá odopierať po zákone nábytočné úradníkovi ktorý vlastného nábytku vo svojom bývalom pôsobisku nemal, ale iné vlastné zariadenie ako knihovnu (knihy), obrazy, nástroje (hudobné) a pod presťahovať musel.

(Národná škola slov.)

Chráam a továrna. Mnohý človek si myslí, že továrna má pro něj větší význam než kostel. Usuzuje tak proto, že zapomíná na duši, a proto, že neví, jak Bůh často posiluje i tělesně toho, kdo chrám, v správném smyslu toho slova, navštěvuje. Ano, chrám sílí nejen duši, ale dodává často i tělu síly a chuti k práci, aby v šesti dnech, které Tvůrce svému obrazu — člověku přidělil, si člověk opatřil veškeré potřeby. Učení Kristovo, vzory křesťanské sociální činnosti (sv. Václav, sv. Alžběta Durynská a řady jiných), modlitba a nejsvětější oběť krystalisují vůli člověka pro skutky, které mají význam nejen pro šťastnou věčnost, ale často i pro šťastnou a blaživou časnost. „Hleďte nejprve království Božího a spravedlnost: jeho a ostatní bude vám přidáno.“ — „Ne že bychom dostateční byli, mysliti něco (dobrého) sami ze sebe, jakožto sami ze sebe, ale dostatečnost naše jest z Boha.“ (II. ke Kor. 3, 5.) — „Bůh zajisté jest, kterýž působí ve vás i chtění i vykonání podle dobré vůle své.“ (K. Filipp. 2, 13.) Kdo chrám navštěvuje, bude mít více síly a chuti k práci, více vytrvalosti a trpělivosti v práci. Potom práci zajisté řádně vykoná, a vezme mzdu svou. A hlavní: Bude při práci spokojen a klidný. — F. M.

Jak zavést život do škol. Je třeba nechat působit přírodu, podříditi se jejímu vlivu, jít za ní. Nejlépe, kdyby všechny školy byly na venkově. Dítě

v městské škole je v kleci... Procházejíce se městem, můžeme spatřit krásné školní budovy, pravda, ale školy nejsou k tomu, aby byly obdivovány zvenčí, mají být obdivovány uvnitř. To dítě venkovské, se svými dřeváky a v šatech nebezvadných, je jinak bohaté než nejbohatší dítě městské. Má své rostliny, svá zvířata. Vidí, jak se rodí, vyvíjejí a umírají živé bytosti. Tyto rostliny a tato zvířata mají své místo ve škole...

Onomu pronikání do života ve škole překáží školní nábytek. Nehybný! Lavice, jimiž nemožno ani hnout a na něž není ani možno něco řádně položit. Je třeba následovat příkladu mateřských škol s jejich vodorovnými, lehkými stolečky. Dále vycházky, výlety, zahradičení! Co největší součinnost dětí při školních kuchyních! Sumou: nechat děti jednat! A to jednat společně! Jen škola může připravit lepší sociální život, proto je nutno, aby děti jednaly pospolu, aby se naučily rozumět si navzájem... (Podle Decrolyho přednášky, L. Caillez, Vers l'Ecole active.)

Pokus s vyučováním záhy koncentrovaným. Proti obvyklému dennímu rozvrhu hodin, pestrému a přeskakujícímu s předmětu na předmět, vykonán byl ve Spojených státech pokus, vědecky i statisticky důkladně zpracovaný, vyučovati soustředěně vždy jen jedinému předmětu.

Pokus byl proveden v celém 2. semestru školního roku ve střední škole se žactvem 15—16letým v jediné třídě, které sice co do inteligence, výkonnosti ani chování nebylo stejné, ale po tělesné stránce bylo téměř stejně vyspělé. Místo obvyklého vyučování 4 předmětům za den pracovali žáci po 5 týdnů každodenně jen v algebře, nato po stejnou dobu jen ve vyučování jazyce, potom v dějepise a konečně v botanice. Učitelé se vystřídalí v tomto vyučování vždy jen při změně předmětu. Před pokusem konaly se četné porady učitelů s ředitelem a inspektorem, jak sestavovati osnovy pro tento způsob vyučování, při čemž byla obava zejména, že nastane rychlá únava, zejména v algebře. Stanoveno bylo tedy průměrné pensum jako maximální výkon a bylo žákům slíbeno, že po uspokojujících výsledcích stanoveného úkolu bude mít žák zbývající dny do pěti týdnů zcela volné.

Třída počala práci velmi horlivě.

Brzy však asi osmína žáků se opožďovala a potřebovala být stále pobízěna, kdežto ostatní pracovali pilně bez zvláštní námahy. V krátké době utvořili žáci mezi sebou čtyři skupiny, které hleděly jedna s druhou závoditi. Toto seskupení se udrželo po celý další pokus. Nápadno bylo, že toto seskupení odpovídalo téměř dokonale klasifikaci žactva podle inteligenční úrovně a podle školské výkonnosti. Ačkoli vyučování trvalo denně od 8.45 do 11.50 a odpoledne od 1.20 do 3.25 hod., nebylo pozorováti u žactva nudy ani zvláštní únavy. Ukázalo se, že snadno a jistě bylo možno rozeznati pilné a nedbalé žáky již v prvním týdnu, ale lenivé bylo možno velmi snadno přidržeti k práci. Dále se shledalo, že žáci při novém způsobu práce snáze došli k největšímu množství nejlepších výkonů. Téměř třetina žáků dokončila úkol ve 4 týdnech, několik žáků dosáhlo čtyř volných dnů, polovina žáků tří dnů a všichni ostatní až na dva žáky získali alespoň jeden volný den. Kvalita výkonů byla nad obvyklý průměr. Na konci semestru dostali žáci od inspektora tištěný dotazník, v němž měli vysloviti své zkušenosti o novém i obvyklém způsobu vyučování. Odpovědi vyzněly vesměs velmi příznivě pro nový způsob vyučování. Tak byl zredukovaný poměr odpovědi pro nový a pro obvyklý způsob vyučování při otázce: 1. naučil jsem se více 18:2, 2. pracoval jsem raději 19:1, 3. chodil jsem raději do školy 17:1, 4. byl jsem více unaven 7:12, 5. volil bych si vždy raději nový či starší způsob 9:1. Učitelé nevyplňovali zvláštního dotazníku, ale jejich úsudek vyzněl souhlasně, že nový způsob vyučovací byl pro žáky snazší a příjemnější, pro učitele však — s počátku — nesnadnější. (Zeitschrift für pädagogische Psychologie.)

Je staré, pravdivé přísloví, že člověk pozná nejlépe cenu některé věci, když by ji byl ztratil. Nalezne-li ji však znovu, tím více si ji váží, ji oceňuje a ji opatruje

---

Z PRAXE PRO PRAXI

Známkovat či neznámkovat? Jsou hlasy pro dosavadní stupnici známek při klasifikaci žactva a jsou hlasy proti ní. Tyto lze rozdělit na dvě skupiny.

Někteří pedagogové snaží se ještě zůstat dosavadní stupnici pěti známek na známky čtyři nebo docela tři. V praxi by to znamenalo posuzovali, je-li žák připraven dokonale, prostředně nebo nic. Nespokojenost s dosavadní stupnicí pramení z obtíží klasifikace u každého svědomitého učitele, který se bojí ublížit dítěti nespravedlivou známkou a při tom cítí, že těch pět známek nestačí vystihnouti jemné odstíny ve vědomostech dětí. Žáci se obvykle srovnávají podle toho, mnoho-li dovedli, a posudek jejich bývá odlišný od posudku učitelova. Proto tak častá nespokojenost s klasifikací. Jiní tvrdí, že tyto nesnáze odstraní označování vědomostí žáků ve %. Nejlépe by se hodila stupnice od 0% do 100% po desíti. Je to vlastně rozšíření dosud platné stupnice pěti známek na známek 11. Pro písemné zjišťování vědomostí se toto označení hodí, ale při ústním zkoušení bude učitel stejně v rozpacích, kolik % přisouditi. Rozhodují totiž okolnosti neměřitelné a také těžko zjistitelné. Nezapomínejme, že duševní stavy dítěte můžeme posuzovati jen podle vnějších projevů a výrazů — a to ještě ne zcela bezpečně. Prosíme kolegy, kteří mají nějakou zkušenost s prováděním klasifikace, o laskavé sdělení. K. B. H.

Špatné učení. V novinách se zavádějí besídky pro mládež, kde se vyskytují věci někdy velmi originální. Na př. že prý housenky kladou vajíčka, žádná pěnkava prý u nás nepřezimuje (a přece vidíme je každého dne na zasněžené silnici mezi vrabci prosící lidi o kousek výživy), že prý krtek zimou přespává jako ježek a křeček (z primánské učebnice je znám opak tohoto tvrzení), že prý z obnosky mají překvapující vědomosti matematické, řeší prý problémy křivek a tečen, jsou prý zároveň matematiky, geometry a staviteli atd. Pisatel zaměňuje instinkt a jeho úkony za lidský rozum! Pak by včely byly staviteli a umělci i matematiky i geometry ještě lepšími, mravenci t. zv. otrokáři byli by znamenitými válečníky a státníky, kutilky připravující svým larvám vždy čerstvou a nekazící se potravu z omráčených housenek byly by znamenitými operátory a konservátory, chemiky atd. Ale dáme-li včelu za okno při ote-

vřeně ventilaci nahoře, nikdy se nedostane ven a uhynie za oknem. Podobně je tomu i s těmi ostatními zázračnými vlohami a dovednostmi. Je to slepý instinkt a nic více, byť byl i podivu hoden. Takovou podivuhodností jest však i celá stavba těla každého živočicha i záhada životního principu, asimilace, disimilace, vzrůstu a množení v přírodě rostlinné i živočišné atd.

Podle J. A. Komenského má učitel s dětmi špatně naučenými dvojí práci: 1. odučovati nesprávnostem, 2. naučiti věcem správným a je to učení obtížné; neboť „p r v é v t i š t ě n í u t k v í“ nejvíce! Proto dítky špatně naučené také špatně prospívají. Jest lidíž dobrým pokynem, aby redakce takových besídek, kde se jedná o věci odborné, obrátily se vždy na odborníky; neboť jinak nelze doporučiti, aby dítky takové věci četly, kterými se vlastně nevzdělávají, ale kazí se. To se ukáže na vysvědčeních.

Dr. J. Š., odborný učitel.

Svoboda a autorita. Není nic časovějšího a všeobecnějšího, než otázka nutného vyrovnání svobody a autority v rodině, ve škole i ve státě. V zápasech stran byly oba tyto principy, vzájemně se doplňující, postaveny proti sobě a odděleny od sebe. A přece k svobodě je třeba pořádku. Na neštěstí však, kdo mluví o autoritě, je podezírán z reakcionářství. Proč? Pro dřívější metody autority, které ji učinily nenáviděnou. Pruská nauka státnická přeháněla kult příslušnosti: idea pořádku a organizace počítala s autoritou bez protiváhy. To musí být nahrazeno novým pojetím. Prvním pravidlem autority jest, aby vůdce sám pro sebe sloužil žádané ideji; jen tak může dosáti volné a dobrovolné součinnosti těch, které řídí a jimž stojí v čele. Druhým požadavkem je vžiti se ve smýšlení těch, kdo mají autoritu přijmouti. Je třeba jemnosti a skromnosti při rozkazech, zejména osobám vzdělaným. Nepřístojné jednání, jež chce zlomit překážky a předpisovati uniformitu, probouzí instinkty obrany a přetvářky, nutí k neposlušnosti. Je tedy třeba zvítěziti nad sebou, abychom mohli rozkazovati jiným. Jen vnitřní ctnost vůdce a učitele může získati vůli a srdce jiných. (Z přednášky W. Foersterova ve Strassburgu.)

Opravy deníků. Hlavním účelem oprav deníků asi jest, aby učitel poznal pravopisné znalosti žáků a podle

toho obnovoval výklad. Prohlédnou-li si pouze žáci opravenou práci, mají z toho jen malý pravopisný užitek. Deníky snad stačí prohlédnouti a důležitější cvičení opravit jen občas. Někdy cvičení může opravit žák žáku.

Výhody metod. Každá metoda má nějakou stránku dobrou a nějakou méně užitečnou, ba škodlivou. Zvláště při učení čtení v 1. školním roce využijme dobrých stránek všech metod i metody normálních slabik, zvláště při slabikách, v nichž hlásky jinak zní než samy o sobě, nebo zní nejasně.

Doplňovací hádanky. Doplnovacími hádankami můžeme vzbudit větší zájem o učivo, jimi můžeme učivo zopakovat a přispět k odstranění unavující jednotvárnosti při vyučování. Napíšeme začáteční a poslední písmeno slova a mezi tato dvě písmena tolik vodorovných čárek, kolik je mezi nimi písmen. Mohou to být jména měst, států, řek, cestovatelů, hudebních skladatelů, místa důležitých dějinných událostí, hnědouhelných a j. dolů, jména zvířat, květin, nerostů, fyzikálních přístrojů, strojů, názvy knih, jména spisovatelů a j. Doplnovacích hádanek možno použít jen občas. — F. M.

Čtení z kostelních zpěvníků. Při tichém čtení i při čtení nahlas mohli by si žáci někdy číst z kostelních zpěvníků. Zvláště před vánocemi by děti těšilo čtení vánočních písní a koled. Na některých školách by bylo možno čtení z kostelních zpěvníků. — F. M.

Výchova k vzájemné podpoře. Učitel doslechne, že má ve třídě několik hochů, kteří zanášejí sprostý tón o pohlavních věcech do školy. Tu je náramně účinné, když se taková povzrou k soukromé rozmluvě a svěří se jim čistota třídy, při čemž se jim zvláště podotkne, že sice víme, že i lepší živly v jisté bezmyšlenkovosti poklesly a ošklivěji mluvily než jednaly, že však musejí mít na paměti, že jsou mezi spolužáky velicí slaboši, kterými by mohl lehkomyšlný tón otrástit, a že máme naprostou důvěru v jejich vliv ve třídě a že se budeme těšiti, podaří-li se jim ony věci zarazit. — Podle pedagoga dr. Foerstra.

Radostné počty. Je potřeba, aby byly radostné nejen pro žáka, ale i pro učitele. Aby mohl býti spokojen, že se jeho práce daří a že se žáci skutečně něčemu naučili. K tomu dopo-

může, necháme-li žáky po celou hodinu v tomtéž myšlenkovém okruhu. Na příklad zastavíme se u nejjíživější obchodní skříně. Bafa. Opíšeme si ceny. Vhodný materiál k procvičení násobení s výhodou. Násobek jest vždycky číslo zakončené 9. Počítáme, kolik utrží za 2, 3, 4..., 9 párů (z paměti), za 22, 23 atd. Místo odpovědi sestavte si tabulku! Tento způsob se žákům zvláště zalíbil, takže i v domácích cvičeních sami místo odpovědi si sestavují tabulky. Novou látku ukažme vždy na jednoduchém praktickém příkladě a pak ku procvičení použijme hojně jednoduchých obměn. Pravidlo žáci poznávají bez zvláštního nacvičování, hodina uteče jako voda a jsou spokojeni žáci i učitel, neboť vidí výsledek své námahy. — K. B. H.

V občanské nauce a výuce hledme se vymaniti z dlouhých řečí a učme prakticky. Na příklad v podnikavosti: Příklad Edisonův, Baťův. Co můžeme zlepšiti v naší třídě? Co by se dalo zlepšiti v naší obci? Plány, návrhy, realizace. Tím nejlépe vychováme žáky k podnikavosti, které je nám tolik potřebí. — K. B. H.

Rozmluva.

- A. *Příteli milý, kam tě nese noha?*
B. *Do církve československé.*
A. *Ta má snad lepšího Boha?*
B. *Nač ti to, povídat?*
Tam se člověk nemusí zpovídat!

Puntík.

NÁLEZY NEJV. SPRÁVNÍHO SOUDU

Diety z důvodu vedení dvojí domácnosti na Slovensku. Přísluší učitelům podle výnosu min. škol. a nár. osvěty v dohodě s ministerstvem financí za splnění uvedených podmínek při původním jmenování na Slovensko a při přeložení z moci úřední (19. května 1931, č. 7869/31.)

Rekurs. Stížnosti jako opravného prostředku nelze považovati druhou žádost, již se strana domáhá, aby úřad své první rozhodnutí změnil. Z opravného prostředku musí býti patrna vůle podavatele, aby rozhodnutí, jehož podání se týče, bylo instančně přezkoumáno stolicí vyšší. Nss z 22. května 1931, č. 7593/31.)

Drahotní přídavky. Od 1. ledna 1923. Odst. 15 článek 5., vládního nař. číslo 34/1923, pokud vylučuje z nároku na drahotní přídavky zaměstnance, kteří nežijí se svou manželkou ve společné domácnosti a na výživu její nepřispívají, jest v rozporu s ustanovením par. 6, zákona číslo 394/1922. Vyloučen jest jen nárok na manželky rozvedené, když manžel nepřispívá na jejich výživu. (13. května 1931, číslo 8510/31.)

Výměra pense. Profesor učitelského ústavu na Slovensku, který byl převzat jako odborný učitel na státní školu měšťanskou, nemá nároku, aby mu byla vyměřena pense podle platů profesorů středoškolských, nýbrž se zřetelem na par. 32 a 33 učitelského zákona podle své poslední pensijní základny jako učiteli měšť. školy. (19. května 1931, číslo 7515/31.)

Drahotní výpomoc. Uplatňoval-li učitel církevní školy na Slovensku nárok na doplatek drah. přídaveků z doby zajetí podle vládního nař. č. 125/1920, avšak řád školní odepřel nárok ten jedině podle zákona číslo 470/1919, nesplnil procesní povinnosti. (19. května 1931, číslo 7516.)

Bydlení učitelovo. Učitel, a to ani správce (ředitel školy) není povinen, aby bydlil trvale v místě školy. Pro otázku tuto jest rozhodujícím jedině znění par. 34, odstavec 1. učitelské pragmatiky, nímž jest pouze uloženo, že učitel musí voliti své stálé bydliště tak, aby mohl všechny své služební povinnosti bezvadně zastávat. Učitel není povinen, aby úřadům ospravedlňoval svou zásadně volnou volbu domicilu. Individuální možnost dočasného omezení vzdálení se z místa působnosti podle odst. par. 34 učitelské pragmatiky by mohlo se státi jedině zvláštním nařízením úřadu a to jen pro určité zdůvodněné případy. (26. května 1931, číslo 6539/29.)

Porušení subjektivního práva. Zaměstnanec může u nejvyššího soudu stěžovati si do porušení subjektivního práva jen tehdy, když mu určitý nárok zaručuje zákon, po případě jiná právní norma, aneb kdyby byl nároku nabyt konkrétním správním aktem, vydaným příslušným úřadem. Pouhý slib, učiněný úřadem, resp. zástupcem úřadu, není přiznávacím aktem, když jde o poměr veřejnoprávní. (6. května 1931, číslo 7030/31.)

Převod do nových platů. Když učitel měšťanské školy přestoupil v době

čekatelské na měšť. školu, nelze zvýšení adjuta za této služby dosaženého považovati za první zvýšení služného, neboť znění zákona jest zcela jasné. Prov. předpis nerozhoduje. Odečtení tří roků čekatelských musí se státi také u katechetů, i když jim dříve počáteční služba odpadala. Právní moc předchozího zápočtu předpokládá nezměněné další trvání právního stavu. (29. května 1931, číslo 7927/31.)

Vyrovňovací přídavek. Když učitel, pověřenému dočasnou správou školy, při převodu do nových platů podle učitelského zákona byl brán v úvahu i funkční přídavek, který ale po obsazení místa jiným žadatelem byl ztracen, vyrovňovací přídavek pak byl odepřen právě v důsledku zápočtu dočasného ředitelského přídaveku, postižený učitel namítal, že dočasný ředitelský přídavek neměl býti brán v úvahu při výměře vyrovňovacího přídaveku a min. škol. a národní osvěty k této relevantní námitce nepřihlédlo, dopustilo se podstatné vady řízení (20. června 1931, číslo 9622/31.)

Služební doplatky. Ustanovení odst. 6., par. 30 učitelského zákona jedná všeobecně o doplatecích na služební požitky a propadné lhůty (3letá) tam stanovené vztahují se i na nároky, vzniklé z doby před 1. lednem 1926. Na tomto nemění ničeho par. 42 učitelského zákona, neboť tento o doplatecích služebních nejedná. (2. června 1931, číslo 8612/31.)

Služební doplatky. Učitel, který nevyučoval před platností parit. zákona na území republiky a jemuž pak byla doba, ztrávená ve službách v jiném státě ke dni jeho definitivního jmenování na tuzemské škole započtena, nemá nároku na doplatky služební, spadající před den definitivního ustanovení. (15. dubna 1931, číslo 5378/31.)

Počátek služební doby. Řídí se zpravidla podle dne uvedeného v dekretu ustanovovacím. Když ale nastoupí učitel dříve se souhlasem kompetentního úřadu, jest počátek služby počítati podle tohoto dne. (27. června 1931, číslo 9366/31.)

Řízení před nejvyšším správním soudem. I. Nejvyšší správní soud jest podle par. 2 zákona o správním soudu povolán, aby rozhodoval, tvrdí-li někdo, že bylo porušeno jeho subjektivní právo rozhodnutím nebo opatřením správního úřadu. Za rozhodnutí nebo opatření lze podle ustálené judikatury nejvyššího správního soudu

pokládali jen takové správní akty, jimiž správní úřad autoritativním způsobem deklaratorně určuje neb konstitutivně upravuje právní situace a jež jsou vůči němu schopny právní moci.

II. Náležitosti těchto nemají pouhé pokladniční poukazy, které úřad vydává „ex officio“ bez podnětu strany. (Nález ze dne 26. února 1931, čís. 2718.)

Řízení před nejvyšším správním soudem. Obsahuje-li stížnost podaná k nejvyššímu správnímu soudu námitky jen v meritu věci, nemajíc stížního bodu proti stanovisku, vyslovenému úřadem v uvedeném výnosu, že věc v meritu byla již pravoplatně vyřešena dřívějším výrokem úřadu, jest stížnost ta nepřipustnou podle par. 5 a 18 zákona o správním soudu.

(Nález z 27. března 1931, č. 4669.)

Učitelé měšť. škol; úprava pensijních požitků podle zákona č. 287/1924. Při přiznávání pense zákonem č. 287/1924 Sb. z. a n. (par. 1, odst. 1.), zlepšované sluší řídit se podle pensijní základny, jakou by měl zaměstnanec dnem 1. ledna 1925, kdyby byl ještě aktivně sloužil v postavení, v němž byl přede dnem 1. ledna 1925 pensionován.

(Nález z 18. dubna 1931, čís. 5483.)

Učitelé veřejných škol národních; k výkladu par. 7 zákona čís. 470/1919. Učitelům uvedeným v par. 7 zákona č. 470/1919 jest započítati všechna leta vojenské služby tak, jako by byli nastoupili na službu (učitelkou) hned prvního dne měsíce následujícího po složení zkoušky dospělosti; posuzují se tedy učitelé takoví co do započítání služební doby vojenské do postupu podle zákona č. 247/19 Sb. z. a n. tak, jako by byli fakticky nastoupili na službu učitelskou hned po zkoušce dospělosti (resp. prvního dne příštího měsíce), čili doba jejich vojenské služby po uvedeném termínu pokládá se fiktivně za dobu vykonanou za aktivní služby učitelské.

(Nález z 18. dubna 1931, č. 5482.)

Výše pense. Řídí se podle aktivních požitků, které učiteli posledně příslušely. V případě, že tyto požitky aktivní, které byly podkladem pro vyměření pense, byly podle výkladu zákona nesprávné, avšak vyměřeny byly řádným autoritativním rozhodnutím, které vešlo v moc práva, jsou tyto aktivní požitky základem pro správné vyměření pense, nikoliv ty vyšší požitky,

které by příslušely podle správného výkladu zákona. (Nss 27. května 1931, číslo 8647/31.)

Žádná smrt nemůže býti zlá, které předchází život dobrý. Kramerius.

Cesta k velkým činům jest plná trnů a hloží. Zeyer.

Jen ten zasluhuje svobody, kdo zná povinnost. L. Eckhardt.

ZPRÁVY

Znamenité zhoršení přinášejí nové kvalifikační předpisy. Mezi jiným také to, že třetí stupeň se má přisuzovati tomu, kdo po celé kvalifikační období vyhověl požadavkům služby průměrnou měrou, potřebnou pro úspěšné působení v úřadě. Stupeň první nutno velmi podrobně odůvodňovati. —e.

Kvapně se připravuje nový školní řád, který bude mít deset kapitol, a to: I. O veřejných školách obecných a měšťanských, II. o školní povinnosti, III. o zápisu do škol, IV. o vyučovacím čase a o prázdninách, V. o výchově mravní a tělesné, VI. o dozoru nad žáky, VII. o trestech, VIII. o klasifikaci a postupu, IX. o vysvědčeních a školních zprávách, X. o učitelstvu. —e.

Na nepravou adresu posílá Slezan ve „Věstníku ÚS“ stížnost, že české děti na Slezské plní německé školy. Adresuje ji politikům a byrokratům v Praze a v Brně, ale zapomíná, že ve smíšených územích má velmi veliký význam otázka důvěry rodičů ke škole. A tu důvěru tak zhusta podlamují příliš pokrokové a nábožensky nesnášlivé živly v samém učitelstvu. Němci jsou v tomto směru opatrnější. —e.

Nové oddálení způsobila nynější krise v uzákonění obvodových měšťanských škol. Osnova tohoto zákona má opravdu smůlu. —e.

Upřímnou výzvu k vyzkoušení osnov pro školy obecné posílá ve „Věstníku ÚS.“ svým věrným Fr. Koncer. Mají přý osnovy nejen nepopíratelně velké přednosti, ale i mnohé nedopatření a některé upřílišněné požadavky — také asi nepopíratelně. Což je nedělali nejlepší z nejlepších — teoretikové i praktikové? Proč neužili výsledků praxe a pokusů dosavadních? Což musejí se ze všech škol dělati pokusné laboratoře a ze všech učitelů pokusníci? Nedělají se pak ty vnucené pokusy tak, aby se podařily? Pak ovšem nemohou

přinést mnoho! A jestli se nepodaří, nenajde se vždycky nějaký postačující důvod, ať už ve vnějších okolnostech, či v žactvu, nebo dokonce v učiteli? —e.

Inspektorským bylinám se daří nejlépe na záhonech strany republikánské. Z nově jmenovaných devíti inspektorů na Moravě je pět ze strany agrární (Bolart, Strýček, Pupík, Sedláček, Loucký) — jistě značná část odběratel školy našeho venkova. Či snad dokonce přispívatelů? Národní socialisté dodali této střední byrokracii (abychom také užili slova, jímž tak rádo se na stránkách jejich tisku plýtvá), dra Kriebla a Krejčího, národní demokraté Kramoliše a sociální demokraté Pipka. Poslanec Vičánek nato tvrdil, že ministerstvo školství je zpolitisováno. Pravda, nevolil vhodné slovo — snad chtěl říci zpokrokováno. Kolik dostala nejsilnější politická strana na Moravě? —e.

To je aspoň gesto! Mlejnek prý umístí hned 50 nezaměstnaných kolegů na Moravě. Kolik z toho počtu v Brně? Dosud jsme nevěděli, že má takové známosti, že by tolik nezmohl ani hodně vysoký byrokrat (abychom mluvili slovy Věstníku). Ale přes to pokládáme honosné to sdělení za trochu fórové. Nepsal nikdy ten pán nikomu, že z a t í m míst není a že se musí p o n ě k u d čekat? —e.

Šlápl vedle cesty prof. dr. Lukavský svou kritikou pedagogické akademie. Teď na něj vytáhlo Křatorium ŠVSP s regimentem doktorů a docentů akademie. Inu, inu! —e.

Má strach ze sv. Mikuláše víc než z čerta, který jej provází, kolega —áň (Hostáň?) v ČČOU a prozrazuje jej ulekaným říkáním o porušené neutralitě školy zesilováním víry v čerty a anďely. To jsou zločiny! Ta naivnost! —e.

Divná nemoc. Jestli se nemýlíme, má předseda ÚS Roupec dovolenou pro jakousi nervovou chorobu. K tomu se dovídáme, že pořádá schůze a přednášky o časových otázkách právních. Nepochybujeme, že tak činí podle nějakého předpisu lékařského. Ti lékaři mají teď nějaké divné metody. Jeden předpisuje úřední klid a druhý nervové otřesy, způsobované úspěšnými schůzemi. —e.

Zatahují sítě i na neorganizované páni z ÚS. Je to sic chvályhodné, že chtějí růst, ale zapomínají, že už dávno minuly ty doby, kdy se jim věřilo slepě. Už jim nevěří ani ti, kteří jsou u nich v organizaci, natož pak jiní. Teď

už mohou nachylati jen hejly, kteří neznají minulosti a nechápou přítomnosti. —e.

K masopustu pro zasmání. Mám od prázdnin nového šéfa, jenž rád si „cucne“. Přišel ke mě do třídy a něco se mně lázal, ale hodně nesrozumitelně. Mimo té chybičky ještě mu chybí přední zubečky; tak když se to spojí dohromady, jazyku těžko rozumět. Já zapomněla, že taci lidé jsou tuze citliví, a dosti zřetelně a hlasitě se otázala: „A co si, pane řídící, přejete?“ A on na to: „Neotvírejte na mne tak hubu, víte? A ostatně já jsem se vás lázal šestým pádem, tak také jste se měla šestým pádem otázat, rozumíte?“ Jářku, holka, to koukáš, co za učence teď máš nad sebou! Tolik už řidících za těch 23 let učení jsi měla, ale takového chlapíka ne! — A vy, čtenáři milí — že též ne? Pane, to je jen trefa! M.

Kol. Rudolf Matušů zvolen byl starostou obce Hovězí za lid. stranu.

Katolické školství v USA. Ve školním roce 1931—32 je ve Spojených státech podle zprávy ministerstva školství 10.588 katolických škol. Obecných škol je 7912 s 2,258.000 žáky, středních škol nižších 2254 s 260.000 žáky, 67 vyšších s 10.000 žáky, 167 kolejí s 114.000 chovanců a 188 seminářů s 8 tisíc žáky. Katolických učitelů je 89 tisíc 981.

Čtyřicáté výročí založení Ústředního apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje bude se slaviti tohoto roku. První valné hromady na Velehradě se účastnili Josef Droběna, kanovník v Kroměříži; dr. František Janiš, profesor bohosloví v Olomouci; Št. Palásek, probošt v Dubě; Fr. Taufer, assessor v Luhačovicích; mons. Fr. Teplíček, farář v Břestě; Josef Kubánek, farář v Němčicích; J. Künstler, farář v Hodslavicích; Jan Vojt., kanovník v Brně; Josef Klíma, farář v Bystřici; Frant. Tesařík, děkan v Židlochovicích; dr. Josef Kupka, profesor pastorálky v Brně; P. Petr Hlobil, kooperátor v Rajhradě; Aug. Kleveta, farář v Pratici; a František Kvítek, profesor náboženství v Třebíči. Zajímavá vzpomínka!

Výdělečná práce dětí. Na 9000 školních dětí v Berlíně je výdělečně zaměstnáno.

Nedostatek odborných učitelů. Jest všeobecně známo, že ve všech zemích máme nedostatek kvalifikovaného učitelstva. V zemi moravskoslezské máme 492 mužů a 264 žen, celkem tedy 756

osob učitelských beze zkoušky pro školy měšťanské. Nepřekvapí tedy odpočet okresních školních výborů moravskoslezských, když hlásily, že toliko 8 okresů má dostatek kvalifikovaného učitelstva a 40 okresů má ho nedostatek. U německých okresů jest tomu ovšem jinak: na 18 okresích mají dostatek kvalifikovaných učitelů, a jenom 5 okresů hlásí nedostatek odborných učitelů a učitelek. Také dva polské okresy mají nedostatek kvalifikovaného učitelstva. (Školská správa.)

Počet učitelstva. Spojené státy severoam. (1925-26) 814.000 uč. sil, to jest 69 na 1000 obyv., Švédsko (1925-26) 33.919 uč. sil, to jest 55 na 1000 obyv., Anglie a Wales (1928) 190.000 uč. sil, to jest 49 na 1000 obyv., Německo (1926—27) 270.000 uč. sil, to jest 42 na 1000 obyv., Belgie (1926) jen na obecných školách 31.000 uč. sil, to jest 39 na 1000 obyv., ČSR na školách národních a středních 56.596 uč. sil, to jest 38 na 1000 obyv., Polsko (1925-26 a 1927-28) 83.000 uč. sil, to jest 30 na 1000 obyvatel.

Kolika jazyky se mluví v Evropě. Jak známo, mluví se v Evropě 120 jazyky, z kteréhožto počtu 83 jazyků připadá na samotné Rusko. Co do rozšíření přichází na prvním místě němčina, kterou v Evropě mluví něco málo přes 90 milionů lidí, potom ruština, již používá 70 milionů lidí, angličtina se 47 miliony, italština se 40 mil. používajících, francouzština s 39 miliony, polština s 23 mil., španělština se 16 mil., holandština s 11 miliony, maďarština s 10 miliony atd. Z 83 jazyků, kterými se mluví v Rusku, považuje svým významem toliko 19 jazyků, z nichž každý je používán méně nežli 1 milionem, 27 jazyky mluví uzavřené národnostní skupiny přibližně po 100 tisících lidech. U Daghestanie na severním Kavkaze existuje dokonce malá vesnice s několika sty obyvateli, kteří mluví vlastním, sousedům nerosrozumitelným jazykem. (Pro vyučování.)

Musea v přírodě. Piše o nich dr. O. Matoušek ve „Vesmíru“. V Americe přišli totiž na dobrou myšlenku, jak zpopularisovati zájem o přírodní památky. Zřizují musea v přírodě. Uvidíte značky, které vás dovedou k ptáčímu hnízdu, ke kleci s hady atdp. Jinde zase u významné lokality je cedulka s nápisem: „Víte, že pocházím ze dna mořského? Podrobnosti se dovíte na tabulce nedaleko.“ A skutečně: několik kroků je vzdálena krytá

tabulka s podrobným výkladem. Tímto způsobem chtějí praktičtí Američané vnutiti nepřímý zájem o památky nejširší veřejnosti. I naše musea jsou velmi málo navštěvována a tak všechen jejich pečlivě sesbíraný a ještě pečlivěji roztříděný materiál jest vlastně dobře balzamovanou mumii a nic více. Stálo by za pokus organisovati akci pro zakládání odboček museí v městských sadech i ve volné přírodě. K. B. H.

Ohlupovacím zbožím nazývá M. Š. americké filmy, za něž uniklo v minulém roce do Ameriky na 132 mil. Kč. Trochu pozdě se ozývá náš pokrokový tisk proti tomu příjemnému jedu, na nějž katolický tisk upozorňoval již dávno. —e—

Známky z mravného chování zrušili v Rusku zvláštním min. dekretem na všech obecných a středních školách. Touto reformou chce docílit ministerstvo těsnější součinnosti rodiny a školy. Chce, aby o vážných případech nekázně byli rodiče zpraveni hned. Chování žactva bude předmětem zvláštních výročních porad, a uváží se všechny okolnosti, jež se mohou uplatniti: zdraví, nervový systém, rozumový rozvoj, hospodářské postavení rodiny atd. Výsledky těchto posudků budou sděleny s rodiči písemně nebo, pokud možno — ústně. —er.

(Škola našeho venkova.)

Kolik máme exercičních domů v Čechách a na Moravě. V Čechách: Hájek, Želiv, Vimperk, Stará Boleslav, Kardašova Řečice. Na Moravě: Velehrad, Hostýn, Hlučín, Červenka a Litovel. Celkem 9 stálých exercičních domů. Pro jednotlivé případy a o prázdninách je celkem v Čechách domů 21 a na Moravě 7 (mimo snad mimořádné případy). V Čechách: Praha: Břevnov, Voršilky. Kradec Králové (aspoň na 3 místech), Plzeň (dominikáni, Školské sestry), Č. Budějovice (seminář chlapecký, Školské sestry, Sestry nejsv. Svátosti), Horažďovice, Štěkeň, Veltrusy, Kladno, Sloupnice u Litomyšle, Teplice, Bohosudov, Chrudim, Svojsice, Kutná Hora, Svatá Hora u Příbramě, Kuks, Trutnov. Na Moravě: Brno (malý seminář, Sestry Božské Lásky, dominikánky), Olomouc (Salesianum), Rajhrad, Frýdlant nad Ostravicí.

Jmění Ústřední sociální pojišťovny koncem září 1931 3332.69 mil. Kč, to jest o 185.21 milionů více než 30. června 1931. Proti 30. září 1930 vyka-

zuje přírůstek 611.9 mil. Čtvrtletní vzestup od konce června do konce září je letos o 4.93 mil. menší, než za totéž období loňské. Stav zápůjček činil k 30. září 2618.98 mil., to jest o 26.8 mil. více než 30. června 1931.

Odepření církevního pohřbu. Výnosem svaté Stolice není dovoleno pohřbívání církevně zemřelého, má-li býti zpopelněn, ať si to ustanovil sám nebo pozůstalí. Církevní ustanovení, že za všechny zemřelé, tedy i spáleného, smí sloužena býti mše svatá, tím není dotčeno. Mše svatá však může býti sloužena toliko privátně, to jest bez ohlášení. Byl-li pro pohřeb ohněm odepřen pohřeb církevní, není dovoleno aby obřady vykonal nekatolický duchovní. (Nejvyšší správní soud 26. června 1928, číslo 17.927. Zemský úřad v Praze 21. června 1930 č. 213.303.)

Kulturní referent.

Ústředního spolku referent kulturní mívá někdy věru nápady obskurtní, druhové však jeho mají na tom dosti, že ukládá svoje plody do Rovnosti, Puntík.

LITERATURA

„Spasitel je dobrý“ je název nové knihy, kterou napsal P. O. Standinger a do češtiny přeložil Karel Kolisek. Knížka ta přináší nejnovější zprávy o Konnersreuthu a obsahuje vyslyšení modliteb a obrácení prostřednictvím trpítek konnersreuthské. Knížka ta neměla by chyběti v žádné rodině, ať věřící nebo i nevěřící. Proto ji velmi doporučujeme pro její zajímavý obsah, jakož i pro její láci. Má 164 strany s 15 obrázky. Cena pouze 10 Kč. Při odběru 10 kusů jest jedenáctý zdarma. Objednávky přijímá administrace „Růžky lurdské“, Brno, Falkensteinerova ul. 42.

Pavel Sula: Letňáskové. Známy spisovatel o dětech a pro děti napsal novou knížku, která popisuje život dětí na městské periferii a jejich radost z pobytu ve vodě, na slunci a vzduchu a chce zároveň ukázat vliv moderních vynálezů technických na fantasmii a život dětí. Hodí se jen pro děti dospělejší. Kniha má řadu primitivních kreseb od akad. malíře J. Čapka. Cena brožovaného výtisku 21, váz. 30, na japanu 40 Kč. As—.

Prvním krokem k volnosti jest touha po ní a prvním krokem k vítězství jest poznání vlastní síly.

Kosciuszko.

Místo správce školy je volné v jihozápadní Moravě. Místo učitele je vysláno do konce ledna na trojtrídce na Slovácku. Bližší sdělí redakce. Dvojlistek!

Akce, která odstraňuje nákupní odpovědnost. Při nákupu nebo doporučení nějakého předmětu či zařízení pro školu i jiný veřejný účel berete na sebe vždy jistou odpovědnost, která se může státi nepříjemnou, když se takové zařízení neosvědčí. Zejména opatrování kamen bývá spojeno se značným risikem, protože jejich funkce je mimo vlastní kvality tělesa odvislá i od řady místních podmínek (komin, palivo, obsluha, povaha vytápěné místnosti). Této odpovědnosti zbaví vás firma „Temper“—Pelikán v Praze, která půjčuje školám, obcím a pod. od 1. ledna do 30. března 1932 kamna „Fenom“. Tuto akci vzdor tomu, že kamna „Fenom“-originál byla již třikrát úředně vyzkoušena (výsledek poslední zkoušky u doc. inž. Čipery dne 4. května 1930: 88.72 proc. průměrného využití hnědého uhlí, docílený dosud pouze kamny „Fenom“-originál) a že na každý kus dává záruku za materiál i za funkci, činí tak právě se zřetelem ke zmíněným „místním podmínkám“, aby poskytla veřejným zájemníkům příležitost vyzkoušení toto moderní, úsporné a výkonné těleso bez risika. Použijte této mimořádné příležitosti a napište si ještě dnes o zvláštní nabídku! Je to pro vás docela nezávazné. „Temper“—Pelikán, Praha II., Václavské náměstí 33.

Zbavíme Vás nákupní odpovědností!!

Kamna

„FENOM“-originál

dodáváme od 1. ledna do 30. března 1932 školám, obcím a pod.

zdarma měsíc na zkoušku!

Úplně nezávazné pro Vás! Vyžádejte si ihned zvláštní nabídku!

„Temper“-Pelikán, Praha II.,

Václavské náměstí 33.

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — *Redakce, administrace a expedice v Přerově, Blahoslavova 41.* Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — *Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.*

Karel B. Hroch:

Katoličtí učitelé a Katolická akce.

Měli bychom se trochu učit ze zkušeností. Teoreticky sice uznáváme a doporučujeme tento způsob učení jako nejkratší a nejosvědčenější, ale v praxi k podivu velmi často mhouříme oči před fakty, které by nás měly vyburcovat ze snění. Tak je tu na příklad vztaň práce efektivní, vypočtené jen na vnějškový lesk a práce tvořivé, budující, nezatěžkávané úsilím buditi laciné zdání. Nelze se stavěti výhradně proti práci prvního druhu, ale je otázka, nevěnujeme-li jí více času, než je potřeba na nutné zlo. A podobně je tomu i při jiných okolnostech, podmiňujících zdar či nezdar Katolické akce, na které sv. Otci velmi záleží, jak bylo patrné z opěťovaného zdůraznění při novém obsazení arcibiskupského stolce pražského.

Jak se mohou uplatniti katoličtí učitelé při správném provádění Katolické akce?

Práce pro Katolickou akci bude záležeti v tom, že se sami nejdříve dokonale vyzbrojíme znalostí pravd naší víry. Nikdo nemůže dávat to, co sám nemá. Musí proto nutně skončiti fiaskem odvážné a nekatolické pouštění se do úkolů, na které laík nestačí, nebo které pro něho nejsou. Braito dosti správně poukazuje, že se mu nelíbí hausírování se slovem apoštol a apoštolská práce. Apoštoly zůstanou jen nástupci skutečných sv. apoštolů a ti, jimž nástupcové část své moci pod kontrolou svěří. Nechtějme si stále jen hráti se slovíčky a používat toho, co bylo určeno pro spásu mnohých, za hračku své ješitnosti. Každá práce brzy se znechutí, neovládáme-li ji důkladně. Jen z dokonalého poznání může vyrůst pravá a trvalá láska. Proto je potřebí nezanedbávati náboženského vzdělání. Prostředků je hojně a mohou býti ještě rozmnoženy: odborná literatura, exercicie, kursy, domácí učení atp.

Druhým předpokladem, jak píše dr. Urban, je znalost zásad a směrnic Katolické akce. Upadneme-li v přištípkaření a látování, nedostaneme se k pořádné práci. Bylo by dobře, aby zřetelně stylisované rozdíly mezi dosavadní praxí a Katolickou akcí byly vyloženy všem pracovníkům. Mátožné dohady nejsou program.

Splnění těchto dvou předpokladů s doprovodem osobní ukázně-

ností dává teprve legitimaci k práci v novém útvaru. Postupovati nutno plánovitě po dohovoru s místním duchovním správcem, který je přirozenou hlavou Katolické akce na farnosti. Podle osobních schopností může se katolický učitel uplatnit v rozličných odvětvích náboženské práce: charita, tisk, misie, péče o školní mládež, o mládež škole odrostlou, chrámový zpěv atd. Doporučiti lze práci na jednom pouze úseku, ale práci soustředěnou a vytrvalou.

Mnoho pracovníků na příklad potřebujeme pro dětské besídky, organisující školní mládež při našich spolcích mládeže (S. K. M., Omladiny, Orla) i dospělých. Žeň slibuje býti hojná, ale dělníků je málo. Nedostává se nám vhodné literatury, která by shromáždžovala nabyté zkušenosti o vedení, dobré literární plody pro naše besídky, akademie, divadla.

Prostí lidé chápou dnes již nebezpečí komunismu, který svým učením zmocňuje se mas lidových, jež mají patřit církvi. Zůstanou katoličtí učitelé v pozadí? Budeme krčit dále rameny jako Kain: „Zdali jsem já strážcem bratra svého?“ Bez přítěže duchovní pýchy, která je nejhorším nebezpečím intelektuálů, bez balastu prázdných slov a vyšeptalých frází umíňme si, že v tom roce 1932 vykonáme každý s pomocí Boží všechno, co budeme moci.

Bůh neztratil ani na jedné své vlastnosti, nepřestal býti nejdokonalším a neztratil schopnosti vzbuditi proroky třeba z kamení. Neříkejme, že na nás to závisí, nebo že my zachráníme svět. Nikdy. Jen Bůh to může učiniti — budeme-li dosti pokorní — skrze nás.

Bylo by také dobře, aby schopní jedinci z řad katolického učitelstva uplatnili se v diecézních, zemských a říšské Katolické akci, ve kterých se sice zájmový kruh působnosti rozšiřuje, ale zároveň se činnost postupně specialisuje. (Urban.)

J. K.

Do vlastních řad.

Reaguji na některé náměty, jež redakce na základě několika soukromých názorů na různých místech ve Věstníku otiskla:

Je soukromým přáním, aby „Věstník“ přinášel plamenné úvodníky, břitké kritiky současných pedagogických proudů a aby se uveřejňovalo to a ono; volá se po statích, hledících více k praxi, žádá se nové rozšíření listu a jeho častější vydávání.

Zaznamenáváje toto, nechci zkoumati, zdali lze vše, bez újmy toho či onoho přání vykonati, ale chci jen upozorniti, že skromnost je také dnes vzácná ctnost a podle toho nedostává se jí i nám!

Nechtěl bych se rovněž smířiti s myšlenkou, že „Věstník“ došel svého kulminačního místa, ale také nenahlížím, že je právě vhodná doba k vykonávání podobného nátlaku. Kolikrát se již zdůrazňoval tichý evoluční proces v práci organizační, školské, osvětové a přece se stále chce sahati po pochybených, jen když efektních prostředcích!

Vedle trpělivosti, nedostává se nám tu také důvěry v dobré řízení věcí, jichž se určití lidé ujali.

Podle jistých našich autorit lze prý nynější krizi označiti za stav ztráty důvěry. Vánoční číslo „Našince“ volalo po důvěře žhavou touhou. Třeba přiznati těmto hlasům vši oprávněnost a veškeru pozornost upřítí tímto směrem. Jde zase o vnitřní očišťovací proces, se kterým nutno začítí doma, „před vlastním prahem“! V tomto ohledu není právě zjevný pokrok ve světě, při sebekrásnější póse gentlemanství, kterou se holedbá. Červu nejostoudnějšímu dáváme vznikatí tam, kde právem patří se radovati v plné čistotě. Pokoutním myšlenkám svěřujeme to, co nesnese vůbec srovnání s nimi — ideu, koncepci, osobitou pracovní metodu jiných. Malichernost jest to, která znešvařuje, podkládá fikce, která je náchylná pověře a vůbec — ona je matkou nedůvěry. Nepodléhá této nectnosti každý, ale v současné době je epidemicky rozšířena. Znevažuje a znemožňuje těm, již jsou prosti, aby mohli ideí odevzdaně sloužiti.

S upřímným zadostučiněním čtu ve „Věstníku“, že se mu důvěřuje, že se vážně hodnotí a že získává půdu. Mně samému se zamlouvá ještě, že bere se obezřetně vpřed. Za svou osobu považuji šťastné řízení v tom, že sleduje se stejným akcentem úkoly, směřující k získání většího mocenského postavení pro principy katolicismu ve státě a v jiném směru k nabytí vlastních, trvalých hodnot z pramene náboženských pravd, kterými jest podložiti náš vychovatelský směr a cíl.

Dnešní život, jeho formy u nás, v republice, toho žádají! Pokud máme ve své stavovské organizaci představitele obou směrů, lze právem mluvití o štěstí!

Jedno bez druhého, míním, se neobejde, byť bylo spojováno se sebekrásnějšími úmysly.

Aspirace „politiky“ nemohou tu býti přezírány, ale také ne přeceňovány. A zase kádr školských teoretiků a praktiků ať ve výchově či vyučování, musí podati pro mocenský zápas ruku.

Jako by „Věstníku“ neposloužily upíplané statě ze staré školy, snoubící se vedle, ve sloupcích, s břitkou kritikou školy budoucna, zrovna tak by „Věstníku“ neposloužily úvodníky, jež by si „vzaly notu“ z pravých politických poledníků a večerníků.

K. Čapek prý napsal něco o „děláních“ novin a „psaní“ novin. Víme, co chtěl říci! My tudíž musíme zvláště stále pamatovati, aby se náš „Věstník“ „psal“ a ne „dělal“! Proto dejme mu plnou svoji důvěru a vlastní pílí ji zvyšujme!

B.—er.

O přetěžování žactva.

Po převratě vynořilo se u nás mnoho reformátorů, kteří bez důkladného studia dítěte začali reformovati vyučovací metody. Byly zavedeny některé nové předměty. Šířilo se mnoho po Americe, domácí se obyčejně opouštělo a zapomínalo se na individualitu českého dítěte. A co snad nejvíce poškozujících snahy reformní, jest boj, který vedou mezi sebou mnozí reformátoři.

Byly zavedeny nové osnovy pro obecné školy. A výsledek? Na měšťanskou školu přichází mnoho dětí, které neumějí správně ani čísti a počítati. Ani na měšťanských školách to není takové, jaké by to býti mohlo a mělo. Všeobecně slyšíme nářky, že žáci jsou slabí, neučí se a podobné.

Jaké jsou příčiny těchto zjevů? Jest jich více; mám však na mysli přetěžování žactva. Chlapec sedí od 8. do 12. hodiny dopolední a od 1. do 3. až 4. hodiny odpolední ve škole. Přejde domů a má se zase učit a úlohy psát. Ty se napíše mnohdy všelijak a pak je večer. A to nemluví ještě o pracích, které musí dítě doma konati. Na učení mnoho času nezbude a i kdyby zbylo, kdo by měl ještě chuť k práci? A co napřed? Předmětů je mnoho a tak se obyčejně nedělá nic. Učí-li se žák jedno, zanedbá druhé (jak jsem mnohdy sám pozoroval).

„Lze mluvit o přetěžování žactva na školách, či ne? Otázka je sporná.“ Tak táže se J. Pagès v 9. čísle časopisu „L'Éducation“ (červen 1930). Celé červnové číslo jmenovaného časopisu jest věnováno přetěžování žactva. Pořáděť mrché náměty se hodí velmi dobře také na naše poměry, chci na ně jen stručně poukázat.

Mínění francoúzkých kolegů jsou různá. Jedni mluví o přetěžování, jiní o vlivech sociálních a fyziologických. Většinou však se v názorech svých shodují a tvrdí, že dnešní škola žáky přetěžuje. U nás lze mluvit o přetěžování žactva snad jen na školách měšťanských. Na školách středních bylo studium posledními ministerskými nařízeními jen ulehčeno, což se ostatně jeví v překolné návštěvě středních škol.

Zajímavé jsou názory, které v úvodu podává redaktor citovaného časopisu J. Bertier. Zmiňuje se o mnohých chorobách tělesných (krátkozrakost, náklonnost k tuberkulóze a jiné), které mají neblahý vliv na duševní rozvoj dítěte.

Bertier zcela správně poukazuje na množství předmětů a střídání učitelů, kdy se během dne probírá 4—5 předmětů. Kde jest zásada koncentrace? Uplyne 50 minut, přijde jiný učitel a začne výklad naprosto jiný. Žáci nemají ani času, aby o výkladech uvažovali a je „strávilí“. A co říci o rozvrhu hodin? Mohli bychom — praví dále — kritizovati množství hodin přesilujících mládež a zabírajících neplodnější čas k studování. Ale kde jsou ohledy zdravotní?

Odpolední vyučování považuje za neplodné a táže se, jak nahraditi ztrátu tímto utrpením?! Také tělesná výchova (sport, skauting) jest zanedbána. Pak ještě podává několik metodických a didaktických pokynů (na příklad jednotnost úloh a práce, nedostatek autority, zájmová střediska a j.) a nakonec shrnuje: Postarati se o nejlepší podmínky hygienické (ústřední topení, větrání, čistota) a zdatnost fysickou, vhodnou úpravu rozvrhu hodin (odpol. vyučování, skutečná tělesná výchova a sport činem a nejen podle jména) a konečně velmi doporučuje skauting, který posiluje energii žáků, povznáší duši jejich, vnuká lásku k přírodě, chuť a radost k práci, přímý charakter a čistotu těla i duše.

Podobně nazírá na přetěžování žactva již jmenovaný J. Pagès. I jeho názory jsou zdravé, neboť vystihl dobře mentalitu dítěte. Jmenuje některé současné pedagogy, kteří jsou toho mínění, že žactvo přetěžováno není, avšak sám velmi opatrným způsobem dokazuje, že by přeháněl, kdo by tvrdil, že žáci přetěžováni nejsou. Podle něho jsou příčiny přetěžování asi tyto:

1. Dítě jest příliš dlouho nehybné a zavřené; čas věnovaný tělesné výchově a sportu jest nedostatečný.
2. Výživa dítěte jest slabá a často nedostatečná.
3. Spánek bývá často krátký.
4. Předčasná sexuální předrážděnost, zvláště ve městech (četba, obrazy, plakáty, rozhovory, špatný příklad).

Toť jen stručný nástin Pagèsových myšlenek. Přísně vzato řekl Pagès totéž, co Bertier. Nuže, všimněme si blíže těchto názorů a přirovnáme je k poměrům na našich školách. Mluví se často o polodenním vyučování. Jest jisto, že žák, sedí-li ve škole do 3 až 4 hodin odpoledne, není schopen po celodenní námaze duševní práce. Dovedeme si představit, jak to v hlavě takového 10—14letého žáka vypadá? Zvláště, je-li to žák prostřední nebo málo nadaný? Není to přetěžování? Není v našich učebnicích mnoho zbytečného? Jednoduchá frekvence (alespoň od 5. školního roku) byla by velmi výhodná. Divíme se, že žáci se celkem málo učí. Ale kdy se má učit? Po vyučování? To není ani zcela možné. Po 6—7hodinové duševní práci není dítě ani schopno dalšího soustředění. Dítě se musí proběhnouti, pohrát si trochu na čerstvém vzduchu, poskočiti a ne stále a stále býti naháněno jen do učení. Věho moc

škodí. Neučí-li se dítě s chutí a láskou, jest to práce marná. Po tělesném osvěžení stoupne také chuť k učení. Sám znám velmi mnoho žáků, kteří po odpoledním vyučování jdou na procházku, hrají si nebo kopou míč, ale večer se radostně učí. Ostatně mnoho žáků na hry a procházky ani času nemá, neboť pomáhají doma rodičům, takže na učení ani času není. A pak: Co napřed se učit? Vždyť je toho všeho tolik!

Není zajisté jedinou příčinou, proč se žáci neučí, lenost. Bývá to celková únava a skleslost, zvláště u dětí slabých nebo podvýživou trpících; jindy odpor a nechť k učení a konečně i nevědomost, jak se učit. Nechť k učení neznamena snad lenost. Jest celá řada žáků — a bylo by jich hezké procento — kteří pracují raději tělesně i těžší práce, jen aby se nemusili učit. Některým předmětům se učí žáci rádi (záleží na učiteli a vlohách žáka), k jiným mají velký odpor; příčinou toho jest slabé nadání a pak příliš mnoho a různého učiva, takže nelze všechno „strhnouti“. Učme proto zajímavě a nežádejme zbytečných podrobností při zkoušení; nezavádějme mimo předepsané učebnice ještě různé příručky.

Mnoho dětí ani neví, jak se doma učit; obvykle se učí děti zpaměti a bezmyšlenkovitě, čímž si práci jen ztěžují. Jest dobře, známe-li částečně poměry a prostředí, v němž dítě žije. Mějme na mysli, že co dítě ve škole nenaučíme, to neumí.

Pohlížejme na dítě jako na tvora slabého a nežádejme po něm všechno. Zbytečně bychom jej přetěžovali. I zde má platiti zásada: Ne mnohému, lépe méně, ale důkladně.

Neškodilo by, kdyby se také o těchto věcech více přemýšlelo. Zavedení jednoduché frekvence, zrušení ručních prací chlapeckých (beztoho zbytečných), mohlo by škole jen prospěti. Také 2 hodiny občanské nauky jako předmět samostatný jest plýtváním času a stačila by úplně jedna hodina týdně.

O těchto věcech měli by uvažovati všichni ti reformátoři našeho školství a ne diktováním různých osnov a nemožných metod. Zdá se, že těch různých nových metod a směrnic vyučovacích máme již více než dost, a že spíše škodí celku než prospívají.

Jsem toho názoru, že na měšť. šk. žactvo přetěžováno jest a bylo by žádoucí, aby se uvažovalo o nápravě. Slýcháme často: Slunce, voda a vzduch, ale k praktickému uskutečnění málokdy dochází. Jenom ve zdravém těle může býti zdravý duch, který by se pak projevil i ve vědomostech žáků.

Jan Kachlík:

Co nového v metodice zpěvu.

Okresní školní výbor a inspektorát státních škol menšinových v Šumperku uspořádaly pro severomoravské učitelstvo tamtéž kurs hudební výchovy ve dnech 7. a 8. listopadu. Získán znamenitý pedagog prof. Masopust z Chrudimě, který asi ve 12 pracovních hodinách nastínil a prakticky s účastníky provedl ukázky nových směrů, jež se zdarem zkouší a uplatňuje na pedagogiu (cvičné škole) a ve veřejném životě jako sbormistr a učitel sólového zpěvu.

Souhlasně konstatován úpadek zpěvu na školách národních a měšťanských, kterému jedině možno čeliti odbornou přípravou učitelstva.

Jako přímý účastník kursu dovoluji si podati tuto zprávu:

Učebné osnovy znajíce ztrnulý a málo užitečný způsob vyučování zpěvu, kladou zvláště důraz na metodické učlenění a výběr látky se zřetelem k praktickému využití toho, co dala moderní teorie.

Vést děti k hudebnosti znamená po výtce uzpůsobiti je k dokonalejšímu chápání hudby ve smyslu nejširším. Předně však nutno vlastní, přirozenosti dané možnosti rozvíjeti. Vzdělávání hlasu jeví se tedy nejbližším úkolem.

Známo je celkem, co miní se rozsahem látky ze zpěvu. Méně známý je však způsob, kterak si počínati, aby se požadavku osnov mohlo v celku vyhověti.

Při cvičeních hlasových nutno, s ohledem na věk žáků, šetřiti rozsahu jejich hlasu. Nejlépe vyjítí od středního tónu určené řady.

Na vokalisaci není ale mezi odborníky jednotného názoru (na to, čím začínati). Nemůže, rozumí se, býti sporu o tom, že tón vyzní nejlépe na samohlásce, avšak dnešním průkopníkům běží především o specificky čistý tón, jenž by se neprozrazoval z úst a který by při skrovné míře dechu a náležité šetrnosti hlasového ústrojí nabyl lahody a sytosti správným umístěním v dutině horního patra, jmenovitě lebeční. Základním, přísným požadavkem je t. zv. resonance tónu v hlavě. Dovozuje se, že jsou to zejména souhlásky, a to v pořadí v, m, b, j, které jsou jediné povolány přivoditi, ve spojení s vokály, žádoucí resonanci hlavy. Nejzpůsobilejším k tomu považuje se právě „v“ při sevřených rtech. Při těchto cvičeních má se státi pravidlem tiché zpívání a stálá kontrola, zdali není, byť bezděky, násilím hlasového ústrojí (průdušky a hlasivek) užito. Každé násilí jeví se stoupáním t. zv. ohryzku, jenž musí bezpodmínečně zachovati na všech vokálech, neb zvučících souhláskách i při modulaci hlasu svoji pravou polohu. Zdůrazňuje se tu zpívání při t. zv. stejnému pocitu, třeba by šlo o změnu výšky tónu.

Od zvcleného středního tónu dlužno pak hlas obousměrně (stoupání či klesání po půltónech) rozvíjeti, s užtkem prý na slabikách ve—y—u—o—a. Slabiky mají s počátku charakter zatemněných slabik, ale dojdou-li správného umístění, samy se zjasní. Tedy i tyto slabiky zpívají co nejmírněji a při sevřených rtech, bez nápadného nastrojování úst.

Proudu výdechovému neklásti pak nejmenších překážek, aby tón neměl rušivého zabarvení krčního a při nehospodárném dýchání ani prsního zabarvení.

V činnosti má býti pouze spodní dutina hrudní resp. bránice. (Vyžaduje to zvláštních dýchacích cviků!)

Jen touto, ne právě snadnou cestou, lze prý hlas školiti. Rovněž zajímavě a důkladně (s posluchači!) předvedeny partie o intonaci a rytmu. (Žel že nemohu při nedostatku místa a vědom si chabého účinku pouhé litery, podati přesvědčivým způsobem, jen přednášejícímu vlastním, v čem práce záleží.)

Samostatná kapitola by mohla býti věnována písni. Nejvíce zaujal nový prvek vnesený sem, totiž kanonická úprava písni umělých na dolním a středním stupni. Písně umělé prof. Masopust volí častěji, protože hoví více dětskému zájmu a jsou dětsky prosté. (Viz na příklad Kříčkovy zpěvníky, aneb Wendlerovu sbírku s naznačenou kanonickou úpravou. — Vydala Hudební matice v Praze, Kč 7.50.)

Nárcdní písně řídčeji cvičí, zdají se mu mnohé obsahem nepřiměřené, intonačně zhusta bývají obtížnější, zvláště při vícehlasé úpravě. Odsuzuje ale zaměňování „choulostivých“ míst v textu — z důvodů známých.

Intonační cvičení zakládá na metodě tonální, jež žáka nemate přemírou odvozených tónů a tonin. Žák zachová si stále nutný dojem a charakter toniny, stupňů, intervalů a akordů.

Pro učitele znamená tato metoda novou nesnáz potud, pokud nedovede hbitě transponovati (ať na houslích či klavíru).

Vůbec pak chci poznamenati, že je to metoda živá, psychologicky zdůvodněná, schopná vypěstovati náležitý hudební smysl a že děti k čistým zdrojům krásy vedené nesáhnou po lecjakém braku.

Přimlouvám se, aby některý příští prázdninový kurs věnoval se částečně tomuto aktuálnímu tématu již proto, aby katolické učitelstvo, jež mělo ve starší generaci pravé milovníky zpěvu a hudby, nezpronevěřilo se té tradici.

Jubilejní fond.

Běla Pažoutová v Organisační příručce I. rozepsala se o Slaměnikově fondu, který si pokrokový ÚSJU osvojil, ač po právu by se měl se Spolkem katolického učitelstva o tento fond rozdělit. Aby si Běla Pažoutová nemyslíla, že Jubilejní fond jest oyocem a zásluhou pokrokářů, musíme pověděti něco z historie tohoto fondu.

Bylo to 18. června 1870, kdy v Olomouci byla konána ustavující schůze Spolku moravských učitelů, kterýž spolek měl býti mateřincem všech spolků, a jemuž říkalo se později „Ústřední spolek“, ač úřední toto pojmenování dostal až v roce 1882. A v této schůzi probírány stanovy, které v jednom bodě prohlašovaly: „Podle stanov možno poskytovat podpory hmotné“ a tím dán byl základ k podporovacímu fondu, který za 18 let přeměněn byl na jubilejní fond, spravovaný zvláštním pokladníkem jako samostatný fond, do něhož ukládali učitelé dobrovolně příspěvky na rozdíl od příspěvků spolkových. Místodržitelství nepovolilo spolku tento zvláštní podpůrný fond a dotyčný odstavec ve stanovách se musel opravit v ten smysl, že „ze spolkové pokladny mohou se poskytovat podpory hmotné, na které směji dobrovolnými příspěvky učitelé přispívat“. Ve skutečnosti ale fond se zvlášť účtoval. Zakladatelé toho starého fondu byli: Čoček, Krček, Vrabec, Drlík, Krenar, Chlup, Vávra, Kocián, Vaněk, Lhotský, Junásek (učitelé), Mládek, Lošťák, Kaplan, Kosina, Cholava, Demel, Škoda, Zuna (profesoři), Jurásek, Koller, Hirt (kněží). Jelikož fond podle stanov nesměl zvlášť býti veden a spravován, není o něm zmínky až na schůzi delegátů v Brně 22. května 1888, kdy založen byl podpůrný spolek na památku panovnického jubilea a dáno mu jméno Jubilejní spolek.

Když Slaměník 25. února 1882 provedl „úplnou organizaci českého učitelstva“, prohlásil, by každá jednotka po schůzi vyzvala učitelstvo, aby dobrovolně sebralo příspěvky, tak jako sbírány budou dobrovolné příspěvky od delegátů při schůzích Ústředního spolku za tou příčinou, aby tyto dobrovolné příspěvky „posílily“ pokladnu, by se z ní mohlo více a větší obnosy podpor poskytovat.

Vlastní „Jubilejní fond“ založen byl 22. května 1888 a Ústředí dalo za základ jistý obnos ze své pokladny. Sbírkami vzrostl počáteční kapitál a má teď více než 278.000 Kč. Od roku 1888 vybíralo se od učitelstva jako dobrovolný příspěvek na Jubilejní fond při schůzích, při slavnostech a při různých příležitostech. Na fond přispívali nejenom učitelé, ale kněží a ostatní inteligence. Sledně pisatelce připomínáme jenom tyto — o fond zasloužilé muže: Balcárek, Šimoš, Berger, Čoček, Dadák, Charvát, Karafiát, Koláček, Kupka, Lang, Opluštil, Pataníček, Pivoda, Gabriel, Popelka, Rosypálek, Růžicka, Slaměník, Václavek, Tenora, Vlk, Odstrčil, Volařík, Janda, Krenar, Škoda, z mladších: Šenk, Mňuk, Rozsival, Libíček, Pařízek, Schier, Herzog, Kobliha, Ondruš, Mucha atd. — a tito všichni nebyli pokrokáři. Tedy konservativní — jak pokrok říká klerikální učitelé — fond založili, o rozmnožení fondu se starali a do fondu poslední hřivnou přispívali a pokrok si fond přivlastnil.

Jest známa dne 6. ledna 1900 u Jonáků v Brně konaná schůze pokrokového učitelstva, které tam vztyčilo otázku pokroku a se usneslo „těm starým, copárským a zpátečnickým rectorům“ připravit „Bartolomějskou noc“. Začali pravou „honičku“ v jednotách na cpaře a zpátečnické kantory, až roku 1903 se Slaměník poděkoval a nastolena nová vláda v Ústředí, založen „Věstník“ proti „Komenskému“. Mrázek stal se předsedou Ústředí a ve jménu pokroku staří ze všeho vyhazováni. Pokrok zmocnil se i Jubilejního fondu. Ujal se vlády v Ústředí, v jednotách a v Jubilejním fondu.

Co Slaměník od roku 1900 vystál od „pokroku“, nedá se říci. Nová vláda ve „Věstníku“ několik prvních čísel věnovala Slaměníkovi a jeho „zpátečnické družině“ a jásala nad vítězstvím poražených — o jednoty, Ústředí a Jubilejní fond zasloužilých lidí.

Ale pokroku povstal odpůrce ve Spolku katolických učitelů, který po mnoha přípravách roku 1904 přišel v život. Zakladatelem jeho byl J. M. Kadlčák. Členů byla jen hrstka s počátku: Šnajdr, Burián, Kořínek, Berg, Koutný, Kramoliš, Volařík, Adámek, Mezírka, Sláma atd. Přibývalo jich rok od roku a založen časopis „Katolický učitel“. Pracovalo se proti „pokrokovému programu“ statečně.

Odbočka Spolku katol. učitelstva v Kyjově, na schůzi 12. listopadu 1931 konané, usnesla se požádat Spolek, aby zakročil u pokrokového Ústředí ve smyslu této resoluce:

1. Spolek katol. učitelstva požádá pokrokové Ústředí, které si neprávem vlastní celý Jubilejní fond, aby tento ihned z polovice dalo našemu Spolku, nebo aspoň obnos, který do roku 1910 byl nasbírán.

2. Aby naši učitelé, v nouzi a bídě postavení, ihned podali žádosti Ju-

bilejnímu fondu o podporu, a když budou zamítnuti, podali si stížnost zřšk. o rozhodnutí s dokladem, že fond má býti, ba musí býti majetkem obou organisací.

3. Když se Ústředí s námi o fond nebude chtít rozdělit, náš Spolek podá stížnost zřšk., která musí spravedlivě rozhodnouti.

4. Ať žádá náš Spolek se všemi odbory, aby do výboru fondu povolána byla aspoň polovina členů z našich řad a při valné hromadě Jubilejního fondu ať se provede revise stanov.

Tak chutě k dílu!

Verus.

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Vyškovský odbor konal svou schůzi 10. ledna 1932. Přednášela kol. F. Rašková o svém zájezdu do Francie. Přednášející nastínila své dojmy syté a poutavě, takže se posluchači těšili na dokončení zajímavého tématu v příští schůzi, která bude zase ve Slavkově 7. února o půl 9. hodině.

Prostějovský odbor koná schůzi 24. ledna v neděli, o půl 10. hodině dopolední v místnostech katol. tovaryšů v Katol. domě. Přednáseti bude p. kol. J. Kuncek o tělovýchově. Je nás málo, proto účast všech členů nutná.

Krajinský odbor katol. učitelstva pro Velké Brno pořádá členskou schůzi v neděli 24. ledna t. r. o 10. hod. dopol. v Brně, Běhounská 22, v zasedací síni v I. poschodí. Přednáší odb. učitel Vladimír Klement na téma „Boj o novou školu“. Výbor spolku všechny své členy zdvořile zve.

Krajinský odbor katol. učitelstva v Novém Městě na Moravě konal 30. prosince 1931 členskou schůzi za účasti 20 členů. Referoval pan řed. Pospíšil o časových aktualitách: „O rozmachu práce katol. učitelstva.“ I na našem okrese snaží se katol. učitelstvo pracovati a pomáhati, kde je třeba. Jen by si přálo, aby katol. lidem bylo také podporováno. Prodebatovány hluboké postřehy kol. Bočka: „Bankrot moderní doby a škola“, s nimiž přítomní sympatisovali. Se zájmem sledovány zprávy o otázkách doby. Do schůze se dostavil i vzácný náš host p. prof. Jebavý, který zajímavě promluvil o organisaci osvětové činnosti: Okr. osvětových sborech, místních osvětových komisích a volbách do nich. Učitelé a občané katolíci neměli by se vyhýbatí funkcím v těchto sborech a komisích, ale hleděti se tam uplatnití a nebýti pouhými kývaly. Neodmítejme funkci knihovníka a hleďme zakupovati knihy hodnotné. Výběr takových knih usnadní knihovníkovi „Seznam katol. litera-

tury“ od Bitnara, vydaný Moravcem v Brně, Sušilova kolej. Pan prof. zmínil se též o organisaci katol. profesorů a školské reformě. Ke konci dohodnuto sejíti se zase 1. února 1932.

Schůze olomuckého odboru katol. učitelstva koná se v neděli 17. ledna o 10. hod. dopol. ve škole ct. sester voršílek

Z Jihočeského odboru. 8. listopadu konána schůze výborová, která zabývala se přípravou na přednášky se světelnými obrazy „Děti“, pořádané dne 12. listopadu a 15. listopadu pro rodiče, a přípravou na vánoční kurs. V týdnu od 7. do 15. listopadu pořádány Sdružením katol. rodičů 3 výchovné večery s přednáškami vdp. K. Rebana, při nichž odbor spolupůsobil doplněním programu hudebními a zpěvnými čísly.

22. listopadu byla schůze členská, již přítomny byly kandidátky učitel. ústavu. Na programu byla přednáška vdp. duchov. rádce „Ideál ve výchově mravní“, promluva o významu sedmistyletého jubilea sv. Alžběty a přednáška členky sl. uč. Emilie Kotalové na téma „Vyjdi ze země své“. Sl. Šebestlová, kandid. uč. ústavu, přednesla báseň Běly Pečínkové-Dlouhé k jubileu sv. Alžběty, načež projednány záležitosti spolkové.

Schůze výboru 5. prosinec zabývala se opět přípravou na kurs kreslení, který pořádán byl 28. a 29. prosince za účasti 45 osob. Zahájen byl mší sv. s promluvou vdp. duchov. rádce a dětskými koledami, které nacvičila sl. uč. Špengrová.

Pan řídící Kachlík získal rázem zájem všech účastníků svými věcnými a praktickými přednáškami, v nichž projevil se učitel-umělec, který nejen svou věc zná a dokonale ovládá, ale který dovede se s nevšedním porozuměním sklonit k dětské duši a strhnouti ji k radostné tvořivé práci. Pěkně se nám to poslouchalo a pracovalo. Jsme vděční panu řídícímu za návod, kterým ukázal nám jistou a snadnou

cestu z chaosu různých směrů posledních let, ale jsme mu vděční také za krásný příklad, který nám dal svým upřímným, ryzím, obětavým charakterem.

Večírek při vánočním stromku a koledách byl jako obvykle utužením přátelských svazků naší učitelské rodiny a sblížením duší. Pěkně k tomu přispěla i promluva vdp. duchov. rádce vybízející k snaze porozumět si vzájemně a ukazující cestu k tomu. Naše nejmladší postaraly se nám o zábavu, ba nechyběly ani verše na jednotlivé členy výboru, s nimiž rozdělily dárky s vánočního stromu. náš starý „latíček“ — pan řídící Duha, který k nám každé vánoce zavítá ze Strakonice, poví vám, jak vždy u nás se potěší a osvěží.

29. prosince byla členská schůze, při níž promluvil vdp. duch. rádce na téma „My a doba“. Ukázal, jak máme rozumět nejen sobě navzájem, ale i své době, jak máme mít účast na vytvoření nové doby, vtisknouti ji svůj křesťanský ráz, učiniti z ní něco posvátného — konsekrovati 1. vlastní věrností, povahou značící plnost katolického smýšlení, které se nedrobtí, 2. apoštolátem šířícím Kristovu pravdu a lásku. Sl. místopředsedkyně Emilie Vejvodová promluvila o otázce koedukace na škole. S nevšední pilí zpracovala bohatý materiál a přispěla k ujasnění této důležité otázky. Pan řídící Kachlík projevil na konec své dojmy z návštěvy našeho odboru a vybídl vdp. duchov. rádce i sl. učitelku, aby vzácné náměty, které nejen při dnešní schůzi, ale vůbec ve vedení Jihočeského odboru se projevují, byly učiněny přístupnými nejen odboru, ale všemu členstvu Zemského spolku a uveřejňovány ve Věstníku.

Povídky Hruškovy, vydané Spolkem katol. učitelstva v Plzni, byly přijaty v odboru s živou sympatií a rozšířeno členy 600 výtisků. Do nového roku jdeme s novou láskou, radostí a silou. Zehnej nám Bůh!

Valná hromada Říšského Svazu katolického učitelstva koná se 2. února o 10. hod. dopol. v Brně v zasedací síni Lidového domu, Běhounská ulice.

Společná schůze katolického učitelstva odboru ostravského, hlučínského a těšínského koná se v neděli, dne 24. ledna 1932 o 10. hod. dopol. v Moravské Ostravě v klášteře sester sv. kříže. Na programu přednášky prof. dr. J. Drábka a odbor. učitele JUC

Jindřicha Hrbáče a Účast všeho členstva uvedených odborů jest žádoucí. Rovněž členstvo přílehlých odborů, to jest místeckého a opavského, ať se také dostaví.

Zvěst o lid otravujícím znečišťování proniká všude, až do nejzapadlejší vesnice. Vyhlíží to, jako by strašlivá nouze a obrovská nezaměstnanost prorvaly všechny hráze. Všude setkáváme se s násilnictvím, které je často vyvoláno nejsurovějším hanobením podlím osočováním, jímž jsou roztrpčené davy vybičovány. Je to chmurný obraz; zarmucuje všechny, jímž leží na srdci blaho a čest vlasti. Chmurný obraz pro naši pověst před národy světa...

Zajisté má každý s nás svou vlnu a své přesvědčení zjevně a statečně před celým světem vyznati. Vystříhejte se však při tom všeho urážejícího, všeho, co zraňuje duši lidu. Vystupujte mužně proti agitátorům, jichž řemeslem je hanobením, podezíráním a s'andály vyvolati vzbouření a neklid. Zkušenost učí, že mluva agitátorů šlape nohama nejen čest bližního, ale i rozdmýchává roztrpčení a hází mezi lid pochodeň nenávisli, že vydražďuje i k zločinným činům.

Vratislavský kardinál kníže-arcibiskup Bertram

HLÍDKA UČITELŮ ŠKOL POMOCNÝCH

Učitelé, kteří se odhodlají vstoupiti do služeb dítěte úchylného a chtějí nabýti kvalifikace pro školy pomocné, připravují se cestou soukromou. Studují z časopisů a celé řady propagačních, vědeckých, praktických a jiných spisů. Přehled literatury jest uveřejněn v knize Úvod do pedopathologie od Karla Hlavy, v Mauerově Výboru knih pro studium pedologie a v příručce Poučení o zkouškách od dra Mayera. Soukromé studium z časopisů a knih má nevýhodu v roztríštěnosti, nesoustředěnosti a v neúměrnosti jednotlivých otázek. Živé slovo je účinnější. Proto se Svaz učitelstva pomocných škol snaží, aby podle návrhu inspektora Zemana byla ministerstvem školství a národní osvěty zřízena v Praze dvousemestrová občasná škola pedopathologická, kde by se vzdělávali učitelé pomoc-

ných škol vedle učitelů ostatních speciálních škol. Návrh s příslušnou žádostí je již v ministerstvu, kde se shledávají možnosti k jeho uskutečnění. Upš.

Úprava zkoušek učitelstva pomocných škol je také jen ve stadiu příprav. V zákoně o pomocných školách z 24. května 1929, čís. 86 Sb. z. a n. se praví v par. 10, že předpisy o tom, která a kde se bude konati zkouška odborná pro pomocné školy, vydá ministerstvo školství v dohodě s min. sociální péče a s min. veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy. Uplynuly skoro tři roky od slibu, který zákon dává, ale po nějakém novém předpisu o zkouškách pro školy pomocné není ani vidu. A proto se zkouší stále ještě na starých místech (Praha, České Budějovice, Hradec Králové, Jičín, Plzeň, Chrudim, Brno, Příbor) a podle zastaralého, administrativně povrchního nařízení, které kandidátu učitelství na školách pomocných nedává žádné direktivy, v jakém rozsahu má studovati, ale naproti tomu dává zkušebnímu komisaři volnost požadavků na kandidátu. Souhlasíme proto se všemi, kteří nepřestávají tvrditi, že dosavadní způsob zkoušek pro školy pomocné je neudržitelný a dávno zralý k radikálnímu omlazení. Upš.

Zrnko. Je-li práce učitele na obecné škole obtížná, oč těžší jest úkol vychovatele slabomyslných! Není to práce rolníka v úrodné rovině, nýbrž těžká práce horala, který má své kamenité poličko vysoko na stráních neschůdných, vydaných stále větrům, bouřím a jiným nepohodám a který musí s přírodou bojovati o každé zrnko. Jen člověk s velkou láskou k trpícímu lidstvu může se věnovati tak těžkému životnímu úkolu.

Dr. K. Herfort.

Katecheta o škole pomocné. Katechetové mají často přednáseti abstraktní pravdy náboženské a tu cítí potřebu, aby jinak byli učeni ti žáci v nižších třídách, kteří zůstávají pozadu a které mají oni uváděti do oboru pravd oněch. Katechetové pohlízejí na pomocné školství jako na článek v oboru křesťanské humanity, na článek též důležitý v oboru národohospodářském. Jestliže je třeba, aby ve výchově těla — v lékařství — byli specialisté, tu je jisto, že daleko větší zájem musíme míti na tom, aby ve výchově, kde se jedná o ducha, byli specialisté zvlášť-

ní, aby se ncházely do třídy jako do jednoho pytle děti zdravé a nezdravé schopné i neschopné. Považujeme to za týrání nejenom učitele, ale i těch dětí. — Josef Jonák.

Zavedli jsme novou rubriku, o kterou jistě se bude jevití zájem. Kolegy a kolegyně z tohoto oboru prosíme o pravidelné přispívání. Redakce.

Neukazuje se právě v tom nevysvětlitelná otcovská láska Boží, že nezapomene ani na nás, ačkoli světy před nim leží jako písek? A neukazuje se právě v tom jeho velikost že se neroztříští množstvím světů. nýbrž v každé kapce rosy působí a žije, jako by nikde jinde nebyl?

A. Stolz, Lichte Höhen.

Škrtněte z díla Macharova všechny nadávky a rouhání, pak z něho zbude sotva čtvrtina, a to buď citovaný Baedeker nebo některý klasik.

Řím, dr.Opletal 210.

Není jiného léhu a není jiného řešení světové krise, než jedině uskutečněním příkazu: „Zpět ke Kristu!“

Každý život potřebuje potravu, má-li se zachvat a zmohutnět. Tělesný život potřebuje hmotné potravu božský život potřebuje božské potravu a tou je sám Kristus ve Svátosti oltární

HLÍDKA UČITELEK MATEŘSKÝCH ŠKOL

Neposlouží se jistě věci. Zvláštní způsob boje vede se mezi Novou šk. mateř, a Svazem uč. mateř. škol. A zdá se nám, že je to způsob čistě ženský. Spor není sice vážně veden, ale pro vážné věci. Bylo by lépe, kdyby společnou rukou usilovalo se o uskutečnění zákona o mateřských školách, o zrovnoprávnění s ostatními učitelskými kategoriemi a j. Je chybou, když jste tak velmi uzkokostlivé na svoje jednání. Doporučujeme společnou práci.

Denní tisk dotkl se sporu, který byl mezi ministerstvem školství a národní osvěty a ministerstvem sociální péče o kompetenci nad mateřskými školami. Jsme i my tomu povděčny, že tento byl vyhrán min. škol, a n. o., poněvadž sociální význam mateřské školy je daleko zatlačen posláním výchovným, ba v určitých věcech i vyučovacím.

33 proc. slevy na drahách i pro učitelky mateřských škol. Dosud se jim z malicherných důvodů odpírá. Že prý nejsou učitelskými osobami. To je nesmysl z dob dřívějších — ne však pro dobu naši. Jsou však státními zaměstnanci — na státních mateřských školách je jich většina — proto jim sleva patří. Bylo by dobře, aby si toho všimly organizace učitelské.

Dr. Pekař.

*Ten starý mistr poctivý
zná cenu pravdy, Božího daru,
a ví, že dává ji národu,
jež má tak rád, za potravu.*

*Jsou lidé, kterým nechutná —
za to on nemůže přece:
i soumar prý někdy nechce pít,
byl stál až po hrdlo v řece.*

Puntík.

PRÁZDNINOVÉ KURSY KATOLICKÉHO UČITELSTVA

Vzpomínka na II. lyžařský kurs katolického učitelstva. Zimní pohádkal — Ano, zimní pohádku jsme prožívali na II. lyžařském kurse kat. učitelstva v Cotkylti u Šilperku (ve společnosti 22 účastníků). S jakou nedůvěrou jsme odjížděli na sv. Štěpána do hor — vždyť na Hané zimy nebylo. Avšak jaká byla naše radost, když jsme autobusem vjížděli do tiché, bílé Cotkylle, ve které jsme se cítili brzy jako doma. Kdo nebyl na horách, neví, co je život v nich. Plný romantiky, ale také plný bídy. Avšak horáci jsou i při své veliké bídě šťastní. My s nimi, vzdálení hluku života, semknuti kolem svého duchovního vůdce dp. Daňhy a vedoucího kursu kol. Kuncka, prožili jsme tolik krásných, družných chvil, že se slzou v oku jsme se pak loučili.

Velikou zásluhu o pořádání kursu v Cotkylti měli tamní pan řídící Zerhau, pan farář Jindřich Slouka a šumvaldský pan „školsprávce“ Šnyrych.

V Cotkylti se osvěžilo nejen tělo, ale také duše. Útulný horský kostelíček nás denně vítal, abychom v jeho tichu poslechlí láskyplná slova duch. vůdce a byli přítomni mši sv. Vánoční koledy krásně doprovázel na varhany kol. Veselka. Duševní hody

jsme ukončili společnou sv. zpovědí a sv. přijímáním.

Jen v čistém srdci panuje pravá radost a veselí. A toho u nás bylo dostatek. Jedni lyže, druzí sáně, a již se odvážně pustili s mírných i příkrých kopců. Pan profesor Skoumal byl nám dobrým vůdcem i rádcem. Sem tam malá nehoda nikterak nám nepokazila upřímnou radost z pobytu na bílých horách v tak milé společnosti kursistů.

Celodenní vycházku jsme pořádali do Lanškrounu. Cesta, přes velké náledí, byla opravdu romantická. Hned v údolí, hned na kopečku, hned v lese a kolem čistý, bílý horský sníh. Všude velebné ticho rušené jen našimi výkřiky údivu nad krásou přírody. Po prohlídce města jsme se ubírali domů. Zpáteční cesta byla tím zajímavější, že jsme procházeli hluboké lesy za tmy. Chvillemi bylo úplně ticho, nikdo nerušil večerní klid přírody, aby tím více se mohl oddat svým myšlenkám. Bezpečně nás vedl kol. „školsprávce“ Šnyrych, který si vykračoval jako po Václavském náměstí.

Lýžování, sáňkování a vycházek za svěžím horským vzduchem užil každý v hojné míře. Radost bylo pohleděti do rozzářených očí a větrem zčervenalých tváří. Náš bezstarostný smích rozveselil i vážného pana řídícího Zerhaua, který se námi nakazil a dováděl s námi.

Poslední den jsme zajeli k studeneckému panu faráři Dudovi, který nás kursisty pozval na hanácké klobásy. Po takové tuře nám chutnaly znamenitě, zvláště, když nám je štedrou rukou podával dobrý a humorný sám pan farář.

Co je na světě krásné, to uběhne rychle. A tak i náš kurs. Ani jsme se nenadáli a nastalo první loučení s milými kursisty z Prahy — v Zábřehu. Poslední s Bohem a vlak je unáší dále. My ostatní jedeme k Olomouci. V Olomouci jsme vystoupili, prohlédli město a zašli do kina na představení „Třetí rota“. Milého přijetí a pohostinství se nám dostalo u předsedy kol. Kuncka.

V Olomouci nás překvapil kol. Slezáček „Šotek“, který přece jen s námi kurs ukončil. Ne, kdo práci začne, ale kdo ji dokoná, bývá pochválen. A on kurs „šťastně dokončil“, ovšem bez lyží a sání, ale přece. Nadarmo mu neříkáme „Šotek“.

A opět loučení. Štěstí, že několik ši-

kovných fotoamatérů zachytilo pěkné momenty. Mám již před sebou jednu zdařilou fotografii všech kursistů, a znovu se mi vybavují ty milé tváře a ptám se — zda se sejdeme, jak jsme si slibili — o pololetí?

Všem kursistům II. lyžařského kursu katol. učitelstva posílám upřímný pozdrav — na šťastnou shledanou o pololetních prázdninách.

Dostalo se mi k vánocům a Novému roku hojně přání. Kéž Bůh dopřeje zdraví a chrání člověka před vším špatným. Děkuji všem, kdož mi psali.

Z kursovní kuchyně. Na II. zimním kurse v Cotkylti debatováno o III. kurse na Sv. Kopečku a stanoveny zásadní směrnice pro tento kurs. V programu bude dbáno, aby kursisté nebyli přetíženi množstvím přednášek. Ze 14 dnů bude věnováno 7 dní exkursím. V programu bude probírána pedagogika, literatura, náboženství, umění, kreslení-praxe, tělovýchova-praxe. Pro přednášky budou získáni vynikající odborníci. Na exkursích shlédneme celé Jeseníky od nejvyššího Kralického Sněžniku z Pradědu až po vrchy Oderské a pramen Odry.

Účastníkům II. zimního kursu v Cotkylti Jak umluveno, sejdeme se o pololetí opět. Kdo má zájem o osvěžení a chce se přidati, dopište kol. Kuncovi, Křenovice, p. p. Kojetín. O ubytování se hlaste přímo kol. řídícímu učiteli Zerhauovi, Cotkylt, p. Šilperk, sev. Morava. Přiložte známku na odpověď nebo pište dvojlistek.

Recept na kritiku.

*Vyhledej si křestní jeho list,
vynadej mu, že je tuze mladý,
aby se moh' do něčeho plíst.*

*Píše-li snad autor o noze,
pusť se do něj s chutí usilovnou,
že nepíše dobře o voze.*

*Není-li snad ani chloupek
na článku upravdě vadný.
neuškodí — smíchu sloupek.*

Omega.

ROZHLEDY

Sv. Jan pod skalou. Měl jsem příležitost setkat se s několika kolegy, odchovanci učit. ústavu v místě výše jmenovaném. Samozřejmě vzpomínám

me a vzpomínky nejlepší náležejí vždy nynějšímu vldp. řediteli msgr. Lhot-skému. Údolí, chlubící se všemi krásami přírody, obdařeno bylo též toulo vzácnou osobností, která po několik již roků řídí pevnou rukou provádění svěřených jí úkolů. Zajisté nemohli se katoličtí rodičové dočkat lepšího pas-týře svých dětí. Jeť člověkem vzácných vlastností. Byl nám vzorem jako vychovatel, učitel, jako ochránce postížených, duchovní rádce a vůbec ve všem, čeho pro praktický život jest učitel zapotřebí. Slova všech, ať učitelů-katolíků, ať těch, kteří zakotvili na břehu protivném, (proč? — viz Josef Mádle „Organisátor kněžstva“ V. kap.) vyznívají ve smysl slov: „Byl to dobrý a vzácný člověk.“ Byl nám jakýmsi štítem, jenž chránil nás od nepřátelských útoků světa vnějšího i vnitřního. Potíral, kde mohl, zakořeněné nectnosti let dřívějších a jeho úsilím stojí dnes ústav na vysoké úrovni. Jest miláčkem všeho studentstva i z let, kdy působil na stát. ústavě v Soběslavi. Svoji láskou, obětavostí, pracovitostí, přímým jednáním získává si práce všech i členů sboru profesorského. Pracuje vskutku „s chutí usilovnou na národa roli dědičné“. Veškeré své síly, byť i stařecké, věnuje studentstvu a neleká se žádné námahy. Vzpomínáme též, jak v ústavní kapli promlouvá bělovlasý kněz-kmet (předseda Mariánské družiny) ke svým studentům. Oči jejich lpí na ústech rádce-kazatele. Mladí nadšení posluchači hltají téměř každé jeho slovo. A není divu. Vždyť mluví s takovou láskou ke svým duchovním dětem, že duše jejich podléhá úplně kouzlu jeho slov. A nyní, kdy hodlá odejiti do soukromí, zajisté doprovázíme ho vzpomínkami vděčnými, neboť ukázal nám cestu pravou a dobrou. Přejeme mu, aby P. Bůh mu dopřál ještě dlouho zde pobýti, aby mohl patřiti na plody své neúnavné, celoživotní práce. M-ka.

Školský systém SSSR, a jeho vývoj vzhledom k novým formám sovietského hospodárstva včlenený bol programovite v celkový hospodársky plán, v päťiletku. Presne stanovený program žiada umožniť návštevu školy 1. stupňa všetkým deťom (od 8.—15. roku). Všeobecná povinná dochádzka bola stanovená dekretom z augusta 1930. Previesť ju bol úkol nesmierny, ale je pravdepodobné, že bude do konca päťiletky splnený a prevedený aj v naj-

odľahlejších krajoch SSSR. Bolo to umožnené úspešným bojom proti negramotnosti, ktorý vykázal pozoruhodné výsledky: v r. 1929—30 naučilo sa 10 a pol miliona dospelých analfabetov čítať a písať.

V tejto dobe mala elementárna škola 11.6 miliónov žiakov, o celé 2 milióny viac ako v roku predchádzajúcom. Tohto roku bol počet gramotných obyvateľov SSSR 62.6 proc., to jest temer dvojnásobok predválečného počtu (33 proc.).

Tiež vo budovaní škôl bolo treba vykonať ohromný kus práce. V r. 1930 bolo treba vybudovať 42.500 nových škôl a povolať 50.000 nových učiteľov. Preto boli rozpočtové položky na ľudové vzdelanie prenikavo zvýšené zo 615 na 1010 miliónov rubľov. Chudobné deti dostávajú zdarma odev, obuv, raňajky a všetky školské potreby. Na tento cieľ je venované 6 a pol miliardy rubľov, to jest 13 proc. celého rozpočtu.

Predškolská výchova v detských zahrádkach pečuje o deti štyr až osemročné. Sedemročná pracovná škola vzdeláva mládež do 15 roku. Ale už v trinástom roku nastáva špecializácia vzdelania. Škola sa delí na robotnícke fakulty, závodné školy, školy mladých robotníkov a školy vonkavskej mládeže. Každá škola sedemletka bude mať priemyslovú bázu (továrňa, závod, hospodársky podnik a pod.), aby sa žiaci mohli nielen vzdelávať, ale aj aktívne účastniť produktívnej práce. Ide tu zrejme o presné vytknutie úkolov školy v socialistickej výstavbe.

Teprve na pracovnú školu nadviažu školy odborné (po 18. roku), potom vysoké školy technické a ústavy pre vedecké bádanie (univerzita, Ukrajinská akadémia vied). Nimi školský systém SSSR vrcholí. (Nár. škola slov.)

M. Holková:

Učiteli...

Postavi ťe, učitele, mezi záhon malých dětí

mezi záhon květů —

*(někdy plný býli, plevelů a smetí).
Povinnost i cit ti káže, srdce své jim dáti.*

srdce láskou rozechvěné,

nervy silou zocelené,

zdraví hlasovek i plicí,

Chťel bys za to odměnu svou bráti?

Komu půjdeš o ni říci?

*K dětským očím, dnes jež hladí, aby
zítra žalovaly?*

*K retům lidským, které přechásto ti
lály?*

Máš-li odvahu, jdi říci světu,

ty že připnulš duším křídla k letu,

*(zatím co svět tvoje vlastní k zemi
sráží).*

Křikni o uznání, posměšek ti urátí,

spokoj se, že penězi tě platí.

*Zaplaceno máš to srdce láskou roze-
chvěné,*

zaplatili ti i nervy silou zocelené

zdraví hlasovek i plicí

mlč — jsme ducha nádenici.

Nedávno konstatovaly naše noviny, že od převratu bylo v našem státě vydáno již přes 5 set rozsudků smrti.

V ČSR se rozvádí a rozlučuje ročně 10.000 manželství. Každé 14. manželství je rozvráceno.

NÁLEZY NEJV. SPRÁVNÍHO SOUDU

Převod do platů podle zákona č. 103/1926. Osobní přídatek, daný státnímu zaměstnanci z titulu t. zv. slovenské výhody, spadá pod přídavky, uvedené v odst. 1., par. 196, platového zákona; nemá proto zaměstnanec nároku, aby mu při převodu do nových platů podle zákona č. 103/1926 výhoda ta byla zachována vedle platů uvedených platovým zákonem.

(Nález ze dne 9. března 1931, č. 5978.)

Příjezdné a odjezdné. Při komisio-
nelním řízení přísluší podle nař. z 10. března 1849, číslo 158 ř. z. i příjezdné ke stanicím elektrické dráhy, bez ohledu na to, jak jest taková stanice technicky vypravena. Usnesení min. rady ze 4. června 1920 o používání hromadných dopravních prostředků ničeho nemění na starších normách o této věci vydaných. (Nss ze 7. května 1931, číslo 8405.)

Diety z důvodu vedení dvojí dc-
mácnosti. Přísluší i učitelům podle usnesení min. rady z 19. června 1919 a 9. prosince 1919. Tyto jsou za výkon ve vlastním působišti, nikoliv za působení mimo vlastní působišť a předpokládají přeložení z moci úřední. Je-li skutkový rozpor mezi škol. úřadem a strancem o věci, bylo-li přeložení z moci úřední nebo na vlastní žádost a úřad nereaguje na námítky strany, jde

o podstatnou vadu řízení. (Nss z 29. května 1931, číslo 7992/31.)

Institut právní moci. Je založen na myšlence respektování právní moci jako institutu, záležejícího v tom, že uspořádání právního poměru, vytvořeného rozhodnutím nebo opatřením, zavazuje i úřad sám. Právní moc jest spojena s každým autoritativním výrokem úředním, jímž se deklaratorně zjišťuje nebo konstitutivně upravuje právní posice strany. Obnova řízení může býti povolena, když stará přivádí k platnosti nová závazná relevantní skutkové okolnosti, které před vydáním rozhodnutí známy a poznatelné nebyly (Nss z 9. května 1931, číslo 7232/31.)

Divná věc.

*„Divná je to neshoda,
řekl doktor Příhoda,
v inspektorské když lil hlavy
reforem svých předpoklady,
„mýlili se prorokové
naši věci pokrokové!
Je to ostatně dost známé,
pro reformy že vše máme:
pokrokové ministerstvo,
pokrokové učitelstvo,
pokrokové inspektory,
trochu snad i profesory —
a přec všechno křičí sborem:
„Nechce se nám do reform!“*

Puntik.

ZPRÁVY

Msgr. dr. Ferdinand Černík, bývalý profesor náboženství v Olomouci, náš odběratel, dožil se 10. t. m. sedmdesátin. Na mnohá ještě léta!

Bohumil Boček, učitel v Rajhradě, člen Moravskoslezského spolku katol. učitelstva, vstoupil do řádu Tovaryšstva Ježíšova.

Konkurs. Ve Věstníku min. školství a nár. osvěty p. XIII. 1931 uč. 12, str. 629 jest uveřejněn tento konkurs: V školním okrese litomyšlském (se obsadí): A s předností pro muže: místo ředitele trojtřídní měšťanské(!) školy chlapecké v Litomyšli. B s předností pro ženy: místo ředitelky trojtřídní měšťanské(!) školy dívčí v Litomyšli. Uchazeči, kteří si přejí, aby se při obsazovacím řízení přihlíželo k jejich rodinným poměrům, k obtížím posavadní služby nebo k jejich zdravotní-

mu stavu, jakožto druhořadým složkám nárokovým, musejí tyto zvláštní skutkové okolnosti v žádosti výslovně uvést a v jejich vlastním zájmu je, aby je také, pokud mohou, náležitě prokázali. Legionáři a váleční invalidé musejí v žádosti výslovně konkrétně uvést skutková data, která podle jejich názoru je pokládati za zvlášť pozoruhodná. Žádosti doložené kolikovaným, řádně ověřeným služebním výkazem, buďte předloženy, o každé místo zvlášť, úřední cestou okr. šk. výboru v Litomyšli do 31. ledna 32, ten den v to počítaje. — Vzhledem k neobvyklé stílisaci tohoto konkursu pokládáme za svou povinnost, abychom na něj upozornili interesenty, a to zvlášť na místo sub B (na dívčí škole občanské v Litomyšli), poněvadž, jak se zdá, jest nebezpečí, že by místo mohlo býti obsazeno mužem, čímž by bylo možná na dlouhá leta ztraceno jedno vedoucí místo pro ženy. Proto upozorňujeme naše starší kvalifikované učitelky, aby se o místo hlásily. Bližší informace zprostředkuje případně redakce.

Národní demokracie v Litomyšli jmenovala při posledních volbách odb. učitele pověřeného zatímní správou obč. šk. d. v Litomyšli p. Drbohlava ředitelem a zat. učitele p. Knotka profesorem — alespoň na svých kandidátkách. Jak vidno, přece příslušenství k nár. demokracii něco vynáší.

Chodí se stále s křížkem po lunuse. Poté, když dosaženo bylo se státními úředníky jakési parity, která zase honem byla porušena, dostalo se učitelstvu i pragmatiky, přizpůsobené pragmatice profesorské z roku 1917. Za 10 let jejího trvání mohly už přece býti známy její nedostatky — když připustíme, že ušly pozornosti její přednosti — ale ukázalo se, že ani vševědoucí redaktori vrcholných organizací stavovských, bez nichž se v našem světě nic nemůže státi, ani právní referenti, kterým podávají na Kolišti ruce vysocí úředníci, nic na ní nenašli. Teď však sotva je třetí rok v platnosti, vidí na ní tolik vad, že už na ně nestačí ani počet paragrafů. Zdá se, že dobře říkali starí: Čím víc opičáčů, tím méně krup!

V Americe — tam je blaze! Tolik se po ní proto touží a nechybí ani těch, kteří by ji chtěli k nám přenést celou. To by nám dali pak 1160 dolarů a zedníkům 3000 dolarů a ještě by

mohli zapomenout několikrát na prvního. Chicago učí!

Nešťastná třináctka! Kdo její směle nevěří, ať si jen vzpomene, kolik nadělal zlé krve vánoční příplatek, který z jakési neznámé příčiny pojmenovala naše žurnalistika třináctým služným. Loni rozčiloval poplatníky — nejvíc asi ty, kteří zůstali dlužní — letos ty, kteří se naň příliš těšili a na jeho konto „zasekli sekýru“. Jedině snad potěšil redaktory. To bylo o něm nějakých sloupců!

Krise důvěry? Píše se o ní v novinách, ale marně. Na poli školském je spíše krise nedůvěry. Nikdo jiný než učitelstvo se nemůže chlubit tak důvěrnými styky s nejvyššími svými úřady. Jen jemu se dostává důvěrných sdělení, o nichž se jiným smrtelníkům nikdy ani nezdá. Netěší se sice tomuto stupni důvěry učitelstvo všechno, ale těší se mu jeho vynikající zástupce, otec konferenčního národa, V. Beneš, který zase chová neomezenou důvěru ke svým ctitelům a vyznavačům a jejich důvěra zase způsobuje, že důvěrné sdělení textu nových osnov stává se důvěrně známým všem těm tisícům organisovaným, takže přestává býti důvěrným. Tedy snad přece krise důvěry! —e—

A ještě jedna krise! Pro tu by nás však nemusila tuze hlava bolet. Na některých školách se marně namáhají učitelské sbory založit rodičovská sdružení. Někteří úzkostlivci mají strach, co na to řeknou nahoře. Těžko někoho nutit. Dnes ani vyhlídka na členství v místní školní radě není natolik lákavá, aby získala zájem ctižádostivců. —e—

Přesmutným aparátem nazvány jsou v Nových školách Vlastivědné sborníky a zároveň se tam poznamenává, že L. Horák, jehož kniha Dvacet století života a práce národa tam velmi příznivě je posuzována, je osoba povoláná, aby promluvila o dnešních reformních snahách, že však na jeho slovo se stále jen čeká, zatím co lidé nekvalifikovaní a skoro nekompetentní velmi autoritativně uplatní svá temperamentní gesta. To ostatně je u nás zjev příliš všední, než aby musil býti komentován. Kritika knihy, která má určité přednosti, by mohla býti ostatně poněkud střízlivější, poněvadž i metoda typických singulárů má své stíny. —e—

Co to je? Vědeckou nesnášlivostí, která se ostře projevila, když vzpla-

nul boj o reformy, nazval ju (J. Uher?) vědeckým klerikalismem. Do vědecké revue, za jakou Nové školy chceme pokládati, se ten termín naprosto nehodí. —e—

To jsme daleko došli! Týž referent si stěžuje, že jsou lidé, kteří užívají autority vědy ke svým cílům a znamení nevědeckosti se vpaluje nepohodlným lidem stejně snadno, jako kdysi znamení nepravověrnosti. Rozdíl je ovšem v tom, že to se dalo v temném středověku a toto v osvěceném XX. století! —e—

Zajímavou charakteristiku samozvaných vůdců reforem načrtává E. Strnad v 3. č. Nových škol. Čteme tam: „Jsou geniální v navazování styků s vlivnými činiteli, ovládají psychologii davu i společenského styku s držiteli moci. Tito šarmantní, vždyckv dobře naladěni a svěží lidé stávají se však nebezpečnými, jestliže se se zásadním názorem kříží jejich směrnice. Považují to prostě za neslušnost, skandál, tragický omyl... Ublíží-li se tomuto doopravdy nevinnému vůdci generace nebo tribunu lidu, nebo zač se sám považuje, pak, ubohý smělče, poznáš rub bývalé kulantnosti!“ Výstižné! —e—

Když dva dělají totéž, není to totéž. Když Hodža chtěl zříditi jednoletou pedagogickou akademii, byla to podle Národního osvobození zrada na učitelském vzdělání, a když dal Dérer abiturientským kursům titul akademii, je to ohromný krok kupředu. Ovšem Hodža nebyl nešťastnou náhodou socialista, aby jej mohlo Národní osvobození pochválit, a aby věc jim uvađená v život mohla býti dobrá. —e—

Nač tam sedí — proč mlčí? Zpracovává se nový školní řád. Jsou tam znalci z řad vrcholných školských organisací — snad i takoví, že jim vysocí úředníci zemských školních rad potřásají rukou — a tisk jejich mlčí o tom, co se peče v tajné kuchyni (asi byrokratické). Jen z časopisu, který je mluvčím pedagogické reakce se dovídáme o některých nesrovnalostech, které budou brzdit administrativu a dělat zlou krev mezi učitelstvem obecných a měšťanských škol a kyselinu rozčilení rozlévat po sloupcích stavovského tisku. —e—

Náhle probuzení citu pro spravedlnost nutno konstatovati u V. Beneše. Zatím je to jen cit pro spravedlnost národní, který se asi probudil následkem spolupráce s německými

sociálními demokraty, jejichž vliv na tohoto vysokého školského byrokrata (či snad tento zemský inspektor k této kategorii nepatří?) byl tak pronikavý, že div nepláče nad německými dětmi, které chodí (dobrovolně!) do českých menšinových škol, a nad učiteli, kteří v takových školách učí. Viz Nár. osvobození 1. ledna 1932. Nás ten obrat velmi těší, poněvadž se v nás probouzí naděje, že po čase procitne v něm i cit pro spravedlnost náboženskou a začne litovat i děti katolických rodičů, které mu se jí chodit do škol, které jim v náboženském ohledu nevyhovují, a že mu bude líto i těch učitelů bez vyznání, kterým je uloženo učit děti rodičů katolických a kteří by měli podle zásad demokracie dbátí jejich přání. Jestli konečně dnes je apoštolem zásady, že jen české děti patří do české školy, pak snad uzná i zásadu a pravdu, že děti katolíků patří jen do katolické školy.

—e—

Blednoucí ideál. Není tomu tak dávno, aby to mohlo býti zapomenuto, co bylo Rakousko kladeno fanatiky reformy za vzor nám ubohým Čechákům. Teď však od některé doby postrádáme oslavných ód v našich pokrokových listech na rakouské školství. Zapomíná se na to školské Eldorado tolik, že se nedovídáme ani o 20procentním zvýšení povinného počtu vyučovacích hodin, ani o zrušování tříd, ani o zvyšování počtu žactva ve třídách. Zůstávají nedotčeny jen vídeňské Mustranstaltry — Potěmkinovy vesnice. Celá ta sláva nějak brzy zšla! —e—

V novém roce 1932 čekají katolické učitelstvo nové úkoly. V čele našich úmyslů pro rok tento ať jest „Katolická třída“ důsledně, vždy, před každým. Druhým úmyslem býti sebevědomější katol. učitelkou a učitelem. Na mysl mějme myšlenky veliké duchovní hodnoty. Vše, co by nás sráželo z rozletu k výšinám, odstraniti. Nejprve připravití své duše a své srdce a pak šířiti dobro ve svém okolí. Jest ve světě mnoho zloby, ale máme svého Krista, k němu blíže v myšlenkách i v životě. Idea kursů prázdninových žádá od nás všech nejen dobrý úmysl v prostředí kursování, ale po celý rok vytrvatí na místě jako katolický učitel. Nemám jiného přání, než aby každý našel zalíbení v prostředí školním, a aby na všechny padl paprsek hojných milostí Božích a

požehnání Božího. Konečně ve zdraví na shledanou na III. prázdninovém kurse katol. učitelstva na Sv. Kopečku u Olomouce.

Kuncek.

Historie slezských zemětřesení. Není to po druhé, jak se psalo loni v denním tisku, co bylo Slezsko zasaženo zemětřesy, ale více nežli p o t ř í c á t é, pokud sahají známé dosud zprávy (Dr. Remeš, prof. Michal, dr. Koláček). Prvé zemětřesení ve Slezsku se uvádí r. 998. Roku 1259, 1443, 1878 bylo mohutné zvláště na Opavsku; v r. 1443 pobořily se při tom kostelní věže a vyšší budovy. Vyřešíme-li průměr z let 998 až 1900, tedy vychází okrouhle č. 4, t. j. za sto let průměrně bývá ve Slezsku č t v e r o z e m ě t ř e s e n í. Loni bylo šestero otřesů, v r. 1786 bylo jich sedmero. Ve století 12. není zaznamenáno žádné zemětřesení ve Slezsku, což ovšem neznamená, že žádného nebylo, ale pouze tolik, že byla slabá a zůstala nepovšimnuta nebo záznamy nebyly dosud uveřejněny.

Při zemětřesení loňském na Opavsku a Hlučínsku byly místy pozorovány mohutné rány hned vedle domů, dunění a hlučení v podzemí, praskot v krovech, okna řinčela, nádoby rachotily, některé se rozbily, některé spadly, podobně spadly obrazy se stěn, voda z nádob vyšplíchla, místy sesula se na svazích půda, sesuly se slabé zdi, narovnaná prkna u novostavby se zřítily, nábytek se pohnul neb i poskakoval, spící se vzbudili, koně, kočky a psi jevíli nepokoj. Z hory u Litultovic podle sdělení rolníka Josefa Vaňka vyšlehly při zemětřesení plameny, což postrašilo lidi i domácí zvířata. Tak zvané hypocentrum zemětřesů bylo v okolí Levic; odtud se šířilo zemětřesení na vše strany. Zemětřesení hlučínsko-opavské nebylo pocítěno pouze v okolí Opavy, ale až u Ratiboře, v Moravské a Slezské Ostravě, v sev. přílehlé Moravě, silnější bylo v údolí Děhylovském (nádraží, zvl. u hradla), v Kozmících, Dolním Benešově, v Kravařích, v Háji, v Zábřehu, ve Slavkově, v Ludgeřovicích, v Petřkovicích, v Hlučíně atd.

Hlavní příčinou tektonických zemětřesů jsou tuzemské kry, na sobě navzájem ležící, o sebe opřené nebo vzepřené, čímž vzniká následkem tlaku ohromné napětí. Uvolňuje se vlivem vzdálených zemětřesů, někdy

zvýšením tlakového maxima, mnohdy však vlivem podzemních vod, jež jílovité části ker zemských rozmočí, učiní je kluzkými. Následkem tlaku (tíže) a kluzkosti vrstev stává se, že se některá z ker pohne, což má za následek pohyb sousedních ker a tak zemětřesy tektonické nabývají velkého rozsahu.

Síla výchovy v Bohu. Nedávno jsem slyšel v okr. městě B. poutavou přednášku pí odb. učitelky L. Žofkové, známé pracovnice v Bakově nad Jizerou. Co hořké pravdy bylo slyšet. Poválečný úpadek rodiny, jež bezesporně vykonává větší vliv na výchovu dítěte než škola, působí zhoubně. Život dneška plyne šíleným tempem, jako by byl prožíván v aeroplánu. Shon po zábavách — třebas naříká se na všelijakou krizi — je mocnější než starost o dítě. Nejtěžší krise je jistě krise mravní. Velmi často jsou v našich rodinách — a hlavně majetnějších — rozmazlení jedináčkové, a to rovněž nemůže býti prospěšné k vývinu povahy dítěte, jež nemá u sebe stejnorodého živlu, mezi kterým by mohlo růst. Na jedné straně je třeba více přísnosti, na druhé straně více opravdového tepla rodinného — kouzla, jež podmiňuje štěstí dětinného mládí — a příští krásné vzpomínky.. Vychovatel, tudíž i rodiče, musí být příkladem! Co nás dělí, řekneme si mezi čtyřma očima, uchraňme duši dítěte hrubostí! Co dnešní děti vědí v mnohých choulostivých věcech, je někdy příšerné. Vyprchá-li záhy pravá dětinnost, nevinność dítěte, je toto nešťastné. Ve společnosti lidské nejsou dnes vzácní mladí starci. Největší však příčinou zvrácené výchovy je nedostatek silné autority. Uznáváno je i moudrými činiteli z „pokrokového“ tábora, že, vezme-li se dítěti autorita božská, vezme se mu mravní podklad. Tito se přimlouvají aspoň za to, aby tato byla nahrazena nějakou jinou rovnou autoritou. My pak dodáváme: Není možná jiná, nejdokonalější, autorita kromě Boha, v němž jedině tkví síla výchovy. Buď s Bohem k umravňení budoucích generací, nebo bez Boha k záhubě mravní; exclusi tertiū! Třetí možnost je vyloučena. Nám musí záležeti na tom, pracovali pro prvé v rodině i ve škole v ladné harmonii. F. F. Hájek.

Vysokoškolské kursy pro vzdělání učitelů měšť. škol. Aby byl odstraněn nedostatek zkoušeného učitelstva pro

měšťanské školy, pořádá škola vys studií pedagogických v Praze dvouleté kursy ze všech tří odborů po 500 hodinách. Kursy budou o vánocích, velikonicích a prázdninách (v červenci), přednášejí profesori vysokých škol. Roční kolejně 300 Kč, noclehy po 1 Kč, obědy Kč 4.50. Přihlášky do konce ledna u tajemníka ŠVSP V. Jarose v Praze-Michli. Počátek kursů 20. března K. Z.

Kandidáti učitelského ústavu ve Sv. Janě pod skalou pořádají v neděli 31. ledna v sále hotelu „U tří korun“ v Be-rouně reprezentační ples pod protektorátem vldp. posl Boh. Staška, kanovníka a zemského předsedy čsl. strany lidové. Čestní předsedové: ThC msgr M. Lhotský, ředitel učit. ústavu, Aug. Kohout, profesor učit. ústavu ve Sv. Janě pod skalou. Vojenská hudba pěšihopluku 38.

O 13. služném jsme takřka ničeho nepsali. Úmyslně. Nebylo přesných zpráv. Denní tisk stále také proposice měnil. Dočkali jsme se vyplacení konečně, ovšem přišlo mnohem později než zaměstnancům jiným.

Děkuji srdečně za projevy důvěry a uznání práce, kterých se mi v poslední době tak hojně dostalo. Byl jsem jimi opravdu potěšen, ale také dojat.

Jindřich Hrbáček.

Všechny nynější krise mají základ v krizi lidského ducha.

Každá práce celého člověka uvhlédává.
Komenský.

Člověk není člověkem, miluje-li jen sebe.
Fénélon.

Práce jest křídlo andělovo, kterým doletí k ráji a zmůže víc než láni Titancvo.
Jar. Vrchlický.

Nepřátelům náleží odpouštěti; s Kristem Pánem zajisté nemůže býti ve svornosti, kdožkoli s křesťany žije v nesvornosti.
Sv. Augustin.

Dobrým být, dobro chtít, dobro ploidit, poklad největší. M. A. Šimáček.

Nemáme-li zakrsati, musíme ztrojnásobiti příčinnost svou. Palacký.

Učitelské místo je vypsáno na dvojtřídce ve střední Moravě. Občané

důrazně žádají katolíka. Kolegové, hlaste se! Blíží se! Dvojlistek!

Josef Koudelák, autor četných lyrických knih, vydá k velikonočním v nakladatelství Č. Berana v Olomouci román *V r a t a t m y*, vyvážený z horké půdy popřevratové hanácké dědiny. Upozorňujeme na toto dílo, neboť už dlouhou dobu o Hané nic v románovém zpracování nevyšlo.

„Ne nadarmo dali jste svému časopisu jméno „Neděle“. Váš týdeník jest opravdu s to, aby dnešního člověka, pohříženého do všednosti, mravní bída a častokráte, bohužel, i všelijaké špiny, přenesl do sfér lepších, čistiších, opravdu posvátných.

Rád používám příležitosti, abych vám projevil svoje uznání za vaši dosavadní vsůtků apoštolskou činnost, již z lásky k nešmrtelným duším s pomocí Boží tak zdárně vyvíjíte.“ Z dopisu J. E. řed. arcibiskupa olomouckého dra Leopolda Prečana, redaktoru

„Neděle“. (Adm. Praha II., Karlovo nám. 5.)

Kdožkoli si libuje ve lži, pozbuďte všeliké vážnosti, pozbuďte nejen všeliké viry, nýbrž i v nenávist se uvede i u Boha i u lidí.
Sv. Efrém.

Otázka sociální, je otázkou mravní.
T. G. Masaryk.

Nemyslete, že učiníte lidstvo šťastnějším, neučiníte-li ho dříve mravně lepším.
Viktor Hugo.

Lidstvo bude vždy potřebovatí Bc-ha; nemá-li ho, postaví na trůn zlaté tele a nevěstku.

Šamberger, *Přir. filosofie II.*, 61.

Osudy národů nerozhodují bitvy, ale domácnosti.
John Ruskin.

Kupujte u firem u nás inserujících!

Projekční stroje - epidiascopy - kinostroje

Liesegang

v prvotřídním provedení a v každé ceně. — Rozpočty a informace zdarma.

Representace: **Inž. Gustav Brady, Praha II., Národní tř. 38-p.**

Všechny stroje ochotně a nezávazně předvádíme.
Pohlednice, diapositivy, diafilmy ze všech oborů s textem pro přednášky.

TISK

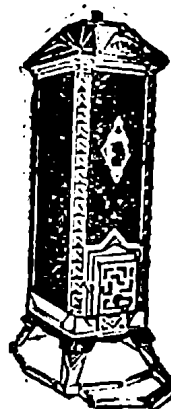
Lidových závodů

tiskařských a nakladatelských

v Olomouci

rychle, vkusně,

levně.

**Kamna
a stolokrbý
„Fenom“**

**dobré výrobky za
levnou cenu.**

**Praha II.,
Václavské n. č. 33.
Tel. 23264**

**Školy a učitelé
zvláštní cenné výhody!**

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výt. pošt. řed. v Brně č. 75.717/Vl. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — *Redakce, administrace a expedice v Přerově, Blahoslavova 41.* Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 298.349. — *Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.*

Jan Ev. Trávníček :

Právo a povinnost.

(Učitelské epíštoly.)

Jako učitelé máme své právo kladné — které krátce a prostě nazýváme *právo*, ale máme též svoje právo záporné — *své povinnosti*. Máme práva občanská a stavovská. Povinnosti občanské a stavovské. Obojí nám vymezuje zákon. L'tera zákona je strohá a vymezuje vše přímočaře. Neohlíží se na subjekt, který se má literou řídit. Nedbá subjektivních citů a pocitů. Je jako železné kolejnice, pevně přišroubované, aby stroje dobře a bezpečně jezdily. L'tera zákona provedená přesně a bezohledně činí i z lidí stroje. Dovede ubíjeti a zabíjeti. Je třeba ducha, který by ji oživil. Ducha, který ji učiní snesitelnou. Ducha, který ji vdechne, co právě potřebno pro život každého, kdo podléhá jejím normám.

*

Musíme znáti svá práva. Musíme znáti i své povinnosti. Neznalost práva může vésti k jeho zanedbání. Přílišné zdůrazňování jeho litery vede k nesnesitelné aroganci. Neznalost povinnosti může býti osudná. Přílišné zdůrazňování povinnosti může vésti k bojácnosti, zbabělosti, nízkému podlézání a duchovnímu otroctví. Nutno dbáti, aby to, co má býti svato, co má duši prohlubovati a šířiti, neobrátilo se v opačný extrém, který duši ohlupuje a zabíjí.

*

Právo i povinnost jsou jakýmsi výrazem lidské důstojnosti. Zvířata nemají práva. Jen to, co jim člověk přirrhne. Ale ani toho sama nemohou vymáhati. *Je proto svatou povinností člověka, aby si vážil svých práv i povinností.* Aby jich střežil a dbal celou vroucností své duše. *Abý jich nikdy nezadal svou nedbalostí a nevědomostí. Kolik kdo ztráti ze svých práv a ukraáne ze svých povinností, o tolik přpravil vlastně svou lidskou důstojnost.*

Platí-li to o každém člověku, tím více to platí o člověku vzdělaném, o učiteli.

*

Práva se dostane tomu, kdo o ně stojí. Kdo se ho domáhá. Jura vigilantibus! Spáči a nedbalci marně pláčí, když se připozdilo. To proto, že výkon práva svěřen je lidem.

Povinnost uložená může býti vymáhána. Spáči jsou k ní buzení, nedbalci pohánění.

Obojí snižuje člověka: zanedbávání vlastního práva i povinnosti.

*

Výkon práv a povinností je určen lidem. Ztělesněním oné výkonné moci jsou pro nás nadřízené úřady. Mají dávatí volný průchod právu, které je nám určeno a zaručeno. Právu, kterého se podle zákona domáháme. Mají vymáhati uložené povinnosti. Mají býti okny, jimiž proudí svěží proud spravedlnosti oběma směry: vzhledem k právu i k povinnostem našim.

Piši a podtrhuji: mají býti, protože, bohužel, nemohu napsati, že vskutku jsou, abych neublížil pravdě.

Glosy.

V novoročním čísle „Lidových novin“ uveřejnil bývalý ministr financí prof. dr. Karel Engliš úvahu o současné situaci hospodářské, jejíž myšlenkou bylo snížití veřejnému zaměstnání platy. Po roztrpčení, které vyvolalo u státních zaměstnanců nedávné snížení vánočního přídavku, objevila se jako novoroční gratulace v „Lidovkách“ rozprava Englišova, jejíž dosah je větší, než by se na první pohled zdálo. Konfiskované nedávno ještě zprávy o záměru snížití platy ukazují se Englišovým článkem pravdivými. Dr. Engliš píše jakoby o návrhu, zatím co celý plán, jak při snižování gází postupovati, jest již vypracován a k provedení připraven. Veřejní zaměstnanci, na prvním místě pak učitelstvo všech kategorií, nezavírají oči před složitými hospodářskými problémy dneška, sledují kriticky vývoj hospodářské situace v cizině i v našem státě a u vědomí plné své odpovědnosti jsou pevného přesvědčení, že při důsledném a poctivém provádění hesla šetření nemusí dojíti ke zkrácení beztak hubených příjmů měsíčních. Veřejné zaměstnání přineslo mnoho obětí na oltář vlasti — vzpomeňme jen těžkých začátků republiky a nedůstojného tehdejšího postavení hmotného! — nechce jistě svůj stát přivést do zkázy, ale podobné „návrhy“, vyšlé z pera mnohoobročnickova, musí co nejrozhodněji odmítati. Bylo dost tělcoměrnosti s tak zvaným třináctým služným! Principiis obsta!

*

Známé pražské nakladatelství Aventinum, z něhož vycházejí péčí dr. Štorcha Mariena klasická díla literární, jež vydává Knihovnu životní moudrosti, Anglo-americkou knihovnu, Zeměpis, Rostlinopis atd., octlo se před krátkým časem v povážlivých poměrech finančních. Snad je už pohroma, která by byla spolu zabila menší nakladatele a knihkupce — mezi mnohými i našeho Lad. Kuncíře — zažehnána. Je veřejným tajemstvím, že úpadek tohoto proslulého nakladatelství nepřivodila tak současná neulěšená situace hospodářská, jako spíše nákladný soukromý život vedoucích osobností.

*

Demlovo „Mé svědectví o Otakaru Březinovi“ vyvolalo značný rozruch v kulturním našem životě pro svou nepochopitelnou tendenci. Právně odsoudil a odkritickou knihou Deml vyvolal a kdo se všechno dnes opovážuje tupit památku před třemi týdny uveřejněný v „Právu lidu“ pod nadpisem „Případ učitele V. Jebavého“. Hrubě, surově psaný článek je dokladem překvapující nevzdělanosti

F. V. Krejčího. Pro nás je pak pozcruhodné, že soc. dem. redaktor Krejčí, bývalý učitel, důsledně a úmyslně píše o učitelích V. Jebavém — nikde ho nejmenuje O. Březinou, čímž vyjadřuje své nejhlubší opovržení. Pamatuji-me si to!
Dk.

Jedno potřebné.

Rodičovská sdružení žijí a pracují. I vy, kolegové, dostanete se v nich ke slovu. Budou se vás ptát, co rozumíte výchovou, jaký pojem o ní máte, který úkol jí ukládáte. Mnozí z vás mají ještě živě v paměti výklad profesora pedagogiky, jiným však vlna času spláchla svěžest ze studijních vzpomínek a někteří snad již ani nevzpomínáte, ale proto přece máte jasnou odpověď na hlavní jádro naší otázky. Jak by ne, když leta prakticky výchovu provádíte, vychovávající děti své i cizí, leta v denní praxi ověřujete si pojem výchovy a denně si připomínáte její úkoly. Patří k abecedě vašich pedagogických zkušeností, že výchovou rozumíte úmyslné působení vychovatelovo na dítě ve smyslu zdraví, rozumnosti a mravnosti, že účelem výchovy shledáváte uschopnění dítěte k samostatnému řádnému životu v lidské společnosti, a že k takovému životu patří, aby plnilo povinnosti k sobě, k bližnímu a k Bohu. To jsou cíle, jichž dosažení má být snahou promyšlené výchovy.

• Chápete, proč je třeba zdůraznit promyšlenost ve výchově? Bez ní snadno vychovatel ztroskotá, protože nezřídka upadá do jednostrannosti, která je velkou z překážek, stavějících se v cestu dosažení cíle výchovy. Kdo své výchovné působení promýšlí, je chráněn zmíněné jednostrannosti a v jeho výchovných opatřeních je patrný úměrný vliv výchovy tělesné, rozumové, estetické a mravní — individuální i sociální. Žel, budiž Bohu žalováno, že ne všichni, jimž je svěřena výchova československého dítěte, dbají úměrnosti vědomých vlivů výchovných! Kdyby byla proveditelná statistika, svědčící, ze kterých prvků buduje československý vychovatel svůj osobní vliv na dítě, shledali bychom, že většina buduje své vychovatelské poslání na kultu těla a rozumu. Tuto pravdu potvrdí každému ochotně naše sportovně vyspělá a rozumově přemoudřelá mládež měst i venkova. Situace je dnes taková, že kdekdo povyšuje na nejvyšší výchovu tu, která nám vychovává řady náročných sportovců a vychytralých lidiček, kteří jen proto pečují o sportovní vyspělost těla, aby z toho mohli finančně těžit. Tato snaha se vymyká již i vlivům výchovy rozumové, která spěje ku poznání vlastního určení a cest k němu. Proto jednostrannost ve výchově naší mládeže začíná být dokonalou. A tato vychvalovaná a obratnými propagátory rozšiřovaná zkáza normálnosti člověka že je žádoucím typem výchovy?

Když indický básník R. Tagore cestoval Evropou a shledával její soudobou civilizaci, nedalo se jeho nadšení objednat, proto také nebylo stoprocentní. Snad lze bez omylu říci, že byla Evropa více nadšena Tagorem než básník svou obdivovatelkou. A bylo se čemu diviti! Tagorovy názory byly osvěžením v myšlení zdejšího člověka, oasou, která působila jednak nezvyklým půvabem dálného Orientu, jednak přesvědčivostí, které bylo lze těžko odporovati. A Tagore mluví o ledačems, ani otázka výchovy nedává mu pokoje. Proto se jeho slova dotýkají živě našeho zájmu. Avšak jak mnoho zdejších lidí bylo by zklamáno Tagorovou odpovědí na otázku: Která že je nejvyšší výchova? Vždyť básník praví, že nejvyšší výchova není ta, která se spokojí zprostředkováním vědomostí, nýbrž ta, která uvede náš život v soulad se vším, co jest. To jest názor indického světoobčana R. Tagore, a my si jej vážíme, ba více, my sdílíme s básníkem též názor. Oč že má výchově především jíti? Aby uvedla náš život v soulad se vším, co jest. A co vlastně jest? Jsem já, ty a miliony bližních, bohatá žijoucí i neživotná náplň světa a nad tím vším počátek a konec všeho — Bůh. Zde jsme již u kořene věci. Kdo chce kliditi dobré ovoce výchovy, musí se chrániti jednostrannosti a nesmí ze svého cílevědomého plánu vychovatelského vylučovati Boha. Bez něho je všechno na vratkých základech, s ním není nic nemožného. To je smysl Tagorova názoru o výchově, který již před ním tlumočili Slovanstvu dva velcí duchové, Tolstoj a Komenský. Avšak ani jejich učení neplynulo z kombinací lidského rozumu, nýbrž z božského

slova Kristova: Nechte maličkých přijíti ke mně, to jest k Bohu, který jest nejbezpečnější záštitou dobré výchovy.

Nuže, uvažujme! Je dnešní mládež v dosahu správné výchovy? Její sportovní zaujatost a mudrující přepjatost praví, že nikoliv. Lze dojít nápravy? Ano, je však třeba uvést život mládeže v soulad s Bohem. Co přivádí člověka k Bohu? Náboženství a jeho učení, které L. N. Tolstoj prohlásil za základ výchovy. Až tuhle dávnou a nezvratnou pravdu uznají, kdož v zajetí nerozumné jednostrannosti na ni zapomněli, potom teprve osud lidstva dostane se na koleje, po nichž bude moci dospět k cíli nejvyšší výchovy — k souladu se vším, co jest!

—Upš—

Trpkosti naší práce.

1. Především si ztrpčujeme práci sami.

Přísná spravedlnost žádá, abychom se nebáli říci pravdu svému vlastnímu já. V době, kdy mikroskopem rozeznávají detektivové prach rozmanitých povolání, jehož špetička se dostala do kapesních hodinek, ve století nebojácné analýsy a směle kritiky bojíme se analysovat vlastní nitro a utíkáme před autokritikou. Říkáváme si sice pyšně, když nás pálí kritika jiných, že si postačíme vlastním posudkem, ale tím právě jen omlouváme fakt, že se sami vůbec neposuzujeme.

„My zůstaneme, jak jsme bývali,“ je deviza našeho působení. Že naše povaha utrpěla povážlivě trhliny, že kaz se zažirá hlouběji a hlouběji, o to nedbáme. Dáme si nejvýše jednou za půl roku prohlédnout chrup a tím u mnohých končí všechna práce o duši. Za několik let povaha již hnije, zápach je obtížný celému okolí, takový člověk stává se omrzelým, rozčiluje se a zahořkne.

V tom je nebezpečí mládí uchváceného vírem života. O všechno se stará, o všechno má zájem, ale na nejpotřebnější se zapomíná. Kolik trpkosti by odpadlo, kdybychom se snažili povahu pěstiti, dokud duch je pružný a vůle poddajná.

2. Mnoho nám ztrpčuje práci vyburjelé sobectví. Zakaluje poměr čisté kolegiality a nasazuje nám na oči brýle nevraživosti. Zenatý kolega s děckem potřebuje, aby se jiný učitel, povoláný službou na výhodnější místo, zřekl definitivy. Nevyhoví mu. Váže raději místa dvě, třebas měl při tom dvojí příjem v rodině. Učitel dostane pochvalné uznání. Nevraživost celého sboru od ředitele ke školníkovi. Pro vliďnější slovo trhají se staré svazky přátelství a vypovídá boj. A přece kousek papíru či lepší bydlo není ještě štěstí. Dobré svědomí a radost z poctivě vykonané práce nenahradí žádný dekret.

3. Přílišná starostlivost a nemírná úzkostlivost. Co kolegů a kolegyní odchází předčasně a náhle z našeho středu a z kruhů svých drahých právě z této příčiny. Umírá-li správce školy, raněn jsa mrtvici nad nesestaveným rozvrhem hodin, umírá-li mladá učitelka výronem krve do mozku, svědčí to o nerozumném přepínání sil. Nikdo nikdy nemůže žádati to, co nelze zachovávat. Zdraví je příliš vzácný poklad, než aby se vyplýval při nějaké zbytečné statistice, na kterou si náhodou vzpomněl pán, toužící o stupínek výše. To není svádění k nesvědomitosti, ale připomínka rozumu. „Pamatuj na zadní kolečka!“

4. Hodně nám ztrpčují práci jiní. Sebevědomí mladého člověka je jistě potřeba usměrňovat a udržovat v mezích, ale není radno je dusit. I učitel je člověkem a občanem, ne pouhým vojákem nebo docela autodemem.

I mladý člověk má právo na uznání své práce.

Doby, kdy se pátralo v matrikách po stáří, aby se podle data narození odhadovala moudrost a přisuzovala odměna, jsou snad již pryč.

Soudců je prý nedostatek, ale v řadách učitelských je jich nadbytek. Kde-kdo si osobuje právo souditi. Při tom se nepřipustí ke slovu ani druhá strana.

Znervosnělost se stává vrahem školy. Člověk propadlý této nemoci, je nenesitelný sám sobě a týrá celé okolí. Potřebujeme klidné rozvahy, rady, pokynů. Ironie a výsměchu jsme syti.

A přece snad jen ve vojsku a v učitelstvu je dovoleno představeným beztrpně ironisovati podřízeného. Nestane-li se tak před dětmi, je všechna obrana marná, neboť nemáme — a to podtrhuji — v demokratické republice paragrafu, který by chránil před zvláštní nadřízených a odstraňoval taková.

individua, kam patří. To si ještě učitelé nevybojovali. U nás je jen jedna pravda a tu má představený. Ostatní mají právo mlčet. Říkává se, že prý ve škole si, prosím, se školní pravdou!

Na mladého učitele ironie působí zhoubně: převrací duši na rub, a tu horší stránku vytahuje navrch. Potom se nedivme, že slyšíme slova: „Já se mu na práci vykašlu, už jsi to odflák? Na mě si starej nepřijde,“ atd. Ironie dociluje opaku: zatvrzuje srdce i vůli.

Staršímu učiteli může výsměch a neuznání přinést — i smrt. Vážná slova.

To je hrst trpkostí naší školní i mimoškolní práce. Některé můžeme odstranit sami dobrou vůlí, na jiné je potřeba sociálnějsích zákonů a předpisů. Protože je dost trpkostí od jiných, nepřidělávejme si je sami a žijme šťastně!

Omega.

Pozornost dětí na mateřských školách.

Je zvláštním potěšením pozorovati děti, kterak sledují zaměstnání a vyučování celého dne. Co je tu momentů, které nás poučují o duševním pohybu jednotlivých dětí, o rozhledu a zájmu, o rodinném prostředí, o výchově v rodině; a konečně dá se částečně už usuzovati na budoucí životní zájem dítěte.

Je samozřejmé, že nemůžeme zde mluvit o pozornosti, jak definována je v psychologických příručkách, nelze tu mluvit o nějaké ukázněné mohutnosti duševní, nýbrž je to celý řetěz zájmů a schopností dětských, které ve škole mateřské možno shrnouti potom ve slově **p o z n o r n o s t**.

Pozornost jako duševní schopnost, soustřediti se delší dobu na určitou práci nebo věc v mateřské škole, vlastně ani neexistuje. Její trvání a intenzita je podmíněna pedagogickou zdatností učitelky.

Dítě přicházející do mateřské školy, nedovede se soustřediti zcela vážnou věcí a také ne na dlouho. Ani snad předmětem méně vážným, zábavným. Dochází u něho k harmonickým změnám, které, když učitelka dovede podchytiti, spojí se v řadu činností, podle nichž možno zařizovati i pravidelné rozvrhy hodin.

Je zcela dobrým počinem pro zpracování rozvrhu hodin, když využito je těchto pozorování a tento sestaven je tak, že změna zaměstnání v jednotlivých hodinách upoutává pozornost po každé jiným směrem, avšak podle systému. Postupovati vždy tak, aby význam pro dítě, respektive pro jeho obecněškolskou návštěvu byl patrný. Zaměstnání a vyučování na mateřských školách nesmí býti rozplzlé, plýtké. Je i tu nutno dbáti soustředění kol určitého předmětu, který slane se podnětem pro celodenní zaměstnání. Bývá to obyčejně podstatná věc probíraná v prvouce a v ostatních částech denního programu, jen v rozmanitých obměnách produkována s přibíráním všech okolností s ní souvisejících.

Tímto učíme děti všimati si věcí, událostí, osob a j. soustavněji s několika hledisk.

Nebývá řídkým zjevem, kdy dítě pozorujíc nějakou zajímavost řekne pouze, jak byla velká. O ostatní se nestará, jsa na základě dřívějšího snad nějakého výkladu, upozornění a pod. připoutáno pouze k velikosti. Získalo dříve určité vhodným upozorněním, výkladem nebo zaměstnáním příležitost rozvinouti než jest znovu upozorněno nebo různými okolnostmi přivedeno na to, že je nutné všimati si též barev, oblečení, postoje, zvyků a podobně. Pozornost dítěte se zde postupně vyvíjí. Samozřejmě, že od snadnějšího k těžšímu.

Bylo by chybou domýšleti se pro podobné omezení dětské pozornosti v době předškolní, že duševní obzor je trvale malý, omezený nebo nepodléhající změně. Jen dobře využití všech vývojových částí dětské pozornosti a dáti vhodným upozorněním, výkladem nebo zaměstnáním příležitost rozvinouti se a uplatniti.

Nespěchejme však na ně. Nechtějme, aby v krátké době poznalo dítě vše, co přísluší až žákovi v obecné škole.

Budme si především vědomi toho, že dítě svou pozornost upoutá na to, co často vidí a co je při tom zajímavé. Pro cvik pozornosti je však potřeba častá změna, zvlášť u dítěte.

Dbejme též systému a soustavnosti. Je chybou, když za den, během zaměst-

nání mluví se o několika věcech najednou. Pozornost dítěte se tříští. Je nucena obracet se, a to rychle, k několika od sebe odlišným předmětům, je tím unavována a zeslabována.

Za jediný den můžeme takto zbořit to, co jsme týden stavěli.

Na straně druhé však musí se dbátí toho, aby vyučování a zaměstnání nebylo jednotvárné, monotonní, nezáživné — poněvadž jest zařízeno tak, aby se odnášelo pouze k jedné věci. Čas ztrávený v mateřské škole při vyučování není pro učitelku pohodlím, odpočinkem, ukrácením chvíle, nýbrž stálým ruchem, změnou, stálým tvořením, přemýšlením. Učitelka chce-li vychovávat pozornost dítěte správným směrem, musí se stát vyučovatelským a vychovatelským „eskamotérem“. Ani minuta nesmí býti pro děti dobou plané zahálky. Právě nečinností stanou se děti nepozornými, a v takových chvílích rodí se mezi nimi mnoho školských nectností.

Vikt—

Josef Koudelák:

Prokletí samoty.

(Na okraj Demlovy knihy „Mé svědectví o Ot. Březinovi“.)

Je kletbou našeho národa, že v něm jedni podřývají autoritu druhých. Zdá se, jako bychom nebyli dosud hodni své samostatnosti a nedovedli si vážit duchové svobody. Tam, kde cizina vidí naši velikost, vystrkujeme my sami hnůj malodušnosti. Nesneseme dnes prostě v národě velikánů, každý sám chce býti prorokem a křtitelem nových myšlenek, nových proudů.

Smrtí Ot. Březiny stal se jeho život legendou. Chvála samoty byla dozpívána. Kdyby národ náš byl věren jeho duchu, zůstalo vše, co těsně souviselo s jeho životem soukromým, životem občana, skryto a nikdo nikdy by nebýval toužil vědět, co soudil jaroměřický asketa o tom nebo onom ze života veřejného. A nestalo se tak!

Sotva se zavřela ústa velkého samotáře, házen na jeho hrob šterk pomluv, úzkoprsých názorů, nemastné „hovory“, jež — místo aby stavěly Mistrovi velkolepý pomník — pošpinily jeho památku, jak náleží. Každý chtěl být Březinovým přítelem, ukázat, že dýchal vzduch hořké jeho samoty, slyšel z jeho úst růsti slova, jimiž sděloval básnické vidiny. Ale ukázalo se, že všechny ty „hovory“, všechna ta „svědectví“ ponesou po věky spíše jen svědectví o těch, kteří je zaznamenali, a o tom, že ani jeden svědek nebyl z rodu Březinova. U hrobu takového velikána, básníka-světce, se nekšeftuje s výroky, u toho, kdo platil za svá zjevení daň tak vysokou, nesmějí se ozývat hlasy jarmarečníků, z nichž jedenkaždý chválí jen to, co prodává.

Zpronevěřili jsme se Březinovi, zkřivili jsme jeho tvář, do kalu strhujeme jeho dílo. Místo, abychom je vyzvedli vysoce nad všecky zájmy, nechali se je zaskvět nad našimi hlavami v oslňujícím lesku! To, co se udělalo s Březinou, je svědectvím naší doby, doby bez ducha, světa odbožštěného, zkorumpovaného, v němž slyšet více cinkot peněz než cítit slávu duše, sílu ducha! Příští věky nás za to budou soudit, že jsme toho dopustili! Jsme v prachu země!

Od Jakuba Demla jsme čekali svědectví, které by svědčilo o vysoké hodnotě Březinově. Mysleli jsme, že ten jediný může osvětlit památku Mistrovu, že více bude ukazovat básníka než člověka. Vě-

řili jsme, že jeho svědectví bude svědectvím přítele o přítelovi, básníka o básníkovi — že se ponese v duchu Březinově. Že to bude dílo křesťanské lásky a dílo požehnané. (Cestu ukázal ze všech jediný Jaroslav Durych. Tak píše žák o učiteli, básník o básníkovi!)

Ale Demiova kniha nás zklamala. S hrůzou jsme četli, co všechno měl Březina říci! Toto jsme nechtěli vědět, pane Demle, my chtěli z vašeho svědectví spatřit věčnost Mistrova díla, poznat jeho šlechetnou duši. Vy, který jste viděl do básnickovy dílny, mohl jste tisícům pomáhat svou kn'hou hledat cestu k jeho dílu.

Nevěříme však, a věřit nemůžeme, tomu všemu, co vše na vás házejí vaši nepřátelé, skoro celý národ. Nemůžeme vás vinit z křivého svědectví. Za to vy si odpovíte jednou před Bohem sám a před duchovou tváří Mistra na novém bojišti! Pak se ukáže, jak jste svědčil! My věříme!

Zatím však národem od věků do věků půjde Demlova kniha. Zrno, které zasel, klíčí. Sta lidí s nechutí odvrací se od té tváře člověka-Březiny, jakou Deml ukázal. Úzkoprsý kantor jaroměřický, nespokojený a ubručený stařík, štoural, politický straník, průměrný člověk maloměstský, nechápající nových proudů — to je „nový“ Březina. Takovým jej chtěl mít národ?

Kniha Demlova podává i krásné věty Březinovy, ale daleko víc toho, co nemělo vyjít na světlo. Deml uveřejnil vše, co věděl. Nejvíc — co mohl! Nekriticky, neutříděně. A proto obraz Březinův skreslil, jak náleží! Chtěl z Březiny mermomocí udělat bojovníka, zatáhnout jej do varu života. Učinil z něj svého spolubojovníka. Kam Deml útočí, tam pere Březina, kde chce chválit Deml, chválí Březina.

Samota, jež byla údělem jaroměřického básníka, ovocem nepřinesla; samoty, které si Březina přál i po smrti, dopráno mu není — svatou samotu pokorného světce, v níž spínal ruce k Nejvyššímu, porušují a vystrkují na světový krám chabé tělo neduživce, člověka, který přece byl k samotě fysicky určen.

To, co se ukázalo při Březinovi, svědčí o *prokletí samoty*. Mu se samota vymstila, i když dala dílo tak požehnané!

Kdyby byl Březina bojoval před očima všech, se všemi byl spiat, snad se to nestalo. Ale skrytý Březina musil z chudičké cely být vynesena na světlo, *aby národ viděl, komu se klání!* Aby viděl, co Mistr jedl, pil, aby slyšel, co soudí o Slovácích ten, kdo zapěl Kolo-zpěv srdcí, aby slyšel ostré soudy o všech „nahore“ od toho, kdo zazpíval Stavitelé chrámu!

Stačí? — Doufám!

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Krajský odbor katolických učitelů v Uher. Hradišti konal dne 10. ledna 1932 valnou schůzi v Lidovém domě v Uherském Hradišti. Na schůzi přednášel poslanec J. Vičánek o organizačních a politických událostech poslední doby. Jednatelka Heřma Ko-

řínková podala zprávu o činnosti odboru.

Odbor čítá 86 členů. Činnost odboru byla dobrá, schůze konány byly pravidelně. Bylo v nich přihlíženo hlavně k praktickému účelu. Zavedeny debatní půlhodinky, konána exkurse do Lešné a dvoudenní kurs kreslení za vedení řídicího učitele Kachlíka.

Přednášky poučovaly učitele o činnosti školní a mimoškolní, také poučovaly o důležitých událostech organizačních i politických.

Na této valné schůzi zvolen byl předsedou Alois Reček, odbor. učitel v Uherském Hradišti, místopředsdkyní Anna Chybíková, učitelka v Jalubí, jednatelkou Heřma Kořínková, odbor. učitelka v Uherském Hradišti, pokladníkem Bohumil Fochler, odbor. učitel ve Bzenci.

Do výboru zvolen byl říd. učitel V. Valoušek, učitel A. Kepřt, odbor. učitel K. Kovářik, řed. s. Hejníková, učit. A. Kolek, učit. Vajdíková, učit. M. Stryžáková, učit. dom. nauk F. Tomašíková, Revisory účtů F. Maceňauer, učit., M. Kolečkářová, učitelka. K další činnosti odboru „Zdar Bůh!“

Opavský odbor konal 10. ledna 1932 svou obvyklou měsíční schůzi s přednáškou profesora A. Cebuského na téma: „Školské mnišské řády u nás“. Rozhovořil se o piaristech, školských bratřích atd. Přednáška byla se zájmem vyslechnuta.

V neděli, dne 28. února 1932 koná odbor valnou hromadu, ke které všechny členy srdečně zve. Přijďte všichni, ať nejste mnozí pouze na papíře a ve skutečnosti se ani neznáme. Na nás všech záleží zdar a rozkvět organizace, proto odložme liknavost i překročme různé překážky a s novou radostí a chutí dejme se do díla! — Jednatel.

O cestě do Říma bude přednáseti v únorové schůzi krajského odboru katol. učitelstva v Přerově kol. Ant. Slezáček z Nivnice.

Krajský odbor katolického učitelstva v Uh. Brodě konal 1. ledna členskou schůzi, na níž promluvil předseda kursů katol. učitelstva kol. J. Kuncek na téma „Tělesná výchova na škole obecné“. Tělesná výchova na školách je popelkou, nedivno tedy, že ji škole přebírají tělových. spolky. Tělesná výchova má být koncentrickým předmětem, který má propůjčovat i ostatní předměty, má být vlastně částí péče o zdraví mládeže a tudíž známkování je tu zbytečné. Učivo by mělo být rozděleno po 10 minutách, druhá hodina věnována vycházce. Nutno dbáti, aby cvičení byla radostná; opravdovým osvěžením ducha a těla a docíliti toho, aby se každému stala tělesná výchova potřebou. Během přednášky podal kol. Kuncek řadu praktických ukázek cvičení a her. Mezitím přišel

do schůze předseda Říšského Svazu katol. učitelů, odbor. učitel a poslanec Jos. Vičánek, který se rozhovořil o časových otázkách. Katolických učitelů přibývá všude, kde se intensivně pracuje. Je třeba je vyhledávat a shromažďovat. Jejich život na vzdálených místech, kde jsou většinou správcové škol z trestu, není radostný. Ale vždy je možno dovolati se práva a spravedlnosti. Vánoční výpomoc zkrácena. Jednání o ní bylo bezvýsledné. Neutěšený stav financí zavinil ministr Engliš a ne Trapl. Nyní navrhuje v rovinách snížení platů státním zaměstnancům, které jeho kapse neublíží. Zákon o obvod. měšť. školách uvázl vircu agrárníků u jednoho paragrafu. Nejprve přišli s námitkou, že by zmizela řada škol obecných, pak zmařili i minimum — zříditi obvody aspoň tam, kde už měšť. školy jsou. Nezaměstnanost je i mezi učitelstvem. Po dobu krátkých dovolených úřady neobsadí místo jiným učitelem; ve třídě supljuje, třída tím trpí a řada lidí zůstává nezaměstnaná a vyplácí se jim podpora. Z ústavů nyní vyjdou řady nových čekatelů a nebude je možno umístit už ani na Slovensku. Odbýtným manželkám státních zaměstnanců s platem 20.000 Kč byla by uvolněna řada míst, na něž by mohlo nastoupiti mnoho nezaměstnaných lidí. Učitelstvo měšť. škol se domáhá zrušení par. 10, jímž se dává učitelkám nadparita. Započtení vojenské služby se připravuje, ale soc. dem. a agrárníci podávají námitky, že dělníkům a rolníkům se také nic nezapočítává. — Obě přednášky byly vyslechnuty s velkým zájmem. Předseda kol. Jančařík oběma řečníkům poděkoval. V únoru bude valná hromada. — As—.

Krajský odbor katolického učitelstva se sídlem v Olomouci konal dne 17. ledna 1932 valnou hromadu ve škole ctih. sester voršilek v Olomouci. Valnou hromadu zahájil předseda a dal slovo kol. Kunckovi, který přednáší na téma „Snahy a cíle katol. učitelstva“. Referent, známý pracovník v řadách katol. učitelstva, ukazuje na typ předválečného a dnešního učitele. Nová škola demokratická žádá nového učitele. Povinnosti katol. učitele je, odborně se zapracovati do některého oboru školské práce. Proti práci liberálního učitelstva nutno postavit hodnotnou naši práci. Neuzavírat se před reformními snahami ve školství. Nestáčí jen kritisovati a odsuzovati. Všímejme si prostředí a prostředků

vychovávacích. Jest třeba dáti dítěti ve škole mravní základ dobrého chápání života. Těžiště učitelovy práce je škola. Jeden z nejpřednějších cílů jest položití základ katol. pedagogie, která by stála na výši doby. Přednáška byla vyslechnuta se zájmem a do debaty zasáhl kol. Krestýn. Kol. Kuncová podává návrh, aby si odbor zvolil duchovního rádce. V debatě o organizačních záležitostech souhlasili přítomní s vedením „Věstníku“ a vyslovili desavádnímu redaktoru kol. Hrbáčkovi dík a naprostou důvěru. Podány zprávy funkcionářů. V jednatelešké zprávě byl vysloven dík vydavatelstvu „Našince“ za ochotné uveřejňování zpráv a ctih. sestrám voršilkám za půjčení místnosti k pořádání schůzí. Zvoleni noví funkcionáři: předsedou kol. St. Spáčil, místopředsedou kol. Fr. Borek, jednateškou kol. L. Kuncová, pokladní kol. Al. Smrčková, revisori účtů kol. Fil. Dostálová a kol. B. Habrdová, náhradními členy výboru kol. El. Římská a kol. Fr. Krestýn. Příští schůze stanovena na první neděli v březnu.

Dne 24 ledna konaly se schůze kraj. odborů v Prostějově (refer. Jan Kunc), Břeclavi a společ. schůze odborů ostravského, hlavičského a těšínského v Mor. Ostravě, (ref. dr. Drábek a Hrbáček). Blíží zprávy příště.

Nemohu si ani představit život bez modlitby! Takový život by se mi zdál černou nocí, plnou mdloby a slabosti.
Univ. prof. Ferrini.

... každá věc je tím krásnější, čím dokonaleji vyhovuje svému účelu.
Profesor dr. Art. Bohr.

HLÍDKA UČITELŮ ŠKOL POMOCNÝCH

Otázka přestupu učitele pomocné školy na školu měšťanskou zůstala nerozřešena. Byly vydány normy o přestupu učitele obecné nebo cvičné školy, na učitele pomocné školy se však zapomnělo. A přece je třeba, aby i jemu bylo jasno, jaké možnosti má při přestupu na školu měšťanskou. Učitel obecné školy s odbornou zkouškou pro školu měšťanskou může na tuto školu přestoupiti jako odborný učitel a teprve po tříleté službě učitelšké může žádati o místo ředitele. Učitel cvičné školy s odbornou zkouš-

kou pro školu měšťanskou může na tuto přestoupiti jako ředitel, předchozí tříletá služba v hodnosti odborného učitele není podmínkou. Chápeme to jako uznání za obtíže služby na cvičné škole. O učiteli pomocné školy se příslušné normy nezmiňují. Domníváme se, že by bylo spravedlivé žádati, aby se učitel pomocné školy měřilo aspoň tak jako cvičnému učiteli. Uvážíme-li, že učitel pomocné školy, je-li zkoušen pro školu měšťanskou, má navíc o speciální zkoušku z nauky o vyučování dětí slabomyslných, a uznáváme-li, že služba učitele pomocné školy v oboru vyučování dětí duševně úchylných má sice jiné, jistě však ne menší obtíže, než služba učitele cvičné školy, musíme souhlasiti, že učitel pomocné školy má právo žádati, aby možnost přestupu na školu měšťanskou byla mu dána aspoň v té míře jako učiteli cvičnému. Dosud tohoto práva nikdo nepopřel, ale také ho nikdo nepotvrdil, protože nedávno vyhlášené normy této věci se týkající na učitele pomocné školy zapomněly. Proto připomínáme tuto otázku s přáním, aby byla řešena, a bude-li rozřešena, nechť se stane tak, aby učitelstvo pomocných škol při obtížích své služby zůstalo spokojeno. — Upš.

Dvojakost v organizaci pomocných škol je zjevem neblahým. Máme školy samostatné se svojí vlastní správou a jsou školy nesamostatné, t. zv. pomocné třídy pod správou školy obecné. Tuto dvojakost by nejvyšší správa školská neměla trpěti. Buď ten či onen způsob organizace, ale vždy jednotný! Kdybychom měli rozhodovati, byli bychom pro samostatné školy pomocné. Jako uznáváme oprávněnost požadavku učitelstva obecných škol, aby školy obecné a měšťanské nebyly správou spojovány, musíme totéž právo přiznati učitelstvu škol pomocných, žádá-li, aby mu bylo umožněno docíliti na škole pomocné také místo vedoucího. — Upš.

Náboženství na školách pomocných jako předmět převážně abstraktní působí mnohou nesnází, a chce-li vyučující dosáti jen trochu patrného výsledku, musí vyučovati se zvláštní rozvahou a pilností. Bez náležité rozvahy učitelovy se žádné práci na pomocné škole nedaří, tedy ani vyučování náboženství. Uvědomíme-li si, že nedostatek vhodných učebnic pro školy pomocné je citelně patrný i při náboženském vyučování, pochopíme, proč od katechetů pomocné školy se oče-

kává zvláště pilná práce. Protože za dosavadních poměrů mu nezbývá než užívat učebnic pro školu obecnou, musí je upravovat, sestavovat, vhodné příklady pro ně vyhledávat. Do nedávna byla tato práce nevyhnutelná. Nyní však již můžeme s radostí konstatovat, že katechetům pomocných škol dostalo se vydatné pomoci v knize „Prvouka katolického náboženství pro hluchoněmé“, kterou napsal ředitel ústavu, obětavý kněz a význačný sociální pracovník P. Alois Novák. Prvouku vydalo Tiskové družstvo v Hradci Králové 1931 za cenu 4.90 Kč. Nesnáze při vyučování náboženství na školách pomocných a pro hluchoněmé se tuze neliší, proto katechetové škol pomocných mohou s radostí sáhnouti po Novákově Prvouce, která má všechny přednosti učebnice pro školy speciální: veliký tisk, krátké věty a četné obrázky které znamenitě podporují obraznost žáků a vedou je úspěšně ke správnému chápání náboženských pravd, Kristova života a církevních obřadů. Radujme se, že Novákova Prvouka je hodnotným přínosem do chudého ještě seznamu učebnic pro děti úchylné. — Upš.

Pátý sjezd pro výzkum dítěte bude všeslovanský jako sjezd Českoslováků, Poláků, Jugoslaviců a Bulharů, a to v Brně o svatočušních svátcích příštího roku 1933. Předsedou sjezdu byl zvolen univ. prof. dr. M. Rostohar, jednatelem univ. doc. dr. J. Uher. Přípravu k tomuto sjezdu se již konají. Domníváme se, že V. sjezd svým vědeckým obsahem a účastí interesentů předčí sjezdy předcházející a bude znamenati mezník dosavadního a nového období pedagogických výzkumů. Protože na V. sjezdu v sekci pro úchylnou mládež vyjde jistě mnoho krásných pracovních námětů i pro učitele škol pomocných, upozorňujeme již nyní na pořádání sjezdu, aby bylo všem kolegům možno přeraziti se k účasti a tak osvědčiti idealismus který i z hubených učitelských platů pamatuje na vydání, kterých si vyžádá účast na zmíněném pracovním sjezdu. Nuže, připravujme se! — Upš.

Malost nespočívá v geografii, ale v lidech, charakterech, mravech. Světovost nezíská se jen obvyklým cestováním, oficiálním stykem mezinárodním a mezistátním, nýbrž duchovním pohlcením v životě jednotlivců, národů, lidstva.

T. G. Masaryk: Světová revoluce.

Maximilian Dvorský, ředitel měš. školy v. v. v Kroměříži, jeden z nejstarších členů Spolku katol. učitelstva na Moravě, zesnul v Pánu dne 23. ledna po delší chorobě u věku 77 let a byl dne 26. ledna v Kroměříži pohřben. Byl to muž a pedagog vzácných vlastností, čehož důkazem jest jeho rodina, jeho šest dětí, z nichž každý má významnou existenci nabytou studii lékařskými, právníckými, technickými, filosofickými, učitelskými atd. Dáti dětem takové existence jest znamením, že to byl otec dobrý, svědomitý, zásadní, vlasti i Bohu oddaný. Jeho život a snahy v rodině pěkně se zrcadlily i ve škole. Milý, shovívavý, spravedlivý. Společně se svým už zesnulým ředitelem Šternberským tvořili dvojici láskyplných učitelů. Nechť Pán Bůh, jenž mu zde na zemi usoudil býti vzdělavatelem mládeže, popřeje šťastné věčnosti a blaženého setkání se svými vděčnými žáky. Zesnulý řídící Dvorský býval do nedávna členem Ústředí Matice CM a pilně pracoval v jejím kroměřížském odboru. Ještě před rokem účastnil se ustavující schůze kroměřížského odboru katol. učitelstva. Účastníci valných hromad moravskoslezského spolku katolického učitelstva, konaných v Kroměříži, jistě si vzpomenu na čilého pořadatele a organizátora. Zesnulého pochoval a posmrtnou vzpomínku pronesl dávný přítel a spolupracovník katolického učitelstva vdp. katecheta Vojtěch Zapletal. Ústřední Matici CM. zastupoval vdp. prelát univ. profesor dr. Hejčl. R. i p.

Zajímavou diagnosu inspektorů udělalo „Národní osvobození“ ve 20. čísle, kde píše: „Je známo, že již od mnoha let uplatňovaly se při jmenování inspektorů vlivy politické (tím potvrzuje to, co popíral nedávno Věstník ÚS.) a osobní zájmy vlivných jednotlivců a že se o úřad inspektorský hlásili lidé, kteří v tomto úřadě hledali jen uspokojení své malicherné ctižádosti nebo ješitnosti, své touhy po nadřazeném postavení a po zvukném titulu, ničeho pozitivního však nepřinášeli ve prospěch školy a učitelské práce.“ To jsou pěkné věci! Ale není třeba zoufat. Už se vaří proti této neřesti (pardon!) nemoci medicína. Jako vždy, je to socialistické ministerstvo, které dovede vždy v pravý čas najíti to, co hledá. Bude prý to podle návrhu učitelského ústředí zkouška před

komisi univerzitních profesorů pedagogiky vedle znalců školské administrativy. Nepochybujeme, že těch komisi bude více. Či snad jenom v Praze — jako z těsnopisu? A až jich bude více, bylo by zajímavé přezkoušet kandidáta, který u jedné komise projde, komisi druhou, která by mu dala tytéž otázky a posuzovala tytéž odpovědi. Velmi bychom se divili, kdyby při různosti názorů, které nyní panují v pedagogické vědě, prošel také.

Nedostatek humoru. Je krise humoru. Všeobecná a dětského humoru zvlášť. Nemáme při vši té záplavě dětské literatury knihy, které by děti opravdu pobavily. Čítanky se stávají odstrašujícím příkladem četby nezáživné. Na příklad v I. čítance „Vzkříšení“ pro školy měšťanské by na prstech spočítal články, které děti rády čtou. A čím výš, tím je to horší. Pěknou četbu humoristickou přináší časopis „Po práci“, vydávaný pro živnostenský dorost. Lze ji výborně použít v nejvyšší třídě našich škol.

Kde je původ této krise?

Nedostává se humorných situací a vyrábí se nejspíše humor slovíčkářský, papírový. Život dětský přešel do jiných kolejí, méně idylických a méně poskytujících látky k veselosti.

Chybí ideální pojetí života, mizí dětská nezkaženost, mizí prostředí, kde se humoru tak dobře dařilo.

Veselost, humor nevylučují pořádnou práci a zamračená filosofie jí nezaručuje. Vždycky je lepší veselá třída než zamračená, vždy raději sáhne po knížce s nevyvětralým humorem než po nudných úvahách a vyčpělých poučeních. Už vstup do třídy by měl vhodným nápisem či obrázkem rozveselovati, neboť v podnebí radosti se nejlépe daří práci. - K. B. H.

Fr. S. Finžgar, slovinský spisovatel realista, lublaňský farář, nyní nejvíce čtený autor mezi Slovinci, jehož divadelní hry se hrají neustále, napsal o své literární práci tato slova:

„Vše, co jsem napsal — i v prvních svých letech — vzal jsem ze skutečného života.“

A o směru a smyslu své národní práce literární se vyslovil:

„Mezi lidem a inteligencí nemá být propasti, naopak, musí se překlenouti most s jedné strany na druhou. Já udržuji tento most, jak jen mohu, a myslím, že nikdo nemá jej bořit. Největším uměním je psát pro lid a in-

teligenci zároveň. Takové knihy jsou knihy Pisma svatého a knihy Homerovy, tak psávali Tolstoj, Dickens a Shakespeare... Spisovatelovým úkolem není nic jiného, nežli aby odhalil v přírodě to, mimo co chodí jiní s otevřenýma očima, aniž by co viděli.“

Finžgar píše jako náš Baar nebo Němcová. Narodil se roku 1871 v chudé chaloupce selského krejčího, nedaleko slovinského Bledu. Knihovna „Slavie“ Českomoravských podniků, vydala jeho překrásné dílo „Strýcove“ (Štrici).

K dotazu kolegyně učitelky dom. nauk. Nedopatřením teprve nyní jsem četla ve „Věstníku“, že kolegyně učitelka dom. nauk žádá informaci o kurse učitelek dom. nauk pro školu měšťanskou. Tento kurs pořádá Ústřední spolek učitelek žen. ruč. prací a dom. nauk v Praze každý rok. Začátek byl již o vánocích, pokračováno bude o velikonocích a v prázdninách skončí.

Nechť si tedy dotyčná kolegyně dopíše jednatele ÚS. Marii Obstové, učitelce ve Škvorci u Čes. Brodu. Snad ji ještě přijmou. Kurs v Praze jsem navštěvovala vloni, a velmi jsem byla spokojena. — M. Ř. v Kn.

Z činnosti ústředního Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje pro zahraniční krajany. Ústřední Apoštolát svatého Cyrila a Metoděje postaral se i loňského roku o vysílání českých kněží na obvyklé krajanské pobožnosti misijní. V Belgii až do prázdnin působil J. Weisz-Naegel z Lovaně, který též vyučoval 60 dětí na české škole ve Waterschei. Od prázdnin působí tam F. Šilhán z Maastrichtu za pomoci P. Resiela. Ve Francii je katolická výchovná péče soustředěna v rukou preláta dra R. Zhánělu v Paříži. V době postní a velikonoční konal misijní pobožnosti po francouzském venkově J. Kunovjánek a profesor Ant. Janda. O holandské krajany převzal péči Ed. Krivánek a F. Šilhan z Belgie, kteří navštívili řadu českých kolonií, konali pro ně pobožnosti a opatřili jim potřebné modlitební knihy a jinou literaturu pro knihovnu. Také Německu, Polsku a Rumunsku byla věnována pozornost.

Prvním nebezpečím pro mládež je rodina, je-li rozvrácená, a ta dnes rozvrácená opravdu je. Jak mohou pod takovým sluncem, jakým je rozloučené nebo rozvrácené manželství,

pěstovati se se zdarem tak útlé rostliny, jakými jsou děti? Jsou posud křesťanské rodiny, a bylo by pro národ zoufalé, kdyby jich vůbec nebylo, kdyby nebylo rodin, kde vyrůstají děti bez špatného příkladu pod pečlivým vedením hodných rodičů, ale tu se začasť postará svět, aby, co zase to, bylo udušeno. Vychovávati nutno při vší školní práci. V každém učebném předmětu nutno vyhledávati prvky výchovné, jimiž bychom zušlechtili žakovu povahu. Příležitostné výchovné působení je účinnější než poučování ve zvláštních hodinách. Výchova musí býti pojítkem a výsledkem všeho poučování.

Za války umírali lidé hladu pro nedostatek potravin. Dnes trpí bídu, poněvadž jsou obrovské zásoby potravin, ale naprostý nedostatek mravních hodnot.

Kdyby nebylo bývalo jesuitů, pak bychom opravdu byli jen dědici osvícenců a strašili bychom sebe i svět studenou spekulací, která i nyní se síce roztahuje všude, ale jest přece jen zdaleka zřejmo, že se jen roztahuje, aby se zdála veliká, aby se zdálo, že přikrývá národ, ale ve skutečnosti je to jen povrchová pěna, která se časem usadí u břehu a zanikne v písku.

V nynější době, v době technického rozvoje, se zapomíná na výchovu srdce. Nejen dát vědomosti potřebné k životnímu zápasu, ale hlavně zušlechtit a vzdělat cit a pochopení pro druhého, neboť, co plátno člověku, kdyby celý svět získal a na své duši škodu trpěl.

Na věčnosti nás potěší jenom to, co jsme vykonali pro svou duši.

U Batí se při práci mlčí. Silentium při exerciciích je nutné.

Hospodářský život se osvobodil od mravních pout křesťanských. Zásadou světa se stala bezohledná ziskuchtivost, touha po osvobození od svědomí a mravních zákonů. Žid zvítězil na hospodářském poli proti Kristu. Lidstvo opustilo hospodářské zásady křesťanské a hlava i srdce jeho byly zachváceny hrozným šílenstvím — materialismem.

Peníze se staly heslem doby! Pro peníze se lidé vraždí, pro peníze se vedly války, pro peníze lidé jsou ochotni obětovati všechno: čest, duši i Boha.

Na celém světě je asi 6 a půl mil. mužů ve zbrani a na jejich vydržování a výzbroj je třeba 136 miliard Kč.

Pokroková organizace rozeslala členům dotazník ohledně kulturní práce jednotlivců. Ve sloupci, v kterém stojí, v jakém spolku neb organizaci pracuje, uvedena jest „Bezkonfesiční organizace — která?“ a ohledně náboženství zrovna stojí otázka „Je bez nábož. vyznání? Ejhle, jaký nátlak na syny Komenského, aby byli bez nábož. vyznání?“ Ejhle, jaký nále drahým kolegům od pokroku nevadí, ba se s tím chválí, že děti Komenského, Husa a Chelčického jsou — bez nábož. vyznání!

Katolické učitelstvo žádá v důsledku tohoto článku, aby též každému z jeho řad zaslal se dotazník o jeho kulturní práci, aby takto se paralysovaly dotazníky pokroku v kulturní práci.

Zákon o úprave služobného poměru škol. inšpektorů vypracovalo min. školstva a n. o. Návrh má na zřeteli především úpravu hmotnou a preto priznáva škol. inšpektorom z radov učiteľstva národ. škôl a profesorstva, pokiaľ nemajú ani riad. prídavku, ani funkčného služného do penzie započítateľný prídavok 3000 Kč, ostatným (s prídavkom alebo funkč. služným) 1800 Kč. Činil by preto prídavok inšpektora, ktorý je riaditeľom mestskej školy 3900 Kč. Zvýšenie by nastalo po troch rokoch, a to dvakrát o 600 Kč, takže najvyšší prídavok by činil 5100 Kč. Okrem funkčného služného má byť upravený aj cestovný a dieltný paušál, a to tak, aby inšpektor mohol raz do roka navštíviť každú školu v svojom obvode. Má byť vymeraný ako dosiaľ podľa počtu tried, komunikácie, klimatických pomerov atď., ale má byť zvýšený na päťnásobok náhrady vymeriavanej v histor. zemiach, čiže na dvojnásobok teraz platného paušálu. O náhrade ostatných trôv majú platiť predpisy pre štátnych pragmatikálnych úradníkov, a to 7. platovej stupnice do služného 14.400 Kč, 6. platovej stupnice do služného 19.800 Kč, 5. platovej stup. do služ. 30.600 Kč a 4. platovej stupnice pre ostatných.

Priebehom jednaní bola osnova ministerstvom zlepšená tak, že by sa inšpektorom do účinnosti zákona v službe súcim celá doba ich služby počítala, sníženie počtu tried príslušnej školy, kde má inšpektor svoje def. miesto by nemalo vlivu na výmeru prídavku a nárok na započítanie pre penziu by nastával ihneď, nie až po

troch rokoch. Osnova nerieši pomer učiteľov, pridelených školským úradom. Miesto inšpektorom pred jeho ustanovením viazané sa jeho menovaním dočasne uvoľňuje a môže byť dočasne obsadené. — Nár. škola slov.

Demagog.

*Vážný postoj, vážné gesto,
slova medu sladší.
Za rohem však snadno poznáš,
duch že jenom urabčí.
Dneska tady, zítra onde
moudrost svoji seje.
Při tom nitro jeho vlastní
prázdností, žel, zeje.*

Omega.

ZPRÁVY

Zločin. Kdesi byl prý pokrokový učitelský sbor sveden rodičovským sdružením ke hraní loutkového divadla v místnostech katolického spolku. Zatím se dostal jen na pranýř pokrokového tisku a může děkovat jen úpadku naší pokrokové morálky, že nebyl celý i se svým šéfem vyloučen z pokrokové organizace. Tím ovšem by se mu nestalo ve XX. století nic více a nic méně, než co se stalo kacírům ve středověku, ale ovšem toto by bylo ve jménu pokroku, což je něco docela jiného, než v těch dávných dobách!

Zbytečný problém, s jehož luštěním si marně lámou pedagogové hlavy, jsou ruční práce výchovné, jichž jedni chtějí použít k výcviku řemeslné zručnosti, druhí pak k výchově v pracovitosti a samostatnosti. Jedni i druhí mají své dobré důvody, jimiž se vesele ohánějí na všechny strany, ale v řešení problému se nemohou dostat s místa. Ani osnovy v nové textaci nedávají úplného rozuzlení.

Skutečnost a sen. Sotvakdy se projevil takový kontrast mezi ideálem demokratické školy, jak jej viděli (ovšem jen ve snu) uskutečněný ve Spojených státech, a mezi skutečností. V minulém čísle „Měšťanské školy“ ukázal Topinka, jak si tu ironie osudu zahrála s modlou našich pokrokových kolegů s Úlehlou.

Na šalmaj míru zahrál Vojta Beneš, který by velmi rád viděl Příhodu a Chlupa u svorné společné práce reformní. Zdá se však, že jeho koncert

sotva bude mít úspěch, poněvadž přece jen hraje více podle noty Příhody než Chlupovy.

Zakrývá čertovo kopýtko V. Beneš, když říká, že se nepomýšlí na amerikanisaci našeho školství, poněvadž prý se nenajde člověk, který by mohl rázem překonat „ducha věků“. A co ty hokusy, pokusy? Dobře mu řekl dr. Uher, že v těch nevinných věcech je skryt duch nepřátelský tomu „duchu věků“, jak se vyjádřil otec konferečního národa.

Zvláštním sympatiím těší se Vojta Beneš u velekněze naší reformní církve dra Příhody. Jemu (jen jemu!) dal tajně a důvěrně návrh nových osnov pro školy měšťanské. Pro nás je zajímavé zvědět, zda jsou to sympatie jen k osobě, či také k organizaci, která se jmenuje Říšský svaz učitelstva čsl., jehož je Vojta Beneš starostou, nebo snad jsou to sympatie politické, kterými se může chlubit Svaz — takhle zuřivě nepochitický. Celkem to páchne velmi nedemokratickým privilegiem, jehož se dostává jen jistým vyvoleným. Pro pány na protějšku je zajímavé také to, že ta důvěra dostala se nediskretně na veřejnost.

Koukaje z okna přšelo... Podle tohoto vzácného vzoru vytvořil jeden nadšený odpůrce katolicismu ve Věstníku ÚS. nekrolog. Čteme tam doslovně: „Proměnil při sčítání lidu své přesvědčení v čin, byl mu v důsledku toho odmítnut poslední odpočinek po boku nejbližších.“ Gebaure, kde jsi?

Vrátíme se nazpět? Ve starém Římě se učilo kdysi na rozcestích, teď prý budou v Chicagu z úsporných důvodů učit rozhlasem a na náměstích asi budou promítati projekčními přístroji postup při vyučování zručnostem a někde v koutech budou zase automaty na měření inteligence, která ostatně bude zbytečnou přítěží životní, poněvadž jí nebude vlastně na nic potřebí, když se dá všechno lépe obstarati stroji bez lidí. To je ten ohromný úspěch technické kultury: stroj zabíjí člověka.

Krisí důvěry prý zaviňuje zklamání — tvrdí se ve Věstníku ÚS. Je na tom něco, ale nutno doznati dále, že zklamání nastává nejspíše tam, kde chovány byly neodůvodněné — řekněme naivní — naděje, poněvadž se nechápala přesně, přísně a chladně skutečnost. Iluze zklamávají nejdříve

ve, ať už jsou ve věcech hmotných nebo ideových, proto není rozumné iluze vzbuzovati (zejména ne tiskem) a ještě méně rozumné jest jim věřit. e

Pozdní doznání. „Učitelstvo jako stav ztrácí kulturní vliv mezi lidem,“ přiznává L. Pulkrábek ve Věstníku ÚS. Co prý platil učitel před válkou a co teď? Je na tom kus pravdy, ale zdá se nám, že výčet příčin, které zavinily tuto ztrátu vlivu, není úplný. Jistě k ní přispěla nemálo i ta okolnost, že pokrokařská bludička uvedla učitelstvo na bludné cesty, po nichž je lid, vedený zdravým instinktem, nechtěl následovati. Bludičkou tou byly hořlavé a páchnoucí plyny neucty k náboženskému citění lidu a nenávisti k církvi. Bez urovnání poměru k těmto hodnotám, jejichž podstata vězí v samém nitru lidském, nebude se moci lidovýchově u nás dařiti a nespasí ji ani časový program sociálních otázek, neboť ani ony bez těch základních kamenů celé společenské budovy neobstojí. Bez dobrého poměru k nim bude se i nadále všechna ta práce ztráceti v bezedném podzemí. e

Obrození Římem. Jak jinak vypadaly by jihoamerické pralesy a pustiny, kdyby jesuité bývali mohli dokonat svoje dílo civilisační. Byloť přece jen poněkud jinačí, než to „naše“, s jakým já jsem se na plantážích cukrové třtiny seznamoval. Kde v den výplaty (dvakrát za měsíc) pijať se mezi polodivochy 98stupňový čistý lih, blýskaly široké nože! Na 30 bývalo těžce raněných v ty dni a až 5 mrtvých. Což pohlavní nemoce u těch Indiánů! Ani nejbujnější fantasie zdejšího lékaře si nedovede představití, jaké bývaly tam, v srdci tropů, v panenské přírodě, u lidí podle toho nevědomce Jean Jaquesa Rousseaua prý zcela nevinných a dobrých... Jaké to psychologické nesmysly a tlachy jeho platí dodnes v části denního tisku za ryzi pravdy duševědné. Dokonce za základy nových společenských řádů.

Dr. Hynek.

Všem pánům učitelům, mým bývalým milým žákům, kteří mi poslali vánoční a novoroční vzpomínky v tak hojném počtu, že při nejlepší vůli je mi těžko každému zvlášť děkovati, vyslovuji zatím touto cestou nejvřelejší díky za jejich pozornost a přeji všem ze srdce nejen v letošním roce, nýbrž i nadále jen všeho nejlepšího od Pána Boha, hlavně mnoho úspěchů v práci pro katolickou školu. S přátel-

skými pozdravy msgr. Mat. Lhotský, ředitel učitelského ústavu ve Sv. Janě pod skalou.

Komenský napsal knihu „Labyrint světa“ — v ní líčí tu celou zmatenou mnohost lidských snah. A napsal jinou knihu, „Unum necessarium“ — v ní ukazuje duši záchranu z mnohosti. Jemu bylo jasno, že pedagog musí býti duchovním organisátorem, který člověka vytrhne z rozlříštenosti kazící povahu, tím, že, co je nejdůležitější, to postaví do středu, všemu vedlejšímu vykáže meze, vyloučí, co je zbytečné, a všechno časné dá do služeb věčného dobra duše. — Dr. F. W. Foerster.

Na inserát otisknutý v katolických listech, že se na učitelském ústavu ve Svatém Janě pod skalou obsadí místo cvič. učitele, došla teprve jedna přihláška. Což není mezi námi dosti schopných? Či nečtete katolické listy a insertu jste tedy si nevšimli?

Vypsaná místa jsou podle 1 sešitu Věstníku ministerstva školství a národ. osvěty v Čechách v okresech kolínském, pardubickém a slánském a v zemi moravskoslezské v brněnském (venkov), uhersko-brodském a vyšk. vském. Na Slovensku jest vypsaných míst velmi mnoho.

Sociální postavení amerického učitelstva je ubohé. Platy jsou malé. Z 90 % vyučují ženy, které zůstávají ve službě jen 2 až 5 let. Vyučují tedy většinou síly s nepatrnými zkušenostmi. Nemocenské pojištění je amer. učitelstvu neznámo, rovněž tak nepense. Po šestitýdenní nemoci jest učitel propuštěn. A my ještě studujeme americké školství jako vzor k reformám.

10.556 Kč máme podle bilance na konci IX. ročníku dne 30. června 1931 za P. T. odběrateli a to již po velkých odpisech a určitém procentu pohledávek dubiosních. Do konce prosince inkasovali isme z uvedeného obnosu pouze Kč 3.529.25. Kdy dostaneme zbytek? Pošlete jej, nebrzděte náš vývoj! Každoročně počítáme na doplatky za staré ročníky. Bez nich bychom nemohli list vydávati, neb velmi mnozí z našich P. T. odběratel zvykli si již takřka přes veškeré naše prosby a připomínky platiti list pozadu a to ne snad na konci ročníku, ale s daleko větším zpožděním. Podle pokladniční zprávy (8. čísla, str. 144) činili v minulém správním roce doplatky na účet dřívějších ročníků Kč 14.526.85, z čehož byla ovšem část insertného. Inkasovali-li jsme v onom správním roce

na předplatném jen obnos Kč 33 509 70, viděli, že „žijeme“ vždy vlastně z $\frac{1}{3}$ z doplatků na ročníky již uplynulé. I v prvé polovině běžného ročníku, to jest od 1. července do 31. prosince 1931 inkasovali jsme na předplatném pouze Kč 14.499 40. Jest to ovšem stav nezdravý. Jsou pak určitá období, kdy předplatné vůbec nepřichází. Bývá to hlavně před prázdninami. Pak nutno obnos k výplatě potřebný získali půjčkou od redoucího „Věstníku“ na př. (na konci IX. ročníku) neb použitím peněz došlých „Věstníku na jiný účet (na konci VIII. ročníku). Máme stále pěkný obnos jako čisté jmění (na příklad minulého ročníku Kč 12.812 25), žel, že toto jest z velké části pouze pohledávkou u P. T. odběratel. Záleží jen na jejich uznání, by peníze ty byly v naší pokladně.

Prosíme tedy: Poukažte nám předplatné a vyrovnejte staré dluhy. Zasilání upomínek a poštov. příkazek vyžaduje kromě času i velkých výloh. Ušetřte těchto nás i sebe. Bude se nám pracovat lépe. Administrace.

Po husitsku.

*Hovčři se pořád na všech stranách,
že náš národ po husitsku musí žít.
Proto katolickým učitelům
kvalifikaci je dobře — hned snížit.*

*Nechtěji-li dobrovolně chomout,
rána palici je jistě nemine.
Tyhle zbraně uchoval si pokrok
z husitských dob ještě — jemine!*

Omega.

LITERATURA

—ab—: **Katolicism a škola.** Autor, kolega, volá zde k národu: „Vzpamatuj se, jest čas nejvyšší!“ Obsah: Křesťanská výchova mládeže, katolicismus a škola. Str. 32, cena 2 Kč. Objednávky vyřizuje knihtiskárna K. Willisch v Lipniku n. B.

Katolické veřejnosti oznamujeme 2. přepracované, opravené a značně rozšířené vydání „Československých dějin“. Napsal profesor Blažej Ráček S. J. Neobyčejný úspěch prvního vydání v r. 1929, kdy celý náklad 4000 výtisků byl rozebrán v 6 týdnech a stále vzrůstající potřeba

praktické a pravdivé dějepisné příručky dává naději, že i toto druhé vydání setká se s podobným úspěchem. Očekáváme podporu všech katolíků, zvláště pak důstojného kněžstva, učitelstva, Orelstva, všech náboženských a lidových spolků, sdružení a jednot. Očekáváme, že vám záleží na tom, aby katolický lid byl správně informován o historii svého národa a že se ujme jeden každý propagace této knihy. Subskripční cena jest stanovena na 50 Kč, což jest při obsáhlosti knihy a dokonalosti její výpravy cena výrobní. Po subskripci bude zvýšena na 75 Kč. Celoplátěná vazba bude účtována 15 Kč. Na 10 výtisků společně objednaných jest 1 výtisk zdarma. Při zásilkách poštou budou zaúčtovány jen skutečné výlohy. Doba vydání: červen 1932. Subskripce končí dne 31. května 1932. Podmínky: Při objednávce, nejpozději však do 31. května 1932 skládá se záloha v částce 20 Kč, a to ať za výtisk brožovaný či vázaný, zbytek jest splatný až po dodání knih. Za stejných podmínek dodá i každé knihkupectví. Nakladatelství Ladislava Kuncíře v Praze II., Voršílská 3.

PhDr. Jar. Vavřík: **Lašské nářečí a škola.** Některé stati jsou určeny ku přímému použití ve škole, jiné týkají se amerikanisace našeho školství. Nákladem Slezské Matice OL. ve Slezské Ostravě. Cena 3.60 Kč na 16stránkovou brožurku jest přílišná.

Frant. Zelenka, přisedící zemského výboru, započal po vzoru svých dosavadních „Slovníků“ vydávati **Slovník samosprávy**, jehož I. díl obsahuje 10 listů. Cena 5 Kč. Doporučujeme. Adresa vydavatelství: Praha-Břevnov 535.

P. Alberti: **Sváteční úvahy.** „Úvahy“ hodí se pro každého. Pro kněze zvláště pro zpovědníci a snad i meditaci, pro lid hlavně pro rozjímání a pro usnadnění prožití rok církevní. Str. 264, cena 10.80 Kč. Vydaly katolické spolky v Kvasicích u Kroměříže.

Ročenka Orla čsl. vychází druhý rok s názvem „Orelský kalendář 1932“. Mimo kalendářní části s organizačními poznámkami obsahuje obšírnou zprávu o činnosti Orla čsl. v roce 1931, informační článek o nových proudech v tělesné výchově, eucharistickém hnutí Orelstva, zprávu o činnosti slovenského Orelstva a komentuje 10 let pontifikátu svatého Otce Pia XI.

Československou veřejnost bude zajímat podrobná statistika Orla čl., ústředí, žup a Jednot v organizaci sdružených. Statistické přehledy hodnotí jak práci organizační, která přinesla další vzrůst Crelstva, tak práci tělovýchovnou a osvětovou, která rovněž zaznamenává rozmach všeho podnikání. Sportovci uvítají přehled rekordů světových i československých. Praktické pokyny i jiné články doplňují vhodně obsah. Cena 6 Kč. Vydal Československý Orel, Brno, Francouzská 34.

*Buď můj život jedna Boží chvála,
slasti Kristus, choti církev, tužbou
ctnosti krása a mzdou lidu spása.*
Dr. A. Stojan.

*Války nejsou půsbeny armádami,
ale lidmi a jejich vášněmi, s jejich
protivnými zájmy. Odzbrojití bylo by
třeba především celou lidskou povahu.*
André Maginot, franc. ministr války.

Čtete měsíčník „Apoštolát svatého Cyrila a Metoděje“? Administrace v Olomouci, Wilsonovo nám. 16.

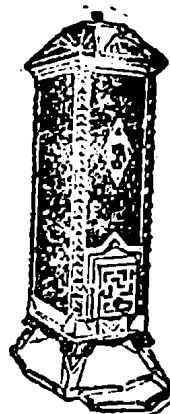
Cvičný učitel se přijme na katolickém ústavě učitelském ve Sv. Janě pod skalou. Žádá se aspoň 6letá školní praxe s velmi dobrou kvalifikací. Plat jako na ústavěch státních. Doba na ústavě ztrávená se započítává do služby. Hodí se pro učitele, který aspiruje na cvičného učitele ústavu státního, jako doba přípravná. Nabídky jest zaslati urychleně ředitelství ústavu, pp. Loděnice u Berouna.

„Šťastná rodina“ pod novým názvem. Čtrnáctideník „Šťastná rodina“ počíná v IX. ročníku vycházeti pod novým názvem „Svět“, obrázkový čtrnáctideník, čímž je stanoven již jeho program. Přenecháváje módu, vedení domácnosti atd. svému sesterskému listu „Československá žena“, bude „Svět“ pestrým obrázkovým listem, jediným svého druhu v československém katolickém tisku. Bude si všimati všech pozoruhodných událostí domova i ciziny, všech projevů života, zejména katolického, a stane se listem všech členů rodiny. Redakce našeho listu doporučuje starý známý

list v novém rouše pozornosti svých čtenářů. Ukázkové číslo zašle na požádání: Administrace časopisu „Svět“, Praha II., Karlovo nám. 5.

Kolegové-záložní důstojníci, při pobytu v Praze použijte k ubytování „Štefánikův dům“, v Praze II., Sokolská třída č. 29 (Náměstí Petra Osvoboditele). Má přímé spojení se všemi nádražími elektrickou drahou č. 6, s nádražím na Smíchově elektrickou drahou č. 16. Křižovatka elektrických drah č. 1, 2, 3, 6, 8, 13, 16, 19, 20, 22 a 23. Václavské náměstí vzdáleno 3 minuty, Národní divadlo 10 min. Pokoje v pensionu Štefánikova domu jsou moderně zařízeny a jsou určeny jen k ubytování členů Svazu čl. důstojnictva a jejich rodin. Celkem je ve III., IV. a V. poschodí zařízeno 54 pokojů. Centrální topení, studená i teplá voda. Základní ceny jsou: Jednopostelové pokoje bez pohovky 32—36 Kč, s pohovkou 48 Kč, dvoupostelové pokoje bez koupelny 68 Kč, s koupelnou 90 Kč. Z těchto cen dostanou členové 50 proc. slevy. Kromě těchto cen se účtuje za osobu denně na úklid 2 Kč, v čemž je zahrnuto čištění 1 páru bot, v zimě za otop denně 2 Kč, a 2proc. daň z obrátu. V pokojích s pohovkou dá se pohovka upravit na lůžko a za tuto úpravu se účtuje 16 Kč, pro členy s 50proc. slevou. V každém poschodí jsou zařízeny 2 koupelny, takže i hosté, kteří nemají u pokoje koupelnu, mohou bráti lázně kdykoliv. Poplatek za jednu lázeň činí 7 Kč. Při pobytu delším dává se z cen již o 50 procent snížených další zvláštní sleva.

Všimněte si vložky do dnešního čísla, upozorňující na „Československé dějiny“ profesora Blažeje Ráčka T. J.

Kamna a stolokrby „Fenom“

dobré výrobky za
levnou cenu.

Praha II.,
Václavské n. č. 33.
Tel. 23264

Školy a učitelé
zvláštní cenné výhody!

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — Redakce v Přerově, Blahoslavova 41, administrace v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Matice cyrilometodějská). Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.

Jindřich Hrbáček:

Naše úkoly.

I.

Katolické učitelstvo má nejlepší snahu jítí vpřed, organizačně vzrůstat, sílit. Samozřejmě. Jen v postupu vpřed je budoucnost, ustrnutí znamená krok zpět, úpadek. A k uskutečňování ideje katolické školy, lépe řečeno katolické třídy, je přec tolik třeba v první řadě učitelstva katolického, učitelstva pevného v zásadách a stojícího tak na výši doby, by se mohlo směle měřit s učitelstvem národů jiných!

Náš vzrůst, náš postup vpřed, bývá však myšlen různě a podle toho bývají pak pronášeny úsudky o našem dnešním stavu.

Nejčastěji vidí se naše úspěchy v co největším počtu organizovaného členstva. „Kolik je vás?“ bývá opravdu obvyklou otázkou. Po odpovědi, že jest nás již tolik či *teprve* tolik, následuje buď radostný úsměv neb kyselost.

Uvědoměme si již jednou: početně řady naše nemohou vzrůstat horentně, ba ani ne nápadně, aspoň ne *dnes*, ale *vnitřně vzrůstat*, *vnitřně sílit*, k tomu jsou nám dány vždy možnosti neomezené. Tedy *studovat školu, a vše, co s ní souvisí*, a na základě studí a pracovat na její obrodě, ~~toť~~ *toť* náš úkol, toť naše povinnost.

V tomto ohledu může každý z nás ovšem pracovat samostatně, ale jen do určité míry, po určité hranice. Na větší výši dostane se jen spoluprací s jinými. Proto potřebuje organizace, jež umožní mu styk s jinými stejně smýšlejícími, stejně citícími a chápajícími jeho snahy, kteří budou spolu s ním pracovat, jej k další práci sílit a nabádat. Organizace dá mu radu a pomoc k práci...

Krásných slov o katolické škole slyšeli jsme již dosti. Bylo jich také třeba, aby se vzbud'lo nadšení. Nechme jiné mluvit, ale my studujme a pracujme, ovšem soustavně.

Máme sice, my učitelé a učitelky, v katolickém hnutí i jiné úkoly, práci v četných spolcích a organizacích, ale ta budiž až v řadě druhé. Napřed je škola. Pro tu jest naší práce třeba nejvíce.

Glosy.

Rozumný čin vykonal vrchní velitel naší armády tím, že zrušil došavadní způsob stížnosti na vojně a nařídil, že stěžovat si může vojin přímo veliteli setniny bez služebního postupu. Zároveň jest nařízení toto jediný klad neplodné debaty o tom, že výsledkem zbytečného týrání vojáků bývá nezřídka sebevražda. Je mnoho příčin, proč vojna za republiky není veselá: Nedostatečné psychologické vzdělání mladých důstojníků a duševní pohodlnost, vždyť za Rakouska se nadávalo, spílalo, hrubě zacházelo, proč by to mělo být jinak dnes? Ba, čím sprostší, tím lepší šarže. — Nizká úroveň děsloužících, kteří se dávají „nalejt“ ne z lásky k vojně, nýbrž proto, že se jim nechce v civilu pracovat. Tím nechceme zevšeobecňovat, ale je mnoho takových případů. — Ta okolnost, že 28letí akademičtí občané těžko přivyknou hrubému jednání děsloužících četařů, instruktorů v zál. důst. školách a mladých důstojníků, kteří nezřídka se snaží ponižováním doktorů, profesorů, inženýrů a pod. uplatnit svoji osobičku. Máme v armádě mnoho výborných důstojníků a znamenitých děsloužících, na něž se nevztahují tato slova, ale mnoho jich si neuvědomuje, že vojna dříve a nyní je rozdíl, že vojáky podle přání pana presidenta mají vychovávat, i trestáním, je-li třeba, vychovávat. Ne jednati v bavlence, ale také nepřehánět přísnost do krutosti. Případ litoměřický byl názorným příkladem toho.

*

Pan generál Syrový vytýkal ve své řeči dnešní škole, že nevychovává novou generaci dostatečnou měrou k brannosti. Panu generálovi by měl někdo připomenout, aby nejprve sám vyňal brvu z oka svého. Neboť on, celý generální štáb a nynější systém nevedou učitele k lásce k vojně, jakým právem to tedy požaduje po jiných? Kdyby prosadili páni generáli započítávání presenční služby do platu a postupu, byla by stížnost pana generála Syrového rázem vyřízena. Vždyť učitel-nevoják nemá pro brannost smyslu a učitel-voják vzpomíná s trpkostí na vojnu, neboť pocituje jako křivdu, slouží-li 18 měsíců vlasti a v odměnu za to je odstrčen a předslížen kamarády-nevojáky. Ano, správně to napsal pan Peroutka v Přítomnosti: Trochu psychologie, páni generáli!!

*

V letošním lednovém čísle „Akordu“ poznali jsme opět pero toho Durycha, který psával do „Rozmachu“. Ano, Durych zůstal takovým, jakým býval, ačkoliv se dlouho zdržoval ze soucitu či z jiných pohnutek. Náš život potřebuje takových lidí, kteří přímo, bez obalu, rázně a energicky řeknou své mínění. Je třeba takových ran palicí do stojatých hničících vod partajnických. Bývá člověku úzko a žluč často vzkypí a přetéká nad českými poměry a v takových chvílích jsou slova Durychova ulehčením. Durych není pouze spisovatelem v běžném smyslu slova; jest i nástrojem Prozřetelnosti, která ukazuje ve tmách cestu. — l.

Vladimír Klement:

Boj o novou školu

Hnutí o novou školu není u nás dnešního data. Již za války (13. března 1918) navrhoval prof. Fr. Mašek, aby obecná škola přejala úkol nižších tříd střední školy. Představoval si osmitřídni obecnou školu jako základ střední školy, které ubíral tři nejnižší třídy.

S jinými návrhy na jednotnou školu přišel roku 1919 profesor pražské techniky Josef Jedlička, pak Obst, Šimek, Čálek a Josef Úlehla.

Zůstalo při návrzích. Odmítnut byl i vládní návrh Bechyňův-Maškův na jednotnou školu roku 1923.

Z celého velkého reformního plánu zůstal malý zbytek: 6. května 1930 vyšly nové osnovy pro obecné školy.

Snahy po reformně školy však neutuchaly. Povzbuzoval k nim i prezident.

V roce 1929 Čsl. obec učitelská vytyčuje tento program: „Škola mateřská staň se integrující. Části školy národní, národní škola pak vzdělávej všechnu mládež do 15 let věků v dalších dvou stupních: nižší stupeň, trvající pět škol-

ních let, vyšší čtyřletý stupeň buď nově vytvořený typ na podkladě dnešních škol měšťanských, vhodně reformované, zvláště po stránce vnitřní a nahrazující i nižší školu střední. Na tento vyšší stupeň jednotné školy národní navazují škola střední, rovněž čtyřletá. Všechny stupně školské buďte uvnitř tohoto jednotného rámce tak upraveny, aby mohl býti věnován speciální zřetel mládeži různého nadání. Učebné osnovy umožněte na vyšším stupni elektivní systém pracovní. Úřední předpisy i prakse školních úřadů nechtě podporují uplatnění zásad činné školy."

Podobnou resoluci přijal také Říšský svaz učitelstva československého.

Ministr školství dr. Milan Hodža i jeho nástupce v úřadě dr. Antonín Štefánek se přihlásili za stoupence „jednotnej diferencovanej školy“.

V anketě ministerstva školství 8. až 12. dubna 1929 se však ukázalo, že z 57 řečníků se vyslovilo pro jednotnou školu jen 16 účastníků (dr. Uher, Vrána, Pražák, V. Beneš, Plamínková a j.), proti diferencované škole se prohlásilo 32 řečníků a 9 členů ankety zaujímalo nerozhodné stanovisko. K tomuto výsledku dodal ministr Štefánek: „Mám-li být upřímným, lubia sa mi viacej tí, čo hľadajú nové cesty a túžiac po novom živote, obetujú z toho, čo by mohli bez námahy požívať. Napriek tomu, že väčšina z vás sa vyslovila proti jednotnej diferencovanej škole, vidím v nej ideál budúcnosti.“

Po volbách 1929 vstoupili socialisté do vlády a zavládl nový vítr i ve školské reformě. Ministr školství dr. Ivan Dérer zřídil dvě komise expertů pro reformu školy. Předsedou komise pro školství národní stal se dr. Příhoda, pro školství střední prof. dr. Bydžovský.

První reformy se brzy dostavily: na středních školách se posunulo vyučování druhému cizímu jazyku do třetí třídy, byly upraveny i maturity, dobří a velmi dobří žáci měšťanských škol mohou přejítí toliko po diferenční zkoušce na střední školu.

Komise pro reformu národní školy připravila návrh normálních osnov pro měšťanské školy. Byly hotovy v prosinci 1930.

Československá obec učitelská i Říšský svaz s navrhovanými osnovami celkem souhlasily.

Nepříznivý obrát nastal v únoru 1931 po přednášce prof. dra Chlupa na škole vysokých studií pedagogických v Praze. Věci se chopily učitelské časopisy i noviny a tak se rozestoupilo učitelstvo a z části i veřejnost ve dva tábory: reformní a protireformní.

O těchto událostech psalo se také ve „Věstníku katol. učitelstva“ i v lidoveckých novinách, a pokud vím, všichni referenti zaujali stanovisko reformám nepřející.

Na prvý pohled je však zřejmo, že tyto články čerpaly většinou je z brožury Chlupovy „O školu měšťanskou“ a jsou tedy hodně jednostranné.

Návrh osnov pro měšťanské školy vyvěrá z Příhodova spisu „Racionalisace školství“, a proto je třeba vyslechnouti i tuto stranu. Příhodova kniha je dílo obsáhlé, má 460 stran. (Vyšla v Orbisu v Praze ve II. vydání, cena brož. 48, váz. 60 Kč.)

V první části spisu Příhoda ukazuje na roztržičnost jednotlivých školských stupňů: „Plánovitě školské hospodářství znemožní plýtvání veřejnými penězi v některých protežovaných místech státu, zatím co polovina československé mládeže nemá možnosti dosíci ani takového vzdělání, jakého poskytuje měšťanská škola.“ Nynější škole klade za vinu „nepřizpůsobivost školy potřebám a možnostem žactva, která se zračí ve školské úmrtnosti (= neprospěchu), která působí mimo hospodářské ztráty velkou újmu na lidovém vzdělání“.

Podle úřední statistiky bylo v roce 1926-27 v Československu 1.403.823 žáků obecné školy. Z nich opakovalo oddělení nebo třídu 108.047 žáků, čili 7.6 procenta.

Na měšťanské škole ze 310.010 žáků opakovalo třídu 23.311 žáků, tedy 7.5 procenta.

na středních školách neprospělo 8.7 procenta žactva. Na pražských chlapeckých měšťanských školách bylo v r. 1926-27 v I. tř. 50.79 proc., ve II. tř. 32.44 proc., ve III. tř. jen 17.26 procenta.

To jsou ovšem čísla povážlivá.

„Takováto výchova jest výchovou pologramotných občanů, voličů a vojáků.“ (Str. 56.) Proto radí autor, aby se dosavadní časová jednotka

školní převedla s celého roku na pololetí. Opakování celého roku k vůli jednomu nebo dvěma předmětům je ne hospodárné. „Propadne-li žák z některého předmětu, opakuje učivo toliko jednoho semestru. Postup žactva se neděje podle tříd, nýbrž podle předmětů. Žák postoupí ve všech předmětech mimo předměty, ve kterých neprospěl. Tímto zásahem se ovšem ruší pojem třídy jako nerozborného celku a dospívá se k pojmu pracovní družiny v moderním smyslu.“ (68.) Na reformních školách se zřizují podpůrné třídy. „Učitelé z různých tříd posílají po třech, po čtyřech dětech, které byly dlouho nepřítomny ve škole nebo jsou jinak zanedbány, v určitou hodinu k učitelce, která se specializuje pro individuální pomoc dětem. Podpůrná učitelka učí nejvýše 16 dětí současně. Učitel ji dá na formuláři přesný úkol, čemu učit (na příklad násobilce, té a té partii v mluvnici, těm a těm slovům při globálním čtení). Jakmile dítě dohání ostatní žáky, vrací se zase do pravidelných skupin. Na nuselské a michelské škole byl tento zákrok úspěšný v 75 procentech ošetřených případů.“ (Str. 70.)

„Zpravidla má každý žák, který vstupuje do národní školy, dosíci také jejího úkolu. Poněvadž je lidská přirozenost celkem nezměnitelná, musíme hleděti měniti organisaci školskou, její učebné metody a cíle, aby každý žák si odnášel alespoň minimum vzdělání každého postupujícího ročníku, pokud jest arci schopen vzdělání vůbec.“ (439.)

Pro učitele žádá vysokoškolské vzdělání.

Ve druhé části spisu naznačuje Příhoda psychologické základy funkcionální školské organisace. Vyslovuje se také pro koedukaci. U nás je „39.5 proc. měšťanských škol výslovně proti zákonu“ (= koedukačních).

Zabývá se dále Weyrovou studií našich vynikajících lidí.

Podle Weyrova šetření vyniklo u Čechoslováků za minulá 2 století (od 1719 do 1926) 293 lidí (mezi nimi jen 8 žen). 17.4 proc. československých „geniů“ se narodilo z rodin s dobrými majetkovými poměry, 34.8 proc. v prostředním majetkovém prostředí, 33.4 proc. ve špatném majetkovém prostředí a o 14.3 proc. není zpráv.

Praha samotná byla rodištěm více geniů nežli Morava, Slezsko a Slovensko dohromady. Dala národu čtvrtinu slavných mužů. (Str. 160.) Padla teorie, že vynikající lidé naši se rodili pod doškovými střechami.

Proto Příhoda je nadšen velkoměstem a zapomíná na dlouhé stíny velkoměsta, tvrdí, že „plné zabezpečení Československa je v milionovém kulturním a sociálním středisku, které rozšíří svůj poloměr alespoň k hranicím státu. Zvětšení města jest zvětšením civilisace a tím i zvýšení lidského štěstí.“ (Str. 160.)

K přesnějšímu ocenění žákovských vědomostí doporučuje testy. Ve škole je třeba zkoumati obecnou inteligenci žactva.

Třetí díl je nazván Diferenciace školské soustavy.

„Školská soustava musí býti diferencována, avšak nikoli skupinovitě, nýbrž individuálně.“ (440.)

„Na koleních (=pokusných školách) se tvoří pracovní skupiny podle schopnosti toliko v naukových předmětech. Na menších školách, na nichž není paralelek pro malý počet žáků, tvoří se pracovní skupiny ve formě oddělení pro určité předměty ve třídě. Učitel zaměstnává střídavě žactvo nepřímou, zatím co pracuje kolektivně s některou pracovní skupinou. Tento systém dokonává rozbití třídy. Škola je proměňována v systém pracoven zcela důsledně.“ Učebné osnovy nutno přeměnit na maximální, střední a minimální.

„Týž žák může býti v rozličných předmětech v nestejných pracovních družinách: mezi výbornými ve vyučovacím jazyku, mezi dobrými v reáliích, mezi dostatečnými v matematice a pod.“ (204.)

Možno také užiti daltonského systému, v němž žáci různých let pracují v téže odborné pracovně. — Jak asi vypadá rozvrh hodin na takové škole?

Na některých koleních zavedli také vyučování latině. Profesori učili čtecí metodou. Žáci si všímali hlavně obsahu textu, pomíjejíce analysu slovní a mluvnickou.

Proti dosavadnímu požadavku „všeobecného vzdělání“ nepřestává Příhoda zdůrazňovati speciální vzdělání. „Stát jistě záhy přestane zaměstnávat lidi, kteří nic neumějí, to jest absolventy středních škol „všeobecně vzděláva-

jících", zdůrazňujících formální vzdělání, neboť novodobá kancelářská práce vyžaduje specifického vzdělání."

"Jen všecko vědět, všecko trochu umět jest pochybným ideálem intelektualistické výchovy. V nejdůležitějších letech života se člověk navyká něčeho nedomyslit, něčeho nedocílit, nad ničím se nezastavit." (234.) A dále pokračuje: "Dnes jest ideálem civilisovaného člověka práce moudře specialisovaná. Lidstvu prospívají experti, specialisté, lidé jednostranní, neboť posunují civilisační a kulturní pokrok." (238.)

Proto autor „Racionalisace“ žádá, aby se specialisace dostala již do školy II. stupně.

Počet předmětů požadovaných má býti co nejmenší a počet volitelných co největší se zřetelem k hlavnímu směru žákovy práce. Ideálem Příhodovým je velká škola. Zlevní se stavba školy, využije se lépe místností, škola se lépe vybaví pomůckami. Je možno vybudovati laboratoře pro chemii a fysiku, vybaví se dobře tělocvična, knihovny, zřídí se shromažďovací síň, zlevní se správa školy, výdaje na otop, čištění atd.

Bude ovšem potřeba i méně učitelů a profesorů, ubude vedoucích míst. V Americe jsou školy až o pěti tisících žácích, u nás by stačily (podle Příhody) školy kolem tisíce žáků. Takové mamuti školy jsou prý pravé idyly intimity.

Vyučovací hodinu zkracuje Příhoda na 45 minut. Zavádí osmihodinový pracovní den pro žáka, ale při tom snižuje úvazek žákův na 20 hodin naukové práce. Denní hodina tělocviku a práce v dílnách mají uchovati žáky v tělesné svěžesti. Dětem se také dává příležitost zpracovati denní úlohy ve dvou hodinách přímo ve škole. Pro děti, jejichž rodiče jsou po celý den zaměstnání, hodlá Příhoda zříditi mimoškolní útulky.

Čtvrtá část (Organisace školské práce) ukazuje na změny ve vnitřní školské práci. K nejdůležitějším změnám patří konsolidace školství. Žáci se dnes učí deseti až třinácti předmětům. „Jsou ve stavu člověka, který čte současně třináct románů denně po deseti stranách, aniž se stará, ukončil-li kapitolu. Čas dětí je roztrhán fysikálně i učebně.“ „Člověk dvacátého století, jmenovitě člověk poválečný, žije slohově, moudře, zdravě, koncentruje se, zbavuje se tilér, říms, výtržků, touží po celistvosti, úplnosti a po prožití.“ (333.) Proto nová škola chce, aby žák měl pocit, „že se učí něčemu novému, že něco dovršil“. Učí se méně předmětům, ale zato se probírají důkladněji, osnovy jim věnují více hodin týdně. V některých semestrech nebo i v některých letech se některým předmětům vůbec neučí. Tomu se říká konsolidace učení. Reformní škola chce býti produkční školou. „Škola pracovní spočívala na samočinnosti žákově a snad i na výchově k tělesné práci, produkční zdůrazňuje ještě výsledek práce, vymyšlení, vynalezení, zhotovení, analysování, obraceni v mysli něčeho, co má pro žáka nebo pro společnost hodnoty kulturní, intelektuální, estetické nebo i hospodářské.“ (365.) (Dokončení.)

Jan Kuncek:

Škola a armáda.

Projev náčelníka generálního štábu generála Syrového.

Generál Jan Syrový promluvil ve Štefánikově domě v Praze řeč, kterou chtěl vzbudit větší sympatie čsl. veřejnosti k armádě. Jsme přesvědčení, že generál Syrový dobře uvážil slova přednesená. Jako záložní důstojník vím, že o duchu výchovy na škole se dnes v důstojnickém sboru často hovoří. Je zde řada zkušeností a ty nejsou nám, učitelům, právě ke cti. Malý příklad. Učitel jest frekventantem záložní důstojnické školy, o vědu vojenskou se vůbec nestará a ke všemu je lhostejný; jiný kolega stále kritizuje armádu a posílá ji ke všem rohatým; jiný kolega odmítl vstup do záložní důstojnické školy a je prostým vojákem. Byl jsem pozván jedním okresním školním výborem, abych přednášel o nových pořadových (vojenských).

Pan inspektor zahajuje referát, ale místo mého referátu rozpředla se debata: Jsme národem Komenského a Masaryka, chceme žít v míru se svými sousedy, jako Slované jsme národem mírumilovným a stavíme se rozhodně proti jakékoliv předvojenské výchově na školách. Chceme ve školách vychovávat občany a ne vojáky. Jiní v debatě vzpomínají, jakou trýzní byl pro ně pobyt na vojně atd. Ani jsem neměl pak chuti přednáseti o pořadových, které nemají ničeho společného s vychováváním vojáků ve škole, když jsem viděl takovou náladu. A nikdo ze 100 (nejméně) přítomných neodvážil se zasáhnouti do debaty ve prospěch čsl. armády. Měl jsem příležitost několikrát hovořiti s vysokými důstojníky o výchově mládeže k branné povinnosti. Při cvičení v záloze v roce 1931 navrhl jsem při vhodné příležitosti veliteli brigády, aby shromáždil záložní důstojníky-učitele a abychom si navzájem pohovořili o branné výchově a o výchově mládeže k účinné obraně. „Vychovejte nám zdravé, charakterní muže, a my z nich uděláme za aktivní služby vojáky, jakých naše republika potřebuje. Nedržíme vojsko pro výboj, ale na stráž proti každému, kdo by nám sáhl na svatá práva svobody, musíme býti. Být na stráž znamená připraviti se.“ Děkovali jsme p. brigádníkovi a slíbili spolupráci. O prázdninách 1931 jsem byl přítomen předvojenské výchově mladých studentů hospodářské školy v Mukačevě na Podkarpatské Rusi. Studenti byli 16letí. Výcvik vedl škpt. Kouba. Viděl jsem veliký zájem studentů o praxi i teorii. Při závěrečných zkouškách promluvil inspektor zemědělských škol na Podkarpatské Rusi. Mluvil s úctou o vojákovi a děkoval těm, kteří se o předvojenskou výchovu těchto studentů postarali. Vzpomínal své cesty Švýcarskem, Francií a Polskem. V Paříži viděl při 100leté oslavě republiky tisíce školní mládeže v uniformě, vystupující vojensky. Polská mládež zachránila Lvov před pádem při náporu bolševiků. Ve školním roce 1931/32 zavedena předvojenská výchova na všech školách odborných a středních v Mukačevě. Na výchovný význam poukázal jak p. inspektor, tak i ředitel hospodářské školy. A dobrý účinek jsem viděl sám na vlastní oči.

Předválečná škola vychovávala vlastence a české vojáky. Základ lásky k vlasti a ke svobodě byl dán předobrym učiteli ve škole. Tělovýchovné a vlastenecké spolky pokračovaly v díle započatém. Bohužel, přiznejme si to docela upřímně, dnešní škola se duchem hodně změnila. Zápal vlastenectví vyprchal ze školy. Reforma školy pracuje k tomu, aby vychovala světoobčana. Správně podotýká reformista prof. Jan Uher ve Věstníku moravského učitelstva v.č. 17 na str. 235: „To všechno mi v našich reformách chybí, ten uvědomělý národní a výchovný program. Národnost totiž není nic vrozeného. To je věc svědomí. Jak by jinak bylo možné, aby se lidé odnárodňovali? A tak i program naší školy je možno naplniti duchem cizím. I český učitel může udělat nečeské osnovy a hájit nečeské reformy. Americká orientace přítomných reform to dosvědčuje.“ V témže Věstníku na str. 205 v článku „Krise důvěry a čím je to vina“ se píše: „Přesto, že celek učitelstva jest velmi disciplinovaný, začíná jeho ukázněnost dnes trpěti na více stranách a mnohdy důrazně

vedenými právě výše snesenými námitkami." Z námitek uvádím: „Proč zakázala policie projev 70 kulturních vůdců národa proti „Frývaldovu"? Proč je vyšetřuje? Proč ty bílé sloupce v kulturních revuích, proč zákazy přednášek vědců a kulturních pracovníků o SSSR, incident pražské policie s universitou pražskou, zákaz tleskání a projevů při předvádění kritikou vysoce hodnocených filmů produkce Sovkino v Brně? Proč policejní a proč ne věcné argumenty proti vědecky zaručeným informacím o SSSR, proč censura kulturních revuí a filmů s vysokou hodnotou kulturní?" Na str. 206 v článku „Učitelstvo ztrácí kulturní vliv" píše Lad. Pulkrábek: „Nemáme vůdčí ideje, o kterou bychom se mohli bez pochyb opřít. Rádi bychom vedli, ale nevíme, kam vésti. Skepse jest charakterem naší doby. Učitelstvo, které se od let devadesátých stavělo radikálně za program národní a svobody světového názoru a připravovalo také národní osvobození a laickou školu, mělo tehdy veliký cíl, který se nezastavil ani před persekucí. Jaký kulturní cíl má dnes? Snad mnoho cílů, ale žádný jasný, určitý." Jistý pan okresní školní inspektor prohlásil v přednášce před shromážděným učitelstvem, že je socialistou krajního levého křídla. Známe řadu učitelů a profesorů-komunistů. A nebude někdo tvrdit, že komunisté jsou u nás živlem státotvorným. Těmito několika příklady chtěl jsem poukázat na chaos v ideovém nazírání na věci národní československé a chtěl jsem potvrdit slova generála Syrového, který chtěl na toto nebezpečí státu čsl. ukázat. Oprávnění k obvinění generál Syrový měl. Že se nechtěl tím nešetrně dotknouti cti česky smýšlejícího učitelstva a zásluh staré generace učitelské, která národu vychovala bojovníky za svobodu čsl. národa, to vysvětlil několik dní po řeči generála Syrového ministr národní obrany.

Mizí dnes ze škol duch ryze český a národní. Přílišné ohledy na Němce a Maďary nikterak nepřispívají k sebevědomí českému. Mnoho trpkých zkušeností by nám řekli učitelé na území s většinou německou neb maďarskou. Jest nutným požadavkem školy, aby vedla mládež k lásce k vlasti, k národu a k armádě československé. Souhlasíme s výtkou generála Syrového proti četným učitelům a profesorům krajní socialistické levice a komunistům. Ale i výtka tato platí učitelstvu německému, maďarskému a polskému, které mnohdy nedává armádě čsl. povinnou úctu. Kéž slova generála Syrového pohla svědomím těch, jichž se týkala.

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Valná hromada Říšského svazu katolického učitelstva konala se dne 2. února v Brně. Valná hromada se usnesla poslati ministerstvu školství a min. NO projev souhlasu s řečí gen. Syrového. Dále protestuje katol. učitelstvo proti praxi se schvalováním škol. učebnic a konečně překládá rozklad o případné platové restrikci. Učiněna některá vnitřní opatření spolko-

vá. S povděkem vzato na vědomí, že nově ustavený spolek katol. profesorů se přihlásil ke spolupráci.

Krajinský odbor Spolku katol. učitelstva v Novém Městě na Moravě uspořádal schůzi 1. února 1932. Pozdrav zaslán kol. Lukešovi, který pro těžkou chorobu nemohl se účastnit. Program: 1. Započtení válečných pololetí. Starší učitelé podávají nyní zemské školní radě následující žádost: Podepsaný uplatňuje nárok na zapo-

čtení válečných let a pololetí, neboť konal od... do... nepřetržitě válečnou vojenskou službu. Opis kmenového listu a služební výkaz se přikládají. Doposud nám leta ověřily ošv, dnes domáhá se učitelstvo prohlášení zšr. V určitém případě rozhodla takto: Zemská školní rada na Vaše podání ze dne ..... prohlašuje že vzhledem k Vaší vojenské službě válečné, kterou jste nepřetržitě konal od 4. srpna 1914 do 21. června 1917 lze Vám podle zákona ze dne 27. prosince 1875, č. 158 ř. z. a nařízení bývalého ministerstva zemské obrany ze dne 27. prosince 1915 číslo 362 ř. z. započítati pro výměru výslužného celkem 4 válečná leta, a to za kalendářní roky 1914, 1915, 1916 a 1917 ovšem po odečtení příslušných válečných pololetí civilních. Válečná leta počítají se do pense, rozhodujícími jsou při kompetenci o učitelská místa. Vzorné pojednání o tom v časopise „Občan a škola“, ročník III., číslo 1. 2. Zjednodušené písmo, Ref. řed. Fr. Pospíšila. 3. Rozhovor o úkolech školy měšťanské. 4. Eucharistický projev na Horácku. Referent kons. rada P. Fr. Pelan. 5. Zkušenosti radosti a bolesti ze školní praxe. 6. Příští schůze stanovena na den 30. března 1932.

Krajinský odbor katol. učitelstva v okrese prostějovském konal členskou schůzi 24. ledna v Prostějově za velmi četné návštěvy. Pan kol. J. Kuncek přednášel na téma: „Tělovýchova v národní škole.“ Ačkoliv tělovýchovný směr p. kol. Kuncka byl nám již poněkud znám, přece živé slovo spojené s názorem vzbudilo neobyčejný zájem o nový systém tělovýchovný, který, jak se dovídáme z posledního čísla „Vych. listů“, jest zaveden též na pokusné škole ve Zlíně. Z debaty bylo zřejmo, že přednáška byla podnětem k pokusům na tomto úseku školní praxe a t. zv. desetiminutovky najdou horlivých následovníků v zájmu zdraví naší mládeže. — Projednány pak otázky organizační a stavovské. Příští schůze se koná 25. února o půl 4. hod. v obvyklých místnostech. Přednáší kol. M. Bezdíčková: „Výchova katol. mládeže.“

Vyškovský odbor konal svou měsíční schůzi 7. února t. r. Po uvítání přítomných vylicila poutavě kolegyně F. Rašková své dojmy z Nizzy, Monte Carla a Benátek a tak dokončila téma své zajímavé přednášky z minulé schůze. Měla pozorné a vděčné posluchačstvo. Po přednášce se rozví-

nula debata o věcech stavovských, kulturních a společenských. Byla živá a zúčastnili se ji téměř všichni přítomní. K.

Krajinský odbor katol. učitelstva v Brně konal členskou schůzi v neděli 24. ledna t. r. za účasti 25 členů a dvou hostů. Odb. učitel Vladimír Klement přednášel na téma „Boj o novou školu“. Přednášku uveřejňujeme na jiném místě. Rozhovor po přednášce ukázal, že členové se živě zajímají o směry, které hýbou dnešním školstvím. S kolegou Jos. Kachlíkem se bude vyjednávat o uskutečnění kreslířského kursu v Brně o velkonočních prázdninách. — Valná hromada se koná v neděli 21. února t. r. o 10. hod. dopol. v Lidovém domě, Běhounská ul. č. 22, v zasedací síni v I. poschodí. Prof. L. Kučerová promluví o výchově dětí duševně uchylných. Po zprávách funkcionářů se konají volby nového výboru. Všichni členové se zdvořile zvou. V. K.

Spolek katol. profesorů čsl. byl založen dne 1. února v Brně. Jednání řídil profesor dr. Roztočil z Vel. Meziříčí, proslov měl univ. knihovník profesor dr. Kratochvíl a brněnský biskup dr. Kupka. Dr. Roztočil přednesl pak obsažný referát o úkolech spolku, profesor Krpálek podal zprávu o činnosti přípravného výboru a prof. Jebavý navrhl stanovy, které po malých změnách byly schváleny. Ministr Šrámek poslal srdečný přepis a jako profesor sociologie přihlašuje se za člena. Orgánem spolku stanou se „Vychovatelské listy“. V předsednictvu jsou: dr. Kratochvíl, prof. dr. Petr z Prahy, prof. dr. Roztočil, prof. Krpálek z Brna a prof. dr. Macůrek z Boskovic.

Krajinský odbor katol. učitelstva na okrese holešovském koná 21. února t. r. členskou schůzi v Holešově o půl 10. hod. dopol. Na programu jsou organizační záležitosti, přednáška známého pracovníka z oboru vlastivědy a historie vdp. P. Kvasničky, profesora v Holešově: „O zakládání osad na Moravě“ a přednáška p. říd. P. Slámy: „Nové směry v kreslení“. Obě přednášky budou jistě zajímavé a cenné, proto se zvou na ně členové i přátelé katol. učitelstva. Súčastněte se v hojném počtu! — L. Vymětal, jednatel.

Schůze Krajinského odboru přerovského konala se 10. t. m. Hlavním bodem byla přednáška kol. Slezáčka o pouti do Říma. Posluchačstvo, žel, že tentokrát ne příliš četné, vyslechlo

přednášku milého hosta opravdu se zájmem a s povděkem. Jednáno dále o pojištění učitelstva a o placení členského příspěvku odboru vplatnému listky. Usneseno jako každoročně pořádati na jaře (v dubnu) veřejnou výchovnou přednášku a doporučit sousedním odborům uspořádati tradiční sjezd katolického učitelstva z Hlané a sev. Moravy. Jako referenti při tomto navrzení: kol. Fr. Daňhová, místopředsdkyně Říšského Svazu katol. učitelstva a předsdkyně českobudějovického odboru katol. učitelstva, prof. dr. Silvestr Brait. Projednáno bylo uspořádání 2—3denního kresliřského kursu kol. Kachlíka v době velkonočních prázdnin. Vzpomenuto školských reforem, otázky dnes tolik časové. Byl vznesen apel k práci v tomto oboru, k práci vědecké. Dokud není odborných pracovníků, není možno opravdově myslet na vybudování katol. školy.

„Kde není víry, tam není lásky,“ tak znělo za dřívějších dob „požehnání rodinné“, které se zavěšovalo v ložnici manželů. Zdá se mnchým snad přežitkem takové rčení, ale co pravdy přikominá. Tam, kde není důvěry mezi manžely, nemůže býti nikdy rodinný klid.

HLÍDKA UČITELŮ ŠKOL POMOCNÝCH

Vzpomínka. Péče o slabomyslné, kterou podnítila Francie počátkem minulého století, šířila se i v zemích severních a východních. Ve všech kulturních státech evropských vznikaly v první polovici 19. století ústavy pro slabomyslné. U nás byl první ústav založen 17. června r. 1871 na popud lékaře a pedagoga dra Karla Slavoje Amerlinga, a to Spolkem paní a dívek sv. Anny v Praze na Hradčanech. Ústav, který na počest o zmíněný spolek zasloužilých dám Arnoštek Aueršpergových se nazývá Ernestinum, trvá dosud, avšak ne již v bývalém šternberském paláci, kde byl 48 roků, ale v novém svém sídle v Budenickách u Zlonic na trati Praha—Most v krásném zámku, který ústavu dala vláda za pražský dům, zabraný pro státní účely. Do Ernestina se přijímají slabomyslné dívky výchovy schopné obého pohlaví od 6. do 14. roku. Za dobu uplynulých 60 let prošla ústa-

vem řada ošetřovanců, kteří z beznaděného stavu lidské méněcennosti byli v mnoha případech přivedeni opět k lidské důstojnosti. Je zajímavý fakt, že charitativní snahy, které nyní Katolická akce horlivě propaguje, nejsou u nás novinkou. Před 60 lety byly katolickým paním a dívkám pražským nejen dobře známy, ale jejich činorodou prací byly také realizovány. O tom právě nejkrásněji svědčí existence Ernestina, jehož loňské jubileum si dnes znovu připomínáme. Upš.

Dr. Karel Slavoj Amerling, ideový původce Ernestina, narodil se 18. září 1807 v Klatovech. Na letošek připadá 125. výročí jeho narození. Osobnost Amerlingova jest v české pedagogice zjevem pozoruhodným. Slušelo by se, aby zmíněného jubilea bylo v českém pedagogickém světě vhodně vzpomenu. To jistě uváží i Říšský svaz katolického učitelstva čsl. a učiní se, aby v paměti členstva svazu byla vzpomínka na dra Amerlinga letos oživena. Všechny krajinské odbory katol. učitelstva měly by si do svého letošního programu zařaditi oslavu 125. výročí narození Amerlingova, zejména však tehdy, provádě-li se v jejich obvodu péče o slabomyslné prakticky v ústavech nebo ve školách pomocných. Snad i prázdninový kurs, který má býti pořádán na Svatém Kopečku u Olomouce, byl by vhodnou příležitostí, kde by katol. učitelstvo čsl. mohlo vzdáti hold památce Amerlingově. Nečekejme, až co se bude dít kolem nás, ale uvažujme sami o vhodnosti předneseného návrhu. Nezapomeňme však jednat! Amerlingova osobnost si toho od nás jistě zasluží. Upš.

Zrnko. Kamkoli pohlédneme a na kterékoli stanovisko se postavíme, odevšad jeví se nám nezbytnost a význam racionální a sociální péče o slabomyslné v novém po každé, ale po každé v nejkrásnějším světle.

Dr. Fr. Čáda.

Otevření pomocné třídy v Novém Březově bylo povoleno zemskou školní radou v Praze.

Péče o dívky slabomyslné, výchova dítek slabě nadaných — jaký to veliký problém, jak velký jeho význam! Individuum, které by za obyčejných poměrů školských rozhodně zakrnělo, má býti přivedeno zvláštními vlivy, jemu přizpůsobenými, k rozvoji co možno nejlepšímu. Avšak vedle tohoto významu pro jedince, význam so-

ciální je jistě neméně dobrý a cenný, ba vlastně můžeme říci, že snad i cennější. U nás v Čechách jde dnes o to, aby každá síla a sílečka byla soustředěna na společné práci, jejímž cílem jest pokrok lidstva, běží o to, aby také tato slabá energie psychická, dřímající v dítěti slabě nadaném byla probuzena, šlechtěna a přivedena k žádoucímu rozvoji, aby nebyla živlem rušivým, aby se účastnila platně a podle možnosti svých sil. Prála bych si, aby při tomto úkolu mohla se náležitě uplatnit i česká učitelka.

Em. Batystová.

Požadavky dosti dávné a co se z nich uskutečnilo? Na prvním českém sjezdu pro péči o slabomyslné a školství pomocné r. 1909 referoval školní lékař dr. V. Hüttel o pražských pomocných školách, jich žactvu a potřebách s hlediska školního lékaře a vyslovil tyto požadavky: Školy pomocné budtež vypraveny hygienicky daleko pečlivěji než školy normální, budtež opatřeny koupelnou, zahradou, tělocvičnou, upravenou též pro volný pohyb dětí. Do jedné třídy nebudiž přijímáno více než 15 žákův, o něž nutno starati se, aby netrpěli hladem, zimou, po případě i špatnými rodinnými poměry. O prázdninách budtež všechny děti posílány do feriálních osad. — Požadavky z r. 1909 zůstávají programem i na rok 1932!

Zřízena byla druhá postupná třída na pomocné škole v Klatovech.

Přeměněny byly pomocné třídy v samostatné pomocné školy v Kostelci n Orlicí (1třídní) a v Praze-Libni (4třídní).

„Náboženství vůbec bylo a jest to, čím duch český odjakživa nejvíce se vyznamenával a co úmysly českými nejmocněji a nejtrvaleji hýbalo, ono bylo ten pramen, ze kterého hlavně prýštila se duchovní činnost česká.“

Palacký.

PRÁZDNINOVÉ KURSY KATOLICKÉHO UČITELSTVA

Rekreace katolického učitelstva o pololetí. Opět se vracím k zimní pohádce, kterou jsme pro letošní rok ukončili o pololetních prázdninách v Cotkytlí u Šilperka. O vánocích jsme se loučili slovy „Na shledanou o pololetí“. Nepřijeli sice všichni, jak slí-

bili, ale někteří přece, a ti nelitovali. O vánocích bylo v horách krásně; snad dosud mají všichni v paměti mnohé a mnohé družné chvíle, prožité o svátcích lásky v bílé kráse hor. Právě takovou radost a snad ještě větší nám připravily zasněžené hory i o pololetí. Avšak nebyly to jen hory, které nás vítaly; byl to cotkytelský pan farář J. Slouka, cotkytelský pan řídící K. Zerhau a šumvaldský pan školsprávní M. Šnyrych. Pan řídící Zerhau postaral se ochotně o naše ubytování a stravování. Je to vzácná postava mezi katolickými učiteli, bohužel tak málo známá. V jeho tváři čteme hlubokou inteligenci, kterou on skromně zakrývá. Těšíme se, že přece sestoupí o prázdninách s hor k nám na Hanou na Sv. Kopeček, aby byl přítomen III. prázdninovému kursu katol. učitelstva. Naším neúnavným průvodcem po horách byl pan školsprávní Šnyrych. Jeho vysoká, štíhlá postava nezná únavy. V chůzi po horách je obdivuhodný. On nám umožnil krásný výlet na Suchý vrch ke Kramářově chatě. Litovali jsme, že tohoto výletu nemohl se zúčastnit kol. Kuncek, který musel ten den odejet na valnou hromadu do Brna. Jak člověka povznese pobyt v horách! Zapomene na starosti denního shonu a pohrouží se více v duchovní život, nejsa ničím rušen. Velebný klid lesa působí jako hojivý balzám na všechny ty bolesti duševní, kterých má každý dosti. Procházka horami je pravou duševní lázní.

Aby duševní požitek byl dokonalý, vykonali jsme pout do Králíků. V nádherné svatyni mariánské prosili jsme vroucně božskou Matku o ochranu a přímluvu pro naše kursy, všechny vedoucí a účastníky těchto kursů. Jistě, že každý z nás otevřel své srdce dokořán, aby tím více milost Boží mohla působiti. Prošli jsme chrámem přírody, abychom poklekli u nohou Spasitelových a s důvěrou přednesli své vroucí prosby. Kéž dojdou vyslyšení.

Pan školsprávní Šnyrych zavedl nás také do své jednotřídní menší školy v Šumvaldě. Zde člověk teprve vidí těžkou práci učitele, který všechno obětuje pro české dítě. Co my, učitelé na Haně, víme o nesnadné školní práci? O té by mohl mluvit kol. Šnyrych, ale ten je v ní spokojen, poněvadž ji koná s opravdovou láskou, nečekaje na chválu a odměnu.

Lýžování a sáňkování bylo krásné a neradi jsme se loučili s milými zasněženými horami. Slíbili jsme si, že se na hory podíváme, až budou v jarním rouše. Říkal nám pan řídící Zerhau, že to je také krása, ovšem zase jiná.

Vy, kteří jste slíbili a nepřijeli, máte čeho litovati. Vzpomínali jsme na vás hodně, na každého zvlášť a na všechny vespolek. Všichni milí účastníci II. zimního kursu katol. učitelstva, přijměte naše upřímné, srdečné pozdravy — zůstaňte horám věrni!

Kurs v Išlu. Přihlásilo se 35 účastníků, zájem o I. kurs v zahraničí, v místě tak krásném, byl veliký. Po posledních událostech vnitropolitických v Rakousku a v důsledku tísnivé hospodářské krise světové, po informacích na vysokých místech bylo nutno od zájezdu do Išlu upustiti. Dá Bůh, že poměry se uklidní a pak se podíváme určitě za hranice. Kdo si již poslal splátku na išlský kurs, ať laskavě oznámí kol. Rom. Kudělkovi, uč., Michálkovice č. 308 u M. Ostravy, své rozhodnutí. Doufám, že se shledáme na III. kurse v srpnu na Sv. Kopečku.

III. prázdninový kurs katolického učitelstva bude konán začátkem srpna na Sv. Kopečku u Olomouce. Motto kursu je „katolická výchova“. Program celého kursu rozdělen na 2 části. 7 dní přednášky a praxe (kreslení, tělovýchova) a 7 dní exkurse. Exkurse se budou střídati s půldny neb celými dny přednášek. Postupně budou v této rubrice uveřejňovány všechny zprávy, týkající se kursu. Prosím, abyste zprávy bedlivě sledovali. Veškeré informace podává vám kol. předseda Jan Kuncek.

Referenti na III. prázd. kurse. Přednášeti přislíbili tyto páni: univ. prof. dr. Jan Hejčl, PhDr. Jan Drábek, dr. Silv. Brait, odb. uč. Ant. Krejčíř, prof. Jan Šráček, řid. uč. Jos. Kachlík, uč. Jan Kuncek, ústř. taj. MCM. Jos. Papica, MUDr. Jul. Kuncek. Jména ostatních přednášejících budou uveřejněna, jakmile zašlou svůj souhlas.

Ubytování budou kursisté ve dvou budovách klášterních, po soukromí. Studenti budou ve vile dominikánů za režijní poplatek. Dobré stravování bude společné v klášteře. Podrobnosti jindy.

Exkurse budou podniknuty celodenní k prameni Odry, polodenní ke sv.

Anně do Hrubé Vody, celodenní a polodenní do Olomouce, třídní na Jeseníky a jednodenní do Mladečských jeskyní. Podrobnosti jindy. Exkurse budou vykonány vlakem, pěšky a autobusem.

Přihlašujte se již teď u předsedy kursů učitele J. Kuncka, Křenovice, p. Kojetín, Morava. Do kursu se mohou přihlásiti organisovaní i neorganisovaní katol. učitelé. Vítejte na kurse i své přátele. Vy, kteří jste již byli na I. neb II. prázd. kurse a líbilo se vám ve společnosti naší, na shledanou na Sv. Kopečku. Kursy šíříme dílo Učitele všech učitelů, pomozte nám všichni šířiti toto dobré dílo mezi uvědomělými katol. učiteli, pomozte nám získávati dobré kolegy a kolegyně, kteří mají málo odvahy veřejně se přihlásiti do naší rodiny z důvodů jakýchkoliv.

Prázdninové kursy katolického učitelstva čsl. převzal do své správy Říšský svaz katol. učitelstva. Vedením kursů pověřen valnou hromadou Říš. svazu 2. února t. r. kol. Jan Kuncek. Na něj se obraťte ve všem, co se kursů týká.

Prosíme, abyste v odborech, při schůzích, neb při jiné příležitosti mluvili o III. kurse a tento doporučovali k hojné účasti. Pište o kurse i do svých krajinských listů.

Památník prázdninových kursů katolických učitelů za redakce profesora PhDr. Jana Drábka vyjde ve vzorné úpravě a s četnými ilustracemi. Bude rozeslán všem účastníkům dosud konaných kursů prázdninových, i zimních. Pomozte nám rozšířiti náklad 500 výtisků. Památník (Almanach) bude míti 150 stran v ceně 30 Kč. V Památníku budou otištěny práce vynikajících katol. intelektuálů českých. Objednejte u kol. Kuncka.

„Žena musí vrátit lidstvu ztracený ráj, onu drahocennou perlu; dříve však musí vědět, že spočívá na dně vlastního srdce, tam, že se musí pro ně ponořit.“

Božena Němcová.

ROZHLEDY

Nová elektronová teorie. Ke stejnojmennému článku ve „Škole měšťanské“ č. 7., ze dne 25. listopadu 1931. Abstrahuji-li od výrazu: zvrácenosti,

neznalost nejzákladnějších věcí, nehoráznost, nehorázný nesmysl atd., které jistě nejsou k ozdobě žádné slušné replice, považuji za nutné říci prozatím tolik:

1. Můj článek v „Přírodě a škole“ nebyl celkový posudkem 9. vydání Pustějřikova I. dílu Přírodopysu, nýbrž pouhým poukazem na dva fakty: rozdíl mezi staršími vydáními a devátým (což není vinou autorovou) a zvyšování zmatku výkladem zjevů podle dvou teorií. Nezáleží tedy na tom, co autor napsal či nenapsal v jiné učebnici, ale co je v citované knížce.

2. Nehoráznost, že elektronová teorie nczná dvojí elektřiny pramení z Fauknera. (Radiopraktikum 16.)

3. Nehorázný nesmysl transmutace z téhož str. 13. K tomu přidávám citát z univ. docenta dr. Fr. Ulricha: „Atom prvku, vymršřiv ze svého nitra alfa- nebo beta částici (volný elektron), změni se řim v atom prvku jiného. (Vesmír X. 4) Sám však nikde v celém článku jsem nepsal o transmutaci způsobené vychýlením elektronu nýbrž vyražením vázaného elektronu, jak sám autor cituje na 18. řádku repliky zdola.

4. Předpoklad volných elektronů je mi dobře znám. Pustějřikova učebnice vykládá zelektrování ebonitové tyče tak, že volné elektrony přejdou ze země lidským tělem do nevodivé tyče. Jsou pak v nevodiči či nikoliv?

4. Výklad se žlábkem hodil by se velmi dobře do učebnice. Rozhodně lépe než do repliky.

Na konec ještě několik slov: Minuly již dávno doby, kdy po objevení nepřijemného článku pátralo se v křestních listech po stáří autorově, aby se mu mohlo s páncvitou povýšeností říci, že nemá ještě práva mluvit. Kdo si uvědomí obtíže a překážky našeho poznání, nebude nikdy dogmatikem ve vědě. V nerozřešených nebo nerozřešitelných otázkách obřtoji a je vždycky přípustno několik různých odpovědí vedle sebe. (Vesmír X. 4.) Karel B. Hroch. (Poznámka „Škola měřř.“ otiskla repliku Pustějřikovu, ale neotiskla odpověď autorovu. „Pravdy každému přejřte!“)

Zklamané naděje. Kolik naději — ovšem neoprávněných — vzbuzovali bojovníci pro zavedení ručních prací výchovných. Dnes už jsou jistě řady lidí, kterým tento vychválený předmět přinesl rozčarování, k němuž se však stydí přiznat, a raději pěji sobě i veřej-

nosti lživé chvály na něj. Jen tu a tam se občas vyskytnou smělci, kteří povědí to, co si myslí, a tak se dovidáme, že hodiny tohoto vzácného předmětu, za nějž se tolik bila celá pokroková veřejnost učiteřřká, jsou hodinami hračkaření, řemeslného pokusnictví a diletantství a nudné olravy pro žáka i učitele. Není pro ně ani nutných pomůcek, ani potřebného materiálu, ani vhodných místností. Jsou proti němu řemeslníci, rodičové i vážní pedagogové. Jedinou jeho předností je, že učí kazit materiál na titěrných hračkách a nevkusných trečkách, které nakonec sám žák hází do kamen. Summa summarum: Pryč s řim, co nemá výchovné ceny ani za vindru, v řem se plýtvá drahým materiálem, zač se vyhazují zbytečně peníze a řim se budí nevкус a navyká povrchnosti a ledabylosti. Tak se o řem píše v Měřřanské škole roku 1932. My jsme tak o řem psali již téměř před desířti lety, takže je tato kritika skoro jubilejní, ale protože jsme byli podezřelí ze zpáteřnictví, nesměl býřtí náš hlas slyšen. Ostatně není ještě tak zle. V Ženevě se řimto vzácným předmětem nudili 25 let a myřříme, že u nás se řim dovedeme nudit také aspoň tak dlouho. Inu, když se zaváděl, nebylo pánům rady a řed řim není — bohužel — pomoci. Jsou to smutné konce příliš radostných začátků.

—e—

Katolická škola, zrod ře sama zázrakem a katolíci ře pak svou „obětavostí“ zničí! V posledním čísle (11.) „Věřřníku“ je stížnost na netečnost katol. uč. vůči inserátu, řimž se hledá cvičný učitel pro katolický uč. úřstav ve sv. Janě p. skalou. Je řo jediný úřstav řoho řdruhu v republice. Že není jeho úroveň po všech stránkách dokonalá (ač není zlá; viz udělování práva veřejnosti vždy na několik let!), řomu nejsou zcela vinní ři chudi mniři a snad dokonce nyněřřší pan ředitel msgr. Mat. Lhotský, který naopak pověřřt úřstavu velmi povznesl, ač mu věnoval již jen stařecké síly, ale velmi zdatné. Co zasl dobrého, řo nám zjeví řednou Bůh, poněvadř našinec je na řo moc slaboučký a řrátkozraký. Kdo nese ředy vinu? Jediné liknavá katolická veřejnost, která jenom disputuje a namnoze pokoutně kňourá a řo ono se ři nelíbí. Ale vzdemoul své síly, obětovat se pro svatou věřř? Bach! Lepři je pohodličko stojatých vod! Či řo není důležité podporovat řento úřstav řinančně i mravně, aby

nám dodával ročně kyličku vzdělaných a uvědomělých čtyřiceti učitelů, kteří by se rozesadili po celé milé vlasti? Jestli není pro katol. školu důležitým mít zdatné učitelské síly, pak mi laskavě řekněte, co jiného? Budeme tedy dále kňučet jako uvázaní psi?! Či chceme ukázati svou přichylnost ke Kristu, až začnou do nás střílet jako ve Španělsku? Pozor na pozdního „bycha“!

Zajímavý pokus o spojení těl. výchovy, prvouky a obč. n. a v. v 1. škol. roce. F. L. Sál vydal u Šaška knížku „Tělesnou výchovou k občanské zdatnosti“, ve které zajímavým způsobem řeší problém tří předmětů v elementárce. Vychází buď z prvouky nebo z obč. n. a v. příležitostným poučením a připojuje těsně výchovu tělesnou. Není to již jen koncentrace. To je přímo základna pro splnutí, o kterém se bude uvažovati. Jistě dosavadní odloučení těl. výchovy od obč. výchovy je nesprávné, neboť celého občana lze vychovati jen tělesně i duševně. Doba si vynutí splnutí těch předmětů, které k sobě organicky náležejí. Zápas o výchovu k brannosti bude zde jistě spolurozhodovati, neboť myšlenky gen. Syrového nebyly tak špatné, aby se daly odbyti jen tuctovou resolucí. Právě myšlenka brannosti mohla by dáti novou a dobrou konkrétní náplň novému předmětu, který by vznikl spojením občanské n. a v. s tělesnou výchovou. F. L. Sál se dosud nevypořádal s církevnictvím, protože se stále objevuje jako strašák v jeho knížkách, ubírajíc jim na hodnotě, která se posuzuje podle nestrannosti. Omega.

Žádáme spravedlnost. Výnosem zřšk. 4. IV. 1931 č. 478 bylo sděleno Kraji odboru spolku katol. učitelů v Kyjově, aby si navrhnul členy a náhradníky do ošv. v Kyjově. Odbor tomuto vyzvání vyhověl a navrhnul řídícího uč. Volářika Konstantina z Mistrína za člena a Tichého Josefa, řídícího uč. z Ježova za náhradníka.

Podle par. 6 vlád. nař. č. 608 ze dne 6. XI. 1920 zástupce učitelstva jmenuje předseda zřšk. Předseda ošv. podává návrh na jmenování zástupců těchto, slyšev stálý výbor okresní konference, jakož i organizace učitelské v okrese školním. To jest právní zásada zákona o jmenování členů do ošv.

Výnosem zřšk. 18. X. 1931 č. 1607 pres. oznámeno bylo odboru katol. u-

čitelů v Kyjově, že jmenování jsou 3 členové z řad učitelstva a 3 náhradníci do ošv. a ti 3 členové a 3 náhradníci jsou vesměs členové pokrokové organizace učitelského spolku Komenský na Kyjovsku.

Proti tomuto jednostrannému jmenování jak Okresní svaz Lidových jednot, tak i Odbor katol. učitelů podává svůj protest a žádá, aby zemská škol. rada toto jmenování zrušila a jmenovala nové členy ošv. se zřetelem na návrh a z řad katol. učitelů aspoň jednoho tam za člena a jednoho za náhradníka ošv. jmenovala.

Oprávněnou žádost doprovází obě organizace těmito důvody:

1. Předseda ošv. nevyzval Odbor katol. učitelů, by si podal návrhy; nýbrž sama zřšk. sdělila Odboru, aby si u ošv. podal svůj návrh.

2. Ačkoliv předseda ošv. věděl o učitelské organizaci pod názvem Odbor spolku katol. učitelů, věděl také o tom, že tento Odbor z návodu zřšk. jmenoval člena a náhradníka do ošv., měl podle zásad demokratických a podle zásad poměrného zastoupení, Odborem navržené členy do návrhu pro zřšk. dáti. Jestli vskutku v jeho návrhu byli i členové Odboru, měl zřšk. upozorniti, že v jeho okrese jsou 2 organizace, a že by bylo spravedlivě demokratickým, aby z tří učitelů předseda zřšk. aspoň 1 člena a 1 náhradníka jmenoval.

Jestli předseda ošv. návrh Odboru vůbec ignoroval a navrhoval 3 členy a 3 náhradníky pouze z řad pokrokových učitelů, nejednal v intencích zásad demokracie a poměr. zastoupení a s tím větší snahou jak Odbor, tak Okresní svaz Lidových jednot žádá o zrušení tohoto jmenování a při provádění nového jmenování, aby byli jmenováni aspoň 1 člen a 1 náhradník z Odboru.

3. Jest divné, když zřšk. vyzve Odbor, aby si podal u ošv. návrh, a předseda pak jmenuje všechny 3 členy a náhradníky jenom z pokrokové organizace učitelské; což vypadá, jako by úřad uznával jednu organizaci a druhou neuznával, a přece Odbor má zákonem schválené stanoviny, jeví činnost, sleduje účel spolku, tedy by měl nárok aspoň na 1 člena a 1 náhradníka.

4. Kdyby zřšk. jmenovala za členy i učitele, kteří nejsou v žádné organizaci a také i učitele z Odboru, vy-

hověno by bylo demokratickým zásadám; předseda zřsk. ale jmenoval všechny učitele z řad pokrokových učitelů, kteříž učitelé organisováni jsou v protichůdných a protiprogramových politic. organisacích, vidí nejenom Okresní svaz Lidových jednot, ale i celá organisace Čsl. strany lidové jednostrannost, ne-li snad více; důrazně, byť i za cenu odvolání k min. vyuč., případně za cenu interpelace, žádáme, aby jmenování bylo zrušeno a podle spravedlivého požadavku Odboru byl 1 člen a 1 náhradník z Odboru jmenován.

Konečně poukazujeme na to, že jmenovaný Šwiegler již jest členem ošv. za stranu národ. socialistů a podle výnosu mšano 15. V. 1922, č. 49.717 (zřsk. mor. 17.845/22) nesmí učitel býti dvojmo volen a žádáme, aby místo tohoto jmenován byl Volařík Konstantin, jak jej Odbor za člena a Tichého Josefa, jak jej za náhradníka navrhnul. Krajský odbor katol. učitelstva v Kyjově.

Pro náboženské vyučování na odborných školách. V podání říšského svazu spolků katolických dělníků a dělnic v Německu jsou uvedeny tyto důvody pro zavedení náboženské výučby na školách odborných: 1. Žáci takových škol obojího pohlaví potřebují právě v letech svého vzdělání pro životní povolání mravního a náboženského upevnění a poučení, poněvadž jsou nejsilněji vystaveni protivným směrům. 2. K výchově mladistvého člověka náleží náboženské vyučování a poučování v životě, kterého nemají pohřešovati v rozhodujících letech dospívání. 3. Články 140 a 149 říšské ústavy poskytují pro zavedení náboženské nauky právního podkladu; Badensko a Bavorsko zavedlo náboženství jako vyučovací předmět dílem s poukazem na tyto články ústavy. 4. Některá pruská města zavedla na takových školách náboženství jako nepovinný předmět a učinila vesměs dobré zkušenosti. 5. V době mravního a politického zdívočení mládeže musí býti použito upravujících a stavějících sil náboženství více než dosud k záchraně a výstavbě vlasti. Jen mravně silná a nábožensky prohloubená mládež bude schopna řešiti velké úlohy budoucnosti a zvláště úkoly svého povolání vědomím odpovědnosti také ve prospěch vlasti.

Někteří okresní školní inspektoři jsou nyní tak zaujati různými novota-

mi a závodi v jejich provádění buď z nadšení nebo ze snahy, aby se zaleskli v očích svých představených, že si můžeme blahopřáti, že nejsme už v té výhni nepromyšleného novotářství. Přijdou do školy, vidí poctivou práci a dobré výsledky, ale řeknou: „No, po starém by to bylo velmi dobré, ale nesledujete moderní myšlenky a metody a proto musím snížit stupeň vaší kvalifikace.“ Proč to? Inspektor se považuje za největšího reformátora a proto musí být jeho okres aspoň zevně nejreformovanější. Školský odbor „Říšského svazu učitel, škol měšťanských“ se usnesl 19. prosince 1931 na této resoluci: „Podle zpráv z několika okresů vnucují někteří okresní školní inspektoři učitelům národních škol nové metody učebné. Až posud není jisto z práce pokusných škol, jak se osvědčují. Žádáme znovu pro učitelstvo svobodnou volbu metody, jak mu byla už rakouskými zákony zaručena. Vnucování metod, s nimiž není ani mladé učitelstvo, vycházející z učitelských ústavů, seznámeno, vnáší do školního života zmatek, nejistotu a roztrpčení, což může nésti ovoce velmi pochybné jakosti, neboť se tak ubíjejí hodnoty, které jsou schopny školu opravdu obroditi: láska ke škole a důvěra ve vlastní práci. Učitelstvo se bude proti inspektorům, vnucujícím nevyzkoušené metody, bránit všemi zákonnými prostředky.“

Inspektorské zkoušky. Ustanovení všeobecné. Ke zkoušce se může přihlásit jen světský literní učitel nebo profesor po 15. letech školní praxe s velmi dobrou kvalifikací v posledních pěti letech. Bude-li přihláška kandidátova přijata, uloží se mu domácí práce a přidělí se výpomocně k některému školnímu úřadu aspoň šest měsíců, aby se zapracoval do vedení školské administrativy. Zkoušky se konají před komisí, v níž je: 1. vysokoškolský profesor nebo docent pedagogický; 2. vynikající pracovník v oboru metodiky a didaktiky; 3. právník, zapracovaný ve školní administrativě; 4. zemský školní inspektor; 5. okresní školní inspektor. Examinátorem pro zkoušky uvedené pod A1 a B1 je profesor pedagogiky, pod B2 pracovník didaktický, pod B3 školský právník. Znamky se nedávají. Komise hlasuje o způsobilosti kandidátově za předsednictví zemského škol. inspektora, který rozhoduje při rovnosti hlasů. Při tom vezme komise v úvahu též zevrubný kvalifikační popis, sestavený o-

kresním nebo zemským školním inspektorem, jemuž kandidát podléhá. Zkouška je veřejná. Doba ústní zkoušky z každého oboru se stanoví takto: pro zkoušku vědeckou jednu hodinu, pro ostatní po půl hodinách. Ústní zkouška se koná jenom v tom případě, přijala-li komise domácí práci písemnou. Za zkoušku se platí poplatek 400 Kč. Zkoušku lze opakovat jen jednou.

Zkouška. A) Písemná: 1. *Domácí.* Delší pojednání z oboru pedagogiky a věd pomocných aby kandidát prokázal rozhled po vědecké literatuře a schopnost vědecké práce v oboru pedagogiky nebo i jejích pomocných věd. Domácí práce může být nahrazena literární činností v tomto oboru, uzná-li ji komise za rovnocennou zkušebním požadavkům. 2. *Klausurní* z úřední administrativy v rozsahu úřadování u okresních školních výborů a s použitím pomůcek, kterých se užívá u školních úřadů.

B) Ústní: 1. *Rázu vědeckého* z oboru pedagogiky a pomocných jejích věd. Koná se ve formě rozhovoru o písemné práci, uvedené pod A1. Při ní se má prokázat náležitý rozhled v těchto oborech. 2. *Metodicko-didaktická.* Kandidát musí prokázat náležitý přehled v těchto otázkách, znalost literatury, vlastní stanovisko k problémům školské praxe, zvláště však musí být seznámen s reformními snahami v oboru školní organizace a metodiky školy národní. 3. *Administrativně-legislativní.* Kandidát nechť prokáže, že zná právní základy našeho národního školství a jeho organizaci i řízení a že má také přehledné vědomosti o organizaci školství v cizině — (Norb. Černý ve „Školské zprávě“.)

Zpátečníkům.

*Neboj se, žes zpátečníkem,
po svém jdi si dopředu.
Viš že vyrobené vzteky
kryji u nás spotřebu.
Popřej pánům světla jasu,
vždyť je těžce rozžali.
Jeden pije na radosti,
druhý zase na žaly.*

Omega.

P R Á V N Í H L Í D K A

Nárok na pensi učitele k dalšímu vyučování neschopného, který sloužil

méně než 10 let. Par. 33 učitelského zákona praví v odst. 2, že výslužné učitelovo po 10leté započitatelné služební době činí 40 procent pensijní základny, zvyšuje se za každý další rok o 2,4 proc. a po 35leté službě jest rovno pensijní základně. Tedy pro dobu před uplynutím 10leté započitatelné služby není stanovena výměra žádána. Pro státní učitele a tím se zřetelem na par. 32 učitelského zákona i pro učitele škol obecných a měšťanských škol platí posud par. 2 zákona ze 14. května 1896, číslo 74 ř. z., jenž ustanovuje, že s těmi, kteří se stali neschopnými k službě nemocí nebo tělesným úrazem, úmyslně nezaviněným, i když by nedokončili ještě 10. rok služební, avšak mají-li aspoň 5 služebních let, bude tak naloženo, jako by 10 let služebních skutečně odsloužili. Podle tohoto ustanovení mají ti učitelé nárok na 40 procent té pensijní základny, kterou měli v činné službě, a byla-li by tato pense menší než minimální pense podle par. 15 platového zákona, tedy na tuto pensi minimální. Podle par. 51 služební pragmatiky má učitel v případě oslepnutí nebo duševní poruchy, stal-li se bez svého úmyslného zavinění neschopným k další službě a ke každému jinému výdělku, nárok na připočtení 10 let k své započitatelné službě pro výměru výslužného. Tak jest i stal-li se učitel neschopným k službě následkem úrazu beze svého úmyslného zavinění, nebo stal-li se neschopným k další službě a ke každé jiné výdělečné činnosti pro jinou nezhojitelnou nemoc, do níž upadl bez svého úmyslného zavinění. Vyhověno může být ministerstvem školství a národní osvěty jen za určitých, předpisy stanovených okolností. Ministerstvo škol. může dokonce přiznat výslužné ještě ve vyšší míře, až do úplné pensijní základny. Předpisy tyto se vztahují i na učitelské čekatele se změnou, že na místo výhody, v nich uvedené, nastupuje přiznání výslužného v nejnižší výměře výslužného učitele téže kategorie, kterým je nyní minimální výslužné podle par. 155 platového zákona č. 103/26.

Bůh jedině zná svět, on nahlíží v nejtajnější skryše lidského srdce, a soudí je; on rozumí mluvě zvířat, před ním je světlým kališek každé bylinky; on zná cestičky každého broučka, šum větru řídí se jeho rozkazem, vody proudí, kam on jim vykázal cestu.

Božena Němcová.

Mám jen práci své hlavy živiti rodinu — a v hlavě mi straší jen bledé postavy strasti a starosti, jako těžká mlha leží mi to na duši, a ty krásné postavy, které mi fantasmie vykouzlila, nemohu najíti. Mám lidem působiti potěšení, a lidé mne za to mučí k smrti! Kdybyste mohli nahlédnout do mého života, byli byste též laskavější ke mně, ale, vy nevíte, bohudík, žádný, co znamená musít žebrat; jsme-li žebráci, nabývá svět pro nás docela jiné podoby.

Božena Němcová.

LÉČEBNÍ FOND

Zpráva o Léčebném fondu veřej. zaměstnanců. Správní rok 1930 skončil pro hospodářství Léčebného fondu aktivně — asi 6 mil. Kč — ovšem za problematickou cenu tiživých příplatků ze strany pacientů odváděných, dále omezením v lázeňské léčbě a zuboléčbě. K aktivnímu závěru přispělo nemálo i to, že v roce 1930 byla stonavost v rodinách pojištěneckých mnohem menší než v kritickém roce 1929 (s pasivem 13 mil. Kč). Avšak již v prvním čtvrtletí 1931 objevuje se schodek zaviněný vzrůstem epidemických onemocnění v tomto období. Správa Léčebního fondu přechodně zostříla postup při vydávání léků a jejich vyúčtování na předpisy lékařů nesmluvních, a to v Praze, Plzni, Olomouci a Brně, protože se po této stránce nemožným způsobem plýtvalo jménem L. fondu a kontrola v této věci vymykala se z pravomoci fondové správy. O léčebné péči uveřejní ČOU zvláštní článek, který ozřejmí blahodárný vliv této instituce na hygienu veřejnozaměstnaneckých rodin, na kterémž faktu, doloženém desetitisíci případů, nic nezmění ojedinělé projevy nespokojenosti těch, jimž nebyl přiznán nárok na lázeňskou léčbu nebo na úhradu operativního zákroku mimo III. třídu nemocnice (event. porodnice). Z činnosti L. fondu v uplynulém období jsou nejdůležitější tyto věci: V lázeňské léčbě učiněn dobrý krok kupředu zakoupením lázeň. pensionu v Trenč. Teplicích. Představenstvo fondu vstoupilo v přímý styk s jinými nositeli hromadného pojištění nemocenského za účelem dohody o společném postupu v stejných zájmových počínech (léčebná péče, smlouvy atd.). Představenstvo vypracovalo na základě nabytých zkušeností a přihlížejíc jak ke stížnostem tak k přáním pojištěnců resp. odborových organisa-

ci — návrh na novelu zákona o nemocenském pojištění veřej. zaměstnanců. Dále byly provedeny všechny přípravy pro případ, že by se nepodařilo uzavřít s lékařskými organizacemi novou smlouvu o léčení pojištěnců L. fondu. Při tom správa L. fondu spoléhá na solidaritu pojištěnců v boji a odříkání, které takový bezesmluvní stav přináší s sebou, ale které pro dosažení vítězství musí býti podstoupeny, máme-li se zbaviti pokuřujících a rozmach působnosti L. fondu podvazujících podmínek dnes ještě platné smlouvy.

Bilance Léčebného fondu veřejných zaměstnanců za rok 1930. Účet zisku a ztráty. Zisky: Reservní fond, čisté jmění 7,270.125.80, pojistné 96,415.647.15, výnos majetku 1 milion 878.479.30, příplatky na dávky 14 mil. 679.806.10, jiné příjmy 571.779.50, srážky z roku minulého 183.430.75, zisky „Věstniku Léčeb. fondu“ 107.134.75, úhrnem 121,106.403.35. Ztráty: dávky pojištěncům 47,852.510.15, dávky rodinným příslušníkům 47,391.733.60, dodatečné dávky z roku minulého 26 tisíc 589.20, správní výdaje věcné 1 milion 913.838.30, různé výdaje 194 tisíce 576.60, odpisy 544.164.85, ztráty „Věstniku Léčeb. fondu“ 123.385, rezervní fond (čisté jmění) 16 milionů 732.548.95, správní výdaje osobní 6 milionů 327.056.70, úhrnem 121 milionů 106.403.35.

Účet rozvázný. Aktiva: pokladni hotovost k 31. prosinci 1930 249.716.95, vklady s běžnými úroky 19,434.725.40, cenné papíry 9,000.000, inventář 1,682.032.90, nemovitosti 9 milionů 885.514.65, hotové jmění 101 tisíc 319.75, kauce a vadia 5.200, pohledávky na pojistném z roku min. 730.970.90, pohledávky na pojistném 4,376.119.25, různí dlužníci 833.543.65, vklady a pohledávky „Věstniku Léč. fondu“ 164.426.60, úhrnem 46 milionů 463.570.05. Pasiva: dávky pojištěncům 12,832.504.45, dávky rodinným příslušníkům 14,246.494.30, správní výdaje osobní 503.158.40, správní výdaje věcné 15.785.25, různí věřitelé 62.012.80, dluhy 1,934.112.75, cizí peníze 51 tisíc 946.45, dluhy „Věstniku L. f. v. z.“ 85.006.70, čisté jmění, rezervní fond 16,732.548.05, úhrnem 46,463.570.05.

Pokladní zpráva. Příjem: počáteční hotovost pokladni 27.543.60, pojistné 96.175.210.90, výnosy majetkové 1,963.294.10, příplatky na dávky 18,108.336.10, jiné příjmy 391.370.30, majetkové přesuny 154,344.954.10, při-

jmy „Věstníku L. f. v. z.“ 311.574.60, úhrnem 271.322.283.70. V y d á n í: dávky pojištěncům 47.577.784.40, dávky rodinným příslušníkům 47.109.701.05, dodatečné dávky z roku minulého 26 tisíc 589.20, správní výdaje věcné 2 miliony 123.460, různé výdaje 284 tisíc 469.20, příplatkové známky L. f. v. z. 476.000.80, majetkové přesuny 166 mil. 834.904.65, vydání „Věstníku L. f. v. z.“ 311.574.60, hotovost pokladní ke dni 31. prosince 249.716.95, úhrnem 271.322.283.70.

---

2. březnu.

*Blahos'avená Anežko, náš národ kosti
tvé hledá,
při tom však Boha, Silu tvou opouští,
domněnek lichých toulá se po poušti,
co patří státu, zaplatí s reptáním,
Bohu nic nedá.
Nediv se proto prosbičce poslané za
Tebou v nebe:
„Kěž s tvými kostmi, Blažená, najde
náš národ i — sebe!“
Omega.*

Z P R Á V Y

Dotazy v záležitostech školsko-administrativních a právních zasílejte přímo právnímu rádci kol. Old. Vařekovi, odb. učitelů ve Strážnici. Připojte 3 Kč ve známkách!

V pátek 12. t. m. bylo tomu deset let, co byl Pius XI. v basilice sv. Petra korunován papežskou tiarou.

Pěkný pořádek! K nové kvalifikační stupnici zůstaly staré předpisy, jimiž nápadně ochotně se řídí ti, kteří kdysi dělali ze sebe nepoddajné mluvčí učitelstva. O tempora, o mores! — e

Pomůže to? Napříště prý budou inspektoři podrobování zkouškám, aby prý byly při jejich jmenování vyloučeny vlivy politické. Zatím si nemůžeme tak naříkat snad na nedostatek inspektorské inteligence, jako spíše na nedostatek jemného citu pro spravedlnost u některých z nich. Ten ovšem nelze nikomu naočkovat ani jej nějakými zkouškami zjistit. I potom budou politickými příslušníky a tak se v tomto oboru státní správy i nadále budou uplatňovat politické vlivy. — e

Nový názor na umění ve výchově vidí v umění nezbytnou součást výchovy, součást potřebnou nejen ke zkrášlení života, ale především nutnou pro

duševní hygienu, neboť poskytuje možnost uvolnění a projevu pudových tendencí, které společenské výchování zatlačuje do podvědomí jako nežádoucí, často tak úsilně, že se tím porušuje duševní rovnováha. Názor tento ovšem vyplývá z Freudovy psychoanalýzy a bude správný dotud, než se zas najde něco nového, módnějšího. — e

Dramatisace podle posledního čísla Školských reforem je nejpřirozenější u malých dětí, pokud podléhají silné iluzi. Čím jsou děti starší, tím je k ní třeba více přípravy rozumové i citové. Proto není rozumné dramatisovat stůj co stůj, poněvadž se to pak děje na úkor jiných, důležitějších úkolů školní práce. Dramatisovat lze hotové připravené situace a lze i děti vésti k samostatné dramatisaci. To je ovšem obtížné. Zato napsat text k dramatisaci není tak nesnadné. Ukázky toho jak se dramatisovat nemá, najdeme prý v Pedagogických rozhledech v ukázkách, jež jako vzory tam uvedl dr. Havelka. Malá poklona! — e

Co se vyčítá reformám? 1. Nemají solidního filosofického základu, 2. jsou příliš mechanické, 3. mechanisují i mravní výchovu, 4. zůstávají na povrchu 5. ulpívají v detailech a 6. dětem vnucují pracovní metody dospělých. — e

Člověk vychovaný v tradici je v krizi, praví S. Vrána, aby omyl reformy. Ovšem, ale ne proto, že je v ní vychovaný ale proto, že opouští její solidní základy a ocitá se tak na nejisté, ještě pohyblivé půdě nových ideálů: humanity, racionalisace zprůmyslovění života a pod. — e

I na nezmary se musí připravit ten, kdo chce jít ve vyučování novými cestami. Ztížen prý je dnešní stav individualisace práce žákovské tím, že nejsou na ni zvyklí ze školy obecné — lépe snad by bylo říci, že ji nejsou schopni — dále prý učitelé nemají zkušeností, není učebnic, ani pomůcek. — e

Divný prostředek. J. Skutil uvažuje o nápravě vlastivědné práce. Dosavadní prý jde více do šířky než do hloubky, hledá prý zbytečně kompromis mezi dětskou četbou, nešťastným a nepedagogickým popularisováním a vědecky přehnanými ambicemi, které prý se scvrkají na kompilace podezřelé hodnoty. Pro převážnou většinu těchto prací bylo prý skutečně škoda inkoustu a papíru. Pro vybědnutí z tohoto stavu (který do jisté míry zavi-

nily dozorčí orgány, které učitelstvo k této práci někde skoro komandovaly) doporučuje, aby se učitelstvo pro vlastivědné práce neorganizovalo, ale prosilo, aby zanechalo práce, která nepřýští z jeho nitra a z jeho přesvědčení a znamená ve většině případů literární balast a vyhozené peníze. Můžeme podepsati. —e—

Nejmladší republikánský inspektor je okresní školní inspektor v Kolíně Fr. Řehoř, odb. uč. v Strakonicih. Inspektorem se stal v 30 letech, ani ne po 10leté školní praxi. Zůstane-li v inspektorské službě do svého pensionování, bude inspektorem 30 roků. Mnohým žadatelům o místo inspektorské bylo divné, proč je dostal právě žadatel nejmladší — bez jakékoliv úřední praxe při o. š. výboru. Nevěděli asi, že pan inspektor je švagr osobního tajemníka pana min. školství, škol. rady a zem. š. insp. B. Pluhaře. — „Učitelské noviny“.

Přeložení „k vlastní žádosti“. Okr. školní inspektoři často chtějí zbaviti učitele, přeloženého ze služebních příčin bez žádosti a často proti jeho vůli, nároku na náhradu stěhovacích výloh tím, že do překládacího dekretu uvedou, že se přeložení děje „na žádost“ učitele. Co si pomyslí učitelstvo o takovém inspektoru, který vědomě nemluví pravdu s úmyslem poškoditi učitele, o to slovně pán málo dbá. Postiženým nezbyvá, než aby do 14 dní od nastoupení nového místa podali služební cestou žádost o nábytečné (svobodní jednoměsíční „služné“, ženatí nebo vdovci s 1—2 dětmi dvouměsíční a s více než 2 dětmi tříměsíční „služné“ bez činovného a výchovného), po případě o náhradu skutečných stěhovacích výloh, jsou-li vyšší nežli nábytečné, a aby tvrzení dekretu, že přeložení se děje k jejich žádosti, označili za neodpovídající skutečnosti. Necht 14denní lhůta je v každém případě dodržena. Došly nás stížnosti, že takových přeložení „k vlastní žádosti“ bylo použito asi ve 20 případech na jednom okrese k 1. únoru 1932. — (Z právního odboru US.)

Jak se má polský učitel. Na Vileňsku jsou jednotřídky s 80—110 žáky. Učitel by se měl radovati z toho, že tolik dětí navštěvuje školu, ale nedostatek ustanovených učitelů, třídy, jejichž velikost a zařízení jsou klasickým příkladem, jak škola vypadat nemá, to vše působí trapným dojmem. Práce v takové škole ničí učitelovo zdraví a

nedává mu vnitřního uspokojení. Tím více, že nad ním visí stálá hrozba redukce, nemá tedy ani mravní opory v práci, nehledě už k nedostatku hmotnému. Na bytné čeká učitel 4—5 měsíců, než mu obec něco dá. Jak vypadá učitelův byt, o tom se ani nedá psát. Často je to jen 9 čtv. m. až 31 čtv. metrů, ovšem „větraný“ byt (okna a dveře špatné), bez dřevěné podlahy, často s velkou pečí, na které spávalo několik pokolení. (Časopis Čsl. OU.)

Láska socialistů k učitelstvu. Píše o ní „Škola měšťa-ská“: „Že některé politické strany učitelům nepřejí, víme dobře, ale překvapuje nás že i ty, které vždy dokazovaly pochopení pro naše zájmy, otáčejí se po větru. Nemyslím na orgány oficiální. V nich socialistický ústředí našich práv stále rázně brání. Mrzí mě však, že se vyskytne krajinový socialistický list, který uveřejňuje ve fejetonech hlasy proti vdaným učitelkám. Ajmenuje hned konkrétní případy ze svého okolí, neostýchaje se jmenovat i dvojici manželů, jejichž práce v dětské literatuře si všichni vážíme a kteří občas přispívají i do tohoto kraj. listu. Socialistické strany na nás žádají abychom pro ně mezi lidem pracovali a abychom byli jejich zástupci v místních samospráv. sborech. Za tuto činnost bychom byli podobného „Kuřátka“ nikdy nečekali. Jsou v naší české veřejnosti sýčkové, kteří zdá se, nemají jiného na práci, než hladinu učitelské veřejnosti zneklidňovat. O těch víme a jim se bráníme. Od socialistického tisku pak právem čekáme, aby nás v našem boji za spravedlnost podporoval.“

Zavedení vyučování třetí řeči na rakouských střed. školách. Rakouské ministerstvo vyučování předložilo radě středoškolského učitelstva k posouzení návrh, aby se na gymnasiích a reál. gymnasiích zavedla třetí cizí řeč a to italština nebo jedna ze slovanských řečí, při čemž by se zvýšil počet tříd podle německého vzoru na devět. O návrhu a mají nyní vysloviti uč. sbory ústavů.

Nakažlivé nemoci v roce 1930. Nejrozšířenější byl záškrť (23.556 případů), spála (21.412), střevní tyf a paratyf (7.184). Z toho bylo 1.514 případů úmrtí záškrtem, 524 spálou a 513 střevním tyfem a paratyfem.

Hr, na katolického učitele! Milí pánové, ať mladí, ať starší, funkcionáři různí i inspektoři! Na vaše úsilí, vnutiti nám jiný náboženský názor, ne-

můžeme lépe a příhodněji odpovědět, než slovy věrného Čecha a celého muže — K. Havlíčka, která adresoval svým tyranům (ovšem ne též krve!): „Přislubujte si mně, vyhrožujte si mně, přece zrádcem nebudu!“ Vezměte si tato slova brixenského mučedníka k srdci, neboť mi je tam již máme, jak jste často poznali. To bude též jeden z počátků vašich opravdových školských náprav (reforma charakterů ve školství působících), neboť začneme mít v našem čele muže, kteří se nebudou chtít řídit těmi ošklivými zásadami „temného“ středověku: „Či panství, toho i víra.“ Též: „Či chleba jíš, toho píseň zpívej!“ K. A. Roh.

Prof. dr. Bedřich Vašek, náš odběratel, dožil se 10. t. m. padesátin. Přejeme vzácnému pracovníku hlavně na poli sociologie, by Pán Bůh jej nám ještě dlouho a dlouho ve zdraví zachoval.

Mravní rozhořčení se zmocnilo ČČOU. Jenom si považte: pokrokový ministr a pak vůdce strany, která si chtěla po tučném obědě slupnout Řím jako fik, skládali přísahu po katolicku. To je opravdu něco hrozného. Kdyby ji skládali po židovsku, pak by to ovšem bylo khóšer. Nazdar. -e-

Kdo se cítí, ten se vtípí. „Národní osvobození“ — ó té ironie! — uveřejnilo nedávno ohrazení proti projevu náčelníka generálního štábu, který poukázal na nezdravý pacifismus, jímž se zeslabuje branná schopnost národa. Nebyl to nikdo jiný než právě pokrokový tisk, zejména učitelský — duševní potrava dětí otce Beneše — který nemohl vzbudit jiný dojem, než právě ten, který se ozval v projevu náčelníka generálního štábu. Teď na to nachystal zase kulatá slova a tváří se velmi vážně, a aby smazal nepříznivý dojem, je hotov rozsekati všechny nepřátele svým — ovšem papírovým mečem na cucky. —e—

Chvála z úst, z nichž jí nikdo nečekal. Příhoda ve Školském měření praví mezi jiným: „V dobách politické nesvobody byly obce lépe zpraveny o vnitřní stránce škol než nyní. Veřejné zkoušky na konci roku byly jakýmsi vyúčtováním. Kdežto starodávne visitace byly spojeny se zkouškami žactva, aby se orgán kontrolní přesvědčil, zda byl žactvem propracován a stráven uložený úkol, nynější inspekce týká se téměř výhradně učitele a nikoli žáka.“ —e—

Jaká škoda? Ředitel zlínské re-

formní školy S. Vrána lituje ve Věstníku ÚS, že kritik reformy se nepodepsal. Zvěděl prý by, odkud čerpá svoje námitky a poznámky proti reformě. Co může tu záležeti na osobě? Hlavní je tu přece věc! —e—

Kolegové-vojáci, kteří jste konali vojenskou činnou službu po 1. lednu 1926, kterým nebyla tato služba započítána do postupu atd., sdělte do 31. března svoji přesnou adresu a dobu konání pres. služby na kol. učitele Josefa Kuchynku, Plzeň, Lindaurova 25. Chceme zorganizovati společný postup všech kolegů z Čech ke společnému vyřízení našich požadavků, po způsobu kolegů ze Slovenska. Sdělte jiným, upozorněte! Za sdružení učitelů-vojáků: B. Josef Kuchynka, Jaroslav Losenický.

Kreslířský kurs, který pod vedením kol. J. Kachlika, říd. učitele v Podomí, opět uspořádá Kraj. odbor přerovský, bude se konati 2 až 3 dni o velkonočních prázdninách. Přípravami jest pověřen kol. Ant. Smažinka, učitel v Němčicích n. H., který přijímá přihlášky. Kurs měl se konat původně o pololetních prázdninách a také přišlo předsednictvu odboru ohledně něho několik dotazů a přihlášek. Viděti, že o kurs se jeví opravdu zájem a že jest tedy podnikem potřebným.

Korespondence redakce a administrace „Věstníku katol. učitelstva“ za první pololetí správního roku 1931-32, to jest od 1. července 1931 do 31. ledna 1932 čítá 785 odeslaných dopisů.

Kolegům z redakčního kruhu „Věstníku katol. učitelstva“. Prosím o brzké zodpovězení zasláního dotazníku a sdělení event. jiných návrhů na spolupráci, ať redakční kruh počne pokud možno co nejdříve fungovat.

Jindřich Hrbáček.

Do kroku.

*Neni učit jako učit,
musíš přidat do kroku,
chceš-li dohoniti letoun
moderního pokroku.
Nebo lépe, počkej chvílku,
až se letoun rozbije.
Uvidíš, jak potom každý
na pokrok si — naplije.*

Omega.

Administrace „Věstníku katol. učitelstva čsl.“ nachází se nyní v místnostech Matice cyrilometodějské v O-

omouci, Wilsonovo nám. 16, kam bu-
ež nyní zasilány: veškerá korespon-
dence týkající se odebírání listu, pla-
zení, rovněž reklamace a pod. Redakce
est i nadále v Přerově.

Časopisem celé rodiny je náš ob-
rázkový čtrnáctideník „Svět“ (dříve
„Šťastná rodina“), vstupující právě do
X. ročníku. „Svět“ vytkl si za úkol
býti dobrým, všestranně zajímavým
obrázkovým časopisem, zachycujícím
všechny obory života domova i ciziny.
„Svět“ přináší dobré romány a po-
vídky, zajímavé články z domova a
ciziny, doprovázené jasnými fotografi-
emi. „Svět“ poutá pozornost každého
čtenáře — nechť je přítelem románů
neb zpráv z domova i ciziny, všech
oborů života, vědy, divadla, umění,
sportu, filmu, módy a dobrých zábav.
Soutěže šachové, hádankové, dětské,
fotoamatérů, ankety povzbuzující zá-
jem všech čtenářů svými cennými pré-
miemi. Předplatné na 24 čísel ročně
Kč 20, na půl roku Kč 10. Číslo za
80 hal. Přímo zašle na ukázkou admi-
nistrace, Praha II., Karlovo nám. 5.

Slaměnickův fond. Ve Věstníku USU,
č. 17, obhajuje Slaměnickova fondu na-

pomíná katolické učitelstvo, že si ne-
osvojilo skromnosti, ba co horšího,
zapomnělo na 10. Boží přikázání, po-
žadovati od bližního, což jeho jest.
Odpovídáme: „Jubilejní fond“ byl
„pokrokem“ překřtěn na „Slaměnickův
fond“. Na Jubilejní, teď Slaměnickův
fond ÚSJU nemá právě tak celého
práva jako USKU, neboť Jubilejní
fond založili starší, poctiví učitelští ve-
teráni. Pokud ÚSJU nedokáže, ja-
kým způsobem stal se tento fond
jeho majetkem, potud katolické uči-
telstvo musí prohlašovati, že na tento
fond má rovněž nárok.

„Věstník pedagogický“, vydávaný
Stát. nakladatelstvím (v Praze II., O-
srovní 24), vychází letos desátý rok.
Právě vyšlo 1. číslo nového ročníku.
Doporučujeme tento dobrý pedago-
gický časopis.

Konkurs je vypsán na místo řídícího
učitele při 2třídní pomocné škole smí-
šené v Kolině. Žádosti doložené kol-
kovaným osob. výkazem a doklady ve
smyslu čl. 9. a 10. výnosu MŠO ze
dne 24. ledna 1931 čís. 173.119-30-I.
přijímá OŠV v Kolině do 29. února
1932.

Proječní stroje - epidiascopy - kinostroje

Liesegang

v prvotřídním provedení a v každé ceně. — Rozpočty a informace zdarma.

Representace: **Inž. Gustav Brady, Praha II., Národní tř. 38-p.**

Všechny stroje ochotně a nezávazně předvádíme.
Pohlednice, diapositivy, diafilmy ze všech oborů s textem pro přednášky.

TISK

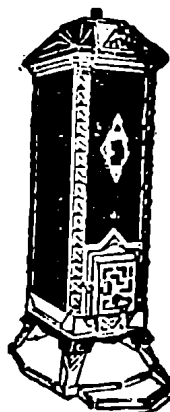
Lidových závodů

tiskařských a nakladatelských

v Olomouci

rychle, vkusně,

levně.

Kamna
a stolokrbý
„Fenom“

dobré výrobky za
levnou cenu.

Praha II.,
Václavské n. č. 33.
Tel. 23264

Školy a učitelé
zvláštní cenné výhody!

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný re-
daktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských
v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — Redakce v Přerově, Blahoslavova 41, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Malice cyrilometodějská). Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 298.349. — Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.

Karel B. Hroch:

Zápas o ideje.

Svět — v obvyklém slova smyslu rozumíme jen ten pokrokářský — zmítá se strachem a vztekem, že by měl přijít o své vůdčí místo a že by idea katolictví mohla vyplnit a ovládnouti mysl lidskou. Bez ustání vede se zápas o ideje, ale s jak rozdílnými zbraněmi!

Kdežto katolictví skoro pasivní jen taktak obraňuje své posice, pokrokářství je drzé a stále útočí. Kdežto katolíci nesměle prohlašují své požadavky a při tom se ještě ohlížejí, aby nikomu neublížili, pokrokářství vykřikuje svá hesla a brutálně je provádí. Kdežto katolictví vždy zdůrazňuje spravedlnost a lásku, pokrokářství je plné zášti a nespravedlnost jeho hlavní pomocníci.

Jaké místo zaujímají v tomto boji *katoličtí učitelé*?

Chtějí pomáhati vítězství katolictví, které jediné může národ zavedený na scestí mravního rozvratu přivést zpět na cestu ctnosti.

To je *veliký úkol* a *nepohodlný* vládnoucímu pokrokářství. Proto také katoličtí učitelé jsou a musí býti nepohodlni. Honěni jsou s místa na místo, bezdůvodně týráni, osočováni — docela podle pokrokářské morálky. A je to tak dobře. *Kdo chce být velkým, musí růsti v utrpení.* Pokrok nemá více zbraní a ti, kdož vládnou terorem, na teror jednoho dne zajdou. Násilí může pouze dočasně triumfovati, ale *konečné vítězství je vítězství ducha.*

Zápas o ideje se vede na všech frontách. Při volbách, v tisku, v úřadech, v životě. Proto i my musíme být všude na svém místě a všude se uplatňovati. Chceme-li, aby se stalo skutkem, zač denně prosíme „*Přiď království tvé!*“, pak nelze se jen krčiti v koutku, pak nutno *bojovati*.

A nutno jíti na výboj.

Že se rozejdeme se světem, nesmí nás lekat. Dvěma pánům nelze sloužiti. Každý školní rok má své nové potíže, každý nám, katolickým učitelům, vedle růží přináší hojně trnů.

Budeme malomyslně státi nad nimi? Budeme jen lomiti rukama nad spoustou, kterou učinil člověk nepřítel? Budeme pohrdati mužednictvím pro úsměv tohoto světa?

Nikdy! Naše hlava bude vždycky vztyčena a naše čelo smělé.

Chceme dobro a bojujeme poctivými zbraněmi, které se nešití světlá.

Krok za krokem budeme postupovati, byť i hrom bil a mráz nám v kosti vál. Teror — toť pokroková hudba odevěká,

My při ní půjdem za vznešeným cílem dál a dál!

Vladimír Klement:

Boj o novou školu.

(Dokončení.)

Příhoda je západník každým coulem: řemeslnou práci ve škole nazývá anachronismem. Nahrazuje ji mašinismem. Chce, aby žáci dovedli rozebrati a zase složiti některé stroje (na př. motocykl), aby uměli vyhledati drobné poruchy (vyměnit ucpávku u vodního kohoutku), dále doporučuje, aby se žáci ve škole naučili jezdit na kole atd.

Proti dosavadní sluchové metodě navrhuje optickou formu učení: je asi třikrát rychlejší, je také zhuštěnější než ústní výklad. Pro každý předmět žádá zvláštní pracovní, vybavenou všemi pomůckami a příručními knihovničkami.

Proti učebnici a slovu učitelovu radí Příhoda užívat individuálního učení, při čemž žák má k dispozici několik knih i speciálních a vědeckých. Žákům má býti dána příležitost, aby si sami rozvrhovali práci. A pokud se výchovy týká: „Hlavním výchovným prostředkem, kterým chce škola dosáhnouti cíle vychovati sociálního gentlemana, jest ovšem žákovská samospráva.“ (389.)

Na reformních školách odstraňují tituly učitelů (místo „pana ředitele“ — mají „pana Nykla“ atd.), učitelé však žákům vykají, dále se zřizují žákovské kluby, vydávají se školní časopisy a literární sborníky; každého dne neb alespoň jednou za týden se koná školní shromáždění. Určité mravní návyky mají se utvrdit výchovnými kampaněmi (kampaně čistoty, zdvořilosti, střídmosti...).

V reformní škole mají společnou polední přesnídávku žáků a učitelů a občas odpolední čaj. Symboly společenské jednoty je název školy podle „některého kulturního hrdiny“, školní hymna, vlajka a pozdrav.

(V Michli užívají pozdravu „Tempo“, v Kobylisích „Zdar, zdar (Kobylisům, našim hostům atd.), zdar! Jen dál!“)

Při školách se zřizují sportovní družstva a spolky bývalých žáků.

V posledním oddílu (Kulturní reorganisace) ukazuje Příhoda, jak si představuje přestavbu moderní školy v jednotném národním systému. Na školu prvního stupně (obecnou) navazuje škola druhého stupně (komenium) a na ni škola třetího stupně (atheneum). Tuto školu si představuje jako tříletou. Tvrzení některých pedagogů, že střední škola je zásadně osmiletá a že je třeba dlouholetého výcviku ve vědeckém myšlení, odbývá Příhoda krátce: „Tento důvod je ovšem málo domyšlený. Nikdo přece nemůže s vážnou tváří tvrdit, že primán pracuje „vědecky“, kdežto jedenáctileté dítě na měšťanské škole pracuje „prakticky“. Znamé slovo profesora Bydžovského, že dítě je dítětem, ať chodí do kterékoli školy, jest jedinou odpovědí na takové názory lidí, kteří ničeho nevědí o psychologii dítěte. Jest opravdu trochu unáhlené vybírat si v jedenácti letech pro vysokou školu, či dokonce na techniku a universitu, jak se dalo před reformou Bydžovského-Dérerovou.“ (418.)

Školní budova má býti k dispozici i občanstvu, aby se stala „obecnou kulturní a lidovýchovnou institucí“. —

Toto je duch Příhodovy „Racionalisace školství“ i navrhovaných osnov pro měšťanskou školu. —

*

Prof. dr. Otakar Chlup v knížce „O školu měšťanskou“ (56 stran, cena 5 Kč) zaujal ke knize Příhodově i k navrhovaným osnovám zamítavé stanovisko. V osnovách marně hledal myšlenkového jádra. Tvrdí, že osno-

vy „jsou dílem bezideového kompromisu a pokusem o stabilisaci středověkých přežitků a moderních nápadů“. (Náboženství je jako dosud v navrhovaných osnovách na prvním místě.) Diferenciaci se zřetelem k povolání odmítá. Diferenciaci kvalitativní (volitelnosti předmětů) vytýká, že „buduje hodné romanticky na subjektivních zálibách žákových, o nichž nevíme, jsou-li stále; není vyloučena možnost, že se žáci odvádějí předčasně od prohlubování všeobecnějšího, jehož budou větší nebo menší měrou vždy potřebovatí“. (Str. 18.)

V osnovách je (podle Chlupa) po prvé předepsána metoda, a to pracovní. O metodě samoučení soudí, že je přiměřená jen žákům opravdu nadaným. Tato metoda omezuje tvořivé schopnosti vyjadřovací. Pak upozorňuje Chlup na naprostý nedostatek pomůcek pro zavedení pracovní metody, podceňuje žakovskou samosprávu a jiné Příhodovy prostředky mravní výchovy, skepticky se vyjadřuje i o testech. „Přímočaré zavádění metody pracovní omezuje příliš důležitou složku výchovy mladé generace — funkci učitele“ (str. 19).

Knize „Racionalisace školství“ vytýká filosofický názor pragmatický a psychologický směr behavioristický, který prý byl moderní před dvaceti lety.

Dnes „je patrný odvrát od ryze kvantitativního hlediska a k platnosti přichází duševní kvalita, opovržená kdysi psychologii chování. Tradice evropské školy měla vždy převážný zřetel k jakosti duševní práce učitelovy a žakovy, kdežto americká škola přihlíží jednostranně k tomu, aby připravila, pokud možno, rychle k úzkým speciálním úkolům životním“. (Str. 7.)

*

Docent Příhoda odpověděl dru Chlupovi brožurou „Školská reforma“. (Orbis, Praha 1931, 46 stran, cena 5 Kč.)

V polemice s Chlupem sleduje krok za krokem odmítavé důvody Chlupovy a ukazuje četnými citáty z jeho spisů, že ještě nedávno nadšeně chválil dr. Chlup všechno, co dnes odmítá. O stěžejní výtce Chlupově — nedostatku ideového základu v osnovách — píše: „Profesor Chlup ví, že by byl na rozpacích, jakmile by měl definovat, co myslí tím ideovým zdrojem či základem. Jest jistě přesvědčen, že není myšlenky, která by „naplnila duše“ učitelů českých, německých, maďarských a polských, katolických, židovských a protestantských, občanských, socialistických a komunistických, ale ví, že působí, vytýká-li osnovám, že jí nevynalezly a nevyslovily.“ (Str. 32.) Bohužel je to tak. Není dnes myšlenky, která by učitelstvo spojovala. Kde jsou doby, kdy táž slova znamenala všem totéž!

Příhodovi je nemilé, že chtěje vyhověti všem, nevyhověl nikomu: proti navrhovaným osnovám je zrovna tak národně-demokratický „Národní učitel“ jako komunisté. Nejvážnější námitky by proti osnovám měli mít katolíci.

V „Životě“ (XIII, 105) nepodepsaný autor odmítl za katolické učitelstvo návrh nových osnov, protože:

1. „zcizuje měšťanskou školu jejímu poslání,
2. přichází v nevhodnou dobu,
3. nevyrůstá z našich potřeb,
4. předpokládá dobrý stav státní pokladny,
5. sleduje tolik cílů často různorodých, že nebude moci vyhověti svému poslání, totiž býti doplněním školy národní, jakousi lidovou universitou“.

To všechno je snad pravda, ale nebezpečí pro katolíky vězí jinde.

Podle Příhodovy „Racionalisace“ „otázka náboženské nejednotnosti stává se z nejobtížnějších problémů školské organizace. Lidová strana hraje si příliš lehkomyšlně s ohněm, propaguje-li myšlenku náboženského rozlišování školské organizace i v českých zemích. Proti takové nemoudré propagandě musí čeliti veškeré obyvatelstvo tohoto státu, které si uvědomuje veliké hospodářské a mravní škody, jež vznikají ze školské nejednotnosti.“ (Str. 39.)

Příhoda se mýlí: když diferenciaci, tedy do důsledků i podle konfesionálních rozdílů! Dobře napsal Fr. Tomášek ve „Vychovatelských listech“, že s Příhodovou laickou stádovou morálkou bez Boha to daleko nepůjde.

Příhoda se svou diferenciací pracuje i za nás!

Nové osnovy pro školy měšťanské.

Od listopadu 1931 posuzují pokrokové organizace návrh nových učebných osnov pro školy měšťanské. Cestu, po níž se návrh z ministerstva na veřejnost dostal, označuje Čsl. Obec učitelská ve svém oběžníku č. 1849/31 slovy ne příliš lichotivými.

Je opravdu s podivem, že po zkušenostech z let minulých nedodá ministerstvo přímo školám svůj návrh, aby o něm mohlo býti uvažováno. Bylo by to jistě lepší než způsob, jímž se důležité věci na veřejnost dostávají.

V následujícím podáváme nejdůležitější část toho, co se dosud na veřejnost dostalo.

Směrnice pro zpracování osnov a učebnic na školách měšťanských.

I. Úkoly měšťanské školy.

Měšťanská škola má umožniti žákům organizaci výchovy a vyučování i výběrem učiva, aby nabyli uceleného vyššího vzdělání, než jakého poskytuje škola obecná. Úkoly učebných osnov jsou vymezeny v souhlasu s fyziologickými a psychologickými potřebami žactva měšťanské školy v době dospívání.

Měšťanská škola:

a) *pečuje o mravní vývoj žákovy osobnosti k mravní sebevládě a k pochopení odpovědnosti v lidském a občanském soužití, zejména vůči národnímu a státnímu celku. Proto je pěstovati v žactvu ducha pospolitosti a vědomí příslušnosti ke školnímu společenství. Těmito prostředky vede škola žáky k všelíké solidaritě. Výchova a vyučování budtež založeny na mravních zásadách obecně uznaných a na ideích, kterými je prodchnuta republikánská ústava tohoto státu;*

b) *stará se o zdravý tělesný vývoj mládeže nejen tělesnou výchovou, ale i celkovou hygienickou úpravou vyučování i žákova zaměstnání mimoškolního, pokud lze v něm uplatnití vliv školy;*

c) *učí žactvo chápat význam lidské práce, civilisace a kultury, učí poznávati společenská zřízení obecně lidská, zvláště národní a státní, i zákonitost přírodní. Poskytuje žactvu obecného vzdělání, dovedností a vědomostí, jichž je třeba v praktickém denním životě;*

d) *vychovává žactvo k ušlechtilému využití volného času (prázdná). Zejména budí zálibu v dobré četbě a v umění. Tato výchova pro odpočinek, hru, umění, četbu a jiné dobré záliby a formy sebevzdělání má pronikati veškeré vyučování.*

Tyto směrnice pro zpracování učebné osnovy a učebnic pro měšť. školy vymezují učivo jen všeobecně. Sjednocují vzdělání mládeže od 6. do 8. školního roku a organicky připojují i vzdělání mládeže 9. školního roku. Zároveň umožňují úpravu vyučování podle žakových schopností a podle zvláštních potřeb žactva obcí a krajů.

II. Přizpůsobení učebných úkolů žactvu.

U jednotlivých žáků lze dosíci vzdělávacích úkolů měšť. školy:

a) *diferenciací žactva,*

b) *odstupňováním rozsahu učiva,*

c) *vyučovacími metodami*, přizpůsobenými psychologickým potřebám žactva.

Poněvadž do měšťanské školy chodí žactvo různého věku a nadání, jest dovoleno zřizovati se souhlasem vydržovatelů školy při měšť. školách *závěrečné třídy pro žáky*, od nichž nelze očekávat, že by splnili učebného cíle úplné měšť. školy. Žákům velmi nadaným je věnovati na měšť. školách přiměřenou péči. Proto se zásadně povoluje *seskupovati žactvo podle rozdílů ve výkonnosti, cvičitelnosti a v nadání*.

Ve 3. tř. měšť. školy a v jednoročním uč. kursu vyhrazuje se v týdenním rozvrhu *hodin 5 hodin pro rozšířené vyučování*. Účelem jeho jest vyhověti zvláštním potřebám žactva, hochů i dívek, jejich zájmům a nadání.

Vyučování se rozšiřuje v předmětech povinných a v předmětech nepovinných. Rozšířené vyučování v nepovinných předmětech se udílí podle osnov, které musejí obsahovati jiné učivo, než je předepsáno témuž předmětu v počtu povinných hodin. Pro osnovy rozšířeného vyučování, které by se odchylovalo od těchto osnov, je potřebí schválení zemské školní rady.

Místo rozšířeného vyučování v povinných předmětech mohou se žáci přihlásiti do *druhého cizího jazyka, psaní na stroji a těsnopisu*, budou-li tyto předměty na škole zavedeny. Nepovinné předměty se stávají pro žáky relativně povinnými, jakmile si je zvolí se souhlasem rodičů nebo jejich zástupců, ale s tím omezením, že ve 3. tř. a v jednoroč. uč. kursu si zvolí nejvýše tolik hodin nepovinných předmětů, aby celkový počet týdenních hodin ve všech předmětech nepřekročil číslo 33.

Přihlásí-li se dívky k vyučování druhému zemskému jazyku o pěti týdenních hodinách, jsou *osvobozeny od vyučování vaření* (3 hod. týdně). O tom, jak bude rozšířeno vyučování ve 3. a 4. tř. jednotlivých škol, rozhodne po návrhu učit. sboru okr. šk. výbor, vyslechnuv místní činitele. Při tom jest přihlížeti k tomu, aby bylo vyučováno veškeré žactvo v předepsaném počtu hodin a aby nebylo učitelstvo, pokud možno, *zaměstnáno nad normální vyučovací povinnost*, není-li postaráno o přiměřenou remuneraci.

Vyučování *nepovinným předmětům* se zpravidla povoluje, přihlásí-li se *20 žáků*, v cizích jazycích a v psaní na stroji lze zavést vyučování při *15 žácích*. Při menším počtu žactva lze *spojovati žactvo* jednotlivých pobočných i postupných tříd téže školy, škol sobě blízkých i žactvo škol chlapeckých i v dívčích k společnému vyučování. Výjimečně se povoluje vyučování i při menším počtu žactva, je-li potřebný náklad,

III. Metody a učebnice.

1. *Vyučovací metoda je svobodná v mezích zákonů*, jimiž je určen přirozený vývoj mládeže.

2. Učební osnovy se snaží *osvoboditi školu od didaktického materialismu*, jenž pěstuje vědění pro vědění. Zdůrazňují vědomosti a dovednosti, které mají význam pro rozvoj žakových schopností a pro potřebu praktického života.

3. Osnovy vedou k uskutečnění pracovní školy.

a) Idea práce proniká veškeru školní výchovu, žactvo má nejen poznávat *cenu práce* pro život jednotlivců, ale též pro vývoj národa a všeho lidstva.

b) Při všem vyučování je dbáti toho, aby se žáci naučili *samostatně přemýšlet, usuzovat a pracovat*. Proto se doporučuje užívati pracovních metod, zvláště také individuálního učení.

c) Je možno zaváděti *vyučování podle nových směrů a metod*.

4. Při veškerém vyučování se dbá *pracovní hospodárnosti* a účelné organisace práce. Zejména:

a) Nechť se totéž učivo neprobírá souběžně v různých předmětech nebo znovu v jednotlivých letech.

b) Nechť žák používá vědomostí a dovedností, které si osvojil, při každé vhodné příležitosti i v ostatních předmětech, zvláště poznatků těch předmětů, kterým se v některém semestru nevyučuje. Učební předměty ať jsou proto v učebních vztazích. Některé z nich, jako vyuč. jazyk, obč. nauka a vých., ruční práce, kreslení, zpěv a j. jsou netoliko zvláštním předmětem, ale i didaktickým principem, t. j. zřetel k nim prolíná všechno vyučování.

c) Příbuzné předměty lze spojovati ve skupiny, aby se vyučování stalo celistvějším. Proto lze volně disponovati hodinami těchto předmětů.

5. *Výsledky školní práce budtež posuzovány pokud možno objektivně*. Proto obvyklé zkoušecí metody mohou býti doplňovány metodami testovými.

6. Pro výchovu k mravní samostatnosti je vhodno zaváděti společná žakovská shromáždění, žakovské besídky a žakovskou samosprávu.

7. Učebnice a příručky jsou důležitým vodítkem pro žactvo. Mají býti toliko pracovní pomůckou. Vyučování podle učebnic budiž doplňováno a prohlubováno vhodnou četbou.

IV. Učební předměty.

Učebního cíle se dosahuje v povinných třech třídách. Osnova jednor. uč. kursu (4. třídy) umožňuje prohloubiti a rozšířiti vzdělání, jehož žáci nabyli v prvních třech třídách. Proto se jednor. uč. kurs přičleňuje organicky ke třídě třetí, na niž didakticky navazuje.

V jednotlivých školních rocích a pololetích se dává předmětům větší počet hodin (konsolidace rozvrhu hodin). Tím se využívá žakova zájmu, umožňuje se koncentrace v práci a učitel pozná lépe žáky.

Rozvrh hodin pro rozšířené vyučování ve 3. tř. a v jednor. kursu jest upraven tak, aby se mohli žáci účastniti *bez zbytečné ztráty času* a aby se mohlo použiti podle potřeby *i volných místností obecné školy*.

Vyučovací hodiny jako učební jednotky trvají 45 minut (bez přestávek). *Jednoduchá frekvence bude povolena všude*, kde jsou pro ni podmínky. Dosavadní ustanovení o ní zůstávají v platnosti. Feriálním dnem může býti také sobota.

V. Rozvrh hodin.

	I.	II.	III.	IV.
Občanská nauka a výchova	1	1	1	1
Náboženství	2	2	2	—
Tělesná výchova	2	2	2	2
Počty a měřičství	5	4	4	4
Přírodověda (přírodopis a přírodozpyt)	4	4	4 0	0/4
Dějepis a zeměpis	3	4	0/4	4/0
Jazyk vyučovací	4	4	4	4
Cizí jazyk	4	4	3	4
Technická výchova (kreslení, krasopis, ruční práce chlapecké)	4/3	3/2	3/2	3/2
Ruční práce dívčí s naukou o domácím hospod.	3	3	4 2	4 2
Hudební výchova (zpěv)	1	1	1	1
Rozšířené vyučování	—	—	5	5
Chlapci	30	30	31	31
Dívky	32	32	33	32

Základy pro kreslení, budované na mateř. školách.

Již delší dobu soustavněji zabývám se tím, abych aspoň z části mohla zachytiti momenty, které mají zvláštní význam pro výtvarnou a projevovou část výchovy a vyučování mateřskoškolského. Jest jistě známo, že těmto úsekům naší práce pro dobro dítěte musíme věnovati značnou pozornost už proto, že přicházejí zde v úvahu nejen smysly — z nich potom nejvíce zrak — ale zvláště pro jejich intenzivní zaměstnávání pokud se týče rukou. Děti jsou nejraději, mohou-li volně — zcela volně — něco kutiti v koutku a robiti tam svoje zamilovanosti. Horší však je, chceme-li je připoutati k tomu, aby i ruka zvykla si ukázněnosti, vedení, musí se podrobti určitému vymezení — prostorovému, plošnému, materiálnímu a snad i časovému. Přichází zde v úvahu důležitý pracovní orgán, ruka, která hraje nesporně v praktickém životě roli velmi důležitou. Vhodným umístěním a vedením zvykáme ji pracovati soustavně, neodhazovati práci nedokončenou nebo špatně vykonanou.

Zvláštní kapitolou bylo by držení těla při projevu výtvarném. Zde potom apeluji na kolegyně mateřských škol nejvíce. Všimněte si bedlivě dětí — jejich sedění, polohy nohou, hlavy — polohy a součinnosti obou rukou. Znam sama několik případů, kdy dítě odneslo si ze školy nehezky zvyk v sedění.

Při vši praktičnosti a pedagogické správnosti školního nábytku setkáváme se s tolika nesrovnalostmi, že nemůžeme spoléhati na vymoženosti v oboru škol. nábytkářství, ale býti vždy na stráži, aby ani v tom nejmenším neutrpělo dítě při výtvarnictví a projevové výchově v mateřské škole.

Zvláštní péči jest věnovati poloze hlavy a vzdálenosti očí od prováděného předmětu. Ze své praxe znám drastický příklad, že žák obecné školy — ve 2. škol. roce — při čtení musel míti knihu pouze 13 cm od očí — jinak viděl velmi špatně. Předepsáno nebo praktické je aspoň 25 cm. Zda u zmíněného žáka se vada odstraní, je dosti problematickým. Při pozorování potom jiných dětí z téže rodiny — měla jsem jeho dvě sestry v mateřské škole — přesvědčila jsem se o zajímavém zjevu, že tyto se dívaly na všechno z blízké vzdálenosti. Nestačila jsem ani je stále napomínati a opravovati. Je viděti, že vada nebyla u žáka samého, nýbrž snad v rodině — anebo v prostředí rodinném, které tuto vadu připravilo. Obě děvčata si zvykla — ovšem po důsledném mém dozoru — na tolik, že vzdálenost očí a předmětu, na nějž nazírala, stala se normální, pro oči neškodná.

Mám však v úmyslu, kromě těchto zmínek o hygienických požadavcích při výtvarném projevu v mateřské škole, zmíniti se o jeho části psychologicko-pedagogické a didaktické.

Je často dosti možností vybrati si z té spousty zaměstnávacích předmětů a

vyučovacích pomůcek, které uloženy jsou ve skříních mateřských škol. Bývají pečlivě uloženy a přísně od sebe odděleny podle didaktického významu a podle povahy zaměstnávání.

Chci si všimnouti zvláště těch, které mají určitý vztah k projevu výtvarnému a z toho potom zvláště ke kreslení. Samozřejmě, že k tomu kreslení, jak soustavně je mu vyučováno na obecné škole.

Pozoruhodná péče bývá věnována barvám. Jako pomůcky užívá se různobarevná plastelína. Z této děti tvoří. Tvoří však i věci podle předloh obrazových. Zde je nuceno dítě porovnávat barvy tvárné hmoty s barvami jednotlivých částí obrazu a tyto správně umísťovat.

Jinou důležitou pomůckou jsou barevné tyčinky. Bývá jich obvykle větší množství, aby každá barva měla nejméně po 20 různých délek a tvarů (čtyřhranné, trojhranné, oblé a pod.). Tyčinky bývají dětmi tříděny podle barev, délek i tvarů. K rozeznávání barev mohou sloužit ještě papírové tvary barevné a podobné.

Jest tedy v mateřské škole dosti příležitosti, aby děti do školy obecné si odnesly dostatečnou znalost barev, aspoň základních. Jaké s tím bývají u „prvňáčků“ potíže, ví učitelé nejlépe sami.

Při tvoření z plastelíny zmínila jsem se o výtvarnictví podle obrazové předlohy. Zde dítě učí se správně nazírat, rozdělovat si obraz na několik částí příbuzných a rozlišných, usuzuje a konečně podle obrazu tvoří. I toto má pro kreslení cenu nesmírnou, zejména pro prvopočátky v prvouce.

Velikost, délku, šířku a snad plošné rozdíly učí se dítě poznávat na zmíněných tyčinkách a ploškách papírových. Nezůstáváme však pouze u rozměrů přímých, nýbrž předkládají se jim k zaměstnání i tvary oblé. Jsou to jednak kovové kroužky, na nichž dítě pozná kruh, potom papírové kruhové vysekané tvary; i na těchto naučí se znáti plochy s okraji křivými.

A takto bych mohla ve výpočtu pomůcek vyučovacích, které mají velmi blízký vztah ke kreslení, pokračovati. A plným právem nazývám tyto předměty — vyučovacími pomůckami —, poněvadž zde jde fakticky o vyučování — nikoliv o pouhé zaměstnání.

Děti však nejenom na tyto předměty nazírají, nýbrž je používají i ke skutečnému a činnému vyučování.

Tyčinky bývají pastelami obkreslovány — zase zde dítě srovnává barvu pastelky s tyčinkou — nebo vystřihovány z barevných papírů a pod.

Kroužky kreslí se na papír jednak za pomoci kovových, jednak volnou rukou. Dítěti vkládá se do ruky tvar, ať už přímý nebo křivý.

Podobné práce vykonávají se s ostatními pomůckami vyučovacími, zde vyjmenovanými.

Plným právem můžeme prohlásiti, že základy ke kreslení buduje již škola mateřská, poněvadž při prvních kreslířských pokusech na obecné škole se nejedná o nic více než o čáru rovnou nebo křivou, jednoduché kontury a snad o základní barvy.

Vikt.—

Dvě duše?

Giovanni Papini začíná svou slavnou kapitolu „Bylo řečeno“ nesmrtelného díla *Život Kristův* slovy: „Dějiny lidstva jsou dějinami poučování. Dějinami boje mezi menšinou, silnou duchem a většinou, silnou počtem. Jsou dějinami výchovy, která se vždy končila nezdarem a vždy byla znovu začínána.“ Tyto řádky jsou pokračováním posledních řádků předešlé kapitoly, ve kterých je nadhozen problém možnosti výchovy. Je-li vůbec v moci člověka změnit svou povahu mravní, své city a pudy.

Mnoho zkušeností ze života i z dějin prozrazuje, že nemáme a nebudeme mítí osobností s jedinným portretem, detailním a přece věrným. Jako za živa vznikají rozpory v našem myšlení a citění i v našich činech a máme možnost se ptát se sv. Augustinem: „Byl jsem to já?“, tak také po smrti nelze jednou podobiznou vykreslit osobnost. Jest pochopitelná snaha u velikánů národních zakrýtí nedostatky, obestřítí florem posvátného mlčení jejich myšlenky, city a snahy, které jsou snad v rozporu s velikostí díla, ale je to práce marná. Nesouhlasím také s míněním, že by pravda pronesená o horší stránce

velikého „já“ mohla ubrati tomuto „já“ na velikosti. Snad jen na velikosti čítankové, neboť ve školních učebnicích je mnoho pohádek a básí, protože se dětem líbí. Ale dospělí nejsou děti. Nebo jimi nemají býti. Takto posuzován případ Demlův a Březinův zmínil by rozhořčení nad F. V. Krejčím pro jeho učitele Jebavého. Či nebyl učitel Jebavý Otakarem Březinou a naopak? Chcete vytvořit slavnému Otakarovi Březinovi dvojníka Jebavého, který se s ním narodil ve stejnou dobu, s ním žil a umřel, jen někdy myslel jinak než Otakar Březina? Jen někdy řekl slovo, které by Březina snad neřekl, či lépe řečeno, my bychom chtěli, aby je neřekl?

Inspirátoři všech těch odsudků Jakuba Demla nepomysleli, že v každém člověku možnost dobra je současně i možností zla. Že námět dvojníků je sice výborný pro film, básně a umění, že však ve skutečném životě máme pouze jedince s jedinou duší obdařenou rozličnými schopnostmi. Že soudnému člověku nemůže vadit, ví-li, co genius ducha jedl a pil, co řekl a co cítil. Řekl kdysi jeden humorista, že si ho lidé představují jako rozeschlý škopek. Jen se o něj zavadí a už teče humor. Chceme si také tak představovat genia? Má právo básník snad jen psát básně? U kterého z přísných odsuzovatelů J. Demla a O. Březiny není rozporu v duši?

Kdo z nich je bez viny? Kdo z nich myslí, cítí a jedná jako před 10, 20 lety?

To však jen mimochodem, když už se případ J. Demla dostal i do „Věstníku“. Není dvou duší. Otakar Březina měl jednu duši právě jako Durych nebo Deml. I dítě ve škole má jednu duši, která je schopna dobra i zla. Nekaceřujeme proto dítě nehodné, neironisujeme je, neutvrzujeme je v přesvědčení, že ničema nemůže vykonat nic dobrého. Neplýtváme katanským gestem, když hodný žák vybočí z mezí a dopustí se zlého činu. Oběma je potřebí vlídné ruky, která by ukázala, že růst znamená překonávání, co bylo malé a nedokonalé. Rozpolcenost provází člověka celý život. Boj dobra se zlem je stálý jako střídání světla a tmy. Nemysleme si, že, když naučíme dítě úklonám, pozdravům a zacházení s vidličkou, že jsme je už vychovali. To je jen dresura, které je i zvíře přístupno.

Pro vnější život to snad stačí, hlavně, je-li dostatečně pružná páteř, ale je to teprve nejnižší stupeň výchovy, pouhé ohoblování.

Je potřebí, aby si dítě uvědomilo rozpory ve svém myšlení i jednání, aby dovedlo nalézt koutek ve svém srdci, kde je Bůh (Komenský). Duchovní život a růst znamená rozšiřovati království Boží v sobě, t. j. posilovati vůli, aby se rozhodovala pro dobro. A k tomuto posilování nestačí prostředky přirozené. Vždyť jde o asimilaci živočišnosti a smyslovosti. Ne o zničení, o přetvoření. Živočich zná jen život pudový; člověk má vyšší cíl. Církev nezavrhne přirozené prostředky k posilování vůle, ale doplňuje je prostředky nadpřirozenými. To by mohl vědět — as ve „Škole měšťanské“ a netropiti si posměch z rozhodnutí kongregace sv. Officia, které v pohlavní výchově doporučilo modlitbu, sv. pokání a úctu P. Marie jako mnohem účinnější prostředky než nějaký kult nahoty.

Výchovu nelze vtěsnat do určitého časového rozmezí. Od 10. do 11. hod. počty, v 11 hodin se začneme vychovávat. Nanejvýš začneme hovořit o některém problému výchovném a moralisovat. I jindy žáci myslí a jednají. Proto je potřeba, aby po každé myšlence zkontrolovali, byla-li správná, znamenala-li o stupínek výš. Podobně po každém činu. Jen tak mohou nabýti správných zkušeností pro předchozí posudek myšlenek a činů.

Dějiny světa jsou dějinami poučování. Říkává se také dějinami omylů. Rozpolcenost neprovází jen jednotlivce, dodává zabarvení i životu národů. Říkáváme si rádi, že český katolicismus je od dob husitských rozpolcen. Sami touto kritikou znehodnocujeme své katolictví, sami roztrušujeme do světa, že nejsme tak dobrými katolíky, jako jiní národové. Snad jako Němci, kteří mají svého Luthera, ale mlčí o něm, či jako Vlachové, kteří dovedou spílat papeži v blízkosti Vatikánu — a mlčí o tom, či jako Španělé, kteří vyhnali jesuity — a je to dobré?

Více hrdosti bychom potřebovali. Nejsme méněcenní nebo méně věrní. Není dvou duší v našem národě. Jen jedna, která se projevila dočasně husitsky. Nevím, proč by bylo potřeba tu neb onu éru v dějinách retušovati. Jaci jsme byli, tací jsme byli a jací jsme, na tom záleží.

Případ Březinův není první ani poslední. Nedovedeme správně chápat glo-

riolu světců ani svatozář geniality. Moderní životopisci svatých překonali již ono mínění, že by se o světcích měly vypravovati jen zázraky, jen to, co bylo krásné a lahodilo sluchu. Moderní životopisy svatých znějí jinak. Jsou nám bližší a přece světci neztratili na své velikosti.

Snad se tomu naučíme i u básníků. Musíme ale dříve pochopiti slovo sv. Pavla: „Milostí Boží jsem, co jsem.“

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Krajský odbor katolického učitelstva v Brně konal valnou hromadu v neděli 22. února t. r. v zasedací síni Ústředního lidového domova. Prof. L. Kučerová promluvila o výchově dětí duševně úchylných. Po zprávě jednatele a pokladníkově uděleno dosavadnímu výboru absolutorium. Aklamací byl zvolen dosavadní výbor i pro další správní rok. Otakar Pavlík, řídící učitel v Jířkovicích u Brna, předsedou; Ludmila Kučerová, prof. ve Šlapanicích, místopředsedkyní; Vladimír Klement, odborný učitel v Brně-Židenicích, jednatelem; Eugen Heusler, odborný učitel v Brně-Černovicích, pokladníkem; Jindřich Štastný, učitel v Lišni, pátým členem výboru; náhradníky: Rudolf Rektořík, učitel v Brně; Alberta Teplá, odb. učitelka v Brně-Řečkovicích; revisorkami: Aloisie Lesáková, učitelka v Bosonohách, a Marie Fribová, učitelka nábož. v Brně-Husovicích. Ve středu 30. března (o velkonočních prázdninách) uspořádá odbor kreslířský kurs za vedení kol. Josefa Kachlika z Podomí u Vyškova. Poslanec dr. Daněk, který zavítal do schůze, promluvil pak o obsazování míst i o jiných školských záležitostech. V. K.

Těšínský odbor konal svou 4. řádnou valnou hromadu v neděli 14. února o 2. hod. odpo. v klášterní šk. v Orlové. Po zahajovacím proslovu kol. předsedy odb. uč. Dvořáka následovaly zprávy jednotlivých funkcionářů. Ze zprávy jednatele vyjímáme. Duchovní obroda — byl náš vytčený cíl na 3. valné hromadě. Proto byly konány dvě velice zdařilé a nejzdařilejší čl. schůze s přednáškami vdp. převora dra S. M. Braita — „Inteligent a Kristus“ a p. ústř. taj. MCM. Jos. Papicy „Katolická akce — katol. škola“. — Ostatní témata přednášek byla věnována otázkám praxe školní a novým proudům ve vyučování. Prof. dr. Špaček přednášel o metodě skriptologické a početní, kol. odb. uč. Jar. Špunda o metodě globální. Obě přednášky byly velmi cenné, jak dosvěd-

čil sám přítomný p. oši Vl. Menšík z Fryštátu. Vzdělávacího kursu katol. uč. v Č. Krumlově zúčastnili se 4 členové odboru. O významu kursu pro katol. učit. přednášel kol. jednatel Štěpán — referoval zároveň o krumlovském kurse. O záhadách vesmíru přednášel a diapositivы doprovodil kol. odb. uč. Al. Král. Společné schůze ostravských odborů byly 3 s přednáškami vdp. P. Štěpána Herata, p. prof. dr. J. Drábka a p. red. Věstníku odb. uč. Jindř. Hrbáčka. Všechny tyto schůze byly členstvem našeho odboru vždy čelně zastoupeny. Celkem schůzí bylo 10, členských 6, společné 3 a výborová 1. Jednatel jménem odboru vzdává srdečné „Zaplaf Bůh“ spr. kl. školy v Orlové za ochotné propůjčování místnosti k pořádání schůzí. Po zprávě pokladní a revisorů referoval kol. jednatel o valné hromadě Říš. svazu v Brně. Pak provedeny volby nového výboru. Zvoleni: předsedou odb. uč. Jos. Dvořák z Lazů, místopředsedou říd. uč. Karel Budinský z Petřvaldu, jednatelem uč. měšť. školy L. Štěpán z Karvinné, pokladníkem Arnošt Hynčica, uč. z Ráje u Fryštátu, členy výboru: uč. měšť. šk. Boh. Židek z Něm. Lutyně, uč. Alois Nohel z Heřmanic, rev. účtů: odb. uč. Al. Král z Petřvaldu a učka M. Wollerová z Dětmovic, ped. referentem odb. uč. Jar. Špunda z Karvinné, právním poradcem a duchovním rádcem prof. nábož. JUDr. Ant. Birolek z Orlové. Ve volných návrzích vytyčován program činnosti v novém správním roce. Jednatel sděluje program pouti katol. učit. slezského v Hrabyni 1. května a duch. cvičení v Hlučíně. — Ukončujeme správní rok — 4. od trvání odboru. Za tu dobu se odbor nejen upevnil, ale získal si také u mnohých důvěry a uznání. Jsme tady — a víme proč! Chceme bojovati za katol. třídu — a školu na Těšínsku. Nutná je však i jakási hrdost — hlásiti se do tábora bojovníků za Krista. Dnes zvláště uznává se potřeba nábož. vých. mládeže, neboť jen pevná víra a důvěra v Boha dodá člověku potřebné síly k překo-

nání velkých balvanů jak sociálních, tak myšlenkových. Vychovat členstvo našeho odboru k této hrdosti a nebojácnosti, bych kladl co hlavní úkol činnosti v novém správním roce. Tomu žehnejž Bůh! — První členská schůze bude v neděli 13. března o 10. hod. dopol. v obvyklé místnosti v Orlové s přednáškou p. předsedy Říš. sv. posl. Jos. Vičánka — o organizačních a politických událostech poslední doby. Jednatel.

Pokladní Spolku katol. učitelstva v zemi moravskoslezské M. Váňová (Brno, Zahradnická 19) žádá ty členy spolku, kteří nedostali v únoru složenky na zaplacení členského příspěvku, aby se o ni přihlásili a oznámili přesnou adresu. Poněvadž mnozí v posledních letech změnili své bydliště a mnozí v seznamu chybějí, byly složenky poštou vráceny nebo nemohly být vůbec poslány.

Krajinský odbor katolického učitelstva v Hranicích. Dne 13. prosince 1931 byla v Lipníku nad Bečvou členská schůze, na níž promluvil o rozvoji odborů předseda Říšského svazu pan poslanec Josef Vičánek. Předválečný spolek nebyl tak čeltný. Učitelů málo, většina členů z duchovenstva. Po válce zbylo málo „starých“. Začala hrstka. Za 13 let se situace změnila. Na Moravě je okolo 1000 katolických učitelů v odborech. Přibývá. Mladí lidé cítí, že je nutno se organisovat. Po převratě jsme si odbyli své martyrium (Habrmann). I dnes se najdou učitelé, kteří se nenaučili historii, humanitu chápat tak, že katolický učitel má také právo na své přesvědčení. I katolický učitel je chráněn zákonem.

Jsme katoličtí učitelé. V tom je náš program. Všechno jednání musí býti a je podloženo tímto programem. Naším ideálem je uplatnění našich zásad ve třídě, kde je stejná půda, aby katolický učitel pracoval ve třídě, kde jsou katoličtí žáci, katolické učebnice, v níž by se neohlížel na to, že bude posmíván.

Na schůzích odborů seznamovat se s metodami, proudy novými. Takové odbory získávají na vážnosti. (Únerské Hradiště 1922 15, 1931 80 členů.) Přednáška, debata (i dámy se mají zúčastnit), poučky školní.

Na schůzi dne 14. února 1932 v Hranicích přednášel dr. Josef Špaček z Hlučína o počtech v elementárce. Zahájil dp. Frant. Botek krátkým proslowem. — V promyšlené, a hlavně z

praxe čerpané své řeči vytkl p. prof. vady dosavadních učebnic: spleť metod. Kladně. I. Numerace (1—20.) Přidávání po jedné (dvacet jedna...) až do 101. Ovšem pracuje se s počítadlem. II. Metoda sythetická: progresse a) $2 + 2, + 2, + 2, - 20$; progresse b) $2 + 2, 12 + 2, 22 + 2 \dots$; alternace (z paměti): $2 + 2, 42 + 2, 82 + 2$. Tímto způsobem nacvičí násobilku i sčítání (bez přechodu). Užívá také určitých příkladů. Přednáška byla jasná, živá; škodu má ten, kdo nepřišel.

Příští schůze odboru je stanovena na 14. března 1932 do Lipníka nad Bečvou na 13 hodin. Přednáška o Jaroslavu Durychovi.

Schůze budou oznámeny vždy ve Věstníku. Zvát písemně se nebude! Vemte na vědomí! —l.

(Pozn. red. Posílejte zprávy včas!)

Krajinský odbor katol. učitelstva se sídlem v Olomouci pořádá dne 6. března 1932 o 10. hod. dop. v místnostech kláštera voršilek v Olomouci členskou schůzi. Na programu přednáška dp. dr. Silv. Brait, duchovního rádce odboru, a kol. St. Spáčila, řídícího učitele na Sv. Kopečku. Účast všech členů povinná. Vítání jsou i nečlenové.

---

*Kdo Boha má za pevný hrad,
nic nemusí se zlého bát;
i v bouři může kliden být,
neb nad ním Bůh drží svůj štít.*
Josef Václav Sládek.

HLÍDKA UČITELŮ ŠKOL POMOCNÝCH

Dozor nad školami pomocnými vykonávají okresní školní inspektori. Jsou to většinou bývalí odborní učitelé měšťanských škol, při jichž jmenování byla snaha, aby se uplatnila zásada, že inspektor má mít způsobilost pro školy, které podléhají jeho doзору. Kdybychom se učitelů měšťanské školy tázali, co by říkali inspektoru se způsobilostí jen pro školu obecnou, pravděpodobně bychom slyšeli, že inspektor ten je způsobilý k doзору nad školami obecnými, nikoli měšťanskými. Víme však, že mohou býti čestné výjimky, na které pamatuje také úřední výnos, když praví, že i učitelé obecné školy mohou žádati na místa inspektorská po 20 letech školní služby. Kolik těch čestných výjimek dobrodiní zmíněného

výnosu užilo, nevíme, stálo by to však za zjištění. Získali bychom aspoň podklad k odůvodnění tvrzení, že při jmenování o. š. inspektorů byla snaha po uplatnění zásady, aby inspektor měl způsobilost pro školy dozorčího obvodu. Toto tvrzení však musíme odvolati, myslíme-li na školy pomocné. Dnes je již řada okresů s těmito školami. Kdybychom však zjišťovali, jak dlouhá je řada inspektorů se způsobilostí pro školy pomocné, došli bychom k výsledku pozoruhodnému; zjistili bychom, že snaha po uplatnění výše řečené zásady zůstala daleko neuplatněna. Vinu ovšem nelze hledati na straně úřadů, neboť inspektoři jsou vybíráni z kandidátů, kteří se přihlásí. Jestliže mezi nimi není, kdo by měl zkoušku pro školu pomocnou, je těžko žádati, aby byli jmenováni inspektoři i takto způsobilí. Klíč k řešení požadavku je v rukou učitelstva. Až se mezi kandidáty na místa inspektorská vyskytnou učitelé, kteří budou moci osvědčiti způsobilost nejen pro školy obecné a měšťanské, ale i pro pomocné, úřady budou mít možnost, aby i školám pomocným se dostalo inspektorů podle jejich chuti a přání. O dobré vůli úřadů nesmíme pochybovati, můžeme však připomenouti, že by bylo spravedlivé, aby otázka způsobilosti pro školy pomocné byla při výběru o. š. inspektorů vždy bedlivě uvážena a zkoumána. To je žádoucí aspoň po dobu, dokud racionalisace školské správy nedospěje k tomu, aby každá kategorie škol měla inspektorem vynikajícího praktika příslušného oboru školské práce. Tehdy bude výběr daleko snazší než při dnešním systému o. š. inspektorů, jichž dozorčí um musí obsáhnouti pedagogické znalosti několika oborů školské praxe. Upš.

V době nedostatku finančních prostředků jsou opět časová slova, která na sjezdu pro péči o slabomyslné a školství pomocné v červnu 1909 pronesl univ. prof. dr. František Čáda. Tehdy pravil: Není to tedy snad jen „péče o chudé“, jak se v širších kruzích obecnstva dosud mylně soudívá, jestliže se staráme racionálně o ošetření a výchovu slabomyslných, nýbrž v zájmu všech vrstev a tříd společenských, v zájmu jednoho každého z nás jest, aby náležitě zvýšená a zdokonalená péče ona co nejdříve se i u nás rozvila. Či smíme my Čechové ztráceti a zanedbávati sta in-

dividui jen proto, že jsou více méně slabomyslná? Než ozývá se ihned námitka — tak často slýchaná, kdekoli jde o výchovné potřeby — že na péči takovou „není dosti prostředků peněžitých“. Stát, země, obce naše vymlouvají se nedostatkem peněz k těmto účelům a poukazují na žalostný stav finanční. Připusťme tyto nářky na „nedostatek prostředků finančních“ jako zcela oprávněné, ale ptejme se, zdali nepečování a zanedbávání slabomyslných státu, zemi, obcím a jiným korporacím „přijde levněji“ nežli svědomitá a včasná péče o slaboduché. — Tento projev zvětšeného prof. Čády, obětavého průkopníka péče o slabomyslné v českých zemích, nepozbyl svým stářím svěžesti. Téměř po 23 letech zní opět časově a neuškodí, když si vzácná slova znovu připomínáme.

Otázka titulů učitelstva pomocných škol jest oříškem, který by se měl rczlousknouti. Dnešní praxe v titulování zmíněné kategorie školských pracovníků trpí polovičatostí. Orientace v příslušném prostředí to potvrzuje. Na př. o předsedovi Svazu učitelstva pomocných škol v RČS se dočteme v mnoha odborných publikacích a zprávách, že jest ředitelem pomocné školy. Z Věstníku MŠO z výčtu členů zkušební komise pro školy národní se dovídáme, že je správcem pomocné školy. Dejme tomu, že titul správce školy je úřední a proto správný, ale jak vysvětlíme, že titul ředitele dávají shora jmenovanému a řadě jiných lidí, kteří k nim nejsou v nějaké služební nebo společenské podřízenosti? Sám inspektor Jos. Zeman, bývalý referent v MŠO, tedy pán dobře znalý úřední titulatury, jinak o předsedovi Svazu učitelstva pomocných škol nemluví, než o řediteli. Je tu zřejmě patrný rozpor mezi úřední praxí a životní zvyklostí, rozpor, který není jen v případě zde uvedeném, ale ještě v mnoha jiných, v jichž výčtu bychom mohli snadno pokračovati. A stejně je to i s titulováním učitelů pomocných škol. Někdo jim říká učitel, někdo zase odborný učitel. I učitelé sami mezi sebou užívají obojí titulatury. Co je správné? Kdo se v tom vyzná? U učitelů jiných speciálních škol se titul odborného učitele dávno uznává a v praxi se vžil. Titul učitelů pomocných škol se však obchází jako miska s horkou kaší, o níž není

rozhodnuto, má-li se jísti slazená či bez posypánky. Titul není všechno. v mnoha případech neznamená vůbec nic, ale pořádek je všude žádoucí, proto by se měl udělati i v titulatuře učitelstva pomocných škol. Šlo by to snadno. Správcům pomocných škol jednotřídních budiž dán úřední titul řídícího učitele, na ostatních školách titul ředitele. Učitelům pomocných škol, kteří se na svoje povolání odborně připravili, mohl by se přiznati titul odborného učitele, prolože i povaha jejich školské práce má ráz činnosti odborné. Uznáváme však, že užívání titulu odborného učitele je ve společenském styku ceny problematické. Oslovení: Pane řídící, pane řediteli! jsou běžná a životná, oslovení: Pane odborný učiteli! je nezvyklé, neživotné. Ve společenském styku zůstává i odborný učitel pouhým učitelem jako jím zůstává i cvičný učitel. Proto se domníváme, že bychom mohli slušně vystačiti s titulem učitele pomocné školy. Aby se však užívání těchto navržených titulů ustálilo, je třeba jejich autoritativního vyhlášení, což však není již věcí soukromých zájemců, nýbrž úkolem školské správy.

Upš.

Dr. J. Pekař ukazuje doloženými prameny, že husitství stupňovalo nezdravé středověké poměry. Husitství má německý původ. Chelčický byl největším odpůrcem husitů.

PRÁZDNINOVÉ KURSY KATOLICKÉHO UČITELSTVA

III. prázdninový kurs na Sv. Kopečku u Olomouce od 3. do 16. srpna 1932. Již po třetí se v srpnu sejdem. Vzpomínáme Frýdlantu, vzpomínáme Čes. Krumlova a myslíme na Sv. Kopeček. Kdo byli z čtenářů na I. neb II. kurse, jsou nutkáni, aby přišli i letos na III. prázdninový kurs. A vy, kolegové a kolegyně z Čech, Moravy, Slezska i Slovenska, kteří jste četli v časopisech zprávy o průběhu kursů, rozhodněte se letos navštívit III. kurs.

Kursy mají svůj ráz, mají svého kursovního ducha a pro budoucnost význam. Již to, že docenty kursu jsou vždy tak vážení vědečtí pracovníci, dává nejlepší záruku, že témata, určená programem, budou probrána s vě-

deckou důkladností a pravdivostí. Chceme pravdu celou a proto se nevyhýbáme ani otázkám, které jsou časové, kolem nichž se chodí, ale bojí se o nich říci přímé slovo, aby se pravdou necítil někdo dotčen. Osobních věcí se chráníme. Chceme, aby duch kursů byl proniknut duchem nejvyššího Vychovatele — Krista a budeme se chrániti proti všemu, co by tohoto ducha kazilo.

Čeho očekáváme od III. kursu na Sv. Kopečku. Těšíme se na shledání v té krásné a milé společnosti učitelské. Rozšíříme svůj obzor vědní a prohloubíme mnohou pravdu. Zamyslete se nad rámcovou osnovou programu. Typy křesťanské výchovy — Filip Neri — Don Bosko.

Výchovný vliv literatury klasické, vliv romantismu a návrat k realismu pomocí literatury.

Pedagogika: Duch současné pedagogiky. Kritika moderních vychovatelů. Pokusné školství ve Zlíně. Čtení, psaní a počítání metodou skriptologickou. Kreslení. Tělovýchova. Nový pravopis český.

Výchovný vliv umění.

Encyklika o výchově.

Lékařské kapitoly.

Sociologie: pojem, dnešní stav, důležitost v současném životě. Užití sociologie ve školské práci.

Exkurse k prameni Odry, do průmyslových závodů a prohlídka kulturních památek Olomouce, třídění exkurse na Jeseníky (Praděd, Šerák, Keprník, Heidebrünnel, Koldštýn atd.), do Mladečských jeskyní a na Bouzov.

Duchovní život bude prolinati celý kurs.

Poznáte významné osobnosti a přijdete s nimi v přednášce, v debatě a ve společnosti do osobního styku.

A Svatý Kopeček? Kdo nezná toto překrásné místo naší zlaté Hané, má se nač těšiti. Svatý Kopeček jest posledním vyšším bodem vrchů Oderských. Jest vklíněn do krásných jehličnatých lesů. Jedinečný jest rozhled na úrodnou Hanou. Přehlédnete na sever celé pásmo Jeseníků až k hrubému Jeseníku, před vámi v dálce rysuje se Dražanská vysočina, a obrátíte-li zrak k jihu, spatříte sv. Hostýn. Středem pozornosti všech bude svatyně svatokopecká, která zásluhou neúnavného ndp. probošta Jul. Půdy zastkví se jako pravý klenot sta-

vitelského umění barokního, kde láska k Matce Boží a vděk věřících dovedl vytvořit tolik krás. Na 15. srpna připadají jubilejní slavnosti zázračného obrazu Matky Boží svatokopecké. Do našeho středu zavítá i metropolita moravský J. M. ndp. arcibiskup dr. Leop. Prečan. Návštěvu přislíbil i J. M. ndp. opat dr. Met. Zavoral.

Doufáme, že kurs se stane, jako jiná leta, jakýmsi společenským a pracovním pojítkem mezi učitelstvem i ostatní katolickou veřejností.

A nyní věci hospodářské. Pro 1 účastníka stanoven poplatek na celých 14 dnů za byt, stravu (snídaně, desátka, oběd, svačina, večeře), cesty na exkursích a režijní příspěvek na 450 Kč. 100 Kč zálohy musí každý přihlášený předem, do konce června zaplatiti. Tento obnos se čítá do celého poplatku 450 Kč. Po zaplacení zálohy jest přihlášený zapsán do zvláštního seznamu a zaručuje se mu místo na kurse. Záloha musí býti předem zaplacená, aby se přesně věděl předem počet účastníků a mohly býti rezervovány noclehy a strava. Veškeré pokyny budou uveřejněny postupně ve Věstníku rubrika: „Prázdninové kursy.“ Tam sledujte všechny zprávy.

Předsedou kursu jest učitel Jan Kuncek a na něj se obraťte se všemi dotazy. Jemu posílejte přihlášky (písemné) do kursu. Jména přihlášených budou uveřejněna ve „Věstníku“. Kdo si nepřeje, aby bylo jméno oznámeno, poznamenejte to v přihlášce.

Několik slov závěrem. Kursy chceme prakticky prováděti to, co se velmi často říkávalo krásnými slovy. Rádi vítáme každou spolupráci. Kurs na Sv. Kopečku chce podati účastníkům správnou orientaci vědeckého badání, podati několik námětů k práci ve škole, společenským životem v sobě rovném prostředí doplniti mezeru, vzniklou odloučením na venkově, chce povzbudit k sebevědomí a upevniti charakter. Kurs má osvěžiti ducha a osvěžiti tělo. Část rekreační má na kurse své význačné místo.

Pomozte nám budovati dobré dílo, doporučte kurs katolickým učitelům a pozvěte líknavé, ať vrostou duchem do našich řad. Lacordaire napsal: „Stromy vedle sebe rostoucí mají své kmeny, ale jejich koruny se navzájem pronikají a jsou si oporou proti větřům a bouřím, tak duše spojené vzneseností přátelství splývají v korunách, ve vyšším životě duchovním. Masy

jsou ponořeny do smyslových dojmů a citů.“

Na Sv. Kopečku v srpnu na shledanou!

Z pracovny kursu. Přípravy jsou v plném proudu. Četné dotazy ukazují na zájem. Pilně se připravuje program. Moto celého programu III. kursu jest „Výchova“. O přednášky požádání vynikající odborníci a mnozí již přijali přednášky na kurse. Jména oznámíme později. Předseda Kuncek prohlédl na Sv. Kopečku místo, kde budou kuristé ubytováni. Též dojednáno stravování: snídaně, desátka, oběd, svačina a večeře. Opět uvidíme na kurse známé tváře oblíbeného p. prof. dra Špačka, p. prof. dra Drábka atd. V neděli 21. února sešli se kol. Kuncek, dr. Drábek a Kudělka v Opavě, aby pojednali o chystaném „Památníku kursů“, programu a vůbec všech přípravách ke kursu na Sv. Kopečku.

Protektorát přípravných prací na Sv. Kopečku v záležitosti III. prázdn. kursu našeho laskavě převzal ndp. probošt Julius Půda, starosta Sv. Kopečka. Děkujeme tímto jemu za laskavost, s jakou nás přijal jako duchovní pastýř svatokopecký i jako starosta. Přejeme jemu hojně zdaru ve všem, co podniká k rozkvětu svatyně a celé obce. Na shledanou od 3. do 16. srpna t. r. na Sv. Kopečku.

Poplatek za celý kurs bude pro osobu 450 Kč. V tomto obnosu jest započtena i záloha 100 Kč, kterou musí každý přihlášený zaplatiti předem, aby jeho přihláška byla definitivní. Každému přihlášenému budou poslány 2 složenky.

Mezi mladými učiteli propagujte hlavně kurs. Ať přijdou mezi nás kandidáti a kandidátky učitelství i maturanti. Pro nemajetné kolegy a kolegyně (mladé) vyjedná pořadatelstvo kursu zvláštní cenu, podobně jako v Č. Krumlově.

Do kursu se přihlásili: 1. Kašová Fr., odb. uč. z Moravy. 2. Marie Šmídková, odb. uč. z Moravy. 3. Ludvíčková Marie, uč. měšť. školy z Čech. 4. Fluxová Em., uč. z Moravy. 5. Smažinka Ant., uč. z Moravy. 6. Lud. Kncková, uč. z Moravy. 7. Ludmila Volková, uč. z Moravy. 8. Anna Prášková, uč. z Čech. 9. Čejková, uč. z Čech. 10. Miloš Šnyrych, spr. školy z Moravy. 11. B. Cabicarová, uč. z Čech.

Hovorna. 1. Tázete se, zda by ne-

bylo možno konati kurs v červenci místo v srpnu. Srpen jest měsíc stanovený pro pořádání I., II., III. i všech dalších kursů. Termin byl dojednan, aby nebyly rušeny kursem exercicie neb naopak, aby pořádání exercicil nerušilo kurs učitelský. 2. Kol. C. z Čech se táže o vztahu kursů k zem. spolku v Čechách. Kursy jsou pořádány pro katol. učitelstvo čsl. a pořádá je Říšský svaz katol. uč. čsl. jako organizace nadřízená zem. spol. na Moravě i v Čechách. Za zaslané adresy děkuji. Kurs v Išlu je odvolán. — Ostatním odpovídám písemně.

Kdo se může do kursu přihlásiti? Každý katolický učitel neb učitelka i neorganizovaní ve spolku katol. učitelstva. Laičtí učitelé a učitelky náboženství. Kandidáti učitel. ústavů a kandidátky, abiturienti uč. ústavů, i ti abiturienti, kteří se chtějí věnovat učitelství. Páni profesori a profesorky. Ct. sestřičky. Velební páni. Pokud bude místo, vítáme v našem středu každého, kdo má o výchovu mládeže zájem a chce s námi prožiti krásně 14 dní.

Okolo přátel myšlenky kursů. O kursy naše je v řadách neučitelských zájem a pochopení našich snah. Duchovní vůdce P. Alf. Daňha CSsR. s nevšední ochotou spolupracoval na programu III. kursu, stejně jako dr. Drábek, Rom. Kudělka. Spolupráci opět přislíbil, jako vloni, milý pan převor dominikánů dr. Silv. Braitó, redaktor „Na hlubinu“ z Olomouce. Cenné rady dostalo se nám od vdp. prof. dra Habáně, redaktora „Filosofické revue“, jakož i od p. ústř. tajemníka MCM p. Jos. Papici. Pan probošt svatokopecký P. Jul. Půda přislíbil nejúčinnější spolupráci. Pan řídící Jos. Spáčil ze Sv. Kopečka uvolil se provést technickou přípravu před kursem, pokud se bude týkat ubytování a stravování.

Dary pro nemajetné studenty, kteří by se rádi účastnili, ale nemají prostředků, raďte zaslati na pokladníka kursu uč. Rom. Kudělku, Michálkoviце 308 u M. Ostravy. Vloni několik dobrých duší poslalo menší obnosy a tak nám bylo možno přijati do kursu studenty neb mladé učitele za cenu daleko podrežijní. Po 5 Kč a 10 Kč se sešlo několik stovek. Budou někteří pamatovati i letos? Učiňte tak. **Přihlašujte se do kursu již teď.** Mnozí čekají s přihláškou až na po-

slední chvíli. Je nám potom velmi nemilé, když nemůžeme přihlášeného již přijati. Dispoice v místě kursu musejí býti aspoň 1 měsíc předem udělaný.

Prázdninový kurs bude osvěžením, poněvadž denně bude pěstována tělovýchova, několikrát zajedeme do Olomouce vykoupat se v krásném ba-sénu. Večer pak bude společenská zábava. Bohatý program exkursí bude sám sebou osvěžující. Mnozí mají obavy, že bude na kurse mnoho přednášek. Přednášky budou se střídati s odpočinkem a osvěžením, aby nebyli účastníci duševně přepínání.

Zdravotní dozor bude mít na kurse MUDr. Jul. Kunc ek a MUDr. Ant. Vykydal. Každý účastník bude na začátku kursu důkladně prohlédnut. O zdravotním stavu kursistů bude veden denní záznam. Diagnosu lékařovu bude možno si vyžádati přímo od lékaře.

Přihlašujte se u učitele Jana Kunc-ka, Křenovice, p. Kojetín, Morava.

---

*Reformní komise předkládá na mise
rechtorským osobám poznámky
k reformám.*

*Tak tu máte, milí braši,
uvařenou tu svou kaši,
pro niž se tak soužíte,
po niž tolik toužíte.*

*Rozličné tu k ní koření,
ducha jež léčí moření,
odstraňuje všechny škody,
jež spáchaly dnešní školy.*

*Raďte si posloužit reorganizací,
přimastit konsolidací,
posypat difirenciací,
promíchat kolektivisací,
upravit typisací,*

*ozdobit individualisací,
nabírat normalisací,
pojistit před nehodami,
laboratorními metodami.*

*Nuže směle, páni, dámy,
chuti vaše jsou vítány;
vyřídíme reklamace
podle Příhodovy Racionalisace.*

*„Nač Vám tedy máme radit?“
To nemůže nijak vadit!
A pak nutno ve všem vždycky,
jednat hezky demokraticky.*

Puntik.

ROZHLEDY

Učitelské organizační časopisy. Učitelské organizace vydávají tyto časopisy: 1. Časopis čsl. obce učitelské — Praha. 2. Časopis učitelek — Kolín. 3. Časopis učitelek škol mateřských — Praha. 4. List Říš. svazu čsl. učitelek — Praha. 5. Noviny učitelské — (socialistické sdružení uč.) — Praha. 6. Správa školská — Spolek ped. odborníků — Praha. 7. Škola měšťanská — Říš. svaz učitelstva měšť. šk. — Praha. 8. Škola živnostenská — Ústř. jednota uč. ž. šk. — Praha. 9. Škola obecná — Říš. svaz uč. obec. šk. — Olomouc. 10. Škola národní slovenská — Svaz slovenských uč. — Bratislava. 11. Škola Ruskaja, Sojuz rus. uč. na Slovensku — Prjašev. — 12. Škola národní — Učit. Tovaryštvo v P. Rusi. — Sevľjuš. 13. Školství pražské — Uč. svaz hl. města Prahy. 14. Učitel český, Zemský Ú. S. v Čechách — Praha. 15. Učitel národní, Praha (nár. dem.). 16. Učitel slovenský — Žilina. ZÚS. slovenský, katol. 17. Věstník učitelských pensistů v Čechách. 18. Věstník učitelských pensistů moravských v Brně. 19. Věstník Ústř. spolku moravského — Brno. 20. Věstník Svazu menšinového učitelstva — Č. Krutlov. 21. Věstník živnostenských škol pokračovacích — Praha, Řivnác. 22. Věstník učitelek ženských ručních prací — Praha. 23. Věstník katolického učitelstva — Přerov. 24. Věstník pro podporu škol zahraničních, Praha. 25. Věstník sdružení učitelů a profesorů čsl. strany socialistické. — Praha. 26. Zprávy ze spolku katechetů — Praha. 27. Škola našeho venkova — Praha (agrární). (Podle Čas. ČOU.)

Senáty disciplinárních komisí při zemské školní radě v Praze pro učitelstvo nár. škol na rok 1932. Předseda: viceprezident JUDr. Jar. Hendrych, náměstek vládní rada JUDr. Ant. Ferkl a vrch. rada pol. správy JUDr. Jos. Lauschmann. I. Pro okr. šk. insp.: Členové: rada polit. spr. Ant. Kvičala, náhradník rada polit. správy Arnošt Brechler, rada polit. správy JUDr. Vrat. Friedl, náhradník rada polit. správy Dom. Hollas, příslušný zemský šk. inspektor, Aug. Sindelář, okr. šk. inspektor v Praze, náhradník Ferd. Černý, okr. škol. insp., Praha-venkov. — II. Měšťanské školy. 1. senát: rada polit. správy JUDr. Lad. Kryštof, náhrad-

nik rada polit. správy Arnošt Brechler, rada polit. spr. JUDr. V. Friedl, náhradník rada polit. správy Ant. Kvičala, příslušný zemský školní inspektor, Jos. Knob, odb. uč. ve Vysočanech, náhradník Herm. Jůzová, řed. I. měšť. šk. div. na Kr. Vinohradech. — 2. senát: rada polit. správy Arnošt Brechler, náhradník rada polit. správy Ant. Kvičala, rada polit. správy Dom. Hollas, náhr. rada politické správy JUDr. V. Friedl, příslušný zemský šk. insp., Olga Knířová, odb. uč. ve Strašnicích, náhr. Josef Kvaček, odb. uč. v Libni, a Jos. Pravda, řed. měšť. školy chlap. v Košířích. — III. obecné školy. 1. senát: rada polit. správy Ant. Kvičala, náhr. rada pol. spr. JUDr. Ot. Fiala, příslušný zemský škol. insp. Mir. Hrejsa, říd. uč. v Liboci, náhradníci Olga Kornitzerová, uč. při I. odb. šk. div. v Karlíně, a M. Novotná, uč. ob. šk. chlap., Praha II., Štěpánská ul. 2. senát: rada pol. správy JUDr. V. Friedl, náhr. rada pol. správy Ant. Kvičala, rada pol. správy JUDr. Ot. Fiala, náhr. rada pol. správy Dom. Hollas, příslušný zemský škol. insp., Krista Štandacherová, ř. uč., Praha-Žižkov, náhr. Agathon Heller, ř. uč. ob. školy v Říčanech. IV. Učitelky žen. ruč. prací a dom. nauk. Rada pol. správy Ar. Brechler, náhr. rada polit. správy JUDr. Vr. Friedl, rada pol. správy Dom. Hollas, náhr. rada polit. správy JUDr. Ot. Fiala, příslušný zemský škol. inspektor, M. Štastná, uč. žen. ruč. prací a dom. nauk, Praha-Nusle, náhr. Albína Hebelková, uč. žen. ruč. prací a dom. nauk na Žižkově. — V. Učitelé náboženství. Rada polit. správy Arnošt Brechler, náhradník rada politické správy A. Kvičala, rada pol. správy Dom. Hollas, náhr. rada pol. správy JUDr. Vr. Friedl, příslušný zemský škol. insp., metropolitní kanovník ThDr. Ant. Eltschkner, náhradník Bedřich Holík, katecheta katolického náboženství, Praha-Žižkov, V. Hájek, katecheta čsl. nábož., Praha-Michle, Jan Barták, katecheta československého nábož., Praha I. — VI. Učitelé pomoc. škol. Rada pol. správy JUDr. Lad. Kryštof, náhr. rada pol. správy JUDr. Vr. Friedl, rada pol. správy Dom. Hollas, náhr. rada pol. správy JUDr. Ot. Fiala, příslušný zemský škol. insp., K. Švec, uč. pomoc. školy, Praha-Nusle, náhr. Jar. Kunová-Řihová, učitelka pomoc.

školy ve Vršovicích. Náhradníci příslušných zemských školních inspektorů: náhradníkem vl. rady dr. Em. Vebra jest vrchní šk. rada dr. Jos. Štěpánek, náhradníkem dra Štěpánka dr. Rud. Šimek. Disciplinární zástupce rada polit. správy JUDr. Karel Pinka, náhradník vrch. komisař polit. správy R. Kučera a vrch. komisař politické správy Karel Mundel.

Po smrti zaobalili by tě do zlatohlavu a za živa se neptají: „Člověče, co je ti?“ Božena Němcová.

Lidi se nebojme, ale sebe!

Z PRAXE PRO PRAXI

Pokusy. Smícháme stejné množství chlorečnanu draselnatého a práškového cukru. Kápneme-li na směs kyselinu sírovou, směs se zapálí a shoří bleděfialovým plamenem. Pozor na kyselinu sírovou! Nesmí se do ní liti voda, opačně. Pokus nám jasně ukáže přírodní zákon slučivosti a vznik tepla při něm. (Kyselinu sírovou kápneme skleněnou nebo papírovou nálevkou.)

✱

Dáme-li do kyseliny solné plíšek zinkový, za šumění se v ní rozpustí. Vznikne „přepálená“ kyselina solná. Dáme si ji do lahvičky pro příležitostnou potřebu. Natíráme ji kovy, které chceme spájet, aby pájka se lépe přichytila (na př. spájíme-li dráty u radia).

✱

Kápneme-li na promaštěný klobouk čpavek, mastná skvrna se zmýdelní a dá se snadno vodou smýt.

✱

Rozpuštěme sůl ve vodě v takovém množství, aby byl roztok nasycen. Z roztoku po odpaření určitého množství vody vzniknou pěkné krystalky, krychličky soli. Tímto pokusem vzbudíme živý zájem o jeden z nejpřesnějších přírodních zákonů, které Tvořce do přírody vložil, krystalisaci.

✱

Ponoříme nůž do roztoku skalice modré. Usadí se na něm měď. F. M.

Práce hmyzu a jiných tvorů. Hmyz a jiní živočichové vykonávají díla velmi podivuhodná (na př. šestiúhelné buňky, pavučiny, díla zobonosek, pre-

parování nosatců vosami uzlatkami, aby nosatci měsíc v omráčení zůstali živí a potom byli čerstvou potravou larvám uzlatek a j.). Tato díla nelze nazvat „slepým“ instinktem. Výsledkem rozumové činnosti též nejsou, neboť živočichové rozumu nemají. Jsou výsledkem nekonečné dovednosti Boží. Nerozumný hmyz jest nástrojem svého Tvořce při jeho tvořivosti. Tuto činnost Boží prostřednictvím hmyzu by mohlo naznačovat pouze jedno slovo: instinkt. F. M.

ZPRÁVY

T. G. M.

*Šel vždycky cestou svou
a všem se to podivným zdálo,
teď všichni už běží s ním,
rozumí mu jich však málo.*

*A všechno by z něj chtěli mít:
mudrce i politika,
vojáka i historika
a přece jen jedním bude dlouhý po věk:
muž srdce, slova činu — velký člověk.*
Puntík.

S politováním jsme konstatovali, že „Národní osvobození“, které se prohlašovalo za jediný list, který nezávisle vždy stojí za požadavky zaměstnaneckými a učitelskými, se od tohoto svého poslání v poslední době odchýlilo nadobro. Ztotožnilo se ve věcech zaměstnaneckých úplně se stranami politickými a obhajovalo jejich politiku. Milejší jest nám list každé politické strany, který za svými názory jde přímo, třeba proti nám, než list vydávající se za náš, jako takový mezi námi agitující, který v rozhodující chvíli nás však opustí a jde s ostatními stejně proti nám. Přítomni se proto jednomyslně usnesli. „Národní osvobození“ neodebírat. — Projev krajského spolku učitelstva měšťanských škol v Plzni z 25. listopadu 1931.

Rok „zkušené“ pro učitele. Aby mohl dosáhnouti ustanovení, musí každý mladý učitel švýcarského kantonu šafhúzského pobýt aspoň jeden rok činně v jiném povolání než učitelském. Tento rok zkušené má jej poučiti o mimoškolním občanském životě. Tomuto nařízení vyhovělo již dosud 17 učitelů a 8 učitelek; z jejich zpráv je patrné, že tímto rokem značně získali a rádi na něj vzpomínají. Mnozí z nich pobýli i v cizině, v Bel-

gii, Francii, kde pracovali při polním hospodářství nebo v různých kancelářích. — Škola našeho venkova.

Tolik nářku bylo nad ubohými „propadenci“ na národních školách. Zatím podle dra Velinského propadá na školách národních 6 proc., na středních 10 proc. a na vysokých, kde přece jsou již bytosti s rozumem dosti vyspělým, aby mohly laboratorně pracovat a získávat vědomosti samoučením, a kde lze přece právem předpokládati nejlepší technické vybavení školy a vědecké řízení práce, tam propadá někdy až 50 proc. Neměli by tedy ti učení páni, které dojímat osud těch šesti procent z nevybíraného materiálu a kteří nevidí těch 50 proc., všimati si toho, co jest jim blíže a čemu snad lépe rozumějí? —e—

Jak to je? Inspektor Norb. Černý prý mluvil nedávno o konsolidaci vyššího stupně školy obecné tam, kde nelze zříditi školu měšťanskou, ale posluchači prý rozuměli, že dělá náladu pro jednotřídní školy měšťanské. Tak buď máme inspektory, kteří nesrozumitelně mluví, nebo posluchače, kteří srozumitelné řeči nerozumějí. —e—

Příliš se rozběhli naši páni reformátoři. Snad se chtějí zaznamenati do dějin pedagogiky i s panem ministrem. Jen aby to nebyla sláva herostratovská. Co to bylo do nedávna slávy s vídeňským Glöcklem! Karlova univerzita se nedávno vyslovila kromě jednoho hlasu proti navrhované reformě střední školy. Dovedou zastavit? Sotva. Spíše budou hotovi všechny akademické senáty celého světa?? za společnosti nenormálních lidí. —e—

Konečně trefil do noty „Nár. osvobození“ nynější ministr školství. Všechno, co nyní vychází z ministerské kuchyně, má vzácné aroma a jemnou chuť. Vše je mimo kritiku: svrchovaně dokonalé. E. V. se rozplývá. To jsou aspoň sympatie! A ta pravověrnost! —e—

Už je to tu. Smál se Věstník ÚS. poslanci Vičánkovi, když řekl, že nezaměstnanost učitelská klepe na dveře, a teď se tam dovídáme o krocích, které bylo nutno podniknouti pro získání volných míst u inspektorů na Slovensku, a Národní osvobození žádá zrušení některých učitelských ústavů, aby prý v dohledné době nevznikl nadbytek učitelského dorostu. —e—

Konečně si vzpomněli i na učitele. Ve Sboru pro duševní hygienu připomněl dr. Haškovec, že je nutno šetřiti

duševního zdraví, zvláště staršího učitelstva. Na to ani zdaleka nemyslí vrcholné učitelské organizace pokrokové, které jsou hotovy módě a modle pokroku?? všechny své příslušníky. —e—

Metodika na holičkách se ocitá po amerických objevech. Nejnověji zase dr. Velinský tvrdí, že není universální metody a není vůbec metody obecně dobré ani špatné. Ani úplná individualisace metody není prý všelékem. Pro některé žáky je prý hromadná metoda (snad vyučování?) nutná. —e—

Nepřátele školské reformy nachází E. Vlasák v politickém katolicismu, v liberálních novinách, v mluvčích nevyhynulého staročešství a v komunismu. Ale to všechno prý není lid. Ten prý pouze nejeví o reformy aktivního zájmu. Patrně tím lidem myslí E. V. jen příslušníky sociální demokracie. Aby měl o náladě pro reformy nějakou představu, musil by si vyjít mezi lid a poslechnout si, jak soudí o všech těch školských reformách, na které se tolik u nás specialisovali sociálně demokratičtí ministři. Ale ovšem pan E. V. píše jen do novin, a to může psát, co si myslí, ať už je to pravda nebo ne. —e—

Bez poznámky. Ve Věstníku ÚS. na str. 254 čteme: U školních úřadů leží řada disciplinárek pro sexuální styky a jednoty ať bezpodmínečně s takovými členy zúčtují. —e—

Vysokoškolské kursy pro učitelstvo. Škola vysokých studií pedagogických v Praze uspořádá dvouleté vysokoškolské kursy pro učitelstvo. Zahájeny budou o letošních velikonočních a přednášet na nich budou profesori vysokých škol všech odborů. Posluchačům z celé republiky budou v Praze opatřeny levné obědy a noclehárny (asi 1 až 1.50 K, za nocleh!) Blížší informace podá tajemník ŠVSP, Praha-Michle 446. (K. Z.)

Z řad našich odběratel odešel ndp. světicí biskup dr. Antonín Podlaha. R. I. P.

Upozorňujeme na vypsaná místa v posledním čísle ministerského Věstníku.

Blížší o kreslířském kurse, který pořádá o velkonocích přerovský krajský odbor, bude uveřejněno příště. Přednáší kol. říd. uč. Kachlík.

Kolegyním učitelkám dom. nauk. Máme ve „Věstníku“ rubriky pro učitelky mateřských škol, pro pomocné školy, psáváme o záležitostech uči-

telstva škol měšťanských, ale přes všechny výzvy nemáme zvláštní rubriky pro učitelky dom. nauk. A přec tolik kolegyně list odebírání. Bude i tentokrát výzva marnou? J. H.

Kreslířský kurs uspořádá krajský odbor katol. učitelstva v Brně, Václavská 52-54 (v Ochranovně) o velkonočních prázdninách ve středu 30. března t. r. Kurs bude mít ráz praktický. Kolega Josef Kachlik probere v něm všechno, co souvisí s kreslením, tedy zásady osnování, metodu, techniku, materiál kresebný, písmo, kreslení vlastivědné (plány, mapky a diagramy) na dolním a středním stupni. Kursisté si přinesou sešit s nelinkovaným papírem nebo náčrtník a tužku, aby si mohli značit pracovní postup. Kurs potrvá od 9. do 12. a od 2. do 5. hod. odpol. Poplatek 10 Kč se platí při zahájení kursu. K účasti zveme i kolegy a kolegyně ze všech sousedních odborů. — Přihlášky přijímá jednatel odboru, odborný učitel Vladimír Klement v Brně-Židenicích, Benátky 25. Učivo vyššího stupně se probere v druhém kursu. V. K.

LITERATURA

Doporučujeme vřele právě vyšlou IV. část díla „*Meditace věků*“ docenta dra Josefa Kratochvila „Fi-

losofie nejnovější“. Vydal Barvič a Novotný v Brně.

G. Chardon: „*Vzpomínky anděla strážce*“ jsou jemným a radostným zjevem v době ponurého okultismu. Jsou jediným dílem, tolik hřejivým a milým, leč při tom zrovna vědecky psaným. Ve formě životopisu resp. života křesťanské rodiny jsou souhrnem dokladů o blahém vlivu andělů strážných na lidské žití i přehledem nauky Otců a spisovatelů církevních. Tato kniha nejčistší rozkoše a krásy je velmi vhodným průvodcem a četbou pro každého. Vřele doporučujeme jako dárek k prvnímu sv. přijímání. Cena 12 Kč. Objednejte v edici Smíru, Přerov, Šířava 7.

Theologická Summa svatého Tomáše Akv. počala právě vycházet v edici Krystal v Olomouci (bohovědné učiliště řádu dominikánského), Slovenska 14). V tomto díle projednává se celkem 613 otázek, z nichž je 3125 podrobných článků a okolo 10.000 odpovědí na námitky.

Letošní rok je zasvěcen oslavám velké naší svaté kněžny Anežky České. Zajisté všechny osady naše uspořádají v neděli po jejím svátku, to jest 6. března duchovní pobožnosti a oslavy její. Na přání slavnostního výboru, jehož protektorem je sám J. Excellence

Přihláška

*do III. prázdninového kursu katol. uč. na Sv. Kopečku
od 3. — 16. srpna 1932.*

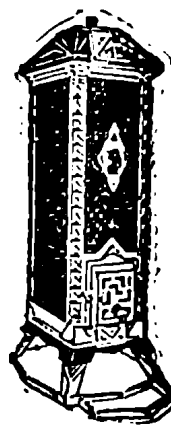
Jméno a příjmení .....
Povolání (hodnost) .....
Působíště (pošta) .....
Prázdninová adresa .....
Sídlo přísluš. okr. šk. výb., země .....
Datum a místo narození .....
Služební stáří .....
Zpívá (který hlas) .....
Hraje (hudební nástroj) .....
Jiné schopnosti (herec, recitátor) .....
Ubytování (přání) .....
Stravování (přání) .....
Případné návrhy .....

nejdp. pražský arcibiskup, odhodlal se Svaz čsl. katolických žen a dívek v Čechách uspořádati druhé rozšířené vydání knižčky „Blahoslavená Anežka Přemyslovna“, jejíž prvé vydání před 5 lety bylo rozebráno během 14 dnů. Obsahuje stručný, výstižný a pěkný životopis naší světice, jenž bude vítanou příručkou pro kázání a přednášky. Mimo to mši k blah. Anežce, odpolední pobožnost (litanie a modlitby), krásné písně s notopisem a báseň X. Dvořáka. Cena 2 Kč mimo poštovné, krásně vázaná v červeném plátně za 5 Kč. Hodí se pro obsah i vkusnou úpravu za modlitební knižčku. Doporučuje se objednávat si ji hromadně pro ušetření pořta. Zasilá Svaz čsl. katolických žen a dívek v Čechách. Praha II., Národní třída číslo 6.

Román Jos. Koudeláka „Vrata tmy“, který právě vyšel, je prosaická prvotina básnickova, při níž máme tak naléhavě na mysli žhavou apotheosu hanácké vesnice, jejíž růst a kypění interpretoval Koudelák v básni „Senička“. Haná — plodný, širokodedný stůl — podává Koudelákovi hned napoprvé se sladkým plodem země těžké slovo selské, slovo uvědomělého synovství, prostého a pokorného, a při tom tak vzácně a sympaticky přijatelného v rodové pyše a hrdosti. „Seničkou“ otevřel Koudelák její poklady — „Vrata tmy“ — to je smělé a vítězné jejich vyzvednutí, to je slavné olupování země o zatajovaný dar. Marně hledám svěží analogii mladistvého románu Koudelákova. — Norův „Bürkental“? Podmanil sice bezelstnou naivitou, chlapecky důvěrnou i smyslně dravou fabulaci, zůstal věčně raným a proto přitažlivým dílem, přes mladé rozpaky a chyby, avšak Koudelákova „Vrata tmy“ dovedla se vemluvit tvrdým, nesmlouvavým pathosem, vzkypělým a nezkrutným voláním mláde, které je naplněním plodné vesnice, zvichřelým ohněm smyslu a pohlaví, jež však autorův epický dar dovedl včas usmířiti, utišiti a dovésti k očištnému přemítání. F. N.

Druhá pout katol. studentstva a inteligence do Říma koná se od 20. do 30. března 1932. 20. března, neděle: Odjezd z Prahy z Masarykova nádr. 13.30 hod., Choceň 15.40 h., Brno 17.37 h., Břeclava 18.40 h., Vídeň Ostbhf. příjezd 20.30 h., odjezd 22.15 h. Odjezd z Bratislavy 17.15 h., Vídeň

Ostbhf., příjezd 18.50 h. 21. března, pondělí: Tarvisio příjezd v 6 h., snídaně; pokračování v jízdě. Oběd a večere ve vlaku. Příjezd do Florencie o 23.40 h., převoz do hotelů, nocleh. 22. března, úterý: Bohoslužba v katedrále, pěšky prohlídka města a uměleckých památek. Po večeri o 18.20 hod., odjezd. 23. března, středa: Neapol, příjezd o 6.15. Zavazadla zůstanou ve vlaku. Bohoslužba u sv. Januária. Po snídani v autokarech prohlídka města, kolem poledne výlet do Pompejí, oběd. Prohlídka města. Večere na nádraží v Neapoli, o 19.30 hod. odjezd. Příjezd do Říma v noci. Převoz do hotelů, nocleh. 5., 6. a 7. den. Pobyt v Římě podle zvláštního programu. 8. den 27. března, neděle: Mše sv. v katakombách a společné sv. přijímání. K večeru odjezd z Říma. 28. března, pondělí: Padova, příjezd v 5 hod. ráno. Bohoslužba u sv. Antonína. Po obědě odjezd do Benátek. Ubytování. Prohlídka města, nocleh. 29. března, úterý: Odjezd v 6.45 hod. přes Tarvisio, Leoben, kdež se oddělí účastníci ze Slovenska. 30. března, středa: Příjezd do Prahy. Wilsonovo nádr. v 6.35 hod. Pokračování v jízdě do Brna. Ceny: Pro studující z Prahy a Brna: III. tř. 1490 Kč, II. tř. 2290 Kč. Pro studující z Bratislavy: III. tř. 1450 Kč, II. tř. 2200 Kč. Pro nestudující z Prahy a Brna: III. tř. 1790 Kč, II. tř. 2790 Kč. Pro nestudující z Bratislavy: III. tř. 1740 Kč, II. tř. 2690 Kč. Režijní příplatek pro studující 30 a 50 Kč, pro nestudující 50 a 80 Kč. Vyžádejte si prospekt a přihlašovací list. Přihlášky přijímá Poutní odbor Ústředí katol. studentstva, Praha II., Spálená 15. Telefon 449—10.

Kamna a stolokrbý „Fenom“

dobré výrobky za
levnou cenu.

Praha II.,
Václavské n. č. 33.
Tel. 23264

Školy a učitelé
zvláštní cenné výhody!

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čsl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — Redakce v Přerově, Blahoslavova 41, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Matice cyrilometodějská). Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.

Na okraj dní.

Myslím, že nervosita stoupá den ode dne. Projevuje se to v řeči i tisku. A to není dobré znamení. Veliké věci se vyhrávají klidem. Říkává se sice, že bušit kolem sebe na všechny strany je lepší než bušit na jedno místo, ale není to dosti katolické. Není naším cílem přece vzájemně se ubíjet a trpký život si ještě více znepříjemňovat. Přemýšlejme klidně o akutních otázkách.

I.

Kdo to je katolická veřejnost? V Čechách a na Moravě téměř výhradně příslušníci politické strany lidové. Je lichá domněnka, že katolíci z jiných politických stran půjdou s námi v otázkách kulturních a školských. Ti jsou dávno zpracováni příslušným tiskem. Jen mizivé procento by čestně obstálo.

Je katolická veřejnost nepřátelská myšlenke katolické školy? Jistě nikoliv. Jakým způsobem má pracovat pro katolickou školu? Na tuto otázku dalo by se již hodně odpovídati a výkonný výbor strany měl by si uvědomiti,

1. že je potřebí neustále moderními prostředky šířiti a popularisovati myšlenku moderní školy katolické;
2. že je potřebí neustále zdůrazňovati povinnosti katolíků ke stávajícím školám katolickým;
3. že dávno neplatí zásada mlčet a sedět skromně v koutku, nýbrž že je potřebí seznamovat veřejnost s výsledky na našich školách, s prací našich katolických učitelů atp.;
4. že je potřebí, aby o školských otázkách politické povahy spolupřezhodovali v lidové straně katoličtí učitelé.

Nezapíráme, že bilance v těchto bodech je dosud pro nás neuspokojivá. Jednou za rok školská neděle a občas nějaký článkuček v tisku, se kterým nelze někdy ani souhlasiti, je trochu víc než málo.

Zdá se, že vězíme v bludném kruhu. Veřejnost si myslí, že katolickou školu stvoří katoličtí, a ti zase čekají, že veřejnost stvoří katolickou školu. Užívám úmyslně slova stvořiti, poněvadž z ničeho obě strany nedokáží nic.

II.

Katolická třída je našim nejbližším ideálem. Dobře. Jak tu katolickou třídu vytvoří učitel katolík s dětmi nekatolickými? Snad na Moravě je značné procento tříd s dětmi jen katolického vyznání. Pak je potřeba jen katolického učitele. Ale co tam, kde jsou ve třídě i žáci jiných vyznání a učitel je učitelem všech? Může jistě mnoho dobrého v takové třídě vykonati, avšak katolická třída do všech důsledků to jistě nebude.

Katolický učitel katolíkem za všech okolností. Zcela správně. Zejména tedy při inspekci. Paragrafy se pak již lehce najdou, aby se učiteli zcela služebně dalo znát, co si vysloužil. Pak se na příklad divíme, že je nás málo s klasifikací potřebnou pro některé význačnější místo. A kdo se potom učitele zastane? Dostane nanejvýš dobrou radu jako jeden dělník, aby se dal do té druhé organizace, že bude mít pokoj. Od učitele stejně jako od pronásledovaného dělníka křesťanského smýšlení se žádá charakter a důslednost, ale lepší místa všechna se zatím zcela legálně obsazují silami protežovanými vládnoucími stranami a nikdo se nad tím nesmí ani pozastavovat. Učitel vůbec nesmí kritisovat opatření úřadů a ti, kteří mohou a mají — mlčí.

Neslyšel jsem ještě, že by některému kolegovi vadilo, že je exponovaným socialistou nebo agráříkem. Naopak: je to cestička k postupu. Jak je tomu u lidovců? Tak mi to připadá divné: pořád na nás chtějí, abychom rostli a jíst nesmíme, na zdravý vzduch nesmíme, jen mlčet smíme a musíme.

Stane se bezpráví katolickému dítěti. Rodiče mají legitimaci ke stížnosti, ale mlčí. Rodiče jsou jediný kádr, kterého se bojí i školní úřady, protože mají právo na děti. Otec však je zticha, aby prý neublížil svému dítěti. Kdo má bojovat? Snad učitel? Ví veřejnost, v jakém postavení je učitel? Zpopularisovali jsme aspoň nejdůležitější odstavce pragmatiky?

III.

Učitelstvu chybí to, co má vojsko. Vrchního velitele, který rozumí psychologii. Pak by jistě pragmatika vypadala jinak a vzájemný poměr mezi učitelem a představenými by se vytvářel šťastněji. Nejvíce by tím získala výchova. Člověk, jehož páteř je stále ohýbána, nemůže vychovávat občany s rovnou páteří. To je to nevolnictví: nechtít a musít. V rozhovorech s K. Čapkem zdůrazňoval pan prezident dobrý, kamarádský poměr mezi učiteli a žáky v Americe. U nás to půjde těžko, protože by se musel vytvořit nejdříve dobrý poměr mezi učitelem a správcem školy i mezi učitelem a inspektorem. Do toho je však daleko, jak je patrné z rozmanitých zpráv, kde se řeže do inspektorů, z resolucí, kde se učitelstvo ohražuje proti vnucování metod atd.

Slovanská povaha má sklon k anarchii. Proto snad byly formulovány předpisy pragmatikální dosti stroze. Ale postihly na nepravém místě. Anarchista dovede sítí proklouznouti, dobrák v ní uvázne.

Kreslím snad černě? Byl bych rád, kdybych se dověděl, že moje řádky nejsou pravdivé do všech důsledků. Že tomu je jinak, že není příčiny k nervositě, která nám způsobí ještě jiné zlo. Omega.

— e —

My a reformy.

Nedávno dostalo se našemu Věstníku výtky jednostrannosti ve věci reforem. Všichni referenti, kteří prý o reformách psali, zaujali prý k nim stanovisko nepřijíci a dále: je prý zřejmo, že tyto články (o reformách) čerpaly většinou z Chlupovy brožury O školu měšťanskou.

Zvláště toto poslední obvinění bylo by pro Věstník nespravedlivé, poněvadž můžeme ujistit i dokázati, že Věstník — jak je i jeho povinnost — referoval o reformách nejen podle brožury Chlupovy, ale i Příhodovy a podle všech významnějších časopisů, které si reforem všimají, ať už jsou to Školské reformy nebo Nové školy, Pedagogické rozhledy nebo Tvořivá škola, Pedagogický věstník i Škola měšťanská, či snad Příhodova Racionalisace, o níž sice nepřinesl donedávna referátu souvislého, již si ale přece povšiml brzy po jejím vydání. Referentům o reformách neušly ani universitní přednášky o nich právě tak jako veřejné debaty i rozhovory s těmi, kdož se sami reformami zabývají nebo měli příležitost utvořit si samostatný úsudek o reformách cizích (v Americe a Rakousku).

Nechybí ve Věstníku ani článků, které pro reformy mluvily a k nim nabádaly, ale nesmí nám býti zazlíváno snad poněkud málo nadšení pro ně, klidné rozumové uvažování o nich a kritika a chcete-li, i trochu nedůvěry k nim.

Klidné uvažování o nich pokládáme za svou svatou povinnost, na trochu té nedůvěry máme plné právo a k nadšení pro ně máme ještě dost času do té doby, kdy se ukáže a dokáže, že jsou nezbytnou podmínkou pro dosažení šťastnější budoucnosti jednotlivce, národa i státu.

Je jistě vážnou a nesnadnou povinností uvažovati o změnách, které mohou mít pro další život národa tak ohromný význam jako změna celého systému vychovávacího i vyučovacího. Je nezbytné položit a zodpovědět si otázky, je-li reforma nutná, je-li možná a jaká musí býti. Odpověď na tyto otázky by měla býti vědecky přesná. Zatím můžeme konstatovati, že důvody, jimiž se reformisté ohánějí, nejsou takového rázu, že by se musilo s reformami začít hned, a to slůž co slůž. Toto přesvědčení lze snad z toho, co dosud bylo ve Věstníku psáno, dobře vyčísti. Protože v Americe mají v některém městě školství zařízeno jinak než u nás, nemůže býti pro nás ještě důvodem postačujícím, abychom reformovali. Musí to býti důvod náš, odůvodněný našimi potřebami životními, chybami našeho školství, jež nedovedou vyvážit jeho dosavadní přednosti. Když pak dojdeme k důvodnému přesvědčení, že je reforma u nás nutná, musíme si zodpovědět otázku, co je v našich poměrech žádoucí změnit a co je možné u nás, v našich poměrech, udělat. Uvažují o tom lidé a váží důvody nejen mezi námi, ale i v kruzích nám ideově vzdálených a — pokud víme — nedošli dosud k přesvědčení, že by naše škola byla opravdu tak špatná, že by se musila reformovati ihned, a to tak, jak předkládá Příhoda v Racionalisaci. Ostatně náš reformní ideál se týká toho, co Příhoda v Racionalisaci téměř opomíjí: totiž základu výchovy.

Jestli nepůsobilo na Věstník kouzlo samého slova racionalisace, nebudeme mu to míti za zlé, jestli povážíme, co způsobila racionalisace v průmyslu, v zemědělství a v celé hmotné stránce života národů a států.

K vyličené situaci reformních snah, jež jistě máme právo kritisovati, přistupují i důvody, které nás oprávnějí k pochybnostem.

Je tu především poučení z těch reformních kroků, které byly u nás učiněny od převratu. Bylo by pro nás smutným vysvědčením, kdybychom se nedovedli učiti ze zkušenosti. Zdrženlivost, s níž jsme se chovali k zavádění občanské nauky, ručních prací chlapeckých a ke všem těm změnám v učení o domově a vlastivědě, i k těm náboženským reformám na škole střední i národní a ke všemu tomu, co se dělá z té zuřivé touhy po novotách, ukázala se býti zcela oprávněná. Dosvědčují to ty skoro denně se ozývající a odsuzující hlasy kdysi horli-

telů pro to, co zprvu lákalo novostí a pak překvapilo svou zbytečností nebo mělkostí a bezduchostí. Hlasy ty jsou dnes ostřejší, než byl kdysi hlas Věstníku, který varoval před přemety a radil k rozvaze. Dochází k ní, bohužel, pozdě. Ukázalo se i tu, že zadní rozum bez předního je co kolo bez nápravy.

Zkušenost nás opět vybízí k tomu, abychom ani teď nepouštěli příliš křídla svému nadšení pro zboží módní a abychom brali poměry tak, jak skutečně jsou, a ne, jaké by snad měly být.

Je to právě Příhodova Racionalisace, která naši nedůvěru k reformám neodstraňuje a pochybnosti zvětšuje.

Je pravda, že spisovatel nešetřil papíru a napsal knihu objemnou, nacpal ji tabulkami a napěchoval číslicemi, ale zdá se nám při bedlivějším čtení, že svůj systém opřel o základy nepřiliš nosné. Věci, které se mu líbí, podpírá literaturou velmi obsáhlou tak, jak se mu hodí, takže najdeme na četných místech nahromaděny v pestré směsici citáty z téhož roku, kdy kniha vyšla, vedle dokladů z doby před padesáti lety, a to tak, že nechává hodně slyšeti hlasy pro své stanovisko, kdežto hlasy proti dovedně umlčuje nebo odbývá úsměškem, který často svědčí o tom zvláštním českém pokrokářství, které kdysi trefně charakterisoval Dyk. Tak na příklad nehodí se mu do jeho systému rozdělení podle pohlaví a dokazuje tudíž všemi silami užitečnost, potřebnost, ba nutnost koedukace. Jen lehce se dotýká Američana St. Halla, který se proti koedukaci vyslovil velmi ostře, umlčuje Foerstra, který ve své knize Charakter a škola praví, že duševní vývoj mužské a ženské mládeže jde tak málo souběžně, že společné vyučování je všem příkazům hygieny a pedagogiky na výsměch a obírá se jen výrokiem hraběnky Pestalozzy, proti níž slaví Kádnera, Kartzkeho, Záhoře a Keprtu a praví k tomu s úsměškem: „Zdá se, že osten pohlavnosti více píchá u příslušníků katolického náboženství nežli u protestantů nebo dokonce u agnostiků.“ Tak jako by Hall a Foerster byli katolíci a, myslím, sám by našel ještě více odpůrců koedukace u protestantů, kdyby chtěl nestranně postavit tyto dva názory pedagogické proti sobě a dal jim oběma stejnou svobodu slova. Tento způsob argumentace má ovšem, mírně řečeno, jakýsi reklamní ráz, kterému v knihách přísně vědeckých nejsme snad zvyklí a nemůžeme pak takto podepřené pravdy s lehkou myslí vzít za své.

Musí nás zarazeti i ten jeho divný poměr k náboženství, vyjádřený na str. 96 slovy: „Je-li naše chování řízeno nějakým bohem, jest jím bůh osudu nebo náhody, který rozhoduje o našem narození, o našem pohlaví, o naší smrti přirozené nebo samovraždě, o druhu nemoci, na který zemřeme, leč i o naší kariéře, ženitbě, o naší tělesné velikosti, licním úhlu a o jiných důležitých nebo málo významných jevech fyziologických, biologických, sociálních nebo psychologických našeho pomíjícího života.“

Je těžko přehlédnouti bez povšimnutí jeho poměr ke křesťanství, vyjádřený takto: „Praktické křesťanství dávalo silným moc a bohatství, slabým království nebeské.“ Věru, že při čtení takových vědeckých perel zapomínáme, že máme v rukou vědeckou publikaci a jsme v domněnku, že držíme v rukou nějaké socialistické noviny.

Socialistický názor světový jest i jeho kredem a najdeme články tohoto kreda roztroušeny po celé knize. Jen na konci, kde mluví o kulturním poslání školy, zapaluje svíčku také našemu agrarismu a budí tak dojem, že by rád převedl tohoto vlivného činitele politického na svou reformní víru.

Zato lidová strana nenašla milosti v jeho očích za svůj požadavek náboženské školy, o němž ví snad teprve z projevu při svatováclavském mileniu.

Praví, že si hraje příliš lehkomyšlně s ohněm, propaguje-li myšlenku náboženského rozlišování školské organizace i v českých zemích. Jemu nestačí ani dnešní interkonfesijní stav školství a je přáním jeho úplná laicisace školství. Náboženskou výchovu je ochoten ponechat dobrotivě buď církvi nebo rodině mimo školu — úplně v duchu Volné myšlenky.

Měli bychom ještě řadu důvodů, které nám vnutkávají nedůvěru k původci reformy a k reformám samým, neboť v tom evangeliu reformy (Racionalisaci) není nápadu, který by nemohl být napaden, není tu zásady propagované, která by stála neochvějně pevně, a to nám brání táhnouti poslušně káru módy, nutí nás směle dívat se až na dno problému i za nebezpečí ztráty libivosti a dovoluje nám pochybovati o tom, že by Příhoda pracoval pro nás.

Přidáme-li k tomu, že reformy se snaží uskutečniti sociální demokraté, to jest

zase osoby téže strany, která v našem republikánském zákonodárství školním se zrovna nevyznamenala, pak nemáme věru jako katolíci žádného důvodu k nadšení pro reformu s té strany.

Ale nemáme toho důvodu ani jako učitelé. Podívejme se zpytavě pod ten lesklý povrch chválené Racionalisace a domysleme do konce jen na příklad, co znamená pro stav zřizování takových mamutích škol. Podívejme se zevrubněji, co by v našich poměrech znamenalo zrušení svobody v metodě, když tak lěžko je u nás hájiti svobodu zaručenou. Můžeme ze skutečnosti posloužiti tímto příkladem. Starého praktika ocenil inspektor takto: výsledky ve vyučování 2, metoda vyučování 4, pedagogické vzdělání a pokrok v něm 4. Když pak ho bránil člen kvalifikační komise, že nemůže býti metoda špatná, jestli žáci jeví znalosti, byl odmítnut poznámkou, že neodpovídá požadavkům doby a že z téhož důvodu dává čtyřku z pedagogického vzdělání a pokroku v něm. Lze ovšem žádati, aby užíváno bylo metody vědecké. Která je to? Zatím snad ta, kterou chce Příhoda. Vezměme jen čtení: globální? synthetická? Ale ovšem nesmíme zapomenouti na naše poměry! V těch je vědecká jenom ta, kterou vyznává náš okresní školní inspektor. Ne-li, můžete se s ním o to hádat. To pochodíte!

Přesto daleci jsme toho, abychom nezkoušeli cesty, jimiž by se mohla práce školní snad zlepšiti nebo usnadniti. A tu koná Věstník jistě plně svou povinnost. Nemůže ovšem tomuto směru věnovati se výlučně a v dlouhých článcích, ale referuje o nich často a hojně v Rozhledech. — Jsme přesvědčeni, že, budou-li splněny všechny předpoklady pro reformu vnější i vnitřní práce na poli školském, bude katolické učitelstvo jistě mezi prvními v práci: obětavé, nadšené a vytrvalé.

K. Reban:

Rekatolisace Čech.

Výchovný význam letošních náboženských jubileí.

I.

Letošní rok je bohatý na náboženská jubilea církevně historická: je tomu tisíc let, co ve zdech basiliky svatovítské spočinulo tělo mučedníka-knížete sv. Václava, devět set padesát let, co za biskupa pražského zvolen po prvé Čech sv. Vojtěch, devět set let, co nad proudem Sázavy založen byl svatoprokopský monastýr, a šest set padesát let, co zemřela v Českém Assisi blahoslavená Anežka. Čeští vychovatelé mají zvláštní příčiny, by těchto výročí vzpomínali vroucími city i pietními činy. Při tom pak nemá zůstatí při pouhé reminiscenci historické, nýbrž tyto pohledy do náboženských dějin českých na veliké osobnosti i veliká jejich díla mají býti zřídlem katolické aktivity na poli výchovy.

Bolno vzpomínati, jak těchto jubileí všimla si česká škola. Snad ani nevěděla, že je prožíváme. Bála se zaujmouti k nim kladné stanovisko. Omlouvala se povinnou neutralitou k různým náboženským konfesím. To je stanovisko nesprávné, protože nenárodné a nehodnotící, nekritické. Osoby a fakta, jichž vzpomínáme, jsou krev z naší krve; jsou kusem, a velikým, slavným kusem historie; na svou dobu — a tak je musíme pozorovati — znamenaly mezníky dějin, národní kultury a života. Již toto čistě dějinné nazírání zavazuje právě školu, by užila tvořivě všech těchto prvků. Jen úzký obzor je s to, uzavíratí se těmto skutečnostem a považovati kapitoly z dějin katolické církve u nás za něco maličného, co má význam jenom pro katolíky. Jestliže ministerstvo

školství a národní osvěty mělo za povinnost oslaviti i na českých školách genia Goetheova, jehož sté výročí úmrtí připadá současně, potom je přímo neomluvitelné, jestliže ignoruje tolik důležitých dějinných událostí, nabízejících bohatství užitečných aplikací na přítomnost i budoucnost. Bude dobře, jestliže si katolíci toto opomenutí české školy dobře zapamatují, jeť to dokument nad jiné výmluvný.

II.

Naši čeští světci, a to hlavně ti, jichž letos vzpomínáme, jsou charakteristické osobnosti. Všem je společno trojí velké umění, trojí velká akce:

umění modliti se — duchovní život,

umění tvořiti — aktivita,

umění trpěti — oběť.

Bylo by osudno, kdyby výchova přehlížela životnost tohoto trojího umění, této trojí činnosti. Kdy konečně zbaví se naše prostřední inteligence předsudku, jako by náboženství bylo cosi, co se do skutečného života nehodí, co jest jakýmsi privatissimem, nejnepřístupnějším, nejtajnějším koutkem duše a při tom čímsi mlhavým, neujasněným, tajemným jakýmsi tušením anebo cítěním, útekem před světem, čímsi přímo mytickým a naprosto nepraktickým. Náboženství je silou praktického, činného života. Zjednává jasno o nejvyšších otázkách života. Metafysické konexe, zakloubení života v nadpřirozeno a pevné těžiště nejsou jen věci citové, nezůstávají jen v říši snů, nýbrž jsou pod m í n k o u s p r á v n é h o r e á l n a. Funkce náboženství jako činitele mravního, sociálního, kde jest výhni nejmocnějších podnětů a regulativem dobra a zla, jest toho druhu, že jí nelze podceňovati. K tomu přistupuje zkrásnění, prohloubení, zušlechtění, pravé zlidštění života vlivy náboženskými. Činitel, který má takové účinky, nesmí býti výchovou přezírán, nesmí býti z milosti trpěn jako něco přežitého, co patří k lidským slabostem.

Světci dovedli se nejen modliti, nýbrž i pracovati a trpěti. Sv. Václav, Vojtěch, Prokop, Anežka jsou nejen mystikové — ačkoliv, i kdyby byli pouze jimi, byli by tvůrci nesmírných myšlenkových hodnot — jsou to lidé činní, kteří vykonali velmi mnoho a snad více ještě protřpěli pro své životní dílo a tím je zúrodnili na věčné časy. Jaký to rozdíl proti modernímu člověku, jehož duše je prázdná a mělká, který se vyhýbá práci již proto, že neví, co počítí, co by stálo za práci, a který již dokonce selhává tam, kde naráží na překážky a kde by měl vykupovati úspěch obětí a utrpením! Nevolá to vše právě po tom, abychom své světce, kteří nám dávali křesťanskou kulturu a etiku, vrátili do výchovy a učili se od nich produševňovati život velkými idejemi, tvořiti díla pro budoucnost a nésti břímě odporu a utrpení? Čím nahradí výchova zlaicisovaná tyto síly?

III.

Nutno přiznati, že ani my katolíci sami nebyli jsme právi svým povinností ke svým českým světcům. S výjimkou doby protirefor-

mační, kdy čeští jesuité chápali správně a plně tvůrčí vliv kultu českých patronů, užívající jich jako reprezentantů české schopnosti a rovnocennosti v soupeření národů kulturních i jako inspi-
race nových děl, katolíci čeští opomíjeli tradici svých světců a pod-
léhali snadno tradicím cizím a nepřátelským. Efekt toho bylo osud-
né z l i b e r a l i s o v á n í národa, v němž nás zastihly duševní pro-
cesy chorobného rázu před válkou a po válce. Výsledek toho byla
obojetnost, nedůslednost a nevyhraněnost myšlenková a nábožen-
ská. Byli jsme na půl katolíky, na půl husity. Vyhýbali jsme se ka-
tolicí domyšlenému, důslednému, majíce je za fanatismus a kleri-
kalismus. Proto je v náboženském životě našem tolik chudoby, pro-
to tolik bloudění za frázemi pokroku a vlastenectví.

Musíme se přiznati ke k a t o l i c k é f i l o s f i i č e s k ý c h d ě-
j i n. Plné a hutné katolicí musí nám býti samozřejmostí. Jen tak
projeví se ideová a povahotvorná síla katolicí. Jinak zůstaneme
změti, hlinou a na té nelze stavěti. V zájmu národa musíme se
vnitřně napojiti z pramenů víry nezeslabené a nerozředené. Musíme
býti lepšími katolíky, abychom se stali lepšími Čechy. Co je neka-
tolické, je prvek rozkladný. Má již v sobě zárodek nemoci, protože
katolicí jest klad a vše, co je v rozporu s ním, jest více méně zá-
porné: od úchylek v církevní kázni až po úplné odnáboženštění a
ztroskotání v nihilismu, do něhož jsme zapadli již velmi hluboko.
Tak vyvstává před námi úkol konstruktivní, směřující do budouc-
nosti: je to p e d a g o g i k a d ě j i n, v níž minulost jest vzorem
i výstrahou pro dějiny budoucnosti. Tak chápal české dějiny bis-
kup dr. Podlaha; viděli jsme jeho úžasnou práci, ale málokdo pro-
nikl až k perspektivě jeho, s níž hleděl na poslání české historie,
zvláště náboženské.

IV.

Katolická tradice česká, soustředěná v kultu našich světců, při-
náší ú k o l y i m o ž n o s t i, výchovou vytvořiti lepší budoucnost.
D n e š e k a z í t ě k jsou ve znamení bojů sociálních. V ně musí-
me zahrnouti také krisi života rodinného, protože rodina jest první
a nejdůležitější společností. V rodině i v širší společnosti, v celku
sociálním, hospodářském i státním děje se proces, který má vyústiti
ve vytvoření nového kolektiva a individua. Socialismus má o tom
své mínění. Známe jeho důsledky a bojíme se jich. S nimi by vzala
za své morálka, kultura, prostě vše. Neběží nám o konservování
starých řádů stůj co stůj. Křesťanství jest reformní, výbojné, pro-
měňujíc nitro mění tvář země. Běží o vše: buď zřeknutím se křes-
ťanství dovedeme stav vymykající se každému mravnímu příkazu
až do nejzazších důsledků, jimiž je bolševictví, anebo obrozením
se v síle křesťanství dokážeme jeho věčně živou vitalitu.

O kolektivum a individuum běží. Naším kolektivem jest c í r k e v,
vížící lidstvo s Bohem a v Bohu mezi sebou. Ideál individua jest
nám v ě ř í c í d u š e v opaku proti zpohanštělé hmotě a m r a v n í
c h a r a k t e r v protikladu proti mravní anarchii. To je program
svatého Václava, Vojtěcha, Prokopa, Anežky. Za to se modlili, pro
to pracovali, pro to trpěli, ano i mučednictví podstoupili: křesťan-

ský jednotlivec i společnost. Chtěli toho dosáhnouti v ý c h o v o u. Všichni bez výjimky byli vůdci, vychovateli, vůdci ke K r i s t u a k c í r k v i jakožto věčně žijícímu Kristu. To jest i naše cesta.

V katolictví je smířena svoboda i autorita, spravedlnost i láska. Tím jsou podepřeny základy jedincovy, rodiny, celku. K záchraně a k obnově společnosti rodinné, národní, státní a všelidské vede cesta jediná: k ř e s ť a n s k o u s e b e v ý c h o v o u a v ý c h o v o u. Opakujeme: to neznamená konservování starých omylů a hříchů, nýbrž radikální reformu, která zúčtuje bez milosti se mnohým, co má povrch a zdání křesťanského, ale jest jeho popřením. Výslovně budiž řečeno, že je to nejen reakce, nýbrž i pokrok a vývoj; nejen utišení nespokojeného chudáka, nýbrž i přidržení boháče, by konal sociální povinnost.

Rekatolisace Čech jest tudíž největší reformou co do šíře i hloubky. A tato reforma vedle vlastních prostředků náboženských děje se v ý c h o v o u národní a občanskou. Podle toho musí katolický vychovatel zaujmouti své stanovisko a zaměřiti až k těmto cílům, bližším, než za to máme.

L. K.:

Výzkum duševních projevů u dětí méně schopných.

Podle knihy dra O. Chlupa „Výzkum duševních projevů u dětí méně schopných“.

V naší literatuře postrádáme díla pojednávajícího o výzkumu duševních projevů dětí méně schopných za účelem vychovatelské nápravy. Naběh učinil Čáda knihou „Výzkum žactva“. A nacházíme jen málo takových děl v cizích literaturách. Zkoumáním dětí méně schopných nebo zvláště nadaných zabývá se Thorndike, Bechtěrev, zvláště však Meumann.

Synthetická představa psychické činnosti vyžaduje, že ze zhoršení psychické funkce jedné vyplývá i zhoršení funkce druhé. V tomto ohledu můžeme mluvit o různých elementech jako rovnocenných v psychickém životě. Tudíž výzkum individua za účelem psychologického zkoumání musí býti založen na mezifunkcionální kauzalitě.

Při výzkumu duševních projevů kolektivní šetření, které stanoví průměr, musí býti doplněno individuálním šetřením, protože individuum s celou jeho složitostí a proměnlivostí není totožné s oním průměrem. Hlavním účelem individuálního výzkumu duševních projevů dětí méně schopných jest stanovití příčiny odchylky.

Skutečný stav úchylnosti může býti nalezen na prvním místě pomocí intuitivního postřehu, když rozmlouváme všeobecně o okolí dítěte a o jeho životě. Potom musíme bedlivě pozorovati všechny smysly dítěte, funkce motorické, instinktivní představivost, obrazivost a j. U dětí abnormálních je nutno zjišťovati funkce schopné výcviku a funkce výcviku neschopné. Děti se přidržují k funkcím jejich nadání.

Pro úchylné děti jest příznačný nedostatek funkce motorické. Jsou velmi opožděny ve školních činnostech (psaní, kreslení) i v oblékání a j. Koordinace pohybů je nedokonalá. Brzy se unaví. Centra motorická u abnormálních dětí jsou porušena.

U abnormálních dětí jeví se také ú c h y l k y v ř e č i, které nutno zkoumati a podle nich řídit nápravu. Nutno zjistiti fonetickou schopnost dítěte a určité hlásky nebo spřežky, tvořící předmět úchylnosti. Podle shledaného rázu vadnosti bude nutno zavéstí nápravné cviky artikulačního ústrojí.

Zjistivše nápadné projevy vadného dítěte, přistoupíme k rozboru elementárních pochodů duševních.

P o c h o d p a m ě t n í. Je nutno zjistit typ pamětní a podle něho určit nápravu. Pro zjištění rozsahové výkonnosti paměti je dobře volit bezesmyslové

slabiky. Zajímavé je, že úchylné děti si zapamatují skoro stejné množství bezesmyslových slabik jako děti normální.

Úchylné děti osvědčují celkem různou pozornost. Nutno vyhovovati sklonům pozornosti a užití jich k nápravným cvičením. Odvratitelnost paměti u dětí úchylných je značná. Pravý duševní život uskutečňuje se funkcí představitivosti a obrazivosti. Při výzkumu obrazivosti pro děti školní se nejlépe hodí úkol slohový, který musí býti účelně volen.

Výzkum písma žákov. Naskytuje se nám otázka vztahu mezi písmem a duševními schopnostmi. U dětí úchylných je písmo obvykle méněcenné. Písmo musíme analyzovat psychologicky, abychom určili, která činnost jeúčastněna na vadě (paměť, pozornost), a podle toho zařídit nápravu.

Při vyučování písmu jsou důležité motorické cviky, t. zv. ideální (různé pohyby ve vzduchu). Přípravné cviky jsou nutné, aby svalstvo základní i jemné bylo uvedeno v řádnou koordinaci.

Výzkum žákov čtení. U dětí slabomyslných nesmí se postupovati universální metodou a prvopočáteční neúspěchy nesmí prohlásiti dítě za neschopné. U některého dítěte se docílí většího úspěchu metodou analytickou, u jiného syntetickou.

Projev počítářský. Protože rozsah pozornosti slabomyslných dětí je malý, děti nepostupují daleko v řadě číselné. Obvykle počítání u dětí slabomyslných se děje metodou analytickou. I mechanisace výkonů početních u dětí úchylných je nesnadná.

Projev kreslířský. Výkony kreslířské dětí úchylných ostře kontrastují s výkony dětí normálních jak technikou, tak i představou. Při nápravě se musí zjišťovati fyziologické a psychologické funkce, jež jsou účastny na nedostatecích kreslířských projevů. Vady jsou především motorické. Projevy kreslířské, písemné, pohybné u dětí méně zdatných jsou nápadně přiměřené jejich duševní úrovni. Náprava funkcí motorických má také význam pro funkce intelektuální. I funkce smyslové, zvláště zraková, vyžaduje nápravy. I výchovu vidění prostorového nutno cvičiti. Třeba učiti děti pozorovati. Z obrázků dětských můžeme vyčísti stav pozornosti žákovy, obrazivosti, smysl pro vztahy prostorové. Objasňuje také poměr funkce motorické k funkcím čistě psychickým.

Na konci knihy prof. dr. O. Chlup popisuje čtyři žáky méně schopné, kteří byli důkladně zkoumáni a na základě individuálního výzkumu bylo postupováno při nápravě.

V závěru prof. Chlup uvádí, že není úchylného dítěte, které by bylo úchylné v každém ohledu. Úchylinky musejí býti poznány individuálním výzkumem a musejí býti napraveny určitými individuálními metodami.

Každá abnormalita může býti přizpůsobena alespoň do nějaké míry. Nápravy nemá býti zbaveno žádné ani sebe méně nadané dítě z důvodů individuálního a sociálního prospěchu. Při větších školách by měla býti zřízena nápravná třída, v níž by vyučoval učitel zvláště k tomu vzdělaný v metodologii nápravné, což by mohlo býti také dobrou přípravou pro volbu povolání, která u těchto žáků je mnohem obtížnější než u dětí schopných a nadaných.

Dr. Karel Závadský T. J., Praha.

Soubor buněk a dělba práce.

Mnoho buněk se rozmanitě seskupuje: v řadě za sebou, na př. v dlouhém vlákně vodních řas; nebo plošně vedle sebe v terčovitých a mískovitých tvarech (lupenitých), nebo konečně za sebou, vedle sebe a nad sebou v lodyze a listech. V sestavě všesměrné se zpravidla mění i tvar buňky; postranní tlak oplošťuje a vtlačuje původní tvar kulovitý nebo válcovitý na hranolky zprohýbané a stlačené.

Není však každým souborem buněk dána také dělba práce. U řas na př. při řadovém seskupení buněk (vlasaté řasy) nebo při seskupení plošném buňky zachovávají si samostatnost úplnou; každá buňka se užíví sama a množí se dělením bez zřetele na sousedku. Zajímavé však je to, že podle svérázných

souborů samostatných buněk rozlišujeme různé druhy řas, na příklad chaluhy mořské na obecné se vzdušnými měchýři ve stélce a hroznovité se vzdušnými balonky na stopkách.

Formující princip, tvaroplodný to činitel, projevuje se tedy už v nejjednodušších souborech buněk u řas. Máme za to, že týž princip tvůrčí, jenž je svérázný pro jednotlivou buňku, vládne také v souboru buněk volně spojených, nikdy však v souboru buněk, spojených za účelem dělby práce.

Nastane-li v některém větším a složitějším souboru buněk dělba práce, na př. v listě bukovém, kde pokožkové buňky chrání vnílné pletivo, která se rozrůžnila na pletivo assimilací, vyrábějící škrob, a na pletivo vodivé, nejprve houbové a pak ve svazku cévním, pak buňky ztrácejí samostatnost, zato obdrží v údel určitou funkci, danou právě místem a tvarem buňky v celku. V takovém celku spořádaném vidíme pořadatele, ředitele a strojvedoucího, jenž přiděluje jednotlivé funkce částem ve prospěch celku, zároveň jako by dohlížel na provoz. Jsme sváděni k úsudku, že onen nadindividuální princip tvůrčí je odlišný od tvůrčího principu buňčného.

Ale nemusí tomu tak býti. Známe totiž jednobuněčnou řasu mořskou, tak zvaný „mořský div“ botaniků (*Caulerpa*) se stélkou bohatě rozčleněnou v kořinky, šlahouny a lupeny. Šlahoun dorůstá délky několika desítek cm, lupeny dosahují délky 10 cm. Laik by tuto řasu nepovažoval za jednobuněčnou; jednak rozměry, jednak tvar, podobný vyšším rostlinám, tomu nenasvědčují. Botanik však nenachází v celé rostlině žádné přehrádky, proto ji má za jedinou buňku, třeba mnohoadrnou.

V tomto divu mořském projevuje tvůrčí princip této obrovské buňky nadání stavitelské a technicko-funkcionální mimořádně složité a spletné. Jenže celé pole pracovní, které ovládá, není rozparcelované přepážkami jako u rostlin mnohobuněčných, kde blány buňčné uzavírají buňky bezpečně a dokonale vyjma úžiny a chodbičky plasmatické za účelem vzájemnosti komunikační.

Jestliže obsah buňčný — plasma a jádro — u divu mořského se místně různí, tam v kořinky na upevnění, tu ve šlahoun na zabránění rozsáhlé plochy, tu zase v dlouhé lupeny na výrobu škrobu, pak se netřeba divit, že se týž obsah buňčný u jiných řas a vyšších rostlin rozčlení na uzavřené buňky dceřinné, odlišné často tvarem i funkcí od mateřské buňky. Tak si třeba představit soubor buněk, spojený se změnou tvarovou a s dělbu práce.

Skalským příkladem jsou tu svazky cévní, jež prostředkují vodivé spojení v lodyze s kořeny a s listy. Buňky dřevní, trubičky to předlouhé bez příčných přehrádek, již odumřelé, ale důmyslně vystužené kruhy, spirálami, trámovím a dvojdvůrkou, slouží ve svazku jako potrubí vodní, čerpající vláhu zemskou v kořenech a dopravující ji do listů, kde je potřebná k výrobě škrobu. Buňky mizní, také lýkové zvané, seskupující se kolem cév dřevních, vytvořily si na příčných ztlustlých přehrádkách síto (tak zv. sítkovice), aby se proud bílkovin a cukrů příliš nezdržel. U rostlin dřevnatých (mnoholetých) se mezi dřevem a lýkem vsunuje vrstvička buniček malých, vždy dělitelných, tak zv. kambium čili vlastní mizové pletivo, z něhož se každým rokem vytváří nová vrstva dřeva a lýka (léta ve dřevě).

Na řezu listem zeleným pozorujeme pod drobnohledem čtvero různých pletiv či souborů buněk: pokožka na lici a rubu je nezelená s blanami tlustými; zelené pletivo assimilací (palisádové) s hranoly těsně přiléhajícími; zelené pletivo řídké (houbové), aby v mezibuněčných komorách se mohl hromadit vzduch; svazky cévní bezbarvé jsou roztroušené v tomto houbovém pletivu a probíhají žilkami listovými. Nadto tisícera okna skládající se ze dvou svěracích buněk zelených, ve spodní pokožce, se samočinně otvírají a zavírají podle potřeby.

Daleko větší rozrůžnění tvarové i funkcionální buněk vykazují zvířata. V jejich buňkách se rozeznává pokožka, svalstvo a kostra, nervstvo, ústroj zažívací, dýchací, vyměšovací a cévní.

Plán stavební, souhra všech činností k dobru celku individuálního i druhového jsou tak zjevné, že i slepý vidí účelnost. A přece se tato účelnost popírá.

Nové normální učebné osnovy pro školy měštanské a náboženství.

Ríšskému svazu učitelstva měštanských škol se podařilo získati znění návrhu normálních osnov pro školy měštanské. Zasílá je na všechny učitelské sbory a žádá o věcné návrhy k novým osnovám.

Všeobecně možno říci, že osnovy měštanské školy pracovány tak, aby se měštanská škola sblížila s nižší střední školou. Kdežto však se nové středoškolské osnovy považují za promyšlenou, jednotně zladěnou práci, zbudovanou na zkušenostech a tradici, osnovy pro měštanskou školu potřebují oprav.

Nejednotnost osnov obou školských typů jeví se hned při prvním předmětu — náboženství. Na střední škole je náboženství povinným předmětem ve všech čtyřech prvních třídách, na měštanské škole jen v prvních třech třídách, ve 4. se vypouští.

Katoličtí rodiče žádají dnes důrazně, aby se náboženství vyučovalo i ve 4. třídě měštanské. Nevypělí žáci potřebují náboženského vedení, má-li se dobře působiti na jejich mravní charakter.

Katoličtí rodiče uplatní své požadavky až na místech nejvyšších, jež by měla dbáti hlasu hlavy státu. President dr. T. G. Masaryk zhodnotil totiž náboženskou výchovu takto:

„Škola laická, kde je zavedena, nechává náboženství stranou. Ale nedovedu si představit člověka, který by rostl bez poznání Ježíše a jeho učení. Vždyť i obsah Starého zákona patří k základnímu kulturnímu majetku evropského člověka. Kdo by neznal obsahu křesťanství, byl by vlastně cizincem na naší kulturní půdě, a jak by kdo mohl pochopiti evropské dějiny a řády, kdyby nebyl poučen o podstatě a vývoji církví? Ale tady je potíž, jak tomu učit, s jakého hlediska hodnotit historické fakty — těžké problémy pro školu. Já sám stále opakuji a zdůrazňuji, že náboženství je podstatným prvkem duchovního života a kultury a proto mně je nejenom vyučování náboženství a o náboženství, ale i náboženská prakse velíkou a nerozřešenou otázkou školské politiky.“

Žádné výklady laické morálky nenahradí svědomitého vyučování náboženství. Občanská výchova ztroskotala. Její základy nemají náležité hloubky. Co na nich je zbudováno, sesuje se při malém otřesu.

Beznáboženská výchova staví na písku. Mládež jí odchovaná nezná ideálu dobra, pravdy a krásy, neuznává autority, zesměšňuje rodiče, pohrdá učitelem, bagatelisuje vlast a národ.

Na koho se může spolehnouti stát v dobách nejtrudnějších? Na mládež ideálu cyrilometodějského a svatováclavského. Legie takového dorostu odchovati mohou jediné katolické školy. Dokud jich nemáme, musí ve všech třídách náboženství býti předmětem povinným.

Všichni na palubu, komu není lhostejný osud národa! Je hodina dvanáctá. Sovětská škola se šklebí na kulturní lidstvo!

Fr. Pospíšil.

Slovo k souboji Durych contra Deml.

Je jisto, že Deml poctivě, až příliš poctivě podal národu obraz mistra — samotáře. Věděl, předpověděl, že obraz zklame onu vrstvu lidí, která tyto časy usurpovala název a „divina favente“ si dává říkat „národ“. Nejen že je zklamal, ale některé přivedl přímo do stadia zuřivosti. Vždyť Deml řekl tak upřímně, po horácku, poctivě — všechno a tady je ten háček, poněvadž ti pánové vědí, že Deml je člověk, který za každých okolností mluví pravdu. A řekl pravdu — první ze 14 milionů obyvatel tohoto státu, ukázal bezohledně na kořeny „všech věcí“ u nás. Přece nebude nikdo pochybovat o jeho stilistickém umění a o tom, že mohl nakreslit Březinu tak, že by mu byl „národ“ tleskal.

Jakube Demle, mistrův interpretátore, nepraktický básniku, vidět, že rozhodně nechcete rozumět kšeftu! Čítejte a kalkulujte! Sokolů je tolik a tolik, pokrokových učitelů tolik a tolik, pokrokových křesťanů fidelní církve československé tolik a tolik, synů izraelských tolik a tolik, komunistů tolik a tolik, k tomu osvětové sbory, obecní, školní, vojenské knihovny atd. atd.

Měl jste Březinu ukázat jako neškodného theistu, snad trochu estétského katolika, který, když pokochal se krásami katolické liturgie, nadýchal kadidla a upokojil umělecké touhy pohledem na buclaté barokové andělíčky a zčernalé obrazy starých mistrů, měl po jasném vzoru některých českých katolíků za chrámovými vraty fňukat po česko-bratrství, realismu, chválit všecko, co se v náboženském ohledu stalo u nás po roce 1918, chválit sokoliky, Židy, zednáře, sektáře. O Březinovi se cosi šušovalo, cosi o katolictví a právě proto měl zůstat před národem zahalen v záhadnou básnickou tuniku — s hlavou snivě na bok nakloněnou, an drnká na obligátní loutnu, vzdychá po květinách, ptáčkách, živí se měsíčním světlem a májovou vůní a „národ“ by mu byl jistě ochotně odpustil i některé filokatolické libůstky, no, vždyť — k velkým mužům máme být shovívaví, každý máme svou slabost. Pak by snad byli milostivě dovolili sbírku „po českých vlastech“ na stavbu nevkusného pomníku podle známých vzorů a nějaký zastrčený kouř v okresním městě, nezastavený dosud statuemi „národních našich velikánů“ snad by se byl našel a excelencpání měli na leta svatý pokoj.

Zatím nám Deml vymaloval portret člo—vě—ka, jenž, hrůza, kouří viržinky jako člověk, plivá, kašle jako obyčejný člověk, mluví dokonce s nevážností a ironií o „pokroku“, realistech, politice, zžidovštělé žurnalistice, politice, literatuře a a a dokonce s uznáním a nadšením o katolické církvi, což je za našich dnů zločin horší otcovraždy. A jeho přítel má odvalu tohleto veřejně říci, protože u nás se smí psát s pornografickou až nestoudností a svědomitostí o intimitách Boženy Němcové — všecko, všecko je vítáno, jen u Březiny měla být učiněna výjimka, protože se tušilo a také se konečně proklubalo, že vlastně byl věřícím katolíkem, nebo že aspoň neměl ke katolictví tuze daleko, což jsou pojmy, které naprosto odporují pokrokářské teorii o „národních našich velikánech“. Není divu, že se „národ“ vzbouřil. Bubnovou palbu zahájili literární kritikové, žurnalisté, spisovatelé a po nich lidé, kterým jméno Březinovo nezapadlo dosud od maturity pod práh vědomí. Pozorovali jsme určitý zmatek, přece nač jsou u nás hotové šuplíky; zrobené solidně literárními truhláři a stoláři?

Je pro nás katolíky velmi trapné, že mezi touto náramně pestrá společností, kterou nespojuje nic jiného, než zavilá nenávisť proti katolické církvi — u kouřících lafet těžkých houfů stojí s nabíjákem v ruce Jaroslav Durych. Neupírám mu práva i nepříznivé kritiky, ale zdá se mi, že způsob, jakým posoudil „Mé svědectví“, jen potvrzuje hypotézu a dualismu osobností Durychovy. Odsoudil Demla hůře než — — — věru, těžko si člověk vzpomíná na vhodné přirovnání. O literární minulosti i přítomnosti Demlově ať si myslí Durych co chce, my si také myslíme, ale vyčítá-li mu deficientní plat, prezidentův dar 20.000 Kč, nu, pak je to nechutnost a naprostý nevкус už proto, že Deml může klidně poukázat na stejný protiúčet na straně Durychově. Durych zapomíná, že Machar je nejen generálem, ale i literátem na pensi a že je proto nebezpečno pro literáta významu Durychova napodobovati —

volens volens jeho — metody, které už dávno jsou nečasové. Jeho výrok v „Akordu“: „Neboť bez milosrdenství Božího nelze dohlédnouti hloubku propasti, kteráž slove ješitnost,“ je bumerang, o němž lze při trošce jízlivosti předpokládati, že hozen po jiném, může se k svému autoru vrátit. Je tu nebezpečí, že mnohé věci budou po Durychovi opakovat naši mladí a že se tak mimoděk postaví v řady lidí, kteří jinak nemají pro ně a katolictví než obligátní pohrdání a úsměšky.

Loyalita je krásná věc, je svatou povinností věřícího křesťana, ale nebudme, proboha, loyální až — až — vždyť opravdu několik studených, zdvořilých paprsků, které nám občas s „druhému břehu“ zasvítanou, nestojí za to.

Deml řekl, interpretoval Březinovu pravdu, naší povinností je tuto pravdu hájiti a co hlavního, všude šířiti, a to proto, že její cesty vstoupí kolmo na cestu Pravdy.

ORGANISACNÍ HLÍDKA

Kurs tělesné výchovy pod vedením p. odbor. uč. J. Kuncka pořádá jihočeský odbor Zem. spolku katolického učitelstva čl. ve dnech 21. a 22. března v Čes. Budějovicích v ústavu sv. Josefa. Zahájení 21. března v 8 hod. ráno mší sv. s velikonoční promluvou vdp. duch. rádce v ústavní kapli; v 9 hod. schůze s přednáškou: „Tělesná výchova ve světle křesťanské mravouky“ a spolkovými záležitostmi, načež bude následovat kurs praktický, při němž bude věnována hlavní pozornost cvičením pořadovým (účastníci ať vezmou s sebou Kunckovu brožuru „Cvičení pořadová“) desetiminutovkám a hrám jednak ve třídě, jednak ve volné přírodě. Vyučováno bude: dopoledne od 9. do 12. hod., odpoledne od 2. do 5. hod. v tělocvičně ústavu. Kursové 10 Kč. Přihlášky přijímá: Marie Ratajová, učitelka, Č. Budějovice, Tř. čl. legii 28.

Duchovní cvičení pro učitelky pořádá jihočeský odbor ZSKUČ ve 2 kursech. 1. V Kardašově Řečici od 11. do 15. července. 2. V Č. Budějovicích od 22. do 26. srpna. Bližší zprávy podáme později. Dotazy, po případě různá přání ohledně duch. cvičení sdělte jednatelce M. Ratajové, učitelce, Č. Budějovice, Třída čl. legii č. 28.

Krajinský odbor katol. uč. se sídlem v Olomouci konal 6. března svou členskou schůzi. Přednáška duchovního rádce odboru dp. dr. S. Braito přivedla hojně členů i hostů. Dp. dr. k nám promluvil o významu kříže, jehož velikost si máme uvědomiti zvláště v době svatopostní. Všechny směry života se zkřížují v kříži — kříž je soslředění věrouky a mravouky. Stojí v centru světa a zasahuje až do hlubin. Mluví o tom, co je vlna lidská! Bůh mohl býti usmířen jen obětová-

ním svého syna. Jak velký musel býti náš hřích. Ve svatém týdnu uvažujme o své vině a o nekonečné milosti Boží. Budem pevným nechť je nám kříž, o který se opřeme po všech zradách a hřešcích. — Přednáška byla vyslechnuta za hlubokého ticha a zanechala mocný dojem. — Dále mluvil kol. předseda Spáčil o nových osnovách vlastivědy pro 5. škol. rok. Podal nám praktické pokyny, jak si máme počínati při vyučování vlastivědě. Po přednášce se rozpředla debata. — Přítomní členové vyslovili souhlas, aby se konal v neděli 17. dubna 1932 v Olomouci tradiční sjezd katol. učitelstva ze severní a střední Moravy. — Kol. předseda podává za nepřítomného kol. Kuncka několik informací o III. prázdninovém kursu katol. uč. na Sv. Kopečku a prohlašuje kursu již předem plný zdar. Na konci schůze bylo vzpomenuo narozenin p. presidenta a svolána mu sláva! Po schůzi se sešli členové, kteří sehrají při III. prázdnin. kursu katol. uč. na Sv. Kopečku divadelní hru „J. K. Tyl“. Za režie pana Fr. Řezníčka koná se první zkouška 17. dubna.

Krajinský odbor katol. učitelstva v okrese prostějovském konal 25. února členskou schůzi, na kterou se dostavili někteří katol. rodiče a j. hosté. Pan předseda Jos. Hula, říd. uč., zahájil schůzi, přivítav zvláště přítomné hosty. — Kol. M. Bezdičková přednesla pak svůj široce založený referát: „Výchova dítěte prostředím“, jenž vyplynul v závěr ve smyslu: Takový jest člověk, jaká jest jeho výchova. Pravému vzdělání jest cílem Bůh. Člověk jest tím šťastnější, čím dříve dojde Boha. Dítka se vzdělávají samy prostředím, úkolem vychovatele jest usměrňovati, opravovati. Snahy křesťanského učitele vedou k blahu dětí. Jest v zájmu rodičů, aby jej již proto podporovali v jeho práci. V debatě

poukázáno na různé zjevy působící ve špatném smyslu na utváření budoucího charakteru dítěte. Zdůrazněn výchovný význam protivenství vytrpěných pro náboženství již v dětském věku. Prodebatovány některé otázky stavovské a vyřízeny přípisy. Členstvo zúčastní se povinně místo měsíční schůze zamýšleného společného sjezdu v Olomouci a těší se na referáty. S.

Valná hromada opavského odboru katol. učitelstva konala se v neděli 28. února t. r. v obvyklé místnosti za poměrně hojné účasti členstva. Úvodem podal předseda prof. A. Cebuský několik informací o ožehavých otázkách veřejnězaměstnaneckých a nato se přikročilo k vlastnímu programu výroční schůze. Jednatelská zpráva s potěšením zaznamenala vzestup spolkové činnosti v uplynulém správním roce. Volby funkcionářů měly hladký průběh a daly se aklamací téměř jednomyslnou. Předsedou byl opětně s potleskem zvolen prof. Al. Cebuský. Z řad členstva byl mu tlumočen srdečný dík za obezřetné a obětavé vedení odboru. Místopředsedou se stal ředitel měst. školy J. Švidrnoch. Ostatní funkce zůstaly při starém. Novými členy výboru jsou: říd. uč. Vl. Gardavský, uč. Hersanová, uč. Pavelková a prof. dr. J. Drábek. Po vyčerpání pořadu valné schůze byl všeobecně požádán dr. Drábek, aby osvětlil některé kulturní problémy, jež hýbou katolickou veřejností. — Ukázněná valná hromada zanechala v přítomných nejlepší dojem a jest zárukou krásné a požehnané práce budoucí.

Krajin. odbor katolického učitelstva v Uh. Hradišti konal dne 2. února 1932 exkursi do tabákové továrny a do Domu umělců v Hodoníně. Exkurse se účastníkům líbila, a proto navrhuje častější exkurse. 14. února konána pravidelná měsíční schůze v Lidovém domě v Uh. Hradišti. Na schůzi referoval učitel Ant. Kepř o technickém zpracování a výrobě železa. Byla to praktická informativní přednáška před zájezdem do Vítkovic a Mor. Ostravy. Dne 6. března zúčastnilo se schůze 29 členů. Na schůzi přednášel učitel Fr. Perníčka na téma „Technika vyučovací a výchovovací“. Pak bylo debатовáno o exkursi do vítkovických železáren a ostravských dolů. Exkurse se bude konati ve dnech 21. a 22. března 1932. Program je následující: Od-

jezd ze St. Města-Uh. Hradiště dne 21. března osobním vlakem v 6.23 hod., z Přerova rychlíkem v 7.46 hod. do Svinova-Vítkovic. — První den prohlídka železáren, druhý den prohlídka dolů. Odjezd z Mor. Ostravy buď rychlíkem v 15.25, nebo osobním vlakem v 17.24 hod. dne 22. března. Sníženku na dráhu si opatří každý sám. Přihlas se každý nezávazně u A. Rečka, odb. uč. v Uh. Hradišti, nebo u Heřmy Kořinkové, odb. uč. v Uh. Hradišti. —oř.

Krajinský odbor katolického učitelstva na Vyškovsku koná valnou schůzi v pondělí, dne 21. března 1932 o půl 9. hodině v Křenovicích v Lidovém domě. Pořad: 1. Formálie. 2. Přednáška. 3. Zprávy a rozhovor. 4. Volné návrhy. K účasti zve výbor.

Krajinský odbor katolického učitelstva pro okres přerovský koná svou výroční valnou hromadu v Přerově v klášteře ctihod. sester na Šířavě dne 16. března ve 2 hod. odpoledne. Referuje kol. Kuncěk.

Kreslířský kurs, projektovaný na velikonoce, nekoná se v Přerově, jak původně bylo míněno, ale pouze v Brně. Přihlášení, račte tolo vzíti na vědomí!

Sjezd katolického učitelstva z Hané a severní Moravy koná se v neděli, dne 17. dubna v Olomouci.

Staromódní podniky se řídily zásadou, že ceny musí býti udržovány stále na nejvyšším bodě, za který lidé ještě jsou ochotni kupovati. Opravdu moderní podnik musí se držeti opačného názoru.

HLÍDKA UČITELŮ ŠKOL POMOCNÝCH

Dotaz, co je potřeba podniknouti, aby bylo dosaženo osamostatnění pomocné třídy v samostatnou školu pomocnou, zodpovídáme následovně: Za osamostatnění žádá místní školní rada, je tedy nejdříve třeba, aby se na podání příslušné žádosti místní školní rada usnesla. Podnět k tomuto usnesení může vyjít z učitelské konference obecné školy, při níž je pomocná třída. V rozhovoru o pedagogických otázkách přihlásí se učitel pomocné třídy o slovo a vysvětlí kolegům oprávněnost požadavku osamostatnění pomocné třídy po stránce pedagogické i stavovské. Kolegové obecné ško-

ly přijímají zrušený požadavek uznale a nečiní námitek proti tomu, aby z konferenčního usnesení byla místní školní rada požádána o zahájení jednání za osamostatnění pomocné třídy. V té příčině zašle správce školy výpis místní školní radě, která jej z úřední povinnosti zařadí v nejbližší schůzi do programu svého jednání. Jakmile se začne o věci jednati, je na učitelských zástupcích v místní školní radě, aby oprávněnost požadavku po stránce pedagogické vysvětlili a po stránce finanční obhájili. Je totiž třeba, aby si m. š. rada uvědomila, že bude správci pomocné školy hraditi příbytečné 600 Kč ročně, kteroužto částku mu srazí z výplaty zemská účtárna za t. zv. naturální byt. Podá-li se místní školní rada pro osamostatnění pomocné třídy získati, vyvolá se v jejím sezení příslušné usnesení, které se protokuluje. O usnesení m. š. rady musí jednati také obecní zastupitelstvo, které se musí protokolárně uvoliti, že bude m. š. radě hraditi příbytečné správce samostatné pomocné školy. Jakmile obecní zastupitelstvo dá svůj souhlas, jde již jednání rychleji kupředu. Výpisy z protokolů obou schůzí (m. š. rady a obec. zastupitelstva) přiloží se k žádosti, kterou m. š. rada podá zemské školní radě prostřednictvím o. š. výboru. Ckr. školní výbor projedná věc ve sborovém zasedání a osamostatnění pomocné třídy doporučí. Neznáme případu, že by z. š. rada žádost zamítla. Dnes je pro podobné žádosti ovšem ztíženější posice, poněvadž věc musí také schváliti zemský výbor, který se snaží prováděti úsporový systém, avšak nedávné osamostatnění pomocné třídy v Kostelci n. O. dává naději, že i jiné pomocné třídy mohou se o své osamostatnění pokusiti s očekáváním zdaru. Upš.

Jsem přesvědčen, že jest lépe prodati větší počet výrobků s menším ziskem, nežli prodati jich málo se ziskem velkým.
Henry Ford.

PRÁZDNINOVÉ KURSY KATOLICKÉHO UČITELSTVA

Na programu se pilně pracuje. Dosud získáni pro přednášky: univ. prof. dr. Jan Hejčl z Olomouce, univ. prof. dr. B. Vašek z Olomouce, prof. dr. Jan Drábek z Opavy, prof. dr.

Silv. Brait z Olomouce, prof. Strakoš z Kroměříže, odb. uč. Krejčíř ze Slavkova, zem. archivář dr. L. Peřich z Cpavy, ústř. taj. MCM. Jos. Papica z Olomouce, prof. dr. Jos. Špaček z Hlučína, prof. dr. K. Závadský z Prahy, MUDr. Jul. Kuncek, okr. lékař z Pelhřimova, říd. uč. Jos. Kachlík z Podolí u Vyškova, učitel Jan Kuncek z Křenovic, cvičný učitel Ant. Slezáček ze sv. Jana u Berouna v Čechách, prof. Jano Šráček z Chrudimě.

Z pracovní kursu. Přípravné práce jdou stále vpřed. Práce se daří a kurs se těší již teď přízni. Na Sv. Kopečku zajištěno ubytování v novém klášteře ct. sester řádu sv. Norberta (20 lůžek) a ve vile ct. otců dominikánů (16 lůžek) a pro všechny stravování. Ubytování bude v pokojích po 1, 2, 3, 4 i více lůžkách. — Hojná korespondence (525 čísel vyřízeno) svědčí o zájmu. Nezatěžujte však předsedu zbytečnými dotazy, když věc, na níž se ptáte, byla vysvětlena ve „Věstníku“. — Kol. Geyer pomáhá zdolávat část administrativních příprav.

Výstava dobré knihy na kurse. Vydává se se sdružením katol. nakladatelství o provedení výstavy dobré české knihy.

Okolo přátel našich kursů. Až z Jugoslavie (Lublaně) nám píše prof. Jos. Lepařík S. S. a děkuje za zájem, který jsme projevíli o salesiánské dílo, zařadivše přednášku „Don Bosco“ do programu a přeje „mnoho zdaru a Božího požehnání práci naší“. — Vřelého příznivce jsme našli v univ. prof. dru B. Vaškovi, který ochotně poradil jak v programu, tak i v exkursích. — Na programu exkursí spolupracuje ochotně kol. správce šk. Mil. Šnyrch a učitel O. Novotný. — Pomoc a rady s mnoha stran nás povzbuzují a posilují. Rada kolegyně a kolegů v dopisech i při osobním styku projevují nevšední zájem a pomáhají nám tak v přípravách. Kolegové a kolegyně, propagujte náš kurs na Sv. Kopečku.

Nejstarší učitel přihlášen na kurs. Jest jím 89letý pan řídící uč. Fr. Dobráš, žijící ve výslužbě v Kojetíně. Narozen jest 4. září 1843, ve školní službě působil od roku 1862 do roku 1907 (44 roky, 4 měs.). Odchoval 11 kněží, 20 učitelů, 4 profesory a řadu lidí, kteří zaujímají vysoká místa v úřadech. Znal se s P. Křížkovským a

P. Soukupem (autoři oblíbené písně „Ejhle, oltář Hospodinův září“), pamatuje kard. Fürstenberga, často se stýkal s kaplanem vyškovským, pozdějším kardinálem Bauerem. V Želči u Vyškova žil 57 roků a vyučoval tam 35 roků. Jest nejstarším včelařem na Moravě. Je to milý a dosud velmi čilý a žertovný stařeček, který nám na Sv. Kopečku řekne zajímavosti ze svého začátku učitelování. Těšíme se na milou jeho společnost a přejeme mu do té doby hojně zdraví a radosti.

Program rámcový na III. kurse. Denní program bude zachován. Ráno budíček, snídaně, mše sv., ranní rozcvičení, přednášky, desátka, pokračování přednášek, oběd, odpočinek, přednášky, svačina a odpočinek, pokračování přednášek, večeře, večerní společnost, večerka. Bude-li exkurse, stanoví se program den předem. Neděle jsou volné pro kursisty. Zvlášť bude kladen na kurse důraz na odpočinek (osvěžení — rekreace) pobytem v přírodě na čerstvém vzduchu, u vody a společenskou zábavou.

Společenský život bude na kurse jedním z důležitých bodů programu. Proto na kurse bude zařazena společenská zábava s tancem, divadlo „Jos. K. Tyl“, jeden loutkový večer za režie kol. Jos. Krajíčka, kursovní anekdoty a akademie. Jest projektováno i kinematografické představení „Poutní místa v čsl. republice“, velkofilm „Sv. Václav“.

Exkurse, jak jsou stanoveny, vyčerpávají celé Jeseníky. Na exkursích budou zkušení vůdci, kteří upozorní na zajímavosti a památnosti kraje. Program exkursí jest bohatý svým obsahem i rozsahem.

„Památník prázdninových kursů“ bude v brzké době rozeslán. Prosím, aby ti, kdož jej dostanou, jej nevraceli. Jest vytisknuto jen 500 exemplářů a doufáme, že u učitelstva i našich přátel bude proň pochopení. Redakci „Památníku“ má p. prof. dr. J. Drábek, a to jest již zárukou, že kniha o 160 tiskových stranách bude cenným dokumentem kulturního snažení katol. učitelstva čsl.

Přihlášky přijímá a informace podává předseda kursu uč. Jan Kuncek, Křemovice p. Kojetín.

Přihlašujte se včas a nečekejte až na poslední chvíli.

Kursovné činí za vše pro jednu osobu 450 Kč. 100 Kč nutno složit do konce června, jako zálohu, která se

počítá do celého kursovného 450 Kč.

Návrh. Jedna z účastníků kursu podává návrh, zda by v červnu menší společnost nezajela do Tater a třeba i na Podkarpatskou Rus v měsíci červenci. Jedinci se těžko cestuje. Kdo by měl na 10denním a 14denním výletu výše jmenovaném zájem a chtěl (chtěla) by se účastniti (nebude nákladný), ať dopíše na předsedu kursu kol. Kuncka.

Do kursu se přihlásili do 10. března: 12. M. Lerachová, učitelka z Čech. 13. Anna Koutná, učitelka z Moravy. 14. Anna Vilímková, učitelka z Čech. 15. Marie Tomášková, učitelka z Čech. 16. Bož. Habrdová, učitelka dom. nauk z Moravy. 17. Marie Hlásková, učitelka z Čech. 18. Alžběta Římská, učitelka z Moravy. Další přihlášky se přijímají.

Kursistům minulým i budoucím a vůbec všem lidem dobré vůle! A tož teda ten dlouho slibovaný almanach, jehož „úřední“ název zní „Památník prázdninových vzdělávacích kursů katolického učitelstva čsl.“, jest už v tisku. Po velikonočních prázdninách, t. j. začátkem dubna, bude dán na knižní trh. Vyjde v 500 výtiscích, v pěkné úpravě, vázaně, s mnoha obrázkovými přílohami, a bude obsahovati na 30 cenných příspěvků. Společenská knihtiskárna v Zábřeze, již jsme práci svěřili, slíbila, že se opravdu přičiní, aby čtenáři i po stránce zevní úpravy měli za málo peněz hodně muziky. Nejde snad, jak se mnozí domnívají, o vzpomínkovou knížku toliko kursu krumlovského, nýbrž o památník všech dosavadních kursů, tedy I. kursu ve Frýdlantě n. O., II. kursu v C. Krumlově, obou zimních kursů, ba i III. kursu na Sv. Kopečku, který již je na obzoru. Mám prý doprovodit „Památník“ několika slovy rozboru nebo doporučení. Neučiním tak; nechci jako redaktor prvního našeho knižního pokusu předem čtenáře obviňovati. Uznalý čtenář si knihu pozorně přečte, buď se mu bude líbit a je dobře, nebo nebude a pak všechny líbezné pohledy, jimiž ho redaktor lákal, se redaktoru nevypatí. Dělat snad náladu jen tak pro sebe? Shlížeti se jako v zrcadle, polibova tsi, jak jeto všechno pěkně sestaveno, uspořádáno, zdůraznit čistotu jazykovou? O tom ostatně bývá každý autor plně přesvědčen... Anebo si stěžovat, s

jakými obližemi jsem „Památník“ sestavoval? Naříkat na nedochvilnost některých P. T. přispívatelů? Nemo- hu přece vyzrazovati redakční tajem- ství! Směle však smím vyzvednouti trvalou hodnotu všech příspěvků, u některých i vědeckou cenu. Osobně si pak zakládám na tom, že jsem vy- mámil krásnou úvahu „Všední den“ na básníku Jaroslavu Du- rychovi. Ochota, s jakou básník zaslal pro „Památník“ svou práci, jest jedinečným vyznamenáním pro celou organizaci katolického učitelstva čsl. „Památník“ se již tiskne. Jde o to, aby se těch 500 exemplářů vkrátku rozešlo. Odvážili jsme se na dnešní do- ňu a na finanční síly kursovní po- kladny velikého činu. Pisemné styky redaktorovy s předsedou Kunckem a pokladníkem Kudělkou, jakož i osob- ní schůzky se jmenovanými kolegy svědčí o zralém uvážení a promyšle- nosti celé akce. Odbyt pěti set výtis- ků „Památníku“ bude zatěžkovací mo- rální zkouškou za prvé kursistů minulých, za druhé kurssitů budou- cích, za třetí katol. učitelů a katol. inteligence vůbec. Protože však vyjde z tiskářského stroje jenom 500 kusů „Památníku“ a poněvadž obsah „Pa- mátníku“ je nesporně zajímavý a o- pravdu cenný, může se snadno stát, že na mnohého zájemce se nedostane. Hleďte si proto včasnou přihlášku „Památník“ zajistiti.

Lecturis salutem! Dr. Drábek.

Sociální otázku možno správně a dobře řešit jenom na základě Otčená- še. Modlime se: Otče náš! Kde je ot- covství, tam je i synovství a tedy i bratrství. Kde se neuznává Bůh jako Otec, tam také není možno žádné bratr- ství, tam se nedá čekat žádná náprava poměrů sociálních!

Otakar Březina.

Z PRAXE PRO PRAXI

Doučujeme. Stane se nám, že žáci při násobení vážnou v odčítání. Je to důsledek toho, že nedoučujeme čas- tým opakováním. Každá hodina počtů měla by začínati hbitým počítáním čili t. z. denními cviky. Nepatří sem jenom násobilka, ale čtyři základní početní výkony vůbec. Opakujeme buď individuálně, že jeden žák nahlas říká násobilku, ostatní v duchu sle- dují, aby mohli pokračovati, nebo

můžeme současně zaměstnati celou třídu. Na tabuli napíšeme číslice od 1 do 10. Nad ně třeba červeně násobi- lku, kterou chceme procvičiti (na př. 9). Potom jenom ukazujeme, žáci v mysli počítají a výsledek zapisují do sloupečků v sešitech. Tak v krátké době několika minut musí žák odpo- věděti na 50 rozmanitých možností a všichni jsou stejnou prací zaměstnáni. Připojíme potom hromadnou opravu. Chybné příklady nebo nezodpověděné si označí žáci křížkem. Učitel je ihned informován o celkovém průměru třídy a může učiniti další opatření k nápra- vě. Podobně doučujeme i ostatním vý- konům. Napíšeme na tabuli řadu dvoj- ciferných čísel. Doplete je do 100! Odečtete od každého 12, znásob- te každé číslo 2, rozdělte na polovic atd. Opravu provádějí slabší žáci tím, že znovu nahlas příklady zpaměti po- čítají. Dobře je užití formy zábavné. Hoši, napište si 10 příkladů z malé násobilky, ale výsledky nepište, jen je promyslete! Vyměňte si sešity! Dopište výsledky! Kdo bude dřív ho- tov? Napište řadu dvojciferných čí- sel! Soused napiše, kolik by dal na- zpět na 100 Kč. Také úsudkové pří- klady, které si tvoří žáci sami (mají je zapsány v sešitku), dáváme pro celou třídu a všechny žáky necháme počítat. Kontrolu uložíme žákovi slabší- mu. Lepší počtáři jen pomáhají.

V mluvnici narážíme stále na neznalost slov s obojetnými slabikami ve kmeni. Opakujeme je každou hodinu. Rovněž skloňování hbitě a časování. Myslíte, že je to příliš mechanické? Jen si vyberte vhodná slova a uvi- díte, co vše lze při tom procvičit. Příště o jiných předmětech.

K. B. Hroch.

Kristus di: „Co pomůže člověku, kdy- by celý svět získal, ale škodu trpěl na své duši?“ A h!e, kolik tisíc lidí na- lezlo v těchto slovech síly proti všem mocnostem světa a svobody proti všem statkům světa.

LÉČEBNÍ FOND

Upozornění o nemocničním a sana- torním léčení. Poslední dobou dochá- zí Léčebnému fondu veřejných za- městnanců veliký počet žádostí po- jištěnců o úhradu nákladů léčebných v soukromých sanatoriích a na vyš-ších třídách veřejných nemocnic. Bý-

vají to často obnosy velmi značné, jak za pobyt v ústavu, tak zvláště za nákladné operace. Pojištěnci vyhledávají často soukromé léčebné ústavy z neznalosti zákonných ustanovení a v mylném předpokladu, že po skončené léčbě mají nárok na veškeré výdaje s pobytem spojené včetně operativních zákroků. Teprve po skončeném léčení se informují o svých nárocích a pak následuje zklamání, stezky na Léčebný fond a někdy i finanční zatížení na dlouhou dobu. Léčebný fond považuje prolo za svoji povinnost opětně upozorniti na zákonné ustanovení o léčení v nemocnicích. Podle par. 8. a 10. platného zákona o nemocenském pojištění veřejných zaměstnanců ze dne 15. října 1925 č. 221 Sb. z. a n. a podle platného léčebného řádu, vydaného na základě par. 10 zák. č. 221/25 může Léčebný fond poskytovat bezplatné léčení a ošetřování v nemocnici nebo jiném léčebném ústavě jen podle poslední platové třídy. V sazbě III. třídy veřejné nemocnice však jsou veškeré náklady s léčením spojené, tedy i operativní zákroky bezplatné. Podobně i při umístění rodičky v porodnici hradí Léčebný fond podle platného léčebného řádu čl. I. odstavce 1 c) místo obvyklého porodního paušálu pobyt v porodnici nejdéle na dobu 10 dnů podle nejnížší místní sazby veřejné porodnice. Další pobyt v porodnici hradí pak Léčebný fond jen z důvodů prokázané nemoci a podle poslední třídy nejbližší veřejné nemocnice. Jest v zájmu pojištěnců, aby se v případě onemocnění, které vyžaduje ošetření nemocničního, obrátili předem na příslušný okresní sbor, který jim a jich oprávněným rodinným příslušníkům vydá poukázku do příslušné nejbližší nemocnice. Na základě vydané poukázky uhradí Léčebný fond nemocnici přímo ošetrovací náklady sazbou II. třídy po dobu nejdéle dvou měsíců při jedné a téže chorobě.

Ve světě nebude dříve pokoje, dokud bude panovati světový názor pohanský a dokud nezvítězí v něm ideály křesťanské.

ZPRÁVY

Univ. docent archivní rada PhDr. Josef Kratochvíl dovršil v minulých

dnech padesát let svého života. Přejeme horlivému propagátoru myšlenky katolické školy a upřímnému příteli katolického učitelstva do druhé padesátky od Pána Boha hojnost všeho nejlepšího! — Redakce.

SSSd. v Č. Budjovicích. Krásné a milé chvílky prožily jsme 21. února při členské schůzi. Slečna uč. Rodíková, bývalá členka SSS, přijela mezi nás, aby ze své praxe zase nám něco pro praxi pověděla. Na ní jsme poznaly, že ideály, jež nyní pučí a vyrůstají v mladistvých našich hrudích, je možno si uchrániti i v životě — jen chtít! Mezi jiným pravila: „Není naším úkolem narovnávat prohnilé kmeny, ale dětem vlévat do duší světlo sv. víry. — Jednotlivec neznamená nic? Ale i nula, stojí-li na svém místě, platí. Přednáška kol. Zrnové „Stav katol. školství v jednotlivých zemích“ byla rovněž se zájmem vyslechnuta. Pak rozlehly se naší třídou veselé písně chodské a na konec „Máňa Žáčků“, sluníčko naší třídy, obveselila nás přečtením obrázku ze studentského života. — Dp. Reban upozornil na časové významné momenty a jako dobrý duchovní rádce — radi: „Zpytuj sebe sama!“ Rozcházely jsme se nerady, ale s útěchou, že i příští schůze přinese nám tak příjemné a nezapomenutelné chvílky.

Utěšeně rostou testy na měření tichého čtení. Už máme troje. Prvními od Vrány—Konvičky dá se zjistiti rychlost reakce na četbu, druhými prý se dá přesně měřiti rychlost tichého čtení a konečně třetími porozumění čtenému. Rozhodně velmi dobré a zajímavé, ale ještě zajímavější je pro učitele, kdo to důkladné testování zaplatí. —e—

Kam s nimi? V Rakousku prý je 60.240 studujících středních škol. Chtěli prý by je umístiti v cizině. Ale kde? Všude střední školy chrlí dnes nadbytek inteligence. —e—

Pochvaluje si Mičkovu knihu „Amerika se učí“ K. J. Topinka, poněvadž prý tam má autor tolik smělosti, že se odvažuje referovati i o stinných stránkách amerického života. Může prý se tam čtenář dovědět, že Američané nesnesou pravdivé kritiky, že jejich bohem je dolar, že ideálem americké ženy je volný život bez práce a muž, že jest jí užitečným zvířátkem, které nosí peníze. Nuže, vzhůru, do Ameriky! —e—

Také reklama, Fráňa Šrámek nabízí

svou knihu Stisk ruky a žádá, aby učitelstvo odpovědělo Demlovi za nějakou Březinovu poznámku o jiné knize Šrámkové. Zdá se to být trochu nechutné, nabízejí-li se knihy takovým způsobem. Co na tom, že je Deml farář (opravdu?) a Fráňa Šrámek učitelem? Může Deml za to, co řekl Březina? —e—

Jenom když. Tiskem proběhly zprávy o projevu zvláštní péče měst Chicago o učitelstvo, jemuž po několika měsících byly místo platu vyplaceny jakési zálohy. V „Nár. osvobození“ utěšovala se M. Košnerová, že prý to s tím hladověním není tak zlé, protože prý má každý něco ušetřeno. To je velmi hezké a kterémusi pánu se to sdělení tak líbilo, že neopomenul referentku za to pochválit. Doveďte si představit, co by psal náš amerikanomilný tisk, kdybychom nedostali někdy na prvního svou mzdu? —e—

Metodu skupinovou zavádějí ve slohu na pokusných školách na Boskovsku. Podle Tvořivé školy vypadá takto: Po několika úvodních slovech učitelových seskupí se žáci u tabulí, umístěných po celé délce přední stěny a tam společně a úplně samostatně zpracovávají dané téma. Učitel jen na okrajích řádků označuje, bylo-li v nich chybeno. Žáci sami opravují a upravují. V pochybných případech dohlazují se učitele. Skupiny, které mají už svou práci bez chyby, opisují ji do sešitů. Našli jednotlivci, kteří se s prací kolektivní nespokojují, pracují buď ihned, nebo doma práce individuální. —e—

Staré předpisy ožily. Ve zlínské škole dostávají žáci v psaní předpisy na zvláštních listech a pokoušejí se je napodobiti co nejvěrněji. Způsob tento prý se v psaní osvědčuje. Je to ostatně metoda docela přirozená dětem a budí uznání pro staré kantory naše z dob probuzenských, kteří této metody také užívali a v jedné věci dokonce zlínské předešli. V jejich foršiftech byla totiž zrnka životní moudrosti, kdežto v nových parádě Špejbl, Škrhola a Kašpárek. Časy se mění. —e—

Dovolené pro mateřství a spojování tříd. V poslední době zavládla ve školství zvláštní prakse. Dostane-li vdaná učitelka dovolenou pro mateřství, nepovoluje se za ni náhrada, okr. školní výbor prostě nařídí spojení tříd. Tím ušetří stát, ale trpí škola. A pře-

ce by byla pomoc velmi snadná. Řáda mladých lidí čeká na místo a ráda přijme substituci. Je potřebí jen ustanovení, podle něhož by vdaná učitelka po dobu své tříměsíční dovolené pro mateřství zaplatila ze svého vyššího služného učitelskou silu s nejmenším platem. Mnohá učitelka učinila by tak i nyní dobrovolně, kdyby ji inspektor vybídl. Všichni byli by pak spokojeni: učitelé, kteří hubují na zastupování; škola, v níž by bylo řádné vyučování; mladí učitelé, kteří by našli zaměstnání; a snad nejvíce spokojena by byla zastupovaná učitelka, která by se s klidnou myslí oddala ošetřování svého dítěte a po třech měsících pokračovala v nepřerušené školní práci ve své třídě.

Mariánská družina učitelek pořádá jako vloni o velikonočních v Přerově duchovní promluvy pro dívky školu opouštějící.

Dokud jsem byl nevžrec, pokročilý lékař-neznaboh, smával jsem se duši lidské, již dcsud žádný anatem nevyplival, žádný fyziolog nezjistil na svém registračním bubnu. A misionáři se odvažují všeho, by získali nesmrtelné duše, o nichž prvý učil Ježíš Kristus. Pán náš, jak přenesmírnou cenu mají. Vyšší, než všechny pcblady a statky svě'a. Dr. R. V. Hyneč

LITERATURA

Nezbytnou pro cestování i učebnou pomůckou pro každého jest Průvodce po československé republice. I. svazek „Země česká a moravskoslezská“, 870 stran, 70 map a plánů, kapesního formátu. Dílo obsahuje: úvod, Praha a soustavný popis země české a moravskoslezské. Cena 85 Kč. II. svazek „Země slovenská a podkarpatskoruská“, 472 stran, 64 map a plánů kapesního formátu. Obsah: úvod, Bratislava, soustavný popis země slovenské a podkarpatoruské. Cena 55 Kč. Oba svazky sestavil Bohuslav Lázňovský za pomoci 131 hlavních spolupracovníků, známých z vědeckých prací. Plány a mapy jsou práce vojenského zeměpisného ústavu v Praze. I. i II. svazek „Průvodce“ vyšel v roce 1930, takže všechny údaje jsou správné. Průvodci jsou připojeny všeobecné poznámky k rychlé orientaci. Jsou to všeobecné pokyny

a rady cestovní a pak speciální přehledy místních zajímavostí. Jsou v Průvodci seznam všech čsl. drah a autobusová spojení státní i soukromé. Průvodce popisuje také nejbližší pohraniční pásmo sousedních států. — Každý najde v „Průvodci“ tolik podrobností a přesných dat, že se může úplně s důvěrou spolehnouti na „Průvodce“, chce-li si podle něj určití program cesty. Odpadávají vám všechny menší „turistické průvodce“, a „Průvodce“, o němž výše píš, je úplně nahradí. Doporučuji je všem čtenářům „Věstniku“ k objednávce u nakladatele „Orbis“, Praha, Fochova třída 62.

Délka spánku, potřebného k nápravě sil, závisí na intenzitě, vydané za bdění.

**Slovutné školské mistryně, item sta-
teční šulmejstříl**

Jest Vám známo všem vespolek, že jsem roku minulého rozeslal na přemnohé školské kvartýry knihu svú

„O klíče markrabství“. Vím, že kniha k libosti jest přišla, ale grošičky za ni poslati zapomnělo jest z Vás drahně mládencův i panen. Vím, že u rektoru od starodávna

„prázden měšec,
truchel pěšec,“

a protož račte mi peníz za knihu poslati na dvakráte a klož nemnuož ani to, knihu vrať. Neb já zajisté všechny své dlužníky odevzdám městskému právu v Hradišti a tam v ratúzním skliepku mistr popravčí s holomky svými bude ouduův lámáním, pásuův i těla dřením, bitím, pálením, topením, věšením a jinými fortely dluh muoj vymáhati. Klož tedy chceš oudy své libé ourazu uchrániti, snaž se plátcem beyti a peníze poslati neb o ně volá

cito, cito, cito Ant. Kolek.

Na jednotřídní národní škole v Josefově u Hodonína jest uprázdňeno místo řídícího učitele do 31. května 1932. Krajina jest dobrá. Obyvatelé přejí si za řídícího učitele katolika. — Hlaste se, budete spokojeni!

Projekční stroje - epidiaskopy - kinostroje

Liesegang

v prvotřídním provedení a v každé ceně. — Rozpočty a informace zdarma.

Representace: Inž. Gustav Brady, Praha II., Národní tř. 38-p.

Všechny stroje ochotně a nezávazně předvádíme.

Pohlednice, diapositivy, diafilmy ze všech oborů s textem pro přednášky.

TISK

Lidových závodů

tiskařských a nakladatelských

v Olomouci

rychle, vkusně,

levně.

**Kamna
a stolokrby**

„Fenom“

dobré výrobky za
levnou cenu.

**Praha II.,
Václavské n. č. 33.
Tel. 23264**

Školy a učitelé
zvláštní cenné výhody!

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čsl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výt. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — Redakce v Přerově, Blahoslavova 41, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Matice cyrilometodějská). Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 293.249. — Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.

K. Rehan:

Tělesná výchova ve světle katolické morálky.

Zdravé tělo a zdravé smysly jsou heslem výchovy tělesné. Mimo zdraví jest žádoucí ještě čilost, hybnost a ladnost tělesná i smyslové činnosti. Tvrdívá se, že prý křesťanství a jmenovitě katolická církev těmto cílům tělesné výchovy nepřejí. Větrí prý ve všem nebezpečí hříchu a dráždění vášní.

Již zkušenost 19. století, jakou za sebou má církev katolická, měla by si vynucovati slušné ohledy k jejímu stanovisku, jak ona zná lidskou přirozenost. Není sporu o tom, že výstřední a krajní tendence tělovýchovné jsou v příkrém rozporu s křesťanstvím, ale ~~němohou~~ ~~se~~ skutečnou vědou, ať jmenujeme anthropologii, psychologii, pedagogiku vůbec. Zneuznáním první skutečnosti jest popírání duchovního života ve člověku a tvrzení, že člověk není nic než hmota různě organisovaná s bohatstvím svých funkcí. Toto stanovisko hrubě materialistické — a opakuji: lživědecké — je v nesmiřitelném rozporu s názory křesťanské filosofie a zjeveného náboženství. Důsledky názoru dualistického i monistického nutně se projevují v celé výchově, také v zacházení s lidským tělem a vůbec v celé životní praxi: z tělesné kultury stává se kult těla, z jedné součásti celek při současném vyloučení druhé, a to hlavní součásti, z harmonického rozvoje stává se jednostrannost přehodnocující řád nižší.

Avšak tam, kde tělu i duši přiznává se místo, jež jim náleží, a kde od počátku usiluje se o soulad a odstupňování podle vnitřní hodnoty, tam se objeví křesťanství nejen jako činitel, který nepřekáží výchově tělesné, nýbrž jako její přítel přispívající k jejímu rozvoji. Je málo tak nespravedlivých lží a tak bezdůvodných předsudků, jako ten, který hlásá, že katolické výchovatelství zanedbává tělo a chová se k němu macešsky vidouc prý na něm stále znaky hříchu.

Zabývejme se tudíž přesněji otázkou, *které požadavky klade katolická morálka a askese na tělesnou a smyslovou výchovu.*

I.

Základním požadavkem, jaký si klade tělo samo i jaký mu ukládá život, jest tělesné *zdraví*. Co o tom soudí naše křesťanská etika?

Zdraví jest onen stav tělesné síly a libosti, jaký vyplývá z přirozeného a nerušeného proudu všech životních pochodů.

Třebaže není pravdivé všeobecně rozšířené domnění, jako by bylo zdraví nejvyšším dobrem ze všech přirozených statků — jeť na př. čas dobrem ještě cennějším, pro někoho čest znamená více ještě než zdraví těla a vůbec jest toto přeceňování fysického zdraví příznakem velice utilitaristického pojmání života a slabosti vůle — nicméně je jisto, že zdraví má cenu velikou, zvláště jako hodnota sociální. Národ početně slabý po přeživených strastech válečných a následcích nedostatečné výživy, ohrožovaný silně se šířícími nemocemi, jistě musí velmi mnoho vynakládati na lepší zdraví budoucích pokolení. Ostatně již bible pěkně praví stavíc zdraví výše než bohatství: Lépe jest chudásu zdravému a silnému, nežli boháči mdlému a trápenému neduhem. (Sir. 30, 14.) Fysické zdraví zpravidla bývá *nepostradatelnou podmínkou zdatnosti duševní*, ačkoli nelze tuto větu pronášeti s platností absolutní, protože jsou tu fakta též opačná, že totiž i při slabém těle je možna velká duševní intensita a při těle silném někdy je nepatrná. Avšak zpravidla nutno usuzovati takto: Lidský duch chce stoupati vysoko ať již myšlenkovou prací či vnější výkonností. K tomu za normálních poměrů je třeba těla, jež rovněž je způsobilé k velikým výkonům. Platí to i pro vlastní náboženský život. Modlitba vnitřní na př. znávuje spíše než jiná duševní činnost. Potřebujeme silných nervů, bychom ve styku s lidmi nepropadali nervositě, nelaskavostem, roztrpčení, omrzlosti, bychom necítili únavy z lidí a měli vždy dost ochoty k pomoci nebo vytváření radostného soužití. Vzhledem k sobě samým potřebujeme dobrého aparátu fysického, hlavně soustavy nervové, nechceme-li státi se obětí zasmušlosti, plachosti, smutku atd. Chorobná úzkostlivost svědomí (skrupulosita) často bývá podezřelým příznakem skryté choroby nebo následkem zjevné nemoci. Čteme-li, co vykonali mnozí světci prací duševní a fysickou, dovedeme to chápati jen za předpokladu, že to byli lidé plného zdraví a nadobyčejných sil. Stanovisko církve prosvítá na př. ze zákoníku církevního (CJC can 1369 par. 2), kde se žádá, by v seminářích kněžský dorost navykal šetření pravidel zdravotních. Podobně vyslovují se řehole řádů a kongregací.

Je-li zdraví nutností, jest jí také *péče o ně*. K tomu, by křesťan naplnil všechnu spravedlnost, a to dokonale, náleží také by *pečoval o své zdraví*. Kdo zaviněně by tak nečinil, provinil by se proti mravnímu zákonu. Čím lze pevněji zajistiti rozumnou a účelnou péči tělesnou, ne-li tím, že se prohlašuje za mravní povinnost? Morálka křesťanská nejen že zavazující nás k spořádanému životu chrání již tím naše zdraví, nejen že nám předkládá účinné pohnutky, bychom z lásky k Bohu a k prospěchu bližních dbali svého zdraví, nýbrž ukládá nad to přímé povinnosti vzhledem k němu. Proto si přeje, by se rozšiřovala znalost hygieny, jež dnes jest asi

pečlivější než by bylo třeba. Máme se učit z vlastní zkušenosti, čeho tělo potřebuje, by bylo s to konati své úkoly. Proto mějme odvahy, jednati vždy podle těchto zásad. Více prospějeme zdraví, budeme-li šetřiti těchto pravidel než budeme-li žítí nazdařbůh, bez uspořádané životosprávy.

Musíme si dopřáti *odpočinku a zotavení* podle možnosti. Kdo jsi slabý, raději hledej si opatření více síly než málo. Pozorujeme-li, že se nedaří modlitbě ni práci, je to znamení, že si musíme odpočinouti. Nejdůležitějším odpočinkem jest spánek. Určeme si, kolik nám ho třeba a večer neúprosně odtrhneme se od sebe důležitější a krásnější práce; správně si počíná, kdo večer jde záhy spat, ale ráno záhy vstává, dodržuje při tom pevně stanovenou dobu. Osvěžením je *žert a hra*. Z dávnověku křesťanského je známé vypravování o sv. apoštolu Janovi, velikém theologu; kdosi ho zastihl, jak si hraje s koroptví a divil se tomu. „Tetiva stále napiatá praskne,“ vysvětlil apoštol. Potřebujeme změny v zaměstnání, rozptýlení do jisté míry, zabavení se něčím lehkým a osvěžujícím. A tu je pozoruhodno, že největšímu církevnímu učiteli sv. Tomáši Akvinskému nezdálo se malicherností, jestliže definoval zvláštní ctnost t. zv. eutrapelii — řekli bychom umění slušně žertovati, baviti se rozveseliti sebe a jiné (S. Th. 2, 2, 168, 2—4). Světec rozšiřuje její pojem, jak jej znal již Aristoteles a činí z ní ctnost, která pořádá zotavení a dodává mu mravní ceny.

Není-li naše povolání spojeno s dostatečným tělesným *pohybem*, musíme se o něj postarati třeba procházkou, vůbec pohybem v přírodě. Staré řehole ukládaly svým členům vedle práce duševní také fysickou, což bylo vlastně zdravotním tělocvikem. Dnes tvoří se zúmyslně celé snazší či těžší soustavy. (Odkazuji na výbornou knihu Lockington-Küble, *Durch Körperbildung zur Geisteskraft*, jest o ní podrobnější zmínka ve „Věstníku katol. učitelstva“, VIII., 1929-30, str. 264—266 a 290—292, článek R. Křivánka *Přirozený tělovýchovný systém Lockingtonův*.) Opatrnosti třeba, protože dnešní sport a hry poutají příliš mnoho sil tělesných i duševního zájmu, což jest na újmu činnosti duševní a povinností mravním; téma „Sport a morálka“, jakož i jiné podrobné otázky mohly by býti řešeny ve zvláštních úvahách.

Křesťanství stanoví dále zásadu: Ani snaha po mravní dokonalosti nesmí škoditi tělesnému zdraví. Vidíme tedy, že netřeba se báti spiritualismu, jako by ohrožoval fysické základy přirozenosti lidského života. Katolická morálka a pedagogika ví totiž, že *přepětí duchovosti vyvolává reakce tělesné*, jež potom *zasahují do sféry duševní*. Krajnosti se stýkají: kdo své síly nadměrným zatěžováním vyčerpá, nebude potom dělati nic právě jako ten, kdo je nečinný z lenosti. Mimo to snadno vyvinou se u něho nezdravé stavy duševní, na př. zmalomyslnění, ztráta sebedůvěry atd. V dřívějších dobách bývalo nutno mírniti horlivost některých, kteří zacházeli až do krutosti ve vnějších prostředcích umrtvování. Dnes, v době horečnaté práce, dlužno varovati: Ne příliš mnoho práce, zvláště ne příliš mnoho práce zároveň!

Musíme ovšem uznati stejně oprávněnou zásadu zpětnou: nechceme-li snahou po mravní dokonalosti překážeti fysickému zdraví, nesmíme ani zdravotní péči překážeti mravnímu zdokonalení. Duch, nikoli hmota, musí podržeti vždy hlavní a nejvyšší hodnotu. Nesmíme přemrštěně pečovati o tělesné zdraví. Byli by z nás hypochondři a lidé přeúzkostlivější o své zdraví. V tom je zvrácenost naší doby, že hygienu staví výše než hodnoty duchovní a mravní a silné svaly, tělo, vytrenované sportem, stává se modlou: toť pohanství. Zdravotní důvody nesmějí zmenšovati naši vůli k sebezáporu. Vnějšího, tělesného, většina lidí se bojí, ale obrací se i proti vnitřnímu, protože prý žádá pozornost a nervové napětí. Člověk rozumný a upřímně hledající mravní dobro především dopřává si příjemnosti zpravidla jen potud, pokud je to nutno neb aspoň užitečno. V případě pochybném je spíše na sebe přísnějším. Těší se jen z dobrých účinků zotavení pro své zdraví a síly, je vždy pánem svých požitků a řídí pevně směr jejich k dobru duše a k Bohu. Práce svého povolání koná *radostně a horlivě*; v tom je často výborná ochrana před onemocněním. Zachová si *důvěru v Boha*: když byl pro své zdraví učinil, co bylo v jeho moci, poroučí ostatní Bohu, jak jej k tomu povzbuzuje Kristus Pán: „Nepěčujte úzkostlivě o život svůj.“ (Mat. 6, 25.)

II.

V životě tělesném důležité místo zaujímají *smysly*. Ani ty nejsou odsouzeny křesťanstvím k živoření, nýbrž morálka i výchova ukládají povinnost pečovati o ně. Jsou to první cesty našeho poznání. Užíváme jich tak, že jimi takoruka dosahujeme vnějších předmětů. Je v tom zlomek Boží všudypřítomnosti, když pohybujeme se se svými smysly tak, abychom se do jisté míry zmocnili předmětů jejich vnímání.

Stvořitel očekává, že tyto jeho vzácné dary budeme *rozvíjeti* tak, aby byly činny netoliko pudově, slepě, nýbrž pod vedením *rozumu a víry*. Máme jich opravdu *užívat*, bychom dosáhli dobra. Děje se to *prací a pohybem tělesným* ve službách ducha. Tyto pohyby mají se díti *účelně*; máme na př. pracovati vhodným tempem, ani příliš pomalu ani příliš rychle. Zvláštní důležitost má *způsob*, kterým konáme své pohyby buďsi při práci nebo při odpočinku anebo při záměrném pěstění sil tělesných — tedy při tělocviku — nebo při volných a nenucených hrách. Máme se snažiti o určitou *krásu*, by naše pohyby byly všestranně vhodné, slušné, obratné, do jisté míry libivé. Při tom dlužno šetřiti toho, že každé pohlaví, věk, stav, úřad, zvyky lidové a krajinné mají svůj pojem o tom, co je slušné a vhodné. Křesťan snaží se o tento půvab i z vyšších pohnutek: jeť přece dítkem Božím, čekatelem království nebeského, spolubratrem a následovníkem Ježíše Krista. Ohledy na společnost, v níž právě jsme, na úřad, který zastáváme, místo, kde právě dlíme (v kostele, v obchodě, v železničním kupé atd.), musí býti respektovány. O vysoké sebekázi svědčí, chová-li se kdo stejně slušně, je-li sám, jako je-li ve společnosti.

To jsou formy projevové, dané přirozeností věci i pohnutkami nadpřirozenými, křesťanskými. Tyto důvody praví nám také, bychom se varovali všeho, co by bylo na úkor slušnosti, přiměřenosti, vkusu. Záleží ovšem mnoho na tom, co si zvolíme za měřítko slušnosti. O tom si utvoří jiný pojem světák, který připouští nanejvýše jakousi společenskou etiketu, a jinak bude souditi křesťan, pěstující důsledně produševnění a připodobnění se Bohu.

Slušnost, o níž tu řeč, týká se nejen tělesných pohybů, vnějšího vzezření, modulace hlasu; k ní počítáme slušnost co do obsahu svých řečí, slušnost oděvu, meze slušnosti při tanci, koupání, sportu, gymnastice, rytmice atd. Ocítáme se na sporné půdě, o níž vedou se prudké boje ve jménu morálky náboženské na straně jedné a naprosté emancipace ode všeho moralisování na straně druhé, kde síla, krása, hbitost, zdraví staly se nejvyššími cíli.

Zřídka kdy si uvědomujeme veliký význam tělesné ukázněnosti a slušnosti vůbec. A přece *vnitřní vyrovnanost* jest jejím předpokladem. Jen ten bude trvale ukázněn zevně, kdo je pánem sebe sama, kdo je mistrem sebezáporu. To bývá křesťan naplněný jasnou živou vírou a silnou vůlí, který dovede i svému vnějšmu chování dáti náležitý výraz. Upřímnou a hodnotnou je vnější forma právě pouze tam, kde je vnitřní ukázněnost. K tomu měla by stále výchova tělesná poukazovati. Mělo by to býti *elementární sebevýchovou*, tato *prvovýchova tělesná*. Vždyť naše tělo je nám nejbližším a tudíž zde především máme vyzkoušeti sílu vůle, opravdovost svých vyšších cílů a dobytí prvních vítězství. Nesmíme ani toho zapomínati, že nikdo neuvěří v naši vnitřní vyrovnanost a dokonalost, nebudou-li na nás viděti dokonalého uspořádání vnějšího chování. Tělesné pohyby jsou řečí, kterou se prozrazuje duše.

K ideálu celého, dokonalého křesťana patří integrálně i tato vnější dokonalá forma. Je to požadavek spravedlnosti, a více, zvýšený, zdokonalený obraz a podoba Boží, protože Bůh je krása a soulad nejvyšší.

Jako pohled na veselého člověka budí také náš smích a pohled na člověka zarmouceného také nás rozesmutňuje, podobně pohled na člověka, jehož vnější ukázněnost a půvab jsou reflexem vnitřní krásné, ctnostné duše, dobývá si naší sympatie a ctnost počíná se nám líbiti, nacházíme sami také odvahu k ní. Dovedeme si představit člověka požívajícího slávy nebeské, nějak nemotorného, nevzhledného? Dovedeme si představit Krista jinak než jako nejvyšší harmonii a půvab? — Vskutku také o mnohých světcích je jisto, že byli velmi přesní a vytříbení ve svém vnějšku. Neříkejme proto: běží jen o maličkosti, které s dokonalostí nemají co činiti. Již pohané kladli velikou váhu na tělesné chování. Jako je důležité naučiti divochy v centrální Africe nejprimitivnějším základem civilisace, tak je důležité křesťana zcivilisovaného naučiti dokonalému ovládnutí těla. Naopak zase nesmí tělesná výchova přestat u vnější zručnosti, nýbrž to vše jí musí býti pouze prostředkem, kdežto vlastním cílem je svrchovanost duše nad tělem a vnitřní zdokonalení. V tom smyslu je tělesná výchova na zákla-

dech katolického dogmatu a etiky něčím podstatně jiným než pěstění tělesnosti tam, kde tělo je vším a jediným cílem. (Již Paulsen mluvil o existenci „katolického tělocviku“).

Pro úplnost budiž ještě poznamenáno, že se vyskytují chyby nejen z nedostatku tohoto tělesného pěstění, nýbrž také z jeho upřílišňování. Chybou je chování nezapné, nevkusné, chybou však také přehnané, afektované. Hůře ještě, je-li vnější slušnost a vkus prázdnou maskou bez vnitřního přiměřeného ducha.

K úplnému popisu vztahu mezi mravností a životem vegetativním a sensitivním náležeji ještě témata: Výživa s hlediska mravního zákona a Čistota sexuální a mravní zákon. To však není již tématem přítomné úvahy, která chtěla vymeziti zásadní poměr katolické morálky k výchově tělesné. — Tolik je jisto, že církev není tělesné výchově nepřívětivá, musí však mít záruky, že stupnice hodnot a nadřazenost cílů budou zachovány.

Pro koho jsou sbírky „Dětského dne“?

Zemská péče o mládež každého roku strčí se za zřsk., která nepřímo komanduje učitelstvo, aby konalo sbírky a „se svolením rodičů“ tylo sbírky, aby prováděli školáci. Z těchto sbírek mají poděleny býti všechny humanitní instituce, tedy klášterní sirotčince, ústavy pro zmrzačené děti a též křesťanská Charita. Ale ve výnose stojí psáno: „Sbírky odvedou se Zemské péči o mládež, která 50 procent z nich vrátí každé Okresní péči o mládež.“ A teď uvažujte! Zemská péče o mládež jest v rukou pokroku i se sekretářem Vítkem a jednatelem Zapletalem. Okresní školní výbory skorem všechny jsou v rukou zednářského pokroku a podle toho pak vypadá „spravedlivé“ rozdělování sbírek.

Poslyšte, co se stalo na Kyjovsku! Okresní péče o mládež vyžádala k Dušičkám visitkové obětiny pouze s kalichem a žádala po katolických dětech, by si tyto obětiny kupovaly. Proti tomuto ozval se katolický řídící a Okresní péči o mládež v Kyjově p o p r á v u vyčinil, jak se opováží dětem vnucovati, kupovati obětiny s kalichem. A Okr. péče o mládež v Kyjově dotyčným řídícímu odepsala: „— že jistě České zemské péči o mládež, která jest v těsné spolupráci s katolic. Charitou ani nenapadlo nějak provokovati, když vydala obětiny s kalichem, jenž jest symbolem oběti zrovna jako kříž — — —“

Dotyčný řídící učitel hned podal dotaz Čes. zems. p. o ml. do Brna tohoto znění:

1. Aby Čes. zems. p. o ml. podala jmenovanému vysvětlení, v č e m z á l e ž í t a t ě s n á s p o l u p r á c e j m e n o v a n é o r g a n i s a c e s C h a r i t o u .

2. J a k ý m o b n o s e m p o d ě l o v á n a b ý v á C h a r i t a n e b o k l á š t e r n í s i r o t č i n c e a ú s t a v y m r z á č k ů z e s b í r e k D ě t s k é h o d n e .

3. Jestli nařídila Okr. péči o ml. v Kyjově, aby vydalo obětiny jen s kalichem, o kterém tato péče o ml. praví, že kalich jako kříž jsou symbolem oběti; což není pravdou, neboť symbolem oběti jest jedině kříž a nikoliv kalich.

Jelikož na svůj dopis dotyčný řídící učitel odpovědi nedostal, usnesl se Odbor katol. učitelstva na Kyjovsku ve schůzi 12. listopadu 1931 konané, na této resoluci:

1. Odbor spolku katol. učitelů v Kyjově porokoval o této záležitosti a žádá Ústředí naše, aby podalo tento dotaz: V č e m z á l e ž í t ě s n á s p o l u p r á c e Z e m s k é p é c e o m l á d e ž v B r n ě . — J a k ý m o b n o s e m b ý v á p o d ě l o v á n a C h a r i t a z e s b í r e k o D ě t s k é m d n u , n e b o j e s t l i c o a k o l í k z t ě c h s b í r e k d o s t á v a j í k l á š t e r n í s i r o t č i n c e , ú s t a v y m r z á č k ů , o c h r a n o v n y d ě t í a t d . — Z d a Z e m s k á p é c e o m l á d e ž v y d á v á „ R o č e n k y “ , v k t e r ý c h b y b y l o z ů č t o v á n í p r í j m u s v y d á n í m , a p r o č t y t o „ R o č e n k y “ n e b „ V ý r o č n í z p r á v y “ n e j s o u k a ž d é s p r š k . z a s í l á n y .

2. Jestli naše Ústředí obdrží od zem. péče o mládež odpověď, že ani Cha-

rita, ani klášterní jmenované ústavy nedostávají ani groše, ať jejich odpověď uveřejní se nejenom v našem „Věstníku“ a našich časopisech, ale ať naše Ústředí odepíše, že katol. lid na Dětský den nedá ani vindry; neboť katol. lid má svoji Charitu, své klášterní ústavy, svoji Katol. akci, svoji Ludmilu a své peníze dá jenom svým potřebným — pokrok ať si svoje podporuje. Verus.

M. Podhorská:

Ze života industriální učitelky před 20 lety.

Byla mladičká; 19 jar četala, když začala si samostatně dobývat chleba. Sirotek po učitelích. Bídě ji ustaraná matka vydržovala v přípravě k samostatnému životu. Leč přece si oddechlo starostlivé toto srdce, že ze čtyř dětí jedno už má zaopatřené. Jen jedna obava jí svírala hrud, zda dcerka, při své veselé a hodně živé povaze dovede se ubránit různým svodům a nenarazí-li nějak nešťastně. Poněvadž ale jí dala příkladné, dobré vychování a po tři roky ji svěřila čistým, zbožným holubičkám klášterním, kde dovršila své vzdělání, obstála a probojovala mnohou zkoušku lákavou s dobrým prospěchem.

Chci nastínit jen částečně, co taková venkovská chudičká industriálka musila jindy prožívat.

Dostala se do zámožné obce, kde měla na čtyřtřídce 10 hodin týdně s měsíčním sluzným 40 K. Utěšovali ji dobří lidé, že v tak zámožné obci, kde měli občané krásný, výnosný les, jistě aspoň otop dostane. Však zklamala se. Nemohla ani za peníze bytu najít. Až se nad ní ustrnul správce školy a sám po velkých obtížích a prosbách byt jí obstaral u vdovy, zámožné rolnice.

Byl to zpustlý, po mnoho let neobydlený výměnek. Bylo tam vlhko, malba na stěnách oprchlá a myši slavily nejen v noci, ale i ve dne „bál“. A ještě k tomu poslední obyvatel této bídě světnice se v ní oběsil.

Nedivme se tedy, že naši mladé obyvatelce tam bylo nevýslovně smutno, ach, tak moc smutno. Co slz tam s počátku prolila, nedá se vypsát.

Vdova hospodařila se starším již synem, jedináčkem, kterému se nedovolila oženit k vůli svému prospěchu. Zdálo se jí to ponižujícím býti výměnkářkou. A že Janek byl přece jenom Jankem, poslouchal matku a dřel do úpadu, aniž měl na koho. Selka byla nevlídného vzezření, stále uzhlídaná, šátek stažený do očí, a mluvila-li s někým, tékala očima a do očí se nepodívala. Janek byl zase ostýchavý, málomluvný, a mluvil-li přece, vstrčil maliček do koutku úst a při tom se rozpačitě usmíval. Měli služku a pohůnka.

To byli všichni obyvatelé velkého statku a do tohoto prostředí se dostala naše novopečená industriálka.

Selka si myslila, jakou milost jí udělala, když ji vzala do bytu za měsíční plat 10 K, tedy za čtvrtinu sluzného, a proto hleděla ji využítkovat ještě jinak. Nejříve ji poručila, že musí každý týden v sobotu upéci „práškovou buchtu“ pro Janka. Právila: „Druzí hofeři, když bývají u sedláka, musejí chodit pomáhat na pole. To já po vás chci nebudu, zato ale musíte mně v domácnosti vypomoci. Tu buchtu budete péci u vás, já vám všecku přípravu na ni donesu. Víte, Janek se nadělá za celý týden, a že má rád sladké, tož mu dám k vám něco upéci. Chasa to nemusí vidět. To pro ně není, ale jenom pro hospodáře.“ Tak milá slečinka pékala „práškové buchty“ pro Janka.

Po čase přišla zase pro slečinku, ať jde k ní do kuchyně pomoci stloukat máslo. Ubohá zažila! Máselnice byla velká, vysoká, plná smetany a ona slaboučká. Umdlávala, než to sama stloukla. A to musila dělat dvakrát v týdně, v pondělí a ve čtvrtek.

V úterý a v pátek se jezdilo na trh do blízkého města. A tu zase, když služka byla na poli, dostala učitelka rozkaz: „My se tam dnes zdržíme, tož dáte krávkám. Máte to již v koutě ve chlívě přichystané. Ale pěkně do koryt jim to dát!“ V nájemnici se srdce úzkostí chvělo, neb nikdy nic podobného nedělala, a pak věděla, jak i služka si stěžuje, že jedna z osmi krav kope a jedna trká. Jak tehdy do koryt dávala, vyličovat nebudu, to by tehdy musili čtenáři vidět.

Že svým měsíčním platem pomáhala matce vydržovat bratra na studiích, byla nucena i mimořádně nějaký groš si vydělati, a proto pracovala výšivky do obchodu. Že práce zabrala všechen její volný čas, je samozřejmé. Denně jen dvakrát vyšla ze svého bytu, a to ráno na mši sv. a do školy. Pak již se sklá-

něla nad rámem s výšivkou až do tmy. Ovšem, že to zdraví jejímu neposloužilo. Ale byla při tom šťastna a spokojena. Vědomí, že může své drahé matičce pomoci, jí trpký život oslazovalo.

Po čase se klidný jinak její život změnil. Bylo to v květnu, v nejkrásnějším měsíci, když přijel do obce na dovolenou jednoho rolníka syn. Byl ve Vídni u vojska soudcem. Matky již neměl. Byl hezký a velmi milý pán. Vědělo se o něm, že, bude-li se ženit, musí vyženit 20 tisíc K na kauci. Že tam bylo několik dospělých zámožných dcer, které vládly tisíci, nebylo divu, že na pana doktora si dělaly „laskominy“. Však ten si jich nevšímal. K svému zděšení viděla děvčata, že si začíná všimati naší chudičké industriálky. Náhodou je vzájemně představil pan řídící a od té doby počal pan doktor choditi pod okno, kde u rámu nad výšivkou se skláněla vyšivačka. Bylo zle. První se do toho vložila domácí uzhlídaná selka. Začala láteřit: „Co si, slečinko, myslíte, on si vás přece nemůže vzít, vždyť nic nemáte, a potom, já nechci co domácí, aby vám kdo pod oknem stával. Až se to dozví jeho otec, tož teprve dostanete co proto. Už jeden jeho syn si vzal takovou žebračinu a proto mu nesmí ani na oči.“ Slečince údivem i zděšením šla hlava kolem.

Ale to nebylo všecko. Šla do místního obchodu něco si koupiti. Obchodnice, velmi zámožná matka dvou vdavekchtivých dcer, jizlivá ženština, začala: „Slečinko, co se to o vás už vykládá s tím doktorem? Nic pěkného. Povídají lidé, proč takový pán za vámi chodí, když nemáte ani halére, aby si vás mohl vzít. Už se leccos o vás šušká.“ Ubohá vytřeštila zděšeně oči. Promluvit lítostí nemohla.

Jak se domů dovlekla, sama nevěděla. Její čisté, o čest dbající srdce, div jí lítostí nepuklo. Ó zlý, zlý světe! Myslíš, když ty se topíš v neřestech, že všichni? Padla před obrazem Bohorodičky na kolena a lkala nevýslovně. Jí, svaté, čisté Panně se před půl rokem zasvětila tím, že vstoupila do mariánské družiny učitelk moravských a chtěla býti hodnou vždy sodálkou. A teď tak nevinně upadla do špatné pověsti, z pouhé zášti lidské! Zašla na faru. Dobrý starý pán ji povzbudil a potěšil.

A když na druhý den objevila se pod oknem usměvavá tvář doktorova, rázem zvážněl při pohledu na utrápený obličej mladé učitelky. Tato sepjala ruce a po vysvětlení prosila doktora, ať od návštěv upustí. Doktor s počátku zrudl hněvem a vzdorně pohodil hlavou, že na truc bude chodit dál, leč zželelo se mu uplakaných očí i bledé tvářičky, uznal oprávněnost prosby a srdečně se s učitelkou rozloučil. Brzy pak odejel.

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Třetí sjezd hanáckého a severomoravského katolického učitelstva koná se v neděli 17. dubna v Olomouci. Ve čtvrt na devět sloužití bude mši sv. v klášteře Milosrdných sester duchovní rádce katolického učitelstva olomuckého kraje vdp. převor dr. Silv. Brait. O 9. hod. započne sjezdové jednání v sále Lidového domu. Referovati budou: sl. Františka Daňhová, předsedkyně Jihočeského odboru katol. učitelstva, a vdp. dr. Silv. Brait. V odborech jednotlivých okresů olomuckého kraje nechť se již nyní konají přípravy k účasti a jednání při sjezdu!

Těšínský odbor konal v neděli 13. března v Orlové obvyklou měsíční schůzi za přítomnosti předsedy Říš. svazu katol. uč. p. posl. J. Vičánka, který přijel nás na Těšínsko posílit, povzbudit a informovat o posledních politických událostech. Ve své skoro

2hodinové přednášce dotkl se všech bolavých otázek státně-zaměstnanckých, zvláště jak je miní dnešní vláda řešit. Vytkl nedostatky a bezohledné jednání vysokého vládního úřednictva, které je vedeno jen svým egoismem. Řečník zmínil se také o otázce celibátu, restrikci platové a daňových nedoplatecích. V pedagog. části přednášky vystihl vady a nedostatky nových reformních snah a pokusných škol, ať zlínské nebo pražské. — Vývody řečníkovy sledovány s velikým zájmem a potlesk projevil aspoň částečně dík za jeho povzbuzující slova. — Pak projednávány záležitosti vnitřní. Do Okr. osvětového výboru za odbor vyslán jednatel. — Na příští schůzi v dubnu budou rozeslány pozvánky.

Krajinský odbor na Vyškovsku vykonal svou valnou hromadu právě v den 11. výročí svého poválečného ustavení. Předseda vzpomněl po zahá-

jení těžké ztráty, která stihla prvního předsedu Odboru říd. uč. v Jiřikovcích Otakara Pavlíka úmrtím manželky, jejíž památka uctěna povstáním, a usneseno zaslali soustraslný projev. Poté podali funkcionáři své zprávy a vykonány volby nových funkcionářů. Předsedou zůstal A. Krejčíř, jemuž k ruce dání dva místopředsedové z důvodu zvláštních teritoriálních poměrů okresu, a to: Jos. Kachlík, říd. uč. v Podomí, a J. Májek, říd. uč. v Letonicích. Pokladní zůstala A. Koutná a jednatelkou zvolena B. Hálová. Předseda pak podal přehled snažení o nový způsob zkoušek ve škole a pojednáno o některých současných zjevech života stavovského. K.

Krajský odbor katolického učitelstva v Hranicích konal členskou schůzi v neděli, dne 13. března o 13. hod. v Lipníku n. Beč. Kolega J. Dohnal promluvil o spisovateli Jaroslavu Durychovi. Durych je umělcem prosaikem; jeho dílo snese přísné měřítko umělecké. Světové úrovně dosáhl svým románem Bloudění. Jsme zvyklí čísti historické romány tendenční nebo aspoň tak zahrocené, že kalí pohled; o umění se nedá mluvit. A tu Durych svým románem slaví nezkreslený obraz velkého zápasu pobělohorského období. Nezatajuje a neokrašluje jedny postavy na úkor druhých. Celé dílo je prochnuto láskou k českému jazyku, láskou k vlasti a láskou k umění. Přednáška byla doplněna časopisy Rozmach a Akord, spisy Durychovými a revue Na hlubinu, do které Durych pravidelně přispívá, takže každý si odnesl názorně živý obraz díla Durychova.

Dne 17. dubna 1932 je pořádán sjezd katolického učitelstva z Hané a severní Moravy v Olomouci. Odpadá členská schůze a zúčastníme se sjezdu. Příští členská schůze bude v květnu. —l.

Přerovský krajský odbor katol. učitelstva pořádal dne 16. března výroční valnou hromadu. Prvním bodem jejím byla přednáška kol. Kuncka „Tělocvik dělí od 4 do 6 let“, věnovaná přítomným chovankám ústavu pro výchovu učitelek na školách mateřských. Dále přednášel kol. Kuncěk o „desetiminutovkách“. Přítomní byli za přednášku velmi povděční. Bylo vysloveno přání, aby vyšla tiskem. — Z jednatelelské zprávy: Činnost Odboru v uplynulém roce jevila se v pořádání členských schůzí, v uspořádání veřejné výchovné

přednášky v Přerově dne 8. března 1931 (referovali vdp. Vl. Dreiseitl T. J. a pí PhDr. M. Svobodová-Sadovská), v uspořádání celodenního kreslířského kursu za vedení kol. říd. učitele Kachlika dne 7. října 1931, v účasti na sjezdu hanáckého a severomoravského katol. učitelstva v Olomouci dne 15. března 1931 a v účasti na pouti a pracovní schůzi hanáckého a severomor. katol. učitelstva na Sv. Kopečku ve dnech 13. a 14. června 1931. Několik členů odboru (Jarolímková, Smažinka, Geyer, Kuncěk, Hrbáček)účastnilo se II. prázdninového kursu katol. učitelstva v Čes. Krumlově jednak jako posluchači, jednak jako docenti. — Provedenou volbou zůstalo předsednictvo až na jednatele, jímž jest nyní kol. L. Geyer, učitel v Kokorách, nezměněno: předseda kol. Hrbáček, místopředsedkyně kol. Jarolímková, pokladní kol. Sketová. — Volná podání: S povděkem vzato na vědomí, že člen odboru kol. Ant. Smažinka, učitel v Němčicích n. H., byl jmenován náhradníkem disciplinární komise při zemské školní radě. Usneseno pořádat ve svatodušní pondělí (16. května) exkursi do Zlína za účelem prohlídky Baťových závodů. Exkurse mohou se účastnit i členové jiných Kraj. odborů. Příhlášky posílejte jednatelemi. Navrženo, aby pout na Sv. Kopeček, jejíž každoroční pořádání vzalo si hanácké a severomoravské katol. učitelstvo ve svůj program, konala se letos dne 5. května (svátek Nanebevstoupení Páně). Návrh dá se k projednání ostatním odborům kraje. Odbor účastní se 17. dubna sjezdu katolického učitelstva v Olomouci. Stanovením dne pořádání obvyklé veřejné výchovné přednášky pověřeno předsednictvo odboru. Ohledně referátů bude jednáno s vdp. univ. prof. drem Bedřichem Vaškem a p. ústř. tajemníkem Matice CM Josefem Papicou. Členové odboru provedou rozbor návrhu osnov pro měšťanské školy. Kreslířský kurs, projektovaný na velikonoční prázdniny, se nekoná, neboť v téže době pořádá se kreslířský kurs za vedení kol. řídícího učitele Kachlika v Brně. Schůze zakončena prohlídkou příprav ke kuchařské výstavě pořádané ctihodnými sestrami Neposkvrněného Početí P. Marie.

Veškeren odpad od Boha začíná zanedbáváním modlitby.

Sv. Jan Berchmanns.

HLÍDKA MLADÉ GENERACE

Proč se bojíte, malověrní...? Přijď, Duše svatý, osvět myslí našel! Přijď, Ty světlo zářné, jež oslepuješ temnosti, zaber srdce a nitro naše celé a vypuď z něho nepravosti, neboť chceme ukázati sobě Cíl i Cestu k Němu!

Cestu? — „Já jsem Cesta, Pravda a Život,“ praví Kristus, Bůh a spolu člověk. A kdo by pochyboval, že Bůh je naším cílem?!

Oh, jak tedy brzy jsme našli, co jsme chtěli! A jak je to podivné? Cíl i Cesta jedno jsou, a to Kristus, náš předobry Spasitel!

Nuže, katolický učitel, katolická duše vůbec, znáš již Cíl a Cestu k Němu? Znáš snad podle jména, ale jinak možná, že, katolický učitel, ne!!

Co bude a musí býti naši první snahou? Hledat Krista! Hledat Ho v Písmě, hledat Ho v katechismu, hledat Ho v duchovní četbě, hledat Ho v bližním a stále Ho hledat, vždy a všude Ho poznávat, milovat Ho a řídit se jeho vůlí! Řeč naše budiž: „Ano, ano, ne, ne!“ Buď chceme Spasitele — Boha anebo ďábla! Chceme-li Spasitele-Boha, chtějme Ho cele i s jeho příkázáními, která musíme od „a“ až do „z“ podle své křehkosti zachovávat!

Náš každý vzdech musí zníti: „Ke Kristu blíž!“

Přátelé, budeme-li po Bohu toužiti, přijde On v nás, přijde jistě, a copak chcete více?! Bude On v nás a my v Něm, a bude-li v nás Bůh, copak bude na zemi tak učeného, abychom toho nepochopili, co bude tak obtížného, abychom toho z lásky k našemu Spasiteli nezdolali?

Bude-li v nás bázeň Boží, bude v nás Moudrost. Nebudeme tak bezhlaví jako „přeosvícená“ dnešní doba, jejíž současníci se dovedou povznést asi 16 km nad povrch zemský, ale povznést se v srdcích svých k důstojnosti člověka, jenž nevraždí, nepálí, neokrádá děti o otce, člověka, jenž popřává bližnímu skývy chleba, jenž sobě hromadí tolik, kolik právě nutně potřebuje, toho nedovedou.

Není zde dnes Moudrosti, poněvadž není bázně Boží.

Dnešní „osvícenci“ dovedou vyrobit stroje, do kterých budou snad brzy přikládat nezaměstnané k vývinu potřebné energie. Že dnešní „moudrost“ pokulhává, je bezesporné. To nám ukazují jasně též všechny konference „dokola, okolo stola—la—la“.

Tak mi tedy utečeme od techniky a tohoto světa vůbec?

Nikdy! My zůstaneme při pozemském, pokud musíme zde býti, neboť Stvořitel-Bůh učinil tento svět pro nás. My, kteří hledáme Boha, nemůžeme tedy utíkat od jeho díla!

On nám svět dal, ale dal nám též svobodnou vůli a na základě této můžeme svá nitra plniti Dobrem-Bohem anebo zlem-belzebubem. Podle toho, čím jsou nitra naše naplněna, je na světě příjemně, anebo nepříjemně (čili jak se dnes říká krise).

Je to jako s bytem, v němž rozestaveny jsou nádoby. Jsou-li plny vonných olejů, je tam příjemně. Je-li v nich ale hnojůvka... bouchnout dveřmi a daleko prchat z těch míst.

My tedy hledme především co nejvíce znát Krista i jeho nevěstu—církve! Pláňme věrně jejich zásady — čili, jak již řečeno, buď v nás Bůh a my v Něm a pak přistoupíme směle ke každému dílu a všechny výrobky z díla našeho povstalé (v každém oboru) ponесou jedinou značku: „K větší cti a slávě Boží“. Pak mi věřte, že zde bude všechno tak účelné a tak ke blahu lidstva směřující, že to bude jedna radost.

Musíme mít ale lékaře, inženýry, učitele, rolníky, zkrátka všechny, prodchnuty Láskou. Pak i Otčenáš se budeme poněkud jinak modliti: ... zachovej nám království své, buď stále vůle tvá, jako v nebi, tak i na zemi...

Chtít tedy jen hledati Krista a nezoufat! Což neslyšíte jeho káravého hlasu? „Proč se bojíte, malověrní, vždyť já jsem s vámi?!“

A ty, katolický učitel, budeš-li mít v srdci Krista a bázeň Boží, kdo tě pak překoná v Moudrosti? Jen Ho skutečně hledejme, milujme Ho a pak zvítězíme nad světem i smrtí!! Nuže: „V z h ů r u s r d c e m ! ! !“

K. A. Roh.

Svět touží po diktátoru a tím diktátorem, jenž by zklamané a zoufalé lidstvo zachránil, povzněl a potěšil. může a musí býti jedině Ježíš Kristus.

PRÁZDNINOVÉ KURSY KATOLICKÉHO UČITELSTVA

Z pracovního kursu. O velikonočních učiněno opět kus práce v přípravě III. kursu. V Praze, na schůzce s kol. Slezáčkem rozdělena přípravná práce

pro Prahu. — Při příležitosti kursu tělesné výchovy v Českých Budějovicích probrány různé aktuality kursu. Vzácných rad pro sestavení programu se nám dostalo od vdp. K. Rebana. Jihočeský odbor projevil veliký zájem o kurs a přislíbil hromadnou účast, jako revanče za naši návštěvu v jižních Čechách. — V Olomouci jednáno o detailech programu s prof. drem J. Drábkem a MUDrem Jul. Kunckem. Při kurse bude uskutečněn „Durychův večer“, jehož organizaci ochotně převzal dr. Drábek. Program večera bude v tisku později oznámen. — Ve vile dominikánů na Svatém Kopečku uskutečníme schůzku přátel Filosofické revue s referátem vdp. dra M. Habáně. — Jedno kázání na kurse bude mít prof. dr. Ot. Tauber, vynikající kazatel a neohrožený průkopník katolické školy. — Na Sv. Kopečku poznáme pout francouzských katolíků, která zavítá v srpnu do naší vlasti. — Kolega Hanzelka napsal do katolických časopisů o velikonočních informační články o našich kursech. — Na akademii kursu vystoupí pěvecké sdružení Šestnáctka z Olomouce, dirigované cvič. učitelem Jar. Talpou, členem Pěveckého sdružení moravských učitelů. Pozván sólista Pěveckého sdružení moravských učitelů tenorista Stanislav Tauber, dobře všem známý svým krásným tenorem z koncertů Pěveckého sdružení a z koncertů Radiojournálu. — Redakce připravovaného „Památníku kursů“ je hotova. Po provedení korektury a vazby bude Památník expedován. Objednávky vyřídí učitel R. Kudělka, Michálkovice 308, u Mor. Ostravy. Předseda.

Okolo myšlenky kursů. Ze zkušeností dvou minulých kursů čerpáme, připravujeme kurs na Svatém Kopečku. V tom jsme zdůraznili, že kursy staly se potřebou katolického učitelstva. Je dobré čas od času zamyslet se nad plány, které máme do budoucna a položit si otázky. Zvolili jsme si správnou cestu? Je nám jasný cíl? A mnoho jiných otázek, které jindy řeknu. Bylo nutno dát novou náplň našemu spolkovému životu. Chybělo nám vzájemné poznání. Sdružili jsme vědecké, odborné pracovníky a ideové vůdce obrozeného katolicismu čsl. jsme získali pro naši práci, která jest jedním článkem v obrodě čsl. národa, Katolickou

akcí. Mnohým a mnohým zdál se náš úmysl, abych užil jejich výrazu, „ideovým střechkáním“; nechtěli jsme kritiku, ale plodnou spolupráci a práci tvůrčí. Ke všem reformám školy jsme se do nedávna stavěli buď odmítavě nebo jen s kritikou. Kursy chceme se kladně vyříditi s reformním ruchem, zaujati kritické stanovisko k reformám a budovati dílo lepší. Usilí o lepší školu musíme vítati a přiložiti svou ruku k dílu. Nutno sledovati dnešní ruch a spolupracovati. Z opozice přejít k aktivitě. Kdo sleduje učitelské listy, vidí dnešní chaos v chápání cíle reformy. Spor o ideovou základnu reformy je toho důkazem. A osnovy je kapitola sama pro sebe. Příznějme si, že jsme mnohé zmeškali a učinili tak škody nedozírné. Nutno pracovati v tichu a vlivně působiti z několika stran, nenápadně. Převaha schopností vědecké a metodické práce zvýší autoritu katolického učitele a současně se rozšíří sebevědomí katolického učitele na mnohé. Budoucnost je naše, a běda, nebudeme-li náležitě připraveni k úkolu, který nás čeká.

Kursy chceme šířiti dílo Hlubiny, Filosofické revue a Akordu. Více než tři čtvrtiny účastníků krumlovského kursu jsou odběrateli Hlubiny, dosti veliký počet kursistů odebírá Filosofickou revui a Akord. Tyto tři časopisy mají dnes řadu oddaných spolupracovníků a okolo nich tvoří se nové prostředí obrozeného čsl. katolicismu. I letos naskytne se nám příležitost poznati dra S. Braitu, O. P., dra Ant. Habáně, O. P., a dra Jar. Durycha. Jan Kuncek.

Do 30. března se přihlásili: 19. F. Rašková, učitelka z Moravy. 20. Viktor Lisek, odb. učitel z Čech. 21. Zofie Vyžrálková, učitelka z Čech. 22. Anna Kuncková, učitelka z Moravy. 23. Aug. Maláska, učitel z Moravy.

Přiblažujte se včas a nečekejte až na poslední dny před prázdninami.

Obrázky kol. Kachlíka, které laskavě byly zapůjčeny v Krumlově, právě všem rozeslal (vrátil) kolega Geyer.

Moderní heslo „Pryč od Boha!“ zavedlo náš národ i lidstvo celé na okraj propasti. Svědomí národa volá: „Zpět k věčným zákonům mravnosti! Zpět ke Kristu!!!“

ROZHLEDY

Kvalifikační komise při zemské školní radě v Brně pro učitelstvo národních škol s českým jazykem vyučovacím v zemi moravskoslezské. 1. Předseda: vládní rada Viktor Kulendík. 2. Zemští školní inspektoři: vrch. školní rada Václav Komárek, vrchní školní rada Otakar Hanuš. 3. Referenti pro správní a hospodářské věci školní: vládní rada dr. Jindřich Pánek, vrchní rada politické správy Karel Maxen, vrchní rada politické správy Josef Jiříček a vrchní rada politické správy Karel Kotrč. 4. Příslušníci stavu učitelského: A) z členů zemské školní rady: Jan Pospíchal, odborný učitel měšťanské školy v Telči (všichni dosud uvedení jsou členy komise pro učitelstvo s polským jazykem vyuč.). Náhradníci: Anna Jelenová, zat. ředitelka I. měšťanské školy dívčí v Brně-Král. Poli, Jindřich Hrbáček, odborný učitel v Přerově (též pro učitelstvo s polským jazykem vyučovacím). B) Druhý příslušník učitelstva: a) pro literní učitelstvo škol měšťanských: František Kučera, odborný učitel chlapecké školy měšťanské v Brně, Kounicova; náhradník: Josef Matějčík, odborný učitel I. chlapecké školy měšťanské v Brně, Mendlovo nám.; b) pro literní učitelstvo škol obecných: Ladislav Kudrna, řídící učitel obecné školy smíšené v Brně, Babákovo nám.; náhradnice: Natalie Hlubínková, řídící učitelka obecné školy dívčí v Brně, Dlouhá; c) pro učitelky ženských ručních prací a domácích nauk: M. Jeliňková-Bachurová, učitelka ženských ručních prací a domácích nauk v Brně, Stará ulice; náhradnice: Josefa Chrástková, učitelka ženských ručních prací a domácích nauk na dívčí škole měšťanské v Brně, Merhautova. 5. Pro učitele náboženství na místě druhého z příslušníků stavu učitelského zástupce příslušné církve v zemské školní radě, t. j. za katolické duchovní Jan Stavěl, světicí biskup v Olomouci nebo ThDr. Josef Kratochvíl, stoliční kanovník a kancléř v Brně; za evangelické duchovní František Prudký, českobratrsko-evangelický farář v Olomouci.

Porada čsl. učitelov v Juhoslávii. Juhoslovanské ministerstvo školstva povolilo, na žiadosť Československého Svazu v Belehrade, učiteľom na československých školách, aby mohli vy-

držiavať svoju poradu, na ktorej by sa prejednali aktuálne otázky nášho krajanského školstva v Juhoslávii. Podľa nariadenia ministerstva porada sa má konať v Novom Sade, svolávajúť musia byť traja československí učitelia, z ktorých jeden má porade predsedáť a pojednávacia reč má byť štátna. Na predporade, ktorá sa nedávno v tejto veci konala v Novom Sade u dr. Bulíka, bolo riešené, v dohode s bánskou správou, že porada sa bude konať v dňoch 4. a 5. marca v Novom Sade. Predsedom porady bude Samuel Šiška, učiteľ z Petrovca. Program, ktorý stanovilo už samé ministerstvo, je tento: o výučbe materinského jazyka na školách s československou vyučovacou rečou referuje Samuel Šiška, o výučbe štátneho jazyka referuje Ján Podhradský, učiteľ z Hložian. O vyučovaní náboženstva referuje Karol Lilge, učiteľ náboženstva v Starej Pazove, o vyučovacích metódach A. Štriet, správca čs. školy v Belehrade, a o učebných knihách Ferdo Klátik, učiteľ v St. Zazove. S poradou čs. učitelstva koná sa v Novom Sade súčasne aj porada miestneho odboru Juhoslovansko-československej ligy, ktorého tajomníkom je známy krajanský vodca dr. Ján Bulík. Na tejto porade bude hlavný tajomník Osvetovej rady z Belehradu dr. Glavinič prednášať o kultúrnych stykoch juhoslovansko-československých a učiteľ Michal Kyselá o osvetovej činnosti učitelstva.

Ještě něco o reformách. Nejsem si ce z těch škarohlídů, kteří by litovali popsaného papíru o reformách, ale mám také více než trochu nedůvěry k celému tomu reformnímu kvasu a proto bych rád se svolením redakce upozornil na dvě věci.

Rozlišujeme jednotlivosti od celkového myšlenkového pojetí.

Je dobře, že se o reformách hodně píše a že náš „Věstník“ nezůstává pozadu. Dobře to zhodnotil ve 14. čísle kol. —e—. Jednotlivosti z nových osnov jsou pro nás docela přijatelné, zejména pokud jsou již vyzkoušeny z reformních škol a uznány jako prospěšné. Po této stránce nelze nikdy říci dosti. Vždy se bude muset lidstvo snažit výš a výš, protože stále bude klesat, vždy se bude muset začínat jak v elementárce. Po velkých světových katastrofách pokořeného lidstvo vzpíná se znova jako dlouho vězněný kůň. Reformní snahy školské jsou

nejplastičtějším výrazem tohoto vzepjetí. Něco se chce, něco lepšího, než bylo dosud, lepšího člověka. Ale uvažující o reformních jednotlivostech nesmíme spouštět se zřetelů vůdčí myšlenku: Znamenají všechny tyto reformní snahy blíž k Bohu či satanu? Od zodpovězení této otázky závisí a musí jedině záviset naše stanovisko k reformám, které mají být přece uskutečněním nějaké ideje, které musí vyplývat z nějakého světového názoru. A tu při bedlivém pozorování a posuzování přicházíme k těmto výsledkům:

1. Podkladem chystaných reforem není světový názor křesťanský.

2. Připravené reformy neznamenaají ani ten nejmenší krok k Bohu. a) Ponechávají sice náboženství jako nutné zlo, ale všechna ostatní výuka je rázu bezkonfesního. b) Nové osnovy předpokládají státní jednotnou školu s jednotnou výchovou laickou a neprovádějí důsledně diferenciaci po stránce náboženské, aby u katol. dětí celá výchova mohla být proniknuta katolickým světovým názorem. c) Poněvadž náboženství je nejdůležitějším výchovným činitelem a reformy je vyřazují na vedlejší kolej, nemohou zaručit výchovu charakterních občanů.

3. Chystané reformy svým celkovým pojetím znamenají úsilí o třídní výchovu ve smyslu socialistických doktrín a tájí v sobě nebezpečí zbolševisování mládeže.

Můžeme v jednotlivostech s reformami souhlasit či nikoliv, můžeme pro ně být nadšeni více či méně, ale konečná odpověď musí být taková, aby nezhrozila ideál školy v duchu katolicko-národním. Omega.

Disciplinární komise pro učitelstvo národních škol, při české sekci zemské školní rady v Brně pro rok 1932, 1. Senát pro okresní školní insp. z řad učitelstva národních škol. Členové: Fr. Hejný, vlád. rada a zem. insp., Václ. Komárek, vrch. škol. insp. pro škol. okres hustopečský, Osvald Baráček. **Náhradníci:** Karel Maxen, vrch. r. pol. spr., dr. Rob. Velgo, r. pol. spr. Ot. Hanuš, vrch. škol. r. a zem. šk. insp., F. Pavelek, vl. rada a zem. škol. insp., Fr. Žlábek, vrch.

škol. r. a zem. škol. insp. Fr. Kouba, vrch. škol. r. a zem. škol. insp., Ant. Votava, okr. škol. insp. pro škol. okr. Brno-venkov, 2. **Senát pro učitelstvo škol měšťanských. Členové:** Fr. Hejný, vlád. rada, Josef Jiříček, vrch. r. pol. spr., Václav Komárek, vrch. r. a zem. škol. insp., Ant. Marcelli, řed. měšť. šk. ve Vranovicích, **Náhradníci:** Karel Maxen, vrch. r. pol. spr., dr. Rob. Velgo, r. pol. spr., Arnošt Fiedler, r. pol. spr., Ot. Hanuš, vrch. škol. r. a zem. škol. insp., Ferd. Pavelek, vl. r. a zem. škol. insp., Fr. Žlábek, vrch. škol. rada a zem. škol. insp., Fr. Kouba, vrch. škol. r. a zem. škol. insp., O. Krondlová, odb. uč. I. měšť. šk. dívčí v Brně-Král. Poli, Fr. Nermut, odb. uč. měšť. šk. chlap. v Brně-Na Rejdišti, L. Prasek, odb. uč. měšť. šk. v Hrušově, B. Pažoutková, odb. uč. měšť. šk. dívčí v Brně, Kounicova, A. Krejčíř, odb. uč. měšť. šk. chlap. ve Slavkově u Brna. **H. Švec, řed. měšť. šk., Náměšť n. Osl. K. Sirotek, odb. uč. měšť. šk. chl. v Brně-Zabovřeskách. 3. Senát pro učitelstvo škol obecných. Členové:** J. Jiříček, vrch. r. pol. spr. Dr. R. Velgo, r. pol. spr. V. Komárek, vrch. škol. r. a zem. škol. insp. Jos. Kraus, říd. uč. II. obec. šk. chl. v Brně-Židenicích, St. Osada. **Náhradníci:** Hejný Fr., vl. rada, K. Maxen, vrch. r. pol. spr. Fr. Kotrč, vrch. r. pol. spr. O. Hanuš, vrch. škol. r. a zem. škol. inspektor, F. Pavelek, vl. rada a z. šk. insp. A. Ždímal, vrch. šk. r. a zem. šk. insp. J. Novotný, uč. obec. šk. chl. v Brně, Na Rejdišti. M. Truhlářová, říd. uč. obec. šk. dívčí v Brně, Na Rejdišti. M. Dvořáková, ř. uč. II. obec. šk. dívčí v Brně, Vranovská. R. Tyleček, ř. uč. obec. šk. v Pržně. B. Hapalová, uč. obec. šk. ve Staříči, t. č. na soukr. ob. šk. Židov v Brně. A. Smažinka, uč. obec. šk. v Němčicích n. H. **J. Kunz, říd. uč. polské obec. školy ve Sl. Ostravě. 4. Senát pro učitelky žen. ruč. prací a dom. nauk. Členové:** J. Jiříček, vrch. r. pol. spr. Dr. J. Sahánek, r. pol. spr. V. Komárek, vrch. škol. r. a zem. škol. insp. J. Houdková, uč. žen. ruč. prací na měšť. šk. dívčí v Brně, Kounicova. **Náhradníci:** K. Maxen, vrch. r. pol. spr. Fr. Kotrč, vrch. r. pol. spr. A. Fiedler, r. pol. spr. Ot. Hanuš, vrch. škol. r. a zem. škol. insp. F. Pavelek, vl. r. a zem. škol. insp. F. Kouba, vrch. šk. r. a zem. šk. insp. A. Ždímal, vrch.

* Členové moravskoslezského Spolku katolického učitelstva.

šk. r. a zem. šk. insp. J. Chrátková, uč. žen. ruč. prací na měšť. šk. v Brně, Merhautova. R. Zouharová, uč. ruč. prací na měšť. šk. v Brně, Maloměřicích. L. Čermáková, uč. žen. ruč. prací na měšť. šk. v Židlochovicích. B. Golezyková, uč. žen. ruč. prací na obec. škole v Oslavanech. L. Možná, uč. žen. ruč. pr. na ob. šk. v Nesovicích. 5. Senát pro zvláštní učitele náboženství. Členové: J. Jiříček, vrch. r. pol. spr. Dr. J. Sahánek, r. pol. spr. V. Komárek, vrch. škol. r. a zem. šk. insp. E. Masák, uč. náb. na měšť. šk. chl. v Brně-Židenicích (jde-li o uč. řím. katol. náboženství). K. Pavlík, uč. náb. na I. měšť. šk. dívčí v Brně, na Křenové (jde-li o uč. čsl. náboženství). B. Procházka, uč. náb. na I. měšť. šk. dívčí v Brně na Křenové (jde-li o učitele československého-evangel. náboženství). Náhradníci: Fr. Hejný, vládní rada. K. Maxen, vrch. r. pol. spr. A. Fiedler, r. pol. spr. Ot. Hanuš, vrch. šk. r. a zem. škol. insp. F. Pavelek, vl. r. a zem. škol. insp. F. Žlábek, vrch. škol. r. a zem. škol. insp. F. Kouba, vrch. škol. r. a zem. škol. insp. F. Dempír, uč. náb. při měšť. šk. ve Šlapanicích (jde-li o uč. řím. katol. náboženství). K. Gamba, uč. náb. při měšť. škole v Újezdě u Sokolnic (jde-li o uč. řím. katol. náboženství). T. Šubrt, uč. náb. při měšť. škole chlap. v Brně, Na Rejdišti (jde-li o uč. čsl. náboženství). 6. Senát pro učitele náb. z duchovních správ. Členové: Fr. Hejný, vl. r. J. Jiříček, vl. r. pol. spr. V. Komárek, vrch. škol. r. a zem. škol. insp. J. Stavěl, světicí biskup v Olomouci a člen zem. šk. rady (jde-li o uč. řím. katol. náb. z diecése olomucké a vřatislavské). ThDr. J. Kratochvíl, stoliční kanovník a kancléř v Brně, člen zem. škol. rady (jde-li o uč. řím. katol. náb. z diecése brněnské). Fr. Prudký, československý-evang. farář v Olomouci, člen zem. škol. rady (jde-li o uč. československého-evang. náboženství). Náhradníci: K. Maxen, vrch. r. pol. spr. F. Kotrč, vrch. r. pol. spr. A. Fiedler, r. pol. spr. O. Hanuš, vrch. škol. r. a zem. šk. insp. F. Pavelek, vl. r. a zem. škol. insp. F. Žlábek, vrch. škol. r. a zem. šk. insp. F. Kouba, vrch. škol. r. a zem. šk. insp. — Senátům předsedá zemský prezident Černý neb jeho náměstkové vládní rada Vikt. Kulendík a vl. rada JUDr. Jindřich Pánek.

Společnost Pedagogického musea konala 12. března t. r. svou druhou valnou hromadu, k níž vydala zprávu

o své činnosti v letech 1930 a 31. Z ní se dovídáme, že byla založena na popud ministerstva školství a národní osvěty, aby bohatý, cenný a nákladný materiál, shromážděný k výstavě soudobě kultury byl zachován. Je institucí nepolitickou, v níž přísluší virilní hlasy: mšano, zem. šk. radě, Masarykově universitě, zem. výboru, městské radě brněnské a brněnské Matici školské. Společnost mimo označený již úkol věnuje pozornost všemu, co se děje u nás na poli školském a ochotně spolupracuje všude, kde je o to požádána. Vydala již cennou publikaci Národní škola RČS, jež by neměla chybět nikde, poněvadž zachycuje věrně obraz naší národní školy na konci prvního desetiletí naší samostatnosti a tudíž ani po letech nepozbude své kulturně-historické ceny a mimo to vydala spis Krajem Mohyly míru, zajímavou ukázkou koncentrace učiva. Z výstavního materiálu zapůjčila soubor Mohyly míru Napoleonské výstavě ve Slavkově, některé obrazy z tělovýchovy výstavě v Pardubicích, část statistických diagramů Svazu učitelstva čsl. pro výstavu v zahraničí a darovala 2500 knih Ústřední pedagogické knihovně s potřebnou finanční podporou na zkatalogisování.

Z bohaté činnosti ostatní zasluhuje zvláštního povšimnutí činnost sekce pro reformu školy s předsedou drem Ryšavým, která pořádala seminář o reformě měšťanské školy v Kroměříži a přednášky o témže tématě v Jihlavě, Přerově, Hodoníně, Mor. Ostravě, Vel. Meziříčí a ve Vyškově a seminář o osnovách školy obecné v Jihlavě. Zasluhuje pozornosti i řada přednášek a úsilí o povznesení hudební výchovy, propagovaná zejména inspektorem hudebních škol A. Hromádkou.

Na řadě škol se konají pokusy v elementárním čtení podle slabikáře předsedy Společnosti v. šk. r. V. Komárka a prof. dra Rostohara.

Zvláštní odbor za předsednictví řed. měšť. školy V. Šnelera pracuje na utřídění početního materiálu.

Mimo to pořádala Společnost v listopadu výstavku ručních prací výchovných a na druhou polovinu března chystá výstavu výkresů anglických škol. V prosinci uspořádala kurs kartograficko-vlastivědný, od 23. ledna koná se kurs ručních prací výchovných a na duben chystá kurs o mluvnickém vyučování.

Při tom opomijíme celou řadu podniků, na nichž se tato korporace zúčastnila svou spoluprací.

Jistě činnost nemalá, o níž však se v brněnském učitelském tisku nepíše. Chybí jí tedy to, čeho má jiná podobná korporace nadbytek, totiž propagace. Nedostatek tento bude podle posledních zpráv odstraněn.

Valná hromada zvolila do kuratoria opět insp. O. Baráčka a nově odb. učitele Svitavského. Revisory zůstali opět V. Šneler a A. Krejčíř. Při valné hromadě konal dr. Chmelař zajímavou přednášku „O novějších poznatcích psychologických se zřetelem ke školské praxi“. Zmiňujeme se o ní také jinde.

K.

Rozurat manželství hubi stát i národ.
Horác.

Čím ušlechtilejší květina a užitečnější je která rostlina, tím větší opatrnosti a péče vyžaduje, má-li se vydati. Tak i ten vzácný, ale choulostivý dar Boží, milost posvěcující, vyžaduje neustále svědomité péče, má-li se v duši uchovati a mohutněti.

Z P R Á V Y

Podívno jest, že, kdo by měl právě mluvit, obyčejně mlčí. A tu sobě myslím, že v první řadě my učitelky žen. ruč. prací a dom. nauk jsme již uvykly jen a jen mlčeti. Což, nejsme si vědomy s dostatek, že naše užitečná práce směřuje k vnitřní spokojenosti každého člověka? Že správným vedením prací hospodyňských vzrůstá blahobyt rodin? Že spokojenosti rodiny vzrůstá láska k bližnímu, k vlasti a celému lidstvu. A což teprve cena naší práce po stránce výchovné! Co tu krásné příležitosti k poučení dětí i nás! Práce naše není pouhou teorií, ale největším porozuměním a nadšením pro život skutečný. Počínajíc od vlákenka obsaženého v nepatrné bylince stvořené velemoudrým našim Tvůrcem, až do nejjemnějších technik žen. ruč. prací, vše je život se svými odstíny. Také dom. nauka a příprava pokrmů. Kuchyní, a to již předhistorickou, jak píše Poříšková-Urbanová, stává se umění kuchařské do jisté míry vědou k prospěchu lidstva i jeho zdraví.

J. P.

Čtete docenta dra Josefa Kratochví-

la „Meditace věků“ (dějinný vývoj filosofického myšlení)! Obsáhlá práce byla ukončena právě vyšlým IV. dílem, dílem „Filosofie nejnovější“ (vydal Barvič a Novotný v Brně).

Z řad našich odběratel odešel na věčnost v nedávných dnech P. Frant. Valoušek, prelát a senátor v Kroměříži. Byl upřímným přítelem katol. učitelstva. Pohřbu, konaného 16. března, účastnili se z katol. učitelstva starosta Bartoš, Hrbáček, Smažinka, Pavlík. — O den později pohřben byl v Olomouci jiný náš odběratel P. Metoděj Pryč, farář ve Valašských Kloboucích. R. i. p.!

Při manifestaci pokrokářů pro t. zv. „demokratickou“ (protikatolickou) školu vytýkal dr. Šrobár předkům československých katolíků „hranice, křížové výpravy, inkvisice, protireformaci“. To však nepřipomněl, že hranice hořely nejvíce tam, kde nabyly moci sekty nekatolické, že husité s Žižkou v čele upálili v Klokotech u Táboru 50 adamitů, v Prachaticích v sakristii kostelní 85 mužů katolických, na předměstí Berouna veliké, nespočetné množství lidí, mezi nimi na 40 kněží katolických, že v Čes. Brodě, v Jaroměři, v Roudnici, v Německém Brodě, Kutné Hoře, Sedlci, v Zlaté Koruně, v Turnově a na jiných místech vztyčovali hranice, takže celá města lehla popelem a v ohni hořela těla katolíků, hlavně katol. kněží, jichž bylo upáleno na tisíce. Jako s hranicemi, podobně to bylo s inkvisicemi. Nejohrovnější a nejnespravedlivější byly inkvisice, pořádané v luterských, vůbec v protestantských zemích proti katolíkům. Je fakt, že největší hrůzu inkvisice prožili katolíci Irové, pronásledovaní nelidsky od anglikánů.

Na čistotě záleží rodinné štěstí. Proč? Člověk touží po štěstí, ale toho nenalézá v ukájení pudů, nýbrž v jich ovládnutí. Mnozí mladí lidé mají za to, že manželské štěstí spočívá v ukájení pohlavního pudu. Ó, jak velmi brzy jsou pak zdrceně zklamáni! Tento pud nezná úplného uspokojení. Neovládá-li jej člověk, brzo se stane jeho bídným otrokem a pomsta znásilněné přírody je strašná.

Prof. Schikora.

Sdružení učitelů českých škol v Polsku. Učitelé českých škol v Polsku utvořili Sdružení, úředně povolené polskými úřady. Je to značné plus pro naši menšinu v Polsku. Účelem

sdzružení je vzájemná spolupráce učitelů a ochrana jejich občanských a služebních práv. Sdzružení si vytklo za úkol vypracovati učebné osnovy pro české školy v Polsku, zavedení náležitých učebných pomůcek a rozšíření působení učitele i mimo školu. Celková práce má za účel povznesení české menšiny v Polsku. Materiální prostředky si chce Sdzružení opatřovati vlastní akcí mezi krajany. Na ustavující schůze Sdzružení byli i zástupci polských školních úřadů a blahopřáli našim učitelům k jejich práci.

Sjazd slovenských učiteľov v Juho-slavii. V piatok 4. marca t. r. konal sa v Novom Sade v Juho-slavii sjazd slovenských učiteľov z Juho-slavie. Sjazdu zúčastnilo sa 90 slovenských učiteľov a mnoho zástupcov rôznych korporácií. Prítomní boli tiež zástupca juho-slavianskeho ministerstva školstva a národnej osvety, zástupca bána Dunajskej banoviny a mnoho popredných Slovákov, zástupcov cirkve a nových korporácií. Na sjazde jednalo sa o aktuálnych otázkach slovenského školstva, o ktorých referovali jednotliví slovenskí učitelia. Predsedom sjazdu bol Samuel Šiška, učiteľ z Petrovca, ktorý referoval o vyučovaní materinského jazyka na slovenských ľudových školách. O vyučovaní štátného jazyka referoval Ján Podhradský, učiteľ z Hložian, o vyučbe náboženstva Karol Lilge, učiteľ vo Starej Pazovy, o vyučovacích metódach v ľudovom školstve referoval Augustin Štriet, správca čl. školy v Belehrade a o učebniciach Ferdo Klátik, učiteľ zo Starej Pazovy. Po referátoch o debate boli vynesené rezolúcie, a sice ku každému bodu zvlášť. Ohľadom vyučovanie materinského jazyka sjazd žiada, aby vzdelávanie slovenských učiteľských kandidátov bolo koncentrované na jednom učiteľskom ústave, v Novom Sade alebo v Belehrade, kde by mali možnosť študovať aj čl. literatúru, jazyk a dejiny a kde by boli pripravovaní tiež pre vyučovanie náboženstva. Žiada sa tiež, aby ministerstvo osvety zariadilo kontrolu vyučovania predmetov, ktoré sa prednášajú v materinskej reči. Čo sa týká štátnej reči, sjazd uznáva jej potrebu, ale žiada, aby sa v nižšej ľudovej škole vyučovala ako predmet a vo vyššej aby bola vyučovacou rečou. Ohľadom čítaniek a učebnic sjazd uzavrel, aby pri Československom sväze bola založená komisia pre zostavenia učebných

knih pre slovenské a české školy. Na porade Juho-slaviansko-československej ligy, ktorá po tom nasledovala, bolo rozhodnuté usporiadať počas tohoročných prázdnin v Turč. Sv. Martine kurz pravopisu pre slovenských učiteľov z Juho-slavie.

Nová česká škola v Juho-slavii. V tyto dny bylo zahájeno české vyučování na škole v Breslově u Daruvaru, kam byla za tím účelem dosazena česká učitelka sl. Řeháková. Úsilí o českou školu v Brestovu trvalo již několik let a nyní konečně došlo k jejímu povolení.

Vzpomínka na kurs v Čes. Krumlově. Nám, katolickým učitelům a učitelkám, letošního školního roku, po krumlovském kurse, mnohem radostněji a lépe se pracuje, vždyť nám byl kurs ten vzpruhou k naší práci, zvláště na poli katolické výchovy. Velký počet hluboce učených docentů, většinou vysokoškolského vzdělání, krásně nám v přednáškách podal směrnice k našim pracím, vyložil reformy nového školství, dějiny naší literatury a umění a mnoho jiných zajímavých a pro nás důležitých témat. Nejvíce se mi však líbilo, že celý kurs byl provanut duchem náboženským, jak má býti i život každého katolíka. Ukázali jsme krumlovskému i okolnímu obyvatelstvu účasti na krumlovských orelských slavnostech, zájezdem do mariánského poutního místa Kájova a každodenní účasti na mši svaté, že jsme nejen vychovateli národa, ale i katolickými vychovateli a dobrými vlastenci i mezi většinou německou, že milujeme své národní písně, rádi je zpíváme a dovedem býti veselými. Nadšení, které jsme si z Krumlova přinesli, zůstane nám v duši pro další život. Přeji si jen, aby příští kursy, na které se již opět tolik těšíme, byly ukázkou naší neohroženosti a svaté lásky i jinému kraji, aby všichni v naší milé republice zvíděli, že katolické učitelstvo žije a bude žíti stále úžeji k sobě přimknuté a že roznese po všech krajích republiky své heslo: „Bůh, církve a vlast.“

Kursistka I

Senátor Gustav Habrman, ministr školství v první vládě Kramářově a v obou Tusarových, zemřel 22. března ve věku 68 let. Na toto jeho působení budeme dlouho vzpomínati velmi trpce a s hořkostí. Svými nařízeními vyvolal ve školách prudký boj protináboženský. Vyhozeny kříže, vymýcena mod-

litba, ostatní náboženské úkony záků dobrovolněny, umožněno odhlašování z náboženství. Habrmanovými nařízeními dosud ve školách trpíme a musíme se proti nim stále brániti.

VI. unionistický velehradský sjezd koná se letos od 13. do 17. července. Hlavním tématem sjezdovým je: křesťanská víra po stránce dogmatické, historické a liturgické (se zvláštním zřetelem na nauku o mystickém těle Kristově a na otázku ekumenických sněmů církevních), při čemž bude vždy precisováno stanovisko katolické i pravoslavné. Rozvrženy budou referáty tak, že dopoledne bude věnováno těžším tématům dogmatickým, odpoledne pak tématům historickým a liturgickým. Nebude ovšem zapomenuto ani na referáty praktické, jež podají zprávu o dosavadních výsledcích snah unionistických a o smutném stavu křesťanského Východu. Zajisté i jedinci z našich řad sjezdu se jako jindy účastní.

J. H.

Katolický učitel je povolán tvořiti přítomnost, a to tak, aby vládl duch, ne hmota. Na první místo patří hodnoty duchové, pravá kultura ducha a srdce, nikoliv čistě hospodářské zájmy. Katolický učitel se nedá strhnouti neklidem, nejistotou, jež všecko zachvacuje, i školství; nýbrž zakotven v křesťanské víře, vnáší klid, bezpečí, určitý směr do školy i do jejího okolí. Katolický učitel slovem a smýšlením vede mládež tak, že při vši péči o vzdělání rozumu nejvýš cení výchovu povahy, charakteru. Všecko pak, co činí a čemu učí, směřuje ke spáse duší. I škole a učitelstvu platí slovo: Co by prospělo získati vše, kdyby duše utrpěla škodu? — Takto katolický učitel působí mocně k uzdravení chorého světa.

Red. akademie dr. Raederschneidt.

Vliv víry. Pevná víra uzdravuje duši, ale sílí často i tělo; celé tělo i jeho části jsou polohy stabilnější. Přesvědčíme se o tom snadno i u školních dětí. Dítě, jehož duše zakotví v Bohu, je-li jinak zdrávo a není-li těž nervosní, vydrží ruce déle v předpažení bez většího třesení rukou, poloha jejich jest jistější a pevnější, než u dětí jinak zdravých, jejichž duše není orientována směrem k Bohu. I paměť u stejně nadaných následkem opravdového života podle víry vykazuje lepší činnost než u dětí bez víry. Krev u dítěte pevně věřícího vykonává svůj oběh jemněji a pravidelněji.

Masaryk o náboženství. Víra jest důvěra člověka v to, co se v něm projevuje city a nadějí. Zbožnost jest cit člověku přirozený, člověk potřebuje náboženství jako vzduchu k dýchání, bez náboženství není člověkem. Nedostatek náboženského citu, beznáboženství zanechává v duši lidské bezútěšnou prázdnotu, lhostejnost a potom nechuf k životu. Tím vysvětluje se rostoucí sebevraždnost v evropské společnosti. („O sebevraždě.“)

Jiná moc nás nevyvede ze tmy než náboženství a filosofie, filosofie ovšem nikoli, pokud to je jakási školsko-metodická soustava, nýbrž filosofie, přihlížející k podstatě věcí. Jenom taková filosofie a náboženství — vtělené v postavách proroků a věstců — dovedou našemu životu zas dát pravý „smysl“, t. j. naše bytí zakotví ve věčných hodnotách. Vždyť jen k věčnosti připoutaný život jest životem rozumným.

Sombart.

Je správné, že se dovolává ÚS solidarity přesloužilců, aby se dostalo mladým kolegům místa, ale je to divné, neboť není tomu ještě tak dávno, co jednatel ÚS Mlejnek chtěl na posl. Vičánkovi 50 adres mladých kolegů a kolegyně, že je umístí, a zatím už pátrá po místech na Slovensku. Tedy jen nedělat takové lordy! —

Zbytečný poplach dělá propouštění vdaných úřednic z poštovních služeb. Jsou propouštěny síly smluvní, ne definitivní. Tak učitelé ani učitelky nejsou přijímáni — kromě sil výpomocných, ale i tu je přec jen poměr poněkud jiný.

—e—

Není šprochu, aby na něm nebylo pravdy trochu. Ten zvláštní zjev, že se naši vysokoškolští profesori pedagogiky stávají apoštoly mezi učitelstvem, zatím co se středoškolským profesorům vyhýbají, glosoval „Život“ přirovnání o jednookém mezi slepými. Není pochyby, že přednášky mnohých pánů profesorů budí mezi ostřílenými posluchači naivní obdiv a dosti drahé omámení, ač pro toho, kdo zná jejich koníčky anebo si už dříve přečetl jejich přednášky, vzbudí podiv nanejvýš ještě to, jak umí pan profesor svou věc nazpaměť nebo jak už to umí pěkně číst. —

Sotva dostane absoluci dr. Příhoda za svou konfesi ve Věstniku ÚS. Dr. Uher ji podrobuje velmi podrobnému rozboru.

—e—

Od slov ke skutkům! Čas od času objeví se v katolickém tisku podiv a

rozhořčení nad „vědeckou“ pravdou našich dějepisných učebnic. Bylo by snad lépe řádné učebnice napsat a postarat se o jejich schválení. —e—

Spisuje se, Čsl. zemědělské museum potřebuje soupis rozličných zemědělských památek. K tomu se ovšem hodí učitelstvo národních škol. A což profesori hospodářských škol? Jsou asi přetížení jinou prací — a snad potřebnější?!

Nevděčného úkolu podjímají se někteří členové pokrokových organizací tím, že chtějí dokazovat vedení, že i katolíci mají stejná práva s ostatními členy spolku. Stanovisko to už bylo dávno opuštěno a dnes může obstát v Ústředním spolku jen matrikový katolik, pokud ovšem dovede snést útoky svých prý charakternějších kolegů, dále i fanatický příslušník církve československé nebo patentovaný atheista, neboť ti všichni jsou ve smyslu dnešních pokrokových vůdců pokrokoví, byť i ve svém povolání a životě zůstávali daleko za pokrokem vědeckým a mravním. —e—

Honičku na neorganizované chystá ÚS. Urguje nevyplněné dotazníky od 17 jednot. Čekáme, že brzy vyjde rozkaz: Správcové škol, konejte svou povinnost a budou tlačeni ke zdi ti, kteří nebudou dosti povolní. Inu, oslavují se u nás bojovníci za svobodu, ale sama svoboda při tom nemá nějak na různých ustláno. —e—

Zvláštní argument. Počet dětí na školách bezkonfesijních v Německu činí podle M. Šk. 2 proc., slovy: dvě procenta, z toho prý je zřejmo, že je nesmírně důležitá jednotná škola státní pro všechny děti bez rozdílu náboženského vyznání. —e—

Náboženství je v Německu povinným předmětem. To my jsme jinší ka-brňáci! No však už se nad tím odhlášováním z náboženství pohoršila také „Idea“, časopis čsl. církve. Škoda, že tak pozdě! —e—

Bez víry. Zd. Nejedlý řekl nedávno o inteligenci v Bratislavě: „Duševní rozpoložení této vrstvy je zoufalé. Nemá víry, je samé kritizování, a to ve smyslu rozkladném, ne tvůrčím. Je bez přesvědčení a bezradná. Obrázek málo utěšený! —e—

Na skutečnou potřebu současné pedagogiky upozornil dr. Chmelař ve své přednášce v Brně 12. března t. r. Nastínil v ní totiž nejdůležitější směry současné psychologie, poukázal na to, že přese všechnu různost směrů jsou

velmi mnohé poznatky a názory společné a že je potřebí je najít a vyvodit plynoucí z nich závěry pedagogické a podati je vhodným způsobem v praktické příručce. Lze jen souhlásiti. —e—

Osmdesátin J. Úlehly, jednoho z ideových vůdců moravského pokrokového učitelstva — a kdybychom chtěli použítí jeho nedávných slov o Slamě-níkovi — modly svobodomyšlných kolegů bylo vzpomenuto v nedávno minulých dnech. J. Hendrich praví o něm, že je nejtuzší zastávce positivismu v naší pedagogice. „Staví na vědě, ale zachází s vědou příliš libovolně; stěží se najde čtenář, který by toho nepozoroval a tím nebyl nabádán k opatrnosti. Mimo to projevuje tento positivističtější časem víru, která hory přenáší.“ V den své osmdesátky má možnost konstatovati, že idea, za níž bojovat, netěší se už ani takovému zdraví jako on, její bojovník, a organizace, již pomáhal budovati, udržuje se praktickým opakem toho, co hlásali její zakladatelé. —e—

K šedesátinám našeho odběratele vdp. J. Korhoně, faráře v Kokorách u Přerova, vše nejlepší přeje redakce.

Kde je pravda? Podle jedněch učenců je nutno z důvodů vědeckosti vésti žáky samoučením, podle jiných je to požadavek v některých případech upřílišený a některým žákům dokonce škodí. Můžeme říci všem těm překotným reformátorům, že, jako není univerzálního prostředku, který by umožňoval přesně vědecké poznání dětského nitra, tak ani není — pro naprostou rozmanitost lidských individui — pravidel obecně platných, podle nichž by se dalo na vývoj dětské duše bezpečně a jistě působiti. Mnohdy slovo, pohled, pohyb nám poví více než vědecké škály. —e—

Italský univerzitní profesor G. Ferrini, autor 214 knih a znatel 10 řečí, přistupoval denně ke stolu Páně. (Zemřel roku 1902.)

Boje o novou školu, epocha druhá.

Kolego Krejčíři, přáteli a pane, zasmál jsem se opravdu, když jsem četl tvůj článek v minulém čísle Věstníku. Trochu hněvivě ses tam na mne obrátil, že jsem si dovolil poněkud obšírněji informovat naše čtenáře o Příhodově Racionalisaci.

Považoval jsi patrně onen článek za reklamu pro Příhodu, a to Tě pohor-

šilo náramně. Zasednuv pak na místo popravně, vypořádal ses ve spravedlivém rozhořčení se všemi novotami a vymrskal jsi je ze škol prutem železným.

Příteli drahý, zmýlil ses!

Ujišťuji Tě, že nejsem prazádným žrecem tohoto nového pedagogického vyznání. Článek jsem napsal — opakuji po druhé — jen pro informaci, poněvadž za dvě leta, co se o Racionalisaci mluví, nebylo ve Věstníku o ní souvislého delšího referátu a z drobtů nahodile vybíraných nenabyli jsme správného pojmu o celku.

Úmyslně jsem se vyhnul polemice.

Hledati chyb v Příhodovi je věc velmi snadná.

Již jeho beznáboženské stanovisko k výchově je podle našeho hlediska úplně pochybeno.

Snadno lze polemizovat i proti jiným jeho nápadům.

Mně běží však o něco jiného.

Jsi přesvědčen, „že, budou-li splněny všechny předpoklady pro reformu vnější a vnitřní práce na poli školském, bude katolické učitelstvo jistě mezi prvními v práci: obětavé, nadšené a vytrvalé“.

To je pěkné. Jen kdy to bude?

Nehrejme si na schovávanou!

Stojíme před reformou měšťanské školy; před reformou, která snad rozhodne na desetiletí o našich školách, o naší práci.

Není snad okresu, kde by již nebylo pokusných škol; v Brně samotném je jich 12.

Nejsou sice splněny „všechny předpoklady pro reformu vnější i vnitřní“, ale Příhoda již vchází do našich škol.

Mám za to, že žádné hnutí není naprosto špatné, myslím, že v každém lze nalézt zrno pravdy. I v Příhodovi jsou věci dobré. Jeho návrh, jak pomoci armádě 350 tisíc žáků obecných a měšťanských škol, kteří každého roku propadají, zasluhuje snad trochu větší pozornosti, než abychom jej velkopanský přehlíželi. Není všechno staré dobré, není všechno nové špatné.

Navrhují, aby naši zákoníci a starší z lidu prostudovali navrhované osnovy a oddělili zrno od plevy. Aby pověděli jasně, co přijímáme, co odmítáme. Aby se pokusili zlepšiti, co se zlepšit dá. Ven z pasivity!

Ze záporu nelze žít. Jinak se bu-

de jednati vždycky bez nás, o nás a proti nám. Myslím, že s tímto návrhem budeš i Ty souhlasit.

Čímž končím.

Tvůj

Vladimír Klement.

Švéd Jindřich Ibsen, jenž psal v duchu protikřesťanském, byl nucen vyznati na sklonku života: „Když my mrlví procitneme, seznáme, že jsme nikdy nežili.“ Míni to o své tvrbě, která bořila, ale nic nového nebudovala.

LITERATURA

Silná slovesa něm. v rozmluvách. — Napsal a vydal řed. Krist. Ječmínek v Holešově. Cena 5 Kč. Spiskem o 64 stranách jasného tisku dostalo se konečně učitelům němčiny výborné pomůcky pro tuto nejtěžší stat mluvnickou. Návodem autorovým umožněno jest každému učiteli snadným, názorným a praktickým způsobem tuto těžkou látku učebnou trvale vštípit v paměť dítek, takže navždy utkví v jejich mysli.

Věstník okr. úřadu v Holešově napsal o spisku v částce 9. ze dne 1. září 1931: „Knižka chce býti příručkou a jistě poslouží každému, kdo chce získati jasný přehled a rychlé poučení v nejistotě. Mluvní cviky jsou velmi vhodné a přehledy učiva zdařilé. Doporučujeme co nejlépe. — Cena velmi mírná.“

Okr. šk. výbor v Kroměříži připsal ze dne 20. listopadu 1931, č. 3305, zaslal všem ředitelstvím měst. škol v okrese výtisk spisku k nahlédnutí a k bedlivému prostudování učitelům němčiny, upozorňuje je na praktickou stránku příručky. Píše: „Uvedené články jsou vybrány ze života dětského, takže osvojené učivo zůstává trvalým majetkem žactva; také přehled tříd slovesných jest účelný a prakticky sestaven. — Doporučujeme k hojnému používání učitelstvu i žactvu.“

Profesor-filolog II. st. průmyslové školy v Plzni pan Jaroslav Hecht napsal dne 15. února 1932 o příručce: „Příručka neobyčejně usnadňuje pochopení pro jazykové rozdíly jednotlivých tříd vhodně volenými doklady a systematicky uspořádaným postupem.“

Profesor Fr. Rybka, Holešov, vyjádřil se o příručce: „Na každé stránce spatřujeme praktičnost příručky, což ji činí velmi cennou. Příručka jest výbornou, ano stane se nezbytnou pomůckou učitelům pro přípravu ke zkoušce z něm. jazyka.“ — Spisek za dobu 6 měsíců svého trvání ujal se pro svoji praktičnost na 154 školách, usnadňuje a zpříjemňuje práci učitelům i žákům!

Výhody příručky Ječmínkovy jsou tyto: I. Snadno pochopitelné a přesné rozdělení německých sloves podle kmenů tří základních tvarů: 1. času přít., 2. času souminulého a 3. přičestí minulého času na slovesa: a) slabá, b) silná a c) nepravidelná.

Viz str. 51 a 52 v doslově o slovese!

II. Samohláskové změny v 2., příp. v 2. a 3. kmeni tvarů slovesných pro všech 8 tříd silných sloves znázorněny jsou na dvou ramenech gram.-hláskového trojúhelníku, což jest opravdu zajímavou novinkou i pro učitele němčiny. — Co jest gram.-hl. trojúhelník, vysvětluje autor zajímavým způsobem, takže před zraky žákův ožívuje a vyvstává!

III. Vlastní jména osob, při jednotlivých třídách sil. sloves uvedená, usnadňují nám hravě a trvale si zapamatovati změněné samohlásky kmenové všech 8 tříd sil. sloves. Viz str. 51.

IV. Dějový postup při jednotlivých rozmluvách všech 8 tříd sil. sloves jest přirozený, názorný, řetězovitě spjatý, takže lze slovesa jednotlivých tříd vždy jako celek snadno a nasmazatelně v paměť dítek vštípit.

V. Přísloví, průpovědi a praktické věty, vyňaté většinou ze spisů básníků a myslitelů, probouzejí soudnost dětskou, řídí a zdokonalují ji, nabádají žáky k samostatnému přemýšlení, budíce v nich zájem pro vzdělávací četbu a touhu zdokonaliti se v němčině.

Doslov o slovese dobře poslouží žákům. Přehledem slůvek rozšíří se zásobu jejich mluvy německé.

Přiložený přepis český vykoná platné služby při nacvičování německého učiva.

Ječmínkovu příručku němčiny lze co nejvřeleji doporučiti přízní a blahovůli odborníků, školním dítkám i samoukům.

Objednávky vyřizuje autor-vydavatel: řed. Kristián Ječmínek v Holešově. Při hromadném objednání na 10 výtisků 1 výtisk zdarma a vyplaceně se zasílá.

N. B. Krajinským odborům: Kol. odb. uč. Alois Král z Petřvaldu má připravených několik přednášek z přírodovědy a astronomie. Doprovází je světelnými obrazy. Je ochoten přednáseti i jiným odborům. Bližší informace podá kolega sám.

Všem našim čtenářům a stoupencům velmi vřele doporučujeme knihy ze Šupkova nakladatelství v Hradci Králové, jehož přílohu vložili jsme do tohoto čísla. Ujišťujeme naše čtenáře, že všechny knihy jsou úplně bezvadné, obsahu velmi hodnotného a každý, kdo si je — nehledě ani na velmi vysokou slevu (50 proc.), kterou Šupka poskytuje — objedná, bude nejkrajněji spokojen. Upozorňujeme, že Šupka je náš stoupenec, 35 let pracuje již ve straně a je nepřetržitě 26 let redaktorem lidového časopisu „Štít“ v Hradci Králové. Jako lidový nakladatel získal si o dobrou četbu velké zásluhy, rozšířil již téměř dva miliony knih, což se snad dosud nepodařilo žádnému jinému nakladateli. Každý náš čtenář, který se odvolá na „Věstník katol. uč. čsl.“, dostane od nakladatele Šupky i nově vydané knihy se slevou padesátiprocentní. Kdož by objednat nemohl, nezahazuj a nenič přiloženého seznamu a upozorni laskavě na dobré i levné Šupkovy knihy naše stoupence (zejména knihovny), kterým se náš list do rukou nedostane. Objednávku učin každý co nejdříve, při velikém odbytu nelze zaručiti, že později by byly knihy k dostání.

Kamna a stolokrbý „Fenom“

dobré výrobky za
levnou cenu.

Praha II.,
Václavské n. č. 33.
Tel. 23264

Školy a učitelé
zvláštní cenné výhody!

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — Redakce v Přerově, Blahoslavova 41, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Matice cyrilometodějská). Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.

J. H.:

Jsou to starosti.

Na Moravě nemají v evidenci (?) katolické inspektory a přece klerikální učitelstvo roste mezi pokrokovými inspektory a organisacemi jako houby po dešti.

(Časopis Čsl. obce učitelské.)

Na jiném místě listu otisknuta jest větší část tohoto článku z posledních dní, hl a s u z Č e c h, jenž má moravskoslezské t. zv. pokrokové učitelské organisace podnítiti k vystoupení proti nám, katolickým učitelům a učitelkám, proti naší organisaci, proti naší práci. Nebudeme článek blíže rozebírat, ale nemůžeme také nechat, aby jej zcela nepovšimnut.

Vyličují se naše poměrně dobré organizační poměry. Ano, dosáhli jsme určitých úspěchů, ale tyto nejsou výsledkem nějaké konjunktury, poměrů nám zvláště příznivých, snad lásky nějakých mocných činitelů, ale předcházela je práce, práce usilovná.

Jest pravdou, že před válkou nebylo nás v moravském spolku katolického učitelstva mnoho. Bylo to však za Rakouska, kdy těžko se dýchalo. Nepřála se nám, Čechům, svoboda a nepřáli jsme jí ani sami sobě. Bránili jsme jeden druhému, bychom nešli vpřed. Dnes však jsme v republice, ve svém státě, kde i menšiny mají svá práva. Proč by tedy i učitelé a učitelky, hlásící se k velikému katolickému táboru, neměli mít své středisko, svou organisaci?

Bývalo skutečně kdysi utrpením hlásiti se ke katolické učitelské organisaci. Ztrpčovali nám páni z druhého břehu život opravdu měrou vrchovatou. Byli jsme však průkopníky časů lepších, kterých přece jsme se konečně dočkali.

Dnes pracujeme skutečně za poměrů klidnějších. Nechápeme však, že by zasluhovaly moravské t. zv. pokrokové učitelské organisace výtky, že nás nechávají na pokoji. Jak jedni, tak druzi žijeme a pracujeme vedle sebe, proč bychom si tedy navzájem práci i život zneklidňovali a ztrpčovali?

Jest snad někomu „trnem v oku“, že jsme něco vybudovali? Takové nazírání příslušníka poměrně silnější organisace bychom musili nazvat pouze závistí, o níž se praví:

„Železo rez sežirá,
závistník od závisti umírá.
Kde mnoho závisti, málo spokojenosti.“

Začínati pak dnes s výzvami k útoku, nelze opravdu nazvati jinak, než naivností. Žijeme stejně již v době těžké, v době neklidu a stejně již nevíme, co vše ještě budoucnost nám může přinést. Jsou jiné záležitosti a problémy, o nichž můžeme dosti přemýšleti. — — —

Snad článku právě otisknutému budou následovati jiné, podobné. Budiž! Prosíme jen p. pisatele (nepodepsaného), by užíval výrazů, jakých je opravdu hoden učitelský tisk. Napíše-li se, „Četní jednotlivci z odborných učitelů vedou okresní stáda katolická“ neb „V Čechách jsou klerikální učitelé zalezlí kde si v děrách“, musíme maně opět vzpomenouti neblahých již shora uvedených dob Rakouska. Dnes jsme přece o dvě desetiletí dále.

Článek Čsl. obce učitelské nebude míti pro náš vývoj škodlivých následků. Právě naopak. Jeho výsledkem může býti, že katoličtí kolegové z Čech budou na shora uvedený nevhodný výrok reagovati rázným vystoupením, my pak v zemi moravskoslezské, že se nyní tím více s v o r n ě s e m k n e m e a v ž c h o p í m e k usilovnější práci. Všeho toho jest opravdu třeba.

K. B. H.:

Hesla.

Zdá se mi, že se z nich naše pedagogika a zvláště metodika nevymotá. Co pochodní nadšení plálo pro volný sloh! Dětský projev musí býti volný, nesešněrovaný předpisy. Nikdo heslu „volný sloh“ nerozuměl, ale za zpátečníka byl puncován ten, kdo volně neučil. Jedni dělali z dětí spiritistické stolečky, dávajíce jim do ruky tužky: a teď pište! Jiní skládali ve škole s dětmi pohádky, povídky i básničky. Dnes? Vzmáhá se pochybovačnost a utilitarismus. Jest psáno proti přepínání v dětské tvorbě a cena její označována jako pochybná (Uhör). Najednou se ví, že 90 procent lidí nepotřebuje volného slohu a že není třeba připomínati volný sloh písemný ve škole (Věcné nauky). Budou se tedy asi probírat jen písemnosti potřebné pro praktický život, dokud se zase neobjeví nové heslo. Zleva do prava a naopak, jen ne klidnou, vyrovnanou cestou. A přece lze spojovati dobrá zrníčka v celky místo okamžitého vzplanutí a zase vychladnutí. Měli jsme na dvojtřídce ve II. třídě krásný volný sloh (V neděli odpoledne, Moje nejmilejší místo, Moje nehoda; O pomněnce; O jaru; Koho potěším kytíčkou), jehož práce byly otiskovány v dětské příloze jedné novin, našli jsme si čas i na skladbu básně „Matičce“ (společná práce celé třídy), která byla otisknuta ve Vlastivědném sborníku. Sloh byl nejradostnější chvílkou ve třídě. A písemností jednací jsme také dobře procvičili.

Testy! Co papíru se o nich popsalo! Na jedné straně chce se jimi měřiti (Příhoda), na druhé straně se proti nim zdůrazňuje pozor-

rování a styk s dítětem (Teyschl). Obojí má své vady. Je pravda, že duševní jevy a pochody nelze měřit na centimetry, a toto mínění o měřitelnosti psychických jevů je největším balastem testů, které přece nejsou jen zavrženíhodné. Vždyť je to písemná zkouška, při které se může uplatnit i žák, který nemá slovních vyjadřovacích schopností a přece se učí. Pozorování a styk s dítětem je krásná věc, ale při 50—60 dětech ve třídě neproveditelná do té míry, aby mohla mít vliv na posudek žáka. Proč ne spojení obou? Pozorují žáky, stýkám se s nimi (pokud při velkém počtu lze) a testuji. Není stížnosti, že bych někomu ublížil na známce.

Vlastivědné sborníky. Vyrojily se jako včely s honosivými programy. Měly vesměs jednu vadu: nebyly psány pro děti. Teď umírají na nedostatek látky, otiskují nechutné básně, se kterými děti nemají mít nic společného, a primát ve spoustě dětských časopisů si rozhodně již nezískají. Jsou nejméně oblíbeny.

Reforma pravopisu. Jedna škola se divila, že nebyla provedena ještě před vydáním osnov pro měšťanské školy. Může se ještě státi. Děti se již srdečně těší, neboť se o tom stále píše v novinách a nemohou se dočkat. Píší již dávno podle zreformovaného pravopisu a je jim moc líto, že pokrokoví páni učitelé nechtějí uznati jejich pokrokových snah. „Naše řeč“ si zase stěžuje, že ani nejlepší spisovatelé a žurnalisté neznají přesně pravopisu podle Pravidel (prosím, z kterého roku?) a jsou na štíru s českou frazeologií a skladbou. Myslím skromně, že tu českou skladbu neovládá přesně ani „Naše řeč“. I názory na pravopis jsou jen názory lidí. Aspoň páni vidí, jak je ta lidská věda malíčká a ubohá.

Parádní úkoly. Psát či nepsat? Jednou ano, po druhé ne. Ruční práce výchovné jsou či nejsou výchovné? Praktický význam? Kreslit volně či nekreslit? Vychovávat vlastenecky či mezinárodně? Pro mír nebo pro válku? Moderně vybavené tělocvičny nebo pryč z nich do přírody? Se zpěvem, bez zpěvu nebo s hudební naukou? Rodičovská sdružení. Laboratoře.

Věčné Hamletovo: Být či nebýt? Kdo vyvede naši školu z tohoto bludiště?

Jan Kuncek:

V pokusné diferencované škole ve Zlíně.

Zásluhou p. kol. Hrbáčka byla mi umožněna celodenní hospitace na Masarykově škole ve Zlíně. Mocným dojmem zapůsobilo na mne tovární město Baťovo. Desítky továrních budov stejného slohu a tisíce a tisíce dělníků a úředníků vtiskují Zlínu zvláštní znamení ocelové strohé kázně z rozkazu průmyslníka T. Bati.

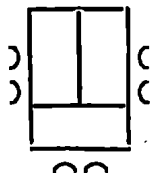
Zaměstnanci závodů Baťových jsou jednou ze součástí labyrintu strojů, v y r á b ě j í c í c h b o t y. Měl jsem ten dojem, že duševní práce iniciativní je tak minimální nad úplnou převahou r o b o t y tělesné. Připouštíme-li částečně duševní součinnost s prací tělesnou, je tato tak malá a bez výhrady jednostranná, že se již ani o spolupráci duše nemůže mluvit, ale spíše o návyku, který

se zdánlivě podobá duševní práci. Jednostrannou prací jsou vychovávány určité skupiny svalové a nervové, které pak tvoří podklad pro akordní práci. Nedovedu si ani představit, aby ten, kdo byl zvyklý na rozmanitost v práci a součinnost intelektu, vydržel v Baťově závodě. Práce dělníka zotročila, a dnes jemu ani nenapadne, aby přemýšlel o duchovní stránce práce. Hlavně když se vydělá groš a řekněme hodně grošů. V celém závodě vládne ohromný materialismus.

Okolí Zlína tvoří mírná, zalesněná návrší a údolí, táhnoucí se k Malenovicím. Krajina opravdu krásná, která zvyšuje dojem a působí k uklidnění. Jsou to dva různé světy. Kéž se doplňují a působí zlínským osvěžením.

A v tomto prostředí jest postavena Masarykova škola typu diferencované pokusné školy. Pěkná, účelně a hygienicky stavěná budova. Vysoké místnosti i chodby, široká schodiště i chodby, všude světlo, topení teplým vzduchem, který se přivádí z budov továrních. Vítá nás v čítárně ředitel této školy pan Vrána. Žáci oslovují své učitele „pane Vráno, pane Konvičko, pane Graci, i dp. P. Juráka oslovují pane Juráku“. Učitelé žákům měšťanské školy vykaží. Stručně nás seznámil pan Vrána s domácím řádem, kterému se podrobují bez výjimky, tuším, 33 učitelé a přes 600 žáků. Všude vzorná čistota a pořádek. Hodina vyučovací trvá 45 minut. V 9.35 nastupuje žactvo každého poschodí na chodby k desetiminutovému cvičení, které vedou p. Horák a p. Jurák. Od 9.45 do 10 hod. jest přestávka. V 11.35 se končí vyučování. Hospitoval jsem v dějepise, počtech, přírodopise a náboženství na měšťanské škole a ve věcných naukách, počtech a čtení ve II. třídě obecné školy. V dějepise i v přírodopise pozoroval jsem metodu samoučení. V učebně dějepisu byli žáci rozděleni na několik pracovních skupin. Každá skupina měla svého vůdce, který odpovídal na dotazy neb se za svou pracovní skupinu tázal učitele. Každý žák dostane pracovní plán (otázky jsou napsány na půlarchu papíru), studuje v učebnici, kterou má po ruce, a vypisuje odpovědi. Příklad otázek: Windischgrätz — Slovanský sjezd — Svato-dušní bouře — Zrušení poddanství — Rieger — Palacký — Byli jsme před Rakouskem, budeme po něm — Říjnový diplom — Ústava únorová — atd. Pracovní skupina 6 žáků sedí následovně:

Ve II. třídě obecné školy zajímala mne metoda pana Zavadila. V učebně ve třech řadách lavic jest přítomno 52 dětí. Jsou čiperné, jiskrných očí, pracují se zájmem a v práci jsou vytrvalé. Ve třídě jest při vyučování volná kázeň. V e v ě c n ý c h n a u k á c h probírali téma „Čistota“. Děti se bez vyvolání táží, druzí jim bez vyvolání odpovídají. Pořádek není porušen. Překvapily mne krátké odpovědi dětí. Nerozumí-li žák něčemu, táže se žáků a některý neznámý pojem vysvětlí. Po vysvětlení mu žák poděkuje. —

V počtech namítá žák žáku: „Počítáš nesprávně!“ — „Dokaž mi to!“ — Žák vysvětluje a přijde na to, že sám chybil a chybu nesprávně vytýkal. Omlouvá se zdvořile a prosí za prominutí. — Ve čtení užívají učebnice, malé knížky (tuším, Zvířátka), vydané Čsl. Červeným křížem a pak ukázky z našich spisovatelů (na příklad Martinek, Němcová a j.). Nový článek čtou nejdříve potichu, mezitím bez vyvolání se žák některý táže na neznámé pojmy a jiný žák již mu to vysvětluje. Vyvolaný žák vypravuje, o čem právě četl, nebo následuje čtení jednotlivců. Udělá-li při hlasitém čtení chybu, opraví chybu celá třída tím, že přečte správně chybné místo hlasitě, a žák, který chybil, znovu čte. Žáci dostávají úkoly z domácí četby.

A nyní několik slov závěrem. U všech učitelů vidíme lásku k dílu vychovatelskému a zápal pro ten který předmět. Práci svou vykonávají s vypětím všech svých sil. Únavu, ne momentální, bylo znát ve výrazu tváře. Ze 33 sil učitelských jest 6 učitelek, ostatek jsou učitelé. Z těchto 33 jest pouze 6 katolického náboženství, 20 bez vyznání a zbytek jsou jinověrci. Do kostela nechodí nikdo ze sboru učitelského. Náboženských nebo politických třenic na škole není. V učitelském sboru naprostý soulad. Společenský život v době mimoškolní učitelský sbor vůbec nepěstuje. Zájem o školu vyžaduje od učitelů, aby i v době po vyučování věnovali čas přípravě a studiu. Kromě svého platu, který dostávají jako jiní učitelé, doplácí Bafa měsíčně ženatým 1000 Kč, svobodným 500 Kč. .

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Z jihočeského odboru. Členská schůze konaná 31. ledna: Přednáška členky sl. učit. Františky Faktorové na téma „Otázka výchovy mládeže a dnešní problém výchovy“. Přednáška vdp. duchovního rádce na téma „Ideál ve výchově“. Ukázáno na význam ideálu ve výchově, pojednáno o správných a nesprávných ideálech a skupině ideálů: ideálu velikosti, hrdinství a síly, proti nimž vytyčen jediný nejvyšší ideál: pokorná oddanost vůli Boží. Pak jednáno o prázdninových duchovních cvičeních a jiných záležitostech odboru.

Členská schůze 6. března. Vdp. duchovní rádce upozornil na článek „Organisace katolického učitelstva“, otištěný v knize dp. Mádle „Organisátor kněžstva“. Článek dal podnět k živé diskusi. V mnohých věcech, zvláště pokud se týkaly laických katechetů a kandidátů učitelství, souhlasíme. Článek zasluhuje povšimnutí i ostatních odborů. — Z této schůze vysláno k Ústředí přání, aby dojde-li ke sjezdu katolického učitel-

stva na Svaté Hoře o letošních svatodušních svátcích, celý program byl věnován věcem organizačním. Za nejnutnější považujeme, aby ve schůzi rokovalo se o prostředcích, kterými vnést v organizaci nový ruch a život. Nato promluvil vdp. duchovní rádce o významu našich náboženských jubileí: 1000. výročí přenesení ostatků svatého Václava, 900. výročí volby biskupa sv. Vojtěcha a 650. výročí smrti blahoslavené Anežky. Pak jednáno o tělovýchovném kursu konaném o velikonočních prázdninách.

Kurs byl zahájen 22. března v 8 hodin ráno mší svatou s duchovní promluvou dp. spirituála K. Rebana. Po mši svaté konána schůze s přednáškou vdp. duchovního rádce na téma „Tělesná výchova ve světle katolické morálky“. Projednány záležitosti spolkové, načež následoval dvoudenní kurs pod vedením p. uč. Kuncka za účasti asi 30 osob.

Upozorňujeme všechny své členy na pracovní schůzi a současně valnou hromadu ZSKUČ., která bude na Boží hod svatodušní v Příbrami, a zveme k hojně účasti.

Program bude oznámen, přihlašujte se však jednatele odborů co nejdříve za účelem obstarání noclehů.

Duchovní cvičení pro učitelky pořádáme ve dnech 11.—15. července v Kardašově Řečici, a 22. až 26. srpna v Českých Budějovicích. Přihlášky přijímá Marie Ratajová, učitelka v Českých Budějovicích, Třída čsl. legií č. 28.

Prosíme, přihlaste se co nejdříve a závažně, aby v případě nedostatečného počtu přihlášek jeden z kursů mohl být odvolán a přihlášené mohly být o tom vyrozuměny. S nepřihlášenými nebude počítáno!

Opavský odbor konal v neděli, dne 3. dubna 1932 ve spolkové místnosti Slezské lidové tiskárny obvyklou měsíční členskou schůzi za hojně účasti členstva. Na programu byl zajímavý a dobře připravený referát kol. Elišky Olbrichové: „Význam škol mateřských“ a pronikavě kritický referát kol. Jaroslava Švidrného: „Nové osnovy pro školy měšťanské“, které vyvolal čilou a cennou debatu. Oběma přednášejícím vyslovil předseda prof. A. Cebusky zasluženou pochvalu. V závěru schůze byly projednány různé věci stavovské a organizační. S povděkem byl přijat návrh, aby příští členská schůze, koncem května, byla svolána mimo Opavu, ven, do přírody, na příklad do Koberic. Dne 1. května zúčastní se opavský odbor učitelské pouti do Hrabyně spolu s odborem ostravským, těšínským a hlucháckým, který převzal aranžmá zájezdu. Budiž účast u Panny Marie hrabynské co největší a se zbožným užitkem!

Krajinický odbor katolického učitelstva v Hlučíně. Pout do Hrabyně. Krajinické odbory hluchácký, ostravský, opavský a těšínský vykonají pout dne 1. května 1932 do Hrabyně. Program: Sraz v Háji na nádraží ve čtvrt na 9. hod. ráno, po příjezdu vlaků od Svinova i Opavy, a odchod do Hrabyně. Tam uvítání, členové mohou vykonati svatou zpověď. V 10 hodin kázání dp. profesora Al. Wyky, duchovního rádce hlucháckého odboru, po kázání mše svatá. Ve 12 hod. společný oběd. Odpoledne sv. požehnání a schůze odborů. Kolegyně a kolegové! Přičiňte se, aby účast byla co největší a pozvěte i ostatní katolickou inteligenci. Zvláštní pozvánky nebudou již zasílány. — Předseda.

Z brněnského odboru. Dodatkem ke

zprávě o valné hromadě brněnského odboru sdělujeme, že jsme požádali kol. Jindřicha Hrbáčka, jako člena zemské školní rady, aby nás informoval zejména o obsazování míst. Naši členové, obraťte se tedy ve svých záležitostech přímo na něho! — Vladimír Klement, jednatel, Ot. Pavlík, předseda.

Kreslířský kurs, jež pořádal Krajský odbor katolického učitelstva v Brně dne 30. března 1932 za účasti 35 členů, se velmi pěkně vydařil. Kol. Josef Kachlík zajímavým způsobem probral učivo prvních tří školních roků. Pokračování kursu bylo stanoveno na 30. června. Poněvadž přibývá však přání, aby druhý kurs se pořádal ještě ve školním roce, rozhodl se výbor brněnského odboru po dohodě s kol. Kachlíkem, že druhou přednášku uspořádá již o svátku Nanebevstoupení Páně — ve čtvrtek 5. května. Toho dne o 9. hodině bude sloužena pro kursisty mše svatá v kapli v Ochranovně, Vídeňská 52-54. — Od půl 10. hod. do půl 1. hod. přednáška, oběd v Ochranovně, pak prohlídka kreslířské výstavky. — Od půl 1. hod. do 5. hod. pokračuje kol. Kachlík ve své přednášce ve vyučování kreslení na středním a vyšším stupni. Kursisté si přinesou náčrtník a tužky, aby si mohli značit pracovní postup. Kursové 10 Kč. — Výbor brněnského odboru zve na tuto závěrečnou přednášku nejen své členy, ale i členstvo sousedních odborů. V. K.

Pošlete výsledky vašich debat v odborech o návrhu na nové osnovy pro měšťanské školy! „Věstník“ má tlumočiti veřejnosti názory jak jedinců, tak odborů. — Redakce.

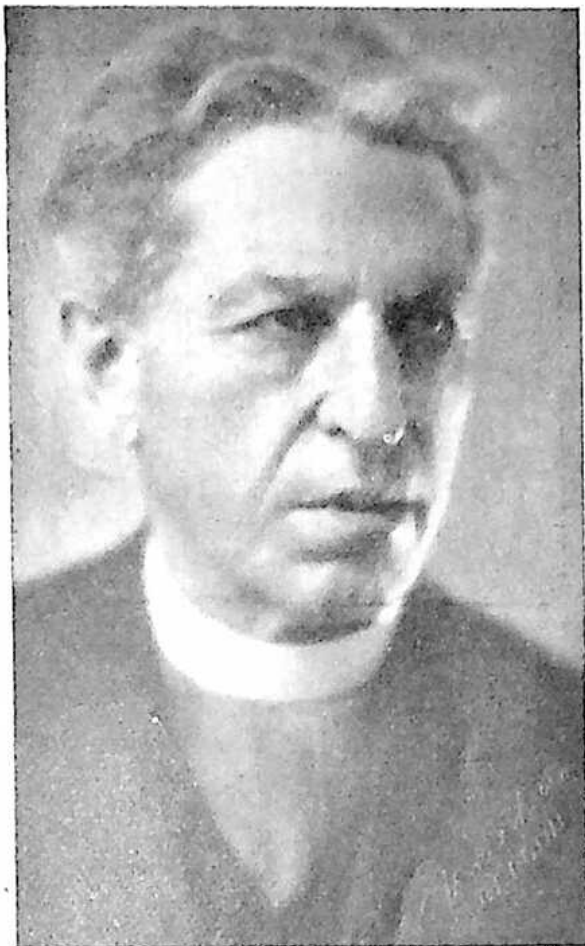

Dá-li nám Pán Bůh nějakého čilého člověka, který naše sny a plány počíná plnit, který pracuje a jiné k práci pobízí, který práci rozumí, tak jej místo pomoci nejraději podezříváme a utlučeme.
P. Alberti.

HLÍDKA MLADÉ GENERACE

K odchodu vdp. ředitele msgra ThC. Mat. Lhotského. Koncem měsíce odchází na trvalý odpočinek ředitel katolického učitelského ústavu ve Sv. Janě pod skalou, msgr. ThC. Matěj Lhotský. Odchází nám milovaný ředitel, výborný pedagog a laska-

Msgr. Lhotský.

vý otec studentů svatojanských — katolických učitelů. — Msgr. Matěj Lhotský, papežský komoří, čestný konsistorní rada a biskupský notář, narodil se v Božejově dne 26. února roku 1863. Po gymnasijských studiích v Jindřichově Hradci, kde r. 1882 maturoval, odešel do Českých Budějovic na bohosloví. Roku 1886 byl vysvěcen na kněze a kaplanoval do roku 1895 ve St. Rožmitále. Toho roku byl poslán do Soběslavě na učitelský ústav, kdež působil až do roku 1923. Za války vedl soběslavský ústav. Je zajímavé, že po převratě v neklidných dobách pro vše katolické si msgr. Lhotského přála za ředitele celá Soběslav. Roku 1923 odešel msgr. Lhotský do výslužby a stal se ředitelem soukromého učitelského ústavu ve Sv. Janě pod skalou. Odchoval řadu katolických učitelů, kteří stojí neohroženě za katolickým programem. A když v červnu roku 1931 propouštěl do světa msgr. Lhotský nás, své poslední abiturienty, loučil se s námi velmi srdečně. Poslední slova na rozchodnou našeho milovaného pana ředitele k nám — abiturientům — byla: „Věrnost, stálost a vytrvalost.“ V

těchto slovech je vskutku vše obsaženo, co potřebuje pro svůj život katolický učitel. Dnes, kdy působíme ve všech končinách naší vlasti, nezbyvá nám, než vděčně vzpomínati svého laskavého ředitele, který nám věnoval tolik let, jež mohl prožiti v klidu, a který nás velkým zdrojem své lásky vychoval. Pán Bůh mu dopřej mnohá leta odpočinku, a nám, vděčným žákům, ještě mnohého šťastného s ním shledání. — L. G.

III. PRAZDNINOVÝ VZDĚLAVACÍ KURS KATOLICKÉHO UČITELSTVA NA SV. KOPEČKU U OLOMOUCE OD 3. DO 16. SRPNA 1932.

Okolo přátel kursů. Jest potěšením, že katolická veřejnost projevila účinný zájem o naši práci. Vážnou práci budujeme dílo ne pro dnešek, ale pro budoucno, proto základy musejí býti dány silně. P. Alf. Mít na ch t z Prahy sám má zájem na práci naší a informuje v zahraničním tisku německém („K. K.“, „Augsburger Postzeitung“ a jiných) o našich přípravách a našem díle. — Pan ústřední tajemník MCM. Josef Papica informuje o práci katolického učitelstva ve francouzských listech. — Vzácné přízně se dostalo kursům od mistra Vojtěcha Řího vské ho, který pro kurs komponuje skladbu hudební. — Podobně i pan kapelník Českého divadla v Olomouci Jar. Budík věnuje III. kursu svou hudební skladbu. — Kol. Josef Krajíček věnoval III. kursu kresbu ze Svatého Kopečka, které bude použito k otištění ve Věstníku a na pohlednice. — O kursech přinesou delší stať „Vychovatelské listy“ od Jana Kachlíka a v „Přehledu“ vyjde též práce o kursech z pera odb. učitele Ant. Krejčíře. — Na kurse bude též přednáseti dr. Josef Doležel z Prahy a dr. Jos. Krlín z Prahy. — Kol. Slezáček pilně pracuje na přípravách III. kursu v Praze. — Pan aktuárský adjunkt Jos. Dostál je ochotně nápomocen v administrativní části příprav.

Do kursu se přihlásili dále: 24. Krista Zoufalá, učitelka z Moravy. 25. Jindř. Morávková, uč. z Čech. 26. Marie Trnečková, učitelka z Moravy. 27. J. Pokorná, učitelka z Moravy. 28. L. Pokorná, učitelka z Moravy. 29. Antonín Slezáček - Šotek, cvič. učitel z Čech.

J. Krajiček: Svatý Kopeček.

Upozornění. Mnozí kolegové a kolegyně jsou rozhodnutí zúčastniti se kursu na Sv. Kopečku, dosud však se písemně nepřihlásili a čekají s přihláškou až před prázdninami. Prosí se, aby všichni se přihlásili již teď, aby mohl býti co nejdříve stanoven určitý počet a zajištěny byty. **Přihlašujte se včas, již teď!**

Turistika na kurse, doufám, uspokojí i ty nejnáročnější. Kdo touží poznat Jeseníky, naskýtá se mu na kurse příležitost. Kol. M. Šn y r y c h pilně pracuje na propracování třídenního pobytu v Jeseníkách. Tentokráte je pamatováno na dobré chodce (pro větší pěší tury) a pro slabší chodce, kteří budou ubytováni v klínu horských velikánů a budou podnikati menší tury.

Pan profesor dr. Špaček, docent III. kursu, nás pozval do lázní Ochóz u Konice, které jsou jeho majetkem. Pan

profesor tam objevil léčivý pramen. Ochóz se rozprostírá v krásné, zdravé a romantické lesnaté krajině. Kdo by měl zájem o pobyt v lázních mimo kurs, ať dopíše přímo na pana dra Špačka, profesora, Hlučín.

Táborový oheň zazáří před svatyní mariánskou na svahu na Svatém Kopečku. Kdo neví, co to táborový oheň je, ten ať se opravdu těší. Vzpomínáme si na táborové ohně ve Frýdlantě a v Českých Budějovicích a máme tak krásné vzpomínky. Doufejme, že i tentokráte paní kol. Kašková, Koloda Štěpán et comp., „Tahací harmonika“ obveselí nás svými kousky.

Výstava katolické a dobré knihy vůbec bude připravena i tentokráte na Svatém Kopečku. Lidové knihkupectví v Olomouci převzalo aranžmá výstavy. Ve volných chvílích budou moci kursisté navštěvovati výstavu.

Kursisté, připravte si! Saťy pro den-

ní zaměstnání (aby se hodily pro ran-
ní cvičení i na cesty), koupací úbor,
šaty do společnosti. Jen toho mnoho
neberte s sebou, aby vám zavazadla
nepřekážela. Ještě se k podrobnos-
tem vrátíme.

Byly rozeslány přihlášeným složen-
ky na zaplacení zálohy 100 Kč a libo-
volných splátek. Splácejte si raději
hned, ať máte pak o prázdninách mén-
ně vydání.

Rozpočet na kurs. Pro účastníky
kursu je celý poplatek 450 Kč. V to-
to obnose je započteno ubytování v
klášteře nebo v soukromí v pokoji o
1, 2, 3 i více postelích, stravování, to
jest snídaně, desátka, oběd, svačina,
večeře. V obnose je započtena částka
za jízdy autobusem nebo vlakem na
exkursích, stravování a ubytování na
exkursích, vstupenky a zpropitné prů-
vodcům. V obnose je započten i re-
žijní příspěvek. Zálohu 100 Kč nutno
každému zaplatiti do konce června.
Kdo se včas odhlásí, byť by i měl za-
placenu zálohu, bude mu záloha, žá-
dá-li o to, vrácena.

Pro abiturienty a abiturientky učitel-
ských ústavů neb středních škol po-
dařilo se získati levné ubytování a
stravování. Také studující se mohou
přihlásiti. Abiturienti budou ubytová-
ni ve vile dominikánů, abiturientky v
klášteře. Poplatek pro ně za ubyto-
vání, stravování a exkurse bude 300
Kč. Z toho zálohu 50 Kč musí účast-
ník zaplatiti předem do konce červ-
na.

Abiturienti, abiturientky a studenti,
využijte levného pobytu na Svatém
Kopečku a přihlašujte se do kursu!
Celý poplatek 300 Kč!

**Sleva na drahách 50proc. pro účast-
níky kursu.** Jakmile bude kurs schvá-
len ministerstvem národní osvěty, ma-
jí účastníci nárok na 50proc. slevu na
čsl. drahách pro jízdy na kurs (stani-
ce Olomouc) a zpět.

**Kurs na Svatém Kopečku v rozhla-
se.** Vyjednává se s Radiojournalem,
aby o kurse bylo přednášeno, jako
vloni, v rozhlase.

**Přihlášky přijímá a všechny infor-
mace podá předseda kursů učitel Jan
Kunček, Křenovice, p. Kojetín.**

V svolání prof. dra Jana Drábka
ke kursistům minulým i budoucím a
vůbec všem lidem dobré vůle, otiš-
těném na tomto místě v čísle ze dne
16. března 1932, natropil tiskařský šo-
tek tolik neplechty, že smysl článku
byl naprosto porušen. Nejenže zpře-

hůzel písmena, zkomolil slova (na pří-
klad místo: „nechci jako redaktor
prvního našeho knižního pokusu pře-
dem čtenáře obviňovati“, má státi:
„nechci.... čtenáře ovlivňova-
ti“!), nadělal pravopisných chyb, ale
i celé kusy vět vypadly, takže celek
pozbyl na ceně. Stává se občas, že si
tiskařský šotek vyhodí na účet pi-
satele a čtenářů z kopejtky, tento-
krát však by zasloužil pro svou zlo-
myslnou rozpustilost pár za uši a kle-
čet na hrachu.

---

*Dostane-li japonský důstojník
od svého sluhy předloženo jídlo, po-
ustane a poděkuje mu poklonou. To je
tak asi příměr pro pravé umění v po-
roučení. Kdo od někoho žádá akt po-
koření, sebezpřemáhání, poslouchání,
musí se před jeho lidskou důstojností
poklonit tím víc: musí se v tónu po-
roučecím nejúzkostlivěji uvarovati vši
osobní vyvýšenosti, všeho zneužití své-
ho věcného úkolu k tomu, aby využil
své osobní moci.*

Univ. prof. dr. F. W. Foerster.

ROZHLEDY

Proti stálým změnám učebnic bylo
ministru školství z poslaneckých kru-
hů zasláno toto ohrazení: Na střed-
ních školách velmi často se mění u-
čebnice, následkem čehož a) trpí ve-
lice akce pro zaopatřování učebnic
chudým studentům, ježto knihy, které
by se mohly ještě několik let užívatí,
se musí vyřaditi a nové kupovati, což
vyžaduje stále nových a nových fi-
nančních nákladů. b) Zdražováno je
tím stále rodičům studium jejich dětí,
jimž se musí nové knihy kupovati.
Stálá změna učebnic nesleduje snahy
vědecké, nýbrž většinou je v souvis-
losti s touhou po výdělku. Mnozí pro-
fesoři stále vydávají nové učebnice,
aby na nich vydělávali a jejich kole-
gové jim je na ústavech zavádějí. K to-
mu cíli existují dokonce zvláštní klu-
by a spolky. Jest svrchovaný čas v
zájmu hospodářském učiniti tomu pří-
trž, a to: 1. Nařízením ministerstva,
že učebnice musejí býti aspoň pět let
užívány. 2. Učebnice stanoví minis-
terstvo školství a nikoli profesorské
sbory jednotlivých škol, a to pro vše-
chny střední školy stejné po slyšení k
tomu cíli zvlášť stanovené komise.

K dotazu o novém zákoně na o-
chranu nájemníků. Osnova zákona má

50 paragrafů a obsahuje některá důležitá nová ustanovení. Tak majitel domu, když dokáže, že mu byla úředně povolena stavba, které nemůže provést, aby nepřestavěl též místnosti, ve kterých bydlí některý jeho nájemník, jest povinen zaplatiti tomuto nájemníku dvojnásobnou roční činži, nebo, vzdá-li se nájemník tohoto odstupného a místo toho požádá zaopatření nového bytu, musí majitel domu obstarati tomuto nájemníku byt, vyhovující poměrům nájemníkovým. Dosud bylo v bytovém zákoně jen ustanoveno, že majitel byl povinen obstarati takovému nájemníku náhradní byt postačitelý. Důvody, které opravňují majitele domu podle zákona z roku 1928 k výpovědi některému nájemníku, zůstávají nezměněny pro rok 1932. Počínaje rokem 1933 může býti nájemné zvýšeno až do 40 proc. ročně, ale třeba k tomu povolení úřadů. Při větších bytech může býti zvýšení až do 60 proc. Nájemníkovi, který má zdanitelný příjem menší než 30.000 Kč a má dvě nezaopatřené děti, nesmí býti jeho nájemné zvýšeno dříve než ode dne, jež vláda označí zvláštním nařízením. Nájemné se nezvýší nájemníku se 3 nezaopatřenými dětmi, má-li méně než 35.000 Kč zdanitelných příjmů, se 4 dětmi nedospělými, má-li méně než 40.000 Kč. Dosavadní ustanovení, že se může připočísti k nájemnému za osvětlování schodiště, čištění domu a komínů, za odvážení smetí zvláštní příplatky, nebude v novém zákoně přípustno a nájemné musí býti zaokrouhleno na pevnou částku.

Reforma vzdělání učitelstva. Hlavní zásady návrhu zákona docenta dr. Příhody: Učitelstvo by nabývalo vzdělání na vysokých školách ať už samostatných nebo přičleněných k dosavadním vysokým školám. Tato vysoká škola by měla tři oddělení: a) všeobecně pedagogické, b) oddělení speciální pro školy obecné, měšťanské, pomocné a pro učitele slepých, hluchonémých atd., c) pro odborné školské úředníky a osoby vědecky pracující, jimž by se tím dávala možnost a způsobilost k vědecké práci v pedagogických disciplínách. Studium by bylo zařízeno tak, že by umožňovalo každému učiteli podle schopností a snahy projíti všemi odděleními vysoké školy pedagogické až případně k doktorátu pedagogiky. V tomto smyslu by tato vysoká škola pe-

dagogická byla první školou v Evropě a mohla by se tu státi střediskem pedagogického studia vědeckého. Zkoušky státní by byly tři. První státní zkouška by byla diferencovaná a opravňovala by k ustanovení na obecné škole a poskytovala by možnost nabytí způsobilosti pro vyučování na měšťanské škole složením druhé státní zkoušky. Třetí zkouška, předpokládající obě předcházející, by byla přísně vědecká pro úředníky vyšší služby školní. Potom by následoval doktorát pedagogiky.

Něco se chystá? „Časopis čsl. obce učitelské“ přinesl v posledním čísle článek „Výstraha — do vlastních řad“, z něhož pro informaci otiskujeme aspoň výňatky: „Vzrůst katolického učitelstva jest velmi nápadný na Moravě. Kdežto v Čechách klerikální učitelé jsou zalezli kdesi v děrách (?), takže okresní spolky netvoří, neschůzují, ani o sobě věděti nedávají, a jsou jakýmsi papírovými členy spolku katolických učitelů, žijí moravští klerikálové plným životem učitelským a spolkovým. Na každém téměř okrese vytvořili vlastní učitelský spolek, konají časté schůze, tisknou o nich veřejné referáty a nestydí se již za své členství v katolicko-politické organizaci učitelské. Kdežto dříve brali do spolku kdejakého kaplana a faráře, chlubí se dnes přílivem členů učitelů a učitelek, zejména pak i mladým dorostem.“ — „Sebevědomí klerikálních učitelů roste, začínají si býti vědomi své početnosti, troufají si mluvit i do věcí nečekaných. Tak na příklad v jedné poslední schůzi se usnesli vyzvat moravský Ústřední spolek jednot učitelských, aby rozdělil jmění Jubilejního fondu (asi 300.000 Kč) mezi pokrokové i katolické organizace učitelské, že i klerikálové před válkou sbírali na tento fond mezi sebou, a proto uplatňují nyní nárok na své peníze. Ve své naivnosti hrozí katolickým učitelům soudním procesem, případně žalobou k zemské školní radě, aby donutila Ú. S. k rozdělení fondu a vydání peněz katolické organizaci učitelské. Je sice samozřejmé, že nedostanou ani haléře, ale požadavek tento je charakteristickým pro učitelské poměry moravské. Jsou svědectvím, do jaké míry rozrůstá se klerikální učitelstvo na Moravě, jsou však i obžalobou pokrokových moravských organizací učitelských. Zemská jednota učitelstva škol měšťan-

ských bude muset prohlédnouti své řady, protože četní jednotlivci z odborových učitelů vedou okresní stáda katolická. (?) Jednota moravských učitelek literních i Zemský spolek učitelek ženských ručních prací ztratily celé desítky členek, jež přešly ke katolickým ženám a dívkám. Největší však odpovědnost mají Ústřední spolek a Jednota učitelstva škol obecných, kteří dodávají celé stovky svých lidí klerikálnímu dorostu učitelskému. V učitelských časopisech těchto organizací nečtete nic o klerikálním nebezpečí moravském — vědí o něm v redakcích těchto listů, podceňují je, anebo ignorují? Upozorňujeme na ně znovu a veřejně. — Klerikální učitelstvo neroste v Čechách, ačkoliv na příklad Český učitel ohlásil, že na čtyřech okresích dosazení byli okresní inspektori katolického vyznání (Benešov, Blatná, Náchod, Nová Paka). Na Moravě nemají v evidenci katolické inspektory a přece klerikální učitelstvo roste mezi pokrokovými inspektory a učitelskými organizacemi jako houby po dešti. Čím to je? Očekáváme, že moravské organizace (v první řadě Ústřední spolek) dají nám na to odpověď, že zrevidují své členstvo, zjistí poměry na okresech, zejména pak založí katastr učitelů neorganizovaných a katolických učitelů. Snad najdou i prostředky, aby zrestringovaly počet klerikálního dorostu a zbavily Moravu i Slezsko této „vůně Moravy“.

Touha katolického lidu — katolická škola. Rozhodný boj mezi katolicismem a ateismem odehrává se dnes na poli školském. Požadavek katolické školy, který ukládá katolíkům jejich svědomí a budoucnost národa, jest požadavkem, který hledí uplatnit katolíci jako státní občané jménem demokracie a rovnosti ve státě. Cíle křesťanské výchovy mládeže lze dosáhnouti jedině školou konfesionální. K spokojenosti katolíků rozřešena byla již otázka školská v Německu, Holandsku, Belgii, Anglii a ve Spojených státech, třeba státy tyto jsou z většiny protestantské. Sčítací statistika katolíků v Československu vykazuje plné tři čtvrtiny — že všeho obyvatelstva. Již tato číselní převaha katolíků ve státě (11 a půl milionu) opravňuje volání po škole náboženské. Holandsko, země ze dvou třetin protestantská, má již od r. 1920 svobodnou katolickou školu, státem vydržo-

vanou a rovnoprávnou se školami státními. Není státu civilisovaného, který by se ke spravedlivým školským požadavkům katolíků choval poctivěji než Holandsko, ač mezi 6,893.155 obyvateli tvoří katolíci jen třetinu. Podle zpráv časop. „Kirchenzeitung“ jest pro katolicismus v Holandsku největší mocí rozvětvené katolické novinářství (17 deníků, 36 týdeníků), vzorné katolické školství obecné i vyšší, čilá, vzorná duchovní správa s dostatečným počtem kněží (6000). Amsterdam při 200.000 katolíků má 30 farností. Systém malých farností má zásluhu o to, že postavení katolicismu jest tam lepší než kdekoliv jinde na světě. Dostatek věřící inteligence, dostatek kněžských povolání může vyplynouti jenom z náboženské školy. Spějeme za ideálem vznešeným, a právě jeho velikost musí dodávati i síly k jeho uskutečnění!

Stupnice lidí. 1. Lidé, jichž mozek běží dále ve směru jejich činnosti, i když opustí svou dílnu, krám nebo psací stůl. Oni nepracují, aby žili, nýbrž žijí svým dílem a mají základní podmínku pro krásnou jednotu života a světa, a nitku k nesmrtelnosti. Jsou mezi nimi geniové i velké děti, naivní pro všechno ostatní, tvůrcové i otroci, ale všichni žijí tím vřelým ruchem, který jim rozšířil smysl života.

2. Dobří pracovníci, kteří z citu pro povinnost, z vrozené solidnosti, z pudu aktivity i ze zábavy jdou jako dobré hodiny, když „padne“, jdou stejně solidně se bavit, starat o rodinu a na konec umřít. Je to dobrý průměr, na jehož hojném vyskytování se závisí osud a kvalita lidského společenství.

3. Nešťastní lidé, kteří se „minuli povoláním“, jsou „na nepravém místě“, mají za sebou nenapravitelné životní omyly nebo vrozený nezdar, jeví dobrou vůli, namáhají se, ale bez vnitřního vztahu, nikdy to nikam nepřivedou a nic pořádného nevykonají.

4. Vrození nedbalci a lehkomyšlníci, kteří práci šidí, flákači, ulejšáci a facíři, kteří o pochvalu nestojí, z hany si mnoho nedělají a nad stolem mají neviditelně (nebo i viditelně) napsáno: dělej jen tolik, aby tě nevyhodili; mnozí z nich však mají vrozený pud držeti se a postupovati jinak, než svými pracovními výkony a poněvadž ten pud je u nich bez konkurence, projevuje se velmi silně.

5. Parasiti, kteří žijí z cizí renty.

6. Horší než paraziti, t. j. lidé, kteří sice nejsou nečinní, ale svou činností společnost jen poškozují, protože ji buď matou, obelhávají a otravují, nebo jsou na místech, na která nepatří, ale bez instinktivní nejistoty a pokory lidí sub 3., naopak uměle maří hodnoty a překážejí jiným, nicméně ukrajují si svůj díl, tak že na nich společnost zřejmě prodělává; dále sem patří všichni, kdo se bez důvodu a povolení vmáčkli do výroby distribuce a správy a svým duchodem a činností působí celku jen škodu; jsou to zbytečná kolečka a zbytečné ruce a jejich vlastností je, že nezůstávají sami, nýbrž tvoří buňky, a celé aparáty stejné mravní povahy i hospodářských účinků. — Dr. Hoch.

Zajímavé i pro učitele. Má právo předseda maturitní zkušební komise stále sám zasahovati do zkoušky? Má právo a kdy předseda zkuš. matur. komise revokovat usnesení matur. komise? Má právo předseda matur. zkuš. komise změnit známku na maturitní vysvědčení? — **Odpovědi:** Podle odst. 2., par. 21 zkušebního řádu má zkoušení z jednotlivých předmětů učitel toho onoho předmětu v nejvyšší třídě. Předseda má podle odst. 3. téhož par. právo příležitostnými otázkami se přesvědčovati o zralosti jednotlivých kandidátů, při čemž má náležitě šetřiti autority zkoušejícího učitele. Z tohoto obojího ustanovení plyne, že, zasahuje-li předs. stále sám do zkoušky, oslabuje si tím větší právo, než jest mu předpisy dáno, poněvadž se neomezuje na příležitostné otázky a nešetří autority zkoušejícího. Porušuje tedy předpisy, ač jest jeho hlavním úkolem, aby bděl nad zachováváním zkušebního řádu.

Není nijakého ustanovení, podle něhož by mohl předseda revokovati usnesení maturitní komise. Veškerá usnesení komise při ústní zkoušce se dějí za jeho předsednictví a jest jeho povinností, aby při nich bděl nad zachováváním předpisů. Stalo-li se tedy při ústní zkoušce usnesení za jeho předsednictví, ve shodě s předpisy, nemůže býti jednostranně předsedou revokováno. Příklad zasažení předsedy do hotového již usnesení komise by mohl nastati toliko tenkrát, kdyby zkonstatoval, že v usneseních komise před počtím ústní zkoušky, na příklad podle par. 7 nebo podle par. 18 zkuš. řádu, byly porušeny platné předpisy. V tom případě by bylo právem i povin-

ností způsobiti nápravu, neboť podepsáním protokolu i maturitních vysvědčení přijímá odpovědnost i za tato usnesení komise.

Má-li se rozuměti touto otázkou, zda předseda může měniti známku na hotovém již vysvědčení maturitním, bylo by zbytečno uváděti, že takového práva nemá. Má ovšem vliv na stanovení známky z předmětů ústní zkoušky v mezích odst. 2., par. 29 zkuš. řádu, a může přezkoumati, zda známky z předmětů, z nichž se ústní zkouška nekoná, byly stanoveny ve shodě s předpisy par. 18. Ovšem tam, kde při průměru vyjádřeném číslem se zlomkem se rozhodla komise podle svého uvážení pro známku lepší či horší, nemá práva působiti na změnu tohoto stanoviska, poněvadž podle odstavce 3., par. 18 zk. ř. jest právě komise za předsednictví ředitele k tomu kompetentní a není v tomto rozhodování omezena žádným předpisem. — (Věstník čsl. profesorů.)

Pedagogické časopisy. 1. Časopis pro občanskou nauku a výchovu — Praha — Státní nakladatelství. 2. Hudba a škola — Praha — Státní nakladatelství. 3. Komenský — Praha — Čsl. obec učitelská. 4. Děti naše — Praha — Sdružení čsl. učitelů. 5. Listy rodičům — Bratislava. 6. Vychovatelské listy — Olomouc. 7. Mládež úchylná — Praha. 8. Nauky domácí — Praha — Učitelky ž. r. pr. 9. Nauky věcné — Vel. Meziříčí. 10. Noviny pro hluchoněmé — Val. Meziříčí — Spolek hluchoněmých na Moravě. 11. Revue pro vzdělání a výchovu hluchoněmých — Praha a Budějovice. 12. Revue pomůcková — Mor. Ostrava. 13. Rodina a škola — Olomouc. 14. Rozhledy Pedagogické — Praha — Dědictví Komenského. 15. Škola a rodina — Praha — dívčí školy. 16. Škola a občan (právní otázky) — Přerov. 17. Škola československá — Prachatice. 18. Škola naša — Bratislava — Státní naklad. 19. Škola střední — Praha — U. S. profesorský. 20. Škola tvořivá — Zlín. 21. Učitel — Užhorod. 22. Úhor — Praha. 23. Věstník pedagogický — Praha — Státní naklad. 24. Věstník Pedagogického Bjuro — Praha. 25. Urjadovij Vestnik školského referátu v Podkarpatské Rusi, Užhorod. 26. Školy nové — Brno — Společnost Nových škol. 27. Výchova lidová — Praha — Masarykův ústav lidovýchovný. 28. Výchova tělesná — Brno. 29. Tě-

lesná výchova — Brno, 30. Vychovatel — Praha, 31. Vychovatel — Praha, 32. Školské reformy — Praha — Svaz učitelstva čsl. 33. Věstník školy vysokých studií pedagogických — Praha — Čsl. obec učitelská, 34. Rodiče a škola — Praha — Stát, nakladatelství. — 35. Naše cíle — Praha — Svaz učitelstva čsl. 36. Nové směry — Praha (kreslířský). — 37. Naše řeč — Praha (jazykový). 38. Zprávy školských inspektorátů menšinových škol, jež vycházejí v různých sídlech menš. inspektorů.

(Podle Čas. ČOU.)

Práce, kteráž skličného pozvedáš, Zarmouceného potěšuješ. Bloudícího na dráhu ctnosti uvádíš. Ty léku kleslých, Podporo klesajících, Občerstvení dobrých. Ty odlesku moci nejvyšší, jež nás k podobnosti k Bohu pouznáš. Ty, jež jsi všechno lidstvo vychováti a ze surcivosti pozvednouti pomáhala!
R. Seidel.

HLÍDKA UČITELŮ ŠKOL POMOCNÝCH

Neinformovanost o otázkách, které se týkají pomocného školství v československé republice, můžeme stále ještě znamenati u mnohých z našeho učitelstva; bylo by však již na čase, aby československý učitel byl o pomocném školství svého státu informován dostatečně a správně. Zájem o tyto otázky je, není však vždy správně podchycen a veden. Jinak se nedá vysvětliti, že ještě nedávno, ba snad ještě dnes řada ne právě mladého učitelstva žije v domněnku, že právním podkladem pro zřizování pomocných škol je výnos bývalého rakouského ministerstva kultu a vyučování ze dne 7. května 1907. Bylo tomu tak do 31. prosince 1928, kdy zmíněný výnos byl jedinou, avšak nedostatečnou právní normou o školách pomocných. Dnes ovšem nemá výnos ze 7. května 1907 platnosti, neboť právní základ pomocných škol je dán zákonem ze dne 24. května 1929 s právní platností od 1. ledna 1929, a to na území celého československého státu. Ani Podkarpatská Rus není vyňata z účinnosti tohoto zákona, dokud snad její zemský sněm nerozhodne jinak. Zmíněný zákon je vyvrcholením péče ministerstva školství a národní osvěty o děti duševně úchylné, případně slabomý-

slné. Tímto zákonem je dána možnost, aby naše pomocné školy byly budovány na pevném právním základě. Proto je žádoucí, aby každý interested o pomocném školství čerpal informace na pravém místě, tedy přímo v zákoně, který byl vyhlášen 27. června 1929 (č. 86 Sb. z. a n.) a jehož doslovný text je otisknut ve Věstníku min. škol. a nár. osvěty, ročník XI., sešit 7., ze dne 15. července 1929. Zmíněný zákon je dosud jedinou studnicí pro studium právních otázek, týkajících se škol pomocných, které vyčerpává pojednáním o účelu a zařízení pomocných škol, o školní docházce do nich, o učitelstvu pomocných škol a tříd, o zřizování veřejných pomocných škol (tříd), o jejich zrušování, o úhradě nákladu na veřejné pomocné školy (třídy), dále zákon publikuje zvláštní ustanovení o pomocných školách okresních a zemských, o soukromých pomocných školách (třídách), o správě pomocných škol (tříd) a dozoru k nim. Konečným oddílem zákona jsou přechodná a závěrečná ustanovení. Zdálo by se, že není třeba upozorňovati na zákon, který již tři roky trvá v platnosti. Skutečnost však je jiná. Mnozí z učitelů, kteří v době vydání zákona neučili na pomocných školách, nevěnovali mu dostatečnou pozornost, protože nebyli jaksi přímými zájemci. Avšak dnes, kdy řada nových učitelů má možnost přestupu na školu pomocnou, shánějí se již informace o školách pomocných, a z informací těch jsou nejdožadovanější odpovědi na otázku o právním základu pomocných škol. Nuže, kdo se o ni zajímá, nechť sáhne po zákonu 86/1929 a bude informován plně a správně. —Upš.

Jako nemůže řečník bez náležité přípravy s prospěchem a užitek řečniti, tak nemůže učitel bez náležité přípravy do školy. To je zákon, který učitelé za každých okolností má býti svatý.

Dr. Blanda.

NALEZY NEJV. SPRÁVNÍHO SOUDU

Odměny za přespočetné hodiny. Je-li učitel obecné školy také přiděleno vyučování na škole měšťanské (v daném případě výchovné ruční práce), jest jeho vyučovací povinnost pouze 24 hodiny, to jest jako učitele školy měšťanské, a má nárok podle toho na

odměnu za nadpočetné hodiny podle par. 25 parit. zák. — 3. 9. 1931, č. 12.306-31.

Lhůty pro opravné prostředky. 15-denní lhůta stanovená odst. 5 par. 30 učit. zákona platí jen pro případy, kdy jedná se o sporný výměr služebních požitků nebo jejich výplatu, nikoliv na příklad v případě propočtení služební doby podle par. 7 zák. čis. 470-1919, kde platí dosavad lhůta zem. zákonů, to jest 14denní, během níž musí býti stížnost u příslušného úřadu. — 10-10 1931, č. 14455.

Stavba školy. Když v Čechách obec neprovede stavbu školy podle pravoplatného závazku, má okresní školní výbor právo použití odst. 2. par. 3 zák. č. 16-1873 a provést stavbu sám na náklad obce. — 18. 9. 1931, čis. 12.918-31.

Kompetence zem. úřadu na Podkarpatské Rusi. Rozhodnutí, které ve věcech školských učinil zemský úřad na Podkarpatské Rusi, není rozhodnutím ústředního úřadu, které by mohlo býti stěžováno u nejv. správ. soudu, ježto úřad ten není úřadem ústředním, když jeho pravomoc se vztahuje jen na jednu zemi ve smyslu zákona o organizaci veřejné správy. Když ale úřad ten připojil ke svému rozhodnutí poučení o opravných prostředcích v tom smyslu, že je konečné, byla strana uvedena v omyl a bylo proto rozhodnutí naříkané zrušiti podle par. 6 zák. o nejv. správ. soudě pro podstatnou vadu řízení, aniž se mohl nejv. správ. soud obíratí meritem sporu. — 30. 9. 1931, č. 15659-31.

Uplatnění nároku podle odst. 6. par. 30 (par. 151) uč. zákona. Třiletá doba, ve které jest uplatnění nárok materiální, pokud se neposkytuje z povinnosti úřední, počítá se od vzniku nároku, nikoliv od vyhlášení zákona. — 17. 6. 1931, čis. 9313-31.

Správní řízení. Když školní úřad nevedl vůbec žádných důvodů, pro které nevyhověl žádosti strany za poskytnutí výchovného na dítě, které po 18. roce se soukromě připravovalo k doplňovací zkoušce z jazyků, jest řízení vadné. — 14/10 1931, č. 14848-31.

Započtení vál. pololetí podle par. 7 zák. č. 470-1919. Byla-li na vysvědčení učit. způsobilosti připojena doložka podle par. 7 zák. č. 470-1919 a jeho zpětné platnosti, nemůže úřad, který rozhoduje o postupu učitelově podle 4. věty cit. par. zkoumati platnost doložky. Doba, počítaná podle par. 7

cit. zákona se rozumí pro postup, nemluví ničeho o zápočtu pro pensii a nelze tento zápočet z ní vyvozovati. — 14/9 1931, č. 8362-31.

Opravný prostředek. Když rozhoduje škol. úřad o stížnosti strany a nedbá při tom merita na sporu jsoucí věci, nýbrž jiné, která v napadeném rozhodnutí nebyla řešena, trpí rozhodnutí podstatnou vadou a jest je zrušiti. — 10/10 1931, č. 14456.

Učitelé veřejných škol národních; přeložení do výslužby podle par. 13 restriktč. zákona. I. V předpisu par. 13 zákona čis. 286-1924 není podkladu pro názor, jako by měl vyzvaný zaměstnanec (odst. 3.) právo, aby se rozhodlo o jeho pensionování teprve tehdy, bylo-li mu před tím umožněno uplatnění v nějakých námitkách jeho stanovisko, respektive není v zákoně podkladu pro závazek úřadu, aby podal-li zaměstnanec proti výzvě skutečně námitky, tyto nějak vyřizoval, resp. jejich vyřízení odůvodňoval, ať zvláště před vydáním pensijního dekretu, ať v tomto dekretu samolném. — II. Přeložení na trvalý odpočinek podle citovaného par. 13. není vázáno na předpoklad, že restringovaný zaměstnanec je nezpůsobilý ke službě. — III. Předpis par. 14 restriktčního zákona není normou, zakládající nějaký právní nárok zaměstnance a omezení úřadu ve volbě osob k restrikci určených; naopak má předpis ten význam pouhých směrnic pro úřad při provádění restriktčního zákona, aniž straně přísluší stíhatelný právní nárok na zachování těchto směrnic. (10. června 1931 č. 7517-31.)

Nemocenské pojištění veřejných zaměstnanců. I. Rozhodovati s konečnou platností o nemocenské pojistné povinnosti veřejných zaměstnanců podle zákona č. 221/1925 Sb. z. a n. přísluší ústřednímu sboru léčebného fondu. Výrok takový jest rozhodnutím správního úřadu podle par. 2, odst. 1. zákona o správním soudě. (Nález NSS z 18. X. 1930, č. 15979.)

II. Vstoupí-li osoba, jmenovaná v par. 1, lit. d) zákona č. 221/1925 Sb. z. a n., t. j. osoba, které stát, země, župní svazy, župy, okresy, obce a fondy a ústavy jimi spravované vyplácejí normální odpočivné nebo započtovací platy, do zaměstnání povinně pojištěného podle zákona číslo 221/1925 Sb. z. a n. a 242/1922 Sb. z. a n., jest léčebný fond veřejných zaměstnanců povinen vrátiti pojistné,

připadající na dobu pojistného poměru. (20. X. 1930, čís. 3467/29.)

Úprava pensijních příspěvků — správní řízení. I. Výrok úřadu, kterým úřad z moci úřední na podkladě dokladů a s odvoláním se na předpis par. 8 zákona č. 287/1924 Sb. z. a n. vyslovil, že... osoba jest povinna od 1. ledna 1925 platiti pensijní příspěvky z celé pensijní základny, lze právem považovati za autoritativní rozhodnutí, schopné vejíti v moc práva s právními důsledky z toho plynoucími.

II. Podání strany, jímž strana nedomáhala se — jak patrně z obsahu i formy podání toho — přezkoušení konkrétního rozhodnutí nadřízeným úřadem, nelze přiznati povahy opravného prostředku; neodporuje tudíž zákonu, posuzuje-li je úřad za nové podání ve věci a odkáže stranu na právní moc rozhodnutí, proti němuž podání to mělo směřovati. (23. X. 1930, čís. 16238.)

Učitelé veřejných škol národních — převod do platů podle zák. č. 104/1926 Sb. z. a n. Doba služební, rozhodná pro provedení do nových platů po rozumu zákona č. 104/1926 Sb. z. a n., končí se před půlnocí ze dne 31. prosince 1925 na den 1. ledna 1926; den 1. ledna 1926 ani jakákoliv část jeho nespadá již do této doby.

(23. X. 1930, čís. 16279.)

Správní řízení. Správní akt — pokud snad singulérním předpisem není opak výslovně stanoven — nabývá vůči straně působnosti teprve doručením, nikoliv dnem, kterým je dátován. (6. XI. 1930, čís. 16.829.)

Připočtení vál. pololetí ze služby v jiné zemi. Když min. škol. a nár. osvěty nevyřídilo meritorně obsah stížnosti, podané zemským výborem do zápočtu vál. pololetí, jedná se o podstatnou vadu řízení. Nss z 15. IV. 1931, č. 5379/31.

Mudrc Sokrates byl nevinne odsouzen k smrti, protože hlásal jednoho Boha. Zemřel klidně bez nenávisti. To byl vrchol lidské dokonalosti. Avšak modliti se za své katany, to je cosi nadlidského, cosi božského. To stačí k důkazu, že Ježíš je Bůh.

ZPRÁVY

Katoličtí inspektoři? V „Časopise čsl. obce učitelské“ se píše, „že na

Moravě nemají v evidenci katolické inspektory“. Smysl věty jest nejasný. Snad chtěl pan pisatel říci, že na Moravě nemáme katolických inspektorů. Má pravdu. Dobře pak, že nám to připomenul. Nezajímáme se o tuto otázku, neucházíme se o tyto funkce. Proč? Máme přece tolik nároků i my, kteří jsme členy katolické organizace učitelské. Bylo by nejvýš na čase v tomto ohledu konečně něco učiniti.

Co se vytýká novému návrhu osnov pro měšťanské školy? Je toho mnoho, tolik, že organizace učitelstva měšťanských škol varuje před jejich nařízením v tomto stavu, jak je návrh míněn, ještě důrazněji než před návrhem prvním. Kromě celé řady drobných námitek shledává, že: 1. spočívají na zásadách nevyzkoušených, 2. že ponechávají mezi školou střední a měšťanskou hlubokou mezeru, 3. že nemají harmonického zladění a jsou místy přeplněné a místy zase příliš kusé, 4. že nedbají hospodářské situace a 5. ohrožují dosavadní ucelené vzdělání, které současná měšťanská škola poskytuje. —o—

Pozornost těší i kočku, říkává se. Jak by neměla nás těšit pozornost takové dámy, jakou je Česká obec učitelská, jejíž pravá ruka: Časopis ČOU nás oněhdy pohladil — no, řekněme to hned — trochu proti srsti. Varuje před námi stoupence nefalšovaného pokroku — toho až do zblbnutí — a nejraději by nám nedopřála ani svobody svědomí, ani rovnosti práva a volá na nás Ústřední spolek, který i bez toho má na nás tajené zlosti dost a dost, a jehož orgány povolané i nepovolané užívají všech prostředků, aby nás udržely při zemi. Rozvoj našeho spolku po válce na Moravě nazývá ironicky „vůni Moravy“. Můžeme vážené zájemníci sdělit, že posud není tu vůni Moravy příliš cítit, ale že se dosud po nívách naší vlasti válí hustý zápach hnijícího pokroku. Až ovšem tato rozkládající se hmota bude zaorána, pak zakolébají se na nívách našich vlastí bohaté klasy Boží úrody. —o—

Po americku. Někteří naši reformátoři dělají po americku to, čemu dokonale nerozumějí. Tak na příklad K. Čondlovi vysvětluje v Nových školách —ju—, co je to projekt, protože Čondl tohoto slova užívá o partiích dějepisného učiva. —o—

Krásy anglické soboty hodnotí je-

den kolega takto: děti ji proleklují a prokopají a úkoly píší v poslední chvíli, anebo, což při dětské tékavosti je zcela pochopitelné — na ně zapomenu. Tak to vypadá, když se zapomene na mládí a na to, jak jsme užívali sami dlouhých svátků, a musíme potom experimentovat, abychom si na to vzpomněli. —o—

Jednoduchou frekvenci si též kolega chválí. Osvědčuje prý se zejména na venkovských školách, poněvadž prý se při ní ušetří topiva, přespólní děti se dostanou dříve k obědu a mají dosti času i na úkoly i na drobné práce domácí, čímž získává i návštěva školy, která je lepší než při frekvenci dvojité. —o—

Z ochoty se snadno stává povinnost. Dosvědčuje to dnes napořád rozšířené mínění, že na příklad lidovýchovnou práci učitel dělat musí. Je prý toho mínění i Česká osvěta. Snad i tam si nemyslí jako neinformované občanstvo na vešnicích, že má za to učitelstvo placeno. Jestli se lidovýchově někde nedaří, pak je jistě velmi nesprávné mysliti si, že ji nějaký pan Musil postaví na nohy. Je už toho dost, co se dělá dobrovolně a o všem také dost i škod, způsobených škole i stavu, kde nadřizené úřady učitelstvo do tak zvané lidovýchovy hnaly. —o—

Fantastické nápady se občas objevují ve stavovském tisku. Jedním z nich je výzva, aby v době nynější mravní krise pečovalo se o výchovu dospělých. Zapomíná se, že dospěli jen ve velmi řídkých případech dají se vychovávat a že krise nastala tím, že lidem nebyl pro těžké doby válečné a zvláště poválečné dán dosti nosný základ mravní, nebo — lépe řečeno — byl tento mravní základ: pevná náboženská víra a hluboký náboženský cit — v lidech uměle podkopán. —o—

Také? Návrh středoškolských osnov britce kritizuje J. Kamenář v Nových školách. Polemika jeho však poněkud ztrácí účinnosti osobními insinuacemi. Mimo to chápe příliš úzce účel střední školy, spokojuje-li se jen bystřením rozumu. Odtud i jeho postoj k náboženství je odmítavý, a řekneme ihned, nesprávný. Chce rehabilitovat řečtinu; latina však nenalezla milost před očima jeho. Zapomněl, že latině se na střední škole neučí jen z důvodů estetických, jimiž on podpírá význam řečtiny, ale z důvodů také prak-

tických. Řečtina je vskutku velmi pěkná řeč, ale latina je mimo to i potřebná. —e—

Co je s jednotnou školou? Tolik se o ní mluvilo a pro ni horovalo, ale zdá se, že láska k ní byla jen platonická. Aspoň návrhy nových osnov pro školy měšťanské a střední liší se tak, že přechod s jednoho typu na druhý nebude zrovna lehký. —e—

Výchovným blázincem nazývá dnešní Ameriku podle NS. Američan Flexner, který uvažuje o ustavičném střechování dnešních amerických pedagogů a o tom zmatku, který se z amerických universit rozlévá plnými proudy širokou veřejností. Tvrdí, že výchovné proudy jsou jen zvláštním druhem spekulace, při níž vydavatelé bohatnou a obyvatelstvo chudne. Nemají naše reformní proudy s těmi testy a návody podobnou příchut? —e—

Ubohý Komenský! Kdyby dnes tak přišel do své vlasti a slyšel, kdo se ho všechno dovolává, pak by jistě spráskl ruce a opustil svůj domov bez lítosti. —e—

Objevují se návrhy, aby místo dosavadních třídních katalogů žactva zavedly se seznamy kartotékové. Kdyby se věc řádně promyslela, znamenala by novota značné ulehčení učitelskému písaření, nehledě ani k pružnosti a pohyblivosti, kterou vynikají kartotéky nad těžkopádné, vázané knihy, jež z praxe bankovní, úřední, spolkové jsou víc a více odstraňovány.

Koedukace na katolických školách. Nedostatek katolických škol pro hochy u nás má za následek, že rodiče žádají, aby na klášterních školách dívčích byla zaváděna koedukace. Nechtě se žádná řehole k tomu nepropůjčí! Je to v přímém rozporu s katolickou morálkou a proti intencím a zásadám svatým Otcem hlásaným, jak v uvedené encyklice, tak v instrukcích o Katolické akci mezi mládeží. — Na klášterních školách dívčích by nanejvýše byla koedukace přípustná v 1. a 2. třídě obecné školy za náležitých opatření. Zavést ji ve 3. třídě obecné školy je již na pováženou, zejména ve městech, kde je mládež dříve vospělá. — Žádosti rodičů by bylo možno vyhověti jen tak, že by na školách klášterních byly zřízeny paralelky jen pro dívky a jen pro hochy, nebo že by byla zřízena celá škola chlapecká. Ale nikdy nezavádějte koedukaci! — Inf. Věstník.

Za zemřelým Jul. Pavelkem, bývalým profesorem na učitelském ústavu v Příboře. Teprve nyní se dovídáme, že přítel studentsva a učitelstva, který vyučoval v Příboře v letech 1908 až 1928, zesnul v Pánu v měsíci únoru 1932 v Brně po krátké nemoci u věku 67 let a dne 9. února byl na tamním hřbitově pochován. Do poslední chvíle pracoval v museu města Brna. Býval velmi čilým sběratelem folkloristiky. S učitelstvem Boskovska pracoval na vlastivědě okresu. R. i. p.!

V pokrokových časopisech pedagogických se poslední dobou dělá nálada jak u profesorů a učitelů, tak též u rodičů pro uzákonění (skutečně již v ministerstvu chystané) pětidenního týdne ve škole v tom smyslu, aby prázdným dnem byla sobota. Návrh jen odporuje zásadám rozumného šetření silami dětí. Celý týden bez půldenního prázdná je na dětské síly příliš mnoho. Důsledky pak pro výchovu náboženskou jsou samozřejmé. — Inf. Věstník.

Kvalifikaci učitelstva má prý prováděti učitelstvo, píše pan N. v „Českém učiteli“.

Dovolená žactvu k průvodům o Křížových dnech. Výnos min. školství a nár. osvěty ze dne 17. února 1919, č. 7299, int. zem. škol. rady mor. z 12. března 1919, čis. 5778: „Jestliže se tedy jedněm přiznává volnost nezúčastniti se náboženských úkonů, nesmí se druhým, kteří své konfesní přesvědčení dávají najevo, nijak v tom překážeti. Naprostá snášenlivost ve věcech náboženských je nutným příkazem jak učitelům, tak žákům.“ Výnos min. školství a národní osvěty z 9. května 1919, čis. 5125: „Jednotlivým žákům, kteří se chtějí zúčastniti pobožností, konaných v čase vyučovacího dne 25. dubna a o tak zvaných Křížových a podobných dnech, budiž dána příslušným třídním učitelem na ten který půlden vyučovací dovolená, požádají-li o to rodiče věrohodným způsobem.“ — Má-li se tedy dítě zúčastniti průvodu v uvedené dni, nechť přinese svému třídnímu učiteli nebo učitelce listek s tímto obsahem: „Sděluji, že můj syn (má dcera) ve dnech 11., 12. a 13. května t. r. zúčastní se náboženských průvodů, a žádám pro něho (ni) dovolenou od školního vyučování. V ... dne 9. května 1931. N. N.“ — Na základě této žádosti dovolená musí býti udělena. Vyjádřil-li

by se třídní učitel (učitelka), že půldny vynechané neomluví, oznamte to správci školy.

Katolické studentstvo uspořádá v měsíci květnu propagaci svého hnutí pod heslem: Květen katolickému studentstvu. Propagace, která potrvá od 5. do 26. května, bude rozdělena na akci tiskovou, přednáškovou a pořádání podniků. Prosíme studentstvo, aby sledovalo uveřejňované zprávy a veřejnost o účast při této akci. Dotazy zodpoví Ústředí katolického studentstva, Praha II., Spálená 15.

Říšský svaz čsl. učitelek zaplavil školy letáky, jimiž vybízí učitelky, by se staly členy Sdružení čsl. učitelek nebo Jednoty učitelek moravských. Kolegyně opravdu katolického přesvědčení ovšem na toto volání nic nedají.

K článku Antonína Kolka „Slovo k souboji Durych contra Deml“, otištěném v tomto listě, roč. X., čis. 14., v němž projevuje učitel Antonín Kolek svůj osobní názor na spor, který se rozpoutal o spolehlivou platnost Demlova „Mého svědectví o Otakaru Březinovi“, v němž však snad z lehkověrné neinformovanosti, snad ze zlé vůle, snad z obojích těchto a jiných ještě důvodů se dopustil, právník by řekl, přečinu proti bezpečnosti cti básníka Jaroslava Durycha větami: „Nepupírám mu (to jest Jaroslavu Durychovi) práva i nepříznivé kritiky, ale zdá se mi, že způsob, jakým posoudil „Mé svědectví“, jen potvrzuje hypotézu o dualismu osobnosti Durychovy. Odsoudil Demla hůř než — — — věru, těžko si člověk vzpomíná na vhodné přirovnání. O literární minulosti i přítomnosti Demlově ať si myslí Durych, co chce, my si také myslíme, ale vyčítá-li mu deficientní plat, prezidentův dar 20.000 Kč, nu, pak je to nechutnost a naprostý nevкус už proto, že Deml může klidně poukázat na stejný protiúčt na straně Durychově“, jsem zmocněn vzhledem k závažnému, špinavému podezření, vyslovenému v poslední citované, mnou podtržené větě, prohlásiti toto: Dr. Jaroslav Durych nikdy od nikoho nedostal žádného daru, tím méně od presidenta republiky, vyjma ovšem cen literárních, které se nepřidělují zadarmo, jak jest autoru „O klíče markrabství“ jistě dobře známo, a tak snadno a rychle jich dosáhnouti nelze, a jichž hodnota nezáleží tak v peněžité

částce, jako spíše a výhradně je morální. Nemůže tudíž nikdo, ani Deml, vůbec pak ne Kolek, ani klidně, ani s rozhořčením poukázat na stejný protiúčet na straně Durychovců. Tímto opovázlivým tvrzením nepodařilo se Ant. Kolkovi vyprovokovati Jaroslava Durycha z klidu, aniž se mu to kdy podaří, neposloužil však tímto neukázněným článkem ani básníku Jakubu Demlovi. Tolik čtenářům „Věstníku“.

Dr. Jan Drábek.

Vhodné přirovnání. Měšťanská škola přirovnává spolupráci v jednotlivých odděleních ministerstva školství ke koncertu, který hrají muzikanti, obrácení k sobě zády. Mohli by býti virtuosi a nedalo by se to poslouchati. Hůře je tomu, kdo podle toho má tančit. A to jsme my. —e—

Zdravotní péče ve škole. Zdraví žáků jest třeba míti stále na mysli. Řádně větrati, čistiti. Stírání prachu, dozor žáků na čištění obuvi; jsou-li podlahy naolejovány, tolik se nepráší, ale za vlhka jest více nakyslého zápachu. Čistota rukou, nohou, krku, uší, ostříhané nehty, topení, obsluha kamen, na př. násypných, při topení, prach s nich sloukati, aby po jeho spálení nevznikaly plyny, též kousky uhlí spadlé na vnější okraje kamen, zopakovati si jednání při nakažlivých nemocech, při podezření vyšetří obvodní lékař, je-li to nemoc nakažlivá, oznámí to starostovi obce, starosta to oznámí okr. úřadu, obec, starosta s mšr. a učitel, sborem mohou rozhodnouti, aby škola byla zavřena, než učiní ochranné opatření okr. lékař. (Věstník z r. 1888 (o nakaž. nemocích) a j. Věstnicích.) Péče o zrak (záclony), o hruď při sedění, o hlas při zpěvu a jiné.

Realismus zplodil u nás teprve protikatolické štvání, vyvolal v život hesla „Pryč od Říma“, „Pryč s náboženstvím ze škol“. Realismus se tak postavil vědomě do služeb žido-zednářské internacionály, té internacionály, která dnes krvavě vládne v Rusku a mučí katolický lid v Mexiku. Pokrokářští živlové se asi internacionále zavděčují svým bojem proti náboženské škole. Vždyť americký zednář Louis Peters, jenž navštívil naši republiku, pochvaloval si v dopise ze dne 19. července 1924 v „Massonie Chronicler“ naši školu, řka, „že úspěch zednářský se dostaví u nás v mladším pokolení, které musí býti odkřesťaněno a jemuž vyučování katechismu musí býti zapovězeno“. Ti, kdo

dnes mládež vychovávají protikatolicky, připravují svému národu hrob, neboť jej dávají v šanc živlům cizím, žido-zednářským.

M. Sadovská.

Četní řeholníci dobyli si významného postavení ve vědeckém světě. V Anglii členové řádu sv. Dominika vyučují na statních protestantských universitách thomistické filosofii a teologii. Dokonce theologický anglikánský ústav v Londýně vyžádal si roku 1926 za profesora thomismu člena řádu kazatelského. Benediktini, františkáni a jesuité jsou v Anglii (v zemi protestantské) pro svůj vysoký rozhled kulturní velmi oceňováni. V Holandsku těší se řeholníci-profesoři takové účtě, že vláda je povolává ráda na stolic universitní. R. 1922 zemřel slavný učenec De Groot, který byl profesorem thomistické filosofie na státní, většinou protestantské universitě v Amsterdamě. O jeho vědecké činnosti psaly s obdivem všechny listy vzdělaného světa.

Redakce pařížského „Figara“ požádala r. 1926 členy francouzské přírodovědecké akademie, aby odpověděli na otázku: „Je spor mezi vědou a náboženským smýšlením?“ Z dotázaných učenců (matematiků, geologů, biologů, fysiků atd.) 40 prohlásilo, že věda a náboženství ob stojí vedle sebe.

Veškerá skutečná disciplína spočívá na sebe kázni poroučejícího. Pořádek udrží pouze charakter ukázněný. Nedonutí slova, ani křik, ani tresty: toliko silná vůle, jež v nás samých uklidnila čivy, zkrotila vášně a podmanila si chtíce — pouze vůle dovede u svěřenců podřízený svět vnitřní organisovati a naváděti k sebeovládání. Všechno ostatní bývá jenom zdáním a na podívanou, ale nikoliv skutečným pořádkem. Kde z chování vychovatelů je patrné, že jsou vítězi nad sebou a mají neviditelný železný kříž za zmužilost, která přemohla nepřítele vnitřního — tu se sklání mládež s radostí.

Sám sebe přemoz nejprve, bys jiné přemoh' v boji, jak chceš je svoji podmaniti vůlí, ne-li silou svojí?

Dr. Foerster.

Cudnost je vlastnost, pro kterou mají dnes t. zv. inteligenti jen útlpný úsměšek. Lidstvu se předvádí nová „kultura těla“. Ale na rubu té „kultury“ jsou zapsány nesčetné zprávy o zhoubných následcích uměle vybičovaných vášní. Kulturou není pěstění

a rozvíření pudovosti, nýbrž její překonání. Každý vážný myslitel jistě odsuzuje ničení cudnosti. S hrdostí a zadostiučiněním však můžeme pohlížeti na zbytek cudného národa, který zůstal věren starým tradicím a doufejme, že rozumné ženy a dívky vystřízliví dříve, než bude lidstvo zcela zničeno orgiemi pohlavní nevázanosti.

Dr. Arnošt Bass.

Ještě nikdy se neprojevila s takovou naivní jistotou stará iluze všech pedagogických optimistů, že lze demony krotiti poučováním, jako se stalo u mnohých hlasatelů pohlavního poučování: jako by vlastní příčinou pohlavního poblouzení a zvrhlosti mezi mládeží byl nedostatek poučování. Jako by ta celá otázka nebyla spíše otázkou síly než otázkou vědění. Univ. prof. dr. Foerster.

Francouzský vyslanec v Praze Simon pravil v době, kdy se vyvážely kříže z pražských škol, našemu ministru školství a národní osvěty dr. Šustovi: „Pomáhal jsem též vyvážeti kříže ze škol, ale nyní toho lituji. Škola bez Boha vychovala nám zločince a lotry.“

Významný učenec Jindřich Hübsch napsal: „K nevěře a zamítnutí katolické víry vede nevědomost, nikoli věda.“

Chemik a metalurg francouzský: „Nemůže býti pravého sporu mezi vírou a rozumem.“

Bezpečná a dokonalá mravnost jest jen ta, kterou hlásá náboženství. Jen ono samo zaručuje neomylnou jednotu mravních zásad a poskytuje pomoc, které jinde marně bychom hledali. Jak těžká odpovědnost padá na ty, kdož při vychovávání dítek té pomoci se zříkají!!! Profesor Šauer.

Až do omrzení se vykřikuje, že mezi vědou a vírou je rozpor. Náboženská lhostejnost se pokládá u nás bezmála za výsadu inteligence. Novinami prolétla zpráva, že svatý Otec hodlá vřaditi do počtu blahoslavenců universitního profesora Contarda Ferriniho (zemřel 1902).

Dopisy zasílané redakci náležitě frankujte! Musíme platit mnoho pokut. Žádáte-li nějakou informaci neb odpověď na dotaz, nevkládejte do dopisu arch čistého papíru. Váha se zvýší tak, že jednokorunová známka pak nestačí. — Redakce.

Milý kolego Klemente, osudným nedopatřením naší redakční pošty byl

mi dodán tvůj otevřený list, který nebyl správně adresován. Proto nečiním si práva jej čísti a povinnosti jej zodpověděti. Tvůj A. Krejčíř.

Modlitbou zůstáváme s Bohem spojeni a získáváme světlo a sílu jeho milosti pomocné.

P. Klemens Minařík, O. F. M.: *Cesta, Duchovní cvičení pro kněze, řeholníky a řeholnice. Příručka pro soukromá duchovní cvičení a duchovní četbu pro každého katolíka. Obsah: I. Úradek Boží s člověkem. II. Odvrácení se od Boha. III. Následky hříchu. IV. Návrat k Bohu. V. Škola Páně. VI. Následování Krista. VII. Rady evangelické. VIII. Spojení s Bohem. IX. Skrytý život v Bohu. Kniha bude vytisknuta na dobrém papíře formátu 15 x 21 cm a vydá asi 380 stran. Subskripční cena knihy stanovena jest na 28 Kč. Subskripce končí dne 30. června 1932. Po uplynutí této lhůty nastoupí v platnost plná cena 35 Kč. Za výtisk vázaný budeme účtovat o 12 Kč více. Kniha bude rozesílána všem subskribentům během měsíce září 1932. Vydává Cyrilometodějské knihkupectví Gustava Francla v Praze I.-536.*

Učitelské exercicie, společné pro učitele i učitelky, konají se v exercičním domě v Hlučíně od 28. června večer o 7. hodině do 2. července ráno. Poplatek za celé zaopatření je 50 Kč. Vítání jsou i učitelští čekatelé a jiní inteligenti. Pro účastníky exercicií od Opavy a Přerova je nejvhodnější stanice Děhylov-Hlučín. Vhodné vlaky od Opavy o 16.01 hod. nebo 14.04 hod. Od zastávky do Exercičního domu je 20 minut. Jede též autobus (jízdné 2.50 Kč), který na přání zastaví u Exercičního domu. — Vhodné vlaky ze Svinova 15.08 nebo 15.04 hod. Z Moravské Ostravy jede autobus od pošty (jízdné 4.50 Kč). Nejlepší spojení je 16.25 hod. Kolegové, kolegyně, zajedte si po celoroční únavě školní i mimoškolní zotaviti se do těchto „lázni“ na duši i na těle v idylickém zákoutí „vysoké školy života“, která daleko předčí vzdělání universitní a akademické. Máme již svou tradici, neboť učitelské exercicie v Hlučíně konají se již od roku 1926 a vždy s dobrým úspěchem, a návštěvníci jejich jistě nikdy nezapomenou na krásné chvíle, prožité v tak

milém prostředí. Všichni účastníci těžko se loučili s tímto zdrojem velikého duševního blaha, kde člověk zapomíná na všechnu nízkost, starosti a utrpení životní celého roku, uzavírá jej tak mohutným „Te Deum“ a povznáší se vzhůru — k svému Bohu — Stvořiteli. — Přihlášky přijímá a dotazy zodpoví: Správa Exercičního domu v Hlučíně. Hlaste se ihned, aby přípravy mohly býti vykonány. Přihlášky budeme ve Věstníku uveřejňovati, nebude-li to přihlášeným písemně zapověděno.

Československý Orel, župa Šrámkova, pořádá ve dnech 14.—16. května, to jest ve svatodušní svátky, zájezd do Vídně. Tamější Orel pořádá v ty dni jubilejní slavnosti. Učitelé z Hané a severní Moravy, zúčastněte se tohoto zájezdu! Kolegyně, které máte národní kroje, budete vítány. Kolegové, jeďte v orelských krojích! Proponovaný zájezd do Zlína se odkládá.

Cestovné do Vídně by bylo 40 nebo 60 proc. normálního jízdného (podle počtu přihlášených). Přihlaste se nejdříve do 25. dubna u kolegy L. Geycra, učitele v Kokorách. Podrobný program zájezdu bude rozesílán po přihlášce. Zdař Bůh!

Režijní zájezdy do tří oblastí Středozemního moře: do Palestiny—Egypta (včetně Luxor a Assuan), do Bagdadu, Babylonu, Malé Asie (obě cesty přes Athény a Cařihrad), a autokarem do Maroka a Španěl přes Itálii, Tunis, Alžír pořádá na jaře a v létě Klub přátel Orientu, Praha XVI., Nábřeží legii, čis. 24, tel. 420-21. Neobyčejně bohatý program a nízký rozpočet jsou výsledkem lidovými a nezištné práce Klubu. Každý účastník platí si veškerou útratu sám, a jest účasten všech slev a výhod Klubu poskytnutých. Veškeré podrobnosti (místa, data, památnosti, rozpočty atd.) a program zdarma.

Znáš novinku: **SILNÁ SLOVESA NĚMECKÁ V ROZMLUVÁCH?**
Red. Ječmínek, Holešov, Morava. Kč 5.—. Žákům příjemné učení, učitelům usnadní práci!

Projekční stroje - epidiascopy - kinostroje

Liese gang

v prvotřídním provedení a v každé ceně. — Rozpočty a informace zdarma.

Representace: **Inž. Gustav Brady, Praha II., Národní tř. 38-p.**

Všechny stroje ochotně a nezávazně předvádíme.
Pohlednice, diapositivy, diafilmy ze všech oborů s textem pro přednášky.

TISK

Lidových závodů

tiskařských a nakladatelských

v Olomouci

rychle, vkusně,

levně.

Kamna a stolokrbý

„FENOM“

dobré výrobky za levnou cenu.

PRAHA II.,

Václavské nám. čis. 33.

Tel. 23.264.

Školy a učitelé zvláštní
cenné výhody!

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOŠLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — Redakce v Přerově, Blahoslavova 41, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Matice cyrilometodějská). Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.

Dr. Šp.

Víra a nevěra.

Jedete-li vlakem, nebo posedíte někdy v hostinci, uslyšíte časem hrdé doznání: „A já nevěřím nic!“ To znamená, že ten pán nevěří v Boha. Nevěří skutečně nic? On si to aspoň tak představuje, ovšem podle svého malého vzdělání, které obyčejně nepřesahuje obor obecné školy špatně navštěvované a absolvované. Člověk vzdělanější myslí si své a mlčí. Snad by někdy bylo dobré nemlčet i a otázali se: „A což tedy opravdu nevěříte nic? Byl jste už v Americe?“ „To ne!“ „A nevěříte, že je Amerika?“ Tu se ozve nevěrec: „To já jen nevěřím v Boha a v náboženství!“ Ach tak tedy. To už tedy neplatí vaše tvrzení, že nevěříte nic, něco tedy přece už věříte a věříte toho hodně. Na severním pólu jste také nebyl — ergo musíte to věřit, že nějaký severní pól jest, podobně i jižní pól atd. Také jste neviděl mistra Jana Husa; věříte, že žil? To tedy ano. A což viděl jste Cesara, Alexandra Velikého, Napoleona, Marii Terezii? Pakli jste jich neviděl, musíte také jen věřit. Je té víry tedy už hodně, že ano! Ale řekl jste, že nevěříte v Boha a náboženství. Budiž! My křesťané věříme, že Bůh jest. Vy pak, nevěrci, pravíte: „Bůh není!“ Nemyslíte, že vlastně věříte mnoho, velmi mnoho, více než všichni křesťané dohromady? V y z a j í s t é v ě ř í t e, ž e B ů h n e n í. A to je ohromná víra, protože není ničím podepřena, kdežto my křesťané věříme v Boha a celý svět viditelný i neviditelný, celý vesmír nám dávají za pravdu.

Ale nám se jednalo hlavně o tu víru a tedy vidíte, že nikterak nejste nevěrcem, naopak, jste silně a velmi silně a z b o ž n ě věřící, neboť věříte více nežli svíčková bába v kostele. Věříte bez rozumových základů, pouze jako ze vzdoru, kdežto ta svíčková bába má pro svou víru nesčetné vážné důvody všude kol sebe i nad sebou.

Tak dlužno dnes hleděti na celé bolševické Rusko, na jeho vůdce i na ty ubohé svedené. Všude ohromný nedostatek vyššího vzdělání, samý diletant, ukrutník, násilník a otrokář. Protože křesťanství zrušilo otroctví, jest v Rusku potíráno mnohem více nežli židovství. (Psáno po skutečném zážitku autorově.)

Glosy.

Vyrojily se opět zprávy, že budou sníženy platy všem veřejným zaměstnancům. S odbouráváním gáží má se začít 1. července 1932. Všecky protesty, prosby i hrozby vyzněly tedy naprázdno. Stojí však za citaci těchto několik řádků z Šaldova zápisníku IV. č. 6.—7. strana 207—209: „Naše demokracie vykukluje se stále víc a víc jako vláda protilidová. To se ukázalo také tak zvaným nouzovým zákonem, který má za účel snížení platů státních zaměstnanců. Tento zákon byl vržen na krk státních zaměstnanců opravdu jako léčka, jako osidlo, zcela náhle, aniž se vláda dorozuměla se zájmovými organizacemi zaměstnanectva. Vláda se hrála se zaměstnanci odpornou komedií, která se neštitila ani vyslovené lži; až do poslední chvíle tvrdili kompetentní činitelé, že se nesáhne na třinácté slušné a že nebudou ani jiným způsobem platy státních zaměstnanců sníženy; teprve deset dní před splatností 13. slušného byla předloha vržena do sněmovny, která ji musila ovšem ihned vyřadit: polkla ji i s chlupy a nevydávila ji, President na podzim řekl, že se nebude škudlit; a ejhle, škrcení v nejodpornější formě je již tu. To je právě charakteristické pro naši demokracii: ta politika zcela přízemní, řekl bych hokynářská, která cedi komáry a polyká velbloudy; která škudli na nejmenších a nejbědnějších, hrdli se s nimi o zlamanou grešli a nechává se při tom o stamiliony okrádat nejrůznějšími dobrodruhy a špekulujícími gaunery a ničemy. Přiškrtit takového úředníka nebo zaměstnance až do krve, k tomu má srdce, na to stačí její intelekt. Ale že různí zločinci a lidokupci ve velkém shrabují ilegálně stamilionové zisky, toho nevidí, tomu čelit nedovede. Před takovým peněžním žokem dovede se naše demokratická vláda jen hezky zdvořile poklonit ... Na takového peněžníka, bankovního ředitele, bursovního spekulanta je krátká. Sta a sta milionů dluhuji různí velkostatkáři a jiní podnikatelé jen na daních za minulá léta; kdyby byli přinuceni k tomu, aby konali svou povinnost a zaplatili, co jsou dlužní, nemuselo by být toho špinavého nouzového zákona, který je již nyní proklet vzdechy a slzami vdovými i sirotčími.

Quos vult perdere Jupiter, dementat. Dělá to na člověka dojem, jako by si demokracie sama podryvala půdu pod nohama. Ještě několik takových „činů“ a i těm nejzaslepenějším spadnou s oči šupiny. Pochopí, že demokracie není ochránkyní a uskutečňovatelkou spravedlnosti, nýbrž turdou nelitostnou mocí, které imponuje jen moc ještě větší — na niž si musí každý dobýt ozbrojenou pěstí i svého nejlepšího práva; pochopí, že je tvrdá a ukrutná k drobnému člověku jako kterákoli jiná forma státní, a možná i víc.“

*

Vojenská správa se rozhodla, že dobré vojáky odmění tím, že jim umožní účast na letošním sokolském sletě na útraty vojenského eráru. Budou-li pak vojenští páni také tak velkodušní, až půjde o některý tělovýchovný podnik nesokolský?

*

Rozpinavost Němců je již všude a všem krajně nepříjemná. Sledují se napjatě poměry v Německu a mnozí pozorovatelé současných poměrů s uspokojením konstatují opětné zvolení maršálu Hindenburga presidentem německé republiky. Neuvědomují si dobře, že mezi Hindenburgem a Hitlerem v požadavcích národních není rozdílu; je pouze rozdíl v pracovní metodě. Stoupenci Hindenburgovi počítají rozmyslně s časem, neukvapují se tudíž; přívrženci Hitlerovi přistupují k německému programu podrážděně, nedočkavě, útočně. Říšský zákaz Hitlerových úderných rot je znamenité gesto vůči mirumilovné Evropě. Hindenburg ušetřil Hitlerovi nepříjemnosti, jež by mu byly nastaly, kdyby byl musel ubrzku z nedostatku peněz sám úderné rotý rozpouštět. Ještě nikdy předtím necitili se Němci tak dobře jako dnes, kdy s důrazem volají: „Gott, der Eisen wachsen liess, der wollte keine Knechte!“

*

Americké časopisy přinášejí zajímavou statistiku ze světové války. Podle této statistiky Dohoda zmobilisovala 39,600.000 mužů, centrální mocnosti povolaly do zbraně 19,500.000 mužů, tedy asi polovinu. Ztráty na životech, raněných a zajatých měla Dohoda 20,900.000, ústřední mocnosti jen 13,500.000. Dohodu stála světová válka 125 miliard dolarů a ústřední mocnosti jen 60 miliard. Dk.

Děti u obrazu.

Vypravovatelská schopnost dětí cvičí se způsobem rozmanitými. Sleduje se zde ten cíl, aby dítě nejen získalo si dostatečnou zásobu slov, ale aby též dovedlo těchto slov vhodně užít. Jedná se zvláště o to, aby v každou chvíli dovedlo na tázanou věc vhodně, jasně a srozumitelně odpovědět. Býváme často svědky zaraženosti dítěte, které povstává — zvláště u dětí venkovských — buď z náhlosti, se kterou otázka byla položena, nebo z neznámosti osoby, nebo z ostýchavosti, anebo konečně z neznalosti věci, na kterou je tážáno. Všechno toto však dá se odstraniti, snad až na neznalost věci, když dítě získá si zásobu vhodných slov a výrazů a dovede těchto užívat.

Těmto nedostatkům odpomáhá vhodnými způsoby v místech menšinových v první řadě škola mateřská. V místech národnostně smíšených je dítě, přicházející z rodinného prostředí do školy mateřské, chudší na česká slova a výrazy, než dítě v místech jednojazyčných. Je zde tedy práce ve škole ztížena. Z toho důvodu snad obrácen je hlavní zřetel právě na jazykovou stránku vychovatelského a vyučovatelského poslání mateřských škol. Ví to velmi dobře ten, kdo se exponuje na škole mateřské, že právě zde nutno vyvinouti úsilí co největší — ale potěšitelným je, že při snaze docílí se výsledků dobrých a velmi dobrých, ba někdy až překvapujících.

Nemám v úmyslu rozebírat zde všechny prostředky, které na mateřské škole vedou ke zdokonalení vyprávěčské schopnosti u dětí, ale chci se zmíniti o jednom, který má však význam poněkud ještě širší.

Představme si 4leté nebo 5leté dítě u obrazu, znamenajícího nějaký výjev ze života lidí, zvířat anebo z říše rostlinné. Bez upozornění, bez návodu nedovedlo by nám ono dítě o obrazu říci nic, než snad vypočítati osoby, zvířata nebo rostliny, jež na obraze jsou. Zde máme před sebou pěkný úkol, jenž do důsledků vykonaný bude nás blažiti a pro dítě bude velikým dobrodiním pro další návštěvu školy.

Je nutné, aby obraz stal se pro děti, navštěvující školu mateřskou, přímo shlukem rozmanitých představ, vazeb, spojitostí, životních vztahů jednajících bytostí na obraze — a z tohoto zdánlivého chaosu, který v prvním okamžiku, při prvním pohledu na obraz, vytvoří se v mysli dětské, dovedlo dítě v několika chvílích, hodinách, snad i dnech konstruovati buď věrnou přímou reprodukci nakresleného výjevu, anebo krásnou aplikaci na děj v prostředí pro dítě známém.

Nebývá to vždycky snadná práce, naučiti každé dítě aspoň něco o obraze vypravovati. Na toto je nutná už příprava ve vypravováních samé učitelky, která netýká se přímo představovaného výjevu na obraze, ale sem tam se ho dotýká. Děti zde získávají zásobu slov, která potom vhodně upotřebí se při obraze samém. Bývá dosti často pozorovati, že v místech charakteristických nářečí užívají děti svérázných domácích názvů a i celých rčení. Nebraňme jim v tom, pokud neodporují estetice, gramatice a pokud nejsou velmi častá. Jen pozvolným převodem zvykneme děti vyjadřovati se spisovnou řečí. Náhlost zavinila by ústup se strany dětí v zásobování se slovy a neporozumění věcné. Při obrazech potom budeme se s místními charakteristickými názvy a rčeními setkávati.

Upozorňuji, aby se při vypravování u obrazů nepoužívalo metody popisné. Zvykly bychom děti šablonovitosti, přílišné, škodlivé stručnosti, snad i záměny pojmů, a co nejhoršího, nenaučily bychom dítě samostatně, svými slovy vypravovati při pohledu na obraz.

Pro školu mateřskou volíme vždycky takové obrazy, na kterých je znázorněn nějaký zajímavý děj, poskytující dostatek látky pro vypravování. V tomto případě dá se vyučování oživit, není ztrnulé, suchopárné. Je ovšem vždycky samozřejmé, že především učitelka dovede býti v každé chvíli pohotova, že dovede dobře využiti situací vytvořených na obraze k oživení celého vyučování, že dovede přímo vyprovokovati děti k tomu, aby nejen náslechem snažily se porozuměti vyvěšenému obrazu, ale i vlastním slovem přispěly k věcné reprodukci toho, co obraz představuje. Bývá potom radost poslechnouti, kterak děti dovedou aplikovati zjev s obrazu na poměry anebo život u nich doma, u sousedů a pod. A to bývá to nejcennější, když nastane

okamžik, kdy dítě nejen plynne a živě dovede určitý životní děj vypravovat, ale kdy funkce obrazotvornosti pracuje na sto procent. Čiperné dítě rozvíjí před ostatními cizí prostředí, které stává se na základě vypravovatelské schopnosti dětské, získané u obrazu ve škole mateřské, známé a živé i pro všechny ostatní děti.

Je rozumné klásti velkou váhu při výchově a vyučování ve škole mateřské na slovní vyjadřování dětí. Starejme se o to — vždyť i inspektoři a pedagogové kladou na tuto stránku mateřsko-školské výchovy velkou váhu.

Víme všichni ze zkušenosti, že jinde se neučí dítě souvisle vypravovati, jenom ve škole. Dbejme také na to, aby dítě dovedlo se na obraze — na počátku známém, později i neznámém — rychle orientovati a přistoupiti hned k vypravování té věci, která je na obraze. Ať se dítě neuchyluje — rozptyluje se — učí se mysleti nesouvisle, na několik věcí najednou, na žádnou však důkladně — jedno pro druhé rychle zapomíná.

Mohu na konec ještě zdůrazniti, že podobným čtením obrazu budujeme pevné základy prvouce pro nižší stupeň — slohu, vlastivědě a reáliím pro střední a vyšší stupeň školy obecné. Máme tedy klidné vědomí, že nejenom jsme splnily úkol školy mateřské, ale že prospěly jsme dítěti samému a hlavně ulehčily jemu a učitelů práci ve jmenovaných předmětech ve škole obecné.

Vikt.—

—o—:

Naivní údiv.

Myslím ten, který vyjádřil Časopis Československé obce učitel-ské nad vzrůstem Spolku katolického učitelstva. Je to projev lidí, kteří se buď nenaučili myslet, nebo nedovedou ani dost málo zkou-mat své vlastní nitro.

Jsme daleci toho, abychom za ně zpytovali jejich svědomí. Něco však přece dovolíme si připomenouti.

Zapomněli už naprosto na to duševní násilí, které páší vždy znovu při každém novém sčítání lidu v tom domnění, že už nábo-ženský duch všech jejich členů je tak otupen jako těch několika fanatiků nevěry? Nestaly se jejich organizace duševními žaláři s mučidly rafinovaně vymyšlenými na nejjemnější orgány lidských bytostí? Nepohrbyly tak všechnu důvěru a úctu, které se stav těšil u lidu? Či to dobře necítí členové těch organizací? Nebo snad ne-vědí o tom, jak statisícové fondy shromážděné a někdy obratně vyssáté z chudých kapes učitelských vydány byly na pospas advo-kátům? A co máme říci o té „špíně z Brna a z Prahy“, kterou se polévaly význačné osobnosti vrcholných organizací učitelských? Mohli bychom vyplniti celé stránky rekriminacemi na rozličnou „úspěšnou“ činnost pokrokových organizací učitelských, ale ne-jsme škodolibí a uvádíme jen toto, abychom dokázali, že vlastně se měl na stranách Časopisu ČOU. objeviti opravdový údiv nad tím, že jsme vyrostli za těch poměrů jenom tak málo.

Měla tam býti vyjádřena pochvala věrnosti členstvu, které má tak dobrou „náтуру“, že to všechno, co je tu a nač po straně hu-buje, přece jen tak trpělivě snáší.

Či se bojí?

Čeho by se mohlo bát ve svobodném státě, kde je každému sa-mou ústavou zaručena svoboda svědomí i jeho projevů?

A přece se bojí?

Baže bojí, a to strachem přenáramným, aby se pro projevy in-

spektorských lásek ke katolickému učitelstvu nemuseli dovolávat přízně vyšších úřadů.

Nač o tom psát? Všichni o tom vědí, mnozí o tom mluví a my to velmi dobře cítíme. Mohli bychom o tom také napsat knížky úctyhodné tloušťky a velmi zajímavého obsahu. Zatím je nevydáváme, ale můžeme pány na protějším břehu ubezpečiti, že by to byly vzácné a jedinečné dokumenty naší pokrokové kultury z let a. D. 1919 a dalších.

Také nám není neznámo, že mnozí z těch, kteří v těch duševních žalářích sedí, vtipně kalkulují takto: „Je nějaký katolický inspektor? Snad ještě v matrice. Ve Spolku katolického učitelstva? Žádný — co Spolek spolkem je. Je některý lidovec? Ani jeden. Je to sice strana v zemi moravskoslezské nejsilnější, ale pro mne platí jen, kolik platí ve školství. Vystoupím-li z pokrokové učitelské organizace, budu muset dřít a plahočit se. Těm inspektorům není co věřit, i když jsou v matrice katolické. Ostatně — kolik jich je? To raději tu budu sedět pěkně v suchu. Zaplatím si kvartýr (příspěvky) a mám svatý pokoj.“

Avšak přece je pravda, že inspektoři přispívají k našemu vzrůstu — ne ovšem vnějšímu, ale vnitřnímu. Tříbí nás jako pšenici, takže v našich řadách nechávají jen ty, kteří své povinnosti znají a dovedou je plnit tak dobře, že jim přízeň nebo nepřízeň inspektorská je věcí při nejmenším lhostejnou. Tím náš spolek zbavují balastu neschopného a lidí bázlivých, kteří nedovedou stát na vlastních nohou a musejí se opírat o přízeň inspektorskou a desetitisícové organizace, jejichž vnitřní rozklad — ovšem bez zlého úmyslu — urychlují.

Taková přílišná inspektorská přízeň, která by nám naháněla členstvo takové kvality, by nám mohla velmi škodit a tedy jsme o ni nikdy neprosili, ale žádáme a musíme žádat spravedlnosti. Jsme tím povinni sobě a také státu, jehož je spravedlnost základem. A má-li stát inspektory a úřady, kteří jí hájí, je s ním dobře a dobří občané by si jich měli vážit jako obránců práva, jímž státy stojí a padají.

To by měli také páni vlastenci na druhém břehu věděti a podle toho jednat.

K vychovatelskému ideálu.

Vlny života se hrozivě vzedmuly a člověk se vidí uchvácen vírem beznaděje.

Celková diagnosa a prognosa je dána slovem: — krise! Toto slovo má výměr zcela labilní; vydraždí i utlouká, mrazí i pálí.

Sentimentální lidská rozcitlivělost nabyla síly příboje. Mrhá citovými vzněty, bičuje se k zvráceným sklonům. Náruč synů země samovolně sklesla, na tváři lidského pokolení se zračí apatie. Rozum jímá závrť — je mdlý. Myšlenka vydá tolik, co vlákno pavučinné. V zápětí se trhá. Tu chumel, tam cár, jen když letí — babí léto! Je blýskavé... Děti se za ním honí! — Kde uvázne, tam uvázne! Cíl? Lhostejno! Vůle zlomena.

Ospalost, pokušení, hysterie. Výsostné zájmy, pro vědu a umění, jsou předstírány tam, kde není duchovní kázně. Hledáme-li slovu „krise“ charakter, pak dejme mu takový.

bila srdečná slova p. dra Hrubana, je-
muž předseda sjezdu děkoval za 30
let jeho spolupráce s katolickým u-
čitelstvem a přál mu, by ještě aspoň
tolik let zdraví bylo mu za veškeru
jeho obětavost popráno. V dalším jed-
nání vzpomenu učitelem Geyerem
msgra Lhotského, ředitele učitelského
ústavu ve Sv. Janě pod skalou, jemuž
usneseno poslati pozdravný přepis.
Promluveno bylo pak stručně o osno-
vách pro školy měšťanské, o osnovách
pro školy obecné, vzpomenu útoku
Časopisu ČO. učitelské na moravské
katolické učitelstvo, konstatováno, že
k odborům střední Moravy přibyl od
loňského sjezdu odbor hranicko-lipen-
ský, jak si toho tehdy katolické uči-
telstvo z oněch okresů přálo. Ujed-
náno vykonati opět jako vloni na Sv.
Kopeček pout, spojenou s pracovní
schůzí, a to ve dnech 4. a 5. června.
Kol. Kuncek podává stručný přehled
referátů, připravených pro letošní III.
kurs. Po podání ještě několika zpráv
mluví druhý duchovní vůdce katolic-
kého učitelstva z olomuckého kraje
vdp. probošt Půda, a předseda ve
12.30 sjezd, který se ještě lépe vyda-
řil než vloni, končí.

HLÍDKA MLADÉ GENERACE

F. F. Hájek:

*Vzpomínkou na šlechtěného
vychovatele...*

(Mggru M. Lhotskému.)

*Vás vidím stále
jak před pěti i více lety...
Duch slyší dále
ty dobré, v zápal vzňaté rety...*

*V starce postavě
se dosud skrývá ducha síla;
v času záplavě
jste tvořil ještě dobrá dila...*

*Učiteli náš,
Vás zdraví mnou vděčný, silný řad...
Chcem býti věrná stráž,
sít sémě chcem, jež jste v duše klad'!*

*Boha, církve, vlast
chcem vpravdě v srdci mít a též ctít,
oheň v práci klášť
— jak Vy jednou plody z činů vzít...*

*Žeň Vaše krásná;
— a Ten, jehož sluhou jste se zval,
Bůh — spása jasná —
Vám žehnej; kéž by Vám zdraví dal!*

Dlouho buďte zdrav!

Dnes vzpomínky nořím v zašlý čas...

Hajte svatých práv!

— tak Vašeho srdce volá hlas...

Atak. Odpovídáme novým nástupem.
Zarazil přímo útok, který podniknul
byl na katolické učitelstvo moravsko-
slezské v orgánu Československé ob-
ce učitelské, čís. 15., pod heslem „Vý-
straha — do vlastních řad.“

Pokrokové učitelstvo bojí se vzrůs-
tu naší organizace. Je to pochopitel-
né. Vždyť sami dobře víme, že zpuch-
řelé zásady organizační, které mají
pevně držeti pohromadě budovu po-
krokové organizace učitelské, nejsou
s to zabrániti tomu, aby se neroz-
leptávala, aby neubíjela se vlastními
vnitřními boji. Způsob, kterým napadl
nás, katolické učitele, anonym ve jme-
novaném orgánu, je jistě výkřik bo-
lesti, kterou způsobuje jízva ve vlast-
ním organizačním těle.

Pánové z pokrokové organizace za-
pomínají, že mladí učitelé, kteří vy-
cházejí z demokratických učitelských
ústavů s demokratickou výchovou, ne-
jsou zvyklí a neuvyknu nikdy tomu
kastovníctví a patolízalství, které bu-
jí u těch tak zvaných „osvícených“
kolegů hojnou měrou. Vždyť v jejich
schůzích pozorovati věčné vření, stá-
lou nespokojenost. V referátech, jež
nutno je vždy vyslechnouti a jež pro-
nášeny jsou ústy mladých, je plno
ostrých slov proti šéfům, ostrých slov
proti vedení spolku a pod. To organi-
saci neupevní. To nepřispěje ovšem
ani k tomu, aby mladí kolegové byli
připoutáni trvale k organizaci.

Nádech denunziace má jistě ono
oblíbené čtení seznamů neorganizova-
ných na schůzích v tom, kterém škol-
ním obvodě. To vzbuzuje u mladých,
nerozhodných a bojácných kolegů
strach, který přinutí snad ke vstupu
do pokrokové organizace — ale po
čase, když takový kolega se poněkud
ostřílí, pozná situaci a poměry, nedí-
ve se, že odchází z této organizace
zklamán a odhodlá se ke vstupu do
organizace katolické. U jiných vzbuzuje
tento způsob nahánění členstva
do vlastních řad odpor, nespokojenost.
Tito potom i když v organizaci
pokrokové setrvávají, oddávají se nečin-
nosti, ba pasivní resistenci — proto ta-
lamentace nad špatnou účastí na je-
jich schůzích.

Stálými spory, peticemi, pochybný-
mi intervencemi utlouká se to, co je

ještě v mladém duši k životu. Proto je pro mladého učitele nutné, aby buď se dal utlouci a odhodlal se k naprosté lhostejnosti ke všemu ostatnímu, anebo aby z pokrokové organizace vystoupil. Poněvadž při tom mládí je naplněno touhou po stálém vzletu, vzdělání, poznání — odhodlává se k druhému.

My potom, katoličtí učitelé, jsme nanejvýš potěšeni nad tím, že rosteme, tím roste i naše sebevědomí, tím poroste i naše činnost a práce pro dobro školy a učitele.

Že naše krajské spolky pracují, je jenom ke cti katolického učitelství. Nemůže se mu vytýkati onen pochybný způsob života, který prý pozorovali u určitých tříd občanstva. Nemůže se to říci o organizaci pokrokové. O chudosti na duchu a naprosté neznalosti slušnosti ve společenském styku svědčí stylisace onoho sprostého výpadu proti nám. Anonym pravděpodobně z převahy něžných citů v okamžiku psaní onoho článku užil tolika a tak silných slov, jinak si ani toto vysvětliti nelze. Konečně my sami dobře víme, že pokrokový učitel nemá ve svém chování tolik slušnosti, aby se postavil v čelo katolickému učiteli jako rovný rovnému.

Neobviňujte jednotlivé organizace z lhostejnosti, ale pohlédněte každý do své domácnosti, zda organizační rozháranost a nesplněné sliby nejsou příčinou odchodu mladých z vašich řad.

Nenavádějte jak inspektory, tak ostatní kolegy k udavačství, pronásledování a k útoku na řady katolických učitelů, ale pohlédněte každý sám do sebe a ptejte se, co jste pro dobro oněch vystoupivších udělal, anebo zda-li vůbec do pokrokové organizace patříte. Žel Bohu, že je ještě tolik katolíků-učitelů, kteří i přes takovéto ústrky, výsměchy a zřejmé šlapání svého přesvědčení setrvávají v oné organizaci. A nemysleme, že důvody pro to jsou nějak vážné. Pouhý strach před svými představenými je v 99 procentech důvodem pro setrvání v pokrokové organizaci. Potom ovšem tito lidé nemohou pozitivně pracovati a nejsou vůbec kladné intenzivní práce ani schopni. Proto ta organizační a kulturně výchovná nečinnost v pokrokových řadách učitelských.

Nelekáme se vašich hrozeb, ale s novou silou a chutí dáme se v boj, abychom rozšířili své řady, zvětšili svou činnost a prospěli tak škole a

učitelstvu. A to vám důrazně připomínáme, kolegové z pokrokového tábora, že na každý podobný útok z vašich úst odpovíme devisou k novému energickému nástupu organizačnímu.

Milí kolegové (učitelský ústav Sv. Jan pod skalou 1923—1927), sejdem se opět po pěti letech? O prázdninách by k tomu byla vhodná doba. Bylo by hezké oživit vzpomínky. Jsme rozseti po všech koutech milé naší republiky a trochu na sebe zapomínáme... Projevte svůj náhled a sdělte jej třeba Věstníku; doufám, že p. redaktor nám laskavě vyjde vstříc. Nebo mi napište. — S kolegiálním pozdravem váš F. F. Hájek, Zábok u Blatné, Čechy.

---

*Misionáři! Váš život dobrovolných
vyděděnců, obětavých... již sám
jest nám nesmírným kázáním. Ú-
žasným příkladem a svědectvím světů
vyšších.* Dr. R. V. Hynek.

HLÍDKA UČITELEK MATEŘSKÝCH ŠKOL

Aspoň něco. V 3. čísle „Časopisu uč. škol mateřských“ uveřejněno jest na první straně memorandum, zaslané všem poslaneckým klubům Národního shromáždění RČS., které pojednává o nutnosti zákona o mateřských školách. Mateřské školy, vyhovující 100 tisícům dětí a zaměstnavající několik tisíc učitelek, jsou dosud organizovány bez plánu, nahodile — bez zákona. Je pravdou, že soukromní vydržovatelé mateřského školství uplatňují velmi trpce a na škodu školy a dětí svoji zaměstnavatelskou moc. Dnes o důležitosti předškolní výchovy nikdo nepochybuje, bylo by tedy na čase, aby k vážnému řešení ve věci mateřských škol již došlo!

Před převratem bylo v západních Čechách 5 mateřských škol; nyní je jich 110. V oblasti Národní jednoty pro jihozápadní Moravu v r. 1918 bylo pouze 17 mateřských škol, kdežto nyní je jich již hodně přes 100. Podotýkáme, že se zde jedná o mateřské školy české.

Pozoruhodný jest článek v 3.—4. čís. „Pedagogických rozhledů“, „Styk školy s domovem“, který napsala Štěpána Listová z Prahy. Pojednává o mateřském školství americkém, zvláště pojednáváno o školství v několika

amerických městech, z nichž v každém jiným způsobem řešen je poměr školy a rodičů. — V San Francisku možno kooperací matek a učitelek mateřských škol sestavit výkaz, který předvádí s postupem let stále se zvyšující potřeby dítěte. Toho výkazu se stále užívá, i když dítě přechází z mateřské školy do elementárky, a je pro všechny učitelky závazný. — Mateřské školy v Bostonu jsou některé typu amerického, některé anglického. I oběd a svačina se jim podává. Radami svými učitelky pomáhají zde matkám starati se o dítě doma. Konají se zde konference učitelek s rodiči dětí, na nichž se seznamují a přátelsky přijímají rady a pokyny od učitelek. — V Michiganu jest výchova nejvíce uplatňována v tom směru, že matky jsou poučovány o stravě dětí. — Praktický styk s matkami v Clevelandu uskutečňován je ranními nebo večerními schůzkami i individuálními pracovními skupinami. Zvláštností jest, že večerní schůzky začínají večerí, kterou nemusejí matky připravovat a ušetří čas na schůzku. Po večerí je zábavný program. Tam též vidí matky, kterak se děti samy ošetřují. — V Northamptonu jsou přijímány děti do mateřské školy s podmínkou, že se matky zúčastní školní činnosti. — V Cincinnati-Ohiu jest mateřská škola centrem pro vzdělání rodičů. — Vidíme tedy, že v Americe jest úkol mateřských škol poněkud odlišný než u nás. U nás se stává, že — a to zdůrazňuji u mateřských škol státních — tato musí i seznamovati děti se začátky vyučování.

Křesťanství žije! Kristus včera jako dnes! Je silou a živou mocí v srdcích lidských.
Dr. R. V. Hynek.

HLÍDKA UČITELŮ ŠKOL POMOCNÝCH

Dotaz. Zajímám se o výchovu mládeže duševně úchylné a rád bych se připravoval ke zkoušce způsobilosti pro školy pomocné. Existuje kniha, která by mě uvedla do zmíněného oboru pedagogické nauky? — Odpověď: Knihu, na kterou se ptáte, můžete dostat, ba v naší nevelké dosud literatuře pedopathologické můžete si již vybrati. Do oboru, o který se zají-

máte, uvede vás „J. Mauer spisem „Duševně úchylné děti“ (u K. Ausobského v Čes. Budějovicích za 14.70 Kč), nebo K. Hlava učebnicí „Úvod do pedopathologie a nauky o výchově slabomyslných“ (v Unii v Praze za 16 Kč). Obě knihy jsou informativní a pro uvedení do předmětu zkoušky pro školy pomocné dobře poslouží.

Spis „Duševně úchylné děti“ uvádí čtenáře k poznání úchylné mysli a seznamuje se základy nauky o výchově úchylné mládeže. Mimo úvod o sociálně pedagogických snahách a směrnicích péče o mládež obsahuje v části naučné přehled tělesného vývoje mládeže, povšechné poučení o duševním vývoji dítěte normálního, poučení o pedagogické sociologii se zřetelem k potřebám výchovy úchylných a povšechný rozbor duševní úchylnosti, potom výklad o duševně úchylných dětech, u kterých je v popředí nedostatek rozumový, hlavně pokud přichází v okruh působení učitele pomocné školy a poučení o zásadách a prostředcích výchovy v pomocné škole. Z těchto prostředků klade autor do popředí hmotnou práci, jejíž ozdravný a nápravný účín objasňuje ve 3. kapitole naučné části. Následující kapitola jest věnována otázkám organizace pomocné školy, a obsahuje nástin žádoucí reorganizace její se zřetelem k povaze žactva a k soc. úkolu, který pomocné škole přísluší. Závěrem naučné části je nástin dějin péče o slabomyslné a vývoji školství pomocného, kterého naše literatura dosud neměla. Část praktická jedná ve dvou kapitolách o přijímání žactva do pomocné školy a o vyšetřování žactva nově přijatého. Třetí kapitola této části je věnována organizaci přípravných tříd a oddělení pomocných škol i zásadám přípravného učení. Potom následuje výklad o nápravných cvicích. Pokyny na dráhu učitelkou, ve kterých jest obsaženo nejdůležitější z metodiky vyučování ve škole pomocné, kniha končí. Připojen je účelný výbor spisů k dalšímu a hlubšímu studiu celého předmětu i jednotlivých otázek. Tato kniha Mauerova je druhým, zcela přepracovaným a značně rozšířeným vydáním spisu „Jak poznati duševně úchylné děti“ z roku 1917, který došel všeobecného uznání a za krátkou dobu byl rozebrán. Autor ve snaze po rozšíření znalosti předmětu upravil výklad tak přístupně a přehledně, že

osvojit si látku knihy ať ke zkoušce nebo pro vlastní sebevzdělání nikomu nemůže působiti nesnázi. Prvnímu vydání knihy dostalo se významného ocenění zvěčnělého univ. prof. dra Čády. Talo okolnost svědčí zvláště pro doporučení Maueroва spisu.

Kniha „Úvod do pedopathologie a nauka o výchově slabomyslných“ je psána jako učebnice zmíněného předmětu, který je na některých učitelských ústavech probírán nepovinně s kandidáty IV. ročníku. Nutnost přehledu látky vedla autora k povšechné stručnosti výkladu, což však může býti určitou předností pro toho, kdo chce před detailním studiem věci nabýti celkového ponětí o rozsahu a obsahu studijního materiálu. Kniha je rozdělena na pět částí. První část je všeobecná a poučuje o teorii úpadku národů a jednotlivce, o známkách a příčinách degenerace i o snahách regeneračních. Vysvětluje, jaké místo zaujímá pedopathologie v oboru nauk pedagogických, seznamuje s nervovým ústrojím a ukazuje na význam endokrinních žláz. Zhodnocuje funkci rodokmenu a uzavírá stať naukou o dědičnosti. Druhá část je věnována speciálně dětem slabomyslným. Seznamuje s dětmi duševně úchylnými, jedná o formách slabomyslnosti, o tělesných, degeneračních známkách a řeči slabomyslných, o jejich duševních nedostacích a příčinách slabomyslnosti. Následuje díl o školství pomocném, kde autor probírá význam pomocných škol, jejich právní základ a učebné osnovy, uvádí do způsobu vyšetřování a pozorování žáků na školách pomocných, poukazuje na nedostatky slabomyslných v učebných předmětech, píše o zjišťování tělesného stavu dítěte a výzkumu jeho inteligence, podává základy nápravné pedagogiky, referuje o elementárních učebnicích našich škol pomocných, upozorňuje na volbu povolání a péči o propuštěné děti slabomyslné, zmiňuje se o slabomyslných a duševně chorých v právu občanském a trestním a nastiňuje vývoj a organizaci pomocného školství na území republiky. Čtvrtý díl spisu představuje nástin zdravotní a sociální péče v nejhlavnějších jejích složkách. Kniha je zakončena seznamem literatury, vhodné k důkladnějšímu studiu otázek, o kterých se autor mohl jen přehledně zmíniti.

Kdo se chce věnovati přípravě ke zkoušce pro školy pomocné, může

předběžným pročtením první či druhé knihy vniknouti do studijní látky tak, že mu další skutečné studium a prohlubování znalostí bude usnadněno. Kolegům začátečníkům lze oba spisy dobře doporučiti.

— Upš.

Učitel buď přesvědčen, že křičením ani pozorností nevzbudíš, aniž jim živosti se doděláš. Naopak, čím více učitel křičí, tím méně dávají žáci pozor a tím méně jsou pokojní.

III. PRAZDNINOVÝ VZDĚLAVACÍ KURS KATOLICKÉHO UČITELSTVA NA SV. KOPEČKU U OLOMOUCE OD 3. DO 16. SRPNA 1932.

Z pracovny. V posledním z čísel Časopisu české obce učitelské způsobem nedůstojným píše o katolickém učitelstvu a jeho práci. Také prázdninové kursy jsou jim trnem v oku. Práce cílevědomá a soustavná jest jediné správná. Kursy jsou a chtějí býti hodnotným kursem práce katolického učitelstva pro obrození českého národa. — Na sjezdě katolického učitelstva v Olomouci dne 17. dubna byl živý zájem o naše snažení. Mnozí se přihlásili osobně; ale jediné písemná přihláška jest platná. — Klub čsl. turistů v Olomouci vypracoval nám podrobně všechny exkurse III. kursu. Vítají nás v kraji své župy a přejí, aby se nám na Svatém Kopečku a na místech, která navštívíme, líbilo. — V červnu a červenci budeme pravidelně v časopisech Našinec, Den, Lidové listy, Lid, Právo, Severní Morava a Pozorovatel uveřejňovati zprávy o kurse. — Mistr Říhovský z Prahy pracuje na zhudebnění Durychovy básně „Vstanem, bratři, vstanem“ pro III. kurs. — V neděli 14. srpna bude sloužiti na Svatém Kopečku dp. dr. Silv. Braitto slavnou mši svatou s velkou asistencí v obřadném ritu OO. dominikánů. — Kapelník Českého divadla v Olomouci Jaroslav Budík bude mezi námi na Svatém Kopečku 14. a 15. srpna. Přednese nám skladby pro varhany a vystoupí na slavnostní akademii. — Jednáno s Lidovým knihkupectvím v Olomouci ohledně výstavy knihy.

Hlubinářům. V květnovém čísle Na hlubinu bude psáno o III. kurse na Svatém Kopečku. Ve čtvrtek 4. srpna bude ve vile OO. dominikánů

na Svatém Kopečku přátelská schůzka hlubinářů s referátem redaktora Na hlubinu.

Albert Vyskočil přednese na III. kurse 2 přednášky. Těšíme se na milého řečníka.

Ctihodným sestrám doporučujeme účast na III. kurse. Styk s katolickými vychovateli a zájem o dnešní pedagogické proudy, jakož i spolupráce s katolickým učitelstvem jediné přispěje ctihodným sestrám. O vhodné ubytování jejich je náležitě postaráno.

Upozornění. Tázali se někteří, zda mohou se přihlásit do kursu, aniž by reflektovali na ubytování a stravování. Ovšem. Pro ně platí povinnost zaplatit pouze poplatek na exkurse a na uhrazení režie kursu.

Co si má kursista opatřit? Nic zvláštního si nepořizujte, co by vyžadovalo velikého nákladu. 1. Šaty pro všední chození, aby se hodily pro ranní cvičení, pro cestování na exkurzích i výletech. 2. Koupací plavky. 3. Šaty sváteční, do společnosti. — Lehké boty pro štrapáci (doporučuji po zkušenostech Baťovy plátěnky nebo sandály s pryžovou podešví) a žádné těžké horské boty, jedny boty do společnosti, batoh (ruksak), hůl, svetr nebo pulover, barevné prádlo, potřeby pro denní toaletu. Vše, co si opatříte, ať je účelné. Při nákupu dejte pozor a nedejte si vnutit věci luxusní, zbytečné.

Do kursu se přihlásili: 30. Ant. Korvasová, učitelka z Moravy. 31. Frant. Daňbová, učitelka z Čech. 32. K. Chvostek, odborný učitel z Moravy. 33. Josef Krajiček, učitel z Moravy. 34. Ludvík Geyer, učitel z Moravy. 35. Frant. Otrubová, učitelka z Moravy. 36. Lud. Procházková, učitelka z Moravy. 37. P. Hrabalová, učitelka z Moravy.

Kursovné na celý kurs i exkurse a na hrazení režie kursu jest 450 Kč. Pro abiturienty 300 Kč. Využijte toho a přihlašujte se včas!

Prázdninovou adresu račte závčas oznámiti předsedovi kol. J. Kunckovi, Křenovice, p. Kojetín.

Další přihlášky posílejte na kolegu Kuncka.

50proc. slevy jízdného se dostane účastníkům kursu pro jízdu do Olomouce a zpět.

V krajinských odborech pojednejte o kurse a propagujte účast na něm. Počítáme s největší účastí 100. Ať se přihlašují všichni závčas!

Doba přihlášek končí koncem června. Je nutno předem znáti přesný počet kursistů, aby se mohl včas zamluvit nocleh v turistických chatách na Jesenicích a v hotelích, v lázních Karlova Studánka neb Gräfenberk, kterážto místa navštívíme.

Těm, kteří dostanou do rukou Památník prázdninových kursů. Tiskárna pilně dokončuje tisk „Památníku“. V jednom z posledních čísel Věstníku psal o „Památníku“ dr. Drábek a nechtěl ovlivňovat žádné nabízení knihy. Já dnes volám k celé naší obci učitelské a k našim přátelům, a byste „Památník“ nevraceli! Rozesílá se pouze 500 výtisků. Podnikáme zatěžkávací zkoušku, zda mezi katolickým učitelstvem a přáteli křesťanské výchovy najde se pochopení pro dobrou věc. Vedle článků programových, ideových, vzpomínek, protokolárních záznamů přinese „Památník“ vzácné práce vědecké, didaktické a metodické. Pořídili jsme i mapu, z níž bude každému patrné, kam jsme zakotvili. To jsou naše knihy, pomocí nichž chceme v českém národě šířit dobré dílo nejlepšího Učitele a rozplameniti v srdcích dohasínající oheň lásky ke Kristu. Máme veliké naděje! Pomozte nám! Četné ilustrace budou zajímavou částí „Památníku“. — Do „Památníku“ je vložena složenka na 36 Kč. Račte obnos zaslati ještě v květnu, abychom mohli vyrovnat účty. Pročtěte!! Nevracejte!! Včas zaplaťte!!

Vyučování, při kterém se zanedbává pěstování nábožensko-mravního citu, je holou dresurou a žádnou výchovou.

ROZHLEDY

Stádo. Náš „Věstník“ č. 16 citoval „Časopis čsl. obce učitelské“, který nás katolíky nazval „stádem“. Toto volá po rázné odpovědi, a proto upozorňuji redakci onoho časopisu (písaře nikoli, protože ten se ze slušné společnosti vyloučil, ubohé čtenáře rovněž ne, protože ti náš list nečtou a nemohou za to), jakož i naše vlastní příslušníky na zajímavou a skoro pikantní okolnost: Slova „stádo“ užívá se vždy ve spojení s dobyt看. To je všeobecně známo. Ale my katolíci věříme, že rozdíl mezi člověkem a do-

bytčetem je obrovský. Člověk je stvořen k obrazu Božímu a má nesmrtelnou duši, kdežto duše dobytčete hyne zároveň s tělem. Příslušníci čsl. obce učitelské však, zvaní pokrokaři, v tento rozdíl nevěří. Podle jejich vlastního „světového“ názoru nelíší se tedy oni sami od hovádek vlastně ničím leda stavbou těla, která je snad dokonalejší, ačkoliv i proti tomu dalo by se mnoho namítati. Kočka na příklad je mnohem mrštnější než nejmrštnější pokrokař, mimo to vidí i v noci! Má-li tedy čsl. obec učitelská ještě aspoň zbyteček logiky, nechť si odpoví sama, kterému táboru by lépe příslušelo pojmenování „stádo“. My jím to říkat nebudeme. — Ant. Podlena.

Učitelské vzdělání v SSSR. V bývalom Rusku vzdelávali sa učitelia v učiteľských ústavoch 3—4ročných. Všetkých učiteľských ústavov bolo vyše 100. Úroveň učiteľských ústavov bola nižšia než gymnázia. Od roku 1917 učiteľské vzdelanie v SSSR. sa niekoľkokrát menilo — učiteľské vzdelanie prešlo 3. etapami. Prvá od r. 1917 do 1921 bývalé učiteľské ústavy sa rušia a miesto nich zakladajú sa vyššie učebné kurzy, 4ročné. Druhá etapa r. 1921—1924: vyššie učebné kurzy menia sa v praktické vyššie ústavy, organizujú sa pedagogické techniky. Roku 1924 na všeobecnej konferencii pedagogickej založené byly konečne základy k dôkladnej reorganizácii učiteľských ústavov. Nastáva 3. obdobie učiteľského vzdelania v SSSR. Učitelia vzdelávajú sa na pedagogických technikách, ktorých je v SSSR. na 200. Učebná osnova je rozdelená na 2 koncentry po 2 rokoch. Prvé 2 roky musí si získať kandidát vedomosti ako v posled. 2 rokoch 9-letej školskej dochádzky. V prvom roku navštevuje školy na vidieku, v 2 roku pristupuje kurz pedagogiky a úvod do pedagogiky. Učebná osnova posledných 2 rokov zahrnuje v sebe 3 základné linie: občiansko-politickú, pedagogicko-metodickú a praktickú. Kandidáti sa musia zúčastniť osvetovej práce medzi ľuďmi, musia pomáhať likvidovať negramotnosť na vidieku v SSSR.

Osnova pedagogických techník má tiež dve smernice. Je 10 pedag. techník s úklonom priemyslovým a asi 190 s úklonom zemeľským.

O ďalšie vzdelanie učiteľstva v SSSR. stará sa Ústav pre zlepšenie kvalifikácie pedagógov. Ústav podlie-

ha priamo komisariátu ľudovej osvety. — Nár. škola slov.

Stavba českých škol v Českých Budějovicích. Roku 1851 přišel do Českých Budějovic biskup Jan Valerián Jirsík. V té době na úřadech jednalo se jenom po německu, na gymnasiu, na reálce i ve škole obecné vyučovalo se všemu po německu, ve veřejných společnostech měšťanských mluvilo se po německu. Příčiněním Jirsíkovým však na jaře roku 1868 nastalo Čes. Budějovicům i národní jaro.

Po ulicích budějovických bylo velmi živo, na náměstí sestavovali se lidé ve skupiny, horlivě vespolek rozmlouvající. A jarní vánek roznáší z těch skupin hlasy našeho drahého jazyka, jež dotýkají se radostně srdcí českých. Tu objeví se sbor hudebníků. Skupiny seřadují se v průvod, kterýž se ubírá ku bráně města; ze všech ulic přibývá nových účastníků, průvod roste vůčihledě, a než dojde se ku bráně, je hlava vedle hlavy, ve všem tom zástupu český hovor.

Za branou nový zjev. Právě přijíždí za sebou stošestnáct vozů. Přivázejí cihly a kámen; koně i vozy jsou ozdobeni ratolestmi. Když první vůz přiblížil se ku bráně, spustila hudba: „Kde domov můj“ a veškeren zástup svými hlasy vmísil se v hudbu. Jako vlnobití rozproudil se český zpěv a ozvěna roznášela jej od domu k domu, kde měli zamčeno, klíčovou dírkou se prodrala, všude oznamovala: „... domov můj... můj...“ Mužští zvedali radostně klobouky, ženské mávaly šátky. Za všeobecného jásotu ubíral se zástup nazpět do města a za ním nepřehledná řada vozů se stavivem.

Když dojel první vůz na určité místo, obstoupily jej dívky a mžikem složily s něho náklad; tak bylo i s vozem druhým, třetím a posledním. Vyprázdňené vozy odjížděly, ale lidu se nechtělo od toho kamení, jako by zlaté bylo. Bylo to kamení na školy české mládeži.

Jak se o tom dověděli vůkolní rolníci, zapřahali potahy své, zajížděli do lomův a cihlen a sváželi do Budějovic stavivo.

Služebná jedna dívka z osady Strunkovic ráda by byla také něčím přispěla, ale neměla peněz. Tedy zbavila se okrasy bohatých vlasů svých, prodala je a stržené takto peníze odevzdala panu biskupovi, jakožto svůj příspěvek na české školy."

Takové nadšení pro českou věc dovedli vzbuditi čeští pracovníci-vlastenci (ne šovinisté). Váží si nyní národ dosti takové práce a oběti pro něj a je jí náležitě hoden? Kde tomu tak není, jest ještě čas se vzpamatovali. Raději dříve, aby nebylo potom pozdě. — „Osvěta a práce“ od V. Kredby.

F. M.
Nedejme se! „Národním osvobození“ z 14. dubna 1932 je líto, že vzrůstají zejména na Moravě katoličtí učitelé. Není to po prvé, kdy tento list zahrnuje nás a „honosný“ prý Věstník katolického učitelstva nepřilíš lichotivými projevy „lásky“. Jsme už na podobné jednání zvykli a nikdo našeho postupu nezastaví. Nejen na Moravě, ale i v Čechách jsou poměry po jisté stránce přece jen jiné než v bláznivých dnech horečky popřevratové („Pryč od Říma“ atd.), kdy vše katolické chtěli ti, kterým ani mariánský sloup v Praze nebyl „neškodný“, vymýtit. Takoví byli a namnoze jsou ti, kteří, holedbajíce se národními velikány, zapomínají, že ti to by s jejich jednáním naprosto nesouhlasili. — Vždyť Havlíček to byl, který odsuzoval ničení obrazů, soch atd. na místech veřejných. Naše „přátele“ však marně přesvědčovat. Pro ty to neplatí. „Kdo chce psa bít, ten si hůl najde,“ praví náš lid, a má svatou pravdu. Jen pozor, někdy pes kousne. Je věrným služebníkem, ale je-li drážděn, umí zaštekát, dovede se bránit! O nějakém dobrém poli na Moravě a lásce nejvyšších úřadů ke katolickým učitelům se, doufám, našim přátelům jen zdálo. A v Čechách tv poměry jsou někde do nebe volající! I některý inspektor, který snad je katolík, je pln mnohých okolků, obav, ohledů — a nejeden — jemuž je ostatně působení těžké, nerad se hlásí přátelsky k učiteli — přesvědčením katolíku. Vždyť, jak by se na to dívala většina „pokrokových“ kolegů! (vlastně „hyperpokrokových“). A proto na učitýlka, který ještě chodí do kostela, pracuje SKM., v Orle a pod. (jaká to troufalost!), musí býti raději ostřejší měřítko. Na nás, ještě mladé a nebojácné (jak krásné je vpravdě heslo „Nebát se a nekrást“) to neplatí. Pousmějeme se trochu a mnozí si myslíme: „Trp, kozáče, budeš atamanem!“ — K tomu pokroku: Což z katolictví neprýštil pramen pravého pokroku, což ono nedalo světu geniální učence? To by ovšem za-

vádělo na pole velkých rozprav. Věc ostatně byla jinde a povolányi činiteli prokázána. — Pracujme pro pokrok v ryzím slova smyslu (toho hyperpokroku už je národ syt), na pokroku, ve kterém je v ladné harmonii věda s věrou.

Bůh dá, že porosteme víc; když ne hned kvantitou, tedy aspoň kvalitou! V počtu je hrubá síla, ale v jakosti je záchrana!

Jen 12 bylo apoštolů Páně — a vizte skvělé jejich dílo!

Nepřátelům našim pak odpust, Pane, neboť nevědí, co činí! F. F. Háj.

Splněné přání. V „Pražském školství“ dovozuje pod tímto nadpisem Fr. Rott na kvalifikační stupnici, kterak to někdy dopadne, splní-li se přání učitelstva: Cílem všech snah učitelstva bylo vždy dosáhnouti parity s úřednictvem rovnocenného předběžného vzdělání. — Proto také za největší úspěch učitelstva právem se pokládá paritní zákon z 23. května 1919, č. 274, který zrovnoprávnil učitelstvo se státním úřednictvem. Učitelstvo se nedomůže žádné výhody nebo nadlepení svého postavení, kterého by nedosáhlo úřednictvo. Proto je příkazem moudré prozíravosti stále střežiti dosažené parity a domáhati se zrovnoprávnění v těch oborech, kde dosud učitelstvo zrovnoprávněno není. Snahy učitelstva se měly tedy nésti k tomu, aby kvalifikační stupnice učitelská byla úplně totožná se stupnicí úřednickou. Ačkoli se toho učitelstvo vůbec nedomáhalo, nastala parita automaticky podle zák. č. 104-1926 vládním nařízením ze dne 14. září 1928 č. 192 o služební pragmatice učitelstva národních škol. Sotva se však začalo prováděti kvalifikování podle této stupnice, počaly se shledávati důvody, proč je pro nás nevhodná, a velké učitelské organizace počaly usilovati o obnovení bývalé stupnice. Příčinou odporu byl asi nový způsob provádění kvalifikačního řízení.

Zemská školní rada vydala předpisy o kvalifikování. A učitelstvo bylo rázem diskvalifikováno. Kdo měl dosud kvalifikaci prvního stupně, dostal druhý stupeň, z druhého se stal třetí. Místo boje proti prováděcímu předpisu obrátil se odpor proti nové stupnici. Přání učitelstva bylo splněno a vládním nařízením z 26. června 1930, č. 91, byla opět zavedena bývalá stupnice. Ale první prováděcí před-

pis ministerský z 8. dubna 1931, čís. 119.273-30-I, je učitelstvu ještě nepříznivější nežli dřívější. Učitelé, kteří ještě včera byli „dobří“, jsou dnes už jen „uspokojiví“. Tím se stali neschopnými zastávat definitivní místo, budou odsouzeni k neustálému stěhování ze školy na školu po zatímních místech, zatím co definitivní místa budou zabírat „lépe kvalifikovaní“ učitelé z venkova. On sice ten učitel z venkova příšlý za rok bude také mít jen uspokojivou kvalifikaci, ale definitivní místo v Praze již mu zůstane. Dalším následkem je odepření odvolatelných dobrovolných přídavků, které Praha vyplácí svému učitelstvu od roku 1926, a jež od 1. září 1928 přísluší jen učitelům s kvalifikací aspoň dobrou.

K tomu dodáváme: Ztrácí-li pražské učitelstvo obnovením staré stupnice kvalifikační hmotně, což se dá lehce napravit, zůstává pro učitelstvo venkovské nepochopitelným způsob, jakým se kolegové pražští stále brání proti „vnikání“ jeho do Prahy při všech příležitostech. Samo nerado nese hmotné ztráty, ale učitelstvu venkovskému pořád nepřeje, aby si hmotně polepšilo při svých těžkých starostech rodinných. Kdyby nebylo nešťastné nespravedlivé stupnice činovního, jistě by venkovské učitelstvo posice pražské velmi málo ohrožovalo. — Škola našeho venkova.

Vrchní disciplinární komise při min. školství a národní osvěty pro r. 1932. Literní učitelé obec. škol s čsl. vyučovacím jazykem kromě Moravy se Slezskem. Náměstek předsedy min. rada dr. Stanislav Hofmann. Členové: V. o. r. dr. Zdeněk Materka; o. r. dr. Jaroslav Smetana; učitel Václav Knízek, Nusle; učitel Emil Kolář, Čes. Brod. Náhradníci: O. r. dr. Josef Moravec; o. r. dr. Josef Drnec; řídící učitel Jar. Hloušek, Praha-XII., Slezská 57; učitelka Kateřina Vlastníková, Čakovice u Prahy; říd. uč. Marie Kühnelová, Praha-II., Plavecká 3; ř. m. š. Karel Joukl, Nové Zámky; šk. insp. Emil Kalfus; prof. František Řezanina. — Literní učít. obec. škol s čs. jazykem vyučovacím v zemi moravskoslezské a všech škol jinojazyčných. Nám. předs. min. rada Václav Paleček. Členové: min. r. Zdeněk Žitko; min. r. dr. František Havelka; ř. uč. Antonín Roupec, Blížkovice u M.

Budějovic; ř. uč. Karel Stoll, Jirkov. Náhradníci: min. r. dr. Lad. Šíp; o. r. Ondřej Charvát; ř. u. Frant. Přeučil, Litice u Plzně; ř. u. Em. Kraisingerová, Ústí n. L.; uč. Kar. Nejedlý, Krásná Lípa; v. o. r. dr. Josef Keprta; šk. insp. Al. Prošek; škol. insp. Václav Fejfar. — Literní učít. měšť. škol. Nám. předs. min. rada Kamil Buzek. Členové: o. r. dr. Eman Kobosil; v. m. kom. dr. Josef Lukeš; odb. uč. Al. Servít, Praha-XIII., Třebízkého 6; odb. uč. Jan Křivánek, Brno, Barvičova 60. Náhradníci: v. m. k. dr. Vlad. Šrámek; škol. insp. dr. Vlad. Holý; řed. Antonín Čech, Znojmo; řed. Klem. Podhajská, Praha XII.; Kladská 3; řed. Jan Spatzal, Postoloprty; řed. Emil. Streitová, Trmice; odbor. uč. Ant. Maxová, Praha-VII., Bělského 20; odb. uč. Em. Rottová, Liberec; škol. insp. Jar. Semerád; šk. insp. Frant. Haken. — Učitelé náboženství. Nám. předs. min. rada dr. Václav Paleček. Členové: m. r. Zdeněk Žitko; m. r. Frant. Havelka; škol. insp. Al. Prošek; katecheta Ant. Snížek, Praha-XVII., Cibulka 118. Náhradníci: m. r. dr. Lad. Šíp; o. r. Ondřej Charvát; š. i. V. Fejfar; katecheta J. Roháček, Praha XII., Kladská 5; katecheta Aug. Müller, Trnovany, Markova 803; katech. J. Volek, Praha-Strašnice 452; katech. G. Ad. Mierenfeld, Aš, Alb. Kirchhoffstrasse 1630. — Učitelky ruč. prací. Nám. předs. min. r. dr. St. Hofmann. Členové: v. o. r. dr. Zd. Materka; o. r. dr. Jar. Smetana; uč. Zd. Krafková, Kolín; uč. Božena Kasková, Bubeneč, Bučkova 49. Náhradníci: o. r. dr. Jos. Moravec; o. r. dr. Josef Drnec; uč. Eliška Janoušková-Kolocová, Dolní Poustevna; uč. Terezie Fialová, Litoměřice, Neutergasse 4; uč. Anna Šimůnková, Dejvice, Na Magistrále 13; škol. insp. Emil Kalfus; prof. Frant. Řezanina. — Vedlejší učitelé. Nám. předs. min. r. dr. Stanislav Hofmann. Kromě právníků: uč. Mar. Kasalická, Praha-XII., Šafaříkova 5; uč. Marie Maysslová, Smíchov, Zborovská 48. Náhradníci: škol. insp. Emil Kalfus; prof. František Řezanina. — Učitelé hluchoněmých a slepých. Náměstek předsedy min. rada Kamil Buzek. Členové: o. r. dr. Eman Kobosil; v. m. k. dr. Josef Lukeš; řed. Viktor Parma, Smíchov; řed. Jar. Pouzar, Říčany, ozdravovna hlav. města Prahy. Náhradníci: v. m. k. dr. Vladimír Šrá-

mek; škol. insp. dr. Lad. Holý; škol. insp. Jar. Semerád; škol. insp. František Haken. — Učitelé pomocných škol. Nám. předs. min. rada Kamil Buzek. Kromě právníků: učitel Bohuš Vacek, Praha-VIII., Kaplířova 14; uč. Vlasta Novotná, Praha-XI.; Sudoměřská 19. Náhradníci: říd. uč. Edv. Hlawitscha, Litoměřice; uč. Kar. Ježek, Opava; škol. insp. Jar. Semerád; škol. insp. František Haken. — Opatrovatelky stát. ozdravoven. Náměstek předsedy min. r. Kamil Buzek. Kromě právníků: uč. Štěp. Listová, Praha-VII., Škroupova 8; insp. Mil. Kellerová, Praha-XIX., Na Kodynce 1051. Náhradníci: uč. L. Berdychová-Fictumová, Kynast u Čes. Lipy; uč. Lud. Novotná, Praha-XII., Úzká 24; škol. insp. Jar. Semerád; škol. insp. Frant. Haken. — Školní inspektoři a přidělení učitelé. Náměst. předs. min. rada dr. Václav Paleček. Členové: min. rada Zd. Zitko; min. r. dr. František Havelka; vrch. o. r. Josef Keprta; o. š. i. dr. Antonín Šturm, Praha-Vinohrady, Chodská 7. Náhradníci: min. rada dr. Ladislav Šíp; o. r. Ondřej Charvát; o. š. i. Adolf Fischer, Podbořany; o. š. i. Rudolf Svoboda, Rokycany; o. š. i. Karel Tichý, Mělník; o. š. i. František Haken.

Katoličtí učitelé na Moravě jest nadpis článku otisknutého ve „Škole měšťanské“ ze 27. dubna, který reaguje na výzvu „Časopisu ČOU“: „Hrr na ně!“ omluvou, že „počet klerikálních učitelů měšť. škol na Moravě je pranepatrný“. Ke zjištění fakta provedla prý Zem. jednota učitelstva měšť. škol zvláštní revisi. Budíž! Vtip o „voňavé kytice“ v článku uvedený, jest však málo podařený, ubohý.

Pohlavní poučování při občanské nauce a výchově v klášterních školách. Na dotaz, zda je možno schváliti moderní „pohlavní poučování“, odpověděla svatá Kongregace oficiálně dne 18. března 1931 záporně, a doporučila: 1. Aby mládež obojího pohlaví byla nepřetržitě po celou dobu vývoje vychovávána nábožensky. 2. Aby byly v mládeži pěstěny: pochopení pro andělskou ctnost, vážnost k ní, touha po ní a láska k ní. 3. Aby jim byla vřele doporučována stálost v modlitbě a časté přijímání svatých svátostí. 4. Aby v nich živena dětinná úcta k Panně Marii, Matce svaté čistoty, a oddaná důvěra v její ochranu. 5. Aby byla mládež chráně-

na nebezpečné četby, nemravných představení, špatné společnosti a jakékoliv jiné příležitosti ke hříchu. — Svatý Otec v uvedené již encyklice praví o pohlavní výchově: „Avšak daleko zhoubnější jsou domněnky a názory, že ve všem má býti vůdcem přirozenost. Názory ty zvláště pronikají na velmi obtížný úsek výchovy k plné mravnosti a mravní čistotě. Stále někteří pošetilci obhajují a šíří nebezpečný způsob výchovy, jež strojeně nazývají pohlavní výchovou. Pošetile se domnívají, že mohou mládež ochrániti proti smyslným nebezpečím přirozenými prostředky a bez veškerého přispění náboženství a osobní pobožnosti. Cíle mravní výchovy k pohlavní čistotě chtějí dosáhnouti tím, že budou všechnu mládež bez rozdílu pohlaví i veřejně poučovati o pohlavním životě a ji do něho zasvěcovati, a ještě hůře, že ji předčasně vystaví příležitostem, aby si mladý duch takovým věcem navykl, a jak říkají, se otužil proti nebezpečím pohlaví. V tom se všichni těžce mýlí, že neuznávají vrozené křehkosti lidské přirozenosti ani „jiného zákona v našich údech“, jež podle slov apoštola Pavla (k Řím. 7, 23.) odporuje zákonu mysli. Hlavně popírají denní zkušenost, že především mládež upadá do neřesti ne tolik pro nedostatek rozumového poznání, jako ze slabosti vůle, vystavené nástrahám a ztavené Boží pomoci. Když už je třeba o této ožehavé věci po náležité úvaze vhodně poučit mladého člověka, tu mají to učiniti ti, kterým Bůh svěřil povinnost výchovy a s povinnostmi jejich stavu spojil také své milosti. A mají to učiniti obezřetně a obratně, jak není neznámo křesťanským vychovatelům. — Inf. Věstník.

Nehromad' podstatných jmen, ale užívej raději sloves a adjektiv. Mluv pokud možno konkrétně, vyhýbaje se abstraktnímu.

Z PRAXE PRO PRAXI

Větší plošné míry. Chceme-li na poli, na pastvině nebo jinde ukázati ar, ha (podoby čtverců), naměříme jejich strany motouzem 10 m dlouhým a po jejich obvodě rozestavíme záky v menších nebo větších vzdálenostech od sebe. F. M.

Železnice. Rychlovlak spotřebuje na

1 km cesty 10 až 12 kg uhlí, nákladní vlak 15—25 kg. Rychlovlak s 500 až 600 osobami spotřebuje na osobu a 1 km 20 kg uhlí. S 1 q uhlí mohl by cestující ujet 2.500 km, t. j. ze Španělska do Prahy nebo z Prahy na jih Itálie.

F. M.
Ostravsko-Karvínsko těží 68 proc. černého uhlí naší republiky, denně 2.700 vagonů po 10 tunách. R. 1920 pracovalo tam 45.000 dělníků. F. M.

Doučujme. Zkuste po několika měsících ať na měšťance či na obecné opakovati učivo z reálií. To bude trpkostí na obou stranách: u vás i u žáků. Shledáte, jak mnoho z látky vámi pečlivě vyložené žáci zapomněli. Jak tomu zabrániti? Neustálým opakováním.

Namítnete: není času. Musí být. Nejde přece o to, dělati parádní výklady (při samoučení odpadají po případě vůbec), ale o to jde, aby si žáci nejdůležitější věci pro život trvale zapamatovali. Při každém opakování dejte několik otázek ze starší látky. Žáci brzy pochopí, na které věci kladete důraz a mohou si pak sami podobné otázky psáti do sešitku a při opakování je klásti. Docílíte přímo závodivosti. Žáci budou vymýšleti vhodné otázky (na nevhodné upozorníte a opravíte je), budou se snažit mít jich co nejvíce a shledáte, že před vyučováním místo povykování se budou bavit kladením těchto otázek, aby byli připraveni. Tak budete mít každou hodinu opakování a učivo bude stále v živé paměti žáků. Zároveň poznáte, kde se objevily snad již mezery, co bylo špatně pochopeno a můžete uplatnit své vyučovatelské umění.

Nezkoušejte stále stejným způsobem. Vyvoláte-li někdy za hodinu polovinu žáků nebo všechny na několik jenom otázek, žádejte jindy pěkný, ucelený a souvislý výklad. Dobrý je též rozhovor, kdy učitel nebo žák klade zkoušenému otázky začínající zejména „proč“, po případě uvádí jednoduché námítky. Tu ihned oživne zájem o věc, tváře zaplanou a v očích zahoří radost. To je pak nejkrásnější hodina pro učitele i pro žáky.

K. B. H.

ZPRÁVY

Dětské besídky v našich osadách v Jugoslávii. V našich českých osadách v Jugoslávii, kde nebylo dosud mož-

no zříditi českou školu, zřizuje osvětový odbor při Čsl. svazu za přispění Matice školské v Záhřebě dětské besídky. Obyčejně zde působí některý učitel z nejbližší české školy. Tyto besídky mají za úkol doplniti po stránce národní. Doposud byly besídky zřízeny v Jazveniku, kde působí učitel Kořínek ze Záhřebska, a v Pletternici, kde působí učitel Václavek z Kaptolu.

Zájezd dětské kapely Lachovy z Ameriky do ČSR. V Americe dobře známá kapela rev. Lacha z Whiting Indiana, s malými hudebníky ve stáří od 6 do 14 let, chystá se v roce 1934 na zájezd do Evropy. Navštíví též ČSR., speciálně Slovensko. Tato kapela podniká každoročně v létě koncertní turné po velkých městech Spojených států. Dostalo se jí již i cti hráti před prezidentem Hooverem. Podnik je podobný našim Bakulovým malým zpěvákům.

Být bolševíkem, znamená, obětovati se, přinést sebe těžší oběť pro šťastnější zítřek. — Učitel. noviny, 1932. — Kdo nevěří, ať tam běží.

Z proslovu vdp. kanovníka a posl. Světlíka při III. sjezdu katolického učitelstva v Olomouci: „Líbí se mi, že Věstník katolického učitelstva nikdy nenařiká. Nenařikat, toť důkaz katolického idealismu.“

Co jest čestnost?

Podle A. de Vigny je svědomí, zvrucnělé svědomí, je to účta k sobě samému, vystupňovaná v nejčistší povznesenost a v horoucí vášně. Čestnost vždy a všude udržuje ve vši krásě osobní důstojnost člověka.

Čestnost je mužná stydlivost.

Čestnost je cit, který nás vede k tomu, že vzdorujeme všemu, i smrti v to počítaje, než bychom připustili mravní úhonu svou neb jiných.

Kurs jazyka vyučovacího v Brně. Na jazykovém kursu, který pořádalo Pedagogické museum společně se školou vysokých studií pedagogických ve dnech 23. a 30. dubna, přednášel dr. M. Rostohar o vlastnostech dětské řeči, jež je zjevem samobytným a již si děti — obrazně řečeno — dlouho ponechávají v pravé kapse, zatím co vnučovanou řeč dospělých strkají do kapsy levé a sahají k ní, až náležitě duševně vyspějí. Zemský inspektor Komárek ukázal ve svém obsáhlém referátu postupný rozvrh a metodické zpracování mluvnického učiva od 1. školního roku až do konce školní po-

vinnosti. V referátě jeho se projevila metodická obratnost, která je svědectvím dlouholeté svědomité práce, a přehled, který dává bohatá zkušenost. Kurs četně navštívený byl zakončen přednáškou dra Trávníčka: O teoretických základech mluvnického vyučování. K.

Stýská se jim po pětiletkách? Píše o tom Národní osvobození, že by bylo dobré stanovit pětiletky ve školství. Že bychom zase my začali? Či není život nepřetržitý proud, který se nedělí na období, leda z retrospektivy dějepisu? Je tedy třeba v životě ustavičně tvořit a pracovat o tom, co právě je nutné. Ne se štvát pětiletkami, které také tak udýchaně pak vypadají jako v SSSR. —o—

Zkušenost nad učenost. V Liverpoolu se rozhodli zrušit na městské střední škole koedukaci, ač prý má škola znamenitou pověst. Krok tento odůvodnili tím, že dvacetileté zkušenosti mluví pro zřizování škol oddělených a pak i tím, že i v Americe vzrůstá odpor proti koedukaci a její data statistická nejsou dosti přesvědčivá pro koedukaci. Copak asi tomu říká dr. Příhoda? —o—

Uškrcené diskuse. Po novém návrhu osnov pro měšťanské školy začala se rozprádati diskuse. V 16. čísle Národního osvobození čteme jemný pokyn pisatelům článků tohoto druhu, aby se ráčili uchýlit do časopisů odborných. Podobně násilnou a náhlou smrtí skončila diskuse o reformě měšťanské školy ve Věstníku ÚS. —o—

To se musí umět! Z článku dra Uhra ve Věstníku ÚS. se dovídáme, jak si vybral dr. Příhoda členy komise pro nové osnovy. Vybíral je tak, aby neměl vážné opozice a protiváhy. Tušili jsme to hned a už tehdy jsme upozornili na to, že vlastně komise dělá jen zeď. —o—

Posvítí si na Příhodu dr. Uher ve Věstníku ÚS. spolku velmi důkladně. Snad si v příštím čísle jeho diskuse s drem Příhodou ještě všimneme. —o—

Výborně! Voni to udělali dobře, píše kol. M. R. Kubíčková, s tím výpisem z JUM., kterým je bezpečně zjištěno, že ani jedna členka nepřistoupila do Spolku katolického učitelstva. Kdo pak jenom mohl mít o nich tak špatné mínění? Tomu dali ránu tím výpisem! —o—

Kolegové Janu Mičochovi, učiteli v Kyjově, členu Spolku katolického učitelstva, bylo při jeho odchodu na

trvalý odpočinek zemskou školní radou dáno pochvalné uznání. Gratulujeme.

Pozor! „Pražské školství“ uvádí případ soudního stíhání učitelky v Dejvicích, kde utrpěla jedna žačka úraz zlomení ruky v zápěstí při tělesné výchově. Učitelka byla sice osvobozena, ale zajímavé je, že soud zkoumal, zda konaný cvik je v učebných osnovách! List dodává: Vyučující musí býti stále pamětliv, že mu visí Damoklův meč nad hlavou, a počínati si co nejopatrněji.

Školní ždímání peněz ze žáků. Pod tímto názvem přinesla „Fronta“ kratší článek, který pro jeho aktuálnost podávám aspoň ve výtahu. „Na některých školách je zvláště mnoho sbírek na všelijaké věci, ovšem hlavně a především na věci nahoře milé a příjemné, i když nelze, z části aspoň, říci, že by nebyly dobré ty účely, na které se sbírá. Věc má však mimo jiné hlavně ten háček, že rodiče tří, čtyř žáků a zvláště chudí třeba jen jednoho žáka, cítí ty sbírkové zásahy do svého rozpočtu hodně bolestně. Nedat — nebo dát málo? Je mnoho pánů učitelů i učitelek, kteří nedovedou nerozdělovat svou přízeň, nebo chcete-li své příznivé mínění podle výše příspěvku, jako by to bylo zvláštní znamení dětské přičinlivosti a „smyslu pro dobrou věc“. I kdyby ani toho nebylo, cítí se chudé děti zahánbeny už tím, že se zde ukazuje příliš zjevně jejich majetková ubohost. — Sbírkby by měly býti aspoň úplně dobrovolné a bez kontroly, co kdo dá nebo nedá. Povinné může býti jen to, co škola poskytuje bez útoků na žakovské, tedy vlastně rodičovské kapsy. Je dost jiných věcí, které působí potíže v poměru žáků k učitelům, nač ještě přidělovat nových.“ Tolik „Fronta“. To by ještě nebylo tak nejhorší. Na některých školách, zvláště středních, jsou útoky školy na kapsy rodičů ještě prudší. Pořádají se pro žáky představení v kině (t. zv. kulturní představení). Účast ovšem je povinná, poněvadž je to v době vyučovací. Ale platit se musí. O vhodnosti některého t. zv. kulturního filmu pro děti dá se dosti pochybovat (na př. filmu K. H. Borovský musily se účastnit i žáci I. třídy obecné školy). Dále je to skoro povinná návštěva divadel. Konečně přijdou různé spolky, které mají na školách dorost. Někteří učitelé dovedou velmi agitovat

pro různě t. zv. nestranné a všenárodnosti spolky. A co časopisy pro děti? Kolportáž všech časopisů byla aspoň na středních školách zakázána, ale mnozí profesori kolportují a doporučují dále. A žák, aby se profesoru zachoval, odebírá a platí časopis, který by jinak neplatil. A to všechno se shrne na kapsu ubohých rodičů. Co mají dělati, chtějí-li, aby učitel nebo profesor měl o jejich dítěti dobré mínění. Tak platí a platí a potichu reptají. Snad i tu by bylo potřebí reformy a nápravy. —es—

Jakých lidí svět potřebuje. Lidí, kteří mají mínění a vůli.

Lidí, jichž nelze koupiti.

Lidí, jimž je charakter nad bohatství.

Lidí, kteří neváhají chopiti se příležitosti.

Lidí, kteří neztrácejí v davu svoji osobnost.

Lidí, kteří nesmlouvají se špatným.

Lidí, kteří se na každý návrh nedívají s hlediska: kolik mi to vynesou?

Lidí, kteří nevěří, že zchytralost, šibalství, lstivost a prohnalost jsou nejlepšími vlastnostmi podmaňujícího úspěchu.

Lidí, kteří nabyli tak dokonalé vlády nad sebou, že mohou prožiti nejzoufalejší chvíle, aniž by mluvili nebo jednali nesprávně, ztráceli nálady nebo pozbyli své rovnováhy.

O. S. Marden.

LITERATURA

Z nakladatelství družstva Vlast v Praze II. V nedávno vydané Honertově knize „O budoucnosti katolické církve a konci světa“ (přel. Václav Oliva, cena 18 Kč). k níž se ještě vrátíme pro její zajímavost, nalézáme ve stati o politických proroctvích terciáře Jana, která byla nalezena roku 1840, řadu splněných již předpovědí, jako jsou pád monarchií v Portugalsku a Španělsku, ztráty jejich osad, sjednocení Itálie pod vládou společného krále v Římě, revoluce v Rusku, vyvraždění carské rodiny, šlechty a duchovenstva, rozdělení Ruska na řadu říší (sovětských autonomních republik), osamostatnění Polska, rozpadnutí Rakouska po válce, snahy rakousko-německé o „anšlus“. V těchto proroctvích je předpověděno i odtržení Irska od Anglie.

K. Reban: **Psáno mužům.** Vytiskla a vydala akciová tiskárna v Českých

Budějovicích, cena 3.50 Kč, stran 50. Úhledná knížečka vzácného obsahu. Přátelská rada mužům, přísně odsuzuje dnešní nevázanost v sexuálním životě. Učení katolické církve udává zdravé směrnice pro výchovu sexuální. Dnešní svět jest přesycen smyslností, mizí zdravý kořen lidského plodu, cudnost se stala zastaralým šosáctvím a flirt obého pohlaví módou a zvykem. Tato malá brožurka jest jiskrou, která jest s to poradit a vést. Doporučuji ji do rukou pp. učitelů a učitelek. Knížečka ukazuje na dobu, ale dává i naději. Rozšiřujte ji!
J. K.

Místa řídícího učitele a dvou učitelů jsou na jižní Moravě. Bližší sdělí redakce. Dvojlište!

Místo říd. učitele na dvojtř. škole na Hané bude po prázdninách vypsáno. Interesenti, doteďte se na bližší u redaktora listu. Dvojlište!

Místa učitelská vypsána jsou v zemi moravskoslezské v okresech: Frýdek-město, Frýdek-venkov, Hustopeč, Kyjov, Nové Město, Opava-venkov, Uherské Hradiště, Vyškov. V Čechách v poslední době nic vypsáno nebylo.

Místo řídícího učitele vypsáno je na jižní Moravě. Termín 15. května. Možná zastávat i funkce obecního tajemníka a varhaníka. Služební stáří přes 20 let. Bližší sdělí redaktor. Dvojlište!

Kam letos k moři? Pro katolíky čsl. slouží na krásném italském ostrově Lošíně přímořská ozdravovna, vila „Charitas“ v Lussingrande, kterou zřídily diecéšní Svazy Charity čsl. Sezona je v plném proudu, denní pense pouze 40 Kč. Subtropická vegetace ostrova, léčivé účinky jižního podnebí zaručí vám úplné zotavení. Ilustrované prospekty, informace a přihlášky zdarma obratem zašle: Svaz Charity (milosrdné lásky) v Olomouci, Wilsonovo 16, a v Brně, Biskupská 7.

Státní tělovýchovné kursy v zemi moravskoslezské. Roku 1932 konají se tyto státní kursy tělovýchovné: Desítidenní (učebné osnovy tělesné výchovy pro školy obecné a měštanské, vojenská cvičení pořadová) bude ve dnech 5. až 14. května v Hlučíně za vedení profesora J. Javůrka z Olomouce. Speciální kursy pětidenní (plování, lehká atletika, hry a vojenská cvičení pořadová) budou v Brně od 24. do 28. května za vedení prof. Fr.

Majdy, lektora tělesné výchovy F. Vojty z Brna a ředitele YMCA Fr. Marka z Prahy, v Kroměříži ve dnech 22. až 26. června za vedení profesora Al. Beni z Kroměříže, prof. Zd. Svítla z Olomouce a prof. Lad. Švirka z Brna. Speciální kursy třídění (základy cvičení pořadových a prostých, tělocvik prostý a hry) budou ve dnech 25., 26. a 27. května ve Fryštátě za vedení prof. J. Ondráčka z Orlové, v Novém Městě na Moravě za vedení prof. J. Pokory z Brna, v Prostějově za vedení prof. Krčmy z Brna a ve Znojmě za vedení prof. J. Schüllera z Jihlavy. Kurs rytmického tělocvik (třídění) ve Štamberku ve dnech 25., 26. a 27. září za vedení vrchní odb. rady A. Očenáška a hudebního skladatele K. Matějovce z Prahy.

Státní kursy tělovýchovné v Nymburce. Letos budou uspořádány v

Nymburce tyto kursy: Kurs lehké atletiky nižšího stupně pro muže a ženy ve dnech 22.—28. května; přihlášky do konce dubna. Kurs plování a veslování a her pro muže i ženy od 10. do 16. července; přihlášky do 15. června. Kurs rytmického tělocvik od 27. do 29. srpna; přihlášky do 30. června. Kursy jsou přístupny spolkovému cvičitelstvu a učitelstvu škol obecných a měšťanských i středních. Návštěvníci obdrží zdarma hromadné ubytování, jízdné na slevenku. Přijímání budou především účastníci z Čech, výjimkou z ostatních zemí. Přihlášky do všech těchto kursů jest zaslati vrchnímu odb. radovi A. Očenáškově, Praha II., Vyšehradská tř. 16, prostřednictvím tělovýchovných ústředí nebo správy školy.

PŮJČKY

gážístům i bez ručitele a zájmu obdržíte u fy Václav Vavroušek, bankovní závod v Rokycanech. Přiložte 2 Kč ve znám. na odpověď.

Kamna a stolokrbý „Fenom“

dobré výrobky za levnou cenu.

Praha II.,
Václavské n. č. 33.
Tel. 23264

Školy a učitelé
zvláštní cenné výhody!

NEKUŘÁKEM

garučeně ve 3 dnech.

Informace zdarma! R. Steinbach,
Karl. Vary 607g pošt. schr. 158.

ŠTÍHLOST

docílíte přes noc zevním vtíráním
bez hladovění.

Informace zdarma! R. Steinbach,
Karl. Vary 607h pošt. schr. 158.

Přírodní minerální
hořká léčivá voda
ŠTERNOVKA

osvědčený lék při
nemocích žaludečních,
střevních a žlučových.

Znáš novinku: **SILNÁ SLOVESA NĚMECKÁ V ROZMLUVÁCH?**
Řed. Ječmínek, Holešov, Morava. Kč 5.—. Žákům zpříjemní učení,
učitelům usnadní práci!

Školním výletům do našeho krásného Mor. Krasu

doporučujeme hotel Broušek, přímo u vchodu do světoznámých krápníkových jeskyní Sloupsko-Šošůvských. Dobrá strava a čisté noclehy. Noclehy v odděl. míst pro 150 dětí. Ceny pro školní výpravy zvláště levné.
Informace obratem.

Broušek Alois, hotel Šošůvka-Sloup.

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čsl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — Redakce v Přerově, Blahoslavova 41, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Malice cyrilometodějská). Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.

J. H.:

Naše úkoly.

II.

„Jest nám třeba vůdců.“

Kanovník František Světlík.

Učitel, katolík činem, má nejlepší obranu proti všem útokům ve své práci, školské i mimoškolské.

„Především jistota,“ praví sice anglické přísloví, ale s tímto stavem může být spokojen pouze ten, kdo má na mysli jediné svou osobu a toliko přítomnost. Kdo se dívá dál, ví, že musí vykonati více.

I když je nevýbojný, musí pomýšlet na vlastní obranu v budoucnu, která může být těžší, než je dnes. Přijdou snad útoky urputnější, ubrání se vlastní silou? Nebude mu snad třeba přispění jiných? Nutno proto zajistit si tuto pomoc včas: sdružovat se s jinými, stejně smýšlejícími již nyní, a potřebují-li snad právě sami pomoci, rovněž jim přispět. Nerozhodným, kteří sice s námi stejně smýšlejí, ale z-pohodlí setrvávají mezi příslušníky „druhé břehu“, má pak opravdový katolický učitel dodati odvahy, by se nebál opustit ty, mezi něž vlastně nepatří, a říci jim, by šli s námi.

Nestačí proto být pouze pracovníkem, bojovníkem, jest nutno být i vůdcem, který volá druhé pod prapor pravdy, je organizuje na odboj a ovšem také výboj. Mnoho se dá vykonati, ozve-li se včas rázný povel. Nečekejme ale, že tento přijde odněkud z neznáma! Musíme si jej dát sami. Nespoléhejme na jiné!

K vůdcovství nestačí ovšem pouhá odvaha postavit se před šik. Třeba určitých vlastností, nutno počítat s risikem, míti vědomí odpovědnosti. Všeho toho dá se ale láskou k věci, pevnou vůlí a chutí k práci dosáhnouti.

Dr. Šp.

Etické momenty na školách.

Znameníť filosof dr. Foerster praví v díle svém „Schule u. Charakter“ o učitelích atp.: „Kdo pouze vyučuje, je nádeníkem, kdo současně vzdělává charakter, je umělcem.“

Úplného vzdělání zajisté neposkytují pouhé vědomosti, jichž se dá užít i při vypalování nedobytných pokladen atp. Nezáleží zajisté na množství nahromaděných poznatků tolik, jako na vnitřním zušlechtění povahy žákovy. Ve školách sv. Jana de la Salle je tudíž přímo nařízeno řádovými institucemi, aby denně byla žactvu předvedena krátká reflexe, směřující k zušlechtění povahy žactva. Je toho potřebí zvláště v naší době měrou největší, kdy různá lichá hesla diletantů šíří se v denním tisku a mezi lidem. Etické momenty možno uvést buď průběhem učení, když se organicky připojují k učivu, nebo hned na počátku učení připomenutími o pořádku, povzbuzením k vytrvalosti a ušlechtilému smýšlení a jednání, a to vždy s vyššího hlediska, jež je způsobilé zaujmouti mysl nadšené, respektive snadno vznětlivé mládeže.

V následujících krátkých úvahách uvedeme řadu vzorů k takovýmto reflexím, jež otevírají mládeži široké pole nazírání i na věci všední s hlediska svátečního.

Heroismus.

Mladí lidé touží po činech velikých a slavných, aby se o tom ve světě mluvilo. Činů toho druhu nemůžeme konati za všech okolností. Bývají to řídké případy, když se naskytne příležitost k takovému vynikajícímu hrdinství, na příklad ve válce. Z nedostatku příležitostí sahá mládež mnohdy po věcech ne právě čestných v touze po jakémsi hrdinství. Stanou se pak věci rozlodivné. Jeden takový hrdina polámal u silnice 60 krásných ovocných stromků, před nedávnem zasazených; jiný, jsa zámečnickem, rozmontoval železné zábradlí mostu, jiný ztýral svého slabšího druhu atd. Při tom mysleli všichni, že konají cosi hrdinského. Smýšlení takové ukazuje nedostatek vyššího vzdělání a rozhledu, ba nedostatek veškerého ušlechtilějšího citění a snažení. Taci hrdinové v náhle se objevivších případnostech, kde by mohli svoji hrdinnost skutečně ukázati, projeví se jako ubozí zbabělci; neboť nemají k tomu vnitřního základu. V čem se jeví takový vznešený základ, to jest nadání k heroismu? V sebekázni a v sebevládě a ovšem v osobní ušlechtilosti, která jediné povznáší člověka nad stádové množství. Hrdinou je, kdo přemůže své nízké pudry tělesné a ovládne výbuchy hněvu! Ten cítí po každém takovém činu své vůle nadlidskou sílu, která v duši roste pro případy mimořádné. Tam se pak objeví v celé své nádheře bez ohledu na to, zda nějaké stádo bude tleskat nebo nikoli.

Filosofové.

Mnoho filosofů žilo na světě; všichni hledali štěstí, ale málokdo ho našel. Byl znamenitý filosof řecký Sokrates. Ten si pokládal za největší štěstí, když měl vědomí, že má čisté svědomí a že svým příkladem polepšil přátele. Měl ve své duši království Boží, ač byl pohanem a pravého Boha neznal. Každý člověk má v duši své království podle slov Písma: „Království Boží ve vás jest.“ Záleží na tom, jak si je zřídíme. V tom právě spočívá veškeré štěstí lidské na světě i po smrti. Kdo dovede ovládati své žádosti a pudry tělesné, ten má silnou vůli, která dovede v království udržeti pořádek. Takový člověk se cítí v duši své králem, byť byl třeba jen sluhou zde na světě. Oproti tomu jsou lidé zámožní a zaujímající vysoké postavení, ale v duši své mají poušť a zoufalství. Necítí se pány ani ve svém domě; neboť otročí svým nízkým pudům a náklonnostem; doznávajíce si sami v tiché chvíli, že jsou nesvobodní a jako v zajetí své tělesnosti. Život jejich je bez síly, bez útěchy a konec bývá neslavný. Doklady toho máme četné v denních novinách. Sudte sami, kdo je na tom lépe, zda takový sluha, mající v duši své království Boží, anebo otrok, jenž se nazývá zde na světě pánem, inteligentem atp.?

Morální blbství.

Je zajisté ku podivu, že lidé do jisté míry vzdělání vyznačují se mravní slabomyslností, morální úchylností, někdy dokonce morálním blbstvím. Nedostává se jim sebevlády a sebekázně a smyslnost jejich vládne nad stránkou duševní způsobem osudným, zamořujíc každý lepší vznět ducha, ba zdá se, že lidé taci nemají ani svobodné vůle; neboť otročí zřejmě nízkým pudům

tělesným podle vzoru přírody nerozumné. Při tom namnoze rozplývají se ve svých projevech pro svobodomyšlnost a pokrok. Chtějí prý se vyžít; ale nikoli podle ducha, nýbrž jen podle těla a jeho zvířecích pudů, bez ohledu na to, že si ničí zdraví a zatemňují smysly i rozum sám. Mnoho mluví o emancipaci a zatím vůle jejich podrobuje se pudu stádovosti. Všechno chtějí pokrokové; ale ve svém nitru otročí ponižujícímu zpátečnictví. Toť zjev moderní bezcharakternosti a zkaženosti, která zubožená individua žene k zoufalství a sebevraždě a protože nakonec počne se ozývatí svědomí, tu ve své zbabělosti nechtějí odejít se světa sami, nýbrž vyvolí si ještě také nešťastné družky. Toť tedy konce duševní jejich zaostalosti, duševního otroctví a mravní úchyllosti, z nichž za celý svůj život neměli štěstí se probrati; neměli za jisté ve svém žití štěstí ani hvězd a zemřeli zkažení.

Pud stádovosti.

Lidé méně vzdělání hledí se vždy a všude přizpůsobiti svému okolí, i na úkor svého dobrého přesvědčení. Dají se snadno navést k pošetilostem svých méně osvícených druhů. Jím imponuje množství, byť skutky a řeči jejich nestály za nic nebo dokonce byly na újmu lepšímu přesvědčení. V rozumu svém nenalézá nikdo odůvodnění k nízkému jednání a mluvení, ale je to zvláštní pud, zvaný „pudem stádovosti“, který množství ovládá. Proto u lidí moudrých služí takové lidské skupiny „bezhlavými“; neboť se při tom nepřemýšlí. Jednání takové je člověka vůbec nehodné a kdo se k němu snižuje, ten brzy zapomene na svou vyšší královskou důstojnost a ztratí se ve spoustě otroků. Pud stádovosti vládne mezi námi dnes a vládnul od nepaměti. Co soudíte o lidech, kteří přijali od Krista Pána nesčetná dobrodíní, když mezi nimi žil; neboť se praví v Písmě: „Všude dobře činil a pomáhal.“ A títo lidé na pokřik několika farizeů pojednou počali před Pilátem volati ze všech sil: „Ukřižuj ho!“ Tak dalece to dovede člověk, který si zvykl osobní nesamostatnosti, to jest pudu stádovosti.

Povrchnost zabíjí.

Nejhorším nepřítelem každého člověka v jeho zaměstnání je p o v r c h n o s t. A není na světě druhého místa tak posvátně důležitého, kde povrchnost zanechává smutné stopy osudných následků, jako v učitelství. Jako člověk musí býti cele člověkem, aby chápal lidství, učitel musí býti cele učitelem a katolik cele katolíkem, aby mohli vykonati ucelené dílo nevšedního významu. V katolickém učiteli je podivuhodná synthesisa katolicity a učitelství. Kristus byl nejlepším učitelem a nebyl dosud předstižen ani výrobcí krásných slov pedagogických v teorii, ani moderními reformátory v praxi. Církev je učitelkou od svého založení a bude jí po dobu svého trvání. Vede a učí nejen ty, kdož s láskou se chápou její mateřské ruky, ale působí svým učitelským vlivem a 2000letou zkušeností bezděčně i na své odpůrce, kteří stojí buď lhostejně nebo s jedem záští v srdci. Katolický učitel má velké vzory; v tom tkví krása i účelnost jeho katolictví. Legie světců všech století, nikdy ukončená, pokud svět bude světem, mluví k srdci a přetvořuje vůli. Příslušnost k církvi umožňuje katol. učiteli široké obzory, precisní a vrcholný světový jeho názor usnadňuje mu chápání změn jevů s jednotného hlediska a pronikati formami až na kořen věcí.

Katolický učitel nemůže býti povrchní ve věcech své víry. Ona jako kvas proniká jeho myšlením, citěním a snažením v každé vteřině, zúrodňuje nitro a poskytuje opory ve vší práci života. Bůh nezná kompromisů a je tím více náš a s námi, čím více snažíme se býti jeho. Povrchní chápání víry a náboženství je stínem pýchy rozumu, která zabíjí duši. Nic není protivnějšího na světě než člověk, který se udělal bohem. Je-li to učitel, stává se svůdcem celých generací, ničí v nich schopnost zdravého úsudku a pomáhá vrhati národ v propast záhuby. Pýcha předchází vždycky pád.

Katolický učitel chápe ale i své učitelství důsledně a s důsledností se mu věnuje. Věrnost Bohu jde ruku v ruce s věrností k povolání. Pravidelně naše chování k Bohu určuje i chování k lidem.

Učitelství vyžaduje tolik celých učitelů, kteří by odhodili lidské předsudky a ohledy slouživše toliko svému Bohu a tím i povolání. Pro katol. učitele je služba prováděním vůle Boží. V tom je podstatný rozdíl mezi učitelem a učitelem. Jeden pro lidi, druhý pro věčnost. Proto i výsledky práce jsou rozdílné a jsou znáti již dnes, třebaže katolických učitelů je nepatrné procento proti ostatním. To nás však nemate a nezarmucuje. Věříme, že se nám dostane uznání daleko lepšího než těm, kdož za svůj pokrok se stali členy reformních komisí. Za lidskou práci lze dostati pouze lidskou odměnu a ta kolísá od Květné neděle do Velkého pátku. Kdo pracuje s Bohem, má nárok na odměnu vyššího řádu.

V době chaotických reforem katolické učitelstvo se nedá strhnouti k povrchnímu provádění školních povinností, byť hesla byla sebe libivější a hlas jejich sirén svůdnější. Povrchnost ve školní práci znechucuje pobyt ve škole, zmenšuje pracovní náladu a tím i výkonnost, kazí charakter, neblaze působí na děti — zkrátka zabíjí duši.

Právě duše, stvořená k obrazu Božímu, žádá si důslednosti třeba vykoupené hořkým sebezáporem a tvrdým utrpením. Polovičatost a povrchnost není pro ni vhodná potrava. Katolické učitelstvo prošlo již ohněm zloby a trpkostí vítězně; proto neustoupí ani ve chvíli, kdy boj se blíží k svému rozhodnutí. Kříž, znamení celé a dokonalé oběti, jest naším praporem. V tomto znamení zvítězí!

Upozornění o nemocničním a sanatorním léčení.

Poslední dobou dochází Léčebnému fondu veřejných zaměstnanců veliký počet žádostí pojištěnců o úhradu nákladů léčebných v soukromých sanatoriích a na vyšších třídách veřejných nemocnic. Bývají to často částky velmi značné, jak za pobyt v ústavu, tak zvláště za nákladné operace.

Pojištěnci vyhledávají často sokromé léčebné ústavy z neznalosti zákonných ustanovení a v mylném předpokladu, že po skončené léčbě mají nárok na veškeré výdaje s pobytem spojené, včetně operativních zákroků.

Teprve po skončeném léčení se informují o svých nárocích a pak následuje zklamání, stesky na Léčebný fond a někdy i finanční zatížení na dlouho dobu.

Léčebný fond považuje proto za svoji povinnost opětně upozorniti na zákonná ustanovení o léčení v nemocnicích.

Podle par. 8 a 10 platného zákona o nemocenském pojištění veřejných zaměstnanců ze dne 15. října 1925, čís. 221 Sb. z. a n. a podle platného léčebného řádu, vydaného na základě par. 10 zák., čís. 221/25 Sb. z. a n., může Léčebný fond poskytovat bezplatné léčení a ošetřování v nemocnici nebo jiném léčebném ústavě jen poslední platové třídy. V sazbě poslední třídy veřejné nemocnice však jsou zahrnuty veškeré náklady s léčením spojené, tedy i nutné operativní zákroky.

Dá-li se tedy pojištěnec o své újmě ošetřovati v soukromém ústavu (sanatoriu), kde platí vedle ošetrovací sazby za různé jiné výkony (honorář za operaci, za asistenci, za použití operačního sálu, event. za obvazový materiál, léky atd.), musí počítati s tím, že od Léčebného fondu může na základě přesného a jasného ustanovení zákonného obdržeti náhradu jen ve výši ošetrovací sazby poslední třídy nejbližší veřejné nemocnice. Je tedy třeba, aby tuto okolnost uvážil dobře každý pojištěnec, který sebe anebo svého rodinného příslušníka chce dáti léčiti v soukromém ústavu (sanatoriu), a připravil se na to, že kromě náhrady od Léčebného fondu bude ho ošetřování státi ještě značnou částku, kterou ani za sebemimořádnějších okolností od Léčebného fondu nemůže dostati nahrazenou.

Podobně je tomu, jestliže pacient se dá ošetřovati ve veřejné nemocnici na vyšší třídě, než na poslední třídě ošetrovací. V tom případě musí počítati především s tím, že obdrží od Léčebného fondu náhradu jen podle sazby třídy poslední, která se rovná přibližně asi polovičce sazby třídy II. Kromě toho nemocniční lékaři uplatňují na vyšších třídách nárok na zvláštní honoráře vedle ošetrovací sazby. O této věci bylo již opětovně ve Věstníku Léčebného fondu psáno. Na tomto místě stačí stručně poukázati k tomu, že v různých zemích republiky je tato věc upravena různým způsobem, kterážto

okolnost zavdala podnět k tomu, že ministerstvo veřejného zdravotnictví přislíbilo již před delší dobou jednotnou zákonnou úpravu těchto poměrů. Tak na příklad ve všeobecných veřejných nemocnicích v Čechách (s výjimkou pražské všeobecné nemocnice) jsou stanoveny zvláštní honoráře za chirurgické výkony, a to ve výši minimální a normální. Tarifu normálního jest užiti u stavu středního a tarifu minimálního u nemocných méně zámožných. U osob zvláště zámožných může lékař požadovati i honoráře vyšší než normální. Za ošetřování pacientů na vyšších třídách s nemocemi vnitřními může nemocniční lékař požadovati kromě honoráře za první vyšetření (10 až 20 Kč) denní přírážku 20 proc. ke schválené ošetrovací sazbě, kterážto přírážka však nesmí přesahovati částku 4 Kč. Operuje-li na vyšší třídě svého pacienta lékař odborný, který není lékařem nemocničním, platí pro něho stejný honorář i tarify, jako pro lékaře nemocničního. Proti výši požadovaného honoráře mohou se pacienti odvolati k nadřízenému úřadu (Zemskému výboru v Praze) do 30 dnů od doručení účtu. Podrobnosti jsou uvedeny ve vyhláškách, které mají býti v každém tak zv. třídním pokoji veřejně vyvěšeny.

Vyhláška platná pro veřejné všeobecné nemocnice v Čechách obsahuje ustanovení, že nemocniční lékaři nejsou oprávněni požadovati žádných poplatků od ošetrovanců I. anebo II. třídy, jsou-li ti ošetrovanci ze zvláštních důvodů z náhrady ošetrovného zcela nebo částečně osvobozeni. Toto ustanovení lze vztahovati také na pojištěnce Léčebného fondu, jestliže se užije výkladu, že ti ošetrovanci jsou částečně osvobozeni od placení ošetrovací sazby, léčí-li se na třídě vyšší než poslední, neboť část ošetrovací sazby, rovnající se sazbě poslední třídy, platí za ně Léčebný fond. Nutno ovšem zdůrazniti, že nemocniční lékaři se proti takovému výkladu zmíněné vyhlášky brání, a že tento výklad nebyl dosud ani příslušnými úřady oficiálně uznán. Léčebnému fondu není známo, že by byl některý pojištěnec si stěžoval proti takovému honoráři, ani že by nadřízený úřad (zemský výbor) byl o takovéto stížnosti pravoplatně rozhodl. Do té doby, než bude známo pravoplatně rozhodnutí, zůstává tato věc spornou a jest vlastně věcí pacienta a nemocničního lékaře, do kteréhožto soukromého poměru nemůže Léčebný fond zasahovati, tím méně ovšem o něm rozhodovati.

K tomu možno konstatovati, že převážná většina veřejných nemocnic jest vedena odborníky, stojícími na výši doby, že rozdíl mezi ošetřováním na poslední nebo na vyšších třídách nezáleží v léčebném postupu, který jest pro všechny třídy stejný, nýbrž hlavně v tom, že na poslední třídě jsou pacienti zpravidla umístěni pohromadě ve větším počtu a že zařízení pokojů na poslední třídě je jednodušší, konečně jistý rozdíl je ve stravování a obsluze.

Tímto upozorněním chceme říci asi tolik, že normální ošetření na poslední třídě veřejné nemocnice není nijakým ošetřením nouzovým, nýbrž ošetřením úplně vyhovujícím požadavkům vědy lékařské, a že tedy pojištěnci, kteří z osobních nebo stavovských důvodů se dají ošetřovati na vyšší třídě nemocniční nebo v soukromých ústavech (sanatoriích), musí počítati s tím, že to, oč se jim v takovém případě poskytuje více nad postačitelý průměr, jest jejich soukromou věcí se všemi právě zmíněnými důsledky.

Podobně i při umístění rodičky v porodnici hradí Léčebný fond podle platného léčebného řádu čl. I. odstavce 1 c) místo peněžitého porodního paušálu pobyt v porodnici nejdéle na dobu 10 dnů podle nejnižší místní sazby veřejné porodnice. Další pobyt v porodnici pak hradí Léčebný fond jen z důvodů prokázané nemoci a podle poslední třídy nejbližší veřejné nemocnice.

Jest v zájmu pojištěnců, aby se v případě onemocnění, které vyžaduje ošetření nemocničního, obrátili napřed na příslušný okresní sbor, který jim a jich oprávněným rodinným příslušníkům vydá poukázku do příslušné nejbližší nemocnice. Na základě vydané poukázky uhradí Léčebný fond nemocnici přímo ošetrovací náklady sazbou poslední třídy po dobu nejdéle dvou měsíců při jedné a téže chorobě. (Jen v neodkladných případech vydá poukaz do nemocnice ošetřující lékař, načež správa nemocnice si po zjištění, že jde o pojištěnce Léčebného fondu, nebo oprávněného rodinného příslušníka, poukaz vyžádá od příslušného okresního sboru.)

Podobné obtíže, jak byly napřed zmíněny, vznikají také z okolnosti, že část pojištěnců vyhledává s oblibou všeobecné veřejné nemocnice jiné, než nemocnici nejbližší. Nemocnici nejbližší ve smyslu platného léčeb-

ného řádu rozumíme nejbližší nemocnici od působiště, respektive bydliště pojištěncova, která je tak vybavena jak po stránce osobní, tak po stránce věcného zařízení, že ošetření anebo výkony, potřebné pro tu kterou chorobu, může poskytnouti. Okresní sbory nesmějí tedy vystavovati poukázky do nemocnic vzdálenějších, i když pojištěnec vyslovuje z různých důvodů takové přání. Jestliže přesto pojištěnec se odebere do nemocnice jiné (vzdálenější), jest zpravidla jeho věcí, aby si ošetrovací výlohy zaplatil sám a obdrží pak po skončeném léčení nemocničním a po podání o průkazu, že nemocniční léčení bylo nutné, náhradu ve výši sazby nemocnice nejbližší. Je také možno, že ona vzdálenější nemocnice přijme od pacienta poukázku vystavenou na nemocnici jinou (nejbližší) a zúčtuje pak s Léčebným fondem. Ani v tomto případě však Léčebný fond této nemocnici nehradí ošetrovací sazbu plnou (vyjímajíc případ, že sazba této nemocnice jest nižší, než sazba nemocnice nejbližší), nýbrž Léčebný fond zaplatí nemocnici jen sazbu nemocnice nejbližší a je věcí pacienta, aby rozdíl zaplatil nemocnici přímo. Správnost tohoto postupu potvrdil v poslední době vrchní pojišťovací soud v Praze nálezenem ze dne 21. prosince 1931.

Nálezenem tímto bylo zamítnuto odvolání jedné všeobecné veřejné nemocnice, jakož i Zemského fondu, zastoupeného zemským úřadem v Praze, proti rozsudku Pojišťovacího soudu v Praze, kterým byla zamítnuta žaloba nemocnice, požadující od Léčebného fondu plnou náhradu ošetrovací sazby, kdežto Léčebný fond uhradil jen sazbu nemocnice nejbližší. Vrchní pojišťovací soud vzal za prokázáno, že v nemocnici, která byla v daném případě nejbližší, bylo možno potřebné léčení provésti a že podle léčebného řádu měl pojištěnec nárok na ošetření v nemocnici nejbližší. Protože pak podle názoru vrchního pojišťovacího soudu nemůže mít nemocnice vůči Léčebnému fondu nárok na náhradu ošetrovacích nákladů v objemu širším, než jaký přísluší pojištěnci vůči Léčebnému fondu, byla žaloba nemocnice zamítnuta a napadený rozsudek instance prvé potvrzen.

Glosy.

„Nová říše“, literární sborník, věnovaný památce Otokara Březiny a řízený Emanuelem Chalupným, ohlašuje svůj zánik. Škoda tohoto cenného zpravodaje. Sotva začal vycházeti, již spěje ke konci. Netečnost veřejnosti zavinila tuto kulturní ztrátu.

✽

Chystá se nové vydání Pravidel českého pravopisu, které prý bude zcela přepracováno, a to tak, aby bylo přizpůsobeno praktickým zkušenostem a potřebám. Je opravdu na čase, aby byl český pravopis ustálen, pokud ovšem ustálení připouští vývoj živého jazyka. Bylo by velmi dobré, kdyby naše učitelské organizace věnovaly redakčním přípravám nových Pravidel zvýšenou pozornost a snažily se o uplatnění svých názorů a praktických postřehů.

✽

Úsporný systém pocítily v tomto školním roce naše veškeré školy v míře nikdy nebývalé. Nejen že byl zastaven všecek nákup učebních pomůcek, časopisů a knih, ale i inspekční cesty u škol středních a odborných byly podstatně omezeny, ba předsedy velikého počtu maturitních komisí byli jmenováni ředitelé vlastních ústavů.

✽

Politické poměry v Irsku se poslední dobou značně přiostrily. Radikální republikáni žádají, aby bylo v Irsku zavedeno hnutí občanské neposlušnosti po vzoru indického a aby byl zahájen bojkot

britského zboží. Přikrý tento požadavek dochází, jak denní listy oznamují, silné odezvy.

*

Anglický ministr obchodu Runciman promluvil na banketu londýnské obchodní komory řeč, ve které vyzýval státy, aby zanechaly špatné politiky posledních let a dohodly se na zrušení platů reparačních a veškerých splátek na válečné dluhy, v nichž nutno viděti nejzávažnější příčinu nynějších nesnází finančních a hospodářských.

*

V bolševickém „Rudém právu“ s hrdostí uveřejňují, že severočeské stávkující horníky navštívili nedávno spisovatelé Vančura, Nezval, Nový, Biebl a jiní. Osvobozené divadlo hrálo prý ve prospěch stávkujících i „Caesara“. Je to pěkné, ba chvályhodné. Ostudné však je, jezdí-li takový „mistr“ Jan Vrba po našem venkově a kompromituje-li svými přednáškami dobré jméno českých spisovatelů. Je ovšem velikou otázkou, sluší-li vůbec Vrba mezi spisovatele počítati. Poslední projevy jeho pera ukazují, že žádná z devíti Mus ani neuznala Vrbovi do kalamáře naplívnout. Dk.

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Tradiční pout katolického učitelstva kraje opavského, hlučínského a ostravského dne 1. května 1932 na poutní mariánské místo Hrabyně byla nad jiná léta četná a i průběhem mnohem větší. Byla to dobrá odpověď na vztekly útok pokrokového časopisu na katolické učitelstvo. Katolické učitelstvo přišlo načerpat útěchu a posilu v den lásky Boží na poutní místo mariánské ku práci a k boji za katolickou třídu a školu, za katolický stát. Přišlo se posílit k boji v národní práci v ohrožených hraničářských krajích. Sešlo se na místě, kde působil známý buditel slezského a hlučínského lidu — farář Behm, kde čerpali útěchu a posilu v náboženském i národním boji za svobodu prostí z lidu, ale pevného a čistého charakteru, na kterých se uskutečnila slova básníka: „Často pro vlast více mohla vykonati pastuchova chyška, nežli tábor, z něhož válčil Žižka.“

Učitelstvo sešlo se v Hrabyni tentokrát zvláštním řízením s největší organizací katolické mládeže v naší republice, s Orly z Opavska, jichž v průvodu přišlo 1200, a s mládeží části hlučínského kraje, počtem asi 300. Zdálo se mi to výmluvným vykřičníkem ke katolickému učitelstvu, aby neopouštělo mládež, když tato odejde ze školy, neboť tehdy potřebuje ještě

daleko více naší rady a pomoci, poučení a povzbuzení. Přichází do zaměstnání, do života a tam je vystavena špatné společnosti, špatnému tisku, špatnému příkladu. Mládež jest nadějí národa, která má v rukou budoucnost, a proto, jaká bude naše mládež, taková bude naše budoucnost. Nám, katolickému učitelstvu, zvláště záleží na naší budoucnosti, jako našim vlasteneckým předkům, musí nám proto takové záležitosti na naší mládeži. V Hrabyni viděli jsme mládež, která chce lepší budoucnost, která má ideály.

Po společném svatém přijímání vyšli jsme jí průvodem naproti do Hrabynské aleje a společně byli přítomni temperamentnímu kázání „O čistotě mládeže“ horlivého župního orelského vzdělavatele P. Kitricha z Opavy. Potom měl slavnou společnou mši svatou s asistencí náš vzdělavatel prof. Wyka z Hlučína. Po obědě byla konána učitelská schůze za četné účasti hostů. Přítomné přivítal řídící učitel Jar. Švidrnoch z opavského odboru. Předsedou zvolen profesor Josef Frydrych, místopředsedou ředitel škol z Koberic kol. Tkadleček a zapisovatelem kol. Švejnoha Josef z Vřesiny. Předseda prof. Frydrych zahájil schůzi, vysvětlil historickou důležitost poutního místa Hrabyně a příčinu tradiční pouti katolického učitelstva. Přivítal člena zemského výboru vdp. děkana Derku, který ve svém proslovu

ocenil důležitost neohroženého vystupování katolického učitelstva v ohledu náboženském i národním. Uvádí, že to byla jenom protináboženská zášť a drzé protináboženské chování některých tak zvaných pokrokových učitelů, která nám naše moravské katolické Hlučínsko zavedla do národní oposice. Vyzývá přítomné hosty, aby působili k tomu, aby si lid katolického učitelstva vážil a je podporoval, aby všude v obcích Lidové jednoty žádaly jen katolické učitele. Poukazuje na důležitost pevného charakteru a uvádí, že je hanbou, že podle větru z ministerstva školství mění své přesvědčení a často namáhavě shánějí stejnobarevné legitimace ti, kteří mají býti učitelstvu vzorem. Žádá učitelstvo, aby podporovalo lidovou stranu, poněvadž na té záležitosti politický vývoj katolických věcí v republice. Profesor Frydrych referentu poděkoval a apeloval zvláště na rodiče, abychom jejich studující a vystudované děti viděli jen v katolických spolcích.

Referát říd. uč. Švidrnocha „O potřebě národní práce“ vyvolal velmi živou debatu. Z jeho procítěných slov bylo znáti zklamání a prožitý trpký osud nás hraničářských pracovníků. Myšlenky jeho byly by ideální, kdyby v maličkých odborech zvítězila společná národní idea, která by spojovala všechny názory i politické přesvědčení ke společné svorné práci, k rozvoji českých krajanů, a jistě by stáletý a těžký zápas národní rozhodla v náš prospěch, kdyby, bohužel, nebylo naší české nesvornosti, hloupé, hyperpokrokové nesnášenlivosti, která katolíky uráží a jak nesčetně příkladů, zvláště u Sokolů, ukazuje, přímo násilně od společné práce vyhání.

Zvláště milým hostem byl nám kolega Kuncek, který z daleka přijel mezi své bývalé kolegy, kde dříve působil, aby nás povzbudil. Přednáška jeho byla zvláště poučná na téma „Snaha a cíl katolického učitele“.

Probral stanovisko katolického učitele k nově se tvořící diferencované škole, která se tvoří bez nás a proti Bohu. Nesmíme tuto jenom kritisovat, ale povinností naší jest, zasáhnout do práce a tendenci proti Bohu usměrnit. Dále nám referoval podrobně o diferencované škole ve Zlíně, co shledal při její návštěvě. Škola pěkná, děti zdravé tělesně i duševně, kázeň volná. Škola má hodně pomůcek, ježto se jí dostává hojné podpory p. továrníka

T. Bati, protože mu slouží za reklamu. Učitelé jsou znavení, sešli, odcházejí ze školy také až v 8 hodin večer. Plat mají svobodní o 500 Kč, ženatí o 1000 Kč větší škol národních. Žáci je titulují: pane Vráno! pane Jurák! Náboženství je dobrovolné, jednu hodinu týdně, a mohou se odhlásit z náboženství kdykoliv. Při modlitbě v náboženství prostě vstanou, ruce neseponou, jsou nepozorní. Z 33 učitelů je 20 bezvyznání a z různých vyznání je jenom 5 matrikových katolíků, kteří do kostela vůbec nechodí. Podle zpráv samých učitelů následkem volné kázně metody selhaly a musejí býti po pětileté praxi měněny. Žáci při zkouškách do jiných škol propadli. Potom kol. Kuncel referoval o prázdninových kurzech katolického učitelstva a tyto vřele doporučoval jako prohloubení vzdělání a utužení naší společné práce k velkému cíli. Poukázal na školní učebnice, na jejich revisi, která musí býti námi provedena, a vybízí, aby katolický učitel byl na prvním místě ve škole a v životě veřejném a spolkovém, aby byl ideovým vůdcem. Vyřizoval pozdrav od dra Drábka, který nemohl schůzi navštívit z rodinných důvodů. Přáním hojného Božího požehnání ukončil. Po debatě doporučuje kol. Švejnoha hojné návštěvě kolegů a kolegyně učitelské exercicie v Hlučíně, které se konají letos od 28. června večer do 2. července ráno v Exercičním domě v Hlučíně, kam také přihlášky mají býti včas adresovány. Exercicie povede asi známý pracovník mezi katolickým učitelstvem P. Daňha. Katoličtí učitelé a učitelky konají tyto exercicie společně již od roku 1926, a účastníci mohou je všem co nejvřeleji doporučiti, jsou osvěžením na těle a zvláště na duchu po celoroční námaze, vzpruhou k další heroické práci. Mezi jinými přihlášenými je i kolega Kuncek.

Předseda profesor Josef Frydrych po pěkné debatě schůzi ukončil a společným svatým požehnáním a promluvou prof. Wyky v hrabyňském kostele byla pout zakončena.

Na shledanou za rok!

Krajský odbor katolického učitelstva v Olomouci (dříve pro severní Moravu) dokončil letos 20leté jubileum svého trvání. Dne 7. února 1912 konala se jeho ustavující valná hromada. Zahájil ji Mat. Koutný, nadučitel v Krčmaní. Následovaly 2 přednášky. Z řad mimoučitelských byli pří-

tomni: P. Fr. Světlík, P. J. Knapp, děkan v Nákle, páni JUC. Václavěk a rolník Vlček. V provedených volbách zvoleni: Mat. Koutný předsedou, Boh. Burián jednatelem, Fil. Dostálová pokladní, H. Kuba, J. Lajtoch, členy výboru. Tolik jsem našel v zápisech. Účastníci oné valné hromady, a ti, kteří stáli u kolébky odboru, si při čtení této vzpomínky jistě vzpomenu na ony doby, kdy hnutí katolického učitelstva na Hané a severní Moravě bylo v počátcích. Zlomil se však odpor nepřátel, vytrvalost a práce přinesly užitek. Dnes máme odbory ve všech okresech olom. kraje, které se zúčastňují práce jak jednotlivé v obvodech svého působení, tak na větších akcích. Při příležitosti jubilea přeje katolické učitelstvo olomuckého kraje svým kolegům a kolegyním olomucko-litovelského odboru zajisté Božího požehnání ke zdaru práce v třetím desetiletí. — J. H.

Hranicko, Krajský odbor konal členskou schůzi v Hranicích dne 8. května 1932 o 14. hod. S nevšedním zájmem byla vyslechnuta řeč p. říd. uč. v. v. Dagoberta Berga. Vyprávěl ze své dlouhé učitelské praxe. Doporučuje, jak to sám prožil, vzájemnou hospitaci kolegů: a) Učitel neztrácí rovnováhu a žactvo není roztěkané při vstupu a přítomnosti jiné osoby, mladí kolegové vidí, jak druhý si počíná, srovnávají své a dobré hledí uplatnit ve své třídě, takže velmi získávají. Z mluvnice ve vyšších školních rocích věnuje pozornost slovnímu i větnému rozboru. Skloňování nacvičuje ve větách. Žáci pak s radostí píšou věty: Bílí holubi byli na střeše a bili se. V počtech zdůrazňuje nacvičení násobky. (Cvičí sečítáním řady: 2, $2 + 2 = 4$, atd. Nacvičí důkladně násobky; vyvozuje: jedna dvojka, tedy jednou dvě jsou dvě; dvě dvojky, tedy dvakrát dvě jsou čtyři...) Denně jí věnuje několik minut v počtech, poněvadž je to věc paměti, mechanická. Užité příklady slouží k tomu, aby se žák učil usuzovati. Co nejdříve, co potom... Za vzácná slova a ochotu, s níž nám p. řídící vyšel vstříc, co nejsrdečněji děkujeme. — ThDr. Josef Spisar navazuje na slova p. řídícího. Vzájemnou návštěvu ve vyučování doporučuje jako velmi prospěšnou. Přeje si, aby bylo těch, kteří by chtěli slyšet, jak se náboženství vyučuje, kteří by to brali vážně, každého drobtu dne dovedli nábožensky využít a

prožít, kteří by byli lidmi celými. Jedincům pak je třeba se sdružit v silný celek. Inteligence musí zaujat poslavení ke hříchu. Sílu čerpá v Eucharistii. Je třeba vroucnosti a zbožnosti, jež se má projevovat i při školní modlitbě. Mluvím s Bohem. Mechanismus musí z modlitby pryč. I uprostřed hodiny vzpomenout, uvědomovat si závislost na Bohu a pomoc Boží. Takto se vychovává pro praktický život. Rozkvétá vnitřní život a Bůh prosící neoslyší. Každý pracuj u vědoměle, prohloubeně na svém místě! O knize dra Bartoše „Znáte Jakuba Demla?“ a J. Deml, „Katolický sen“, referuje J. Dohnal. Dále podává zprávu o III. sjezdu v Olomouci, III. prázdninovém kurse na Sv. Kopečku, Památníku prázdninových kursů. — O „vůni Moravy“ se rozpřela debata. — Příští schůze stanovena na 19. června 1932 do Hustopeče nad Bečvou v 15 hod. — I.

Krajský odbor katolického učitelstva v Brně pořádal ve čtvrtek 5. května II. kreslířský kurs za vedení kol. Jos. Kachlíka. Návštěva 31 členů ukázala, že takových podniků je opravdu třeba. — V neděli 22. května 1932 o 10. hodině dopol. koná brněnský odbor členskou schůzi v zasedací síni Typosu, Běhounská 22-24. Odborný učitel Vladimír Klement přednáší na téma „Co jsem viděl v pražských pokusných diferencovaných školách“. Výbor spolku zdvořile zve všechny své členy.

Katolický učitelský ústav ve Sv. Janě pod skalou pořádá 22. května majáles.

Těšínský odbor konal v neděli, dne 8. května 1932 v Orlové měsíční členskou schůzi s přednáškou kol. jednatele Říšského Svazu odb. učitele Fr. Hanzelky z Hodslavic na téma „Čsl. beletrie poslední doby, zvláště katolická (Durych, Deml)“. Přednášející pojednal o počátcích katolické moderny, jejích členech a přešel na poslední naše nejzajímavější katolické literáty J. Durycha a J. Demla, jichž charakter vynikl z rozboru nejdůležitějších děl. Z oficiálních literátů dneška upozornil na bratry Čapky a Vl. Vančuru, jehož poslední dílo Útek do Budína řeší problém manželský. Ke konci řečník zdůraznil, že tendence nejvýznamnějších literátů směřují ke křesťanství. Práce katolíků přináší stále větší ovoce. Obsahově byla přednáška velice cenná, důkladná znalost

dnešní literatury a pohotovost ve vý-
raze a úsudku přednášejícího je ob-
divuhodná. Děkujeme kol. Hanzelko-
vi za poučující a povzbuzující slova
za členstvo odboru, který sám zaklá-
dal. — Dále jednáno o duchovních
cvičení katolického učitelstva v Hlu-
číně ve dnech 28. června až 2. červen-
ce 1932. Kol. jednatel podává infor-
mace a vybízí členy k hojné účasti,
neboť jen tam můžeme najít posily k
bojům za splnění tužeb a práv kato-
líků. — Jednatel zmiňuje se také o
III. prázdninovém kurse katolického
učitelstva na Sv. Kopečku, vzpomíná
kursu krumlovského a frýdlantského
a zve zvláště ctih. sestřičky na Sv.
Kopeček. — Několik členů odboru
zúčastnilo se dne 1. května slezské
pouti katolického učitelstva v Hrab-
yni, působišti hlučinského burcovatele
vdp. faráře Böhma. — Pak kol. před-
seda Dvořák končí poslední před-
prázdninovou schůzi přáním příjem-
ných prázdnin všem členům odboru.
— Příští schůze bude v měsíci září,
na kterou přislíbil již účast známý
psycholog dr. K. Černocký. — Jed-
natel.

**Druhá pout katolického učitelstva z
Hané a severní Moravy ve dnech 4.
a 5. června 1932 na Svatý Kopeček.**
Jak jsme si na letošním olomuckém
sjezdu slíbili, vykonáme opět pout k
Matce Boží, která divy tvoří. Sjedeme
se v sobotu k večeru. Ihned nato jest
v chrámu Páně adorace a slavné sv.
požehnání, poté svatá zpověď, potom
v Katolickém domě společná večeře
a přátelská zábava. V neděli v 7 hod.
zpívaná mše sv. s adorací a společ-
ným svatým přijímáním. O půl 9. hod.
společná snídaně v Katolickém domě,
načež pracovní schůze v sále na pro-
boštství. Pak je společný oběd, pro-
hlídka Sv. Kopečku, památností v
kostele a na proboštství, svaté po-
žehnání a rozchod. Podle možnosti
sdělte předem kol. Stan. Spáčilovi, říd.
učiteli na Svatém Kopečku, kdo se
pouti zúčastní, aby mohl připravit
noclehy a stravování. Autobusové spo-
jení na Svatý Kopeček: Každou půl-
hodinu jede od olomucké radnice pod
kopec. První o půl 7., poslední o 8.
hod. večer. Až nahoru jede autobus
od radnice o 7. hod. ráno, o 1. hod.
odpoledne a o 6. hod. večer. Od ná-
draží jedou autobusy ke Sv. Kopeč-
ku o půl 8., o půl 9. hod. ráno atd., až
o 8. hod. večer. Mimo to poštovní au-
tobus v 7.16 hod. ráno od nádraží. Od-

jezd ze Sv. Kopečka: O půl 7., půl
8. hod. ráno atd. až o půl 7. hod. ve-
čer k olomucké radnici, v 7, 8 hod.
ráno atd. až v 8 hod. večer k nádra-
ží. Kolegové, kolegyně, jest v dobré
paměti ještě naše loňská první pout.
Rádi na ni vzpomínáme. Zdařila se.
Kéž letošní pout zdaří se ještě lépe!
Nechť účast jest co největší! Přijďte,
kdo jen můžete, pozvěte známé kole-
gy a kolegyně, i u nás neorganizova-
né, i naše přátele z řad ostatní inte-
ligence! Přičiňte se o opravdový zdar
naši druhé pouti! Na shledanou ve
dnech 4. a 5. června na Svatém Ko-
pečku!

**Účastníkům III. sjezdu katolického
učitelstva v Olomouci.** Ndp. arcibiskup
dr. L. Prečan deputaci k němu vysla-
né (kol. Jarolímková, Špačková, Slá-
ma) vyslovil potěšení nad vzrůstem
katolického učitelstva od převratu, že
toto tvoří nyní nerozborný celek. Nej-
radostnějším zjevem jest, že pod jeho
prapor hlásí se i síly mladé. Ndp. ar-
cibiskup s katolickým učitelstvem cítí
a žije. Přeje katolickému učitelstvu
mnoho zdaru a Božího požehnání pro
jeho další činnost.

Pan ministr msgr. dr. Šrámek poslal
pozdrav ke sjezdu teprve dodatečně.
Se zájmem četl zprávu o průběhu sjez-
du a děkoval za všechnu činnost.

Na pozdrav, zaslaný msgru Mat.
Lhotskému, přišla tato odpověď:

„Těžce, velice těžce loučil jsem se
s ústavem svatojanským. Za těch de-
vět let, ve kterých jsem jej řídil, při-
rostl mi tolik k srdci, že poslední kro-
ky z něho byly pro mne opravdu bo-
lestné.

Co mne sílilo, bylo uznání mé svě-
domité a nezištné práce a jejích vý-
sledků jak od nadřízených úřadů, tak
od sboru profesorského a chovanců.
Zvláště však velikým potěšením byl
mi upřímný, opravdovou láskou a
vděčným uznáním mých prací dýšící
projev, jež v den svého loučení se s
ústavem jsem obdržel z olomuckého
sjezdu katolického učitelstva kraje ha-
nackého a sev. Moravy. Až k slzám
jsem byl pohnut při jeho čtení a z
druhé vyšel bolestný vzdech: „Škoda,
že stáří velí jinak, než by chtěla vů-
le.“

Vzdávám celému veleváženému sjez-
du upřímné, ze srdce vycházející dí-
ky za jeho tak mi milou pozornost
s ujištěním, že nikdy nepřestanu býti
opravdovým přítelem a příznivcem
katolických učitelů a že za rozšíření

a utužení jejich lábora vždy se budu k Bohu modlití. S přáním hojného Božího požehnání všem záslužným pracím a ušlechtilým snahám vašim jsem v plné účtě oddaný msgr. Mat. Lhotský, řed. uč. ústavu v. v., v Soběslavi."

HLÍDKA MLADÉ GENERACE

F. F. Háj:

Na stráži!

*Budte na stráži,
bratři s „kuráží“;
rostou vaše řady,
už to vědi všady!*

*Shladit by vás chtěl
lítý nepřítel;
štika vždycky byla
kapru ryba „milá“.*

*V práci neklesej,
pravdu, dobro, se!
Krásou vyplň díla —
Kristus, naše síla.*

*Napaden se haj,
prapor viry ulaj!
Boží zákon svatý —
hřichu odpor klatý.*

*V boji silen buď,
pro vlast nasad' hrud';
v Bohu jest naděje,
On v bidě přispěje.*

*Láskou srdce plaň,
viru svatou chraň!
Jdém' v před — jdém' hrdě dál!
S námi jde Kristus Král.*

Přátelé kursu — kolegové svatojanští! Vidím před zraky „velmi“ známého kněze, an ruce zvedá nad hlavou a v zápalu svatého nadšení volá: Přátelé, pojedeme do .....! Ne s menší vervou volám vás do Olomouce, metropole moravské, na Svatý Kopeček. Přijďte načerpat síly, krásy a lásky do svých srdcí! Jediné v duchovních cvičeních a učitelských kursech katolického učitelstva kyne zdar naší práci. Vzpomeňte přání našeho milého msgra Lhotského, dra Vošáhlika, p. Papici v časopisu Rodina a škola, a jiných našich vůdců, a o tom všem možno na kursu hovořiti. Přijďte se také osvěžit tělesně vycházkami, sportem a zpěvem. Slyšíte nástupní naší známou píseň? Svatojanští chlap-

ci jedú, nesú novinu, cha, cha... to budeme zase jako doma. Kolego F. F. Hájk, místo sejítí vašeho ročníku je tím vyřešeno. Přijďte na Sv. Kopeček, dovedte s sebou naše dobré učitele, zvláště pana ředitele msgra Lhotského tak rádi bychom všichni viděli. (O tom ti piši v dopise.) Tobě, „šotku“ milý, patří má největší prosba; dej to tam dohromady a přijed s velkým kádrem. Tolik nás vyšlo již ze zdi svatojanských, a vloni jsme byli na kurse jen čtyři. Mnozí z vás jistě zvolají, jako já, když odcházel jsem z Českého Krumlova: „Ani jeden rok si nedám ujíti, abych nebyl na kursu katolických učitelů.“ Neboť ani oko vaše neuvidí, ani ucho vaše neuslyší za celý rok to, čeho můžete býti účastní za 14 dnů. Zdravím vás srdečně, zvláště všechny známé z kursu, a na shledanou se těší váš —pst—.

III. PRAZDNINOVÝ VZDĚLAVACÍ KURS KATOLICKÉHO UČITELSTVA NA SV. KOPEČKU U OLOMOUCE OD 3. DO 16. SRPNA 1932.

Program III. prázdninového kursu katolického učitelstva na Svatém Kopečku u Olomouce od 3. do 16. srpna 1932, pořádaného Říšským Svazem katolického učitelstva čsl.

2. srpna — v úterý:

Sjíždění účastníků kursu. Z hlavního nádraží v Olomouci odjíždějí pravidelné autobusy města Olomouce buď přímo na Svatý Kopeček, nebo pod Svatý Kopeček. Ihned po příjezdu hlásí se každý v kanceláři kursu v Poutním (lidovém) domě. Večer v mariánském kostele svaté požehnání. Je připravena večeře a nocleh. Přátelská večerní beseda v Poutním domě.

3. srpna — středa:

V 8 hod.: Mše svatá v mariánském kostele se vzýváním Ducha svatého. Duchovní promluvu má duchovní vůdce kursů dp. Alfons Daňha, CSSR., z Prahy.

9.30 hod.: Ve velkém sále Poutního domu slavnostní zahájení III. prázdninového kursu chorálem svatováclavským a úvodním slovem předsedy kursu uč. Janem Kunckem. Pozdravy. Čtení domácího řádu a informace. Národní hymny. Fotografování. — Před obědem lékařská prohlídka kursovními lékaři MUDrem Jul. Kunckem.

12. hod.: Společný oběd. Po obědě pokračování v lékařské prohlídce do 14. hod.

14. hod.: V sále Poutního lidového domu zahájení přednášky prof. PhDr. J. Drábka: Orientační referát o kraji, v němž se kurs koná. Prohlídka Sv. Kopečka.

16. hod.: Svačina. Pokračování v lékařské prohlídce.

17. hod.: Prohlídka výstavy knihy, zřízené Lidovým knihkupectvím v Olomouci. Současně výstava obrazů J. Krajička a fotografií prázdninových kursů katolického učitelstva čsl.

18. hod.: Krátká večerní adorace před milostným obrazem Panny Marie svatokopecké.

18.30 hod.: Společná večeře.

19.30 hod.: Sraz před kostelem a odchod k táborovému ohni na západním svahu Sv. Kopečka. Slavnostní osvětlení poutního chrámu. Při ohni zpěv a žerty.

4. srpna — čtvrtek:

7 hod.: Budíček a snídaně.

7.45 hod.: Mše sv. v klášterní kapli v novém klášteře. Celebruje P. Alf. Daňha, CSSR., a promluvu má P. Silv. Brait, O. P.

8.30 hod.: Na prostranství před novým klášterem ranní čtvrt hodinka za vedení učitele Jana Kuncka.

9—9.45 hod.: První část přednášky universitního profesora dra Jana Hejčla: Poesie biblická.

9.45—10.15 hod.: Desátka.

10.15—11 hod.: Druhá část přednášky univ. prof. dra Jana Hejčla.

11.15—12 hod.: Dr. Silv. Brait, O. P.: Filip Neri.

12—14 hod.: Společný oběd a polední odpočinek.

14—14.45 hod.: Přednáška: Don Bosko.

15—15.45 hod.: Ph. et RNDr. Josef Špaček: Reflexe svatého Jana de la Salle.

15.45—16.15 hod.: Svačina.

16.15—17 hod.: Ústřední tajemník MCM. Josef Papica: Encyklika svatého Otce O výchově.

17.15—18 hod.: Schůzka přátel „Na hlubinu“ ve vile dominikánů na Svatém Kopečku. Úvodní slovo přednese dr. Silv. Brait, redaktor „Na hlubinu“, po němž následuje volný rozhovor. Jinak jest volno.

18—18.30 hod.: Krátká večerní adorace.

19 hod.: Společná večeře.

5. srpna — pátek:

5 hod.: Budíček a snídaně.

6 hod.: Exkurse celodenní. Autobusy: Svatý Kopeček, mladečské jeskyňe, prohlídka, Bouzov, prohlídka, oběd a odpočinek. Zkamenělý zámek, léčivé prameny v Ochozu u Konice (majetek prof. dra Špačka), Svatý Kopeček. Po návratu na Sv. Kopeček večeře. Na exkursi přednáška profesora dra J. Špačka: O podzemních vodách.

6. srpna — sobota:

7 hod.: Budíček a snídaně.

7.45 hod.: Mše svatá v klášterní kapli. Celebruje a promluvu má dp. Alf. Daňha, CSSR.

8.30 hod.: Ranní čtvrt hodinka za vedení učitele J. Kuncka.

9—9.45 hod.: Odborný učitel Ant. Krejčíř: Kritika současných směrů reformních ve školství.

9.45—10.15 hod.: Desátka.

10.15—12 hod.: Odbor. uč. Antonín Krejčíř: Duch současné pedagogiky. Katolická pedagogika.

12—14 hod.: Společný oběd a polední odpočinek.

14—14.45 hod.: Profesor dr. Josef Špaček: Škola a charakter.

15—15.45 hod.: PhDr. Josef Krlín: Kulturní snažení katolíků v cizině a u nás.

15.45—16.15 hod.: Svačina.

16.15—17 hod.: Cvičný uč. Antonín Slezáček: Ideál katolického učitele.

18 hod.: Krátká večerní adorace.

18.30 hod.: Společná večeře.

20—22 hod.: Společný večer s veselým programem a tancem.

7. srpna — neděle:

8.15 hod.: Snídaně.

9 hod.: Mše sv. s kázáním dp. Alf. Daňhy, CSSR.

10 hod.: Desátka.

10.30—11.15 hod.: Universitní profesor dr. Bedřich Vašek: Sociologie. Pojem, dnešní stav, důležitost v současném životě.

11.15—12 hod.: Universitní profesor dr. Bedřich Vašek: Užití sociologie ve školské práci.

12 hod.: Společný oběd a polední odpočinek.

14 hod.: Volno. Část kursistů má volnou vycházku do lesa, skupina odjezd ve 14 hod. autobusem do Olomouce a koupání na orelském stadioně u Kl. Hradiska. Podle dohody návrat na Sv. Kopeček k večeři.

19 hod.: Společná večeře.
20 hod.: Divadelní představení: Fr. Ferd. Šamberk: Josef Kajetán Tyl.

8. srpna — pondělí:

7 hod.: Budíček a snídaně.
7.45 hod.: Mše sv. v klášterní kapli. Promluvu má prof. dr. Otakar Tauber z Olomouce.
8.30 hod.: Ranní čtvrt hodinka. Večeře učitel J. Kuncek.
9—9.45 hod.: Profesor Jan Strakoš: Korektury českých dějin ve světle nových vědeckých metod.
9.45—10.15 hod.: Desátka.
10.15—11 hod.: Spisovatel Albert Vyskočil: Účel a poslání literární kritiky; obecné úvahy.
11.15—12 hod.: Spisovatel Albert Vyskočil: Kritické úvahy o moderní literatuře.
12—14 hod.: Společný oběd a polední odpočinek.
14—14.45 hod.: Profesor Jano Šrámek: Nový pravopis český.
15—15.45 Dr. Leopold Peřich: Výchovný vliv umění.
15.45—16.15 hod.: Svačina.
16.15—17 hod.: Učitel Jan Kuncek: „Tělesná výchova.“
17.15 hod.: Schůzka přátel „Filosofické revue“ ve vile dominikánů na Svatém Kopečku. Úvodní slovo přednese profesor dr. Metoděj Habáň, redaktor „Filosofické revue“, po němž následuje volná rozprava.

Jinak jest volno.

18 hod.: Krátká večerní adorace.
18.30 hod.: Společná večeře. Po večeři příprava na třídní exkursi na Jeseníky. Vůdce výpravy správce školy Miloš Šnyrych podá pokyny.

Z pracovny. V posledních dnech pracováno bylo na podrobném programu III. kursu. Program každého dalšího kursu má se nésti linii vzestupnou. Po krásném loňském programu chovali jsme k letošnímu určité obavy, ale jak vidno, pokročili jsme opět kupředu. Účast tolika vynikajících odborníků dává nejlepší záruku vysoké vědecké hodnoty III. kursu. Byly-li nářky, že loňský program byl roztržštěný a přeplněný, vyhověli jsme oprávněným požadavkům při sestavení programu pro III. kurs. Přednášky jsou 45minutové a zbývajících 15 minut pamatováno na debatu, dotazy, přestávku. Dopoledne i odpoledne vsunuta do přednášek půlhodinová přestávka pro občerstvení a odpoči-

nek. Na programu exkursí letos zvláště důkladně pracováno za spoluúčasti Klubu čsl. turistů. — Podle dosavadního zájmu, jaký katolická inteligence a veřejnost projevuje o kursu na Svatém Kopečku, bude přítomna řada význačných osobností. Vzájemným stykem chceme navazovat ke spolupráci na katolické výchově v národě. Jedině společnou prací, na stejné základně, za určitým, zřetelným cílem můžeme se dočkat kladných výsledků. Zde poslouží méně řeči, ale více práce.

Nezapomeňte oznámit svou prázdninovou adresu kol. Kunckovi!

Výstroj pro kolegy na kurs. Šaty pro denní zaměstnání (aby se hodily na cestu, do vlaku, ranní cvičení, na exkurse i denní zaměstnání — nejlépe pumpky kalhoty) a tmavé šaty do společnosti. Plavky pro koupání. Jedny boty do společnosti, jedny lehké do cesty a teprky na odpočinek. Batoň, barevné prádlo, svetr neb pulóver, hůl, mýdlo, ručník, toaletní potřeby. Kdo má dalekohled, fotoaparát, mandolinu neb kytaru, též vemte to s sebou!

Výstroj pro kolegyně. Praktické šaty pro denní potřebu, nejlépe barevné prací, pak jedny šaty do společnosti. Koupací úbor. Obuv, prádlo a ostatní, jak doporučeno kolegům.

Výzva! Kdo z přihlášených nezaplatí do konce školního roku zálohu 100 Kč na kurs, bude to považováno, jako by se odhlásil, a místo něho bude vzat do kursu jiný.

Kolegové a kolegyně, použijte slevy pro abiturienty! Podařilo se nám získati levné ubytování a stravování pro abiturienty a abiturientky. Mohou se přihlásiti i neabiturienti. Platí pro ně tytéž výhody, to jest 300 Kč za celý kurs.

Hovorna. Dotaz: Bylo by možno, aby se kursu zúčastnila se mnou choť neučitelka s dceruškou, žákyní I. třídy? Chtěly by se zúčastniti jen exkursí. **Odpověď:** Pokud budou stačiti místa, přihlaste se. Rádi vám, pokud nám to dovoluji poměry, vyjdeme ve všem vstříc. Dospělí platí za ubytování a stravu 280 Kč, děti 140 Kč, mimo to poplatek na exkursích. Režijní příspěvek je dobrovolný. — **Dotaz:** Mohu se přihlásiti do kursu, aniž bych reflektoval na byt a stravu? **Odpověď:** Ovšem. Pokladník vám určí poplatek zvlášť, po odečtení 280 Kč.

Jak se přihlašuji. A. K.: „Kdo byl na dvou kursech, jest vzpomínkami dcnucen jíti i na III.“ — E. B.: „Už se velice těším. Škoda, že jest do kursu ještě tak dlouhá doba.“ — M. H.: „Vidím, že známé tam již budou; sl. Ludvíčková, „Dvojčata“ z Budějovic, žádná tedy obava, že by bylo smutno.“ — A. V.: „Slyšely jsme od kolegyně, která byla v Českém Krumlově, o krásném průběhu kursu a o nezapomenutelných dojmech. Proto se s radostí letos přihlašujeme i my dvě.“ — M. M.: „Nechci býti mezi posledními přihlášenými na III. kursu. Již proto, že po celý školní rok vzpomínaly jsme s kol. Čámskou na kurs loňský. Nebylo to jen plané vzpomínání — žily jsme z fondu, který jsme tam v Krumlově jako lakomci nashromáždily. Je to nabrání dechu na další cestu. Víme, zač vám máme býti vděчны, a těšíme se, až uvidíme bratrský a sesterský tábor učitelů v radostném shledání.“ — Pište i ostatní!

Do kursu se přihlásili: 38. Slečna M. Mužíková, odb. uč. z Čech. 39. A. Eliášková, odb. učitelka z Čech. 40. Ludvík Štěpán, odb. uč. z Moravy. 41. A. K., učitel z Moravy. 42. Stan. Polčík, učitel z Moravy. 43. A. Fišerová, uč. z Moravy. 44. J. Barcal, odb. uč. z Čech. 45. Emča Burešová, uč. nábož. z Čech.

Další přihlášky přijímá do konce června předseda Jan Kuncěk, učitel v Křenovicích, pp. Kojetín.

Z galerie docentů kursu. Aby se čtenáři kursovní rubriky alespoň poněkud seznámili s osobami, jež budou na III. kursu na Sv. Kopečku přednáseti, přinášíme těchto několik řádků skrovné charakteristiky P. T. docentů:

Se vzácnou ochotou uvolil se přednáseti na letošním prázdninovém kurse univ. prof. dr. Jan Hejčl z Olomouce. Msgr. dr. Jan Hejčl patří k seniorům Cyrilometodějské fakulty bohovědné a jest její nejskvělejší ozdobou. Učenec evropského jména, vzdělaný na učilištích domácích i školný v cizině, badatel znalý mnoha jazyků moderních i řečí mrtvých, spisovatel velikého počtu odborných děl theologických, z nichž nutno zvláště citovati mistrný přehled Písma svatého — Česká bible — jež provází pod čarou jedinečné kritické zhodnocení bohovědné literatury, k tématu se připínající, vzorný kněz, občan vynikajících vlastností. Akademické před-

nášky Hejčlovy uchvacují obsahem i vybroušenou formou. Jeho aktivní účast na programu svatokopeckého kursu zaručuje posluchačům III. kursu velmi vysokou úroveň, podobně jako získal na ceně jeho příspěvkem právě vydaný „Památník“.

Univ. prof. dr. Bedřich Vašek z Olomouce, znamenitý sociolog, milovaný středoškolským studentstvem i mládeží akademickou, neúnavný buditel náboženský a horlivý kazatel, kněz příkladného života, hluboce vzdělaný, sčtělý, zcestovalý, autor známé „Rodiny dvacátého století“ a mnoha jiných sociologických studií, seznámí posluchače III. kursu s naukami sociologickými, jichž zevrubnější znalosti jest dnes učitelstvu nezbytně třeba. Temperamentní výklad dra Vaška cele zaujme vnímavé kursisty.

PhDr. Leopold Peřich, zemský archivář v Opavě, pilný a bystrý badatel historický, vtipný pozorovatel současných poměrů, výborný znalec otázek estetických, známý z Durychova „Rozmachu“ a „Akordu“, oblíbený řečník, zasvětil svým referátem posluchače svatokopeckého kursu do ožehavých problémů filosoficko-estetických. Jeho přednes potká se jistě s nevšedním zájmem.

P. Jan Štrakoš, gymnasijsní profesor v Kroměříži, spisovatel, literární historik, kritik pronikavého úsudku, hlubokého vzdělání odborného, poučí kursisty o rozmanitých aktualitách slovesného umění. Ctitelé Štrakošovi, kteří s uznáním sledují jeho počiny literární, budou mít možnost na Sv. Kopečku sblížit se dokonale s profesorem Štrakošem, jehož ohlášená přednáška vyvolává již dnes veliký zájem.

Jan Šráček, profesor ženského učitelského ústavu v Chrudimi, vynikající organizátor katolického studentstva v dobách popřevratových, zkušeného pera redaktorského, neúnavný veřejný pracovník v kraji východočeském, na slovo vzatý jazykozpytec, seznámí v praktickém referátu kursisty se současným stavem české gramatiky a s reformními snahami pravopisnými. Šráčkovu referátu přičítá předsednictvo III. kursu zvláštní význam a důležitost. (Příště pokračování.)

Památník prázdninových kursů byl již rozeslán v počtu 500 výtisků. Obsahuje 146 stran, 1 mapu a 7 listů fotografií na křídovém papíře. Složen-

kou račte zaplatiti obnos 36 Kč. Prosíme všechny, komu byl poslán, aby jej nevraceli. Přečtete si celý Památník a dejte čísti druhým. Možná, že mnohým i tímto Památníkem, kde jest snešeno tolik vzácného materiálu, otevrou se oči, když poznají vážnou práci. Nevykonat by Památník své poslání, kdyby se jen koupil. Je třeba číst a přijat do svého života mnohé z obsahu. Prosím váženou obec čtenářů Památníku, abyste napsali svůj úsudek, svou radost, své přání, vytkli, poradili. Spolupracujte a pomáhejte všichni dobré vůle. — Jan Kuncek.

ROZHLEDY

Z referátu prof. ThDra Silv. Brait při sjezdu katolického učitelstva v Olomouci 17. dubna („Posvěcení v Kristu“): Tvoříme jedno tělo, jsme však mezi sebou údy, závisíme jeden na druhém. Vzájemně si pomáháme ke svatosti. Není individuální svatosti — všechno, každá ctnost je zapojena v celek. Snahy se doplňují. Jedni připravují, jiní sklízí. Vůdcové nesmějí zapomenout, že před nimi šlo tisíce rozsevačů v slzách. Různost mínění a cest nechť nás neděsí, jen když se neporuší láska. Takovým zápasem myšlenka se pročistí a zazáří. Jsme křesťany a křesťan žije ze spojení s Kristem a ve spojení s jinými. Různé dary a milosti (více údů), ale jedno Tělo, mystické Tělo Kristovo. — Přimknout se k církvi se všemi a tak k Bohu. Poslání nesmírné. Vrhout se do činnosti. Ale nedat se ubít. Sloužit pokorně, upřímně křesťanským bratřím ve svatém Těle Kristově. Posvěcovat bližní svou modlitbou, svým příkladem. Pak dovedeme všechno, budeme mít lásku. Tak rostou světci — láskou a poslušností. Absolutní poslušnosti potřebují zvláště ti, kteří chtějí vésti. Poslušnost je jako láska. V duchovním životě nejsme opuštěni. Miliony podpírají nás, čekají na nás. Nemalemyslně! Neste Krista do škol, do života, aby přišel a vládl u nás.

Z referátu kol. F. Daňhové při sjezdu katolického učitelstva v Olomouci 17. dubna („Učitel, škola a náboženství“): Jde o to jediné dnes, v době krise a zmatků: Ukazovat k určitému cíli, k jasné metě, k lepší budoucnosti. Katolickému učiteli je znám ten svatý cíl i prostředky k němu. Má světlo víry. Je tak pravdivé a jisté: Kde víra, tam láska, kde láska, tam Bůh, kde

Bůh, tam požehnání. Nevěra plodí nenávisť, nespokojenost, zmatek a bídu. Náboženství je třeba, ale prakticky prožitého. Jak podle něho žili ti naši staří, poctiví kantoři, kteří dovedli vychovat velicí. Ti ale se modlili. Pohled na kříž ho sílil. (Nám ho vzali.) Kristus byl jejich vzorem. On musí býti i naším vzorem. Ze srdce si Ho nedáme vyrvat. Jen zbabělci pro laicné sliby opouštějí Krista. Popírají náboženskou výchovu a tím ji ruší v základech. Vzbudme starostlivost rodičů o náboženskou výchovu. Zprostředkujme náboženské hodnoty mládeži. Naše práce je krásná, ale těžká. Podarí se nám však s modlitbou na rtech a obětavostí. Zasvěťme se pravdě, spravedlnosti a lásce, a zvítězíme. Ježíš je Cesta, Pravda a Život. Jdeme za Ním. S Kristem bojujeme svatý boj za slávu a čest národa československého.

Modlitba před vyučováním. Z dřívější doby jsou nám velmi známy případy o modlitbě učitelů s dětmi ve škole ve smyslu pro i proti. Mnozí učitelé trpěli tím, že jim bylo vytýkáno zkracování učebné doby o ony minuty, po které děti říkaly „Otčenáš“. Je to chytání stínů, ale k dosažení cíle, to jest boje proti náboženství, i to bylo dobré.

I tomuto lze uniknouti a přece možno věcně pokračovati.

Uvědomme si, že modlitba jest nábožné povzdvížení mysli k Bohu. Toho je možno dosáhnouti i když neodříkáváme „Otčenáš“. Učitel může i jako napomenutí, povzbuzení, pokyn, radu říci. Na příklad: Před každým dílem poprosme Všemohoucího Boha. Prosme i nyní. Jindy můžeme říci na počátku hodiny: Frantiku, když ti bratr Jindřich pomůže, tak se ti práce lépe daří, a podobně, když nám Pán Bůh pomůže, dosáhneme zdatu. Jindy: Kdysi se mi nedařilo dílo a já jsem poprosil Boha: Bože, pomoz mi. A dílo mi šlo lépe. Řekněte všichni: Bože, pomoz mi! Jindy: Ježíši můj, ty praviš: Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete, a já vás posílím, chceme pracovati, proto prosíme o posilu. Jindy: Děti, slyšely jste, že maminka někdy řekla: Bez Božího požehnání marné lidské namáhání. Abychom se marně nenamáhali, proto prosme na počátku o požehnání: Bože, zehnej nám! Jindy: Karlíčku, viděl jsi maminku, jak se ona modlí? A proč se modlí? Hoch: Aby ji Pán Bůh po-

žehnal. Učitel: No vidíš, tak my také se máme modlití, aby nám Pán Bůh požehnal. Řekněte všichni: Chléb náš vezdejší dej nám dnes. Jindy: Já jsem viděl, že dítě odcházelo z domu a maminka mu dělala na čelo kříž. Proč asi to maminka dělala? Hoch: Aby se mu něco zlého nepříhodilo. Učitel: Dobře. I my dělávejme kříž, aby se nám zlé nepříhodilo. Řekněte všichni: A neuveď nás v pokušení, ale zbav nás ode zlého.

A tak podobně můžeme děti poučovat, dávat jim pokyny, rady. Není možno při tom vytýkat učiteli, že ztrácí čas odříkáváním „Otčenáše“ a přece se modlí, ba hluboce modlí, neboť působí na myšlení dětí. Dává jim za vzor maminku, jindy otce, jindy význačné muže a ženy. Vybízí je k následování, a to jest poučování, vedení, výchova.

Možno právem za to mít, že dítě i do života si odnese tento způsob a bude před prací vzpomínat na Boha a krátkou modlitbou vyprošovat si své životní štěstí. — ThDr. Sp.

Z činnosti České Matice školní na Volyni. Počátkem března 1932 konala Česká Matice školská ve Strakově u Dubna valnou hromadu za přítomnosti četných delegátů a hostů. Nehledě na to, že naši krajané prožívají na Volyni hospodářskou krizi, bilance matiční práce byla letos značně lepší nežli v jiných letech. Uvědoměli občané některých československých obcí (Noviny, Boratín, Moskovčina, Jezírko, Borščovka a jiné) dovedou obořovat vše možné na oltář české národní osvěty. Česká Matice školská se svědomitě stará o rozvoj československého školství na Volyni. V minulém roce bylo založeno 5 nových škol (Závidov, Hušč Jozefina, Selisko, Lipjany a Ledochovka) a jedna matiční škola v Omelovštině. Nyní je matičních Kol na Volyni 12. V příštím roce bude založena matiční škola v Hušči Jozefině u Lucku a Kolo v Zelově u Lodže. Také byla založena nová státní škola s učitelem Čechem v Kopči. V tomto roce studuje na učitelských ústavech na Volyni 15 žáků Čechů, z nichž 3 letos budou maturovat. Podle nových stanov Matice, potvrzených v listopadu 1931, působení Matice vztahuje se na československé osady po celém Polsku a členy jejich mohou být Čechoslováci bez rozdílu státní příslušnosti. Z knih darem obdržených ústředna sestavila 5

putovních knihovniček a propůjčila je českým osadám. Všem matičním školám zaslala dětské knihovničky. Loňského roku Matice pořádala výpravu dětí do Československa a několik českých zájezdů na Volyn. Když srovnáme kulturní poměry naší menšiny na Volyňsku s kulturním rozvojem polské menšiny na Těšínsku, která není ani dvakrát tak veliká jako naše menšina v Polsku a má krásně rozvinuté školství a všechny podmínky ke kulturnímu rozvoji, na což ji československá vláda věnovala jen loňského roku kolem 400.000 Kč, nesmíme se diviti, že naši krajané jsou roztrpčeni, když za těchto těžkých hospodářských poměrů jsou odkázáni jen na sebe a podporu československých spolků. Česká Matice školská v Polsku má před sebou těžký úkol. Povinnost každého upřímného Čechoslováka v Polsku i v Československu jest Matici všemožně podporovati.

Rozčilování není prací, ale je ztrátou energie a zdraví,

Z P R Á V Y

Objevují se návrhy, aby místo dosavadních třídních katalogů žactva zavedly se seznamy kartotékové. Kdyby se věc řádně promyslela, znamenala by novota značné ulehčení učitel-skému písaření, nehledě ani k pružnosti a pohyblivosti, kterou vynikají kartotéky nad těžkopádné, vázané knihy, jež z praxe bankovní, úřední a spořádkové jsou víc a více odstraňovány.

Změna v přijímání do učitelských ústavů. Ministerstvo školství změnilo dosavadní předpisy o přijímání kandidátů do učitelských ústavů takto: Tělesná způsobilost se prokáže lékařským vysvědčením úředního lékaře, které nesmí být starší 3 měsíců. Toto vysvědčení si žáci hlásící se k přijímací zkoušce, sami opatří a předloží ředitelství ústavu. Vysvědčení musí obsahovati podrobné údaje o stavu dýchadel, srdce, zraku, sluchu, končetin, pohyblivost článků na rukou, výslovnosti a schopnosti k tělocviku. Formuláře těchto vysvědčení lze koupiti u ředitelství učitelských ústavů. Dívky předloží též školou ověřené ukázky ručních prací.

Dvacet let je tomu, co se rozvířila na podnět dra Kratochvíla v „Našin-

ci" a „Katolickém učitelí" diskuse o učitelské akademii. Zúčastnili se ji pp.: Dr. Tauber, dr. Štancl, řed. Mezírka, dr. Skácel O. P., profesor Býňov a jiní.

V zemí moravskoslezské zjišťuje se na podnět zemské školní rady, kdo z učitelstva zastává placené funkce. Je zajímavé, že se nikdo nezajímá o naše n e p l a c e n é funkce, jichž máme více než dosti. Dnešní nezaměstnanost nemůže býti dostatečným podnětem k event. výzvám, které snad mohou následovati, bychom se placených funkcí vzdali. Není možno pověřiti někoho, kdo nemá zaměstnání, by byl obecním tajemníkem, varhaníkem, revisorem v tom či onom podniku a podobným funkcionářem. Z odměny za funkci by se neuživil, jest obyčejně nepatrná, a mimo to se při některých z oněch funkcí vyžaduje, by dotyčný měl určité pevné postavení, které jest jeho zárukou.

Vzpomenou si kolegyně z Ostravska, že dne 21. dubna 1912, tedy před 20 lety, konala se v Katolickém domě v Moravské Ostravě ustavující schůze kroužku katolických učitelek z Ostravska? Přednášely tehdy: odb. učitelka Rečková a řed. Hoffmanová.

J. H.

Neuvědomilost. Časopis ČOU. pokračuje v diskusi, „proč roste počet klerikálních (!) učitelů na Moravě". Přináší příklady, z nichž dva otiskujeme, a to proto, že dotyční, jichž se týká, a všichni jiní, jim podobní, by měli věděti, že učitelstvo katolické patří do katolické organizace.

Čtyřtřídka na Hané. Kdo se ve třídě pravidelně 4krát denně se žáky modlí, je pan řídící učitel, takto organizovaný člen pokrokové organizace učitelské. Tento kolega patrně zaspal památné výnosy Habrmanovy, jimiž československá škola a učitelstvo jsou od církevních povinností osvobozeny. Pan řídící vězí přesto, že jest formálně členem učitelské organizace pokrokové, srdcem i duší v římském chomoutu a půjde s ním patrně i do hrobu.

Činovník pokrokové učitelské organizace provdává dceru. Pročpak musili ohlásiti v novinách, že sňatek bude v tu a v tu hodinu v katolickém chrámě? Pročpak musí ukazovat svůj praktický katolicism pokrokový řídící učitel, činovník pokrokové organizace, katolický ceremoniel a pompu

celé obci na obdiv? Nedělá to radost kleru a klerikálnímu tisku, může-li čtenářům pochválit pokrokového učitele, že přece zachovává církevní boží prikázání a veřejně dokumentuje svou oddanost samospasitelné církvi? Snad by bylo postačilo, kdyby církevní obřady, když už bez nich se nemohli snoubenci obejít, byly se odbyly někde jinde, dejme tomu v Praze, aby to tak doma v obci nekřičelo?

Učitelský, tak zvaný pokrokový tisk chválivá až příliš vše, co vychází z ministerstva školství. Zcela správně na tuto nevhodnost upozorňuje Čas. ČOU., která píše:

„V Národním osvobození jsou často školské zprávy, které projevují souhlas s každým činem, který vychází z ministerstva školství a národní osvěty. Pan ministr sám několikrát prohlásil zástupcům učitelských organizací, že dělá, co může a že za daných poměrů se více dělat nedá; zástupce ministerstva školství a národní osvěty při otevření Státní pedagog. akad. v Praze řekl, že ví, že to není dostatečné, ale že se musíme pro tuto dobu i s takovým řešením spokojiti. Je třeba zvláštní chvály v organizačním tisku?"

Kolegové, kolegyně, sledujete zajisté otázky školy a výchovy dneška, školskou administrativu, stavovské otázky a pod., zajímáte se o ně, píšete proto také o nich do našeho „Věstníku". List má okruh spolupracovníků, ale bylo by třeba, by tento byl ještě širší. V odborech referujete o aktualitách, ale nepamatujete, by práce vaše posloužila širší veřejnosti. Zúčastněte se na spolubudování československého školství kritikou návrhů a podáváním vlastních námětů! Články se vždy honorují. — Hrbáček.

Následky protikatolické injekce Časopisu ČOU. začínají se jeviti na Věstníku ÚS. Do boje proti nám stavi bezpochyby elitní síly a ukázal, že má šťastnou ruku ve výběru „povolaných". Soudíce podle noticiek ideových protivníků, domníváme se, že jsou na nejlepší cestě dojiti takto do ústavu velmi užitečného. A poněvadž jsme lidé, přející každému toho, co zasluhuje, voláme jen: „Šťastnou cestu!" —o—

Dne 6. května došel nás dotaz, odeslaný 13. února 1932, jež tedy samozřejmě redakce nemohla dříve zodpověděti. Zn. F. J. H. — Uč. ruč. práci: Jak velkou pensi bych obdržela k 1. říjnu 1932, sloužím-li od

1. října 1906 a budu mít k 1. červenci plat podle 9. stupně? Na jak dlouhou dovolenou mám nárok? Od roku 1922 (v únoru) mám plný počet hodin. Nebudou mi propočítány hodiny? O d p o v ě ě: Musí být udán počet hodin v jednotlivých školních letech. Hodiny vám určitě budou propočítány. Podle par. 65 služební pragmatiky učitelské můžete být dána na odpočinek z m o c i ú ř e d n í, jste-li pro nemoc dle než 1 rok nepřítomna ve službě. — Red.

První účinky tepla objevily se v redakci Věstníku ÚŠ. tím, že tam byly hlavy zachvacovány jakousi zvláštní horečkou, takže začíná Věstník mluvit s cesty o náboženství, mravnosti a dogmatech, to jest o věcech, kterým ani za normálního stavu nerozumí, a pak si představte, že se o nich vyjadřuje v horečce. To to dopadá! —o—

Není dogma jako dogma. Neznámý gentleman servíroval na naši adresu ve Věstníku ÚŠ. vzácný výrobek svého geniálního mozku, v němž na konci čteme, že katolická dogmata lze zharmonovat jen s rozumem katolického učitele. Můžeme ho ubezpečit, že je lze zharmonovat nejen s rozumem katolického učitele, ale i s rozumem všech lidí, pokud jim řádně ovšem funguje, kdežto dogmata té nevěry, jež jimž on je vyznavačem, mohou přijati a hájiti jen lidé, kteří se s rozumem už docela rozešli. —o—

Oprávněné obavy o českou elementárku projevuje J. Kubálek v NŠ. Nové proudy by ji totiž nejraději zbavily prvouky a učinily docela jen nástrojem trivia. Pisatel ukazuje, jak tento pokrok vrací I. tř. nazpět do r. 1822, kdy vydáno bylo „Politické zřízení obecných škol v cís. král. dědičných zemích“, a varuje před následováním USA. slovy Kádnerovými, že „přejímání otrocky cizích vzorů nelze doporučiti“. —e—

Potom je dožentle! Koho? Inu ty globalisty, když oni hodiny prvouky obětují své modle, aby dokázali oprávněnost své modloslužebnosti. „Někteří inspektoři se bojí, že čtení globálního se obětují i hodiny prvouky.“ (Dr. Šimek.) „U nás metoda globální ztroskotala, ale není odvahy přiznati to a raději se vymýšlejí rozličné cesty, jak ji omýt.“ (Kubálek.) —e—

Metoda skupinová ve slohu spočívá podle NŠ. v tom, že žáky rozdělíme do skupin podle počtu tabulí ve třídě. Žáci si pak sami zvolí zapisovatele a

tvoří úplně samostatně (obsahy článků, dojmy z výletu, vycházek, popisy, ličení, přirovnání a pod.). Učitel upozorňuje jen na chyby pravopisné a jinak do práce naprosto nezasahuje. Výhodu vidí pokusníci v tom, že žáci slabi se zúčastňují více práce a nabývají větší odvahy než při metodě kolektivistické nebo zcela individualistické. My si myslíme, že nemůže učitel při práci žáků zůstat jen trpným divákem, ale má být vůdcem k vyšším metám. —e—

Mluví se o změně zkušebního řádu pro zkoušky způsobilosti na školách obecných i měštanských. Podle návrhů dra Kriebla měla by se zkouška pro školy obecné skládati: 1. Z domácí práce pedagogické; 2. z Klausurní práce pedagogické a 3. z kolokvia didakticko-právního. Zkouška způsobilosti pro školy měštanské by se skládala: 1. Z písemné práce vědecké ze zvoleného předmětu příslušné vědecké skupiny, 2. z Klausurní práce pedagogické a 3. z ústní zkoušky vědecké. —e—

LITERATURA

Kniha o českém baroku. Lidová akademie v Plzni vydá knihu „O českém baroku“ od povolaného znalce, literárního historika a spisovatele inž. Viléma Bitnara z Prahy. V knize, která bude bibliofilsky vypravena a doprovázena 16 vybranými obrázky, bude narysován vznik baroka vůbec a českého zvlášť, a bude tu vědecky zachyceno působení baroka po všech stránkách. Výbor typických textů barokové slovesnosti, ukázky baroka výtvarného, bibliografie literatury o baroku, synchronistická tabulka vývoje baroka, to vše s poznámkami doplní tisk, který bude prvním shrnutím poznatků současné vědy o období barokním v našich zemích, které bylo a dosud namnoze je pokládáno za dobu temna, neprávem ovšem, jak kniha — třeba stručná — dostatečně prokazuje. Poněvadž bude tištěn jen omezený počet výtisků, žádáme všechny, kdož by se o věc zajímali, aby učinili neprodleně korespondenčním lístkem přihlášku, v níž oznámí přesnou adresu, jakož i počet exemplářů zmíněné knihy. Jeden výtisk bude v subskripci za 15 Kč, mimo subskripci za 20 Kč. Lhůta k subskripci do 15. května 1932. Přihlášky přijímají: Josef Reisl, farář

a spisovatel v Touškově u Plzně v Čechách, a Václav Šlajs, odborný učitel a redaktor Dětského světa v Plzni, Radyňská 16, Čechy. — (Pozn. red.: Zpráva přišla, když číslo z 1. t. m. bylo již vylisováno.)

Filosofická revue (red. PhDr. M. Habán O. P., admin. v Olomouci, Slovenská 14, ročně 4 čísla, předplatné 35 Kč), přináší ve svém druhém letošním svazku články dra Habáně O. P., prof. Em. Soukupa O. P., dra H. Božkoviče O. P., Zagreb, dra Ant. Kříže. J. Maritaina, dra S. Braito O. P., dra Jar. Hrubana.

Jedenáctiletý kandidát svatosti. Pařížský kardinál Verdier vydal nařízení, jímž se zřizuje diecéšní soud, který má zahájit beatifikační proces (řízení směřující k prohlášení za svatého), týkající se Guya (Víta) de Fontgalland, který zemřel roku 1925 v Paříži u věku 11 let. Život tohoto roztomilého hošíka, jeho prostou duši, hlubokou víru a zbožnost podává spisek „Duše dítěte“. Přeložil J. Rozmahel. S fotografiemi. Stran 56, Kč 3.50. Vydalo nakladatelství Občanské tiskárny v Brně, Starobrněnská ul. 19-21. Možno poslati ve známkách i s poštovním 4.10 Kč.

Literární noviny, roč. VI., čís. 6.—7., doporučují se svým pestrým, časovým a hodnotným obsahem. Přinášejí posudky o současné literatuře, rozhovory s vynikajícími umělci a literáty. Všímají si kulturních aktualit, divadelních novinek, filmu, radia, bibliofilie, výstavnictví a kulturního života v cizině. Obsah zpestřují anekdoty, karikatury a fotografie. —o—

Noclehárny pro mládež v Rožnově pod Radh. 60 postelí. Dotazy na odbor KČST. v Rožnově pod Radh.

Místa řídících učitelů budou brzy vypsána na východní Moravě a na Hané. Bližší sdělí redaktor tohoto listu. Dvojlístek!

Dvanáctá národní pout do Lurd bude se pořádati ve dnech 8.—22. července 1932. Protektorem pouti je J. Ex. Mořic Pícha, biskup v Hradci Králové. Duchovní vedení pouti má P. Ant. Stříž, spirituál arcibiskupského semináře v Praze. Pout byla schválena nejdůstojnějším arcibiskupským ordinariátem pražským dne 30. prosince 1931, čís. 16.537. Technické vedení má poutní sekce cestovní kanceláře Wagons-Lits-Cook v Praze. Směr cesty: Brno, Praha, Mnichov, Curych, Ein-

siedeln (zastávka), Luzern, Lausanne (zastávka), Ženeva (projížďka v autokarech), Grenöbl, La Salette (3 dni), Lyon, Ars (zastávka), Paray le Monial (zastávka), Lurdy (3 dni), Marseille, Nizza (zastávka), Janov, Milán (zastávka), Padova (zastávka), Tarvisio, Salchurk, Praha, Brno. Ceny zvláštního vlaku s režijním příplatkem: Z Prahy: I. třída 4950 Kč, II. třída 3840 Kč, III. třída a) 3150 Kč, III. třída b) 2370 Kč. Z Brna: I. třída 5336 Kč, II. třída 4084 Kč, III. třída a) 3400 Kč, III. b) 2535 Kč. Přihlášky přijímá pořadatelstvo pouti: Lurdský spolek v Praze I., Husova 8.

Učitelské exercicie, společné pro učitele i učitelky, konají se v exercičním domě v Hlučíně od 28. června večer v 7 hod., do 2. července ráno. Poplatek za celé zaopatření je 50 Kč. Vítání jsou i učitelští čekatelé a jiní inteligenti. Pro účastníky exercicií od Opavy a Přerova je nejvhodnější stanice Děhylov-Hlučín. Vhodné vlaky od Opavy o 16.01 nebo 14.04 hod. Od zastávky do exercičního domu je 20 minut. Jede též autobus (jízdné 2.50 Kč), který na přání zastaví u exercičního domu. — Vhodné vlaky ze Svinova v 15.08 nebo 15.04 hod. Z Moravské Ostravy jede autobus od pošty, jízdné 4.50 Kč. Nejlepší spojení je v 16.25 hod. Kolegové, kolegyně, zajedte si po celoroční únavě školní i mimoškolní zotaviti se do těchto „lázni“ na duši i na těle v idylickém zákoutí „vysoké školy života“, která daleko předčí vzdělání universitní a akademické. Máme již svou tradici, neboť učitelské exercicie v Hlučíně konají se již od roku 1926 a vždy s dobrým úspěchem a návštěvníci jejich jistě nikdy nezapomenou na krásné chvíle, prožité v tak milém prostředí. Všichni účastníci těžko se loučili s tímto zdrojem velikého duševního blaha, kde člověk zapomíná na všechnu nízkost, starosti a utrpení životní celého roku, uzavírá jej tak mohutným „Te Deum“ a povznáší se vzhůru — k svému Bohu-stvořiteli. — Přihlášky přijímá a dotazy zodpoví: Správa Exercičního domu v Hlučíně. Hlaste se ihned, aby přípravy mohly býti vykonány. Přihlášky budeme ve Věstníku uveřejňovati, nebude-li to přihlášeným písemně zapověděno.

Léčebný pobyt v lázních Pišťanech. Jak jsme našim P. T. členům již oznámili, vydalo nám ředitelství lázní v Pišťanech několik poukázek na lázeň-

ské výhody. Slevy tyto činí podle ročního období 50 proc. z cen koupeli a 25 proc. z ceny pokoje, resp. z cen koupeli. Dodatkem k této zprávě oznamujeme, že mimo toho byly zavedeny pro nepojištěné střední vrstvy tak zvané individuální paušální léčby, které umožňují ustáliti již předem náklad léčby a podle toho se pak rychle rozhodnouti; je známo, že od rychlého rozhodnutí je často odvislý výsle-

dek celé léčby. Paušály činí za 21denní léčbu 1680 Kč. Dále jsou v Píšťanech tak zvané lidové léčby v jednoduše zařízených léčebných ústavech, a to od 48 Kč denně výše.

NEKUŘÁKEM

zaručeně ve 3 dnech

Informace zdarma! R. Steinbach,
Karl. Vary 607g pošt. schr. 158.

Přírodní minerální
hořká léčivá voda

ŠTERNOVKA

osvědčený lék při
nemocech žaludečních,
střečních a žlučových.

ŠTÍHLOST

docílíte přes noc zevním vtíráním
bez hladovění

Informace zdarma! R. Steinbach,
Karl. Vary 607h pošt. schr. 158.

Školním výletům do našeho krásného Mor. Krasu

doporučujeme hotel Broušek, přímo u vchodu do světoznámých krápníkových jeskyní Sloupsko-Šošůvských. Dobrá sraha a čisté noclehy. Noclehy v odděl. míst. pro 150 dětí. Ceny pro školní výpravy zvláště levné.

Informace obratem

Broušek Alois, hotel Šošůvka-Sloup.

Projekční stroje - epidiaskopy - kinostroje

Lieseegang

v prvotřídním provedení a v každé ceně. — Rozpočty a informace zdarma.

Representace: Inž. Gustav Brady, Praha II., Národní tř. 38-p.

Všechny stroje ochotně a nezávazně předvádíme.

Pohlednice, diapositivy, diafilmy ze všech oborů s textem pro přednášky.

TISK

Lidových závodů

tiskařských a nakladatelských

v Olomouci

rychle, vkusně,

levně.

Kamna a stolokrbý

„FENOM“

dobré výrobky za levnou cenu.

PRAHA II.,
Václavské nám. čís. 33.
Tel. 23.264.

Školy a učitelé zvláštní
cenné výhody!

Novinka: Kachlová kamna v kov.
kostře TERNO (syst. Fenom).

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — *Redakce v Přerově, Blahoslavova 41, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Matice cyrilometodějská).* Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — *Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.*

Naše školské požadavky.

Resoluce.

Katolické učitelstvo, organisované v Zemském Spolku katolického učitelstva v Čechách, shromážděné dne 15. května na zemském sjezdu a valné hromadě v Příbrami, protestuje nejprve proti tomu, aby ministr školství pouhými výnosy prováděl školské reformy. Habrmannovy výnosy byly nezákonné a nezákonné jsou též výnosy Dérerovy. Není dále možno trpět nedemokratický postup ministra školství.

Co se merita reformních výnosů týče, žádá katolické učitelstvo, aby ve všech třídách středních škol i učitelských ústavů bylo náboženství po 2 hodinách týdně. Jedna hodina náboženství ve třídě čtvrté pro církevní dějiny naprosto nestačí. Rovněž je nemožno v jediné hodině ve třídě páté probrati a zpracovati látku s výkladem křesťanského názoru světového.

Význam náboženského vyučování pro kulturu srdce a výchovu charakteru je nesporný. Každý se státem dobře smýšlející občan musí si přát, aby dorůstající inteligence nebyla ve věcech náboženských polointeligencí. Jsou-li naše dějiny náboženské, jak tvrdí Masaryk — a zdůrazňování husitství by o tom svědčilo — nutno dějinám náboženským věnovati více pozornosti. My zdůrazňujeme více výchovu k svědomitosti, odpovědnosti, charakteru, kterýchžto ~~vlastností~~ se dnešní mládeži nedostává. A tato mládež bude jednou státi v čele státu. Národ volá po vůdcích nezištných, obětavých, sociálně citících i jednajících. Laická morálka nedovede tyto ctnosti vypěstovat a nutno se vrátit k osvědčené nábožensko-mravní výchově. Totéž platí o tak zv. kursu, čtvrtý ročník, měšťanských škol.

Reformy školské nesmějí míti socialistickou příchut. Dosavadní postup reformní komise obecnoškolské, předseda doc. dr. Příhoda, vědomě připravovala socialisaci vzdělání.

Jsme proti navrhovaným osnovám měšťanských škol, protože odcizují tento výborný typ svému poslání. Sbližování měšťanské a nižší střední školy je omylem. Měšťanská škola musí zůstat školou praktickou, odbornou, to jest připravovat pro život. Střední

škola je přípravkou pro vysokoškolské studium. Nové osnovy měšťanských škol zavádějí tolik novot, že dvě třetiny škol nebude je vůbec moci praktikovat pro nedostatek finančních prostředků, a potom rozšiřují vyučování o tolik nepovinných předmětů odborných, že by se zbytečnými staly dobře vybudované odborné školy. Roztřídování dětí podle nadání považujeme rovněž za pochybené. Osnovy přesunují většinu látky na I. a II. ročníky, které přetěžují, v dalších dvou ročnících je taková roztržštěnost látky, že dítě vyjde z měšťanky bez uceleného názoru.

Jsme proti degradaci střední školy a pokládáme posunutí latiny do tercie za dosti neuvážený krok. Svědčí o tom nával na střední školy, se kterým si ministerstvo neví rady. Máme již nyní spoustu nezaměstnané inteligence. Má její počet růsti do nekonečna? Stýská se nám po hitlerismu, jehož stoupenci se rekrutují právě z těchto vyřazených lidí?

Učitelské ústavy nebudtež rušeny. Projekt Příhodův, který chce zavést vysokoškolské vzdělání učitele — gymnasium (8 let) a 4letou vysokou školu pedagogickou, je šílenstvím. Kdo bude moci takto vzdělaným učitelům-vysokoškolákům platit vzdělání, odpovídající honorář, když již nyní platy učitelů (středoškoláků) činí přes 1 miliardu a není pro ně úhrady? Chystaná reforma učitelského vzdělání je nesociální, nutíc rodiče k velikým finančním obětem při 12letém nebo aspoň 9letém studiu místo dosavadního čtyřletého na učitelských ústavech. Zrušení učitelských ústavů by také těžce nesla města, ve kterých není jiné střední školy.

Jsou však proti tomuto plánu vážné námitky pedagogické.

1. Žádná střední škola, ani dnešní, ani jakkoliv reformovaná, neposkytne budoucím učitelům tak všestranné a právě se zřetelem k jejich budoucímu povolání vhodné průpravy po stránce všeobecně vzdělávací, jako dosavadní ústavy.

2. Žádný jednoroční kurs neposkytne jim tak ucelené a živé průpravy didaktické, jako dosud ústavy.

3. Je zásadní omyl, viděti pokrok v odloučení průpravy vědecké a pedagogicky-odborné při výchově budoucích učitelů.

4. Bude těžkým hříchem na národní škole, uzavře-li se vstup do učitelských řad absolventům měšťanských škol, z nichž hlavně, z 85 proc., se dosud kandidáti učitelského stavu doplňovali. S tím souvisí i nesociální ráz ohlašované předlohy, která znemožní dětem nejchudších venkovských rodičů, aby se stali učiteli.

5. Opět konstatujeme, že výše všeobecného vzdělání, kterého dosahují absolventi učitelských ústavů podle osnov z roku 1919, se zcela vyrovnává úrovni středoškolské, a vidí-li snad kdo nějaké minus po stránce klasických jazyků nebo deskriptivní geometrie, je na druhé straně větší plus po stránce praxe a dovedností právě pro učitelské povolání potřebných. Prání části učitelstva po usnadnění možnosti případného studia na vysoké škole by vyhověla úprava doplňovacích maturit abiturientů učitelských ústavů na středních školách, kdyby jim byla odpuštěna zkouška z těch předmětů, jejichž osnovy se vyrovnávají osnovám na středních školách.

K tomuto prohlášení sekce profesorů učitelských ústavů dodáváme, že možno leckterým závadám učitelských ústavů odpomoci rozšířením studia o jeden rok a zavedením nepovinné latiny a franštiny, aby abiturienti mohli složit doplňovací maturitu na střední škole a pokračovat ve studiu na pedagogické akademii. Pak by teprve gedagogická akademie měla smysl, kdežto dnes je paskvilem, protože abiturienti středních škol nejsou didakticky a odborně pedagogicky školeni. Příhodův plán čtyřleté vysoké školy pedago-

gické se třemi státními zkouškami je v dohledné době neuskutečnitelný a pro prospěch národní školy nežádoucí. Tvrzení, že se zrušením učitelských ústavů ušetří 80 milionů korun, je nedoložené a vyložené nesprávné.

Nejsme také nadšeni plánem, aby správa školská byla oddělena od politické, a nepřipustíme, aby z administrativy školské byli vyloučeni zástupci církví. Také nepřipustíme postátnění nebo zrušení církevních škol, naopak budeme usilovat o jejich rozšíření a zdokonalení a domáhati se pro ně státní podpory, jak nás k tomu opravňuje ústavní zákon (par. 132).

Budeme usilovati o to, aby do škol, kde je převážná většina dětí katolického vyznání, byly vráceny kříže a znovu zavedena modlitba, přičiníme se o to, aby výnosy Habermannovy a Šustovy o nepovinnosti náboženských úkonů a odhlašování z hodin náboženství z našeho zákonodárství zmizely.

Glosy.

Matice slovenská, nejstarší a nejzasloužilejší kulturní instituce na Slovensku, otřásla se nebezpečně v pevných dosud základech. Na nedávné valné schůzi došlo k takovým výstupům ze strany některých zfanatisovaných, politikařením zkažených členů Matice, že důvěra v možnost nestranného a úspěšného badání vědeckého je úplně otřesena. Slováci viní české vědce a školské pracovníky z čechisace, bojí se čechismů ve slovenštině, usilují o náležitou autonomii jazykovou, která prý zaručuje „zemepisnou centralnost“ slovenštiny mezi řečmi slovanskými. Nejvíce útoků podnikají samolibí Slováci na jazykový odbor Matice pro nedávno vydaná „Pravidla slovenského pravopisu“, která znamenají moudré a přirozené sblížení slovenštiny s pravopisem českým.

✱

Polský primas arcibiskup Hlond vydal v Hnězdně na svátek svatého Vojtěcha, přímo od hrobu českého patrona, jež i polský národ pokládá za svého světce, obšírný pastýřský list, který je veřejným projevem znamenitého významu, jemuž však nebyla věnována u nás patřičná pozornost. Hlondův list obsahuje důležité arcipastýřské prohlášení o politických, sociálních a národohospodářských otázkách doby a důrazně, nebojácně odsuzuje jakékoli pokusy o omezování občanských svobod, nesouhlasí s nadměrným monopolisováním hospodářského podnikání v novodobém státě, varuje před úsilím odervati stát od církve, nepokládá však přitom za zdravé a účelné, aby církev měla býti ve státě úplně samostatným činitelem ve smyslu státním. Nakonec pak kardinál vybízí katolíky k činné účasti v politice, kde mají býti protiváhou živelům volnomyšlenkářským a laxním v otázkách mravních.

✱

Volnomyšlenkářští studenti pořádají v hlavních městech republiky dobře organisované protestní schůze, na nichž upozorňují veřejnost na soustavné rušení studentských výhod, na nepoměr ve výši podpor na ruské emigrantské studenty a na studenty naše, a zvlášť

ostře odsuzují chlácholivé sliby ministerstva školství, které však zůstávají naprosto nesplněny.

*

Květnové číslo Věstníku MŠO. přináší podrobný seznam všech aprobovaných kandidátů profesury, kteří nenalezli ve školské službě zaměstnání. Je to statistika nesmírně bolestná, které dějiny české školy dosud neznaly. Dk.

Okolo myšlenky prázdninových kursů.

Bliží se doba našeho setkání na Svatém Kopečku. Teď již znáte program celého III. kursu. Vykonejte předem jakousi studijní přípravu na referáty, které budou na kurse přednášeny, aby se vám tyto pak lépe poslouchaly a vnímaly. Ale nejen vědeckou přípravu žádáme předem. Připravte se hlavně svou duší a svým srdcem pro ovzduší třetího kursu. Jakými budeme všichni na kurse, takový bude i kurs. Ať každá a každý účastník přinese do rodiny III. kursu nějaký klad, něco krásného, ušlechtilého. Ať každý a každá zanechá doma všechnu všednost a to, co způsobuje bolest, zklamání a vnáší do společnosti jakousi negaci. Je vám všem jasno, proč kursy konáme? Je každému kursistovi jasno, proč se do kursu přihlásil? Ať si na kurse na Svatém Kopečku rozumíme, ať tvoříme jednu rodinu spřízněnou zájmy a ideou. Jdeme na Svatý Kopeček načerpat osvěžení ducha i těla, abychom se navzájem poznali, postěžovali si, povzbudili se a vytkli si určitější cesty. Ideové souručenství nás vedlo k sobě, pracovní souručenství je kladným výsledkem našeho sblížení. Vytknouti si pracovní úseky, uvědomit si dnešní těžkou situaci, stanovit pracovní metody a učinit životní závazek, že neopustíme svého ideálu — vše obnoviti v Kristu. Kursy jsou jakousi bohatou štěpnicí, odkudž můžete při dobré vůli ty nejkrásnější myšlenky, ideje a plány vybírat a přezazovati do svého okolí, v němž působíte.

Duchovnímu vůdci svému dp. Daňhovi chceme na Svatém Kopečku otevřítí své srdce a svou duši dokořán. Duchovní náš vůdce má zlaté srdce, a to nám na kurse dává; dejme jemu i své se vši bolestí i radostí. On jest kursovním lékařem duší a srdcí. Je rád, může-li nám poraditi. Zde tkví síla kursu a jsme si úplně vědomi, že přítomnost dobrého našeho P. Alfonse dává velikou záruku, že nálada bude opět tak dobrá. Víte, „on to již umí“. Budeme se radovati oněch 14 dnů a najdeme orientaci pro práci ve škole i mimo ni. Jdeme na Sv. Kopeček s dobrým úmyslem. — U v a ž u j t e ! Jan Kuncek.

Karel B. Hroch:

Volnost vadou výchovy?

Ti, kteří byli vychováni a dobře vychováni školou tuhé kázně a neodvolatelné autority dřívější školy, dívají se často s despektem na přílišnou volnost v současné výchově a uvádějí důkazy zneužití této volnosti. Vidí v kamarádkém poměru mezi učitelem a žákem úpadek do pohanské nekázně, egoismu a požívačnosti. Veřejnost si trpce stěžuje, že prý mládež se nikoho nebojí, z domluv si nic nedělá, je lehkomyšlná, neumí se zapírat, neumí trpět...

Sám pražský arcibiskup ndp. dr. Karel Kašpar napsal 20. března v Lidových listech: „Dnes všeobecně se naříká na rozpoutanost, vzpurnost, pyšné vyvyšování mladých lidí, nemajících pro stáří leč pohrdání, výsměch, bezcitnost. Hrozný egoismus zatvrzuje srdce a neleká se, bohužel, ani zločinů.“

Všechny výtky se téměř obracejí proti dnešní škole, nebo aspoň v prvé řadě proti dnešní škole. Nelze upírali pravdivost téměř výtkám. Lze pouze zkoumati, není-li kromě stínu také světlo a není-li vina také jinde než ve volnosti školní výchovy.

Kamarádký poměr mezi učitelem a dětmi nevylučuje autoritu a neznamená, nebo lépe řečeno, nesmí znamenati nekázeň. Vždyť již děti mezi sebou, pozorujeme-li dobře jejich hry, uznávají jednoho ze svého středu za autoritu,

které se podřizují. Teprve když přestanou uznávat tuto autoritu, hra končí pračkou.

Kamarádský poměr mezi učitelem a dětmi musí být založen na pravé lásce. Na takové, jakou měl k dětem sám božský učitel Ježíš Kristus. Učedníci jeho také nemohli zprvu pochopiti, proč jejich Mistr místo odpočinku trpí, aby děti sedaly mu na klín, aby se Ho dotazovaly, aby si s Ním hrály. A Kristus jim dal náležité poučení: „Neobráte-li se a nebudete jako tito malíčkí, nevejdete do království nebeského.“ Ta slova mi často napadají, když slyším upřílišněné výtky dnešní mládeži. Stále se chce, aby děti byly moudré jako dospělí, aby mluvily rozumně jako velcí, a přece božský Převracovač říká pravý opak. Ne děti, ale vy, dospělí, buďte takoví, jako jsou ony, vy se změňte!

Kristus miloval děti, a katolický učitel musí činiti po příkladu svého Mistra. Kamarádský poměr mezi učitelem a žáky neznamena dále, že by si žáci dělali, co by chtěli. Právě naopak. Protože učitel je jim starším přítelem, kterého mají rády, dělají to, co on chce. Nevystupuje tu ovšem do popředí snad tolik cesta nařizovací, ale neukazuje zkušenost, že tato cesta zhusta nevede k cíli?

Malý obrázek z praxe, jak jsem jej zachytil. Děti hovoří s učitelem jako s kamarádem. Co to znamená? Snad mu tykají? Nikoliv. Zdvořile ho oslovují (nejen „pane“, jako ve Zlíně, ale „pane učiteli“), prosí ho, aby jim něco vypravoval ze svých cest, dotazují se ho, samy mu vypravují své dětské příhody a učitel se zájmem poslouchá, zase on se dotazuje. To bylo na vycházce. Vstoupme do třídy. Ovane nás příjemné ovzduší šťastného poměru mezi učitelem a žáky. Zkouší se každou hodinu, ale učitel neklasifikuje. Žáci se posuzují sami. Zakreslují si do diagramu, na kolik procent si ocenili své vědomosti. Slovo učitelovo je pro ně evangeliem. Učitel radí, vede k sebekritice, k sebepoznání, a to jemnou formou krátkého poučení mezi čtyřma očima, taktickým upozorněním. Učitel je k žákům zdvořilý, a ta jeho zdvořilost zavazuje žáky rovněž ke zdvořilosti. Bez jakýchkoliv výkladů zvykli si hoši otevřít dveře, dáti přednost, prostě proto, že to viděli u učitele, který je jejich přítelem a příkladem — a líbilo se jim to.

Učiteli mohou všechno říci, ovšem musí to býti formou zdvořilou a slušnou. Tresty? Jsou. Vlastně jen jediný. Přerušeni přátelství. A vždycky stačí.

Kreslím snad příliš růžově? Idealisuji? O nikoliv. Jsem přesvědčen, že takových tříd je více, než tušíme.

Masaryk ve svých rozhovorech s K. Čapkem řekl: „Být si pánem, to zahrnuje svobodu i kázeň.“

Musíme pochopit, že dnešní škola chce vychovávat demokratické občany, volné občany, a proto musí použít volnosti ve výchově. Je to ovšem volnost s omezením, protože absolutní volnost neexistuje.

Nepovažuji takovouto volnost za vadu výchovy. Naopak: je to přednost výchovy. Je v tom kus křesťanské pedagogiky. Demokraticky může dobře vychovávat jen ten, kdo sám je proniknut zásadami největšího demokrata, k gentlemanství může vychovati jen ten, kdo zná pravidla prvního gentlemana: Ježíše Krista.

Vada bývá trochu jinde: doma, v rozvrácené rodině, kde se dítěti nedostává ani lásky ani přátelství. Jděte po školách a sčítejte, kolik dětí nežije dnes ani u matky ani u otce, ač nejsou sirotky, sčítejte, kolik dětí žije v domácnostech rozháraných, a co víc, spočítejte si, kolik dětí, i třeba z tak zvaných lepších domácností má rodiče, kteří by se jim věnovali a kteří by je také vychovávali.

Všechno se ponechává škole, učiteli, a jen se kritikuje.

Vadou dnešní výchovy jsou rozvrácené rodiny. I kdyby školy byly sebe dokonalejší, těžko budou hojit rány způsobené rozlukou manželskou a uvolněním morálky. Jednoho je potřebí: rodiny i školy prodchnuté zásadami křesťanskými. Pak se nebudeme muset báti ničeho!

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Svatodušní zemský sjezd katolického učitelstva v Příbrami. Zahájil a ři-

dil jej předseda prof. A. Novák, který podal informace o Dérerově školské reformě a upozornil na řadu náležitostí. Pozdravné proslovy pronesli

posl. Kaňourek a gen. tajemník Červenka. Poté promluvil spirituál P. K. Reban, který také vyřídil pozdrav česko-budějovického biskupa dra Šimona Bárty. Nato pronesl obsažný a hodnotný referát o všech školských záležitostech vytyčil směrnice naší školské práce a zaujal stanovisko k nejnovějším školským reformám. Odbor. učitelka Budělovská probírala podrobně nové osnovy pro měšťanské školy. Výsledek rokování byl shrnut v resoluci (viz úvodník!), v níž se katolické učitelstvo vyslovuje proti zrušení učitelských ústavů a žádá, aby ústavy byly proměněny v pětileté akademie. Rovněž zaujato jasné stanovisko k reformám středních a měšťanských škol a zdůrazněn požadavek náboženské výchovy a výuky ve školách. O prázdninovém kursu katolického učitelstva, který se bude konati na Svatém Kopečku, referoval cvič. učitel Slezáček.

Hanácké a severomoravské katolické učitelstvo ve dnech 4. a 5. t. m. na Sv. Kopeček!

Duchovní cvičení pro učitelky pořádá Jihočeský odbor ZSKUČ. letos ve dvou kursech. První v Kardašově Řečici od 11. do 15. července, druhý kurs v Českých Budějovicích od 22. do 26. srpna. Bližší zprávy podáme později. Dotazy, po případě různá přání ohledně duchovních cvičení v Čes. Budějovicích řiďte na adresu: Marie Ratajová, učitelka v Čes. Budějovicích, Třída čsl. legií č. 28, v Kardašově Řečici: Exerciční dům ctih. Škol. sester v Kardašově Řečici.

Brněnský odbor katolického učitelstva konal poslední schůzi před prázdninami 22. května 1932. Jednatel, odbor. učitel Vl. Klement, přednášel o pražských pokusných diferencovaných školách. Živé debaty se zúčastnil předseda říd. uč. O. Pavlík, řed. Šebíková, uč. J. Štastný, prof. L. Kučerová, uč. L. Lesáková a j. — Na návrh prof. L. Kučerové usnesl se brněnský odbor vyzvati předsednictvo ŘSKU, aby uvažovalo o pojištění všeho členstva proti povinnému ručení. — Přijat byl i návrh uč. L. Lesákové, aby předsednictvo podalo na ŘSKU. posudek o zatímních osnovách pro obecné školy. V. K.

Odbor boskovský konal schůzi na svátek Nanebevstoupení Páně 5. května ve Skalici. Kol. odb. uč. Holas měl velmi zajímavý a cenný referát o hospéčové mortalitě. O věci se rozpředla čilá debata. Pak projednány

různé záležitosti organizační, účast na prázdninovém kursu, valné hromadě a pod. Smutným zjevem a dokladem poměrů jest, že stále a stále se musíme zabývatí případy křivd a nesprávností vůči našim členům a našemu spolku. Na případy upozorněna příslušná místa. Poslední schůze před prázdninami bude se konati v červnu v Letovicích. Pozvání budou rozeslána.

Z krajinického odboru v Uher. Brodě. (Došlo opožděně.) Valná hromada vykonána 25. února 1932. Předseda přivítal nové členy, kol. Komínovou z Pitína a kol. Ant. Kuželu z Veletin. Náš odbor čile pracuje a stále vzrůstá. V uplynulém roce přistoupilo 8 nových členů, takže odbor má nyní celkem 83 členů. Co do počtu příslušníků je po uher.-hradištském odboru druhý v republice. Členové a členky jsou z ohromné většiny mladí, plní síly a výboje. Zastávají až na několik výjimek vesměs místa podřízená. Těm tak zvaných pokrokových kolegů i mnohých šéfů je silný, ale neškodí nám; nás zoceluje a utvrzuje, kdežto je vyčerpává. Schůzí bylo celkem 8, průměrná účast 36 a půl proc. Odbor je zastoupen v okres. škol. výboru kol. Trávníčkem, ve výboru zemského spolku katolického učitelstva kol. Trávníčkem, ve výboru Říšského Svazu katolického učitelstva kol. Jančaříkem. Máme vlastní knihovnu, prozatím 4 svazky. Při schůzích cvičíme sborový zpěv (kol. Veselka). Roční příjem byl 1016.10 Kč, vydání 465.10 Kč, majetek 551 Kč. — Po zprávách funkcionářů bylo zvoleno nové předsednictvo: Předsedou Jan Jančařík, odb. učitel v Uher. Brodě, místopředsedkyní Fr. Frantová, učitelka v Nivnici, jednatelem Fr. Vařeka, říd. učitel ve Strání, pokladní Aug. Lužová, učitelka v Uher. Brodě, pedagogickým referentem Jan Ev. Trávníček, říd. uč. v Horní Lidči, sbormistrem a knihovníkem Frant. Veselka, učitel v Uher. Brodě. Členové výboru: J. V. Hauerland, říd. učitel v Uher. Brodě, J. Kotyková, učit. v Hradčovicích, Jos. Šimoník, učitel ve Štítné, B. Zabloudilová, učitelka ve Vlčnově, A. Jašek, odb. učitel v Bojkovicích. Revisori účtů: J. Valášek ze St. Hrozenkova, Jar. Haluzík z Hradčovic.

Předseda děkuje dosavadnímu agilnímu jednatele, známému „šotku“ z kursů, kol. Ant. Slezáčkovi z Nivnice, za práci v odboru. Pobyl mezi námi dva roky. Nyní odešel jako cvičný

učitel na učitelský ústav do Sv. Jana pod skalou. Je ho škoda. Ztratili jsme zdatnou sílu. Avšak jako cvičný učitel na katolickém ústavě bude mít možnost prokázat katolicismu služby daleko větší. — Upřímným rozloučením s kol. Slezáčkem valná hromada ukončena.

Dne 17. dubna vykonal odbor členskou schůzi za přítomnosti 25 členů a 5 hostů. Promluvil p. Josef Papica, tajemník Matice cyrilometodějské. V krásné přednášce probral školské poměry u nás a v zahraničí. Boj mezi náboženstvím a nevěrou je dnes nejpatrnější na poli školském. Poměry v okolních státech ukazují, že katolíci dosáhnou úspěchu všude, kde houževnatě pracují. Naším vzorem mohou být katolíci v protestantském Holandsku, kde mají katolickou školu s učiteli, státem placenými. Katolická škola nám nespadne zázrakem do klína. Musíme si ji dobýt. Musíme působiti především k vytvoření řádných, uvědomělých, nebojácných katolických rodin, neboť jich není. Musíme vytvořiti moderní katolickou pedagogiku. V boji o školu musíme stát v první řadě; její uskutečnění záleží hlavně na katolickém učitelstvu. Pěkná přednáška byla vyslechnuta s velkým zájmem. Panu tajemníkovi srdečně děkujeme. — Příští schůze bude v neděli 5. června. Promluví p. prof. P. Drábek na téma: Duchovní život katolického učitele. Po přednášce různé informace a rozloučení s odcházejícími kolegy a kolegyněmi. Od půl 9. do 9. hod. zpěv. — Jaro Š.

Hustopečský odbor konal ve čtvrtek 19. května ve Vranovicích členskou schůzi. Byla to, možno říci, slavnostní schůze, neboť mezi nás zavítal dp. převor dr. Brait z Olomouce. Mnoho našich členů odebírá „Hlubinu“ a přálo si p. redaktora poznati osobně. Ve své promluvě „Nový život“ promluvil p. převor o osmeru blahoslavenství a krásně je dokládal příklady z dnešní doby. Vzpomenul Španělska a Portugalska: Po pronásledování církve v Portugalsku nastal opět rozkvět. I Španělsko potřebuje pronásledování, aby nastal opět hlubší náboženský život. Cesty katolicismu jsou přesně ohraničeny a musejí překonávat odpor ďáblův, který užívá stále jednakých zbraní. V jeho metodě není nic nového, z čehož viděti jeho nemožnost. Církve však řídí Bůh, který hlásá: „Blahoslavení tiší, blaho-

slavení, kteří lačnější a žízni po Kristově království!“ Kristus přinesl pokoj, přinesl svobodu duši!

V další části své promluvy pověděl nám p. redaktor (na přání přítomných) zajímavosti ze svého života. Pak rozvinula se čilá debata, která potrvála do doby, kdy účastníci schůze, kteří se sešli tentokrát ve velkém počtu, musili odjet vlakem do svých domovů. Jistě dlouho zněla každému v duši hluboká slova řečníkova a zanechala v duši velký dojem. — Příští členská schůze bude v polovici června. Budou rozeslány pozvánky. Jednatel.

Z Mariánské družiny učitelek na Moravě. Členky Mariánské družiny prosíme, aby ve svých modlitbách pamatovaly na těžce nemocné spolusodálky, slečnu Neugebauerovou z Velehradu, jednu z nejstarších a prvních sodálek, která od září již leží v Uh. Hradišti, postižena již asi dvojím záchvatem mrtvice na levou stranu a téměř úplnou ztrátou sluchu. Časem prý ani známých nepoznává. Také paní Krasická ze Strítěže u Hranic, která již dlouho pro churavost nemohla se účastňovat schůzí, leží v nemocnici ve Vsetíně, kde byla operována na zánět pohrudnice. — Též ostatní, o nichž to známo není a churaví, zahrnujme denně do svých modliteb. — Tajemnice.

Slavnostní schůze Krajinského odboru Spolku katolického učitelstva okresu novoměstského 16. května 1932 v Zámku Žďáře. S členy okresu velkomeziříčského a chotěbořského jsme prožili nezapomenutelné okamžiky eucharistického sjezdu, jehož vrcholem byl průvod z Města Žďáru k památnému kostelíčku na Zelené hoře dne 16. května dopoledne. 1200 dětí a doprovázející je učitelstvo vzdalo veřejně čest svátostnému Spasiteli. Dopoledne shromáždili se katoličtí učitelé ve škole zámecožďárské a pohovořili o poměru mezi církví a státem. Zachycuji 2 hlavní myšlenky: 1. Církve je strážcem mravnosti veřejného života. Nedělá politiku svými zástupci, hájí-li svou svobodu, posvátnost rodiny a školy a svěcení svátků. Právo Boží a mravnost musejí být všude svaté. 2. Katolík republiky československé nesmí mít dvojí svědomí: jedno pro soukromý život, druhé — nekatolické — pro veřejné záležitosti. Jeho povinností je zachovati dobrý poměr k vládě, byť byla v kterýchkoli

rukou, a poslouchati jejich nařízení, ježto pořádek je základem státu. Ovšem musí usilovat cestou zákonnou o čestné a katolické vlády. Druhá část programu „O dějinách kláštera a Města Žďáru“ odložena do příští schůze, již svoláváme do Města Žďáru na 9. června 1932 a půl 11. hod. do Lidového domu. Přijďte všichni! Nečekejte na zvláštní pozvání! Za svolavatele: Frant. Pospíšil, ředitel měst. škol ve Městě Žďáře.

HLÍDKA UČITELEK MATEŘSKÝCH ŠKOL

Podstata výchovy na mateřské škole. „Nejpřednější stráž lidského pokolení v kolébce jest, protože na začátku záleží všechno, k dobrému i zlému; kam co jíti začne, tam jde, za hlavou tělo, za ojem vůz. A nejsnáze je začít na počátku, jinde těžko.“

Těmito slovy začal psáti J. A. Komenský důležité dílo o mateřských školách „Informatorium školy mateřské“.

Všichni dobře víme, že byl to právě Komenský, který první vyslovil myšlenku soustavného vychovávání dětí v mateřských školách. Začíná se jeho spis důležitě a také dobře.

Že dítěti hned při jeho narození musí býti věnována náležitá péče, jest na bílé dni. V ohledu tělesném je důležité, aby se postupovalo hygienicky správně, poněvadž dobré ošetření těla má znamenitý vliv na vývin duševní.

Aby prostředí, které má působiti určitou pravidelností celého vnitřního uspořádání anebo občasnými výkyvy ve výchově na zdárný vývoj dětské psychy, bylo vždy zaručeně dobré, tvoří se tato prostředí pro děti v době předškolní, v podobě jeslí a opatroven. Může se vysloviti domněnka, že školu mateřskou nemusíme počítati již do doby předškolní, poněvadž soustavně jsme okolnostmi a vývojem těchto škol přinuceny k vyučování, nikoliv jenom k vychovávání.

Věk, který skýtá dítěti naprostou volnost, nesvázanou školskou kázní, trval by zde tedy jenom 3 roky.

Konečně, je-li dítě z kolébky dáno do jeslí a z těchto do opatrovny, ve věku pak tří let přijde-li do školy mateřské, není zde absolutně volného dětství, jak představovali jsme si je my v dobách dřívějších.

Ve všech těchto institucích jest dí-

tě ne spoutáno, nýbrž vedeno rozumnou kázní, se stoprocentní dávkou dětského probuzení k účelnému využití času, který má ke svému vývoji.

Tentýž cíl sleduje J. A. Komenský úvodními slovy k „Informatoriu školy mateřské“. Slavnému učiteli leží na srdci začátek. Je nutno podchytiti rozvíjející se dětskou duši a usměrniti její budoucí cesty. Chce tedy Komenský, a totéž chceme i my, naučiti dítě rozlišovati dobré od zlého. To jest asi podstata celého našeho snažení, které věnujeme dětem v útlém věku. To jest asi též důvodem, proč v průmyslových městech, kde dítě obíráno je výdělečnou činností ženy-matky o rodinnou výchovu, proč zaváděna je výchova ústavní a této věnuje se náležitá péče.

Chceme dítěti vštípit v útlém věku to, čemu u dospělých lidí v praktickém provádění říkáme charakter. Základy charakteru — soustavy, která znamená energické provádění dobrých zásad, budujeme již u těch nejmenších dětí. Sám Komenský souhlasí s tím, aby se začalo na počátku; jindy jest buď těžko nebo vůbec nemožno.

Podmínkou potom jest, abychom dítě naučili o všem se rozhodovati vlastní vůlí — z vlastního popudu musí poznati, co je dobré a co je zlé. Nechtějme z dětí míti vojáky, kteří by absolutně podřizovali vlastní vůli svého vychovatele. Je to systém starý, špatný, který, jak víme ze zkušenosti, nadělal mnoho nepříjemností. Děti tímto způsobem vychované nevyvíjejí se z vědomí své stálé podřízenosti, ani když vstoupí v praktickém životě do poměru námezdného ve kterémkoliv zaměstnání. Že zde něco pochybeného bylo, je známkou, že tento zjev mnohde straší i mezi příslušníky našeho povolání.

Ovšem, svoboda bez organisované práce byla by neužitečná. Dítě ponechané svobodně bez pracovních prostředků, bylo by ztraceno. Proto organisace práce jest úhelným kamenem této nové stavby dobrého člověka; ale také toto zařízení bylo by marné bez svobodného užívání této organisace a bez svobody a rozvoje veškeré energie, která vyrůstá z uspokojení dítěte nad vlastní zvýšenou činností.

V tomto svobodném pojetí organisace v mateřských školách souhlasí i vynikající italská organisátorka ma-

teřsko-školské výchovy dr. Marie Montessoriová.

Nechci ovšem tvrdit, že dobrota našich dětí při jejich svobodě rozluští nám prostředky a organizaci výchovy v mateřské škole. Vidíme to u nás, že nutno užívali i prostředků, s nimiž by snad ani Montessoriová nesouhlasila, jen proto, abychom v dalších etapách mohli užít svobodné organizace práce na podkladě rozlišování dobrého a zlého.

Můžeme však říci, že jsme spolupracovali ke vzniku dobra, odstraňující překážky, které by působily násilnost a vzpouru ve vnitřním životě dítěte. Vikt.—

III. PRAZDNINOVÝ VZDĚLÁVACÍ KURS KATOLICKÉHO UČITELSTVA NA SV. KOPEČKU U OLOMOUCE OD 3. DO 16. SRPNA 1932.

Program III, prázdninového kursu katolického učitelstva na Svatém Kopečku u Olomouce od 3. do 16. srpna 1932, pořádaného Říšským Svazem katolického učitelstva čsl.

9. srpna — úterý.

5.07 hod. odjezd z hlav. nádraží v Olomouci přes Hanušovice do Červeného Potoka. Odtud pěšky na Kralický Sněžník, oběd. Dále přes Stříbrnice do Starého Města pod Sněžníkem. Nocleh.

10. srpna — středa:

7 hod.: Odchod přes Koldštejn, Troják (přesnídávka), Vozka, Vřesová Studánka, oběd a odpočinek; pobožnost v poutním kostelíku (1333 m výška nad mořem). Na Černohorské Sedlo. Večeře. Nocleh.

11. srpna — čtvrtek.

7 hod.: Odchod přes Švýcarsnu, přesnídávka a občerstvení, výstup na Praděd a oběd. Dále přes Karlovu Studánku (lázně) do Malé Morávky (nebo Vrbna) k vlaku. Příjezd do Olomouce 22.38 hod a odjezd autobusu na Svatý Kopeček. Večeře a nocleh.

Chůze na exkursích po všechny tři dny asi 7 hodin denně.

Kteří kursisté nebudou chtít podniknouti třídní turu po Jeseníkách, budou buď v Gräfenberku (lázně) nebo Karlově Studánce (lázně) po tři dny a podniknou kratší výlety do Je-

seníků a vždy se opět vrátí do svého místa ubytování.

Během exkurse budou předneseny přednášky: Profesor dr. Josef Špaček: O zemětřesení; profesor dr. Karel Závadský, T. J.: Biologie v přírodopisném kabinetě, a Praktická cvičení v přírodě na vycházkách.

12. srpna — pátek.

8 hod.: Budíček, snídane, ranní čtvrt hodinka.

9 hod.: Odjezd autobusu do Olomouce.

9.30 hod.: V katedrále sv. Václava mše svatá s promluvou dp. Alf. Daňhy CSSR. Po mši svaté prohlídka katedrály, dómského pokladu a kapitulního děkanství, bývalého to pevného hradu Přemyslovců.

12 hod.: Společný oběd v Lidovém domě. Po obědě návštěva koupaliště na orelském stadioně. Koupání oddělené ve dvou basénech. Slunění, hry a odpočinek.

17—18 hod.: Prof. dr. Karel Závadský T. J.: Co žádají osnovy z r. 1930 od učitelů obecných škol ve vyučování přírodopisu.

18 hod.: Návrat autobusu na Svatý Kopeček a večeře.

20 hod.: Durychův večer. — Profesor dr. Jan Drábek: Básník Jaroslav Durych. Recitace ukázek z básnickovy tvorby, hudba a zpěv.

13. srpna — sobota.

7 hod.: Budíček a snídane.

7.45 hod.: Mše svatá v klášterní kapli. Celebrazuje a promluvu má dp. Alf. Daňha CSSR.

8.30 hod.: Ranní čtvrt hodinka za vedení učitele Jana Kuncka.

9—9.45 hod.: MUDr. Jul. Kuncek: Fysiologie zažívání a trávení.

9.45—10.15 hod.: Desátka.

10.15—12 hod.: Řídící učitel Josef Kachlík: Kreslení, teorie i praxe.

12—14 hod.: Společný oběd a polední odpočinek.

14—15.45 hod.: Pokračování přednášky říd. uč. Jos. Kachlíka v kreslení.

15.45—16.15 hod.: Svačina.

16.15—17 hod.: Pokračování přednášky říd. učitele Josefa Kachlíka v kreslení.

17.15—17.45 hod.: Cvičný učitel Ant. Siezáček: Úpadek vážnosti učitelského stavu.

18 hod.: Krátká večerní adorace.

18.30 hod.: Společná večeře.

20—22 hod.: Společenský večer.

14. srpna — neděle.

8 hod.: Snídaně.

8.30 hod.: Odjezd autobusy do Olomouce.

9 hod.: Slavná mše sv. s velkou asistencí, kterou celebruje v kostele OO. dominikánů ndp. převor dr. Silv. Brait O. P. Promluvu při mši svatě má dp. Alf. Daňha CSSR. U varhan kapelník Českého divadla v Olomouci Jaroslav Budík.

10—13 hod.: Prohlídka památností Olomouce.

13 hod.: Odjezd autobusy na Svatý Kopeček, společný oběd a polední odpočinek.

15 hod.: Dr. Josef Doležal: Čechy a Řím. Po přednášce volno.

18 hod.: Krátká večerní adorace.

18.30 hod.: Společná večeře.

20 hod.: Slavnostní akademie. Zpěv, hudba, rytmika. Učinkuje pěvecké sdružení Šestnáctka, sólista PSMU. Stanislav Tauber, sl. Prášková, sl. Čejková a j.

15. srpna — pondělí; svátek Nanebevzetí Panny Marie.

5 hod.: Budíček a snídaně.

6 hod.: Odjezd autobusy na pout do Staré Vody ke sv. Anně. Společná svatá zpověď.

16. srpna — úterý.

8 hod.: Slavná mše sv. s Te Deum, při ní promluva duchovního vůdce P. Daňhy, společné svaté přijímání.

9.30 hod.: Společná snídaně.

10 hod.: Oficiální zakončení kursu ve slavnostním sále Poutního domu.

12 hod.: Slavnostní oběd.

Odpoledne rozjíždění účastníků.

Večer přátelská beseda na rozloučenou s těmi, kteří neodjeli.

Případné návrhy račte laskavě do programu poznamenati a odeslati učitel Janu Kunckovi, Křenovice pp. Kojetín.

Mám před sebou „Památník“ našich kursů. Pomalu listuji; na některé stránce se pozdržím déle. To proto, že čtením ožívují krásné vzpomínky na kursy. Jak jsem byla zvědava, jak jsem se naň těšila! A opravdu, bylo se nač těšiti. Pan prof. dr. Jan Drábek spolu s přípravným výborem připravil všem milé a cenné překvapení. Každý účastník kursů, ať vážný či ve-

selý, najde tam to, co ho zajímá. Vědle vzácných prací vědeckých má tam i zdravý humor své místo. Čtenář pozná, že prázdninové kursy nejsou jen zdrojem ducha. Vedoucí i kursisté dobře pochopili přísloví: „Veselá mysl, půl zdraví.“ Nekursisté, přečtou-li Památník, učiní si představu o kursích, a jsem přesvědčena, že mnohý z nich se rozhodne a přijede letos mezi nás na Svatý Kopeček. Kol. předseda bude mít velkou radost, když vzroste počet členů kursovni rodiny, neboť tou na kurse opravdu jsme. Kéž Bůh žehná ideální myšlence pořádání prázdninových kursů katolického učitelstva. Památník necht vzbudí nadšení v srdcích čtenářů a vykoná v plné míře své krásné poslání. L.

Z pracovní. Tajemník kursů cvič. učitel Ant. Slezáček měl 15. května informativní referát o prázdninových kursech na valném sjezdu katolického učitelstva na Svaté Hoře u Příbramě. — Nákladem kursů vyšel Památník v pěkné úpravě a se vzácným obsahem za redakce profesora dra Jana Drábka. Žádáme, aby obnos 36 Kč a porto 3.20 Kč byl brzy zaplacen. — Dále nákladem kursů byly vydány pohlednice Svatého Kopečka podle originálu Jos. Krajíčka a nálepky na dopisy podle návrhu říd. učitele Josefa Kachlíka. Kdo by měl o tyto věci zájem, ať o ně dopíše kol. Kunckovi. — Propagace kursů byla dosti hojná. Tak kol. Slezáček psal o našich kursech v Lidových listech ze dne 5. května; kol. Jan Kachlík ve Vychovatelských listech v čís. 5., roč. XXII.; v revui Na hlubinu, čís. 5., roč. VII.; na obálce; v Přehledu, čís. 4., na obálce. Na pouti katolického učitelstva v Hrabyni u Opavy promluvil o III. kurse kol. Kuncek. — Pěkný referát o Památníku byl otištěn v časopise Právo dne 21. května. — Do rukou předsedy kursů došla řada příspěvků, vyslovujících souhlas s vydáním Památníku, uspokojení nad vzácným obsahem a vzornou úpravou, jakož i příslib nejužší spolupráce pro další leta. — Ministr m. sl. dr. Hruban zúčastní se III. kursu na Svatém Kopečku, a již nyní se velmi zajímá o všechny přípravné práce.

Ohlas kursů na Slovensku. Zájem našich přátel na Slovensku jest dobrou nadějí, že se nám podaří zakotvit prázdninovými kursy na Slovensku. Dostalo se nám již nyní vzácného po-

zvání na Slovensko do Báňské Bystrice. Více bude referováno na Svatém Kopečku.

Výzva. Prosíme kolegyně a kolegy, kteří fotografují, aby si vzali své fotoaparáty.

Prázdninové adresy oznamte včas!!

Záloha 100 Kč musí být splacena do konce června. Kdo nebude mít zálohu zaplacenou, pro toho nebude vyřízena 50proc. sleva na dráze.

Z číslíc kursovních. Přihlášených je celkem 81 účastníků. Z toho 61 kursistů a 20 přednášejících. Z 61 kursistů je 26 z Čech, 35 ze země moravskoslezské; z toho 44 kolegyn a 17 kolegů. Z přednášejících jsou všichni páni. Finance kursu spravuje kolega Romuald Kudělka. Práci bude mít velkou. Při plném stavu 80 kursistů bude obrát (příjem a vydání) 72.000 Kč.

Upozornění. Mnozí nechtějí být celých 14 dní na kurse a chtějí vyslechnouti jen některé přednášky a pobýti na Svatém Kopečku jen několik dní. I tito ať se přihlásí, aby mohli získati 50proc. slevu na dráze. Průkazky budou potvrzeny ředitelstvím čsl. státních drah v Olomouci najednou.

Přihlášky končí koncem června. Je možno ještě přijmouti 19 účastníků. Za přihlášky po 30. červnu neručíme, že budou příznivě vyřízeny. **Přihlaste se včas** u učitele Jana Kuncka, Křenovice, pp. Kojetín.

Do kursu se přihlásili: 46. Hubert Drnec, učitel z Moravy. — 47. Marie Rybářová, učitelka z Čech. — 48. Josef Kubálek, správce školy z Moravy. — 49. S. M. Marie Rost. Křivánková, učitelka z Čech. — 50. S. M. Anna Am. Povrová, uč., z Čech. — 51. Marie Kohoutová, uč. z Čech. — 52. Marie Smrčková, uč. z Čech. — 53. Bruno Horák, abiturient z Čech. — 54. M. Vetešnicková, učitelka z Moravy. — 55. JUC. Jindřich Hrbáček, odbor. učitel z Moravy. — 56. Pepina M., učitelka z Moravy. — 57. Svatava P., učitelka z Moravy. — 58. Václav Dostál, učitel z Moravy. — 59. Josefa Křivánková, odbor. učitelka z Čech. — 60. Antonie Křivánková, z Čech. — 61. Marie Hellerová, učitelka z Čech.

50proc. slevy na drahách. Důležité! Každý, kdo se chce zúčastniti kursu na Svatém Kopečku, nebo kdo chce kurs jen navštívit, i páni přednášející, kupte si v nádražní pokladně průkazku pro účastníky kursů (státních), o-

pravňující k 50proc. slevě na dráze, za 1 Kč. Průkazku vyplňte; napište své jméno, udejte stanici, z níž vyjedete do Olomouce. Obecní úřad místa, odkud vyjedete (není-li v místě dráha, tedy obecní úřad nejbližší železniční stanice, odkud vyjedete) vám potvrdí průkazku. Podpis držitele průkazky. Přilepte kolek pětikorunový. Na zadní stranu nalepíte svou fotografii, rozměrů 6 x 6 cm. Máte-li jiný úřední průkaz s podobenkou (občanská legitimace, pas cestovní, legitimace na dráhu, nebo fotografii, potvrzenou správou školy (totožnost držitele), přeškrtněte místo pro fotografii a napište na místě pro poznámky, že prokážete svoji totožnost občanskou legitimací, pasem atd. Na průkazce jest srozumitelně označeno, co a jak vyplniti. Napište, že jste oprávněni zakupovati si jízdenky od 29. července do 21. srpna 1931. **Vyplněnou průkazku pošlete do konce června** předsedovi kursů uč. J. Kunckovi: **Přiložte 4 Kč ve známkách!**

Z galerie docentů kursu. Posluchači III. prázdninového kursu na Sv. Kopečku u Olomouce budou mít velmi vhodnou příležitost zblízka poznati význačné představitele naší katolické inteligence. Časový, důležitý referát byl předsednictvem přirčen JUDr. Josefu Doležalovi, šéfredaktoru „Lidových listů“ v Praze. Dr. Doležal jest znamenitým publicistou a závažnost jeho projevů bývá uznávána i od našich odpůrců. Není žurnalistou v běžném a otřelém slova smyslu; k tomuto odpovědnému, protože výchovnému povolání přinesl si vedle vloh a lásky poctivost a nevšední vzdělání. Doležalova krásná výmluvnost zajišťuje pravý požitok všem, kdož budou naslouchati vývodům jeho významného referátu.

PhDr. Josef Krlín, redaktor v Praze, jest velmi dobře znám jako spisovatel břitkého pera a dokonalý znalec především kultury románské. Jako řečník dovede se pěkně uplatniti, a zvláště u inteligence potkává se dr. Krlín s úspěchem. Z jeho zajímavé přednášky odnesou si kursisté cenné vědomosti.

Odborného učitele Antonína Krejčíře znají čtenáři „Věstníku“ jako dobrého, milého kolegu, pilného a všestranně vzdělaného učitele, který se interesuje jmenovitě o otázky pedagogické, metodické a organizační. Na III. kursu se s ním potkáme jako s

docentem pedagogiky. Dlouholetá vyučovatelská praxe Krejčířova a jeho svědomitost v sledování literárních novinek pedagogických jest nejlepším doporučením a zárukou náležité úrovně pedagogických přednášek.

Hluboce vzdělaný msgr. prof. dr. Otakar Tauber z Olomouce, odborný spisovatel, temperamentní řečník a velmi oblíbený kazatel, bude míti ke katolickému učitelstvu na Sv. Kopečku duchovní promluvu. Na středních školách působil prof. dr. O. Tauber s neobvyklým úspěchem a vychoval církvi a národu mnoho vzorných kněží. Dr. Tauber pochází z kantorské rodiny, jeho bratrem jest známý výtečný tenorista ředitel Stanislav Tauber, jest krajanem ministra msgr. J. Šrámka a spolurodákem olomuckého p. arcibiskupa dr. Leopolda Prečana.

ThDr. Silvestr Brait, profesor bohovědy, převor konventu dominikánů v Olomouci a vedoucí redaktor náboženské revue „Na hlubinu“, jest čtenářům „Věstníku“, všemu katol. učitelstvu a katol. inteligenci vůbec velmi dobře znám. Zájmy jeho jsou mnohostranné a opírají se o veliké vzdělání theologické, jazykové, literární a dokonalou znalost lidí a jejich potřeb. Jeho zásluhou a přičiněním jeho ušlechtilých spolubratří prof. Emiliána Soukupa a prof. dr. Metoděje Habáně stal se olomucký klášter dominikánský ohniskem obrodných snah náboženských. Dr. Brait přednášel již na II. kurse a opět s velikou ochotou bude přednášeti na III. kursu.

PhDr. Metoděj Habáň, profesor dominikánského učiliště bohosloveckého v Olomouci, učený redaktor „Filosofické revue“, docent II. kursu v Českém Krumlově, bude řídit v rámci III. kursu na Sv. Kopečku schůzku přátel „Filosofické revue“ a zájemců o křesťanskou filosofii. Schůzka bude přátelského rázu, ale její pracovní program dává jí zvláštní význam a důležitost.

(Příště pokračování.)

ROZHLEDY

Význam jednotlivce. Důležitá je výchova jednotlivců. Pochopíme snadno, když uvážíme jednotlivce na vedoucím místě. Na příklad Kreuger a Zajíček. Jednotlivec může způsobiti velmi mnoho dobra i velmi mnoho zla. Jako šířitele dobra mohli bychom uvést bl.

Dona Boska, který z nepatrných počátků stal se vynikajícím vychovatelem mládeže italské a jehož duch výchovy pronikl dnes téměř do všech států Evropy. Jednotlivec může způsobiti na vedoucím místě mnoho zlého, jak zaznamenávají v poslední době noviny o Kreugerovi a Zajíčkovi. Uvažme, co takový případ pohltí ze státní pokladny. Celý bezpečnostní aparát v republice musí býti v chodu, a to nejen u nás, ale i v jiných státech, kam vede odůvodněná stopa. Jsou za ním vysláni detektivové. To vše na náklad státu, a výsledek tak nákladného pátrání se může rovnat nule. V případě dopadení jest vedeno soudní řízení, k němuž je povoláno mnoho svědků. Soudní dvůr musí se věnovati s mnohými orgány takovému případu třeba i měsíce. V případě odsouzení je nutno mysliti na ohromné náklady na věznice, a to může trvati u jednotlivců 15—20 let, a na každého vězně doplácí stát průměrně 30 Kč denně. Zde je vhodno vytyčiti, jak veliký hospodářský význam má pro stát výchova náboženská v hlavních ctnostech: Opatrnost, spravedlnost, statečnost a mírnost jsou zdrojem velikých finančních momentů. V případě, že by u nás zločinnost stoupala desetkrát, nebyl by stát vůbec schopen, aby vedl desateronásobný náklad na justici. To jsou poklady skryté v poli podle slov evangelia. Tyto přináší církve katolická státu, od něhož je nedoceněna. — ThDr. Sp.

Týdenní kampaně výchovné. Zavedeny jsou na reformních školách a jako prý vyzkoušená věc se šíří na školy ostatní. Tak máme nyní na školách všelijaké týdny: správného držení těla, správného držení pera, ticha na chodbách, vzájemné úcty.

Tato novinka je jednou z těch, které nejsou vůbec novinkami. Každý dobrý učitel před 50 i více lety věděl, že musí především sám býti vzorem v konání, že musí každou všední práci přesně vykonávat a pak že musí jeviti zájem o činy žáků, to jest při každé příležitosti, denně je vésti ke správnému držení těla i pera, k zachovávání ticha a pod.

Co dříve se dělalo soustavně celý rok, je nyní rozvrženo na týdny. S větším úspěchem? Posuzováno podle týdne, ano. Jiná otázka je, nezapomíná-li se v týdnu vzájemné úcty na správné držení těla a na ostatní hesla, která nejsou právě hesla.

Nelze se ubránit dojmu, že tyhle týdny, podobně jako společná žakovská shromáždění mají příchut' socialistickou. Pro nás slovo socialistický není sice strašák, ale je to počátek nakloněné roviny, po které se bezpečně sjede ke komunismu.

Bolševická výchova a její podpora jsou nejméně žádoucí v dnešní době, kdy se začíná svět zřetelně rozdělovat na dva tábory. Nám zůstane vodítkem: učitel — mravní charakter, svědomitý a precisní v každém výkonu svého povolání. Jako atletický ideál není ideálem dokonalého člověka, tak nelze bez újmy na celkové výchově oddělovat třeba postupné nacvičování mravních zásad. Dělení není úplné a proto ani správné.

Omega.

Matice cyrilometodějská zasluhuje opravdové pozornosti učitelstva, poněvadž jest korporací, s níž jest katolické učitelstvo moravskoslezské ve styku více než s kteroukoliv jinou. Otiskujeme proto aspoň část zprávy ústředního tajemníka p. Josefa Papici, podanou na valné hromadě dne 30. března 1932: Snahou sekretariátu bylo provádět úkoly určené stanovami a usneseními valných hromad a ústředního výboru co nejdokonaleji a do hloubky. Činnost organizační, bohužel, trpí vlivem poměrů, které se ještě neukazují k lepšímu. Není dosti pracovníků a nezřídka lid nemá smysl pro organizaci speciální, jako jsou odbory MCM. Proto ze všech odborů maticních lze za skutečně průbojné a cele činné počítati asi 10 proc. celkového počtu, ostatní nemohou najíti dosti obživu v půdě živící celou řadu jiných katolických spolků. Mezi nejlepší odbory jest čítati odbor v Brně, který již do začátků si staví vznešený úkol: vybudování druhé katolické školy v Brně, odbor olomucký, jenž vydržuje české školy u voršilek, odbor v Kroměříži, který podává pomocnou ruku vždy té nejpotřebnější katolické škole, odbor ve Fryštátě, jenž má důležité poslání národní a náboženské, odbory v Mor. Ostravě, ve Slavkově, ve Slatinicích, kde letos vzpomínají dvacet let neutuchající činnosti odboru, v Ořechově, v Kozlovicích, v Oslavanech, v Horce n. Mor., v Břeclavi, ve Staré Bělé atd.; přehledy jejich činnosti jsou ozdobou naší „Rodiny a školy“. Těšíme se naději, že se podaří myšlenku našich odborů rozšířiti i do

Čech, kde půdu chystají naši přátelé, na prvním místě vdp. P. dr. J. Procházka a časopis „Rodina a škola“. Naděje kyne, že se podaří k větší činnosti pohnout několik odborů a že několik míst připraví vlídné přijetí myšlenky založení odboru. Ovšem často přináší sekretariát všechny práce a snahy nadarmo, nadarmo prosí a urguje. Úřady pak naléhají na výmaz nedbalých spolkových odboček a tak letos registrujeme čtyři zrušené odbory. Organizační síť odborů mají doplniti místní školští pracovníci, kteří jsou zasvěceni do hlavních úkolů školského zápasu a ochotně spolupracují s Maticí. Tyto pracovníky si vychováváme pomocí instrukčních kursů, jež se setkávají s neočekávaným úspěchem. Doufáme, že ve třech letech se zdaří dílo dokončiti. Všem, kteří nám v této práci nezištně pomáhají, náleží upřímný dík. Přednášková činnost zaznamenává 38 přednášek, které byly konány za přímé účasti sekretariátu (32) nebo odbory MCM. a jejími členy (msgr. Kutal, msgr. dr. Štancl, msgr. dr. Tauber, P. Fanfrdla, P. Herat, odborný učitel Hrbáček). Při těchto přednáškách se rozšiřuje encyklika o výchově, které bylo rozšířeno při této příležitosti na 300 kusů. S uvědomovací činností přednáškovou a tiskovou jest spojena obrana práv katolických rodičů a školáků proti nepřístojnostem protikatolicky zaujatého učitelstva. V minulém roce vyřídil sekretariát 74 závažnějších případů školských, což jest svědectvím dvojího fakta: že se přece daří uvědomovací práce mezi katolickými rodiči, a ti jsou odhodlanější brániti neporušenou víru dětí a uplatňovat svá práva při výběru učitele, a za druhé, že naše škola jest ještě příliš daleko od slibované svobody svědomí, protikatolické učitelstvo pak že jest stále ještě v bojovné náladě. Bylo by žádoucí, aby sekretariát MCM. mohl registrovati všechny případy školských zápasů, aby takto získaného materiálu z celé země mohlo býti plně využito. Spolupráce s katolickým učitelstvem se kromě způsobů vzpomenutých v jednatelské zprávě projevuje pozitivně také tím, že ústřední sekretariát poskytl v 25 případech informace mladým absolventům a absolventkám učitelských ústavů. Spolupráce ve vzdělávacích podnicích jak MCM., tak katolického učitelstva slouží k dobru obou organi-

sací. Těšíme se, že i katechetské spolky a spolek katolických profesorů ochotně přispějí svou pomocí, jelikož jejich členstvo z vlastního pozorování poznává důležitost rychlého a dobrého vyřešení celé školské otázky. Organizace moravskoslezského katolického školství pokročila opět vpřed, je zorganizováno 12 mateřských škol, 18 obecných, 2 pomocné školy, 9 měšťanských škol, 5 odborných škol pro ženská povolání, 4 učitelské ústavy, 2 hudební školy a 16 různých vzdělávacích a výchovných kursů. Přehledem tohoto katolického školství bude chystaná ročenka, a připravovaná zemská pracovní konference katolického školství, která má dokonati organizační strukturu katolického školství a přispěti k jeho zdokonalení a k prohloubení jeho působnosti. K propagaci katolického školství mezi naším lidem by měla přispěti i každoroční školská neděle, jejímž přípravám věnuje sekretariát velikou péči, ale její provedení spočívá především v rukou obětavých místních přátel. Od loňského roku se školská neděle pořádá povětšinou v předposlední neděli v červnu, neboť na konec června byly přeloženy zápisy do škol.

Sbory ofensorů. Redakce Věstníku byla několikrát dotazována na sdělení něčeho bližšího o Sborech ofensorů. Zájemcům bývalo odpověděno dopisy, a tedy pouze stručně. Dnes přinášíme o věci delší stať.

Pravidelné zprávy o schůzkách Ligy ofensorů v Lidových listech i v Pražském večerníku, oznamování rekognoskačních zájezdů a pořádání schůzí v rubrice „Naše hnutí“, a posléze stručné zmínky o činnosti této Ligy ať v denním tisku nebo v revui „Život“, způsobují, že ti, kteří jezdívali pravidelně, téměř každou neděli ven na schůze, jsou stále zahrnováni dotazy, o jaký spolek se jedná, jaké má stanovy a hlavně jaký účel. Proti dobám minulým zvykli jsme si již dnes, že si veřejně v tisku povíme o struktuře našich organizací, rozebereme jejich přednosti i stinné stránky a nezůstáváme lpěti na úzkém kroužku zájemců, ať již o ten či onen spolek.

Tento článek má za účel informovati naši katolickou mládež, která by se o Sbory zajímala. Nejprve je nutno zdůrazniti, že Liga ofensorů není žádným novým spolkem, nýbrž že je volnou řečnickou školou. Vznikla ja-

ko pokračování řečnické školy pořádané v r. 1924 pro mladé lidové pracovníky v Praze a vedené přisedicím zemského výboru Františkem Zelenkou. Frekventanti školy, která se uspořádáním a formou lišila od dosavadních podobných akcí, žádali, aby se ve výcviku pokračovalo, a tak na jejich přání probíral s nimi přisedící Zelenka v týdenních schůzkách ve svém bytě látku, která měla býti učivem ve II. oddělení řečnické školy, k jehož uspořádání z několika důvodů již nedošlo. K výcviku teoretickému byl přidán i výcvik praktický. Zelenka bral totiž jednotlivé pány s sebou na politické i na kulturní schůze, ukládal jim, aby též přednášeli určité referáty a mnohdy je posílal i na nepřátelské schůze jako protirečníky. Práce šla dobře kupředu, ježto teorie byla pěkně spojena s praxí. Když se však do řad těchto pracovníků začali hlásiti další a další, kteří chtěli projíti sborovou výchovou, vybral Zelenka postupem času několik vedoucích, kteří nováčky vychovávali v malých 3—5členných kroužcích, a tak vzniklo — zatím jen v Praze — několik Sborů. Výchova se vedla zcela jednotně podle předem připraveného programu a dbalo se úzkostlivě na dochvilnost a pracovitost všech účastníků, ježto by pohodlní a liknaví jednotlivci zdržovali rychlý výcvik ostatních. Avšak o věci se brzy dozvěděli na venkově a domáhali se toho, aby i oni mohli projíti tímto výcvikem. Hlásili se četní mladí, k práci nadšení lidé z Čech, z Moravy i ze Slezska. Od roku 1928 začaly pracovati Sbory venkovské a v roce 1929 byla zřízena I. Legie svatováclavská a II. Legie svatojanská pro Čechy a III. Legie cyrilometodějská pro zemi moravskoslezskou. Prvé dvě mají ústředí v Praze, třetí v Brně. Práce se provádí tím způsobem, že se jednotlivým Sborům měsíčně zasílají lekce, které se během měsíce musejí procvičiti a koncem měsíce musí se zaslati písemný úkol. Vedoucí 3—5členného Sboru, zvaný instruktor, má za povinnost, aby si látku napřed prostudoval, pak ji ostatním vyložil a příští týden ji prozkoušel. Sbory se scházejí pravidelně každý týden. Ve Sboru se cvičí jednotlivci mluvit tak, že dostanou od instruktora za úkol promluvit o určité části probrané látky, a mluví tak, jako kdyby byli někde na schůzi. Po přednesu jim ostatní vytknou chy-

by, jichž se dopustili, a instruktor opraví nedostatky. Probírá se řečnictví, obrana víry, národní hospodářství, programy politických stran, společenské chování, výňatky z práva tiskového, shromažďovacího a spolkový a náboženský život. Sbory nejsou novým spolkem, nýbrž zůstaly toliko volnou řečnickou školou, chtějící vychovati neohroženého katolického pracovníka podle zásady: dnes už nejen na obranu, ale i na výboj. Proto jejich poměr k ostatním složkám lidového hnutí je zcela kladný. Nejlépe se to projevuje v tom, že řečníci z jejich řad vyšli jsou posíláni na schůze Orla, SKM., Omladiny, Svatováclavská ligy atd. Rozhodně také nechtějí těmto složkám konkurovati, což jest opět zřejmé z toho, že, existuje-li v Příbrami, v Táboře a v Mladé Boleslavi tříčlenný Sbor, nemůže se vůbec mluvit o nějaké konkurenci s orelskou Jednotou nebo jinou organizací, které čítají na několik set členů. Nedůvěra těchto složek, která snad zde na začátku byla, již dnes dávno přestala. O své činnosti informují Sbory stále veřejnost a zvláště podaly přehledy své práce funkcionářům katolického veřejného i duchovního života, kteří ve směr projevíli souhlas s činností, vyslovili své uznání a přislíbili svou morální podporu. Zvláštního uznání dostalo se však Sborům za jich úspěšnou činnost na poli teoretické i praktické výchovy mladých pracovníků v článku vatikánského časopisu „L'Osservatore Romano“, který se dne 14. června 1930 o nich rozepsal a doporučil tento moderní systém školy celému katolickému světu. Na základě tohoto článku přinesly o této ofensivní akci informace časopisy francouzské, anglické, německé a rakouské. Posléze připojují ještě hesla Sborů: Vrátili český národ Kristu. Nazíráti na vše pod zorným úhlem věčnosti. Nejen na obranu, ale i na výboj!

JUDr. M. Bukvář.

Z PRAXE PRO PRAXI

Školský rozhlas. Nespokojíme se jenom zařazením školského rozhlasu do rozvrhu hodin, ale snažme se, aby z každého vysílání měli žáci náležitý užitek. Vzbudme o program zájem, přichystejme si příbuznou literaturu k výkladu nebo k použití při eventuelní přestávce, dotazujeme se žáků, co si zapamatovali, prohlubujeme látku

při vyučování a snažme se jí využít koncentračně. Pak se stane rozhlas opravdovou školou.

K. B. H.

Mluvnice. Žák: Kůň jest velký. Jací jsou koně? (Hned v čís. množ.) Koně jsou velcí. (Vše řekne jeden žák. Každý z žáků dalších řekne podobně o jiných podst. jm. rodu muž., bytosti živočné. Potom o podst. jm. rodu muž. bytosti neživ., dále o podst. jm. rodu žeského a středního). Jiné věty: Pestrý stehlik byl chycen. Nový vůz byl přivezen. Sestřino house bylo poraněno. Dlouhonohý čáp se brodil v rybníce. Někdy mluvnická cvičení hodně zkoncentrujeme. Na př.: Bratrovi holubi vzlétli se střechy. (Přidav. jméno přivlastňovací s podst. jm. rodu muž., bytosti život. v 1. pádě, přičestí, předložka.) Bratrovy holuby jsme nasýtili před večerem na zápraží. (Přibyla ještě předpona na — vyňaté slovo s „y“ po „s“, předložka na, podobná předponě.) Podobně tvoříme a zapisujeme věty jiné. F. M.

ZPRÁVY

Co se přihodilo na jedné škole, když byla promoce p. okresního školního inspektora. (Zpráva ze Slovácka.) Pokrokový principál svolal sbor a pronesl slavnostní řeč: „Víte, moji draží, jak se všechno před „Ním“ plazí; oznamuji já vám z úřední moci, že bude mítí promoci. Nechci, byste všichni jeli a při promování na „Něho“ civěli, stačí, když se k promoci vypravím sám a jménem sboru jej pozdravím. Nemohu vám všem dáti volno. Poskládáte se mi na cestu a útratu a já pak budu vám vykládati o té parádě.“ — Chvilí ticho, žádný ani muk, až na mrknutí oka šéfa vyjekla jedna „sila učitelská“, že tedy ať pan řídící jeď, že se mu „to“ bude hradit. „Kdo je pro to?“ Ruce jako bidla jsou vzhůru, až na jednu učitelku, která hlasem pevným vece: „Já nepojedu, druhému na to nic nedám a sama oslavenci povínšuji.“ „Pan starý“ probrav se z mrákot, odvětil: „Je to odhlasováno, všechno spočítám, a kolik na vás přijde, tolik dáte, jinak bude z toho disciplinárka. Rozchod!“

Pan řídící jel tedy poslechnouti promoci, aby mohl pak za sbor a sebe gratulovati. Promoce, pozdravné telegramy, děkování, společný oběd, návrat domů. Hlava sboru ihned počítá, kolik každému ze sboru má se „napařiti“ ku placení. Vypočítáno a dru-

hý den sboru oznámeno. Mlčky každý přijal zprávu, pomysliv si: „Za to bych snad koupil krávu,“ „Ptám se tě, zda tolik dáš?“ „Ty to dělat můžeš, peníze máš, ale já jsem jak kostelní myš, vždyť to přece o mně víš!“ Tak a podobně mezi sebou, jak praví básník, hovořili, když k ředitelně zamířili. Zaklepali, otevřeli, korunky vysypali. Slyšte ale! Kolegyně „zpátečnice“ nezúčastnila se té tlačenice. „Počke), však ti starý dá, až tě jenom uhlídá!“ Co prorokovali, stalo se skutkem. Na chodbě se principál střetnul s učitelkou a takto na ni: „Tak vy opravdu nic nedáte, a přece značnou gáží máte! Až se o tom doví pan doktor sám, hrozně vyplísni on vám. Honem korunky dejte a hlouposti nedělejte!“ „A vy se nestydíte, když cizí korunky žebroníte, byste za ně jedl a pil, cizím peřím se honosil?“ „Těšte se na disciplinárku,“ odvětil zlostně pan šéf a zmizel. Čeká se s nedočkavostí disciplinárka — — — Stalo se roku 1931 ve znamení pokroku, osvěty, volnosti a reforem školských.

Posudky o osnovách podávejte okr. škol. výborům podle našeho názoru na věc. Byl projevem jak v letošních, tak loňských ročnících „Věstníku“ a „Vychovatelských listů“.

Náboženství jako maturitní předmět v Rakousku. Maturitní předpisy v Rakousku zavedly fakultativní maturitní domácí práci ze všech předmětů kromě tělocviku a kreslení, tedy i z náboženství, z něhož také může kandidát, chce-li maturovat. Dělá-li domácí práci, omezuje se ústní zkouška z náboženství a jiných předmětů na krátký rozhovor o učivu, jehož se týká domácí práce. Je zajímavé podle vydané statistiky, že jen něco přes 36 proc. žáků si vyvolilo písemné pracovat doma, kdežto ostatní dvě třetiny považovaly za výhodnější a snazší, zcela se připravovat na celou zkoušku ústní. — Vych. listy.

Vychovatelské listy mají konečně několik přispívatelů z našich řad, což ovšem jen vítáme. V posledním čísle přistoupil k dosavadním kolega Jan Kachlík článkem „Vychovatelská idea a katoličtí učitelé“. Piše hodně konkrétně, a toho je právě třeba.

Vzpomínka. Před čtvrtstoletím, dne 14. května 1907 konaly se v našich zemích do rakouského parlamentu po první volby podle všeobecného práva hlasovacího. Dne 24. května 1907 byly volby dokončeny volbami užšími, ne-

boť tehdy se volilo podle soustavy tak zvané většinové, a když v okrese žádný kandidát nedosáhl nadpoloviční většiny hlasů, konala se užší volba mezi dvěma kandidáty, kteří dostali největší počet hlasů. Těchto užších voleb bývala vždy nejméně polovice a velmi skreslovaly sílu politických stran, jak se objevila o hlavním volebním dni. V Čechách, na Moravě a ve Slezsku volilo se 194 poslanců, z toho byli 4 Poláci, 107 Čechů a 83 Němců. Odezíráme-li od Poláků, volilo tehdy 1,649,640 voličů (jen 24letí muži). Do té doby nejsilnější strana mladočeská byla zatlačena až na čtvrté místo a první stranou se stali agrárníci. Na druhém místě stanuli soc. demokraté, na třetím spojené strany českých katolíků, kteří tehdy dosáhli 184,304 hlasů a 17 mandátů. Následovali národní socialisté s 10 mandáty a několik drobných skupin. Tyto první volby podle všeobecného práva volebního jsou pro další politický vývoj u nás důležitý proto, že na celé čtvrtstoletí daly pevný základ dalšímu vývoji politického stranictví v našich zemích.

Na reformních obecných školách zavádějí se tyto novoty: 1. Odlíšení žactva (diferenciace). 2. Vyučování počátečnímu čtení metodou globální. 3. Reforma mravní výchovy a didaktické reformy. 4. Klasifikace jazyka vyučovacího jedinou známkou. 5. Testování žactva vůbec a jejich písemných prací. 6. Vyučovací hodina o 45 minutách. 7. Prázdný v sobotu. 8. Semestry a pololetní vydávání vysvědčení. 9. Rozvrhy práce na týden nebo na měsíc. 10. Lístkový seznam žactva (katalog, kartotéka). 11. Oslovování učitele jménem. 12. Koedukace. — (A. Šindelář, Pražské pokusné reformní školy.) Dr. Příhoda usiluje, aby na pokusných obecných školách byla odstraněna klasifikace vůbec. V. K.

IV. odbor na měšťanských školách s tělesnou výchovou. Jest již dávným požadavkem, aby k dosavadním třem odborům na školách měšťanských byl připojen ještě odbor IV., který by obsahoval tělesnou výchovu. Zdá se, že věc, o kterou se pracuje již od let, bude přece uskutečněna. V novém návrhu předpisů o zkouškách způsobu vyučování na školách měšťanských jest již zařazen IV. odbor s těmito předměty: jazyk vyučovací, jiný jazyk živý (na českých a slovenských

školách jazyk německý) a tělesná výchova. Odbor tento jmenuje se jazykový. Uskutečnění této nové skupiny předmětů na měšťanských školách znamenalo by prohloubení tělesné výchovy, což bude jistě při dnešním hodnocení snah tělovýchovných v zájmu zdraví mládeže s povděkem přijato.

Při st. čsl. koed. ústavě učít. v Chrudimí bude zřízen o letošních prázdninách ministerstvem povolený kurs pro vzdělání učitelstva měšťanských škol ze všech tří odborů. Na kurse budou přednášet vedle profesorů středškolských i profesori vysokoškolské. Prospekty zašle na požádání ředitelství ústavu (1 Kč známka).

Upozornění. Kdo z kolegů chtěl by se ujal vedení hlídky „Chlapecké ruční práce“ v „Andělu strážném“, nechť se obrátí přímo na redaktora P. Em. Masáka, katechetu měšť. školy v Brně-Židenicích, Táborská ulice. Přihlaste se co nejdříve! Práce se honoří.

Zemské ústředí Svazů Charity sděluje: Česká zemská péče o mládež v Brně požádala nás připisem ze dne 16. dubna t. r., abychom Vás požádali o opravu článku: „Pro koho jsou sbírky dětského dne?“, uveřejněného v čísle 15. roč. 1932. Čzpm uvádí v uvedeném připise, že ze sbírek dětského dne vrací Okresním pečím 75 proc., nikoli 5 proc. Výtěžku dětského dne musí býti použito jediné na praktickou péči o chudou mládež, nikoli na správní úkoly. Obětiny byly vydány dvojího druhu, s křížem a kalichem a záleželo tudíž na místních činitelích na Kyjovsku, aby uvážili, který druh obětí mají nabízet ke koupí. Prohlašuje dále, že žádného dotazu v této věci od „dotyčného řídicího učitele“ nedostala, jinak by ochotně zaslala potřebná vysvětlení. Potud Čzpm. Ježto ve článku byla Charita nevhodně uváděna v kontradikci s Čzpm, doporučujeme ct. redakci, aby toto prohlášení Čzpm otiskla v příštím čísle na vysvětlenou. Pokud jde o spolupráci Charity s Čzpm, můžeme potvrditi, že tato existuje a je zcela přátelská. Nabyla také výrazu v utvoření Společné rady, v níž Charita je jako rovnocenný činitel zastoupena. Stanovy této Společné rady (jednací řád) byl otištěn v ročníku VI. časopisu „Za láskou“ v čísle 3 (v Brně, Biskupská 7), kde si může uvedený p. řídicí toto číslo vyžádati. Pokud jde o výtěžek ze

sbírek dětského dne, dostávají jej pouze ústavy Čzpm a Opm, ústavy Charity nikoliv. Charita pořádá pro své účely samostatné sbírky plodinové a peněžní zpravidla v měsíci září každého roku. V zájmu dobré shody ve Společné radě doporučují podepsaní ct. redakci, aby k uvedenému článku v čísle 15. připojila v čísle příštím tento komentář a toto číslo „Věstníku“ zaslala Svazu Charitu v Olomouci k nahlédnutí. V úctě dokonalé oddanosti: Zemské ústředí Svazů Charity, kancelář v Olomouci, Wilsonovo náměstí č. 16, Tenora Adolf, předseda, Stan. Šimíček, ředitel.

Přírodopisné vycházky dělají ve velkých městech značné potíže. Než se totiž děti dostanou za město, aby už zase šly nazpět, aby netrpěly další hodiny. V tomto případě by se skutečně osvědčila konsolidace rozvrhu. Lze ji však provést i bez zvláštních nařízení, seskupí-li se týdenní hodiny jednoduchou změnou rozvrhu. Dobře připravená vycházka dá látku na řadu hodin.

Postupné osnování přírodopisného učiva nezapadá dobře do ročních dob. Zdá se, že nelze všechny předměty uniformovat. Jestli povaze dějepisu a zeměpisu odpovídá osnování postupné, nelze je přece jen vnucovati přírodopisu, pro nějž je cyklický postup jako stvořen.

Do závodů v pokusnictví se pouštějí někteří inspektoři. Těžko říci, zda z vlastní iniciativy. Spíše se zdá, že utlá stěbla jejich individualit příliš citlivě reagují na vítr „svrchu“. Zvláště u některých touha zalíbiti se prosvítá tolik, že to až zaráží. Inu „Naturam expellas furca, tamen usque recurret“.

Zase jedna reforma, z níž učitelstvo v celku mnoho nepochytí. Kursy pro odborné vzdělání učitelstva měšťanských škol byly ministerstvem rozšířeny na dvě leta. Odpomáhá se těmito kursy nedostatku zkoušených sil na měšťanských školách. Je to zařízení hezké, ale pro celek drahé, i když jsou kursy ty bezplatné. Dojiždějící ztrácejí mnoho času i peněz. Výhodou jsou pro místní účastníky, kteří by si ostatně příležitost ke vzdělání lehce ve velkém městě opatřiti dovedli, a pak pro přednášející, pro něž kursy znamenají asi slušný vedlejší příjem. Snadno bychom se bez tohoto zařízení obešli, kdyby byly hmotné poměry učitelstva měšťanských škol

lépe upraveny. Půjdeme-li tímto směrem dále, stane se návštěva těchto kursů povinná a ani pilným a nadaným kolegům ve vzdálenějších okresech nebude možno bez velikých finančních obětí vykonati odborné zkoušky, kdežto těm, kteří se dostali „zvláštním“ řízením osudu do Prahy, do Brna nebo Bratislavy a na jejich periferii, bude k jiným kulturním výhodám možnost ta přidána. Ostatně zcela v duchu Příhodově, podle něhož genialita (a tudíž i rozum) roste zvláště dobře jen ve velkoměstech. —o—

Nezdárné děcko je dnešní pedagogika: nic nenechá s pokojem, všechno převrací a dělá naopak a mluví takovou mezinárodní hantýrkou, že jí přestávají i učené lidé rozumět. Dítě ulice, které nosí každou chvíli reklamní tabuli s jinou firmou. Kdy as přijde k rozumu? —o—

Více očí více vidí. Pravdivost tohoto přísloví se ukázala při zájezdu brněnského učitelstva do pokusných škol pražských. Kromě zmíněných slínů shledává insp. Votava, že věnují pokusné školy velikou péči výběru učitelů a že reforma učitelstva by uskutečnila reformu školskou bez dalších opatření na 90 proc. Přesvědčil se tam dále, že metoda samoučení pro slabší děti není a podobá se starému: odtud — potud. Učivo se v pokusných školách hromadí bez ohledu na jeho výchovnou stránku. Dochází k závěru: „My nejlépe učiníme, když vyčkáme, až cíle dojdou...“ Tedy k témuž, který jsme tu již — třeba jinými slovy, nejednou prohlásili. —e—

Zklamání zažil v Michli kol. Krejčík při vyučování přírodopisu samoučením. Zdá se mu, že se vrátil ty dávny časy, kdy středověký učenec věřil, že pes má čtyři nohy ne proto, že to viděl, ale proto, že to napsal Aristoteles. A tak děti papouškují to, co vyčetly, nikoliv to, co vypožarovaly. —e—

Platit a mlčet! Kolegové strany republikánské se ozvali ve „Svobodě“ proti socialistickému psaní „Věstníku ÚS“, ale dostali svůj díl, jímž se asi ve „Svobodě“ nepochlubí. Nepochybujeme, že všechno stráví i s chlupy a s největším apetitem. Vždyť už strávili jinší věci! —o—

Světla i stíny viděl na pražských pokusných školách měšťanských dr. Kriebel. Donedávna viděli všichni na pokusných školách jen světla. Ke světům náleží pracovní ruch a zájem

žáků, ke slinům přílišné písaření. Mimo to shledáno, že nové budovy školní neumějí architekti ještě řádně řešit. Můžeme být ostatně vděční za to, že začínáme tak trochu vidět vedle světla i stín. —o—

Ještě jeden stín vidí v reformních školách Fr. Vitek, totiž ten neživý, povrchní a studený poměr žáků k učivu, který srovnává vhodně s poměrem průměrného továrního dělníka k jeho práci. Postrádá tu lásky, srdečnosti a citového vztahu. Chce zavést místo „samoučení“ „samocvičení“, takže jsme už zase ve staré škole, kde se žáci také cvičí sami. —o—

Klub poslanců čsl. strany lidové vyslovil se proti merilu výnosu min. školství, kterým se zavádí nová učební osnova pro střední školy, proti jeho vydání bez a proti souhlasu parlamentu a vlády. Klub stojí na stanovisku, že úprava tolik důležitého předmětu nemůže se státi ministerským výnosem, nýbrž nařízením vlády.

Usneseno bylo učiniti všechny kroky, aby tato věc byla řádným způsobem vyřešena. Bylo zaujato stanovisko v otázce povinného vyučování náboženství ve všech třídách středních škol.

Klub také usnesl se dožadovati se nového jmenování okr. školních výborů, které stávají již 12 let na základě tehdejších poměrů politických, valně odlišných od poměrů nynějších.

Pěkná propagace! Jako dokument uveřejňují „Literární noviny“ posudek reprodukce sokolského sletového plakátu M. Švabinského na adresní straně sletových dopisnic, v němž praví filatelista, že „něco tak nevkusného se ještě nikdy na oficiálním korespondenčním lístku nevyskytlo“. A k tomu pokladu jsou prý přídatkem pravopisné chyby ve slovenském textu. Nazdar! —o—

Durychovo „Bloudění“ dotiskuje se v nádherné výpravě a bude literární událostí Lublaně. Vydá je nakladatelství Čecha inženýra H. Uhlíře.

Kol. příspívatelům. Neposílejte již delších článků, netýkají-li se právě akutních otázek. Nemohly by již býti v tomto ročníku otisknuty. Honoráře se poukází po 20. čísle. Red.

Ministerstvo školství svolilo, aby 7. května 1932 bylo ve školách promluveno o významu matek. „Nár. učitel“ se diví tomuto svolení. Píše: „Nejvyšší republikánský školní úřad svoluje. Jak nešťastně volený vý-

raz! Což české učitelstvo bez toho svolení by nechápalo svůj úkol sblížit školu se všemi radostnými i smutnými okamžiky, které národ ve svých rodinách prožívá? Není snad jediného mezi nimi, kdo by čekal na podobné svolení, aby objasnil dětem význam svátku a nepobízela je k tomu, aby srdečným přáním a polibkem, a třeba i bez té kytičky, když na ni není, prozářily často trudný, neradostný život svých maminek. Jediné slovo, a jak zamrazilo."

Na tomto svolení není nic divného. Jistě je někdo zvlášť žádal. My, katoličtí učitelé a učitelky, učíme děti o úctě k matce celý rok, a ne pouze 7. května.

Vldp. msgr. Adolfu Honigovi, generálu duchovní služby, arcib. skutečnému radovi, upřímnému příteli katol. učitel. přeje redakce srdečné „Mnogaja ljeta!"

LITERATURA

Knižka, již by bylo nanejvýš třeba vydati. Každý rok vychází pěkná ročenka „Dětského světa", v milé úpravě s mnoha obrázky. Tak jsem si pomyslel nejednou, kdyby v téže úpravě a ceně vyšly aspoň jednou „České dějiny" pro naši katolickou školní mládež! To by byl čin jistě velezáslužný! Vzpomínám, s jakou radostí vítal jsem se spolužáky v obecné škole, téměř před 30 lety, vydaný malý dějepisek s obrázky od Hrnčíře, který ovšem už tehdy obsahoval věci nesprávné a zanechal v mnohé dětské duši odpor, což jsme tenkrát nevěděli a také nás na to nikdo neupozornil.

Prohlédneme-li jen zběžně školní učebnice dějepisu a příručky pro obecné školy, co tu hrubých nesprávností a zaujatosti vůči katolíkům! Vždyť české dějiny jsou podávány žactvu v rouše protestantském. Katolíci se nepohorší — leda že zasteskou někde po straně. — V učebnicích straší nesprávné věci a slibovaná revise byla jen slibována — vždyť se to týká jen katolíků a my chceme, aby se národ stal nevěrecko-protestantským! Jak by tu prospěla taková knižka psaná spravedlivě katolíkům! Ovšem musela by býti sepsána odborníkem, nejlépe vdp. prof. Ráčkem, slohem dětské duši přístupným, ozdobena pěknými obrázky, sešitá, v úpravě asi kalendářičku „Dětského

světa" a samozřejmě levná, as za 3 Kč a náklad nějakých 40 až 50 tisíc lehce by se rozebral. (Počítáno podle nákladu „Dětského světa".)

Jako pro dospělé jsou přímo požehnáním krásné „České dějiny Ráckovy", dejme dětem pro ně psané pravdivé „Dějiny" svého národa a užitek bude tisícinásobný!! Přemnohý odpad zaviněn právě skresleným protestantským názorem českých dějin ve školách šířeným. Ono je již hodně pozdě — to je naše katolická nemoc — ale lépe pozdě než nikdy!

Památník prázdninových kursů. První knižní publikace, kterou po letech zase vydává katolické učitelstvo, jest beze sporu dilem representačním. Nejen svou povšechnou úpravou a rozsahem, ale také svým obsahem. Vedle informativních článků o kursech katolického učitelstva, jest sborník krásným přehledem kulturní práce, která se v rámci kursů vykonala. Jest obrazem mnohotvárnosti kursů a na druhé straně obrazem vážné práce a odpovědného úsilí o lepší budoucnost výchovy národa. Je tu shromážděno na 30 statí ze všech oborů, které jistě všichni považujeme za velmi důležité pro katol. učitele. Lesku dodává sborníku práce Jaroslava Durycha. Je těžko jmenovati všechny příspěvky a neřici o každém, že je výborným. Filosofické statí dra Habáně a našeho kolegy Bočka a Rebanova „Sebevýchova" jsou nejen články naučnými, ale i myšlenkově podnětnými, tím spíše, že ukazují jistotu, které může poskytnouti jen filosofie orientovaná katolicky. Řada článků (Bernatzikův, Kachlíkovy, Birnbaumové, Chvostkův, Drábkův, Špačkův, Zavadského, Kuncův) jest pro učitelskou praxi velmi cenných a poučných. Z nich jest opravdu patrný cíl této práce: býti kursem vzdělávacím a podati našemu učitelství všecko, čeho třeba ve dnešní době, aby učitel byl na výši doby. Universitní profesori olomucké fakulty dr. Hejčl a dr. Vašica napsali pro sborník významné práce. První o ženě v poesii biblické, druhý o sv. Václavu. O těch není třeba se ani šířiti. Jména obou odborníků zaručují, že jsou to články vysoké hodnoty. Sborník jest kromě toho doplněn řadou fotografických ilustrací z dosavadních kursů. Uhrnem lze říci, že vydání „Památníku", které jistě bylo spojeno s velkými obětmi, jest čin, který slouží katolickému učitelství ke cti. Bylo

by škoda, kdyby tento památník měl se dostat pouze do rukou těch, kteří byli účastní kursů. Myslíme, že právě ti, kteří nemohli býti na kursech, najdou v něm dobře ducha tohoto podnikání a rozhodnou se tím spíše pro návštěvu kursů. Publikace o 150 stranách velikého formátu, slušně upravená, učiní pro myšlenku kursů jistě více než jakákoliv jiná propagace. A nejen pro myšlenku kursů, ale vůbec pro kulturní práci katolického učitelstva. Pro tu práci, po které jsme tak často volali a která má úspěchy jen tehdy, bude-li dobře prováděna, nebo, chcete-li organisována. Očekáváme, když jsme pročetli tento významný dokument práce katolického učitelstva, že skupina kursistů katolického učitelstva se stane ohniskem této práce, která nesmí být ukončena, ale o které doufáme, že jest teprve v začátku, který je pln příslibů a krásných příslibů do budoucnosti. Památník, který jest jaksi prvním hmatatelným důkazem dobré práce, ponese jistě dobré ovoce i do budoucna. Těšíme se z toho tím spíše, že v době všeobecné desorientace učitelstva československého katolické učitelstvo nastupuje cestu, o níž možno právem říci, že je to cesta správná a pravá. Jest třeba ještě dodávati, že sborník musí býti mezi naším učitelstvem rozšířen? Každý náš učitel a učitelka by jej měli mít, aby bylo možno brzo zpracovati zase další výsledky kursů, kte-

ré jsou připraveny. Památník jest opravdu zrcadlem, v němž se naše katolické učitelstvo může shlížeti bez přepjaté pýchy, ale s radostí a hrdostí nad vykonanou prací. Je prostě dílem záslužným.

František Hanzelka.

Kalendář katolického studentstva na rok 1932—1933. Vydal „Moravan“ v Brně s podporou pražského ústředí katolického studentstva. Cena 5 Kč pro studenty, 7 Kč pro ostatní. Kromě obvyklého kalendářního obsahu je zde i řada pěkných a opravdu časových článků a praktické drobnosti.

Kamna a stolokrby

„FENOM“

dobré výrobky za levnou cenu.

PRAHA II.,
Václavské nám. čís. 33.
Tel. 23.264.

Školy a učitelé zvláště
scenné výhody!

Novinka: Kachlová kamba v kov.
kostře TERNO (syst. Fenom).

NEKUŘÁKEM

zaručeně ve 3 dnech.

Informace zdarma! R. Steinbach,
Karl. Vary 607g pošt. schr. 158.

ŠTÍHLOST

docílíte přes noc zevním vtíráním
bez hladovění.

Informace zdarma! R. Steinbach,
Karl. Vary 607h pošt. schr. 158.

Přírodní minerální
hořká léčivá voda
STERNOVKA
osvědčený lék při
nemocích žaludečních,
střevních a žlučových.

Školním výletům do našeho krásného Mor. Krasu

doporučujeme hotel Broušek, přímo u vchodu do světoznámých krápníkových jeskyní Sloupsko-Šošůvských. Dobrá strava a čisté noclehy. Noclehy v odděl. míst. pro 150 dětí. Ceny pro školní výpravy zvláště levné.

Informace obratem

Broušek Alois, hotel Šošůvka-Sloup.

PRO TOHO, KDO NEMŮŽE DO LÁZNÍ! Za každého počasí zbavíte se v několika dnech revmatismu, nastuzení, nervosy, hostce, ischiasu, zánětů nervů, bolesti křížových, dny, zácpy, tělnatosti slatinými suchými zábaly neb lázněmi. Žádejte zdarma prospekt u fy Jos. Zelený, vývoz minerální slatiny, Česká Černá u Náchoda. — Jediný neklamný prostředek

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926.

V Ě S T N Í K

KATOLICKÉHO UČITELSTVA ČESKOSLOV.
ORGÁN ŘÍŠSKÉHO SVAZU KATOL. UČITELSTVA ČESKOSLOVENSKÉHO.

Vychází dvakrát měsíčně kromě prázdnin. — Redakce v Přerově, Blahoslavova 41, administrace a expedice v Olomouci, Wilsonovo nám. 16. (Matice cyrilometodějská). Roční předplatné 25 Kč. Číslo účtu poštovní spořitelny v Praze 208.349. — Kdo si ponechá 2 čísla, je považován za odběratele.

Abiturienti, abiturientky, vstupte do katolické organizace učitelské!

J. H.

Závěr.

Otázka katolického učitelstva a jeho dorostu patří k nejdůležitějším podmínkám náboženského života a musí býti mezi předními programovými cíly Katolické akce.

Spirituál P. Reban na příbramském sjezdu.

Katolické učitelstvo prožívalo právě druhou epochu svého vývoje.

Epochu prvou, předválečnou, můžeme charakterisovat jako projev věrnosti katolicismu těch příslušníků učitelského stavu, kteří odmítli dáti se nésti vlnou nevěry, před čtvrtstoletím vnikající do české školy. K těm, kdož vnášeli do výchovy a školy nová, nezdravá hesla, byla zároveň výkřikem „Zadržte!“

Epocha druhá, něco více než deset let, byla dobou přechodní. Uvědomili jsme si svá práva. Víc a více ozývaly se hlasy: „Nikoli pouze na odboj, ale i na výboj!“

Vstupujeme do epochy třetí, jsem o tom pevně přesvědčen: Do období skutečného postupu vpřed. Třeba ovšem předem splnit určité předpoklady. Bylo zde o nich již psáno, mluvilo se o nich častěji, ale mělo by se jim věnovat ještě více pozornosti.

Doufejme však, že doba nejbližší vše vyřeší a že dosavadní pouhé sny o dobách lepších se začnou uskutečňovat.

Tolik na konec jubilejního ročníku!

Glosy.

Koncem května došla do Evropy veliká zásilka zlata z Ameriky. V Novém Yorku bylo naloděno 37,829.000 dolarů ve zlatě (více než za 1 miliardu Kč), hlavně do Holandska a Francie. Je to rekordní částka jednodenní zásilky v roce 1932.

Ministerský předseda Fr. Udržal prohlásil v těchto dnech, že vláda nedopustí, aby došlo k jakýmkoli poruchám naší měny, a že bude hájiti zájmy drobných střadatelů. Jako celek máme ještě velkou sílu finanční, která nám umožní překonati kritickou dobu, jež ve zlém svém průběhu dostupuje u nás právě vrcholu. Na snižování příjmů veřejných zaměstnanců prý prozatím vládní kruhy ještě nepomýšlejí.

*

Anglický tisk měří neutěšenost současných poměrů i podle úbytku milionářů v Anglii. Za poslední tři roky vypadlo ze seznamu anglických milionářů přes 20 procent. V roce 1929 bylo v Anglii ještě kolem 490 milionářů, kdežto dnes je jich jen 385. Největší anglický boháč měl tenkrát majetek za více než 40 milionů liber šterlinků (téměř 5 miliard Kč), zatím co nyní má pouze 10 milionů.

*

Nákladem Akademie velehradské bude vydána Olomucká bible z roku 1417, nejúplnější a nejstarší to tekst první recense staročeského překladu biblického, chovaná ve dvou dílech ve Studijní knihovně v Olomouci, s bohatým, překrásným doprovodem ilustračním. Jest to památka umělecky vzácná a historicky důležitá, protože je to nejstarší zachovaný český překlad celé bible. Dílo vyjde postupně v šesti svazcích a bude přesnou napodobeninou originálu. Celek bude vydán ve 250 exemplářích. Subskripční cena jednoho svazku činí 800 Kč. První svazek vyjde letos v září. Redakce tohoto vydání Olomucké bible byla svěřena univ. prof. dru Jos. Vašicovi. O tento literární skvost je veliký zájem i v cizině. Dk.

Karel B. Hroch:

Návrat k Bohu.

Sledujeme-li rozvoj přírodních věd v posledních desetiletích, neubráníme se dojmu, že hranice dostupnosti lidského rozumu posunují se stále dál a dál do nitra dosud neprobadaných oblastí. Je pravda, má tento rozvoj mnoho stínů za sebou v kouři spálených měst, v rozvalinách katedrál, v slzách vdov i siroteků a v těžké krizi současné — mravní i hospodářské — poslednímu to doznívání válečného rachotu a zlópověstného dunění předzvěstí příštích nepokojů, ale to jest jen odvěký zákon stínu za světlem. Nezapomínejme též jiskřičky radostného poznávání pravdy a návratu k ní.

Fysika a chemie se mění ve svých základech. („Vesmír“ X. 4. str. 94.) Dosavadní názory o nezničitelnosti hmoty jsou vážně otřásány a brány v pochybnost, pracně vykonstruovaný a těžce vštěpovaný princip zachování hmoty a energie se bortí, to, co včera bylo vyhlášováno za nejmodernější výsledek vědeckého badání, hnije zítra na smetišti jako nepotřebná věc.

Tím pozoruhodnější jsou práce a výsledky její na poli přírodovědy katolických přírodovědců, v neposlední řadě členů nenáviděného řádu Tovaryšstva Ježíšova. Malé drobnosti: Jméno prof. dra K. Zavadského je známo celému kulturnímu čsl. světu. „Vesmír“ ocenil jeho článek Biologie v přírodopisném kabinetě, otištěný ve výroční zprávě arcib. gymnasia v Bubenči za rok 1930-31. O jeho

biologii zobonosek ve světle filosofie sv. Tomáše napsal týž časopis: „Je překvapující, jak názory sv. Tomáše znějí moderně na př. při srovnání s názory Drieschovými. Je viděti, jak mnoho by získala biologie rozbořením názorů filosofie augustinské a tomistické.“

Nepíšeme o tom snad proto, abychom se dětsky pochlubili: Hledte, co katolíci dovedou, nebo abychom dokázali světu, že katolictví, reprezentované tak vynikajícím mužem, přece není tak špatné. (Braito: „Na hlubinu“ VII. 1. str. 46.)

Píšeme o tom jen proto, abychom si uvědomili, že Duch Páně vane, kudy chce, a ne, kudy předpisují lidé. Kdysi pro vědy přírodní vznikalo nejvíce pohoršení proti církvi a nejvíce rouhání proti Bohu. Srovnávejme.

Na otázku, proč právě katolíci a jesuité se uplatňují s takovým úspěchem ve vědách, dává odpověď Dubois Reymond:

„Nejnovější přírodověda povstala částečně přičiněním křesťanství. Hrozná vážnost křesťanské nauky zrodila v lidském duchu onu touhu vniknouti do nejhlubších hlubin všech bytostí a všech událostí. To je mnohem lepší podmínka pro namáhavé vědecké badání než pohanská lehkomyšlnost.“

Co řečí a řečiček bylo proneseno proti středověku. A ejhle, filosofie jeho velikánů neztratila na své modernosti, zatím co pohynulo na sta vědeckých jepic nedomyšlených názorů.

Katolický vědec, ať ve středověku nebo v novověku, vychází u svých prací vždy z předpokladu jsoucnosti Boží. Tím má položen základ nerozborný pro své další badání. Prapříčina všech věcí, jiným zahalená v mlhovinu, jest jemu zcela jasná a s paprsky jejího působení setkává se při každém kroku. Zatím co ostatní prodírají si cestu tmou a mlhou pouhýma rukama, katolický badatel znaje svůj cíl užívá všech moderních metod a prostředků k odstraňování nakupených překážek.

Nechceme mechanicky škatulkovat a tvrdit, že pouhý přívlastek katolický znamená práci vynikajících kvalit, jako zase přívlastek jiný, že snad práci diskvalifikuje. Nemáme práva k takovým soudům právě my katolíci, neboť ne, co my chceme, ale co chce Bůh, musí býti směrodatné.

Těšíme se docela otevřeně a poctivě z pomalého návratu vědy k Bohu. Těšíme se, že úsilí mnohých pracovníků vědeckých daří se odstraňovati předsudky proti náboženství a církvi. Začíná se uznávati, že pro církev jsou nutná dogmata, že bez nich přestala by býti církví. *In necessariis unitas, in dubiis libertas.*

Ovšem, to je několik silných jedinců, kteří si mohou dovolit na vlastní nebezpečí říci u nás pravdu. Kdyby tyto názory vyřkl na příklad učitel, byl by ukamenován přívalem sprostot a nadávek ve jménu znásilněné svobody.

Návrat lidových vrstev, odvedených tak zvanou vědou od Boha, bude trvati déle. Uvažme jen, co bude třeba námahy a práce, aby se opravily pseudovědecké učebnice pro naše školy, než vůbec se odhodláme přijíti s moderní učením na příklad přírodopisu nebo fyziky, sepsanou v duchu tomistické filosofie, a žádati o minister-
ské schválení...

Zatím jen ojedinělé pramínky a potůčky. Nadějně sice, ale slabé. Najde se ruka, která by je spojila v jedno řečiště?

Dlouho již trvá ten náš katolický advent v našem národě. Pravda, velké věci rostou pomalu a z malých počátků, ale měli bychom aspoň hledět, aby ten náš advent nebyl neplodný, nýbrž aby byl skutečnou mobilisací všech sil a výcvikem všech duší k toužebně očekávanému příští duchovního znovuzrození národa.

Katoličtí učitelé jsou připraveni ke spolupráci s každým, kdo to myslí opravdově s návratem národa k Bohu.

Vladimír Večeřa:

K plnějšimu, čistšímu lidství.

P. Eduardu Haiserovi, katechetovi v Brně.

T. G. Masaryk: Poznání bez zájmu je mrtvé. Neběží škole jen o to, aby poskytovala co nejvíc vědomostí, ale také a hlavně o to, aby navykala žáky přesnosti, pozornosti a metodičnosti: Učiti je tak, aby uměli pozorovati sami přírodu a život a dovedli správně řešit úkoly a úkolky, kdy a kde se k nim dostanou.

Ano, „poznání bez zájmu jest mrtvé!“ A pravý a trvalý zájem máme jen tehdy, když sami tvoříme, stavíme, když jsme sami na díle spolupracovali. „Nejlépe nám chutná jádro, jež jsme sami vyluštili, nejvíce nás těší pravda, již jsme sami vydobyli.“ Toto platí nejen pro dospělého člověka, ale i pro našeho malého občana—občanku, žáka—žákyni. Práce jest tedy prostředkem k výchovnému cíli. Ovšem jen vlastní prací se učíme a vychováváme. Zde jsem u problému činné školy — samočinnosti žáků. Chceme-li vytvořiti plné, silné a čisté osobnosti, musíme zařídit svůj postup práce tak, aby v něm bylo naslouchání a napodobování co nejméně. Vždyť vidíme v dnešní době sami nejlépe, jaké ovoce přinesla touto prací stará škola. Nevytvořila vyhraněné osobnosti, nýbrž beztvárnou masu a často lidi bezpáteřné. Každý napodobuje, co uslyšel, ale aby sám si pomohl, sám něco vytvořil, na to již nestačí, na to je slabý. Osm let se dítě učí jen nasloucháním a napodobováním a pak jej posíláme do života „připraveného“, pak na něm chceme, aby tvořilo, stavělo. Co má dělat? Inu napodobuje a naslouchá. V tom spočívá chyba staré školy: Škola připravuje pro život! Ne. Škola má být částí života, ba ani to ne, životem. Učíme se a připravujeme se stále pro život. Lidé, vyšší ze škol, si myslí, že jsou již na život dost připraveni, a pak nedělají nic.

Duševní fond jim chudne; pak se jen opakují nebo napodobují jiné. (Kdo umře než umře, neumřel až umřel) Stará škola vychovávala lidi nesamostatné; v životě, hlavně v oboru hospodářském, vidíme málo tvořivé, radostné práce.

Lidé dostali tento základ ve škole. Učitel, absolutní vládce ve škole (to jsme napodobovali císaře?), mluvil, přemýšlel, tvořil. Žák poslouchal a napodoboval. Kde a kdy se dítě učilo umění samostatného myšlení? To byl ten verbalismus, na který stále narážíme. Tedy pasivnost dítěte staré školy musíme v nové škole odstraniti.

V cestu se nám staví tři překážky: dítě, učitel a rodiče. Stále pracujeme na otázce: dítě—učitel. Ostatní otázky necháme vyřešit sociologii?

Jsme zamotáni tak v pavučinách tradic, že se nemůžeme ani pohnouti, ani se klidně a čistě podívat novému poznání vstříc. Ve všem samá tradice. Nevytvoříme nové školy, nepřeměníme-li sami sebe. Proniknutí duchem praxe minulých let, duchem výchovy mládí, myšlením společnosti, v níž žijeme, upadáme stále do týchž chyb. Stále se cítíme na stupínku pod obrazem císaře, jenž nám byl vzorem a děti v hluboké bázni v kládových lavicích sedí ode

zdi ke zdi. A prosím, v těchto trestaneckých lavicích vychováváme budoucí svobodné generace, generace, které mají vytvořit vnitřní náplň demokracie.

Vnější formu této dali legionáři s Masarykem, vydobyli nám svobodu. Vnitřní náplň — tu musí vytvořit také legionáři, ale legionáři duchovní. Je to práce těžká, odpovědná a namáhavá.

Jiný poměr k dětem. Nebát se k nim přiblížit a snížit. Tímto snížením se jen zvýšíme.

Do staré školy vstupoval učitel, do nové rádce, spolupracovník. Lavice jsou nahrazeny stolky a židličkami, úměrnými dětské velikosti. V lavicích kdysi seděli poslušní žáci, s rukama na hořejší desce, dnes máme v třídě pracovní skupiny, družstva. Není vyučovacích hodin. Jsou dány pracovní úkoly, nerušené časem. Pracovní skupina zdolává daný úkol své práce, při překážkách vypomůže ten nejdovednější a nejchytřejší — učitel.

Většina učitelů jest ve stadiu hledání. Pozoruje zápas o výchovných směrnicích v jednotlivých předmětech; jenž má být podružným, studuje nové směry, navštěvuje schůze. Ale v tomto pedagogickém bludišti zapomíná celá řada učitelů sama na sebe: to jest najít sebe, vžít se a pochopit myšlenkové proudění doby, pochopit úkol, jenž na ně klade doba, a vytěžit z něho co nejvíce pro sebe i pro žáka a tedy pro lepší příští společnost. Zkuste pracovat naznačeným způsobem. Nebude to s počátku snadná práce. Budete podnikat výlety na lodičce. Odrazíte se od starého břehu, ale budete se vícet. Leč pustíte se dál a dál. Vystoupí vám nové obzory, obzory větší, radostnější a plnější, řekl bych lidštější.

Pak budete na tento čas, na toto období vzpomínat jako na nejkrásnější. Dítě vás pochopí, nalezne ve vás svého přítele-spolupracovníka a vy budete poznávat dětskou duši, která je v jádře čistou hodnotou. V době, kdy jsou naše rodiny rozbity, je to pro nás důležitý problém.

Ovšem, k tomu je potřebí rodinného prostředí ve třídě. Pak bude třída jako les. Individualita vedle individuality; děti budou podporovat jeden druhého. Jednotlivci si budou vědomi svých povinností k celku.

V takové pracovně nebudeme mluvit o louce, když ji máme nedaleko v plném květu; o zahradě, která je kolem školy, o řece nebo potoku, když teče za vesnicí. Pracovní skupiny počnou si samy všimati a studovati život kolem sebe na selském dvoře, v lese, či u kováře. No, a prosím, to jsou vlastně ty obávané projekty.

Druhou překážkou je dítě. Zde je práce mnohem lehčí. Každé dítě se chce uplatnit a nový postup v práci přináší žákovi více samostatnosti a zajímavosti a tak rád pracuje. Každé dítě jest naplněno vnitřní energií, bojovností a dovedný učitel dovede tyto vlastnosti sublimovat na poli užitečné práce.

Těžší úkol se objeví tam, kde dítě přišlo z jiné třídy. Je nepřipravené pro tento postup. Pracovalo jen pro to, že se bálo učitele. Totéž vidíme v rodinách, kde často jediný vztah dětí a rodičů je rozkaz a trest. Nemůžeme-li chtít, aby se učitel změnil přes noc, nemůžeme to požadovati ani na dítěti. Obrňme se trpělivostí a začneme znovu.

Otázku poměru k rodičům řeší nově ustanovená Rodičovská sdružení. Problémem prostředí dítěte se zabývá sociologie.

Dáte-li potom na konci školního roku pracovní skupině změřit pole za školou a vypočítat, kolik na ně potřebujeme stromků, a vrátí-li se včas a s dobrým výsledkem, považují-li děti pořádek a čistotu za svoji povinnost, jste klidni; odejdete-li pak s návštěvou na zahradu a z pracovny slyšíte milé dvcjhlasé písně nebo sbory, jež si sami řídí, za úplného klidu — cítíte, že jste na dobré cestě.

Univ. prof. dr. Josef Beran:

O dětské lži.

Mezi nejčastější chyby dětí patří lež. Právě proto, že je to chyba nejčastější, nutno nejvíce proti ní vystupovati. Ovšem, třeba postupovati důsledně, ale i rozumně.

Lež sama o sobě málokdy bývá hříchem těžkým. To musíme míti na zřeteli stále, i když lež má míti dítě v ohavnosti, jak k tomu povzbuzuje i Písmo svaté slovy: „O h y z d a zlá na člověku je lež.“ (Kniha Sirachovcova

20, 20.) Tedy nemáš svědomí dětí. Zoškliviti jim lež, ale netvrditi jim, že vždycky, když lžou, mají těžký hřích. Jediné lež škůdnická, kterou chce dítě jinému uškoditi, mohla by býti za daných okolností těžkým hřichem. Lež žertovná hřichem těžkým není, leda, že by se i jí zúmyslně uškodilo nebo vědomě ublížilo, jak někde se může přihoditi při vyvádění „aprimem“. Upozorňuji na to, poněvadž by bylo nesprávné „dělati“ dětem hříchy těžké tam, kde nejsou.

Ale tím více nutno bojovati proti lži, poněvadž mívá zlé, a to trvale zlé následky. Naše přísloví nepraví zbytečně: „Kdo lže, ten krade.“ Lež vede k neupřímnosti, k nepoctivosti, k podvádění, ke krádeži, k přetvářce a k jiným hřichům, které opravdu pak hyzdí, ošklivou činí povahu dětí, které též s nimi rostou. Proto nutno velmi přísně postupovati proti každé lži, zejména lži první. Běží však hlavně o to, jakých prostředků používati v tomto boji proti lži, který musí býti, jak jsem pravil, rozumný a důsledný.

K správné volbě prostředků je třeba nejdříve vyzkoumati příčiny lži. Mohou býti rozličné. U nejmladších, zejména v 6—7 letech, to může býti příliš živá jejich fantasie, obrazotvornost. Sledujte je, když jim něco vypravujete. Oči rozšířené, pozornost vypjatá, najednou se hlásí, a buď určitě tvrdí, že to také viděly, že při tom také byly, anebo vypravují něco zcela podobného, co prý také zažily. Bývají to ovšem hlavně dívky, ale někdy také hoši, kteří jsou letory převážně sanguinické. U takových dětí tato lež je nezaviněná, a bylo by nesprávné je za takovou lež přísně trestat. Nelze však také ji pomíjet bez povšimnutí. I to by bylo po stránce výchovatelské pochybené. Nutno děti upozorniti, že je to nemožné, aby tam při tom byly — na příklad vypravovali jste o události, která se stala před více lety, než jak jsou ony děti staré — anebo že jistě to není tak, jak to vypravují. Je dobře přímo dětem říci: „Vidíš, tobě se to zdá, jako když v noci při spaní máš nějaký sen; ten sen, to není opravdová událost, to jen v tvé hlavě se to tak spojí a sestaví, a tak i teď, sice nespíš, ale v tvé hlavičce se také celé to vypravování sestavilo, ale pravda to není. Musíš si dát pozor a nevypravovat hned jako skutečné, co si vymyslíš. Zravna tak, jako nemůžeš vypravovat jako pravdivé, co se ti jen v noci zdálo.“ — U větších dětí bývá příčinou lži strach. A to jsou většinou děti melancholické, někdy i flegmatické, které ne tak ze strachu, jako z pohodlnosti si vymyslí lež, aby se nemusely namáhati. Když je příčinou lži strach, tu nutno šetrně, tedy ne s upřílišněnou přísností, ale rozumně vésti dítě k přesvědčení, že daleko spíše dojde odpuštění, ano i prominutí trestu, když se přizná. Často připomínati dětem též: „Lež má krátké nohy, daleko neujde.“ „Pravda vyjde najevo, jako olej nad vodu.“ — Když byla příčinou lži pohodlnost malého flegmatika, působí účinně tělesný, rozumný trest, jehož se ještě více bojí, než vyrušení z pohodlnosti. — Jestliže příčinou lži je vnitřní zloba dítěte, pak takové dítě těžko se dá napravit, a je třeba přihlížeti zejména k izolaci jeho, by nepokazilo jiných. Z besídek by bylo nejlépe takové děti, které lžou pro vnitřní zlobu, vyloučiti. Možno-li, věnovati se jim soukromě a individuálně, ale k „léčení“ takové lži je třeba veliké dovednosti pedagogické a velké trpělivosti. — Může se státi, že některé dítě lže ze zvyku, ale není příčinou toho vnitřní zloba. Nebylo vedeno k tomu, aby lež přemáhalo, a teď se mu stala druhou přirozeností. Takové děti není nutno vylučovati z besídek, ale třeba za každou lež jim uložit nějaký trest, po případě zakázati na čas ostatním, že s ním nesmějí hrát nebo mluvit. Tu však je vždy dobře dohodnouti se předem s rodiči, jinak dítě překroučí vše a poštvé rodiče proti vám. — Konečně může se u dívek mezi 10—12 rokem (a i u starších) vyskytnouti lež hysterická. Hysterie je choroba. Hysterické osoby snadno přehánějí ve vypravování, hledí se státi tím nápadnými, jako právě tato snaha upoutati na sebe výstředním jednáním a nápadností je nejvýznačnější známkou hysterismu. Je to však nesprávné domnívati se, že hysterická osoba je tím už špatná. Je to choroba u většiny nezaviněná. Když se vám tedy zdá, že u některého dítěte (u hochů se vyskytuje jen velmi zřídka) lež má charakter hysterismu, tedy upozorněte na to šetrně rodiče, ať jdou s dítětem k lékaři, a ten poradí prostředek jak proti hysterii, tak proti takové lži.

Nakonec bych ještě dodal, že právě pro snadný sklon dětí, a hlavně dívek, ke lži, je třeba vždy opatrně bráti jejich vypravování a výpovědi. Těžká obvinění nejdříve řádně vyšetřiti, a pak podle výsledku potrestati. Stalo se

nejednou, že i učitel byl nevinne vyšetřován a stíhán na základě přehnaných výpovědí dětí. Na druhé straně pak, když vedete nějaký spor, nespolehejte, že výpovědi dětí vám pomohou. Mohou selhatí právě ve chvíli nejrozhodnější.

Tak statečně v boj proti zlu u dětí tak zakořeněnému! Potírejte lež, vzbuzujte v dětech cit pro pravdu, získáte si nesmírných zásluh o „naději našeho národa“, v jehož státním znaku je krásné heslo: „Pravda vítězí!“

(Nové směry.)

ORGANISAČNÍ HLÍDKA

Učitelské exercície v Hlučíně budou od 28. června večer do 2. července ráno. Povede je známý a nadšený pracovník mezi katol. učitelstvem P. Alf. Daňha CSSR, z Prahy. Prosíme všechny kolegy a kolegyně, aby se co nejdříve přihlásili na adresu: Exerciční dům v Hlučíně. Přihlášených je dosud 12. Podrobnosti a jízdní řád byl oznámen v minulých číslech „Věstníku“. Vykonejte dílo misionářské a získejte ve svém okolí kolegy a kolegyně, nebo i z řad katolické inteligence pro účast na této veledůležité duchovní škole. Po ukončení exercícií projektuje se dobrovolný zájezd autobusem za nepatrný poplatek do nádherného parku v Šilheřovicích, prohlídka zámku a návštěva všech významných a památných míst připojeného Hlučínska. Účastníci vzdálenější budou mít příležitost poznati Hlučínsko.

Nové členské legitimace. V prvních dnech červnových byly rozeslány nové členské legitimace odborům, které poslaly členské seznamy. Jsou to tyto odbory: Nový Jičín, Uherské Hradiště, Olomouc, Boskovice, Brno, Hodonín, Uherský Brod, Přerov, Nové Město, Čes. Těšín, Kroměříž, Holešov, Prostějov, Mor. Ostrava. Ostatní odbory dosud členských seznamů neposlaly a podle usnesení schůze výboru budou jim legitimace vydány, až zašlou členský seznam. Některé odbory mi vůbec neohlásily změny funkcionářů a korespondence s nimi se tím ztěžuje. Prosím, aby tak učinily brzo. Jednatel.

Krajinský odbor katol. učitelstva na Opavsku konal svou měsíční schůzi dne 29. května 1932 v Koberčicích za účasti dosti značného počtu členů. Jednatel zahájil schůzi, přivítal přítomné a udělil slovo p. řídícímu V. Gardavskému, který se velmi poutavě rozhovořil o povinnostech katolického učitele a při výchovné otázce přešel na reflexe, t. j. malá kázáníčka, většinou náboženského obsahu, která jsou velmi vhodným výchovným

momentem a které včas použitá přinášejí ve výchově mnohonásobný užitek. Srdečná slova přednášejícího šla jistě od srdce k srdci. Po živé debatě schůze ukončena a odcházeli jsme k vlaku, abychom posílnění a osvěžení pobytem mezi svými dali se zase s větší chutí do práce. Krnovský.

Pout katolického učitelstva na Sv. Kopeček ve dnech 4. a 5. t. m. se velmi pěkně zdařila. V sobotu večer konala se adorace před nejsv. Svátostí oltární. Po společné večeři setrvali účastníci v přátelské besedě, kterou poctili návštěvou pánové min. m. sl. dr. Hruban a zemský posl. dr. Řehulka. V neděli při mši sv. přistoupili k sv. přijímání. Velmi pěknou promluvu měl vdp. Pius Petráš. Nato konala se v sále probošství pracovní konference. Schůzi zahájil a zakončil kol. Spáčil, jednání řídil kol. Hrbáček, zapisoval kol. Geyer. Po přečtení pozdravných přípisů ndp. pana arcibiskupa, preláta dra Hejčla, přis. Drobného a msgra dra Taubra a pozdravení zástupcem olomuckých katolických železničářů p. Hromadou promluvil kol. Kunce na téma: „Nový typ školy, vyšší vzdělání učitelstva, katol. třída“. O všech třech tématech hodnotné a obsažné přednášky rozvinula se čilá debata, které se účastnili skoro všichni přítomní. Jednáno pak o některých organizačních otázkách. Proti loňské, první pouti bylo letos určité plus. Účast četnější, zájem o aktuální otázky a živá debata. Po společném obědě a rozloučení se se svatyní rozjízďeli jsme se odhodlání k další práci za naše ideály.

HLÍDKA MLADÉ GENERACE

Několik poznámek k problému: sjezd svatojanských abiturientů 1927. Před 6 týdny poslal jsem do světa myšlenku o důležitosti sjezdu a možnosti uskutečnění opětného sejití po pěti letech... O prázdninách 1932 měli jsme si popovídat, sblížit duše svoje, přiblížit zašlé vzpomínky. Čekal jsem dost dlouho na náhledy jednotlivců-kolegů z let 1923-24—1926-27.

Názory jsou různé, což ani jinak býti nemůže, ale napsalo mi o přání sjezdování, bohužel, sotva na 10 kolegů. Slabá čtvrtina! Tu ovšem je těžké něco podniknout. Vidím, že doba ještě není zralá pro sjezd, který by bez účasti aspoň přibližně kompletního tělesa byl nemožný. Kolegové z Čech (těch je malá většina) by byli pro sjezdování v místě studií — Sv. Janě pod skalou u Berouna v Č. ve dnech 5.—6. července. Návrh z Moravy padl též na památný Sv. Kopeček u Olomouce — u příležitosti kursu katolického učitelstva v srpnu t. r. — Příteli —pst— z „Věstníku“, promiň, že jsem Ti neodepsal na tvůj návrh, s kterým bych v srdci souhlasil, avšak nemohu jej diktovat většině, které se zdá místo vzdálené a pro „intimní besedování“ i příliš posvátné. Až budu více uvolněn, vysvětlím ti, bohdá, věc blíže. — Bude-li půda pro sjezd úrodná, oznámím nejdéle do 1. července v tisku neb lístky, jinak ne. V tomto případě nebudu vinen za neuskutečnění a neberu za nic odpovědnost. Tolik všem na vědomí. Zdař Bůh! F. F. Háj.

HLÍDKA UČITELEK MATEŘSKÝCH ŠKOL

Konec jednoho roku. Opět jeden rok se schyluje ke konci. Každý dělá bilanci své celoroční práce, aby takto viděl, jak plnil úkol jemu vytčený, jak pokročil vpřed ve všem, co šlo by k zlepšení jeho práce a existence. I učitelky mateřských škol jsou povinny udělati přehledku na poli své činnosti. Nejen však ve škole samé, kde úkol jejich je dnes již nepopíratelný a význam takový, že je nanejvýš nutné, aby mateřskému školství dostalo se plného zákonného řešení, ale i v ohledu organizačním. Katolické učitelstvo čsl. jako spolek sdružuje i učitelky mateřských škol. A je to snad řešení velmi dobré, už potud — nechceme-li i v ohledu organisování učitelstva mluvit o křesťanském solidarismu — že scházejí se takto všechny kategorie lidí pracujících ve škole, že svoji práci navzájem oceňují, že se snaží na sebe navazovati a takto spojovati jednotlivé stupně škol v harmonující stupnici, vždy ovšem k dobru dítěte a školy. V tomto směru je úkol nás — učitelek mateřských škol — jasný a

přesný. I my chceme a spějeme k tomu, aby katolická škola nebo aspoň třída byla svobodně a s využitím plného programu katolické školy prováděna a takto aby plnila svůj úkol. Jsem konečně přesvědčena, že katolická třída existuje všude tam, kde katolická učitelka na mateřské škole jest.

Laskavostí redakce tohoto listu bylo i nám — učitelkám mateřských škol — poskytnuto místo v tomto listě, abychom mohly veřejně projevit svoje stanovisko, abychom mohly tlumočiti svoje požadavky, abychom i my mohly říci, že existují učitelky na mateřských školách, jako učitelky katolické. Jdeme ruku v ruce s ostatním učitelstvem katolickým za tím cílem, aby vzdělání dětí a lidu dalo se v intencích křesťanského názoru světového, aby úkol školy plněn a chápán byl tak, jak jej vytyčuje slavná encyklika nynějšího velkého papeže Pia XI., encyklika „O výchově mládeže“. Veškeré věci, které zařadovala jsem do „Hlídky učitelek mateřských škol“ v našem milém „Věstníku“, byly stylisovány s ohledem na naše požadavky, byly stylisovány s poukazem na program spolku katolického učitelstva.

Rok tento byl na události důležitého rázu velmi bohatý. I pro nás bylo důležitým to, že se o věcech mateřských škol vážně mluvilo na kompetentních místech. Nebylo sice splněno, co jsme očekávaly — zákon o mateřských školách, zlepšení materiálních poměrů na mnohých mateřských školách veřejných, změna titulu učitelek mateřských škol a j., ale přece jenom o mnohém bylo živě diskutováno a možno říci, že někdy s vážnými úmysly v ohledu pro nás výhodném.

Jisté je, že, pokud jsme se snažily stále upozorňovati na někdy nemožné poměry v našich řadách v boji za lepší podmínky našich existencí, bylo to vždy v zájmu klidu a sjednocení v tomto spravedlivém boji. Můžeme dnes klidně říci, že snažily jsme se plnit svůj úkol co nejsvědomitěji a nejvšestranněji, ale nebylo splněno ani zdaleka vše to, co nutně k našemu povznesení potřebujeme. Chceme v tomto boji za naprosto spravedlivá práva pokračovati v roce příštím — pokud ovšem bude ct. redakce tohoto listu nám laskavě dopřávat místa.

Já potom prosím všechny kolegyně z mateřských škol, které list tento odebírají, aby jej nejen četly, ale daly čísti oslatním, které dosud buď z neznalosti anebo snad z neinformovanosti nevědí, že právě v rámci spolku katolického učitelstva se náš úkol ve škole i mimo školu provádí nejlépe a že právě v tomto spolku je naše místo. Je v něm místo pro všechny, ať jsou ze škol veřejných nebo státních. Prosím touto cestou i všechny kolegyně a kolegy škol obecných a měštanských, aby na nás všude upozornili a naše snahy chápali a podpořili. Vždyť je to příkaz daný našim programem křesťanského solidarismu.

Ke konci potom kromě nejvroucnějšího pozdravu a přání pěkného zotavení všem, kdož odeberou se na prázdniny, mám ještě to, aby naše řady se po prázdninách rozhojnily, naše práce se zintenzivněla a na všem našem snažení, aby spočívalo požehnání Boží. — T. Viktorinová, uč. stát. mateř. šk., red. „Hlídky uč. mateř. škol“.

HLÍDKA UČITELŮ ŠKOL POMOCNÝCH.

Volné kreslení ve školách má své přednosti a vady. Byly doby, kdy heslo „volné kreslení“ ovládalo veškeru kreslířskou výuku na našich školách národních, často ani ne pro přednost zmiňovaného směru, ale spíše pro modernost, která v hesle byla viděna. Když se více a jasněji poznávalo, že úplně volně kreslící dítě se drží návyků, zvyká si znázorňovati jen určitou látku a užívati jen určité techniky, již odpírá měniti, ustoupila akutnost požadavku volného kreslení do pozadí, a dnes se již ve školách cvičí málo nebo snad vůbec je opomíjeno. Přece však důležitost volných kreseb žákovských stojí za to, aby jim učitel národní školy věnoval bedlivou pozornost, pro učitele školy pomocné mají volné kresby zvláště důležitost, neboť na začátku docházky žáka do třídy pomocné pomohou učiteli studovati žáka, koncem docházky žáka do třídy pomocné pomáhají učiteli, aby se orientoval o náklonnostech žákových pro určité povolání. Francouzský časopis „Pour l'Ere Nouvelle“ studoval vloni otázku volného kreslení a došel k závěru, který je pro učitele pomocné školy stejně pozoruhodný, ja-

ko pro učitele kteréhokoliv stupně školy národní. Učitel má pozorovati, které věci žák nejraději kreslí. Tím sezná jeho poznatky z prostředí sociálního, vkus, povahu, vzdělání žákovy. Jest mu pak možno rozdělit žáky v různé kategorie. Jsou: a) žáci tvořiví, kteří dovedou kreslit z vlastní obrazotvornosti, b) ilustrátoři, kterým chybí obrazotvornost tak rozsáhlá, ale dovedou vytvořit ilustraci žádané věci nebo přizpůsobiti se pokynům jiné osoby, c) nápodobitelé, kteří netvoří z obrazotvornosti vlastní, ale dovedou snadno nápodobiti věci podle přírody, vidí obrysy věcí a dobře je reprodukuji, d) kopírovači, jejichž činnost nevyspěje dále, než že reprodukuji jinou kresbu hotovou. Dalším úkolem učitelovým je rozeznati mezi žáky: a) kreslíře, kteří dovedou vidět kontury, siluety věcí a umějí je reprodukovati, b) malíře, kteří vidí plochy jako barevné skvrny, c) modeláře, kteří jsou pozorní ke vnějším formám prostorovým, k obsahu a hmotě, d) konstruktéry, kteří posuzují vše, co vidí, analysují a vyhledávají příčiny jednotlivých jevů věcí, které nejsou na první pohled zjevné. — Toto rozdělení dětských kreslířů podle úplně volného projevu kreslířského je pro učitele pomocné školy přijatelné, a děje-li se zařazení žáků do jmenovaných skupin na základě pozorného studia volných kreseb žákovských, stává se toto rozdělení pomocnou pomůckou při volbě povolání školu opouštějících žáků, zvláště tam, kde není v místě nebo aspoň blízko poradna pro volbu povolání, jejíž péči bylo by lze ze školy odcházející děti svěřiti. Volný kreslířský projev je pro posouzení osobnosti žáka pomocné školy velmi důležitý, proto naň nesmí býti zapomínáno v řadě prostředků, svědčících studiu žáka. Volné kreslení má ve škole pomocné oprávněné místo, jen je třeba stále si uvědomovati jeho výzkumnickou funkci. — Upš.

O zřízení školy pro učitele úchylné mládeže pojednal dr. J. Uher ve výboru Svazu čsl. péče o mládež. Ukázal na roztržičnost a nedostatečnost vzdělání učitelstva úchylné mládeže, které se vzdělává soukromně a koná pouze speciální zkoušky před zkušebními komisemi při učitelských ústavech. Navrhuje, aby byla zřízena zvláštní odborná škola pro učitele úchylné mládeže, k níž by se připojo-

valy kursy jednak pro učitele národních škol, jednak kursy pro výchovný personál všech druhů ústavních. Úkol školy byl by tento: a) poskytovat úplného teoreticko-praktického vzdělání učitelům, kteří se hodlají věnovati výchově úchylné mládeže, b) poskytovat učitelstvu národních škol v kursech a přednáškách teoreticko-praktického vzdělání z nauky o výchově úchylné mládeže, zvláště v těch oborech, jichž by mohli s výhodou používat pro praxi na školách národních, c) poskytovat teoreticko-praktického vzdělání personálu ústavů a zařízení pro péči o mládež, d) udržovat úzký a soustavný styk se všemi speciálními školami, ústavy a zařízeními pro mládež úchylnou za účelem seznamování jejich učitelstva se stavem a potřebami péče o tuto mládež, zvláště však o nových a vyzkoušených metodách vyučovacích a vychovávacích. — Podle Péče o mládež, roč. XI., čís. 1.

III. PRAZDNINOVÝ VZDĚLÁVACÍ KURS KATOLICKÉHO UČITELSTVA NA SV. KOPEČKU U OLOMOUCE OD 3. DO 16. SRPNA 1932.

Do kursu se přihlásili: 62. Em. Rosová, uč. z Moravy. — 63. Frant. Nevrlá, uč. z Moravy. — 64. Marie Krylová, uč. z Moravy. — 65. J. Poláčková, uč. z Moravy. — 66. E. Langrová, abít. z Moravy. — 67. M. Kubíčková, abít. z Moravy. — 68. Vlasta Fučíková, uč. z Čech. 69. Anna Čemusová, uč. z Čech. — 70. M. Kováříková, uč. z Čech. — 71. St. Spáčil, uč. ze Slovenska. — 72. St. Spáčil, říd. uč. z Moravy. — 73. F. Jordánová, uč. d. n. z Moravy. — 74. Lud. Brablecová, uč. d. n. z Moravy. — 75. A. Tupá, odb. uč. z Čech. — 76. B. Skuhrovcová, uč. z Čech. — 77. Marie Holubová, uč. z Moravy. — 78. A. Řeháková, uč. z Čech. — 79. Teodor Ševčík, uč. z Moravy. — 80. M. Jáhnová, uč. z Moravy. — 81. Em. Vejvodová, odb. uč. z Čech. — 82. Fr. Rotrekl, uč. z Moravy. — 83. Bož. Hálová, uč. z Moravy. — 84. Marie Baťková, uč. z Čech. — 85. M. Tokanová, uč. z Čech. — 86. S. M. Met. Hamrová, uč. z Moravy. — 87. S. M. Kl. Fialová, uč. z Moravy. — 88. Lad. Hübner, uč. z Moravy. — 89. Rudolf Hlava, uč. z Čech. — 90.

Květa Hlavová, abít. z Čech. — 91. Anna Krejčí, uč. z Moravy. — 92. Zd. Sedláčková, uč. z Čech. — 93. Vlasta Yochová, uč. z Čech. — 94. Josef Kalač, odb. uč. z Čech. — 95. G. Š., uč. z Moravy. — 96. L. B., říd. učitel z Moravy. — 97. Věra Urbichová, frekv. stát. konservatoře z Čech. — 98. Vinuše Charvátová, učitelka z Moravy. — Poněvadž se někteří odhlásili, uvolnila se místa a přihlášky se přijímají ještě.

Vezměte s sebou své poznámky z praxe školní. Vezměte ukázky výsledků své praxe ve slohu, psaní, kreslení, jaz. vyuč., počtů atd. Na Sv. Kopečku bude příležitost k vzájemným rozhovorům.

Spojení vlaková jsou na Olomouc vesměs ze všech míst naší republiky velmi pěkná. Z Olomouce hl. nádraží odjíždí každý účastník autobusem na Sv. Kopeček. V programech tištěných, které budou všem přihlášeným v červenci zaslány, bude podrobné spojení autobusové z Olomouce na Sv. Kopeček.

Prázdninová adresa. Mnozí ještě neoznámili svou prázdninovou adresu. Neručím pak za správné doručení pošty a včas. Oznamte svůj prázdninový pobyt kol. Kunckovi všichni!

Sleva 50proc. na drahách. Pokyny byly v posledním čísle „Věstníku“. Lhůta odeslání potvrzené průkazky kol. Kunckovi byla do konce června. Za později došlé se neručí, že budou včas vyřízeny na ředitelství čsl. stát. drah.

Hosté i z řad neučitelů jsou na III. kurse srdečně vítáni. Přijďte mezi nás, poznat nás a navzájem se povzbudit k další práci.

Začátek kursu jest ve středu 3. srpna. Účastníci se mohou sjížděti již 2. srpna. Večeře a nocleh jest připraven. Po příjezdu na Sv. Kopeček se hlaste každý v kanceláři kursu v Poutním domě.

Vemte s sebou dalekohled, fotoaparát, turistickou nebo speciální mapu kraje, v němž se kurs a exkurso koná; máte-li nějakou společenskou hru (šachy, domino, halmu, člověče, nezlob se, dámu atd.), vezměte ji s sebou. Kytaru též vezměte. Hlavně si však vezměte dobrou náladu a veselou mysl. Vše, co by rušilo dobré soužití, nechejte doma.

Prázdninová adresa předsedy kursů kol. J. Kuncka o prázdninách jest

od 28. června do 1. července: Hlučín, exerciční dům, od 2. července do 31. července, Olomouc, Wurmova 11, od 1. srpna do 17. srpna Sv. Kopeček u Olomouce. Pak do konce prázdnin opět Olomouc, Wurmova 11. Od 1. září Křenovice, p. p. Kojetín. V době od 6. do 19. července jest mimo Olomouc.

Adresa na kursisty jest Sv. Kope-

Památník prázdninových kursů byl v celém nákladu rozeslán. Prosíme, aby v době co nejkratší byl zaplacen obnos 36 Kč a 3.20 Kč přiloženou složenkou. Zbylé exempláře na objednávku zašle kol. Rom. Kudělka, uč., Michálkovice 308 u Mor. Ostravy.

Zaplatte všichni zálohu na kurs v obnose 100 Kč!

Klášter sester premonstrálek na Sv. Kopečku

Klášter, v němž budou ubytováni a stravováni účastníci III. prázdninového kursu katolického učitelstva od 3. do 16. srpna 1932.

ček u Olomouce, prázdninový kurs katol. učitelstva čsl.

Podrobný program III. kursu bude všem v červenci zaslán.

Přednáška o kurse v brněnském rozhlasu bude v první polovici července.

Exercicie pro katol. učitele a učitelky konají se od 28. června do 2. července v Hlučíně, Exerciční dům. Poplatek za vše pouhých 50 Kč. Exercicie vede duchovní vůdce našich kursů dp. Alfons Daňha CSSR z Prahy. Přijďte všichni! Na shledanou ve Hlučíně. J. Kunec.

J. M. ndp. opat dr. Met. Zavoral ohlásil svou účast na kurse 14. a 15. srpna.

Závěrem. Poslední řádky o kurse v této rubrice, která byla milým pojítkem učitelské veřejnosti a katolické veřejnosti vůbec s přípravným výborem prázdninových kursů. Informovala, vzbuzovala a udržovala zájem a razila cesty do duší těch, kteří se nemohli rozhodnouti, ale nakonec se rozhodli pro účast na III. kurse neb k sympatiím kursů. Vyplnila svůj úkol propagační. Zda i obrodný, to ukáže shromáždění na Sv. Kopečku. Žijeme v těžkých dobách hospodářské a mravní krise. Tíha doléhá i na nás. A proto chceme načerpat u Panny Marie Svatokopecké posily pro zápas záchrany své duše a pro zápas s protikristovým duchem

v dnešní škole. Ten teror, jaký musí katolické učitelstvo snášeti od svých kolegů učitelů, řídících, ředitelů a inspektorů, jest výhní, v níž můžeme zesílit charakterově, ale v němž se můžeme úplně zeslabiti a spáliti v sobě všechnu sílu křesťanského sebevědomí. „Buďte ocelí, která se ohne, ale nezlomí!“ nám říkal na Hluboké vloni pan ministr dr. Hruban. Zapomeňme na všechny slabosti lidské, připravme se exerciciemi v Hlučíně a na kurse budme skutečně článkem zdravé páteře charakterního katolického učitele. Odložme všechno hašteření, zlé úmysly a řeči a chtějme se přiblížiti našemu Nejvyššímu Učiteli — Ježíši Kristu. Zesměšňování kol. liberálních učitelů nesmí nás uvést z rovnováhy. Jejich řeči a úšklebky ať zadují do lodičky našeho života a vedou nás na hlubinu. Těšíme se na prostředí, které jsme měli v Čes. Krumlově a které chceme míti i na Sv. Kopečku. Nikdo nebyl smuten, všichni veselí, všichni usměvaví, všichni radostněji se dívali na budoucnost, a srdce bylo čistší, myšlenky čistší a pohled na Boha jasnější. Těch 14 dní pobytu společného chceme užitečně užítí k osvětlení těla, očištění ducha a duše, upevnění charakteru učitele-katolíka. Nové ovzduší zanechá mnoho dojmů, které budou doznívati řadu dní a chrániti nás před pádem a duchovním smutkem. Jdeme si na Sv. Kopeček pro klad životní, abychom se oprostili negace. Dokážeme to? Záleží na nás všech, kteří od 3. do 16. srpna budeme na Sv. Kopečku. Máme víru v křesťanský idealismus životní. Přeji všem radostného ukončení práce na škole a těším se na shledanou s vámi, kolegyně a kolegové, na Sv. Kopečku. Buďte zdraví! Kuncěk.

Z galerie docentů kursu. Svatokopečtí kursisté poznají se se znamenitým školským odborníkem PhDr. et RNDr. Josefem Špačkem, profesorem v Hlučíně, na něhož mají první kursisté frýdlantští nejkrásnější vzpomínky. Neobyčejné vědomosti, nastřádané pilným a důkladným studiem a výzkumnými cestami v cizině, bohaté zkušenosti učitelské a životní činí dr. Špačka osobností vskutku mimořádnou. Svěrázným svým výkladem dovede prof. dr. Špaček zaujmouti i nejlhostejnějšího posluchače. Témata, o nichž bude přednášeti, jsou velmi vděčná a hodná vši pozornosti.

PhDr. Karel Závadský T. J., profesor v Praze, odborný spisovatel a badatel přírodovědecký, ušlechtilý, milý v osobním styku, docent obou předchozích kursů, se vzácným pochopením a nevšední ochotou přijal i na III. kursu referáty z oboru přírodních věd. Jeho jméno v seznamu docentů svatokopeckého kursu čtou všichni kursisté a interesenti s radostí a pýchou.

Málokdo dovede svým přednesem posluchače tak fascinovati jako spisovatel Albert Vyskočil, odborný učitel v Praze. Českokrumlovští kursisté chovají Alberta Vyskočila ve velmi živé paměti. Hluboké vzdělání, široký rozhled, schopnosti jazykové a vrozené, nelíčená skromnost tvoří u Vyskočila charakter zvláštního půvabu a vynikající hodnoty. Referáty Vyskočilovy budou na Sv. Kopečku svrchovanou událostí.

MUDr. Julián Kuncěk, vrchní zdravotní komisař v Pelhřimově, vážený lékař na okrese pelhřimovském velmi vzdělaný a sčelý, nadšený pro vše krásné a vznešené, bude jako předtím i na III. kurse ochotným zdravotním poradcem. Jeho přítomnost jako lékaře na našich podnicích jest nesmírně důležitá. Dr. Kuncěk patří k zasloužilým průkopníkům hnutí katol. studentstva a katol. inteligence. Po prvé uvidí naši kolegové — na to nutno zde zvlášť upozorniti! — na Sv. Kopečku pohromadě někdejší čilé, bystré organizátory a pracovníky v hnutí mladých: dr. Kuncka, dr. Doležala, dr. Krlína, dr. Braita, prof. Šráčka, dr. Strakoše, P. Daňhu, dr. Drábka, dr. Peřicha. Tento fakt nesporně zvyšuje význam III. kursu.

Josef Kachlík, řídící učitel v Podomí u Vyškova, znamenitý ilustrátor II. kursu, vzdělaný malíř a metodik v kreslení a modelování, upozornil na sebe v Čes. Krumlově svými podnětnými a nabádavými přednáškami. O metodice kreslení promluvil Josef Kachlík s velkým úspěchem již na několika kursech, jež pořádaly některé odbory naší organizace. Kachlíkovy referáty budou vysoké ceny praktické.

Josef Papica, ústřední tajemník Matice cyrilometodějské v Olomouci, došel rázem srdečné obliby u kursistů v Čes. Krumlově. Dobrá, poctivá tato duše hanácká, vysoké

inteligence, poučí posluchače III. kursu o ideálech křesťanské výchovy, jak je hlásají okružní listy sv. Otce.

O jednotlivých členech přípravného výboru netřeba se mnoho šířiti. Jsou jistě všem členům dobře známi. Každý kursista dobře ví, kdo to je P. Alfons Daňha a co on pro naši kursovní myšlenku a instituci znamená. Jeho originální metoda pastorační je neodolatelná, silná. P. Daňha jest jako duchovní rádce prostě nenahraditelný. — Předseda Jan Kunc ek vyznačuje se výborným talentem organizačním. Vzácná koncilianost v jednání a dobrota srdce podporuje a zdarem korunuje jeho počiny, jež vyplynuly z čistého idealismu. — Pokladník kursů Romuald Kudělka, učitel v Michálkovicích, jest energický, avšak dobrosrdečný strážce časného blaha kantorské rodiny kursovní. Na jeho obezřetnosti a rozšafnosti spočívá všechna hmotná prosperita našich kursů. — Tajemník Antonín Slezáček, cvičný učitel při mužském učitelském ústavě ve Sv. Janě pod skalou, řečený Šotek, koná v pořadatelsvu kursů velmi platné služby. Vedení kursovní kroniky jest pak jeho výhradní funkcí při průběhu kursů. — PhDr. Jan Drábek, profesor v Opavě, zastupuje docenty v přípravném výboru a podporuje radou i skutkem rozvoj kursovní instituce. Na III. kurse podá referát vlastivědně orientační a bude řídit „Durychův večer“, jehož se básník Jaroslav Durych osobně zúčastní a promluví tu o své tvorbě. Od „Durychova večera“, pravých to literárně-uměleckých hodů, lze si mnoho slibovati.

III. prázdninový vzdělávací kurs katolického učitelstva čsl. na Sv. Kopečku u Olomouce bude dostaveníčkem významných osobností katol. tábora a průběhu bude dokonalejšího nežli oba kursy předešlé. Proto, kolegyně a kolegové, na shledanou na Sv. Kopečku!

ROZHLEDY

Nový návrh na úpravu zkoušky pro ustanovování inspektorů podává ve Věstníku ÚS. Fr. Pátek. Podle tohoto návrhu by měly být pro oši komise při zemské školní radě, pro zemské inspektory při ministerstvu mšano, a byli by v nich: 1. universitní profesor pedagogiky, 2. vynikající učitel školy

obecné, 3. vynikající učitel školy měšťanské, 4. vynikající právník, znalec školské administrativy, 5. zem. školní inspektor, 6. okresní školní inspektor. Členové komise z učitelstva by měli být jmenováni po návrhu zemských organizací učitelských. Ke zkoušce může být připuštěn kandidát, který působí na školách národních nejméně 18 a nejvíce 30 let a má v posledních 5 letech celkovou kvalifikaci prvního stupně, byl-li výsledek zemské inspekce v té době u něho vykonané také téhož stupně a je-li význačně literárně činný v některém z těch oborů, z nichž se koná zkouška. O připuštění ke zkoušce rozhoduje komise. Kandidát vypracuje domácí práci, k níž si může navrhnutí tři témata. Vyloučeny jsou práce historické. Měsíc před zkouškou odevzdá domácí práci. Ústní zkouška se koná: 1. z pedagogiky a pomocných věd, 2. z metodologie výchovy a vyučování a 3. ze školní administrativy. Byl-li uznán způsobilým všemi hlasy, zapíše se do seznamu čekatelů, uveřejní se jeho jméno ve Věstníku mšano a umožní se mu konati praxi, která má být nejméně čtvrtroční. Nebyl-li uznán všemi hlasy, může zkoušku opakovati. Nebyla-li pro něho ani polovina komise, zkoušku opakovati nemůže. —e—

Problém zkoušek. Nebude to statistické ověřování strachu ze zkoušek ani diagram prospěchu. Nebudou to vůbec čísla. Jen glosy.

Notýsek stále ještě je zatěžujícím slovem. Dříve než může být pobídkou a vzpruhou, vědomí žáků vyplní představou napsané pětky. A žák — třeba dobře připravený — mlčí.

Zkoušky bez notýsku jsou veselejší. Jsou pro život a ne pro školu. Hovoříme s žákem a žák mluví. To je ohromné plus, protože při zkoušení s notýskem v ruce žák nikdy nemluví, ale reprodukuje. Nehovoří s námi, ale se svou rubrikou v notýsku.

Vzájemné zkoušení žáků je výchovné. Žák se především připravuje na vyučování, aniž to ví. Jak to? Vypisuje si otázky. Musí být vhodné, praktické a mohou být vtipné. Nestací mít jen otázku vypsanou. Žák ví, že, nebudou-li spolužáci vědět odpověď, musí ji říci sám. Tak studuje a učí se samostatně pracovat.

Spolužáci se snaží zodpovědět co nejvíce otázek správně. Chtějí vidět svůj růst, který si pro sugestivnost za-

kreslí diagramaticky podle vlastního odhadu v procentech. Ze zkušenosti musím říci, že jen ve velmi nepatrném zlomku procenta žáků jsem našel přeceňování. Většinou (rozumí se: starší žáci) se oceňují správně. Že to bez notýsku nejde? Měl jsem tytéž obavy. A přece prospěch neklesl a podle upřímných odpovědí žáků vím, že se nepřipravuji méně na vyučování.

Zkouška však není trýzní, strach mizí docela, a to již stačí k příznivému ocenění zkoušek bez notýsku, ale zkoušek s troškou více srdce. Říká se tomu také individualisace. — Karel B. Hroch.

Přednáška prof. Richtera, přednesená v jihočeském odboru. Jako dravá, rozvodněná řeka hrne se proud času vpřed. Ničím ho nezastavíš, a nic mu nevyrvěš, co jednou v jeho náruč zapadlo. Jak často spláchnou či pokalí jeho vlny krásný květ, jež pěstila pokolení. Takovým květem jest i naše píseň národní. Může-li si kdo pomyslit ušlechtilějšího a něžnějšího plodu poetické mysli našeho lidu? Co říci o národních písních? Velmi mnoho ba nejvíce. Národní písně vytryskly samy, jaksi mimovolně, ze srdce člověka, neboť ten, citově vzrušen, ať v radosti či v žalu, v štěstí či zoufalství, cítil potřebu zpívat, vyjádřit tóny svůj duševní stav. Zdálo se mu snad, že tvárným, modulovatelným tónem dovede vyjádřit více a věrněji než slovem. Ano, co ze srdce trysklo, srdce jiného se dotkne. A tak možno označiti národní písně jako přebohatou stupnici k vyjádření nej-různějších duševních stavů, od vrcholné radosti až k nehlubšímu zármutku. A ze všech stran slyšíme nářek, jak hltá, jak stírá proud moderní doby pel z těchto kvítků, jak znešvařuje tato moderní doba hrdlo prostého muže z lidu, kladouc do něho zpěvy pouze tendenční. Nařiká se dále, jak pára, elektřina a podobní služebníci ducha lidského vypuzují z lidu všechn poetický vznět, umlčují jeho varyto zpěvné... Známo je, že dřívější škola česká pěstila píseň národní vydatně, ovšem jaksi nepřímou, nikoliv systematicky a s oním uvědoměním, jak my nyní na věc pohlížíme. Tehdejší český „kantor“, český to muzikant, užíval ji jako prvé pomůcky při hudební výchově a tak hudební dorost stále a stále usilovně pěstil. Jak již napověděno, vedlo se naši písní lidové dříve lépe. Ona žila, bujela v

chatě, na luhu domácím, živena jsouc neustále vznětem nezdolného lidu našeho. Leč, obraty nastaly ve všech odvětvích snažení lidského a duch moderní postavil se jako její úhlavní nepřítel. A nová škola? Ta ji pomínula, ta si ji nepovšimla. Hudba přestala býti vedlejším zaměstnáním učitelovým. Škola ovšem nastoupila dráhu novou, skvělou, ale národní píseň se z ní stěhovala pryč. Že věc tato nápravy žádala a také již zajisté došla, toho zřejmým dokladem je to, že již v minulých letech v konferencích a schůzích učitelských přednášeno bylo o zpěvu ve školách. A po čem volali přednášeči vesměs jednomyslně, po písni lidové. A tak byl učiněn slibný krok k pěstění českých národních písní a zároveň oživen výchovný prostředek, neboť jejich výchovné hodnoty jsou pro školu nejvyužitkovatelnější. (Jako pomůcky k vyučování a cvičení národních českých písní buďtež uvedeny zpěvníky: Zavadila a Holuba.) Ta naše proslulá hudebnost, ta naše přebohatá, svérázná píseň, jakož i světový význam naší české hudby vůbec toho zasluhují a vyžadují, aby umění tomuto cvičeno bylo u nás podle vlastních zpěvníků škol, jež od jiných cizích, naprosto se liší svým obsahem i svým duchem. My, vychovatelé, kteří v tomto proudu časovém nemalou roli hrajeme, jsme zajisté nad jiné povolanými, ideální statky ducha lidského vůbec, tyto něžné, ušlechtilé plody ducha národního pak zvláště střežiti, hájiti, v půdu vhodnou přenášeti. Vždyť povolání naše samo sebou má ráz ideální, ježto v první řadě ukládá nám péči o duševní, tudíž ideálnější stránku člověka. A poněvadž ruce naší svěřena ona mláď, již domácí česká půda vydala, tož musíme ji dále pouze tím způsobem, těmi prostředky pěstiti, t. j. musíme býti vychovateli národními. I je nám tedy pečovati o ten individuální, kmenový ráz ducha českého, bez něhož načisto přestali bychom býti národem svérázným, ztrácejícím se v bezbarvém světě kosmopolitickém. Ráz tento jeví se ovšem více způsoby — ale především řečí a vším tím, čemu tato je hlavním prostředníkem: poesíí národní, písní národní — lidovou. Že tedy pomocí této ducha národního mládeži vštěpujeme a že ona je velezdatnou pružinou pro buzení a sílení vědomí národního vůbec, nebude nikdo popírati.

ZPRÁVY

Končíme ročník, tentokrát jubilejní, desátý. Děkuji všem, kdož se v posledním roce o jeho zdar a rozkvět jakkoli přičinili, to jest milým spolupracovníkům, přispívatelům a naší čtenářské obci. Směr listu byl: informovat vlastní řady, mluvit k veřejnosti, sdružovat; nenaříkat, ale vybízet, s pomocí Boží, promyšleně a usilovně jít vpřed. Veselé prázdniny! Hrbáček.

Za zemřelým prelátem Janákem. Dne 16. t. m. zesnul prelát-kustos olomucké metropolitní kapituly msgr. Ignát Janák ve věku necelých 70 let. Dlouhá leta byl horlivým farářem ve Frydlantě n. O., kde bylo před válkou jedno z ohnisk katol. učitelstva: takřka všichni ze sboru školy, jejímž ředitelem byl J. M. Kadlčák, byli jsme členy katolické učitelské organizace. Možno směle říci, že zemřelý vdp. prelát měl velký podíl na rozvoji naší organizace. R. i. p.!

Dr. Hynek Dostál vyznamenán. Bývalý učitel, redaktor katolického časopisu „Hlas“ v St. Louis byl vyznamenán mohylevským metropolitou za své zásluhy zlatým křížem. Dr. Dostál pracoval v roce 1922 pro české obyvatelstvo katolické na Volyni.

Jubilejní ročník našeho stavovského listu „Věstníku katol. učitelstva“ je dilem periody deseti let. Soustřeďoval okruh čtenářů stále více a více náročných, ale, jak se dá z příležitostných zmínek souditi, uspokojoval hlavně průbojnými snahami.

Až přibudou ročníky další, bude vždy období do r. 1932 zaujímatí místo prestižní, neboť osvětluje výsek v pedagogickém a organizačním díle velmi mnohotvárný. „Věstník“ zahajoval počáteční fázi aktivního nástupu, formuloval, determinoval, jednotil, třídil, hodnotil, nabádal a sdružoval — měl iniciativu.

Bude kladným příspěvkem k historii katolického hnutí vůbec, učitelského zvláště.

Sledoval věrně ideu katolické výchovy, zásoboval mravní energii a zval k řešení didaktické práce s hledisk moderních.

Vytvořil nejlepší předpoklady k pracovnímu souručenství katolického učitelského tábora a dal mu vědomí vlastní síly i ceny.

Budiz tomu tak i nadále! Necht zvětši se v budoucnu počet přispíva-

telů a znásobí se počet odběratelů! Při známé svědomité snaze jeho redaktora nechť se „Věstník“ setká i nadále vždy s plným porozuměním a hojnou přízní! Díky všem, kdož přiložili ruce k dílu!

Vše další nám Bože zdař! J. K.

Výstava růží v Blatné v rámci slavností SKM. Mladistvá SKM v Blatné podjala se letos za součinnosti čl. strany lidové velmi těžkého podniku pořadatelsví výstavy Böhmových růží, se kterouž bude spojen sjezd SKM a táboření skautů. Výstava růží světově známého pěstitele koná se pod protektorátem městské rady blatenské ve dnech 1. a 2. srpna 1932. Sdružení katolické mládeže v Blatné zve k této příležitosti všechny lidi dobré vůle, milovníky královny květin zvláště. Účast vynikajících osobností našeho církevního i veřejného života dodá výstavě i slavnostem náležitěho lesku. Vystavována bude řada novinek, růží dosud nepojmenovaných. Růže Böhmovy z Blatné (jižní Čechy) jsou známy nejen v ČSR, ale i v Německu, Francii, SHS, Unii severoamerické a jinde. Šíří slávu českého jména po celém světě. Jan Böhm je členem (první Čechoslovák v tomto oboru) mezinárodní jury pro oceňování růží (novinek) v Paříži-Bagatelle. Americké Chicago má rádo blatenské růže, pojmenované tam „Mayor Čermák“. — Bude-li o věc zájem a schválí-li počin církev, mohla by býti pojmenována jedna z růží letos Blah. Anežka Česká. — F. F. H.

U nás je celkem 263 hospodářských škol, a to 205 s vyučovací řečí československou, 52 s vyučovací řečí německou, 4 rusínské a 2 polské. Dále je několik rolnických škol maďarských, které mají učitelský sbor a školní statek společně s čl. školou. Na všech těchto školách je celkem 9339 žáků, z toho 1631 dívek. Profesorů a učitelských sil je celkem 2155, z toho 170 žen. Na 4 žáky připadá průměrně 1 učitelská síla.

Sjezd katolických učitelů na eucharistickém kongresu v Dublině. Výkonný výbor irského svazu katolických učitelů I. N. T. O. ustanovil zvláštní podvýbor pod řízením vicepresidenta Cormaca Breatnacha, aby vykonal přípravy pro recepci a garden party, které se uspořádá na počest zahraničních katolických učitelů zúčastňujících se eucharistického sjezdu. Recepce bude v zahradách

Koleje Blackrock v sobotu 25. června. Byly k tomu již pozvány všechny svazy katolických učitelů z celého světa. Z republiky čsl. účastní se sjezdu, pokud je nám známo, vdp. poslanec Rýpar.

Očima, ozbrojenýma brýlemi máme-ní, nahlédl kolega jvk okénkem Památníku prázdninových kursů do života mladých katolických učitelů. Není spokojen s našimi kursy a my se mu nedivíme, poněvadž víme, že nevyhovují jeho dogmatu o smyslu dneška. Naši mladí kolegové se dívají na smysl života ne s rohu ulice, ale se stanoviska, s něhož je vidět dále než do klikatých uliček dnešního labyrintu světa. Katoličtí učitelé vědí, že smysl dneška — právě tak jako smysl dob jiných — je žití sub specie aeternitatis a pod tím zorným úhlem pozorují ten dnešní neklid a dnešní zmatky. Odtud plyne i tendence kursů: upevnění duševní rovnováhy a jistotu, kterou poskytuje náboženský základ těch, kdož stavějí chrám svého života na skále Petrově. Pojem katolické vědy mylně pokládá za absurdum. Jest jí každá věda, která neopouští základy vědecké a zůstává tak ve službách Pravdy. Bohužel o některých oborech vědy nedávných dní a do značné míry i dní našich toho říci nelze. (Viz dějepis a přírodovědu!) Přejeme sympatickému recensentovi, aby se mu podařilo podívatí přes brýle jako kdysi Poutníkovi v Labyrintu. Pak nás jistě pochopí lépe. Zatím se nám zdá, že je v zajetí ideologie socialistické, což je ovšem při jeho prostředí zcela pochopitelné. —o—

Veselá vojna o globální metodu vede se dále. Proti ní vystupuje nově E. Strnad v „Pedagogických rozhledech“. Odpadl od globalismu po provedeném pokusu a uznává, že je lépe ve čtení hláskami začít, než je dlouho obcházet a pak, až slova cestu k nim zahradila, k nim se s úsilím probíjet rozbíjením slov. Globalismu vytýká dále, že výhody jeho jsou jen zdánlivé, že obtíží ve výuce čtení nezmenšuje, ale zvětšuje tím, že zkonkretisoval normální slova a vytváří tak úporné překážky techniky čtení. Bohužel v našich poměrech jak vzhledem k porozumění, tak i k povaze řeči, znamená slovní automatisace bezradnou propast, v jejíchž útrokách se ztratí většina praxe bez přiměřeného užítku. Také poukazuje na to, že

podvrací globální metoda dosavadní pojetí učby jazykové v 2. a 3. šk. roce. Dochází pak k závěru: Nelze považovati globální řešení techniky čtení slovní vokalisací jen za nevhodné a nemístné, jest to cizorodý způsob katastrofálního nebezpečí. Vidí v této metodě jen jedinou přednost, totiž tu, že je to hra, která baví nejvíce, než zevšední.

—o—

Také ideál! Američané začínají uvažovali o své výchově důkladněji než dříve. Tak zase nejnověji E. D. Martin podle zprávy J. Uhra praví, že americká výchova nemá cíle a není ničím více než glorifikovaným zájmem o sebe. Zatím, co se u nás mluví o výchově, jež má vytvářeti zvyky, jako o ideálu, k němuž se má dospěti, pochybují rozvážní Američané, kteří takovýto druh výchovy měli příležitost už řadu let zkoumat, o tom, že by mysl, spoutaná řetězy mechanických zvyků — byť i nejlepších, byla skutečně vychována.* —o—

Přijímání žáků do měšťanských škol. Pro žáky školní obce je měšťanská škola povinná (par. 161 Ř. šk. a v.). Do 4 km se musejí přijati všichni žáci, kteří se přihlásí, i kdyby se pak musely zřídití paralelky. (2. věta zák. 189-1919.) Z obcí přes 4 km musejí býti přijati žáci jen do počtu volných míst ve třídách a v pobočkách, takže jejich přijetím nesmějí se ani třídy přepřínovati, ani pobočky zřizovati. (par. 3 z. č. 189-1919.)

N. O.

Umělé ódy pěje na starostu ŘSUČS Vojtu Beneše Věstník ÚS. Škoda jen, že už mu hlas jaksi neslouží a zpívá trochu falešně. Nikdo jiný prý než Svaz nevymáhal sníženky na dráhy a nikdo jiný prý je nevymohl než nenahraditelný a nepřekonatelný jeho starosta. To je opravdu zvláštní, jak velikou moc mají v demokracii někteří jednotlivci — skoro jako ve státech absolutistických. Ale proč nás jen při té své ohromné moci nechal na splnění toho spravedlivého požadavku tak dlouho čekat. To by opravdu zasloužil. Nebo se těch sníženek nedomáhalo všechno učitelstvo a všechny jeho organizace? Věstník si ovšem myslí: „Chval mne, hubo, nebo tě roztrhnul“ —o—

Jako slepý o barvách píše rjč ve Věstníku ÚS o papežských encyklikách a dává katolické církvi lekce a rady. Podle toho také dopadají. Píše

na př., že bohatí jsou většinou příslušníky církve. Nešťastnou náhodou zapomněl, že majiteli mezinárodního kapitálu jsou vlastně Židé a protestanté. Či snad jsou oni také příslušníky církve katolické? —o—

Upomínku reformním školám posílá dr. Klimeš v Pedagogickém věstníku. Žádá, aby veřejnosti sdělily, kolik žáků a jak přešlo z jejich humanitních větví do středních škol a tak aby vyúčtovaly, jak splnily slib, že jejich humanitní větve nahradily střední školu. Očekává, že by tak zájem o tento druh školství ve veřejnosti byl zajištěn, neboť náš člověk počítá a cení kulturní instituce podle toho, kolik mu na konec vynesou hmotného prospěchu v jeho existenčním boji. —o—

Ut omnes unum sint! Ve dnech 13. až 17. července koná se na posvátném Velehradě VI. unionistický sjezd. Zajisté i z našich řad, kdo bude moci, sjezdu se účastní. J. H.

Katechetský spolek olomucký pořádá na Velehradě ve dnech 29., 30. června a 1. července VII. katechetský kurs. Příhlášky do 25. června jednateli P. J. Mlčochovi do Uh. Hradiště.

Celoroční průkazky pro učitele veřejných škol na snížené jízdné. Výnosem min. železnic z 25. května 1932, čís. 21275-III/3 bylo dovoleno vydávat učitelstvu veřejných škol celoroční průkazky na zlevněnou jízdu. Průkazky mají platnost od 15. června toho kterého roku do 14. června roku příštího, poplatek celkový za III. tř. činí 55 Kč, za II. tř. pak 60 Kč pro vlaky osobní a rychlíky. Napříště již tedy nebudou vydávány ani prázdninové průkazky, ani poukázky na jednotlivé zlevněné jízdy. Letošní prázdninové průkazky budou příslušným ředitelstvím prodlouženy až do 14. června příštího roku po zaplacení doplatku 20 Kč, výjimečně lze letos také žádati o vystavení celoroční průkazky až do 15. září, kdežto pro leta budoucí jest o ně žádati v dubnu a v květnu. Této výhody jsou účastni i výpomocní učitelé. Kolegové a kolegyně, využijte plně léto výhody, o kterou jsme již dlouho usilovali.

V ý b o r o v á s c h ů z e moravsko-slezského Spolku katolického učitelstva konala se 19. června v Přerově. Přítomní: Vičánek, Praxl, Hanzelka, Borek, Hrbáček, Krejčíř, Žamberský,

Kuncek. Omluvení: Trávníček, Váňová. Po referátech předsedy a jednatele projednávány školské, stavovské a organizační záležitosti. Valná hromada, při které budou letos volby funkcionářů na tři roky, koná se 11. září v Brně.

Přednáška v pražském Radiojournalu o III. kurse na Svatém Kopečku je 24. června v 15.45. Přednáší kol. Ant. Slezáček. — Téma přednášky kol. Kachlíka je „Prostorové kreslení na obecné a měšťanské škole“. Bude brán zřetel hlavně na praxi. Účastníci budou kreslit do náčrtníků. — Pan ústřední tajemník MCM. Josef Papica jednal s vůdcem výpravy francouzských katolíků do ČSR. o prázdninách 1932 P. Dassonville, a pozval je na náš kurs na Svatý Kopeček. Odpověď došla. Byla provedena agitace a na kurs se dostaví deputace. — Podobně budou pozváni i Poláci. — III. kurs na Sv. Kopečku je schválen minister. školství a národní osv. ze dne 3. června 1932, čís. 66.205/32/I-1. — Svatováclavská liga postarala se o organizaci výstavy knihy čsl. katol. nakladatelství při III. kurse. Výstavu provede Lidové knihkupectví v Olomouci. — Propagace III. kursu byla vykonána v 6. čísle „Hlubiny“ a 6. čísle „Přehledu“. V obrázkovém čtrnáctideníku „Svět“, čís. 11., vyšel článek p. Papici.

X. ročník obsahuje 20 čísel, z nichž desáté má 18 stran, jedenácté 16 stran, ostatní po dvaceti, celkem 394 stran a 4 strany, na nichž jest obsah a titulní list.

L I T E R A T U R A

Filosofický sborník věnovaný moravskému filosofu dru J. Kratochvilovi k 50. narozeninám. Redigoval dr. Ant. Štursa. V Brně 1932. Nakladatel Barvič a Novotný. Cena 30 Kč. — Pro každého vědeckého pracovníka je jistě nejkrásnější oslavou, sejde-li se sbor pracovníků jeho oboru, aby vědeckou publikací oslavil určité význačné jubileum. Této cti, jistě zasloužené, dostalo se našemu katolickému filosofu moravskému dru Josefu Kratochvilovi. Věrný jeho přítel, prof. bohosloví dr. Antonín Štursa, rozeslal 26 filosofickým spisovatelům katolickým v Československu a v Jugo-

slavii provolání, kde vybízel, aby padesátiny dra Kratochvila byly oslaveny způsobem trvalým, odpovídajícím duchu jeho děl. Příspěvků došlo celkem 22 a zbývajících 4 autoři se omluvili churavostí, ale i jejich omluvy svědčí o nelíčené úctě a vděčnosti k práci dra Kratochvila.

Pan redaktor rozdělil příspěvky na dva oddíly: I. Filosofické stati; II. Vzpomínky. V prvním oddílu nalézáme nej přednější naše autory s příspěvkem hluboce vědecky založenými a opravdu velmi časovými. Mezi tiskem knihy zesnulý pan biskup dr. Antonín Podlaha (jeho práce pro Sborník byla asi z posledních jeho vědeckých prací vůbec, neboť došla redakci 5 dní před jeho skolem!) uveřejňuje tu zajímavou studii „O „Summę proti pohanům“ sv. Tomáše Akv. a jejím překladu do češtiny“, kde podal vzácný rozbor Summy contra gentiles a její ocenění pro dnešní dobu, vedle vzpomínky na překlad, který pořídili do češtiny dr. Ehrman, Ig. Sedláček a dr. Josef Pospíšil. Překlad však nevyšel pro úmrtí Pospíšilovo. — Univ. profesor a kapitulní děkan msgr. dr. J. Kachník přispěl do Sborníku kapitolou ze své, v těchto dnech právě vyšlé knihy „Mravnost a krasouma“ s titulem „Mravní hodnota umění v životě společenském“. Studie tato, jako vůbec práce Kachníkovy, vyniká hloubkou a upřímným záplem pro krásno.

Známy spolupracovník Kratochvilův ve „Vychovatelských listech“ dr. Karel Černocký z Moravské Ostravy, napsal pěknou, pro Kratochvilův novoidealismus charakteristickou studii „Vitalismus a idealismus“. Velmi časová a zajímavá je práce profesora Karla Reba na z Čes. Budějovic „My a naše doba“, v níž podává výstižný obraz myšlenkové situace dnešní doby a ukazuje, jaký je dnes úkol křesťanské filosofie, přičemž podotýká, že životní dílo dra Kratochvila odpovídá tomuto úkolu: „... V dobách, kdy naděje katolictví klesaly nehlouběji, vyvstal Kratochvil jako hlasatel idealismu... Zaujal ve filosofii místo, jemuž zůstal věren bez ohledu na to, co právě vřelo světem. Nemusil se opravovat, nemusil odvolávat... Kratochvil věřil v sílu mistra a byl apoštolem pro ty, kdož se ohlíželi po vůdcích... Je synteetik, který sjednocuje katolictví a

všecky ostatní obory kultury. Tvoří most dvou břehů, z nichž jeden je dobou před válkou světovou a druhý doba dnešní... Byl vždy na svém místě.“

Článek jihlavského profesora Dominika Pecky: „Působivost pravdy“ má všechny přednosti slohu a tvorby Peckovy. Je to essay nejkrásnějšího ražení. Redaktor Sborníku dr. Ant. Štursa přispěl dvěma hodnotnými články: „Kořeny Kantova subjektivismu“ a „Rozdíl mezi sv. Augustinem a sv. Tomášem Akv.“. Premonstrátský mnich z Nové Říše dr. Norbert František Hrachovský podává tu „Nauku sv. Tomáše Akv. o vzniku smyslového a rozumového poznání“ s hojnými citáty ze Summy contra Gentiles. Univerzitní prof. dr. Aleš Ušeničnick z Lublaně, známý u nás svou „Knihou o životě“, již vydala Pedagogická akademie, přispěl do Sborníku výtečnou studií o současné situaci filosofické pod názvem „Pesimismus a optimismus?“ Práce ukazuje vzácnou erudici autorovu a jeho snahu ukázat, že jediný křesťanský idealismus může zlepšit dnešní zoufalé poměry kulturní. Ke konci pak praví profesor Ušeničnick, že dr. Kratochvil, jako hlasatel idealismu, ukazuje národu českému i Jihoslovanům správnou cestu myšlenkovou.

Velkou speciální studii aristotelskou, opřenou o přesné citáty z Aristotela, podává strážnický profesor dr. Antonín Kříž: „Teleologie a mechanismus u Aristotela“. Redemptorista P. J. Suchomel uveřejnil ve Sborníku velmi cennou studii „Determinační problém“, která se věru čestně druží k nádherným essayím z přírodní filosofie, jež podali členové Tovaryšstva Ježíšova P. Alois Jemelka: Co lze ze zákona entropie usuzovat o existenci Boží? a P. Karel Zavadský: Nynější krise evoluční teorie. Děkan v Luhačovicích Václav Strmiska přispěl článkem „Hmota a duše“. Náš odborník v estetice prof. dr. Jaroslav Hruban z Uherského Brodu uveřejňuje tu ukázkou z větší knihy: „Estetický symbol“. Olomucký exjesuita profesor Adolf Špaldák má tu článek: Reální a formální pojmy ve filosofii Fr. Michelise.

Příspěvky pedagogické podali prof.

dr. Otakar Tauber: „Katolická a idealistická pedagogika“ a Boh. Boček: „Myšlenkový stav současné české pedagogiky“, v nichž snažili se oceniti význam Kratochvilův na poli pedagogiky a jeho práci jako redaktora „Vychovatelských listů“.

Druhá část „Filosofického sborníku“, nazvaná *Vzpomínky*, obsahuje blahopřejné dopisy brněnského biskupa dra Josefa Kupky, a biskupa na ostrově Krku v Jugoslavii dra Josefa Srebrniče, spolužáka Kratochvilova z Říma. Vzpomínky na dobu Kratochvilových studií gymnasiálních podává redaktor Sborníku dr. Antonín Štursa. Znamý literární historik a bibliograf Vilém Bitnar podává tu článek: „Kratochvil, spolupracovník České myslí“ a úžas budící soupis prací dra Kratochvila pod názvem „Bibliografie díla dra Josefa Kratochvila“. Sborník je zakončen náčrtem životopisným dra Kratochvila, z pera pořadatele Sborníku dra A. Štursy.

Hlavní význam tohoto velmi pěkně vypraveného „Kratochvilova Filosofického sborníku“ vidíme v tom, že se tu pod jedním praporem sešli téměř všichni filosofové pracovníci katolíci u nás a že k nim se připojili pracovníci z bratrského národa slovinského. Neobyčejně vědecky hodnotné práce ve Sborníku uveřejněné značí veliké obohacení katolické filosofické literatury české. Bitnarova pak Bibliografie díla Kratochvilova ukazuje zcela jasně, jaký vůdčí význam má dílo Kratochvilovo pro naše filosofické myšlení a jak je nutno, aby nynější mladá generace navázala tam, kde pracoval Kratochvil, a pokračovala v jeho práci. Dnes věc je již snazší, neboť Kratochvil prorazil ledy předsudků a připravil nové práci živnou půdu. Při prvním jeho vstupu do české filosofické literatury nebylo pro křesťanskou filosofii nic více nežli pohrdání, ba i posměch. Ale Kratochvilovi podařilo se u nás — stejně jako Maritainovi ve Francii, Gemellimu v Itálii a Hertlingovi a Geyserovi v Německu — získati respekt a uznání filosofii křesťanské. Blahodárné důsledky, jež z toho plynou pro duchovní obrození u nás a pro celý život náboženský u nás,

jsou ohromné a budou jistě připsány k dobru v účetní knize života Kratochvilova. Škoda, že okolností nedovolují, aby Kratochvil se mohl jako řádný profesor universitní plně rozvinouti! Je to jistě čestným dluhem našich theologických fakult, aby dosadily našeho prvního velkého filosofa křesťanského na stolicí, jež mu za jeho práci plně náleží a jež by jistě značila nový ruch filosofický v křesťanské mládeži vysokoškolské. Bibliografie díla Kratochvilova ukazuje, že už dávno mělo mu býti umožněno působiti ve filosofickém semináři na výchovu nových pracovníků a na směr jejich práce. Kolik to už mohlo vyjít z takového vědeckého semináře horlivých a zdatně vědecky vyškolených pracovníků!

Dr. J. Hr.

Upozorňujeme na stať dra Antonína Kříže: Tělesná výchova, zvláště sportovní hry a student ve výroční zprávě státního reálného gymnasia ve Strážnici.

Poslední číslo „Světa“ přineslo pěkný článek o tom, jak se katolíci učitelé činí. Přišli na myšlenku prázdninových kursů a realizovali ji velice šťastně. Zejména loňský kurs v Českém Krumlově měl takový úspěch, že mohli vydati obsažný sborník, ve kterém se krásně odráží vnitřní život katolických učitelů. Poněvadž je kniha tato dosti drahá, přinesl náš „Svět“ skvělou reportáž, která úplně stačí k informaci o této důležité složce katolického života. Skvělý rámec sjezdu dodal Český Krumlov, tato architektonická pohádka českého jihu. „Svět“ přinesl hned celou kolekci fotografií, takže člověk pocítí touhu rozjetí se tam.

K dotazu ohledně přijetí do Státní pedagog. akademie v Brně. Žádosti za přijetí na stud. rok 1932-33 přijímají se do 5. července 1932. Kolek 5 Kč. Přílohy: 1. Rodný (křestní) list. Žadatel musí do 31. srpna 1932 dovršiti 18 roků. 2. Osvědčení o čl. státním občanství. 3. Vysvědčení dospělosti ze střední školy (gymnasia, reálky). 4. Vysvědčení z dvou posledních tříd střední školy (4). 5. Průkaz o tělesné způsobilosti k povolání učitelskému, vydaný úředním lékařem (okresní, polic., stát. obvodní); musí obsahovati údaje o stavu dýchadel, srdce, zraku, sluchu, končetin, pohybo-

vosti článků na rukou, výslovnosti a chopnosti k tělocviku, kolek 8 Kč. ze užití formuláře stát. nakladatelství čís. 3020. 6. Průkaz o případném udebním vzdělání. Lze je prokázati návštěvou zpěvu v posledních 2 letech na střední škole neb vysvědčením z hudební školy. Možno se o něm přesvědčiti i při zjišťování hudebního sluchu. 7. Vysvědčení zachovalosti, nenavštěvoval-li žadatel v roce 1931 až 1932 veřejné školy.

Místa říd. učitelů na dvou trojtř. školách na Hané budou po prázdních

nách vypsána. Občané žádají opravdového katolika. Bližší sdělí Jindřich Hrbáček, Přerov.

„Záměna místa říd. uč. z osobních příčin.“ Škola čtyřtřídní, budova pěkná, při škole 2 ha dobrých polí, byt suchý, otop, ves jako malé městečko, spojení autobusem na všechny strany. Škola je v jižních Čechách, krajina lesnatá, zdravá. Žádal bych podobné místo na Moravě. Dopisy na redakci t. l.

Ze Školy vysokých studií pedagogických v Praze. Do dvouročních prázdninových vysokoškolských kursů pro vzdělání učitelů měšť. škol v Praze se přihlásilo již 126 učitelů z různých míst republiky. Přihlášky se ještě přijímají. Vedle přednášek jsou na programu exkurse do muzeí, do vzorné laboratoře, do továren atd. O noclehy, stravování a rekreaci bude postaráno. Informace podá tajemník ŠVSP Václav Jaroš, Praha-Michle, čp. 446.

Přírodní minerální
hořká léčivá voda
ŠTERNOVKA
osvědčený lék při
nemocích žaludečních,
střevních a žlučových.

PRO TOHO, KDO NEMŮŽE DO LÁZNÍ! Za každého počasí zbavíte se v několika dnech revmatismu, nastuzení, nervosy, hostce, ischiasu, zánětů nervů, bolesti klížových, dny, zácpy, tělnatosti slatinými suchými zábaly neb lázněmi. Žádejte zdarma prospekt u řy Jos. Zelený, vývoz minerální slatiny, Česká Černná u Náchoda. — Jediný neklamný prostředek

Projekční stroje - epidiaskopy - kinostroje

Liese gang

v prvotřídním provedení a v každé ceně. — Rozpočty a informace zdarma.

Representace: Inž. Gustav Brady, Praha II., Národní tř. 38-p.

Všechny stroje ochotně a nezávazně předvádíme.

Pohlednice, diapositivy, diafilmy ze všech oborů s textem pro přednášky.

TISK

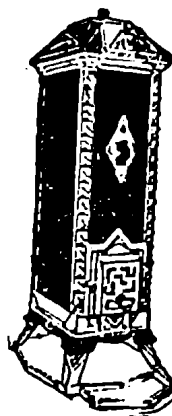
Lidových závodů

tiskařských a nakladatelských

v Olomouci

rychle, vkusně,

levně.

Kamna a stolokrbý

„FENOM“

dobré výrobky za levnou cenu.

PRAHA II.,
Václavské nám. čís. 33.
Tel. 23.264.

Školy a učitelé zvláštní
cenné výhody!

Novinka: Kachlová kamna v kov.
kostře TERNO (syst. Fenom).

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva čl. v Praze. Vedoucí a odpovědný redaktor Jindřich Hrbáček. Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských v Olomouci. Novinová sazba povol. výn. pošt. řed. v Brně č. 75.717/VI. 30. IX. 1926

VĚSTNÍK
KATOLICKÉHO UČITELSTVA
ČESKOSLOVENSKÉHO
1931—1932

REDAKTOR JINDŘICH HRBÁČEK

Ročník X.

Vydává Říšský Svaz katolického učitelstva československého v Praze.
Redakce v Přerově. Administrace v Přerově, od 16. února 1932 v Olomouci. — Tiskem Lidových závodů tiskařských a nakladatelských, spol.
s ruč. obm. v Olomouci.

OBSAH

F. F. Hájek: Vzpomínka na šlechtného vychovatele	322	Jindřich Hrbáček: Vzpomínka 13, 51, 90, 135	
— Na stráži	345	— Zpráva o „Věstniku katolického učitelstva čsl.“	127
— Do nového roku	161	— Naše úkoly	215, 335
M. Holková: Učiteli	193	J. H.: Václav Praxl	73
Omega: Recept proti zpátečnickům	159	— Vývoj našeho listu	156
— Recept na pokrokovost	159	— Jsou to starosti	295
— Recept na kritiku	192	— Krajský odbor katolického učitelstva v Olomouci	342
— Demagog	211	— Závěr	375
— Po husitsku	213	Hk.: K obecním volbám	16
— Zpátečnickům	229	K. B. Hroch: O testech	28
— 2. března	231	— Mladý o mladých	86
— Do kroku	233	— O metodách fysiky	113
Puntik: Inspektorský pokyn	12	— Katoličtí učitelé a katolická akce	181
— Ta mimoškolní činnost	31	— Zápas o ideje	235
— Ideový pracovník	48	— Doučujme!	271
— Novotářství	72	— Volnost vadou výchovy?	358
— Pedagogika	73	— Návrat k Bohu	376
— Staří mladým	87	K. B. H.: Katoličtí učitelé a nová škola	101
— Po konferencích	93	— Musea v přírodě	179
— Zpropadený návrh	109	— Nedostatek humoru	209
— Všeho moc škodí	135	— Hesla	296
— Pokrokoví demokrati	137	Iks.: Školská věda živá a mrtvá . .	6
— Povzdech	137	— Ano, ano — ne, ne!	105
— Stojan	151	Jan Kachlík: Úvahy	12, 47
— Kolego Omega	169	— Příspěvek k naší vyučovací praxi	106, 143
— Rozmluva	175	— Co nového v metodice zpěvu? . .	185
— Kulturní referent	180	— K vychovatelskému ideálu	319
— Dr. Pekař	191	J. K.: Do vlastních řad	182
— Divná věc	194	Vladimír Klement: V Jugoslavii . .	153
— Reformní komise předkládá na míse rektorským osobám poznámky k reformám	249	— Boj o novou školu	216, 236
— T. G. M.	251	Antonín Kolek: Slovo k souboji Durych contra Deml	266
Z rozhovoru redakční rady	12	Josef Koudelák: Prokletí samoty . .	204
*		Antonín Krejčíř: Reformní ruch	64, 121
Glosy (Dk) 42, 62, 102, 124, 143, 200, 316, 340, 357, 375.		A. K.: Ještě pohled zpátky	1
Glosy (—l) 216.		—e—: My a reformy	257
*		—o—: Naivní údiv	318
Atak: Odpovídáme novým nástupem	322	K.: Společnost Pedagogického musea	288
Univ. prof. dr. Josef Beran: O dětské lži	379	— Kurs jazyka vyučovacího v Brně	331
PhDr. Jan Drábek: K článku Antonína Kolka	311	kš: Ocenění práce učitele	14
B.—er: O přetěžování žactva	183	L. K.: Výzkum duševních projevů u dětí méně schopných	262
L. G.: K odchodu msgra ThC. Mat. Lhotského	300	Jan Kuncek: Prováděti tělesnou výchovu na venkovských školách i v zimě?	125
F. F. Hájek: Síla výchovy v Bohu	197	— Škola a armáda	219
F. F. Háj: Nedejme se!	328	— V pokusné diferencované škole ve Zlíně	297
František Hanzelka: Sněmování polského učitelstva katolického ve Varšavě	7	— Okolo myšlenky prázdninových kursů	358
— Čtení v elementární třídě	34		
— Podivné zjevy	61		

J. K.: Katolická třída	81	-- Pozornost dětí na mateřských školách	203
Kursistka: Vzpomínka na kurs v Českém Krumlově	290	-- Základy pro kreslení, budované na mateřských školách	241
F. M. Slavba čes. škol v Českých Budějovicích	327	-- Děti u obrazu	317
M—ka: Sv. Jan pod skalou	192	X. Kapitola sportovní	82
Omega: Trpkosti naší práce	202	Dr. K. Závadský T. J.: Jak budit pozornost a lásku k přírodě?	66
— Na okraj dní	255	— Význam přírody pro člověka	103
— Ještě něco o reformách	286	— Soubor buněk a dělba práce	263
— Týdenní kampaně výchovné	366	Ant. Zelnitius: Otázka Velehradu velkomoravského	44
— Povrchnost zabíjí	337	František Zezula: Bajka o poněmčování Srbů	170
Orátor: Letošní velehradské exercicie	14	*	
Kleofáš Pistorius: Oni 128, 145, 163		Pokladní zpráva „Věstníku katolického učitelstva čsl.“	144
M. Podhorská: Ze života industriální učitelky před 20 lety	281	Nutné předpoklady s udržením mateřské školy v menšinových místech	161
Ant. Podlena: Stádo	326	Nové osnovy pro školu měšťanskou	238
J. P.: Podivno jest — — —	289	Dvě duše?	242
František Pospíšil: Nové normální učebné osnovy pro školy měšťanské a náboženství	265	Upozornění o nemocničním a sanatorním léčení	338
Václav Praxl: Nejmladší generaci učitelské	21	Naše školské požadavky	356
—pst—: Přátelé kursu — kolegové svatojanští	345	*	
Karel Reban: Rekatolisace Čech	259	Organisační hlídka: 9, 29, 46, 69, 84, 107, 131, 150, 166, 188, 205, 221, 244, 267, 288, 299, 320, 341, 359, 381.	
— Tělesná výchova ve světle katolické morálky	275	Říšský Svaz katol. učitelstva čsl. 131, 189, 221, 359	
K. A. Roh: Proč se bojíte, malověrní?	284	Jihočeský odbor 10, 29, 84, 188, 267, 299	
S. D. K.: Zpráva o II. prázdninovém kurse čsl. katolického učitelstva v Českém Krumlově	3, 25, 43, 63	Východočeský odbor 166	
ThDr. Sp.: Modlitba před vyučováním	349	Moravskoslezský spolek katolického učitelstva 9, 69, 167	
— Význam jednotlivce	366	Boskovsko 150, 360	
PhDr. Amalie Svobodová: Technická kultura a naše školy	23	Brněnsko 10, 85, 133, 188, 222, 244, 300, 343, 360	
Dr. Jos. Špaček: Zemětřesení na Opavsku a Hlučínsku	82	Hlučínsko 133, 168	
— Etické momenty na školách	335	Holešovsko 167, 222	
PhDr. J. Šp.: Katoličtí učitelé a vzdělání	110	Hranicko-Lipensko 84, 132, 245, 283, 320, 343	
— Víra a nevěra	315	Hustopečsko 321, 361	
Jan Ev. Trávníček: Právo a povinnost	41, 199	Kroměřížsko 46	
— Škola a rodina	141	Kyjevsko 151	
Upš.: Jedno potřebné	201	Litovelsko 84	
Vladimír Večeřa: K plnějšímu, čistšímu lidství	378	Místecko 85, 150	
Verus: Jubilejní fond	186	Novoměstsko 188, 221	
— Pro koho jsou sbírky „Dětského dne“?	280	Olomucko-Litovelsko 206, 267	
Jos. Veselý: Inteligence středoškolských abiturientů	112	Opavsko 69, 85, 132, 150, 206, 268, 300, 381.	
—es—: Školní ždímání peněz ze žáků	332	Prostějovsko 107, 222, 267	
Terezie Viktorinová: Pedopsychologické předpoklady v rámci denního zaměstnání na mateřské škole	8	Přerovsko 69, 132, 222, 283	
		Těšínsko 30, 69, 108, 166, 244, 282, 343	
		Uhersko-Brodsko 46, 107, 168, 206, 360	

Uhersko-Hradištsko 12, 47, 70, 205, 268, 320
Vyškovsko 85, 150, 188, 222, 282
Haná a severní Morava 321, 344, 381.
Horácko 84
Ostravsko 132, 341
Mariánská družina učitelek na Moravě 107, 361

• *

Hlídka mladé generace 12, 47, 86, 133, 284, 300, 322, 345, 381.
Hlídka učitelek mateřských škol (redaktor: Terezie Viktorinová) 48, 70, 108, 190, 323, 362, 382.
Hlídka učitelů pomocných škol (redaktor: Upš) 189, 207, 223, 245, 268, 307, 324, 383.
Prázdninové kursy katolického učitelstva (redaktor Jan Kuncek) 13, 30, 49, 71, 86, 109, 134, 151, 191, 224, 247, 269, 284
III. prázdninový vzdělávací kurs katolického učitelstva na Sv. Kopečku 1932 301, 325, 345, 363, 384.
Rozhledy 13, 31, 50, 87, 110, 135, 152, 169, 192, 208, 225, 250, 286, 303, 326, 349, 366, 387.
Z praxe pro praxi (přispívatelé: K. B. H., F. M., dr. J. Šp.) 35, 52, 71, 91, 113, 157, 173, 251, 271, 330, 369
Právní hlídka 229
Nálezy 15, 36, 53, 72, 93, 113, 175, 193, 307
Léčební fond 230, 271
Loutkářská hlídka (redaktor: J. Kr.) 93, 137

Zprávy: 16, 37, 53, 73, 94, 114, 138, 158, 177, 194, 211, 231, 251, 272, 289, 309, 331, 350, 369, 389.
—e—: 54, 73, 97, 116, 177, 195, 208, 211, 220, 231, 252, 272, 291, 310, 352, 371

—o—: 309, 332, 351, 372, 390.

Literatura: 17, 38, 56, 76, 98, 117, 138, 159, 180, 213, 253, 273, 293, 333, 352, 373, 391.

Zrnka: 18, 19, 20, 35, 36, 37, 38, 39, 52, 70, 71, 76, 78, 86, 93, 94, 98, 99, 108, 110, 113, 114, 117, 118, 138, 152, 157, 158, 159, 160, 173, 177, 180, 189, 190, 197, 198, 207, 208, 214, 223, 224, 225, 229, 230, 245, 246, 247, 254, 268, 271, 272, 273, 274, 283, 284, 285, 289, 293, 300, 303, 307, 309, 313, 323, 324, 325, 326, 330, 332, 350.

Sdělení: 19, 39, 57, 78, 99, 118, 138, 160, 180, 197, 214, 233, 254, 274, 294, 313, 333, 353, 393.

• *

Vyobrazení:

Skupina účastníků při zahájení II. prázdninového kursu katolického učitelstva 11
Vedoucí II. prázdninového kursu 15
Vzpomínka na Český Krumlov 27
Václav Praxl 74
Josef Koudelák 77
Mgr. M. Lhotský 301
J. Krajiček: Svatý Kopeček 302
Klášter sester premonstrátek na Svatém Kopečku 385